SALM ANTICENS1S)

E R

B. M A R I Æ D E M O NTE C A R M E 1.1

Parenti suo Eliæ consecrati

CURSUS THEOLOGICUS

Summam Theologicam Angelici Doctoris D. Thomæ complectens.

TOMUS SECUNDUS

Tractatus quartus. — De Voluntate Dei.

Tractatus quintus. — De Prædcstinatione.

ILLI S I KISS. .ic REVERENDISS. IN CHRISTO PATRI I' n.

Caroj.o Amabili de la TOUR-d ACVERGNE-LAIiRAGI AIS

ARCfil EPISCOPO BITURICEXSI

:

EDITIO NOVA, CORRECTA

. \) λ \ m e.r C it

PARISIIS

Apvd VICTOREM PALME. Bικι >oror^

1876

e

INDEX TRACTATUUM

DISPUTATIONUM ET DUBIORUM

Quæ in primo et secundo tomo una cum Quæstionibus et Articulis divi Thomæ continentur.

TOMUS PRIMUS

qc.estio in.

De Simplicitate Dei.
Art. 1. Utnim Dons sil corpus? pag. G
Art. 2. Utrum in Deo sit compositio forms, •l mntoriæ? 7
Ari. 3. Utrum sit idem Dens quod sua essentia vel natura? 7
Ari. 5. Utrum in Deo sil idem essentia, et *rwf*
Ari. 5. Utrum Deus sit in genere aliquo? 8
Art. G. Ulrum in Deo sint aliqua arcidentin ? 8
Art. 7. Utrum Deus sit omnino simplex? 9
Art. 8 Ulrum Deus in compositionem aliorum venial ' fl

TRACTATUS I

D' principio individiiationis substantia* inn- I •riali'·. oi accidentium ejus. il

Disputatio /.

De principio individiiationis subslantim materialis ' II
Dub. 1. Utrum forma substantialis se ipsa sit individua, ct primum principium individuationis, cl distinctionis pure individualis totius 'Oinpositi ? II
Dub. 2. Utrum materia secundum sc, et præcise sumpta, an voro materia signata quantitate sit primum it radicate principium individuationis lotius compositi substantialis ? 22
Dub. 3. Utrum materia signata quantitate, prout dicit compositum quoddam ex materia, et quantitate, tanquom ex forma inbærento, et constituente, sit prima radix individualionis compositi? 31
Dub. L Utrum materia signata quantitate, prout dicit modum quemdam substantialem, ex notura rei diversum a materia, et eam detei minantem ad hanc potius quantitatem, quam ad illam habendam, sit prima radix individiiationis substanliæ materialis, et formic· substantialis illitis? iO
Dub. 5. Utrum malerîa signata quantitate, prout dicit materiam, ut prælmbenteni per modum radicis hanc potius quantitatem. quam illam, sit prima radix individuntionis substantial materialis, illius? 52

Disputatio IL

De princ'pio iûdividiialionis accidentium. Gt
Dub. I. Utrum subjectum sit prima radix. el principium individiiationis accidentium, et djgtinctionis puro individualis eorum? 05
Dub. 2. Uirum quantitas hoc sibi peculiaro vendicet. et quodammodo ex se, tanquom a prima radice individueliir? 70
Dub. 3. Utrum essentialiter repugnet «lis tinctioni pure numoricæ accidentium, ut tali, quod duo ex illis numero solum diversa sint simul in eodem subjecte? 82

TRACTATUS II

In quant, 12 primæ part. D.Thom.
De Visione Dei. 50

QÜ.ESTIO XII.

Quomodo Deus a nobis cognoscatur? 90
Art. I. Utrum aliquis intellectus creatus possit Duiiii videro per essentiam ? 92

Disputatio K

Da possibilitate, et appetibilitate visionis Dei per essentiam a creatura Intellectuali. 93
Dub. I. Utrum visio clara Det per essentiam sil possibilis intellectui creato? 93
Duh. 2. Utrum snneli Patres cognoverint, possibilem osse intellectui creato visionem Dei |. r ess lilium ?
Dub. 3. Utrum possibilitas visionis Dei per essentiam ab intellectu creato possit evidenter cognosci per lumen nature? 103
Dub i. Utrurn iu natura intellectuali secundum se sumpta sit appetitus innatus ad visionem Dei per essentiam ? 110

24Apr'33

102103

Dub· 5. L'lnim dolor in creatura intelh··'-luAli skundmn shmpta app-dilu* elicitu*, et naturalis rvsjieelu risionis rtar.o Dei? 11I
Art. 2. Clnim essentia DH a!» Intellectu create per ataptam simiiiludinom vkleutur? l Id

Disputatio II.

Do similitudine. seu requisita ad visionem claram Dei? 119
Duh. 1. Utram juxta mentem D. Tbom.sit admittenda ali<pn similitudo creata in online ad visionem claram Dh didendam? 119
Dub. 2. Utrum e&mtia divina uniatur do facto cum intellecta bmti per modum speciei itite lllglbili* in Online ad ciar.un Dei risionem ' 12S
Dub. 3. Umiin essentia divina, ut habet ratiorum Sjn-ciei intelligibili* concurrat active ad visionem clarum D.i ˢ 110
Dub. i. Utrum *ll pnsibilis per divinam potentiam sjierics impressa creata. ρ·τ quam Deu* quidibtaliv'", ei prout est in se ipso |K&sll videri? 152
Dub. 5. Utrum prima rabo, quam D. Thoiu. in hoc art. adducit. sufficienter convincat imjiossdilhiatem speciei impresw? quidditative. et clan· Doom repm^entantie? 157
Dub. G. Utrum ex secunda ratione D. Thom. sufilcienter colhiratur impossibilitas ${»eclei impress represcntanlisquidditative. et dare Drum prout est in s? ipso? 161
Dub. 7. Quæ specialiter obstent contra secundam rationem D. Thom. et quomodo solvenda? ťΰύ
Dub. 8 Utrum ultima ratio articuli probet frnpo&tibiiitatem S(»edd Intelligibilis creata, rcjmeseiitanlis tpinhlitative Deum? ubi etiam argumenta, quæ dnb. i hujus disp. ex adversariis adduximus. dissolvuntur. 176
Dub. 9. Utram necessario, et indispensahillter detur iu iicalis verbum, seu species expressa repr^sentans quhldi teli reDeum prout «St In se? 180
Dnb. 10. Utrum recie probetur impossibilitas verbi cn-ati clare, et quidditabve repratsoiitantis Deum, rx eo qiiodD<Mis essentialiter est ipsum eue quiddilatrtt intellectum, et ita ilftntH mettante verbu creato quidditalive intdligi? 188
Art. X L irum essentia Dei videri possit Oculis corporeis? 201
Ari. I. Utrum aliquis intellectus p^r sua naturalia divinam essentiam vid»»rc possit? 201

/./itputalni *//i.*

De impossibilitate vtaiofils Dei prout est in s·· per vtms creatas ordinis naturalis, vel alicui Intellectui creato counalurules. 202
Dub. I. UtruTn per potentiam Dei absohitim sit iKBsibills aliquis intellectus, qui per vires propriis ordinis naturalis possit vldfcre Deum prout eat lu se? 2Û2
Dnb. 2. Utram sint possibiles per divinam notentiain aliqua substantia, «iliquis*ju·* intellectus quibus sil conualurale lumen gloria?. •4 possint ex propriis viribus videre Deum per essentiam? 266
Ari. 5. Utrum intellectu* creatus ad videntium Del t-^nliam aliquo erado lumino indigvat? 219

/Jhpiiluliit /Γ,

De necessitate hnnini.> gioria> a<t videndum divinam nsM*ftlhun prout est in so. 219
Dub. I. Ulriini hinien gloria? concurrat ad visionem Dei prout v*t in so per modum speciei impressa*? 220
Dub. 2. Utrum lumen gloria? sil dispositio necessaria «l hoc ut essentia divinu in ratione forma* speciei întelllgibilis uniatur intellectibus beatorum? 220
Dub. 3. Utrum lumen glorin» ad vi-uonrm Dei re.'ipieadam necessario desideretur? 231
Dnb. i. Utrum per potenlfani Dei absolutam possit intellectus creatus sine lumino gloria· p«*r sutam suum potentiam ub 'dienliaJcin. addito tamen lallum concomitante hi visionem, non vero aliqita alio prævìù, in eumdom intellectum, illam elicere. 235
Dub. 5. Utrum per divinam potentiam possit in ratione luminis divina essentia uniri Intellectui creato, et ita constituere illuni absque cr-'Jto lumine in actu primo ad videndum Deum, ni .-st in s*·. 212
Ari. 6. Utrum videntum D«*i essentiam untK alio p-rfeclius videat. 219

Disputatio Γ.

De æqnalitate. et inaequalitate visionum in beatis. 250
Dub. I. Utrum inter visiones beatificas re-[HTi.itur inaypialilas. 250
Dub. 2 Utrum inæqualilas reperta in visionibus beatifici* non solum sit intensiva. et extensiva, sed etiam essentialis. et specific». 252
Dub. 3. Utrum melior potentia intellectiva cnm mqitall lumine gloria? clarius essentiam divinam intueatur. 258
Ait. 7. Utrum videntes Deum j>er ess?ntiam ipsum comprébendanL 260

Dùpulalto Vf.

D·· mcomprehensibiiitale Dei ab intellectu creato. 267
Dub. unie. Utrum per divinum potentium possit intellectu* creatus comprehendere D"uni. 267
Art. 8. Utrum videntes Deum per essentiam omnia videant in Deo. 278

Dispulalfo 17/.

De iis quin viso Deo in eo videmur, aut videri possunt» 279
Dub L Utrum ridentes Deum videant omnia absoluta, qnœ formaliLcr, et omnino no-'-sario sunt in HlO* 279
Dub. 2. Utrum divitia euntia possit viddri sine parsonta, vrl una persona sine alia. 281
Dub. 3. Utrum beati ex vi visionis divina· essenliæ possint videre, et de facto videant decreta lilæra Dei. 289
Dub. L Utrum ex vi visionis divinæ essentkb possint, aut debeant videri dfeetus existentes in aliquo. differentia tempons. 294
Dub. 5. Utrum ex vi visionis divina? essentia* possint videri crealnræ possibiles. 300
Ari. 9. Utrum ea quæ videntur in Deu *a* videntibus divinam "ssenliam per aliquas similitudines videantur. 310

INDEX TKACT.ATUI M. ETC

Ari. 10. Ulrum videntes Denin per edentium, simul videant ornum, quto iu ipso vident. , . , 311
Art. II. Ulrum aliqui* m hac viln possit lore Deum per ossi mtlam. 311
Art. 12. Ulrum p(»r rationem naturalem Deum in hac vita cognoscere possimus. 312
Art, 13 Utrum per gratiam habeatur allior cognitio Dei. quam ea. quæ habetur per rationem πηΐππιι··ιιι. 313

THACTATUS III

In quasi, K prima? pari. Angel. Docturis.

yuxsno xiv.

Dû Sciüiitîa Del.
Dub. unie. Ulrum en quæ D. Thom. in prouiiniu hujns quæst. docet, sint vora? 316
Art. I. Ulrum in Deo sil scientia? 318

Disputatio 1.

De Scientia Dei quoad *an est?* 318
Dub. 1. Utrum cognitio intellectiva sit formaliter in Deo? 318
Dub. 2. Ulrum ex eo quod Deus sit summe immaterialis, recte probet Angelicus Doctor, eum esse summe intelligenlem? 321
Dub 3. Ulrum in Deo sii Bclotitia proprie» et formaliter dictu, et respectu quorum? 322
Dub. 4. Utrum scientia Dei sit attributum illius? 339

Disputatio II.

De duplici discrimine quod D. Thom. in hoc nrticulo inter cognoscentin. et non cognoscentia constituit. 350
Dub. 1. Ulrum sil veru prima differentia, quam D. Thom. assignat inter cognoscentia, et non cognoscentia, quod luec tantum habent suum formam, illa vero habent etiam formas aliarum rerum? 350
Dub. 2. Utrum cognoscentia non solum habeant formam rei alterius; sed etiam fiant per identitatem uliæ res in *esse* cognoscibili, sive rtqnæsentalivo? 368
Ari. 2. Utrum. Deus intelligut se? 387

Disputatio III.

De intellectione, et scientia Dei quoad ejus primarium objectum. 387
Dub. 1. Ulrum Deus se ipsum primario intenigal? 387
Dub. 2. Ulrum obiuclum per se primum, et snecillcativuin intellectionis essentialis 1)··i sjt divina essentia, ut distincta ab attributis, vl relationibus? au voro ut omnia hæc formalitor, ct express*! dicit? 392
Art. 3. Ulrum Duils comprehendat so ipsum/ 402
Ari. 4. Ulrum ipsum *inlellifjere* Dei sil cius substantia? 403

Disputatio IV.

De *inteliigerr* Dei quoad vim. quam habe! ad constituendam divinam essentiam, et naturam. 403
Dub. 1. Utrum constitutivum divinæ essen-

Πιο vel natuno sit .ota ratio mb5lant»x* spiritualis α se. seu per essentiam talis, prout distincta virtualHcr α ratione siibstantiie inteUigmills por essentiam, sive radicaliter, et in actif primo, slvc in actu secundo? 103
Dub. 2. Utrum constitutivum divinat essenliæ, seu natura) sit sola ralio substantia? radicaliter. et per tusetffiam inUîlb'ctivæi pnml ilistinctæ virtnalilcr ab intellectiotH· per essentiam, an vero prout absque omni disttectionn virtual] esi ipsnmel intellectio? 411
Ari. 5, Ulrum Deus cognoscat alia a s/* ? 129·
Ari. G. Utrum Deus* eoimoscal alia n >e pr<!pi i.< ■■..ju.tiun·· 1 4W
Ari- 7. Ulrum solentia Dei sit discursivu? 430
Art. 8. Ulrum >rfeiilia Dei sil causa rerum? 431

Disputatio Γ.

De fidentia Dél quoad ejus rausalilalem erp creaturus. B1
Dub. 1. Utrum scientia Dei sit aliquo modo causa rarum? 431
Dub. 2. Qmcnam scientia Dei sit cansa returu ' B3
Dub. 3. Utrum sicut scientia Dei formaliter sumpta, est causa dirigens od productionem creaturarum. ita etiam sit principium immediate effectivum, et exequens productionem earumdem? ' isST m
Ari. 9. Utrum Deus habeat scientiam non entium? 159
Ari. 10. Utrum Deus cognoscat mala? 460

Disputatio 17.

Da scientia Dei Collate cum malis 1GÛ
Dub. I. Utrum Deus cognoscat mala? 169
Dub. 2. Utrum Deus necessario cognoscat mala per bona creata? ' 461
Artic. 1! . Utrum Deus cognoscat singularia? ' 40#
Ari. 12. Utrum Deus possit cognoscere infinita? 467
Art. 13. Utrum scientia Dei sit futurorum contingentium? 467

Disputatio 17/.

Do an est? scienliæ Dei respectu futurorum contingentium absolutorum, iff da iis, in quibus nequeunt ab oo certo cognosci 46$
Dub. t. Quid, et quotuplex sil futurorum contingens? f®
Dub. 2. Utrum Deus Ci^rto sciat fulura contingentia absoluta? 170
Dub. 3. Utrum Dens certo sciat fitlura libera absolutu per suam essentiam, et divinas ideas, ul repnusenlanl veritatem ipsorum antecedentor nd decretum suæ voluntatis? 477
Dub. i. Utrum Deus certo cognoscat fuiuni contingentia absolutu in (deoroto libero sim» voluntatis, non quidem ut uræsenii. sed ut futuro? 481
Dub. 5. Utrum Deus certo cognoscat ftitura contingentia absolutu, et aliquo modo pendentia a libertate creata in comprehension*! causarum secundarum antecedenier ad liberam divina! voluntatis determinationem? 195
Dub. G. Utrum Detis certo cognoscat ftituni contingentia absoluta in eorum veritate oh-

jecihi antecedrnierail dtrintint decretum ? 5o0

Disputatio Hlf.

De scientia Dei respecta Alturorum contingentium absolulonnn quoad e.i, in qulbus certo ab ilia cognoscuntur. 524
Dub. I. Utrum Deus certo cognoscat cuncta futura contingenda absoluta in decreto exercito sur voluntatis antecedenter ad quamlibet eorum infallibilem futurilionem. seu in sua «tfseutii determinata j»er Udo decretum* 524
Dub. 2. Utram juxta Scripturam, et Patres pnpcipu»· vero D. Thom, futura contingentia Absoluta sint ab æterno nxiliter. et physice præsenlia Deo in mensura ætrraîtatis, cl ratione hujus pnvsentiæ certo ub illo cognoscantur * 536
Dub. 3. Utram sufficient! ratione probetur, futura contingentia absoluta fuisse an a terno, et esso nunc reaUttr. et physice praesentia Deo in mensura æternitalis, et ration-· hujus præseiiliæ α-rto ab illo cognosci * 513
Dub. I. I tram aeternitas, ··! pnesontia jam ΛiρliΓ-AἹΛ Alturorum in ilh sit omnino neees-*.irU ad hoc ut Deus certo, et infdllibditer cognoscat fatam contingentia absoluta, antequam sint pr.trseniîa in su i propria, et idæquala mensura. seu quoad nos ? 567

Disputatio /X,

De scientia futurorum eonditionatorurn, quam Deus in suo decreto efficaci. conditionato tamen habet 574
Dob. 1. De multiplici divisioni· futuri conditional!. cl quænam ex illis ad praesentem disputationem spectent? 571
Duli. 2. Utrum juxta Scripturam sacram Deus certo sciat Altura contingenti.! conditiontta, Sive illas it ita. pendentia tam. n. tam quoad conditionem quam quoad eventum α causis liberis, sive non sint disparata. ?--d habentia connexionem tantum probabilem, sive conjecturalem cum conditione? 575
Dub. 3. Utrum juxta sanctorum Patrum mentein Dens cognoscat omnino certo, et intallibiliter Altura'contingentia condilionata. sive sint disparata, modo dicto, sive habeant probabilem connexionem cum eventu futuro? 385
Dub 4. Utrum sufficienti ratione ostendatur. Deum certo, et omnino infallibiliter cognoscere tam futura contingentia condilionata. et disparata, quam ea. qua* tantum habent probabilem. et conjecturalem nexum ex parte objecti cum conditione? 586
Dub. 5. Utram ponenda siut in Deo decreta condilionata positiva, et efficacia circa omnia futura contingentia condilionata. et an eis seclusis. possint pradicta futura omnino certo, et infalhbiliter a Deo cognosci: 391

Disputatio X.

Do Impossibilitate scientim mediae, sive condilionata· ex auctoritate jvetita ? 599
Dub. 1. Utrum juxta sacram Scripturam admittenda sit scientia inedia, sive condilionata ' 600
Dub. 2. Utrum juxta mentem Augustini·ex testimoniis ejus desumptam colligatur, dand.im esse scientiam medium, siw conditional 610
Dub. 3. Utrum vel juxta principia adversariorum. vel absoluto, et simpliciter loquendo colligatur ex effectibus doctrina» Augustini, ve! ex aliis signis, quod juxta ejus mentem sit rejicienda scientia inedia, sivo conditionata? 622
Dub. I. Utram juxta mentem Angelici Duct, ex tesLimoniis jyus desumptam sil danda in Deo scientia media, suve condilionata? 628
Dub. 5. Utrum ex aliquibus aliis «ignis colligatur. quoi juxta divi Thonirn mentem non sil danda scientia media? 632
Dub. 6- Utrum scientia inedia a tempora Augustini, usque ab liæc tempora perenniter fluxerit, et α Theologis tam junioribus quam antiquis, maxime vero ab iis. qui Concilio Tridentino interfuerunt, approbata fuerit? 634
Dub. 7. Clmm scientia inedia u tempore Augustini, et antiquorum Patrum. usque ad annum 1560 antiquos scholasticos latuerit, et a junioribus Theologis ex doctrina corumdeni Patrum eruta sit. an vero a pr.rdictis antiqui* Theologi?, et Scholastici* cognita, cl r i fuerit ' 638
Dub. K. Quomodo cx dictis deducatur, doctrinam negantem scientiam mediam proferendam osse doctrina» illam odslrneuti? ubi sjwriaJiter Doctores negantes prodictum scientiam medium recensentur. 648

Disputatio X/.

De impossibilitate scieiitiæ medie ex defectu necessitatis ejus, et ex ineomposibilitate illius cum aliis, quæ sunt in Deo desumpta. 65!
Dub. 1. Utrum scientia media sil Deo necessaria ad hoc ul certo possit præd«»stinare. vel cohsensum voluntatis crealæ, absque liesione sua· libertatis efficaciter prodiffintre, an vero utruinque horam tollat? 652
Dub. 2 Utrum ex nlio otiatu capite scientia inedia sit incompositalis cum divina prtndestinatione respectu adultorum ? 657

Disputatio Xf/.

Do impossibilitate scientim meduc tam n priori, aut uuosi a priori, quam ex variis ineonx enientiims deprompta. 662
Dub. L Ulrum imjiossibilitas scientiæ media ratione a priori, aut quasi a priori stiff!-cienter ostendatur? 662
Didi. 2. Utrum scientia inedia sit impossibilis ex eo quod p<*r eim tollatur a Deo ratio primæ causae, pritnfque auctoris gratiæ ? 662
Dub. 3. Utrum scientia media sit impossibilis ex eo quoi! sequatur ex ea. Deum non jhhv adimplere ei, quae proniiltii circa Udem, vel conversionem creatura! rationalis, ex facultate stwe omnipotent^, sed potius ex prmscientia nostri futuri Consensus? 656
Dub. 4. Utram scientia media repugnet, ex eo qnod rx illa colligatur, Deuru coiwnrn?r»i ud actus nostros liberos cæco, et ignorami modo, el absque intentione illorum in particulari · 667
An. 14. Utrum Deus cognoscat ennnlia-Wlft ' 669
Art. 15. Utrum scientia Dei sil variabilis? 669
An 16. Ulrum Deus de rebus habeat scientiam *]>eculQtivani? 670

INDEX riDXCTA'FIJI M. ETC.

TOMIS SRCTXni'S

TRACTATUS IV

In quæstionom 19 primæ part. Angel boet.

quæstïo XIX.

De voluntalo Dei.
Ari. I. Utrum in Doo sil voluntas? I

Disputatio I.

Dtj voluntate Dei. quoad an est? illius. o
Dub. I. Utrum in Deo delur voluntas? 2
Dub. 2. Utrum ex vi rationis, quam D. Thom, in hoc art. adducit, recle probetur, esse in Deo voluntatem ? 3

Disputatio //.

De voluntate Doi, quoad quid est? illius. H
Dub. L Utrum voluntas Doi sil per modum potenliæ, an vero tantum per modum actus ultimi, et puri? Π
Dub. 2. Utrum cohæreal cum voluntate per modum actus purissimi, et infiniti, quod sint in ea virtutes affectiva* virtualiier ab illa distincte»? 18
Dub. 3. Utrum voluntas, sou yello divinum sit ita idem essentia Dei, ul ad illius formalissimum conceptum spectet? 20
Ari. 2. Utrum Deus velit alia a se?

Disputatio III.

De volitione divina respectu creaturarum quoad an est? illius, el de objecto formali ejusdem. 35
Dub. 1. Utrum in l).»o sil volilio creaturarum ? 35
Dub. 2. Utrum Deus velit alia a se. lanquam objecta formalia saltim partialia suto volitionis, an vero objectum formale adæqualum sit sold divina bonitas? 39
Ari. 3. Utrum quidquid Deus vult ex necessilate velit? 18

Disputalio I

D·· necessitate, el qniddilate volilionis Dei erga se ipsum. 48
Dub. I. Utrum Deus necessario velit bonitatem suam? 48
Dub 2. Utrum Deus velit se ipsum amore proprie, et stricte dicto? an vero volilio. qua §‹♦ vult, lanium sit actus gaudii de propriis •bonis? 37

Disputatio I.

De modo» qno voluntas divina circa creatum s ·, hab »l. an nimirum libere, an vero necessario circa illas vnrsolur? 07
Bub I. Utrum Dens necessitate quoad «pecilkationem, et exercitium simul amet creaturas possibiles ? 67
Dub 2. Utrum creaturas existantes in aliqua temporis differentia amet Deus necessirio tam quoad specificationem, quam quoad ' v r. ilium? 79
Dub. 3. Utrum Ddus ita libere se habeat circa creaturas, ut non solum potuerit voile. el nolle, soil etiam velle, et *non* velle illas, rnantmta ejus voluntate suspensa, el absque ullo actu circa ipsas?

Disputalio V/.

Quomodo inter se comparentur divina voluntas ut nainra, el ul libertas, seu ut voluntas est.
Dub. unie. Utrum divina voluntas ut natura, et ul libertas est. distinguantur virtuuliter, et quem ordinem inter se servent? 98

Disputatio VJL

De actu libero divinæ voluntatis quoad quid est? illius. 101
Dub. 1. Utrum actus liber addat supra voliDonem necessariam divin® voluntatis aliquam realem perfectionem roalilcr ab ipsa distinctam ? lOl
Dub. 2. Addalne actus liber supra actum necessarium aliquam formalilatem ex se realm», el virtualiier tantummodo ab aclu necessario distinctum, ab ipso tamen libore se·parabilem. IQj
Dub. 3. Utrum actus liber consistat in aliqua formalilate virtualiier addita actui necessario, quæ solum sil realis, et iniinila ab essentia divina per modum trans^mdcnlis inclusu, cl possit adesse, vel abesse a Deo? 108
Dub. 4. An actus liber addat supra actum necessarium aliquam relationem rationis al mus intrinsecum complementum spectantem? 110
Dub. 5. Utrum actus liber consistat io aliqua denominatione extrinseca desumpta cx productione transeunto ad extra, vel ex rebus productis, et aelui necessario superaddita? HI
Dub. 6. Consist ntne actus liber in formalitale necessaria divinæ volilionis, connotando exlrinsecam actionem Dei ? 112
Dub. 7. In quonam essentia actus liberi consistai? |14
Dub. 8. Utrum possit alio sufficienti modo natura actus libari Det probabiliter, et juxta mentem «livi Tbomæ explicari ? 125
Dub. 9. Quæ obstent contra hunc dicendi modum ? et quomodo solvenda? 128
Dub. 10. Quomodo juxta hos duos dicendi modos solvantur omnia, qn® pro aliis sententiis supra adduximus? f3jl
Arlic. 4. Utrum voluntas Dei sit causa rerum' 13-2

Disputatio VHI.

De voluntate Dei quoad causalitalem, quam erga creaturas habet. J3J
Dub. unie. Utrum divina voluntas sit ciusa rerum ? h ;
Ari. 5. Utrum voiunlat'S divin® sit assignare aliquam causam ? |
Art. G. Utrum voluntas Dei semper imlleatur? |3$

Disputatio /A*.

De voluntate Dei antecedente et consequente. et an utraque semper impleatur? 188
Dub. L Quid sit VohinUs Dei antecedens?

»

k I

Qindr·· consequens.* et an huv divisio sit adaiqiiata divln.r irinntati, sail volition:· I3H
Dub. 2, Uinim column* ante •cd-m.·» sit Voluntas seeuodmu *niid. et voluntas consequens vUiwta- simjdiciter. H quomodo teter 5*· COnqHrcnlur ' 110
Dnb. 3. Utrum in Deo voluntas anteridem sit verus aetns lolmitatis formaliter in ipso, rt nan solum ominenter existons? ubi etiam uritur, .in voluntas antecedens settq*?r iiu-.·!-.itur? 142
Dub. (. Utrum voluntas Dei consequens semper impleatur? H8
Ari. 7. Utrum voluntas Dei -it mutabili*? IKs
ArL 8. drum voluntas Dei noceritotem rebus votitis imponat? H9
Artic, y. Utrum voluntas D?! sil malorum ? 130

Dùpîilaih I.

De praediffinitionibus, seu pred*·termina' tlcmfbiH Immanentibus divina» rolnntatis n·*-pecto omnium effectuum catisirum sveundarum. |5|
Dub. 1. Utrum juxta «aeram Scripturam Deus prediffintat amnes effectas. nui actus bonds rausarum secuudtrum sumptos in parti ulari. et cum oujnlbtxs circumstantiis ' 151
Dub 2 Utrum juxia «loctrinam Patrum Dm prwdiflinial » tns bonos causarum sceun tarum m particulari, et eum omnibus circumstantiis sumptos ? 156
Dub. 3. Utrum «uffldenli ratione probetur, Dram decreto suo absoluto. et efficaci pru.-diilinin» Omnes actus causarum ^eundarum ⁑ 167
Dub. I. Utram khc predifflniiio Del rlDcax jam dicta in causis liberis lib»urtatem carum adimat? 173
Dub. 5. Quomodo cohimat cum libertate voluntati». quod in sensa composito non fxMSil non elicere actum efficaciter praelinitam. seu ad quem cxtrinsece pranuovetur. dummodo pos&t in sonrà diviso. I7S
Dub. 6. Quomodo solvenda sint argumenta pro contraria sententia dub. 4 a num. 71 usque ad 78 adducta, nrcuon aliud argumentum adversariorum una cum sua confirmation*· dub. 3 a num. 53 usque a«l 55 allatum. 193
Dub. 7. Utrum D.us dcercio absoluto. et ⧫x se efficaci prosit(finiat peccatum. verbi gratia, odium Del delibrate •■xerdlum quoad luatcrhle svu ftindarnontam illius ' 197
Art. 10. Utrum Deus habeat liberum arbitrium ' 2 '5
Art II. Utrum sit distinguenda in Deo voluntas Signi? 235
Art. 12. Utrum convenienter circa dhimun voluntatem ponantur quinque signo? 233

TH ALTATUS V

In qmestion-'πι 23 prim» part D. Thom.

Qttèsno XXIII.

De Praedestinatione et Reprobatione. 237
De Predestination*. 238
Art. I. Utrum homines praedestinentur a Deo* 238

Disputath I,

Ite pr.rilestJiiJliom· quoad nomen. convenientiam, et on est ! Ipsius. 239
Dub. I. In quo sensu sumatur in present! nomen praedasunatioriis· 239
Dub. 2 Utrum cnnvouiens fuerit, dari praedestinationem hominum ? 212
Dub. 3. Utrum Deus aliquos homines d·» facto prandeotinavont? 219

Disputatio //.

D »preJestinatione quoad quid est?dims. 253
Dub. 1. Utrum praedestinatio essentialiter consistât in adn divini intellectus, vel in actu sna· voluntatis vel in ulro«(ue simul? 253
Dqb. 2. In <|iio actu intellectus consistat ••<ientialilcr, et In recto praedestinatio. 2G3
huh. 3. Utrum praedestinatio sit purs subjectiva, an vero tentum objectiva divimn provid ntiio? 28fl I
Dub. I Qaomodo ex dictis colligatur suflidetitla diffinitionum, qum de prædéstinnlionu communiter traduntur, et quomodo omnes ilia· inter St» cohaereant ? 301 1
Ari. 2. 1 lrum pnedostinatio uliquid ponat in predestinate» ? 310

Disputatio III.

De predeslinalione quoad ejus subjectum, aut quasi subjectum· 310
Dub. uuic. Utrum praedestinatio secundum se sumpta sit tantum in praedestinante, et an excutio ipsiitt active accepta sil tantum in Déo, passive vero in predestinate ? 310

Disputatio fV.

De predestination* quoad supernalurales effectus, quos causât· 321
Dub. 1. Ulnuu glor llcatio seu visio beatifici predestinatenim sil effectus divinm pred-stiuaiioms? 321
Dub. 2. Utrum omnis justificatio electorum sil effectus predeslinationis eorumdem ? 325
Dub. 3 Qua-num vocationes electorum sint rff*«clu5 nrædeslinaüonii* conim ? 331
Dub. i. Utrum actus supematurales eleclontin. qualenu- procedunt a libero eorum arbitrio sint effectus praedestinationis ipsorum ? Ubi etiam de aliis donis supernaturalibns. an sini effectus predestiuatieiris electorum agitur? 338

Disputatio Γ.

De predestiuatione quoad effectus ordinis naturalis ab ilb provenientes. 315
Dub. unie. Utrum ipsum e.«r substantiale prp»desliimti. cl omnia entia ordinis naturali.* rinl effertus predesiinationis electorum. 3V›

Disputatio Vf, J

De predestination* quoad alium ejuseffwtum. scilicet permissionem peccati. 3G0 i
Dub. unie. Utrum permissiones omnium peccatorum sint effectas predeslinntionis electorum* i jtf)
Ari, 3. Utrum Deus aliquem hominem reprobet? ;-170

INDEX τη ACTA'

DisputOtio 17/.

De reprobaliono quoad un cl quidosl?^J-

Duli, 1. Utrum detur in Deo reprobatio. 37l
Dub. 2. Ulrum reprobatio consistat in actu voluntatis vel intellectus divini, et quisnam ille 0ll? 375

Disputatio Vlil.

De causis. et effectibus raprobatiouis. 381
Dub. I. Ulrum Deus habuerit voluntatem alisolutam, et cnicacoui. qua intendit excludere aliquos n regno cadesll, ot infligere eis ælernæ dunnationls puniam. antequam illorum peccata præviderit? an vero post pnevisionem eorum, el dependentor ab filis, ut u causa, vel ratione mcriloria illius voluntatis? . r 381
Dubio. 2. Ulrum detur causa reprobationis quoad primam iierraissionem primi peccati ' um effectu conducentis ad æteniam damnationem reprobi ? 39J
Dub. 3. Quinum juxta dicta sint effectus reprobationis? 101
Art. 1. Utrum praedestinati eligantur a Deo? r ' ^^113

Disputatio IX.

De modo quo Deus elegii prædestinatos ad gloriam. ill
Dub. I. Utrum juxta, sacram Scripturam electio eflicax prædestinatorum ad gloriam fiai omnino gratis, et ante pnevisionem meritorum? an vero non sil omnino gratuita, sed ex justitia, cl post praevisa merita eorum? 411
Dub. 2. Utrum juxta D. Augustini, et D. Thorn, nernon aliorum sanctorum Patrum montem electio eOicax nflodestlfialorum ad gloriam tint omnino gratis, el ante provisionem meritorum ? an vero ex justitia, et post prm-' i i menta pbrutp * 128
Dub. 3. Utrum suflicionli ratione probetur, elecllouorn prédestinalorum «d gloriam fuisse uiniiinu /ratis, ot ante pnevisionem iu»ni.>-rum? an vero oxjustitia, otpost prævisa meriU?
Art. 5. Utrum præecîoutïa meritorum sit causa prædoitihationie 162

Disputatio .V. . . ' Ji ,- h

De causa prædestinntionis ex patie pnedestinati quoad primum effectum. seu quoad omnes effectus sua· prmdesliiKitionis ordine executionls consideratos. 163
Dub. 1. An opera naturalia prédestinait possint esso aliquo modo causa dispositiva, vel meritoria online exeeutionis respectu primi effectus predesiinationis, seu respectu omnium effectuum illiu< ? 163
Dub. 2. Utrum opera facta ex gratia sint causa meritoria. vel dispositiva primi effectus praedestinationis, vel saltim prævisio ejus sil conditio ad illum prerequisite. ? 475
Art. 6. Utrum praedestinatio sil coria ?, 482
Ari. 7. Utrum numerus praedestinatorum sil certus? 182
Ari. 8. Ulrum praedestinatio possit juvari precibus sanctorum? 181

Disputatio XI.

D.? causa praedestinationis ex parle meritorum alterius puri hominis. 181
Dub un. Utrum merita unius puri hominis possint esse causa meritoria praedestinationis allerius quoad omnes suos effectus considerate. 183

INDEX LOCORUM

QUÆ IN PRIMO & SECUNDO TOMO CONTINENTUR.

Numerus prior tomum, posterior paginam demonstrat.

EX VETERI TESTAMENTO

Ex Gttfea.

I. *In principio crracil Ileos rrlum, et brrao».* 1. 537.
J. *Adam quasi mus ex nobis (actus est. fte. unr ergo ne farte mittat manum suam* 1 576

E* Exono.

57 *non crediderint tibi, nc- audierint sermonem signi prioris.* 1 577
18. *Nmi bonam rem ficis.* II. J<>
33. Miserebor cui rducro. II, 370

Ex Lsr.Tmo.

10. *Ignem alienum, quod eis prartpbim mm end.* II; 380

Ex DixrEiio.roxio.

I. Aon rif/tJli.T eltytiaui *similitudinem in die qua foeitftis est robis Domi-uui.* I, 57G
18. *Quoti* a *tanta cogitatione responderis. qtumiodo possum inUltigcre.* 1, 312

Ex I ftcr.nt.

23. *Si trudent me tin* Ceilr in manui ejus.* 1. 5-0

E.x II IIfccm

II Λω1 *vult Deus perire animam.* II, 381

Ex III Hε«:γμ.

II. Λ'»?/» *ingrediemini ad* car. *nec ingredientur ait cctlrus.* 1, 580

Ex IV Ri.gvm

II. *Si percussisses quinquies, aut serici etc., percussisses Syrium, usque Od consummationem.* i

Ex Esther.

13 AVoto *est qui possit resistere voluntati* </W. . .11, 118. 150
II. /?. *Do/mne, qui habes omnium scienlitnn.* I. 331

Ex Job.

11. *Infernus, et perditio coram Domino.* I, 1GI
21. *Numquid Deum docebit quisquam scientiam.* 1. 331
31. *Nmnr ipie considerat vias meas.* II. 105 j

Ex Psalmis.

5. *Nmi Deus volens iniquitatem tu es.* II. 193
21 *rniversœ viae Domini misericordia et veritas.* Π
29. *Ad vesperum demorabitur fletus, d mi motutinum Milia.* Π, 3SG
30. *bi manibui tuis sortes meer.* 11. 121
35. *Qui fecit rtrbis in intellectu.* I.
12. J *gente non sancta.* II. TSH
50 *Sacrificium dedissem utique.* I. 579
68 *Delicia mea a te non sunt absamdita.* Π. 161
71. J/i/r *solem permanet nomen ejus.* 11. 217
89. *Prius quam montes fierent, etc. aul formaretur terra.* I. 537 fi
93. *Qui plantant aurem non audiet.* I. 31!)
IÜ2. Aon *secundum precata nostra fecit nobis.* 11, 100 j
103. *Omnia in sapientia fecisti.* I. 132
113. *Omnia qwrcumque votuit fecit.* I. 52 iv>
117. *Lapidem quem reprobaverunt irdificantes.* JJ.
118. *Inclina cor meum, Deus. in testimonia tua.* Π.
137. *E/cdstis Dominus, et humilia respicit.* .319
138. *Mirabilis facta est scientia tua.* xn
138. *Intellexisti rogitationes meas.* I 171

Ex PttOVBMiiS,

1. l ocari, *et renuistis.* II 331
3. Ihminus fundavit terram. Π i32
15. *Ipir imvil hominum vanitatem.* 161
•21. *Sicut divisiones aquarum, ita cor*

rr«/H *ut manu Domini quocumque voluerit. vertet illud.* *IIf* |.\5

Ex liu. Ecclîlsustm·

23. *Duminu Deo, antequam crearentur, omnia siud cognita.* I, i7|
Lli. *Cuncta, quic fiunt sub sole adducti Duminus.* · f ‘ II. 353

Ex Canticis.

Tenui cum, nec dimittam. L 268

Ex mu. Ηαηελτμ :.

I. *Deus muriem non fecit, nec liniatur in perditione, vivorum.* II, 361, 383
I. *Impii manus aeccrsicrunt illam.* II. 383
5. *Lassati sumus in via iniquitatis.* II. 367,
8. *Attingit a fine usque ad finem fortiter.* II, 153
8. *Quis eorum qua- sunt magis quam illa est artifex.* I,
9. *Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis.* II. *137*
II. *Quomodo posset aliquid permanere, nisi tu voluisses.* II, 133
Diligis umnia, qua: sunt, et nihil odisti eurum, quœ fecisti. II. 385
11. *Odio sunt Dei impius, et impietas 'jus.* II, 82
19. *Pnesciebat Deus futura illorum.* I, 512

Ex Ecclesiastico.

I. *Omnis sapientia a Domino Deo est.* I. 319
5. *Apposui tibi ignem et aquam, ante hominem vita, et mors.* II. 151
12. *Allissimus odio habet peccatores.* II, 82
17. *Destinavit illi sortem.* II. 239
33. *Quare dies diem superat.* II, 250
33. *Lux lucem, et annus annum, etc. Domini scientia separdli sunt, el immutavit tempora.* Π, 361
39. *Opera umnis carnis asœculo curam diu.* I, 539
12 *(tynovil enim Dominus omnem scientiam.* L 331

Ex Isaia.

·ı. I'<e *qui trahitis iniquilalem, etc. el quasi cinculum plaustri peccatum.* II, 106
9. *Parculus datusa es, nubis.* II. 212
IL *Dominus exercituum decrevit. el quis poterit infirmare* II, 254
Ii. *Juravit Dominus exercituum dicens :* Si *non putavi, ita erit.* I. 527
15. *Nunc erga haldtiilores Jerusalem, el viri Juda.* [[152
21. *Quomodo si pauca? (diva·, quit remanserunt. exeeutiantur.* IL 483
27. *Numquid juxta plagam prreulierilis te, percutit eum.* II, 406
30. *Expretat Dominus, ul misereatur vestri.* II, 383
10. *Omnes gentes quasi non sint, siesunt egram illo** i. 465
11. *Annunciate quas ventura sunt,* ct *sciefnus quia dii estis.* 1, 171
il. *Qui suscitavit ab oriente justum, et Cocavit eum, ut sequeretur se.* 11, 331

56. *Inventus sum a non qiiœrentibui me. palam apparui iis qui non me interrogabant.* IL 107
61. *Qua? prxparavit Deus expeclanlibus se, occurristi lulunter. cl facienti justitiam.* II, 417

Ex Jeuemia.

32. *Fortissime. Magne. Potens Dominus.* I. 271
35. *Si profectus exieris ad Principes Hcgls Babilonis, vivet anima tua.* I, 580

Ex LIBRO TliEXOftGM.

i. *Converte nos» Domine, ad te, cl convertemur.* IL 173

Ex Ezechilie.

18. *Numquid voluntatis mea· est mors impii.* IL 166
18. *Si impius egeritpanilcnliam. cita vivet, et non morietur.* II. !71
36. *Faciam ut in prcrccptis meis ambuletis, et operamini.* IL 310

Ex Damele.

3. *Potens est Deus nos de manibus tuis! o rex. liberare.* II, 83
L *Peccata tua eleemosynis redime.* II. 465
13. *Domine, qui nosti omnia, antequam fierent.* I

Ex Osea.

13. *Perditio tua, Israel, tantummodo in me auxilium tuum.* II. 375
13. *Occurram eis quasi ursa raptis catulis.* II, 386

Ex Auacix.

I. *Mundi sunt oculi lui» ad iniquitatem respicere non poteris.* I, 160

Ex Zacharia.

I. *'Jnnrcriimiiii ad me, el ego concertar ad vos.* ®k 174

Ex Malaqua.

1. *Jacob dilexi.* Π, 253.361, 121

Ex I Malhabjiob.

L *Destinavit alio uos de populo, cl abierunt ad regem.* II, 239

Ex II Machab.eohuv.

6. *Destinavit non admittere illicita propter vita? amorem.* IL 239

EX NOVO TESTAMENTO.

Ex Mattii.

5. *Beati mundo corde, quoniam lipsi Deum videbunt.* I. 95, 101
7. *Si ergo vos cum sitis mali. nostis data filiis vestris, etc.* L 1G5
10. *Pares nobis fecisti. qui purbivimus pondus dici et etdus.* k

JL SÎ *in Sgdoniis facia fuineiil virtutes, qua* fuda sunt in tc.* I, 177
11 *Separabunt malm [de medio juslonim.* IL 372
2il *Sedere autem ad dexteram meam nan ed meum dare ivbis.* Ik 117
22. *Mulli enim vocati. paud vera elerti,* IL 2U. 253. 183
22. *Vocati ad nuptios venire nofu<rwil.* II. . i
21. *Propter eledcs breviabuntur dies UH, rtc. nt* in *errorem inducantur,* η *fieri potest diam elerIL*
25. *\enite, benedicti Pàiris mei*
25. *Discedite a me, maledicti (Élernmn.*
2j. *Nescio* tvr.
26. *Fiat voluntas tua.*

Ex Mineo.

t L *Omma qmt?cibiiquc. orantes petitis, credite quia accipietis.* 11, 218
13. *De die autem illa nemo scit.* L 299
uit. *Praedicate Evangelium omni crcjtone.* IT. 244
W / E* Ltcv.

11, *Nulile timerepudlhit grex.* 11.250, UL 121
16. *SiMmjsem d Prophetat u^n audiunt. L* 580
17. *Oportet illum reprobari a generatione* W. II. J72
b. *Sine me nihil polestii facere.* II, 467

Ex Joinxe.

L *Mil eb potestatem, Alin Dei fieri.* II. ifô
3 5y> *Dcusdilejit immdunJ-* II. 37
\.*Si sciret donum iPi. ft quis est qui didi tibi, da mihi bibere,* I. 579
5. *SicrederctttfMuyri, crederetis forsitan dmdii.* J,
6. *Nemo polett venire ad me. nisi paler qui ndsit me traxerit eum. 11, 167*
IL *In dmno Paint md mansiones multa· sunt.* L ' > ·
II. *Philippe, qui videt me,vulctd Patrem* ηι/HM. J, 283
1L *Non credis quia ego in Patre, et Paler in meesL* i,
iLAr/nr *diri vobis prius miam fiat, ut cum facium fuerit rrntatb.* I. 171
15. *Omnia uiutcumgue audivi a Patre meo nota feci robb.* II. 93
15. *Non vos me rlegblb, sed ego eleoi vos.* II/ i2L 159. lST.
16. *Spiritus qui a Patre procedit, docebit vas omnia : non enim loqurjvr a semetipio.* U, &
18. *Unigenitus qui at in sinu Palrb, d·.* L 101.

Ex Acrwrs Apustoloiicm.

?. *Hunc diffluito emuiliu, el icicnlia Dei traditum per manus inigunmmaffli yenks interemistis.* II. 20J
k *Sicui convenerunt Herodes, et Pontius Pilatos.* II, 203
1. *Qua manus tua. cl consilium tuum decreverunt fieri.* IL 2'·;
?» *Pirnileidiam age ab hac nequitia lun, et roga Deum si forte remittatur hire cogitatio cordis tui.* I, 779

13 *(fiudquul erani pr<imdin<ili in vitam «ternam.* 11. JQ

Ex Paulo ad Roman.

I. *Tradidit iliac Deus in desiderm voidis eorum, et in immunditiam.* II. 201, 372
L *Propter quod tradidit iHtis}Dens in reprobum sensum el in "passiones ignominia.* π. 20i
L *Patrem mullarum gentium posui te ante Deum.* 1. 539» 666
8. *Ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libevialem yloritr filmrum Dei.* 11. 210"
1 *Quos prcrsdvit, cl pnrdcslinavil.* I, 312, II. 211. 250. 323. 325, 326
8. *Quis accusabit adversus electus Dei.* II. 123 131
9. *\oluntati ejus quis resìdit '* 1, 527
y. *Cum nondum nati fiassent, aut aliquid boni, aut mali egissent, Jacob atteri, E*au autem odio habui.lt,* H3. 233. 361, 121. 131. 138
9. *Sustinuit in multa patientia* mm *iræ apta in intentum.* IL 353, 300. 371
9. *A on ex operibus, sed ex mean(e dictum esi : Jacob dilexi, Esaii autem odio habui.* II, 255. 121
9. .In *non habet fiestatem figulus luti ex eadem massa facere illud quidem* ra< *in honorem, aliud vero in contumeliam.* II, 3%
9. O *homo, tu quis es, qui respondeas Deo* Ht 12>
9. *Cujus vult miseretur, et quem vult, indura·..* π, ιοi. 122
9. *Igitur imn colentis neque currentis. sed miserentis at Dei.* II. 122. 423, 167
9. *Diril enim Scriptura Pharaoni, quia in hocipsum crcitavi le.* II, 367 J
9. *Volens Deus ostendere iram suam, et notam facere wtenliam sutim. II. 371.* 4M. i23
IL 5i *autem grgliajam non rxoperibus: allôqtà gratia jam non esset gratia.* II 249, WA (
11. *Incomprehensibilia sunt Judicia ejus, T. 371*
11. *O altitudo divitiarum sapicnliæ* rt *sricntm: Dei, guam incomprehensiln-* jH *Ua sunt judicia ejiu!* I. 315. 331, g17 IL 215. 396. 121
IL *Reliquia? secundum electionem qralùr safvtr facta! sunt, IL 250 I*
IL *Xon repuli! Deus plebem suam.* 11,255, 427 I

Ex Emstola I ad Coni.vniPH. W

2. *Qua? fimi Dei nemo novit, nisispirilus* L 387. II. 237 I
L Si *'mm cngtiuciss^nt, nunquam Dominum gloria crucifixissent.* 1. *dSU* I
2. *Oculus non vidit, ck., qncrpraparavit Deus ib. qui diligunt illum.* II. 1=3 I
2. *Xm autem, mm spiritum Dei accepiniti/, ud spiritum qui ex Deo est, ut fiamus qu'r ab eo donata suut* II. 2rt I
>. *Umma vestra nnd, sive ritasire mors, sir'· praseniia. sive futura.* 11. 247, 351 I
i. A*· *supra guam scriptum est, unus nmlra alterum infletur pm alio : quis enim te discernit?* I

L *Quis enim te. dbivmit, quid habes, quml non accepisti, si autem acrejusti, quid glunaris, quasi non acceperis.* 11. 1G9, 471, 17.5
L Aim *Apofhdus novissimos ostendit, tanquam mprli destinatos.* 11, 239
IL *Probet mitem se ipsum horno, et sic de pane illo edat, ct de tutice bibat.* II, 263
12. *Ilæc operatur unusabpie idem spiri-tu* U. 83
13. *Udemus nunc per speculum, etc.* 1. 95/281

Ex Efist, II ad Coxintiiios.

3. l'onpsat *lentate, si estis infide, ipsi vos probate.* JI, 2G2
Non sumussufficientes cogitare aliquid e.r nobis quasi e.r nobb. II, 167
fhu parce seminat, parce et metet. 1, 250
9. *L niisquisque proutaeslinavil in corde suo.* 11, 239
12. *Audivi arcana Dei.* I, 102
\s. *Stella enim differt ab stella.* 1. 250

Ex Epistola aiˀ Galatas

L *Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ.* II, 121

Ex Epistola ad Ephesios.

L *Sorte vocali sumus pradestinali secundum propositum ejus.* 11,83, 151
L *Dcnedidus Deus cl Pater Domini nostri Jesu Christi.* II, 417
L *Elegit nos ante mundi conslitulionem. ,.* I. 657. II. 321. 351, 417
L *Prædeshnavit nos per Jesum Christum.* II, 217
L *Elegit nos in ipso.* II. 253, 324, 517. 48G
L *Pricdeslinavil nos secundum consi-* II. 250. 253. 262
L *Quiprcedeslxnavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, clc-in quo nos snrtc vocati sumus.* II, 421, 131
L *Operator omnia secundum consilium voluntatis suæ.* II. 112
2. *Ipsius enim sumus factura creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ praparavil Deus.* II, 152
3. *Propter nimiam ch.aritalcm, qua dilexit nos.* π, 112

Ex Epistola ad Philip.

3. *Bracium destinatum.* II. 239

Ex Epistola I ad Colosskxs.

L *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum suorum.* II. 121
2. *In gun sunt omnes thesauri sapientia? d scientDe Dei.* 1,331

Ex Epistola ad Thessalon.

i *Ur· rst voluntas Dei sanctificatio ves-*

Ex Epistola I ad Timotheum.

I *Itegi wcularum immortali, etc.* I
2. *Dent vull. omnes homines suIDos fieri.* II, HL 113.J H
·· *Imus Deus, cl units mediator Dei cl hominum, humo Christus Jetas.*
0. *Lucem habitai inaccessibilem, etc*

Ex Epistola II aii Timot.

2. *Ann solum sunt rasa aurea, cl argentea. sed cl lignea cl fiClilia.* 11, 371
L Zñ *reliquo reposita est mihi corona justitia·.* I, 231

Ex Epistola aiˀ Titum,

I. *Confitentur, se nasse Deum, factis autem negant, ad omne opus bonum reprobi.*
3. *Aon e.r operibus justitia! qiue mus nos.*

Ex Epistola aü IIebhæos.

I. *Per qisem fecit cl sæcula.* L 539
G. *Terra sape venientem super se hi befis imbrem , etc. proferens au tem spinas, et tribulos reprobata M. 11.* ;;72
10. *Voluntatem Dei facientes.* II. III
IL *Magb eligens effictionem cum populo Dei. I,* 262
11. *Accedentem ad Deum opoitel crederc.* I. 272
12. *EsaÜ cupiens hæredilare benedictionem, reprobatus est.* II. 372

Ex Jacouo.

Nemo cum leniatur, dicat, quoniam a Deo tcnlatur. 11

Ex Epistola l Pktki Apost.

3. *Non tardai Dominas, sicut quiddam existimant.* II, Hi

Ex Epistola II Prini Apost.

3. *Patienter agit propter vos nolens aliquos perire.* II, 383, 390

Ex I Joann.

3. *Cum apparuerit, similes ei erimus.* I, 95. 151, lSO
3. *Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semen ipsius manet in eo. IL 81. 219*
L */n hoc est charilas, non quod nos ditexerimus Deum, sed quoniam ipse nos dilexit.* IL H9
5. *Sciatis, quoniam vitam a ternam habetis, qui creditis.* II, 218
IL Si *quis diligit me, Paler meus (tiligcl eum*

EX A POCALVPSI

i. *Propter rolunlalcm suam erani creata sunt.* II, 1J3
5. *Dignus esi agnus, qui occisus est. 11.* 176
I\. *Iratas sunt gentes, cl advenit ira* 11, 386

LAUS DEO

E VOLUNTATE DEI

ANGELICI DOCTORÎS.

PKUOEM1L3I

O· Thomæ.

/'Oli considerationem eorum. eju.r ml di-
^nani scientiam pertinent, considerandum
us Qu.e pertinent ad voluntatem di-
n. η sit fn ima consideratio de ivsa /ici
z:Z;„fT.....!" ⁜ -■ "■» »■'
ine pertinent. Tertia de his, ipi.r
i n r ‘'n m,ine nd P"'-
u, r › ^n'n aUlfm ẑ —

ARTICULUS I.

f frvtti » Djq ft(talttnIti 'f

7· ■ vu£.u<, *oɾT' ** *'lielrir qoo.l In J,,.....*

l· ε"·" : -eJ JR. rV?Ÿ' '"i*"11?.1'' «I mil· *a U,-*
l v>hni3, ΠM, al»|««cui Hu t.· : *frp,*

i, J ■ Γ! ·'Ppelini» iiniilim : ihpdif«s
Ħ··· O,.., n.iii ro„ ,,-ΐΐ! ? la ' '"'Pi-rnrnoufm
:: Pn ierra .! 7 ·T.Γ?° ' î"·η ert ja Drf;
'l <etu'>u' r t η ' J"'^nH DbHosnpiiiiru jc a*[ri3 '·
>go <u lleo J
'ί HS' ii1'^u'iΛp',Mo,B1 "ὀM"'· ,?:ü'
' ü t^U «Æ u b,W2|'a»|7 το1"ηι?ΐ™ e-,C. Simid
. Ncduhiiî «πω itildfoduui o/rue-
filmant <■„·>. *fhcolo-j.. torn. U.*

! formam njturaieiin hanc P.hrr Λι.i ^,η rvi 4,1
non habet insam Uum n U habitudinem, ut naaOi
uniiSoi in ra *rt* 't lu cani, et unando tabet iικα·.

naturalis. I nde ut ιηπλ Γü«η[»ouc, xoratur appelhos

!!5»«■ :*ro u<m bjqci iioirji inenm · '--|—»
ieiectam est ιηπ α^'^v-ιι·;'·.η ;ιιs bum habente in
sum ^lappet/la? ιι ·η,ι(ω,.Γ ^ Hic $m-

III

Γ·B<5.
or, J.

a«SS"S;o"S· acum man-
cl «irirtieiar in iΐώ'ci <1UJn'IL",iaifel "'?°ι llaht'·.
Deo ponitur, ηπ,ρ <ι>η«ιΛΓ › *?v°/π u* 'ofonias in
"bjeciam. cum %it iudiiTen n — h η,"ϋω» *'f°»l* est ,rju>
liarn, ct Jirtnru c\t < ub ' eundum u^cn-

UIS'S iΐΐΐΐiff,-™“ ,·**->>- - · In
wrΛ? OMΓ- 4« t-
mâ Æ fe. Cmk'
ikpjç f(lk. i)lfj(or 10^« majeinr at
ivi quo<| pnmotu norms mord >c ipsum. secandam tor Ptilo
inü,tC,,^iu */·'ι "Hinnulivu.
· -u lrn con9'"ilJ I Sicul intdligere lUi
" ι -,l'iiii e>H·, ita >uiiiu veil·.·.

DISI'I IATIO I.

b< rolu/dde bd quoad an est i/lits.

l. Qoiaqoæslio ππ «Π primum lucum inter alias sibi vondicat. ideo primo loco cum D. Tbom. disputationem de *on «/?* divina· voluntatis excitamur.

DUBIUM I.

.4n in *Deo detur colunt ν′*

Quia de *an* at? divinæ voluaui s potest absolute inquiri, el $»militer, an ex ratione a Divo Thom, in hoc an. adducta .-uificienter probetur, propterea utajoris claritatis grain de illo priori in Ihw dub. cl de posteriori m sequenti discutiemur·

Proponitur duple dubitandi ratio.*

pr Prima dubitandi ratio est, quod vulun- importat specialem quandaui potentiam clicilivam proprii artus; sed bre ne»|Uii reperiri in Deo : ergo nec voluntas. Major patet. Nam volunta* est faculta* quatiam vitalis, quippe quæ oritur ab intellectuali vita ul talis est : facultas autem vitalis eut poteniia activa, a-: proinde elicitiva proprii actus, ut communiter docent philosophi. Minor vero etiam constat. Tum. qu.M, juxta D. Thomam in standa conclusion·? articuli, stent *udeHigtre* Dei est u ita etiam *vdb* : ergo sicut respecta r«c •ssviitialis Dei nequit dari spec ahs putentia, u qua procédai, quin est ens oainibus modis a .-e. et omit.no imprudoctum, ita nec respecta ipsius *vdle.* Tum etiam : quia qui Iquid in De·) est» ddiet ʘ-e pun?s mus udus omnem excludens put ntiahlateai. aut potentiahiatis vestigium; it ratio jotenliæ activa· sicut ex se et secundum sua essentiaba pnesdndit ab actu, ita el am putentialimtem inc.utlil. Maxim·· quia putentia vulitiva non solum elicit, red recipit vulhiuuem : uc proinde in diu priori, in quo elicit, est in potentia ad illam . quandoquidem Licet tunc non habeat eam, puteM lamèn ipsmi liabrn·.

Secunda. Si semel in Itao est voluntas, l* me erit etiam in eo appetitus naturalis, .«»u rtor. innatus; red hir deroisit divina* perfectioni : erga etiam vo.inita-. Major patet. Nam pnveipuus voluntatis acta- «ı aliorum urigo, quo qui* suit ptuprium Imnl.i- I lur in jjla naturali propensione, qua rus in I suum ew propendit : ut in unhersum qui- q r vis amor el citus habet pro fundamento j aliquam naturalem inclinationom, son np- lie. petitum ad bonum : et nleo nequit in mt- I iuinsub ratione mali ferri, quia non puteat I e>re naturalis propensio ad nlud. jj

Minor voro etiam constat. Tum. quia I hic modus appetitus imperfectionum invol· I vit. nimirum ut non sequatur ex eugni- I tiuite, sitquô communis brutis, et rebus I dam inanimatis. Tum etiam : quia appe- I litus iste ad suminum polesl ‹ on venire iis·,! rebus, qua? vel nun omnino habent suam J consummatam perfectionum, vel ea priva- y ri queunt, nam si indefeclibiliter ill.mi poB- I siderent, non restaret aliquid, quoi natura- j liter appeterent : ut quodliboi liurum arguit j imperfectionem. ul ex sû constat : ac proinde derogat summa? ut indefeetibili. ; perfectioni Dei : ergo etc.

§ Π.

era sententia.

Nihilominus dicendum est; vere in Deo ' reperiri voluntatem H;ec est de fide : ut J jMtel ex il o a l Thessalonicen*., *A ; ll.rccsl τ rolunias Dei sanctificatio vestra.* Ad llu- ‹ li man.. 12 : *L'l probetis qux sil voluntas Dei.* ■ Maltha·; 6 et 26 : *Fiat voluntas tua.* Et J alibi «nupe. Idem que probat productio crea- l tnr.trurn a Deo. quæsecun Ium *Udem* proce- I dunt ex lii;ur.i ipsius voluntate, juxta ii- I lud : *Q.ii o^ralur omnia secundum consi- I Hunt voiutitalii sux.* .4

Probatur rtio ratione Divi Thuma·, *I* l comra Guut. ‹ q» 72. quimi ip-e sub hi* verbis alfert : *bind quod consequitur omne* m *'ns. conc- nil enli in quantum isl ens : quod* I *aulem ril hujusmodi, oportet quod in to* I *miuhne invciiifdur, quod est primum ens.* u *Cuilibet autem culi comp-ht appetere suam* i *perfrclmnem. r(omservtdiui^m sui esse umcidqae (am-n secundum suum modum, 9 fntrU·dualibus quidem p^r oduntalem, ani·* J1 *inanimi /^er sensibilem appetitum. rarnili-U bus tero sensu p*r appetitum natural-m ″ aliter tamen qujc habenl, ei qux non Uabeut. Χάπι ra -pur non linkup prr np^. tiliram virtutem sui generis desideria leni dunt ad acquirendum qued eis derst : qux a f habent, quielanlur in ipso. Hoc igi- 1er primo rnli quod brus est. deesse non poted. Cum igitur irie sit inlvlligens, ineM*

tibi iiduntu^ qua placet tibi tuuui ess· , cl λμλ *bonitas.*

Confirmatur ratione ejmdvm sancti Ductoris, ibidem : *Sam ihlctligcrc (pianto par[fetius αt t lardo ddcclabHius est intritilienti : sed Deus inMligil, et suum, intdligerc est perfletissimum, ul siipra ostensum est : (rgu inldliijerc est ei dctectiibilhsimum. bc·lectutio autem inldtiijibilis est per votunlaIrm : sicut delectatio sensibilis est per concupisciuΰl.τ oppetitum : est icitur in beo* tu*lunlas.*

Secundo probatur assertio ralionn ejusdem sancti Doctoris, loco citato : *Quoniam forma per intellectum considerata non movet nec aliquid causal nisi medimile voluntate ; cujus objectum est /inis cl bonum, a quo movetur aliquis ad agendum ; unde intellectus speculativus non movet neque imaginatio pura absque aslimalione boni vtl mali : sed forma divini intellectus est causa motus cl esse in aliis : agit enim res jnr ialelleclum, ul infra ostendetur : oportet igitur quod ipse sil volens.*

§ III.

biluuntur rationes dubitandi initio adducta.*

Ad primam patebit ex dicendis dispût. sequenti n. In et deinceps.

Ad secundam neganda est minor. Et ad primam probationem, quod licet quivis appetitus innatus non petat necessario sequi ex cognitione; nihilominus non excludit, quominus simul sit in appetente appetitus elicitus ejusdem boni, el consequenter cognitio ilhus; et ideo creatura intellectualis appetitu naturali et simul elicito fertur in proprium bonum. Undô appetitus innatus ex genere suo non includit necessario imperfectionem : quia ad hoc desiderabatur ul esset incomposibilis cum cognitione.

Adde, appetitum innatum includi etiam tum in ipsa cognitione, tmn etiam in appetilu elicito quatenus iitrmnque habet naturalem inclinationem in proprium ubjeclum et perfectionem. Unde sicut ad ha-c duo indfepeiisabilitar requiritur cogniliu, ila etiam ad appclituifi innatum ut intime inclusum in illis. Ex quo etiam constat ad id quud in eadem probatione additur, scilicet appetitum innatum convenire brutis ul rebus inanimalis : quia mu ta sum prædicata communia viventibus et non viven libus. ut ratio enti? el substanthe, qua? tamen ex se non dicunt iuqærfecüoncin.

Ad secundam probationem respondetur, convincere non esse in Deo appetitum innatum per modum desiderii in ordine ad perfectiones intrinsecas ipsius; non tamen prr modum complacentia· et quietis in illis. Nam appetitus innatus aliquando est per niolum desiderii, aliquando vero per modum rumplucenthe, ut patet in materia prima? qua* simul desiderat formam non habitam, etcomplacel in ea, per quam actu informatur. G.

DUBIUM Π.

Urum ex vi rationi quam 1). Thom. in . huc ari. adducit vecteprobetur esso in Deo colun lutem ?*

Quia Angelicus Doctor rationem, quam in hoc art. adducit, aliis pnetulit et propterua ea solummodo in pnesenli utitur, placuit illam in peculiari dubio examinare, et ab aliquibus calumniis, ipsi immerito impositis defendere : ut ita doctrina Angelici pnecèptoris ex omni capite magis eluciduta immeat.

?]·

Decisio dubii.

Dicendam ergo est rationem a sancto AsitiiV Thoma in hoc art. adductam optimam esse ad probandum esse in Deo voluntatem. Ita communiter ejus discipuli, nec non et Suarez lib. 3 ile attributis positivis Dei c. G, Scarei, Moliat. Mulina in pr.usenti, Valentia disp. 1,q. 19, Valeo., puncto 1, favet Ilorice I p. tract. S, dis. Itericc. I 1, c. 3. quamvis c. 2 (imniepto tamen ut ex dicendis in hucdub. patebit) dixerit, D. Thomam in liac ratione aliquid supposuisse quod probare debuisset.

Assertio Inecnon aliter melius suadebi- Batte. tur, quam sancti Ductoris rationem addu- D.Thom. Condo, qua* quidem sub hac forma potest proponi. Quuni.im voluntas consequitur ad intellectum : sed in Deo e*t intellectus et intellectualis eugnitio, ut patet ex iis qua* sanctus Ductor in q. I I hujus I p. dixit : ergo etiam voluntas. Minor rum consequentia palet. Major vero probatur. Sicut res naturales habent esse in actu per s u j iii formam, ita intellectus actu intelligent per formam intelligibilem : sed ad res naturales consequitur appetitus naturalis, per quem

apatent suam furm.uii quando illam non Iwbcnt, et quiescunt in ea jam habita ȝ ôrgo similiter ad naturam intellectualem subsequitur suus appetitus, per quem tendat in bunum apprehensum per formain intelligtbilem, quando illud nonbaliet. et quiescat in eo Jam habito : ac proinde cum ulrunquc eorum, nimirum desalentre, vt quiescere in bono apprehensu Intellectum, et jam habito, pertineat ad voluntatem. cuosequemrerit, ut ha*c sequatur ad intellectum, ac proinde in Deu regnatur.

C'»^!xr· hujtï. Cunlirnmtur et explicatur rftirçda el l»uniiw uujus ratium-, quippe quæ vx propriis et adaquatis principiis ostendit e?*·· Amt. in Deo xolmiuteiu. Tum, quia teste philosopho. I Rhetoricorum, et 3 de Anima text. 5, radix seu ratio a priori voluntatis est intellectus. Code oplmie, et ex propria rad.ee probat sanctus Du to? e>-se in Deo voluntatem, ex eo quod sit in eu intellector, qui est radix illius. Quarc idem D. Thorn. infra et cum eu communiter Theologi ostendunt Verbum divinum principium Spiritus Sancti, qui est amor : quia ex vi processionis communicatur eidem Verbo cwe intellectis um.

Tum etiam : quia sicut ex eo quod in quavis re naturali sit, vel esse connaturaliter pussit i liqua forma seu perfectio ul bona sibi, colligitur tanquamex causa propria et adæquata essu in ea appetitum et propensionem in illam ut bonam, quandoquidem ideo appetitur aliquid, quin est bonum rei appetenti, ita ex eu quod natura intellectualis habeat suam propriam formam, et media illa apprehendat aliquod bonum ut proprium et conveniens sibi, sequitur tanquain ex causa adæquata. quod sil in ea appetitus, quo possit tendere in bonam illud apprehensum : Cumque talis appetitus hoc ipso quod sequatur formam apprehensam per intellectum, sit appetitus intellectualis, seu voluntas ut statim mmfs 'explicabitur} eun-oqueii> est ut luec in Deo tn pixedicto principio eflicaciter commeatur.

Objttliunri Cvnlfti Γαiiv/tcut *AUgdlci iMtrii.*

il. Vjtqac/. Objectio pr;a< Se l Gabriel Vazquez in prudenti putat rationem hanc I). Thom, non esse eflicacrui. sed tantum congruentiam quamdam, seu explicationem appetitu? rationalis in I natura intelligente, desumptum ex naturali appetitu, qui in rebus naturalthus invenitur. Et ideo tam ipse quam alii plura cuntru eam objiciunt. Primo quidem. Num t-x proportion·· illa, quæ est inter res natura-k> et naturam intellectualem, ex eu quod sicut illa* constituuntur in actu per suum furinam naturalem, ita ista per swnu furmani inielligibitem, sulinu potest · ulligi, quod sicut ul» hanc ratioaum re> naturalis lurbei inclmanuurm ad *uani formam, per quam est in actu, sic etiam natura intellectualis inclinatur ad formam intelligibiletn, per quam actuutur : al huc e\ ration·' D. Thoimv non iufenur; sed suium quud ibidem sit inclinatio in bunum apprehensum : ergo illatio et consequentia in ea facta non est legitima.

Confirmatur. Quoniam D. Titum. videtur in hac ratione arguere in quatuur terminis. addendo nimirum in conclusione aliquem terminum pneier tres illos, qui iu majori et minuri positi sunt : sed hic modus arguendi est vitiosus, ut constat ex iis qua· in institutionibus Dialecticis cuiniuunilrr dici solent : ergo etc. Major palet. Nam in ntajori et'minuri secundi syllogismi noti meminit boni apprehensi : iu conclusione autem intulit dari m creatura intellectuali inclinationem ad illud, ut iuluenti patebit : ergo etc.

Nec refert si cuiu Cajet, in pnvsenlr respondeas, formam intelligihilem, per quam apprehenditor bunum, esse ipsummet bunum apprehensum sub alio modo c^-srndi» scilicet sûb we repnêsehtalîvo, ideoque D. Thomani potuisse a f.,rma inlelli·gihili ad bunum apprehensum se divertere.

Nam contra hoc objicit Vazquez, quud in prim s non est ita certum formam intellinihilcni esse ip-um bonum apprehensum, aut e converso. Deinde, quoniam adhuc lioc admisso, non convinceretur intentum, scilicet dari in natura intellectuali appetitum rationalem ad l onum apprehensum : qui i appetitus hic e-t ad bunum apj«reliensum prout ‹*›t in sn sub suo inodu essendi naturali; non veru prout in specie intelligibili, et sub representative continetur : ergo « x eo quod sit in natura intellectuali appetitus ad speciem inteHigibib-m, aut ad rem ipsam iutelli^ctam, prout in specie repræ-"entatur. non culligelur suflicienter, esso in ea voluntatem, seu appetitum rationalem.

Ailde, quod appetitas rationalis non est ad intelhcenduin tantummodo, sed ut rem alia- intellectam po»rideftiUtts al appetitu*

I UK in speciem inielligibllnm, otinm si in I hu«· rem ipsam m objectum intellectioni* I includas tentum wti (ippo.lîiue InteilectionlA I funiialitrr tequmtdo. Nam sicut species in- I teliigihihs ›·· sumpta, solum est per FO I primu in online ad iiitelli^'iidum, f ta appetitus art iliniu secundum istam rtt- (dib'iii. unitum. est appetitus ad eam nt dr>ervitad intellortionem ; atque adeo foruiuliter loquendo, solum erit appetitus ejusdem intellectionis.

ᵻ S'cumlo et principaliter. Quia gratis a<l- *"J misso, quod a forma intelligibili potuerit xn- D. Thulri. ad bonum ipsum apprehensum '· se divertere, adhuc non sequitur ex discursu illo dari in Deo voluntatem : ergo ric. Antecedens patet. Num ex proportione illa inter res naturales, habentes esse per suas formas, et inter intellectum actuatum per fonunin mtelliihhilem, tantum sequitur, quoi sicut res naturales se ipsis et raliotic sua· furina· appetunt proprium bonum absque aliqua alia facultate superaddita, ita intellectus constitutus in actu per for·mani intelligibilom, se ipso et ratione soæ forma· absque aliquo alio inclinabitur in bonum apprehensum : at inclinatio hu»c in limam apprehensum non est voluntas, ut ex sp constat; quandoquidem voluntas est potentia quædam reaiiter distincta ab intellectu. ui docet idem D. Thom. infra q. 78, art I. ci q. 82. ari. 3 : ergo

• Terito. Quoniam sanctus Doctor in 'sua i", ratione non videtur servasse debibam propqrtiuneni in subjectis. Nam ex eo quod res naturalis itu linetur in suam formam, a qua in actu constituitur, deberet colligere ipsum intellectum, quem asserit esse actu intelliucntom per formam intelligibilem indi' nari in illam : et tamen hoc non intulit, -ed in natura intellectuali osse prijdiclam in· linatim em.

lionlirmntur. Nam voluntas ex natura sua est prior quam intellectio, aut species intelligilnl.'s : ergo ex eo quod appetitus naturalis subsequatur ad formam naturalem, quia est constitutiva rei, male infertur voluntatem, seu appetitum rationalem 'uhsepii Adhuc in natura intellectuali ad intellectionem, aut formam intelliiribilem. Antecedens patet. Nam voluntas non subsequitur ad intellectum,'ut est idem cum ‹»'»jeclo ; s p| m intellectus est. Undo sicut est prius quod sil intellectus, quam quod intePigat, aut informetur per speciem intetligibilem, per quam Iit idem eum Objecte, ita prius erit quod subsequatur vn- Imitas, quam quod adsit intellectio, aut forma intelliuibilis : et ideo in nobis voluntas longo tempoin phecedit acquisitionem formarum iutelliuibdium, per quas intelli- triinu-.

Ex. quo etiam cohacquentia liquet. Quia ad formam constitutivam solum possum subsequi c.i. quæ sunt posteriora, quam illa; ac proinde supponunt reni ronslitutam. Quare cum appetitus naturalis sit po^ .leriorro naturali jam constituta. ut communiter docent philosophi, secus vero voluntas colluta cum intellectu constituto in actu, consequens est, ut ex eo quod ille subsequatur ad rem naturalem, non possit colligi, voluntatem in natura intellectuali .subsequi ad intellectionem, ani formam intelliinbilein.

Ultimo. Quia D. Thom. duo supponit in hac ratione, ut fundamenta illius. Trimum est intellectum cunstitô) inactu intelliaentem per formam, seu speciem intelligihilem, sicut res naturalis fit in actu per suam formam, ut ex corpore articuli constat. Secundum vero, res naturales hanc habere habitudinem ad suam furinam, ut cum non habent eam, tendant in illam : at utrimque horum est falsum : ergo etc. Minor pate!. Nam in primis intellectus nequi', constitui in actu întelligèndi per formam intelligibilom : quandotpiidem intelligent non est offectos formalis speciei inteHigibilis; sed actio quiudam vitalis reaiiter distincta ah illa : alioqui hoc ipso quod adesse! species intelligibilis, non posset non adesse intellectio rei, cujus est illa species, cujus oppositum in nobis experimur. Et deinde res naturalis non potest præ lictam illam habitudinem ad suam formam habere. Nam sicut dum non habet pani, tunc non est talis res, ita neque in ipsa potest pssp aliqua habitudo, aut inclinatio in talem formam.

§ III.

5o/nm/ur *nbjclilionex conlrn rnlioiïtm D. ThDiihv pr.vh'r vllimam.*

Ad primam ex his objectionibus respon- *ti.* detur supponendo, quod,cum D. Thom.ait, pf^jW quamvis, rem naturalem habere hanc habitudinem ad suam formam, ul ea non habita, tendat in illam, et eadem adepta, quiescat in ipsa, nomino formæ non intellexit formam constitutivam, sed alinm formam. ‹pu perfectionem, et bonum propor.

tionatam rei constitutio per suam fornum cwentialem. et a»l ilhm suo modo subsemum, ut constat ex eo 'em sancto Docloro, l contra Gent. c. 72, ratione seeunda: et ex iis, qua· jam innuimus, scilicet rem naturalem non esse talem us<[ucdum Itabcat propriam formam constitutivam. Et Mao m non habita non_posse oppetere aliquW, cum appetere nece-strio fUjqwnat

Unde sicut optime colligitur, rem naturalem eemel constitutam per suam formam essentialem, habere inclinationem iu |»erfectionem sibi propriam, ita etiam recte inferetur, naturam intellectualem semel actuatam medio intellecta a sn l ferma πιtelligibili, per quam cognoscar bonum sibi conveniens, habere appetitum proportionitum. scilicet intellectualem. medio quo ppstil tendere' in bonum illud afias apprebensum. et secundum suum *esse* naturale sumptum. Nam sicut re*. naturali* perficitur a suo bono, iia natura intellpetualis, ur talis, perficitur per bonum illud albi npprehcnsuçn, et secundum snum ejtw natural»? a»xeptum. cujus specie inHI^ctu* informatur.

Quoi etiam explicari potest ex ao, qüod Itonum illud alias apprehensum, et >wun«lum suum ewr naturale acceptum, est perftetio el consuimnatiu ejusdem forma* intelligibilis : quandoquidem jw'r eam, quippe qua· est ipsum bonum appreheusum pra·riso in *esse* intelligibili, tantum habetur bonum illud inleliigihilitcr : alquo adeo im*perfecto,* sou non consummat»·. Cum vero jam acquiritur secundum *esse* naturah·, habetur perfecte et in *esu* consuininato : id autem, per quod habetur bonum ultiinait* et perfecte, est consummatio *m* comptomentum *ejus, per quod inqjerf-cte acquiritur.* Unde non mirum quod ad naturam inlellectualem actuatam medio intellectu per formam intelligibilem, seu per bonum illud non cousummab* babituiu, subsequatur appetitus ad illud perfecte haben Ium, sciîîcetFPCundum *esse* natural»·.

A4 npfibr tine», Per quod etiam ad conlinnationem sati* patet. Quia bunum alias apprehensum, e: forma, seu (quoi idem est] porfi^ctio, ml quam natura intellectualis actuata per formam iolelligibi.vm, di/it l. ddtudinem, ut in eam non habitam temht, aut quiescat m illa semel obfoiita, sunt unum el idem, ut ostensum est : ··(ita D. Tbom. non nrgnfl in quatuor t^rnumV «h) in tribus.

Ev quo etiam fit optimam ossê solutionom ex Cajei. ibidem adductam, sl tainnn recte et juxta mentem ipsius lutelligatur. Nam solum propior rationem dictam, sclliect qui » acquisiti»» boni secundum *esse* naturale consummatio ct perfectio ejus·<lem boni, ut jam habiti inteHigibililor, et p·. Ginnum intelligihilem, n^cnon et natura· intelleetuans per illam actitata· modio inhdbvta, lumllt ·i Identitate jam dict i forma» intclligibilis cum bono apprehensu polui&h D. Thom&in ab ip>a forma ad bonum apprehensum se ut sic dicimus) divertere, concludendo esso in natura intellectuali appetitum ad illud secundum snum *tsse* uainrate con^juendum.

Nec contra solutionem banc Sic tntellectam procédant objectiones ibidem facta'. Non quidem prima. Quoniam in via D. Thom. est omnino certum formam intelligibilem esso insum objectum apprehensum sub alio motio rssendi, et constat ex iis, qua» in t.wtat. 2, disput. 2, num. 132, et in tract. 3, disput. 2» num. 14, diximus. Nee tandem alia· ut intuenti patebit.

Advertendum tamen, quod licet vis ration s I). Thom, optimo explicelur tuondo prædiclam solutionem, non tamen pendet necessario al» illa. Nam quamvis gratis daremus. speciem iutelligihilem osso adhuc in online intelfigibili alterius natura·, ac rem ipsam intellectam; nihilominus salis ossei, rem illam media specie *vt* forma *intelligibiti,* nl bonam apprehendi, et uc t ifom *fieri pn» sentem intellectui,* ad hoc, ut inde colligeretur osso in natura intellectuali'propnum appetitum, per quem possit in illam tendere.

Sɲl «lices, qucnl postquam D. Thom. asseruit, quamlibet rem naturalem hanc hah<*re habitudinem *nd* suam formam, ut cum nun habet ipsam, fondât in eam, et quando Hinidem habet, quiescat in illa, statim addidit : *El i'h m est de qualibet perfectione naturali, qvod* r«l *bonum nahter* : ergo nomine forma· in prioribus verbis intellexit formam omMituentem, n»m vero supera»hlitajii perfectionem, qua· est femitm nafura·; alioqui frustra et iiugtforio praslicta verb i addidisset, ut e\ -e constat.

Hespninlrtur. >onsum horum verborum non e>sc. quo-! /es natur.dis ad perfectionem illam supera»! litam dicat habitudinem pra-dictam, nimirum ut quiescat in ea jam habita, et tendat in illam non acquisitam. Quoniam licet *hoc sit verum, id* tamen jam -in.'mc Πη/ΙΟΓ in prioribiB verbis expresserat, teli

M'rat, ut supra obtendimus. Quare sensus illorum est, quod etiam perfectio' nmurulis dh'it camdcin habitudinem ad rmn nntura-Icm, ita ut quandiu non coinmunic/itur illi, appetat se illi communicare ; semel vero comuiuinriita, statnn quiescat : quoniam hoc pertinet ad bonum ipsius natura·. Unde ex bis vôibis sic intellectis priorem illam propositionem implicit»' confirmavit. Nam •ii pcrfiOtio ipsa naiurabs liahet pnrdictani habitudinem ad rem naturalem, ut p.-r eam perfectibileni, quia, ut inquit sanctus Doctor. id pertinet ad bonum naturæ lit in 'e ut ob eitmdem rationem ipsainet res naturalis, ut porfectibilis per illam, dicat eamdeni habitudinem ad suam perfectionem ; quia perfcctibile et forma jierliciens mutuo s0 respiciunt, et in priediçtis habitudinibus sibi correspondent.

Adde posse etiam non improbabiliter dici, quod cum D. Thomas asseruit, quamlibet rem naturalem hanc habere habitudinem ad >uam formam, ut cum non habet ipsam, lendat in eam, tunc nomino formic iutelloxit, non quidem formam essentialiter constitutivam, sed perfectionem illam, qua· per naturalem diinanationein, ab ea Huit. (Juaquidem peculiari ratiune dicitur sua forma, quia non ponit in numero cum forma essentialiter constituente ; sed potest censeri unum quid cum ea, quatenus per unam el canulem actionem generantis una cum illa fit : quia anilur. modo alibi dicendo, constituunt unum completum et integrum generationis terminum : juxta ilhil : (hn* *dal frieinam. (M diam ronsaiucnlia ftH foT' hmm.* I nde forma essentialiter constitutiva rei, ut est in e.w perlecto et consummato, qnol sibi debetur in instanti gHnrationis, includit tum se ipsam, tum »'tjitin omnia, <μι;ι· ab ea per naturalem dimanationem subsequuntur.

Qeterumcum D. Thom. n»ldidit : *El idem iil df qualibl pcrfcctmne nolur. I* loquitur de illis perfectionibus, qua· ah ipsa natura quam perficiunt, non fluunt per naturalem dirnaiiatiuncm. Quin talis natura censetur integra et perfe ta qu »ad ea, quit· in instmti generationis i li debentur, etiamsi non habeat pra dictos |>erfecii<me$: et ideo ponunt in numero cum ipsa natura et forma constitutiva. Et ita ad hoc signili«'ni>dum ibunin»? *pei fecliwfo* et non nomine *form,r* insigniuntur. Emlo sanctus Doctor (·χ habitudine illa quam dicit res naturalis ad utramque perfectionem, ac proinde, ad mmn-m perfectionem quam potest ImborCj

colligit, idem Ciâft dicendum de natura intellectuali uctunta medio intellectu («er speciem intelliJldteni ; ut nimirum dum non habet propriam perfectionem, scilicet bonum apprehensum, tendat in illud; cum veru illud habet, quiescat in ip-o.

Ad secundum principale negandum est antecedens. Et nd probationem dicendum est, o4 time ex proportione illa inter rem naturalem constitutam per suam formam, et natui am intellectualem actuaiam per formam intelligibilcm, inferri quod ad eas subsequatur suus appetitus, proportionalas ad naturam cujuslihet : atque ita in rebus naturalibus detur appetitus naturalis, et in natura intellectuali appetitus intellectualis · qui proinde tam ab ea, quam ab intellectu distinguatur. Nam in rebus naturalibus appetitus subsequitur ad formam in rase rei : at in natura intellectuali ad formam nprehensam per intellectum : cumque appelitus subsecutus ad formam in *esse* rei sit naturalis, et identificatus cum re, quam aflicii; et sub-eeutus ad formam apprehensarn per intellectum, sit intellectualis. et consequenter a natura intellectuali, et ejus intel eetu distinctus, fit inde, ut ex prædicta proportione bene inferatur, es.-o in natura intellectuali appetitum rationalem, seu intellectualem, scilicet voluntatem,

Explicatur magis hoc ipsum ex Cajet, in præsenti. Nam cum ad omne *esse,* seu ad rem actuatam per suum *esse* existentiæ subsequatur suus appetitus proportionates ad tale *ιwf* merito quia duo tantum sunt genera essendi, primum secundum quod rês est aliquid secundum naturale *esse :* secundam vero quatenus res est aliquid apprehensibilirer in ordine intelllgibili, oportet duplicem appetitum utrique *esse* propurlionatum ponere. Et ideo quia primum genus pssendi consistit in *esse* ad instar actus primi, secundum autem in *esse* per modum actus secundi, qui est apprehendere, ut in hoc dub. num. 21 dicemus, ideo appetere appetitu subsecuto ad *esse* naturale non est actus secundus, sed ipsamot natura ut inclinata el propensa in suum bonum. At actu appetere appetitu subsecuto ad *esse,* quod in cognitione intellectuali consistit, est actus secundus elicitus a virtute appelitiva, consequente naturam in quantum est intellectualiter npprehensiva quæ nihil aliud est quam voluntas, ut omnes Philosophi Pt Thvj'ogi communiter fatentur. Undo in hoc consistit proportionalis similitudo forma· naturalis et intelligibilis in littera

10. E,ɯ5jd3‘

adducta. Et ideo D. Thom. inchoavit suum discursum ex huc, quod sicut forma twlnralh constituit ens, ita firma intelligibilis constituit ens tali modo, scilicet quod >it en« cognpsdtivum et cognoscens : ac proinde sit ipsa res cognitu sub alio esifndi modo. Nam ex hoc Irene· colligitur suhsei|uerdum esse ex utrojuc suum ap|··'-ritum pioportionutum, ut jam diximus. Sed hw amplius statim,explicabuntur.

îû. .v< UCttu. Ad tertium rvspondetur negando antacetleiis. Nam inhQcquod intellectus con-hluatur in actu |-er suam formam inteDigi· bilem, involvitur necefcsario quod natura ip<t intellectuali* sit <pia· principalius actuatur perilhm. Unde sicut in re naturali, aciuata jjersuam formam naturalvm, repe·ritur suus appetitus ad propriam jM*rfeciiutPm, ita etiam in ips,i natura intrib^tlDali acluata rnedio intellectu per fnnnam int Iligibilem. dehet e<se suus appetitus a l pnipriam perfectionem, scilicet honum apprehensum, qui sil propurtionaius ad ips.un : ac proinde Udfc, ut licet subsequatur «ad nataram intelleclmilrm constitutam in actu mediante intellectu per pra-dictam formam inteHiriliilem; nihilominus non reepiliur in illo quoties intellectus est aliquo modo distincius »ab ipsa natura. Quia tam ratio hujus appetitus, nuam intellectus hoc exposcit: ex eo quod intellectus non fertur in ens sub ratione l>onir sed >ub ratione veri. Et ideo quidquid in ipso est, respicit ens ut verum, non vero ut bonum : cum tamen appetitus intellectualis tendat in en< ut bonum non vero ut verum.

A4 fûsfiraâ· t· *UCT|. Ad confirmationem respondetur facultatem volitivam non subsequi ad intellectionem, aut ad formam intelligibilem. ben·' tamen vobtionem, seu appetitum intellee tualein per modum actus secundi consideratum. Al D. Thom. propositionem illam : Γo/vπ/αι *equitur ad inMlrehmi,* non intulit immediate. $ed mediate : px eo quod volitio sequitur ad intellectionem, el conipquen'er voluntas ad intellectam. Und»? Cûnrins t quud tam desiderare bonum apprehensum, quam quiescere in illo jam adeptu, pertinet ad voluntatem ! ac si <li' /'-ret. dari voluntatem *in* natura intellectuali hoc ipso quod in ea dentur proprii actus ipsius, scilicet desideraro honum apprehensum, *et* quiescere» in illojam ad»qHo._____

? IV.

Diluiher vllima nbfirlio.

?id ultimum, ut respondeamus, pramotandum est. quud sicut furina intelligibiliK potest considerari dupliciter, scilicet vel in ew entis, vel in rwc intelligibili, seu repr.i'<eni4tivo·. et secundum priorem consideratfonem potest habere rationem accidentis et qualitatis, ac proinde non essu ejusdem natunt· cum objecto : ut vero secundum posteriorem est ejusdem essent.-i· et nntune cum illo, licet sub diverso modo e??endi, nimirum intrlligibih, ut constat ex iis, qua· ex I). Th. trac!, de Scientia Du disp. 2, num. I I, duximus ; ila in <<«· emis habet sii.mi existcntram n rinra'em similem ei. qua· convenit aliis .u Hdentihus . al ʋ ργo in ordine intelligibili exfclit per aliniii exishmtiam a l ordinem iniHIi^ib lem pertinentem, se licet ft-τ infêJlectionem. Nam cum .id qurnnvis urdinetu C'sendi -eipiaïur sua existenlin, lit inde, m cum sint duo ordines esaendi bciliœl in *me* émis, seu in naturpli et entitativo, et insuper in *es$à* iiitclligibili/ quo.l forma intelligibilis debeat exíeïen· per distinctam existentiam, ut perlinet ad Ordinem emis et ad ordinem inteliigdjilem : cmmpie id quod est ultima aequalitas ullPriii> non actuabilis habeat in quovi< essomli online rationem existentia· respectu illius, el intellectio sir ultima actualités, ulterius non aclualuli-' in ordice essendt *intelligi*bili, ron-eifuens est ut intellectio sit exisleniia forma· mIdlittidlis ut ad hunc ordinem formaliter spectat.

n> w 0 Quod etiam (ut fio quredam objectio, qua- hic lleri poterat, dissohaturj non incongrue explicabitur ex ro. quod si ordo operarim in reluis naturalibus constitueret distinctum ordinem, non qualemcumque, <ed essendi, et diversum ah ordine easendi naturali, sen entilativo, sicut ordo intclh'cibili> et intelligibilifer operandi illam constituit, tunc operatio talis ordini* Cisset existentia illiti* formaliter sumpti : •piia esset ultima iictualifas ulterius *non* actuahili* prædich ordinis, quod est proprium eristentiæ. Quare tota ratio ol> quam ordini operati vu naturali non corresponds propria existentia, est, quia non constituit nrdinem plendi diversum ab or line oss^ndi intra lineam nalunr, sicut onlo inlelligibilis illum constituit. Nam e.xistentin eorrespondpt onlini essendi. quin est ultimus mus netus liuju< ordinis . non vero ordini operative nisi ration·' ordinis efisendi.

5 u ·l Hine ergo ad argumnntuin respondetur cuttccdendo majorem, et negando minorem quoad ülramquô partem. Et nd probationem contra primam (solutio enim probationi< contra secundam partem satis cv diutii constat) dicendum est, non ideo dici, quod forma intolligihilis constituit intellectum mtelligonlom in actu, quia forma seu specie* intelligildlis sic ipsa intellectio, ut argumentum optime concludit; sed quia intellectio est ipsa existentia fonnir intolligibilis ut ad ordinem iiitelligibilom formaliter spectat : existentia nutent est suo modo effectus formalis secundarius formaillius ordinis, cujus est existentia, quatenus tribuendo snum enectum formalem primarium, determinat lurmaliter ad hoc ut subsequatur secundarius, juxta naturam ipsius. scilicet vel vitaliter, ut in pnvsenti ··ntingit. \el persimplicem emanationem, ut in existentia ordinis naturalis accidit. Blita forma intelligibilis concurrit formalité»· modo dicto ad hoc ut subsequatur in* Idlectiu, qua· est existentia illius in hoc ordine : el simul etiam influit effective ad "illam : quia natura hujus exisleniia·, quippe '*st vitalis, id petit.

Cæterum quia hæc solutio tangit doctrinam in hac et in aliis quamplurimis materiis juxta scholam D. Thom. valde fundamentalem. et non paucis, Jusque difficilibus objectionibus expositam, ideo placuit aliqua contra illam proponere, ut ita magis eluc daia maneat.

Primum est, quod intellectio indicet alia oristentia a se realiter distincta, ad hoc ut existai : quia in creaturis essentia et ewe itsiingQuntnr renliter : at id quoi est formal ler ipsa existentia. non indiget alia existentia, ut sit, sicut i l quod est lormalit<?r ipsum /·>/ /. non eget alio *fieri,* ut liat : ergo pic .

Scr-undum. Species intelligibilis, tam seamdum id quod habet in *me* entitalivo, |)ααιη in ordine intelligibilt,' est extra suas Causas, antequam sit intellectio, et secundum utrumque *esse* essentia· manet extra illite, quantumvis intellectio cesset, ut ex ·* constat : ergo secundum nullam sui rabonem constituetur formaliter extra causas, wu existons per intellectionem.

Confirmatur. Quia species secundum snum *w* intelligibilo causât effective intellectionem : nt causa ofïïciens debet seeundum illud *essr* essentia?, secundum quo i causât, pnesnpponi existent ad sumn (Ίîιτi.ιηι.

TVrjb. Tertium. Quoniam species intelligibilis, secundum euumexrr essentiæ pertinens ad Ordinem inte'ligibdem, est de se permanens : intellectio autem est de se (luens : et ita nun habet sufficientem proportionem saltim connaturalem ad hoc ut sit exister» - lia speciei secundum prredictam rationem.

G»rr.»b>· ôtai. Conlirnmtur. Quoniam forma causalis existentiam tanquam effectum formalem secundarium, nequit naturaliter loquendo separari ah illa : et ita landiu durat, quandiu sua existentia, et e contra, ut in formis naturalibus constat \ at ab intellectione separatur naturaliter species : ergo non comparabuntur per modum forma· et offectus formalis etiam secundarii.

l'iltau. Ultimum quod contra pnedictam rohtlionem proponitur, est. Quoniam ideo natura v. g. existons per existentiam humanam, nequit ftrisiere simul pér divinam, q* ia jam pnesupponitur existons ; et propterea ju xta opinionem D. Thom. 3 p. q. 17, art. 2, ad hoc ut humanitas in Christo I)omino exisleret per oxistentiam Verbi, oportuit, ut non existoret per propriam existentiam : at intellectus et species existunt per suam existentiam naturalem ; et ideo etsi non sit intellectio, re vora existunt : ergo nequibunt simul existere per intellectionem tanquam per existentiam ordinis intelligibilis. Maxime quia quod intellectio sil existenlin alterius ordinis, nihil potest conferre a<l hoc ut intellectus existons p(jr existentiam ordinis naturalis, existai per intellectionem tanquam per existentiam onlinis intelligibilis. Sicut quod existentia propria humanitatis et Verbi divini tint diversi onlinis. nihil prodest ad hoc ut humanitas Christi Domini per utramque existentiam simul existât.

?5 A4 |M. nuru. Ad primam ergo ex his impugnationibus contra^pra dictam solutionem respondetur, qnod licet ad hoc, ut iubdlectio sit simpliciter extra causas, requiratur quod habeat suam existentiam naturalem, et ad ordinem entitativum perlinentem, quin eorrespondeAt ei. ut est accidens el qualitas; alt tmen precise ratione >ui, ut est formalitnr ipsa actualissima unio intellectus cum objecto cognito, habet rationem existentia· inbdligibilis : et ita non indiget formaliter alia existentia in hoc ordine formalissime sumpto. Nam sicut totus ordo intelligibilis est ordo unionis intellectus cum objecto, itu summa et actualissima unio habet ratio-

k|^

r·

5■.

>'4Γ

nem iiltimæ netualitalh in hoc ordine, ac proinderationetn existenliærespectu illius; ſiex alias materialiter, vel per modum conditionis requiratur illa alia naturali* existent a et ad ordinem naturalem spectans,

Ad secundam, quod licet lota entiuu et ratio speciei intelligihilis, ut ad ordinatu njturabnn ot intelligibilem pertinet, possit existw existentia naturali antequam adsit inteltectio, propter idemilicationcm utrinsquo inter se : et ita prrdicu existentia ponat illam simpliciter oxtna rausas ; attamen iiitelligibiliter ct per oxutentiitn ad ordinem intellieibilem formaliter pertinentem, ^)lutn htitd existere per intellectionem, qua· non habe: ponere illam simpliciter extra rausas; red solum in tali ordine, ^cilicrt intelhribili.

Pbtestqun hoc ipsum aliqualiter explica.- ®ploi>otentia· oLedientUU*. (yarn h t- bet quævi$ natura substantialis ad hoc. ut subsistat per subsistentiam Verbi divini : qu.v, juxta ea qua* in tractatu 2, disputat. 1, num. 13 innuimus, si in ratione potentia' obedientialts fonnatiter sumatur, e^t satis probabile quod sit aliquid supernatural? et onlinis hypostatici : et taimm dum talis natura non est unita curn Verbo, tune prodicta potentia obedientialis existil per exi·· teniiarn naturalem ejusdem natura» propter identilication^m, quam cum ea habet : et •i pnrdicta natura uniretur Verbo, tunc ovisteret per existentiam Verbi tanquam peroxktentiam ejusdem ordinis : iuergo in pnrseuti, profHjrtione servata, phiiosophan·dum est. Diximus prÿor/ib/te *servata,* quia inter hoc nxemplum, et rem de qua agimus. est etiam sua dispantas, quatenus potentia ilkt obediontialis nequit simul existera per utramqu? exiMentiam, ut num. 29 dicemus : intellectus autem utramque existentiam, naturalem tcilicoi et intelligibilem, queit simul habere.

Ad confirmationem, quod species intel- a,l actum per existentlam naturalem, qua* simpliciter extmlut illam extra causas, concurrit effective ad suam cxistentiaui ὁπIıIω intellhtibilis. Quia, ut dicebamus, natura bujiis existentiæ. quippe qu.e vitalis est, petit produci a propria potentia viuli, constituta in actu per speciem iutelligibilem : et alias ratio agendi non e>t existentia. sed essentia aclualteabea realiler distincta. Et ideo satus e,tt quod h.re per aliquam existentiam, ponentem rem simpliciter extra causas, existât ad hoc. ut ρo-sit activ» in suam existential» uidinis intelligibilis iotluere»

Ad tertiam respondetur, quod sicut speciesinteiiiionihs ipiatenuspraxiseet formaliter perlinet a l ordinem inlelligibilem ab.M trahir a mo loessvndi permanenti et Ouen-S ti. eL ideo spccics sensuum externorum, spe:i<s intelhg biles . ac supernatural^ qu i* aliquando euininuuicantur Prophetis^ possunt habere Iluons; at vero speciei intelligibiles. quas per abstractionem phantasmal bus acquirimus, habent modu e/senih pormanenter. et uterquo modus os·sendi est materialis respectu speciei form liter sumpta»; e: pruptereu si daretur duplex spectes Iplelligibilte , quarum una haberet modum aswndi permanentem, et alia irao>»'untem, utraque tamen per so primoreprasemannoamdeiu naturam, tunc m ratione spccterum intelligildl um essent ejusdem natura* et speciei atomm : ita intellectio fonnalisMino accepti et ut habet rationem existentia*. solum dicit actualissimam unlooem potentiæ cum objectu, et de matenali aliquando affert rw eutitalivu cl naturale lluens. ut in nobis; aliquando seru permanens, ut in intel ectione beata ct Angelica, qua Angelus se per suam substant am nignoscit.

Proponio igitur speciei et intellectioni* in ratione existentia» et forma· terminabilis per illam, non debet attendi penes id. quo <!e materiali, aut in *we* rei utrumque affert.J -^1 in illo, qnod de formali et in online in teliigibiti important : at in hoc haben ro.tximam 'proportionem. Nam species ut formaliier pertinet ad ordinem intelligilii-!ein, (st unio in actu j»rimo potentlm cufu| objecto : intellectio autem est ipsa aetnx· Ihsima uoio ejusdem cani prodicto oh-JI jeelo.

Adde, quoi sicut potentia operativa» es Je se permanens, et tamen actus el corre--pondons, -puta operatio, ^det e<se aliquid fluens, et nihilominus in ratione actus potentia! habent inter ue proportionem, I quia hæc proportio non petii convenientiam· quoad modum essendi permanentor, vol·.»' transeunter, ita quia exi-tentia ordinis in<| telligibilis de! et re ipsa este vitalis opera- I tio, ct elici ab intellectu 11 spec e intelliiii-ll Inii. ideo non est contra proportione™. reqm^iiam inter <»am et ejus principium^· qno^l per ij-am mte lqnbiliter debet exis-j tere. quod, intetiectiu habeat modum es-β ?nnli Haunter, intellectus vero Pt speciesll modum ess^ndi p^rmanenter. |

Ad I

Ad confirmationem respondetur, majorem esse veram do turmis rausanlibus unicum *tm* existentia» tantummodo, secus vero do illis, qua* duplex *esso* existentia· causant, ita ut primum ponat rem simpli- ‹ iier extra causas, secundum vero non nisi in tali online, scilicet intelligibili : quia iu his formis salis est non posse naturaliter M-parari ab illa existentia, per quam sunt simpliciter extra causas.

Add··, quod adhuc in his formis non est formale. et necessario requisitum quod possint separari a sua existentia in ordine intelligibili, sed hoc est quid materiale ratione potcntialitatis. et aliorum, quæ do materiali important : et ideo in Deo, et in Angelis, ut habent rationem speciei respectu cognitionis ah ipsismet ut rationem speciei sortiuntur.

Ad ultimam objectionem, concedendum est anteeo iens, et neganda consequentia, cl ratio disparilatis est. Tum. quia existontia humanitatis, quippe substantialis, necnon et existentia Verbi, dant existere simpliciter · et ita semel existent? simpliciter humanitate per suam existentinm, est incapax ut simul existât per existentiam Verbi : alioqui talis existentia esset accidentalis, et non tribueret ew simplici- n- ter, ut optime expendunt N. Complut, in lib. de Generat, disp. 2, num. 16. At existentia intelligihilis tantum est existentia secundum quid et cum addito, scilicet in ordino inleUigibili, et proplerea est compo/ibilis eum alia existentia. Sed circa litre videantur illa, qu.-r in tract, do Scientia Dei disp. 2, a num. 105 nsque ad 110 diximus : ubi etiam alias objectiones et absurda, qua· ex eo quod intellectio sit existentia ordinis intelligihilis sequi videbantur, tetigimus Pt solvimus.

DISPUTATIO II.

//·· iohndalc ***M*** *quoad* quid est *ι'ΙΙίκΛ.*

Quia quæstio *quid tsl '* ad qnæstïonem *nn ait* subsequitur, proplerea optimo ordine post disputationem *an est?* divina* voluntatis, ad hanc devenimus. Unde sicut in pnrcedenli disp, priorem conclusio-nem hujus articuli, ita in hac postenorom explicabimus. Et quemadmodum quidquid in illa dictum est ex iis, quæ in eadem prima assertione continebantur ortum duxere, aie quidquid in ista dicetur, ex posteriori articuli assertione, et ex iis, qua· in ea la- I tHant, desumentur. Nam quæ in hae disputatione discutientur, nempe an sit in Deo voluinas per modum potentiæ etc.? Debet decidi ex co quo l *vdle* Dei in sensu jam dicendo, est *essa* Dei, ut I). Timm, in secunda conclusione articuli asserebat. Et ideo ibidem debet idcntice furmaliter habere quidquid perfect onîs est in Deo, et insuper intra propriam lineam includere omnem perfectionem uxeogitabilem, qua* ad lineam volendi spectat, non vero eatn,quæ ad alias lineas pertinet. Per qua·, m ex jam dicendis constabit, cuncta qua* in hac disputatione occurrent, decidemus. Unde ex hoc etiam capite merito post præced. disp, de an *cd '* divînæ voluntatis, hanc instituimus.

DUBIUM I.

Cinna voluntas Dei sit par modum polndi.r, an vero tantum per modum artus uUimi d puri?

Ûe Explicatio tituli.

Pro tituli inlolligenlia notandum est, volitionem in Deo duobus modis posse accipi, scilicet vel essentialiter, vel notionaliter. Secundum priorem rationem solum respicit objectum volinim : at secundum posteriorem dicit ordinem ad terminum realiler per illam productum, eo sane modo, quem fusius infra q. 27 (Deo dante explicabimus. In pnesenti ergo tantum loqmmur de volitione, seu voluntate essent.aliter sumpta. Et licet voluntas divina sic considerata pertineat alias ad rationem potentiaI exeeutivæ seu oinnipotentim, ac proinde respiciat creaturas ut effectus, ah ea iu suo ordine procedentes : nunc tamen non loquimur de illa secundum hanc considerationem ; sed ut pnecise dicit ordinem ad objectum nl vulitum. et ut tantum terminatur ad ea, qme sunt a<l intra. |

Ilefcrunlur vari.r jnitejili.v.

3. Prini? h t .tenti3 ViUegi*.

Prima sententia affirmat dari in Deo voluntatem per modum poteotiæ rralis. Hunc satis innuit Villegas controvert. 9, c. l ; imo ibidem vidoiiir asserere dari in divinis voluntatem qua* sit potentia reulis, tam activa, quam passiva : et pro e.t refert Scot, in 2, diet. 25, q. unica. § *Diro ergo,* ibi : *sed dico alitor,* et Mayronem in I. (list. 3G, q, I, art. 2, et q. 2. art. l et 2. item (list, iü, q. 3. art. 3.

Scoltn,

Xhjten.

Pfiuion m.

Proluitur primo. Nam volftrtas, ei voltio «lirina ex natura rei distieguuntur : ergo voluntas habet rationem potentia» teaJis respectu edition's. Conseq. patet. Nam hoc ipso «pod volitio ex· natura rei, et secluso intellectu distinguatur a udumal·?. oritur etiam seclusu intellectu ab illa : et per consequens voluntas erit vera (wenlm rcalis respectu ipsius. Antecedens vero pnibartir. Quoniam seeluso intellecta, essentia volitionis divina· non est esse volitiram, sed essi» ipsum actum volendi : et similiter essentia voluntatis, non esi ipsinn actum volendi, sed essh virtutem votitivmn : at ea, qua» secluso inte)b»eiu habent distinctas essenrias. drstinguunturex natnra r ergû, etc.

Smi ft ile

S'cnndo. Nam voluntas divina potuit eliπ»η· actum, v. g. electionis Ju ke ad gloriam. quemtarm-n nor. elicuit : cnro comparatur tanquam wra potenlm activa, imo etiam pajtfhn respectu illius : ergo etiam respectu actus amori* Dei : quia vuhmta< vel respectu omnium suorum actuum, vel nullius delh»t esse potentia. Antecedens xidelur certum. Nam Judas potuit esso clivius ad gloriam, non tamen fuit electus ; rivo etiam voluntas divina potuit dicer» actum eligendi illum, licet de facto non el - ruerit. Prima vero consequentia rf.mi constat. Quoniam quoties voluntas potest e-sp, pt nun esse sin»» aliquo actu, habet veram rationem potentia· activa·, et ptusiin* respecta illius, ut in nobis experimur

S*a»»h N*iralii.

Secunda «enientia asserit dari in Deo voluntatem per modum potantia* solum sc. eundum rationem, ei modum nostrum intalligondi. Ita aliqui ex junioribus. Et

Pretator ci|>. Third.

videtur esse D. Tbom. l p., q. II. art. i, ubi respectu actuum mtellisendi et votandi (inquili nun est in Deo rat o poPniiæ -ecundum rem; sel secundum nostrum mu· dum intalligendi.

fhwlder taïUni*

Probatur ratione primo. Hoc quod p.-i posse diligere inter |M*rfoctiQnps simpliciter simplices connumeratur : ergo debet inveniri in Itau : ac proinde etiam voluntas per muilurn putenti;·· secundum rationem. lb*c ultima conseq. patet. Quoniam voluntas per modum potantia* secundum rationem nihil aliud esso videtur, quam virtus seu *l <wc* ad diligendum, quod non distinguatur nisi secundum ratiumm a dilectione, ut in Deu contingi. Prima vero consequentia etiam consim.Quoniam in Deo del ent p<m: omnes pertactOne* simpliciter simplices, quippe qutr nullam invnlvum 'in perfect ıo-

nem : ahoqninon i^^ten^ infinite perfectum. Antecedens autem etiam liquet. Nam posse fligere est melius in unoquoque, quam non posse : et non est incomposibile cum actu volendi, vel cum quavis alia purfectione, quin potius si Deus nun posset tbligere, non w»»t lx»u> : nt perfecto simpliciter simplex in hoc consistit : orgu. etc,

Confirmatur et explicatur. Nam ^*u potentia al volendum pertinet in nobis ad pertactionem natura» irttallecwalls, ut ex se constat : ergo h.rc eadem perfectio debet reperiri in D-x> : ergo eum non possit in eo. esse per modum potantia» secundum rem. quia non distinguitur realifer a sua voliliono, ut statim ostendemus; erit utique per modum potentia· saltim secundum nostrum modum inteUigendi.

Secundo. Voluntas, et volitio tlistingnuntur in D**o virtualitar, sou ration»» ratiorinata : ergo \ulunta< habel rationem plentia·, saltim secundum ratiunem respectu volitionis, Conscq. palet. Nam ex eo in rrealur.s voluntas, ct volitio comparai)lur per modmn potentia·, et actus secundum rem, quta realiter inter se fhstin.guun-1 tur : erjo si in Deo <unt distincta saltim secundum rationem ratioiinatam, coinpanbunlur et am inter se per modum potent .e. ei actus secundum rationem.

Antecedens v»»ru probatur. Quin tunc aliqua distinguuntur virtualiter, seu ratione ratioctimta. quindo identificantur a parte nti in una et eadem fonnalitata, et nihilominus præstant propria plurium, non minus. ac d essent plura; sed voluntas e: volilio divina sic inter >»· identificantur, el pra·· «tant propria plurium, sci! cet voluntatis et volition!· nostra*, non minn* ac si p.<sent plures : ergo distinementur ibidem virtual)tar, seu ratione ratiocinata.

Tertio. Nam volitio ex eenere ·υα est appetitae elicitus, uc ex se constare videlur. et ex ii*, qna· dub. pnee^tanli dtximn> : ergo non j.otes» non recun him rationem «diei ab aliqua virtute eliciti va ipsius, fcilicet a voluntate : ac proinde iab< virtus sen voluntas, erit potentia rdicitiva, saltim secundum rationem respectu ejusdem. H;cc ultima consequentia ex se. patet. Prima vero etiam constat. Quia repuunat vnlitioneiu esse elicitam saltim s»··cumlum rationem : et non dari aliquam voluntatem eliritivam, a qua saltim secundum rationem dicatur.

l Itimo. Nam voluntas, et volitio divina u inter secumparantur, ut m per imposâtreiliter dSiinguetonlur, tune non se toWcènl disparate, àed vülitio oriretur a mtanwte, ut n vera potentia activa ; non mwn tvonlra : ergu xuluntas divina prit ijfiXto putentia activa, saUini .secundum raikmu. n^pcclu sua· voliliunis : et vuliliu cniicitts. sultitti ïccundum ftitiuiwni clici-U,< lb ipsa. Aubxedeus ex se constat. txMhcqucntia vûro et ain palet. Nam ex co ivi-^mius, atvrnitaleni oriri nunc, saltim N .judum laliuiicm ab immutabilitate Dot, çû ?i per impossibile realiter distinguettâiur. tutic non se haberent disparate, hJ immutabilitas esset causa ietêrnîtatis, wü tamen e converso, quandoquidem ex •.e quod aliquid est penitus immutabile, profluit quod sit æternuin : ergo similiter « eo colligemus, voluntatem, et voli iom divinam comparari nunc per modum «tu3 et potentia» activa? secundum rationem : quîâsi realiter distinguerentur, comprarenlur per modum actus, et potentia* rumium rem.

Tertia sententia inquit, non esse in Deu voluntatem per modum actus primi, seu :olentia· etiam secundum nostrum modum .mtelligendi. Ha*e est Aureoli apud Capreolum in 1,dist. 35. q. I, ari. 2. Fundamentali est. Quia ratio actus primi seu polenta· ut sic, non potest vere Deo attribui, ut lonnaiiter in eo inventa respectu actus es-«Uli.iliJ, et immanentis ipsius Dei : ergo nec secundum nostrum modum inielligeadi potest in Deu concipi potentia, aut Utas primus distinctus ratione [a secundo. Consequentia patet. Quia luce distinctio nnonii supponit, quod ea, qua? sic distinftnntnr, reponantur formaliier in Deo, ut in reliquis attributis patet. Antecedens vero probatur. Quia ratio potentia·, aut actus pr.mi dicit in sua ratione formali imperfectionem : quoniam praescindit ab actu secucdo e: ultima actualiiale.

·ài

Confirmatur. Quia volitio in nobis, ratunesua; actualilatis, non potest intelligi ρτ modum actus primi et potentia* i ergo mulio minus divina voluntas poterit' sic omipi: quandoquidem est longe purior et actualior voliliunc creata.

§ H.

Ex meute b. Thoma dubium deciditur.

Pro rfecibione notandum est. dupliciter cuitcipi putentium vulitivtih ?ccdn-

dum nostrum modum inudligemli. Vel ita ut ratio illa pulcntim leqeat so ex parte rei conceptu·, nc pruinde non suium apprehendamus, sed positive attribuamus eam alicui, judicantes vere reperiri in ipso. Vel itu ut ratione nostri imperfecti modi intolligon.lli apprehendamus aliquid per modum potentia?, ut ad instar potentiarum, qute iu nubis rrppriuntur; non tamen judicemus, rationem illam es4O veram putenliam : et consequenter ratio putentia: nun sit cx parte rui runceptæ; sed ex parte nostri modi concipiendi : eu sane inudo (proportione tamen servatu) quo substantias spirituales pro hoc statu apprehendimus ad instar rerum materialium, non tamen judicamus eas esse materiales; sed potius oppositum,

D·. Assertio.

Iloc ergo supposito dicendum est, non dari in Deo voluntatem per mudum potenliæ secundum rem, nec etiam per mudum potentia* secundum rationem, ita ut hæc ratio teneat se ex parte rei concepta:; sed solum secundum nostium modum inlelligendi : non qualemcunque sed precise apprehendentem illam ad instar potentiir·, quæ vere et furmaliter sit talis. Ha c est absque dubio mens D. Thom, loco eit. pro secunda sententia, et 2 cont. Gent., cap. 10» ubi inquit : *Intellectus, cl voluntas in Deo non sunt potentia ul polenliv, sed ut actus.* Si autem esset in Deo ratio putentia* volitivæ ex parte rei conceptæ, tunc voluntas esset in eo per mudum potentia?; nun vero ut actus. Lnde S. Duct, sequuntur communiter ejus discipuli : et ideo opus non est. singulos referre. Et ex aliis Suarez lib. 3 de attributis cap. 7, Hcrice l p. disp. 12, cap. I.

LLTü g iu.

3» J Ur?

Suartx, Ilente.

Tertia hujus assertionis j/ars solum indiget explicatione : et ideo primo loco'eam ostendimus. Nam cum intellectus noster apprehendat divina ad instar creaturarum ; imo pro hoc statu ad instar rerum materialium, Iit inde, ut apjirehendat divinam voluntatem ad instar putentiæ secundum rem : quia in creaturis voluntas habet hue. inudo rationem polunliæ. Cii lerum quia idem intellectus, ut recte procédai 'secundum quam rationem de illo loi|uimur) debet sisteiv prtnciso in apprehensione quoad t a prædieala, qua· ra vera in Deo non inveniuntur, quia si judicaret, ea ita esse iu Deo, sicut ipse concipit, falleretur, ideo non judicat esse in eo rationem putentiæ ' ac proinde nec talis ratio ex parte Dei concepti se tonet : quia ut stitim uslen-

Itaifa asser· tiouh qaM·! 3 p.

«<a

demus. implicui ami in inveniri. i

VUIMJ Prima veto, M secunda ejusdem Misertiunis] ars probatur ratiune fundamentali. desumpta ex D. Trioni. loco cil. ex q. il, dci< pnort? l>.Thvu). quæ potest a«l hanc formam reduci. Nam loquendo de voluntate essentialiter sumpta, ut præcfce dicit ordinem aJ objectum vuhluin. c: sistit intra Deum quo pacto ile illa nunc loquimur nequit dari in Deu voluntas, quæ sil potentia secundum rem : ergo neque voluntas, qua· secundum nostrum modum intellegendi concipiatur per modum potentia/ fomnliter talis, ita ut ratio hrce teneat ?o ex parte rei concepte?.

Antecedens patet. Nam ratio voluntati*, qua· sit potentia secundum rem, iniispiuifcibiliter requirit, quod vero ab ea procedat aîiquiJ, realiter ai· ilh diversum, el vere in ipsa receptum. Quoniam ex qua pane esset potentia activa secundum rem. nun jHiîset non ab ea aliquid rcaliier produc!, ac proinde re ipsi, ab il'a diversum : et ex qtu parte esset activa ad intra per actionem immanentem, non posset nun recipi in ip-a id, quod ab eadem realiter procederet : sed a voluntate divina essentialiter ftumpta et ut précise sistit in Deo ad intra, non potest aliquid, realiter ab ea diversum ad intra procedere, ac proinde neque in illi realiter recipi, quia ideotificatur cum omnibus. ijuns intra Deum sunt, ut infra q. 27, docent communiter Theologi contra Scutum, et ejus disciptfos : ergo talis voluntas, secundam præd ctam rationem sumpta, nequibit esse formaliler potentia secundum rem.

Consequentia veiu etiam constat. Nam concipi aliquid in objecto ex parte rei conc«'ptf. supponit, illud reiera inveniri in objecto cognito : alioqui non se teneret ·*χ |>arto rei concepto·; sed lingeretur teneri : et consequenter potius ex parte intellectu» se halæret.

1Λ Oubr· naltr. Confinnaiur, et explicatur ex eodem sancto Dock Nam tn boc distinguitur ratio potentia· secundum rem ab aliis nttnbutlf. v. tf. uli ifternitate secundum rem, quoi ad rationem ætennlatis secuti Ium reni, non oportet quod ah ea procedat realiter aliquid ad intra, sed solum quod >:· duraiiu inlinita Dei ambiens omnem dural'ônom erratam : eccd* tamen ad rationem polmtiii· : unde quia pmimus in Deu p> lentiaiu wnenitivam respecto Verbi divini, ideu Vcrtum realiter procedit ab illa . ergo sicut riset implicatio, quod ex pane rei cuncoptæ conciperemus in Deo ætcr. iM· lein el illam Deu, ut quid e\ parte ejus tenens, tnbuoremu?. si non esset in eo seeundum rem prirdicta ratio duration!* infmita·. sed ?oluiu secundum nostrum modum concipiendi, quoniam esso in eo solum secundum nostrum modum intvlhgendi, non est caso in illo ex parte re! cunrepta·, sed solum fingi, qu«.»d sit in ipsu. ita. si seinef ratio potentia* importat, quod aliquid ab ea realiter procedat, implicat cuncipcr»? m Deo rntionvni potenlia* volitivæ ex parle rei concepi.e, et illam vere ipsi tribuere, si mm procedat ab ea aliqui·! secundum rem : quia procedere aliquid secundum rationem. non est revera procedere; sed solum fingij quud procedat,

Nec refert si objicias, amplius requiri ad huc ut aliquid trihualiir alicui secundum rem» quam ad hoc ut eidem tribualui cx parte rei concepts, cl secundum raliunem : ergo ex eo quo.l voluntati divinæ non tribuatur, quod sit potentia secundum rem, non l ene colligitur esse ei denegandam rationem tali? potentia· ex parte rei cuncephe, et secundam rationem. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem probatur. Tum, qu a sicut amplius est esse aliquid uile ex parte rei concepts cl secundum rem. quam esse tale ex parte ejusdem rui ·'unceptar, el secundum rationem, ita magis ad illud, quam ad islud desiderabitur. Tum etiam : quia licet divinis attributis denegetur, quod distinguantur ab essentia Dei secundum rem; non tamen ideo denegatur eis, quod distinguantur ab illa ex parte rei conceplæ, ei secundum rationem : quia ad hoc tantum desideratur, ut exparto rei concepta· sit fundamentum ad hoc ut intellectus distinguat illa secundum rationem ab (hsentia : ergo, etc. E

Despondetur enim, antecedens solum £ esse reruiu de iis, qua* tribuenda sunt v. g. D» o ex parte rei concepto? Unquam aliquid, quoi solum fundamentaliter, five virtualiter, el veluii in semine est in illo; non vero do filis, de quibus loquimur, qmetjiic sunt ei tribuenda, per modum «dicajus furiii diter existent's in ipso, quatis esset voluntas, si per modum putentia; ex partu rei concepto? tribueretur. Nani ad huc nt ista ex parte rei conceptal, et secundum rat onem ips; tribuantur, ideal, ira ut inteilectus judicet, ea esse in illo non suium fundament diter el veluti in semine, sed etiam formaliter, nqu rilur ut repenanlur in eo secundam suum *cut* formale e.x parta ici coneeptæ : aliuquj non pos?el intellect toti

ti:< vere, et inudo ditio, ei illa tribuere : ue proinde requiritur ut sint in Deu ex pune rei concepta· el secundum rem.

Inde quia eminent.a divina, ratiuim cujus tribuitur ei distinctio virlualis ex |>arl« rei concepta', et secundum rationem, est in IMu fonualiter, et non suhmi fundamentaliter, et veluti in semine, proplcron nequit illi talis eminentia tribui ex parte rei con»vpl.v. el secundum rationem, prout tribui hoc modo distinguitur, ab huc «ptod est tribui ei ex parte rei concepi.c, et secundum rem : ex eo quod idem est uiiquid tribui Dtu ex pane ıoi conceplæ, et secundum rutiunem, lanqoam quid formaliler existais in ip^o, ac tribui ei lunquain quid secundum suam rationem formalem existens furmiliter in ipso secundum rem.

Ad primam probationem unlecedeniis palet ex dictis, et etiam ad secundam. Quare cum distinctio virtualis. sive fundanientahs, et voluti in semine non Sil distinelio, qutv formahter sit in Deo in ratione d ^tinctionis, el ita quæ virtualiter lanium distinguuntur, non sunt formaliler ex parte rei concepta?; sed solum fundamentaliter, el in semine distincta, idcirco non mirum quod prædicta distinctio ex parte rei con rèptæ, et secundum rationem aflirmantcm Xeirè esse in Deo, illi tribuatur : (juin per lioc tantum habetur quod sil in Deo formaliter, et secundum rem eminentia jam (licta, et fundamentum ari distinctionem rationis.

Nec refert si urgeas, quod sallim poterit trimii divinæ voluntati quod ex parto rc: eonceptie, et sectinduiii rationem sil vera potentia virtualiter. sive cum fundamento in re tolis, respectu proprii actus, sciijccl valu uivs : quia ad hoc sai s est eminonlia prèdiclæ voluntatis, quæ absque distiucilonn rraii, simul habet'raiioncm vohmtnlis, et volitionis.

Hespondetur enim negando sequelam. Quia ad rationem putenti fundamentaliter talis respectu proprii actus, requiritur distinctio virtualis inter potentiam, et actum ejus ; quam tamen in præsenti non inveniri, tam ex sequenti ratione, qua nostra a<w(io suadebitur, quum ex dicendis in hoc, i t sequenti dub. patebit.

Secundo ergo principaliter probalur astertio. Nam in Deo non distinguitur adhuc vifluaiiter voluntas a volitione; sed unitum ditor in eo voluntas per mu Ium actus purissimi : ergo non potest ex parte rei conreptw concipi in eo ullo modo volutitas per nioJuiii polcnii:c; sed per mulum puri*-«nui actus. Patet cpngeq. Quia ad hoc m posset ex parte rei concepta.· concipi ullo ntodo in Deo voluntas per nioium putentur·, ad minus dcsnlerabutur distingui saltim virtuulitcr in eo duplicem furmahtatem ; et unam earum habere rationem vuluntat s et potenliæ; non veru volitionis : alium veru latiuuem volitionis, et non volunUtli?, seu potontim volitivæ Antecedens venu etiam constat. Xam cum Deus secundum suam o-sentiam /it acyjs purissimus; et infinite perfectus, oportet ul tum intm lineam volendi, quam intra omnem aliam lineam sit purissimus lictus, habens infinitam perfectionem, quia qumvis putentialitas repugnat actui puru : ergo non pole?d imra lineam volendi distingui in eu virtualiter **voluntas a volitione**; sed solum dabitur in illo voluntas per modum volitionis actualissima et iillinite perfecto?.

Palet consequentia. Quia cum vuliliu pertineat ad lineam voluntatis, non esset divina voluntas infinite perfecta, ac proindû per modum actus purissimi, nisi absque distinctione virtual! identilicaret sibi suam volilioncm, ut ex dicendis in iiac disp., n. 3 i el deinceps, et ex dictis in tract, do Scientia Dei satis constat.Et hoc ipso quod illam sic sibi identified, ent voluntas per modum volitionis actualissima? et infinite perfecta·.

§ HI.

Solif/il argumentis aliarum sententiarum.

Ad primam prieur»? >cnkib l; . Ad prîüium pro prima schlenlia negandum çjst antecedent. Et nd probationem patet <·χ dictis non e?so iii Deo voiunlatein 4»er modum poteniiæ ex parte reî concepti·.· : et ideo ex pario ejus tunimn duri voluntatem per uiudmn actus purissimi, ut slatim magis explicabitur.

Ad ‹tren-ding Ad secundum negandum est antecedens. E; ad prolationem concesso antecedenti, negari debet Conseq. Quoniam, ut verum sit, du am potuisse esse electum ad gloriam, non lamen fuisse electum non requiritur quod Deus potuerit elicere actum, quem tamen non elicuerit,ac si entitas «aut realitas illius actus non sit semper, et necessario in Deo, sed possit esse, et non esse in dio, nam hoc aperte repugnat cum simplicitate, et aclualitate ipsius; sed sufficit quod entitas aut realitas divinæ volitionis, quæ quoad rcalitatem suam $cm<

per, ct necessario esi in Deu per mudum purissima· aclualitatis. potuerit terminari ad Judam ; non tainm fount terminata : quannis per ln>: quod terminetur, vel non terminetur. nihil rvale et intrinsecum Deu adveniat, aut advenire possit. E\ hoc aûtcui non potest colligi 'ut constat one in Ik» potentiam secundum rem. Cæterum quumodo inter se cohærere possint quod rvalitas divinæ volition^ scniper, el necesstriu sil in Deo d nihilominus po&it terminari, et nun tenninari ad «ludam vligviidu,vel respuendoillunudisqut·additione, vel absentia nlicujus intrinseci, luiigiorem Ungit difticoltatem, de qua infra art. 3, dub. penult, et ultimo latius dicemus.

Ad fundamenta *ecur<dæ sententia*, et primo ad primum, qi.atenu> contra a^ertiuiiein nostram pugnant, in hoc quod semper innuunt distingui in Deo virtualiter voluntatem a volitione, el ul» id posse a nobis intelligi in eu ex parte rei concepts rationem potentia· volilivw» patet ex dictis : et nihilominus dicenlum esi antecedens e?se verum quoad paws quod pnccise dicit vim ad diligendum per niuduin actus purissimi, quæ non distinguatur etiam virtualiter ab ipsa volitione : secus vero quoad *jwc diligrrt,* quoi secundum rem, uut virtualiter «it distinctum. Et deinde concedenda esi prima consequentia, si inteltigalur de primo et neganda secunda. Quia ad rationem potentia· volilivæ ex parte rei concepta·, requiritur ÿwe *«d dili-^ıı'Tηηı,* quod non solum virtualiter. sed etiam rcaliter distinguatur a volitione, vei termino per se primo pruJuclo, ul jam us-

A»lJ/u-torti-jt». Adde, quod licet daremu*. distingui in peo virtualiter voluntatem a volitione. t uitum sequeretur esse in ilio ratiunem poteiK the Vülilivæ, quæ bolum virtualiter. nun vero formaliter sit talis. Nam cum voluntas ul potentia, dicatur tdis per ordinem a l actum, seu terminutn, quatenus ab ea émanai seu prucedit, consequens est, ut ul»i ex parte r**i concepta* non est fonnaliter emanatio, vel terminus ul furmaliter muanans; sed tantum virtualiter. ut loquendo »le divina voluntate sumpta in >eu-un. 2 «licte, contingit quandoquidem non puteal esse funnalis. ct vera emanatio unius ab alio, quoties non est furmalis, el vera dislincliu inter illa) ibi tantum sil ex porto qjhsdeui rei concepte ratio potentia, quæ solum virtualitei non vero furuioliter sit tali.-.

Ad cuntiruialiuiicm respondetur. quod licet potentia» quæ non esi per innduiu putentu·, red per moduui actus, sit denudata ab imperfectionibus : el ideo detur in Deo potentia v. g. spitutiva ad intui, quia non est l^r modum potentiæ, sed per modum actus, et imperlingil se ipsi formalissima, usquo ad actum activa· spirationis. uc proinde solus terminus, el spiral.u pussiv.i quantum tut 0X vi hujus capitis, ab ea rv«tliter distinguitur; nihilominus *dilijr/e* (ut in nobis contingit) per niuduui putcnliæ separabilis, aut prascindeiiti> ab artu, quie ex parte corresponde! potent ne spiraliva· m divinis, nun est dcnudabile uli imjkerfecliunibus polentialilalis, ita nt sine illis salva maneat prædicta ratio : el ideo j-ouc *diliges:* hoc mo*.lo. non est formaliter in Deu. Cum hoc tamen stat ut volitio ejt.- quippe quæ e?t actus purus, et iiilinitus intra lineam volendi, includat emineiitior. modo quidquid perfectionis est in poIcnlia volitiva enata el ejus volitione, ab ilbid.stincta. secundum illud, quod habent aclualitatis.

Ad secundum iv.-andam o^t antecedens, Ad prubafioiæm, quud ul aliqua formalitas -:l virtualiter multiplex, non sufticil pne-•■are propri.t plurium utcunque, .-ed propria plurium pertinmiium ad distinctas linea*., At voluntas e: volitio nou periment ad distinctes lineas, sed ad unam : quia quævis linea debet pertingere usque ad ultimam actualitatem : et ita ad lineam vuluntelis s{»ectal ipsa volitio.

Ratio autem oh quam ud distinctionem virtualem nun sufficit praestare utcunque propria plurium, sed plurium ex se spectarilium ad distinctos lineas, reddi potest ex iis. qua· in tract.de Visione Dei disp. 2, num. 6J. diximus. Nimirum, quod quotic< una formalites pnvstet propria plurium cuius lineæ, nun æquivalet iliis ut pluribus, sed ut unum sunt, et quatenus specMnt ad illam lineam : secus vero quando æquivalet pluribus. ul pertinentibus ad distinctas lineas : ac proinde lm-c u'qui\a·· Icnlia, ut rirais arguit luultiplicitateui virtualem; non veru illa prior. Unde licet intellectas divinus aquivaleat omnibus intelbxtibus creatis, non Meo est virtualiter multiplex, quia omnes illi pertinent a l camdem lineam. Econtra veru, quia illa simplicissima fonn.iliuw essentiæ divinæ et relaiioiiis. æquivalet esseoti» creata·. et ejus relationibas, et ex alia parle hæc duo ut cmturis nun utcunque, sêd per *c perlinent tinenl ad distmclas lineas, ideo essentia Cl relatio divina virtualiter distinguuntur.

Adde, et explicabitur magis pnocedens sululio, quud ut aliqua Dei formalitas sit multiplex virtualiter pur correspondontiain ad plura rcaliter distincta, quibus æquivaleat, ujHjrtel quod nullum illorum, secundum suam rationem furinalem sumptum, dicat in sua pnecisione conceptum Deo repugnantem : et ideo intellectus et voluntas distinguuntur in divinis virtualiter per conftspondentiuni ad intellectum, ct voluntatem creatam rcaliter distincta : quia conceptas objeclivi intellectus, et voluntatis in sua præcisione non important necessario aliquid Deo repugnans. Quare cum conceptus objeclivus potentiæ ad intra repugnet perfectioni Dei, saltim quoad essentialia considerati, ut dictum est, consequens erit formalitatem divinæ voluntatis non esse multiplicem virtualiter, ita ut ibi sit [artiialiias potentiæ volitivæ formaliter talis, et formalilas volitionis : licet formalius illa æquivaleat voluntati, et volilioni nustræ.

Nec refert si objicias, non posse voluUteui divinam æquivalere voluntati et volitioui nostra», quin sit eminentior utraque: ergo eo ipso erit multiplex virtualiter, seu præbebit fundamentum ad distinctionem rationis. Patet consequentia. Quia fülahæc eminentia, et æquivalentia invitat intellectum ad hoc, ut concipiat illam pluribus conceptibus formalibus, ac proinde ad hoc ul cum fundamento in re distinguat illam in plures formalitales, el conceptus objectives : ergo sufficiet etiam ad multiplicationem virtualem : quandoquidem idem &·! distinctio virtualis et fundamentalis.

Non igitur hoc refert. Nam concesso anlecedenli, neganda est consequentia. Et ad probationem dicendum est, pnvdictam eminentiam, quia est eminentia unius, et ejusdem purissiinro formalitatis per modum actus secundi formalissime talis, potius quantum est de se invitare ad hoc, ut sic concipiatur, ac proinde ad hoc ut concipiatur per nwlum cujusdam vis ad volendum, quæ sit ipsissima volitio, quamvis intelIectus noster ob suam imperfectionem posait illam pluribus conceptibus formalibus concipere. Cæterum ad hoc ut eam per pnedictos conceptus divinæ perfectioni nun repugnantes intclligat, oportet ut per primum conceptum percipiat ipsum prout dicit vim ad volendum, praescindendo et non determinando ex parte intellectus, an illa vie bit per modum actus purissimi, an vero per modum potentiæ? et deinde per secundum conceptum formalem concipiat vim illam, ut est formalissime idem ac volitio per modum actus purissimi, excludentis omnino rationem potentiæ. Quare si per primum conceptum percipiat voluntatum per modum potentiæ ex parte rei conceplæ, aut distinguat ibi duplicem formalitatem, tunc concipiet divinam voluntatem aliter, ac ipsa est, et per conceptum repugnantem suæ infinitae perfectioni, et summae actualitati.

Ad tertium respondetur, quod cum dicimus in omni creatura cognoscente esse appetitum elicitum correspondentem directe et intra propriam lineam voluntati, ut actus ultimus suæ lineæ, non esse intelligendum in Deo de appetitu proprie elicito, cum in eo non sit potentia eliciens ; sed de volitione infinita et vitali : quæ intra praedictam lineam sit actus purissùnus per essentiam. Cæterum quia volitionem banc ad modum volitionis eliciUe intelligimus; ut in tertia assertionis parte explicuimus, ideo sic illam nominamus.

Ad quartum concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Ad probatiouem concesso etiam antecedenti in sensu statiin explicando, debet negari consequentia. Et ratio disparitatis est, quod immutabilitas, et ælernitas vere ac formaliter reperiuntur in Deo, el insuper nunc distinguuntur virtualiter : et ideo non mirum quod immutabilitas habeat se respectu æternitatis, non quidem per modum potentia· secundum rationem, sed per modum rationis a priori : secus tamen voluntas et volitio; quandoquidem non datur in Deo voluntas per modum voluntatis, seu potenliæ volilivæ, sed solum per modum volitionis, et modo explicato. Et ita nec voluntas et volitio possunt distingui virtualiter : nec voluntas queit esse nunc actu, et formaliter ratio a priori respectu volitionis : quia hæc duo supponunt dari utrunque extremam formaliter in Deo, ut in prædicto exemplo immutabilitatis et æternitatis cernere. licet.

Diximus, voluntatem divinam non posse nunc osse actu, et formaliter rationem a priori volitionis suæ, ut denotaremus quod sicut in volitione Dei per modum actus purissimi clauditur virtualiter, et eminenter tota perfectio voluntatis, et volitionis creata», secundum id quod habent aclualitatis, itd potest dici volitionem divinam prout

æquivalek nostnu voluntati, esse secundum nostrum modum concipiendi quasi virtualem rationem respectu sui ipsius, ut a»quiraid nostra* volitioni : non quidem ut per hoc significemus duplicem rationem, etiam Virtualiier distinctam in Deo, sed solum eminentiam ejus : et quod ratione hujus eminenti» ita se habet, ut si per impossibile daretur in Deo voluntas distincta realiter a volitione. tunc compararentur inter se, i*er modum potentiæ, et aetas «*cundum rem.

Ad fiiadjneohimtalia? scnlcnlir.

Ad fundamentum tertia* sententia* (qua* recte inspecta non differt a nostra, nisi in hoc quod volitionom divinam nimis æquiparat volitioni creatae, quatenus innuit, illam non æquivalere seclusis imperfectionibus, tam nostræ potenti» volilivæ, quam volitioni) patet ex dictis, et in solutione ad sequentem confirmationem dicendis.

Ad tiôeS!"

Ad confirmationem, non esse mirum, volilio creata non possit concipi ut æquivalens tam sibi, quam potenti» volitiv» : quia est finit» cl limitat» perfectionis : ac proinde distinguitur rcaliter a voluntate. Cæteram volilio divina, quia est infinita intra lineam volendi, et per consequens purissimus actus in hoc ordine, ideo potest æquivalere voluntati et volitioni Creata?, et concipi in sensu explicato per modum voluntatis et volitionis.

DUBIUM II.

J/ı *cohxrad cum voluntate permedum adns puriwinü d infiniti,* »juod *tini in eu* cfrlutex *affectiez virtualiier ab illa dulinclxt*

Eipliicaiio tituli.

Non intendimus ex professo explicare, an in voluntate divina sint formaliler virtutes affectiva?, ut misericordia, justitia, libéralisas etc. T et in quo hæ consistant : quia id ad praesentem quæalionem non spectat ; sed tantum, an semel datis in Deo praedictis
D.Tbom. virtutibus, ut docet D. Th. infra q. 21, et alibi sæpe, et cum eo fere omnes Theologi, debeant distingui virtualiier a divina vulunlatc? an voro eadem voluntas ratione sute purissima* actualiUtis debeat adeo intime illas sibi Identificate, ut nec virlualiter ab eisdem distinguatur? Cæterum quia quoad hoc eadem est ratio de quavis ex his virtutibus, ac dc omnibus, ideo dubium hoc majoris brevitatis, et claritatis gratia, quoad misericordiam, inter omnes notissimam, præeîpue discutieùîu-.

fiationu dubitandi pro parte ntgalita.

Partem negantem suadere videntur hu*c argumenta. Nam virtus misericordi» perlinet ad lineam voluntatis : ergo idenlilieabitur absque ulla distinctione, etiam virtual!, cam eadem voluntate. Consci], palet. Quia alioqui voluntas Dei nec esset infinite in genere volendi, nec per modum actus purissimi : quandoquidem, ul supra dicebamus, qumvte formalilas Dei, hoc ipso quoi sii in eo per modum actus purissimi e: intimti, idenlificat sibi omnimode quidquid pertinet ad propriam lineam, usque ad ultimum actum filius. Antecedens vero etiam constat. Nam cum linea voluntatis sit infinita ir^enere volendi, ambit quidquid pertinet ad hoc genus : ergo cum virtus misericordi» pertineat ad hoc genus, spectabit etiam ad lineam volendi.

Confirmatur primo. Nam voluntas divina neqnil virtualiter distingui abactualilate actus misericordi» : ergo neque ab ipsa virtute misericordi». Patet cunseq. Quia in Deo non datur misericordia per modum potenti»; sed per modum ultinue actualitatis : quæ quantum est cx se, extenditur ad sublevandam omnem miseriam. Antecedens vero probatur. Nam actus misericonliæ non potest non esse intra lineam misericordi»; et ideo nequit ab ea distingui : ergo neque poterit non esse intra lineam voluntate* : ac proinde nequit ab ea virtualiter distingui. Patet utraque conseq. Quia quod est intra linearn alicujus virtutis affectiva·, est etiam intra lineam vulunUis, potentis se extendere ad omnia, ad quæ su c virtutes se extendunt; et quod est intra lineam voluntafis, nequit ab ea rirtualiter distingui.

Confirmatur secundo. Nam eo ipso quod in Deo detur voluntas, non per modum potent:», se.l per modum actus purissimi el secundi, debet se extendere, quantum est ex parte ipsius volilionis, ad omnia et singula vulibdia : ergo frustra, additur alius actus virtualiter distinclu^ ad aliquid volibile in particulari lenninatus.

Secundo. VUuntas divîna se Ipsa formalissinie est determinata ad sperem actus misericordi», ve! justitia· ut telis : ergo non erit in ea virtus inl*ericorJiæ, aut justitiæ , etiam virtualiter superaddita. Patel consequentia. Quia quavis virtus affectiva ponitur dii dcteriuluandiui \ulun-
telem, intern, quoad aliquam speciem actus. Antecedens aulem probatur. Nani implicat voluntatem divinam exercere actum injustilite, nul crudelitatis, quæ sunt vilia actualia positive opposita actui misericordi» et justitiæ : ergo se ipsa est determinata ad speciem actus misericordi», aut justitiæ : <icut> quia beatus hoc ipso quod talis, nequit odio habere Deum, ideo se ipso priorité ut beatus determinatus est quoad sjæcificationein ad amandum illum.

Confirmatur primo. Nam ex eo quod nos sumus ex propria natura determinati, saltim quoad specificationem, ad amandum proprium «tt, ideo non egemus virtute rvaliter, nut virtualiier superaddita ad illud, amandum, ut communiter docent Theologi : ergo nec voluntas divina egebit virtute Justitiæ, aut misericordia· virtualiter superaddita : quandoquidem ex se est determinata ad speciem actus justitiæ, aut misericordi».

cMcrlr·

Confirmatur secundo. Virtus misericordi» jionitur ad confortandam potentiam, et auferendam difficultatem, qu;e in uctu mijericordiie invenitur» ut in nobis experientia testatur : quia habitus tantum dantur ad faciliter operandum : ergo nequit poni in voluntate divina tanquam quid virtualiter sapcraddituni ipsi. Patet consequentia. Nam respectu divin» voluntatis, quippe qtue se ipsa formalissime sumpta, est infinito efficax, nulla est difficultas, nullave confortationis necessitas : ergo, etc.

Tertio. Quia licet unus actus voluntatis possit imperative esse ab alio actu, non tamen elicitive : ergo si semel in Deo est voluntas per modum actus purissimi, nequit Utt in Deo alius actus voluntatis, scilicet miserendi, virtualiier ab illo condislinctus. Antecedens patet ex iis, quæ in nobis experimur. Nam licet actus, v. g. humilitatis, possit imperari ab actu charitatis, non Uinen dici : et sic do aliis. Consequentia elhin palet. Quia si semel in Deo ponitur actus miserendi, virtualiter distinctus a voluntate ipsius, tunc Jam unus* actus, scilicet misericordi», esset elicitive a voluntate divina, ac proinde ab alio actu : 'quandoquidem in Deo tantum est voluntas per modum actus.

* 'a!i

Quarto. Quia licet ex distinctione virtuali inter voluntatem Dei, et actum misericordia?, non sequatur esse in Deo rationem potentiæ, quæ vere et formaliler sit talis ex parte rei conceptal, ut supra ostendimus; nHiiluminus saltiiu infertur, divinam voluntatum pnidæro fundamentum ad hoc ul intellecius ponat ibi denominationem potentiæ secundum rationem, ita ut saltim fundamenium ad hanc denominationem teneat se ex parte rei conceptu» : at hoc derogat infinitæ perfectioni ejusdem voluntatis : *ergo,* etc. Minor videtur certa : quandoquidem divina voluntas esset longe purior et actualior, si tantam haberet puritatem et aclualitalem, ut nec fundamoptum aliquod ad quamvis rationem potentiæ, Clium secundum nostrum modum iutelligendi, preberet : ergo, etc.

Sequela vero etiam videtur nota» Quoniam id, a quo aliquid virtualiter distinctum, per modum actus vitalis ejus virtual!· ter oritur, pnebêt prædictuin fundamentum : sicut id, quod virtualiter ab alio distinguitur, præstat fundamentum ad hoc ul denominetur actu, et formaliter distinctum secundum rationem : ita ut saltim fundamentum hujus distinctionis vere ee teneat ex parte rei concept» : quamvis vera et formalis distinctio ex i>arte rei concept» petat distinctionem actualem vere in robus repertam : non secus ac vera, et formalis ratio polenliæ ex parte rei concepi» hanc eaindcm distinctionem, et insuper processionem unius ab alio exposcit.

ao. Vitimuni

Ultimo. Providentia Dei naturalis, supernaturalis, et hypostatica non sunt distincti actus intellectus virtualiter distincti : ergo neque virtus misericordi» per modum ασtur purissimi erit virtualiter distincta a voluntate per modum actus-pnrissimi considerata. Antecedens probatur. Quin distinctio specifica providenti» debet sumi ex fine ultimo proviseris; non vero ex finibus intermediis, et particularibus rerum provisarum, alioqui tot erunt species providenti»^ quot sunt fines particulares-teram provisarum : et ita alia esset species providenti» pro animalibus, alia pro cadis, alia vero pro hominibus : quia omnia ista habent suos fines particulares : sed ultimus finis, seu ratio finalis Dei, qui est generalis provisor, tantum est unus, scilicet ostensio suæ bonitatis, et attributorum : ergo tantum erit in eo unica providentia secundum speciem.

Consequentia vero sic suadetur. (Jaia etiam volitiones divin» debent distingui ex suis rationibus finalibus : sicut volitionee nostræ ex suis finibus distinguuntur *: erga* cum ratio finalis divinæ volitionis hoc ipso quod sit volitio primi et universalissimi entis. debeat esse univcrealissiime. complve*

iens omnes fines, scilicet bonitas, et ostensio ejus quoad omnes suas perfectiones, fit inde, ut unica solum volitio absque ulla distinctione sit in eo pro omnibus objectis vulibilibus assignanda : sicut finis illius, tantum est unicus, el universalissimus.

§ II.

Vera el commun» senkntia, el duplex ejus fundamentum.

31. Assertiu. Nihilominus dicendam est, recte cob;crere cum divina voluntate, quantumvis sit per modum actus purissimi, quod i>onanlur in ea virtutes allectivæ, misericordia», liberaliiatis, etc. quæ sint virtualiter distincta? D.Thon ab illa. Hæc est D. Thom. infra quæst. 21, art. 3, ubi in Deo distinguit has virtutes ex diversa ratione formali earum : si autem essent una et eadem formalitas divinæ voluntatis absque omni distinctione \irtuali, non possent inter se ex diversis rationibus distingui : cumque idem sanctus Doctor admittat in Deo voluntatem per modum actus purissimi, ut dub. præcedenti vidimus, consequens est ut. juxta ipsius mentem, recte cohaereat cum puritate voluntatis divinæ, quod sint in ea virtutes affectiva», virtualiter ab illa drversæ. Idem etiam docet 2, 2, q. 30, art. 2, ad primum ; in 4, disk 16, q. 1, el | contra Gent. cap. 91, ut statim exjiendemu». Quem communiter umnes alii Theologi, uno vel allero excepto, sequuntur : el ideo non est opus singulus referre.

Prior r Uo. Deinde ratione suadetur assertio primo, supponendo tamen prius, potissimum ejus fundamentum desumendum esse ex communi consensu Theologorum, asserentium, quod v. g. proprius actus misericordia?, ut abstrahit a creata et increata, est sublevare, seu pellere miseriam alienam : ac proinde ejus objectum formale, est aliena miseria ut pellenda. Etenim objecta habent se axi instar primorum principiorum respectu virtutum, aut potentiarum : quia tota illarum ratio ex objectis tauquam ex prima radico desumitur : prima autem principia nun tam prubauda, quam ex communi Doctorum consensu accipienda sunt. Maxime quis, quoad prtesens, adest peculiaris ratiu, ob quam communi placito standum est; aliuqui facile potentia.·, aut virtutes inter se distincta» confunderentur, assignando pru illis unam et eamdem rationem formalem magi» universalem, quam ie?piciant, et ratione cujus sint una, et eadem potentia aut virtus : nec poterit facile ratiuno oppositum ostendi.

Hinc ergo sequens ex D. Thom. deducitur ratio. Certum est reperiri in Deo proprio et fonnaliler misericordiam : ergo virtus hæc respicit unquam proprium objectum formale, alienam miseriam ut pellendam, modo tamen infra art. sequenti dub. ultimo explicando : ergo distinguitur virtualiter a voluntate divina. Antecedens habetur passim in Scriptura : cujus verba non metaphorice, sed proprie, et formaliler intelligeuda sunt, quoties ex eis, sic intellectis, nullum sequitur absurdum, ut in pnesend contingit. Ünde communiter pru?dicluin antecedens admittunt Theologi cum D. Thom. infra q. 21 jam citata.

Prima vero consequentia aperte sequitur ex antecedenti. Nam quævis virtus respicit suum proprium, et formale objectum : ergo cum objectum formale misericordiae sit miseria aliena ut pellenda, consequens est, ut divina misericordia hoc idem formale objectum (modo tamen loco citato explicando rrspiciat. Ex quo etiam secunda consequentia conflat. Nam voluntas Dei respicit distinctum objectum formale, scilicet bonitatem divinam in omni sua amplitudine, et prout est in se : at quæ habent objecta formaliter diversa, debent saltim virtualiter distingui : ergo, etc.

Secundo. Quia ad hoc ut voluntas sit infiniu. et actus purus intra propriam lineam, Alu nw seu ordinem, requiritur et sufficit, quod imbibat per modum transcendentis lotam infinitatem, vel perfectionem divinæ essentia?. et aliorum attributorum, saltim lanquain aliquid pertinens ad alias lineas; et insuper quod secundum propriam rationem pertingat usque ad actum ultimum, idest, se ipsa formalissime habeat rationem voluntatis et volilionis, tendentis in bonitatem divinam secundum rationem generalem sua» amplitudinis : sed ad hoc non est illi necessarium, quod sit idem cum suis virtutibus affectivis absque omni distinctione victuali : ergo contra infinitatem, ct puritatem ejus intra propriam lineam, nun est, quod ab eis virtualiter distinguatur.

Major quoad primam pariem, scilicet quoad inclusionem illatu per modum transcendentis salis constat. Quia puritas, et infinitas intra propriam lineam, tantum repentur in voluntate, dum est intra Deum : at quidquid intra Deum est, oportet ut imbibat entitatem per essentiam, in qua omnis

0is excosilubilb perfectio continetur : sicut quod Mt extra Deam non potest nnn rationem entis per participationem, et consequenter *esse* limitatum, includere. Quoad secundam vero partem etiam constat. Nam cum limitatio,· et potentialitas voluntatis creat® intra suam lineam sufficienter colligatur ex distinctione ejus a sua volitione, lit inde, ut identitas omnimoda utriusque sufficiat ad infinitatem , et purissimam actualilalem intra eamdem lineam.

Minor autem etiam liquet. Nam in promis ad hoc ut voluntas imbibat quidquid perfectionis est in Deo, sufficit, ut modo dicebamus, quod sit intra illum : el deinde ad hoc nt sit voluntas per modum actus puri, ac proinde sit sua volitio tendens modo dicto in divinam bonitatem, satis erit ut non distinguatur etiam virtualiter a sua volitione, prout tendit in divinam bonitatem, quatenus est in se, et secundum rationem generalem sute amplitudinis; quamvis distinguatur virtualiter a virtute misericordia?, respiciente alienam miseriam ut pellendam imodo tamen loco citato latins explicando aut ab aliis virtutibus.

Diximus requiri ad infinitatem voluntatis intra propriam lineam, quod includat per modum transcendentis perfectionem essentiæ et aliorum attributorum saltim Linquam quid perlinens ad alias lineas : ijuia nolumus prædicta hæc per modum transcendentis considerata, pertinere ad lineam voluntatis formalissime sumptam , sed quod saltim linea hæc non habeat sibi propria et formalissima, nisi simul includat per modum transcendentis perfectionem divinæ essentiae, et attributorum per modum transcendentis consideratorum, licet hæc sic sumpta ad alias lineas specient.

§ III.

lltimum fundamentum cnmmunis scnlrnthY.

Citimo. Ad hoc nt aliqua ratio, inventa formaliter in Deo, et creaturis, sit infinita intra propriam lineam, requiritur et sufficit, ut præter amplitudinem sibi in creaturis convenientem, habeat (loquendo de iis, quæ ei conveniunt ex vi sum lines) infinitam amplitudinem, cum proportione tamen nd amplitudinem illius rationis formalis in creaturis inventam, et ad objectam formale ifiiofi : et insuper quod se ipsa formalissime pertingat per lineam rectam a potentialitato illius rationis formalis usque ad ultimum actum ejus, seu (quod in idem quoad prisons redit) quod habeat seclusis imperfectionibus, et so ipsa formalissime quidquid perfectionis in creaturis a prima et peculiari potentialitato illius rationis formalis usque ad ultimum ejus actum invenitut : ergo ad hoc ut voluntas divina sit infinita, ac proinde purissima intra propriam lineam, non requiritur ut sit idem, absque distinctione virtual^ cnm virtutibus affectivis ipsius.

pfcbat e aniere- deniii qur-ad prinu Di part *en*. Antecedens quoad primam partem explicatur, et suadetur exemplo ejusdem misericordia» divinæ, qure habet totam amplitudinem quam creata, et insuper cum proportione ad illam infinito extenditur. Nam creata sublevat miseriam, sed non omnem : increata vero, quantum est ox so, omnem excogitabilem miseriam, et cum proportione ad objectum formale misericordia? creata?, pellit.

Daplex probati ejusdem quoad séevp- <lam. Quojid secundum vero partem dupliciter potest declarari, et suaderi idem antecedens. Primo quidem. Nam sicut linea prædicamenlalis completa et integra, tantum includit per se et directe ea, quæ sunt in recta linea, et consequenter ea a quibus proceditur a primo genere usque ad speciem atomam, vel individuum, ita ad hoc ut linea alicujus rationis formalis sit omnino integra, idest, habens omnem perfectionem et infinitatem intra propriam seriem, satis est quod pertingat per lineam rectam a potentialitato illius peculiaris ordinis aut seriei usque ad ultimum actum illius. Et sicut tunc in linea prædicamentali proceditur per lineam rectam, quando.præcise descendimus per illa prædicata ad eam directe pertinentia, quæ necessario et indispensabiliter debent mediare, ad hoc uirdeveniatur ad quamlibet speciem atomam, ita in serio aut linea alicujus rationis formalis tunc proceditur recto tramite, quando proceditur per eas rationes formales illius linea» in creaturis invenias, quæ necessario debent remper mediare ad hoc ut deveniatur in actum ultimum prædictæ line®.

Secundo idem antecedens quoad eamdem partem suadetur. Nam ex eo quod *esse* intellectivum radicale et formale, nec non ratio speciei inlelligibilis ita inter so intra lineam rectam ordinantur, ut nequeat in creaturis deveniri ad intellectionem, nisi recto tramite., et modo dicto ab *esse* radicaliter intellectivo usque ad ipsum *intelligere* deveniatur, ideo ut ratio et linea natura»

intelleeuialis, In Deo inventa, sit infinita intra propriam lineam, oportet ut omnia hœc sibi formalissimo identified : ergo, etc.

Ssadettr .rjeuiü Ev (joo etiam consequentia ejusdem prt- et principalis enthymematis sic ostenditur. Nam virtue v. g. mfeericonlia? non perlinet ad seriem voluntatis per lineam rociam ; Md habèt se ad instar aifectionis line® voluntatis : nc proinde non respicit itlcm objectum formale ; quia si in creaturis a potentialibite ordinis volendi usmra .ad ultimum actum, v. g, ad actum amori? naturalis, qao voluntas diligit propriam exie, procedatur, non est necessarium ut fiat tmnsitus per virtutem misericordi®, iibonditalis, aut justitia·, aut per aliquam aliam virtutem ex jam dictis : enro ad hoc ut voluntas divina sit infinita intra propriam lineam, non requiritur, quod identificetor virtualiter cum rirtuto misericordiæ aut aliis virtutibus affectivis.

sa. Nec refert si objicias, quo] saltim ad actum aut virtutem misericordi® v. g. nequit deveniri nisi per voluntatem.

Eflödl· iio« Non igitur hoc refert. Nam hoc non ideo contingit, quia misericordia et voluntas ad camdcm lineam pertineant, sed quia linea misericordi® necessario pnesupponll lineam voluntatis. Sicut quamvis etiam in Deo deveniri non possit ad volunUitem nisi per Intellectum ; non tamen ideo intellectus et voluntas eamdem lineam constituunt, sed diversam; taliter tamen subonlinatam, ut linea voluntatis lineam intellectus îndîspensobilitnr pnesupponat, ut ex communi omnium Theologorum sententia supponimus.

Ritio modi- lioqls. Et ratio est. Quia tam misericordia, quam \Oluntas diversam rationem formalem *sub rpia,* etiam in Deo respiciunt: id autem salii dbngnienter colligi potest cx modo dictis. Nam loquendo de iis, quæ fornmliter reperiuntur in Deo, et per modum quasi *actus* primi significantur, ea solum possunt eamdem rationem *'pta* respicere, qua' in creaturis per modum actus primi debent ad quemlibet actum ultimum unius et ejusdem lineæ necessario, et subordinate pr.t·-supponi, ita ut ad nullum actum ejus doveniri jossit, nisi per omnia illn grnd.rtim et recto immite fiat transitus, ut exemplum lineæ naluræ intellectualis et lineæ prnhlicamenlalis ostendit. Quare cum misericordia, justitia, et alia· virtutes affectiva· (aliter cum voluntate in creaturis eornpanmtur. ut Ikot ad quamlibet earum debeat voluntas pra supponi ; nor. Limen omnes ji|æt aut aliqua rarum determinate, sic nectmrfo, et cum subordinadone prædicta, per mo(him accus priori requisite nd quom* cumque netum voluntatis exercendum, fit inde, ut quamvis linea eujusvis ex his attributis, necessario pra^uppooat lineam voluntatis, non tamen unam et catndom, sed diversam lineam constituant.

Occurritur argumentis partis nrgativr.

Ad primum ergo pro parte neentiva adductum respondetur, supponendo quod intra genus, sen (ut sio loquamur) latitudinem volendi sunt plures, et diversa' line®, quia stint plura, et distincta objecta formalia per sd inspecta : quodvis autem objectum formale qmtsi original unam lineam. Unde dupliciter potest aliquid dici infinitum in genere volendi : vel quia ambit totum illud genus, et omnes lineas specie diversas ad illud pertinentes, vel quia tantum est infinitum intra unicam lineam secundum speciem ex illis pluribus, quæ intra totum illud irenuscontinentur.

Hoc ergo sup)»osito, ad argumentum neandnm est antecedens. Et ad probationem iterum negari deliet antecedens, si sensus illius sit, voluntatem secundum sibi propriam, et peculiarem rationem esse infinitam in genere volendi, idest, ambiendo totum illud genus, et omnes lineas illius ; secus vero si tantum sensus sil, qubd est infinita intra unicam tantum lineam secundum speciem ex illis pluribus, quæ intra totum genus volendi continentor, scilicet intra unicam lineam voluntatis, quæqtrn sit talis conditionis ut sit prima linea intra hoc genus, aqua eadem? alia? line® intra idem genus oriuntur. Ex hoc autem non sequitur, ut ex se constat, voluntatem esso idem formalissime cum virtute misericordia* : quia (ut jam ostendimus; ad aliam lineam ejusdem generis seu quasi generis spectat.

Ad primam confirmationem respondetur. quod sicut in nobis actus misericordi® potest dupliciter considerari, vel ut e$t mlsericordiæ, vel ut est vofitro, et socundum priorem rationem respicit suum sposciale objectum, at secundum posteriorem respicit idem objectum formale, ac ipsa voluntas, non quidem per modum potentlæ, sed per mudum actus, ita actus divin® misericordia; potest etiam duobus modia sumi, nimirum vel ut est misericordia? divin® formalissimo sumpta», vel ut est volilio divina : ot secundum primam considerationem respicit proprium objectum formale; nl secundum posterionorom inspicit idemmet objectum , quod voluntas divina ut est netus purissimus : quia secundum istam considerationem ineludit eamdem voluntatem, ut habet rationem transcendentis. Undo actus misericordiæ secundum priorem rationem pertinet ad lineam misericordi®, at secundum ultimam ad lineam voluntatis. Et ita nihil refert quod prædictus actus identificetur omnino cum linea voluntatis, quatenus est volitio, et distinguatur virtualiter ab ea, quatenus est actus misericordi®, et ad lineum ejusdem misericordi® spectat.

tu. Ai «iU. Ad secundam confirmationem respondetur, quud licet actus ille in quo consistit divina voluntas, extendatur quantum est de ad omne volibilo in particulari, seu habeat vim ad talem extensionem; al non extenditur ad illud secundum illam formalem rationem secundum quam extenditur divina misericordia ad suum objectum contentum, saltim lanquam objectum materiale, sub objecto voluntatis. Quia voluntas formalissime sumpta, tendit ad depellendam miseriam alienam materialiter, formaliter vero ad bonitatem divinam ut Hiem, præcise et formallter, quia bonitas divina est, seu (ut sic loquamur) in bonitatem divinam ut sic, misericordia vero respicit fonnaliter eamdem miseriam ut pellendam, seu bonitatem divinam ut est ratio expellendi miseriam. Cæterum in (pio sensu hæc sint intelligendn, melius infra art.. 2, dub. ult. id explicabimus.

d. A4 ittn- Ad secundum negandum est antecedens. Nam licet voluntas divina fonnalisslme sumpta aliquo modo sit determinata ad miterendum secundum rationem communem boni honesti, secus vero secundum particularem actus miserendi, nut justum faciendi. Nam sicut non respicit objectum miserendi ut tele, sed secundum generalem aliam rationem, in qua continetur : ita so Ipsa formaliter et præcîsti sumpta, non est determinate nd actum ejus ut talem : et ideo optime poterit per specialem virtutem determinari formalitemd bonitatem objecti misericordiæ ut talem.

Et ad probationem dicendum est, quod non posse divinam voluntatem secundum se sumptam elicere actum injustiliæ, aut crudelitatis, potest provenire px determinatione nd illum secundum communem rationem boni honesti, modo tamen infra loco citato explicando. Sicut hoc quod est justum aliquem esso ita in bono firmatum, ut non possit delinquere in materia injustili® nut crpdelitatis, potest oriri ex eo quod sit determinatus ad bonum honestum ut sic. Nam cum hac determinatione non potest cohærere ut delinquat in materia injustitia? , et nihilominus relinquitur locus ut specialiter determinetur ad bonum justitia· per virtutem in illud peculiariter inclinantem.

4·?. Ad formam argumenti. Undo ad formam prædictæ probationis distinguendum est antecedens ; ita ut hoc proveniat ex eo quod voluntas divina prrociso intra suam lineam considerata, sit ex natura sua formaliter, et præcise determinata ad speciem actus misericordi®, quia misericordia est; negari debet : ita ut hoc profeniat ex eo quod sit determinata (modo tamen alibi explicando) ad volendum bonum honestum quatenus tale, concedi potest. Et eodem proportionali modo distinguendum est consequens : *Est determinata ad speciem actus misericordi**-quatenus talem, neganda est consequentia : ad speciem actus misericordia? secundum communem rationem boni honesti, modo infra explicando consideratam, concedenda est. Quia licet voluntas divina ex vi sum lineç præcise considerata, nequeat (ut sic dicamus) elicere actum crudelitatis, hoc provenit ex eo quod nequit facere actum inhonestum, seu vitiosum : et ideo ratio formalissima ob quam nequit illum habere, est, quia habet esse determinatam ad bonum honestum. Ex hoc autem (ut dicebamus) non sequitur, prædiclam voluntatem non posso determinari per virtutem misericordi® ut talem, idest, ita ut ratio formalissima oh quam nequeat elicere actum crudelitatis, sit, quia est determinata ad actum oppositum quatenus talem : siquidem ante virtutem misericordi® non intelligilur hoc modo determinata. Nec illud, quod de beatis ibidem adducitur obest. Quia beati rations charilatis et grati® sunt determinati ad speciem actus amoris Dei quatenus talem.

43. Ad primam coiifirmatiouj. Ad primam confirmationem concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Et ratio disparitatis est. quod nos sumus determinati ad amandum proprium *esse* quatenus talo, olnon solum secundum rationem communem boni, ex eo quod tale *esse* est fundamentum totius bonitatis res-

pectu nostri. Quare cnm hæc ratio cesset in divina voluntate respectu objecti misericordiæ quoad omnia quæ includit, non erit inconveniens ut in ea prædicta virtus, modo jam explicato, superaddatur.

tt. ob'ertíO Nec refert si dicas, non posse inter so cohærôrt, voluntatem creatam velle proprium *me* ejus suppositi in quo est, ita ut terminetur ad pmlictum *rw* quatenus tale, el nihilominus non velle illud per aliquem liabilum virtutis superadditum, ad hoc specialiter destinatum : ergo eLc. Probatur antecedens. Quoniam si voluntas creata per se ipsam, et absque aliquo habitu virtutis superaddito vult proprium rwr ejus suppositi in qoo est. tunc licet re vera extenderetur ad illud quoad ultimam suam rationem volendum; nihilominus ratio formalis volendi ipsum erit propria ratio sj»erificativa voluntatis, scilicet lionum ut sic : quia quievis potentia non potest terminari ad aliquid, nisi sub ratione formali specificativa et adæquate ejusdem jMjtentiæ.

AMlumeatin. Adde. Nam si voluntas creaia, non obqU(M| non habeat aliquem habitum virtutis specialiter designatum wl volendum proprium este ejus suppositi in quo est, potest extendi ad volendum ipsum quoad suam ultimam rationom consideratum, ita ut hæc sit ratio formalis volendi illud, non est cur divina volantes non possit absque aliqua virtute affectiva, eidem virtualiter superadd ta, extendi ad sublevandam alienam miseriam, ita ut talis miseria ut sublevanda, sit modo insinuato, ratio formalis sub qua divina voluntas ad illam terminatur : ac proinde non erit ratio. rur prædicta voluntas non habeal formalissime. et absque aliqua distinctiori»victuali rationem . virtutis misericordiæ : cujus proprium munus est terminari ad sublevandam alienam miseriam sub ratione formali jam explicata.

H. Boudi- objêëiio- Respondetur iul hanc objectionem, negando antecedens. Et ad probationem dixlinguendum est antecedens : *Halio fnrmalix fenili ipmn. cril propria ratio xperificaliva rolunlalii* tanliunmodo, negandum est : simul cum ratione objectiva objecti connaturalissimi ejusdem voluntatis, scilicet proprii rarr ejus suppositi in quo est, quatenus talis, concedendum est. Nam quaevis potentia tendens in aliquod objectum connaturalissimuin, et quod est fundamentum volendi omnia alia, tenditin illud, tum sub ratione objectiva .adæquala et s^'iti<-ativa illius, tum eti.im sub ratione objectiva connaturalissima ejusdem jam insinuata : cumque objectum adæquatum ot spcciftca-Civuin voluntatis create, sit bonum ut sic. ot objectum connaturaUssinnnn ejusdem, quod quidem in ratione objecti et boni est fundamentum volendi cmtera alia, sit proprium *cw* propriumque bonum ejus suppositi in quo est. Iit inde, ut ille actus, quo per se ipsam, et absque aliquo habitu virtutis superaddito vult prædictum we, terminetur ad illud sub his duabus rationibus formalibus jam assignatis, et inter se subordinatis; ita ut illo actus ut est volilio pnedicti objecti tendat in ipsum quoad omnem suam lationem. licet sub generali ratione boni ut sic; ut vero est volitio connaturalissima et connaturalissimi objecti voluntatis jam explicati, terminetur ad illud etiam quoad omnem suam rationem, sed sub distincta ratione formali jam dicta : quamvis hæc eadem ratio formalis subordineiur priori illi adæquate et specificaûvæ.

Ad 3 now oJdite Per quod etiam ad id quod additur salis patet. Quoniam aliena miseria ut pellenda, non est objectum oinnium connatoralissimum divinæ voluntatis, quod se habeat per modum fundamenti volendi cætera : et ita non est necesse ut voluntas Dei seipsa sil determinata quoad speciem actus ad tendendum in prædictum objectum secundum suam ultimam rationem, ita ut licet extendatur ad volendum illud quoad banc rationem; attamen ratio formalis volendi ipsum, sit aiiena miseria (motio tamen jam insinuato' ut sublevanda.

A4 /ècoiba moanrlAnru Ad secundam confirmationem respondetur, esc? per accidens respectu alicujus virtutis. ut abstrahit a creata etincreata, quod detur ad confortandam potentiam, vel tollendam difficultatem. ex parte subjecti provenientem ; per se vero quod detur ad novum objectum formale. Unda quia virtus misericordiæ potest in Deo ad hoc poni, ut explicatum est, ideo est «officiens ratio ml eam in illo collocandam.

.U Ad tertium dicendum est, volitionem, quæ per modum actus purissimi continet perfectionem lineæ voluntatis, et non psi solummodo actuali? volitio, posse quasi elicere alium actum, v. g. misericordiæ, a se virtualiter distinctum : quia continet totam perfectionem potenti® elicilivæ create : quamvis non ob id actus ille sit êx parte rei concepte forntyliter elicitus, aut ipsa voluntas ex parte etiam rei concepte sit formalitnr eliciti va, ut jam explicuimus.

Nec refert si objicias, non popso Jk pc (M| cohæroro cum iis, quæ n. 39 dicebamus. Nam juxta ibidem dicta, actus illo misericordia*. quatentia volitio divina est, ot tendit in objectum proprium voluntatis Dei, non distinguitur virtualiter a prædicla voluntate : ergo adhuc secundum quod est actus misericordiæ, non poterit virtualiter elici al> illa voluntalo. Patet conseq. Quoni.un ad hanc virlualem elicientiam requiritur virtualis distinctio inter divinam voluntatem, et actum misericordiæ, ut volilio divina est tendens in rfhjcctum proprium voluntatis Dei : et non sufficit quod ut est actus misericordia», distinguatur virtualiter ab illa. Nam sicut talis actos misericordiæ nequit virtualiter elici a divina voluntate, nisi quatenus est volitio divina, non vero quatenus est actus misericordiæ; ex eo quod tendere hoc modo in actum misericordiæ, solum est proprium virtutis misericonliæ, ita quod virtualiter distinguatur a voluntate Dei in ratione actus misericordiæ, non vero in ratione volitionis divinæ, non sufficit ad hoc ut talis actus misericordii* Sit virtualiter elicitus a divina voluntate.

b*if. Respondetur enim, negando consequentiam. Et ad probationem negari etiam debet antecedens. Nam aliud est, an divina voluntas eliciat virtualiter actum misericordi® quoad suam speciem, aut quasi speciem consideratum, aliud vero, an ratio formalis, sub qua illum virtualiter elicit, sit propria ejus specificatio, scilicet quia actus misericordia» est. Nos autem primum illud asserimus, non vero hoc fecundum. Cjeterum ad primum illud non p«t necesse ut ratio formalissima eliciendi sil etiam virtualiter elicita, aut virtualiter distincta, sed salis erit eam esse intime imbibitam, ant intime communicatam acini elicito, quamvis quoad positivum quod |aiT4rt, sire quoad id, quod in recto importat, non sit virtualiter distincta a principio virtualiter olicilivo. Sicut ad hoc quoi Verbum in divinis sit genitum, et /raliter distinguatur a suo principio, non •'-i necem ut ratio formalissima secundum quam terminat generationem, sit etiam geniti, aut quod hæc saltim secundum id, quod in redo importat, distinguatur virtnalitern potentia generali va, po Jem modo ennederata. Diximus : *Quoad posilhum, a[[rrl,* .n'rr *quoad id quod in rrclo imftrlal,* ut h.ec cohæreant cum illis, qum disp, 4 hujus tract, a n. 17 usque ad 21, et disp. 7, n. 72 ot deinceps dicemur

Ad quartum respondetor^ concedendo sequelam, Quia voluntatem Dei prrebero prædictum fundamentum, non est esse formaliter potentiam ex parte rei concéptæ. sod tanturn esso potentiam virtualiter, et per modum actus purissimi, quod ei non repugnat : quandoquidem voluntas divina, ut est in ultima actualitate suæ lincæ. est virtual© principium prædicti actus misericordia), ut misericordiæ est : et actos ipse in ratione eliciti non est formalitcr, sed solum virtualiter talis : ac tandem ita inter se comparantur, ut si rcaliler dislinguerentur, tunc actus misericordiæ vere et formaliter eliceretur a divina voluntate, non tamen e contra.

<9. Ad qwrtam. Unde neganda est minor. Et ad probationem negari debet antecedens. Nam sicut distinctio virtualfs duorum pertinentium ad distinctas lineas, non arguit imperfectionem, aut compositionem in formalilate illa eminenti ulmmque contingite, sed potius eminentem quamdam simplicitatem, ita prælhere fundamentum prædictum, non arguit defectum actualitatis ot puritatis; sed actualitalem , et puritatem eminentem , quæ sit æquivalens actualitali plurium rerum in nobis distinctarum; quibus tamen realitas illa divinæ voluntatis non æquivaleret, nisi fundamentum jam dictum praestaret.

ao. U|h^inj Ad ultimum concedendum est antecedens ob peculiarem rationem, quæ in providentia Dei militat. Nam ratio providendi in Deo inventa, fundatur in .ratione fundamentali sui supremi dominii, scilicet potentia creative, sive omnipotentias : quæ non dividitur in tres omnipotentia, ut ex communi consensu Theologorum constat : et ita nec ipsa providentia in tres providentias dividenda erit. Quare sicut omnipotentia respicit lres illos ordines, sic etiam providentia : ac proinde ejus finis, debet esse finis ille universalissimus ibidem dictus. Maxime quia ut plures ex Thomistis volunt, de quo alibi) in anima Christi Domini ponitur unica providentia monarchica respectu totius universi : ex eo quod omnia sunt illi subjecta : et providet tam de rebus naturalibus, quam supernaturalibus. quatenus propter illum condita sunt. Et ita non mirum quod Deus per unicam forma-'issime providentiam de omnibus provideat, ita ut talis providentia non sit ulterius dividenda in tres virtualiter providentias.

Cieterum licet propter has rationes con-

codamui antecedens nihilominn- neganda est consequentia.Nam quamvis sic proprium voluntatis, ut talis, respicere finem, aut rabonem finalem universalissimam modo tamen alibi explicandoi non tamen est noccsse ut id conveniat cuivis virtuti illius : quia boc ipso quod talis virtus est virtus ejus, debet habere objectum minus amplum, ut in voluntate nt in habitibus virtutum in nobis residentibus constat. Nec refert quod illa virtus per modum actus secundi sit virtus univenalwdmi units : quia ex hoc so· Ium sequitur, respicere universalissimam rationem propria lineæ, ei secundum se et formaliter spectetur.

Astnx)· rcnjo. Advertendum tamen, quod cum dicimus virtus misericordi.e essa in Deo per modum actus secundi, non est aenius debere in actu secundo eue terminatam ad omnia vel aliqua objecta creata, ad qun· potest se extendere ; sed quod ex parte perfectionis et entitatia aoæ est ita perfecta, ut non indigeat actu, ftt perfectione superaddita, ad hoc ut terminetur, et habeat denominationem actualis volitionis miserendi respectu cujusconque objecti. Sicut cum divinam voluntatem dicimus esse necessario in Deo per modum actus secundi et volitionis omnium volibilium, loquimur eodem modo quoad volilionem creaturarum, de volitione quoad actualiialem entitaiis et perterfionis, non vero terminationis. Sed de his iterum disp. 7, in ultimis quatuor dubiis seruio late ftxlibit. Ubi omnia Iwc, et legitimus eorum sensus amplius explicabuntur, maxime vero in quonam pfiedicta terminatio consistât.

DUBIUM HI.

Γ/ηηη *voluntas seu* relic *divinum sil Ha idem cum essentia hei, ut ad Hints formalinimum concqdum spectet?*

61. El^π,β liioluj. Irt titulo aliquid ut certum supponimus, cl aliquid in dubium vocamus : supponimus enim *telle* et voluntatem divinam esse realiler formaliter idem cum natura Dei : id quod summa illius simplicitas et purissima aclualitas Ostendit. Si namque volitio divina distingueretur realiler. seu secluso inlclloclu ab essentia, non posset non aliquam cum illa compositionem facere; et essentia rationem potentia· respectu illius haberet : cum compositio nihil sit aliud quam distinctonim unio : et bæc necessario foret ex actu et potentia ; quandoquidem volitio illa deberet in natura divina recipi, illamque acluare. Unde quia in nobis voluntas ol volitio distinguuntur roditor, et volitio est actus immanens in potentia, a qua elicitur, ideo faciunt inter fo veram compositionem, non qualemcuuquo, sed per modum actus e: potentia».

Vocamus autem in dubium, an voluntas sen volitio divina non solum habeat prodictam identitatem cum divina natura, sed etiam sit adeo intima illi, ut ad formalisaimam illius ralionôm, etiam per ordinem ad nostros conceptus pertineat. Esso autem hos duos identitatis, et »nt sic dicamus intrinsecitatis modos lon^n diversos, eatis constat. Nam ut aliquid sit priori modo idem cum divina essentia, non est nocesse ut ad lineam illius, formalissime sumptio spectet; sed salis erit quod licet ad aliam lineam pertineat, nihilominus divina natura seu essentia, ratione sum infinitatis realiler identified illud sibi. Cæterum ad hoc ut aliqua ratio identificetur, et sil intima nature divinte posteriori modo, desideratur ut ad lineam natura· quatenus distinet® ah aliis lineis, et ut est radix illarum, speciet. Undo quamvis relationes divin® sint priori modo idem cum Deo ; non tamen hoc ultimo : et ideo ad intrinsecam illius constitutionem per ordinem ad nostros conceptus nequeunt pertinere : alioqui divina natura nulli communicari posset ad intra per modum nature integre integritate essentiali, seu quoad omnia predicate quidditativa, nisi quævts relatio eidem communicaretur : quod, ut conviât, est hæretîcum.

Placitum Snare: et aliarum.

Prima rnmtonlia est affirmativa. Ita Francisco* Sunrex 2 tomosuæ Metaphys. disp. 30, sent. G, η. 4, et sect. îfi, η. Ï3, qnamvîs in hoc ultimo loco nonnihil in contrariam sententiam inclinaverit, pnrumque sibi constans esse aliquibus videatur. Quem sequuntur plures juniores ex Societate Jesu, referuntque pro se Zumel. 1 p. q. 23, art. 2, disp. 8, dub. 2 qnûtenus asserit, attributa omnia esse do quidditalivo Dei conceptu.

Probatur primo ex D.Thom. in hac q. art. 8, et infra q. G|, art. 2, ad l et in 2, dist. 15, q. 3. art. I, ad *3,* ac tandem de Potentia q. 3, art. 5, ad 2 ubi docet quod Deus causai

Arj prM L».TV

cauaat omnia per suum rw, quia ennsat illa per voluntatem, qnte eet suiim *esse* : si autem *eue* et *vdlr* divinum, non mont (uni.alissimo Idem, vol saltim rrite ad fonualiisiinuin Dei conceptum non portineret, nullius esset momenti illatio a D. Thom. adducta. Nam eodem modo posset inferri, quod Deus causal omnia por relalloibs, autper mternitatem, vel invisibilitatem, cum lunc otiam idenlilicenlur rcaliter formaliter cum illo. Quaro cum id peculiariter do voluntate inferni, cx oo quod voluntas Dei est *esse* Doi, signum est voluntatem apud D. Thom. hnhero aliam identitatem cum divintl natura, quam non bitent alia attributa, scilicet pertinere ad conceptum et lineam illius.

c^i· uX'· Confirmatur. Unumquodque agit ppr id, per quod constituitur in actu : ergo si Dous omnia per voluntatem causal, fit indo ut in actu essentiali per eamdem constituatur : maxime «pia cum essentia divina sit infinita, oportet ut per se ipsam constituatur ia ratione operative tam radicaliter, quam proxime, et quod per id, per quod operafin est, constituatur in suo *esse* essentiali.

u *«*· Secundo. Nomine Dei nihil aliud intelligimus, quam ens summe perfectum, et qno nihil melius excogitari potest : sed qmdditaiivns conceptus entis summe peri*cti claudit omnem perfectionem simpliciter simplicem : ergo cum voluntas divina, imo et quodlibet aliud attributum, sit perlectio simpliciter, necesse erit ut tam ipsa, quam quodvis attributum ad intrinsecam Dei constitutionem spectet.

Ji Nec satis erit si dixeris, ad conceptum quidditativum Dei sufficere quod concipio- Inr. ut habens omnem perfectionem saltim rulicditer, aut eminenter. Unde licet volonta? divina aut alia attributa non pertineant ad intrinsecum. et quidditativum conceptum divin® naturæ; nihilominus pradmllenlnr in ipsa eminenter lanquam in Xidlee illorum.

jR- ** Nam contra hoc salis pugnat ratio prosita, in hunc tamen modum explicata. Qaoniim ad conceptum quidditativum Dei non solum spectat, ut sit in eo omnis cxn^iiabilis perfectio utcunque, sed quod optimo jnodo excogitabili illam habeat ; ilioqui non esset optimum ens : at opiitau* includendi modus est, ut omnem perfclionem excogitabilcm, formaliter et esfeniialitor, non vero tantummodo radicaliter includat, maxime quia modus includendi radicaliter, prout praecisus ab inclusione formali involvit aliquid potontlàlltatis in ordino ad eamdom perfectionem formaliter habendam : orgo, etc.

Cuafir- ^,0Γ· Confirmatur. Perfectiones iiko, quas Deus eminentor tantummodo præhabet, quales sunt perfectiones creaturarum, pertinent prout in ipso sunt nd quidditativum sum essentiæ conceptum : ergo etiam perfectiones in eo formaliter reperlm. Antecedens patot. Quia in Deo præbabenlur cuncta creata quatenus est primum ens de se necessarium. Quare cum hic conceptus ad ejus essentiam formalissimo spectet, fit inde ut prædictæ perfectiones prout in illo prænbentur pertineant ad ojus essentialem conceptum. Consequentia vero etiam constat uoninm cm leno alia· perfectiones formaliter in Deo reporta», non minorem cum ipso identitatem, et conjunctionem habent, quam illm quæ tantum virtualitcr, seu eminentor in ipso continentur, sed potius majorem, quia sunt perfectiones simpliciter, nullam involventes imperfectionem : ergo si ilhe priores pertinent ad conceptum quidditativum Dei prout sunt in illo, multo magis ad eumdenl conceptum ista» spectabunt.

53.· 'rert,Bnu Tertio. Ex quibusvis rebus per se unitis, et qure possint communicari alicui supposito, resultat aliqua essentia, ut patet in materia et forma, necnon in potentia, et netu metaphysico : at intellectio et volitio, et civtera alia attributa possunt communicari divinis suppositis ; et insuper inlimiue, ac mngis per se uniuntur, quam materia et forma, cum sint una et eadem realiler formalitas : ergo ex illis resultabit una essentia de cujus quidditativo conceptu, tam intellectio, quam volitio, et cætera 'alia attributa sint : ergo cum h;ec essentia non possit esso alia, nisi divina, fit inde ut nd ipsius conceptum etiam volitio pertineat. Minor cum utraquo consequentia satis constant. Major vero, præterquam quod exemplis in ea adductis satis videtur probari, adhuc amplius sic confirmatur. Nam sicut unio ad unum, ita unio per se, ad unum per so tendit : at unum per se dicit unicam essentiam per se : ergo, etc.

coufir- ,a,!ur· Confirmatur. In Deo nullum accidens, aut afïcctio accidentalis, etiam secundum rationem nostram cum fundamento in re, admitti potest : ergo quidquid in ipso est, quod non sit ex natura sua incommunicabile toti Trinitati, pertinebit ad intrinsecum illius conceptum. Consequentia patet. Et antecedens probatur. Quia alioqui esset

Deas (saltim secundam nostrum modum concipiendi, fundatum tamen in re ipsa) ens per accidens : quandoquidem ex subjecto, et accidenti nequit unum per se, et inulto minus unum perfectissime tale resaltare : at hoc divinæ perfectioni repugnat : siquidem Deus est perfectissimo modo unum per se, et ita nequit prebere fundamentum ad hoc ut illum per modum entis per accidens, aut non ita perfecte unum per so concipiamus. .Sicut quii est ens omnibus modis spirituale, nequit ex parte rei concepta» concipi ullo modo ut quid corpoream.

?·· ı,lβıβ Ultimo. In nobis ratio volilivi radicaliter, spectat ad intrinsecam constitutionem nostra· natare : ergo in Deo actualis ejus volitio, ad ipsius quidditativum conceptum pertinebit. Antecedens patet. Quia natura humana se ipsa formaliter est radix volendi et aliarum proprietatum ab ea dimanantium. Consequentia vero etiam constat. Nam quidquid jierfectionLs essentialis convenit nature create intellectuali, nocesse e*t ut altiori, et actualissimo modo competat nature increatæ et intellectuali, scilicet Deo : ergo si natura intellectualis creata essentialiter habet esse radicaliter volitivam, fiet inde, ut essentia divina habeat etiam essentialiter esse ipsam volivoncm.

CooSr- «jîur. Confirmatur, et explicator primo. Uhi- CQnqUe reperitur aliqua ratio pertineris ari aliquam lineam, debet absque distinctione virtuali ab illa, reperiri ultima actualitas illius lineæ, si ibidem talis linea habeat omnem perfectionem sibi debitam, ut constat px iis, quit· ia hac dis. n. 31 asseruimus : sed in natura divina ut tali reperilur aliqua ratio perlinens ad lineam voluntatis : ergo ibi absque distinctione virtuali ab eadem natura, debet constitui ultimus actus talis linea», nempe actualis volitio : ac proinde Iniis volitio, et voluntas ad conceptum divina» nature pertinebunt. Hæc secanda consequentia er priori aperte constat : quia qua· non distinguuntur adhuc virtualiter a divina natura pertinent ad ejos conceptum quidditativum. ut inductive cernere licet. Prima vero consequentia ex utraque præmissa syllogismi propositi satis patet.

Minor autem etiam patet. Quia in natura divina ut tali datur ratio volilivi radicaliter : hoc autem pertinet ad lineam volendi; siquidem quævis linea pertingit a prima poleiitialilate illius (seu ah eu quod correspondre in creaturis per modum primæ potentialitatîs lincæ predict®) usque ad alliinmn actum. Constat autom primam potontialitatem linw volendi, sou primam potentialitatem, quæ in creaturis reperilur intra latitudinem sive lineam volendi, esft rationem volilivi radicaliter : quia ex hac precis* ratione intelliguntur creature esso primo in potentia ad volendum.

Confirmatur et explicatur secundo. Quia quoi in creaturis volitivum radicale et volitio distinguantur realiter, volilioque, jic proinde voluntas, non pertineant ad conceptum nature, provenit ı-x imperfectione earum : ex eo quod propter hanc imperfectionem creaturarum est in illis linea volendi truncata : ergo cam natara divina sit perfectissima, et linea volendi habeat in Deo suam summam perfectionem, debebunt ibidem identiiicari volitio Pt voluntas cum divina natura, et ad ejus intrinsecum, et quidditativum conceptum pertinere.

Sententia Docloris Angelici magis arridet.

Dicendum tamen est, divinam volunla- j M tem non esse de formalissimo conceptu "jl essentiæ, seu nature Dei, sed quid pre- l supponens ipsam integre constitutam intra I propriam lineam. Hæc est absque dubio mens D. Thom. infra q. 78, art. 1. ubi P.' inquit : *Appetitirum autem non constituit aliquem gradum viventium,* ut in hac q. i art. seq. ad I, ubi ait, quod licet *velle* divinam sit ejos *esse* secundum rem, differt tamen secundum rationem. Si autem *relie* pertineret ad conceptum divina? nature in- I tra propriam lineam, non differret secundum rationem, seu virtualiter ab illo, ut ex dictis constat. Et tandem id aperte colligitur ex iis. qua» docet infra q. 27, art. 4. Et ideo hanc sententiam sequuntur Cajet. ubi supra q. 78, Capreolus in I, (liet. 8, O q. L æl lG Aureoli contra secundani conclusionem, ct communiter Thomistæ, et alii quamplorimi. I

Assertionem hanc aliqui proKant se- Λ quenti ratione, nempe, qaod intellectus, vel *inlelligere* non est de conceptu divinæ na ! essentiæ aut nature : ergo neque voluntas. Conseq. videtur perspicua. Quoniam IX-Λ intellectus est intimior natare, quam voluntas, et propterea prius ille, quam ista convenit naturis intellectualibus : ergo si intellectus aut intellectio non sunt ita intima Deo. ut spectent ad conceptum essentiæ tia· vel naturæ divinæ, inullu minus voluntas ad prediclum conceptum pertinebit» Antecedens autom probatur duplici testimonio D. Thom. Primum habetur infra q. 26, ari. 2, ubi D. Thom. sic inquit : M Z/to *non csl aliud esse cl inldligcrc itcutuluin rem, icd secundum inlelUgcnluc raliunem.* Quare sicut colligimus, quod ttîteDei nun perlinet ad conceptum divinæ essentiæ, vel naturæ, ex co quod D. Thom, dixit, differre ab *esse* Dui secundum rationem, liet iude, ut idem de *inlelligere* divino tit dicendum. Secundum veru depromitur ex eodeiu art. in solutione ad 1, ubi sic hxbetur : *biccndum, quod Deus sit bcalus ucunium suam essentiam, non autem quod btaliludo ei conveniat secundum rationem essentue, sed magis secundum rationem in(dleclus :* ergo sentit, quod intellectus, aut *Mligcre* non perlinent ad conceptum essentiæ vel nature divinæ : alioqui non dixisset, bcatiludinem non convenire Deu secundum rationem essentiæ, sed magis secundum rationem intellectus.

I - Galerum ratiu hæc nullius est roburis ! siquidem, ul in tract, praecedenti disp. 4, Ute ex D. Thom. et ratione probavimus, *inldiigere* Dei est ipsamet essentia et natora divina absque aliqua distinctione virtoali. Nec testimonia Angel. Docloris in hac ratione adducta oppositum convincunt. Non quidem primum. Quia sanet. Doctor locutas est in sensu formalissimo adhuc ex parte nostri modi concipiendi : et ita suloni vult, quod *esse* Dei, ut dicit essentiam divinam, et distinguitur non quidem virtualiter, sed suium ex parte nostri modi concipiendi a natura divina, differt secundum inlelligenliæ rationem *ab inlelligere,* quia hoc sub isto expresso conceptu constituit naturam divinam, quæ ex parte nostri modi concipiendi distinguitur a se ipsa, ut habet rationem essentiæ, quamvis ex parte rei çonceplæ sint omninu idem absque virloali distinctione. At voluntas divina nun utcunque differt secundum rationem ab *esse* Dei, sed secundum rationem cum fundamento in re, et supponentem virtualem distinctionem inter utrunque, ut ex dicendis in hoc dub. satis constabit. Et propterea sanet. Doctor, ut ex conlex. et ex alis locis nuper relatis liquet, de hac distinctione secundum rationem, diversam ab ea, qua *inlelligere* distinguitur ab *esse* Dei, debet inlelligi, duoi inquit quod *velle* Dei distinguitur secundum rationem ab *esse* Dei.

Explicatur uiagis hoc. Etenim, ut tract, g0. et disp, citatis diximus, licet in nobis detur ratio essentiæ et naturæ, et islæ duæ rationes distinguantur virtualiter ; attamen in Deo non distinguuntur virtualiter, licet sit in ipso vera ratiu essentiæ et naturæ divinæ, sed essentia divina solum ex parte nustri modi concipiendi distinguitur a se ipsa, ut habet rationem nature. Quia idemmet *inlelligcre* et habet formaliter eminenter, quod sit ipsum ewa per essentiam, seu esse ens summe immateriale a se, et simul absque distinctione virtuali quod sil ipsa primordialis et summe perfecta perceptio Dei : et ut concipitur sub expressu concepta ipsius *esse* per essentiam, seu ut dicit summam immalerialitatem a se non concipiendo expresse ipsum, ut est vitalis et primordialis perceptio Dei, habet rationem essentiæ : et ut dicit se ipsum, ut formaliter eminenter est actus intelligendi ;;-~^ie perfectus, ct primus in Deo repertus, ac proinde idenliticans sibi absquo distinctione virtuali ipsam vim radicalem et proximam ad inlelligendum, explicat rationem nature. Et ita si precise concipiamus ipsum, ut est ens per .essentiam, nihil concipiendo de eodem, ut perlinet ad ordinem operativuin, sive operandi, ac proinde non concipiendo ipsum, ut formaliter eminenter habet rationem operationis jam diet®, aut juxta alium dicendi modum, quem luco cit. innuimus, ut ex parte nostri modi concipiendi habet rationem operationis primte et perfectissimæ, et indistincta? virtualiter ab eo, quod ex parte nostri modi concipiendi habet rationem principii radicalis et proximi respectu illius, tunc non concipitur sub expressu conceptu nature, sed sub conceptu essentiæ, sicut e conversu dum concipitur sub conceptu predict® operationis, qua? significatur per ipsummet *intclligere,* ut huc numine exprimitur, tunc nun concipitur ex parte nostri modi concipiendi sub conceptu essentiæ divinæ, quæ explicatur per. ly *esse Det,* sed concipitur sub conceptu nature divinæ, quamvis ex parte rei conceptio idem prorsus conceptus objectivus absque distinctione virtuali sit conceptus ejus, ut habet rationem essentiæ, et ut habet rationem nature : etpropterea dixit D. Thom. quod *intdligerc* differt secundum rationem ab *esse,* idcsl, ex parte nostri modi concipiendi, quia *intelligcre* significat naturam divinam sub conceptu expresso nature, et *asc* eaiudeinmet sub conceptu essentiæ.

6t. A4 f^CCC- dam *teniae* nisai.

Per quod etiam ad secundum testimonium patet. Nam ibi D. Thom. tantum vult, quod licet Deus «t beatas secundam suam essentiam, id est, in sua essentia ; non tamen er parte nostri modi concipiendi iittelltaitnr convenire ei beatiludinem ratione su® essentiæ, id est, ratione eui primordialis *inkllfym,* ut concipitur sub conceptu α-sentiæ distincto solam ex part* nostri modi concipiendi a se ipso, ut exprimit *inldliqm :* quia sic non concipitur snb expresso conceptu actus vitalis, videntis ipsam Deum, at est in se. Et ideo S. Docu optime addidit, quod Deo magis conveniat asse beatam secandam rationem intellectus, idesl, ut exprimit se ipsum, ut est perfectissimus intdlcctas per modum actas secundi identificantis sibi quidquid ad hanc lineam spectae Quia coin bcatitudo intellectualis natura? debeat consistere in perfectissima ejus operatione, sive actu secundo, oportet ut beatitudo Dei consistat in pnedicto *inldliqere* sui» hoc expresso conceptu. Et consulto apposuit S. Doct. illam particulam *magis :* quia revera ex l»arie rei concepta· etiam consistit in ipso *intdligerc,* ut habet rationem essentia· : siquidem hæc duo in Deo non distinguuntur virtualiter, sed essentia ejus est formatter eminenter ipsa edentia et natura Dei, et e conversu : quamvis si loquamur de iis ex parte nostri modi concipiendi, ?en (quod in idem quoad præsens redit si loquamur de illa fonnalitatc omnino indistincta virlualitcr, quatenus concipitur a nobis, ut pnedso æquivalet nostræ essentia?, ut distincta? vîrtuaUter a nostra natura, non concipiatur sub hoc præciso munere, ut expresse beata, bene tamen ut concipitur æquivalere nostræ nalune, el ejus potissima: operationi, s»:ilicet, intellectioni, qua Deum videmus.

6t D.Tboa.

Hoc elucidatur testimonio D. Thom. I p. qr 42, art. 3, ad 4. Nam cum inquisisÉCt, an in divinis personis sit urdu naiune? Hespondel in hæc verba : *Dicendum, quod nalura quodammodo importai rationemprin·cipii, non aulem cfscnlia, el ideo ordo orifjinis mdiui /lominalur ordo naturjr, quam 0l do mentiz.* In quibus verbis duo expendenda sunt. Primum est, quomodo sanet. Doctor sit perpetuus iu hoc quud ratiu essentia? et natura.· aliquomodo distinguantur, non quidem ex parte rui cuncOpUe, et virtualiter, ut ex iis. qua? ex eodem in (rac. 3, disp. 4, diximus, constat; sed ex prie nostri modi concipiendi, el quomodo propter hau·: rationem c'a qüæ exprimunt rûlionem principii, ac proinde rationem pi incipit |ter modum actus purissimi, qualis efl in divinis ordo originis et bcatiludo, non conveniant ex parte nostri modi concipiendi Deo ratione sua» essentia*· ut dis·tincto cliarn ex parte nostri modi concipiendi a sua natura, Secundum est, quomodo idem S. Doctor in hoc testimonio apposuit adverbium we/iru, et in testimonio a nobis nuper explicato addidit illud adverbium n/rrjfir. Nam etsi posset loqui de divina essentia ex parte rei concepto, at est idem sine distinctione victuali cum natura Dei, et sic loquendo posset ordo originis nominari ordo essentix, et similiter tunc optimo diceretur, Deum esse beatum, ratione stho essentte; nihilominus quia ad explicandum propriissiun divin® essentia·, ut explicatur sub munere et nomine essentia·, melium loquimur do illa, ut ex parte nostri modi concipiendi distinguitor a natura, el explicat munus æquivalcndi nostræ essentto, non vero nostræ nature, idcirco in priori testimonio ex q. 26, apposuit illud ad vorbium nrayfr, et in hoc ex q. 42 addidit adverbium τΛ'Ιιισ. Et ideo optime dixit, Deum non esse beatum ratione essentîæ, sed magis secundum intellectum, et quod ordo uriginis melius nominatur ordo lutur.« quam essentia·.

Quare hac rejecta ratione, assertio nostra dupfiei alia ex D. Thom. desumpta suadenda erit. Quarum prima ex dictis in hoc ar. deducitur. Nam volitiu ex natura sua pn< supponit intellectionem et formam apprehensam, juxta illud : *XihUvoHIum, quin przroqnflum :* ergo volitio divina pnesupponet intellectionem divinam, ac proinde naturam Dei jam constitutam. Antecedens et prima consequentia ex se patent. Secunda vero etiam constat· Quia precise per hoc quu l Deus intelligatur habere naturam intelleciualeni ita perfectam, ut sit ipsa sua intellectio per essentiam, concipitur ut constitutus in sua natura, quippe qui iuteiligitur ut distinctus j»er modum actu* parissimi a quibusvis aliis, et consequenter in se constitutus, cum idem sit constitutivum el didinctivum, ut late tract, 3, disput. 4, diximus·

Secunda ratio desumitur ex eodem D. Thom. infra q. 27 jam citata. Nam ideo P processio Spiritus Sancti non est generatio, bene tamen processio Verbi divini, quia Spiritui Sancto non communicatur ex vi procv?iiunî- et tanqdfin terminu» funiiulis natura divina, sed tantum voluntas, ?ou talio

tit) impulsus cl amoris divini : al Vorbu co mmuniaitur ex vi processionis, ct tan* quam terminus formalis natura divina, non tamen voluntas : ergo ei do natura Doi formalissime et in online nd nostros conceptas loquamur, voluntas non pertinebit ad ejui lineam , ranquam intrinsecum ipsius constitutivum. Antecedens quoad omnes partes, pncler ultimam, recipitur communiter ab omnibus Theologis, ut in eadem q. 27 ostendemus. Quoad ultimam vero Constat. Nam cum generatio Verbi ct processio Spiritus Sancti distinguantur quasi specifice, consequens est ut termini per se primi earum, qui ex vi processionis communicantur, non sint unus et Idem : ac proinde si Spiritui Sancto communicatur ex \i processionis, Unquam terminus formalis per se primus voluntas Dei, non communicabitur ex vi processionis hæc eadem tanquam terminus formalis per se primus Verbo divino.

Ex quo etiam consequentia patet. Nam si voluntas esset ipsa Dei natura, formalissime loquendo, non posset non communicata voluntate ex vi processionis, communicari etiam ex vi ejusdem natura divina : el similiter si voluntas ad lineam naturæ divinæ pertineret, deberet etiam Spiritui Sancto natura Dei ex vi processionis communicari : quia cui per se directe communicantur ea, quæ constituunt in sua quasi specio aliquam naturam , communicatur etiam Ipsa natura.

§ HI.

Srtulio ulriusgue rationis el impugnatio illius.

Occurrit junior quidam ex Patîibus Societatis utrique rationi. Primæ quidem, qucnl *iiitelligtre* constituit divinam naturam Inadequate, non vero adæquato : quia non distinguit Deum ab omnibus aliis omni rnodu, quo dislinguibilis est : et ideo ad huc prostandum debent accedere cæleræ alito perfectiones simpliciter in ipso repertæ.

Secundæ vero rationi respondet, quud e;n Verbum in divinis nun procedat per voluntatem sed per intellectum, adhuc ta- ex vi processionis communicatur illi voluntas una cum cætens aliis perfectionibus, ac proinde divina natura ex omnibus illis coalescens; secus vero Spiritui Sancio, quamvis voluntas ei ex vi processionis communicata pertineat ud formalissimum conceptum divinæ essentiæ, sive natura·. Et rationem disparitntis assignat. Quia intellectio divina est quasi prima omnium fonnalilalum divinarum, et secutn illas ex vi sua affert : et ita Pater artemus communicans intellectionem per processionem Verbi; communicat formaliter mediate saltim, voluntatem, et alias perfectiones. Cætermn cum voluntas non sit prima formalitas, sed intellectionem ratione nostra pnesnpponat, certo ex vi communicationis ipsius non sequitur communicari formaliter etiam mediate ipsam intellectionem ct alius perfectiones. Quia in universum communicato eo, quod est posterius, non sequitur formaliter ex vi communicationis illius communicari id, quod est prius; bene tamen o contra, quando posterius necessario ad id, quod est prius et ex vi illius prioris consequitur. Et Ideo generans, producens essentiam, producit formaliter ex vi productionis mediate passiones; non tamen semel producta essentia, si aliquis alius attingeret productionem passionum, produceret ellam essentiam.

Sed contra solutionem primæ rationis obstat, quod intellectio divina ultimate constituit naturam Dei intra propriam lineam : ergo etiain distinguit eam eodem modo ab aliis. Conseq. est evidens : ct antecedens probatur. Quoniam gradus intellectualis ex vi sua et ex propria linea est ultimate»constitutivus naturæ : undo juxta communem tam Philosophorum quam Theologorum consensum gradus de se idonei ad constituendas ultimate naturas, a l hos quatuor roducuntur. scilicet we, ttfeerr., *sentire,* ct *inlclligerc :* ct juxta majorem, vel minorem cujusque perfectionem intra propriam latilulinem, seu lineam, eo perfectiorem , aut non ita perfectam constituunt naturam : ergo si gradus intellectualis intra propriam lineam ita crescat, ut sit purissimus actus intra eamdem, ac proinde sit ipsa intellectio per essentiam, necosse erit ut constituat ultimate perfectissimam naturam, et consequenter divinam.

Confirmatur primo. Nam ex eo quod intellectio ex vi suæ lineæ est productiva simili, ideo si attingat supremum gradum ejusdem lineæ, tunc eadem intellectio, sive dictio producit perfectissime simile, atque adeo idem in natura : ergo quia graJus intelloctualis ex vi sua formaliter est constitutivus ultimate naturæ, ideo si pertingat adpropriæ lineæ summam perfectionem, habebit rolem modo constituero pcrfociis-

G6. lajpng-Dilar prior evjtiu.

Cotiffr-loatio prior.

S

simam naturam. Palet consequentia. Nam quod ex vi su® line® ei convenit, non potest non juxta incrementum tolis line® eidem convenire.

Afa tiltio

Confirmatur secundo. Nam hoc ipso quod aliqua res concipiatur, ut habens operationem, sive actum perfectissimum, et niodo perfectissimo omnium sibi possibilium. jam eo ipso censetur adæquate constituta, ut inductive in omnibus naturis constat : at hoc ipso quod concipiamus Deum inteUigentem per essentiam» non solum concipimus in eo priuraui furmalitatem utcunque, sed primam, quæ sit perfectissima operatio, sive actus, et modo perfectissimo omnium sibi possibilium : ergo, etc.

«. farro- borilor iHiao.

Confirmatur tertio (el simul tacita qu®dain evasio excluditur) ratione desumpia ex D. Thom. quæsl. 27 citata ari. 1. Quoniam vis appetendi proxima, nempe voluntas, necnon .appetitio ipsa vitalis, scilicet volitio, ex propria ratione habent supponere constitutam naturam appetentis : ergo cum liiee debeat esse intellectualis, oportet ut |>er gradum intellectualem diatinclum a voluntate ei volitione, unquam per constitutivum ndæqua.um constituatur. Consequentia non indiget probatione. Antecedens autem probatur. Quoniam voluntas el vulitio ex genere suo habent esse inclinationem in bouum, qnod est conveniens propriæ natur® et form® appetentis : ita ut ex eo quod appetens est talis naturæ. et bonum concupitum, sit consonum prædict® natuiæ. propterea voluntas fertur in illud : ergo prædicta voluntas el volitio ex genere suu h&hent supjtunere naturam appetentis jam constitutam, ut ipsa possit e*se quasi regula (m sic dicamus^ et mensura quasi radicalis boni concupiscendi aut volendi. Nec necesse erit solutiunem priorem amplius impugnare : tum quia ex dictis satis corruit : tum etiam : quia utraque solutio ex cendis num. sequenti satis falsitatis convincetur.

c 9 ^umuUr uirajoc 'w,ulio·

Deinde ergu contra ulramque solutiunein ^S1at. Nam si *intelligere* divinum est prima iormalitas et radix omnium, qua· in Deu reponuntur, ut in secunda solutione dicitur : et insuper soli Deo intrinseco competit, ut ex se constat, nun apparet quid illi desit, ad hoc, ut simpliciter et ultimate divinam naturam sive essentiam constituai : ergo processio Verbi ea precise ratione erit generatio, quia est communicativa divini *esse* prout constituti per suam intellectionem in ratione Datur®. Consequentia est aperta. Antecedens veru etiam palet. Quia nomino naturæ rive essonti® nihil aliud intelligimus, quam id quod intrinseco el essentialiter soli rei convenit, et est prima radix omnium, quæ in ea inveniuntur. Quia hoc ipso quud sil intra propriam lineam perfecta, necesse erit ui cætera alia comparentur cum ipsa per modum quarumdam affectionum, licet substantialium : et per consequens ipsi habebit se per modum radicis et naturæ respectu earuindem.

Tandem. Quia in praedictis solutionibus apertd qu®dam involvitur repugnantia. Si t namque semel datur,quod divinum *inleUificre* non constituit adæqunte naturam Dei. sed insuper voluntas seu volitio desideratur, iit inde ut processio Verbi, qu® da se est processio in similitudinem naturæ, non tendit consequenter et mediate ad communicandam volilionem, sed per se primo et potissime. Probatur sequela. Quoniam valido divina magis ultimato constitueret divinam naturam, quam *intelligere,* siquidem post ipsum advenit : ergo principalius pertineret ad talem constitutionem : nam differentia· constitutiva· quo magis ultima, eo sunt magis inlitu® et pnecipuæ, quippe tribuentes rationem illam, qu® intra eamdem natura· lineam, habet ratiunoni acIualiUtis respectu cælerarum : ergo cum processio quæ est generatio, perse primo et potissime tendat ad communicandam naturam secundum suam ultimam rationem, fiet inde, ut per se primo potius tenderet ad communicandam voluntatem, quam intellectionem.

Cunfirmatur. Quia hinc manifeste fieret processionem Spiritus Sancti esse potiuri ratione generationem. Tum. quia foret actio assimilativa in eo quod potissime et magis ultimate habet in Deo rationem naturæ, quod est proprium generationis. Tum etiam : quia illa productio, qua: de se est communicativa rationis magis ultim® el atom®, habe*, etiam ex vi sua esse communicativam totius *esse,* ut inductive in actionibus creatis manifeste patet : ac proinde non possunt inter ee cohærere, quod processio per voluntatem sit communicativa rationis magis ultima.* et atom® pertinentis ad quiddhatem Dei, et quod non sil communicativa naturæ, sive essentiæ divin®.

§1V

Solvuntur argumenta prim» senlcnlix.

Ad primum ergo pro sententia opposita, ot in primis ad testimonium D. Th. dicondum est, sufficere identitatem realem formalem inter divinam naturam, et voluntatem una cum propria ejusdem voluntatis ratione, ad huc, ut illa consequentia ibidem relata sit legitima in voluntate, non \ero in attributis, ibi enumeratis, aut in relationibus divinis. Nam proprium est voluntatis movere quoad exercitium productionis effectuum, qui fiunt a natura intellectuali : et quo voluntas est perfectior intra suam lineam, eo movet quoad exercitium productionis plurium effectuum; et natura intellectualis, in qua est, eo est principium el causa plurium : ac proinde hoc ipso quod talis voluntas attingat summam perfectionem su® line®, habebit vim ad movendum quoad exercitium ad productionem omnium effectuum excogitabilium ; et natura intellectualis, in qua est, erit per suum *essct* seu perse ipsam (modo tamen sibi debito: principium et causa omnium illorum. Cumque voluntas habeat hanc summam perfectionem, dum est divina et identiiicatur cum divino *esse,* inde est, ut ex hac iJentificatione optimo colligatur, voluntatem Dei movere quoad exercitium quoad productionem omnium effectuum, et divinam naturam (modo tamen sibi debito) causare omnes illos per suum *esse.* Qu® ratio cum in aliis attributis ut in æternitate v. g. non procedat indo est, ut illa consequentia sit legitima, et peculiaris (modo explicato) in voluntate, non vero in aliis attributis jam dictis.

Per quod etiam ad confirmationem patet. Quia non est neccsse ut id, per quod aliquid operatur quoad exercitium, sit constitutivum illius in *esse* natur® : nec ad infinitatem divinæ nature requiritur, ut non distinguatur virtualiter a sua Ginnipoienfa, aut quod hæc ad ejus quidditativum conceptum spectet, etiam in ordine ad nostros conceptus, quamvis ad praedictam infinitatem requiratur, quod realiter formaliter inter se identificenlur, ut ex dictis in trad, de Scientia Dei disp. 5, dub. 3, constat.

Ad secundum respondetur, quod licet nomine Dei, prout a parte rei est una simplicissima formalites, nullam, secluso intellectu, admittens distinctionem actualem, per quam distinguatur ab iis, quæ in ipso sunt, intelligamus ens summo perfectuni intra totam latitudinem entis, ita ut habeat formaliter omnem perfectionem simpliciter simplicem, et ad quamcumque lineam pertinentem, necnon et relationes ipsas; attamen nomine Dei secundum sua essentialia ot constitutiva suæ natur® in ordino ad nostros conceptus, et intra lineam naturæ precise, non intelligimus nisi ens summo perfectum omnium cxcogitabilium quoad illam formalilatem, quæ ex vi su® latitudinis seu line®, est idonea ad constituendam intrinsecam naturam. Sicut ob hanc rationem nomine ejusdem Dei sic concepti, non intelligimus nec intelligere possumus relationes divinas quia ex vi sua non sunt capaces constituendi naturam, sed solum personam. At cunctæ formalitates subséquentes gradum intellectualem, et ex ipso ortum ducentes, inter quos connumeratur voluntas, non sunt de se et ex vi propriæ liné®, idone® ad constituendam naturam secundum suam formalissimam rationem consideratam, ut explicatum est.

Undo optima est solutio ibidem adducta. Quia gradus intellectualis, ut in sua purissima actualitate in Deo reperitur, continet eminenter per modum radicis omnes alias perfectiones excogilabiles, et hic continendi modus pertinet ad lineam naturæ in *esse* naturæ considerat®. Ex quo etiam satis constat, tum ad impugnationem ibidem factam, tum etiam ad confirmationem illius. Nam licet concedatur antecedens pnedicta» confirmationis, non bene infertur consequentia. Quia sicut continere eminenter et per modum radicis perfectiones simpliciter simplices, pertinet ad conceptum naturæ, non vero habere illas formaliter, ita continentia eminentialis, radicatis tamen creaturarum, est ex vi sua ex illis prædicatis, quæ pertinent ad lineam ejusdem naturæ : quandoquidem id quod producitur per potentiam executricem alicujus naturæ. nccesse est ut suo modo præhabea·tur radicaliter et eminenter in eadem natura.

73. Ad tertium.

Ad tertium patet etiam ex dictis. Nam major est vera, quando ili® formalitates vel res, quæ ita uniuntur, sunt ex vi sua et ex propria linea capaces constituendi naturam, quales sunt materia et forma, necnon potentia et actus metaphysicus. Unde ob defectum hujus, licet satis intime veritas et entilas uniantur in nobis, quia sunt eademmet formalites penes explicitum

et implicitum solummodo distincta; non tamen veritas constituit in nobis ualuram, sed est affectio trancendontalis subsequent. At volitio, ot diximus, non habet ex vi sua et ex propria linea esse constitutivam nature.

Ad roûürau- Ad confirmationem respondetur, satis esse quod perfectione? attribu tales sint eadem formalitas absque aliqua distinctione actuali, et quod ad idem gemis, aut quasi genus substantia: j»oriineani, ac tandem per unain et canidem existeuti un formalissime talem, et indivisibilem in duas virtueliter distinctas existant ad hoc, ut etiam secundum rationem non censeantur unum per accidens constituere. Unde licet relationes divino* non sint de conceptu essentia?: non tamen ideo cum dia facium unum per accidens, etiam secundum rationem : quia in eis repermntur tres conditione? modo assignata?.

τι. oitinr-3 ' Ad ultimum concesso antecedenti, ne-®anJa e3t consequentia. Et ad probationem concedendum etiam est antecedens, et no* ganda consequentia. Et ratio desumitur ex dictis in tract, de Scientia Dei dhput. 4. Nam *esse* radicaliter volitivum sive per modum potentiæ radicalis, sive per modum actus purrissimi, habet ex vi propria lineæ constituere naturam : quia *cue* radicaliter volitivum per modum polentiæ radicalis, est formaliter idem ac *esse* radicaliter intellectivum, ita ut nec etiam virtualiter ab eo distinguatur : et *eue* radicaliter volitivum per modum actus purissimi, est prorsus idem ac ipsamet intellectio Dei: utrumque autem horum est ex vi suæ lincte constitutivum naturae, sive crcatæ, sivæ increatæ.

Cæterum esse volitivum proxime, vel esso ipsam actualem volitionem, non est ex vi propria? liné® constitutivum natura?, sed supponit illam jam constitutam, ut ostensum est. Et ideo ex huc quod *esse* radicaliter volitivum per modum potentia· radicalis, constituat naturam creatam, a: proinde hoc ipsum in sua puritate constituat naturam divinam, nun sequitur, volitionem per mo Ium actus parissimi esse de conceptu Dei, sed solam esse de conceptu illius radicem vulemli, non qca-Iciucurnque, sed per modum actus purissimi : quæ nihil est aliud quam i- s-λ intellectio. Naui ex constitutione potentiMi creatura? intellectualis in *tuc* nature, solum colligitur ponendum esse in Deo ut constitutivam sum Datura*, aliam formali-

totem per modum actus purissimi ci correspondentem, quæ habeat ex vi sua? linea eonsttuore naturam, el sit radix volilionis ; qnæ quidem, ut ex s‹› constat, nulla vsl alia nisi intellectio per modum actus puris* simi considerata.

Ad primam confirmationem respondetur quod in natura divina ut tali, non reperitur aliqua ratio radicaliter volendi perlinens formalitorad lineam voluntatis, sed tantum pertinens ad eam pnesupposilive et per modum primi fontis, tam linea? voluntatis, quam aliarum linearum : quia rus radicaliter volitivum est extra lineam voluntatis formaliter etcum praecisione? sumptam : ex eo quod radix volendi in Deo est formalissime idem, ut nuper dicebamus, cum actuali intellectione. Constat autem volitionem et intellectionem non esso unius et ejusdem linea' formalitcr : alloqui nec virtualiter distinguerentur, nec, ut jam tetigimus, processio Spiritus Sancti posset non me generatio.

Unde linea volendi formaliter et cum precisions sumpta, incipit ab ipsa voluntate, virtualiter distincta a divina essentia : qua? formaliter eminenter est simul absque distinctione virtual», ipsa vis proxima ad volendum, et volitio ipsa. Non secus, proportione tamen servata, ac linea? relationum non incipiunt in divinis ab *esse* radicaliter relativo, alias non distinguerentur xirtualiter ab essentia, quæ esi earum radix; so l quævis prodictorum linearum incipit a suis propriis rationibus proximis secundum quas unaquæquo habet vim, verbi gratia, ad referendum. et esse ipsum exercitium referendi.

Nec id, quod de creaturis ibidem adducitur, obest. Quoniam linea volendi adhuc in creaturis incipit a voluntate, non vero ab *cue* radicaliter volitivo : et licet per hoc quod aliquid sit radicaliter volitivum, intolligatur esse primo in potentia ad volendum ; non timen proplerea praedictum *esse* est prima putentialitad linea? λolendi, ex eo quod per illud non constituitur aliquid primo in potentia ad volendum per modum respicientis fomialiter objectum linea? voluntatis, scilicet bonum, sicut ipsa voluntas et volitio illud respiciunt; sed ut quid respiciens verum ut tale, quod formalisaiaio sumptum est extra praedictam lineatu, ut jam tetigimus. Et ita per *eue* radicaliter volitivum habent creaturo? primam polentialitab-.m ad volendum, tanquam per id, quod est ex parte rei concepte prima et fontali?

. fontalis linea omnium alianini linearum, et prima potentialitas ad actus omnium illarum; non tamen Unquam prima potentialltas linea· voluntatis : siquidem, ut supra tetigimus, ad hoc requirebatur, ut respiceret objectum linom voluntatis formaliter cumptmn.

Ai cita b lor› HH», Ad secundam confirmationem respondeHcot *n creaturis proveniat ex cirutn imperfectione, quod volitio et volantas distinguantur rcalilcr, neenon et attaque ab *esse* radicaliter volitivo; non tamen quod non pertineant ad conceptum natura· creatæ : quia voluntas et volitio ex genere suo hahent quod non sint constitutivænaturæ, ut explicatum est : etita nullibi possunt absque distinctione virtuali idcntiticari cum natura.

ARTICULUS II.

Virum Deus relit alia a *se?*

I <st. rtlcüL c 74.75 dM, et w i fsirt. I. •UI.3 n H, Ad Mroodin sic proceditor. Videtor quod Dm non 3liaa sc. Velle cnioi divinum est ejos cjsc : sed 000 «t aliud a se : ergo non vult aliati a x·. -· Procrea, volitani movet volentem, sicut appetibile ul dicitur iu 3. de Adîûjj * : si igitur Deus rdit aliquid aliud a sc, movebitur cju$ VÇlôntU ab alifw >Ih› ' ieod est impossibile.

3. Ptelero, coiuimque voluntati sufficit aliquod volino, Bj'bi| qu.irit citra illud : srd Deo sufficit >ua bonins et votantis ejus cv.ca «atiatur : ergo Deu? uon vult Jliqiid alrad a se.

4. Pntcrea. actus voluntatis mnlliplicanlur secandam volita. $i igitur Deus velit jc et alia a <c. sequitur quod artis vohuUti? ejus sic multiplex, et per consequens ejus esse : quod c?t ejus velle : hoc auteiu esi impossibile : pou tr^vilt alta a se.

Sed costra rst, quod Apostatas dicit 1 Tbessai., 1 : Π/c ci| vulautas Dei sanctifiratio vestra.

ftespftifeo dicendum, quod Deas noh solum se vult, sed eium alia a se. Quod apparet a simili prius inlrodedo. fles enim naturalis non solum habet naturalem ific'mtionem rc«petta proprii boni. nt acquirat ipsum no non babek >d ut quiescat in illo cum habet, sed euaa ut proprium bonum in alia diffundat, secundum possibile est. Unde videmus, quod omne a«n$ ia MMtanetl xtu et perfectam, iirii siM siioilc, Unde et bec ufflinet ad rationem vofantahs : ut buuuiu quoi quis UM, aliis COaiuubireisecundatu quod ptô.dbile est. Et Lx prreipte pertinet ad votaotatcoi divinam : a qua per V'fe&ia similihidinesi derivatur omnis i crfeclio. Ûudesi r«s cataralcv in quantum perfecta! sunt, suum bonum ius coamunicant, multo mauh pertinet ad voluntatem tinaur, nt bonam suum aliis per similitudinem romamet, fecundum quod possibile est. Sic igitur vult et r o w , et alia. Sal se ut bncni - alh vero nt ad finem : in •paataii condecet divinam bonitatem, ctiim alia ipsam partWpre.

Ad primam ergo dircudori, quod licti divinem velle sil tiisrvc secundum reni, tatnea differt ratione *cc*«datfl ftftae modum fofcWgcndi c' ti;t>ifltomU, ut ṅ <«-

*· D. it l. pttanbus · paid. lu lme cuira md dico, Deum esse, o*a laportattir lubilcJo ad aliquid, sicot in boc quod diro, Drta velle Et ido» liret non s>t aliquid aliud se, ТıK taatn aliquid abud a <e.

A4 scaidou dicendam, quod in iis. quæ volamus ptttter ffnem, Uta ratio movendi «t fini* : et hoc est qood navet votanlrtcm. Et bor muline apparet in iis, qn/· vtiuars Uoto;:i propter lloeei* Qnl enim vult sumen* poMɳαı amarahi. oibil lu ea mil nisi sanitatem : et Ûoe so> movet ejns voluntatem. $r*u> antem MI in r>, qu» *qmrt pOiouru dulce*·, quxa uon ·o Ih m ptoph r MKtaScri.i-el fium propter ><· 4iq»i'* %ellc pvtot.A mfe rom Dens alit a se nnn velit, nisi propter finem, qui est »*i« bofiil**, ut dictam e»t 7, fion fequitar, quod aliquid aliud moveat vnlunUfeia cjiu nisi banitas sua. Ei sfe 'Icut alia a se intel!i>it intâlfrcndd tssentiani suam, ili alia a *ic* vult volendo honifitcm suam. t 7 Art priced

Ad tcrlium dicendum, qaod c\ boc quod voluntati ditiae sa/firit itu bonIIK, non sequitor quod nihil aliud velit, sed quod nibil aliud vult, msi ratione 5u.r Lointain. Sicut dum iiitellectiLv dninus, liret «i perfectas ex hoc ipîo qnnd essentiam divinam cognoscit, tamen in ea cognoscit alu.

Ad quarturn diandnto, quod sicut iirtdligm divinum (M unum, qnia tnolta non videt nhi in uno. ita velle divinum rM unoia et 'implet : qwi> multa imo vtft nisi I*.:f uuuia, quod Cii bunilas Jlu.

Prima concinno i Dens non solum se, sed clinoi aliti a se vult.

Secunda conclusio ; Deus vult Ironitalem suam ut lincm : alia vero a so ul modia.

DISPUTATIO III.

De volilione divina rc/peclu creaturarum ipioad an esi? *illius, ci de abjecta formali ejusdem.*

Post disputationem de voluntate Dei quoad *an esitet f/uid est* illius, merito ad volitioneni divinam erga creaturas quoad easdem duas quæstiones explicandis devenitur. Et ita in præsenti disputatione de *an est?* prædictæ volitionis, et de ejus objecto formali, ex quo *quid est* illius desumitur, agemus. 1.

DUBTÜM I.

Jrt *in beo sil volitio creaturarum?*

Quamvis sit omnino certum, Deum velle creaturas ; quia tamen id pluribus est implicatum difficuliatibus, vstque radix omnium fere aliorum, tpiæ circa hunc articulum , ec sequentem dicenda sunt, ideo primo loco dubium præsens excitamus.

§1.

Van,T rationes dubitandi.

Prima dubitandi ratio est, quod si Deus vellet creaturas, maxima inde pcrlectio ei accresccret : sed hoc esi falsum : ergo etc. Sequela patet. Quoniam voluntati et cuivis alia· potentiæ advenit maximum perfectionis accremenlum, ex eo quod circa objecta etiam particularia versentur. Unde quo in plura feruntur, eo perfectiores evadunt, ut constat in scientia, qua? eo est nobilior, quo ad plura objecta se extendit. .Minor ven» etiiun constat. Quoniaui ex creaturis *-
dabitin-
‹H ratio.

•-a

nequit aliqua perfectio Deo provenire : at perfectio, quæ ei proveniret ex volitione creaturarum, oriretur ex creaturis tanquam cx objecto : ergo etc.

Enjdiüo Nec refert si dtveris, divinam bonitatem, quippe in genere entis Infinitam, præhabere eminentissime quamvis aliam bonitatem : et ita ex eo quod voluntas Dei ad bonitates creatas se extendat, non ideo ulterius perfici. Nam ex eo quod prius natura terminatur ad divinam bonitatem, habet omnem excogitabilem perfectionem.

for#- MU0' Nam contra hoc est, quod licet objectum voluntatis creata· sit bonum in communi, ambiens omnem excogitabilem bonitatem, sive creatam, sive increatam ; nihilominus praedicta voluntas non sumit totam suam perfectionem ex eo quod prius velit bonum ut sic, sed etiam ex eo quod ad peculiars bona se extendat : ergo similiter divina voluntas non sumet omnem excogitabilem perfectionem cx oo quod prius terminetur ad bonitatem Dei, eminentissime continentem omnem aliam bonitatem, sed etiam ex eo quod ad bonitatem creaturarum terminetur.

Confirmatur. Nam in illo posteriori in ηιΰω (luo Pontas Dei post volitionem bonitatis divin® intelligitur velle creaturas, nun potest non cum aliqua nova hafijwdine ad illas cx vi talis volitionis concipi : sed hire habitudo est realis, ac proinde noxani affert perfectionem : ergo aliquid perfectionis ex vi illius, divina* voluntati accrescet Consequentia est evidens. Major vero patet. Quia volitio creaturarum neque esse, nequo intelligi potest sine creaturis votitis : et ita intrinsece dicet habitudinem ad illas. Minor autem ex majori aperte sequitur. Quoniam habitudo illa, sine qua res non potest esse, debet necessario esse realis : quia quælibet res potest esse sine relationibus rationis, quæ ad nutum intellectus possunt ab ea separari : atque adeo talis habitudo affert aliquam bonitatem et perfectionem.

Addin- oiniaa. Adde, quod licet prædicta habitudo os- habitudo rationis, non posset non habere fundamentum reale in Deu, ut ex se constat, el consequenter saltim ex parte fundamenti afferet aliquid perfectionis : ergo cum hoc fundamentum præcise inveniatur in illo signo posteriori, in quo voluntas Dei post volitionem divin® bonitatis terminatur ad creaturas, fit inde, ut ex volitione creaturarum aliquid habeat perfectionis, praeter id, quod habet ex volitione ilivinæ bonitatis.

Secunda dubitandi ratio. Nam .si in Deo t admittitur talis volitio : vel erit ipsi intrin-^* seca ct cmn eodem identificata? vel non? Primum dici nequit : quia talis volitio potuit non esse in Deo, si ipso de productione canturarum nihil decrevisset : id autem quod idonlilicalur cum Deo, et cunse<|uenter est Deus, nun potest non esse. Secundum autom etiam repugnat : quia si semol admittitur Deum, velle creaturas, nun potest non illa volitio esse intrinsece, et (ul sic dicamus, quasi inhærenlcr in illo : ex eo quod qu.wis volitio est de genere actuum immanentium. Et similiter non posse: non esse identificata cum Deo : quia Deus propter suam summam simplici talem identificat sibi absipie distinctione reali actuali quæcumque illa siti omne id, quod in ipso repentur.

Tertio. Nam si in Deo esset volitio creaTnm. turarum vel diligeret illas tribuendo eisdem bônitalem? vel non? at nec primo, nec secundo modo : ergo nullo. Major cum consequentia ex se constat. Minor vero quoad primam partem etiam patet. Quia alioqui Deus vellet et non vellet creaturas. Vellet quidem, quia ejus voluntas ad ipsas terminator, ut supponitur; non vellet vero, quia in illo priori in quo volitio divina praecedit bonitatem creaturarum, tanquam cau>a earumdem, nihil in illis bonitatis est : atque adeo non poterit velle illas : quandoquidem nihil potest amari nisi sit bonum. Quoad secundam vero partem etiam liquet. Tum ex D. Thom. 1ˏ2, qnæstione 110, art. t. Tum etiam : quia alias bonitas ilia, esset bonitas per essentiam, quippe quæ non participaretur a Deo inedia ?ua voluntate.

Nec salis erit si dixeris, vel quod sufficit ℃. habere in eodem priori bonitatem in po- S.jloW- tentia, vel quod bonitas creatura in genere caora.· formalis objectivæ et terminantis, prior est divina dilectione, licet divina dilectio sil prior bonitate illarum in genere causa? efficientis.

Nam contra primum obstat, quoti, ut in- Impq- fra art. 3, latius dicemus bonitas in poten- uiht. tia non est satis ad hoc, ut aliquid diligatur actu : sicut esse aliquid coloratum, ei luciduin in potentia, non sufficit ad hoc, ut actu videatur. E: contra secundum obstat, potentiam activam et practkam non præsupponere suum objectum, sed illud efficere : sicut nec scientia practica Dei supponit nitrne creaturarum in raliono objecti : nec dilectio. seu amor mniciiiæ, qua Deus ut author supernaturalis diligit creatura» rationales, pnvsupponU gratiam sanctificantem in anima, sed illam caneat : alloqui non distingueretur a potentia (ul sic dicamus speculativa, qua? suum objectum præcise in ratione objecti pnesupponil : crgQ etc.

Ultimo. Objectum adæquatum voluntatis diviiiæ est sola Dei bonitas : ergo non potest velle creaturas. Consequentia videtur certa. Quoniam nulla virtus potest ferri extra suum objectum adæquatum : et ideo gustus nequit percipere odorem, quia est extra ubjectuin adæquatum illius. Antecedens vero probatur. Quia voluntas Dei suam quasi speciem capit ex habitudine ad objectum adæquatum : ergo cum solum possit specificari a divina bonitate, non vero tcreaturis alioqui ab illis ponderet, fit inde ni sola divina bonitas sit objectum adæquatum illius.

§ IL

Statuitur vera sententia.

Nihilominus dicendum est, in Deo esse volitionem creaturarum. Uæc est de fide, l'*. Psalm. 134 : *Omnia qu&cumquo voluit Do*mimix *fecit.* Et Joann. 3 :'Sic *Deus dilixit* mwndum, etc. Et probatur ratione D.Tbom. – -in hoc art. ad hanc formam redacta. De appetitu naturae intellectualis, qui est voluntas, eodem proportionali modo atque de appetitu naturali sentiendum est : sed res naturales non solum inclinantur actu per appetitum naturalem in propriam peritaionem, sed etiam ut eam aliis, quantum possibile est de facto communicent:et ideo omne, agens naturale in quantum est in actu perfectum, producit sui simile : ergo exiam natura intellectualis hanc eamdem inclinationem ratione sutu voluntatis habebit: ergo cum Deus habeat supremam naturam intellectualem, inclinabitur actu per <uam voluntatem ad communicandum de talo suam perfectionem creaturis secundam quoi possibile est, scilicet secundum 'imilitudinem tantum analogicam, et 11- Lere : atque adeo datur in Deo volitio creaturarum : quia inclinatio actualis vo- !antatis nihil est aliud, quam volitio ipsius.

Confirmatur ratione D. Thom. 1 contra i"z< fient, c. 75. Nam quicumque amat alhpiod bonam secundum se et propter ipsum amat etiam ex consequenti omnia, in quibus tale bonum etiam participative reperilur : sicut qui diligit dulcedinem propter se ipsam, fertur etiam in omnia dulcia : sed Deus suum wwsuamquo bonitatem propter semetipsam amore prosequitur; el creaturae habent participative talem bonitatem : ergo Deus etiam diligit easdem creaturas.

Sed objicies ex vi hujus rationis non con- Ob^;lio vinci, Deum de facto vello creaturas; sed solum posse easdem velle : ergo neque ex vi illius convincitur assertio. ConseqtienHa est evidens. Antecedens vero probatur. Nam etsi res naturales hoc ipso quod sint perfectæ, habeant appetitum naturalem ad se communicandum, ac proinde nec ipsæ, nec suus appetitus possint se ab operatione et diffusione sui cohibere, quia per modum naturae agunt; attamen natura intellectualis et voluntas quantumvis perfectæ sint, operantur libere circa ea, quæ non important omnimodam rationem boni : atque adeo possunt se ab operatione et volitione coercere. Unde ex hoc quod natura intellectualis sit perfecta, habeatque voluntatem, nequit colligi volitio se communicandi creaturis.

Ex quo etiam fit confirmationem ex D. Thoma desumptam non convincere intentum. Quoniam licet agentia naturalia appetentia aliquid propter se ipsum appetant actu id, in quo bonum illud reperitur; non tamen agentia libera, quæ propter suam libertatem possunt se ab actu appetendi cohibere. 7

Respondetur, rationem hanc non addu- Solutio, ci a D. Thom, ut præcise ex meritis propriis concludentem intentum, sed supposita productione creaturarum a Deo, quam evidenter experimur. Nam hac supposita certum est, quod sicut communicatio aliarum rerum naturalium fit quasi mediante appetitu naturali, quem habent ad se communicandum, ita etiam communicatio qua natura intellectualis perfectissima, scilicet divina se aliis diffundit, debet esse per appetitum intellectualem, modo tamen infra dicendo. Quia cum modus agendi per voluntatem sit perfectissimus, oportet ut secundum hunc modum Deus se aliis communicet : et ita cuncta quæ facit, velit : et <|uæ efficaciter voluerit, ea faciat.

; III.

Piluunlur reliones dubilmuli milio adduci.*

I". Ad primis. Ad primain bene respondetur ibidem et ad impugnationem, disparcni raltonem. Quoniam ex uno capite quodlibei partiale at peculiaro objectum vplunteris creat© habet aliquid nova» perfections pertinens ad rationem formalem objecti, e: ex alio voluntas non attingit perfecto perfectionem istam in aliqua una superiori el emiuenliori ratione, sed solum confuso ct imperfecte. Nam cum ratio illa buni in communi, »iuæ est objeclum voluntatis creato, non ual/oai Acta, distincte et jterfecto mo lo totalem et ada quiUun ratiunoin objecti (quoniam in confuso tantum et per jnodum raliouk analogi© continet omnem Unitatem) fit inde ut voluntas creata tam êx defectu objecti, quam éX sua limitatione non habeat efficacitatem, ut ita perfecte attingat omnes et singulas rationes bonitatis, ac $l unica sola ibidem reperinHur. Et iduo novam acquiri! ratione sui aelus perfectionem : ex eo quod denuo» expresse, ac distincte ad partiale objectam terminetur.

Cæterum in voluntate divina e contra res se habet. Nam divitia bonitas actualissimo et eminentissimo modo cunlinet omnem rationem bonitatis, el voluntas Dei omnino adœquata, et modo infra dicendo tenuinatur ad talem bonitatem, el consequenter capit inde omnem excogitalfdem perfectionem intra lineam voluntatis : et ideo mauet incapax ulterioris perfectionis intra pninlictam lineam.

Adde voluntatem creatam habere pro obeeaiua. J04$10 Urnali, licet partiali quamvis bonitatem sive creatam, sive increaiam «igiltalim sumptam : cæterutn objectum formale adæquatuin divina) voluntatis est sola sua bonitas. Unde cum voluntas solum perficiatur ab objecto formali, non mirum quod ex prd'dicta extensione accipiat voluntas creata» ratione sui actus novum perfectionis incrementum : secus vero voluntas increata.

Ad Tioar"3 Ad conCnnationem neganda est major. probationem veru respondetur, non sequi ex hoc quod solitio Ubera neque esse neque intelbgi possit sine creaturis volitis, fore necessario in ea habitudinem realem aut rationis in online ad illas. Sicut licet demus, omnipotentiam Dei nec esse nec inteUig; posse absque rebus possibilibus ; ad hnc lamon non sequitur es*e in ea intrinsecani ot realem habitudinem ad illas : imo nec relationem rahonis ad ipsam intrinsece perimentemwlTrum autem ox alio capite danda sit hœc habitudo, et quid sil inve».iriuin superaddi, ad hex ut Deus post vofitionem sui censeatur velle creaturas. el fundaro pnvdiciam habitudinem rationis.* ilicenms infra disp. 7, in quatuor dubiis ultimis illiu>, por qua? ad id quod in hac continuatione additur satis patebit.

Ad secundam dubitandi rationem respondetur. volilionem creaturarum sumptam quoad mtitatein ·>>o intrinsecam, el realiter loquendo essentialem Deo : at quoad terminationem liasse ab eo separari. Undo Ikes nequit esse sine ilia quoad entitatem ipsius ; bene tamen quoad terminationem. No· rationi purissimi actus derogat, quod entitas actnalisrimæ voliüonfe divin© sit due omni prorsus terminatione ad creaturus, ut multi probabiliter volunt (de quo infra dfep. 5, num. 67) ant saltim sine aliquibus ex illis, eo modo quo loco citato explicabimus. Quid autem sit prodicta terminalia, d consequenter, quid addat supra entiUilem realm actus et an illud sil ex oumi capite intrinsecum et identificatum Deu. nec ne? longiorem flebat sermonem. .Cæterum hoc melius infra art* 3, dubiis nuper citatis declarabitur.

Ad tertiam respondetur primo, concedendo majorent· et negando minorem quoad primam partem. Et ad ejus probationem neganda est sequela. Nec id, quud ad posteriorem ejus partum probandam ibidem adducitur, est alkujus roboris. Quoniam cum il!a prioritas qua divina voluntas actu terminata ad creaturas, ac proinde actu eas volens, el tribuens illis lenitatem, non sil priorites *in quo* adhuc secundum rationem, sed solum *a quo,* inde est, ut adhuc in illo priori habeant creatur© bonitatem causatam a divina voluntate : et per consequens in eodem priori poterit eadem voluntas actu et in exercitio velle illas.

Undo solutio ibidem tradita, et juxta hœe intellecta, potest quoad secundani ejus partem satis probabiliter admitti. Et ad illius impugnationem dicendum est, non solum objectum potentia» (ut sic dicamus) speculativa», sed etiam potenti© practical præsuppuni in genere objecti ail illam ut tendentem in ipsum. Et sano in creatis id cerium e-t : cum objectum specificet por modum forma» extrinsecæ, et in ratione objecti actionem per quam Iit, ut inulti probabiliter volunt; ac proinde sit in hoc genere prius, quam illa. El similiter in divinis elium videtur hoc ipsum, respectu eflbetaum creatorum, perspicuum : quatenus effectus creati habent so per modum objecti saltim materialis divinorum actuum, subonlinati tamen rationi formalissioirt.] *sub qua* corumdem, scilicet bonitati divinæ. Nam objectum hoc nonnihil quasi antecedenti© debet habere. Undo distinctio, quæ intercedit inter praedicta objecta tantuin erit, quod objectum potenti© quasi speculative, ita præsupponitur, ut non sil in sequenti signo posterius quam illa ; secus vero objectum potenti© practicæ, quatenus habet esse eifeclum in genere causæ elicientis respectu ejusdem : sive hanc posterioritatem habeat, <juia tam ratio materialis, quam formalis terminali va producatur; sive quia solum ratio materialis, subordinate tamen rationi formalissimæ, efficiatur.

Secundo respondetur, sive magis explicatur præcedens solutio, quod sicut in intellectione nostra possumus (juxta ea quæ N. Complutens. in lib. de Anima disput. 21, num. 63, docent) distinguere intellectionem in se ipsam prout est dictio, et prout est contemplatio, ita ul hæ duæ rationes, aut munera ejusdem rationis formalis habeant inter se ordinem prioris et posterioris : quia prout dictio præsupponitur ad se ipsam prout contemplatio : nam ut dictio habet esse productionem verbi, in quo objectum (modo ab eisdem Complut, ibidem et num. 42 ac sequentibus dicto) intelligilur et contemplatur : et quatenus intellectio contemplativa, importat habitudinem ad res intellectas et contemplatas in verbo, quatenus intellect© et contemplat© sunt : ita etiam in volition© possumus distinguere et dividere illam in se ipsam prout in suo ordine est productio movendo quoad exercitium illius, et prout est præci© volilio : ita ut quatenus productio pneeedat sola prioritate *a quo,* non vero prioritate in *quo* adhuc secandum rationem, se ipsam ut volilio est : ac proinde quatenus productio tendat ad bonitatem creaturis communicandam : et consequenter in illo priori In quo præcedit, intelligalur ipsa ul prior prioritate *a quo* præcise, non vero prioritate *in quo,* quam quod creaturæ intelligantur actu bonn? : at ut volilio terminetur in sequenti signo ad bonitatem actualem jam communicatam creatoris saltim respectu ælernitatis. Utrum autem bonitas illa in priori signo Creaturis communicata habeat se ut objectum formale volitionifi divin© nec ne? et quomodo, in sequenti dub. patebit. Et similiter utrum hæc priorités, que divina volitio erga creaturas, quatenus est modo dicto productio parum præcedit se ipsam ut volilio, sit prioritas virtualis? an vero solum ex parte nostri modi concipiendi ex defectu distinctionis virtualis inter prædiclas voluntatis» seu volilionis divin© acceptiones? constat ex iis, quæ in disp, præcedenti diximus.

Ad ultimam rationem dubitandi ex dicondis dub. sequenti patebit.

DUBIUM II.

Dirum Deus velit alia a se tanquam objecta formalia saltim partialia $u& volilionis? an vero objectum fonnale adxqualum sil sola divina bonitas?

Ea quæ D. Thom, in secunda conclusione articuli docet, valde ex discussione hujus dubii pendent : et ideo post dubium procédons, in quo primam conclusionem articuli hujus examinavimus, merito hoc statim movemus.

Placitum Aureoli el aliorum.

Prima sententia asserit, bonum in communi, non vero divinam bonitatem esse objectum formale adæquatum voluntatis Dei : ac proinde bonitatem creatam esse etiam objectum formale, licet inadæqualum ipsius, ita Aureolus et Durand, in 1, dist. 45; Suare/. in relectione de libertate divin© voluntatis, sect. 2; Pesantius l part. q. 19, art. 5, disp, unica; Herice tract. 2, disput. 18, cap. 2 ; Torres opusc. 5, disp. 3, dub. 2>

Aareol. Durand. Suarez. Pesant. Berta. Torres.

Probatur primo. In voluntate divina non solum est amor cbaritalis, qua Deus amat se propter se, sed etiam ali© virtutes, v. g. justitia, misericordia, aut fidelitas : sed hæ virtutes non possent esse in Deo, nisi earum objectum formate esset distinctum ab objecto formali charitatis, scilicet bonitate divina : igitur respectu ejusdem voluntatis increatæ aliquid aliud præler divinam bonitatem est objectum formate illius i ergo cum nihil aliud restet præter burlitatem creatam, fiet inde, ut hiec etiam sit objec-

Primum «rira-mentam.

Ium saltim inadæqualum et formale respectu ejusdem voluntatis.

H. Confirmatur et explicatur. Si voluntas Bťıώ crea!a omnia amaret propter bonitatem divinam. neque ulla alia bonitas créaia esset illius objectum formale» certe in ea non daretur alia virtus pr.xter chantaient : et ideo ut habeat alias virtutes, oportuit quod bona creata possent esse objectum formale ipsius : ergo ut dentfir in Deo alia* virtutes, ratione distincte a chahute, opus est ut aliqua bonitas distincta α bonitate divina sil objectum illius formale.

'dsffl0' Secundo. Finis est objectum formale voluntatis, ut docent communiter Theologi : sed Deos prater suam essentiam ot bonitatem habet alium immediatum finem suæ voluntatis seu volitionis : ergo etc. Minor suadetur. Quia amat nos amore charitalis et amiciliie : ergo vult nobis bonum propter nos, et non immediate propter se : quandoquidem amor amicitia· in hoc distinguitor ab amore concupiscentia.·, quod per hunc volumus alteri bonum non propter se. sed propter aliu l : at per amorem amicitiae volumus alicui bonum propter se ipsum : ergo etc.

Eaaù- Nec sal erit si dixeris, quod ideo amor l °- Dei ad homines est amicitia*» quia licet velit illis bonum propter semetipsum, ipse limen est ultimus finis eorumdem. Unde per hoc vult illis summum bonum : quandoquidem ordinat illos in suum ultimum finem : et per consequens amat eos perfectissimo amore : qui, ut constat, est amor amicitiæ.

taper- Nam contra hoc est. Tum quod si quis “alw· alteri velit summum bonum, ut ex hoc ipse obtineat honorem, non amaret illum amore amicitiæ, sed concupiscentia* : quia ordinat bonum alterius ad se : ergo etiam si Deus velit nobis summum bonum, si tamen precise ordinat illud ad suam gloriam, non diliget nos auioro amicitia. Tum etiam : quia alioqui periret in Deo liberaliUts et magnificentia : ideo enim est maxime liberalis , quia dona sua quantumvis nobis maxima, ob propriam sui utilitatem non confert, ut docet D. Thom. infra q. 44 art. 4 ad 1, et l contra Gen. c. 93. Si autem vellet creatures precise ut media, et propter se ut finem, quæreret utilitatem : uam medium ut medium habet formalissime rationem utilis in ordine ad finem.

lR Tertio, Ratio prior et universalior, sub TerfitB, potcuüa fertur in suum objectum, e-t ratio formalis objectiva adæquata, quia sola ipsa est, quæ adæquaiur cum potentia, ac ita late |Mtet sicut ipsa, et e contra : at voluntas divina'amat Deum non solum in quantum habet bonitatem divinum, sed diam in quantum bonus : qua· ratio universalior, et per consequens prior est quam bonitas divina ut divina : ergo objectum a kequatum ejos est bonum absolute sumptum ; non vero bonum divinum ut tale. Minor quoad primam partem satis patet. Quoad secundam vero etiam constat. Quia Deus ut bonus est formalissime, non potest non esse amabilis : ergo potissime a divina voluntate. 3

§ Π.

Refertur dupler opinio recens. 1

Secunda sententia duplex distinguit ob- u jectum, aliud motivum, aliud vero terminativum. Unde asserit, quod licet divina l bonitas sit objectum adæquatum motivum I suæ voluntatis, non tamen lenninativuiu : | quia hoc convenit bonitati in communi, ut l abstrahit a creata et increala. Ita aliqui ex I junioribus. Et quoad primam partem suadetur ex D. Thom. in praced. art. in so- DT^| lutione ad 3, his verbis : *inde cum volun- -I las bii fit ejus* ewnilfa, *non movetur ab alio, |
sed a se lardum.* Et deinde ratione. Quia Si>to| id quod movet, dicit aliquid excellentia* et riSal superiori tatis supra rem motam : si ergo | De; voluntas movetur ab alio præterquain I a divina bonitate, scilicet a bonitate creata, I nccesse erit ut aliquid inferiori tatis et su- I bordinationis importet respectu illius : quod |1 tamen, ut constat, satis magnam in Deo di- I ceret imperfectionem.

Quoad secundam vero partem sic eadem sententia suadetur. Quia illud est objectum ji terminali vum adaequatum, ultra quod ρυ- η tentia non terminatur, nam hoc ipso quod 1 potentia ultra tendit, jam non adæquabiL totam latitudinem ipsius : at divina voluntas terminatur ultra divinam bonitatem ad bonitatem creaturarum, ut ex procedenti dub. constat : ergo, etc.

Tertia sententia distinguit volitionein, -y. «pia Deus vult alia a se, in id quod perfectionis et entilatis dicit, et in terminatio- tii. nem ad creaturas. Unde asserit quod objectum formale illius quoad terminationem est l bonitas creaturarum : at objectum formale I et adæquatum ejusdem quoad enlilatem et perfectionem suam, est sola divina bonitas. Ita

L,w lia Arrubai in præscnli disp. 54, c. 4, el disp. 57, c. 3.

Sententia hac quoad primam ejus portem sic primo probatur et explicatur. Nam volitio creata in hoc distinguimur ab increala et per essentiam, quod in illa perfectio intrinseca ipsius et terminatio ad rem volitato, non distinguuntur io ipsa, neque possunt separari : quin intrinseca perfectio saltim individualis volitionis creatu* posita esi in transcondentali quadam habitudine ct terminatione ad certum aliquod et determinatum objectum ; secus autem in volihono increala : et ideo salva et immobili liemjanento in Deo tota perfectione aclus soæ volitionis, potest terminari, et non terminari ad creaturas, ut infra art. 3 latius dicemus : ergo non est inconveniens quod objectum fonrialo volitionis increatæ et liberte, praecise quoad terminationem considérai®, sit bonitas creata.

Patet consequentia. Tam, quia hoc ipso quod talis terminatio possit re ipsa separari a perfectione entilativa actus, non potest importare perfectionem omnimodam, et per essentiam, ut ex se patet, et infra loco citato asseremus : et per consequens nihil refert quod ab aliquo extrinseco suam speciem desumat : non enim oh aliud perfectio entilativa alicujus actus divini nequit ab aliquo extrinseco specificati, nisi quia, est ens per essentiam et omnibus modis necessarium : et hoc non potest esse ab alio, sed precise a se. Tum etiam : quia terminatio libera ut libera, si semel distinguitur a perfectione entilativa actus, necesse est ut perse solum respieiat bonitatem creaturarum : quia respectu divinæ bonitatis non potest volitio Dei libere terminari ; quoniam summa illa bonitas necessario post se rapit voluntatem.

£. Secundo. Operatio Dei externa vere est propter finem creatum, tum quia creatura, tum quia Deus ad extra non agit temere, nec per accidens attingit effectum, quem j*er actionem illam intendit : ergo volitio divina ut terminata ad talem productionem et effectum, debet etiam esse propter eumdem finem. Patet consequentia. Quia nequit aliqua actio esse propter finem, nisi volitio, a qua imperatur, sit saltim tenninatire propter eumdem finem : ac proinde ipsum respieiat tanquam objectum formale et propter se ipsum.

fi r8* Tertio eadem sententia quoad secundam partem, quæ asserit, objectum formale el idæqualam prædicUe volitionis, quoad | suam entitatom et perfectionem, esse solam divinam bonitatem, sic primo probatur. Quia sola essentia divina habet rationem objecti formalis adæqoati respectu intellectionis Dei quoad suam entilatem et speciam considerata· : ergo sola bonitas divina erit etiam objectum formale et adaequatum volitionis ipsius. eodem modo sumpta). Patet consequentia : tum ex paritato rationis ; tum etiam, quia nihil volituni quin pnecognitum, nec esi aliquid cognitum, quod non cadat sub voluntatis objecto : ergo necesse est ut volitionis cl intellectionis objectum æque late pateat et extendatur, et non amplius : et per consequens si semel datur, divinam essentiam ut veram, esse objectum adaequatum formale increatæ intellectionis, debet etiam admitti, quod eadem essentia ut bona bonitate divina habeat esse objectum adæquastum suæ volitionis. Und^ex eo voluntas nostra habet pro objecto adæquato ens ut bonum in tota sua latitudine, ‹juia objectum intellectus est idem ens ut verum et in omni sua generalitate acceptum. Antecedens autem ex iis, quæ in tractat, de Scientia Dei disp. 3 diximus, satis constat.

Quarto. .Quia si creaturæ possent esse objectum formale alicujus perfectionis intrinseca! Dei. tunc eadem ratione existenlia actualis illarum esset objectum fojmale intellectionis inluitivæ Dei ad easdem terminatu? : at hoc est aperte falsum : ergo, etc. Sequela patet. Quia de ratione notitiæ inluitivæ alicujus objecti est, quod terminetur tanquam ad objectum formale, ad illud ut existons : ergo si Deo non-repugnat terminari formaliter ad aliquid creatum, non est ratio, oh quam cognitio inluitiva ipsius respectu creaturarum non terminetur formaliter ad existentiain earum. Falsittis vero consequentis etiam constat. Quia objectum contingens, quale est exisleniia creata, non potest esso objectum formale actus necessarii quoad entitalem et perfectionem, ut ex se constat : at notitia intuitiva, qua Deus intuetur creaturas, est necessaria quoad entilatein ct perfectionem : quia est ipsamet entitas ct perfectio Dei, ergo, etc.

ea. Qoino.

Tandem. Quicumque actus comparatur ad suum objectum formale, sicut ad rem omninu necessariam, ad suam essentiam et intrinsecam perfectionem : sed intrinseca perfectio intellectionis, aut volitionis divina) nequit comparari ad aliquam regi crèatam sicut ad objectum sibi necessarium :

th Vfiieio-

ergo nulla essentia, aut exretonlia creata est formale objectum intellectionis, aut volilionif divina·. Major ex se constat. Quoniam objectum formale tribuit actui suam speciem ct perfectionem ; ac proinde est illi necessarium ad hoc, ut habeat illam.

Minor vero probatur dupliciter. Tura primo. Quia ros creaia, quamvis accipiatur se·nmdum suam essentiam, esi ens participatum et limitatum; ac proinde erit ah alio, nempe ab ento increato : quare essentialiter pnmpponet essentiam intellectionis et vofitionis increase, a qua procedere possit ûl debeat : non tamen e contra. Tum *secundo.* Quia alias Deus non esset substantia ita nobilis, ut ea nihil melius excogitari possit : quandoquidem melior cogitaretur, si esset ita sufficiens ul *ad* nullam sui per* fectionem *easel* illi necessaria aliqua res creata.

Confirmatur. jQuis omnipotent a Dpi non latest comparari cum aliquo ente factibili Unquam cum re sibi omnino necessaria ad sui perfectionem, a qua pnedictam |»erfectiunem desumat : ergo nec divina volitio, aut intellectio potorii sic conferri cum aliquo objecto intelligibili, aut volibih creato : ac proinde noque hoc poterit ossa aliquo modo objectum formale illius. Hæc secunda consequentia patet ex dictis. Prima vero constat ex paritate rationis. Et antecedens probatur. Quia omnipotentia ex se est sufficiens ad efficienda illa, quæ non involvunt contradictionem : et ad illa, quæ eam involvunt extenderetur quantum est de se, sine ulla sui additione, si semel non repugnarent : ergo lignum est, perfectionem illius e$?e talem, ut non indigeat, quod hæc aut illa re- creata *it possibilis, ita ut inde suam perfectionem desumat; sed potius talem habere infinitatis rnoloin, ut ex se possit terminori ad res creatas. si sint po.<·sibiles.

Cuir-

§ HI.

Aperitur mens Anfrliei Docloris et aliorum Patrum, rl primum eorum fundamentum.

Nihiloniinns dicendum est , objectum adirqantum motivuni et lerminativum. nou qualecuuiquo, sed formale voluntatis Dei, tam quoad entihtem, quam quoad terminationem considerate, esse divinam lonitatain. Hanc existinunnus esse ipsam menleni D. Thom, in hoc art. ubi inquit : *Sic igitur el vult se est· elalia : sed se ut finem, alia vero ul od finem ;* at media ut talia non movent aut terminant fonnaliler nisi ratione finis. Et in solutione ad secundum : *In iis qux volumus propter finem tola ratio movendi est finis : el hoc maxime apparet* tn tu, *qiix volumus tantum proplcr finem,* Paucifqne interpositis addic : *Cndc cum brus tttin a se non telil nisi prnpler finem, qui est sua bonitas, non rrçuihir quod aliquid aliud moveat voluntatem ejus, nisi bo* nites ma.*

(0^,α* p.Ttom

Ubi manifesto apparet, sanctum Doctorem sentire, quod sola divina bonitas sit objectum motivum, ac proinde terminati-\um saltim formale sua· voluntatis : et non utcumque, sed etiam ut dicit lerminationem ad creaturas : quia loquitur de volitions formaliter sumpta, qua vult alia a se ; quæ quidem indfepensabiiiter includit terminationem ad creaturas, ul idem sanctus Doctor in solutione ad primum docet, dum inquit : *In hoc enim quod dico, Deum ^sse,* non *importatur habitudo ad aliquid, sicut in hoc quod dieo, Deum velle :* at habitudo hæo fundamentalis intrinsece includit terminationem, ut ex se jotet. Inio ei hinc etiam magis constat solam divinam bonitatem esse juxta sanctum Thomam, objectum formale lerminativum. Quia media non terminant formaliter nisi ratione finis, ea maxime qnal precise ratione finis amantur^ qualiter alia a dix ina bonitate amari al> ij»so Deo D. Thomas docuit.

Idem etiam docuit ranctus Doctor in disc. II, ftrtic. 3, his verbis : *l/eus vult, el vult quod effcclut sil, quia causa est : non auleiH ita quod cautalitas referatur ad voluntatem, ffd ad volitum el ista causa roliti, iton volendi, dicitur ratio quadam volunlalit exparte effectus.* Et l contra Gen. c. 87, ubi ait : *Aliorum a beo votitorum, nullum rst beo causa volendi, sed unum eorum est alteri causa ul ordinem habeat ad divinam voluntatem, <l sic intclligitur Deus opAcr* m *eorum, aliud veil··.* Si autem creature essent a Deo voliue per modum objecti formai s, tunc creature vulite, essent Dpo rationes, sive causa volendi, ei non tantum unum voltiorum esset alteri causa ut or-linem haberet ad divinam voluntatem, Et q. 23 de Verita artic. l ad 7 : *N'C tomen quia vuU erraturas sequitur* (inquit *quf>d a creaturis movetur : quia creaturas non vult nisi ratione su.r bonilaits.*

Idem etiam docuit Demur lus lib. de amore Dei c. 4, el in Soliloquiis c. 7. Quam doctrinam desumpserunt ambo ex Dionysee. 4, de divinis nominibus asse-n»nle : dudelnī *etiam hoc vera ratio dicere, i|4UHi* Quc-/ue *rerum auctorem pro singulari twihilt sua amare omnia, omnia facere.* effiifa *perficere, omnia conservare, omnia ecnurlm.* Tbi loco illius particuln* : *pro singulari bonilatc sua,* Græce habetur aliud verbum, quod signilical idem nc, *propter lenitatis excessum.* Ut ita indicet hanc solam esse rationem formalem objectivam, qua Deus diligit creaturas et illis beneùciu

Undo sententiam hanc sequuntur Scotus in Report, in 1, dist. 35, q. 2, ct dist. 80, q. 4, neo non dist. 41, q. 1, § *Dico ergo.* liem in Esonien. etiam dist. 41, q. unie, propc finem, et in 3, dist. 32, q. unie. § *Jirlium palet ;* Alen. l p. q. 28, membro 3, art. 3, et q. 35, membro etiam 3 ; Albertus l p. tract. 15, q. 60, membro l ; Bonavcn. in 1, dist. 45, in expositione tox. dub. 3, et in 3, dist. 32, q. l ; Ricard. disk 45, art. !, q. 4, ni in 3, dist. 32, q. etiam 4; Ilenr. quotlib. 4, q. 19, el quotlib. 8, q. 5, et in summa art. 45, q. 3; Aegidius in 1, dist. 45, q. 2, el in 2, dimodi concipiendi esso distinguendas. Altorain quidem affectionis; alteram voro effectionis. Ex quibus illa prior dicitur talis collativo ad id a quo afficitur, el movetur ad volendum, seu amandum. Posterior vero comparative ud bonum productum, et participatum a Deo, nec non el ad rem illam, cui tale bonum communicatur absque eo quod predict* res sil ratio motiva allectus et volitionis tribuendi illud bonum. Esse autem has duas rationes aliquo modo (ul diximus) diversas, est communis sententia Theologorum. El ratio est aperta. Nam prior illa ratio convenit divinæ volilioni ut comparatur cum objecto materiali, et cum effectu ab ea producto ; posterior vero ut confertur cum suo objecto formali et formalissima ratione volendi.

I Mr. ilkj. 5®. i i

n.Tho» ftereac4. Bofliv.

Secundo notandum est, quod licet in Deo circa se ipsum et suam bonitatem sit ponendus amor affectionis; attamen circa creaturas, tantum est admittendus amor effectionis : non quidem ita ut ibidem non sit amor affectionis, sed quod ex affectione ad divinam bonitatem reperiatur in illa volitiono amor effectionis circa creaturas, et non alitor.

30. Alia mimad-Tcrsio.

Quod quidem pulchro docuit Bernar. ILb. de Amore Dei, cap. 4, nuper citato : ubi loquens cum Deo do divino amore sic inquit : *Hoc est amare luum, quod tu amas te amantes a dulcedine bonitatis tuæ, quamhabes ad creaturam luam, amator Creator bone, inspirare eis hoc desiderium amandi te, et amorem, quo amant el desiderare te et amare te. Non enim afficeris ad nos, vel a nobis cum nos amas, sed est quod est qui semper id ipsum est, nos autem a te, ad te, ct in te afficimur cum le amamus.* Ubi, ut constat, aperte distinguit amorem charitatis quo Deus nos amat, ah eo quo nos illum amamus, in hoc quod amor Dei erga nos est allectionis erga se ipsum, et propterea inquit amare nos a dulcedine bonitatis sute; et simul effectionis erga nos, quatenus vult et communicat nobis ipsum amorem, et alia bona quibus eum amamus. Cteterum amor charitatis, quo nos Deum amamus, ita procedit effective ab ipso, ut sit ad Deum, et in Deo, et ex allectu ipsius.

Bern.

Unde idem Bernar. in Soliloquiis, num. 12, loquens cum Deo inquit : *Nunquam occidente, vel incidente amoris affectu amas quos amas, rl aliquo afficeris qui omnes el omnia facis. Absit, absurdum esi, procul esi a fide, alienum ab omnium creatore. Quomodo ergo nos amas si nos amore non amas ?*

te te ite 1 Lri< 4 hl Ufi. J Mia. Î * r*

Prior autem et fundamentalis ex illis, dcHwiturex D.Thom., Bernar. et Bonavent. Ut autem illam tradamus, notandum est primo, in volitione, sive amore Dei duas rationes inadæquatas ex parte saltim nostri

Kd *amor tuus bonitas tua est etc. mnas itaque nos in quantum nos efficis lui amata* res.* Et Undem concludens cx dictis discrimen inter àmorem Dei ad nos, et nostri ad Deum, ait : Λατ *affectu, tu rffeciu unum nas in te efficiens.*

31. D.Thon. Quod etiam docuerunt, tum D. Thom. rpî3 de Verital. art. 4 ad 13 : *Cum dicitur Ptum celle aliquid, non significatur, it* InJ aliquid inesse Dto, sed tantummodo im·/•oriatur ordo ipjius Dei ad illius effectionem in propria natura.* Et l contrxGenL cap. 78 : *Volurdas Dei* (inquit) *ad aliavbmparalur in quantum bonitatem participant er ordme ad bonitatem divinam, qux est ratio volendi Deo. E.* in hoc art. : *Perlinet ad voluntatem dirinam. ut bonum suum aliis per similitudinem communicet secundum quod possibile est. Sic igitur vult, et se esse et alia : sed se ut finem ; alia vero ut ad finem in quantum condecet divinam bonitatem, etiam alin ipsum parHcipare.*

Ditia·?. Tum etiam Duran l· in l.disi. 45, I cq»r. ad 2, Capreolus q. I, art. 2 ad 2, contra Cmt3«. 4 conclusionem, Cartbusianus in 3. disc. 32, q. unie, sub finem : ubi cum D. Thum. sententiam retulisset, sic irupit : *His concordant Petrus cl Ricardus d nlii cornmuniter, Durandus quoquo et Scolus. Qui omnes, sicut et Aleiander ac Anlisiodoren. testantur, quod amor Dei ad creaturas non est proprie affeclualù, seu affectivus, sed magis effeclualis seu effectivus.* Quod etiam dis^r-Bour. tis verbis asseruit Bonav. inquiens : *D^m non dicitur creaturas diligere ratione affectionis, sed ratione communicationis alicujus boni : ita quod dilectio Dei* potitu *dicitur esse ditectio effectus quam affectus.* Et alii piares.

Halio autem hujus notabilis traditurjuin a Bonav. loco cic. ex 3 tent, his verbis : Aom *amor divinus non est amor affectionis inclinans ad alterum, sed potius aha indi-* i *nansel trahens ad se ipsum,* nempe ad Deum. Tum etiam Alensis lococitato dicens : *Amor enim, qui esi affectio transformat quodammodo amantem in amatum.* Quare cum de ratione summi et supremi boni ar ullimi linis omnium sil, quod neque ipse, neque aliquis ejus actus inclinetur et ordinetur ad id, cujus ipse est finis ultimus, sed potius omnia inclinet, trahat, et ordinet ad se ipsum, ac proinde quod non transformetur in ea, quorum est linis ultimus, sed illa in se ipsum quodammodo transformet, inde est, amorem Dei erga creaturas uuu esse allectionis proprie et rigore luqucndo, sel virée-tionis, in quantum communicat eis su< bona per quæ trahit et inclinat illas a«! se.

Hinc ergo sequens deducitur çtlio pro assertione. Nam amor et volitio Doi or» J croituras, non est amor uffectual is ergailh*, V| sexi effectualis erca ipsas et ailectualis or^a J Deum : igiturobjectum formale inotivum el J terminativnm pr.odieti amoris, tantum erit divina bonitas. Patet cuiiseq. Quia ad hoc. ut creatura- |>ossint habere rationem objecti formalis mouvi. aut terminativi respectu amoris, >ive volitionis divinæ, requiritur ut dilectio et volitio Dei erga illas esset affectualis, ita ut divina voluntas ex allectu ad illas in eas tenderet, et ab earum bonilate ad ipsas moveretur, e; volendo illas in eas inclinaretur et ordinaretur, ac tandem in easdem quodammodo transformaretur. B

i IV.

Fundamentum secundum pro sententia if. Thnmx e! otiorum Patrum.

Secundo et principaliter probatur asser- , : lio. Quoniam lionitas divina est objectam simpliciter, imo et omnibus mudis prima- wic rium voluntatis, seu volitionis divinæ : : ergo erit objectum fonuale adæqualum, si ve f motivum, sive icrminativum ejusdem quoad cnüuiteru et perfectionem suam : ergo I etiam quoad terminationem ad creaturas. l

Antecedens, in quo præcÎpue est difli- i.· cultas, suadetur. Tum, quia non habere re ipsa vim sufficientem ad hoc, ut sit objectum per se primo terminans et quasi dans *tue* divinæ voluntati, esset imperfectio in i bonitate divina in ratione objecti, ac proin·, I de non esset in ratione volibilis mliniu. J Tum etiam (idqnod ex precedent: seqnilnr) 4 quia alioqui jam non esset divina bonitas primum volibile, nec prima bonitas, nec tandem primum ens. Patet conse* pen lia. ”1 Qoia solum objectum omnibus modis per I se primum voluntatis est voliturn ratione sui. et rat o volendi cætera alia, ac proinde est primiuu volibile : si ergo aliquid aliud •i divina bonitate esset objectum omnibus molis per se primum voluntatis ejus, non posset ipsa esse primum volibile. et consequenter nec primi bonitas, aut primum ens : quandoquidem primum volibile coincidite jtn prima boniute. et prima bonitas eum primo ente. 4

lum denique. Quii ut jam innuimus n sola divina veritas sive entitas, et bonitas habent summam comtnensuraiiunem in ratione done objecti tam cum intellectione, quam volitione increata.'Nam sicuti hi duo actus sunt purissimi et ah omni potential!·- Ute liberi ac proinde omni modo excogita-Wi perfectissimi, ita divina essentia ut xeta et ut bona veritate ac bonitate divina tabet hoc ipsum : secus vero entitas aut bonitas in communi; quippe quæ solum in potentia el in confuso continet omnem ra-Ùmem entilalis et bonitatis. Constat autem quoti solummodo inter objectum omnibus modis per se primum et potentiam, est •anima commcusuratio.

Ex quo prima consequentia ejusdem primi et præcipui enthymematis facile ostenditur. Quia objectum omnino per se primem alicujus actus debet esse objectum formale et adæquatwn tam inotivum quam knnïnaüvum illius quoad ejus cniilatom c perfectionem, quia hoc solummodo sic movet, et terminat ratione sui, cætera two ratione ipsius: alioqui adæqualuin non esset.

Ex quo etiam ultima consequentia satis bquet. Supponendo tamen prius quod diuca volitio non terminatur ad creaturas, niii ut ad objecta materialia, aut simpliciter secundaria. Quoniam ut tractatu 3, diqi. 3, lato diximus, non aliter divina Kfentia circi illas versatur, et quoad hoc paresi ratio de volitione et intellectione ia<reaia;elideo D. Thom.in hoc art. dixit. $od sicut Dc^s alia a se intclligit intelii-£5jdo essentiam suam, ita alia a se vult volendo bonitatem suam.

Hinc ergo prædicta consequentia satis wntal. Quoniam terminatio alicujus actus *l objectum materiale ut ad objectum secundarium est sub eadem ratione formali, <ubqua terminatur ad primarium, ut patet çroad objectum materiale in terminatione omnium scientiarum quoad sua objecta materialia, et quoad objectum secundarium cernitur in habitu charitatis : qui sub eadem ratione divinæ bonitatis terminatur ad Deum ut ad objectum primarium, et ad proximum ut ad secundarium : alioqui ut terminata ad proximum non esset virtus Theologica ; quippe quæ non respiceret initaediate Deum : ergo sicut divina volitio prwxt terminatur ad objectum primarium el formale, scilicet divinam bonitatem, :oa solum movetur et allicitur ab illa, sed etiam loquendo de terminatione ipsa, per w primo tendit ad eam, ut ex se patet, ita udem volitio respectu creaturarum hoc ipium habet : ac proinde bonitas Dei erit adæquata ratio formalis lam motiva quam temiinativa volitionis Dei ad creaturas, sive secundum suum *cssc* sive secundum terminationem considerato.

§ V.

Respondetur ad argumenta aliarum sententiarum.

Ad primum ergo prima; sententiæ occurritur, distinguendo pro nunc primum consequens : *Prodor divinam bonitatem,* ut peculiariter speciiicat actum charitatis sui, concedendum est : *Prxlcr divinam bonitatem,* quovis modo sumptam, negandum est. Et ideo simpliciter neganda est secunda consequentia. Explicatur hoc. Bonitas Dei aliter speciiicat charitatem erga se. et aliter virtutem justitia·. Etenim charitas tendit furmalilcr ad divinam bonitatem prout est in se ipsa, volendo Deo totam illam propter se ipsum et omnino ultimate, ac modo insinuato ex vi propriæ linea? in ipso secundum hanc rationem sistendo : id quod non obscure ex iis, quæ in charitale participata cernimus colligere licet. Cauterum virtus justiliæ tendit saltem ex vi propriæ linea?-in eaindem divinam bonitatem quasi magis contraction, prout nimirum est prima regula et mensura bonitatis proportionalis reperlæ in justitia nostra, et in objecto justo illam specificante. Quoniam in hoc distinguitur volitio, seu virtus aliqua moralis creata ab increala, quod illa, quippe imperfecta, comparatur cum bonitate objectiva creata tanquam mensurabile curn mensura : et ideo ab ea capit speciem, ad illamque relatione non mutua inènsurabiiis ad mensuram refertur. At virtus et volitio bonitasque per essentiam conferentur eum volitione et virtutibus moralibus, nec non cum bonitate objectiva participalis et creatis tanquam mensura cum menstirabili : quia catenas tam actus bonus inoraliter, quam bonitas objectiva moralis habent propriam bonitatem , quatenus concordant cum volitione Dei, cum ejus virtutibus, ac tandem cum divina bonitate, tanquam cum mensura propria earum. Et ideo objectum formale speciticans, semper est divitia bonitas diversimode accepta, idest, prout est mensura illius peculiaris bonitatis creato, quam talis virtus per modum objecti formalis in creaturis respicit.

ac. Ad primum prinub 'ealrn-tiæ.

Adde, et explicabitur magis hoc ipsum,

Addin- quod com divina bonitas sit in $e ominen-
niictia. tfcsima, et cminentissimo nioilo avpma-
lens omni l»onitaü creatæ. potest ipsa esse
ratio miserendi, ct puniendi. fidelitatem
servandi, et se ipsam amandi, neenon et
creaturas. Undo quatenus est ratio mise-
rendi specificae virtutem misericordia*, et
quatenus est ratio fidelitatem servandi, aut
puniendi, tribuit speciem fidelitatis et jus·
litiæ puuitivæ. El ratio usi aperta ex dicti". M
Nam cum in Deo non sit amor aut volitio
affectionis erga creaturas, sed effectionis
orgn illas, el adhuc in ista ratione includa-
tur, ut sit affectionis erga Deum, oportet
ut eatenus dicatur es>e in ea actus v. g.
justitia\ quatenus efficit ad extra justum
ex affectu ad Deum et divinam bonitatem,
non utcumque sumptam, sed ut Mt forma
oniinentissima æquivalens l*oniuti create
speeificanli actum justitw create : ac
proinde, ut est Deo ratio justum ad extra
faciendi : et sic (kaliis virtutibus. Per qwe
patet tui confirmationem.

». Ad secundum neganda e<t minor. Et ad
Ad probationem concedendum est antecedens,
Hea- juxta ea, qua* D. Thoin. docet 3. 2. q. ?3f
ds·. art i, neganda consequent'.!. Ei ad pro
D.TLoa. talionem distinguendum est antecedens
quoad ultimam illius partem rftopkr **
i/w m, et juxta ipsius naturam ac commen-
surate ad regulas, /pias ratio intrinseci ho-
DHtafls postulat, concedendum e·. : P/o«-
for *st ipsum,* el non juxta ipsius naturam,
nec commensurate ad regulas intrinseco
potitas ad honestatem talis amiritbe, ne-
gandum est. Et ideo simpliciter neganda
est consequentia.

Explica- Explicatur hoc, Ratio amicitie, si vera
tQf· amicitia est, intrinsece petit esse hunestam.
et esse ad alterum. Unde sicut prout ho-
nesta est. debet esse juxta regulas hones-
tatis, ita qua ratione ad alterum, respicit
illum accommodato ad illius nataram, et.-e-
cundum quod ipse ex natura sua debet res-
pici. Quia ergo licet non sit contra natu-
ram Creatam intellectualis, aut honestatis
regulas : quod alia bona creata ordinentur
a divina voluntate ad eamdem creaturam
intellectualem, ut ad finem proximum; bene
tamen, vel (juod ordinentur ad eamdem, ut
ad finem ultimum, quia jam a creatore ra-
tio ultimi finis auferretur: vel quo<f sit fi-
nis proximus divina.· volitionis et voluntatis
propter rationes supra factas : ideo ratio
amicitia*, qua Deus hominem prosequitur,
quaque vult illi bonum propter ipsum, nun
petit, ut buna illa sint vulita eidem propter
ipsum tanquam propter ultimum finem
Mlioqut non esset' amicitia honesta, ac
proinde nec Deo digna aut propter ipsum
tanquam propter finem proximum volitio·
nis : quia jam non respiceretur amicus ac-
commodate ad suam naturam, sed solum
propter ipsum, quatenus bona volita ordi-
nantur a divina bonitate ad illuni tan-
quam atl finem proximum eorumilem.Si-
ent e contrario : quia Deus est volibilis
omnino propter s* ipsum et ut ultimum fi-
nis, htKque tam cv natura sua, quam se-
cundum regulas honestatis petit, ideo ut
mkmeMr amoro amicitia», neeesse est ut
omninu propter se ipsum diligatur. Unde
merito Arist. 9 Ethic, c. 10 innuit, quml
amicitia, quæ est ex pane Dei ad creatu-
ras, non |K»tnit esse cum æqnalitate propter
divinam eminentiam : quia ratione illius
petit, ut non sit ordinabilis ad alterum, ut
a<l finem : ac proinde quod implied esse
aliquid extra ipsum, quod possit esse illius
finis, et volitionem ejus speeificans.

Et explicari potest tota h;ee solutio. Tum
in amore chariutis supematuralis, qua di-
Infimus proximos, quæque \era· amicitia*»#
rationem induit: et tamen respectu hujusi
amoris, nec proximus hibet rationem finis
ultimi, imo nec finis proximi et immeliali
per se primo in?pecti : quia contra ratio-
nem actus virtutis theologalfe est. ut ter-
minetur immediate et formaliter ad alium
præterqwunad Deam. *

Tum etiam ex dictis in hoe dub. a num.
29 usque ad 33. Nam licet denius, quod
amoramicÎtiæ. quæ est simul effectionis et
affectionis erga unam et eamdem persa-
nam, possit esse propter illam et ejus boni-
Litem tanqmun propter rationem formalem
volendi; non Limen id est necessarium,
sed potius repugnat in amore amieitiæ, qui
precise est effationis erga unam perso-
nam. et affectionis erga aliam, ex eo quod
diligens ob sui eminentiam non potest nisi
a sua bonitate moveri, aut in suis actibus
ab alio extrinscco speciflcari etc. Tunc enim
salis quoad hoc erit, quod bona affa volita
(de quibus statim) ordinet in utilitatem
amici dum ea illi communicat.

Nec refert si objicias, quod Deus vult
creaturis irrationalibus plura bona or.li-
nando illa in easdem creaiuras, el nihilo-
minus non ob id vult eas amore amicitiæ :
ergo ad rationem amoris amicitia» non suf-
ficit velle hoc modo alicui bonum propter
SC ipidlU.

Nun itaque ho' referi. Quoniam nec
vult
>dt illfc potior* bona, quæ ipse habut, neo
cRjiaruy irrationales eunt capaces reda-
mandi Deum. Quid dun sunt necc.^ario re-
{jiiiitaad amorem amicitiæ. Undo nd sum-
uam po«unl a Deo amari aliquuli amoro
benevolenti». quatenus potest aliqua bona
»l wsdem ordinare.

Eλ quo etiam ud omnia adducta in huc
ürnOimenlu, quatenus sunt contra
ow,atis patet. Quamvis ad illud de nmgni-
ttetilii et liberalitalc divina addi possit,
quod Deum ageropropter so. ut lineui stat
•licplidter. Uno modo propter se perfiden-
rian, aut nobilitandum : alio vero, quia sic
Jecetsuam bonitatem. Licet ergo daremus,
ujci qui agit propter se primo modo, non
eš‹»· liberalem ; non tamen idem esset dice-
aJum do illo qui propter se secundo
Cooperatur, quamvis inde oi honor ac-
cresceret. Deos autem non agit propter se
primo modo, sed ultimo, srilicet quia eic
ixetsuam bonitatem. Ut docet D. Thom.
iapnesenti in fine corporis: et colligitur ex
eodem 2, 2, q. de virtuio liberalitatis. Unde
semper salvatur id, quod 8. Doctor infra
21, an. 3, docet, scilicet Deum esse li-
knlem, quia non tribuit rebus suas per-
fectiones propter utilitatem divinam, sed
«Ium propter suam bonitatem.

Ad tertium respondetur, Deum non
esse objectum suæ dilectionis, præçise
•pia e-t bonus ut sic, ita ut hæc sit ratio
frmalis *sub qua* talis amoris ; sed quia
tonui bonitate divina, et modo jam insi-
nuato. Unde ratio communior non est
nlio specificans, nisi quando ut talis for-
calissime respicitur. Sicut licet per habi-
ta Theologi® cognoscamus tam Deum,
•pam creaturas, et rationem ab utroque
abstrahentem; nihilominus solus Deus est
objectum adæquatum formale respectu
Theologia·.

Ad fundamentum secundæ scnlontiæ
quoad ^eundam partem (quoad primam
en:m potius pro nobis, quam contra nos
ρώŕ ex dictis. Nam ad hoc ut bonitas
divina sit ratio formalis terminativa ada·-
quita, sat est quod licet voluntas Dei ter-
sinetur ultra ad creaturas : attamen ratio
formalis terminandi sil divina bonitas, ut re
veriest:quandoquidem ut jam ostendimus,
ionitMdivina estobjectum formale omnibus
iLodis perse primum suæ voluntatis, el ila
hic nequit terminari ad aliquid, nisi sub
hc formali ratione : alioqui talis bonitas
wn esset objectum omnibus modis per se
|>' ruam respectu illius.

Ex quo etiam ad fundamenta tertiæ sen- 12.
tcnliæ quoad primam ejus partem (quoad Ad
secundam enim non est contrit nos/salis P'imon
constat. Nam ud primum dicimus, quoi tertiae
transeat pro nunc antecedens, sed neganda scotea-
est conseq. Et ad primum probationem li.v
respondetor, huc quod est terminationem qaoad
vol itionis divinm ad creaturas non posse priBUQi
‹msc in ordine ad illos tanquam ad objec- pirlcoo.
tum formale, et per se primum, non oriri
necessario ex infinita perfectione ejusdem
tenninatiunirt quoad omnia quic includit
et connoiat; sed posse oriri ex eo quoi
talis terminatio essentialiter, et indispen-
sabiliter est in ordine ad objectum secun-
darium, aut materiale divinæ voluntatis :
ac proinde eadem voluntas debet tendere
in easdem creaturas sub eadem ratione
formali, sub qua ad objectum primarium
tendit, ut in virtutibus, et habitibus crea-
tis, respicientibus tam objecta materialia
et secundaria, quam etiam objectum for-
male, cernere licet. Diximus : *Quod trans-
cal pro nunc antecedens* propter illa, quæ
sequenti art. dicemus.

Et deindo ad secundam probationem
negandum est antecedens. Nam licet voli-
tio libera Dei non possit terminari ad di-
vinam bonitatem seorsum sumptam; non
tamen inde iit terminari ut ad objectum
formale ad bonitatem creaturarum : quia
talis volitio terminatur ad bonitatem divi-
nam, ut est ratio volendi creaturas, ut ad
creaturas ut volitas ratione ejusdem boni-
tati, ita ut nequeat ad unum sine alio ter-
minari.

Ad secunJum quod est ultimum pro n*
palem priori parte hujus sententia», dicen- S/Jun.
dmn est, Deum non operari ad extra per dem.
actionem formaliter transeuntem. Gratis
tamen hoc concesso, respondetur conce-
dendo antecedens, et negando consequen-
tiam. z\d probationem, quod ut actio exte-
rior sit propter finem, sufficit quod a
voluntate dirigatur in ipsum, idest, quod
voluntas divina velit, ut finis ille sit finis
actionis extern»; non tamen est necesae,
quod talis finis sit finis volitionis : quia vo-
luntas potest ob alium finem omnino imme-
diatum velle totum illud. Sicut cum quis
alitequumproptorproprium sui commodum,
vult cibum illum ordinare ad alimentum
equi ; non tamen alimentum illud est finis
suæ volilionis : quia lotum hoc onlinat
immédiat* ad proprium commodum. Ita
ergo dc voluntate divina(dobita tamen pro-
portione servati? philosophandum est.

rputkQÿ
•o

anbsqu uiuodo isa 'ouwsaoau oniumo ijui -pdo pas : luouoiidHjJoduif aoosuiJiui iiaip snpu ojuiraop onbsqc ucjodp 'opunoag

•03a

Oâio : ioq oipojjod no] oioucg inipidg jnpjBdiuniuaioo ıΠ3ἳτηυη|0A jod sruoissoo -OJd ia xa inboqc (ipii9[0A ojouû2 ui ujoiüi -1UIJU1 ipod tun?uv? mouij æudojd ia xo '2 a stnun|OA K : υἳ|υυοιυιιι ia voiiuapi osso luoqap uwoiiji nroudoad uiixo iuis ponb osdi ooq iitiuo pjoiæo : itiinod œauy ®ud -ojd ia xo ponb 'snuapuaosuun uinpoui jad qiuosso uutAip joiipuujoj sq]r mis.rjd pi inujQ Ἰοἳυἀ suapaoaiuy 'ijbiiii? oijïssaoau Vinqoqop UOU (JniUOJOpiSUO3 JOllpJUfJOJ 10 'os uinpunoos isoftio : S13110 ouipnijiiq ιηοι uj viiuyuf joiipuuoj 0J0A uou 'ooiiuopt 10 ιοηρμοιυια isunb osso υπἰλἳρ vinqi.tiln qy inQjOs oujq ponb *io2jn ooq ιυμιοο ιιιυχ

•oiieu
-Undiuf

iso inju

-ytij ppoiuiinno œnb 'siiuapuaosuim ‹llnp -oui jod luciiuossa uiuuiAip qipnpui ponb 00 xo : umiiuyuj spuo ojouaS ui onnjo pas 4ojouo9 oudojd ui mnps uou osso ixinqnq -unu loqqponb 'suoxip is ψo spus ooχ

•oiinios
•9

•osso uou lossiniod uou inboipi 'uni -iFipp ooq υ ouvssooou uounn uou 'nuoui ojouoS ut inniiugui lis iuiuioq ijsuqQ uini -nain }ooy uiouoijui ouuq qo uinb 'ιπυρο ιπτη : uuoq opounuino iso iqisoddo su)juo((10 inois 'quin raouonuj loquq 'snqiJduoS sijoimo in siuoipajjdd p 'siiuuuoq uiiuojuo louresdt uinb uini 'ojvpssaoou ioq maim -un|0A isoiod iuoq ipounumo 10 'itnuins 013 -uj τηοδκ : vquyui iso stuoiiupj ojouoS ui unqos uinjuyi siAænb ponb 00 xo ùniopiA lunpuaoip snqtuopiqoj siuiAip op ouiissnod ponb : ojouoS ons ui ujiniuyuj uioiFjuloq uinuimns ρυ pas *iuoq tnouopur loupom -nimo woduii uou *ioq uiopnoi (snurea -ip oisin) uiauoijoapad iwSaiui istnb in jni -ojopisuoo is uiujia 'spnqunu xa laqqponb uinÇ) 'jnmqoKl ojoa Joutj^ "iinbau ossa soi sjpn snqinb nuis 'ua nqoA oijvfsooou Urtjio laqop 'pinbqu iqoA uinjosqu oiuus -saoau sinb ponb osdi ooq id : icanbou>3JO] -sisuoo i'|y auts in 'uinoQ ρυ ooosuuiui nit loutyad oqoojjod snyp laqqœnb urejuOnÇ) •laird Jofc^ ·ορ 'oSjo : inuSndoj ooq pas : mtns niouojioajjod siAuiunb oqoA ouussao -ou mena laqap 'uinsdi os ounssaoou 1|πα snaruis ponb 'iso uininuj ιηυοιιτπἰὑυ oæq jnidopjA oJDpuns ujoiubSou ojoa uioijdj

oiicj
!P
-nnjqnp
juuti

'oaifothu fj.iod ojd tpUDjiqnp wiioipy

7/ -imo; ' Zmi/cmi// y.rnj *luvuip^*

•dhnaiujioqap 'iηι^ -npxo suuoS squiJaqq suponb opajojd λ *mn»iKuoxo puonb uiunb 'aiapods pwnb uiu] mnjiuiiii 4 Duqsspoajjod oiqissawj op uqnp oSjo snpiiχ -ppo uou ia sijooii •2 ·λ snpu osso loq.ip 'iso Djnipqa wnpi louios is uainuiiv * oyi qu ajouiisqt' qssod sinunpA isio snuopmb 'snpv mniijiaxa puonb opowuin|os ujoiuuaqij ^vuodmi (uop -lojoxo puonb osioaud sqjaqy looipos 'mejq -main lll nounous iy -vsdi inbasojd ogo |0A 'ορoΛ |oa isajod snuiuiop.qiu 'jnp$ -JOA opuDnbqv iaai| 10 : jnivsJOA oijtsjowq uou υρι vojio vinb : loqnq os 'laoupjoqu uqiip:ui υπἰιρυ snqinb ui 'υμιηηοιμυὐ wq uojio vJiFou SLiunpA oioud 00J) 'luaninu uiunb 'loioods snfo mnpu ajooip paioi snuiuiojiqiu 'ιυιοιμο uinpi laoq ia : sab oiipjaxa nos ηιου qv eaauiisqa ijssod sn -unjOA in ιηι 'snyp uiniiiojoxo pconli mmh 4δηιου luoioods puonb unq 'uiairijaqq w -aoduii ainjqmoai lunuiijQ -osioaud urapp -joxa puonb sBiJaqq ojoa umpunoog |ηππἰ uiniiiojoxo pconb 30 'mouoiiuogioeds pconL· svyaqii lunmuj -jnjuuoddo uauaS snnis -sooau ij[t pijdnp opoui opqop ponb 'uvo? •issuioqap snua2 spuijoqq xajdnp oapi 'gn -joqq jniBUoddo sviissaoau tuna aiun^

•προ ιηυ siuopqou ojoa uou fsuouiv nos siuonqoA uiniau jad ossa laqap 'squids uniusJOA mmduins os uinpunoas uiv||i vwp is ouii : ajuuLioj uiniaafqo uojp uionlurei uiiqus muqi voiio ossa laqap 'mnyu sntun› ijniioqo is uourei 1θ 'sniyi auonqoA ιριηρτ ui snuins joduias uou uinf) -iaoq ajaiu» lunmuioo ui siuipnuivoq nos 'luoqnjwdsaj UJisou oiuiunpA ui in 'ojauiisqn 0||| qt isaiod pas 'lunijussaoou isa uou snyc uin;i -pjoxo snuiuiopqiu isnuaip uou ia rap -ods snfnq sniou osso laqap joa (innjwfqo uiniunbaipu 30 'oivujjoj uinns wjxa ipuaj -xa iinbau uinb) pnyi uojio ossa oubsso? -ou loqap 'ιππἰαν qioyo iouior is suuaivnb 'oioafqo ons uino luouoixauuoa urouBSWOdU süjuo|oa ivaquq sniyi ia xo iaai| utnf) π -ouïs vij isa uou suijssaoau ojoa upunwg

wis *i*

sao sntsdi ouojioayp υ isoiod aou 'ιπη|ἳ pu luauipniiquq iuüijussooou 3PJP snuiqoA snfo uinb : uiunuujsqns muudojd iiSqsp ouussaoou stqo2uy '£ ·μυ *09 îwmb wj Uj uiuuioqx 'Q iqxnf 'oyuil onf) wpsnb *G4U* npadsoj oiuojoxa yunion ui ossa uou isai -od uou luuija uinJoA 'mnioofqo uinudrud ρυ inouipiujquq uwjjvssaoau ijajp umps uou snjnj ta xo siqinqoA innb : sjpoui snq -JUUIO 10 'JOipipluilS 8V1JSS0MU ISO VUIU(j

BUIUJ

rpspaud uionojiiaippafe puonl» joa qnraH wnppjoxa ia 'tDdUogisgpads puonb ji)A

wj ifojjiog -uinpafqo wnnspu aurpjo ni onn
nf -unjOA ui essa ossod woiuiibWau uuoqd
^ ^3 ·ηρ *isa uinpuqou unua2qpiui jpip ojj

iiuvni

ui^njiuoq pp. ojjmw xnjtf unu),'/

'I KiIIOIIO

f.siuoq fiiudojd op npntS rnnpom jod asianud ojoa up ZjWip audojd suounr wnp -oui jed o«3q uj its tuewaoau opqoA tnpi uu 'jnuiiipuoo aJBoqdxa opuapaoar tuaiq -jppinb sqm pu snrunxojd apuiap 13 wi -ud üjüiuu raid snyam 'urnyi ui jiuotiyoA a'uiAip ipuapuat opoin ooq xa nr inhuman uinsdi pc jniauiuudi oijpss0oou ορηολ sipn uu 'ajwcpap layodo 'wuurwan n 'ins uiduoiiijOA ia 'uiawiun|OA ooq ui utp

•1 snuiinoqdxa vuoqi q uino cucnbisoj

•uznrdt *99 vûjtf y(j*

fiuoinpz ^üjippinb p 'wwwii *t(j*

*ΛI OIIVI.ldSKI

•)uqo\ oojaio! qt «vnl» *imuiunu siq|i STjnitaja Sinbip *iuoniso‹ldn‹ irprpiïsh -r»lf OU1SFiWU ipiA knOQ : OlSUpUUJ rpj.'1

•tnvjniv ûa ' siAmtnb 3pu

jaipi|diui› Maqy : otsnpw r|-un?a‹

•UKquijU?q uiviiiqiui turns

ouv»Ài?au ιpiΛ suaq :'oi‹upuo? tinuj

•||01

u '||da isbnWTnl» cwjw coo : ip› ^jrjtvswi *'vh*
wbœo.rftb 9K0Q yq r›& ιλ ! πρι
pool» c:‹ 'wnn|‹bi^ Mtqsvxra *$ι‹ἀ βι jois
ρ›oI· vinpuKWi twice cô« 'wu ii :ia› p ·Λ
xq irnur^swu Itoqtq trie tm·» jsiri nflf)
Il }QB$pWb nnpUW/Ç WJ p€ JCIUHSM ew iqri'0i
•atvApy u| lun-» p‹«!· nrpuijM trç^j wwri»
Tinb '1^ oipT : rppx fc nnraivp t»;xt
idq 'nw pç rôwrpB|jqn kcucs^/mi pqrq a;p‹ ttoiaip
tup; Doniqp p tacD}ti|· p n» *eapr»wa
M as »« ww nuiuq· p-.'ftb wajin pv
•wrur»w›ii m «mprw
-Π pqrq p"tih pr 'amqei I* «r›4i w îrtritwpi' 'pqn
• VMWKWJM iJ Toiqp jqiEjet pn : pr
urwjxj onbift qr joputtwpp pal •xc.'icncw
Pi xj xub 'rmj joch 'csjptv^jp υλἳ› cnjiutb j«v
"BftrAft U'EtI
•oq anno je-iiü Iujcco \r.ix›pp ojpieb ·ι^| sum
•oq riwpzJ it$vo4 wa w anp ii Vjn PJ PW*
F tjab ; BPUOiiu wnr‹ laeptruz* üirçu inadcoj «al»
'opjpji Xj› AM *4›ouip ip›pp U 1ψ&*
«pu 'uni .col» untioj piriijc ppt xj twu
tiMil wiMJtmi »3 *iTiwiP‹wd wrô xj oum»
•jn aou tnbvtp ruopjpp wjdcud |Q‹ suq?i iqsun
■oἳλ'ρρ una ·›o*|*μο 1ij^niiDej *al·
'muro pinbqc pe vA*cipmiqvq Beurtt&ju oou rq
•'1 ‹j|W WIIUUIS nojAJpp joplo-d oea p
•*ipnjp wuiwjjp jJidiud JÇ3 i-nb : r^b
-i|t pe iwurpniiqrq wruewar u‹›a pqr; c-Jn^xn
Mirj nbipj ppumbift pueb 'itnpuj^p mniimb py
aounoniot
I» ips 'mtunieu uqitt iar 'ajrjcjmi tuiun joloo

ηι ‹| ‹| II I II J· 'ΓIü0Γ|Γ piltl|i. 3|pi
4·»υ».;» . I·· ▮ I| |›«l· 'RBpUJJtp rotif)^] PV
sii|c dip kvi joiudtVfB *πι»
‹oq ml* : Œtxi BPηυ·ἳ'‹| widcod ιρ·v -/nh ·« jpu
iqnirwjw U twvrn DON ·κγε» tu›)r]itjnq jjpi
xj »r.A(j i*jq poob -acptjqp rntpuajM pv
VeOfl1^/Jc, i› p|B ^;pK vC..| mM lVt›
M ,Otb Jiiil1W uou 'j|Dk piblpmb o-uaj« cc jjqk
*w(1 posb ›ii| w ptb 'roDpo?ji|. omiuud py
•UC|C!U »Dp RP›|)|
-oι uou riftb . J||.H om jçj|od ooα *|rp\ pooh
t-.'CJ uuv(*fdcs ^copKOôtL) U hjaxri
p tUMtSWM v* tfU P1 Efl› M r 1l|t
pool· jaunie» 'icæujx »n|C xj spwpjjud u jqiu
esi *fn;i W l|5Wd ;j 'ipjjxjJ pi pa rçwq
tw pppjQ -·πρ tn bJ rrjj «jpra p' jh ssom
-wd -Aiq wcw mb 'tcapLntqar pe aoolu jcj·· 'r«i
·ι·I?ι·i »t›g JBH *cj ›at»3pu j)rjt›*.jwu w
«upc wig 'JOTUjrâi) twin p '«|ta
uwt MirÛJiüw wiejuu mqo ^DRoqea i»f‹ : ujpjd
nou .s J Jub 'rj;q |0p 'cpuj pj
•1 /ju* MssD'ei mwMH VJ ocn pe jacs atO
•BJiie Γ3 «! P 'iwjriiiwq was μ· jdiucu
-;pj· r Djmb ui qex tcj‹j *c* rqy -|vpwi
l«n? ut is 'is.» JOMirj jn» ap mb ·‹η.υορυ pc
ÎXUI |b 4ej|›iqo JiHx;ud I» 'Riu-tod μ pqrq
■*WRR truw^jw qjwiod n|t pqi.^r.b R
tut-pwifdq IRI tttitfwjH XJ Ciisoa «ηαηυι
R iwet ·η»χ v sufl *›so wrt% npqmnq
«Jpa.l •nsptfi') ›s|j r.tudojd rj xsb 'ero?
-ni‹M| |.t Rqcq t6J8IpX|iqtq ttmt5«W5 tuiqp Riu
J‹|35RA UU Jtsb SCÇTÎdr» jp ttLPJl |W WttC1
tw 'J|c^q‹ rrz.nswJ/i jp jjpx œuq pjobig p.ab
'IP «tfOUJpniiru x-q nqox JCjiMt nutp cjhq
'îipM Sfp AXJpS NBJ |*› JSS/W3 'itjpf
I ›cb oicj oftivdUj; w utpttsdaja
pjp p›· 'i'înfv'T· VBumMsu rj *vn* jpaft
•zuçui ejjcjx^· hj w Kjjt? ›.1 »tajj
-Hei J›w OCUaSCD «CCUO'ÿJWtf |S3 joq
jajti 'noipwd MofRl *1^* eapXqrc mt pi
'nx. ee *xj tsjtnmôy RJ wjrwsjjjî i»ii 'ιρXψH
cj m m|o:p^Jd mb *mgj01texui
aciptliqtq v ptBli|T jsjtjiptl J|D|c‹qe
•Mî›ih›ι4ôxx *19* p Rjqw 'Mi»tp5ep pfhb
•|pr n juip otuci-jjju poib *wspauÿ
'I|»1 4F.S«OJM V
•qtl »Σ›il pitbflfib OMJ W1 3CB8RI
xj uou '›ne*MRA ‹·ηη« M w mnJHe nwt' pos 1
•j-ai wtqrwj rfino joiejjdo
ι·(› : i -W03 'RWV 1WP ip 0:2*1 pÿ
'I|8Λ
mqwxw w 'i|ti s»u p»l‹ppb oto · αμ» sti
-αηρ,H m 'rw^ «b iw niinp tni^uc uu« p›
: ip› ii 'it* swii pjal-Ftb 'r^Jpjj «j
'•ojsutf nrrssw orrcbije ›*rr| *stf p*
•crp^jjpr jsjj= e›pp oir oilqr qc pMoJttpohJf ?w'
•XjqtittM* ‹‹ PiR M tti UQ $nu)ta
eiw w Λ •jtuqj *ζ ci* •jive'wy juif y 'mna *5 τ
pe Λἳρ‹·ΓM| oge œH? qt nw kcnx bhjr joirobw '
uoe •pqjlt SJIC iΓ bJ (‹.tb 'C9 qc · tÛJJ.rJd o
-e : tw sip.'eiiw .-w mb 'n^pJdsi 7K p *pq *I *»; β*
-game pt ewJsyu» jsj cauip vhj : iri /'
e*e pool ·μ›πι jfpi eoj ife j;iqts«od p 'pa^j Jipi J *T *V»*
οαβ tro wrp b*j jpqbrtd-*|Ri *«DUW ptUtje '** J!JA
Jfr'v tOfc-U 3U Lu« ;q:›J IS
J,w SW ^:qwwd y iWJM fcye Tjuicjj t w LC J
•jp› w *:ri ppbptcb fila : ·‹iψιη *ξ 'JJ
-JR vnrjrit Cl JRîvtp ;q 'sur.ce apüd tô» 4·· 8?
pçio njq 01 mb ^e* ptnbptb j‹w* P jrjbihi
1^ : lu mcwiw uhi 11 '«nntxwja siewo mrto
•«ud p 'jm)à ssjQ mb ; ceu æ.J*
:‹ 'jiconet (uq iw HOÏReb 'crôwj ‹;
Utx inibRWI VM t CIR C.tlj : ||CX JKIJSPJ .Jj
-λ v rarai tEJtcjtsoq wt| p« : nw nsàftbq , r
U»' mcimb Ui *9i* c tiR iMfl 5 4* ,7
1)01 JinnujQD XJ ipi rub w
-?pd» aSU› : ‹i|Knom pv» rab *π* R 'hb'
vniJjx qt ijui ›t?q ptrlpcub pe : vipnwjfl l» .. Y;
«mime œiiu arco ÏÏP* «wf**»» w 'iflu wu f. ''y
pjnlptab ρ›:1· ·o|›?«λ •Jciimxyd J'› umjUJi py p |

‹ Rpj j/r/ytp.v· *29* 7/u xwtj pjtÀpixi «iJiJ

•ui snaoiiHV

to

|
J

V* t

kr.i
il

ifth !

t

dominio actus, ut ex se patere videtur : ergo est operari imjiÇrfecte : ergo hic modus operationis vitalis non potest tribui divina· voluptati. Major j*atet. Quia operari cum dominio dicit maximam perfectionem : et bone operandi modum tribuimus creaturis intellectualibus rabone su© perfoctionls : ergo e contra operari s ne dominio intrinseco involvit imperfectionem. Unde hoc operandi genus rebus inanimalis, aut cognitione intellectuali carentibus, ratione suæ imperfectionis damus, ita ut implied eas cum dominio actus operari.

t Zïïj Tortio. Ideo voluntas creata hal»et necessitatem quoad specificationem, et libertatem quoad exercitium respectu sui objecti specificnnlis, scilicet l*oni in communi, quia simul retinet rationem natura·, et rationem voluntatis, seu libertatis : sed hæc ratio procedit etiam in divina voluntate : ergo etiam respectu sui objecti quasi specilicantis, scilicet bonitatis divinæ habebit necessitatem quoad specdicationem, una cum libertate quoad exercitium. Major videtur certa. Nam ex quo capite voluntas est natura, non potas: non aliquam necessitatem respectu sui objecti habere : quia natura est determinata ad unum, ot ita ad minus primum necessitatis genus, scilicet pnccise quoa.l specificationem, eidem conveniet : et ex qua parta est voluntas seu est libera, debet aliqua libertas respectu ejusdem objecti ilii compotore, et consequenter libertas quoal exercitium : quia semel posita necessitate quoad sj ocilicalionem non superest aliud libertatis genus. Et tandem ex quo capite est essentialiter respective in online ad suum objectum, non potest non hæc omnia ob illo desumere.

K» ! Minor vero etiam constat. Quia ratio natura·. ot libertatis saltim quasi in actu primo dicunt perfectionem simpliciter : ergo non potest non utraque ratio in Deo reperiri, ut communitor docent Theologi, ac proinde* par erit ratio quoad hoc in voluntate creata, et divina.

Cerro- Confirmatur. Nam licet gratis daremus, quod in voluntate creata ratio voluntatis seu libertatis ut talis est. non exercetur respectu sui objecti spec:ficantis, nihilominus deberet oppositum in divina voluntate dici : quia cum ipsa ut libertatem habet, dicat infinitam perfectionem, maxime si consideretur libertas quasi per modum actus primi, non potest aliunde, quam ex bonitate divina hanc perfectionem desumere ac proinde exercebit aciu> sen terminationes liberas, libertate saltim quoad exercitium respectu illius.

Quarte. Dens non odit necessario peccatum. ita ut necessario velit, ipsimi non esse : ergo nec necessario vult suam bonitatem esse. Antecedens pateL Quia alioqui implicaret esse peccatum : nam voluntati ejus quis resistet? Conseq. vero probatur. Nam peccatum opponitur divinæ bonitati, et quantum est de se destruit eam : ergo si Deus non vult necessario non esse peccatum. nec vult necessario bonitatem suam : quandoquidem eadem necessitate qua quis amat aliquid odit malum eidem oppositum. Et ideo, quia nos necessario necessitale quoad specificationem amamus bonum in communi, colem necessitatis genere odio prosequimur malum generatim sumptum : ct quia beati necessario amant visionem beatificam, ideo etiam necessario odio habent carentiam illius.

Tandem. Si ob aliquam rationem Deus ita necessario se ipsum diligeret, ut non posset a sui dilectiono cessare, maximo quia alioqui posset intrinsece mutari : at hæc ratio est nulla : ergo, etc. Major ex se patet, et insuper amplius sic declaratur. Quia impossibile est, ut idem Deus eodem modo se habens, nunc diligat se ipsum. non vero postea : nam si semper cudem modo comparatur ad se ipsum, vel semper et necessario, vel nunquam se diliget : ergo ut posset nunc se diligere, non vero postea, et e contra, oportet ut aliter so habeat modo, quam antea, ac proinde mutetur. Minor autem etiam constat. Nam Deus eodem modo immutatus omnino manens, nunc vult creaturas, et tamen potuit absque sui mutatione non diligere illas : ergo etiam eolem modo se habens, posset modo velle se ipsum, et potuisset a sui volitiono cessare : ergo, etc.

Nec refert si dixeris esse disparem rationem. Nam quamvis ad diversam novamque denominationem volendi desideretur aliqua mutatio, non tamen necesse est illam inveniri in utroque extremo, sed suilicit quod in uno reperiatur ; cumque in volition*.· divina terminata ad creaturas possit inveniri mutatio ex parta ipsarum, ideo Deus absque sui mutatione potest denuo libere velle illas : at cum in vohtione sui ipsemet sit utrunque extremum volens et volitum, et in nullo ex his extremis queat esse mutatio, fit inde, ut non possit in eo esso nova denominatio libere volentis se ipsum v··| <i liæc est, non poterii non Deas

Dr is v o l iliosi volens, vel ut est volitum mulari.

M. Non itaque hoc refert. Nam cum dicitur, quod ad donomiiinliurimn videntis libnro desldcraiur, et sufficit iiHqivf mulatio ex parte alicujus extremi, vel iit sermo de mutatione latins sumpta proveniente a forma, seu denominatione exlrinseca, vel do mutatione stricte, quæ oritur ex adventa nova» form© intrinseem. Si primum, ergo cum Deo non repugnet talis mutatio, quia revera non est mutatio, sedoxtrinseca sola denominatio, ut ox se constat, fiet indp, quod potuerit cessare a dilectiono sui por hoc precise quod novam denominationem exlrinsecam a voluntate sua prodeuntem denuo habuisset. Secundum vero dici nequit. Nam Deus absque tali maialione sui, vel creaturarum potuit positive nolle existenliam illarum creaturarum, quas de facto producere decrevit : quandoquidem ex vi hujus nolitionis tantum haberent supra suum *esse* possibile denominationem exlrinsecam non futurarum, et Deus ipse nihil amplius reale haberet, quam modo habet : ergo, etc.

§ II.

Cera r/ *catholica sententia.*

i Dicendum tamen est, Deum necessario necessitate quoad specificationem, et exercitium simul diligere bonitatem suam. Ikec at de fide : quia ex ea constat Spiritum Sinctum omnino necessario procedere a Pitre ct Filio : at procedit per volitionem, Pater et Filius se mutuo diligunt. Accolit, quia Deus est beatus per essentiam fit juxta illud I a»l Timoth. G : *Solus Deus est keltu.* idest per essentiam, ac proinde nettssario omnibus modis : at ad beatitudinem desideratur necessario amor et fruitio : ï ergo, etc.

Deinde probatur ratione D. Thom, in hoc irt.ad hanc formam redacta. Vuluntas divina, el in universum quælibet alia potente necessariam habet habitudinem ud tuum proprium, et adæqôatum objectum : ergo voluntas divina ex necessitate vult Lonitatem Dei. Consequentia palcf ex dicta dubii precedents.Quia proprium, el alrqiiiatum objectum divin© voluntatis, con est aliud prêter immensum illud nrabonl· tatis pelagus. Antecedèns autem potator, tum exemplo, lum etiam ra- (·.·.a Exemplo quidem. Nam ideo volantus moniru vult necessario beatitudmem. quia est ejhs proprium objectum : el aimiliter auditus ob hanc rationem necessario fertur in nudibile. Balioné vero. Quoniam do ratione cujuslibet potenliæ eat tendere in suum proprium objectum, ac proinde habitudinem necessariam ad illud dicit.

Confirmatur. Nam ut docet idem Doct. 12. D.Tbom. Ang. do Verit. q. 23, a. 4, voluntas natura quædain est, ac proinde naturalem, seu necessarium quemdam ordinem ad aliquid habet : quia quod tendit per modum nalnno in idiud, tendit naturaliter seu necessario in illud l at id, in quod per modum natune tendit, est suum proprium, et adæquatuin objectum, quia ab illo habet suam specificationem ; ergo necessario in illud tendet.

Occurrunt Ojeun. Itauarr, Zuaiel, Fernn. Cælcrum Cajetanus, Bannez,et ZuineI in hoc art. et Ferrara t contra Gent. cap. 80 et 81, putant D. Thomam non intendere in hoc ari. quod voluntas Dei tendat necessario, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium simul, sed solum quoad specificationem- in suam bonitatem : ct ita ex vi sua rationem illius solum convincere necessitatem quoad specificationem, non vero quoad exercitium. Quibus etiam ex parte'subscribit Vazquez quatenus ait, sane- Vaiqnez. tum Doctorem intendisse probare utramque necessitatem, non tamen eam sufficien- ; 1er probasse.

Saidelur pnrcedens solutio naonl Potest autem solutio hæc quoad utramque partem suaderi. Quoad primam quidem, nempe D. Tliom. solum intendere Deum necessario necessitate precise quoad specificationem velle suam bonitatem, probatur ex titulo articuli. Non enim (ut subtiliter hic advertit Cajet.) quæsilum est, an Deus necessario velit quaincunquo rem? sed an quidquid Deus vult, e< necessitate velit? Ubi manifeste actus volitionis supponitur, et de eo inquiritur, an sit necessarius? non quidem necessitate exercitii, alioqui idem fuisset ac si quæreretur, an semel dato quod habeat Deus exercitium volendi, necessario habeat illud? quod salis suporque notum erat, cum omne quod est, ex suppositione quod est, necessesit esso; sel an sit necessarium necessitate, quoad specificationem? idest, an si semel datur quod Deus habeat exercitium suæ voluntatis, debeat necessario ille actus esso actus amoris respectu cunctorum, quæ vult? an vero possit etiam esso actus alterius speciei v. g. odii? Quare ut conclusio, et conclusionis ratio respondeat titulo, debet de

eodem necessitatis genere intelligi.

IX Cunfir- EUiar Et confirmari potest. Nam ex dictis a D. Thom. supra q. 3 satis constabat, Deum necessario quoad exercitium diligere se ipsum : ergo solum restabat ul necessitas quoad specificationem in hoc artic. ostenderetur. Conseq. patet, et antecedens probatur, et declaratur. Nam ex ibidem dictis constabat, Deum esse actum purum in omni genere, ac proinde necessario omnino esse in actuali volitions respectu alicujus objecti : at non respectu creaturarum, ut ex se patet, et ex dicendis in hue art. magis pateh l : ergu respectu divinæ bonitatis, maximo quia hæc est objectum formale adæquatum volitionis increal®.

Eadem fo lotio ⌄r saidelor Deinde quoad secundam partem, scilicet ex vi rationis S. Doct. non convinci nisi solum necessitatem quoad specificationem, sic suadetur. Nam ex eo, quod beatitudo ut sic, seu bonuiu in communi sit objectum adæquatum voluntatis creatæ, non recte infertur, eam necessitate quoad exercitium diligere illud, sed solum necessitate quoad specificationem, ut e^»ericniia constat. Et similiter ex eo quod auditus habeat pro objecto adæquato audibile, non bene colligitur esse semper in actuali auditione illius, ac proinde necessitari quoad exercitium iu ordine ad ipsum.

14. Eveni- ter quoad prtoren Firka. Sed contra. Nam in primis D. Tbom. revera locutus est de necessitate quoad specificationem, et oxercilium simul, ut junioribus Thumistis placet. Tum quia id concedit voluntati divinæ quoad necessitatem quantum ad exercitium respectu suæ bonitatis, quod eidem respectu creaturarum denegat, ut ex corpore articuli palet ⁴ at respectu creaturarum denegat ei necessitatem simpliciter, quoad exercitium, quia solam necessitatem ex suppositione, modo tamen infra explicando, ipsi concedit : ergo hanc eamdem necessitatem tribuit predict® voluntati in ordine ad divinam bonitatem. Tum etiam : quia affirmat Deum diligere se ipsum absoluta necessitate; nomine autem absolut® necessitatis non intelligilur sola necessitas quoad specificationem : hæc enim non excludit absolute libertatem, cum relinquat voluntatem liberam quoad exercitium.

Sdrilor id ncnn ji Tddui luiur. Nec contra hoc obest id, quod Cajet, adducit. Nam licet semel supponatur in Deo actus, adhuc poivrai inquiri (ut revera inquisilum est) an ille actus sit necessarius solum necessitate suppositionis? an vero necessitate simpliciter? Siculi semel suppositis in appetitu sensitivo molibus illius, | dicimus illos non solum osso necessarios necessitate ex suppositione prasenlialitatis, sed insuper necessitate simpliciter : el licet ex generali doctrina, quam S. Doct. sup. q. 3 de puritate et aciualitate Dei tradiderat, sequatur ipsum semper debere esso in actuali dilectione sui; nihilominus congruum erat ut id in praesenti, ubi propriam l sedem habet, ex propriis principiis ostendereL

Deinde falsum est, ratione D, Thom. :t non convinci utramque necessitatem specificationis et exercitii. Etenim illud princi- p-4 pium, quod in antecedenti assumitur, scilicet voluntatem, et quamlibet aliam * potentiam, necessariam liabere habitudinem ad sunm proprium et principale, seu adæquatum objectum, est omnino verum de necessitate etiam quoad exercitium, quando potentia, et suum objectum formale sunt inter se in ratione objecti, et potenti® intime unita el praesentia, nihilque vel extrinsecum adest, vel intrinsecum apparet in ubjecto, qnod possit potentiam retardare. Unde principium illud in hoc sensu debet intclligi : et ideo si potenti® auditiva» intime conjungatur suum objectum, nihilque adsit, quud illam impediat, ne prorumpat in actum auditionis, non poterit se ab exercitio illius cohibere : quia ab intrinseco est determinata ad hoc.

Et similiter *si* voluntati creat® sit intime præsens sua bealitndo, nec quidquam appareat in illa, quod potentiam possit ratione difficultatum, quibus involvitur, retardare (qualiter in altera vita summum bunum, sen beatitudo objectiva nostra, scilicet Deus ipse mentibus beatis unitur, et sub omnimoda ratione boni, et absque omni ratione mali, quæ possit voluntatem ab exercitio coercere, proponitur) tunc necessarium omnibus modis erit voluntatem in suam beatitudinem, scilicet Deum ipsum clare visum ferri, ul late ostenditur 1, 2, q. 5, art. 4.

Quare cum voluntas divina per ee ipsam immediate respiciat suum objectum, et hoc sit illi intime unitum, oc præsentissimuru, quia est eadem formalites realis cum illa, et adsint conditiones enumerate. ut ex se patet, necesse erit, ut eadem increata voluntas per innatam suam virtutem ita quasi rapide in bonitatem divinam feratur, ul non possit se ab exercitio cohibere.

Ex

μ li e Ex quo salis pnlet ad objectionem dosumptam ex exemplo auditus, imo etiam ad id, quod do voluntate nostra adducebalur. Nam ut recto comparatio non dobel voluntas nostra conferri cum beatiluuciGi·dine vi®, seu cum bono in communi, sed X cum lælitudine patrite, acilicct Deo clare viso : quia beatitudo in hac vita non est ob ocium secundum se intimo praeeens, et unitum illi, et quatenus hic proponitur ut diligenda, semper habet, admixtam aliquam rationem mali, et difficultatis : quia ad minus ipsummot continuum exercitium diligendi est satis molestum, no dicamus impossibile. Undo D. Tbom. consulto dixit, quod voluntas nostra ex necessitate vult beatitudinem : quia nomen bcatitudinis absolute sumptum, potius stat pro boatitodine patrîæ, quam viæ.

H»- utr. 1«. Imo et hinc major pro ratione S Doctoris sumitur confirmatio. Si namque beati, quia sunt in statu felicitatis participai®, et secundum istam consideralionem respiciunt summum illud bonum tanquam objectam adæquatum, formale tamen, eisdemque, licet finito modo, unitum, non possunt ab exercitio amanti i illud se cohibere, quia ab intrinseco sunt ad hoc determinati, quo pacto Deus ipse, quippe per essentiam beatos, cuique sua summa bonitas est intime, el per essentiam per modum objecti formalis adæquati unita, poterit ab actuali sui amore desistere? aut quomodo ad exercitium hujus amoris non erit intrinseco determinatus?

§ Ht

Solvuntur rationes initio adduci#.

U Ad primum in oppositum adductum neganda est minor. Et ad probationem bene respondetur ibidem. Ad impugnationem iero concedendum est antecedens, si sensus illius solum sit, quod habere lotam perfectionem in genere entis, non conveniat cuilibet attributo v. g. voluntati ex vi propris lineæ, et precise intra eam. Nani etsi voluntas divina oh generalem rationem entis divini potat imbibero totam perfectionem essentia» Dei, et attributorum per modum transcendentis consideratorum, non tamen petit ea ut aliquid suæ, seri alien® lineæ : wet licet natura divina sub conceptu naturo p*tat ut superaddatur illi voluntas, lk›n tamen, ut aliquid sua» sed alterius linea». Unde huc salis est, ut prædicta volundis debeat amari necessario a Deo : quia amor ejus tendit ad sua attributa prout in se sunt, tam quoad ea, quæ ex vi sua· lineæ, quam quoad ea, qual per modum transcendentis includunt.

Quare juxta hunc dicendi modum voluntas Del secundum omnia, quæ affert ut distincta a natura divina sub conceptu naturæ, et ab attributis sub conceptu attributorum includit totam perfectionem in genere entis quam afferunt cuncta attributa quamvis tota hæc perfectio sil in ea sub conceptu voluntatis. et impulsus perfectissimi, non vero sub conceptu v. g. intellectus, aut alicujus altering attributi. Neque enim ex co quod non sit in ea sub conceptu intellectus, deest illi aliqua perfectio : quia non habere perfectionem, quæ est in divino intellectu sub conceptu intellectus, non est quod revera desit illi perfectio, quæ alioqui est sub illo conceptu, sed quod non conveniat eidem per modum rationis ultimæ, sed per modum rationis transcendentis.

18 Eloada- lio Son. Et si radicem hujus (quia ad plures, et graves difficultates theologicas dissolvendas valde conducit, et ad id quod infra de formalissima ratione actus liberi Dei dicemus, maxime erit utile) videre desideras, ecce illam. Etenim sicuti in rationalitate v. g. possumus mentis praecisione penes explicitant, et implicitum distinguere modum illum seu rationem difierentialem in qua imbibitur ratio entis, et ipsam rationem entis ibidem imbibitam, ita etiam in voluntate divina proportione servata, cum aliquali tamen discrimine infra explicando, possumus pariter distinguere, tum modum illum, aut quasi modum, seu rationem propriam voluntatis, quæ per conceptum expressum ejusdem voluntatis exprimitur, in qua includitur ipsa essentia divina per modum transcendentis considerata : tum etiam ipsam divinam essentiam, ut hahet rationem transcendentis)^ et consequenter omnem oxcogitnbilem perfectionem aliorum attributorum, ibidem transcendentaliter inclusam.

Cætcrum licet iu hoc, cum discrimine tanvm jam explicando." conveniant, adhuc tamen maxima superest disparitas. Quia porlio entis, quæ descendit ad rationalitatem non est eadem omnimode absque virtuali distinctione cum ea, quæ descendit ad cæteras alias rationes, et proprietates inventas in homine, sed diversa : quia nihil singulare creatum potest re ipsa esse commune, et omnimode unum in pluribus

?.ñ· ·iΦ i' I J! 1 M.

itu.

etiam virtuaiiter distinctis. Ai radeirmet formalissima ratio esseotín· divinæ, nt hahoi rationem transcendentis, ac proinde omnis excogitabitis perfectio, qua· descendit. ad voluntatem divinam, debet etiam al divinum intellectum descendero. Quia ratio hæc divina' essentia· in ratione transcendentis considerata·, et afferentis omnem perfectionem in genere entis babel ob suam summam excellentiam, quod, cuin sit singularissima, ne proinde constituens lineam distinctam ah his in quibus transcenditur, possit esso communis communitate rei, idest, esse in omnibus, quæ sunt intra Deum secundum eamdem omnimodam rationem : siculi secundam.oamdemmet tribus personis divinis, ut habet rationem essentiæ, p; natura· communicatur.

in. Unde quemadmodum si e.idemmet formalissima ratio entis et perfectionis, quæ imbibitur in rationalitate, imbiberetur in omnibus aliis rationibus, et proprietatibus hominis, tunc omnes illa* ejusdem pariter perfectionis essent : et tota perfectio, qua· in cunctis reperiretur, esset in qualibet» ct tunc distinguerentur per hoc quod una non includit perfectionem alterius sub conceptu proprii modi, el rationis differentiatis ejusdem. imo si eadem rationalius imbiberetur in risihiliiate, et e contra, et sic de aliis, tunc id ipsum perfectionis quod per modum rationis ultima», morio tamen disp. 7. n. 72 et deinceps dicendo, considerata·, trahit secum rationalitas, traheret etiam risibilius per modum transcen 'entis. Ita quia in Deo eademmet perfectio divinæ essentiæ in omnibus formalitatibus divinis, et singulæ in singulis per modum transcendentis imbibuntur, ideo totam perfectionem omnium allerl quælibet sub suo conceptu proprio, el solum deesl illi quod non habeat illam per modum conceptus ultimi, el ulterius non determinati, seu sub conceptu formalissimo alterius. Sed circa hæ^vidnantur ea, qiub disp. et num. citatis dicemus, ubi aliquot objectiones dissolventur.

21' Ocrarri toi caiûâm raboni. Si rursus inquisieris, quon.o<lo cum hoc stet, et undo oriatur inæqualitas perfectionis divinorum attributorum v. g. intcllectus ct 'olwntaiia. Respondetur, quod cum hoc modo dicendi summa œqoaliias, et débita inæqualitas possunt in unum colia·-rero. Etenim iiitelhcius. v. g. ex genere sU0 secundtim id. quod expnu it ex vi proprii modi, el rabunib qu»>i dilfon niialL· omnino ultima·, affert perfccliotem rationem, quam vuluutas : et deindo secunduiu quod idem iiOelleelus est ens, sive attributum divinum, includit eamdem essentiam divinam, ac proinde omnem jierf^tionen) cwternnim aliarum rationum ex genero suu non ita perfectarum.!·] coiura vero voluntas quatenus consideratur, ut distinctu ab intellectu, et aliis attributis, non dieil rationem na perfectam sicut iniellecius : quia solum exprimit infinitatem intra lineam volendi, quæ ox genere suo non osl ita perfocU, ac infinitas m raliono intolligendi : at illud ipsum perfection is, quod quasi deerat illi ex hac ratione, habet includere ob rationem generalem entis divini : quia secundum istam rationem imbibit quidquid perfectionis est in ipso Deo. Ecco ergo quomodo attendendo ad propriissima cujuslibci, apparet inæ»juahta.s : et inspiciendo communia, æqualiUts omnimoda cernitor.

Utrum autem excessus jam dictus unius ailributi supra aliud proveniat solum ex diverso mouo, quo eadem essentia, ut habet rationem transcendentis imbibitur in illis, ut secundum suam specialissimam rationem precise considerantur; an vero ex alio capite? alia quæslio est alibi discutienda. Sicut etiam alibi Deu dante) explicabimus an prater essentiam divinam, ut habet rationem transcendentis, detur in Deo alia ratio transcendens imbibita in ejus essentia et attributis? nempe ratio entis divini, quæ tantam sit cis communis communitate rationis, non vero communitate rei, et eo modo quo divina essentia sub conceptu transcendentis consideratur? Et an ratione hujus transcendentia? sit æqualiias, vel inæqualitas in divinis perfectionibus? Ac tandem in quo eadem essentia ut habet rationem transcendentis distinguatur a se ipsa sub conceptu divioæ natura·.

raeiUi Addo pru majori solutione hujuR primi argumenti, quod liret dareinus, atiribulum misericordiæ non includere per nnxlum transcendentis totam perfectionem Dei, nihilonunus satis esset ad hoc ut amaretur necessario a Deo, quod ejus essentia esset essentialiter connexa cum tali attributo. Unquam cum raliune formali intrinseca illius, el illam perficiente, sine qua esse nequit. Nam hoc ipso quod divina essentia sil necessario volita tam quoadspecificationom, qnam quoad exercitium, oportet ut eodeni modo sint volita illa, qua? eamdem intrin-ære perficiunt et sine quibus ipsa consist»»ro nequit.

Ad .-ecmiduin respondetur, quod etsi operari ncces^iriu necessitati! (ut sic dicamus irrationali, violentavt\ aut puro innata absque consortio cognitionis intellectualis, dicat iniporfectionoiiL· ot sil propria rorum inanimatarum; attamen operari ex necessitate intrinseca vitali, el sumine voluntaria, necnon et cum perfectissima ratione circii summum bonum claro visum, maximam affert perfectionem, propriam naturarum intellectualium : neque enim operari libero pertinet semper ad perfectionem, sed solum quando objectum non est dignum amore necessario. Unde esset contra rectitudinem voluntatis summe recta), ac proinde contra perfectionem ipsius, cessaro a dilectione Objecti summe diligibilis ol claro visi, in quo nulla mali ratio apparere potest.

Ad tertium respondetur, ideo voluntatem creatam accessitari quoad specificationem actus respectu sui objecti, scilicet boni in communi, et simul esse liberam quoad exercitium respectu ejusdem, quia in ordine ad illud secundum se, et in se consideratum, habet rationem naturæ (ut consui et voluntatis seu libertatis, ut ex dictis est manifestum. Cæterum divina voluntas licet sortiatur rationem natura? respectu bonitatis Dei, ut esL objectum volituin, et consideratur secundum se, ac præcisa a quovis objecto etiam materiali, non tamen habet rationem libertatis in ordine ad eam sic sumptam : quia nequit ipsam ut est in te, et modo dicto acceptam, libere amare : alioqui periret rectitudo per essentiam divinæ voluntatis. Nam rectitudo hæc intrinsece petit, ut unumquodque objectum pro meritis diligat : ac proinde exigit ut summum bonum secundum se, et in se spectatum, in quo nihil mali, sed omnis ràtio dihgibilitatis apparet, quodque est ex se dignum dilectione omnino naturali, diligat naturaliter et necessario : ct ita solum habet rationem libertatis respectu créaiurarum, pi divina? bonitatis, ul est ratio volendi illas.

Quare ad argumentum distinguenda ost uiajor : *Quia simul rcliiirl rationem natura;, <l libcrlads* utcunque, neganda est : respectu sui objecti spcciticantis in se, ct secundum se præciso spectati, concedenda est. Et deinde juxta hæc neganda e?t minor, ot utraque consequentia. Ad probationem voro minoris concedendum est anlcerdens, el prima consequentia; et neganda secunda propter rationem dictam.

M «o Ad ronfirmalOiiem respondetur, quod Ul voluntas divina quatenus habet rationem libertatis (ut sic dicamus) quabi m actu primo desumat omnem suam perfectionem a bonitate. Dei non est necesso ut versetur Hboro circa ipsam secundum se, et in so inspectam, el ut pniîscindit a creaturis ianquam ab objecto materiali simul volito; sed satis est quod dum libere terminatur ad creaturas, tunc rabo fonnalis volendi sit eadem divina bonitas, ul est ratio diligendi ipsas. Utrum autem hæ duæ raliones divinæ bonitatis sint virtualiter duæ, el duplicem virtualiter formalitatem refundant in divinam voluntatem, nec ne? infra latius dicemus.

Sed dices, quomodo fieri potest ut ratio, formalissima volendi creaturas sit omnino θ[^00 necessaria, scilicet divini bonitas : et nihilominus voluntas tendat ad illas libero? et rationem dubitandi adduxit D. Thom. d Tbim quæst. 23 de Vent. art. 4, argumento H, in hæc fere verba. Kalio volendi seu finis, juxta philosophum in 2 Physicor. text. 89, et in 7 Ethic, cap. 8, ita se habet in appcliltvis ct operalivis, sicut principium in demonstrativis : sed in demonstrativis si principia sint necessaria, sequitur conclusio necessaria : ergo et in appetilivis, sl finis seu ratio volendi est omnino necessaria, fiet inde ul de necessitate velit ea, quæ sunt ad finem : ergo si *velle* divinum est necessarium respectu creaturarum quantum ad rationem volendi, scilicet bonitatem divinam, erit necessarium per comparationem ad ipsa volita, scilicet creaturas.

Addo, quod divina bonitas, ul est ratio Additavolendi creaturas, non potest libero amari : ergo neque ipsæ creatura? ratione illius. Antecedens palet. Quia ul est ratio volendi creaturas, est infinita : ot ita in ea nulla apparel ratio mali, ac proinde debet diligi amure necessario. Consequentia vero etiam liquet, exemplo nostrio cliarilatis supernalundis, per quam nequit libere amari proximus pro, ler Deum, ita ut Deus ipso sit ralio amandi proximum, quin ibidem libere ametur Deus.

Kespondelur ex eodem D. Thom. loco citato ad II, in hæc verba : *Quod jjisyllo- oV gismis, si principium sil nccessariüip, non acm sequitur conclusio necessaria, nisi sii neces- 3dudalpc^m saria habitudo principii ad conclusionem, et* D.Thom. *ita quanlumcumque finis sil necessarius, nisi id, quod est ad finem habeat necessariam habiludinem ad ipsumf ul sine quo* Hi *cue non possit, nulla erit mcessilat fine in ro quod est ud finem : sicut cUf incipin possint esse Vira, conclusione eaisknk falsa*

propter defectum necessaria habitudinis, non sequitur rr *necessitate principiorum, conclusionis necessitas :* hucusque sanctus Doctor.

Unde divina bonitas erit ratio volendi ea com quibus habet necessariam connexionem et ea cum quibus talem connexionem non habet : sicuti et idem principium est ratio sciendi unam conclusionem, ad quam necessariam dicit habitudinem, et alam cum qua Udi connexione caret. Et ita poterit optime eadem bonitas, et Cei minore adorn liberum, ut est ratio volendi ea. cum quibus ipsa ex parte sui non est necessario connexa, el terminare actum necessarium, ut est ratio volendi ea, cum quibus ipsa habet necessariam connexionem.

97. Bcntao

Ex quo ad id, quod additur, negandum esl an(ccftleo?» prol ationem concesso antecedenti, neganda est consequentia. Quia licet divina bonitas ex jarle sua sil infinita ; attamen objectum materiale, quod connulat, quodque hoc ipso quod ametur, ut objectum materiale, et secundarium, debet per modum unius simul cum ipsa, el per eumdem indivisibilem actum amari, est involutum imperfectionibus, et non necessario connexum ex parte divinæ bonitai's cum ipsa : et ideo est incapax ut ametur amore necessario : et consequenter divina bonitas, ut per modum unius indivisibilis objecti una cum ipsa amatur, ion potest necessario amari.

5». qairtln.

Ad quartum respondetur pro nunc peccalunh v· g ‹xln EW efficaciter immediate, et formaliter opponi rectitudini amoris, et ideo physice expellere illum : at cum divina bonitate solum objective habet oppositunrm, ethane præcise in affectu, et non in effectu, modo tamen alibi explicando. Unde etsi ex suppositione quod Deus velit, amorem sui esse in aliquo subjecto, debeat efficaciter molle peccatum : el similiter quia libere simpliciter vult actum amoris, i·'eo etiam libere odit efficaciter peccatum, nolendo oxislentiam ejusdem; attamen cx hoc quod absoluta necessitate velit bonitatem suam, non ideo debet velle eadem necessitate, peccatum non esso. Quia ex amore efficaci quo quis vult *esse* alicujus rei, solum sequitur udium efficax illorum, qua? efficaciter el in offectu, nvu veru iorum quæ solum in affectu non veru in effectu ipsum destruunt : maxime qiian lu existontia illius rei, qua» in affectu est destructiva boni suliti, potest alias maximo conducere ad ostensionem perfectionum» iu eo inventarum, qualiter poccalum ad divinæ juelitiic manifesiaiionein, etc. conducit.

Undead summum sequitur, quod sicuti peccatum tollit in affectu non vero in effectu Deum, ila io Deo sil necessario simplex quædam displicentia, et ahominaliu ejusdem, licet nou efficax et destructiva illius : alioqui implicaret cuntradicliunem peccatum ipsum, quippe quod non possei ullo modo in rorum natura esse. Utrum autem litec simplex displicentia sit actus formalis divinæ voluntatis? an vero suium virlualis et in alio eminenter contentus? infia (Deo dante) dicemus.

Ad ultimum neganda est minor. Ad pro lationem concesso antecedenti, neganda est consequenti.i. Et ratio disparilaiis est. Nam si semel datur, Deum posse non diligere so ipsum, tunc formalites realis, quam actus ille importet, posset non esse in Ib 0, pi de facto nun esset, si do facto se non dilexisset : quia non potest dari actus volitionis, quin terminetur indispensabililer ad objectum omnino primum, a quo capit speeiem : at actus divitæ volilionis a Deo ipso actu volito specificatur. Unde si postea Deus iulelligereiui volens respectu sui. necesse esset aridi in 'dio novam illam formalilalem et realiiatem. Ca terum ex eo quo l [Oluerit nolle creaturas, nun sequitur non esiu in illu totam cnlitetem et realilatem actus, quo poterat amare illas ; sed solum illam entitalem divinæ dilectionis, quæ de facto est terminata ‹ad divinam bonitatem ut ad objectum primarium, non fuisse actu terminatam ad creaturas diligendo illas ut objectum secundarium ; cum tamen potuerit ad eas sic terminari, ut infra in hoc eodem art. dicemus : et consequenter nulla inde intrinseca mutatio provenit in Deo; imo nec m creaturis, quandu habet actum nolilionis respectu earum, idest, quando vult, illas non esse futuras. Quia actus divinus, ejusque terminaiio solum inferunt mutationem juxta naturam effectos vo iti. aut noliti : at in præsenti effectus hic, nimirum non futuritio, tantum addit supra essentiam pussibilem extrinsecam illam denominationem.

DUBICM

DUBIUM II.

.In *Deus velit se ipsum amore proprio cl stricte dicio? an rero volitio, qua* ic. *tuli, lanium sil aclus gnudii de propriis bonis?*

Iu titulo aliquid ut certum supponimus, et aliquid in controversiam vocamus. Supponimus enhn ox jam dictis, Deum velle clamare so ipsum : imo ot gaudere do propriis et intrinsecis bonis. Vocamus autem in controversiam, an volitio et amor hic sil actus amoris proprie el stricto dicti? an vero solum actus gaudii? Quod, ut melius inlelligatur, et hujus dubii titulus maneat omnino explicatus, notandum est, quod amor solet sumi vel generaliter pro quovis affectu voluntatis ad bonum terminato; she per ipsum delectemur in bono habitu ; siro bonum ipsum desideremus aut speremus : vel magis in particulari pro quodam speciali voluntatis affectu tendente in bonum diversa ratione, ac spes, desiderium, aut gaudium. Diversus autem hic tendendi n». modus consistit in hoc. ut D. Thom. q. sequenti docet, quod gaudium et delectatio est de bono præsenti et habito : desiderium autem et spes de bono nondum adepto sed absenli, amor vero respicit bonum quasi in communi, seu (ut clarius dicamus) absolute sumptum, sive sit habitum et obtentum, sive non.

Inquirimus ergo peculiariter, an hic affectus voluntatis, nenipo amor stricto dictus, sit in Deo? quia sicuti ut certum supponimus in eo esse gaudium de propriis et intrinsecis bonis, ita ut non minus certum ifehcl etiam supponi, non esse in illo cæteros alios voluntatis affectus respectu sui iprius præter amorem proprio dictum. Nam ultra amurem et gaudium, solum restant alii novem, scilicet odium, fuga, tristitia, limor, audacia, ira el duo jam enumerati, «ilicei desiderium et spes, ac tandem desperatio : ct cx his sex priores ad malum fugiendum terminantur, ct 1res ultimi respiciunt vel bonum absous, ut desiderium : vel bonum absens et arduum, ut spes et desperalio. Constat autem quod in Deo ‹ecundum so, et sibi intrinseca nequit inveniri aliquod malum, aut ei deesse aliquod bonum intrinsecum : et ita non posse resp>.iu tui habere aliquem ex pae lictis affectibus. Unde si semel explicuerimus, an in ipeo sit auior proprie dictus (quod specialem ingerit diflicultalcm) consequens tui, ut maneat exacte explicatum id, quod post dubiam praecedens desiderabatur, scilicet quot affectuum generibus Deus circa se ipsum versetur, ut ita exacta notitia eorum, quæ sunt in voluntate divina circa Deum ipsum, omnino ad intra consideratum, habeatur.

SI.

Kflrii *dicendi modi.*

39. Primaf ncrice. Arrnb.

Prima sententia asset it, in Deo nun esso amorem stricto et specialiter dictum respectu sui ipsius. Ila Hence tract, 2, disp. 13, c. G; favet Arrub. I p. q. 20, in annotat. I, n. 3, dum dixit, difficile esse ponere in Deo praedictum amorem. Pro eadem sententia refertur Gabriel in 3, dist. 26, et alii ab ipso citati, quatenus inquit, in parte concupiscibili tantum esse quatuor affectus, scilicet desiderium et timorem circa absens, tristitiam et gaudium circa præsens : cumque 1res priores, ut jam diximus, Deo repugnent, necesse est ut solum gaudium in eo sit.

Gabr.

primum

Probari potest primo. Quia, ut dicebamus, amor ut distinctus a gaudio et desiderio non terminatur ad rem ut consecutam, et quasi inoxistentem in subjecto, cui amatur, nam hoc Oht proprium gaudii : ergo non minus repugnat Deo hic affectus, quam actus desiderii circa perfectiones proprias. Patet consequentia. Nam ideo non potest esso in illo affectus desiderii respectu perfectionum sibi intrinsecarum, quia repugnat ipsi, et perfectionibus suis futuritio, et alias desiderium fertur ad rem futuram : at non minus repugnat Deo bonitas ex se indifferens, aut præscindens a consecutione, et possessione ejus a se ipso : ergo nec miniis repugnabit affectus amoris proprie dicti qui tendit simpliciter ad bonitatem, pnescindendo ab hoc quod sit consecuta, vel non consecuta.

«

33. ConDr' primo,

Confirmatur primo. Implicat intellectum Dei cuntemplarf suam bonitatem, ut pnecisam ab existontia ;ut sic dicamus) in illo : ergo etiam repugnabit esso in illo aliquem affectum respectu su‹e bonitatis, qui non terminetur ad ipsam ut obtentam : ac proinde implicabit quod in eo aperiatur actus amoris proprie, et peculiariter dicti. Antecedens patet. Quia divina bonitas, et *esse,* hoc ipso quod tale, non potest non esse possessum, et (ut sic loquamur) consecutum a Deo : ac proinde talis pnecisio esset pnescindere in cognitione divini

esse ab co, quod est illi essentiale, quod implicat, imo ei aliunde hoc ipsum cum perfectione intellectus divini pugnat : quandoquidem hic ob suam perfectionem nequit pluribus, et distinctis conceptibus bonitatem Dei concipere, sed unico et simplicissimo conceptu debet tendere m ipsam prout esi in se, ac proinde, ut est existons, et ronsecuta ab ipso Deo. Prima vero consequentia etiam constat. Quia siculi ad Tolilionem requiritur cognitio, ita ad cenam, et determinatam volilionem certa, cl pro|K)rtionata cognitio desideratur : ergo cum repugno: proponi divinæ voluntati bonitatem Dei alio modo, quam ut quasi jam obtentam, implicabil alio modo ad ipsam ferri.

Coefr mibr brando.

Confirmatur secundo et explicatur. Sicut in intellectu sunt plura genera cognitionum sumpta ox variis, et diversis statibus objecti, scilicet ex statu possibilitatis, et præsemialitalis, ita m voluntate sunt plura genera affectuum accepta ex multiplici statu, et conditione rei volike : ergo sicut quia in Deo non esi possibilis nisi unicus status, scilicet praesentite el aclualitalis, lanium ponitur in ipso erga se cognitio intuiliva, nulla vero abstractiva contemplans ipsum secundum suam essentiam, et abstrahens a præsentia el aclualitate, ita ob eauidem rationem poni non debet in Deo erga se nisi affectus gaudii, qui est de re possessa, et omnino pnesenti.

3i. Sécoadaa.

Secundo, el principaliter. Nam respectu solius bonitatis divinæ actu existentis, pt ioilefcctibiiiter a Deo posseasm, tantum potest esse duplex affectus, primus quo velit illam non ut jam habitam, sed secundum so, quatenus infinite bonam, qui]K»tesl explicari hac hyputhesi, si per impossibile bonitas divina non existerai in Deo, aut ah ipso non possideretur, adhuc esset ilh gratissima , quia omnem rationem bonitatis continet; secundus vero quo velit sibi prodictam bonitatem quatenus jam habitam : sed primus affectus, ut distinctus a gaudio, Deo repugnat, ct secandus est formalissime gaudium, ut ex se patet : ergo solum gaudium poterit in Deo reperiri. Major palet ex dictis in explicatione tituli. Minor vero quoad secundam partem ex se constat. Quoad primam vero cliam liquet. Quia talis affectus complaceniiæ eat in se imperfectus, et inefficax, quippe non tendens ex vi sua usque ad lOnsrcutiunfun Ullis bonitatis; et ideo primus actus, qui in nobis unie efficacem amorem reperilur non est alius, quam ille pririius motu», quo bonum apprehensum secundum se spec· Litum primo nobis itrri lei : at in Deo non est ponendus affectus imperfectus, et do w inefficax : ergo, etc.

Tertio. Per nullum affectum nisi por i gaudtam animus quiescit in bono : orgoTfs hic solus est ponendus in Deo respectu I smn bonitatis. Antecedens palet. Quoniam I alii affectus prosecutionis potius sunt ten- I dentiæ in bonum, quam quies in illo : per] gaudium vero in eo, ad quod aliis affectibus j tendebamus, quietem habemus. Undo ob I hanc rationem diffinitur vulgatissimo gau- I dium seu delectatio per hoc quod sit animi I quies : et D, Augustin. 2 do Trinitate ca-h.J pile 10 dixit : *Fruimur cognitis in quibus* I *rolunbis ipns propter sr ipsa delectata con-* I *quiescit.* Consequentia vero etiam constat I Quia affectus e.x se viales imperfectionem I in ratione affectuum dicunt : et ita a Deo relegandi sunt. Imo ex alio capito prædicü affectus repugnant, scilicet quia superflue in ipso essent : nam inutilis prorsus est via existenti jam. ct conquiescenti per affectum gaudii in bono possesso. '.-a

n, (Air Slf F*|

Secunda vero sententia docet, in Deo l esse verum affectum amoris proprie, et^ sIncte dicti re.-peclu propriæ bonitatis, cl hunc esse distinctum virtualiter a gaudio. Hanc innuit Suarez Jib. 3 de attributis ρο· Se sitivis cap. G, num. 7, et videtur esse divi Thoma· quæst. sequent, art. 1, ubi ail iΛ amorem esse primum actum voluntatis, et principium aliorum actuum : ac proinde saltim virtualiter debet esse distinctus a gaudio, et a cæteris aliis actibus. 1

Cnü* «J

Dpindn rat-one pro!>atur. Nam Deus hl- M bet actum gaudii respectu sui, et omnium perfectionum sibi intrinsecarum : ergo etiam amorem specialiter dictem : ergo talis amor erit virtualiter distinctus a gaudio. Antecedens ex se patet. Secunda vero con-«iquuntia etiam constat. Nam amor, ut ex dictis constat, habet distinctum objectum formale a gaudio : ac proindo distinguetur virtualiter ab illo. Prima autem consequentia prubatur Nam primus actus voluntatis et quasi radix reliquorum est amor. Et ratio uet, quod cum actus hujus poientiæ tini in duplici differentia, alii consistentes in prosecutione boni, alii in fuga mali, necesse est, ut utrosque procedat amor. Primosquidem : quiaamor versaturcirca bonum absolute, illi vero circa bonnrn determinalum. ut spi»- circa bonum arduum, gaudium u»ro circa præscns : at aicut bonum absolute suAplum, prius est se ipso ut jam determinato, ita affectus circa illud sic acceptum. debet osso prior affectibus circa ipsum, ut est jam determinatum. Ultimos etiam actus præcedil mnor : quia versatur circa bonum quod por se et ratione sui inspicitur a voluntate; illi voro ultimi affectus circa malum, quod solum secundario cadit sub eadem voluntate, quatenus opponitur tono dilecto.

(infirmatur primo. Nam ideo ponitur in Deo, virtus justitia?, et ojus actus distinctus virtualiter ab actu misericordia?, aut voluntatis divinæ, non vero eadommet forinalitas absque distinctione virtuali est simul formaliter eminenter voluntas, justitia, et misericordia, quia objectum, v. g. misericordiæ, est formaliter distinctum ab objecto juslitim aut voluntatis divinæ : ergo cum proprium objectum amoris sil bonum, quia bonum : et gaudii sit idem bonum, quia possessum, non poterunt non isti actus virtualiter distingui : ac proinde actus ille divini amoris non erit formaliter eminenter et absque distinctione virtuali actus gaudii.

Conlirmatur secundo ex iis, quæ in nob»s experimur. Nam delectatio nostra ori-

‘lar ab amore : ergo etiam delectatio seu eaudium, quo Deus de propriis bonis gaudet : et consequenter tale gaudium erit virtualiter diversum ab amore. Hæc ultima consequentia salis patet : nam quod ab alio oritur, saltim tanquam a ratione a priori, debet saltim virtualiter ab eo distingui. Prima vero consequentia ox paritate rationis constat. Antecedens autem est

el alia cnn/Ll 01 nnmuiö ν·ε·ι aliquam non amaremus, nequaquam delecta* rwnur ejus praesentia : undo ideo de illa delectationem capimus, quia ipsam diligimus : sicut non tristamur nisi de eo quod nolumus, et affective fugimus : nec ob aliud fugimus aliquid, nisi quia bonum oppositum amamus.

S π.

Proponitur prior assertio.

Xibilominns dicendum est primo, amoηππ stricte eL peculiariter dictum rirca pro.rn bona reperiri formaliter in Deo. Ita I). Thom. infra q. 20, art. I, ubi sic inquit ; *frspondio dicendum. quod necesse* 'it *ponere amorem in Deo. Primus enim*

mo/ur *voluntatis ct cujuslibd appdilivæ virtutis est amor,* etc. *Unde in quacunque est voluntas vel appetitus, oportet esse amorem. Hemoto enim primo removentur alia. Ostensum est autem in Deo esse voluntatem. Unde necesse est in eo ponere amorem.* Ubi, ut vides, aperte loquitur de amore stricte et specialiter dicto : siquidem solus isto est primus voluntatis motus, a quo cæleri alii ortum ducunt, ut in corporo ejusdem articuli sanctus Doctor probat.

Idem etiam docuit et probavit l contra Gent. c. 91, rationo 6, his verbis : *Omnis affectionis principium est amor. Gaudium enim, et desiderium non esi nisi amati boni : limor etiam, cl tristitia non est nisi de malo, quod contrarialur bono amato; ex his autem omnes aliæ affectiones oriuntur : sed in Deo est gaudium ct delectatio : ergo in Deo est amor.* Undo infra in eodem c. sic concludit : *Patet igitur ex prxdiclis, quod in nostris affectionibus nulla est, quæ in Deo possit proprie esse, nisi gaudium ct amor, quamvis diam h.rc in eo, non secundum passionem, sicut in nobis sint.* Idem.

Ubi satis aperio loquitur sanctus Doctor do amore stricto ct specialiter dicto. Tum quia amor generaliter dictus prout includitur in quovis actu voluntatis, non ponit in numero cum nostris allectionibus, nec est specie distinctus a cæleris : hic autem loquitur D. Thom. de affectionibus, quæ ponunt in numero inter affectiones nostras, ut ex modo loquendi ejus constat : ac proindo de affectu voluntatis specie ab aliis distincto : et propterea inter illas numerat amorem et gaudium. Tum etiam : quia alioqui superflue præter gaudium numerassot inter illas amorem : siquidem amor generaliter dictus, intimo imbibitur in gaudio : et ita hoc explicato ibidem includitur et ille. Et propterea cum inter passiones anima? connumeratur amor tanquam passio, sive allectio illius, semper inlelligitur ‹lc amore stricto et specialiter dicto.

Et tandem hoc ipsum tuetur angelicus Doctor in 3, dist. 32, quæst. 1, artic. l in corpore et ad 1, ubi sic habet : *Quædam vero passiones sunt, quæ dc ratione sui non important aliquid materiale, vel aliquem defectum, sicut delectatio : unde etiam in operatione intellectuali delectatio est, non solum in corporali operatione, ut Philosophus probat* in 7 *Ethic, et propter hoc delectatio in [lro potest poni, non quidem ut passio, sed operationem suam simplicem, d sine motu consequens per modum inldhgtndi, ut Phi-*

Irs «ct.

J I?

VI

losophus dicit in 'I Ethicorum, quod Deus simplici gaudel delectatione : ıi similiter etiam amore dicendum est. In quibus verbis eodem modo ponit in Deo delectationem, et amorem, quæ alias in nobis sunt passiones : cumque amor, qui alias in nobis connumeratur inter passiones, sil amor specialiter dictus, ut nuper diebamus, consequens est, ut iste secandum mentem D. Thom, sil in eo ponendus.

apua. Femra. Gooial. Unde hanc sententiam tuentur Cajetan. art. I, quæst. 20, nuper citata, Ferrara loco citato ex l contra Gentes, Gonzalez eodem art. I, quæst. 20, in explicatione arti-

Sum. culi, et disp. 62, Suarez lib. 3 de attributis positivis, cap. 6, num 7, et alii plures ex recentiuribuB tam intra quam extra scholam D. Thom.

Ratio autem prior, et fundamentalis hu-

attertio- jus assertionis desumitur ex D. Thom. loco citato ex hac prima parte potestque sub hac

D.Ttoo. forma proponi. Quoniam de ratione amoris stricte, el specialiter sumpti non est quod non tendat in bonum possessum ; sed quod non tendat in illud formaliler ul possessum, sed ut lionum est : at voluntas Dei tendit ad bonum el *esse* divinum , quod semper, et indefeclibiliter a Deo possidetur, ut est summum quoddam, et infinitum bonum : ergo tendit in illud amando, et volendo ipsum per amorem stricte, et specialiter dictum : ac proinde amor iste in Deo reperietur. Utraque consequentia est satis perspicua.

^robatw mboris. Minor autem etiam patet. Tum quia cum bonum illud divinum, et sit a Deo possessum, et sit in se summo, et infinitum bonum, non est cur divina voluntas non possit tondere in illud qua ratione est summum, et infinitum bonum, sicut tendit per actum gaudii in ipsum quatenus est bonum actu habitum, et possessum a Deo. Tum etiam : nam etsi voluntati divin» proponatur Deus ut habens *esse* a se, ac proinde cum uiuui sua perfectione quasi jam obtenta; attamen ita fertur in illum, et in bonum infinitum ipsius, ut licet non in effectu, nihilominus in affectu non supponat, sed potius ponat omne illud bonum in Deo, quod potest explicari per hanc hypolhesin, scilicet quod si per impossibile Deus non haberet *esse* a se, nihilominus affectus ille, quo vult Deum habere *esse* a semetipso, est talis natura·, ul communicaret, saltim in affectu, eidem, quod esset ens a se : ergo licet prædiclus affectus quasi materialiter, aut specilicative terminetur ad *essr,* et bonum divinum obtentum, non tomen ut obtentum, sou possessum. Hfl

Major vero quoad priorem partem etiam Sm J constat. Tum quoniam actus amorfs stride, cl specialiter dicti, est primus actus volun- fcr I tatis, a quo cœteri alii actus ortum ducunt : FttJ et ita nullus desiderat aliquid nisi bonrnn I amatum : neque aliquis gaudet nisi do bono I amato, nec quis odit nisi id . quod con- 1:1 tranatur rei, quam amat, cl sic de aliis I voluntatis motibus. Si autem esset do ratione amons stricte dicti, quod non lende- I ret in tonum, quod est possessum, non posset prædictus amor esse principium actus gaudii essentialiter petentis, quod sit I do bono possesso ut tali : et ita nos non I delectaremur do bono obtento, quia illud I amamus; sell quia ipsum amavimus, cujus I oppositum manifeste experimur. Et ideo I hoc ipso, quod displiceat nobis bonum do I quo gaudebamus, statim cessat gaudium, I quia cessat amor, quippe incomposibilis cum illa displicentia. I

Tum etiam : quia alioqui dum quis effi- I caciter in eodem instanti vult finem, et ad I illum consequendum media adhibet, ut fre- ! quenter contingit in iis intentionibus, et ;| electionibus, quæ interius in voluntate nostra consummantur, tunc non esset ibi- l dem verus amor talis finis, sed solum gaudium : at hoc est aperte fa'sum, quando- | quidem gaudium non ponit, sed supponit bonum, de quo quis gaudet; cum tamen talis vo!i»io efficax ponat bonum illud quod semel intendit. . J

Quoad secundam vero partem, scilicet a salis esse ad rationem prælicti amoris, quod tendat in bonum possessum qua ratione bonum est, sic eadem major suadetur, Tum quidem ex dictis pro prion illius par- ' ret le, et ex iis, quæ nuper dicel»amus. Quia ••um actus amoris stricto, et specialiter dicti, I sit primus motus voluntatis, tendit in bo- l num secundum quod bonum est; non vero ut induit peculiarem aliquam, et magis contractam rationem boni. Nam sicut ratio boni generaliter sumpti, seu qua ratione bonum est, habet esse prior ratione boni absentis, verbi gratia, vel praesentis, j ex eo quod absentia, vel præsentia boni l lunt determinationes boni, et id quod est ' determinabile per aliud, est prius illo, ita J prædicta ratio boni in communi, et prai- l scindentis per attractionem pure præcisivam a peculiaribus rationibus boni, est] objectum proprium, et accommodatam re*. pectu primi .vius voluntatis, scilicet amoris

rù stricta, el specialiter dicti.

Tum etiam : quia bonum possessum qua ratione bonum est. et non solum qua ratio- tie est possessum, habet rationem objecti amabilis, ul ex se constat : ut non per actum gaudii, quia boc fertur in bonum ut praesens el possessum, nec per actum desiderii, aut alios actus prosecutionis, ut intuenti constabit, quia omnes illi respiciunt particulare* rationes boni : ergo per actum amoris stricte et specialiter dicti : ac proinde salis erit ad rationem hujus actus, quod licet feratur in pnediclum bonum possessum, tendat tamen in illud ut bonum est.

Quam rationem adduxit el elucidavit idem sanctus Doctor 1, contra Gent. c. 91, u. ratione 4, his verbis : /Imor *ex parle objecti* non *importai aliquid repugnans Deo cum sil toni, nec ex modo se habendi ad objectum. Sani amor est alicujus rei non minus cum habetur, sed magis, quia bonum aliquod fit rabis affinius, cum habetur. Unde el motus ad finem in rebus naturalibus ex propinquitate finis intendilur : quandoque aulem contrarium per accidens accidit, utpote, quando in amato experimur aliquid quod repugnat amori : tunc enim minus ainalur quando habetur. Non ergo amor repugnat dicinx perfectioni secundum rationem sux tpteiei* : at *igitur in Deo amor.*

Confirmatur et explicatur. Quoniam amor stricta et specialiter dictus duo habet. Primum est, quod fundatur in unione amantis β amati, el quo major est hæc unio, eo imnr est intensior. Secundum est, quod 7® amor est unio quædam stricta et specillis ejusdem amantis cum re amata : ergo quod amans et res amata sint inter se conjunctissima, nihil oberit, sed potius valde pnxleritad prædiclum amorem : ergo quod divina bonitas, quæ est ratio objectiva, quare voluntas Dei velit ipsum *esse* divinum, necnon et creaturas, sit summe conjuncta cum ipso Deo, ita ut sit ipsemet, non tollet, quinimo proderit ad hoc ut per imorem slricle et specialiter dictum, el •umme se ipsum diligat, necnon el creaturis prout divinam bonitatem decuerit.

t Antecedens quoad primam partem pa- Ut. Tam, quia propierea magis amamus ewquos nobis unii generis origo, aut con- ÎoùI TerQtionis usus, quam eos quos nobis so- r>i hm unit humanæ natum societas. Tum Hiun : quia cum unumquodque naturaliter typetalsuo mo:lo, id est, per appetitum sibi l^ortionatum, proprium bonum, el hoc quasi fundamentum amandi alia, inde est ul amor fundetur in unione amantis el rei amaUe, et quo major fuerit hæc unio, eo unio amoris, seu umor ipse sit major.

Quoad secundam vero partem etiam con- Quoad «tat. Nam ideo Dionys. de divin, nomin. Sd7m c. 4, hæc verba refert ex sanctissimo Hie- idim rotheo magistro suo in lib. de laudibus '5^7' amoris : *Amorem sive divinum sive angeli- “3il^Dr· cum, -sive spiritualem vim quamdam conjun- nys^ gentem misccntcmque inlclligamus, qux superiora quidem impellit, ut inferioribus prospiciunt el considant : paria aulem ul inter se societate jungantur : ac denique inferiora ul se convertant ad superiora.* Ipse autem sanctus Dionys. prædixerat in eo- · dem c. : *Amoris verbum vim habet faciendi unum, el colligandi prxstanlique modo res inter se miscendi* Unde August, tom. 3, lib. 8 de Trin. cap. 10 : *Quid esi* (inquit) o *amor nisi quædam vita duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem scilicet, et quod amatur.*

Prima vero consequentia, ex qua poste- Ostcadi- rior aperte colligitur, satis ex antecedenti ıvμ patet. Unde sicut summa similitudo per- primi lingens usque ad identitatem in *esse* entita· qu^tfî. tivo inier verbum et rem intellectam, non obest, sed potius prodest ad summam el perfectissimam intellectionem, quia intellectio proul est dictio, est productiva similis : atque adeo summa intellectio erit productio verbi summe similis, et percon- se>quens verbi, quod sit ejusdem naturæ in *esse* entitativo cum intelligente : ita quia amor stricte et specialiter dictus fundatur in unione amantis et amati, ac proinde et ipsa etiam affectiva aut effectiva unio ejusdem amantis cum re amata in prædicta illa unione fundatur, oportet ut unio illa prior, ex qua hæc posterior sequitur, non obsit, sed prosit ad prædictum amorem : et quo hæc fuerit major et intimior, ita ut res amata et amans sint idem, eo amor sit perfectior.

Quam confirmationem adduxit etiam D. ,3' Thom. l contra Gent. cap. 91 sæpius ci- i› Thom lato, ratione 3, his verbis : *Cum unumquodque naturaliter velit, cl appetat suo modo proprium bonum, si hoc habet amoris ratio, quod amans velit aut appelai bonum amati, consequens esi, quod amans el amatum se habeant sicut ad id, quod est cum eo aliquo modo unum, ex quo videtur propria rallo amoris consistere in hoc, quod a/fcclus unius tendat in alterum, sicut in unum cum ipso, aliquo modo. Propter quod a Dionysio dicitur, quod amor est uniliva virtus. Quanto*

<rgn td, *unde amans aI* unum *cum amnto. aI majus, tante aI amor intensior. mugis enim onmmus quos noHt unit tjenrralionis origo, oui conversationis ttfUS, nul aliquid hujusmodi, quam tas quos nobis snlum unit human* nalurx societas. El rursus, quante id, est quo est* unio. *est magis intimum, vel unitum amanti, lanio amor fit firmiur. Unde interdum amor qui aI e* aliqua passione, fit intensior amore qui esi er naluroli origini,* rd ej *aliquo hatilu, sed facilius transit. Id autem, unde omnia* (idest tam creature quam creator ipse) *Deo uniuntur, scilicet, ejus bonitas, quam omnia imitantur, est matrimum el intimum Deo, cum ipse sil sua bonitas. Est igitur in Deo amor, non solum renis, sed etiam perfectissimus, fI firmissimus :* lam respecta sui quam creata* raront.

§ 1Π.

Assertio posterior.

4L Dicendum est secundo, amorem stride, et peculiariter didum, et fonnaliter repertum in l)eo respectu propriorum bonorum, esse in eo non utcunque fonnaliter, sed fonnaliter eminenter, ita ut non disiinguatur virtualiter a gaudio. Hæc est D. Thom. infra q. 20 citata art. l in solutione ad primum, ubi ait, Deum unica, ct eadem simplici operatione gaudere, ct amare per amorem stricte, el socialiter sumptum, de quo ibi loquebatur, ut ex dictis constat. Nomine autem simplicis operationis intelligil operationem ita simplicem, ut excludat non solum renlcm distinctionem, soil diam victualem inter utramquo operationem, ut patet ex iis, quæ ex eodem disp. 2, dub. l hujus tract, asseruimus, ct ex ratione quam ex ipso angelico Dodore loco ibidem relato desumptam, slatim adducemus : ac proinde sanctus Doctor admittit in Deo resjædu propriorum bonorum amorem stride el peculiariter dictum : qui sit in eo non utcunque formaliter, sed formalitcr eminenter, ila ut non distinguatur virtualiter a gaudio. Unde sanctum Doctorem sequuntur ejus discipuli, et alii plures.

.TboQ.

45. Cæterum quin assertio indiget explicatione, ideo sic declarari potest. Etenim sicui jiraclicmn, el speculativum possunt accîpi dupliciter, uno modo limitate, prout sunt dilferentiiv constituentes scientius inferiores; et sic una ratio istarum dicit incompusibilitatPin cum alia alio modo ilfi. initato, prout conveniunt in unica ratione superioris Ordinis (nam qua* reperiuniur dispersa in inferioribus, sunt unita in superioribus? et secundum istam consideratio nem pnu iicuin et speculativam possunt simul fonnaliter eminenter reperiri in aliqua una scientia, quia talis scientia ex eo quod superior et illimitata sit, potest adunate conditiones inferiorum secundum propria*, el formales carum perfectiones, sine limiUtiODOtamen ad aliquam illarum continere : et ideo scientia Dei una formaliter existons ab»|ue distinctione virtuali simul est practica cl speculativa : ac proinde utrumquo ei fonnaliter eminenter competit : formaliler quidem, ex eo quod fonnaliter habet rationem praclicæ, et speculative : eminenter voro quia ratione suæ eminentia·, et perfectionis baM ut per hoc quod sit formaliter praclica, non desinat esse simul speculativa. Ita similiter amor proprie, et peculiariter dictus, et gaudium possunt considerari dupliciter. Primo limitate prout in creaturis reperiuntur, secundum quam considerationem umor respicit bonum, ut bonum cum exclusione respiciendi illud per illum actum quatenus obtentum; gaudium vero respicit bonum quatenus obtentum, el possessum cum exclusione respiciendi illud eodem actu, precise quia bonum : ac proinde duo isti modi respiciendi, sunt incomposibiles in uno, et eodem actu. Secundo vero possunt sumi illimitate, et secundum hanc considerationem non repugnat, ut amor et gaudium inveniantur in unico, el eodem actu superioris ordinis, fonnaliter eminenter, et absque ulla distinctione virtuali utrumquo continente : quia actus ille ratiune suæ cminentiæ amplectitur formaliter utramque rationem, secundum proprias conditiones cujuslibel.

His ergo suppositis probatur assertio fundamentali ratone ex divo Thoma deprompta, et tam hanc quam praecedentem assertionem suadente. Nam in nobis voluntas se ipsa fonnalushne est potentia volitiva per amorem proprie, el peculiariter dictum respectu *esse,* ot bonitatis illius suppositi in quo est, et simul se ipsa habet vim ad gaudendum de eodem *esse* ac bonitate in illo imbibita. absque eo quod indigeat, aut possit habere, vel aliquam virtutem affectivam, realiter superadditam, per quam de terminetur ad hunc amorem et gaudium, vel aliquam aliam forinalilatem virtualiter a so ipsa distinctam, quæ ad utcumque aut ad aliquod eorum inclinet, ut ex dictis articulo

îistft.o- *te·

oculo primo disputatione srcimda num. 43 satis constat : ergo etiam in Deo ejus votante? so ipsa formalissime absque aliquo alio, sive realiter. sive virtualiter superaddito, halabit vim ad diligendum per arnorvm proprio dictum *esse* et bonitatem divinam, el ad gaudendum de illis : ergo se ipsa formalissime erit amor proprio dictus cl gaudium de suo *esse* ac bonitate infinita.

Prima consequentia ex paritate rationis salis constat Secunda vero ex iis, quæ disputatione secunda dubio primo diximus etiam patet. Nam id ipsum perfectionis, quod habet voluntas creata per modum potentia·, reperilur in voluntate divina per modum actus purissimi : ergo si voluntas creata se ipsa formalissime absque aliqua distinctione virtuali est potentia proprie dilecliva et (ut sic dicamus) gavisiva respectu *use,* cl bonitatis ejus suppositi in quo est, fiet inde, ut voluntas divina per modum actus purissimi sit amor proprie dictus, el simul gaudium de proprio *esse* ct boni rate Dei.

1 •M*. Confirmatur primo. Nam ex eo quod in creaturis ponitur potentia ipsa volitiva, necnon et virtus misericordiæ tanquam aliqua duo spectantia per se ad distinctas Uncas, ideo in Deo voluntas per modum •ictus purissimi, et misericordia per modum pnri&iniæ actualitatis, virtualiter distinguuntur, et ad distinctas lineas perlinent : ergo quia in creaturis voluntas, ut est potentia dilectiva per amorem proprie dictum, et ut potest elicere actum gaudii respectu OM, et bonitatis ejus suppositi in quo est, non distinguuntur, nec spectant ad distinctas lineas; ideo in Deo amor proprie dictos, el per modum actus purissimi, necnon el gaudium actuale respectu bonitatis et me divini, non distinguentur adhuc virtualiler, nec ad distinctas lineas pertinebunt.

1 ' R*· jL· ; ' Confirmatur secundo. Ideo scientia Dei aleque distinctione virtuali est simul practici ct speculativa : quia ejus objectum, jcilicet Deitas, habet in ratione objecti forailis ipsius tantam eminentiam, ut se ipsa formalissime utramque rationem objectiran speculativi, ct practici tanquam rationes inadæquatas ex parte solius modi concipiendi distinctas, contineat : ac proinde « ipsa quatenus Deitas habet ut sit prima reguli operandi, et simul prima veritas speculabilis : ergo etiam voluntas scu vollio divina erit simul absque distinctione virtuali actus amoris, et gaudii de divina Ionitali\

Antecedens constat or iis, quæ communiter docent ThomisUe cum divo Thoma supra qmvsL 1. Consequentia vero probatur. Nam etiam objectum divinæ voluntatis seu volitionis est bonitas divina/do cujus ratione est, quod sit infinito bona, et simul sit quasi obtenta, ct possessa ab ipso Deo, ita ut hæ sintduæ rationes inadæquatæ ex parte solius modi concipiendi distiuctæ : ergo idoinmet actus seu volitio divina babebit se ipsa formalissime alias duas rationes inadiequatas . ex parte solius modi concipiendi distinctas : quarum una correspondeat eidem bonitati ut infinito bonæ, et quatenus ex parte ejusdem modi concipiendi non dicit esse quasi possessam ab ipso Deo, ac proinde sit amor : et alia correspondeat eidem bonitati ut quasi possessæ âb ipso Deo, seu prout est in ipso, el consequenter sit gaudium : quamvis utraque ex parte rei conceptae respiciat unum, ct idem formale objectum, quia ex parte ejusdem rei conceptæ nullo modo distinguuntur. h.Thom.

48. Objectio prior

Nec referi si objicias primo. Bonitas divina prout est in se, ct prout est ratio miserendi, aut justum faciendi est eademmel bonitas, et solum penes distincta munera ex parte nostri modi concipiendi distincta : et nihilominus voluntas, misericordia, et justitia, quæ has tres rationes respiciunt, distinguuntur virtualiter : ergo ex eo quod bonitas divina non distinguatur virtualiter, ut est infinite bona, et ut est quasi possessa a Deo, el existons in ipso, male colligitur, quod, actus amoris, et gaudii versantes circa hæc non distinguantur virtualiter.

Confirmabo.

El confirmabis. Nam in nobis bonitas proprii *esse* habet tum rationem bonitatis, tum esse possessam a nobismelipsis, quia nequit inlelligi bonitas proprii *esse,* sine eo quod sit in nobis : et nihilominus nostri actus gaudii, et amoris circa illam, realiter distinguuntur : ergo, etc.

40. Enodatio objectionis.

Respondetur, majorem ad summum esse veram de bonitate divina in *esse* rei, non tamen in *esse* objecti considerata : quia licet sit una, ct eadem bonitas, est tamen ex parte rei conceptæ diversimode attingibilia a voluntate, justitia, cl misericordia divina. Unde voluntas ex modo attingendi, ita attingit formaliter eamdem bonitatem, ac si non esset ratio miserendi : ot misericordia, ita formaliter terminatur ad prædictam bonitatem, ac si non esset ratio justum faciendi ; quanvis omnes illæ respiciam materialiter bonitatem divinam, ut in *esse* rei continet omnem bonitatis rationem. Unde

neganda est consequentia. Quia bonitas Dei, ut est infinite bona includens esse actu quasi obtentam a Deo, est tam in *esse* rei, quam *esse* objecti eademmcl bonitas respectu amoris et gaudii divini, ul in hac nostra ratione fundamentali explicatum, el prolatum est.

Solatia eetfirni- itoflù. Ad confirmationem, quod adhuc admisso antecedenti, nihil inde contra nos. Quia sicut esse practicum, et speculativum in scientiis inferioribus sunt incomposibilia, secus vero in scientia superiori, ita actus amoris, et gaudii in robus inferioribus non Insunt compati in uno el eodem actu ; bene tamen in Deo. Adde non esse de ratione bonitatis, v. g. Petri, esse quid possessum ab illo : et ideo maneret eadem tota essentia, et bonitas essentialis Petri, licet noi? subsisteret in Petro, sed in alieno supposito, scilicet divino, ul in humanitate Christi Domini contingit.

50. objedie. Nec eliam refert si objicias secundo, Φ20^ βi ratl° Pro assertione cum suis confirmationibus facta aliquid probaret, etiam convinceret, omnes actus virtutum affectivarum, ul justil-æ, et misericordi© non distingui in Deo adhuc virtualiter a divina voluntate, el actu amoris stricte, et peculiariter dicti, quo se ipsum diligit : quoniam in voluntate nostra, et similiter in voluntate divina vis ad amandum per amorem stride dictum, et ad gaudendum de propriis bonis, non magis sunt idem absque distinctione virtuali, quamvis ad eumdeiu amorem, ct ad miserendum, vel justum faciendum : et ita voluntas nostra se ipsa habet vim ad amandum el miserendam : ergo si propter hanc rationem, el quia ea qu© sunt in creaturis per modum putenti© debent in divinis esse per modum actus purissiuii, colligimus praedictum amorem et gaudium non distingui virtualiter in Deo, non poterit non inde colligi eumdeiu amorem, el actus virtutum misericordi© ct justiliæ non distingui in divinis adhuc yirlualiter.

Di.eiiur. Non itaquo hoc referi. Quoniam ex dictis in hoc tractat, disputatione 2, dub. 2, salis solutum manet. Unde negandum esi antecellens. Et al probationem negetur etiam antecedens, si intelligatur (ul debet inlelllgi) de vi a«l miserendum, verbi gratia, respiciente objectum misericordi© ut objectum formalissimum Illius. Nam luee in creaturis distinguitur realiter. el in Deo virtualiter a vi amandi per amorem peculiariter dictum propria bona respiciendo objeclum voluntatis tanquam objectum formalissimum ejusdem vis, ut ex dictis ia hoc tract, disputat. 2, num. 31, el sequentibus constat : cum tamen vis ad praedictum amorem el gaudium, respiciens formal.ssimum objectum voluntatis, de qua in praesenti loquimur, sint unum cl idem absque distinctione virtuali. Unde ex hac objectione ad summum sequitur, quod actus ex parte nostri modi concipiendi, elicitos a virtute misericordiae, et respiciens objectum formalissimum illius, sit simul absque distinctione virtuali actus amoris el gaudii, respectu objecti misericordi©, quod idem in virtute justiliæ cum proportione dicimus, quamvis prædictus actus amoris el gaudii proprius virtutis misericordi© virtualiter distinguatur ab actu amoris et gaudii correspondents, modo insinuato, virtuti justiliæ, aut voluntati.

Diximus : Si *inlelligalur de* vi *ad miserendum verbi gratia, respiciente objectum miseiicordix, ut objectum formalissimum illius* : quia si loquamur de vi ad miserendum respiciente objectum formalissimam voluntatis ut tale, tunc hæc non est distincta ab ipsa voluntate, neque a vi ad amandum propria bona sub pne licta ratione formali, ac proinde actus ei nostro modo concipiendi correspondens. erit ipse* met actus purissimus, in quo consistit ipsamel essentia voluntatis divinæ.

§ IV.

Respondetur ad argumenta aliarum sententiarum.

Ad primum ergo pro prima sententia distinguendum est antecedens : *Non terminatur ad rem ul consecutam,* reduplicative et tanquam ad rationem *sub qua* saltim ex parte nostri modi concipiendi, concedendum est : *Non terminatur ad rem ul consecutam,* specificative et tanquam ad rationem formalem *qux* et in *esse* rei, negandum est. Quia licet amor possit non tendere hoc modo ad bonitatem ul consecutam , non tamen id ei repugnat. Unde neganda est consequentia. Et ad probationem in contrarium concedenda est major et distinguenda minor : *Prxscindens a consecutione el possessione ejus a se ipso,* pneciaione negativa excludente prodictam consecutionem, seu possessionem, concedenda est ; præcisione pure præcisiva et ex parte nostri modi intelligendi se tenente, neganda esi. Quia licet

cvl ex parte rei concept© includatur in bonitalo, quæ est divina, lam quod sit infinita, quam quod sit ab ipso Deo possessa; nihilominus intellectus ex parte sua potest coucipero unuui, non concepto saltim expresse alio. El ideo co.lem modo distinguendum est consequens.

Itaque in hoc differt actus desiderii ab amore, quod desiderium pr.escindit pnecisione negativa a possessione boni desiderati, quippe excludens possessionem ejus : at vero amor non petit necessario aliam pnccirionem nisi pure præcisivam, et ex parte nostri intellectus se tenentem, quatenus licet terminetur ad bonum etiam ut obtentum specificalive; non tamen, saltim ex parte nostri modi concipiendi, terminatur ad illud ut obtentum reduplicative, ita ul hæc sil modo dicto ratio *sub (jua,* sed quatenus bonum est.

Unde ut jam diximus, actus amoris, superioris ordinis dicit utramque rationem formaliler eminenter : et ille actus ut amor importat munus quoddam, quo præcise præcisione se tenente ex parte intellectus, lendit in bonitatem infinitam eta Deo possessam quatenus bonitas infinita est : nam bonitatem Dei esse ipsi pnesentissimam et ab eo possessam est quid infinite bonum Deu. Et deinde ut est gaudium, dicit aliud munus ex parte solius modi concipiendi distinctum, quo tendit eodem proportionali modo, seu quiescit in illa bonitate, ut Dei est et ut ab ipso possidetur. Quare cum dicitor , proprium esse amoris, tendere in Ionum absolute, tantum denotatur ratio iu&çuuamor tendit in bonum ; sive illa sit distincta a ratione *sub qua* gaudii ex parte rei concepta, ut in amore creato accidit; me solum ex parte modi concipiendi, ut in amure Dei respectu sui contingit.

Ad primam confirmationem concedendum est antecedens, et distinguendum consequens : *Qui non terminetur ad ipsam ul cUtnlam,* quasi materialiter, concedenda est consequentia : quia re vera hoc quod este*.«e obtentam, non est ratio formalissimi *sub qua* ex parte nostri modi concip.-mdi, terminandi actum amoris, quoad iltad munus inadæquatum anmndi per amorem peculiariter dictum : *Qui non 1er·Minetur ad ipsam ul obtentam,* formalisîime et ex parte nostri modi concipiendi, Demanda est conseq. Et ad probationem concedi debet antecedens, et fere eodem fcode distinguendum etiam est conseqcens : et si sensus sit quod repugnet divinum bonitatem proponi alio modo, quam ut jam obtentam formaliler, neganda est consequentia : secus vero si velit quod repugnet proponi nisi ut jam obtentam, sive proponatur, ut jam obtenta formaliler, sive simul ut jam obtenta quasi materialiter : quia cum divina cognitio etsi sit simplicissima, nihilominus repræsentet divinam bonitatem omnibus modis, quibus repnesentabilis est, non minus quam si pluribus cognitionibus illam repraesentaret; et ipsa sit repraesentabitis ut obtenta, seu ut possessa formalissime a Deo, et ut infinite conveniens et bona absolute ipsi, ponibilisque secundum affectum ub amore divino (quia revera utrumque liabet) fit inde quod totum hoc reluceat in diviifa cognitione : ac proinde non mirum quod affectus divinus, quippe altioris ordinis, habeat adunate utramque rationem amoris et gaudii respectu bonitatis Dei sic propositæ; ita ut licet ex parte rei concept© non distinguantur, bene tamen ex parte nostri modi concipiendi ob rationem dictam.

Ad seiuu- dam. Ad secundam confirmationem dicendum est, probare non esse ponendos in Dpo diversos affectus etiam ex parte nostri modi concipiendi, qui petant diversos status in illo futuritionis et præsentiæ; non tamen eos qui, modo sæpius dicto, terminantur ad rem præsentissimam specificalive vel reduplicative, et solum ex parte ejusdem modi concipiendi, sunt distincti. Nec obest contra hoc, exemplum adductum ibidem de scientia simplicis intelligent!© et abstractiva : quia hæc non solum praescindit eo modo quo amor a possessione et exislentia rei, verum etiam illam, modo alibi dicto,-excludit. Unde ad formam argumenti concedendum est antecedens, juxta dicta, et neganda consequentia.

S3. Ad secan- dam Ad secundum transeat major, et neganda est minor quoad primam partem. Et ad probationem negandum est antecedens. Tum quia quoties talis actus ob peculiarem rationem suam fertur essentialiter in bonum, quod ab intrinseco et imlispensabilitcr habet in *esse* roi esse possessum ab amante, tunc ut intra suam lineam sit completus, non est necessarium ut in execution extendatur ad efficaciter ponendum talo bonum, ut in Deo contingit. Tum etiam : quia actus ille amoris, quo Deus vult se esse infinite bonum, et bonitatem illam præsenlissimam sibi ipsi vult, est talis natur©, ut, saltim in affectu, lotam illam bonitatem ponat. Quod potest explicari

hac hypothec, scilicet si per impossibile bonitas divina non existerai in Deo, tunc actus ille amoris, quo illam sibi vult, poneret in eo talem bonitatem.

M. Ad ultimum negandum est antecedens. Et ad probationem respondetur, quod tam jier gaudium, quam per amorem quiescimus m bono; aliter tamen, ct aliter. Nam per gaudium quiescimus quatenus bono fruimur, nec restat ultra alius affectus exercendus : per amorem vero quatenus amor ex se est unitivus amantis cum re amata; ac proinde actus amoris perfectissimus et (specificative loquendo; de re præsenli, uniet perfectissime amantem cum amato : imo intra propriam lineam non sistet ibi, sed formaliter et eminentor utramque rationem amoris et gaudii, et utrumque modum quietis importabit, ut probatum et explicatum est.

Nec contra hoc oletat id. quod primo loco in probatione consequential ibidem adducitur. Tum quia, ut modo dicebamus, actus amoris divini utramque rationem, seu modum quietis includit. Tum etiam : quia ratio illa amoris inadaquata inadtequatione se tenens ex parte nostri modi concipiendi, habet quidquid intra suam înadæquationetn (ul sic dicamus; requiritur : et so'um dicitur vialis quatenus nostro molo concipiendi, et per ordinem ad id, quod invenitur in creatoris concipitur (ut sic loquamur) tanquam ratio a priori æquivalenter talis respectu alterius rationis eodem modo inadæquatæ, qua* est gaudium : at hoc non est esse proprie quid viale etiam ex parte intellectus, quia in creaturis esse rationem, aut radicem alterius nun importat necessario quid viale. Per quod etiam)>alec ad secundum, quod in eadem probatione additur.

w Solum ergo supereat ad fundamenui secandie sententiæ, quatenus aliquo modo A4 conLni ηθ* pugnant respondere. El in pri- l''iam° mis ad testimonium l). Thum. dicendum D.Thom. vsltlu°l lifr't sanctus Doctor expresse ibi- Mroili dem admittat esse in Dpu resectu sui senteo- amorem proprie et peculiariter dictum; Ul* nun tamen distinctum virtualiter a gaudio. Elila, ut ex contextu constat, suium in creaturis concedit distinctionem inter gaudium ct amorem; et hanc nun qualeincumquc, sed realem : quia uterque affectus est in eis limitato modo, et sic unus est rcaliter radix alterius, ut hinc colligat, quod in Deo ubi sunt illimilate, et respiciunt unam et eamdem rationem adiequatim sunt formaliler eminenter : et unus nun est ratio alterius nisi ex parte nostri modi concipiendi.

Quamvis etiam addi possit, et delieal, amorem Dei respectu sui. esse vut sic dica- M mus) virtualem sive æquivalenler rationem l a priori respectu gaudii, tum ad eum mo- I dum quo supra dispui. 2, num. 21 dice- I bamus, voluntatem divinam esse virtuale I principium suæ volitionis, directo ei intra I propriam lineam correspondentis : non I quidem ut | er hoc significetur amorem et I gaudium distingui inter se virtualiter; sol II ita se habere ul si per impossibile dislin- I guereutur realiler. tunc amor, per se habo· | rvt esse rationem a priori gaudii, non ta- I men e contra. Tam etiam (id quod ex I precedent! sequitur) quia eminentia illa, I qua idemmet actus divinæ voluntatis est I simul et absque distinctione virtuali amor I et gaudium, tribuit ilii ut æquivaleat plu- I ribus; non quidem j^rtinentibus ad diversas lineas, alioqui inveniretur in eo mulli- I plicilas virtualis : sed spectantibus ad unam l et eamdem lineam, nempe amori et gaudio. I Et ita si precise consideretur quatenus I æquivalet amori creato, habet æquivalenler I esse rationem a priori respectu sui ut æqui- I l valet gaudio creato : licet propter defectum I distinctionis virtualis unum eorum non ha- I beat formaliter in Deo osse rationem a I priori respectu alterius.

Ad fundamentum vero ex ratione peti- 2l tnm, concesso antecedenti ee prima conse- , H quentia, quia utrumque asseritur a D. ι^jl Thom. loco citato, neganda est secunda. Et ad prolationem negandum est aniece- rs I. dens quoad amorem repertum in Deo respectu suæ bonitatis. Quia sicut amor isto non dicit unam rationem adæquatam alicujus actus existenlis in Deo, sed suium inadæquakun, seu munus quoddam unius indivisibilis actus, ita non respicit distinetum objectum formale ex parte rei concepLr, aut cum fundamento in re, ut argumentum intendit, sed ex parte modi concipiendi : et ideo praedictum objectum non refundit in actum distinctionem virtualem duarum formaliialum, sed duo munera ex parte modi concipiendi unius et eju-d.»m rationis formalis.

Ad primam confirmationem patot ex r. dictis. Quoniam quoi in creaturis actus misencordiæ, et juslitiæ, et objecta formalia cis currespondentia, distinguantur formailler, non provenit ex imperfectione ct ** limitatione harum linearum, sed ev natura earum carum secundum so sumptarum : et propterva semper el ubiquo debent hoc habere, ac proinde etiam in Deo, ut ex dictis in hoc tractatu, disputatione 2, num. 31 et deinceps constat. At quod actus amoris et gaudii respicientes v. g. objectum formalissimum voluntatis, et objecta eorum : et similiter actus justitiie, qui sit amoris et gaudii, ct illorum objecta distinguantur saltim formaliter, non provenit ex vi harum linearum .secundum se sumptarum, sed ex imperfectionibus et limitationibus, cum quibus in creaturis sunt involutio. Quia, ut sæpo diximus, sicut vis ad amandum et gaudendam, ut respiciunt v. g. objectum formalissimum voluntatis, sunt una et eadem vis absque distinctione virtuali, et ei unum el idem objectum formalissimum ex parte rei concepta; corresponde^ ita si hæc sit depurata ab omnibus imperfectionibus suæ lineæ, debet esse ipsemot actualissimus amor et gaudium respiciens idemmet objectum formalissimum voluntatis, quod formaliler eminenter ct sub una et eadem formalissima ratione objectiva utramque rationem contineat.

Ai Ad secundam confirmationem patet ex dictis.

DISPUTATIO V.

bc motio quo divina voluntas circa creaturas se habet, an nimirum libere? an vero necessario circa illas versetur?

Explicuimus quomodo voluntas Dei circa suum primarium objectum, scilicet divinam bonitatem secundum se considerata sc gerat; explicemus oportet quomodo circa secundarium, nimirum creaturas in modo volendi se habeat : an libere, an vero necessario easdem velit?

DUBIUM I.

Xn *Deus necessitate quoad specificationem et exercitium simul amet creaturas possibiles?*

Quia creaturæ ipsæ sub duplici statu possunt considerari, vel precise ut possibiles, vel ut future, ac proinde, ut in aliqua temporis differentia existantes, et ille status ad bunc posteriorem præsupponitur, ideo prius inquirimus, an divina voluntas id creaturas possibiles necessario terminctur? inquisituri deinde modum, quo circa easdem ut futuras versetur.

§ 1.

Explicatio tituli.

Cæterum ut titulus dubii intelligatur, et Animai. cuncta qua» in illo dicenda sunt, clariora maneant, notandum est primo, quod creaturæ possibiles dupliciter possunt considerari. Vel secundum *esse* quod in Deo habent, vel secundum *esse* possibile proprium et distinctum ab omnipotentia Dei, quatenus licet actu nihil sint, nec ordinem ad existentiam futuram importent; nihilominus afferunt tantam, vel tantam perfectionem possibilem, seu in potentia. Titulus ergo dubii non intelligitur de creaturis possibilibus, ut sunt in Deo, sed de eisdem, ut modo dicto consideratis : quia secundum *esse* quod habent in Deo sunt (ut loquitur Aug.) ipsa creatrix essentia : et ita Aogast. idem, quoad eas, judicium, ac de Deo, illiusque perfectionibus ferendum est.

Secundo notandum est, quod in ordine ad creaturas possibiles* sic sumptas, tripli- auimadciter potest intolligi versari divinam volun- verti0· tatem, scilicet vel efficaciter volendo creare illas, vel voluntate (ut aliqui aiunt) conditionata, quæ intelligitur esse quoddam quasi desiderium existentia» rei, inefficax tamen, vel denique per quamdam simplicem complacentiam circa essentias earum, quatenus cognoscuntur habere tantam, vel tantam bonitatem possibilem, seu habere ca· pacitatem ad illam. Cæterum quia amor aut volitio primo, vel secundomodo sumpta, plane versatur circa creaturas in ordine a l existentiam, ideo titulus dubii non intelligitur de illis, sed tantum de volitione et complacentia circa res possibiles, secundum suam essentiam possibilem, et modo dicto consideratas. Et licet in titulo videatur supponi, Deum amare creaturas possibiles, ac proinde solum inquiri, an talis amor sit omnimode necessarius? re tamen vera utrumquQ in dubium vocatur. Nam hæc duo sunt ita inter se connexa, ut nequeat unum sine alio commode explicari.

§ H.

Infertur prior sententia.

Prima sententia asserit, Deum amare, 3. seu habere netum cumplaremin» circa crea-

luras possibiles, quatenus (ales sunt, et hanc complacentia® esse omnino necessariam etiam quoad exercitium. Pro hac sententia referi Villegas controversia 9, disput. posteriore, cap. 2 : Basol. in 1, disl. 45, quæst. 2, art. 1 ; Radam 1, Controver. controver. II, art. 2; Herreram, 1, disp. 10, quæst. 14; Vasquez (qui etiam refert pro hac sententia Cajetanom et plures alios) 1 p. disp. 79, cap. 2; Arrubal disp. 53, cap. 3; Hericetract, 2, disp. 18, cap. 1 ; Becanum 1 p. track I, c. il, quæst. 3, conclusione 2; Theodorum tract. 3, d. 3, q. 3, num. 45; Granado tract. 3 citato, d. 3; Torres opusc. 5, d. 1, flub. 4, el ex antiquis plures alios adducit idem Villegas ibidem. Sententia hæc sigillarim quoad singulas sui partes, el in primis quoad primam, scilicet Deam habere prodictum actum complaceniiæ circa creaturas possibiles, sic suadetur.

BιωI. Ilii, lierr. V«fl. AπA. Heriee. ikran. TUodur. GoaMb. Terre».

Prima

Res quatenus possibilis, est vere bona : t,r8° P^rit Deus in ea complacere. Consequentia videtur certa : nihil enim aliud ex [arte creatura.· potest desiderari, ad hoc, ut sit ca[>ax quasi excitandi complacentiam Dei erga se, quam quod habeat aliquam bonitatem. Antecedens vero probatur. Tum quia est vere ens : quanloquidem res in *esse* possibili dicit essentiam metaphysicam, necessariam, invariabilem, et realiler veram : el ideo de illa est vere et proprie scientia, possuntque de eadem propositiones æternæ veritatis verificari : ergo etiam erit vere bona. Patet consequentia. Quia bunitas est una ex passionibus entis, ac proinde convertibilis ad invicem cum ipso. Tum etiam : quia bonitas rei idem est quod integritas illius : sed omnis res antequam existât, intelligitur essentialiter integra; aut se ipsa, si simplex sil; aut partibus suis, si sil composita : ergo per se ipsam, seu per essentialia praedicata, antequam existât, est bona. Tum deinde : quia edenti® sunt sicut numeri, ut communiter docent Philosophi, idesl. in perfectione inæquales : ergo etiam in bonitate, ac proinde quæ libet suam alferl bonitatem et perfectionem. Tum denique : quia ullimæ difierenllffi, per quas essentiæ rerum constituuntur, vere sunt actus essentiales illarum : at omnis actus est perfectio rei ; ergo, eic.

Corrubo- prmo.

Confirmatur primo ex eo, quod essentia creata est qiuedam divin® perfectionis participalio, in eaque divina natura el attributa elucent, ut in essentia grati® sanctificantis, et _yirtutibus ab ea dimanantibus cernere licet : at omnis participatio divina· bonitatis et perfectionis, non potest non esse boniuts et perfectio : ergo, etc. 1

Confirmatur secundo. Quia linis in nobis movet voluntatem ad intentionem efficacem, per quam fit futurus : ergo in illo priori habet bonitatem, per quam moveat, et bonitas illa solum competit ei, ut habet rationem possibilis. Palet consequentia quoad secundam ejus partem (prima enim ex antecedenti constat' quia pnedicta bonitas convenit illi ante intentionem, per quam redditur futurus, ac proinde ut habet rationem possibilis.

Secundo eadem sentia quoad ultimam |>artem suadetur a Vazquez. Si Deus libere diligeret creaturas possibiles, pusset>r – ab æterno eas diligere et non diligere, ut ex se constat : at hoc implicat : ergo et illud. Minor probatur. Quia ad id requirebatur. ut possel esse aliqua variatio, aut in essentia Dei, aut in rebus ipsis possibilibus : duo enim extrema eodem modo se habentia non possunt esse fundamentum contrariarum denominationum, quales sunt diligere, et non diligere : at nulla variatio excogitari potest neque in Deo (ut manifestum est) neque in ipsis rebus possibilibus, quoniam eodem modo semper et necessario pussibiles sunt : ergo non potest eas libere diligere, ita ut licet illas nunc diligat, possit tamen easdem non diligere.

Confirmatur el explicatur, pnenotando quod per actum liberum voluntas refertur ad objectum per relationem volentis ad rem volita®, ita ut talis relatio uon habeat *esse* necessarium, sed liberum, ut ex se constat : tunc ergo sic. Extrema absoluta in quibus non potest esse aliqua contingens viriatio, semper in sunt eodem modo, idque necessario : ergo inter (alia extrema non potest esse re'atio, aut extnnseca denominatio non necessaria, per quam inter se comparentur per relationem liberam volentis et voliti. Patet consequentia. Quia relatio non necessaria oriri debet ex aliquo extremo non necessario, aut ex conditione contingenti non necessaria : ergo cum in voluntate divina, vel possibilitate creaturarum nulla possit esse, ut dicebamus, contingens variatio, fit in le, ut nec possint referri per relationem liberam volentis el voliti.

AU fôtte

Confirmatur secundo. Ideo divina voluntas potest ferri absque sui mutatione in rem futuram volendo illius futurilionem, quia ibi involvitur futura mutatio : ergo cum

cum essentia possibilis dum consideratur pnveise ut possibilis, sii omnino incapax mutationis, sicut etiam est incapax inceptionis, aut desitionif, fiet inde, ut libera Dei volitio nequeat ad ipsam terminari.

»α.·

Confirmatur tandem. Quia si absque aliqua omnino variatione extremorum posset esse complacentia et non complacentia, ita ut sicut res placet, potuerit etiam displicere, fieret inde, quod etiam si ab roterno Deus non dilexorit, aut non complacuerit in re aliqua, possit tamen nunc complacere, et diligere illam, aut etiam si complacuerit, non complacere deinde : quandoquidem sola immutabilitatis divin® ratio obviat quominus Deus denuo nequeat alios habere actus pneter eos, quos ab æterno habuit : et ideo relatio Domini, aut Creatoris potest ei denuo advenire, quia absque mutatione convenire potest : ergo si semel datur ad hanc denominationem libere volentis non requiri aliquam variationem ex parte extremorum, nihil oberit quominus Deus possit do novo, et in tempore incipere complacere.

:<a·

Tertio et principaliter hæc eadem pars probatur. Si creaturæ possibiles implicarent contradictionem, Deus non esset omnipotens. et per consequens, nec prima causa, nec Deus : ergo necessario amat illas ut possibiles. Amecedens ex se videtur patore. Nam sicut Deus non potest producere chimera®, quia illa implicat, ita si cuncta præter Deum implicarent, nihil posset facere, ac proinde non esset prima causa, aut omnipotens, imo nec potens, et consequenter qec esset Deus, ut modo est. Consequentia vero probatur. Quia amans necessario suum *esse,* fertur in omne id sine quo evidenter scit, tale *esso* dari non posse; sive illud per modum partis essentialis, sive per modum conditionis *sine qua non* desideretur : quoniam hoc ipso quod talis conditio sit indispensabilis, nequibit proprium m amatum consistere sine illa : ergo cum Deus necessario amet se et omnipotentiam suam, amabit etiam necessario possibilitatem creaturarum sine quibus divina omnipotentia consistere nequit.

i

Confirmatur. Eo ipso quod Deus omnino necessario amet omnipotentiam suam, amat illam ut valentem producere res possibiles : ergo volitio ipsa extenditur usque ad ipsas ereataras possibiles. Antecedens est omnino notum. Consequentia vero probatur. Ideo divina scientia pertingit usque ad creaturas pouibiles, prout sunt in se ipsis, cognoscendas, quia versatur circa divinam omnipotentiam, ut circa objectum primarium, et hæc est virtus facliva earum : ergo cum etiam divinus amor versetur circa eamdem omnipotentiam, ut factivam creaturarum possibilium, tanquam circa objectum primo dilectam, non poterit non usque ad creaturas possibiles, in se ipsis amandas, pertingere : non enim est minus (ut sic dicamus) comprehensivus amor Dei respectu illius, quam scientia, qua se ipsum comprehendit. Undo sicut scientia Dei, quia comprehensiva, pertingit usque ad cognitionem effectuum possibilium, ita ob eamdem rationem amor extendetur ad easdem creaturas possibiles.

I HI.

Proponitur secunda sententia.

Secunda sententia asserit, res possibiles amari posse a divina voluntate, non tamen necessario, sed libere. Pro qua refertur Scotus in 3. disl. 32, quæst. unie. art. 3, et alii ex junioribus. Et quidem quoad primam partem patet ex probationibus præce lentis sententiæ pro prima illius parte ad luctis.

o. Scot.

Primum fundamentum secondaFcnlcu-

Quoad secundam vero sic suadetur. Creaturæ possibiles non habent bonitatem infinitam, sed simpliciter finitam in genere entis : at necessitate voluntatem, vel nullius boni est proprium, vel id solummodo competit bono infinito, ut supra in hoc art. disp. 4, dub. t diximus : ergo etc.

Confirmatur. Tum quia creaturae existantes plus habent de bonitate quam possibiles, sicut etiam plus in eis reperitur de entiiate et actualitate; et nihilominus non amantur à Deo necessario : ergo multo minus possibilia. Tum etiam : quia voluntas creata non rapitur necessario à bonitate creatur® possibilis, ut experientia constat : ergo nec divina, quæ quo excellentior, eo minus addicta est bono creato et finito.

Confirmatio.

Nec refert si dixeris, satis esse ad hunc amorem necessarium, quod divina potentia tantam habeat cum creaturis possibilibus connexionem, ut si per impossibile implicarent. Deus non esset omnipotens : quia hoc ipso quod ametur necessario omnipotentia, debent etiam ipsæ necessario amari.

10. Sn'uüo.

Nam contra hoc est, quod consistentia ut sic dicamus) divin® potenti® non pendet a creaturarum possibilitate, ac proinde ex nullo capite poterit assignari hujus necessitatis radix. Antecedens palet. Tum

împugnaito.

quia *esse* divina* poteniiæ est omnibus modis à se : ergo nequit pendere ab alio. Tum etiam : quia plus necessitatis et consistentia» habet divinum *esse,* quam possibilius creaturarum : nam cum necessitas subsequatur ad enlitalem, fit inde, ut sicut divinum *esse* superat in entitate cunctas entitates possibiles, ita etiam in necessitate essendi : at si penderet a creaturarum possibilitate, non esset major consistentia in omnipotentia, ncc amplior necessitas essendi, quam in ipsa possibilitate creaturarum : quandoquidem hac destructa, porirei divina potentia, divinamque *esse.*

11. Swaa-Horn. Secundo. Deus nequii æqualiîer in cunctis creaturis possibilibus complacere : ergo nec necessario. Antecedens plet. Tum quia hoc esset contra rectitudinem divina voluntatis, qu.e essentialiter petit, ut quæ plus diligibilia, ei ınt sic dicamus; plus cornplacibilia sunt, diligantur magis, nngisque in ipsis divina voluntas complaceat : at creatura» possibiles sunt inæqualis perfectionis essentialis, ac proinde inæqualis complacibiliutis : ergo etc Tum etiam : quia quo peccatum aliquod est gravius, eo magis displicet Deo : ergo quo bonitas creatura major fuerit, eo magis deb» l ilii complacere. Consequentia vero etiam consui. Quia per amorem necessarium fertur voluntas in suum objectum secundum ultimum sua* potentias, quia fertur per modum natura, cujus proprius operandi modus est operari secundum ultimum potentiæ : ergo amor necessarius, hoc ipso quoi (alis, est æqualis resectu omnium, ad quæ se extendit : ubi enim ad ultimum (ut sic dicamus) in intensione amoris acceditur, quonam ultorius progredi potest?

Corroborant, Confirmatur. Quia alias Deus non magis complaceret in sua bonitate, quam in creaturis possibilibus : at hoc prorsos repugnat : ergo etc. Sequela patet ex dictis. Minor vero ex so, et ex iis, quæ jam diximus, constare videtur.

H. Ultinam. Ultimo. In id, quod necessario amatur, naturaliter el necessario inclinatur amans, ad illudque necessariam habitudinem dicit : at implicat ponere in Deo naturalem inclinationem, aut realem habitudinem ad aliquid creatum; alloqui secundum aliquid sui el sibi intrinsecum specilicarctur a creaturis, et consequenter ab eis suam perfectionem haberet : ergo etc.

CooHr-DiJlar Conlirmitur. Nam vel habitudo, quam diceret divina vuluntas od hujusmodi objectum, esset Liui necessaria sicut illa, quam (licit ail suam bonitatem? vol non? Si primum, ergo ita est necessaria sicut rw divinum : ac proinde est realis cl infinita sicut ipse Deus, nec minus pendebit divina voluntas a creaturis, quam a bonitate Doi. Si secundum, ergo est habitudo libera. Palet consequentia. Quia quidquid est in Doo, el non est tam necessarium sicut Deus, est quid liberum.

Vera mens D. Thomæ cl primum eJus fundamentum.

Sed nihilominus dicendam est, Deum it non diligere, smi non complacere omnino necessario in creaturis possibilibus, quatenus sunt præciso possibiles; imo nec diligere eas, aut in eisdem complacere. Ita D. Thom. locis disputatione 3, num. 31 rela- D.Tta lis. Nain quæst. 23 de Verital. art. l ad 13 explicans quid sil Deum velle creaturas, sic ait : *Cum dicitur Deum velle aliquid, non significatur illud aliquid inesse Deo; sed tantummodo importatur ordo ad illius effre·tionem in propria natura.* Quare cujn respectu possibilium ut talium, et ut in talione possibilium manent, non importetur ex parte Dei et voluntatis ipsius ordo aliquis ad illorum effectionem, neque etiam importabitur *velle* et amor ex parte ipsius in online ad eadem possibilia ut talia. Et in I, distinctione 55, quaestione l, art. 2 ad 2 : *Illud quod est volitum sicut finis, est movens voluntatem el perficiens eam : et sic nihil movet voluntatem divinam nisi Deus :.sed illud quod est ordinatum ad finem, est volitum abeo, ut effectum a vnlunlatrj ct motum ab eo.* Idem etiam docet infra quæst. sequenti artic. 2 et supra quæst. 6, art. 3 inquit, ea solum, quæ in aliqua differentia temporis existant, esse bona, ac proinde ea sola, non voro pure possibilia, esse amabilia. Quod etiam docuit D. Thom. in hac eadem l p. q. 5, art. l et 3.

Unde sanctum Doctorem sequuntur Cajelan. in hac I part, quæst. 20 art. 2 et quæst. 5 art. 3, Ferrara l contra Gent, Fcinn cap. 13, Bannez infra quæst. 34 art. 3, B>ua Zumel ibidem disputat. l ad 3, Navarrcto ZₓmL controversia 3. Gonzalez, disputat. 52 sect. Nararr. 2, Suarez lib. 3 de attributis positivis cap. *Ganuia* 6 num. lO et lib. II de Trinitat. cap, 2 num. 9, Villegas controversia 9 disputposleriore cap. 3, qui refert Altîsiodorensem, Uenric. Durandum, Holcoth. Aliacuin Ahistft Heer*. hufu4 Huket* A'ar.

M*. cum, Ikmaventuram. Cupreol. Gabriel, et alios.

U Ratio autem prior et fundamentalis hujus assertionis desumitur ex locis D. Thom. nuper citatis, et ex iis, quæ disputat. 3 a num. 29 usque ad 33 diximus. Quoniam in Deo respectu creaturarum nequit dari amor affectionis, sed effectionis, ut ibidem explicuimus et probavimus : ex eo quod Deus ratione suæ eminentia» nequit transformari in rem amatam, cum tamen proprium sit amoris affectionis transformaro amantem in amatum : ergo nequibit amare creaturas possibiles, ut sub statu possibilitatis manent. Palet consequentia. Quoniam circa illas sub hac consideratione sumptas nihil efficit : ac proinde neque eas amabit amore effectionis, quo voluntas divina ad creaturas modo, loco citato, jam explicato, terminatur.

u **Nec referi si objicias, multoties a sanc-** tis Patribus dici, quod Deus amans creataras extasim patitur, seu (quod in idem redit) extra se quodammodo est, et in rem amatam transformatur : ergo non est cur ex hoc capite negetur illi amor affectionis erga creaturas, ac proinde quod habeat prodictum amorem circa illas, etiamsi nihileificiat erga eas, sed ipsæsub statu pura possibilitatis maneant.

s-sn. Respondetur enim, quod modus ille, quo juxta sanctos Patres Deus amans creaturas transformatur in illas, potius est mo· das trahendi illas ad se: quia catenas dicitur quodammodo transformari in eas, quatenus trahit illas ad se communicando eis aliquid deswi infinita bonitate, et ab eadem bonitate motus. Quæ solutio desumitur ex D. Thom. in 3. dist. 32, quæst. I, art. l in solutione ad 3. Nam cum sibi sic objecisset : *Amor transfert amantem in amatum, ul rival jam vita amati, ut dicit Dionys. in lib. de divin. nomin.Sed Deus non transfertur in aliquid aliud, cum sit immobilis, sed omnia ad se trahit, ut dicitur Joann.* 12; *ergo ipse non amat creaturam.* Respondet in hæc verba : *Ad tertium dicendum, quod amor omnis transfert quodammodo amantem in amatum, sed diversimode. Uno modo sceundum quod amans transfertur in participandum ea, quæ sunt amati. Alio modo ut communicet amato ea, quæ sunt sua. Primo modo Deus non transfertur in amatum, qvod est creatura ; sed secundo modo in quantum bonitatem suam ci communicat : el lie dint Dionys.* i *cap. de divin, nomin. fpiod* ipse *Deus est per amorem extasim passus.*

Quod etiam repetit et oxplicat ibidem in I*®· solutione ad 4. Nam cum in contrarium S' Doeu objecisset : *Quod amans quomadmodo subjicitur amato in quantum affectus amantis amato informatur : sed Deus nullo modo crealuræ subjicitur : ergo nullo modo amat creaturam.* Occurrit sic : *Ad quartum dicendum, quod potentia passiva informatur ex objecto suo, sed potentia activa ponit formam suam circa objectum : sicut patet de intellectu agenti et possibili. Unde sicut intellectus divinus non informatur rebus, quas cognoscit per essentiam suam, ita nec voluntas ejus informatur rebus quas amat : quia cas per bonitatem suam amat el amando communicat cis bonitatem suam.* Ex quibus testimoniis etiam constat, quomodoD. Thom. erga creaturas non cognoscat alium amorem, prater amorem effectionis, ac proindo solum erga creaturas futuras talis amor a S. Doclore admittatur.

Fundamentum secundum pro vera D. Thom. sententia.

Secundo probatur «assertio ratione de- io. Alia prompta ex D. Thom. locis citatis etstatim ratio referendis, quæ potest sub hac forma pro- pro poni. Nam licet creatura possibilis habeat assertio - capacitatem, seu non repugnantiam ad hoc, ne. ut illi communicetur bonitas aliqua; nihilominus ut habeat illam, necesso est, quod sit existons, aut saltim in aliqua temporis differentia sit habitura existentiam : at creatura ut possibiles nullam habent existentiam; imo nec illam sunt habitura, ut sub hac pracisa ratione possibilium considerantur : ergo non sunt simplici aliqua complacentia diligibiles : ergo multo minus complacentia omnino necessaria, ütraque consequentia videtur evidens. Non enim actus complacentiæ nisi ad id, quod aliquam habet bonitatem terminatur : quandoquidem nihil potest complacere nisi bonum, et maxime cui omnia pro meritis complacent Minor etiam ex se patet. Nam hoc ipso quod creatura consideretur ut habens, aut habitura existentiam, jam non concipitur sub præciso possibilitatis gradu, sed ut est in statu existentia, aut futurilionis.

Probatio majoris ex triplici testimonio. D.Tbom. Major, in qua est difficultas, est D. Thom. loco citato ex hac l p. q. 6, art. 3, ubi sic ait : *Despondeo dicendum, quod solus Deus est bonus per suam essentiam. Unumquodque enim dicitur bonum, secun-*

dum quod esi perfectum. Perfectio aulem alicujus rei triplex est. Primo quidem, secundum quod in suo esse constituitur. Secunda vero, prout ei aliqua accidentia superadduntur ad suam perfectam operationem necessaria. Tertia vero perfectio alicujus est per hoCj quod aliquid aliud atlingil sicut finem : ulpote prima perfectio ignis consistit in esse, quod habet per suam formam substantialem. Secunda vero ejus perfectio consistit in calidilatel levitate, ei siccitate, el hujusmodi. Tertia vero perfectio ejus est, secundum quod in loco suo quiescit. fixe autem triplex perfectio nulli creato competii secundum suam essentiam, sed soli Deo, cujus solius essentia est suum esse etc. Ubi, ut vides, D. Thomas nulli creature, sed soli Deo tribuit bonitatem quoad essentialia precise sumpta : quia solus ipse est essentialiter existons : ac proinde sentit, quod ad rationem boni necessario requiritur, quod res existât in aliqua differentia temporis.

Idem etiam docuit sanctos Doctor in eodem art. in solutione ad 1. Ubi cum sibi sic objecisset : *Sicut unum convertitur cum ente, ita et bonum : sect omne ens est unum per suam essentiam, ul palel per Philosophum in 4 Melaphys. ergo omne ens esi bonum per suam essentiam.* Respondet in hæc verba : *Dicendum, quod unum non importat rationem perfectionis, sed indivirionir lanium, quz unicuique rei competit secundum suam essentiam. Simplicium autem tssenlix sunt indivis* el actu el potentia : compositorum vero essentij? sunt indivise secundum actum tantum : et ideo oportet, quod quilibcl res sil una per suam essentiam; non aulem bona, ulostensum esi*

Et tandem quæstione 5, art. 1, sic inquit : *Patio cnim boni in hoc consistit, quod aliquid sil appetibile. Unde Philosoph. in 1 Ethic, dicit, quod bonum esl, quod omnia appetunt. Manifestum est autem, quod unumquodque est appetibile secundum quod est perfectum : nam omnia appetunt suam perfectionem. In tantum est autem perfectum unumquodque, in quantum est actu : unde manifestum est, quod in tantum esi aliquid tonum, in quantum esi ens* : (intellige non solum nominaliter, sed etiam participialiter) et ita rationem hujus reddens ait : *esse enim est aclualilas omnis rei, ut ex superioribus palet.* Ubi ul vides D. Thom. sine existentia, per quam res sit actu, non tribuit rebus quod habeant bonitatem

Deinde eadem major ratione, quæ in prædictis testimoniis innuitur, suaderi potest. Quia bonum in idem cum perfecto el integro coincidit : unde ad ejus rationem non potest non desiderari ultimus actos integrans el perficiens ipsum : at existentia est ultimus actas : ergo non potest bonitatis ratio in rebus reperiri, nisi dum sum sub actuali existentia, aut per ordinem saltim ad illam, ut aliquo modo futuram : et ideo Philosophus 3 Metaphys. dixit, quod in mathematicis non est bonum : ex eo quod a materia et existentia abstrahunt.

Explicatur hoc. Nam existentia aliter integrat rem aliquam, quam plura alia, quæ ad ejusdem rei integritatem spectant, Nam proprietates v. g. ita integrant essentiam, ut sine illis maneat essentia integra integritate essentiali. Cæterum existentia ita integrat, ut ejus actuatio fit indispensabiliter requisita ad quamvis integritatem, quæ re vera in se sit aliquid; sive illa integritas sit essentialis; sive (ut sic dicamus) attributalis. Undo si semel secludas existentiam, fallim ut futuram in re vel in apprehensione, ita ul nec per modum conditionis, aut connotati vel ultima? actualitalis ibidem sit, non solum non erit omnimoda rei integritas, verumcliam nec integritas in ordine essenliæ, quæ in se sit aliquid, aut in se el extra suam causam cogitetur ut aliquid. Quare non mirum quod sine eadem existentia, sicut non est integritas, ita nec bonitas.

Confirmatur primo ex D. Thom. in hoc art. ad 6. Quoniam bonum est objectum voluntatis : at proprium est voluntatis ferri in res prout sunt in se. ut communiter docent Theologi et Philosophi : ergo signum est, bonum non convenire rebus nisi prout habent *esse* in se, ac proindo prout in aliqua temporis differentia existant : alias non esset cur voluntas tendens in bonum, tenderet in res prout sunt in se.

Confirmatur secundo. Res possibiles, ut sic considerate, tantum sunt possibiliter bona? : ergo non sunt objectum congruum divinæ complaccntiæ, aut alicujus alterius complaccntiæ creatæ. Antecedens patet. Quia res possibilis ut sic, nihil est actu saltim in se; ac proinde nihil bonitatis artu habet. Nam cum ita res sit bona sicut est ens in se, modo tamen jam dicto, fit inde, ut quod nullo modo habet in se actu aliquid entitatis, nihil etiam bonitatis habeat. Consequentia vero probatur. Quia affectus complacentias presupponit suum objectum a parte rei positum, vel cogitatum

(am at existons in aliqua differentia tenjporis, babensquo actu rationem boni : quia non terminatur ad dandam tam in affectu quam in effectu bonitatem, sed ad complacendum in ea, quam objectum jam habet.

Confirmatur tertio. Quia si bono possibili ut sic, conveniret ratio objecti complenliæ necessariæ, fieret inde, ut malum possibile ut sic, esset sufficiens objectum displicentiæ et odii : ac proinde subjectum cui intelligerelur adjuncta talis polenlialilas, seu tale bonum, aut malum possibile, conciperetur etiam capax , aut dignum complacontiæ, si possibilitas sit alicujus boni ; aut displicentiæ, si possibilitas sit mali : at hoc est omnino falsum : ergo etc. Ex se constat utraquo sequela. Minor vero etiam patet. Non enim homo ratione peccati possibilis potest esse objectum simplicis displicentiæ et odii Dei : alioqui Deus omnes justos, qui in gratia sunt, et usque ad finem vitæ in eadem perseverabunt; imo etiam omnes beatos, et quod magis est beatissimam Virginem, necnon Christi Domini humanitatem prosedetur odio; quippe cum omnes hi sint possibiliter peccatores : cum non repugnet ab humanitate Christi Domini auferre hypostaticam unioncmj tribuiquo illi propriam wbsMlentiam, et ab omnibusjustis et beatis patiam sanctificantem, et ita in peccatum labi : ergo etc.

Nec refert si contra dicta objicias, inde reqai, quod non solum res ut possibilis, verum nec etiam eademmot ut futura possit esse objectum amoris ct complacenti sive increase, sive crcatæ. Nam per boc quod res si futura, non est aliquid, sed erit : nec imbibit existentiam, sed solum dicit ordinem ad illam : at hunc ordinem etiam importat res possibilis, ut ex se patet, et ideo chimera non est possibilis, quia non est possibiliter existons : ergoete.

Confirmatur. Res possibilis ut dicit conjanciam quoddam resultans ex essentia ct aistentia possibilibus, intrinsece includit eamdemniet essentiam et existentiam, quæ actu inveniretur in illa, si produceretur : erjo si ordo iste rei possibilis ad existentùm, non reddit ipsam objectum complae^tiæ et amoris, quia lotum hoc nihil actu e t, -Cil potest esse, ita ordo rei future ad icturam existentiam, non reddet illam bonam, nec objectum dignum complaccntiæ : qma lotam hoc nondum est aliquid, licet f.larum sit.

Non itaque hoc refert. Quia in futuro duo tempora virtute includuntur, scilicet tempus præsons, in quo est futuram, quia quod cras habebit existentiam, modo est futurum : et insuper tempus futurum, scilicet dies crastinus, in quo erit præsens : alitor tamen et aliter. Nam in tempore praesenti in quo res futura habet osso futuram, dicit negationem existentiæ, cum determinationu tamen ad illam : at pro tempore futuro non habebit talem negationem, sed verum *esse* in actu : et ita si semel tale tempus adveniat, statim de re illa enuntiabitur, quod est; licet modo ante adventum illius differential temporis, solum possit verificari de eadem, quod erit.

Ex quo fit, quod licet res die crastina futura, non possit nunc pro nunc diligi, et esse objectum complaccntiæ nisi secundum quid, quatenus futuritio, seu determinatio ejus ad essendum, quæ nunc est, quæque in rebus possibilibus precise ut possibilibus non reperitur, habet rationem quasi viæ ad existentiam pro tempore futuro ; bene tamen nunc pro crastina die, quando de ea verificabitur, quod est. Unde Deus cos, quos scit a peccato, in quo sunt, resurrecturos, odit nunc pro nunc; amat tamen nunc pro tunc, idest, pro tempore futuro, in quo gratiam habebunt : quia nunc pro nunc sunt (ut sic dicamus) quasi tantum possibiliter sancti et justi. Cæterum res possibilis præcise sumpta in quantum possibilis, pro nullo tempore est futura, nec cogitatur ut futura, vel ut præsens : ac proinde nullo modo habet determinationem ad existendum : et ita in nulla temporis differentia de illa verificabitur, quod sit : et consequenter secundum istam rationem nunquam est objectum congruum ad amorem, seu complacentiam.

Diximus : *Nec cogitatur ul futura vel ul præsens,* quia ut res possibilis possit terminare actum amoris vel complacentis saltim in nobis, sufficit ut apprehendatur ut utura, vel ut præsens : et per consequens quod ratione hujus apprehensionis reluceat ibidem futuritio et existentia rei in aliqua temporis differentia, quamvis revera non sil futura. Nam cum modus movendi causæ finalis sit metaphoricus et inteniionalis, satis est prædictus modus futuritionis aut existentiæ ad affectus voluntatis nostre excitandos. Per quæ ad confirmationem satis palet.

§ vi.

Fundamentum ult. in favorem sentcnlir D. Thom.

Tertia ratio principalis pro assertione desumitur cx eodem sancto Doctors quasi, sequenti art. 2. Qnia amare est velle aliquod aliqaod, ut est commune totius schola? axioma : at creatura? possibili precise ut possibili non vult Deus aliquod bonum : ergo nec amat illam. Minor probatur. Tum quia Deus non vult, creaturam possibilem halare existenliam, si illa sub puro possibilitatis statu semper manet; imo vult ut non sil : at sine existenlia (ul probavimus) nullum est bonum : ergo etc. Tum etiam : quia rei possibili sub statu possibilitatis semper manenti Deus vult quasi omne malum, quandoquidem vult illi carentiam omnis entitaiis. Tum denique : quia dum res anihilatur, dicitur Deus illam omnimode odisse (eo saltim modo, quo odium in divina voluntate esse potest) quia tollit ab ea quoad omnes suas fortes et rationes formales existenliam, ac proinde essentiam actualem : ergo si decernit, quod res possibilis nunquam sil, fit inde, ul quasi odio habeat omnimode illam, el ita nullum ei horum velit, nullove modo illam amet.

Tenu ratio atirtio-D non cu‡

Cojjir- Confirmatur ei iis, quæ contingunt in nobis. Quia nos non amamus rem aliquam, nec complacemus in illa, nisi sit aut cogitetur existons pro aliqua temporis differentia : nec aliquid intendimus nisi saltim ut futurum, modo tamen alibi dicendo : nec desideramus aul speramus illud, nisi ut aliquo modo adipiscendum, ac proinde cum existentia pro tempore futuro saltim in apprehensione nostra : nec gaudemus de eodem, nisi prius sil jam habitum ei praesens cum sua existenlia, vel cogitetur ut præsens : ergo signum est, quod existenlia, saltim modo dicto, involvitur semper in ratione objecti diligibilis : ct consequents quod non possit quis velle alicui rei bonum, nec amare eam, aut in eadem Complacere, dum manet in statu possibilitatis, et non vult illi existenliam in aliqua temporis differentia, aut in re illa ut existent! complacet. Palet consequentia. Quia omnes affectus partis affectivo? et amantis, in iis, quos jam recensuimus, includuntur.

§ VII.

Diluuntur argumenta primas arnlrnlix

Ad primum pro prima illius parte negandum est antecedens. Et ad primam pro» lationem concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Nec contra hoc obest id, quod primo loco ibidem adducitur, scilicet rem possibilem esse vere ens. Quia bonum non est passio entis præcise nominaliter sumpti, se l ut etiam dicit existentiam in aliqua differentia temporis : et ita omnes passiones entis, quæ sub illa dictione *ftecbau* continentur, convertuntur cum ente sic sumpto; non vero cum illo solum no·minaliter accepto, ul ex D. Thom. n. 16 e·. 17 dicebamus. Nam si hoc modo sumatur, aliqua ex illis cum eo non convertualur, aliqua vero convertuntur. *

Nec etiam obe-st id,quod ibidem additur, nempe rem possibilem dicere essentiam metaphysicam, in variabilem, et realiter veram. Quoniam ratio entis nominaliter seu essentialiter accepti præscindit ab oxistentia in se ipso : et ita formaliler sumpta, tantum dicit prædicata essentialia, connolando tamen pro fundamento, quod alias sint existenlia, sive iq se, sive in causa, aut in ideis, et exemplaribus divinis, quæ veno sint causa? illius. Et similiter veritas transcendentalis formaliter considerata præscindit ab existenlia rei in se, vel in sua vera causa; et tantum importat de formali convenientiam et commensumtionem prædicati cum subjecto : quamvis pro fundamento indispensabiliter requirat rem illam esse possibilem : ac proinde habere saltim existenliam in sua causa. At vero bonum est quid materialius, sen magis concretum et necessario concernens *f-ssc* actuale rei in se in aliqua temper s differentia : et ita debet necessario addere aliquid in sensu explicato, supra essentiam pnecise ul possibilem, ct dicentem prædictam convenientiam el commensuralionem.

Cujus rationem tradidit D. Thom. ox propria natura intellectus cl voluntatis, ct diverso modo tendendi utriusque. Nam Ii- ›''ζ cet intellectus cognoscat res secundum pro- « prium *esse* earum, attamen ex vi propriæ D TU lineæ, halæt non aliter percipere illas, nisi trahendo easdem ad-se secundum *esse* n'pr.Tsentativum : et ideo proprius modus tendendi illius est attingere res prout sunt in se ipso. Unde id quod satis fuerit a l hoc ut res absque aliqua fictione sit repnesen·tative

titivo in intellectu, sufficiet ad hoc ut ratione talis *esse* ropræsonlativi possit ab eodem intellectu attingi, habealquc veritatem transcendeiitalem. Quare cum ad hoc suffirial, quod res illa pro fundamento importet realnnr possibilitatem , Pt do formali dicat prædictam commensuralionem ct convenientiam absque omni fictione intellectus, consequens est, quod ul aliquid veram habeat inlelligibilitatem, voritatomquo transcendentalem , non requiratur, quod existai in se, aut dicat ordinem, seu determinationem ad existenliam futuram. ·

Cæterum voluntas ex vi propria? lineæ terminatur ad suum objectum, non quidem trahendo illud ad se, sed porius movendo et impellendo se ad illud prout est in se ipso. Nam appetitus trahitur el allicitur a bono. Unde si res in se nihil in aliqua temporis differentia et modo dicto fuerit, nec in se pro eadem temporis differentia aliquid habuerit bonitatis, non poterit voluntas in illam ferri : sicut neque intellectus attingere id, quod secundum *esse* repnesenlativum actuale, seu in actu primo non fuit prius attractum ad eunidom intellectum, in eoqne intentionaliler non exislit.

Polestque hoc explicari ex iis, quæ tra- ™'dil Navarrrcle controversia citata prope fitoern. Nam licet essentia metaphysics rei possibilis, quantum est ex propriis meritis, el non repugnantia terminorum præcise sumptis, non sit formaliler vera veritate transcendental!, seu objectiva, sed tantum iu potentia; nihilominus quia modus quo res possibilis est attingibilis ab intellectu, per hoc quod ratione altcujus alterius entis in actu trahalur ad intellectum, ideo id quod deest de actunliiate in se rei possibili, ad hoc ut sit vera veritate transcendental!, Îeu objectiva, suppletur per hoc quod habeat *esse* in sua causa, ratione cujus possit radicaliter et per modum objecti movere intellectum, cl trahi mediante 'pec»? al illnm : ac proinde ratione cujus ponit habere id, quod præsupposîtive requiritur al hoc ut ei ratio veri transcen- «ntalis sive objectivi formaliler sumpta conveniat. Quia ut dicebamus ratio formaEsreri transrendentalis seu objectivi con-Teoieng effectu i, ut aliquo modo distincto a «n causa, abstrahit nh hoc quod habeat '<rcm *esse* in $e et ex propriis meritis, vel in causa et ex meritis ejus : at hoc non referitur in bono. Cujus signum est, quod voluntas, cujus proprium objectum est bo-M», tendit ad res prout sunt in se; ac proinde bonitas convenit rebus prout in aliqua temporie differentia sunt aliquid in se : et ita rei possibili ut tali, quæ in se nihil est, sed solum in sua causa, non potest bonitas, qure sit formaliter talis, et distincta aliquo modo a sua causa, convenire.

Per quod etiam patet ad id, quod ibidem dicitur, scilicet de re possibili posse esse propositiones æternæ veritatis : Quamvis etiam addi possit, ex hoc nihil concludi. Nam htec propositio : *Chimera est monstrum impossibile,* est æternæ veritatis, et tamen ipsa chimera non est formaliter ens. Unde propositiones quidditaüvæ et essentiales, sunt æternæ veritatis : quia non significant rem habere determinate *esse* in se, aut in causa, aut in intellectu creato, sed abstrahunt ah omni *esse* (ut sic dicamus) determinato : et tantum denotant rem habere illud *esse,* quod do illa enuntiatur, sive habeat illud in se, sive in causa, sive in intellectu creato, sive in divino.

Ad il il qon iu eodcm argumento adducuntor.

Ex quo etiam ad reliquas probationes ejusdem antecedentis palet. Ad secundani quidem, quod natura ante exislentiain, aut ordinem dictum ad illam, tantum est integra in potentia. Ad tertiam probationem, sensum illius axiomatis : *Essentia sunt sicut numeri,* esse, quod si diversse essenti® ponantur existantes, tunc sicut ratione exîsientiæ, saltim ut connotati et conditionis, erunt actu bonæ, sic una excedet aliam. Ad ultimam denique probationem satis patet ex dictis.

Ad primam confirmationem respondetur, nihil participare, divinam naturam prout bonam el perfectam, nisi connotando quod sit existons, aut dicens ordinem jam dictum ad existenliam. Ad secundam confirmationem respondetur, finem tunc movere et esse bonum : quia cogitatur non solum secundum *esse* possibile, sed cum existenlia et exercitio illius, quod postea in exeeutione habiturus est : et hoc sufficit in fine, et respectu voluntatis crealæ propter rationem supra tactam.

Ad prinum confirmatio-nem.

Ad secundum cum suis confirmationibus dicendum est. nihil convincere contra nos. Nam hoc ipso quod creatur® ut possibiles nullam habeant bonitatem, nec illis dum sub statu possibilitatis manent, communicetur aliqua bonitas, consequens est, ul secundum hanc r.itionem non sint amabiles, ac proinde nec libere nec necessario possint diligi.

29. Ad fecun-dum.

Quamvis satis probabiliter addi possit.

,7

B?

Adiit> HeDtBa. quod si per impossibile creatura possibiles, qDalenns 5iS(Untni statu possibilitatis, haberent bonitatem formaliter talem aliquo modo distinctam a bonitate suæ causæ, sive rationis a priori scilicet divinæ omnipotentiae, tunc necessario amarentur a Deo · non quidem quia ex se dicerent infinitam bonitatem, sed propter connexionem ir.dispensabilem, quæ est inter illas et divinam omnipotentiam, necessario a Deo amatam. Nam amans necessario aliquid necessario connexum cum alio, ita ut eo ablato auferatur res amata, debet etiam necessario amare id, cum quo est talis connexio, si habeat rationem boni aliquo modo distinctam a bonitate rei primo amate, et amans adæquate seu quoad omnes rationes amati, amet illud, ut in present! contingit. Unde D.Tbon. D. Thom. tam in hoc ari. quam 1 contra Gen. c. 81. inde colligit, Deum non amare necessario creaturas existantes, quia etsi in se habeant aliquam bonitatem, non tamen divina perfectio habet necessariam connexionem cum illis. Quare si creature possibiles ot tales, haberent aliquam bonitatem ; cum alias divina omnipotentia habeat necessariim connexionem cum illis, non possent non amari necessario a Deo hoc ipso quod ejus omnipotentia necessario ab illo ametur. Sed hæc amplius in solutionibus argumentorum pro secunda sententia explicabuntur : ubi etiam patebit quomodo hæc cum illis, quæ in prima ratione assertionis diximus, cohærcant.

Ad BlbDtUD. Ad ultimum transeat antecedens; sed negamus consequentiam. Et ad prol»ationem, verum esse antecedens, quando res illa, cum qua res amata connexa est, habet aliquam bonitatem, vel eam illi volumus; secus vero quando utrunque deest, ut in presenti contingit. Quia creature possibiles nec habent ul sic bonitatem, nec ipsis manentibus intra statum possibilium vult eis Deus aliquod bonum, ut ostensum est. Sicut licet mors martyris passive sumpta necessariam connexionem habeat, ut hic el nunc causatur, cum eadem morte active illata a tyranno; nihilominus non ob id martyr amans ot acceptans pro Christo mortem passive sumptam, amat eamdem ut active infligitur ab illo, seu quod tyrannus illam ipsi infligat : alioqui martyr ille mortaliter peccaret : quandoquidem mors illa ut ox parte tyranni so tenet, est actio intrinsece et ex se mala. Et similiter quamvis quis velit contritionem, quæ indispensabilem habet connexionem cuui peccato, non ob id amat ipsum peccatum. Et ratio in omnibus bis est eadem. Quia nec in creaturis possibilibus, modo dicto considerati*, est aliqua bonitas, nec mors illa, aut peccatum habent aliquam bonitatem, quæ ho* nesle possit amari.

Adde, quod etsi demus, quod id quod babèt rationem medii necessario requisitil ad tw amati, debeat necessario amari, si necessario amatum ametur; non tamen oportet id universaliter contingere in eo, quod precise desideratur per modum termini *a quo.* aut materiæ *circa quam* sive objecti materialis, ad quod res amata terminatur. ul in presenti contingit. Quia res pudibiles, tantum sunt materia *circa quam* sive objectum materiale divinæ polentiæ, ut n. sequenti explicatur. Elconstat exiliis qua^ disp. 3, dub. 2, diximus. H

Secundo respondetur, sive magis explicator procedens solutio, supponendo quod licet creaturis omnibus implicantibus Deus non esset omnipotens ; nec creature essent possibiles, si Deus non esset omnipotens : ac proinde sit connexio necessaria inter prodicta extrema; nihilominus aliter et aliter hæc duo inter se comparantur. Nam ablatio creaturarum non est ratio a priori ablationis Dei, sed potius o contra. Quia s cut ex omnipotentia Dei earumdem possibilitas a priori infertur; quandoquidem non sunt factibiles nisi ab ente per essent;am, et ul participationes illius, ac proinde ipsum ens per essentiam præsupponunt, ita ex eo quod tollatur divina omnipotentia, infertur à priori auferri creaturarum possibilitatem. At ex eo quod creature possibiles auferantur, solum sequitur a posteriori ablatum jam esse Deum, vel, ul clarius dicamus, devenimus ra'ione connexioni jam insinuate in cognitionem hujus quod est Deum prius fuisse ablatum. Quemadmodum si a nostro Emispherio auferatur lux Solaris, tolletur etiam Sol : non quidem quia ex eo quo l auferatur lux. tollitur Sol ; sed quia si lux abest, sequitur jam prius Solem defuisse.

Hoc ergo supposito, ad argumentum con ii cedendum est antecedens in sensu explicatu, et neganda consequentia. Et ad pro fans batiunem distinguendum est antecedens : 0. quando illud desideratur Unquam ratio a priori, aut lanquam pars intrinseca, vel conditio indispensabilis, quæ sit prior, quam res amata, transeat antecedens : quando solum est signum ablationis rei amate, aut clleclus illius a quo nullam habet dependentiam. tiain. fed connexionem necessaria! consequentia' ; ac tandem quando id sino quo w rei amate dari nequit, non habet bonitatem distinctam aliquo modo a ro amata, negandum est. Quia necessitas illa (ut sic dicamus) consequential qua necessario infertur prius rem amatam fuisse ablatam, quam id cum quo habet prodictam connexionem, quodque non habet bonitatem sibi propriam, non inducit necessariam habitudinem amantis ad illud, cum quo res amata sic est connexa.

Nec refert si dixeris, creaturas possibiles esse objectum per se primo divinæ omnipotentia-, quippe per se primo respicit factibile ut sic, quæ ratio in solis creaturis potest inveniri : at sicut positio objecti perse primo est ratio a priori positionis polentiæ tendentis ad illud, ita etiam ablatio ejus erit radix ablationis potenliæ.

Non itaque hoc refert. Tum quia factibile ut sic, tantum est objectum materiale non qualecunque, sed respectu potenliæ abwluüssimæ et omnino independentis habeulisque conditiones supra disp. 3, dub. Î, dictas. Tum etiam : quia est objectum polentiæ practicæ perfectissimæ, a cujus dependentia, intrinsece in ipso imbibita absolvi nequit : at objectum prodictas habens conditiones, nequit esse ratio a priori suæ potenliæ factivæ; sed potius e contra.

a. u i?- 13 Ad confirmationem palet ex dictis, concedendum esse antecedens, et negandam consequentiam. Et ad probationem esse disparem rationem. Quia creatura ut possibiles continentur intra objectum intellectus, ex eo quod sunt formaliter veræ veritate transcendental! modo explicato ; non tamen secundum quod possibiles, sunt intra objectum voluntatis; quippe quæ non sunt Lonæ. nec illis voluntas ut sub huc statu manentibus, aliquod bonum vult.

!xc- J Potestque hoc ipsum explicari rationo, ex excessu intellectus supra voluntatem desumpta. Nam sicut intellectus est ex natura facultas elevalior et purior, ac omnino præcisiva, ita potest ferri in rationem magw abstractam et simpliciorem , plusque pnecisam. Et ideo non mirum quod saltim in alio ente actualissimo el prius cognito possit attingere elfectus possibiles abstrahentes ab existenlia : imo et quod possit id illos sic sumptos per se primo tendere 'poiiescunque est possibilis species per se primo reprasentativa corumdem. Cæterum ccm voluntas habeat ex vi propriæ linea?, quoi non sil potentia ita elevata, ac proinde ita immaterialis omnino, sicut intellectus, ideo petit objectum non ita abstractum, sed magis concretum, ot consequenter ultra essentiam rei possibilis concernens illius exigentiam exercitam in aliqua saltim temporis differentia, et modo dicto.

§ VIII.

Fit. salis argumentis secundx senlenlix.

31. Ad TonJimenti second* senteQtiz prior soiotio. Ad fundamenta secundæ sententiæ unico verbo respondetur, negando creaturas possibiles, quatenus in statu possibilitatis sistunt, amari : ac proinde, nec necessario, nec libere diligentur, ex eo quod pro illo statu nullam habent bonitatem. Constat autem omnia argumenta pro hac sententia adducta inniti in hoc, quod creatura secundum hanc rationem amentur a Deo : unde hoc fundamento sublato et denegato, omnia illa corruunt.

Cæterum quia num. 29 hujus dubii diximus, quod si per impossibile creatura possibiles, quatenus precise sistunt in ratione possibilium, haberent aliquam bonitatem, tunc necessario amarentur a Deo propter necessariam connexionem, quæ est inter divinam omnipotentiam, et illas, exeo quod omnipotentia est (ul sic dicamus) ita fœcunda ut non possit non esse ratio a priori, ct virtus causativacreaturarum possibilium, propterea oportet ad prædicta argumenta sigillarim respondere.

Alia solotio eorum et primo ad primum. Ad primum ergo cum sua confirmatione bene respondetur ibidem. Et ad probationem in contrarium dicendum est, quod licet divina omnipotentia non pendeat a creaturis possibilibus ; habet tamen necessariam connexionem cum illis : ex eo quod est talis conditionis, ul non possit non possibilitas creaturarum, modo tamen in tract, de Scientia Dei dispul. 7, num. 38 et 39 explicato, ab ea pendere. Unde licet, ut argumentum optimo probat, sequeretur omnipotentiam et divinam essentiam non esse magis necessarias, quam creaturas possibiles, si ab illis penderent; secus tamen ex eo, quod habeant cum eisdem connexionem tanquam cum effectibus possihiliter, necessario tamen in ratione possibilium ab utraque illatis, juxta illud Aristot. : *Propter quod unumquodque tale et illud magis.*

Ad *ecuodom. Ad secundum, quod dato illo impossibili, scilicet creaturas possibiles, quatenus sistunt in statu possibilitatis, habere aliquam bonitatem, tunc Deus ita so haberet

necessario circa amorem illarum, sicut modo se babel libere circa amorem creaturarum futurarum. Unde sicut teste D.Tbon. D. Thom, infra q. sequenti an. 3, divina voluntas collata cum creaturis futuris, potest duplici ratione intelligi quod amrl unam mags, quam aliam. *Uno modo* (verba sunt sancti Ductoris) er *parle ipsius actus voluntatis, qui est magis, vel minus intensus : et sic Deus non magis quxdam aliis amat : quia omnia amat uno et simplicissimo actu voluntatis, el semper eodem modo se habente. Alio modo ex parta ipsius boni,quod aliquis cult amato : et sic dicimur aliquem mogis alio amace, cui volumus majus bonum: quamvis non magis intensa valufilate. El hoc modo necesse est dicere, quod Deus quxdam aliis magis amat. Cum enim amor Dei sil causa bonitatis rerum, ul diclum est, non esset aliquid alio melius, ri Deus non vellet uni majus bonum quam alteri.*

Ita in eventu jam dicto Deus aequaliter et necessario amaret ex parte actus creaturas possibiles; inæqualiler autem ex parte boni, quod illis vellet, et de quo complaceret juxta majorem vel minorem perfectionem creaturarum possibilium volitaram. Quare licet tunc divina voluntas ferretur secundum ultimum potent»®, ideal, lota intensione possibili in illas; hoc tamen esset juxta naturam objecti voliti. ideal non volendo cuicunque creatura· possibili aliam perfectionem et bonitatem essentialem, quam eam, cujus est capax : quia etiam ea, quæ operantur per modum nalnræ, operantur juxta naturam et capacitatam objecti circa quod versantur.

Ad eooOr-lQ1ÛO-DfQ. Ad confirmationem neganda est sequela, tum propter modo dicta, tum etiam : quia Deus complaceret in bonitate creaturarum possibilium ratione suæ infinita· bonitatis tanquam propter rationem objectivaiu formalissimam complacendi in illis, el ita magis complaceret in sua bonitate.

Ad nllinan. Ad confirmationem neganda est major quoad secundam partem, si intalligalur de habitudine reali, secus tamen de habitudine rationis, el necessaria connexione, reali tamen, unius cum alio. Nec inde fieret, ut argumentum intendit divinam volitiunem apecificandam esse a creaturis : quia suium esset connexa cum illis tanquam cum objecto secundario ; sicut in divina scientia respectu earum contingit.

Ad fonflr-itutio-OCD. Ad confirmationem vero patet ex dictis, quomodo illa habitudo rationis et connexio realis, quam divina volilio haberet eam creaturis possibilibus, non esset ita neo^saria, sicut habitudo (ut sic dicamus) tt connexio quam habet cum bonitate Dti: quandoquidem ideo necteretur cum creaturis, quia nexa caset cum bonitate divitu: juxta illud axioma Aristotelicum, quod nuper retulimus : *Propter quod unumquodque tale, et illud magis.*

Utrum aulem hæc connexio divin® volitionis cum divina boo itato, seu amor necessarius illius, et connexio ejusdem vo· Imitatis cum creaturis possibilibus, iea amor necessarius earum, qui in eo eventu esset, distinguantur virtualiter et ex parte rei conceplæ? an vero solum ex park nostri modi concipiendi, ac proinde an prior illa connexio sit formaliler ratio t priori hujus posterioris connexionis? an veru solum virtualiter æquivalenter, sea (quod in idem quoad præsens redit, juxU ea, quæ in tractatu de Scientia Dei disp. I. n. 38, et in hoc eodem tract, disp 2, num. Si. et disp. 4, n. 55, diximus) ex^parte nostri modi concipiendi? ex alibi dicta constat.

Nec referi si contra ista omnia objicias, non cohærere cum iis, quæ in hoc dub. num. 14,dicebamus,nempe in Deo respecto creaturarum, tan.um posse esse amorem effectionis. Quare cum erga creaturas ρo5-sibiles nihil per suum voluntatem efficiat quandiu sub statu possibilium considerantur. nec possit actu ei in exercitio aliquid circa illas efficere, ita ut ipsa.· sub statu possibilitatis maneant, fiet inde, ul licet per impossibile haberent aliquam bonitatem; nihilominus non essent necessario amaiæ a divina voluntate, imo nec ullo modo.

Respondetur enim ex hoc argumento optime probari esse impossibile, quod creatura· possibiles, quatenus tales habeant aliquam bonitatem. Unde non mirum ut dato hoc impossibili inde aliud sequeretur : et quod doctrina a nobis tradita cum his impossibilibus non cohæreal. Ad iimus tamen nihilominus, quod adhuc dalo hoc impos·èibili, potest aliqualiter cohærerc cum iis, quæ num. ci alo dicebamus, Deum amare, et non utcunque, sed necessario creaturas possibiles. Quia ille amur esset atreclionis erga Deum, et effectionis, virtualis tamen (ut sic dicamus) erga creaturas : ad hunc dumtaxat sensum, quo-l ex amore affectionis erga divinam bonitatem, et propter illam tanquam propter formalissimam rationem tionem volendi, ita versaretur Deas per illam actum circa creaturas, ut si non essent possibiles pnecise ex meritis divina! omnipotenti®, et essent capaces, quod ex vi illius actus complacentia* tribueretur illis sua possibilitas, tunc ex vi illius actus di-vina» voluntatis, quo vellet earum possibilitatem, fierent possibiles.

Diximus *aliqualiter,* quia re vera mullum ratio illa num. citato, a nobis facta crçet ad probandum, creaturas possibiles, ut tales non posse amari, sive necessario, sive libere a Deo, ac proindo nec habere aliquam bonitatem : siquidem divina voluntas debet, vel necessario, vel libere se extendere ad omne amabile. Ex quo etiam fieret amorem illum in eo eventu solum pusseesse formaliter affectionis. Quia amor qui tantum virtute est effectionis, est formiliter affectionis : siquidem formaliter debet esse unus ex his duobus amoribus, adaquate rationein amoris, modo supra in/inuato, dividentibus. Et ex hoc etiam sequeretur, divinam bonitatem non esse idêquatum objectum formale voluntatis Dei, ut disputat. 3, num. 29 et deinceps prosequebamur : quod tamen esse impossibile ibidem ostendimus.

DUBIUM II.

Drum *creaturas existantes in aliqua temporis differentia amet Deus necessario, lam quoad specificationem, quam quoad exercitium?*

Sicut faturitio rerum et præsenlmlitas earumdem in aliqua temporis differentia, est posterior possibilitate illarum, ita necessitas, quam divina voluntas circa res futuras habet (si quam tamen habet) explicari debuit postquam hoc ipsum de eadem xolunlatein online ad creaturas possibiles expficalam esL

Varii dicendi modi.

Prima ergo sententia asserit, nullam in Dei voluntate respectu creaturarum in ali-·r, qiu temporis differentia existentium esse necessitatem, sive illa sit necessitas quoad ypecificationem, sive quoad exercitium. Iu aliqui ex recentionbus : et probari poted primo. Qnia non minus est perfecta divina voluntas in ratione libertatis, quam in ratione naturæ : nam quævis ex his rationibus debet esso infinite perfecta, ac proinde in summum intra propriam lineam ; sed hoc ipso quod voluntas in ratione natune sit perfectissima, debet terminari ad suum objectum omnino necessario tam necessitate quoad specificationem, quam quoad exercitium : ergo hoc ipso quod divina libertas attingat in suo ordine supremum perfectionis apicem, debet esse libera libertate tam quoad specificationem, quam libertate quoad exercitium : alioqui sicut quævisexhislibertatibusaffert perfectionem, ita quavis ablata non erit perfecta omni modo excogitabili intra suum genus.

Confirmatur. Deus habet summum dominium suorum actuum liberorum : nam sicut dominium respectu humanorum actuum pertinet ad perfectionem, ita etiam summum dominium ad majorem perfectionem spectabit : at summum dominium nequit stare sine summa libertate, nec summa libertas cum necessitate aliqua : ergo etc. conflr-matorª

Secundo. Ideo voluntas divina est necesilata quoad specificationem respectu bonitalis Dei, quia est objectum formale alæquatum illius, capitque ab ea suam specificationem : ergo cum creaturæ sint objectum materiale et secundarium illius, non habebit circa illas necessitatem quoad specificationem : ergo nec quoad exercitium. Patet hæc ultima consequentia. Quia necessitas quoad exercitium est major, et necessitatem quoad specificationem includit. Prima vero consequentia, ex antecedenti satis constat. Antecedens autem probatur. Quia quævis potentia sive facultas est necessitata necessitate quoad specificationem ad versandum circa suum objectum formale et adæquatum, qualo est divina bonitas respectu voluntatis Dei : ergo ex hoc quod divina bonitas sit objectum adæquatum formale suæ voluntatis, orilur quod ea lom voluntas sil necessitata quoad specificationem respectu illius. 41. SefDnd0

Confirmatur. Non ob aliud creata voluntas habet necessitatem quoad specificationem in ordine ad bonum in communi, nisi quia est beatitudo illius prout est via : nam sicut hæc beatitudo a ratione perfects beatiludinie deficit, ita licet necessitet; non tamen perfecte, sed vialiter, scilicet quoad specificationem : et similiter non ob aliud circa Deum clare visum est omnimode necessitata, nisi quia est illius perlecta beatitudo : nam innatum est cuivis Corrobo-ηlαΓ·

potentiæ ferri per modum natura» in propriam bealiludinem sibi intime unitam; ac pn>indo in beatiludinem omnino perfectam fertur omnino perfecte per modum nature, et consequenter cum omnimoda necessitate : at crealuræ future, nullo modo sunt, aut esse possunt beatitudo Dei, nec ad illam ulla ratione desiderari : quid ergo erit quod aliquo necessitatis genere divinam voluntatem in ordine ad illas necessitet?

Liufflo. Tandem- Si ob aliquam rationem Deus esset necessitates quoad specificationem actus, maxime quia non potest velle id, quod malum est, sed si aliquem circa illud habet actum, debet esse abominationis : sicut nec valet displicere in bono honesto ut tali, sed si circa illud versaturus est. non potest non in ipso complacere : at ha»c ratio quoad utramque p. est nulla : ergo nequii habere necessitatem quoad specificationem respectu boni creati, et consequenter multo minus necessitatem quoad exercitium. Utraque consequentia satis constat. Major vero videtur certa, et insuper ex iis, quæ pro nostra sententia dicentur, magis [flebit.

Probatio minonsei Minor autem quoad priorem [artem, sic suadetur. Quia quantumvis aliquod objectam no'„,s V|(^ealur› s‡ divina miUbu ip w voluntas illud velit, eo ipso erit honestum.

D.Ansel. Tum quia jj fatetur Anselmus in Prosolog'o cap. 11, ubi curn Deo loquens, inquit : *Illud esi justum quod vis, non justum quod non vis.* Tum etiam : quia voluntas Dei est regula tam rectitudinis suarum volitionum et operationum (nam ideo recta», quia volito ab illo) quam rectitudinis operationum creaturarum : et ita qui operatur aliquid, quia id est volitem a Deo operatur rectissimo, et operatio ejus est recta ob conformitatem cum divina voluntate. Tum deinde : quia ideo semper Deus facit quod melius est, quia semper operatur id quod tunc mavult, et ejus volitio est forma omnis rectitudinis et perfectionis. Tum denique : quia nihil est peccatum, nisi quia prohibitum, eo autem ipso quod Deus velit, rem aliquam fieri ab homine, cessat ejus prohibitio : et ideo Abraliæ uon solum fuit licitum, sed etiam valde commendabile, quod lentaverit occidere filium ; cum tamen hoc alias gravissimum fuisset peccatum : ac proinle multo melius cessabit eadem prohibitio, si semel Deus velit illud facere. Maximo quia respectu Dei nulla est lex interd.cens, quippe qui non habet superiorem supra se.

Ex quo etiam minor quoad secundam partem satis constat. Si namque solum rr/Zc Dei est sufficiens ratio, ad hoc ut possit amplecti, quod alioqui erat malum, cur non erit satis ut possit displicere in eo, quod alias bonum videbatur, et erat?

Secunda sententia ex diametro opposita . * tenet, Deum omnino necessario diligere^ creaturas. Hanc tuentur aliqui, quos suppresso nomine refert D. Thom. 2 contra Gen. c. 23, et juxta mentem Fcrraræ ibi- fr- dem, eam docuerunt Arist. Avicena et t- Commentator. Suadeturque primo sic. v' Deus non potest libere velle bonitatem SJ; suam : ergo nec creaturas. Consequenta ** patet. Quia hoc ipso quod velit libere creaturas, debet eadem libertate velle suam bonitatem. Nam cum per illam volitionem amet eas ut media, necesse est, ut amet se ipsum per eamdem ut finem : alioqui illa volitio esse: peccaminosa, et carens debita rectitudine, quippe sistens in creaturis, et non tendens ultra in Deum ut in ultimum finem. Antecedens vero ex se videtur patere. Nam cum Deus diligat quodvis objectum pro suis meritis, et in hoc consistat divinæ voluntatis rectitudo, nequit ad objectum infinitum et summe bonum, quod proinde infinito et necessario amore dignum est, libere terminari. ï|

Explicatur et confirmatur hæc probatio. C» Nam vel Deus ul terminans volitionem ilΛ hm liberam per modum finis, dicit omnimodam et infinitam perfectionem, vel non? J Si primum, ergo delæt amari necessario, ac proinde crealuræ tunc non poterunt amari libere. Si secundum, ergo Deus secundum illam rationem nequit habere rationem finis ultimi, et terminare volitionem illam. Patet consequentia. Quia ratio formalis, quæ per modum finis ultimi finalizaverit, debet esse increata : et consequenter omninodam perfectionem in ratione entis includere.

Secando. Si Deus libere diligeret creaturas, sequeretur, aliquid modo esso Deum, quod tamen putuerit non esse Dçus : at hoc implicat, ut ex se patet et infra latius dicemus : ergo etc. Sequela probatur. Nam illa vulilio libent necesse est quod sit in Deo : quandoquidem inter actiones immanentes sedem habet : ergo est Deus : quoniam quidquid est in illo est Deus, cumque ex qua parte est libera, potuerit non esse in Deo, fiet inde, ut aliquid, quod modo est Deus, putuerit non esse Deus. Nam quod potest esse extra Deum, nequit dum est

tsi extra illum Doi rationem habere.

Tcrltu. Ex causa seu ratione a priori nocessarla, non poh&l non oriri effectus nocessarius : quia causa necessaria operatur µτ nieduin nalura·, et consequenter om nino necessario : sed volitio Dei necessaria, csl ratio a priori volitionis crealumnitn : quia, ut inquit D. Thom. in pr.Kvd. art. et ! contra Gen. c. 7G, ex eo qood Deus vult suam perfectionem, vult alia a se : ergo tabs volitio aliorum a se, erit omnino a necessaria.

TanJein. Misericordia, liberalitas, et cæUne aliæ virtutes, quas Deus habet in or- dine ad creaturas, suut infinitæ quasi intensive, quippe habentes Lotam perfectionem «cogitabilem intra propriam lineam, ergo dkunt infinitam inclinationem in creaturas ; ergo necessario propendent in illas, et consequenter Deus non manebit liber respecto volitionw earumdem. Prima consedentia palet. Quia cum virtus, v. g. miserkordiæ, dicat inclinationem in objectem, rt qao magis fuerit iniensa, eo majorem importet inclinationem, consequens est, ut g fuerit infinite quasi intensa, quud infinite propendal. Ex quo etiam secunda et tertia consequentia manent probalæ. Quoniam infinita inclinatio non relinquit libertatem : nam cum libertas consistai in indifferentia, it inde, ut quanto magis res inclinatur et determinatur ad aliquam pariem, tanto minus maneat indifferens, minusque libera : ergo summa et infinita inclinatio, sumine ei infinite determinabit, nihilque relinquet hlifferentiæ et libertatis.

§ Π.

£r *mente IK Thom, dubium deciditur.*

Pω resolutione hujus dubii notandum et, duplicem in Deo esse voluntatem, seu rolitionem : aliam efficacem et operativam; alum vero simplicis complacentia» et displieenlus Inter has .tutem duas volitiones (si uœen duæ dici possunt, de quo infra) hoc « discrimen, quod voluntas operativa et rifiox præsupponitur, mo lo tamen statim «attendo. ad complacentiam; imo etiam wmodo ad displicentiam, ut jam dice-

Nam cum complacentia habeat aliquo | rrxxly quasi supponere bonitatem, de qua rwDplacel, et radix lotius bonitatis sit dilim operatio, quia nihil bonum nisi exisleh? in aliqua differentia temporis, et uihil .7 Lv‘ existons sil nisi mediante operatione voluntatis Doi, inde est ut voluntas complacens priesupjionat voluntatem operalivnm. Sicut etiam suo modo voluntas displicens, illam præsupponit. Quia nihil potest esse objectum displiccntiæ nisi aliquam mali rationem habuerit, ot nihil hanc in actu habebit nisi Deo decernente ad *essâ* materiale illius per modam causæ universalis concurrere.

His ergo suppositis dicendum eat primo. Si de divina voluntate efficaci et operativa Apertio fiai sernio, tunc in ea inveniri poterit ne- pr,or' cessitas quoad specificationem circa aliqua objecta secundar.a et communia, imo etiam particularia, quatenus sub communibus Jllis rationibus in aliqua temporis differentia saltim in suis singularibus exercitis continentur. Hæc est D. Thumæ infra q. π ηοιιτ> 21, art. 1 ad 2. Et communis inter Theo- Ratio logos : quæ potest sic quoad primant illius assertio- partem explicari, et suaderi ratione de- ni* sumpta ex D.Thom. loco citato. Nam cum pro divina voluntas sit ipsa rectitudo per essen- prima tiam, fit inde necessario, quod vel non eli- cja< ciat operationem, vel quod illa sit honestissima , et de honestissimo objecto. Unde parte. dixit D. Thom. loco citaio, impossibile est velle Deum nisi id, quod ratio suæ sapientia: Ifabot, quæ quidem est voluti lex justiliæ, secundum quam ejus voluntas, recta et jusla est.

Confirmatur et explicatur primo. Nam vel Deus potest habere volitionem, quæ Confir- non sit recla per essentiam? vel non? Si malio. primum, ergo non est Deus : quia de ratione Dei est, ut quaevis illius volitio sit summe recta. Si secundum, ergo est necessitates ad versandum præcise circa aliqua objecta, scilicet ea quæ sunt honesta, aut per ejus voluntatem fiuut honesta. Patet consequentia. Quia daniur aliqua objecta ita inhonesta et turpia, saltim fundamentaliter, ut repugnet quempiam circa illa versari volendo ipsa, et non operari turpiter, ut 1, 2, quæst. 71, art. fi, et 2, 2, q. 1, art. 3, ostenditur.

Confirmatur secundo. Nam ex eo quod AJia chantas est quædam divinitatis participatio confirma- quoad attributum voluntatis ipsius, ideo vel iω' non prorumpit in actum] vel si prorumpit, non potest non rectum et honestissimum actum elicere, juxta illud primæ Joann. 3: Joan. 3. *(jui naius csl ex lito peccatum non facit, quia semen ipsius manci in co : sed nec peccare potest : quoniam csl ex Deo natus, idosl,* s; secundum eam nativitatem ; sou secundum gratiam et charikitem opomtur, ut op-

Attfest. time Aug. explicuit : ergo potion jure in Deu,quippe cui competit esse ipsam chartlitem et bonitatem per essentiam, h®c naturalis rectitudo reportetur, ratione cujus hitaat, qnam explicuimus, necessiLitem quoad specificationem in ordine ad honeste, et circa objrCta honesta operandum.

RJlio i5*rrti(h aii ¹sub illa ratione communi ambiantur : et ita mÎÎÏ*. dels t esse circa illa, ut sic contenu, idem necessitatis gratius : quia re vora talia sunt, ut nisi cum talibus, ve! talibus ut sic dicamus) liant cireunsUintiis, nequeant honeste efficL ne·- intra latitudinem objecti honesti contineri. Quo jactu etsi Deus possit quando ei libuerit, vel loqui, vel u lorutione rrssarê; atunion si loqui decernit, nequii non vera loqui : quia talis locutio esset simpliciter peccaminosi» si contra divinam mentem esseL Unde opD.pjiks tiine d . Paulus protulit non esse Deo magis possibile quod mentiatur, quam quod se ipsum neget. Nam hoc ipso quo i mentiretur, jam negaret et everteret tam rectitudinem, quam fidelitatem suam.

Ex quo etiam secunda ejus leni assertionis pars palet. Etenim pecularia objecta

Eadem nxrbo qaoad uHisaai partem pri'batar. Tertia vero ejusdem assertionis pars, scilicet praedictam ncces>itatem esso eliain circii particularia, quatenus non continentur præcise sub lationibus communibus, sed sui» illis in aliqua temporis differentia, saltim in suis singularibus, exercitis, probatur. Quia cum volitio Dei. do qua loquimur, sit efficax et ô^rafiva, debet versari circa rem exislcntem in aliqua temporis differentia, et ut continetur sub rationibus communibus, in ipsis tamen singularibus, exercitis.

Â^ riiQ HtuadZ Dicendum est secundo. Si loquamur de vohnnate simplicis complacenti®, aut displicentia», habet etiam Deus secundum illam, ncc-ssitatem quoad specificationem : ita ut si semel circa bonum eliciturus esV actum, non potest non esse complacenti® : sicuti nec poterit non esse displicenti®, si circa malum cuq>æ, ut tale versaturus est : hæc lumen necessitas non est ita e tacta sicut pr.rcedeus. Assertio hæc quoad primam partem communis est inter Thejlo

Mfo rerani Jg assertio· nis quoad prim im partrm. gos.ac proinde, nun'erit necesse quempiam in particulari referre. Et suadetur plano ex dictis. Quia cum divini bonitate non potest cohærere, quod ilii displiceat bonum honestum ui honestum, a quocunquo illud liat, ct cum natura lalis objecti qua ratioiio bonum est, non pot»»sl stare ut adsit cir a illud i:i Deo affectus displicentia . Quia si formaliter eundum rationem boni inspi* eiaiur. nequit quidpiam roperiri m illo quod displiceat. Quoniam si semel bonum honestum est, nequit in en secundum hanc rath nem aliqua nilin mali apparere, pr.v->erüni in ordim» ad divinam voluntatem. qua· e\ apparenti mali specie excitari ad odium nequit et uh eam leni rationem id ipsum do malo culpa· respectu affectos displicenti® dicendum est. Undo est illud Sapienlræ. 14 : *Odio sunt Deo impius el im*pûtes ejtM. El Ecclesiasl. 12 : *ditissimus odio habrl peccatores.*

El deinde secunda pars ejusdem asserlionis patet ex dictis in notabili hujus duh. Nam voluntas efficax non pr.vsupponit ne- »-c->ariu aliam voluntatem necessitantem ad illam. Unde si qua» in ea invenitur nec»»ssitas quoad specificationem , erit sane ardior nec· s-itas ; quippe non durons necessario ortum ex aliqua priori voluntate libera. Cæzerum complacentia supponit voluntatem efficacem virtualiter distinctam, aut aliquod aliud munus solum ex parte nostri modi concipiendi distinctum ejusdem voluntatis efficacis : quia supponit, aut quasi supponit, modo dicto, existentiam rei circa quam adest complacentia, provenientem ex efficacitate divinæ voluntatis. Quia ut ex dubio precedent! constet, circa bonitatem possibilem nulla in Deo adest, uut adesse potesi complacentia : sicuti nec circa hæc bona communia, quasi omnino abstractim sumpta, sed prout exercentur a prie rei, el includuntur in rationibus particular.bus exercitis : ac proinde semper ibidem involvitur, quod pnccesserit, modo nuper insinuato, voluntas divina efficax : et ita necessitas hæc. quippe trahens originem a voluntate libera, semper est minor.

Ex quo etiam fit, nullum esse inconvemens admittere, quod circa malum exercitum sit Deus nccessitetus quoad specificatiunem. et exercitium ad abominandum illu l : quia telis necessitas ortum etiam habuit suo molu ex voluntate permittendi peccatum. Quod autem sit in Deo lalis necessitas. constat ex eo quo l non potest non habere se ut offensum, et auferre gratiam suam a peccatore, ut 1. 2, q. 113, art. 2 D. Thom. et Thomiste* docent : ac proînàe opus est ut illi necessario pec· atum displiceat. Utrum autem debeat eliain poni in Deo affectui necessarius complacenti® quoad exercitium respectu boni honesti exerciti ? constabit px ¹ıs. qua· sequenti dub. latius dicemus.

I hcendum

». Dicendum est tertio. Lient Deus habent pradkteiu necessitatem jam explicatam, adime tamen manet liberrimus libertate perfectissima, tam quoad specificationem, quam quoad exercitium respectu productio* nis, et volitionis rreatumrum. Hæc est valde consona nostra» fidei. Nam ut Danielis 3 dicitur : *Potens est Deus nos de manibus tuis, o lier, liberare, quod si noluerit, etc.* ubi in illo verbo *noluerit,* ut ex statim dicendis magis patebit, aperto ostenditur omnimoda voluntatis divinæ libertts. Et Paulus ad Ephes. 1 : *Sorte* (inquit) *touli sumus prédestinait secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sux,* hoc est, secundum liberam ejus determinationem, quam significavit verbis illis : *Sorte vocati sumus secundum propositum ejus,* id est, non aliqua necessitate, sed gratuita, et libera sorte ex divin® voluntatis arbitrio procedente. Primæ etiam ad Corinth. 12, dicitur : *Uxc operatur unus atque idem spiritus, dividens sinyulis prout vult,* idest, pro libero voluntatis arbitrio, non necessitate coactus, ut ufr«-lale explicuit Ambros. lib. 2 de fide capit. .M·-! et 3. Unde Nyssænus lib. de fato cap. ulliiD. protulit : *Dici non potest voluntatem bci necessitati servire.* Quare assertionem hanc tuetur D. Thom. tum in hoc art. tum loco slalim referendo, el communiter Theologi.

Deinde probatur, el explicatur ratione eodem D. Thom. deprompta sic. Licet enim quoties in volilione, et noliliono alicujus objecti non potest servari ratio honestalis, sit Deus necêssitatus necessitate quoad specificationem ad nolendum v. g. illud, si sola nolitio possit esse honesta, non vero volitio; attamen quando in utraqne (ut sic loquamur) specie actus, nolilione nimirum, el volilione potest honestatis ratio servari, nihilquo indecorum, aut inhonestum ibidem relucet, lune integrum erit Deo velle aul nolle, vel producere, aut non producere lile objectum : at libertas perfectissima solum consistit in huc, quod iit liberrima circa hæc objecta, non vero circa illa priora : ergo. etc. Major patet. Quia si uti posse vello aut node in eo eieoto pertinet ad perfectionem nostræ votantalis, nec quidpiam imperfectionis exprimit, ita etiam hoc ipsum ad summam divin® lilærtalis perfectionem spectabit. Et ideo siculi de facto voluit Incarnationem, ct salutem hominum, ut sua summa prtitia, et misericordia reluc°rot, ita ob alias justissimas causas potuit nolle eamdoni Incarnationem, Ct consequenter velle æternutn hominis interitum. Minor etiam constat. Quia posse inhoneste velle, non est perfectio libertatis, sed potius defectus, et imperfectio : ergo libertas perfectissima, el consequenter libera ab imperfectionibus, non potit quod sil libera circa hæc objecta, quæ solum inhoneste possunt amari.

Confirmatur, el explicatur eleganti testimonio D. Thom. 1 p. q. 62, art. 8 ad 3 D.Tbom. dicentis : *Quod liberum arbitrium diversa eligere possit, servato ordine finis, hoc perlinet ad perfectionem libertatis ejus : sed quod eligat aliquid , divertendo ab ordine finis, quod esi peccare, hoc perlinet ad defectum libertatis. Unde major libertas arbitrii est in Angelis, qui peccare non possunt, quam in nobis, qui peccare possumus.* Cum ergo Deo conveniat perfectissima libertas, necesse est : tum ut possit velle el nolle quidquid volibile et nohbile est, servato ordine linis, seu (quod idem est) servatis regulis honestatis, et reclæ rationis. Tum etiam, quod præcise per hoc quod Deus possit velle, el nolle intra lotam latitudinem boni honesti, liberrimus sil perfectissima libertate tam quoad specificationem, quam quoad exercitium : quia lota latitudo libertatis, purae et libera? ab imperfectionibus, hic omnimode sistit.

Alii ratio lam pro trrtQ assertione, Tandem potest eadem assertio, imo etiam omnes hujus dubii assertiones ratione D. Thom. jam supra insinuata probari. Ea quæ sunt ad finem, non sunt, adhuc volito fine, volita necessario, nisi sint talis conditionis, ut sine illis finis consistere nequeat : sed Deus vult creaturarum existentiam seeundum quod ordinantur ad divinam bonitatem ut ad finem, ut supra 2 art. dictum est; et creaturæ ipsæ future, sunt talis naturæ, ut sino eis possit divina bonitas esse, ‹t possideri a Deo : ergo etiam si Deus velit se ipsum, non vult ex necessitate creaturas faturas. Major probatur. Nam ideo volentes efficaciter conservationem vitæ, volumus cibum, et volentes transfretare, volumus navem, aut quid simile, quia nec conservatio vitæ sine cibo, nec transfretatio sine navi, aut aliquo alio quod ad instar navis se habeat, dari potest : e contra autem etsi velimus aliquod arripere iter, non ideo necessario vel necessitate quoad exercitium, vel quoaif specificationem volumus equum ad itor illud peragendum : quia sine illo possumus locum , quem intendimus, adire. Minor autem ex se patet. Quia sicut

Dons ah ætcrno fuit sine creaturis, ita ρotest usque in ælernum sine illis esse; quippe qui est ens omnibus modis a se.

Quæ ratio non solum probat esso Deum liberum in ordine ad volendum et nolendum ea. quæ honeste volihilia^ot nolibilia sunt, verum etiam quod sit necessiutus quoad specificationem. ct volitionom boni honesti, ut in prima conclusione dicebamus. Nam hoc ipso quod bonitas divina sit finis omnium voiitorum a Deo, necesse est, ut ipsa sit ratio volendi illa; cumque divina bonitas nequeat esse ratio volendi ea, quæ inhonesta sunt, quæqoe honeste amplecti non possunt, necesse est, ul libertas Dei nequeat se ad illa extendere : ac proinde halæal prædictam necessitatem quoad specificationem. Sicut etiam opus erit, ut non possit displicere in re honesta qua ratione honesta, nec valeat complacere in re turpi, nt turpi ob eamdem prcqOrtiona!em rationem. Ecce ergo quomodo summalim cuncta quæ diximus, ratione ista divi Thorn® fulciu manent.

S in.

Occurritur fundamentis aliarum antenarum.

Ad prlaam pnni.· senteotur, ct das cûOBmulionem.

Ad primum ergo pro prima sententia, et primam illius confirmationem patet ex dictis, Nos enim solum damus Deo necessitatem quoad specificationem respectu boni honesti. etc. At ad perfectionem libertatis, el excellcntirsimi dominii, aut quasi dominii non desideratur, ut ejus usus ad turpia, ct inhonesta extendi possit.

57. Ad ifrunda«.

Ad secundam respondetur, quod etsi potentia quævis solum esset necessitata quoad specificationem respectu sui formalis adæquati objecti, ac proinde voluntas divina solum respectu bonitatis Dei habeat necessitatem quoad specificationem, id tamen intelligendum est de necessitate nmnino primaria. ‹ªt per se primo in illa inventa. Nam hoc ipso, quod per se primo habeat pnrdicLim necessitatem respectu divina· bonitatis tanquam objecti adaequati, oportet ul etiam sit in ea necessitas jam assignata respectu volitionis boni honesti, et nolitionis rei turpis, ita ut non possit displicere in illo, el complacere in ista eo tamen modo, quem infra dub sequenti assignabimus. Quia divina bonitas non potest esse rallo vel nolendi illa, quæ, modo infra nssieiiando . aliquid (ut sic dicamus* illius sunt prout sic considerantur, vel volendi ea, quæ ipsi opponuntur : maximo quia finis honestus, qui necessario esi talis, ct honesto amplectendus, non potest esse ratio volendi reni alioqui malam, nisi al summum dum adest ignorantia nialiti® rei quæ tunc ordinatur in illum linom.quod lue non contingit.

Ad confirmationem respondetur, pnedic tam necessitatem non oriri præcise ex me-u*^ ritis objecti creati, vel ex eo quod Deas indigeat creaturis futuris ad suam beatitudinem; sed ex meritis objecti formalis adæquati, ct ex summa divina» voluntatis rectitudine. Unde quamvis rationes assignat® in majori propositione hujus confirmationis sint sufficientes ad inducendam necessitatem quoad specificationem, vel exercitium; non tamen omnino adaequate, ita ut non possit aliunde oriri prædicta necrssilas, ul re vera hic aliunde oritur.

Ad ultimum concedimus majorem, el negamus minorem. Ad probationem ex Anselmo patet ex dictis. Nam cum divina voluntas non possit velle nisi bonum, optime inquit illud esse bonum, quod ipsa vult, et malum quod ipsa non voluerit, seu noluerit. Ad secundam probationem dicendum est, quod licet divina voluntas sit regula (ut sic dicamus) proxima suarum operationum, et ita ideosinl rectæ, quia volilæ; attamen ut ipsa voluntas habeat aliquam operationem dignam se, et ut sit regula illius, requiritur objectum quod habeat rectitudinem objectivam, vel sit indifferens, seu capax ut a divina voluntate modo sibi proprio ametur. Quare quia sunt plura objecta intrinsece mala (molo tamen statim dicendo) qualia sunt v. g. mendacium et odium Dei, ideo nequit divina voluntas aª| illa tendere : quia si per impossibile ea diligeret, peccaret, et justa non esset. Unde sicut repugnat ipsam non esse rectam jier essentiam, ita etiam in pnedicta objecta ferri : ac proinde ut sic solvatur aliad, quod ibidem additur) nequibit esse norma volitionis creaLe respectu corumdcm objecturum. ita ut possim a creatura esse volita. quia Deus illa vult.

Ad tertiam probationem patet ex dictis. A»l ultimam vero dicendum est, esse aliqua Objecta ita inhonesta et deformia, salum fandainentaliler, ex eo quod repugnant divinis attributis, ut si circa illa Deus versetur, non possit non versari ea prolnbendo, ut de eisdem displicendo. Ad illud autem ‹‹» Abrahamo respondetur illam actionem non

non osse ex objectis intrinseco malis : quandoquidem Deus est dominus vit® cujuslibet creatur® : et ita sicut potuit illam so ipso immediato ab Isaac auferre, ita etiam medianto Abrahnmo.

Ex quo etiam ad id, quod ultimo loco additur, scilicet respectu Dei nullam esse logein, respondetur, salis esso quod objecta illa repugnent divinis attributis (qualiter mendacium repugnat cum divina veraci-Lito) ad hoc ul Deus nequeat circa illa versari diligendo ipsa. Imo si semel ea diligeret, esset et non esset Deus : esset quidem ut supponitur, non esset vero, quia Deus nequit velle aliquid ita intrinseco fundamentaliter malum, ut non possit non, modo dicto, interdici. Unde licet ipso non teneatur vitare pnedic ta objecta ex eo quod obligetur ab aliquo superiore, beno tamen quatenus repugnant suir sapienti®, et bonitati. Quia ut ex D. Thom. dicebamus, cum bonum intellectum sit objectum voluntatis, impossibile est, Deum velle nisi quod ratio sua* sapienti® habet, quæ quidem ost sicut lex justitia?, secundum quam ejus voluntas recta est el justa.

Ad primum pro secunda sententia, distinguendum est antecedens juxta superius insinuata : et si sensus sil, Deum in se, et secundum se præcise sumptum non posse libere amari, concedendum est antecedens : secus vero si velit, quod Deus ut exercet rationem finis actualis, et ultimi creaturarum, nequeat Liberam sui volitionom terminare. Ad probatioriem respondetur quod etsi objectum infinite bonum petat ex propriis meritis, ut adsit in divina voluntate actus amoris necessarius respectu illius; non tamen quod simul non possit esse netus liber respectu ejusdem : non quidem quo ipsummet secundum se, et sigillarim a qaovis alio sumptum, libere ametur (quia ricut tunc sola illa infinitas in ratione bonitatis terminat tam ut objectum volitum ul^vod, quam ut ratio formalis terminandi, nec ibi creatur® ut objectum materiale volitum amari intelliguntur, ita polit volitionem esse juxta objecti merita secundum se sumpta, et consequenter omnino necessariam) sed quo ipsummet ut conjunctum cum aliis, divinam voluntatem non necessitantibus, libere attingatur.

Et ratio hujus est. Tum ea, quæ in probiliono prima* consequenti® hujus objectionis satis innuitur, scilicet bonitatem infinitam, et per essentiam non posse non v.-m! finem ultimum creaturarum, ct ratiunem finalem volitionis liber®, qua diliguntur ; at finis vel ratio finalis cademmet formalissima volitione diligitur, qua media ordinata ad illa quatenus ad earn ordinantur : alioqui illa volitio non esset volitio mediorum propter finem, aut rationem finalem. Tum etiam : quia hoc ipso quod divina bonitas diligatur, ul conjuncta cum creaturis tanquam ratio formalis volendi cum objecto materiali volito, sed non necessario connexa cum illo et tanquam finis cum mediis volitis propter ipsum, et similiter non necessario cum eisdem connexus, oportet ut exigat diligi volitione libera quatenus sic suiuiLu· : quia objectum volilionio nccessariæ petit, ut semper ct necessario se habeat eodem modo. Quare cum bonitas divina non sit semper, et necessario conjuncta cum creaturis in particulari Linquam cum mediis ordinalis secundum suam oxistentiam ad ij.sam ut ad finem actualem, fit inde ut quatenus conjuncta nequeat necessario diligi.

6i. lionem.

Ad confirmationem distinguenda est prima pars dilommalis : *bicii omnimodam, cl mfinitam perfectionem^* involventem tamen seu connoLinlem quid linitum tanquam rationem materialem terminandi, concedenda est : non involventem, negari debet. El ideo sequela ibidem illata est nulla : quia desiderabatur ut antecedens esset verum in posteriori.sensu. Et deinde secunda para dilemmatis neganda est.

Eiplicainr solotio.

Explicatur hoc. Si fiat sermo de formalissima ratione terminandi précisa ab omnibus connolalis et conditionibus, quæ requiruntur ad hoc ut, quantum est ex parte sua, actu et in exercitio terminet, tunc ratio terminandi est infinita Dei bonitas, quæ se ipsa habet ex parte sua esse non necessario connexam cum creaturis. Si vero loquamur de ea secundum omnia, quæ desiderantur ad hoc ul absolute et in exercitio terminet, importat se ipsam secundum prædictam rationem, et insuper connotât tam volitionom liberam Dei tendentem in ipsam, quam quod adsint media volita propter eamdem tanquam objecta materialia; cum quibus tamen ipsa divina bonitas non habeat necessariam connexionem.

Unde ex qua parte formalissima ratio finalizandi est omnino infiniLi per essentiam, potest esse finis ultimus, seu ratio finalis ultima volitionis : et ex quo capite ratione ejusdem infinitatis non est necessario connexa cum mediis, sed potest esse et nun esso sine illis, habet esse rationem for-

malissimam objectivant, et rationem finalem ultimam volitionis lilæræ. Nam quamvis hire non necessaria connexio, ut se tenet ex parte creaturarum, sit quid flmtutn ct ratio materialis objectiva ; attamen ut se tenet ex parte divinæ bonitatis, dicit infinitatem : quia ratione, illiui est omnino libera a dependentia, qua pendool a creaturis, cl a nexu quo cum illis ut futuri* sit a parte rei necessario connexa.

Elondj. tnr rienplo

Putestque hoc explicari exemplo personalitati» Verbi. Nam ex quo capito est infinita, habet quidquid ex parle sua nftqairilar, non solum ad posse terminare, sed etiam ad actuale exercitïüm terminandi naturam creatam : ct ex quo capito non est necessario connexa coin illa, el ad illud actuale exercitium desideratur aliquo l aliud cunnutatum ex parte natura* creata? se tenens, seu (ul molias dicamus) ipsam alll ciens, scilicet unio ejusdem ad Verbum, habet huo modo liliere terminare, idest, dependenter a Iibera Dei voluntate ; imo ita terminat libere, ut implied qhud necessario terminet. Sic ergo proportione servata quoad præsens philosophandum ert·

Aα ■MTcn- dom.

A4 secundum neganda est consequentia. Ad probationem concedimus, illam voli lionom liberam secundum suum realilatem esse in Deo et esse Deum : ai cum additur, quod ex qua parte est libera potuit non esso in Deo, ac proinde non e*se Deus : vel Iit sermo de volitionc quoad ejus realitatem. vel quoad terminationem ! si de primo. negandam est, potuisse non pssp in Deo : si do secundo, concedimus, terminationem illam, molo alibi dicendo, potuisse ahe&e ab illo : ox hoc tamen non fit, id quod W1 Deus, potuisse non esse Dodm, ut dispul. 7 in qu.ituur ultimis dubiis latius (beemus.

ni. Ad krtitto

Ad tertium, palet ex dictis dub. l disputationis I, non sulficero radicem osse necessariam ut fructus sit necessarios; sed requiri quod sil necessaria connexio radicis cum fructu : at licet daremus volitionem necessariam divinæ bonitatis osse (ut sic dicamus) radicem illius quasi fructus ojas, scilicet volitionis libera· ad creaturas; non tamen est necessario nexa rum illa ut terminationem liberam includit.

ΛΛ. Ad ellUBem.

Ad ultimum respondetur quod, licet infinita inclinatio, quæ non esset juxta naturam voluntatis, et subonlinau illi, tolleret libertatem ; non tamen illa qua· est juxta \oluntaiH naturam, quæque est eidem uniiimodO quasi subonliuata. At quamvis concedatur (ut re vcm concedi debet) misericordiam Dei habere infinitam inclinationein respectu creaturarum ; nihiloininu* illa inclinatio esset juxta naturam Idærtatis, et illi quasi subordinate : quia CjMjcl juxta regulas divinæ sapiontiæ et providentia·. Unde oui diceret infinitam inclinationem quasi in actu primo ; non tamen ca>el necessariam ut actu ot in exercitio inclina·ret infinita per modum actus secundi actu terminati ad creatura.*, sed finito, quatentis non vellet creaturis infinitum bonum» et infinito ac omnibus modis possidendum, sed vel finitum, vel infinitum, linito tamen molo et non omnimode habendam, ut contingit eam ilis vult beatitudinom. Pote^que hoc explicari in habitibus infusis v. g. cbarilatis supernaturalis, quæ quantumvis crcsci+el, non ob id tolleret libertatem : quia semper determinat juxta naturam vu* Inntatis et subordinate a l illam.

DUDIUM LU.

Ulrum bcus Ua libere sc *habeal circa créa(uras,* id non solum *pnliurü celle* ***el nolle, Itd*** *cliam relic cl non celle Ulus inanridc rjus voluntate suspensa cl absque ullo* ***ado*** *circa ipsas?*

Postquam diximus dhinam voluntatem ** esse liberam lam quoad exercitium, quum quoa.l specificationem respectu creaturaruin, si m online ai existenliam considerentur, restabat statmi inquirendum, an habrat praedictam libertatem, quia possit velle, et nolle, ot simul etiam possit vello ct non velle illas? an vero solum, quia licet nequeat non habere aliquem actum positivum vel nolilionis vel volitionis vage sumptum ; ai tamen nec volitio nec noliliu in particulari el determinate a ccpta ronjongitur necessario tum illa? sed sicut pu* luii haben? deiemnnnte volitionem, p/tuit determinate carere illa, habendo tamen no* lilionem. d

Et licet alii abis verbis dubium huc excitent. an nimirum respectu creaturarum non futurarum possit Deus mere negative se haliere. ita ut ipsa sint non futurae, præcise per huc quod Deus mere negative cirea illa* se habuit? nihilominus uterque inquirendi modus in idem comcidil. Nam res* pectit creatararum, quæ in aliqua temporis diifcrenlia ^unl existentiam lubituræ, nun potert verti iu dubium, quin habuerit se Deus pusilive : quandoquidem mbit potest habere existentiam nisi Deo positive voleme, sicut nihil potest cam acquirere, nisi mediante divino inlhixu libero a Deo præsiilo UndèslMunol Deus nequit se négative habere circa *non we* rorum, lit inde, ul sicut omnes rns non possunt non habere unum et hiii duobUK, scilicet ewe, vol *non wt* iùt Dotis non possit non vol positivi·wile ut sint» vel positivo vello nt non sint, sire positive nolle ut sint.

S 1

Propunitir prior opinio.

11 Ilis ergo suppositis prima assorti sententia, posse Deum mnro negativo se haWru respectu creaturarum non futurarum. $4. Bd'd. Refertur pro hac sententia Srotus in I, distinctione 4 l circa finem, Basolius dist. lad Cwt 10, q. i. Aureolus dist. i I, art. 3, Curiel l lib. suarum controversiarum controversia 7, ari. 3. fol. 273, secutusque est eam tant ex parte Durandus in dist. 17, q. 7, ilv. Ferrara 3 contra Gen. c. 161, Calherinus lib. 2 de praedestinatione in principio, el aliqui ex recentioribos Thomisiis.

Fào Probator primo. Quia in illo signo, in quo Deus de prædeslinatorum salute decrevit. tunc mere negative se habuit circa reprobos in ordine ad reternam eorum salutem, nunquam foturam : ergo divina voluntas potest mere negative se habere respectu elTectuum non futurorum. Consequentia ex se patet. Antecedens vero licet a/l materiam de praedestinatione ex professo pertineat, probatur tamen nunc sic. Qni.icum in illo signo nondum reproborum opera praevisa sint, si Deus positivo actu decrevisset illos non eligere, videretur habere ex se ipso voluntatem positivam excludendi aliquem a regno : at voluntas hæc pieutidivinæ ei somma* illius hmiilali derogare videtur; imo est incomposihilis cum voiunute illa, qua quantum est ex se voit omnes homines salvos fieri, ul dicitur ca- ! »1 pit 2 cpistolæ ad Timolh. : ergo, etc.

Secundo. Quia ad hoc ul offectus non sil futurus, minime requiritur positiva Dei fa. voluntas : ergo poterit divina libertas circa res non futuras, negativo se habere. Con«quentia patet. Antecedens vero probatur. Quia *non esse* rei sicut nihil est, ot oh id a nullo producitur, ita a nullius pendet positiva viihintaie. Unde etsi per .impossibile Dims non esset, eodem modo non esset Angelus, qui nunquam futurus est : ergo qimmvifi ponamus Deum negative se gerentem, ac proinde nullam volitionem circa rem pure possibilem habentem, eodem modo res hæc non erit, ac si Deus habeat actum poiiltivurn, quo velit illam nun.esso.

Confirmatur ot explicatur. Ul rei sit, desideratur actus positivus, quo Deus velit eam esse, ut ex se constat, ot in explicatione tituli dicebamus : ergo co ipso quod Deus careat tali actu, non erit iniis res/ Patet consequentia. Quoniam nihil sine eo. quod ad illius *esse* indispensabiliter requiritur, potest hal)ore«/w. tamOr· ID3IlO prior.

Confirmatur secundo. Non magis pendet a Deo *non esse* offectus prodnetibilis ab ipso, quam non *esse* effectus eiTeclibilis a creatura, pendet ab illa : sed ad hoc ut sit *non esse* effectus eflectibilis a creatura, non requiritur aliqua actio illius : ergo, etc. Major videtur certa. Minor vero constat. Quia ul non producatur calor n calore, vol homo ab homine, non est necessaria aliqua actio ; imo desideratur cessatio ab actione productiva, ul ex se patet : ergo, etc. Aim coDfirma- lio.

Tertio. Quia si voluntas divina nequit se habere negative, sed circa quamvis contraidictionis cujuslihet partem habet necessario actum utsit vel non sit, sequeretur fore hoc illi essentiale, eo saltim modo quo at tributa dicuntur Deo essentialia : ac proinde prius esset divina voluntas quasi reducta ad actum secundum volitionis vel nolilionis creaturarum, priusque ips© essent futurae vel non fatur©, quam intelligerentur producta? divinæ person© : sed hoc est impossibile : ergo. etc. Sequela quoad primam partem ex se constare videtur. Quoad secundam vero etiam constat. Nam ea, qn© sunt essentialia divinæ libertati, et quævis alia Deo intnnsora et absoluta, sunt priora notionalibas. r,o. Tertiam

Falsilas vero consequentis etiam patet. Tum quia lres divinæ persona· sunt principium fuluritionis vel n<m fulurilionis creaturarum, et consequenter debent præsupponi secundum hanc rationem. Tum etiam : quia Spiritus Sanctus est terminus primarius divinæ voluntatis; et creaturae secundarius : ergo prius est volitio qua Spiritus Sanctus procedit, nec non et ipse Spiritus Sanctus, quam volitio qua creatur© sunt volita· : cumque ex alio capite processio per intellectum praecedat omnino quamvis *processionem* per voluntatem, aut effeci uni quovis modo ah ea dopeudimtem, fieri nequit ul talis volitio ct quasi reductio divinæ

libertatis ad actum secundam, sit prior, quam Verbum divinum.

Quarto. Non potest dari in divina voluntate necessitas omnimoda ad habendum actum volitionis deienninattim, nisi objectnm habeat infinitam bonitatem : ergo nec poterit dari in eadem voluntate necessitas omnimoda ad habendum actum volitionis vage ct indeterminate sumptum, seu (ut clarius loquamur' ad habendum vel actum quo velit *esse* rei, vel actum quo velit *non esse* ejusdem ul conducens ad aliquod Itonum. nisi objectum pppnrtionatum tali necessitati, talibusque volitionibus divisim sumptis, afferat infinitam bonitatem : ergo cum certum sit, quod *esse,* vel *non esse* effectus creati divisim sumptum non afferat sncum infinitam bonitatem, fiet indo, ut in divina voluntate, non adsit mcessitas ai! positiveæl disjunctim illud volendum. Hæc ultima consequentia ex se videtur perspicua. Prima vero ex paritate rationis patet Antecedens autem ex dictis dab. I disputationis i satis constat.

Confirmatur. *Esu* vel *non esse* rerum, quæ non sunt necossarim ad l»eaiiiudincm voluntatis creatæ, non est objectam accessitans illam ad habendum actum positivum volitionis, vel nolitionis circa illa : ergo cum *esse,* vel *non esse* rernm extra Deum non sit ei necessarium ad suam læatitudinom, fit indo, ut divina voluntas non habeat necessario vel actum quo velit ew, vel actum quo velit *non esse* talium rerum. Patet consequentia. Nam quo voluntas Dei est nobilior, eo minus debet esso bono creato addicta.

Nec satis erit « dicas, necessitatem hanc non provenire ex parte objecti, sed ex pario subjecti, scilicet ex aclualitate divina· libertatis, el ex summa perfectione providentia· Piius,

Non itaquo hoc satis erit. Nam contra hoc est in primis, quod id non potest oriri ex primo capite in hac solutione assignato, scilicet ex nctualitate divinæ libertatis : quia non minus est actualis divina misericordia, liberaliias, et omnipotentia, quam divina libertas : at ad actualitatem misericordia* non desideratur ut prorumpat in aliquem actum secundum, quiconque ille sit (quod idem de aliis attributis nunc recensitis dicendum esQer^o : eriam si divina libertas in nullum actuui secundum prorumpat, nihil uherit id actualttali. Major cum consequentia ex ue confiant. Minor veru etiam patet. Quia si Deu.- nihil unquam produceret, manerent pnedicta attributa cum summa actualitato : alioqm eorum actnalitas a creaturis, vel a productone earum penderet et tamen non prodirene in actum secundum, ut ux se constat : ergo, otc.

Confirmatur primo. Divina subsistentia est purissima et actualissima in ratione terminandi, et nihilominus ex eo quod acta non terminet piares naturas creatas, quw posset terminaro, sed circa illas voluti negative se habeat, nihil illius actualitati derogatur : ergo, etc.

Confirmatur secundo a priori. Nam actus liber ul talis nihil affert perfectionis, «tlioqui sicut ipse potest abesso a Deo, iu aliqua perfectio posset illi deesso, quod infra obtendetur esse falsum : ergo divina libertas ita manet perfecta cum ipso, ac sine ipso : ac proinde sub eadem purissima actualitato, quæ est potissima illius |ærfectio.

Drinde, quoi prædicta necessitas nnn oriatur ex secundo capite, scilicet ex perfectione divinæ providenti», sic suadetur a magistro Curiel loto citato. Quia alioqai respecto quarumvis combinationuni nliam coaditionatarum deberet Deus se habere Insitive, volendo nimirum earum lem *esse,* vel *non esse* at hoc repugnat providentia! perfectissima : ergo, etc. Sequela patet. Minor vero probatur. Combinationes conditionnes possunt multiplicari in infinitum sine ullo termino non solum ex parte conditionum, quas intellectus humanus potest ultra quemcunque terminum excogitare, sed etiam respecta effectuum, quos in ordine ad quamcunque conditionem potest unusquisque ad libitum multiplicare in infinitum, ut rospeclu hujus conditionis ' *si tetigero tabulam digito,* potest inquiri, an Petrus sit loruturus, vel ambulaturus, vel acturus pmmtentiam, vel habiturus talem aut talem cogitationem, et ita in infinitum in eodem homine, vel in diversis : ergo cuncuu combinationes possibiles non suul quid certum el determinatum, sed quid incertum et potentiate : ergo non possunt omnes subdi certa» et determinat» providenti», ac proinde nec cadere sub divina providentia, quæ ratione suæ summæ perfectionis debet esse omnino c°rla et determinata.

Patent omnes consequenti». Nam ex qua parte çombinationes illæ possunt succisive multiplicari in infinitum, non possum nun e«e quid incertum et potentiate, ut at de speciebus numerorum, ot do partibus in quas dividitur contmuum, constat. Et ct quo capite sunt quid incertum ot potentiate, non possunt simul cadere sub certa intentione aut providentia, ac proinde nec sob certa providentia Dei petente ut sit omnino certa ot determinata. Et ideo D, Thom. I p. quæst. 7 indo probat non posse infinitam multitudinem creari, quia hoc ipso quod est infinita in ratione multitndinis, est quid incertum et potentiate : ot ita nequit cadoro sub certa intentione cnunlis.

§ II.

Irifficullalis controversia dirimitur.

Dicendum tamen est, divinam voluntatem non posse manere omnino suspensam circa creaturas, sed necessario circa quamlibet habere unum ex his actibus, scilicet vel actum, quo velit nt sint seu existant, vel actum, quo velit ut non sint, vel tandem quod nolit ut sint.

Differunt autem hi duo ultimi actus in hoc, quod actus quo vult non esse rem, habet se quasi per modum prosecutionis, quatenus tale *non esse* potest prodesse ad aliquod bonum. Cæterum nolitio existent!» habet se per modum quasi odii, fugæ, et recessus ab illa, quatenus concipitur opponi alicui bono volito. Utrum autem prædicti actus, seu terminationes distinguantur ex parte rei concept»? necne? ct quomodo? alia quaestio est, alibi discutienda.

Assertionem hanc tuentur Aug., Angelicas Doctor, et omnes Patres in tractatu de Scientia Dei disp. 9, num. 63 relati : qui asserunt, Deum cognoscere omnia futura contingentia conditional!, quæcumque illa sint, in decreto conditionato suæ voluntati? . et similiter omnia futura absoluta. Nam juxta hunc dicendi modum Deus de quivis re suum *fore* aut *non fore* decrevit. Eamdem tuentur Navarrete in hac 1 p. controversia 3. Nazarius quæst. 14, art. 13, controversia 1, notabili 1, § *Ego autem a* rùu *abstinendum,* Gonzalez disp. 41 num. 5 ct disp. 53 num. 15, Ripa q. 14 art. 13 duhil. 4 cap. ultim.. Machin, disp. 40 sect, 4, Arrubal disp. 56 cap. 2 num. 5, Vazquezdisp. 79 cap. 3 num. 17. Quam etiam non pirum communiter tuentur alii recenliores Thoinista*.

Ratio fundamentalis hujus assertionis innuitur a D. Thom, poteslque sub .hac forma proponi. Nam licet terminatio divinæ sciontiæ ad ros faturas nihil addat perfectionis supra illam, ut ad divinam essontiam terminatur; attamen si semel aliquod objectum supponitur futurum, et consequenter secundum istam rationem scibile, tunc si lumen prædictæ sciontiæ non se extenderet ail illud, recte colligeremus non esse infinito perfectam in ratione luminis : ergo licet terminatio divinæ libertatis nihil ex s& addat perfectjonis supra realitatam necessariam voluntatis Dei ; nihilominus hoc ipso quod aliquod objectum sit libero volibile, mudo dicto, ab ea, et ipsa non se extendat ad illud uno ex modis jam assignatis, optime colligemus entitatem et perfectionem illius non esse in ratione voluntatis infinite perfectam : ergo cum quodvis objectum creatum sit libere volibile vel nolibile in ordine ad existentiam a divina voluntate, recte inferemus eam nou esse infinitam in ratione voluntatis, nisi libere (modo tamen assignato et jam explicato) ad illud se extendat.

Antecedens videtur perspicuum. Quia infinitas in ratione luminis scientifici intime connexa est cum hoc quod est extendi ad omne id, quod ex se est scibile : non secus (proportione tamen servata) ac licet terminabilitas (ut sic dicamus) divinæ potentiæ ad creaturas possibiles nihil perfectionis addat supra entitatem absolutissimam ejusdem omnipotenti» (ut multi probabiliter volunt) attamen si semel daremus deesse Deo talem terminabilitatem, tunc sicut optime colligeremus non posse ad creaturas terminari, ita etiam quod non haberet infinitatem in rationepotentiæ, imo quod nullo modo esset potens ad aliquid faciendum.

Prima vero consequentia ejusdem primi eL præcipui enthymematis etiam constat. Tum quia non minus desideratur ad infinitatem voluntatis Dei, quam ad infinitatem sciontiæ ipsius, cum utraque intra suam lineam et juxta propriam naturam sit infinita : ergo si ex eo quod aliquod objectum pnnsupponatur scibile, et divina scientia non se extenderet ad illud, recte colligeremus eam non esse infinitam, ita ex eo quod aliquod objectum sit libero volibile vel nolibite, et libertas Dei non se extenderit libere ad illud, poterimus etiam inferre, voluntatem seu libertatem illius non habere omnem excogitakilein perfectionem in ratione voluntatis.

Tum etiam : quia nun posset negari quin

ex limitatione divinæ voluntatis proveniret, *quod aliquid fiat,* aut fieri omittatur, quod sub eadem voluntate non cadat. Sicut ex summa perfectione ortum ducit, quod sil ita late patens, m nihil fieri possit aut omitti, quin ipsa libere volente fiat, aut fieri omittatur.

prot»-tltiar cosse- Ultima autem consequentia prædicti cnthyniomatis etiam patet : quandoquidem nullum est objectum possibile, quoi non comprehendatur a divina scientia , ac proinde quod non proponatur sufficienter voluntati Dei, ut ipsa possit, vel velle, vel nolle libere ejus fuluntionem et existenliam.

7«. Confirmatur. Quia cum inter intellectum 01 voluntatem sil maxima quapiam symjathia, consensio et corresponde» tia, fit inde, ut sicut ad naturalem correspondentiam harum potentiarum spectat, quod hoc ipso quoti intellectus proponat aliquod objectum, ut libere. volibile aut nolibile, tunc voluntas eliciat actum quo Ubere velit vel nolit ipsum, ita ad defectum ejusdem naturalis consensionis pertineat, ac proinde ex imperfectione voluntatis proveniat, quod dum intellectus proponit objectum, tunc ipsa non habeat etiam actum, quo quasi correspondent eidem intellectui proponenti, quoquo amplectatur vel non amplectatur sive respuat objectum propositum ; ergo cum intellectus divinus cuncta volibilia vel nolihilia, modo dicto, proponat suæ voluntati, optime colligeremus, eam non esse undequaque perfectam, nec habere summam sympathiam, quæ illi ex vi sua· linea debetur respectu intellectus, nisi haberet actum, quo corresponderet eidem intellectui proponenti, et .implecteretur vel non amplecteretur sive respueret quod ei proponitur.

En<io pno'r° ral'° una cum 8ua con^ri,,atione est ita efficax, ut ex ejus sola aliquali expensione facile corruant aliqua* evasiones, quæ ei adhiberi poterant. Unde in prim s nihil referi si dixeris, esse disparem rationem. Nam intellectus fertur necessario in res scibiles, et ideo non potest non, supposita carum scibflilate, ad illas terminari : at voluntas fertur libere, el ita potest terminari et non terminari.

Evertiler Non itaque hoc refert. Nam ex ratione facta habetur tribuendam esse voluntati divinæ tantam extensionem respectu sui objecti etiam materialis intra suam lineam, quantam intellectui aut scientia* Dei, dummodo salvetur libertas divinæ voluntatis : quoniam hoc suadet, tunc summa correspondentia el sympathia inter nlnimqtintercedens, tum etiam, ne divina volunti* non sit ita actualis et infinita intra suam lineam, proportione servata, sicut intell*:. tus aut scientia Dei intra suam : sed licH divina libertas intra .suam lineam habeat necessario unum ex prodictis actibus vige sumptum, ac proinde actu el in exercitio terminetur ad omne volibile vel nolibile io ordine ad suam existennam, sicut intellectus aut scientia divina ad omne scibile, ha·beatquo tantam extensionem respectu sm objecti materialis sicut illa; nihilominus salvatur perfecte illius libertas : quia res-I ectu actus quem in particulari habet, manet (ut in explicatione tituli innuebamus) omnino libera : imo ut jam dicemus, aliter salvari exacte nequit, quod habeat maximam libertatem, quæ excogitari potest ; ergo, etc.

Confirmantur et explicantur inagiscuncta \ quæ in hac assertione dicta sunt. Liberta divitia non est ad *terminari* et *non termi·non* pure negativum, sed ad hanc positivam terminationem et ad oppositam, ita ut præelsc sit ad *non terminari;* quia putuit habere oppositam terminationem el incomi osibilem cum ea, quam de facio habuit : ergo non potest manere suspensa circa aliquod objectum, sed necessario terminabitur vel ad *erje* vel a l *non ase* illius. Consequentia patet ex jam 'lictis. Quia sicut si libertas divina esset ad *let minari* el non *terminari* pure negativam, nun posset non si semel ejus infinitas salvanda est) vel terminari positive et libere omnino directe, vel non terminari negative, libere tamen, libertate indirecta, quatenus cum potuisset terminari, nihilumiiiu- sciens et pru lei.s non habuit terminationem, ita si eadem libertas est ad halandam hanc vel illam terminationem positivam ad creaturas respectu omnium effectuum, qui ah eadem libertate prodire possunt, necesse erit ad salvandam eamdem infinitatem, ut habeat positivam terminationem respectu illarum, ita ut libere et positive velit, vel quod sint, vel quod non sint, aut nolit eas esse.

Antecedens vero, in quo lota difficultas consistit, s'c ostenditur. Quoniam ut cotilas et perfectio divinæ libertatis sit infinita, nec»*ssc est ul sil summe liberrima quasi in netu primo ; ac proinde quod ox ea quasi oriatur ul semper sit summe I hora quasi in actu secando, ei modo dicto ⁑ quandoquolem hie·· summa actualius jam explicata

cam nullo modo kedit libertatem : at si ditma voluntas ossct ad *Irrminari* vt non kniiimtri pare negativum, non asset seniior summo libera in actu secundo : quia liberum illud quoi lanium attenditur penes huc quoil cuiu voluntas possit velle aut terminari, nihiiotniuus negative re habeat, ct uou velit; vel non est voro liberum (ct ideo magna Tliomistarum pars sentit non sufficere etiam iu voluntate creata, quæ minimi liken capax est, ad terminationem liberta· Ü» in actu secundo) vel si est liberum, tantum erit interpretativum et indirectum, ac pruiude minimum quod intra latitudinem bberi inveniri potest : ergo, etc.

Ex quo etiam constat nihil referre, si
Je aliter cum juniori quodam occurras, dicens ex vi rationis et confirmationis pro asseruonefactæ, ad summum sequi, quo i Deus iwq se habeat puro negative, id est, absque omni aciu respectu creaturarum ; non tamen convincitur id, quod convinci intenditur, scilicet debere habere actum, qui sit wl volitio «xd creaturarum, vel uolitio illius, aut volitio *non esse* earumduui creaturarum. Quia ad salvandam summam actua litalem et infinitatem divinæ libertatis, satis erit quoi habeat unum ex prædictis actibus, vel aeluin quo velit non habere actum volendi, aut nolendi *esse* creaturarum, aut volendi *non esse* earum.

Ex dictis igitur evasio hæc corruet, si
ia tomen supponatur, quod licet hoc ipso quod Deus habeat praedictum actum, quo positive velit nec decernere de *fore* aut *non [ore* creaturarum, habeant eo ipso creatur® positive, seu contrarie non futura-., ex eo quod ratione immutabilitatis divinæ voluntatis nequii Deus postea positivo velle •urum futuritionem, et ita implicet in sensu composito et facta prædicta suppositione,
j eas aliquando existero, ac proinde ex vi prodicti actos cadant aliquo modo sub voLtione aliqua, nempe sub ea, qua positive et formaliter Deus vult non decernere expresse directe ct formaliter do *fore* aut *non* carum; atlamen solum indirecte el rirtualiter sunt nolilæ per prædictum actam, non tamen formaliter et expresse, ut ex se constat.

Hinc ergo sequens, ex ratione facta, in banc tamen modum expensa, deducitur impugnatio. Quoniam quodvis possibile est per ct directe volibile a divina liberiate m ordine ad suum *esse* vel *non esse :* ergo run volanhu divina liabeat actum liberum po positive per se et directe velit *esse,* vel *non esso* illius, non erit' summe et infinite actualis : sicut si aliquod objectum esset per se et directe scibile a divina scientia, el ista non terminaretur per se el directe ad illud, sequeretur eam non e se summed infinite actualem, ut ostensum est.

Nec obest si dicas, quod etiam actus di-
vinæ voluntatis, qui directo terminatur ad ObK**i|0· actum volendi exislentiam creaturarum, est positive directe volibilis aut nolibilis a Deo : ergo ob eamdem rationem deberet saltim habere actum positivum, quo vellet aut non vellet ipsum, cum tamen hoc non videatur concedendum, ut docent Thomistie : ergo, etc.

Despondetur enim, quod actus volunta- Solvitor,
t s divinæ non petit per se et indispensabiliter esso directe volitus per alium actum ; sed satis est quod se ipso formaliter sil volitus, quatenus hoc ipso quod per illum voluntas vult objectum, vult etiam se velle illud, ac proinde ibidem intervenit virlualis sive eminenlialis quædam reflexio, quamvis per accidens, aut ex aliis capitibus possit oppositum contingere : et propterea actus charitatis, quo Deus diligit suam essentiam, non est volitus per alium actum charitatis, sed ipsemet est volitio sui. Cæterum objecta divinæ voluntatis etiam materialia sunt per se, seu directe, formaliter, et expresse libere volibilia ab illa in ordine ad suum *esse* vel *non esse,* ac proinde sunt volibilia volitione Libera ct perfectissima quoad modum libertatis, scilicet libertatis direct®. Et propterea nisi divina libertas vellet *esse* vel *non esse* prædicti objecti volitione libera directa, non colligetur eam esso summo actualem in ratione libertatis, nec etiam esse summe liberam.

Quare libertas voluntatis divinæ non est Corolla-
explicanda per hoc quod possit habere actum, seu terminationem, qua velit suspensionem actus seu terminationis, directe et formaliter tendentis ad *esso* aut *non esse* creaturarum, aut per hoc quod possit habere oppositum ejus, ne aliquando *non esso* creaturarum solum indirecte maneat volitum, ac proinde sola libertate indirecta ct imperfecta in ratione libertatis sit volitum, sed per hoc quod possit directe velle, aut nolle *esse* creaturarum, auL habere actum seu terminationem qua velit *non esso* earum.

S *III.*

Fil jw/à *tribus prioribus argumentis initio adductis.*

ai. ρηπίπ. Ad primam ergo pro prima sententia negandum est antecedens. Et ad prolationem concedimus majorem, si illa voluntas excludendi non sumatur (ut revera non sumitur) pro privatione (ut sic dicamus} activa illius, quod jam possidetur, sed pro positiva voluntate non conferendi efficaciter ælernam salutem; sed negamas, hanc voluntatem derogaro divinæ pietati, aut esse incomposibilem cum illa, qua vult omnes homines salvos fieri : quia etsi decernat Deus non dare efficaciter beatitudinem aliquibus ; attamen habet simul voluntatem dandi, saltim quantum est ex se omnia auxilia sufficientia, qua» ad illius consecutionem desiderantur : at hæc voluntas satis supenpie est ad hoc ut verissimo de Deo dicatur, quod vult omnes salvos fieri, quia semel datis auxiliis sufficientibus, per hominem stat, quod non consequatur suam salutem.

Ad secundum et ejus confirmationes, uno verbo dicitur hanc necessitatem habendi aliquem aclurn liberum non esse objectivam, sed subjectivam, idest. non oriri ex meritis objecti, sed subjecti. Quia nimirum illius libertas est infinite perfecta ct summe fiberrima : et ita nequit, ut ostensum est, manere suspensa.

Ad SECUOdam el eju coofirnuliones.

Unde licet ad hoc ut res sit non fatura negative, idest, ut nihil habeat ratione cujus sit futura, non desideretur actus positivus divinæ voluntatis; attamen ut sil non futura conlrario, hoc est. ul habeat aliquid ratione cujus ei repugnet futuritio, desideratur actus positivus voluntatis Dei. quo velit eam non esse, aut nolit ejus existenliam : at ad perfectionem divina· libertatis spectat ut ad omnia creabilia terminetur vel tribuendo eis *esse* futurum, vel non futuram contrarie.

SuIqüo aliqaoran id tertiam.

Ad tertium respondent aliqui ex junioribus concedendo uiramque sequelam. Neque hoc reputant majus inconveniens, quum cognitionem creaturarum possibilium esse prius, nostro modo intelligendi, processione Verbi : quia utrobique est eadem ratio. Nam sicul ex eo quod cognitio, per quam Verbum procedit, debet osse actualissima. el ex omni rapite perfecta, ac pruiude comprehensiva, et ad id desideratur esse cognitionem creaturarum, colhgimas Vorbam non posse procedere nisi pnedicta cognitione, et consequenter hie? necessario processuram, ita cum volitio divina, per quam procedit Spiritus Sanctus debeat esso prius in se perfectissima eundum omnem perfectionem essentiale/» et ad hoc requiratur quoti habeat aliquto actum liberum circa quamvis contradictionis partem, inde est, ut debeat Spiritu Sanctus procedere non solum ex volition? necessaria Deitatis, sed etiam libera creaturarum, et per consequens banc præcelsuram.

Et ad primam probationem minoris ridetur posse juxta hunc opinandi modum dici, quod etsi Spiritus Sanctus procedat ri volitione libera faturitionis vel non fataritionis creaturarum, adhuc tamen pole?: esse principium illarum : ac proinde simpliciter prior eisdem. Quia principium adæquatum libera faturitionis ut talis, non est volitio libera Dei prout præcise est in Patre et Filio, sed prout in tribus personis Unde licet eadem volitio prout in Patre el F.lio præsupponatur ad processionem Spiritus Sancti, adhuc potest Spiritus Sancta osse simpliciter prior, quam futuritio, aut non fulurilio creaturarum, ac proinde cs« l rincipium illius.

El ad secundam probationem dici pos- ■æt, voütionem divinam distinguendam esse in notionalem et essentialem. Quare licet Spiritus Sanctus sit terminus primarius volitionis notionalis : nihilominns creature possunt esse prius positive, vel non volita?, vel volita·, quia sunt oljcctUD secundarium volitionis essentialis, quæ secandam omnia, ad quæ *se* extendit, simpliciter antecedit volitionem notionalem; qnamvis etiam cum hoc stet, quod respectu volitionis essentialis sil primum vulituiD tam divina essentia quam divinæ persona·. Qetorum volitio hæc prout essentialis, ei ul distinguitur a notionali, eamquo excludit. non est productio Spiritus Sancti.

Hæc tamen solatia communi Thomislinim scholæ non placet, sed quia in tract, do Trinit. ev professo impugnanda est, ideo «at erit, modo aliter ad argumentum respondero ; maxime quia in ea, quam trademus, solutione, brevis ct sufficiens illius impugnatio continetor. *te*

Dicimus ergo, quod ctei verum sit, non po-sv divinam voluntatem manere suspenram, adhuc lamen non sequitur id, quod „ <5 m prima sequela argumenti deducitur. El ad prubaiionem fatemur, prædicata illa, ' qua*

<|u.n in particulari et determinato sumpta conveniunt Deo, et cuilibet personæ divina', necessario debere antecedere alia pnrdicata notionalm, non tamen ea, qu» in particulari et determinato sumpta non habent necessariam connexionem cum Deo. Quare cum nullus actus libor sigiltalim et in particulari acceptus conveniat ex necessitate voluntati divinæ; sed solum quod ratione suæ suinmæ perfectionis sit determinata ad habendum aliquem ex dictis ictibus liberis, quicunque ille sit, inde est, ut non sil necessariam divinam libertatem esse reductam ad prædictum actum secundum, quatenus actus secundus includit terminationem ad creaturas, antequam intelligantur productæ divinæ personæ; sed solum quoil debeat procédera determinata nl habendum aliquem ex illis actibus vago «nuptum.

Diximus *t Quatenus actus secundus includit terminationem ad creaturas :* quia si loquamur de illo secundum id, quod in recto imponat, ac proinde secundum id, quod perfectionis habet : quia hoc semper et iodispensabiliter convenit Deo etiam secundum *esse* positivum peculiare acceptum, ideo præintelligitur ante processionem utriusque personæ : quia Pater Æternus banc communicat Filio perfectionem : et rursus uterque eam Spiritui Sancto tribuit.

Si nutem radicem hujus diversi modi philosophandi in his et illis præJicalis inquiras, ecce illam. Nam ea (ut sic loquamur quasi potentialilas, quam dicit divina li&ertas ad habendum vel terminationem T. g. ad *esse* hujus universi, vel terminationem ad *non esse* ejusdem, debet quasi reduci ad actum mediante aliquo (ut sic dicanius) qoasi accidentali, idest, non necessario connexo coni illa. Quia non potest do facto et in exercitio habere utramque terminationem, nec hanc vel illam vage; sed habet de facto aliquam in particulari et determinate, cum qua necessariam connexionem non habet : sicuti illa potentia!itas pam habet propositio ad hoc ut sit vera rri falsa, reducitur ad actum per veritatem, ι. g. in particulari acceptam, quæ accidit jiToporit'oni. At ea quæ aliquid quasi accidentale in sensu explicato involvunt, non ' iu immediate divinæ voluntati et nature conveniunt, sicuti ea, qwe omnino necessQrium nexum cum ipsa habent. Quia sicuti cani eadem sunt magis nexa, ita prius cum flh uniantur. Quare cum divinæ personæ omnino necessario cum divina natura rationo Infinitatis ejusdem nectantur, inde est, quod prius debeant hæ inlelligi, quam illa quasi reductio divriiæ libertatis ad actum secundum.

Objj£lio

Sed objicies, hinc sequi, tum quod Spiritui Sancto non communicciur ex vi processionis perfectissima libertas ct reducta ad actum secundum. Tum etiam, quod aliquid commune toti Trinitati conveniatSpirilui Sancto, quod tamen non habeat u Patre et Filio : at utrumquo est falsum : ergo etc. Sequela patet. Cum enim in illo priori non intelligatur divina libertas in Patre aut Filio quasi omnino reducta ad actum secundum, nequibit Spiritui Sancto sic communicari : et ita ipse non habebit ex vi suæ processionis hanc reductionem, et consequenter nec a Patre et Filio, sed a se.

Falsitas consequentis quoad primam partem probatur. Quoniam alioqai processio illa non esset perfectissima, quippe cum non communicaretur per illam perfectissimus terminus, seu libertas, et actualissimo modo se habens. Quoad secundam vero partem patet. Quia est contra communem Sanctorum et Theologorum consensum, juxta quem solius Patris est proprium, ut habeat a se quæ possidet : sicuti et Filii quod ea quæ habet communicentur eidem a solo Patre : et similiter Spiritus Sancti ut cuncta accipiat a Patre et Filio.

Imo el hoc videtur expressum in sacra Scriptura. Nam Christus Dominus Joann. 15 et 16, de se ipso loquens, inquit : *Omniti quxeumque audivi a Patre meo nola feci vobis;* et de Spiritu Sancto protinus additur : *Spiritus qui a Paire procedit, docebit vos omnia : non enim loquelur a semelipso; sed quxeumque audiet loquelur, et quæ ventura sunt annuntiabit vobis : ille me clarificabit, quia de meo accipiet, ct annuntiabit vobis.* Ubi, ut patet, iit sermo do scientia visionis rerum futurarum. Quare cum do hac dicatur, quo ! eam habet Filius a Patre, et Spiritus Sanctus a Filio, ac proinde et a Patre; et in hac scientia necessario invdlvatur libera determinatio divinæ voluntatis, necesse est, ut hanc habeat Filius a Patre, et Spiritus Sanctus a Patre et Filio. Joan, lo ct lG·

87. Aoimail-trrsio ad niixlilionem hojos objeitionis.

Respondetur prænolando, quod sicut in creatis elfectus producti habent a sua causa tam ea, quæ essentialiter, quam quæ sunt aliquo molo eis debita in instanti generationis, ita tamen, ut quæ essentialia sunt, prius eisdem communicentur, cætera vero posterius, et postquam jam producta est natura et totum suppositum substantiale ;

ct conseqnentor non censetur finita generatio, quousque omnia hæc communicentur : ita etiam in divinis Communicantur essentialia, el simul qu&suo molo sunt debita, scilicet actus liberi : at illa primario» hæc vero post communicationem naturæ el attributorum, necnon et productionem personns procedentis, ac pioindo non censetur finita processio usque dum inte.lligaiur, quod persona procedens habeat omnia ha*c ab illa, a qua procedit.

Cæterum licet in hoc conveniam creata el increata processio, differunt tamen, quod in creatis semper, aul fere semper accidentia, quæ sunt communicativa sui, præexisluni in agente non solum radicaliter, sed etiam formaliler una cum propria illius natura, antequam incipiat communicatio natura·, secus vero in divinis.

El ratio disparilalis est, quod in enatis non esi eadommet numéro natura in causa el in effectu pro lucto, sed diversa Unde cum quævis natura magis appetat propriam perfectionem, quam aliorum, et majorem nexum cum iis, quæ sunt intrinsecum illius coniplementmn, quam cum aliis habeat; ideo prius sunt in illa accidentia complentia ipsam, quam quod propriam naluram diffundat, eamque aliis communicet. At cum divina nalura el omnia ejus attributa sint eademmet numero tam in persona, aqua procedit alia, quam in procedente, et habeat majorem ct magis necessarium nexum cum iribus suis personalitatibus, qua· proinde pertinent ad intrinsecum illius complementum, quam cum actibus liberis, qui quasi accidentaliler ipsi conveniunt, sicuti cl quævis natura creata magis connexa est cum unica sua personalitate, quam cum quibusvis aliis accidentibus, inde esi, quod petat ut prius sit personata in omnibus illis, ac proinde quod adsit persona Patris communicans Filio suam naturam et attributa, ct rursus uterque communicans hqc ipsum Spiritui Sancio, quam quod iu eadem persona Patris aul Filii intelligaolur actus liberi omnino formaliler el ul terminati ad creaturas, et consequenter «pam quod Paler communicet eos Filio, ct Pater ac Filius Spiritui Sancio.

Diiaiior Dbjcctio. ergo supposito ad formam argumenti facilis ct brevis est solutio. Quia negamla est sequela quoad utramque illius partem. Et ad probationem dicendum est, quod elsi prius sii processio Spiritus Sancti quoad ca qu® omnino necessario eidem conveniunt» quam quod sit quasi reducta divinn libertas in Patre et Filio ad aclu.v. secundum ; non lumen est prius quoad ·кŋ nia quæ includit, ac proinjo non est omnino finita; nec Spiritus Sanctus Ih lk suam libertatem quasi reductam ad actus secundum, priusquam hæc eadem in Paitr el Filio reducatur, et sic reducta eidem landem communicetur, el ita processio quin finiatur.

§ IV.

Solvitur ultimum argumentum cum sua confirmatione.

A«l ultimum et ejus confirmationem patetex dictis in solutione ad 2. Unde optlma est solutio inter arguen Ium assignaUt *i Ad cujus impugnationem et primam confirmationem dicendum est, esse «iis|»areiD pJ rationem inter cætera alia attributa ex uni l»arte, et divinam libertatem quasi in acta r.l primo consideratam ex alia. Nam miseri-·! confia v. g. non est formaliter libera, sen J indifferens ad utramque contradictionis par- f4 tem, ita ut ipsum velle non misereri, sit-1 actus misericordia·. Et ideo misericordi! I non inclinat ad miserendum el ad ejus oppositum. Quare nequit esso capax habendi I necessario terminationem positivam ad ali- I quam contradictionis partem respectu crea- r lurarum vage sumptam : et si necessaria I ad illas terminaretur, jam illa terminalia I esset omnino necessaria : sicut quia volun- I tas Dei ul natura terminatur absque indif- I ferentia ad bonitatem Dei prout est in se, ideo praedicta terminatio est omnibus modis necessaria. Cæterum voluntas divina ex vi propriæ lineæ est libera et indifferens ad utrumlibel, el non qualitercunque, sed libertate perfectissima, quæ (ut dictum est) nequit cohærere cum divina libertate negative se habente circa creaturas; sed necessario aliquam terminationem modo jam explicato requirit.

Declaratur magis hoc ipsum. Licet enim actualis terminatio misericordiæ, aut subsistentur ad creaturas non addat ex se aliqui l novæ perfectionis supra furmalitatem earumdem, sicuti nec actualis terminatio supra divinam libertatem quasi in actu pr ino consideratam; attamen tota formalis ratio entitaliva, quam misericordia v. g. importat (quod idem cum proportione de aliis perfectionibus et rationibus divinis in hac eadem objectione recensitis dicimus) haliet fut sic dicamus) subordinari

nari diviiue libertati, idest. non petit rodigi quasi m actum secundum, habereque prædiclam terminationum nisi juxta præecriplum divinæ libertatis : sicuti etiam in nobis virtutes existantes in nostra voluntate, nec non et plures alia· facultates activa· subordinantur quoad exercitium mulioni voluntatis. Quod tamen poliori ratione in Deo dicendum est, cum omnes operationes illius inferentes mutationem aliquam ad extra, necnon et terminatio cujusvis naturæ create per divinam subsistentam debeat esse saltim imperativo libera. Ibide ex hoc quod divinæ misericordiæ desit actualis terminatio ad creaturas, non potest colligi entitatem et perfectionem illius non esso undequaque perfectam : quandoqoijem.ul dicebamus, ex vi suæ lineæ non petit habere illam terminationem, nisi juxta præscriptum libertatis Dei : el ideo hac oppositum decernente, quid mirum ut salva manente tota perfectione intrinseca misericordia* non habeat prædictam terminationem?

Cæterum latitudo divinæ voluntatis, ut libertas, non petit eubordinari quoad exercitium alteri attributo aut perfectioni divinæ ex iis quæ quasi respiciunt effectum ad extra. Quia ipsa est prima radix cujusvis exercitii liberi aliorum attributorum, et ita non poterit non habere aliquam terminationem ad creaturas, tum propter rationem modo laciam , scilicet ob summam ejus perfectionem in ratione libertatis : tum diam, quia intrinsece petit ratione suæ infinitatis tantam correspon Sentiam et adæqualionem cum divino intellectu, ut ad omne id, quod ei proponitur ut libere volibile, extendatur, vel volendo ut sit, vel quod non sil. etc. ut jam explicatum est.

U Ad secundam confirmationem pat**t ex dictis, num. 74.

Ad ultimam impugnationem, quod etiam si combinationes infinite in potentia non possint simul subdi certe intentioni creanene 1311100 certæ providenti® Dei ul libere volentis. Et ratio disparitatis est. Quia intentio creantis dicit intentionem Dei utactu producentis rem in propria ipsius rei mensnra. Undo si multitudo infinita in potentia caderet simul sub intentione Dei ut creantis, deberet simul tota produci in propria duralione : et ita esset et non esset infinita in potentia. Es o i quidem, ut supponitur; non esset vero, quoniam de ratione hujus infiniti est, ul docet Arist. 3 Physic, quod secundum ea, qua· actn io sua propria mensura et duralione habet,sit semper finitum : et secundum ea, quæ potest habere sit infinitum, ac proinde ejus potentialitas ad ossendum nunquam omnino sit expleta, sed solum in *expleri,* et cimspqucnter nequit secundum se toturn esse in propria mensura productum.

Cæterum intentio Dei ut libere volentis, non vero ut in actuel in exercitio exequentis, minime dicit intentionem ipsius utactu producentis. Et ideo licet ab æterno velit creaturas, non tamen ab æterno est prodocens aut creans illas, sed tantum exprimit ælemam Dei volitionom, qua vult dare eisdem *esse* vel absolute, vel sub conditione, sed juxta propriam naturam. Undo quia est juxta naturam infiniti, in potentia, quod licet in propria duralione nunquam sil actu secundum se totum existons, hene tamen per totam æternitatis extensionem, lit inde, quod sicut tota hæc infinita multitudo potest simul quoad omnes suas partes repr.esentari clare divino intellectui, et ab illo cognosci, ut ex dictis in tract, de Scientia Dei constat, ac proinde etiam voluntati proponi, ita potest eadem voluntas simul intondere omnia illa non ut simul, sed ut successive per totam æternitatem execution! mandanda.

lOtestque hoc explicari exemplo infinitarum cogitationum beatorum per totam cicmp'o. æternitatem futurarum. Nam quainvis in propria mensura nunquam sit assignable instans, in quo præterierint infinite, aut possint infinite actu execution! mandari; allamen quæ erunt in tota æternitate, sunt infinite, et omnes illte cadunt sub divina providentia, ut ex se constat : el ita Deus ab æterno habuit decreta quibus intendit dare illis existentiam, modo dicto.

DISPUTATIO VI.

Quomodo inter se comparentur divina voluntas ul natura, el ul libertas, seu ul voluntas est.

Semel explicata divinæ voluntatis essentia tam ut natura, qnam ut libertas est, sou ul tendit necessario, et ut terminatur libere ad res volitas, ac proinde ut collaia cum objectis, in qua* fertur, restat explicatio illius secundum has duas rationes ad invicem comparatas : an nimirum voluntas divina ul natura, seu ul fertur necessario

et cum determinatione ad unum, distinguatur virtualiter ex parte rei conceptæ, a se ipsa ut libertas, seu ul fertur cum indifferentia? an vero solum ex parte nostri modi concipiendi, et consequenter an habeant inter se ordinem prioris el posterioris cum fundamento in re? an vero solum ex parte nostri intellectus tantummodo?

DUBIUM UNICUM.

Utrum divina voluntas ut natura et ul Kberlas est, distinguatur virlualiler, el quem ordinem inter se servent?

2. EipUw· lar Loquimur autem in hoc dubio de liberale Dei non ut est terminata actu et in exercitio ad suam objeclum, sed prout esi (ut sic dicamus) quasi in netu primi, ci dicit indifferentiam ad *terminari* el *non terminari :* secundum conceptum exprimit pr.edicalum quo Idam inseparabiliter divinæ voluntati conveniens, el non minus in se necessarium, quam quævis attributa divina. Promittimus autem hoc dubium cu> teris aliis, quæ de quidditate actuum liberorum Dei excitanda sunl, quia ex eo plura, quæ in illis dicenda supersunt, salis pendent.

Rrfertur prior opinio.

3. FandJmeotoD prims reatentix quoad fecundam pnteQ. Prima sententia asserit, divinam voluntatem ut naturam, el ul libertatem distingui inter se virtualiter, ac proinde habere inter se ordinem virtnalem prioris et posterioris, quatenus ut natura, præcedit se ipsam ul libertas. Ita plures ex recentioribus. El quidem hrce secunda pars aperte videtur sequi ex prima. Nam sicuti voluntas Del habet majorem connexionem cum bonitate increata quam cum bonitate creaturarum, ita prius debet ferri in illam, quam in hanc : et consequenter prius debet esse in ea vis ad hoc ut divinam bonitatem umet, quam ad hoc ut in creaturos feratur. Quare si eadem voluntas ul natura, distinguitur virtualiter a se ipsa ul libertas, necessecsi, ul hic ordo nun sit soiumuio Io ex parte nostri modi concipiendi, sed cum fundamento in re el virlualis.

Primum irje- mrofum pro primi parte. l'rima veru pars ejusdem sententia: sic a priori suadetur, llhe facultates distinguuntur virtualiter el cum omnimodo fundamento in ro, qua· respiciunt objecta Γ.,πικlia, virtualiter saltim distincta : et ideo divinus intellectus distinguitur sic a ιμ voluntate, quia ille ad essentiam divinam ul infinite veram, hæc veru nd eamdem r$ sentiam ut infinite bonam tendit : sed divina voluntas u» libertas et ul natura rtq i c l objecte formalia virtualiter d.slincU : ergo ete. Minor probatur. Quia objectum voluntatis ut nalura· non est utcumque divina bonitas, sed ut necessario diligibilis : et objeclum illius ul libertas, est eadem bonitas at libere diligibilis : at divina bonitas nl necessario diligibilis distinguitur virtualiter a se ipsa ut libere diligibili, quia secundum priorem rationem potest terminare aclwn necessarium el non liberum, et secundam posteriorem potest attingi per actum liberum, non veru per necessarium : ergo etc.

Confirmatur primo. Divina voluntas'ul libertas non fertur ad bonitatem Dei ul precise est tinis quasi in actu primo creaturarum, sed ut est actu finalizans : alot aclu finalizans distinguitur ad minus virlualiler a se ipsa secundum se spectata e: ut linalizativa : ergo ul esi objectum formale voluntatis ul nature, distinguitur i se ipsa ul est objectum libertatis Major patet. Nam sicut bonitas divina semper et necessario habet virtutem finalizativam et infinitam, ita secundum hanc rationem est objectum voluntatis ut nature, non minus quam reliqua attributa ; non vero volanlatis ut libertas.

99

Minor autem probatur. Tum quia bæc ratio actualis finalizationis libere illi convenit, el est separabilis ab ipsa secundum se sumpta ; sicut etiam volitio, per quam creature ordinantur in illam actu, libera est, el separari potest Tum etiam : quia divina bonitas ul actu finalizans addit aliquid supra se ipsam ul finalizativani ; quoniam in universum aclus secundus et ultimus cujusvis latitudinis seu lineæ aliquid addit supra actum primum ejusdem.

Confirmatur secundo. Vel voluntas divina ut libertas respicit divinam bonitatem secundum se precise sumptam, vel non? &ed ut actu cunnotat creaturas futuna \el nun futuras? Primum dici non potest , quia alias posset libere ferri in eamdem bonitatem infinitam precise acceptam : siquidem libertas nun nisi libere fertur in suum objectum : at hoc est contra intrinsecam rectitudinem ul sæpius dixituus, divinæ voluntatis, quæ postulat, ut quodvis objeclum pro meritis diligat ; et per consequens infinitam Lonitatem, secun·

Jum

dum so precise spectatam, in qua omnimoda ratio boni ubsquo coûjuncliono u l aliquam rationem mali aut imperfcclionis rrperilur, diligat necessario. Si vero secundam dicatur, ergo jam ratio objectiva formalis voluntatis ul libertas, distinguitur a ruliono objectiva ejusdem ut nature. Palet consequentia. Quia ratio objectiva ipsius ut nalura, est divina bonitas precise 'sumpta absque prædictu connotatione; seeus vero ui libertatis rationem sortitur.

Confirmatur tandem. Nam licet rationes formales objectivæ non distinguantur penos eonnutala cum precision^ sumpta, bene tamen penes ordinem, et (ut sic dicamus) penes eonnutationem ipsorum connotatoruin, quatenus ipsæ habent petere talia couuolata '. si ergo divina bonitas ut connolans creaturas propter se ipsam volitas, est ratio objectiva libertatis, et eadem ut non petens tale connolalum, sed potius excludens ipsum, est ratio formalis objectiva voluntatis ut naturæ, consequens inde est, quod inter has objectivas rationes intercedat distinctio virtualis, ac proinde etiam inter voluntatem ut natura, ct ut libertas est.

Secundum principale fundamentum est. Ita se habet divina bonitas respectu voluntatis ut libertas et ut natura est, sicut se habet in scientiis idem principium respoctu duarum conclusionum ex illo eliciDilium, quarum una sit necessaria, et alia solum contingens, aut probabilis : sol talo principium, licet sit idem realiter respectu illarum, est tamen virtualiter diversum : ergo similiter divina bonitas ut collate cum voluntate secundam istam duplicem considerationem, erit etiam virtualiter diversa.

Major videtur patere ex supra dictis disput. I, num. 26. Quia principium illud ut habeas ex se connexionem necessariam c-in conclusione necessaria, est ratio eliciendi ipsam, et ut habens connexionem non necessariam sed contingentem cum conclusione interibili contingenter et solam conjecturaliter, est ralio inferendi illam : sicut divina bonitas ut habens ex se nece.-sarium nexum cum divina voluntate at nalura, est ralio lerminaiiva illius el toBlionis necessarim ejusdem : ct ut cet jUaîi libere et non necessario connexa cum creaturis et eadem voluntate ut libere volente easdem propter ipsam, habet ul sil nfio libere volendi creaturas et semetipul finem illarum.

Minor vero eliani suadetur. Quia princi-

pium illud, ul est latio eliciendi conclusionem probabilem, indiget motione voluntatis ad assensum prædictæ conclusioni : at ut est ralio inferendi conclusionem necessariam, non indiget tali motione, ut ex iis, quæ 2, 2, quæst. 1, artic. 4, et 5, <locet D. Thom. et cum eo communiter Theologi/ colligi potest : ergo importat rationem saltim virtualiter diversam.

Sjidctur miaor.

b.Tiiom.

Ultimo. Ea quæ habent diffinitiones distinctas et oppositas, non possunt non saltini virtualiter distingui, cum diffinitio explicet ijuid litatem rei : at voluntas ul nalura el ut l.bertas habet suas quasi diffinitiones oppositas, quia Vulun.as ut natura diffinitur per hoc, quod non possit se collibere a vulitiono, at ut libertas, per hoc, quod possit a sua se operatione coercere : ergo etc.

L'iimam

Confirmatur. Ideo misericordia Dei distinguitur virtualiter a sua justitia, quia Deus prout punit non miseretur, et prout miseretur non punit : sicut ob oppositam rationem ideo in divinis potentia generaliva, et potentia (ut sic dicamus) dictiva sunt idem formalissime, quia Dens ul dicit generat, et ut generat dicit, quandoquidem Verbum divinum ut tale est Filius, ct ut Filius est Verbum Dei : at divina voluntas ul vult necessario, non vult libero; el e contra, ut ex se patet : ergo prout habet vim ad utrumque, ac proinde prout est natura et libertas, distinguitur virtualiter.

Confirmatur.

§ Π.

Stabilitur scnlcnlia Docloris Angelici.

8. Contiosio. Nihilominus dicendum est, divinam voluntatem, ul natura et ut libertas est, non distingui virtualiter, seu cum fundamento in re, sed solum ex parte nostri modi concipiendi, ac proinde solum hoc modo servare inter se ordinem prioris et posterioris jam dictum. Hæc est communior inter Thomistes, et sequitur aperte ex doctrina D. Thom. supra artic. 2 tradita, scilicet objectum adæquatum formale voluntatis Dei esse divinam bonitatem. Nam ex hoc testimonio efficax ratio potest formari sic. Potenliæ non distinguuntur etiam virtualiter penes objecta materialia et secundaria, aut ex diverso modo se habendi circa illa ; sed solum penes habitudinem ad objecta primaria et adæquata : sed voluntatis Dei objectum primarium et adæquatum, est divina bonitas, et créature secundarium :

D.Thom.

itabo conclusioni?.

fef? *1.*

<<

ergo ut respicit prro lictam bonitatem, el quatenus tendit in creaturas, non distinguitur virtualiwr : ac proinde cum habeat rationem naluræ ut respicit divinam bonitatem, et libertatis prout modo jam dicto tendit ad creaturas, fiet inde, quod ul libertas el ul natura est, non distinguatur virtualiter : ct per consequens non habebunt inier se ordinem prioris, el posterioris jam dictum, nisi tantum ex parte nostri modi concipiendi. Consequents cum minori satis constant.

Major vero esi concors Metaphysicorum sententia, et ratio ijsa eam suadet. Tum quia sicut potentiæ, seu quasi potentia» ab objectis primariis et formalibus cupiunt speciem, ita etiam distinctionem. Tum etiam : quia si in prrodictis potentiis distinguitur specialis formalius, per quam respiciunt objectum secundarium aut materiale, jam tale objectum non es^et secun larium et materiale; quippe jer se primo et in solidum per talem formahtatem inspectum.

o. Ensio. Nec refert si occurras ex vi hujus rationis soium haberi, quod divina voluntas ut libertas, non distinguatur virtualiter a se ipsa ut natura per ordinem ad bonitatem creaturarum, secus tamen per ordinem ad bonitatem divinam, ul in ratione objecti esi virtualiter multiplex, ila ut ipsa secundum se terminet divinam voluntatem ut natura est, el ipsamet ut est ratio diligendi creaturas terminet eamdem voluntatem ut libertas, sicut oademmet bonitas ut est ratio justum faciendi, terminat actum justitiro Dei : et ut est ratio miserendi, habet terminare actum misericordia·, ita ul secundum has duas rationes sit multiplex in ratione objecti.

Evertitor. Non igitur hoc refert. Quoniam bonitas divina secundum se et ut terminat divinam voluntatem ut natura est, non distinguitur in *esse* entis, aut in *esse* objecti a se ipsa ut terminai el est objectum ejusdem voluntatis ul libertas : ergo si nequit distingui virtualiier penes objecta materialia et secundaria, scilicet creaturas, ut iu lue solutione admittitur, non habebit unde virtualiter sit distincta. Consequentia videtur perspicua. Quia non est aliud caput unde prædicla distinctio orialur, ac proinde ri ex prrodictis capitibus non oritur, ex nullo alio desumi poterit.

10. Probatio *atjlect- dtalis Antecedens autem probatur. Quoniam bonum ut sic, quod est objectum formale voluntatis creata·, et ut terminat illam ut natura est. non distinguitur m cur enti?. aut in *esse* objecti a se ipso, ul terminat, rt ut est objectum ejusdem voluntatis ul libertes. Quia cum voluntas nostra secundum suam formalissimam rationem respicial Ionum ut sic tanquam objectum formale; et respectu hujus sil quid materiale quod sil necessario. seu per modum natura·, vel.libere diligibile quandoquidem tam bonum necessario, quam libere diligibile conveniunt in ratione boni ut sic, quod cstob-' jeclum formale et adæquatum voluntatis create*; fit inde ut bonum ut sic quatenus terminat voluntatem ut natura est, seu quatenus necessario diligibile, non distinguatur in *esse* entis, aut in *esse* objecti formalis a se ipso ul terminal et est objectum ejusdem voluntatis ul libertas : ergo pari ratione bonitas divina secundum se, el ul terminat voluntatem Dei ut natura, seu ul necessario tendit in illud, non distinguetur virtualiter vel in *esse* entis, vel in *esse* objecti formalis, a se ipso ul terminat, et ul est objectum ejusdem voluntatis ut libertas.

Cuntirmatur. Quoniam si propter aliquam rationem objectum voluntatis divin® ~ ut est natura, et ut est liberlas distingueretur virtualiter. maxime quia ul est objectum voluntatis divinæ ut natura, dicite ipsum ut necessario diligibile, et ut esi objectum ejusdem voluntatis ul libertas, importat se ipsum ut libere diligibile ; al hæc ratio est nulla : ergo, etc. Consequentia ex utraque pnemissa aperte constat. Minor autem etiam patet. Tum quia boniltt divina ut necessario diligibilis per cbaritatem beatorum, non distinguitur virtualitei a se ipsa ut libere diligibilis per charilatei viatorum : alioqui chariias viroct patriro distinguerentur essentialiter secundum suam formalissimam ci specificam rationem, cujus oppositum docet D. Thom. 2, 2, q. 23,Hari. 4 in corpore ei ad I. Tum etiam : quU ' alioqui adhuc in charilale patria* esset distinguenda duplex formalitas virtualiter distincta, quarum una respiceret divinam bonitatem necessario diligibilem, et alia lamdem ut libere amabilem, cujus etiam contrarium docuit Angelicus Doctor loco nuper citato. Et ratio ipsa suadet. Quoniam actus secundarius non habet vim majorem ad distinguendum et mqltiplicandutn habitum, quam actus primarii, sed inadroquali, ab ipso eliciti : quoniam sicut minus principiter ille, quam isti respiciuntur, ita minus est idoneus ad tribuendum ponentia· aut habitui multiplicitatem : ergo cum actus primarii inadæquati non lefundantin suos

wos habitus aut potentias virtualoni distinctionem, mullo minus id conveniet actui secundario, qualis est amor proximi respectu habitus cbaritatis.

§ 111.

Solutio fundamentorum prions sentential.

11. Ad primum ergo pro priori sententia quoad priorem ejus partem concedenda est major et neganda minor. Et ad probationem debet distingui major : si ly *ut necessario vel ul libere diligibilis* reduplicent objecta formalia et adæquata ex parte, rei conceplæ, neganda est : si vero reduplicent conditiones materiales objectivas, seu rationes formales inadéquates cx parte modi concipiendi, quæ non specibeent, sed sint quid materiale respectu rationis adæquatæ et specificativæ, concedi poterit. Et deiodo neganda est minor, neenon et consequentia. Nam divina bonitas ut necessario vel libere diligibilis a voluntate Dei, est idem prorsus in ratione objecti adæquati et formalis spectficanlis, licet in ratione objecti materialis, seu per modum rationuin inadæquatarum, modo dicto distinguantur: et ila bonitas divina ut libere diligibilis, necessario connotât creaturas tanquam objecta materialia, quæ simul cum illa diliguntur.

Contra quod nihil obest probatio ibidem inclusa. Nam quod divina bonitas ut necessario diligibilis non possit libere amari, non provenit cx defectu rationis formalis, scilicet divinæ bonitatis, sed ex defectu connotati materialia, nimirum creaturarum : ct ita argumentum nihil concludit.

Explicatur hoc. Voluntas divina ut natura, et ut libertas, habet cx parte rei concepts idem formalissimum objectum, scilicet bonitatem Dei ut est infinite per essentiam; ac proinde ut eminenti modo est simul necessario diligibilis, si secundum so sumatur, et deinde libere amabilis connoundo creaturas. Gælerum quia hæ duæ rationes objectivæ sunt inadæquatæ ex parte dumtaxat nostri modi concipiendi, et voluntas ut natura dicit voluntatem ut ex parte ejus lem modi concipiendi terminatur præcise ad bonitatem Dei ul necessario diligibilem : el ul libertas cantilem voluntatem, ul eodem modo lendit ad prrodictam lioniutom quatenus libere diligibilem, ideo ex parte rei conceplæ voluntas ut libera, est voluntas nt natura, et e contra. Sicut etiam bonitas divina secundum rationem formalem, quauiterminat, habet ut esi necessario diligibilis, esse simul ex parte rei conceplæ libere diligibilem : ex parte vero modi concipiendi, voluntas ut natura, non est voluntas ut libertas, nec divina bonitas ut necessario diligibilis, est eadem met ut libere amabilis.

11. Rilio pne«- denliom. Ratio autem hujus diversitatis cx parte solius nostri modi concipiendi est. Quoniam intellectus noster non potest simul concipere omnia, ad quæ simplicissima illa formalitas absquo aliqua distinctione virtual! se extendit. Et ideo per unum conceptum concipit eam ut necessario terminatur al divinam bonitatem, non curando an simul et secundum unicam prorsus habitudinem ex parte rei conceplæ terminetur libere ad eamdem bonitatem connotando creaturas : et illi sic intellectas tribuit nomen naluræ. Et deinde alio conceptu concipit illam ut terminatur libere, et eidem sic conceptas tribuit nomen libertatis (et hoc ipsum, cum proportione tamen, de divina bonitate ut habet rationem objecti dicendum est) unde licet ex parte rei conceptae ut est natura, sit libertas, et ratio formalis objectiva ex parte ejus, quod formaliter importat, sit prorsus eadem; non tamen ut concipitur per modum nature, debet necessario concipi expresse ut libertas, nec divina bonitas ut concipitur terminans unam rationem inadæquatam, concipitur expresse a nobis ut terminans aliam : el consequenter licet hro duro rationes non sint duro ex parte rei concepta»; secus tamen ex parte modi concipiendi.

Et explicari possunt hæc omnia : tum exemplo jam dicto potentia· volitivro creatie ut esi natura el libertas, in qua hoc eo- eumpio. dem proportionali motio philosophandum esse ostendimus : tum exemplo intellectus practici el speculativi, qui non distinguuntur inter se virtualiter, sed habent idem formalissimum objectum, ut communiter docent omnes Theologi et Philosophi : ex eo quod licet intellectus ut practicus respiciat praxiin, el ul speculativus veritates speculabiles; nihilominus hæc duo, tantum sum formalia objecta inadequate, qute respectu objecti formalissimi et adæquati, scilicet veri ut sic, habent se ut aliquid materiale ; et intellectus ut practicus non dicit adroquate intellectum ipsum; sci solum inadroquale ex parte nostri modi concipiendi, quatenus connotai hoc objectum particulare, nimirum veritates practical, et non

aliud. Quod idem de intellectu ut speculativo, cum proportione dicendum est. Et ideo loquendo de intellectu ex parte rei concepta;, ipso prout speculativus, est praclicus ; et e conira : quia indnlcrenter connotai tarn veritates practices, quam speculabiles, et eas sub una ac eadem ratione et per eamdem omnino indivisibilem habitudinem respicit.

Quamvis cum hoc stet, ut ex parte nostri modi concipiendi distinguantur, quatenus intellectus simul et semel non concipitur secundum omnia, ad quæ se'extandit : et ita unico conceptu concipitur ut præcise terminatur ad veritates speculabiles, non curando, an simul et secundum eamdem habitudinem terminetur ad practices ; et intellectui sic eoqceplo tribuitur nomen speculativi. Et similiter alio conceptu inlelligilur eodem proportionali modo ut extenditur ad praxim : et illi sic apprehenso tribuitur nomen practci. Quæ omnia pro solutione plurium et gravissimarum difficultatum valde notanda suut : et ideo ea fusius explicuimus.

ic. priaum «raûr- Ex quo ad primam confirmationem concedenda est major, juxta dicta et ad hunc sensum, quod nimirum divina libertas non possit actu et in exercitio terminari ad bonitatem Dei, nisi prwdicta bonitas sit actu et in exercitio finis creaturarum, ita ut fiualizet actu vel l'arum productionem, verbi gratia, vel non productionem. Et deinde neganda est minor, si inlelligatur de bonitate divina ut est ratio tinalizatha et actu finolizans secundum il. quod in recto et formalissime importat; secus vero si de ea, ratione connotait materialis, scilicet creaturarum fuerit intellecta. Nam cum bonitas divina sit infinita et actus purissimus, nequii distingui ratione sui quatenus est ratio finalizativa el finalizans; sed solum præcise quoad connotalum materiale, quod importat. Unde quod a bonitate divina separetur actualis finalizatio, non provenit ex eo quod ab ea aliquid intrinsecum auferatur; sed ex defectu præ licti connotati. Per quæ ad utramque probationem ejusdem minoris satis constat.

Ad diu" Ad secundam confirmationem eligenda °*1 juxta dicta secunda pars illius dilemraatis. Et ad probationem neganda est consequentia, Intellecta de distinctione virtuali inter rationes objectivas voluntatis divina* ut natura cL ut libertas est; secus vero si inlelligatur de distinctione ex pari** solius meli concipiendi. Contra quod nihil obesi probatio ibidem adducta, ut ex jam «liciii et statim dicendis patebit.

Ad ultimam confirmationem dicendam est, quod licet objectum voluntatis ut natura sil precise divina bonitas ut necessario diligibilis, præcisiono se tenento α parte modi concipiendi : et similiter ebjectum ipsius ui libertas sit cum eadem præcisione eadem bonitas ut libere diligibilia, ac proinde connotando creaturas; attamen objectum formale et adaequatum utriusqu·* ex parte rei concepta* est bonitas Dei ut infinita per essentiam, et consequenter ut eminenti modo habet esse necessario et libere amabilem : et ita secundum hanc considerationem connutal adæquale tum omnia divina ut secundum se necessario diligibilia, tum etiam creaturas ut objectum materiale et indispensabiliter requisitum ad volitionem liberam : et consequenter ex hac connotatione aut non connotations creaturarum non potest argui diversitas in prædicta voluntate : quia ordo ad sola con* notata seu objecta adæquata et formalia. diversificat formalitcr potentias.

Ad secundum transeat major, et negamus minorem. Ad probationem, quod prine.pium necessarium non indiget motione voluntatis in ordine ad conclusionem probabilem lanquam ratione formali diciendi, »ed taoquam connotate et condition materiali, sine qua non elicietur pni dicta conclusio. Et ita principium illud necessarium, non est formaliter diversum ut inclinat ad conclosionem necessariam, et ul ex eo deducitur conclusio probabilis, Unde inclinat per se primo iu conclusionem necessariam, el ad suminum secundario, consequenter, dependenlerque ab alio principio probabili, ac motione voluntatis potest inclinare in conclusionem probabilem alias veram.

Ad ultimum respondetur majorem esse concedendam, quando illæ quasi diffinitiones explicant adæquale rationem aliquam; non vero quando utraque explicat eamdem rationem adæquatam ex parte rei concepta? et inadrequalam er parta solius modi concipiendi, ut in præsenti contingit.

Ad confirm, palet ex dictis, alia ratione Deum, ut miseretur, non punire, el o contra : eL alia, ut necessario vult non velle bbere. Qu a illud prius provenit ex eo quod respiciatur distinctum objectum formale, ut disp. 2, n. 31 eldiep. 3. n. 3G. dictum est : at hoc posterius ex eo quod connote- ur diversum objectum materiale in libera volitiune :

tolilioDo : quod union in eadem volitio no prout concipitur |>er modum volitionis necessaria* ex parte nostri modi concipiendi non connoUtur. Undo per volitionem liberam solum denotamus volitionem prout precise ex parte nostri modi concipiendi præscindit a volitiono Dei secundum se sumpta : sicut per volitionem necessariam solummodo significamus eamdem, ut ex porte et defectu nostri modi concipiendi inadequate concipitur in ordino ad divinam bonitatem secundum so, et absque consortio creaturarum sumptam.

Potest autem hoc explicari exemplo scientia? divina· ut terminatur ad Deum,
«3- ad creaturas possibiles, et simul etiam ad easdem ut exislentes. Nam licet prout terminatur ad Deum, et ad creaturas possibiles, non terminetur ad creaturas existences: alioqui hoc ipso quod cognoscerentur ut possibiles, cognoscerentur ut existentes; nihilominus non ob id ex parte rei concepta sunt duæ scientiæ ; sed una et eadem, distincta tamen ex parte modi concipiendi seu una et eadem scientia, quæ licet non dicat multiplicitatem virtualem, dicit tamen eminentiam ratione cujus æquivalet pluribus non quidem spectantibus ad diversas lineas, alioqui interveniret ibidem multiplicitas virtualis; sed pertinentibus id eamdem lineam. Ita ergo in præsenti proportione servata philosophandam est. Et ratio est eadem utrobiquo, nempe. Quia objectum formale, et adæquatum est unum ct idem, el solam adest ibidem diversum connotatum materiale, quod proinde non refundit distinctionem in rationes formales objectivas.

DISPUTATIO VII.

Ut aclu libero divinx voluntatis quoad quid est, illius.

dubium i.

ClfWh actus liber addat supra volitionem necessariam divina voluntatis aliquam rcakm pcrfcclionem, reaiiter ab ipsa dis· Unciam?

Semel explicata quidditate divina? voluntatis, tam ut habet quasi in actu primo rationem libertatis, quam ut in actu secando tendit per modum naturæ in suum objectam, quæ duabus præcedentihus disputationibus præstitimus, slatim pulsat animum inquirere do eadem voluntate, ut quasi in actu secundo terminatur libero ad sua objecta (seu quod idem est) do quidditato actus liberi ut talis, qui saltim secundum nostrum modum concipiendi ab actu necessario distinguitur.

Sod quia explicatio quidditalis actuum liberorum Doi est summe difficilis, et ita piares, ct gravissimi Doclores sentiant intelligenliam illius non posse in hac vita haberi, sed in patriam usque reservari, ideo potissimo jure sibi vondicat modam perveniendi ad ejus qualem -qualem notitiam, quem pro rebus divinis attingendis D. Dionysias tradidit, ut nimirum per negationes, et remotiones notitia earumdem haberi curetur, cognoscendo nimirum quid non sint, ut statim inde colligatur esse quidpiam supra omne id, quod in retas creatis inveniri, aut excogitari potest : et ideo hanc viam præ aliis in explicatione hujus summæ difficultatis eligemus. Et merito sane. Quia, ut optime in hac parte interpretes D. Thom. prænotarunt, non est nimis arduum explicare quid non sit actus liber divinus, et diversos circa illum opinandi modos hucusque inventos impugnare : at ostendere quid sit, ibi opus, ibi labor.

Gæterum quia plura sunt quæ a prædicto 2.
actu removeri, et de eodem negari debent, nam plures Doclores nimia rei difficultate, ct celsitudineobnubilati, plura, quæ cum summa illius perfectione, actualitate, et puritate cohærero non possunt, ipsi attribuunt, ideo majoris claritatis gratia in singulis dubiis unam vel alleram imperfectionem breviter ab eodem semovebimus (pareret enim confusionem, et prolixitatem non exiguam, si tot diversi opinandi modi, et eorum impugnationes in uno, et eodem dubio congerenda? essent). Postea autem quid dicendum sit, ac proinde ct ejusdem actus liberi quidditatem pro humili captu nostro aliqualiter innuere curabimus, non tam ut difficultas hæc omnino devicta, no lusquo iste indissolubilis, prorsus enodatus maneat ; sod ut aliqualem viam ad illam quasi investigandam, summamque illius arduitatem magis præsentiendam aperiamus. Ut ergo primam, ct maximam omnium imperfectionum, quæ actui libero tribuitur, ab eo semoveamus, ideo præsentem excitamus dubitationem.

Placitum Cajetam.

Prima sententia asserit, actum liberum addere supra actum nccessanuiu realem aliquam perfectionem, licet liberam; ita tamen ul hoc quod est esse liberam, sil conditio diminuens rationem perfectionis : ac proinde ron sil inconveniens hanc a Deo posse abesse, et consequenter realiter saltim modaliter ab eo distingui. Refertur pro hac scnhwtia quoad omnes sui partes a quibusdam ex junioribus Cajetan. in hac qwest. art. 2. Nam etsi ultimam illius (inquiunt ipsi) expresse non fateatur, sequi tamen aperte videtur ex aliis. Imo el pro eadem sententia referantur plores ex Neotericis, qui etsi non vocibus, re tamen ipsa, ab illa non discedant.

Prinum arjro-mefliao

Et quidem quod actus liber realem aliquam perfectionem liberam supra actum necessarium addat, hac unica ratione, eique satis difficili suadetur. Quia hæc denominatio spu quasi effictus formalis volendi libere creaturas, non necessario convenit Deo, Pt convenit realiter : ergo debet sumi ab aliqua ratione reali, quæ ipsi non necessario, sed libere conveniat : ergo ab aliqua perfectione libera, Hæc ultima consequentia ex priori videtur aperte sequi. Quia sicut realitas necessaria aller: suam perfectionem necessariam, ita hbera realitas importait suam perfectionem liberam. Prima .vero consequentia ex antecedenti constat. Tum quia forma talis esso debet, qualis effectus formalis, et o contra. Tum etiam : quia quævis realitas necessaria Dei debet illi effectum omnino necessarium tribuere.

Coffir maior primo.

Confirmatur et explicatur. Quia si in voluntate nostra esset unus, et indivisibilis actus, qui semper el eodem modo, ac omnino invariabiliter permanens eam affienret, fieri nequiret, quod nunc tribueret illi formaliler, quod vellet hoc objectum, et tamen quod eodem modo perseverans potuisset non constituero ipsam volentem idem objectum ; ergo si in Deo forma constituens illum volentem creaturas est omnino necessaria, et semper eodem modo afficiens divinam voluntatem, non ita dabit illi quod sil volens creaturas, quod potuerit talem effectum eidem non tribuero, ac proinde nec dabit quod libero easdem velit : ergo nccesse erit aliud perfectionis non nccessari® genus ad hunc eilectum prostandum superaddere.

Confirmatur secundo. Quin ad salvandam summam Dei perfectionem, nec non, et perfectissimam illius libertatem, oportet*^ ut hæc duo ipsi in sua æternitato conveniant. Primum quidem, quod ante omnem actum liberam habeat cunctas perfectmne? necessarias, quippe quæ sunt illi intimiores. Secundum voro, quod prius natura quam velit, sit potens velle et non velle, alioqui liber non esset : ergo ut in posteriori sequenti intelligatur realiter, et libero volens creataras, necesse est, ut eidem aliqua nova forma realis, et alterius rationis, scilicet libera superaddatur. Patet consequentia. Quia ad novam, et realem denominationem intrinsecam, quæ diversæ rationis sit, oportet novam, et realem formam superaddi :ergo cum denominatio immanete et vitalis libere volendi creaturas, sit nova, si non durations, bene tamen poslerioritate natunp, ac tandem realis intrinseca, h iSiCntialiter div»rsa ab omnibus aliis denominationibus, quæ necessario Deo cxmveniunt, quippe quæ potuit osse, et non esse in Deo, fit inde, ut a nova forma intrinseca vitali, et divprsæ rationis, ac proinde non necessaria sed libera dehoat provenire.

Nec salis erit si dixeris, actum quo Deus vult creaturas, esse liberum non' quoad entitatem, el vitalitatem, sed precise quoad terminationem quæ nec vitalitatem, nec perfectionem importat : unde non mirum quod eademmet perfectio divina? roliiionift ratione diversarum terminationum, quæ possunt esse et non esso, tribuat diversas et separabiles denominationes. ’j

Nam contra hoc obstat primo. Quod vel illa terminatio est aliquid reale, vel rationis? Non hoc secundum, tum quia cum sit imlispensabiliter requisita ad hoc ul Deus libere velit creaturas, nonpossct ipse a parte rei Iılòyo eas velle, si ppedicLi terminatio esset quid rationis : siquidem ad huc ul actu a parte rei detur aliqua realis denominatio. debet similiter seclusa omni intellectus fictione dari quidquid ad illam indispensabiliter desideratur. Tum etiam : quia cum hæc terminatio sit libera, non potest non proxime contineri in potestate voluntatis : at ens rationis non est proxime in potestate voluntatis, sel intellectus illud lingentis. Si autem primum dicas, jam illa terminatio superaddet novam perfectionem; quandoquidem praeli» u rcalitas siculi entitatem affert, ita et perfectionem : cumque hæc perfectio seu realitas poss.t esse et non esse, wse, fit iride, ut non sil necessaria, sed uiimiuo libera.

u

Deinde contra eamdem solutionem obstat secundo. Nam vel terminatio hæc est Deo intrinseca, sou quasi inhærens, vel non!8i hoc secundum dicatur, ergo per illam noouU Deus esso intrinsece, et libere volens. Nam per id, quod est alicui extrinFocarn, siculi immutatus omnino manet, ita c: eodem modo ac antea : ac proinde si Densanto illam terminationem ipsi extrinsecam non erat libere volens, ita nec post ilhm. Adde quod, ut dicebamus, denominatio libere volentis est immanens, consequenter a forma, et terminatione immanento.

Si vero primum asseratur, ergo est aliquid reale intrinsecam perfectionem dicens : quandoquidem quidquid esi in Deo, est aliquid reale summam dicens perfectionem. Maxime quia cum terminatio volilioώ creatæ hoc ipso quod sit intrinseca voluntati, habeat esso quid vitale per modum actos secundi, potiori ratione irlem dicendum erit de terminatione volitionis increaUr : el per consequens maximam, et intrinsecam importabit perfectionem : siquidem quidquid perfectionis est in terminationibus liberis finitis, debet altiori ratione inveniri in terminatione illa libera infinita.

Uir-

Confirmatur. Nam prædicta terminatio desideratur ad actum liberum non solum per modum alicujus conditionis, aut connotait importati in obliquo, sed per modum constitutivi intrinseci, et rationis formalis aclus liberi : ergo cum talis actus prout liber, sit quid reale Deo intrinsecum et vitale, fiet inde, ut prædicta terminatio sit etiam quid reale et vitale, ac eidem Deo intrinsecum. Consequentia patet. Tum ex se: lum etiam, quia id ipsum importat per modum actus secundi terminatio actualib volitionis Dei ad creaturas, quod affert per molam aclus primi terminatio quasi habitualis su.e voluntatis ad easdem : ergo siculi terminatio habitualis voluntatis est qaid vilale in actu primo, et intrinsecum Deo, quia esi idem quod divina libertas, ita terminatio actualis erit ipsa vita per modom actus secundi^ et intrinseci Deo, quia est idem qnod actus liber ipsius Dei.

Antecedens vero etiam constat. Nam cum entitas actus liberi dicatur omnino neœsraria et sola terminatio ponatur libera, et potens adesse et abesse, fit inde, ut sicuti actu? filter ut liber importat formalissimo, quul po»il adesse el abesse, ita afferat pro intrinseca, et ultimo constitutiva terminationem prædictam.

Ex quibus omnibus eadem sententia quoad reliquas sui partes facile el breviter suadetur. Nam cum modus habendi perfbctionem omnino necessario sit maxime perfoetus, et proprius perfectionum, quæ dituntur simpliciter simplices, quippe dicens consistentium in habendo illam, fit indo necessario, tum quod in quavis perfectione hoc quod'est esso liberam, et consequenter non habero in essendo consistentium, sit conditio diminuens rationem perfectionis, imo et quod non sit inconveniens, quod hoc genus perfectionis possit adesse, et abesse a Deo : siculi nihil obest, quod a Patre /Eterno absit Filiatio, quia solum dicit perfectionem relativam, el hoc quod est esse relativam, est conditio diminuens rationem perfectionis. Tum etiam, quod hæc perfectio debet realiter distingui ab actu necessario ; quandoquidem quando duo ita se habent, ut unum afferens propriam realitalem possit re ipsa ab alio «eparari, non possunt non realiter distingui. Unde nos non habemus aliud majus signum distinctionis realis versantis inter naturam, et subsistentiam propriam, et connaturalem, nisi quia hæc possunt saltim per divinam potentiam separari : si ergo actus liber, et perft ctio quam dicit, potuit non solum supérnaiuraliter, sed etiam connaturaliter separari a Deo, oportet realem distinctionem saltim modalem inter utrumque intercedere.

7· dam et Pp|%" ’ni- mcntem

·44?·

·►

§ n.

Resolvitur dubium.

Sed nihilominus dicendum est, actum liberum non importaro propriam realilatcm. el perfectionem liberam distinctam re ipsa ah actu necessario, aut ab illo separabilem. Assertionem hanc tuetur D. Thom. locis in hac disp. num. 58 referendis, et est communis inter Theologos, pnecipue vero Thomistes. Atque ita Ferrara l cont. Geni. cap. 71. ct recenliores graviter in hoc oppositam sententiam reprehendunt, quamvis re vera non sit ita certum hanc esse Cajelani sententiam.

e. Assertio, p.Thom. Ferrari

Probatur autem primo ratione, quam in nuitS. Dont. Quia ex opposito sequeretur essti in Deo aliquid, quod maximam importet imperftetianem. Nam hic actus liber, qui in suo ordine concipitur secundus el ultimus, ita e.-t in Deo ul secundum pro-

Prior di/.

priam. et realem perfectionem, ac entitatem posset non esse in illo : et consequenter simpliciter posset non esse, quod sano maximam involvit imperfectionem.

3, Cüdflr- salar. Confirmatur. Illa perfectio, quia libera est, censetur esso diminuta, juxta oppositam sententiam : sed quia diminuta, nec est, nec |>otest esse in Deo : ergo, etc. Minor profatur. Quia in summo illo, et perrectissimo ente nihil diminutum est, nec esse potest, al oqui ipsum non esset ens constitutum meliori modo excogitabili, quippe melius excogitaretur, si nihil in eo esset diminutum, sed omnia integra et (ut sic dicamus) plena : ergo, etc.

Emiooj cuidam aditus przdu- dilan No: refert si dixeris, quod illa perfectio postquam semel est, non potest non esse. Non itaque hoc refert. Quoniam non habere necessitatem io essenJo, nisi ex aliqua hypothesi est satis magna imperfectio, scilicet posse absolute el simpliciter non esse.

10. Sccukda niio pro atser- ifoae. Secunda ratio principalis, quam idem sanctus Doctor innuit est. Nam si imer volilionom liberam, el necessarias Dei perfectiones, ac proinde inter ipsam et Deum, est collocanda distinctio aatoalis a parte mi : ergo illa reali'a? actus liberi, non erit ipse Deus : ergo nec creator, sed creatura : consequens autem est omnino falsum : Fjlmlis conse- qœntii ostetif- tur Coce. Rbem. ergo, etc. Falsilas consequentis satis est perspicua. Tum quia videtur esse contra Concilium Rhemense, quod tempore Bernardi contra Gilbcrtum congregatum est. Nam in symbolo dicitur : *Credimus cl confitemur, etc. neque aliquas omnino res, site relationes, site proprietates, sive singularitates, vel unitates dicantur, vel alia hujusmodi, adesse Deo, qux* rinl *ab xlerno, el non sint Deus :* ergo cum actus liberi sintah ætemo, Ephei. juxta illud Pauli ari Ephes. l : *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem,* fit inde ut sint ipso Deus. Tum etiam : quia Deus volendo creavit omnia, juxta illud : *Quxcumqur voluit Dominus fecit : et* non utcumqûe. sed ita ut divina volitio sit in suo genero principium omnium creaturarum, ut art. I dicemus : at hoc stare non posset, si ipsa volitio secundum suam intrinsecam entitalem esset ereatura, quandoquidem nequiret osse principium creandi se ipsam. Tum denique : quin alias Deus perficeretur intrinseco ab aliqua forma creata, quia volitio illa si creata esset, non constitueret Deum volentem, nisi intrin.-erp mh.Tren In illi.

Vh ulrim- qne Ulmquo vero <e<piela eliuui coiBlal. Tum quia quud distinguitur re ipsa a Iteo, jpenlir. nequit esse Deus, sed a fortiori debet es-e creatam. Tum etiam : quia illa volitio ite eM in Deo.ulsecundum realitatem <|uam alT»*rt. potuerit juxta hanc sententiam non osse : ergo dum non existerei, ideo careret oxisionù, quia Deus non voluisset eam ipsi communicare, el dum fuit, ideo fuit, quia divina voluntas illnde.ur eid· m communicavit : ergo vere dependebat a Deo ula causa efficiente, verequo rationem creatura*, et non creatori? habet Patetconscq. Quia de rntiono trealuræ ut talis, est intrinseca non repugnantn ad aseendum et non essendum dependentor o divina voluntate : pl ita non ob aliud nostra volitio pendet realiter a nobis ut a vera causa, et est essentialiter quid creatum, nisi quin nobis volentibus est, cl nobis non volentibus sive nolentibus non est.

Confirmatur primo. Quia dependere aliquid vere, el proprie ah alio ut a causa, el consequenter esse creaturam, nihil aliud r* I importat, ut nostri Complui, in hh. Phy-03* I j sic. disp. 8, num. 7 docent, quam habere I [B·® suum *esse* ab alio a s? essentialiter distincto, jww·prompta ex eodem D. Thom. Quia etiamsi ita ut noû jussit habere illud, quin iiaei I ** almilteremus hanc implicationem, scilicet communicetur : et ideo licet Verbum divi- I perfectionem illam liberam, non esse rcanum habeat suum *esse* a Paire ; ct non ut- I loram, adhuc tamen ex eo quod talis percumque, se-J ita ut semper sit necessarium ! lectio realiter a Deo distincta, in ipso adcommunicari sibi illud, ut semper ipsum ! mittatur, sequuntur gravissima absurda. habeat; nihilominus non proprie pendet α I Scilicet Deum neque esse purum actum, Patre, nequo est quid vore causatum ab I nec summe immutabilem, nec simplicissiipso, quia r.on distinguuntur inter se es- I mum, sed ex actu et potentia, imo ex subsentialiter, sed solum personaliter : at ac- I jecto elaccidente, saltim prædicabili, comtus liber vere distinguitur a divina volun- I positum. tate non solum realiter, sed etiam I Sequela quoad I p. probatur. Nam poessentialiter; cum essentia illius sit dimi- tentia«activa realiter distincta ab actu quem nuta, et quæ potest simpliciter evanescere, I H elicil, et ab eo separabilis, non esi purus et in nihilum redigi : secus vero essentia | ll^Ktus, ut ex terminis ipsis, ct ex dictis voluntatis divinæ , ct inde imbet totum ė.φ. 2 η. 31 hujus tract, constat : al in *esse* datum sibi ah eadem voluntate : ergo eo eventu esset divina libertas vera ct reavere pendet vereque causatur ab illa : el li» potentia activa, realiter eliciens volilioconsequenter pst creatura. ! nem liberam, ot realiter distincta ab ipsa,

Confirmatur secundo. Nam juxta oppo- j ii laniem ab eadem separari posset : ergo, sitam sententiam «actus liberi, qui de facto in eU. Deo non sunt, potuerunt tamen in eo esso, 9 i t Quoad secundam vero partem etiam nihil modo sunt quoad suam realitatem. -coaetat. Nam etsi semel habita volilione Pl [perfectionem, et cum potuerint habere Hu aliiju.l non posset non ilivina libertas raexistentiam, habent suam non repugnan- I bonereæconstantiæ in eadem perseverare; tiam a l essen lnm : ergo vero sunt creatu- I itLinæn sicut Deus habuit illam potuit cann, ac proinde etiamsi fuissent, non ob id ll 'I m carere, ac proinde aliter osse quam rationem creatura* amitterent. Prima con- modo esi, quod quidem consciar osse sequentia patel. Quia esse de farto, airt ^lilarn mutabilitatis, et doficientiæ gouantum est d»* se, sub nihilitalo, habere I ens. Nam potuisse absolute aliter se hai mien non repugnantiam ad essendum, est I Iere, «eu aliter esse, licet solum ex quairinscendentalls imperfectio, omnibus et I «hrn hypothesi colem modo se habeat, est *oli> creaturis conveniens. Secunda vere I unp^rfnctjo non exigua, et qnoddom mutaeliain constat. N;nu id ipsum haberet actu hhuii* genus. re.- si fuisset, quod possibiliter habet I Quoad tertiam vero pariem eadem se-

quando H qwndo præcise est in statu possibilitatis : eigo si in hoc $talu erat possibiliter quid mutum, cliam in statu existeniiæ fuisset acta hoc ipsum.

α Ex quo Iit, nihil referre si occurras, qnod etsi pnedicta volitio libera distingnalur ox natura rei. et secluso intellectu a Deo, alhiraon identificatae cum illo, quia non distinguitur ab eo secluso intellectu ut enfilas, et entitas, sed ut duplex formalitas i qusdom entitalis ex natura rei diversa : el ita potest de illa vorificari, quod revera sit Deus.

Ex dictis igitur constat, hoc nihil referre : (urn quia id consideranti rationes factas plebit : tum etiam, quia ut dubio sequenti «pendemus, rationes islæ probant non posse esse talem identilicat'Onom inter pradictam volitionem liberam et Deum, si talis vo'itio habet eas conditiones, quas oppositas sententia ei tribuit.

Ultimo probatur assertio ratione de-

Deo compositio, cum hæc nihil sit aliud quam distinctorum unio. Quare cum résilias volitionis liboræ ponatur realiter distincta a Deo, et cum eo unita, non poterit non ibi vera intercedere compositio : imo hæc non erit qualiscumque; sed ox actu et potentia passiva. Quia cum libertas esset vera potentia activa respectu volitionia libem, ut jam ostendimus, et volitio ipsa libera sit netus vitalis immanens ct rc ipsa distinctus, debebit in eadem recipi, et manero : et consequenter 'ibidem intercedet vera compositio ex actu ct potentia passiva, quod quidem non parum summae puritati Dei derogat.

Ex quo tandem ultima pars ejusdem sequelæ satis constat. Quia omnis ratio intrinseca seu afficiens substantiam aliquam sine qua potest esse integre constituta in suo supposito, est illi accidentalis, saltim per modum accidentis prædicabilis, ac proinde facit cum ipsa compositionem ex subjecto et accidenti : at sine illa volilione libera posset divina substantia integre in sua natura, et suppositis constituta permanere, ut ex se patet : ergo, etc.

Ad argumenta Cajetan. dub. ult. hujus disputationis respondebimus.

DUBIUM II.

Addatnc actus liber supra actum necessarium aliquam fonnalilalcm ex sc rcalcm, ct virtualiter tantummodo ab actu necessario distinctam, ab ipso tamen libere separabilem ?

Pro tituli intclligenlia notandum est, 15. quod dupliciter potest intclligi addi Deo “ aliquam formalilatam. Vel primo ita ut illa titulus, non imbibat per modum transcendentis essentiam divinam, sed solum realiter identificetur cum illa, ut habet rationem naturæ, et consequenter talis formalitas sit realis a se, quia propriam ex vi sua affert realitatem, quatenus realitas distinguitur contra nihil. Vel secundo ita ut tantum sit realis ratione essentia* divinæ per modum transcendentis in ea imbibito'.

Inter hos autem duos'modos habendi rea- . liiaicm, est maximam discrimen. Nam licet demus, quod formalites illa, quæ précise a se et modo dicto propriam affert realitatem, possit importare infinitatem in proprio genere, non tamen in genere en-

Qo jl ,ertlilu·

menu Cajebni.

>*1

tis, si talis formalitas consideretur quatenus virtute a divina essentia distinguitur : quia sicuti sola divina essentia, el id, quod eam includit, est infinitum in genere entis, ita quod concipitur ut procisum ah eadem, necesse est, ut tali infinitate careat : sicuti etiam Oportet, quod quatenus identificalur cum ipsa (ei tamen identificari queit) habeat solum identice totam illam infinitatem.

Gæterum form&iitas illa, quæ a divina essentia per modum transcendentis habet suum *esse* reale. non potest non etiam quatenus virtute distincta ab illa, osse infinita in omni genere. Nam sicuti hæc distinctio tantum potest esse includentis et inclusi etiam per ordinem ad nostros conceptus, ac proinde ibidem non potest omnimoda præcisio intervenire, ita non tollit quominus talis formalitas habeat semper prædictam infinitatem : imo el quod alio etiam titulo, scilicet ratione identificationis cum divina nalura,ut habet rationem nature, sit identice infinita.

Quare, ut clarius procedamus, in hoc dubio tantum inquirimus, an actus liber consistat in aliqua formalitate virtualiter tantum ab actu necessario distincta, virtualiterque solummodo supra ipsum addita, quæ quidem sil primo modo ex nunc relatis infinita el realis, et nihilominus secundum suam realitatem possit ab eodem actu necessario separari? inquisituri tamen statim, an consistat in aliqua aha reali formahtate, ab actu necessario similiter distincta, quæ tamen secundo modo ex jam dictis habeat *esse* reale, et infinitum?

Quorumdam recentiorum opinio.

rr. Prima sententia argumentis contra (apianam factis convicta, concedit quidem non posse actum liberum consistere in aliqua reali entitate distincta actu a [arta rei a Deo, beno tamen in reali fonnaliiate habento eas conditiones, do quibus titulus
Saias, hujus dubii Inquirit. Hanc tuentur Salas 1, 2, q. G, tract. 3, disp. I, sect. 8« § 7 et 8
Fonseca. referens pro ca Fonsccam tom. 3 Mctaphys. lib. 7, c. 8, q. 4. sect. 4 conclusione 10 el q. 5, sect. l et eamdem tribuit Suarez pluribus sectatoribus Cajolant volentibus illius sententiam aliquantulum temperare : nec eam improbabilem, et gravi aliqua censura dignam reputat Ba^ilit. l. Legionensis in suis opusculis variarum disputationum q. 6 scholastica c. 2. ;

El probari potest primo sic. Nrcesso r>t actum liberum distingui aliqua distinctione, ex rebus ipsis petita, ab aclu necessario, ar proinde aliquid super ipsum addere, ui enim ad minus argamonta pro sententh Cajetani adducta satis convincunt : at non distinguitur distinctione reali actuali, ut ex impugnationibus pro nostra assertione du hio procedenti factis constat : ergo distinctione reali virtuali : ergo cum non possit distingui tanquam formalitas imbibens divinam essentiam, el immobiliter Deo conveniens, ut in sequenti dub. dicr-mus. necesse est ut distinguatur tanquam formalitas ex se realis, et libere ac simpliciter sejarabilis.

Secundo. Realilas formalis, quam diei h actus liber, potest non esse in Deo : erp) distinguitur virtualiter ab actu necessario, ct non utcumque, sed per modum formalb tatis atterentis ex se propriam realitatem, prout realitas ambit quidquid non est nihil. Consequentia quoad primam partem videtor evidens. Quia realis duorum separabilitas debet ad minus probere intellecto: maximum fundamentum ad dislinguen' secundum rationem ea. quæ sic separantur : ac proinde erit ibidem saltim distinctio virtualis.

Quoad secundam vero pariem patebit ex adducendis dubio sequenti : ubi ostendemus. quod hoc ipso quod actus liber sii realis ah essentia divina per modum transcendentis in eo inclusa, non poterit quoad aliquam formalitatem, aut realitatem abesse a Deo. Antecedens vero etiam videtur certum. Quia alioqui rnn posset ron ta'w volilio osse semper, et indispon abditer in Deo : et consequenter erit volitio necessaria. Nam si prædicta volitio essentialiter est ens renie : et talis realitas non poluil non osso : ergo nec talis volitio. ■

Nec salis erit si dixeris, hanc argumcri' talionem valere in creatis, non tamen in divinis : el ideo quamvis Paternitas sil aliquid reale, et perfectio infinita in Paire .Eterno, ct eadem Paternitas desit Filio; non tamen ob id aliquid realis perfectionis rst m Patre, quod non sit in Filio.

Nam contra hoc est, quod pnrdiclos syllogizandi nwdus videtur etiam in divinis habere locum.· Nam etiam in divinis esse vohHoneiii csl aliquid reale, et rr/fd, est \ellc ica'iter : ergo *non velle,* est non habere volitionom rcalem : ergo est non habere realitatem volitionis.

Confirmatur primo. In divinis etiam est CmI<· verum, ideo in Deo esse aliquod renie præ- rr.24 dicatum, v. g. omnipotenti®. quia in eo est talis prwdicati essentia realis : et ob id non esse in illo aliud prodicatum renie, verbi gratia lapidis, quia non os-t in ipso rodis essentia, smi realitas essentialis lapidis : red essentia volitionis liberte est essentia realis, seu realitas essentialis : ergo ut non sit in Deo, oportet non esse in ipso roalem essentiam, seu realitatem essentialem volitionis, et eo ipso quod tota essenlialis realita? illius in eo sit, non potest non esse essentialiter volitio.

ce- Confirmatur secundo. Quia si potuit in UJT Deo deesso volitio : ergo potuit deesse aliquid : ergo potuit deesse saltim aliqua realitas proul hæc distinguitur contra nihil. Nam aliquid, et realitas sic accepta sunt synonyma.

Confirmatur tandem. Nam instantia addccta nulla est. Quia ex oo quod deest Filio Paternitas, ro vera deest illi aliqua realilas. Unde sicuti bene valet : *Paler ul Paler ut aliquid reale relativum, el Paler ul Paler* λoλ esi *Filius : ergo realilas relaiiva Palris non tsl realilas relativa Filii : ac proinde pridicla realilas Paternitatis abesl a Filio;* ita etiam valebit : *Volilio ul volilio esi aliquid renie. : sed volilio ul volilio potest abesse a Deo : ergo aliquid reale polesl ab illo abesse.*

§ H

£x mente Angelici Hoctoris dubium deciditur.

Dicendum.est tamen, actum liberum non ^•conqstero in aliqua formalitaie habento simul illa duo, scilicet quod a se et modo dicto ait realis, et quod secundum suam realitatem seu formalitatem, qua· est in Deo, t possit ab illo separari. Hæc est D. Thom. locis in hac disp. num. 58 referendis, et ojnnnunis inter Thomistes, quos fere omtèî Theologi sequuntur : ct ideo necesse non est pro ca aliquem in particulari referre.

D'indu ratione, quam sanctus Doctor innuit, probatur. Nam ex opposita senlenûi.Mquilur non minus, quam ex sententia, ▮piæ Cajetano tribuitur, formalitatem illam κια* liberi esse re vera creatam et linitam : it vi, quod creatum, et finitum esi, non potest esso idem realiter cum Deo, nec constituero illum furmaliter, et intrinsece in ratione volentis, ut ox se patet : ergo, etc. Sequela constat ex diclis. Quia etiam hæc formalites habet indifferentiam, ut sit vel non s.t : ergo quantumvis sit ab æterno, habebit *esse* creatum. Sicut quamvis Deus ab alterno, produxisset Angelum, quia tamen Angelus illo potuit simpliciter non esse, ideo semper inter cancellos entis creati clauderetur.

Huc etiam spectant doœ illæ probationes in præcelenti dub. adductæ. Prima quidem quoi posse non esso simpliciter, et habere consistentium solum ex hypdthesi, est maxima imperfectio, ac proinde fonnalitas eam involvens non protest non esse creata : id enim quod increatum est, nequit esso imperfectionibus admixtum. Secunda voro. Quia formalitates acluum liberorum, quibus Deus de facto caruit, cum tamen po--tuissrt illos habere, sunt talis naturae, ut modo nihil absolute sint, potuerint tamen esse : et ita habent suam non repugnantiam aI essendum : hoc autem nihil est aliud quam transcendoutalis imperfectio creaturarum : ac proinde etiamsi tales actus, aul formalitates in Deo fuissent, vere haberent rationem creature, ut dub. pnece<lenti ostendimus.

Ex (juo manet impugnata solutio, quam tradit Basilius Legionensis loco supra ci- Soltilio. Barilii tato pro defensione probabilitatis hujus sententiæ, dum asserit, formalitatem illam nec esse creatam nec increatam : quia quodvis ex his prædicatis tantum potest enuntiari de entitatibus, non vero de forinalitatibus.

Ex dictis igitur hoc impugnatum manet. ImpDgnalar primo. Nam cum probatum sit transcendentalem creature imperfectionem convenire huic formaliiati, non potest non ipsa creatur® ratio formalitatibus convenire : non enim aliunde colligimus, quod ratio entis prout distinguitur contra nihil, non est alligata ad solas entitates, sed quod eliam extenditur ad reales formalitates, nisi quin in ejus diffinitione tantum includitur hoc quod est habere secluso intellectu aliquod *esse,* et istud convenit formalitatibus realibus : ergo cum ratio, et diffinitio creaturæ, tantum consistat in quadam non repugnantia jam dicta, ad essendum, fit indo, quod sicut hæc diffinitio formalitatibus competit, ita etiam ratio diffinita.

Deinde. Quia certum est formalitates pertinere ad prædicamenta ratiune sui, ut ulterio

iη actione et passione constat : at id, quod est ponibile in pnrdicamento, non potest non esse cn'atnm. Adde, tum quod prima divisio entis est in ens per essentiam, et per participationem ' tum etiam quod formalititles in Deo reperta· c.üam si sigiltalim sumantur, v. g. intellectus divinus, simpliciter sunt quid increalum : ergo etiam formalitatcs in creatura repertæ, vereeruntqni l creatum. Nam sicut habent osse ens prout ens distinguitur contra nihil, ita etiam habebunt suum *esse* dependenler, pi êmendicatum a sua causa, et secundum illud suo modo incipient, vel desinent secundum aliquam realitatem intrinsecam : ac proinde erunt quid creatum. Tum denique : quia hoc ipso quod aliqua realitas præcise-sumpta maneat realitas, habeatque suum qualecumqoe «^'intrinsecum, oportet ut illud *esse* sit vel simpliciter finitum, vel infinitum : quia non potest non, vel habere, vel non habere terminum : at si finitum, jam erit creatum, si infinitum, et non utcumque, sed secundum suam essentiam, ergo erit increatum.

SL SnU3Ü

Secundo principaliter probatur assertio. ali0(lui P0S2Ct Deoe esse longo per-

coqcio-sionis.

fectior perfectione intrinseca, quam modo est : at hoc est contra intrinsecam Dei rationem, quæ sita est in hoc quod sit ens perfectissimum omnium oicOgjLabilium, et constitutum meliori modo excogitabili : ergo, etc. Patet sequela. Nam loco plurium cx actibus justitiæ quos exercuit, potuit habere plures actus misericordis*, prater eos. quos de facto habuit : at tunc (si vera esset sententia opposita) non posset non esse intrinsece perfectior, quam molo est : quia actus miscricordiæ sunt intrinsece perfectiores actibus justitiæ : sicut etiam ipsa virtus misericordia' perfectior esset intensive quam justitia, quippe distincta ab illa secundum speciem, et magis ostendens divinam bonitatem : el tamen bæc major perfectio non compensaretur per intrinsecam imbibilionem divinæ essentiæ per modum transcendentis ibidem inclusæ.

Nec necesse erit confirmare amplius assertionem : tum quia satis ex dictis manet probata : tum etiam, quia ex dicendis dub. seq. ejus veritas magis elucescet.

Ad >Γ(Π-

Ad argumenta pro sententia opposita, dubio ultimo fiet satis.

OppOiiU.

bUDIUM III.

*Utrum actus liber consistat in aliqua furmalitate virtualiter addita actui neces#, no, qux solum sil realis, et infinita essentia divina per modum iramcendcubi inclusa, et possit adesse vel abisse a Det**

Titulus dubii satis constat ox iis, quin in explications tituli dubii procedentis annotavimus, ct ideo ab ejus ampliori explicatione supersedemus.

Prior sententia affirmans.

Pariem affirmantem tuentur plures ex recentioribus. et in eam valde inclinat Navarrete 2 tomo scarum controversiarum controversia 1, et quidem quod actus liber addat formalitatem virtualiter distinctam ab actu necessario, videtur patere ex argumentis pro Cajet, dub. 1 hujus disp. adductis. Quod vero talis formalitas habeat illa duo in titulo recensita, suadetur sic. Divina essentia per modum transcendentis Γη considerata non minus transcendit omnia,m quæ sunt in Deo, quam ens creatum omnia, quæ sunt in creatura : ergo cum actu? hlær Dei sit in Deo, non poterit non predicta essentia in ipso includi : at de ratione transcendentis est, quod reperiatur in quolibet juxta naturam illius : et ideo ens ut in substantia imbibitum, est substantia, el in accidenti accidens : et similiter divina essentia ut in relationibus inclusa dat illis *este* reale relativum, et in attributis *esse* absolutum : ergo in actibus liberis imbibita dabit illis quod ita sint in Deo. quoi potuerint non esse in illo real:ter. Patet consequentia. Quia hæc est intrinseca, et propria natura actuum liberorum.

Confirmatur. Quia sic salvantur duo illa en difficillima, quæ totum hoc negotium facessunt, scilicet, quod actus liber sit quid reale potens abesse et adesse, et quod nihilominus propter hoc nulla realitas, nullaque perfectio possit abesse ab ipso. Et quidem primum ex se patet, cum in eo natura actus liberi consistat. Secundum vero etiam constat. Nam si semel prodictus actus habet totam suam rcalitatem, et perfectionem ab essentia, modo dicto considerata, fit inde, ut sicut ipso non existante, adhuc manet essentia, ita nihil perfectionis, aut realitati? a Deo absit.

§ H.

Enodatio dubii.

Nihilominus dicendum est, netum libe-Cier mm non posiC consistera in aliqua fonnaliute reali, quæ duo illa in dubii titulo po-** sita habeat, nimirum quod sit realis ab essentia divina, ct quod eadem formalitas possit adesse vel abesse a Deo : ex eo quod possit imbibero, vel non imbibere divinam essentiam per modum transcendentis con-ITka. sideratam. Ilæc est D. Thomæ locis in hac disput. num. 58 referendis, estquo communis inter Thomistes.

jhhur Probatur a priori ratione quam insinuat p* Angelicus Doctor. Quoniam id, quod a so ipso existit, seu quod non habet sui causam redem, est ens existons omnino necessarium : at omnis ratio realis, quæ fornialiter et intrinsece est in Deo, quæquo proinde imbibit divinam essentiam, existit a se, seu (quod in idem quoad præsons redit) nullam bibet sui causam realem, ut constat : ergo existit ex omnimoda necessitate, ita ut nu'lo modo potuerit non esse : ct consequenter implicat hæc duo conjungere, scilicet quod formalitas actus liberi imbibat divinam essentiam, et simul habeat quod potuerit non esse quoad suam intrinsecum entitatem seu formalitatem, ex eo quod possit non imbibere divinam essentiam.

'oi- Major probatur. Tum quia ideo creatura quantumvis esset ab ætemo, potuisset non e«e, ac proinde non cxisterel omnino neôeisario, quia pendet a Deo ut a causa : sicut e contrario non ob aliud ratio divinæ niluræ, aut alterius attributi existit ex omnimoda necessitate, nisi quia a se ipsa piitiil, et id quod a nulla dependet causa, ηυη potest habere rationem deficiendi, aut non existendi, et ita necessario mensuratur^ duratione ætema. Tum etiam : quia hoc rpso <[uod idiquid existât a se non habens uusam sui, jam erit liberum ab omni dependentia, ac proinde ab omni potcntialitate ct mendicitate : et consequenter erit Htus purus et Deus : ex quo etiam fiet ut fllens essentialiter existons : quod quidem fine omnimoda necessitate in essondo concipi non potest.

Confirmatur, ct explicatur. Nam vel tali! formalitas est suum *existerc* per essen-Um. ita ul ab eo non distinguatur seclusu . dilectu? vel non? Si primum, ergo existi cum omnimoda necessitate, ita ut nec ne·'potuerit non existorc. Nam id. quod sic est ipsum *rrislcrc* por essentiam, nec potest, nec potuit non existera. 8i vero secundum, ergo non est Deus, nec imbibit divinam essentiam, sed est quid creatum : quia do ratione Dei est, quud modo dicto sit suum *cxislere* per essentiam. Non enim ob aliud creatura habent rationem creaturarum, nisi quia earum formalis ratio sita est in hoc, quod habeant non repugnantiam ad essendum cum indifferentia ut sint, vel non sint.

Confirmatur adhuc ex probatione illar quam supra contra Cajetanum, et Salas ad-Alia eorroboralio. ducebamus, ad hanc tamen formam redacta. Implicat aliquid imbibere divinam essentiam, et esso Deum, et quod sit admixtum imperfectionibus : at hoc ipso quod illa formalitas potuerit non esse, et solum ex quadam hypothesi, scilicet ex constantia divinæ voluntatis habeat non posse non esse, includit aliquid imperfectionis : quia ut ibidem djcebamus, non habere consistentium simpliciter, sed solum ex quadam hypothesi, imperfectionem dicit : ergo talis formalitas nullo modo imbibit divinam essentiam.

Huc etiam spectat illud inconveniens, Confirmatur tertio. quod communiter solet inferri, scilicet hinc fore, tum quod id, quod modo est purum nihil, potuerit imbibere divinam essentiam, et esse realiter, et formaliter Doum. Tum etiam, quod id, quod modo est formaliter Deus, potuerit non includere Deitatem, nec esse Deum. Primum patet ex actibus liberis, quibus nunc de facto caret, quique modo nihil juxta·hanc sententiam sunt. Secundum vero in iis, quôs exercuit, qui modo sunt Deus, quia sunt in Deo ; potuerunt tamen non esse Deus ; quoniam potuit Deus non exercere illos : at utrumque est contra divinam perfectionem : nam Deus est optimum ens excogitabilo : at melius esset, si esset ipsum ens indeficiens, el indcfectibile, quia omnimoda in essondo necessitas est perfectio simpliciter simplex.

Secundo principaliter probatur conclusio Animid. versio id secundata probatio-nes dis. destruendo potissimum fundamentum adversariorum, scilicet per suum dicendi modum salvari, quod nihil reale absit a Deo, dum abest actus liber : ex eo quod tota realitas illius ortum ducebat ab essentia divina per modum transcendentis in eo inclusa. Apparabit autem magis vis hujus ratiouis si attendatur, quo i juxta hunc dicendi modum, non solum est quid reale , essentia divina ibidem imbibita, sed etiam conjunctum illud, quod ex eadem essentia,

el propria ratione actus liberi, a se nihil realilatis afferente, quasi resultat; imo conjunctum hoc juxta prædictam sententiam affert distinctam, secundum rationem, realitalcm ab ea, quam dicit essentia divina transcendens ipsum. Nam essentia divina præcise sumpta, non est formalissime loquendo volitio realis creaturarum; secus vero pnedictum conjunctum. Sicut licet in eorum sententia relatio divina secundum esso *ad,* sit rea is præcise ab esse *in,* idest, ab essentia divina per modum transcendentis ibidem inclusa, nihilominus relatio est formalius realis virtualiter distincta ab essentia, et ideo Paternitas habet oppositionem cum Filiatione, non tamen prædicta essentia.

Dcdod- ex didit sceoDdi probatio assertio ·

Hinc ergo sequens deducitur ratio. Quamvis hoc ipso quod desit actus liber, non absit essentia, quæ dabat illi *esse* reale; attamen deest formalitas illa quasi consurgens ex propria ratione diflerentiali illius actus, et ex essentia divina : at hæc dicit realitatem distinctam secundum rationem ab essentia : ergo deest aliquid reale.

Conir- aulir

Confirmatur primo. Hoc ipso quud desit formalins illa, non potest non juxta hunc dicendi modum deesse Deus per mo.lum vitalis operationis libera* : sicut huc ipso quod deesset illi intellectio scientifica, deesset Deus per moJum vitalis operationis intellectualis et scientificæ : ergo tunc non lialæret Deus aliquod prædicatuin reale, et intrinsecum, et in eoexisteus : quod tamen haberet si talis furmalitas non deesset : hoc aulem, ut constat, satis absurditatis affert; ergo, etc.

<<

Confit· milor secando

Confirmatur secundo. Nam licet misericordia v. g. et divinæ relationes habeant, juxta hunc dicendi modum 'proportione tamen servata) *esse* reale ab essentia livin.t per modum transcendentis inclusa, sicut misericordia creata illud habet ab ente in ca imbibito; nihilominus si abesset a Deo misericordia, aut Paternitas, deesset illi aliquod prædicatum reale, quamvis nun deesset essentia, quæ alias ibidem includebatur, ut ex se constat : et consequenter deesset etiam aliqua realis formal itas : ergo licet actus liber sit realis solum ab essentia divina inudo dicto, el ipsa non desit; attamen si prædiclus actus potest abesse, poterit etiam aliquod reale prædicatum, aliquaque realis formalitas a Deo abesse.

30. Poste-

Cunfirmatur tertio. Nam licet humo, v. g. lotura sutm esse habeat u materia ct furma dantibus se illi, ul I Physicorum dici

wtoJ"

solei; attamen homo Ipse constitutus diilinctum *esse* habet (modo tamen α nosirii Coiuplulensibus in lib. Physic, disp. num. 58 et sequentibus explicato) ab illis : cl si homu desit, deest aliquid reale, etiam si non desit materia et forma, imo etiamsi per impossibile non evanesceret unio, sed maneret separata ab extremis : ergo similiter in præsenti.

Adde tamen, quod suporest alius modus, quo possit salvari natura, et essentia actu» ?? liberi, altius de divina perfectione sentiendo, ita nimirum ut etsi non desii aliqua realis formalitas in Deo; nihilominus pav sit actus liber deesse : ergo licet modus hic, qui superesl, esset æque difficilis, ac modes dicendi, quem impugnamus (quod tainra admitti non debet) nihilominus dununolo evidenter falsitatis non convinceretur, deberet illi anteponi. Nam de Deo. et ejus perfectione debemus sentire quô melius sentiri possit, quamvis modus, quo hæc M in Deo habeant, non ita perfecte a nobis attingatur : ideo enim ipse lucem habitare inaccessibilem perhibetur. ı jffl

Ad argumentum, et confirmationem ρω prima sententia, dubio ultimo responsum præbebitur.

DUBIUM IV.

Addat ne *actus liber supra actum necessarium aliquam relationem rationis ad ejus intrinsecum complementum spectantem?*

Non defuere plurcs Ductores qui partem N tuerentur affirmantem; iniu pro ea non in·fima·, sed gravioris nota· Theologi referun- fc Cur (sed quid de eurum mente sentiendum sit infra dicemus . Probatur ergo hoc unico fundamento. Actus liber non potest saltim adequate consistere in aliquo reali : quia quidquid reale est in Deo, debet esse indefectibile, cum tamen prædictus actus Iatuerit deficere : ergo consistet in aliquo ente rationis, saltim tanquain in complemento intrinsece importato ab illo : sed non in negatione, aut privatione, ut constat, quia actus iste concipitur ut tendens, el respiciens ubjectum vulituui : ergo in relatione.

Dicendum tamen est. actum liberum, nec consistere, nec compleri relatione rationis formaliter sumpta. Hanc tuentur omnes Ductores, quos infra dub. 7 referemus, et probatur efficaciter sic. Nam dum Scriptum proclamat, et diffinit, Deum diligere creaturas

3 creaturas Ju.ui. 3 : *Sic Dcusdilexil mundum,* et wlilionem ejus esse causam creaturarum, juua illud Psalm. : *Salvum me fecit inaniam voluit;* vel inlelligitur do voro et reali amore, veraque causa, vel do dilectione, et causalitato per intellectum fictis? Si primum, ergo vere et realiler Deus diligit creaturas, et per liberam volitionem realiler illas causât : ac proinde in re est quidquid ad quodlibet horum desideratur : quia implicat esse in re aliquid, nisi sit Hiain in re id, quod ad illud indispensabiliter requiritur. Quare cum respectus ratiouis formaliter non sit in re, neque in eo vera dilectio consistet, neque ad intrinsecum illius complementum indispensal/diter desiderabitur. Si secundum, ergo potius debuisset Scriptura diffinire, Deum non diligere creaturas, neque eas libere causare, quam oppositum. Quia ficta dilectio et causalitas, nec est dilectio, nec causalitas, sed dilectionis, et causalitatis fictio : et ita nihil potest ad veram causalitatem conducere.

u Mtn >ls

Ad fundamentum oppositæ sententiæ dub. ultimo, sæpe citato, hujus disp. dicelui.

DUBIUM V.

Consislalne actus liber in aliqua denominatione extrinseca desumpta ex productione lianscunle ad extra, vel ex rebus productis, cl actui necessario superaddita?

a Prima sententia affirmat. Ita Altisiudunb l p. suniraæ cap. 13, Aureolus apud u> Capreolum in .l dist. 45 q. I art. 2 et 3, €^r ibidem quæst. unica post septimam ĬAβ- conclusionem, et alibi. Fundamentum hujus sententiæ non est aliud quam generalis quædam inductio eorum in quibus poterat actos liber consistere. Nam actus isto non potest non esse (si vere in Deo datur) ante omnem intellectus fictionem : at non consistit in actu necessario ut necessario, neque in entitate, aut formalitale aliqua superaddita, et in Dço existent^, ul probatam est : ergo in sola reali denominatione extrinseca desumpta ab acLiune, vel termino producto. Palet consequentia. Quia nihil iliud reale prx-ter hanc extrinsecam denominationem restat post illa, quæ numeratimus.

El confirmari potest. Quia ratio libertati in volitione divina reperta non se tenet ·τ parte principii a quo procedit, quia, ut gm diximus, quidquid reperitur formaliter. el intrinsece in Deo. necessario est in ipso, ‹·.y eo qnud liabel omnimodam necessitatem in essendo : ergo desumenda est ex parte termini : at quod desumitur ex parte, termini, vel actionis ad extra, non putast.esse nisi ad summum realis denominatio oxtrinseca : ergo, etc.

34. Conclusio.

Nihilominus dicendum est, actum Dei liberum non po&so in prædicta denominatione extrinseca furmaliter consistere. Assertio hæc communis est apud Sancjos Patres, et fere omnes Theologos. Et probatur primo ratione deprompta ex D. Thom. Volitio libera secundum communem, et receptam significationem est actus vitalis immanens : ergo volenti intrinsecus : et consequenter vel dicendum est, Deum non habere vere et proprie volitionem erga creaturas, quod est contra communem Patrum consensum, aut hanc volitionem non esse ipsi extrinsecam, sed intrinsecam.

Halio illios. D.Thom

Cono- boni ô.

Confirmatur. Cognitio Dei circa creataras futuras est vera vitalis, et intrinseca notitia illarum in Deo residens, non vero denominatio extrinseca desumpta ab aliqua creatura, quomodo enim per illam posset Deus aliquid percipere? ergo idem dicendum erit (proportione servata) de volitione. Patet consequentia. Quia cognitio intellectiva, et volitio mutuo sibi correspondent; non secus ac cognitio sensitiva, et actus appetitus sensitivi mutuam inter se habent correspondentiain : ergo si cognitio non potest consistere in sola aliqua extrinseca denominatione; neque etiam volitio in sola illa consistet. Maxime quia talis cognitio futurorum libere Deo convenit, et potest adesse et abesse.

Alia rutio pro asser- lione.

Deinde peculiariter probatur, non posse prædictam Dei volitionem præcise consistere in aliqua denominatione extrinseca dosumta ab actione Dei transeunto, per quam in ratione agentis constituatur. Nani Deus ad extra non operatur per actionem formaliter transeuntem, uL docet D. Thom. infra D.Thom. q. 25, quia sicut ejus potentia executive est scientia illius connotanilo voluntatem, ita exeeulio et/ien effectuum, quos producit, est suum *scire* connotando volitionem, seu imperium sua· sclentin' practicæ : ergo nequit denominari volens ab aliqua actione transeunto, quæ ipsum in ratione agentis constituat.

:w. Ult. ratio.

Tandem huc ipsum peculiariter etiam suadetur de denominatione extrinseca ab effectibus productis, seu volitis desuuipla. Quia in sacra Scriptura enuntiatur de crea-

tura, tum quod est terminus, et objectuift
Ephes, 3' volitionis Dei, ad Epbes. 3 : *Propter nimiam charitatem qua diteiit nos ;* turn quo i est
Ps. na effectas ejusdem volitionis, Psalm. II3 :
Ephes, *. *temnia quxeumque voluit fecit ; àd* Ephes. I : *Operatur omnia secundum consilium volun - talis su*; tum* denique quod creatura rationalis juste operatur et sancte, dum juxta voluntatem divinam pnecipientem, aut consulentem operatur. Et ideo Paulus monet ut juxta eamdem voluntatem operemur, ad
ïkbr. 10. llebræ. IO : *Voluntatem bei facientes :* ergo secundum Scripturam qua.dibet creatura est objectum, el effectus voluntatis Dei, el per illam regulari debet, ut sit l>ona : cn*o Deus non constituitur in ratione voleuus alia a se, per denominationem extrinsecam, sumptam a creaturis votitis seu productis. Patet consequentia. Quia creatura neque est causa, nec quoad huc, objectum aul regula sui : ac pruinde nec erit causa formalis constituens illam volitionem, quæ est causa creaturæ, et eam ut objectum respicit, el bunarum actionum ejusdem regula ac norma est.

ΓooΛi- mjlcr. Confirmatur. Omnes Sancti clamant, dona divinitus nobis Cullata, esse exigua et infinite distantia, si conferantur cum amore infinito Dei in nos, qui est radix talium donorum : ergo non constituitur Deus in ratione diligentis creaturas, per denominationem extnnsecam, desumptam a donis datis : alias sicut hæc sunt finita, ita finita esset denominatio volitionis et amoris.

Fundamenta primæ scnlentiæ dabiu ultimo diluentur.

DUBIUM VL

Consistalne actus liber in fonnalilate necessatia divin volitionisconnolando exlriii- secam actionem Dei?*

Postquam in pluribus ex præcedenlibus dubii explicuimus quid non sit in recto volitio libera Dei ; explicemus etiam oportet, quid nun sit ct-am in obliquo, quodve connotâtinn ton afferat, tanquam quid ex parte illius vere, el absque fictione inteIfOcius se teueus, el ad illam necessario præsuppositum : de hoc enim genere connotati præsens dubium procedit.

Prq/wni/ur prior *opinio.*

Prima ergo opinio affirmat, ita quldenj ut respectu volitionis cunnutelur actio; respectu vero nolitionis cessatio actionisj aut actio mali indictiva : hanc autem actionem connolalam non oportet esse præsentem, alioqui volitio libera non esset ab æterno, sed sufficit quod sit futura; sire talis actio ordinetur ad existentiam tormini, qui immediate effichur, sive ad alios fines remotos, ad quorum existentiam aliquid Deus operatur : quomodo iniluxui ille, quo Deus operatus est unionem hypudUlicim, non suium, ordinatus fuit aj existentiam Christi Domini compositi 0X natura humana, et personalitate increaia, sed ad redemptionem, et salutem nustram. Nam quivis ex his modis sufficit ul sit connotatum volitionis liberæ in ordinô ad talia objecta ; ac proinde ad hoc quod eadem volitio, quæ est necessaria respectu divinæ bonitatis, habeat posterius natura, quam prædictum connotatum, esse liberam respectu redemptionis nostræ.

Pro hac sententia sic explicata refertur D. Bonavent. in !, disl. 45, art. 2, quæst 2 in responsione ad argumenta; el eam tenent Arrubal. I p. disp. 54, cap. 3 elim 5, Granado tomo 2, in l p. tract. 3, disp. 5, sect. 3, Torres opuse. 5, disput. 2, dabio 4, et alii plures ex recentioribus.

Fundamentum est. Quia volitio libera Dei non potest tantum consistere in aliqu importato in recto, sed simul dicit etiam aliquid in ubliquu, et tanquam connotatum : ergo huc connotatum erit causalitas futura, el alia mudo explicati. Antecedens patet. Quia ad volitionem liberam Dei, sicut etiam ad quamlibet aliam volitionem, desideratur tam entitas volitionis, quam terminatio : sel hæc in volitiono divina ub infinitam ejus perfectionem distinguitur ab ipsa entitate, quæ terminatur, quippe quæ potes: esse sine illa, ut supra art. 2 Uclum est : ergo debet esse aliquid creatum, quia quini increatum est. nequit a Deo separari : ergo cum id, quod est creatura, et Piititas inereata divinæ volitionis non possint ex æquo concurrere a l volitionem Dei hberam constituendam, ut ex se constat, iqortet ut non ambo in rectu, sed unum scil· ··ı l'Blitas increata in recto, et terminatio m ubliquu concurrat.

Consequentia

Consequentia vero suadetur. Quia præler enlilatem divinæ volitionis, quæ sit, v. g. amor, solum invenitur actio et effectus ab ea procedens, tanquam quid indiepensabiliter oamdeui concomitantes : cumquo aeùo dit intimior, et sufficiens ad hoc ut volitio divina censeatur terminata, cum, ea media, attingat effectum, fit inde, hunc in pnediclis amoris actibus furo indispensabilo connotatum : elconsequenterin nolitionibus cessatio ipsa actionis, aut actio mali indictiva rationem connotati habebit : quia eo ipso censetur Deus vel nulle, vel odio hatere aliquid.

Ut mente D· Thom difficultas dubii expeditur.*

Dicendum tamen est. actum liberum Dei g/, non consistere in furmalitalc necessaria divinæ volitionis cunnotandu actionem transeuntem Dei, et alia in priori sententia relata. Assertio hæc aperte colligitur ex D. i.te.Thom. I p. q. 25, art. 1, et eam communiter luentur ejus discipuli : suadeturque ra- titme sic. Divina volitio ad aliqua objecta ereata libere terminatur, nihil positive efficiendo ad extra, neque ab aliqua positiva aedone cessando : ergo non constituitur hoc *velle* liberum per formalitatem divinæ volitionis necessariam, connotando respectum extrinsecum actionis, seu (quod idem e$t actionem ipsam physicam, et transeuntem, de qua opposita sententia loquitur. Antecedens patet. Quia cum Deo placet dispensare in aliqua positiva lege, quam ipse condidit, aut in aliquo volo, ul reddatur res promissa, tunc integrum est ei présure id libere, etiamsi nihil operetur ad extra, vel cesset ab aliqua actione, quam autea , dum hæc obligabant, exerceret.

Nec satest, si dixeris, utramque .partem antecedentis esse falsam : quia non potest tollere obligationem modia dispensatione, nisi intimando volitionem, qua dispensat : ii hæc intimatio sine actione ad extra, per quam divina volitio significetur, esse non pàtesk

Nam contra hoc est, quod ad intimatio · nem volitionis libera.· dispensandi essentialiter pnesupponitur ipsa volitio libera : non enim talis intimatio potest esse aliud quam qnsedam significatio volitionis dispensandi jam habitæ.

Confirmatur, et explicatur inquirendo, *Satinant. Curs, thiuloy., loin· 11·*

quodnam sit objectum quod per illam intimationem revelatur, an nimirum sit dispensatio facta? an facienda? Si facta, ergu pnecessit volitio dispensandi, ac proinde intimatio non erit connotatum antecedens volitionem illam, de quo solo connolato in hoc dubio (ut jam diximus) fit sermo. Si facienda, ergo tunc non manebit, v. g. vovens absolutus ab obligatione voti, sed absolvetur. ConDrlaatcr.

Nec etiam refert si addideris, quod sicut intimatio voluntatis obligandi est quædam significatio practica. quæ perficit, et complet obligationem ejus, ad quem dirigitur intimatio, et significatio practica, et ideo non pnesupponit sed ponit suum objectum, ut in verbis consecrationis patet, ubi verba illa : *Hoc est corpus meum,* denotant esse sub speciebus panis corpus Christi, et ponunt illud ibidem, ita illa intimatio voluntatis obligandi perlinet etiam ad significationem practicam ejusdem voluntatis : et ideo et significat, et complet illam, ita ut sine eadem non sit. 11. Ehodjlin.

Non igitur hoc refert. Nam licet demus, talem intimationem requiri in lege ad exercitium obligandi; imo etiamsi gratis admittamus desiderari ad hoc ut complete lex aliqua habeat rationem legis, ita ut sine ea non sit simpliciter lex, ex eo quod de ratione hujus sit actu obligare; nihilominus Bicrtfo.

non videtur posse idem dici de dispensatione. Nam sicut ad huc ut calor producatur in lignu, desideratur tam virtus calefacliva, quam approximalio, attamen ad hoc ut non imprimatur talis calor, sat est quodvis horum deesse, ita quamvis ad hoc ut lex obliget, desideretur dictamen illud præceptivum superioris, et intimatio illius, quæ est veluti quædam approximalio, et applicatio illius dictaminis præceptivi ad subditos; attamen ad hoc ut non obliget, satis est quodlibet horum deesse : nec necessaria erit talis intimatio nisi tantum per accidens, scilicet ad excusationem peccati, quatenus ratione ignorantiie dispensationis factæ, non minus peccaret subditus operando oppositum illius, quod in lege pnecipiebatur, quam si talis dispensatio facta non esset.

Secundo principaliter probatur assertio. s Nam inquirimus, an verbi gratia, actio pro- nih ducliva ad extra hujus universi habeat ex proprus mentis, et antecedenler ad volitio·· nem liberam Dei esse futuram ; ac proinde id. quod requiritur ad hoc ut sil connutaluru ? vel tantum id habeat ex vi ejusdem à

liber® volitionis? Non quidem primum, lum quia nihil habci esse futurum, nisi Deo id ipsum libere decernente, lum etiam, quia alioqui esset necessaria futura : ergo secundum, ac proinde jam præsupponetur eadem volitio ad actionem, cl futuritionem ipsius, ct consequenter non erit connotatuin illius antecedens, et complens ipsam in r.t-liono liber® volitionis : maxime quia actio futura (id quod non ÿarum notari debet ad mullorum solutionem) non utcunque comparatur cum divina volitions libera, sed per modum objecti vohti ut *quod* : imo et Mtpe ut præcipui voliti, ul contingit dum Deus decernit, et |ræcipit actum v. g. amoris ab homine eliciendum : at volitio et terminatio ipsius ex parte ejusdem se tenens, maximo si sit practice, debet necessario procedere s.inpliciter objectum, ad quod terminatur, ac proinde et ipsa plene in ratione libere constituta.

ix Confirmatur et explicatur prænotando, (luo<^ agens ul denominatur talis denominatione extrinseca desumpta ab actione tanquam a forma, ita ul comparetur ad ipsam ad modum quasi subjecti, sil posterior eadem actione in genere causæ formalis ; attamen si consideretur hæc denominatio agentis in genere causæ efficientis proui genus hoc etiam extenditur ad causam applicantem, el moventem active quoad exercitium et prout ab ipso, procedit actio, tunc denominatio agentis est simpliciter prior non solum termino, sed etiam eadem actione : mm hæc saltim ut *quo* ab agente procedit ; el eo modo quo est ens, est ab ulio. Unde secundum hanc rationem habet agens independent am ab ipsa : et quia hæc independentia, el priorites intelligitar esse in ordine ad actionem exercitam, ideo illam lassamus claritatis gratia independeniiam exercitam nominare : ac proinde hoc ipsum in volition© divina respectu actionis transeuntis, ab ea (juxta adversarios) provenientia invenietur.

eoaflnai-Ifoaem MIIS effiatctQ

Hinc ergo sequens deducitur ratio. Illa independentia exercita, qWB in genero efficientis convenit ˜dīvinæ voluntati respectu actionis fatur®, non potesf provenire ab ipsa actione : cum hæc rcspezlu agentis sh dumtaxat, ul modo dicebamus, prior et independent in genere causæ formalis, non vero in genere efficientis : in quo secundum totum suum *esse* dependet ab efficiente; imo est ipsa actualis dependent a : eruo volitio divina antece lenter ad eamdera actionem ad extra habet ex so ipsa hanc

diriis dedanlor roter-

exercitam independentiam : ergo et actualem terminationem αΛ eaindem actionta, I et consequenter esso simpliciter liberam, I Prima consequentia est evidens. Secunda I vero suadetur. Quia antecedcnter ad actui. I lem terminationem, et ut concipitur iudik I ferens ad *terminari,* non habet hanc inite- I pendenti im exercitam : ergo hoc ipso quod I concipiatur cum prædicia independontia exercita ante actionem, debet concipi cum terminatione Tertia autem consequentia etiam liquet. Quia si semel concipias volitionem Dei, ul terminatam ad aliquid ev- | Ira Deum» concipis illam ut jam liiæram. I

Tandem. Quia Deus, ut dubio pnecedenti dicebamus, non operatur ad extra per actionem transeuntem : alioqui ejus virtus activa non esset punis actus intra propriam '·* lineam : quandoquidem virtus activa, quæ se ipsa fonnaliter non est ipsa actio, et productio effectus, non est purus actus ia raiione virtutis activa». sicut intellectus el voluntas, quæ se ipsis non sint ipsa actualis volilio e: intellectio, nequeunt esse purus actus intra lineam intellectus Cl voluntatis.

Ad fundamentum prioris sententia palet, tum cx dictis, lum etiam et maxime ex iis, quæ infra in hoc eodem art. 3 dicemus.

DUBIUM VU.

In quonam essentia actus liberi consistai!

Semel confutatis aliis sententiis, et consequenter natura actus liberi per negationem et remotionem jam explicata, quia hucusque solum diximus, quid non sit, non Vi-ro quid positive sit, restat ut illum per affirmationem, idest, in quonam ejus essentia sita sit, exponamus. Quod quidem licet satis difficile (Deo dante pro viribus pnvstan? conabimur.

Animadcersio wide necessaria.

Pro decisione hujus dubii supponendum est id, quod in materia de Scientia Dei communiter dici solet, quod sicut *inldligert* Dei essentiale et necessarium, ratione su® infinitatis, non solum in genere entis, sed etiam in genere intclligen li habet esse ex se actualem atlingenliani omnis veri ; et l ropterea aine additions reali et intrinseca, posita

posita tamen veritate in objecto oxtrinscco, idemmet *inldligtrc* absquo ulla proreus sui mutatione jnm est attingentia illius veritaI'?, cujus positio licet extrinsccA tksiderabaturad huc ut aclualiter illud attingeret, seu j»ere*perot : ita quia divinum *velle* imbel parem infinitatem non solum in ratione entis, sed etiam in raiione appetendi, modo rôpru disp. 5 num. 73 et deinceps explicato, el hoc non per modum actus primi, aut inchoati, sed secundi perfectissimi et ultimi, ideo ex vi sum simplicissimm. et cmirienllssimæ entitatis, ac proinde æquivalenlis in genero volendi pluribus, et infinitis volilionibus, quæ in nobis distinguuntur, esi sufficiens ad attingendum omne volibile juxta uniuscujusque naturam ct merita, etiamsi nihil aliud realo et intrinsecum, seu quasi inhærcns addi illi intelligatar : et consequenter ad attingendum Deum necessario, et creaturas libero : quia hunc diversum atiingibilitatis modum, natura et meritum horum objectorum exposcunt.

Et potest reddi utriusquo sufficiens ratio. Nam sicuti si semel poneremus in Deo fa- »CHIU cultatem volitivam, aut intellectivam distinctas virtualiterab intellectione et volitionS, oporteret ut hoc ipso quod concipiamus illas infinitas in ratione potenti® intellects® et volitivm, quod absque aliqua additione pertinento ad ordinem potentiarum haberent omne id, quod requiritur ad hoc ut in ratione potentiarum vitalium sint omnino sufficientes ad attingendum omne ihtelligibile el volibile : ita quia actualis intellectio, et volitio essentialis concipiuntur ut infinita·, tam in genere entis, quam in genero intelligendi et volendi modo dicto, et non utcunque, sed per modum actus secundi actualissimi^ et summe perfecti : ideo sine ulla additione perlinente ad ordinem actus secundi, et ad ordinem esscndi, erunt sufficientissirna? ad actu ntlingendom per modum actus secundi quidquid mtelligibile et volibile fuerit, cl hoc juxta propria merita, et naturam cujttslibet intdlrgibilis, aut volibilis.

Et confirmari potest hoc ipsum, tum ex dhparitate, quam supra disp. 3 num. fO *ry* constituimus, inter objectum voluntatis aeata·, el voluntatem ipsam ex una parte, rt ohjecium voluntatis divinæ, et divinam voluntatem ex alia : quæ licet brevitatis dDM hic iterum non repetatur, attamen videri omnino debet. Tum etiam cx illis, qttumodo tetigimus, quoque disp. 2 dub. 1

late ostendimus, nempe quod non dantur in Deo intellectus, nui voluntas per modum cujusdarn potenti®, ctinm secundum rationem nostram fundatam in rebus Ipsis, sc.l tantum per modurn actualis intellectionis ct volitionis : quia quævis rationes in co invenue, debent esse et concipi ex parte rei concefftm el fundamenti, quod præbent, per modum actus purissimi intra propriam lineam, ut ita concipiantur ex parte ipsarum meliori modo excogilabili, quod ad rationem supremi entis omnium excogitabilinm perfectissimi desideratur. Unde cum disp. 6 hujus tract, n. 8 probatum sit, quod voluntas ut per modum natur®, et per modum libertatis consideratur, non distinguitur virtualiter, sed quod eadem ipsissima formalites habet rationem utriusque, iit inde, ut sicut juxta hunc dicendi modum volitio necessaria habet in Deo rationem voluntatis ut natune, ita eademmet necessaria volitio sit ipsissima libertas Dei, actualissima quidem in se quoad omnem ra* lionem entliatis importat®, et invent® in illa, et potens terminari, et non terminari ad objectum secundarium, scilicet creaturas. Unde in Deo libertas (id, quod maxime notantum est) non est ad habendum, et non lialiendurn actum, quia hoc est proprium libertatis per modum potenti® ; sed ud hoc nt tota entitas actualissima, et omnino indefectibilis divinæ volitionis terminetur, vel non terminetur, seu baheat hanc vel illam terminationem respectu creaturarum.

§ Π.

•Jtesponsu) eujusdum incidenlü inletrogaliô·nh ad hujus dubii decisionem maxime conducens.

Et si inquiras, quomodo fieri possit, ut π* lota realitas volitionis, qua Deus diligit creaturas, sit semper et necessario in ipso : et nihilominus non diligat necessario eas, sed potuerit ad illas non terminari, seu a prædicta dilectione abstinere, el has potius quaiu illas creaturas amore prosequi?

Despondetur id optime iiitelligi, si animadvertaiur in hoc distingui *rdl·:* increa- . ,tur tum a creato, quod hoc totum est ex nalura giucoL sua al objectum volitum, qaia ab illo capit speciem : et ideo nequii lalis actus secundus reperiri in voluntate, quin inclinet, et terminetur ad ipsum, talisque terminatio, ct habitudo sit intrinecca, cl e.-sentialis

eidem aelui : ac proinde quin reddat voluntatem, in qua est, volentem prædictum objectum. Cæterum volitio increata, quia nullam speciem accipit a prædiciis objeçtis creatis, nec realitatem suam habet ullo modo dependentem ab illis, ideo nec in ea est realis habitudo intrinseca, et essentialis ad ipsa : quoniam hæc habitudo ad dependenjiam aliquam, aut specificationem ab illis desumptam consequitur, vel in ea intime imbibitur : nec terminatio ad eadem objecta est prorsus idem, tam ex parte ejus quod in recto, quam ex parte ejus quod in obliquo dicit, cum realitale talis volitionis ; nec ex prie utriusque scilicet ejus quod in recto, el in obliquo affert, est intrinseca seu existons essentialiter in ipsa; sed distinguitur, et est separabilis ab illa, ratione e,us quod m obliquo importai, ut in hoc eodem dubio dicemus. Ac proinde, quia volitio alicujus objecti ut sic formaliter sumpta, importat realitatem volitionis terminatam ad ipsum, ul jam explicamus, ideo ex defectu, vel absentia pnediclæ terminationis, quamvis nihil realiialis intrinseca* aelui abesse queat, puieril constituere, vel non constituere Deum libere volentem.

EliirW»· tar przrr- dfus T

Si namque, quia volitio creata capit speciem a suis objectis, non potest separari a sua terminatione, et habitudine ad illa, et ob id nequit non esse semper volitio eorumdem, ac tandem constituere voluntatem, cui inhærel, in ratione volentis; cur si illa realiias volitionis iocreata* nullam ab objectis creatis sumit specificationem, neque ad illa realem habitudinem dicit, non poterii separari a sua terminatione? et per consequens ab hoc quod habeat formalis-, sime rationem volitionis eorum ? El similiter, quia eadem realitas volitionis increatæ ob suam summam puritatem, et infinitatem in ratione actus secundi habet totam enlilatem requisitam ad hoc, quod terminetur, cur non poterit ad nutum terminari? et ratione absentio», vel præsentiæ talis, vel lalis terminationis, saltim quoad connotatum, nun valebit constituere Deum in ratione volentis, vel nolentis creaturas?

Objetüo ll J Alidi,

Sed objicies, quod divinum *intelligere* non capit speciem a creaturis possibilibus intellectis, nec ad eas realiler refertur; et tamen non potest separari a terminatione ad ipsas : ergo quod aliquis actus non capiat speciem ab objecto, nihil refert ad hoc ut sil separabilis a terminatione ad illud.

W.

Respondetur negando consequentiam generaliter intellectam : qu»a predial* indf-t,... pendentia quasi operatur diversa in diversis attributis divinis, juxta propriam naturam cujuslibeL Nam cum linea intel·lectionis non peut formalem libertatem» ideo non tribuit illi independent!* ista, quod possit terminari» et non terminari cum intrinseca indifferentia; sed quod semel posito objecto terminetur perfidissimo, et elevatissimo modo : el quod licet objectum aliquod, qualia sunt plura futura contingentia, non ponatur, nihilominus adhuc remaneat tota entitas intellectionis : quia linea ejus, quippe linea formaliler necem· ria, lanium petit ut posito objecto, non possit non attingere illud. Cæterum quia linea voluntatis petit inlrinsecam indifferentiam ad *terminari,* et *non terminari,* ideo prædicta. independent'll potest esse in hac linea radix hujus indifferentia* : el consequenter ratione illius potest divina volitio, salva manente in tota sua entilate intrinseca, habere hanc vel illam terminationem ad creaturas : quod tamen nun posset, si entitas sua esset lota posita iu tendentia et habitudine ad illas.

§ in.

Enodatio oZ/eriur *guæsili ex qua tola hujus dulii inleltigenlia pendet»*

Et si rursus inquiras, cur sicuti ratione suæ infinitæ perfectionis, et independently habet divinum *velle* denominare Deum volentem creaturas absque reali additione, et habitudine transcendentali, cur ita non poterit hoc ipsum ratione ejusdem eminently præslare, absque additione realis terminationis? el quidnam prædicta terminatio addat supra entitatem intrinsecam actus volendi?

o 1«

Respondetur, quod sicut hæc perfectio non extrahit divinam *velle* a linea actus volendi, ita nec a linea actus attingentis objeclum volitum : at *attingere,* et *terminari* in idem coïncidant, et ideo prædicta perfectio non tollit necessitatem constituendi in actu volitionis divinæ terminationem activam, et realem ad objectum.

f!l

Wj

Quod etiam potest adhuc colligi, et explicari magis ex eo, quod sicut in universum objectum quod independens est, non potest intelligi terminare primo actionem sine denominatione extrinseca terminationis quasi passiva· : sic licet entitas actus independens sit, indigebit denominatione, quam jam

ur.

jam explicamus, terminationis activa* superaddita ad respiciendum objectum. Etenim considérais entitates illæ sino hac terminatione, solum quasi disparatio intolligunlur. Ulergo una circa aliam versetur, opus est lias duas denominationes aclivm, ci passiva* terminationis in his extremis juxta naturam cujuslibet constituere.

a. Ikk· [β

Ecee ergo quomodo huic interrogationi omnj parte satis. Nam divinum *velle* quatenus dat Deo denominationem libere volentis creaturas, habet quod ut quid indopendens, et infinitum, quasi respiciat illos, ul objecta secundaria : el ideo qua ratione est independens, tollitur realis intrinseca, et essentialis habitudo : et qua ratione est infinitum in linea volendi, imo el qua ratione objecta illa sum secundaria, aufertur additio alicujus entitatis» aut forinalilatis quasi inhærentis. Et tandem ex quo capite quasi respicit, verbi gratia letermm salutem divi Petri (seu præbet fundamentum ad hunc respectum rationis, cum possit illud non præbere, ratione intrinsecæ indifferentiæ, quam habet ad hoc ut terminetur, vel non terminetur, sicut voluntas creata eam habet ad hoc ut el'ciat actum) dicit ex hac parte actualem terminaiiunem pertinentem non ad ordinem eswndi, sed ad ordinem realis denominatio nis intrinsecas, quæ licet actu sit, potuit tamen non esse. Sicut si daremus per impossibile visionem infinitam in genere visionis, quæ simul cum hac infinitaio esset independens ab objecto, tunc quia indepen-dens in entitate, posset manere pereuntibus objectis saltim aliquibus (quod ad præsens .«at esi) ct quia infinita, haberet quod hoc ipso quod esset aliquid visibile, statim absque a Iditiune ad ordinem essendispeclante videret illud.

2ⁿ,

Sed objicies. Nam vel hæc denominatio provenit ab objecto, et est creata? vel ab alijua forma increata, ita ut etiam ipsa denominatio sit increata ? Si primum, ergo nec tale objectum, nec denominatio ipsius constituent Deum lihere volentem : quandoquidem ante illam debuit Deus esse liter? volens, cum objectum creatum habuerit e$se ex vi volitionis likeræ Dei, et non aliunde. Secundum vero dici nequit, tum quia quævis forma increata est omnino intrinseca Deo : ergo non potest illum exIrinsece denominare : at hæc denominatio, non potest non esse extrinseca : siquidem licet deessel, non ob id mutaretur Deus : cum tamen sit proprium denominationis intrinseca? non posso adesse, vel abesse sine subjecti mutatione. Tum cliam : quia denominatio increata non potest adesse el abesse : quoniam hoc ipso quod increata, habet omnimo lain necessitatem in escendo.

Ut objectio hæc, a qua tota diflb ulias hujus dubii pendet, maneat soluta, notandum eat, quod sicut denominatio omnipotentis nihil est aliud quam divina potentia ut connexa in ratione potentiæ activa· et elfectus, cum creaturis possibilibus, et hæc connexio solum dicit camdem potentiam, ut connotantcm possibilitatem creaturarum, non quidem ut quid antecedens ipsam in ratione potentiæ, sed tanquam quid consequens, el illatum ex vi ejusdem : quoniam hæc denominatio est denominatio potentiæ practicæ : el ita ideo creature non impiicani, sed sunt possibiles, quia Deus est primum non implicans, el potest illas producere; el possibilitate creaturarum sublata, non ob id tanquam a priori tolleretur omnipotentia, sed esset signum quod in priori anlece'enli fuit sublata. Unde hæc possibilitas creaturarum ad eam subsecuta, satis est per modum connotati ad hoc ut Deus denominetur omnipotens.

Nomio lionem objectio- nh· <

Ita similiter denominatio Dei libere volentis, nihil est aliud quam volitio increata, et necessaria Dei, et objectum volitum, ut libere connexa in ratione actus volendi, el objecti voliti : hæc autem connexio importat volitionem ipsam, connotando *esso* futurum effectus, si fuerit volitio, vel *non esse* futurum, si fuerit nolitio: ita tamen ut hoc connotatum non sit antecedens ad volilionem ipsum, sed illatum ex vi ejusdem. Nam sicut ex vi omnipotentia* habent res possibiles modo sibi proportionate, et in tract, do Scientia Dei disp. 7 n. 38 tacto) rationem possibilium, sic res future exeunt in ratione futurarum a volitione increalu ut a causa earum, modo tamen in eodem tract, de Scientia Dei disp. 5, dub. 2 et 3 explicato. Unde volitio hæc præsupponitur ut indifferens ad *terminari* et *non terminari :* ac proinde ad hoc ut ab illa exeat *esse* effectus futurum, vel *non eue,* seu non futuritio ejusdem. Et deinde ratione hujus indifferentiæ, non quidem passivæ, sed activa* exit ab ea, v. g. futuritio effectus : et consequenter non presupponit, sed fac-t suum connotatum seu objectum, tanquam aliquid posterius natura subsecutum : ita tamen ut volitio illa ut causans et prior, et per consequens ut libera, non possit concipi non concepto express hoc connotate

ç*.

posteriori, e! o contra, ob nexum quem inter se habent.

Et potest hujus reddi sufficiens ratio, ox co quoti sicut causa efficiens creata non potest intefiigi ut causons, quin expresse intclligalnr ipsa nt prior, et eiîeclus ul posterior, et ideo illud signum includit expresse aliquid ut prius, ct aliquid ut posterius ad hoc ut ipsa denominetur prior, quandoquidem nequii prioritatem habere, nisi ad illam subsequatur eiTectus, ita whlio libera Dei, quæ hoc ipso quod libera, intelligitur ul causons, v. g. futuritionem ætemæ salutis D. Petri, non poterit intelligi ut prior, et consequenter neque ut libera, nisi ibidem expresse intelligatur retenu salus ejusdem D. Petri ot quid posterius in co signo, quod ex utraque illa ratione priori et posteriori conflatur.

Rabo BôUfrû-H.

Ebû Ji-Ûû ohjecik-NI.

Hoc ergo supposito ad argumentum respondetur, quod denominatio prodicta ert ex parte formæ, dantis illam, increata; imo quantum est ex vi ejusdem necessaria : cadorum involvit aliquid creatum. Quia ipsa (ut dicebamus) nihil est aliud, quam divina volitio et objectum creatum volitum, ul nectuntur inter se in rationo netus et objecti : ac proinde ex parte objecti est creata, et connotando illud, habet esse liberam.

Γ4. Ad protaloncn ronIn prior· n dilesnulii P>rtCD.

Et ad primam probationem contra priorem partem ddemmatis. quatenus aliquo modo potest pugnare contra hanc solutionem, neganda est consequentia. Quia licet id quod est creatum, non possit per modum formæ intrinsecæ dare Deo denominationem libera volenti; bene tamen per modum objecti et tanquam connotatum formæ inlrinsecre in Deo existentis potest nd prodictam denominationem desiderari. Et ad secundam probationem ibidem subsumptam diciiur, quod cum hoc quod est aliquid creatum concurrere seu desiderari per modum objecti et connotati, ad dandum hanc denominationem, cohæret optime quod anto illud prioritate jam explicata, et non alia, sit Deus libere volens quia non est connotatum antecedens, sed consequens, et illatum ex vi illius quod punitur in recto : el nequit concipi in ratione connotati, non concepta divina volitione libera, el e contra, ul ostensum est.

A4 probaliooiai costri *.7rJi. a s

Ad primam autem probationem contra secundam partam ejusdem dilemmatis, quatenus aliquo morio pugnare potest consolutionem datem, «licendum est. tptod denominatio libere volentis, nequaquam est exlrinseea, sed Intrinseca Deo, licet connotet objectum ut quid extrinsecum ; at hinc nihil contra nos, ut in crcalii rao modo patet : quamvis cum hoc stet, quod licet a.lila(ur Deo hæo intrinseca denominatio, sub conceptu et rationo denominationis intrinsecæ» non tamen ob id nliqw realis enlitas, modus, aut furmalitas detâÿ superaddi. Nam quotiescumque ad aliquam denominationem intrinsecam desideratur tum forma intrinseca in recto importata, tum etiam aliquid in obliquo, et tanquam connotatum extrinsecum, sive antecedens, sive consequens el causatum ex vi formx praxlictæ, tunc si tale connotatum non desideretur ad hoc ut existât intrinseca entitas formæ. sed solum ad hoc ut talis forma, tribuat aliquam intrinsecam denominationem, fiet inde, ut quamvis adsit forma; nihilominus non erit denominatio, si connotatum desit : et per positionem Iniis connotati, sive antecedentem, sive consequentem, sive necessario causatur, sive ita ut possit causari et non causari, adorit tolis denominatio intrinseca sub conceptu intrinsecæ, absquo oo quod aliquid pertinens ad ordinem essendi intelligatur superaddi ex parte formæ. -M1·

r.

Cujus rei plura exempla adduci possent, et satis congruum est illud speciei intelli-^.. gibilis Angelicæ, juxta opinionem Cajotan. et Thomistarum, quæ quamvis sit présentativa *ut quo* plurium naturarum inferiorum, necnon et individuorum, quæ sub illis continentur, et hanc eamdem denominationem habet ut *quod* intellectus Angelicus participatam ab ipsa, tanquam a forma; nihilominus non représentât actu eadem individui quoad eorum exisientiam exercitam quando non existant, non quidem ex «lefectu entitatis speciei intelligibilis, sed ex defectu positionis existenliæ illorum : ac proinde licet adsit jnrn in specie tota entitas, per quam repræseniabitur poslea actu *ulquo,* et dabit intellectui rationem repræspntantis *ul quod* ; non tamen ob id adest modo talis denominatio. Cretorum quia nihil ex parte speciei entitativum /seu pertinens nd linp.im esscndil deest in ordine ad illam tribuonlam, ideo posito tali connotato, absque superrui iicione in Angelo alicujus pertinentis ad onlinem essendi, aderit talis denominatio.

Simile et nm invenitur, juxta omnium sententiam, in materia prima, qure et-i post adventum form# nihil de «ua emicate intrinseci

I

a

y u-kvn -q

intrinseca amittat, amittit tamen denominationem appetitus desiderii respectu talis forma' eo quod denominatio hæc exigit pro connotato caroniitun prodictus form® : quo connotate deliciente, quamvis nihil de intrinseca entitato materi® desit, nihilominus prredicia denominatio appetitus desiderii delicii.

z

Et tandem relatio paternitatis, quæ est in patre respectu prioris filii, non denominat illum patrem respectu posterioris, usque dum hic existât; et tamen in sententia D. Thom. ot discipulorum ejus, ut optime notarunt nostri Complut, in Log. disput. Ul numero 92 et 93 et in Hbr. de Generat, disput. 4 numero 167 et 168, eademmet absque additione aliqua ex parte sai terminatur nd posteriorem filium, hoc ipso quod producatur, tanquam ad terminum solum materialiter, non vero formaliter diversum, ac proinde non refundentem formalitatem aliquam novam ad onlinem essendi perlinentem in eamdem relationem : quia illa formnlhas nec posset esse specio distincta a relationo prænxistenli, ut ex se constat; nec solo numero, alias duo accidentia solum numero distincta, essent simul in eodem subjecto, quod tamen in via D. Thom. aperio repugnat. Unde relatio paternitatis jam præexistens, posito tamen de novo prædicto connolato scilicet filio posteriori) tribuit patri absque intrinseca sui variatione denominationem patris respectu illius. Similiter crjo contingere potest in pratenti, et de facto contingit, ul explicatum est.

r.

Nec refert si dicas, quod omnia hæc connotata sunt antecedentia, non vero sub-^quentia ; secus vero connotatum, quod pro actibus liberis constituimus.

Non igitur hoc refert. Quia sicut connoUlum actus aut potenliæ (ut sic dicamus) speculative debet præcedcre, ita connotatum polentiæ aut actus practici, quod habet *esse* ex vi illius, debet subsequi ad eum ; alioqui nequiret esso connotatum illius Quia ad hoc ut possit esse connotatom ejus per modum habentis *esse* nb ipso, desideratur ut sit effectus ejusdem, ac proinde habeat posterioritatem respectu illius.

Ex quo tandem ad secundam probationem contra eamdem secundam partem dilemmalis ejusdem objectionis num. 51 addoctam patet. Quia etsi denominatio increata non involvens aliquid creatum non possit ade?se el abesse; bene tamen quando illud involvit tanquam connotatum, ei tamen forma increata dans illam denominationem non bobcat quoad *esse* necessariam connexionem cum tali connotato, ut In præsontl contingit. Quia inter intrinsecam cntilatom volilionis necessarke Doi et fuluritionem, nut non fuluritionem, adhuc contrarie sumptam, crealuræ (si quævis harum in particulari sumatur) nulla est necessaria connexio : quandoquidem, ut constat, potest esso tota ontitas intrinseca divinæ volilionis necessariæ, absque eo quod habeant determinato ct in particulari erpaturæ, quod sint v. g. futurre.

§ IV.

Decisio dubii, ct prima decidendi ratio.

53. Condalio.

His ergo suppositis dicendum est, actum liberum Dei consistere in fonnalilate necessaria divinæ voluntatis, seu volitionis terminata ad creaturas, sou connotante eas ut objectum volilum, et tanquam quid in genero volitivo causatum, et pendens ab ipsa, quatenus determinato tribuit eis. quod habeant *esse* v. g» futurum, si talis actus sit volitio earum; vel determinate communicat illis, quod habeant *esse* non fututum, si actus ille fuerit nolitio earumdem : sive (quod in idem redit) consistere in formalitate ex se necessaria divin® volilionis, non quidem ut dicit relationem realem ad objeclum volitum, nempe creaturas, sed ut fundat relationem rationis non necessariam ad illud. Hæc est communis Thomistarum sententia. Unde huic pertinent omnes illi, qui dicunt actum liberum Dei addere solummodo supra actum necessarium relationem rationis. Quia non loquuntur de esr formaliter, ut dicit quid fictum per intellectum (ut plurimi et gravissimi Doctores interpretantur) sed fundamentaliter accepta, quatenus importat prædictnm denominationem intrinsecam, et modo explicato sumptam.

Diici-Tali hom.

Proptereaque D. Thom. rem hanc per prodictam relationem rationis explicuit. Et ha q. 23 de Vcrit. art. 4 ad 1 inquit : *Dicendum, quod velle Dei est necessarium, el selenium ex parle volilionis, quae esi divina essentia, et er parte ejus, quod est ralio volendi, quod est divina voluntas, non autem quantum ad respectum volilionis ad valitum.* Kt ibidem ad 3 ait : *Cum diciiur Deum velle aliquid, non significatur, illud aliquid inesse Deo; sed tantummodo importatur ordo*

Aaxelie. Doct·

ιριιαι *bei ad illius effectionem iu propria natura : el ideo ex hac parte deficit conditio absolute accusitatis.* Et l cont. Gent. cap. 82 sic loquitur : Voluntas *bei uno et eodem actu ruit se et alia; sed habitudo ejus ad se est necessaria el naturalis : habitudo autem ejus ad alia est secundum convenientiam quamdam, non quidem necessariam el naturalem, sed voluntariam.* Et in praesenti articulo 2 ad l ita dicit : *biccndum, quod licet divinum velle sil ejus eue secundum rem ; tamen differt ralione secundum diversum modum inleUigendi el significandi, ut ex superioribus palet. In hoc enim quod dico Deum esse, non importatur habitudo ad aliquid, sicut in hoc quod dico, bcum velle : el ideo licet non sil aliquid aliud a se, vult tamen aliquid aliud a se.* Iri quibus testimoniis, ul vides, sanctus Doctor duo petit ad actum liberum Dei, nempe realitatem ipsius actus volitionis necessaria*. quo se ipsum necessario vult, ac proinde realitatem omnino quoad *esse* necessariam, necnon habitudinem volitionis ad res libere volitas, quæ non sit necessaria. Cumque kec habitudo non possit esse realis habitudo formaliler latis juxta mentem sancti Doct. nec etiam habitudo rationis, ut ex dictis patet, oportel ut sil relatio rationis fandamentalis, ac proinde actus liber Dei consistat in formalitate necessaria divinæ volitionis, ut fundat relationem, non necessariam, rationis ad objectum volitum, nempe creaturas. Cumque formalitas illa necessaria non aliter fundet hanc relationem rationis, nisi quia est terminata ad creaturas, seu connotât illas, ul objectum volitum, tanquam quid in genere volitivo causatum, et pendens ab ipsa quatenus determinate tribuit eis *esse* v. g. futurum, vel determinate communicat illi^ew non futurum, ut ex se, ct ex dictis constat, fit inde ut juxta sancti Doetoris doctrinam volitio libera Dei consistat in formalitate necessaria divinæ volitionis terminata.· ad creaturas, sen connotante eas, tanquam objectum volitum, ut quid in genere volitivo causatum, et pendens ub ipsa, quatenus determinate tribuit ei, quod habeat *esse* v. g. futurum ul in volitione contingit; vH determinate communicat illi, ut habeat *esse* non futurum, ut in nolilione accidit.

ω. Prior ratio ivertio- Bh.

Assertionis hujus praecipua probatio desumenda est ex generali quadam inducliοη(! eorum, in quibus actus liber Dei videbalur consistere posse, et ex eflii^tci, ac satis probata in dubiis praecedentibus, exclusione eorum. Quæ inductio ad hanc for. mani polesl reduci. Actus liber Dei non potest consistera? in formalitate volitions necessaria' omnino praeciso sumpta.*, aBsqae eo quod aliquid aliud, saltim in obliquo, superaddatur ; quandoquidem volitio necessaria, ut talis, non potest non esse; secui vero hbera : neque in entiiale aliqua realiter distincta ab actu necessario, el in Deo existence, aut in formalitate virtualiter distincta ab ipso, quæ vel a se, vel ab sentia divina per modum transcendent» imbibita sit realis, quæque simul habeat posse evanescere ; quia hoc genus entitati» aut fonnaditatis esse in Deo prorsus repugnat, ut in hac disp. dub. 1, 2 et 3 ostensum est : ergo consistit in formaliute necessaria, connolando aliquid, quud possU esse, et non esse : ergo consistet in eadem formalitate connotando creaturas, ut objectum volitim. Unquam quid in genere volitivo causatum, et pendens ab ipsa, quatenus determinate tribuit eis, quod habeant *esse* v. g. futurum si aclus ille fuerit volitio earum; vel determinate communicat illis, ut habeant *esse* determinate non futurum, si fuerit nolilio. l p

I*alet prima conseq. Quia ex quo cap. praedictus actus est volitio realis, vitalis ct immanens, ac proinde Deus, non poterii consistere in relatione rationis, aut in sola denominatione pxlrinseca, sed in aliqua reali formalitate Deo intrinseca et vitali, ac omnino necessario nd divinam voluntatem pertinente : et ex quo capiie potest esse, et non esse, oportet, ut secum trahat aliquid separabile, non quid emin recto, sed in obliquo. Quia quod separabile est, et eo ipso censetur quid creatum, nequit ex æquo, atque adeo nec in recto una cum formalitate increata et essentiali concurrere ad denominationem Deo intrinsecam, seu in ipso existentem.

Secunda vero conseq. patet ex priori. Quia nihil aliud potest congruentius esse connotatum adæquatum et separabile prædictæ forinalilalis divinæ, et ita præcise per hoc, quod connotet *esse* futurum v. g. D. Petri, ut objectum volitum, tanquam quid causatum in cenere volitivo, et pendens ab illa formalitate, inielligitur habere quidquid deerat, ad hoc ut sit volitio libera illius; et hoc ipso quoi connotât *non esse* futurum alterius universi, ut quid etiam eodem modo causatum ab ea, habet quidquid ei etiam deerat, ad hoc ut esset nolitio ipsius. Maxime quia cum volitio libera Dei qua v. g. amat *esse* divi Petri, debeat habere pro connotato separabili aliquid causatum ab ea, ut ex dictis liquet, et ipsa non causot per actionem formatter transeuntem, sed ipsamet sit actio immanens causatis in suo ordine quidquid vult, oportet, ut connolatum ejus non sit aliqua actio transiens medians inter eam ct objectum volitum : ac proinde oportebit ut praedictum connoUtum sit ipsummet objectum volitum et causatum in genere volitivo ab ipsa, nempe *eue* divi Petri, ut habet *cue* futurum ab eadem volitione : siquidem, connoUlum indisponsabile et immediatum actionis volitivæ causantes suum objectum, est ipsummet objectum causatum quoad illud «w, quod iut sic dicamus) primo ei communicat, quod inpraesenti est *esse* futurum. Inde ex his habebimus id, quoi in assertione asserebamus, nempe actum liberum Dei consistere in praedicta formalitatc actus necessarii connotante objectum materiale, nempe creaturas, ut quid in genere volitivo causatum, et pendens ab ipsa, quatenus si sit volitio seu amor, determinate tribuit ei vel quod habeat *esse* v. g. futurum, vel si sitnolitio, determinate communicat illi, ut habeat *esse* non futurum : sive (quod in idem redit ut ex dictis constat) ex his habebimus. actum liberum Dei consistere in formalitate in se necessaria divinæ volitionis, non quidem ut dicit relationem realem ad objectum volitum, nenfpe creaturas; sed ut fundat relationem rationis non necessariam ad illud.

Secundum fundamentum vcr,r sentcnlte.

Secundo principaliter potest suaderi assertio ratione, quam innuit Γλ Thomas artical. 2 hujus quæst. quamque ibidem tetigimus, et nunc amplius expendemus. Nam actos divini non terminantur per se primo •il creaturas tanquam ad objectum formale çwvd *quod,* sed solum tanquam ad objectum materiale et secundarium : ergo se ipsis absquo aliquo alio intrinseco sibi superaddito, connolando tamen easdem creaturas st objectum materiale fct secundarium, polerant terminari ad illas. Antecedens connut ex iis, quæ disput. 3 bujus tract, η. 26 et deinceps .asseruimus, potestque ex ibidem dictis, breviter sua leri. Nam tam objectum formale *quo,* quam objectum formale oi/o/l concurrunt formaliler ad tribuendam suam specificationem el perfectionem actibus ; ergo cum actus divini nequeant specilicari aut perfici a creaturis, ut ex so constat, fit inde, ut nequeant easdem ut objectum formale *quot* aut *quod* respicere.

Ex quo etiam consequentia satis patere videtur. Nam ul nostri Complutenses 2 Comptai Physic, disp. 10 q. 6 expendunt, ideo alteratio, ut aubordinalur substantial generanti, potest absque aliqua additione, connolando tamen substantiam genitam, terminari ad productionem illius, quia alteralio illa per se primo terminatur ad calorem ut al dispositionem ultimam præcise inlroductivam, tanquam ad terminum primarium, et ad eamdem substantiam et generationem ejus, ut ad secundarium : et similiter non ob aliud divina scientia sine adiitione intrinseca potest terminari ad creaturas connolando eas, nisi quia terminatur ad ipsas ut ad objectum secundarium.

Sed objicies primo. PiA* gratiam sanctiολ licantem reddimur objectum congruum divinæ dilectionis supernaturalis : ergo homo ut gratus per illam, erit objectum formale praedicti amoris : sicuti quia sapor reddit cibum, objectum congruum gustus, ideo est objectum formale illius.

Secundo. Quamvis actuscharitalis divina' Obje--:h voluntatis possit solum secundario tenuinari ad creaturas, ila ut objectum formale tam *quo,* quam *quvd,* sil sola divina bonitas, seu bonum divinum inlripsecum Deo: non tamen actus misericordiæ aut juslitiæ vindicalivæ : ergo ratio facta falso nititur fundamento. Consequentia ex se constat. Antecedens vero etiam liquet. Quia licet divinum bonum possit amari amore charilatis ab ipso Deo tanquam objectum formale *quod,* non tamen Deus ipse potest ratione sum bonitatis esse objectum formale *quod* misericordiæ aut justiliie : quandoquidem nec habere potest miseriam, ratione cujus Deus sibi ipsi misereatur, seu sc ipsum ab illa sublevet; nec malum culpa», ratione cujus possit puniri, seu justitiæ vindicalivæ subdi.

Confirmatur. Nam aclus divina· omnipo- Confirmitin. tentiæ, qui necessario concernunt actus voluntatis Dei, nequeunt per se primo terminari ut ad objectum formale *quod,* ad divinam bonitatem, seu ad Deum ipsum : ergo non omnes actus divini habent pro objecto formali *quod* bonitatem Dei, vel aliquid ipsi intrinsecum. Consequentia est legitima. Antecedens autem constat. Quo-

niiin objectam formale omnipotentia· est, faclibile ut sic : ergo solum terminabitur ad rem factihikm, scilicet omnem et solam creaturam, quæ sola potest c*se facta.

Oeror ruar [·γκζ <»;<»· thri.

Has objectiones consulto proposuimus : quia ex earum sulutione vis hujus rationis el veritas doctrin® Thomhtic® non parum elucidabitur. Ad primam ergo concedendum est antecedens, si intelligatur de objecto congruo divin® dilectionis materiali et proximo intra lineam objecti'materialis præcise : necandum vero, si de objecto formali intelligatur. Et inde neganda est consequentia. Et ad probationem respondetur, non ideo saporem esse objectum formale gustus, quia constituit utcunque cibum, in ratione objecti congrui respectu ipsius; sed quia adequate illum in ratione talis objecti protest constituere, ex eo quod ratio prodicti objecti non est adeo elevata ut transcendat vim saporis : secus vero ratio objecti formalis divinorum actuum, quæ ob sui eminentiam nequit alicui creaturo convenire.

M. Sçiolfo feront»

Ad secundam objectionem respondetur, negando antecedens. Nam sicut divina charitas per se primo terminatur tanquam ad objectum formate *quod,* ad bonitatem

BPüu dijei.

De, ut cst infinita per essentiam, seu quatenus est bona bonitate divina, in communi (ut sic dicamus ct generaliter considerata, idest, ut ambitquidquid bonitatis reperitur in ipso Deo, ex eo quod quævis illius j*erfectO quasi participat (si sic beet loqui· bonitatem Dei ut sic, seu ipsam bonitatem divin® essentiæ, absolute et simpliciter sumptam; et deinde ratione ejusdem bonitatis sic sumptæ terminatur ad creaturas ul ad objectum materiale et secundarium · ita mircriconlia divina per se primo terminatur tanquam ad objectum formale quod, ad eamdem bonitatem magis contracte sumptam, prout nimirum est proxima ratio miserendi : et justitia vindicative habet etiam terminari ad ipsammet bonitatem, non ut est ratio miserendi, vel secundum rationem bonitate divin® ^ut sic loquamur} in communi et ucncrabter sumptæ. sed quatenus est ratio proxima puniendi : et deinde terminatur ad creaturas ut ad objectum materiate et secundarium.

Explica- ,ar·

Itaque divina misericordia v. g. habet duos actus ex parte nostri modi concipiendi ab eadem misericordia et inter se distinctos. Primus quidem quo vult divinam bonitatem, seu divinum bonum ut objectum formale *quod* volitum. ut est proxima ratio miserendi. Nam bonum divinum sic formalissime consideratum habet specialem aun bilttatem, seu volibilitatem, quam non intclbgitur habere, ut eat ratio proxima puniendi, vel ut est bonum bonitate divim quasi in communi considerata, Pt ut est infinita per essentiam, ambiens quidquid bonitetis est in ipso secundum rationem generalem bonitatis divina· ut sic, seu ut dicii ipsam bonitatem divin® essentiæ, absolute et simpliciter consideratam. Unde secandum prodictam considerationem pertinet peculiariter ad misericordiam, ut objectum formale *quo* et *quod* ab ipsa vol tum : ita ut bonitas illa in abstracto significata sit objectum formate *quo;* ipsa vero ut in concreto denotetur, intelligatur esse objectum formate *quod :* quia ita est bonitas ut simul etiam sit infinitum bonum habena ut *qued* specialem volibilitatem.

Et deimte secundario eadem misericor* dia terminatur per alium actum, ex parte solius nostri modi concipiendi distinctum, ad eastern creaturas, ut ad objectum mate· r ate et secundarium. Quia non solum terminatur ad divinam bonitatem ut est quaii in acta primo ratio proxima miserendi, et nt potest connotare miseriam creaturarum et ipsas creaturas quæ ratione predict® bonitatis prius volit®, a miseria sunt subievabiles ; sed etiam easdem do facto ul objectum materiate et secundarium connotai: ita ut illas ratione dicta? bonitatis jam prævolitæ, de facto velit, easque a miseria sublevet. Quare licet primus ille actus divin» misericordiæ sit omnino necessarius, quippe qui non concernit creaturas ut actu volitas; secus tamen secundus ob oppositam rationem.

Nec contra hoc aliquid obest probatio ibidem suhsumpta, scilicet Deum non habere aliquam miseriam aut malum culpæ, raliono cujus possit a miseria sublevari, ant puniri, et justitire vindicativ® subdi. Nam licet eadem misericordia et idem actus px parte rei concept® terminetur ad divinam bonitatem, rnodo dicto, et deinde ad creaturas: attamen denominationem sublevandi non intelligitar habere quatenus precise terminatur per priorem actum ex parte solius moli concipiendi distinctum, ad objectum formale *quod* primarium; sed quatenus intelligitur terminari ad secundarium el materiale et respectu illius.

El ratio est. Quia multoties actus, qui est idemmet ex parte rei concept®, intelligitur habere diversam denominationem ut terminatur ad objectum secundarium, ac bibat ut terminatur ad primarium : ex eo quod ad tab'in denominationem, tanquam connotaium materiale ct secundarium, ac proinde non diversificans ex parte rei concept» actum illum, requiritur aliquid aliud : et ideo idem actus divin® chantalis prout terminatur ad creaturas est fuel i vus modo iroportionato su® lineæ earumdem creaturarum, iUisque propriam earum bonitatem acine communicat : attamen respectu divina bonitatis essentialis prius dileclæ, nec habet, nec habore potest hanc denominationem. Quia ipsa non est causabilis aut ÎKlibilis a sua voluntate : et ita ex defectu connolati factibilis non habet illa dilectio duritatis ut terminatur præcise ad Deum, ^nominationem factivæ, quamvis ut supra ostensum est, actus charitatis Dei ut ad illam, et ut a»l creaturas terminatur, non distinguatur ex parte rei concept®, sed ex pvte solius ino Ii concipiendi.

U Ex quo etiam ad confirmationem satis patet, negandum esso antecedens. Et ad probationem dicimus, omnipotentiam (juxta doctrinam D. Thom. 1 p. q. 14 art. 8 et •j. 25 art. 1, quem communiter sequuntur qô discipuli et quoque nos late hoc ipsum defendentes in tractatu præcedenti disput. 5, n. 43) esso idem cum scientia et voluntate divina, quatenus dicit in recto divinam «dentiam, connotando voluntatem : ex eo «pod scientia Dei, ratione suæ eminentia? et infinitatis habet ex se sufficientem efficaci- Utecn connotando prodictam voluntatem, ideiequendum quidquid intelligit esse fac·tbile. Unde sicut objectum formale *quo* et ped scienti® et voluntatis Dei, tantum est divina essentia ut habet rationem primi scibilii et volibilis, ita omnipotentia per se frimu respicit eamdem essentiam ut est pc-mum scibile : deinde peculiariter connotai ipsam ut est primum volihilo : quia intelligrndo et sciendo se, ac amando boni- Utemsnam tanquam objectum primarium, .ntetlizii, scit, et amat creaturas, et intelk^ndosciendo et aman Io illas, tribuit eisproprium *esse* et bonitatem earum. Et ;neadem scientia ratione illius prioris termiMtionis denominatur præcise scientia; ratione vero posterioris, connotando creatos nt factibiles tanquam objectum materiale, denominatur omnipotentia ; ac peinde nunquam est verum quod objectum famtlc omnipotenti® sit fnctibilo ut talo, Md folujil objectum materiale.

Rato autem ob quam hunc duplicem actum in divina omnipotentia constituimus ihtlo est. Tum ea, quæ in objectione tangitur, scilicet attributa divina non posse ullo modo sumere suam speciem a creaturis. Tum etiam, quia sicut implicat dari in Deo intellectum aut voluntatem per modum potenti® aut actus primi distincti virtualiter ab actu secundo, sed necessario debent esse in eo per modum actus secundi, ul disp. 2 hujus tract, n. 10 ot deinceps ostendimus, ita repugnat dari omnipotentiam per modum actus primi distincti virtualiter ab actu secundo : quia quodvis attributum divinum debet esse in illo per modum actus purissimi. Quare necessario debet in actu secundo terminari ad aliquod objectum : quia repugnat dari aliquid per modum actus secundi, et non esse actu terminatum ad aliquod objectum : sicut repugnaret dari aliquid per modum actus primi, et non posse terminari ad aliquod ex suis objectis. Et ita cum divina omnipotentia nequeat terminari necessario ad creaturas, fit inde, ut debeat habere prodictam terminationem respectu Dei, el modo explicato; no si divina voluntas decrevisset (ut potuit) nunquam creare aliquam creaturam, maneret ejus omnipotentia absquo omni actu : et per consequens non esset per modum actus purissimi. Quæ rationes ad alia etiam attributa, ut misericordiæ, justiliæ etc. proportionabiliter applicando? sunt.

Ultimum fundamentum pro *nostra assertione.*

cô. Notatio ad tertiam nationem pro assertione.

Tertio principaliter probatur assertio supponendo prius ea, qua? supra § 1 hujus dubii dicebamus, in hunc tamen modum magis perpensa, scilicet quod sicut hoc ipso quod aliqua potentia in ratione potenti® sit omnino completa non indiget aliquo alio ad hoc ut prorumpat in actum secundum, sed salis esi quod illum connotet, quia cum potentia omnino comp eta immediate conjungendus est talis actus absque aliquo alio, ex eo quod si aliquid aliud adderetur medians inter utrumque, non esset anlea illa potentia omnimode completa : ita hoc ipso quod aliquis actus sit per modum actus secundi infinitus et omni ex parte completus, ad hoc ut ah illo habeat aliquod objectum suum ww, non erit necessarium ut illi aliquid entitativum, sive aliqua realis formalités (pro eodem enim hœc duo quoad pne-

sens sumimus) ex parte ejusdem netus se tenens, aut rationem actus secandi habens superaddalnr, ad hoc ut illud objectum exeat, aut quasi exeat ab illo; sed satis erit quod modo dicto connotet objectum.

Tum, quia inter actum secandum omnimode completum pl inter objectum nihil entitativum ex parte aclus mediat : siculi inter objectam el poienliam omnino completam in ratione potentiæ solus aclus secundus mediaL Tum etiam : quia quoad prasens attinet, vel illud quod mediaret, quodque addi poterit, est formalitas realis, quæ secundum suam rcaliiatem possit adesse et abesse? et hoc non propter rationes in hac disp. dub. 2 et 3 factas. Vel est furmalitas omnino necessario Ln Deo existons? et hoc non : cum, ea posita, sil Deus indifferens ad volendum : alioqui necessario vellet creaturas; et ita a l hoc ut actas secundus sit per modum actus secundi infinitus el ex omni parta completus ad hoc ut ab illo aliquod objectum habeat suum *esse,* salis erit ipse actus secundus et infinitus intra suam lineam connotando modo insinualo objectum, absque eo quod ipsi actui aliquid intrinsecum superaddatur.

Hinc ergo sequens deducitur ratio. xN.»m volitio Dei necessaria est infinita intra propriam lineam volendi, et ex se sufficiens permu luui actus secundi ad hoc ut ab illa exeat, vel non exeat effectus faturus : ergo absque aliqua additione ad ordinem essendi pertiqente, et ex parte actas se tenente, poterit creatura ab eo habere quoi sit furunt, vel non futura contrarie, idest, ut in tract. 3 disp. 7 n. 147 diximus, quod taliter sil non futura utrepugopt ei fuiurilio : ergo hoc ipso quod habeat ab illo *esse* futurum, ac proinde et bæc fuiurilio etiam in ordine ad nostros conceptus connotelur, jam prodictus actus in illo signo independenliæ exercitæ, absque aliqua additione erit volitio : el similiter si habeat suum /ion *esse* futurum jam dictum, jam idem actus sortietur rationem nolitionis, seu volitionis quo tale *non esse* velit.

Antecedens el prima consequentia patent, tum ex modo dictis, tum etiam ex iis, quæ supra disput. 2 dub. 2 et disput. 6 dub. unico asseruimus ostendentes divinam voluntatem ul naturam el ul liberam quasi in actu primo non distingui ex parte rei concepue, sed earnden met xolitionem, qun? perso pruno el neco&ario terminatur ad Deum, esse quasi in netu primo indifferentem, nd hoc ut terminetur ad creaturas, et voluntatem divinam aut alias virtutes io Deo non esso per modum potentiarum, «4 I
dicere aliquid potentinle, sed per modum I
actus secundi purissimi et infiniti. Secundi I
voro consequenti^ constat ex priori. Quoniam sicut per hoc quod divina volilio du- I
cessario connotet indistincte, indifferenter, ac indeterminate *esse,* vel *non esse* futurae I
creaturarum tanquam quid quod poni pi- I
test ex vi ejusdem, ac proinde tanquam I
quid quod pendet possibililor ab ea, cur.. I
tamen ipsa non pendeat ab illis, jam habet I
in illo priori independent!® non quidem I
exercita», sed exercibilis (ul sic dicanwj
quod sil libera et indifferens quasi in acta
primo : ita ex eo quod connotet in parli- Ii
culari *esse* futurum v. g. hujus objecti pu- I
tins, quam *non esse,* tanquam quid quoi ,
habe: tale *esse* ab illa, sortietur in illo prior I
indopendentiæ non jam exercibilis pra-cüe, j
sed exercitio, rationem libero volitionis rts- I
pectu prodicti objecti. M 9

Et manebit hoc ipsum satis confirmatum /:|
el non parum elucidatum ; si reducalurin M|
memoriam id, quod supra in hac dispui. numero 43 dicebamus, scilicet quod agenj creatum v. g. voluntas nostra «lupliciier M
potest denominari libere solens, vel primo «J
denominatione sumpta in genere causa· l
formalis, et non qualiscumque, sed desumptio a volitione libera tanquam a forma, ita ut voluntas comparetur per modum subjecti respectu ipsius : quæ denominatio hic non est extrinseca (sicut contingit in agente per actionem transeuntem), quippe proveniens ab actione immanenti. Vel secundo denominatione in genere causa· efficientis, quatenus ab illa procedit volitio libera : et ita licet in priori modo denominationis sit l
actio prior m genere causæ formalis, quam l
denominetur voluntas agens ; secus vero in l
secundo : quia quatenus ab illa procedit .
actio, est simpliciter prior non solum ler- ;
mino, sed etiam act one. Nam actio eo modo quo est, nb agente est : ac proinde secundum hanc rationem pendet ipsa ab a^enle, cum tamen agens non pendeal ab illa. Quam quidem independentiam, ul sapra dicebamus, quia est in ordine a l actionem exercitam, possumus independcnliaui exercitam nuncupare, et consequenter ratione ipsius poterii adesse in voluntate denominatio agentis liberi, antecelenter od actionem liberam, antecedentia el prioritate supra in huc dub. a num. 51 usque ad 54.

Lndesi daremus quoi voluntas creata n non indigerel præinutiono, aut præopera- Uvne Dei ad auos aclus liberos (de quo nihil code, ut decretu sanctissimi domini nostri Pauli V omnino pareamus, quodque do ticto v>m· verum contendunt Patres Socieutb : quia sentiunt, quod voluntas in ratione polciiiiiv est ex omni capito complota addendum, et immediate conjungitur cum ?w)aclui tunc eadem voluntas denouiinariar libere volens per hoc quod importaret propriam enlitatem, ct insuper connotaret AclOuein liberam, v. g. amorem ab ipsa prodeuntem et pendentem in genero causæ vfficieatis ab ipsa, ac proinde ponendum in ^tenori subsequent!, poslerioriiate tamen foto uuper citatu explicata. Et lota ratio a priori uh quam hæc volilio exit et connotatur ab illa, est. Quia ipsa est operative, et completa in ratione potentiæ ad hoc ut positis omnibus requisitis procedat ab eaikm talis actus. Et similiter ratio ob quam ijsdta requisitis ad operandum positis procedit amor potius quam udiuni, nulla est. aEur nisi intrinseca indifferentia ejusdem potentiæ volilivæ.

Ila igitur quia volilio dis ina non solum est infinite completa per modum facultatis volilivæ, ac proinde in omnium sententia oon indigentis præmo.ione aut aliquo mediante inter ipsam et suum actum, sed etiam est infinite completa per modum acte secundi habentis toiam perfectionem «cogitabilem in genere seu linea volendi, ic proinde indifferentis ad hoc ut det immediate in suo genere objectis creatis, quod «mlf vel non sint futura : ideo per hoc quod a particulari connolet v. g. *esse* futurum Petri, ul ab ea procedentis, ct consequenter habeat independentiam exercitam ab iOo, sortietur denominationem agentis, seu rotantis libere. Quia (ut dicebamus) sicuti connotatum immediatum potentiæ indifferentis atque ex omni parte entitative cofnpte est actus, ita et connotatum immediilum actus, est ipsum objectum volitum : el rabo ob quam lale connotatum in suo venereal)ea exit, erit, quia ipsa in ratione actos volendi et habentis efficacitatem ad tendam *me* rebus creatis est omnino et infinite completa : ct radix oh quam hoc poto quam illud objectum habet *esse* per 2unt erit intrinseca et completa indiffe- rtotia et libertas, quæ eidem actui inest.

Advertendum tamen pro iis, quæ in toto fee dubio diximus, quod etsi actus liber ■iivinæ voluntatis dum est volitio sui objecti, v. *g. esse* D. Potri, tribuat eidem D. Petro, tum quod ab æternu ct in quovis instanti temporis imaginarii sit futurus, tum quod pro sua durationc sit pro tempore futuro existons, ac proinde quod suum *esse* sit ab irterno praesens divinæ voluntati in *nunc* æternitatis, licet non in quolibet *nunc* temporis adhuc imaginarii ; nihilominus quia prius est, quod divina volilio tribuat eidem D. Petro quod sit futurus, quam quod pro tempore futuro sit praesens in *nunc* ælornitaiis, propterea praedicta volitio prius connotât D. Petrum ul objectum volitum habens *esse* futurum ab ea-lem voittione, quam illum ulpro tempore futuro est praesens in *nunc* æterhitalis, et hoc ipso quod connolet illud prius, connolet etiam hoc posterius, idcirco connotatum illius explicuimus per *esse* futurum ejusdem D. Peiri ut causatum et pendens ab eadem volitione, licet talis volilio ut habet rationem volitionis, seu amoris, uirumque connolet, ct utrumque causet.

DUBIUM VIII.

Possitnc alio sufficienti modo natura aclus liberi Dei probabiliter, ct juala nuentem D. Thomx explicari?

Quamvis actus liberi Dei naturam pro viribus dubio proceed. explicuerimus et modum dicendi doctrinæ D. Thomæ magis consonum elegerimus, placuit rem hanc (quia adeo difficilis) alia via, à D. Thomæ doctrina non dissona explicare, ut ita melius, quoad fieri possit, praesens difficultas maneat devicla. 7^

§1.

Promittuntur quodam notationes.

Pro decisione hujus dubii recolendum est Animad
in memoriam id, quod supra disp. l a n. pr;ma.
17 usque ad 21 tetigimus ct in tract, de Trinitate uberius explicabimus, scilicet divina attributa iia inler se comparari, ut non solum idcntificentur realiter in una et eadem formalitate, sed etiam quodvis eorum includat per modum transcendentis perfectionem reliquorum, et omnem modum positivum in eisdem inventum. Quia siculi quodlibet includit enlitatem a se, ita et infinitatem in genere entis; quam tamen non haberet formaliler, si non includeret omnem modum, omnemque perfectionem el realitatcm positivam, quæ in cæteris at-

Irihnüs repentinior, cam hive ad infinitelem hanc spectent. Quomodo autem cum his cohæreai distinctio virtualis attributoram ad invicem, ibidem explicatum manet.

Oη Λη naeEx quo fit. tum quod singuta altributales rationes (quod idem cum proportione de divina essentia dicimus) distinguenda? sint in doos conceptas aliquo molo distinctos» nimirum in se ipsas proat habent rationem transcendentis, ct in casdemmet prout constituunt attributa, sortmnturque denominationem talium. Tum etram. quod tam ratio transcendens, quam ratio aitnbqtalis ut ta'is, non dicat precise quid positivum, sed insuper connotetquimdam privationem, seu carealiam, at jam explicamus.

7.l. ιπι^0Et ratio utriusque est fere eadem. Nam ralh)nes attributales prout sunt transcendentes, dicunt rationem ulterius quasi modificata et contrahibilem · at ut attributo ct proprietates, exprimunt rationem omnino ultimam et atomam, ac proinde modificantem reliquas ibidem inventas : ergo necesse est ut hi duo conceptus aliquo mmlo distinguantur : cumque hæcultimitas non possit addere supra easdem rationes aitributales, ut sunt transcendentes, aliquid positivum, quia nihil est positivum in quavis formalitaie divina, quod non transcondat reliquas, cum tamen rationes hæ ut ultimæ, sin: omnino intranscendihiles, quia ex apposito fieret ut essent ct non essent ultiuiæ; conscipens inde necessario est, ut hæc ultimitas solum addat quid *negativum,* sive aliquam carcntiam.

Aiiod aroibn-El similiter hinc etiam fit, quod in pftrdidis formalitatibus lu>c quod est esse transcendentes, debeat etiam aliquid negativum, seu aliquam carentiam addere : cuui tota ratio positiva transcendentis divini debeat in rationibus ultimis et specialissimis suorum quasi inferiorum imbibi. At ut sunt quasi inferiora reduplicative loquendo, quamvis imbibant præJictam rationem, tfoα· alias est transcendens, non accipiunt α tuo transcendenti ul tali, quod ipsa etiam, ut quasi inferiora reduplicative, sint transcendentia : ex eo quod ul sunt quasi inferiora, formalissime cl reduplicative loquendo, non habent prædictam carentium.

7t °Ĭ7/η eBidw îH·[·\ηEt si inquisieris, in quonam consistat hœh carentia? Respondebimus, in hoc differre rationem difierentialvm ct spccialissi-,nam ôrcatnræ a rationibus quasfrdlffcrcnlialibus cujusvis attributi divini, quoi illa cum non sit, nec possit esse quid transcendens, ideo ipialenus ultima trahit seeum, saltim consequenter, carentiam omnlmôte contrahibililitis et contractionis passivo? lu quavis serie ei ordino, ac secundum quimvis considerationem essentialem : ita ui post ipsam nulla alia ratio essentialis subsequatur, qu® illam in aliquo ordine contrahat. I

Diximus, *iallim eonstquenter.* quia ώ eamdem rationem inlranscendibililaiis, wtam ex finitate et limitatione ipsius, q& non patitur ut sit simul ratio transcendens el constituens speciem atomam, habet ante hanc carentiam, esse adequate, positive tamen ultimam, ut in rationalitate plet, qua· ul rationalitas est, ante quamrii carcntiam habet esse essentialiter ultimam, et inferre carcntiam ulterioris contractionis specific® seu essentialis, de qua modo. :jjrl

At cum ratio quasi differentiatis attributi cujuslilæi, v. g. voluntatis divinæ, sit ulterias qnxsi contrahibilis in aliis attributi?, quandoquidem (ut dicebamus) debet transcendi m cunctis aliis, ut ita singula habeant infinitatem in genere entis, ideo non potest dicere omnimo lain carentiam contractionis in quovis ordine, serie, et linea attribuuli, sed tantum in aliqua ex pluribus illis, que in Deo reperiuntar, scilicet in ordine, serie, seu linea voluntatis. Quon am in hac, quia linea divina est. habent cætera? omnes rationes infima? attributales secandum id positivum, quod afferunt, includi et imbibi per modum transcendentis : et modus ille proprius voluntatis» qui explicatur per facultatem seu vîm ad vo'endum, habet rabonem ultimæ rationis posilivæ atterenti* carentam ulterioris modi post ipsum, qni illum intra eamdem latitudinem seu lineam determinet : ct ratione connotationis hujus carenti® constituitur omnino completo in ratione attributi voluntati*, ita ul sine ilh sicuti non habet esse omnino lerminaiam, ita ne' rationem attributi sub conceptu attributi.

Quate juxta hunc dicendi modum, attributum voluntatis Dei nihil erit aliud, quam modos ille, seu ratio quasi difTerentiiis propria voluntatis, ut imbibit per modum transcendentis omnes rationes formales nbsolutas ct divinas ,secundum omnes ratione? etiam dittcrentialcs, positivas tamen, quas atterunt : ha ut modus ille seu ratio quasi differentialis propria voluntatis sil omnino ultimi in hac laiitudine, seu linea, et post ipsam nulla alia sequatur in eadem latitudine, et ita sit omnino tam positive, quam negative neolivo terminata. Quod idem cum proportione do aliis attributis dicendum est? quoique η. 8ὺ Cl86 magis explicabitur.

r. Et quu etiam Iit, ul carentia illa, ijuam dicit eadem voluntas ul transcendens, constat in carentia ultimitalis el torminationb ia quovis ordino el linea divina. Quia sKundum banc rationem in omnibus aliis latitudinibus seu lineis habet quasi contrahi per modos proprios illarum latitudinum, v. g. in linea jusliliæ, per modum proprium jastitiæ, cl in linea intellectus, per modum proprium ejus lem intellectus, quamvis cum boc (ul modo dicebamus) rcete cohæreat, quod eadem voluntas, non ut iranscondens «d ut constituit rationem altributalem propriam sua? line©, habeat esse ultimam in Qli serie seu online, scilicet* voluntatis cl est attributum.

ud-Secundo notandum est quod ex his omnibus iu unum collectis (ut sic cuncta quæ *n* diximus ad præsens institutum, et hujus Sedabit diilicullalem enodandam deserviarH) Usa. colligitur quod cum actus liber divinus importet formalitatem quamdam vitalem Deo intrinsecam»seu in ipso existenlem, quia ex puere suo habet esse actum immanentem et vitalem, ideo sicuti cætera attributa, v. j. volitio necessaria Dei, potest considers, tum per modum transcendentis, seomdam quam considerationem non tribuit Deo denominationem volemis necessario h? ipsum, tum etiam per modum attributi, secundum quam rationem dat prædictam denominationem, ita et am formalitas actus liberi in Deo exislens potest aliquo modo Nparliri in se ipsam ut transcendentem : H sic non tribuit denominationem libere volentis ; ct in eamdemmet ut habet rationem (ut sic loquamur | quasi attributi, itet, ut imbibit reliquas alias formaliiates divinas, imporlatque carcntiam ulterioris extraction sin suo ordine ei latitudine pecnluri, ac proinde in eadem est omnino terminata : el secundum hanc rationem praestat Deo denominationem libere vokcdi, habelque rationem actus liberi sub concepta talis.

Cœterum licet in hoc conveniat cum reIqisaliis rationibus divinis, differt tamen ii quoi maximead præsenlem difficultatem enodandam facit) quod v. g. volitio wæsiana tam ut transcendens, quam ut utributam, inest necessario in Deo : at formalité volitionis Liberæ licet per mod:m transcendentis, non possit non esse l illo, attamen ut habot rationem (si sic licet loqui) quasi attributi, et modo explicato , tribuitque denominationem libere volendi, potest abesse ob ipso, uc promdo fuit in potestate divinæ voluntatis, ut vo.iuo v. g. eligendi D. Petrum ad æternam salutem, exierit vel non exierit ab ea · quia licet non fuerit in potestate ipsius, quod illa formalitas secundum positivum quod imponat, sit in Deo libere, quandoquidem secundum hanc rationem, sicuti est Deus, ita habet necessitatem essendi; attamen fuit in potestate divinæ voluntati», quod eadem formalitas haberet vel non haberet carcntiam ulterioris contractionis, osseiqac vel non esset ultima in sua quasi latitudine, consistente in electione illa sub conceptu talis : ac proinde quod maneret ve) non maneret in Deo pneciso sub ratione transcendentis : quandoquidem (ut dicebamus) ad hoc ut maneat etiam sub conceptu dantis prædictam denominationem eligendi D. Petrum, oportet ut habeat ratiunem ultimæ omnino in illo suo quasi ordino talis actus liberi, et consequenter afferat prædictam carentiam.

Difjkullalis nodus dissoltilur.

Ilis ergo suppositis, dicendum est proAsRrîio habile esse, quod actus liber v.g. electionis D. Petri, consistit in formalitaie quadam reali vitali, quæ non solum sit Deo intrinseca, ut in primo el ultimo notabili dicebamus, sed etiam virtualiter ab actu necessario divinæ volitionis et a reliquis attributis distincts, quæqueet imbibat cunctas rationes divinas absolutas, et dicat clare ^eu expresse modum illum seu rationem quasi differentialem exprimentem prædictam electionem, et connotet carentiam ulterioris contractionis in illa sua quasi serie el latitudine peculiari, ac proinde importet terminationem, quæ libere poiuerit adesse vel abesse ex defectu vel absentia prædicüD carenliæ.

oiæ asstMifo partes r

Assertio hæc ut probabilis in doctrina D. Thom. admittitur ob ejus discipulis, habetque duplicem pariem probandam, Prima quod formalitas actus liberi sit virtualiler distincta a formalitaie actus necesearii quo l enim eadem formalitas sit vitalis et Deo intrinseca jam dictum esi); secunda vero est, quod debeat habere cæteras alias conditiones ibidem enumeratas. Et prima quidum videtur probabiliter ostendi, ex eo

. .4

Probnio quod actus liber ct necessarius eomparanturper modum actus primarii et secundarii prodeuniiam ab eadem facultate seu voluntate divina : siculi etiam objecta circa quæ immediate versantur, habent suo modo similem objecti primarii ct secundarii ordinem : at actus primarias et secundarius virtualiter saltim distmguuntur.

7P. C^5f-Bllto. Et confirmari potest, tum ex his. qua· in hoc tract.disp. 2 a num. 5 usque axi num. 9 in favorem primæ sententiæ diximus. Tum etiam ex eo, quud actus necessarius dilectionis Dei, elactus Lber amoris proximi procedentes a gratia consummata, sunt participationes quædam volitionis necessariæ et liberæ reperta? in Deo : siculi et gratia ipsa a qua proce lunt, esi divinæ naturæ participatio : ergo quemadmodum actus hi, juxia probabilem dicendi modum, sunt semper realiter distincti Unquam actus primarius et secundarius, iu el in Deo erunt virtualiter distincti, habebuntque prædictum ordinem virtualiter: quandoquidem eu ipso ontilas illa divinæ voluntatis, non obstante quod sit actu, et realiter unica, pnestabit idt quod in creatis praestant plures realiler actus, non minus ac si ipsa esset realiter plures.

Solde-ur seaioài »<er-lioais μη·. Secunda vero pars quoad omnia, qua continet, ex dictis fere patet. Quia actus liber v.g. amoris D.Petri importat tria h®c, scilicet rationem quamdam existentem in Deo, et deinde quud prædicta ratio sit omnino ultima ct atoma, et undem quud idem actus sil simpliciter separabilis α Deo : ergo siculi virtus misericordia? divinæ, v. g. quia habet primam illam rationem, scilicet quod sit in Deo, imporut cunctas alias rationes absolutas per modum transcendentis imbibitas ; et ipsa etiam in eisdem per modum transcendentis imbibitur, el repetitur toties quoties attributa multiplicantur simul cum omnibus formalitaiibu» entitelive necessariis; ita quia actus ille liber Dei estexistens in ipso, et consequenter est Deus, debet imbibere cunctas divinas rationes imbibibiles, el rursus imbibi in eislcin, saltim secundum suam formalitalem enlitotiva necessariam; imo el toties repeti in illis, quoties et ipsa* multiplicantur.

Et deinde sicut eadem virtus misericordia?, quia per modum attributi vel rationis ultimo* consideratur, ideu habet quod sil vcluli ultimum in Deo, id est, ut afferens carentiam ulterioris contractionis in sua latitudine seu linea, ita quia idem actus liber amoris sub conceptu talis dicit rationem omnino ultimam ot atomam, necesse estm non solum sit per modum transcendendi inclusus in aliis secundum suam formalitetoni positivam, sed etiam quod debeat velati iterum repeti, el in illa sua repetitione afferre carentiam ulterioris contractioni- in propria ot speciali latitudine seu linea.

Et tandem sicut quia virtus misericordia: necessario est in Deo secundum utramqce rationem, ideo indispensabiliter et necet* sario affert hæc omnia, ita quia prædicta* actus sub conceptu quasi attributi et ut dantis pnediclam denominationem liliere amantis, est liber, ideo potest separari a Deo, et quoniam secundum rationem positivam, secundum quam est Dous, nequii abesse, quia secundum hanc est ens per essentiam, lit inde, ut secundum pnedictem carentiam, quæ est connotutum indispensabilp ad dandam hanc denominationem, quæque nunquam fuit aut potuit esse Deus, aut imbibere quidquani positivum divinum, valeat abesse et separari a Deo, ut sic latissima difficultas, quæ in hac materia magis Videbatur urgere, fere penitus evanescat.

Unde quemadmodum huc ipso, quoi detur modus ille misericordia· proprius iu actu l connotans illam suam carentiam. statim datur terminatio in actu primo ad suum objectum, quia nihil aliud quam predictus modus cum sua carentia imbibens tamen cuncta divina et absoluta, per modum transcendentis considerata, ad illam desideratur, ita hoc ipso, quod detur modus ille proprius actus amoris Dei erga D. Petrum, connotando illam suam carentiam et ukimilatem, statim datur terminatio in actu secundo ad tale objectum.

DUBIUM IX.

Qux oMenl contra hunc dicendi modum el quomodo solvenda.

In primis contra illuni urget ratio illa, quam supra contra primam sententiam dub. l hujus disp. num. 28 adducebamus, quæ potest, quoad præsens, sic applicari. Non solum est aliquid reale ct Deus fonnaliias illa actus liberi v. g. amoris D. Petri per modum transcendentis considerata, sed etiam quatenus in se imbibit cuncta div.na, habelque esse ultimam positive in sua latitudine, id quod ex terminis ipsis constat, quia hoc ipso quod imbibat cuncta divina, habet

babel γμ /· divinum : at si soœel potest pnvdictus actus ul dat denominationem libero volentis, ac proindo ul ultimus ct terminatus negative, abesse u Deo, necesse est ut possit deesse ut ultimus positive, seu quatenus imbibit, el quasi contrahit cunctas rationes divinus : ergo etc.

Minor probatur. Quin hoc ipso quod maneat in Deo ut imbibens el contrahens omnes illas rationes divinas, non potest non subsequi carentia ulterioris determinationis in sua propria latitudine, ut ex terminis ipsis videtur constare: si namque omnes ia illa sua unica et speciali latitudine contrahit, nulla ratio divina in ea latitudine predict® formalitalis, scilicet amoris D. Petri subsequetur post ipsam : ergo co ipso quod illa formalitas possit abesse ut ultima negative, et ut dat pnediclam denominationem, necesse erit, ut possit etiam deesse quatenus ultima positive et imbibens reteras rationes divinas.

u **Confirmatur.** Nam si semel non potest forma itas prædicti actus ut ultima positive et ut habet rationem transcendentis, sequitur quod non possit deesse ut ultima etiam negative, quia hæc ultimitas negativa, Unium addit carentiam ulterioris contractionis in suo ordine : at dum transcenditur in aliis formalitatibus ul ultima positive, tantum contrahitur per modos aliarum latitudinum , ac proinde semper retinet carentiam ulterioris contractionis in illo suo ordine et latitudine : ergo, etc.

Utt» '7/ Respondetur, negando minorem. Quia formalitas prædicti actus etiam dum est transcendens, habet tum quod imbibat cuncta divina absoluta : alioqui ratio illa transcendentis non esset divina. Tum etiam, quod sit positive ultima, seu offerat modum illum positivum, qui idoneus est ad constituendam illam quasi latitudinem amoris D. Petri. Quia modus iste in omnibus aliis formalitatibus ad salvandam infinitatem earum in genere entis debet transcendi, el ideo manento formalilate prædicti acias amor.s in ratione transcendentis, minet conjunctum illud, quod ex modo proprio hujus formalitalis, ex aliisque rationibus divinis pullulat.

Explicatur hoc. Etenim sicut quaevis [an quantitatis conlinuœ, quia semper habet rationem quantitatis, sive consideram Ql inclusa in alia, sive intellecta per inoTöïη tolios importantis carentiam unionis cum altera comjKirle, quæ post ipsam sebator; ideo semper retinet infinitas partes; ita quia quævis ralio divina, sive consideretur per modum transcendentis, sive per modum (ut sic dicamusi cujusdam totius importantis carcntiam nltcujus alterius rationis divinæ post ipsam subsecuta? semper habet suam quantitatem virtualem, et non qualemcunque, sed divinam ; ideo semper includit infinitatem divinam, quæ est infinitas in genere entis : ac proinde semper imbibit cunctas alias rationes divinas, et affert suum modum ultimum positive. Undo sicut persistendo in exemplo proposito, satis est quod maneat talis pars quantitatis, quamvis non maneat per modum cujusdam totius, et cum ea carentia unionis cum alia compacte post ipsam subsecuta, ad hoc ut retineat illam suam infinitatem, quoniam non habet eam, quia separata est ab aliis, ita sal est ut maneat in Deo formalitas illius actus liberi, ut habet esse ultimam positive, ad hoc ut maneat lota illa infinitas, quamvis non maneat ut habet rationem cujusdam quasi totius, ac proinde, ul ultima negative, quia non convenit ei prædicta infinitas per essentiam ratione ultimitatis negativos, nec cum ea habet nexum.

Sl. Ad probilionem minoris ejasdem objedio~uls. Quapropter ad probationem minoris negandum est antecedens, et ad probationem illius patet ex dictis. Nam etsi formalitas illa amoris erga D. Peirum dum est transcendens, quasi contrahat cunctas alias rationes divinas, non tamen ut ibi sistat, sed ut cum omnibus illis rursus in eisdem quatenus omnino uliiinæ, imo et quatenus ipsæ etiam imbibuntur in aliis transcendatur (hoc enim potest esse proprium, et speciale iis transcendentibus, quæ simul imbibuntur et imbibunt modos illos, in quibus expresse conceptis transcenduntur) at ut subsequeretur carentia ulterioris contractionis quatenus sat est ad constituendum actum liberum, desiderabatur ut prædicta formalitas contraheret cuncta divina, non ad hoc, ut imbiberetur in aliis latitudinibus, sed ut propriam constitueret, et consequenter, quo i includeret illa per modum cujusdam quasi afferentis carentiam unionis cum altera quasi com parte aut formalitate, quæ post ipstim subsequatur. Quia conceptus actus liberi (quod idem de conceptu cujusvis attributi sub conceptu talis dicimus) est conceptus cujusdam quasi lotius divini : sicut ot conceptus transcendentis est conceptus cujusdam quasi partis inclusa; in alio.

Ex quo ad confirmationem respondetur

Ad negando sequelam. Et ad probationem distinguendom est antecedens : *Tanlum addit* leerenlita» *ulterioris contractionis in suo ordine.* utcunque ultimam, negari debet : carentiam ulterioris contractionis in suo ordine, per quam absolute et simpliciter ultimo terminetur, concedi poterit. Et deinde concessa minori statim subsampla, distinguendum est eodem modo consequens primæ consequentia: : et undem secunda consequent a neganda esu

':r

Explicatur hoc. Etenim licet formalitas ʊ|ατ?* 'H* amoris erga D. Petrum ut per modum transcendentis includitor in quibusvis aliis formalilatibus divinis, debeat ibidem afferre carentiam ulterioris contractionis iu suo ordine utcunque ultimam, quatenus per hoc præcise denotatur contractio ejusdem formalitatis ut transcendentis per solos modos aliarum latitudinum seu linearam, non vero per modum proprium sai ordinis sea lineæ; attamen ibidem non affert carentiam ulterioris contractionis in suo ordine, p?r quam absolute et simpliciter ultimo terminetur. Nam ad hoc desiderabatur ut in aliqui ana serie, linea, ordine, aut congerie, ut sic dicimus) divinaram furnialitatam, secundum quam fonnaliutes divinæ adunantur per modum transcendentis ad se invicem constituendas, haberet prædicta formalitas amoris talem carenthm ulterioris contractionis, ut in ilU serie aut congerie non ulterius esset coninhibilis in suo ordine aut in quovis alio, quamvis in alia serie posset contrahi per modum propnum illius seriei, ut j^atet in voluntate divina. Nam in congerie illa, qua omnes formalitates divinæ absolutæ concurrant per modum transcendentis ad illam constituendam, non habet ulteriorem contractionem, p?r modos proprios sui, vel alterius ordinis aut seriei, quamvis in alia congerie, v. g. in illa, in qua prædiclæ formalitates confluunt al constituendum intellectum, modificetur ct contrahatur per moium propnum, seu rationem quasi differentialern intellectus, et propterea prædicta vo Imitas habet in priori illa serie carentiam ulterioris contractionis, per quam absolute et simpliciter loquendo ultimo terminetur.

Quare cum formalitas amoris Dei erga D. Petrum sub conceptu transcendentis præcise considerata non habeat, quo l in nliqju serie ait linea divini ‹l eat carentium u'terioris contractionis, lam per modum proprium sui ordinis et seriei, quam per modos aliarum senorum qu'n pufius sub hoc conceptu semper petat nl modii* proprius sui contrahatur per modos aliarum sorieram, in quibus transcenditur, inde est, ut sub hoc conceptu non afferat cirentiam ulterioris contractionis, per quam absolute et simpliciter ultimo termhietor, quamvis importet carentiam ulterioris coutraclionis in suo ordino utcunque ultimam, quatenus non contrahitur per modum proprium sui ordinis, sed prædictus modus sub conceptu transcendentis consideratas per solos modos aliarum latitudinum, seu serienim determinatur.

Potestque hoc amplius aliis verbis (in idem cum prscedentibus tamen coincidentibus) declarari, si dicas, quod ad hoc ut formalius illa amoris divini enra D. Peirum non solum bibet carentiam ultorioris contractionis utcunque ultimam in sensa explicato, sed etiam omnino ultimam in aliqua serie, desideratur, quod praeterquam quod modus ille seu ratio differentiatis propria hujus actus toties quasi repetatur in Deo, quoties opus est ut transcendatur in omnibus formalitafibtts divinis, et in omnibus his repetitionibus nunquam contrahatur nisi per modos aliarum latitudinum, nihilominus adhuc iterum semel exeat a divina voluntate tam secundum rsie positivum, quod habet, quam secandum suam illam carentiam ct ultimitaiem. Ita quidem ut talis carentia ultimum, quod ibidem invenitur, quatenus post adventam illius nulla alia formalitas subsequitur, ut iia prædicta formalitas amoris habeat rationem cnjusdam quasi totius, et carentia ipsa sit carentia omnino atoma : ac proinde connolatum proportionatuffl formalitatis constituentis unam quasi speciem atomam : et tandem ut ita formalitas illa amoris possit quasi formalizare concias alias formalitates el Inhere illas ad proprium *essa* actos amoris. Quia rationes transcendentes solummodo contrahuntur ad constituendam specialem aliquam naturam, speciem, aut attributum, a ratione illa, quæ in illo exitu a sua causa vel ratione a priori habet, quod sit ratio essentialis omnino ultima.

Sed urgebis, ergo jam poterit deesse aliqua repetitio formalitatis actus amoris, quatenus nimirum adhuc iterum semel exit uni secundam *esse* positivum, quam secunduin suam carentiamomnino ultimam: at no: satis est. ut verifieetur quoi aliquid, quod modo est Deus, potuerit non esse Deus ; ergo adhuc non salvatur il, quod maxime maxime salvari intenditur. Minor videtur certa. Quia Ista repetitio oel realia, posiIha, e: in Deo existons ; ergo est Deus : ergo si potuit doosso, fiet inde, ut aliquid, qcod modo est Deus, potuerit non esso Deus. Sequela vero etiam videtur evidens. Quia semel data hac ultima repetitione, et emanatione ejus formaiiialis amoris, qua* tenus habet rationem ultimæ omnino tam positive quam negative, jam censetur Deus libere volens : ac proindo si potest deesse hiec denominatio libere volentis, poterit el abesse prædicta repetitio.

e Φn **Respondetur, quod si loco hujus** actus amoris erga D. Petrum Deus habuisset aclam Oppositum circa illum (non enim, ut sapra visum est, potuit divina voluntas manere suspensa) licet tunc non prodiisset formalitas illa deserviens ud actum amoris, ut modificata per illam suam ultimitatem et negativam terminationem, non ob id deesset aliqua voluti repetitio prædiclæ formalitatis. Quia loco ejus prodiisset formalius actus oppositi, quatenus est ultima positivo et negative, et in eadem formaliute, ul sic iterum repetita, et quasi vincente formalitatem amoris in hoc quod pullulat a divina voluntate, ut habens suam omnimodam ultimitatem, exibit iterum eadem formalitas amoris in actu odii repetita por modum transcendentis ipsum : et stcali aliæ formalitates divinæ transcendentaliter inchisæ in actu odii trahuntur ibidem ad *esse* odii, quia formalitas odii esset omnino ultima in illa emanatione el quasi congerie rationum divinarum, ita etiam formalitas actus amoris maneret ibidem pèr modum transcendentis, et contracta ad *use* odii.

Unde ille ultimus exitus formalitatis amoris erga D. Petrum est indifferens secandum omne positivum, quod affert, ad boc ut ipsa iterum semel exiens exeat modificata, vel per suam carentiam omnino allimam, quæ est connolatum ejusdem ut dantis denominationem libere volendi, vel nondum carentiam propriam ipsius ut bibet rationem transcendentis : quia in his transcendentibus divinis eadem ipsissima formalitas positiva, quæ modificatur per unam ex his carentiis, moiificatur per alam, ob rationem dub. præce'enti alia tim.

Car autem (ut sic alia objectio, quæ hic fieri poîor.it. solvatur) prædicta formalitas amoris cuin potuerit exire in illo suo ultimo exitu et repetitione, ut modificata per suam carentiam omnino ultimam, nihilominus oxiit ut modificata præcise per carentiam transcendentis propriam ct imbibitam in actu odii, nulla potest congrucntior ratio assignari, quam intrinseca indifferentia divinæ libertatis. Nam hæc, quippe indifferentia pruni liberi, esi satis ad hoc ut ab illa exeat actus, odii, v. g. potius, quam amoris, ac proinde ad hoc quod in actu odii transcendatur formalités amoris : quia si semel exiit odium sub conceptu odii erga Judam, et non imbibens cuncta divina, non erit actus dignus Deo, quippe non haberet infioitalom in ratione entis.

Ultimo objicies, quod ex hoc modo dicondi sequatur posse in Deo dari aliquam mutationem. Probatur. Quia potuit simpliciter ab ilio abesse aliqua carentia realis, quæ molo est in ipso, scilicet illa carentia omnino ultima ulterioris contractionis allata ab actu amoris erga D. Petroni. Alii °^rcI °'

Respondetur, quod adventus carenüæ solins non est idoneus ad mutationem, nisi simul absit a subjecto aliquid positivum, vel tale positivum deiiuo addatur. Quare cum probatum sil. quod per hoc quod desit, vel adsit in Deo actus liber, non ideo deest, nec deesse potest aliquid positivum, ideo neque ob id erit in Deo possibilis aliqua mutatio. Enodatio

DUBIUM X.

Quomodo juxta hos duos dicendi modos solvantur omnia qux pro aliis sententiis supra adduximus.

Ad fundamentum ergo Cajetan. dub. I hujus disp. n. 3 ct deinceps adductum, respondetur, quod ut aliqua forma detafiquam denominationem intrinsecam realem, quam antea non dabat, sat est, quod addatur illi a parte rei aliquod connolatum, et si hoc potuerit abesse et adesse, nihil mirum quod denominatio illa præstanda a forma, possit etiam adesse et abesse, ut hic contingit. Per quod ad utramque confirmationem satis patet. SO. Ad fanda- mentum Cajetani.

Undo legitima est solutio ibidem data, quatenus ait, quod actus liber est necessarius et vitalis quoad entitatem, non voro quoad terminationem, si tamen terminatio non sumatur ndæquato. Quia, ut diximus, affert in recto formalitatem positivam vitalem et entitativo necessariam actus liberi, connoîando carentiam illam omnino ultimam jam explicatam, vel objectum volitum.

Ad eu*5S- daa wict/o- dium'

Et contra hoc nihil obest prima impuana- tio *d'tocta, ut intuonti patebit, Imo nequo secanda. Quoniam terminatio ad.Tqaate sumpta est idem omnino quod ipse actus liber; et ita dicit in recto vel euntem formalitatem actus necessarii connotendo objectum, et ea quæ ad illud desiderantur, Unquam aliquid ex parte ejusdem objecti se tenens, vel aliam formahtatem necessariam quoad *esse,* quam juxta hunc ultimum modum dicendi explicuimus, connotando tamen careniiam jam dictam; ac proinde nunquam erit quid lictam, semper que habebit intrinsece seu quasi inhærenter denomin.are vitaliter Deum volentem, ut in duobus procedentibus dubiis ostendimus.

&l. ©onflrm.

Ad confirmationem contra solutionem Jtode® datem, negandum esc antecedens, si intelligatur de terminatione adæquate sumpta. Nam terminatio ipsa, sic considerate dicit actum liberum, ac proinde aliquid import.it in recto scilicet formalitatem il- Jam, quæ semper et necessario est in Deo, ct aliquid in obliquo, nimirum connoteu jam dicta. Et ad probationem, quod ut actus liber posset adesse ct abe^se non quoad entitatem, sed quoad terminationem, potius requiritur, quod terminatio afferat ali- (juid in obliquo, ex cujus defectu vel presenlia possit prædicta terminatio adesse vel abesse, quia quidquid in recto importatur ab actu libero, est Deus, et consequenter omnino necessarium. Unde licet actus liber involutus imperfectionibus dicat pro constitutivo intrinseco, el in recto id. quod potest adesse et abesse, quia hoc quod est formalitatem aliquam positivam posse déesse est imperfectio : attamen actus ille liber, qui fuerit purus ab omni imperfectione, non potest hoc habere.

W. Ad arju- aenti

P.Saiu.

Ad primum pro sententia Patris Salas supra dub. 2 hujus disp. num. 17 adductum, patet ex dictis Imo et al secundum. et cuncta, qua· pro se a nbmer. 18 usque ad 21 affert. Nam sicut *esse* volitionis, est esse aliquid reale positivum cum sua carentia vel connotntione objecti, ita ad *non esse* sufficit, quod quodvis horum desit. Unde etsi in universum in his denominationibus intrinsecis et positivis, quæ nullum .afferunt connotatum, debeat deessc aliquid positivum intrinsecum, ad hoc ut derit denominatio; non tamen in iis. quæ aliquam careniiam, aut quidpiam aliud ut indispensabile connotatum requirunt. Quapropter quia denominatio appetitus desiderii in materia dicit entitatenx stitinj cunnoundo carentiam formas, ideo sal est deesw hanc carentiam, ut desit denominatio rcalts prædicti appetitus.

l

Ati futui nnenia in bac eadem disp. dub* 3 n. 25 pro contraria sententia adducta unico verbo dicitur, cssenliatn divinam dehere transcendi in actu libero juxta modum Umen illius : cictoruui modus proprius illius non est, quod possit deesse quoad entitatezn, seu formaliutem realem : quia hic modus essendi est incapax imbibendi divinitatem, ut eodem dubio probavimus.

k w te»*

Ad confirmationem patet ex dicti» in s-ecyn !a nostra ratione principali ejusdem dubii num. 28 adducta. 91

w

, Ad fundament i allata pro contrariis sententiis in present! disp. 4 n. 31 et dub. 5 n. 33, non es! opus respondere ut in-<o. tuenti patebit· Ad ilia vero, quæ dub. 6 n. 38 ejusdem disp. adducuntur, dicimus adhuc suporesse aliud connotatum magis intrinsecum, et ex parte Dei magis se tenens, scilicet prædictam careniiam et ullimitatem, u: juxta ultimum dicendi modum explicuimus. Addendum tamen est juxta primum, implicare quod Deus agat peractionem formaliter transeuntem, ut ibidem ostendimus : et ita connotatum actuum liberorum ipsius non posse esse prædictam actionem, sed objectum volitum : ct licet etiam objectum connotelur ab actu libero, juxta ultimum dicendi modumr attamen differt in aliis jam insinuatis, ab illo priori dicendi mo lo.

ARTICÜLVS ir.

r/nn fff/31/βι *Ul cans rerum?*

Ad qwrtsa jic procediUr. Videtur quod volant» Dd ↑ i t' ππα sit raa» n*rum. Dial eaioi Dkmjs. c. I de dh. »Llfi Don. · : Sicut noster Sui non rjtioeiojn«, ani preeligeu, der. *<»l pcripMa e^$e *t* lusiinui &mnu participate luruco ip- e. Γ& s-ι* u-cmix, iu et boonα divinum per iή.^oι eventila ht V oanibif exirtentibus immiti»! bnnjhfi* dniiiæ udiM i Iix» Rd omar qu«xl erf vrlant^tem, »<it ul niieeiAJns, etptl ci tredkeM : erço De»* π/u azit vohroMtcm : ergo iu.A •vohcU» Dei non «I au»i icria), EIN

2 Pp.lertJ, id quod e·! per ei«enlwtn, «I primom «ll B, ol qwlibtt erdiue, >kut ia ordine ignilonm est primua, 2.0 qx J est ipjit p*r etteafûua : fêd Deus C"t primum JiA.Li j.-ea> : cT4> e«t ^eis per euenl'ura saam, qua· est B>- · *1.1* tun cjts. Agit rtitir per tuLunm, rt con per io!onlalem. *m* votante* ifHtr dirinu dog est causa rerum.

J Preterea. quidquid est cmm alieuja, per hoc qued eil Iile, cm cauM per IUiaraa, cl non per volanUW». -Lü Î Iini· enun anta r«t caleGaiotn·, qau est olidas, sed *W·* Jrtifcx eu nu.vi domo*, qii1 1 ali nm *fsctre.* Sed Aagast. d«nliii I dc d-xtrin. CbnsUn qmd qaia Deos b-inas cM. sumus : eryo Deu* persaia nataram est ausa reran, et non per lulantalro. 'Ττ'Ι

I PreU-rti, unios rei nru est eaw : sol rerum rmtiruui eMMiitt uienlh Dri at sera dirlarnest •xrrro ivi*nu<i Dei o··π debet poai ai«a rer*m.

Sed contra «t, quod dicitur Sa-ienüæ 11 : Quomodo posset aliquid pemunere nisi tu voluisses? iri i

Respondeo

Rttytpta) dicendum, qnod urteêM» rs! dicere vofuniaj. n Ilri cMccjuanj rtfflui, ct I»<um a&erc per volontaire. u-o prr occr*-ibkm nature, ut qtihlini exfotiroanut i.laod quidem apprrri- putet iriplieilcr. Primn ex fyôo ordine cautorum agcnttnre. Cum enim prcjtff Irnea a;jt intellectus ct natura, ut probatur in 2 ,>p*p hjMC. •Neertscrit nt agenti per natorato preddcnul- . iri.irterûais, ctaedü nccetAJfia ad tinc.u ab aliquo supe- !*!.?. rivn iflteUerta : ileut MfitLn prxdctcnuinaiur finis, ct nem* aoJfli a sajilUtite. Unde necesse est, quod ageus Kiotdleclum ct volanlalemsil prius Bgcnlc per naturam.

k cca primum ia ordine agentium sit Deus, neeuie ni qaadpcr intellectum el voluntatem agat. Secundo «« uu:«e uturalis ageutis, ad quod pertinet ut unum efferlia proderat: qau ruiora uun et eodem modo operatur i «i iapediatur. Et liocidro, quia secundum quod o·! tale. ' igil. t ode qoandiu est tale. uuo facit nixi tale. Oinne nihili per naturam, Label esse determinatum. Cuiu jplirrae divinum non sit determinatum, sed contineat ta re lotatu perfectionem essendi, non potest esso quod apt l-er mvrssibtem nature, nisi forte causare! aliquid i&knniBitOD et infinitum ia essendiq quod est impos- x I, s bde. ul ei superioribus palet f. Non igitur agit per ne- ?. 1 «ssilalca nature, sed effectus determinati ah infinila ipliis perfectione procedunt secundum determinaliuiiein i&nlalis ct intellectus ipsius. Tertio ex habitudine rflte- Uni id aiiam. Secundum hoc enim effectus procedunt acaisa acente, secundum quod praeexistunt in ea : quia ucacajen» agit sibi simile. Preexislunt autem effectus bcwM secundum modum causa?. Unde cum esse divino sil ipsum ejus inlclligere. praexisluiit in eo effertus qss secundum modum iulelligibilem, cl per modum intelhpMeo procedunt ab eo : et sic per consequens per moûa voluntatis. Nam ineh'nalio ejus ad agendum, quod itkiJoctu conceptum c-t, pertinet ad voluntatem. Voluntas ïjiterDri est causa rerum.

Ad prinum ervo dicendum, quoit Dionysius per verba iiii aoa intendit excludere electionem a Deo simplifier, <ed fecundum quid, in quantum scilicet non quituto solum bonitatem suam communicat, sed omnibus, prjut scxlket electio discretionem quamdam imponat.

Ad fecundum diceodum, quod quia esseutia Dei est in ellijcre, et velle, ex hoc ipso quod per essentiam sain a;it, sequitur, quod agat per modum ictcllcctus et insulatis.

Ad tertiora dicendum, quod bonum est objectum volatilis. Pro lauto ergo dicitur, quia Deus bonus est. suW. ia «paulum sua bonitas est ei ratio volendi omnia ·K ? alia ut supra Jirtim est ♦.

« fcU *i Ad qrurtum dicendum, quod unius et cj-jsdcm effectus, Hiia in nobis, est causa scientia ut dirigens, qua condpttir forma operis, et voluntas ut imperans : quia forma ul eit in intellectu tantum, non determinatur ad hoc quod sit M wn sil io effectu, ni<i per voluntatem. Unde intcllce- iMipceablivus nihil dicit de operando. Sed polcnlia est casa st eirquens, quia nominat immediatum principium tperationis, »ed hic omnia in Deo unum sunt.

Conclusio est affirmativa.

DISPUTATIO VIII.

A voluntate Dei quoad causalilalcm quam erga creaturas habet.

i.

Cuncta, quæ hic dici poterant, ex iis quæ in tract, de Scientia Dei disp. 5 dub. 2 et 3. dicta sunt, constant : et ideo in present! unicum tantummodo et brevissimum dubium movebimus, ut in eo breviter rationes D. Thom. ad formam reducamus.

DUBIUM UNICUM.

Utrum divina voluntas sit causa rerum?

Ratio dubitandi est. Quia illud est causa creaturarum, cui ipsos nssimilantur : sed creature non assimikuitur voluntati divina?, sed ideis, aut cognitioni Dei in qua ropræsentantur : ergo, etc. Major videtur certa. Quia quævis causa intendit producere sibi simile.

Rallo dabilaodi.

Dicendum tamen est, conclusionem D. Thom. case omnino veram, imo etdefide. Apocalyp. 4 : *Propter voluntatem luam erant ct creata sunt.* .Sapient. 11 : *Quomodo posset aliquid permanere nisi tu voluisses?*

Conda- lio. AP°C· 4· Sap. 11.

Deinde probatur triplici ratione : prima quidem, ct ex dictis desumpta. Nam Deus vult creaturas, ut art. 2 et 3 probatum est : at volitio absoluta illius, est efficax et causons quod vult, juxta illud : *Omnia quacumque voluit Dominus fecit : ergo. etc.*

Prior ratio, coadn- Hoais.

Secunda ratio, quam D. Thom. in hoc s artic. tradit, potest ad hanc formam reJuci : Omne agens per naturam, id est, non per intellectum et voluntatem, habet *esse* determinatum in aliquo genere : at divinum *esse* non est determinatum, seu limitatum, aut in aliquo genere peculiari entis constitutum. sed continet in se totam essendi perfectionem : ergo non agit ex necessitate nature in sensu insinuato, sed per suam voluntatem. Major patet. Nam agens per naturam, idest, non per intellectum et voluntatem, non causât quod vult, sed ejus vis causativa ad determinatum et finitum effectum limitata est. Unde communiter dicitur, quod natura est determinata ad unum, et quod semper (nisi impediatur) operatur unum et eodem modo.

^d3 D.Thoo.

Tertiam rationem tangit etiam D. Thom. in present!, potestque sub hac forma proponi. Quamvis intellectus et natura agant propter finem, ut ostenditur 2 Physicorum; nihilominus agenti per naturam, semper prædeterminatur finis ab aliquo superiori intellecta, sicut sagittæ prædeterminatur scopus ct certus motus a sagittante : ergo necesse est ut agens per intellectum et voluntatem sit prius agente per naturam, quippe prædeterminans finem illius : ergo cum Deus in ordine agentium sit omnino primus, necesse erit ut agat per intellectum et voluntatem, non vero per naturam.

R posierio w-Thom

Ad rationem dubi- Lindi.

Ad rationem dubitandi respondetur, quod voluntas Dei tantum dicitur causa rerum per modum moventis ad exercitium et applicantis divinum *intclligere* ad productionem creaturarum, ac proinde per modum complentis vim effectivam seu omnipotentiam Dei : at quod sic est causa, non est opus quod contineat omnes effectus nisi in-

Ira propriam lineam, scilicet movendo divinam intelligere ct scire ad eorum productionem : ct ita non erit necesse ut illi «similentur.

ARTICULUS V,

Πη tofasiarit diritg lil utifsrc tiifxcn*

£4U1U ?

1, dïsL 41, t. S co. Et i L c. Ad qriotoa fk poceditar. Vtddxr «pral ntaUtb di- 'iu· >it i<si?ttre afepuB acuar Dt i(«ua Acxc- t:b, «3 · : Quit seda: diwre De·» imtioaihi- tilrr usab Sed xcah r.iljtarift, hÛimî est

et *3, et nb. 3, c. 07. •Lib. 83 qoxst. q. iC, pants 3 medin fra. 4, 7 Art. p?axe*. 'ï Pn-trrej. ii ii« qcz Sect > nuilau rasus ihpi.I nh, jua opoitel icuntur?, ani Vblutikm tolecUt : sed retenu* Dn cassi «mhu *mea,* st Mte&iun ot. Si .iï-r hnttefis *M* sit aliqoj α-M, râi nibu· rrlu* «lorafiba» jIiia ιάζ+λά ώ rerr. nd sapants 3 hra »oiüBUîr<j d.îiwu. Et *tic* raso *mentir* rueet medin s.ipemes», <» axus iüφMτνα effetam aasknrr fra. 4, c:.''.3ijr. quoi ridetnr iocootrairai. Eit isüar MiitfMre 7 Art. vo.'Hfiutis diner. p?axe*. .rat fl: a inrue ♭a pi>j^r abacis c-üwxj, depesdéc *n* fimpliri inleahtt? tjs9. Si iptcr voliBUs Dei Ma habeat ihqoasi caau®. Htp ter qovd GOdu ijtfz Usai, deprad'aul rx Haphrî rjui rollsla‹e, el non hibeact raina /Liai, qsud esl iseoa- *mitti'*

ϒ Lib. 3 de Trin. *2.* in cedio lorn. 3. deprideoliM a dhini tolanbir. Et *»r toqailur A0g«fL f la 3 de Tn i I vuii mitali Phil <>tua Ubni allut ansis effertas toniincmtr* trihaere, ran ownino «Here non passent wiunorwn czterh onnibns a:urn, Ide-1, Toluubicni Dn

• Db. 83 |Bbit q. in fiaea lθra. 4. Sed contra est qcod ÜdtJLncsat in fib. S3 · ; Oœai< cmq rfkieas κι]·< «t ra qaed efiritir : aihil lawtii najas est tblanble Dei : non erro raau qn$ qarrendi EjL tlespoadeo dicttτdm, qiod mUe aodo voisxüs Dri aasia htbd.

Ad cejas eûJcn'âaa tossidzrulsm e>l, φM4 eau n>- Juntas e»73sequ*nr ÍRlcÜectao, eMca ara> rot!in;i: O6e eai'am a irejas n>leali$ el Mil, et ahcnjut intek Ii|cnüi ot intdhzaL In intHiectn aeieai sic est. qsod îi κοπβπ intdbjpî pneapiua. et H»mrj ttschûonea, htelbcesua priiripii rct ai^a *sâtuür* cofcbasio- Bif. Sol ii *latr'.kclss* in i>'0 pnvipio taspirart Cv«.rasivnca, «m inlajta a^preheadcM vlnoMte, la eo sriefiltia ctMKMoofc non caviarnUir ab lûtelletta pciad- *Œ,* quh idea nui c>t cjûÀi toi ipiia>. led efrt pnoripii esse asMf conctaiofti* Sisîblcr est ci *parte* rnlsntati<, cura we LahH flai« ad ra qu* suai »d flues, friest is intcUecla principia ad coodBUonei l*Hc «i allais oa-t a ta te il Unen, et ilia vbi « qiz ivut al flnea. telle flnem eût ri anu VOlendi ca qiu· «uni ad flees, sed si aa › a-Ja «rbi 4- nea. et ea qir «oai ?d fine», bnc nse Ma poterit : qaii ldas non c»w Hi Ipvit : rt (anes erit tenua dicere, qood tria oiibaare ca. qce ^ant ad fions, la fines. Dea$ auïrs steal απο χiα osnii in escenb'i ana lolcHigit, Jla ano aria Tilt omnia in 5sa l oeitite. Unde sin I in Deo intcUlcere cassas, n.ao c$t nisi in* IriUscT/h effedcs sed Ipse intdlijSt *cCerOn* lo eaau, lb iclîr Ones, nui rH ci eawu toksdi ra. *cpr* »oot ad finem Sul laaei tail a, qxr »unt id fiara, ordinari in 6nrm. Volt erp toe eve propter fc-c, fed non propkr li« Toll boe.

Ad prisas erfo dicendam, quod rotaotas Dei raiioni- bUh etl, iiou quod ahqald sit Deo causa io!wdi, sed io qoaatim volt unon e»^e proprn aliad.

Ad iccunduro dicrnJcra. qôod csa ich't Deoj eSeclas fie este, ut ci eiarif ceftfa protftdafit id hoc quod *tec·* ntur orio iu rrb«, non rd sapc.iaeauw ctiasi cam M'natale Dei abas cau«as qmtre. Esiet UHca caper- Txcara fl *iljn cæw* qu-irermtur. ut prit&r, el non deprideoliM a dhini tolanbir. Et *»r toqailur A0g«fL f la 3 de Tn i I vuii mitali Phil <>tua Ubni allut c. *2.* in ansis effertas toniincmtr* trihaere, ran ownino «Here cedio non passent wiunorwn czterh onnibns a:urn, Ide-1, lorn. 3. Toluubicni Dn

Ad lcrtiacn dircnda.D.qood run Drs relit effertos «se proptrr causas, quicqmqar effectos prza appeaunt aliqurn aliam effeHacæ, nuo dependent a sab Un °olanutc, Rd ex aliquo alio- Sed primi effectas ex mla ilirina wluoble drfM'oJrat, olpote si dinnios, qaod Deus rolsit borai- ng Ubere ejus.ui de'enirent iotellecUri operaato 4P ïctm opera ; ct u».'«n eun babtre inIrilectam >d k < <pod es-H boao, rt Tülait eam ttfe bumir.eui ut frarrctar »pso, ul oisplemeutum niihcni. Qa» n.-a est reduien? ad dto» flues erealM citeriora. *fyk* L34j<mc<h JepccdrM ei sicnpJtct volanblc Dei, ilii uru ex ordine eluci iiuruca aounuu.

Prima conclusio : Voluntatis Dei nulla c>! ossignabilb causa.

Secunda conclusio : Etsi Deus velit, hoc m* propter hoc, non tomen propter hoc vuît hoc.

Animadversiones circa primam conclusionrm.

Circa primam conclusionem notandum est primo, quod licet voluntatis divinæ, secundum <e sumpta? nequeat vera causa ullo m-xlû dari, nihilominus assertio hæc noa loquitur de voluntate quasi in actu primo considerata, id est, ut præcise æquivalei nostra potentis volîtivæ ; sed de volitione divina non qualicumque, sed libera, ac proinde quæ est respec u creaturarum, ut ex contextu corporis articuli constat : et similiter non intelligitur de qualicumque causa, sed de vera et propria, imo principaliter de causa efficiente : et ob id sanclus Doctor cam testimonio illo D. Augustim causalitatem efficientem excludente prohai. Quamvis cum hoc stet, ut ex exclusione causalitat s efficientis opt me inferatur exclusio causæ finalis, o!> correspondentiam, quæ inter has duas causas invenitur, non minus quant inter causas intrinsecas, materiam scilicet et formam ad invicem consideratas. 1-1. ***

Circa eamdem conclusionem notandum est secando, quod blc solet inquiri, an licet ,Da voluntatis divinæ secandum suum *esse* non detur causa; attamen respectu ejus, uta ctive terminatur ad creaturas, possit dari? Cælerum quia decisio hujus dubii satis constat ex iis, quæ disp. 3 dub. 2 diximus, uld ostendimus, quod objectum formale adæquatum divinæ voluntate, etiam quoad terminationem sumptæ, est sula divina bonitas, proplerea illud in præsenti non excitamus. Nnn hoc ipso quod objectum formale adæquatum voluniatis Dei, tam quoad suum *esse,* quam quoad suim terminationem sit divina bonitas; ac proinde nihil prater eam respiciat ut finem suorum actuum, et terminationum, oportet ut nihil creatum sit vera causa finalis respectu illius, etiam quoad terminationem considerate; atque adeo nec causa efficiens, aut aliquo aho modo, et per const quens quod nihil sit illius vera causa : siquidem sicut sola bonitas creata, eolæque res creats distinguuntur

Unguuntor realiter ab ilia, non vero divina bonitas, iu solæ illæ poterant esso vera causa ipsius.

Prior iîoîa/io *circa secundam conclusionem.*

Circa secundam conclusionem notandum est, aliud esso quod volitio finis, aut rationis finalis sit causa volitionis modiorum; aliud vero quod volitio illa velit, ut modia siat propter finem. Nam primum illud denotat causalitatom imior ipsus volitiones : ac proinde si vera et realis causalitas ibidem invenitur, debet etiam distinctio roalis inter ipsos actus reperiri. Secundum vero solum innuit causalitatem inter res ipsas volitas, eo modo quo inter easdem esse potest. Unde secundum ex his in priori assertionis prie conceditur : primum autem in posteriori negatur.

Ita Et potest utraque pars explicari, el probari sic. Quando voluntas nostra unico actu vull finem et media, tunc licet volitio finis non sil causa volitionis mediorum ; nihilominus ea, quæ sunt ad finem, vult ordinari in illuni ; ergo cum Deus unico actu velit se, qui est linis creaturarum, necnon et creaturas, quæ suijt media, ut supra explicuimus, fiet inde, ut volitio sui non sit causa volitionis liberæ creaturarum, nec volitio unius creature, volitionis alterius : quamvis tali volitione velit creaturas ordinari in se ipsum tanquam in finem, ct ex Creaturis quasdam ordinari in alias tanquam in fines proximos.

Confirmatur et explicatur. Quando intel- Û<1 lectus Angelicus unico actu intelligit essentiam et passiones;* tunc etsi cognoscat causalitatem ex parte objectorum, ac proinde essentiam esse causam passionum ; non tamen intellectio essentiæ, est causa intellectionis earumdem passionum : quia idem nequit esse causa sui ipsius : ergo similiter cam Deus unico actu vult se, et omnes creaturas, tunc etsi velit quasdam ex illis esse propter alias, et omnes propter se ipsum; nihilominus volitio sui, aut aliquarum creaturarum non erit causa volitionis aliarum : quandoquidem umeo, et eodem actu vult se, et cætera alia.

>'I· Ex quo fit quod licet divinæ volitionis, tam quoad *esse,* quam quoad terminationem activam consideratae nulla possit dari vera causa; bene umen quoad terminationem passivam, seu (quo i in idem redit) licet nihil possit esse vera causa quoad hoc, quod eat divinam volitionem tf rminari active ad aliquod creatum; attamen unum objectum passive terminans divinam volitionem potest esso causa alteri quoad hoc, quod est cadere sub eadem volitione seu terminare passivo illam. Et ratio sumitur ex dictis. Nam eicuL hoc ipso quod intellectus Angelicus unico actu cognoscat principia el conclusiones, tunc principia cognita sunt causa quare cognoscantur conclusiones, ac proinde terminatio passiva, qua unum objectum (scilicet, principia) terminat passive cognitionem, est causa quaro conclusiones eamdem passive terminent, licet activa terminatio ejusdem cognitionis prout fertur ad principia, non sit causa ipsius ut fertur ad conclusiones : ita licet non detur causa acüvæ terminationis volitionis Dei ad creaturas, bene tamen passivæ, quatenus unum objectum terminans active praedictam volitionem Dei, est causa alteri quare passive eamdem terminet volitionem seu sub eadem cadat.

δ. D.Tnow. Unde D. Thom. l cont. Gentra c. 87 inquit : *Divina bonitas esi Deo causa,* seu (quod in idem quoad præsens redit) *ratio volendi. Aliorum autem a Deo valitorum, nullum est Deo causa volendi aliud, sed unum eorum est alteri causa ut ordinem habeat ad divinam voluntatem.* Et c. 86 ait quod finis alicujus rei prius a Deo volitus, est causa quare media cadant sub divina volitione, et universaliter loquendo, quoties aliquid cadit sub eadem volitione, est causa quare cadant sub illa, cætera, quæ ad illud requiruntur.

Aliud corollarium. Csjetan. Ex quo etiam fit optime distinxisse Cajet. quatuor propositiones in præsenti. Prima, *hoc est propter hoc.* Secunda, *Deus vult, hoc esse propter hoc.* Tertia, *hoc est volilum a Deo, quia illud votitum est.* Quarta, *hoc Deus vult, quia vult illud :* et ex his tres priores esso concedendas, ut ex primis duabus ex se constat, el de tertia ex dictis l>atet, quartam vero esse negandam : quia denotat dari causam respectu terminationis activæ divinæ voluntatis : et proplerea D. Thom. in hoc art. ait : *Vull Deus, hoc esse propter hoc : sed non propter hoc, vull hoc.*

v«qnex°. Nec refert si cum Vazq. in præsenti objicias, vocem passivam eumdem reddere sensum, quam activa : et ideo idem esse, Deum cognoscere aliquid, et illud esso cognitum a Deo : ergo si hæc propositio, *Hoc est volilum a Deo, quia illud votitum est,* debet admitti, ita etiam ista, *Hoc vull Deus, quia vull illud :* siquidem hæ duæ proposi-

tiones solum differunt penes vocem activam el pasrivam.

Diliiar. Hespondetur enim, quod licet grammaticaliter idem soleat significari, voce activa et passiva; non aulem theologice, aut metaphysice. Etna licet grammaticaliter idem sit, Deum cognoscere aliquod objectum, et illud cognosci a Deo ; non autena theologice, aul metaphysics Quia hoc quoti est, Deum cognoscere illud, dicit theologico, aut metaphysics loquendo, divinam cognitionem in recto, ct objectum in obliquo : at vero quod objectum sit cognituip a Deo dicit in recto Jut mulli, de quo alibi, volunt- denominationem extrinsecam proveniente a divina cognitione. Ita ergo similiter, *Deum velle hoc, quia tuli illud,* est theologice distinctum ab hoc quod est : *Hoc colitum a Deo, quia illud esi colitum.* Nam perprimam propositionem significator, dari causam terminationis aelivæ, divina? voli · tionis, quod esc falsum» si de vera et propria causa loquamur, ut in praesenti loquimur. Per secundam vero innuitur, hanc causalitalem tantum esse ex parte objectorum, quatenus quod unum terminet passive divinam volitionem, est causa alteri quare eam etiam terminet.

AddiU* neoiofl Kmr. Adde cum Nazario in præsenti, quod saltim vox activa, et passiva reddit enmdem sensam, si theologice loquamur, quoties passivum æqualur activo; non autem quando activum superexcedit passivum, ita ut una sit actio; et multa» passiones, ut suo modo in præsenli contingit. Videatur tamen Cajetnn. in praesenti.

OjeL 7. Abj. objectio. Nec etiam refert si secundo objicias, °Pcra meritoria esse saltim causam moralem divinæ voluntatis quoad terminationem activam, qua vult dare premium propter illa : ergo, etc. Antecedens probatur. Tum quia videtur impossibile quod quis mereatur, ul premium sit volitum a Deo propter bona opera, et quod non mereatur, Deam velle conferre illi prædictum premium propter talia opera. Tum etiam : quia id videtur constare ex proprio modo causandi causa monilis et meritoria», ut condistinguitur a causa physica et naturali : qui consistit in hoc quod causa moralis non influit immediate in effectum, sed in voluntatem agentis liberi inclinando eam nd productionem effectus, ut constat in merito et oratione : nam meritum non dicitur causa praemii, quia immediate influit in illud ; sed quia movet voluntatem praemiantis ut illud conferat : et similiter oratio in tantum dicitur causa benedicit impetrati in quantum inclinat voluntatem conferentis illud : ergo immediatius meretur, quod Deus velit rem, quam quod res sit volita, ct causata a Ileo.

Despondetur enim negando antecedens, el ad primam probationem negari etiam debet antecedens propter ra. quæ statim dicemus. Et ad secundam dicendum est, ex ea convinci dari causalitatem ex parte objecti voliti inter meritum et premium, ac proinde quoad terminationes passivas, secundum quas cadunt sub divina voluntate, non tamen quo<l meritum sit causa moralis respectu terminationis activa», qua Deus vult premium largiri. El ratio est ea, quam disput. 3 dub. 2 adduximus, et in secunda animadversione circa hunc art. n. 2 tetigimus. scilicet quod objectum formale adæqunlum divinæ voluntatis, adhuc quoad terminationem acinam eunsideralæ, est divina bonitas. Et ita voluntas Dei nequit moveri a bonitate, quæest in merito creato ad volendum premium ; sed ratio formalis motiva tantum potest esse divina bonitas. Et propterea disp. citata n. 29 et deinceps asserebamus, Deum erga solam suam bonitatem posse habere amorem affectionis; ac proinde bonitas, quæ est in merito creato, non poterit esse causa meritoria respectu volitionis divinæ, aut terminationis activæ ejus, licet requiratur per modum objecti materialis, prius in suo genere enusæ voliti, ad passivam terminationem præmii, seu ail hoc ut premium pissive cadat ordine exacutionis sub divina voluntate : siquidem ad hoc ut esset causa moralis, et meritoria respectu terminationis activa* desiderabatur, ut ex dictis di-ψ. el dub. citatis constat, quod meritum, et ejus bonitas essent rcotivum formale divinæ voluntatis; non tamen hoc desideratur ad hoc quod meritum sit causa meritoria præmii, seu hujus quod est premium esse volitum ordine execut'onÎB, ut ex ibidem dictis liquet : et propterea illud prius non minus repugnat, quam quod bonitas creata sit objectum formale voluntatis Dei : quod quidem non posse cohærere cum ejus infiniti perfectione, satis ex dictis loco citato constat.

Undo discrimen illud, quo i in hac objectione constituitur inter causam moralem meritoriam ex una parte, ct physicam ex alia, solam habet locum in creatoris, quæ propter sui imperfectionem possunt excitari tanqoam a motivu lornnh a bonitate creata existent* in opere meritorio, ratione cujus premia largiuntur.

Poslerior animadversio circa eamdem secundam conclusionem.

i Ultimo circa eamdein conclusionem notandam est, quod circa eam «olet inquiri : qualiter sit assignandus ordo prioris, ct posterioris secundum rationum inter dureta divinæ voluntatis. Cadorum quia dohoe in tract, de Pnudestinatione aliquid dicemus, ct fore nihil controvcrsiæ quoad rem ipsam inter Doctores est, ideo in hoc ultimo notabili, breviter rem hanc attingentes dicimus, prædictum ordinem aliquindo sumi ex ipsis objectis, aliquando woex ipsa divina voluntate.

E.··· ^nlGonzal. Explicatur hoc. Etenim, ut optimo notandam est, quod circa eam «olet inquiri : qualiter sit assignandus ordo prioris, ct posterioris secundum rationum inter dureta divinæ voluntatis. Cadorum quia dohoe in tract, de Pnudestinatione aliquid dicemus, ct fore nihil controvcrsiæ quoad rem ipsam inter Doctores est, ideo in hoc ultimo notabili, breviter rem hanc attingentes dicimus, prædictum ordinem aliquindo sumi ex ipsis objectis, aliquando woex ipsa divina voluntate.

ARTTCVLVS VI.

Vitia t+UnUf Da tenper ixyitcTtr *

J JL«L IweMef. VU ut qpM «donu* Dii i t.:* ir«fr· jk . Di il r ia Ajk>L I W T»r.. ' ï. cî /. i. i4** Uc·'» wjlvato Muirr. fim.cl jJ jçn>U<>- M J.et urire : *rl feoe iu creati : w>a- tc, q, *ba* o λ «tufre larkter. *3 ».·. * HHrfWf x MMi Kirilfe aJ mhss, iu v.*lnn· o. 'tv?·. f>< Uo·» >ctl Il· î5 >n< oeti· u io b - etfo >ill nane cl 'm>bc k«na fil : melu r»t«j I- aa pes- li >, /a«*. ter., qiit Loi ÊUD! ; MeT(4 o il Us Da e.cAr^. f» 4JÜ*L t :ᵖ Prrforea JJüm·Ü·r Dei·tva·mi·em»a·:·· iwu r4a exdv- It. art. ·l«< Pt diflBJD · rfftxUi pri- 4 corp. ω* pv*e!·l impoirri jrr de^erlcm oonç Ktaidr : Meet • AH. rfcetfs iiriitis &{hr itepediter pr. pter dchhtaïeo ti- l;z : erga rl *t&e·»* dritwt* v^uUti* MteU tKr<«hri prêter det-i».aB wriadifiB exsania. Auβ crp ivta»· tt> Dei B<aptr jupfcur. S.d c n:n «I, qavd d»>dir ia I*>D. 113 : Obbm «jer- TOltit Ik-β· frrit. H'jf.ndt > ώ;τΛÎ»η qr/1 Etfewe est T^otites sen- per tup^ru

4» *M tojia* etideitim e-i»*i-Wardam fit.qmdeasi efeetM cûiûraicUr ><eMl wYte&a »oas foraani, eadea ratio '4 iij <;·-·:· .«jmritej.q»* eitia eaiu*MnuiLbai. lα f>rai> Jult-3 ad. qsM lieet a'jqtid posrit drterrr sb sl qci pr.irsUn, UKea a forma usaer»* i eUil *4e*- fl^ne pxesi. Poict euia ose diqeid.qQrtd rwn rM boso re· c.m 3Qtrm po-.esi rs«e sliqiid qt*d ηΛα ul cta. Laie h< idee in a .? » ζMΛ^αί oportet. Putrtt <τ·η kliqatd Peri nin ordiaaa zJirôcf cwa Partir'Uns apeati'. iwa num ettn ot^oen aluoju αα- anver-j'j., *»b q-ı ca&es aa*T partirabir> eoa- prd^adantor Qcia m aUqaa eatM ;uruejbn$ drfkxjf a sei efre:a. hoc e*l pnpter ih'qua alisu nsoa prtieo- hrra taprdufikm, ijxj owuactar seb unbar rjusat ann vrsihs. L>d· drtU* onlittD asriersalii nolb modo p.'k5t nire. F.t Mr rtutii pilet a corpora.ite«. Po- Potest eii» ispr dtn. nod ali«ca sirlU eoa inlooi &a>a

efertnia SH ucj»o qntrroqve rfctlss rx ü c m coqoren inpedieate ta Jibes roaseqejtBr. c;<rtet qood rHvcjlfflr per afiqtuj aasi* ncdii· in saricnaien tirtntrm priori Ctrl·. Csai izitir v Jbd Ü» Dei .«it uniiero- Ls cauQ omniaa raao, iapossibite est. qsod divi&i «o- JnaUi wai ηTii.'io non ojsseqci.Er. Unde quod recedere lidetar a dniei loknlite Recedam anna ordinem, reh- Mtar in jpum sercadoo alien. Sicat peccator, qoi qan- Ncj »i *in te* receJit a d.Mtu lolioate peccando, iscii.: ia ordinr» diriw «oîs&uii«. dvs per *fju* jastituapa- lilw.

Ad ptimam enjo dicctdam <p<d Hind «rrbaa Apo*?olζ quod Dens Wit *oscrt tusiar* Mhfe» fieri, cte. potest triÿHdter intelluû. Vao bMo nt six arroauBCib diMnbs- tio secanda» hunc tet^nsi. Deas «cil *11'05 fieri oar.es hoainej, qui >atnsior : twa quia naUas homo eit. qura f Lite. silnu firn non «ri'l; <ed qtin Dallas nlm fit.qsea 1 be nui «cilt salram Cwi, «I αiα! Λδκο*1. f Secondo potest prad. intelHci nt Cat dritnbB'h pro peseribas »inpbni.a, et S>M|. {. non pra M»fdi.< garnira, secundos hone scihne Deas b Eocb. Tilt de qiobbel sûla tx-minin ulios fieri narw.rt fir' DitM. Jadjrus rt Gentiles, panos et taaxcos. w Uaca *Mwsrt* de Mηχτώ- sülibrt. TrrtJO seeaudan Dasuternui h j * de roluatite intcrcderte, oon de «vtoabte Cl ,,b· 4 cûBjfijiieate. Qf* q®i4ftndistindru noa jcf.piiar m parte i I^iai dirior, io q» nibil rst pni« vfl pente- i n : — nw ci i'anr '°i·{oπια

· h ·i Atl iotrilertaio coasiihnMni eet, mm! nn^n-] 'D· 3 4cU|oe werfode® q«od Matus *crt.rie* e*t ^'Iitatu a Dro. fiiii' «Un pateii esse io Miaxa *ui eanridrarifroe. pe- fib-hw atedute n»n<ideniar. bonam «d wlam, nrit a 1 fr-mtcaet allqao sdjnacto roa<>dentnr. qa« a h · ***f iA«».·<·Γ3îlo e routrino ie b4<t. Sf- ■ "y· en toaiiara dw CH bonae : et Marinera ocridl «t ejlaat «rt<md«4i »L i β ttmridrraliioocto. Sed ii i<J- Λ·! I–t dJ1*! rm 3Ii|»c.u Laminera qavd »1 Mwiritb. wl fa». i»jb ». ‹ε i·j prjrria μ M'ii'ilahsî», »ic bvMMg e*1 eaa sa/kdi î ei Ve mj tfel *i< r3<n '°-*** pcîc*t dH. Ifdev jarigs > i| ·· · ·: *r \ ilt–r. i ·-·.. c. core *rt* · |»cnf> r ' ; .rainibin oψ- 'Ii. Smilitef Df» anle- fral.up fAirnfcr vili guinea hoainnn «jiwri, »cd 15. «ull na/Mdaci damnari, teenndem ri.ieulQaj ʰjx jn»h- II". Aeque tamen id qatwl antecedenter τολαπια*. «impii*

citer TOISBQf, 501 5<ΥΠΠιlΰΠ1 qaid ; quü tftluou» rr-5> nier ad m »cc»n<l<Hn «jncri in se ipsris MI, io h rp* otansut iα particulari. Un<k rimpjbiter Uimi *4. qehl Metata» qo.xi xolumv» Illnd «vtisidcratx? nr-dB*laaiu* j arhcubnbQ>. «jib·d ml roniM*|ctrkr v /. Code úια.»pα.| judri juMu* >in;4intei »ttU. E.»cuiaa 5UÂpm-i|; %rtl treundutn qun! vtHcl erà Wt, ttiticvt in qujaUci r>t bo«o. ni^ù |rf Int te idteius a^aluu vohonx et put Mid De» M».p«KxUT Hilt, fli, lied illud, quad >v*t- (kairr mit. ooa Mal .U s«i»nd*ila itatndGts.qaed actos rocnôtrilnriirXi *f>t jreandun qood cftiruitain r>l in fojitDfcrali· ' rtw astra virtrôs appcüUsæ rM nrdtnâïusad rr> •cmtw d ia se ijàij 5«nl ui (quid antra potest titer rt- DCvea culis rt veri, tatam ot rirtcalitrr ia Dcû,«dm lôlicj eibIH in creatih Et ideo Dcui «fn set imuac urutt, Ben u ^cq \u.l cotce bnooa : ui·κ i> un salt sc, >n qaj urtoatiter urnae bODcmcuaiL Ad tertiam dternᵈm, qaed caasa prisa Ut* peied impediri a >so Héclu r<r Jetrctan hcïiU, qaaeda noa ert oahrnalilrr prima, seb 5e übbm <wa : qatj 5K rfec4c5 nulfo ÜBalo (klot «a ûrdiiuAi endcrc. n sic es: Je volanute Da, ai dirtca est ·.

Prima conclusio : Voluntas Dei alia anlecedens. alia consequens ; ilia est voluntas secandum quid, bæc wm voluntas singilicitar.

Sti-unda conclusio : Voluntas anLôeekût non semper impletur, secus vero volunt» consequens.

DISPUTATIO IX.

A voluntate Dei antecedente, et conséquente, et an utraque temper impleatur?

Consulto in titulo disputationis duo ilia ibidem recensita conjungimus, ut itt ulramque articuli conclusionem explicemus.

DUBIUM I.

Quid sit voluntas Dei antecedens quite consequens, et an h,rc divisio sil cdx- quata divinx voluntati seu volilioni?

Pro bujus dubii decisione notandum est, quod bonum v. g. dupliciter potest considerari : ve! absolute, el secundum se, ÔQ secundum ea, quæ ab intrinseco, et ex genere ac specie sua affert, vel secundum quod est adjunctam, et vestitum peculiaribus circumstantiis, tunc occurrentibus. Hæc autem duplex consideratio non utcunque illi competit, sed ordine quodam : ita quidem quod secundum se sumptum præit ‹· ipsum ut vestitum particularibus circumstantiis : quia hæc superinduitio illarum est voluti quoddam accidens respecta prædicti boni ; et cons°qunnter idem erit, quoad præsens attinet, considerare bonum secundum se, ac concipere illud secundum primam considerationem seu considorabilitatem. quam ex se offert intellectui in ordine

dîne ad voluntatem. Sicut etiam in idem redit, consideraro ipsum ut vestitum particolanbus circumstantiis, ac concipere illud fecundum ultimam consideralionem, seu considera bilitatam sui in online ad voluntatem.

Hoceigo supposito dicendum est primo. Voluntas Dei antecedens, est voluntas illa, quæ fertur in bonum absolute, et secundum se consideratum, ac proinde in prima sui consideratione jam explicata sumptum. Voluntas vero consequens, est voluntas ejusdem boni ul vestiti particularibus circumstantiis occurrentibus, et consequenter secundum posteriorem sui consideratio- *:Λ·πβη. Hæc est D. Thom, in præsenli, nec- non el Damasceni, ut vult idem Angelicus Doctor, quem communiter ejus discipuli sequuntur.

I. Probatur el explicatur simul. Nam stante ted divina voluntate, quantum est ex se in actu *** secundo, saltim quoad positivum, vel quoad sea.il qnod in recto talis actus affert, positu- que ex parte objectorum congrua, et decente voiibilitale, intelligimus divinam voluntatem terminari ad illam juxta exigentiam illius ralionis in eo statu, in quo eim volibilem esse cognoscit : et quia prius fstqnod res habent secundum se -seu, ut loquitur D. Thom., in prima sui consident one seu considerabilitate) quam quoi habent omnino in particulari, et adjunctis omnibus circumstantiis (quod appellat sanctu Doctor consequentem, seu posteriorem rei considerationem) ideo voluntas divina prius terminari solet ad rem in illo primo rtita, quam in posteriori : et volilio illa prior, vocatur antecedens, sicut etiam conjuratio rerum secundum se est prior, el intecedens consideratio : et similiter posterior volitio ob oppositam rationem, stet nuncupatur consequens.

Ceteram Gabriel Vazquez disp. 80 hu- : primæ partis, oppositum sentit dicens, quod secundum Damascenum voluntas antecedens, est eorum quæ ex Deo manant, focesl ita ex Deo solo, ut nullam ex nostris bonis, vel malis operibus sumat occasionem Voluntas vero consequens, &»t illa qxa ex nobis ortum habet, ei occasione eorum quæ accidunt scilicet peccatorum, ttt : et probat testimonio ejusdem Damascerti, qui lib. contra Manich. aliquantulum u:e linem sic inquit : *Primaria voluntas* I *ul id quod quispiam ex se ipso vult. Secunteia vero id, quod earum rerum, qux con~ tiqnnl, causa vult.* El lib. I de fido cap. 9 circa finem explicans locum Pauli, *Deus Vidt omnet homines salvos fieri,* Ha assent : *Deus ul bonitate præslans primai ic quidem omnes homines servari^ ac regni sui compotes esse vult. Neque enim supplicii aut cru·ciiilus causa, verum ad hoc ut bonitatis ipsius participes simus, nos effinxit. Ut justus autrui, iis quoque qui peccant, panam inferni nihilominus vult : at illud prius, antecedens voluntas scu beneplacitum dicitur, ex ipso manans; secundum autem, consequens volunlas ac promissio, a nostro vitio oilum ducejis.*

Sed ceno non apparet, quomodo possit 3. inter se cohærere id, quod Vazquez in huc *4^βΓ2· art. fatetur, scilicet D. Thom. apprime Damasceni mentem attigisse, cum hoc quod est eumdem Damascenum aliter voluntatem antecedentem, et consequentem, quam Doct. Angel, explicuisse. Maximo cum idem D. Thom. exponens nauuram voluntatis antecedentis, et consequentis, agensquo de illo loco Pauli I ad Timotb. 2, scilicet, *Deus vult omnes homines salvos fieri,* semper addat hoc verbum, scilicet : *secundum Damascenum,* ul sic innuat se illius mentem sequi.

Quare respondetur, quod cum Damas- Dihhor. cenus inquit, voluntatem secundariam, seu consequentem esse earum rerum, quæ contingunt causa, gratis a Vazq. limitatur ad peccata tantum; sed ad res existentes cum suis particularibus circumstantiis referri debet. Hæ enim dicuntur contingere. Tum quia secundum existentiam efficaciter omnino re ipsa ponendam cum suis circumstantiis res omnes creatæ putuerunt simpliciter esse, vel non esse; ac proinde sic optime dicuntur contingere. Tum etiam : quia res in communi non contingunt, sed in particulari, et non utcumque in particulari, sed cum suis peculiaribus circumstantiis, a qu bus ut ro ipsa, et de factu in exeeutione efficaciter ponendæ, denudari non possunt. Unde idem ont dicere : voluntatem secundariam esso id quo I Deus vult, causa earum rerum quæ contingunt; ac asserero esso id quod Deus vult, seu esse volitionem Dei in ordine ad existentiam rerum in particulari omnino, ita ut volilio illa terminetur ad oxeciitionem rei cum suis peculiaribus circumstantiis efficaciter ponendam.

Consulto autem dixit Damasc. voluntatem secundariam esse earum rerum, quæ Aniuud- contingunt causa, vel quia illis benefacit, TrrjJO. bona in particulari concedendo, vel quia

fe^ l . '.fr 9 l' -

r>' ı «

si permittantur mala contingere, tunc causa eorum, seu eorum peccatorum occasione, vult Deus. moJo supni insinuato, punitionem el pcvnam. AntecedentT autem dicitur Deus ex se ipso velle : quia saltem omnium hominum salutem secundum se sumptam sic vult, sicquc illi placet ut eam juxta Chrysosiomt phrasin, ex suæ bonitatis abundantia desideret seu quasi desideret.

A4Au βΛΥ:Ε· Adde, quod volens res secundum se, et (si sic licet loqui) quasi in communi, West, non cum peculiaribus circunsiantiis, et eis attentis, dicitur ex se ipso velle : quia tunc cum personarum in [articulari omnino merita non intueatur, oportet ut benefacere volens, cx so ipso beneficium impendere velit. SoJ de hoc infra sermo redibit : ubi quomodo hoc ultimum inlelligendum sit explicabitur.

Apertio lortenor secundum testimonium patet ex diclis.

Ex quo inferendum, et dicendam est secundo, divisionem prædictam voluntatis in antecedentem, et consequentem esse omnino adæquatam, ac proinde comprehendere omnem volitionem in Deo repertam. Hæc esc contra Vazq. disp. 83 cap. 3 qui ultra prædictis duas voluntates seu volitiones existimat ponendam esse aliam scilicet concomitantem, qua Deus decernat efficaciter concurrero nohiscum ad consensum, verbi gratia, quem vocali gratiœ præbemus : quia voluntatem consequentem, quam ab hac concomitante distinguit, asserit eam es*e, qua ex prævisione nostrorum operum decernit efficaciter aliquid.

Cæterum sententia hæc ab antiqua Doctorum doctrina, discedens, sic ex praecedentibus eliditur, et simul nostra assertio suadetur. Quia nomen voluntatis antecedentis, el notior respectus rationis, quem fundat, non sumitur respectu cujuscumque antecessionis, se l respectu illius voluntatis, qua objectum secundum se ut jam explicuimus (quæ est prior illius consideratio respicitur; cum voluntas consequens de objecto omnino in particulari exequendo (qnæ est poster or consideratio) sit : ergo quantumvis in objectis exequendis, et ut pertinentibus ad hanc secundam voluntatem, possit esse aliquis ordo prioris, el posterioris, hic tamen ordo non extrahit objecta al» online, et latitudine voluntatis consequentis. Sicut etiam si in objectis secundum se, et quasi LnçonimunLsou non omninoinjparticulari sumptis, sil aliqua consideratio prior h posterior : quia tamen utraquo sistit in Titione objecti secundum se, et non witi peculiaribus circumstantiis, utraqno etiis ad voluntatem antecedentem pertinebit

Unde obiter id attente notandum «t.u falso asserere plures ex Patribus Societati voluntatem antecedentem esse illam, ıpınostrum antecedit consensum. Si enimtoe esset verum, fieret inde ul voluntas comequens, esset dicenda antecedens : iu e: nullo modo ab ea distingueretur ; quippe quæ, ut jam dicemus, nostrum antecedit consensum; imu et illuni efficaciter infert.

Nec refert si objicias, quod juxta Damii- i cenum [totius videbatur dicendum, voluntatem De: ex eo dici antecedentem, quii nostrum antecedit consensum. Nam qw: diffiniens voluntatem consequentem, inquit, esse eorum quæ contingunt causa : ergo sentit solam illam esse, quæ supponit consensum contingentem nostræ voluntatis j ac proinde ilia erit voluntas antecedens, qu.æ illum non supponit. Hæc ultima consequentia jatet ex pr.ori. Prior vero ex antecedenti. Quoniam id, quod est eorum quæ contingunt causa, ac proinde id, quod est causa, seu occasione nostri consensus costingentis, debet supponere illum. ❙

Respondetur enim ex dictis sensum Damasceni tantum esse, voluntatem consequentem eo tendere, ut velit res cum omnibus suis circumstantiis, hic et nunc occurrentibus, ac proinde ut hic et nunc contingunt, sicut si diceretur, misericordiam Dei esse sublevandi miseriam causa: per quod non significaretur sublevationem miseriæ præcedere ipsam misericordiam, bene tamen e contra.

DUBIUM II.

^η voluntas antecedens sit voluntas secundum quid. el voluntas consequens, «ʜ luntas simpliciter, el quomodo inter te comparentur?

Dicendum est primo, voluntatem IM ^· antecedenlem, esse voluntatem secundnm quid, voluntatem vero consequentem esse * voluntatem simpliciter. Hæc est contra Gabriel. Vazq. disp. 83 cap. 3 num. 14, sed^ cam tenet D. Thom. in præsenli in sulu-^3 tione ad l et cum eo ThomDtæ. Et probatur ratione ipsius, et ex dictis dub. pnec. u· desumpta. Nam cum voluntas feratur in res prout sunt in se ipsis, et res ut sunt simpliciter in se ipsis, considerentur omnino in particulari, et vestita· peculiaribus circum·süntüs, hinc est quod voluntas consequens tendens in illas ut sic consideratas, sit volantis simpliciter. Cæterum cum bonum prout dicit præcise bonitatem convenientem sibi ex specie sua, seu ul non consideratur cum omnibus circumstantiis hic et nunc occurrentibus, non sit bonum omnino in so ipso existons, sed sit velati in via ad boc, et consequenter secundam quid censeatur esse in se ipso; fil inde, ut voluntas quæ fertur in illud, cum hac præcisione sumptum, tantum sit voluntas secundum quid.

Confirmatur. Nam volitio simpliciter circa aliquam rem ponit a parte rei saltim in affectu ipsam, alioqui non erit volitio simpliciter ejusdem rei : ergo est volitio illius ut vestitæ particularibus circumstantiis, quia non aliter est a parte rei ponibiiis : ergo etiam volitio rei ut vestilæ peculiaribus circumstantiis coincidit cum volitione simpliciter ipsius : quandoquidem talis volitio extenditur ad volendum absolute rei quidquid ei est necessarium ut simpliciter sit. Sicuti et ob oppositam rationem volitio, qua quis vult bonum secundum se sumptum, et non ut vestitum particularibus circumstantiis, non erit voluntas simpliciter, sed secundum quid, et potius velleitas, quam volitio, ut docet S. Doctor. Quæ quidem explicari posset per hoc complexum : bonum hoc quantum est ex vi bonitatis, quam ex se affert, placet appetitui : et licet illud absolute, et simpliciter non vult, hoc non provenit ex eo quod secundum se sumptum non placeat actu appetitui ; sed propter concursum peculiarem circumstantiarum cum quibus est involutum.

Et explicari potest assert io præsens exem- ~pio mercatoris qui ad evadendum naufragum, et salvandam vitam projicit merces proprias in mare. Hic enim vult per voluntttem antecedentem, et simplicem allectum 3!as non projicere : et ideo tactus dolore cordis intrinsecus easdem projicit. Cæterum Tolantas illa tantum est voluntas secundum quid, non vero simpliciter et absoluta : quandoquidem hæc cohærerc simul non potat com altera illa voluntate, qua de facto aidem in mare projicit. Et tota ratio ob ▪pnm est voluntas secundum quid, et intra faites velleilatis manens, est. Quia non roll conservationem mercium, quatenus nrtitam cum illa circumstantia periculi, q»d incurrit ratione illarum : ac proinde non vult ipsam, ul omnino in particulari occurrit, sed tantum secundum quid, ct secundum se acceptam, ratione commodi, quod talis conservatio ex se alteri : cl ita quod contingatur non velit conservationem mercium absoluto cl simpliciter, non provenit ex eo quod pnedicta conservatio secundum se sumpta non placeat actu appetitui, sed propter concursum particularium circumstantiarum tunc occurrentium.

Sic sane in voluntate antecedente, qua Deus vult v. g, salvari omnes homines, philosophandum est. Nam salus ælema omnium illorum secundum se bona est, el ob id volita fuit a Deo voluntate antecedente, juxta illud Pauli l ad Timot. 2 : *Deus vult omnes homines salvos fieri, cl ad agnitionem veritatis venire.* Ubi illa particula *vult,* do hac voluntate antecedente intclligi debet, ut bene expendit D. Thom. Cæterum talis voluntas non est voluntas simpliciter : quia cum praevideret Deus, quod si omnes homines de facto æternam salutem consequerentur. tunc impediretur bonum universale providentiæ divinæ, ac perfectio universi, ad quam requiruntur diversi gradus in rebus; impediretur etiam manifestatio justiliæ divinæ, et major splendor misericordiæ circa electos : ideo habuit voluntatem simpliciter non conferendi omnibus æternam salutem. Et tota ratio ob quam prior illa· voluntas non est voluntas simpliciter, ac proinde nec omnino efficax, est : Quia non vult cunctis salutem, ut vestitam illis peculiaribus circumstantiis, sed solum secundum se, el in illo quasi statu præcisionis. Huc etiam spectat exemplum illud judicis aliatum a D. Thoma : quod quia satis perspicue quoad præsens ab eo adducitur, ideo non est opus illud in præsenti adjicere.

0. Assertio

Ex quo inferendum, el dicendum est secundo. Quod voluntas antecedens, cl consequens non sunt ita inter se opposilæ, ut id quod est volitum voluntate antecedente, debeat esse nolitum voluntate consequente, quamvis id sæpe contingat, sicuti et oppositum. Hæc est juxta mentem D. Thom. D.Thom in l sententiarum ad Anibaldum dist. 46 quæst. unie. art. 2 ad secundum, ct ratio Kalio assertionis quoad omnes sui partes, est. apertio · Quia sæpe id, quod secundum se est bonum, DIS. et appetibile, potest hic et nunc, ut adjunctum peculiaribus circumstantiis, vel esse malum, saltim quatenus privat majori bono, vel non esse ita appetibile quatenus non ita conducit ad aliquod aliud bonum, quod appetens intendere potest : ac proinde queit

secandum istam rationem induero etiam aliquam rationem mali ut in exemplis in assertione prmcedenil allatis cerni potest, ac proinde poterii secundum illam priorem rationem esse volilum voluntate antecedente. sicuii et secundum posteriorem nolitum volunUto consequente.

!/· Γ.

Et similiter lale bonum etiam ut vestitum pocoliarilms circumstantiis, seu oUeniisomnibus illis, potest vel manere sub majori ratione boni, vel esse satis arcommOdainm in oniine ad exacutionem alicujus finis intend, aut intendibihs : et ideo potent secundam uiramque rationem, ei secundam utramque volanutem esse voiitum.

Et explicari potest hoc ultimum exemplo Ineat nationis, quæ secundum se considerata bona est, imo et maxime bona, ei ideo voluntate arlece-lente fuit volita : ct quia etiam ul conjuncta cum pnicularibus circumsteitiis. quæ respecta illius oeeurruni, adhuc mansit valde accommodati ad summam manifestationem justitiæ, misericordia·, ac liheralitat's divinæ, necnon el ea* terorum attributorum, ideo poiuii magis in parlirulari. et cum omnibus circumstantiis vokbilibus tunc occurrentibus esse volita voluntite consequente, imo el de facto sic volto fail.

DUBILM III.

fn in beo voluntas antecedens , sit verus actus voluntatis formaliter in ipsa et non solum eminenter exislens! ubi etiam agitur an voluntas antecedens semper impicaturi

io. Dubium hoc majoris claritatis gratia proccifi^et volunUtc anlcce^ent0 salvandi l^Tinoi. omnes, quam Paulus ⁞ ad Timoth. cap. 2 c ·· satis innuit, an nimirum hæc sit in Deo formaliter? et quod de illa dictum fuerit, poterit ad alias voluntates seu voliliones divinas proporiiooe servata applicari?

Refertur prior opinio.

Prima seutentia asserit, voluntatem illam antecedentem, qua Deus communiter dicitur velle salutem cmnmm bomiuum. non rej oriri in ipso formaliter, se»! solum eminenter. quatenus nimirum vult, et causal in nubis vulitionem, qua velimus omnes salvari, ot consequenter nullam esse in Deo formalem voluntatem, quæ non imptatar. Quia tota ralio ob quam voluntas ilfa antecedens diciiur ab hac sententia non *<·« Deo formaliter. el immediato terminai? ;J salutem omnium hominum, esi. Quit Ufa voluntas non est implete : et omnis v(vv> divina hoc ipso quod telis petit impleri. Iu D. Donavent. in ⁞ dist. i6 art. ⁞ quo»!. ! ubi el'am Scotus, imo ct Major qor.<i. unica. Alex. Alensis ⁞ p. q. 36 membrot, C Marailius in ⁞ quæst. 45 art. ⁞ favet Ca/tan. ⁞ ad Timoth. cap. 2, et Zumel in pnsenii disp. 2 ubi hanc sententiam repu »:t y probabiliorem. 4

Sententia hæc ⁞res partes in so conürpl Prima, quoi talis actus non repertoria Deo formaliter. Secunda vero, quod sit b eo eminenter. Tertia tandem, quod cmrb voluntas sen volitio Dei in ipso fornulr.-r exbiens impletur. Et quidem secunda eridens est, quandoquidem ex se constat talea vu',un talem, et desiderium salutis omnium hominum reperiri mnltotics in nobis, a: proinle esse ad minus eminenter in Deo. Siculi etiam tertia pars ex hac secunda, semel tamen admissa prima, aperte sequitor: et ideo sententia hæc, quoad primam partem solum, indiget probatione, qoanm etiam plura quæ ad omnes partes confirmandas deserviant, sini necessario ob rerum connexionem admiscenda.

Probatur ergo prima pars ex ilio Psalmi: *Omnia quzeumque voluit fecit.* Et ex illo » Isaiæ : *Omnis voluntas mea fiet.* Ubi, ut vi·» des, de omni voluntate existent© in Deo formaliter, dicitur adimplendam esse : ergd cum voluntas antecedens immediate terminata ad salutem omnium hominum ;de qu in particulari procedit dubium) non impleatur, fiet inde cam non esse in Deo formabter, sed tantum eminenter, quatenus vult, ut nos velimus talem salutem. Id quod videtur dixisse August, lib. de Correctione et $ gratia cap. 15 ubi sic ait : *Potest etiam su inldligi, quod omnes homines Deus vult salvos fieri, quoniam nos facil velle, sicut miA spiritism Füü sui clamantem 'ibba Pater, idest, nos clamare facientem :* ergo secandum August, prodicte volitio immedkite terminate ad salutem omnium hominum, lanium est in Deo eminenter seu causaliter.

Deinde ratione hæc eadem pars probatur. Cum aliquis potest aliquem salvare, el non salvat, plane convincitur non habere forma' 6 liter voluntatem cum salvandi : sed Defle j j potest salvare omnes homines, et nun sal-' vat . ergo non habet formaliter voluntatdD eo*

eos salvaudi : ac proindo voluntas illa salWhli nun erit vera, et positiva voluntas.

i: Confirmatur. Voluntas antecedens in hominibus reperta sedem inter voluntates efficaces haberet, si absque incommodo, et periculo posset nd exeeutionem usque deduci : unde optimo a posteriori colligeremus defectum talis voluntatis in eo qui cum posset sine ullo periculo, aut incommodo aliquid exequi, nihilominus iilud non oxequerulur : etgo cum Deus sil omnipotens, ac proindo sine ullo incommodo, aut periculo possit pro sua voluntate, et dira omnem injustiliamsalvare omnes, optime colligetur quod si semel non salvat, non habuit talem votantatem antecedentem, sicut o converso ri habuit illam, omnes infallibiliter salvarentur. Antecedens patet in voluntate ilia antecedente mercatoris nolentis proprias merces in mare jactare. Si enim omni semoto incommodo, aut periculo posset eas consernre, tunc volnntas illa non projiciendi essa absque dubio efficax.

ii Secundo. Cum hoc quod est velle aliquem alvum fieri non solum habet oppositionem reprobatio positiva, qua prævisis malis operibus decernit Deus punire pœna æterna habentem illa ; sed etiam reprobatio negafira, quæ est ante operum provisionem, et consistit in non electione horum hominum idgloriam, sive in voluntate non eligendi : at Deus habuit circa multos hanc non electioneai, vel voluntatem jam dictam : ergo Wfl fuit in illo positiva voluntas salvandi omnes. Major videtur certa. Quia non potest stare, quod quis ex se, et absque pnensione merili, vel demeriti velit donare ihquid; ct quod stante hac voluntate, el tea proviso aliquo demerito ex parte ejus, φά laïc donum recepturus est, nihilominus ei?e ipso absolute, et efficaciter velit ilhid :od donaro, ul intuenti patebit. Minor vero prubdlur ex illo ad Roman. 9 : *Cum nondim nnti fuissent aut aliquid boni aul mali ^issent, etc. Jacob dilexi, Esau autem odio* A fahi.Quod testimonium explicat D. Thom. I H ibidim lect. 2 de predestination©, et reproI klione, asserens utramque esse ante præI via merita, vel demerita.

•4*. Confirmatur. Quia licet gratis daremus, frehetam voluntatem non opponi cum alia Mantele in Deo reperta ; nihilominus non ^test negari, quin utiose ir. Deo ponatur : ergo, etc. Antecedens probatur. Quia si b?as volantale consequente vult plures non fclnri, ad nihil deservit voluntas illa salvandi cunctos, quippe quæ circa eos, qui non salvantur, nullum est effectam habitura : ac proind·' ad nihil deservi!. E' simiIiter ciica reliquos pradesiinatos nihil operatur : quia vodem modo resp cil omnes, sive reprobos, sive prædcstinatos ; sed sola voluntas consequens, est quæ in illis suum sortitur efiecium.

Ultimo. Omnis libera voluntas Dei est efficax, maxime ea, qua vult eommuricue L 10301 «'iquod bonum : sed hæc volantes forata'i-1er, ut est salvandi omnes, non est effic n, alloqui omnes salvarentur : ergo forma iter ut est circa omnes, non esc in Deu. imo neque ut est circa aliquos, et distinguitur a voluntate consequente salvandi ipsos. M iirar cum prima consequentia videtur certe, imo etiam secunda consequentia. Quia vo uritas »lla, ut dicebamus, indifferenter ct ood.*m rnodo respicit omnes, et singalos hommes : ergo vel circa nullos, vel circa omnes eet efficax, aut inefficax. Major proba»ur. Tum quia voluntas, quæ est inefficax, ea imperfecta. quippe impoteos ad elTeclum qutm intendit. Tum etiam : quia hoc ipso quod Deus habeat internum voluntatis affectam, quo velit *esse* alicujus rei, jam res illa censetur exire ab statu puro possibilitais et transire ad statum faturitionis, ac pioinde res illa suo tempore ponetur ad extra cx vi prædiclæ voluntatis.

S II.

IcTa *sententia Patrum.*

Nihilominus dicendum est. Deum vere et formaliter habere positivam, et anteeedentem voluntatem circa omnium hominum salutem, ac proinde voluntatem antecedentem esse vere et formaliter in ipso, et consequenter non omnem voluntatem in Deo formaliter existentem impleri. Assertio hæc quoad secundam partem sequitur ex priori, ut ex se constat. Quoad tertiam vero infer- posterio-
lur claro ex duabus procedentibus : quan- res
doquidem satis notum est, voluntatem salpartes.
vandi omnes, formaliter sumptam, non impleri.

i$. Coedc- Sl°'

probatio ®55crtio- quôad

Quare quoad primam partem solum- Suade - inr
modo restat proban la. Eam tamen satis ef- qu<od
ficaciter videtur convincere locus ille ⁞ ad priiMQi.
Timoth. 2 jam adductus scilicet : *Deus vult omnes homines salvos fieri, el ad agnitionem veritatis venire :* si tamen paululum expendatur, supponendo, quod Apostolus in verbis antecedentibus exhortatur, ut pro omnibus hominibus, cujuscuiuque stelas ct

1 ad Tim.

conditionis sint, fundantur ad Deum preces, ut quietam, ct tranquillam vitam agant in omni pietate et castitate : et ratio, quam adducit ad id suadendum, est, hoc esse acceptum coram Salvatore nostro Deo : *Qui vult omnes homines salvos fieri, d ad agnitionem veritatis venire.*

ir.t Ccrn'.; Hoc ergo supposito, sic testimonium ci- [ûlQm ex prædicto contextu urgeri potest : una cum Gonzalez in presenti disp. 56 sect. 3. Nam Paulus de ea voluntate loquitur circa hominum omnium salutem, ex qua deducit esse Deo gratum opus orandi pro omnibus, et ex qua ad hujus orationis exercitium exhortatur : sed ex non voluntate vera id non recte colligeret, ut ex se constare videtur : ergo in Deo ist vera voluntas circa salutem omnium hominum, quinimo ad deductionem hanc non sat erat quævis positiva voluntas, qua? per modum complacentiae circa salutem omnium horninum quasi in communi, seu secundum se sumptam versaretur; sed illam postulat quæ per modum quasi desiderii cujusdam, et prosecutionis practicæ in pnediclam salutem modo jam explicato feratur.

Etenim sicut ex complacentia, v. g. quæ in Deo, juxta multorum sententiam, esse potest circa opus creandi alios mundos, aut circa opus assumendi per unionem hypostaticam singulorum hominum naturas, quatenus hoc secundum se est quid bonum, non potest sumi prudens exhortatio ad orandum ul creentur orbes alii, ycl singulorum naturæ hypostatice sumantur, ita si solum esset in Deo illa quasi speculativa complacentia circa salutem omnium hominum, non sumeretur inde prudens exhortatio orandi pro omnibus : ergo oportebit esse in Deo positivam aliquam, et gratuitam voluntatem, quæ ad ordinem practicum suo modo pertineat, et circa salutem omnium versetur, ut inde prædicta exhortatio prudenter posset desumi.

17. Corfir- iralnr prino. Confirmatur primo, el simul eliditur interpretatio, quam authores opposita? sententiae adducunt. Nam ideo Deus vult nou etiam velle salutem omnium hominum, quia illam ipse vult; non vero præcise quia a elle nos facit : pt ratio est, nam Paulus dicit esso orandum pro omnibus, et desiderandam eorum salutem, quia Deus vult omnes homines salvare : enio tribuit Deo illam voluntatem in se; et non solum quod eam nobis operetur, supponeret quod persuadere conatur : quandoquidem supponeret, Deuiu facere nos velle : cum tamen hoc ipsum lit quod in scquentibti persuadet, ut velimus et desideremur.

Confirmatur secundo ex contextu sul^. '4, quenti eju>dem testimonii, scilicet : ftojj *btus et unus mediator Dei, ct hominumh&tf Christus Jésus, qui dedit semelipsum in* t(- *demptionem pro omnibus nobis.* Quouiamin bis verbis saris innuit. Deum sic vel leunma homines salvos fieri, sicut vult omnes redimi : sed habuit positivam voluntatem redimendi omnes : orgo et salvandi. Major pa el. Quoniam ad id confirmandum addicuntur prædicta verba, ac si diceret : non mirum Deum velle omnium salutem, siquidem pro illa mortuus est. Minor probatur. Nam redemptio est propter salutem omniua hominum : alioqui Christus Dominus prc solis praedestinatu? mortuus fuisset, aa proinde soli ipsi deberent ei pro sua Incarnatione ac Passione gratias. |J

ConTmnatur tandem. Quia verba Scriptune debent, juxta regulam August, ab omnibus Theologis receptam, cum proprietate, et sine metaphora intelligi, nisi aliquod absurdum inde sequatur, alioqui nihil in Scriptura firmum haberemus : at testimonium hoc : *Deus vult omnes homines salvos fieri,* si proprie inlelligatur, denotat positivam voluntatem, in illa particula ru/f explicatam, sicut et alia quæ in Scriptura inveniuoUif 1 Petri 3 : *Non tardat Dominus sicut quidam existimant : sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pa·nilenliam reduci.* Item illud Evangelii : *Quolics volui congregare filios tuos sicut gsl·lina pullos suos, et noluisti :* et alias nullum sequitur absurdum ex eo quod prædicta test- t'inonia sic inte ligantur, ut ex solutionibus argumentorum constabit : ergo, etc.

Maxime quia nullum potest inde sequi absurdum in quo fere omnes Patres conspirarunt : at fere omnes admittunt prædietam voluntatem antecedentem salutis omnium, quæ vere et formaliler sit iu ipso, ut Greg. Eucbunienius, Theophylactus, e» alii ex Græcis. Ambros. et Ilieronym. Athanasiuslib. 3 de hominis assumptione, Innocentius 3 cap. *ad majores de tismo.* D. Thom, in præsenti, et quod ΠΛ-1· gis est, banc interpretationem secutus est py* August. Γώ. de Spiritu el litera cap. 33 ;. l» et in hb. ad articulos falsos sibi impositos. 31 Nam secundus erat, quul Deus nolit omnes salvari, cui respondet : *SinccrissiiM cr^l^nduiu* nl. *atque profitendum, Deum velle, ul omnes homines salvi fiant.* Quoi si verba hæc non de vera voluntate, jntelligantur ligantor, sed do mofaphorica, aut non do voluntate, quæ ad salutem omnium hominum formaliler terminaretur, non esset sincerissimo credendum et profitendum secuti Ium Augustinum, quod Deus habeat voluntatem salvandi omnes. Quodlibut enim boruni a superlativa sinceritate, illo termino, *sincerissime,* significata degenerat. Et tandem Prosper hoc ipsum tuetur lib. ad capita Gallorum, sentent. 8, his verbis : *Qui dial quod Deus non omnes velit salvos feri, sed certum numerum prxdcslinalorum, durius loquitur, quam loquendum sil de ul titudine inscrutabilis gratix Dei, qui el omnes vult salvos jieri, cl voluntatis sux in ris implet propositum quos prxdestinaml.* liem sentit lib. 2 de vocatione gentium, . 19 et 25.

Secundo principaliter probatur assertio, non utcunque naturam rationalem ae» pro luxit, se l illam in supernaturaJein finem 2^ oniimvit : id quod satis constat, tum pua ex communi Theologorum consensu ; tum ex originali justitia, quam primo parenti, ut in suos posteros illam quasi derivaret, concessit, tum denique ex remedio, quod, ut supra dicebamus, humanæ naturæ in peccatum lapsæ impertitus est, Christo scilicet prædestinato in remedium ejusdem naturæ : ergo voluntatem habuit, ut quantum in ipso esset, omnes homines æternam heatitndinem consequerentur. Non enim recte concjpi potest, quod quispiam ordinet aliquid in finem, et non velit saltim voluntate antecedente, ut res ordinata illum finem td:p scatur. Cæterum probatio hæc juxta dicenda in tract, de Praedestinatione Intelba debet.

Confirmatur. Si ob aliquam rationem non esset in Deo admittenda prædicta votantes, maxime quia non impleretur : at Lee ratio est nulla : ergo etc Major palet. Xun si impleretur, nihil obesset quominus Deo tribueretur : sicuti oh hanc rat?onem nihil obest eam circa praedestinatos admittere. Minor probatur. Quia licet non omnes homines divinis obediant praeceptis, non tamen ob id colligendum est, Deum carere voluntate observationis illorum, quia talis duenatio neqwit non esse illi placita et accepta : ergo sicut non obstante permisdone non observandi, seu transgrediendi pnteepta ipsa, ct transgressione efficaci coram hominum, qui peccant, nihilominus ml in Deo voluntas antecedens prodicte observationis secundum se sumpte, quia taw Deo placet, cstque illi accepta, ita etiam stanto efficaci non consecutione æternæ salutis ah omnibus hominibus, ac proinde damnatione efficaci plurium ex illis, stabit optime voluntas antecedens, seu (ut aliqui loquuntur) voluntas beneplaciti circa salutem omnium.

I ni.

Fit obviam argumentis prioris septentix.

Ad primum ex testimoniis desumptum respondetur, testimonia illa esse intelligenda de voluntate Dei consequente. Ad illuti autem quod ex D. Augustino adducitur, dicendum est, quod Hilarius in ea epistola, quæ est in operibus August, ante librum de praedestinatione Sanctorum, ad eumdeni Augustinum scribens, asserit, non recte acceptam fuisse ipsius expositionem circa locum Pauli 1 ad Timoth. 2, quatenus voluntatem illam salutis omnium limitabat : et ex tunc Augustinus passus est, ul locus Pauli exponeretur juxta ejusdem Aug. doctrinam, lib. de-Spiritu et lit. cap. 33 supra citato quæ admittit voluntatem formalem in Deo existentem circa salutem omnium.

Ad primam n teMi- DiOilK pcii;alD.

91. Ad primum cx ratione. Ad primum ex ratione petitum distinguenda est major : *Non habere formaliler voluntatem cum salvandi,* efficacem et consequentem, concedenda est : antecedentem vero, negari debet. Quia cum hæc tendat in rem in prima sui consideratione jam dicta ; inde est, quod etsi tunc ad illud objectum feratur, volendo et quasi desiderando illud secundum se; nihilominus non amplectatur ipsum sub omni ratione, et ut est attingibile in posteriori sui consideratione jam explicata : et ita poterit ibi esse voluntas antecedens et insuper consequens, quæ posterius adveniat, per quamque res sub posteriori consideratione et inspectis omnibus particularibus circumstantiis, atlentisquc cunctis, quæ attendi debent, decernatur.

Unde non est inconveniens, ut per hunc efficacem, et consequentem voluntatem quasi impediatur (si sic licet loqui) illi prior : ut manifeste constat in mercatore projiciente merces in mare, qui illas voluntate antecedente cupiens relinere, nihilominus adveniente posteriori consideratione omnium circumstantiarum in particulari, non retinei, sed potius projicit prodictas merces. Quia prior voluntas tantum petit, ut quantum est ex vi bonitatis et

commoditatis mercium, illas non projiciat, sed potius relinent : secus vero si omnes dreumstantiæ. quæ in tab conservatione occurrunt, considerentur.

Ad confirmationem respon leiur, anteeo-» ^cns C5Se verum, si paulo latiorem sensum toaea. reddat, nimirum quod voluntas antecedens in hominibus esset efficax, si citra incommodum, aut periculum exerceri posset, vel non occurrat aliqua alia circumstantia, in posteriori rei consideratione jam explicata, ob quam oppositum voluntatis antecedentis magis expedire judicetur : ita tamen ui prædicta voluntas antecedens cum praxi-«ione sumpta non habeat hanc efficacitatem, sed quia in eo eventu conjungeretur cum illa alia voluntas consequens el efficax. Cæterum quia salute omnium hominum in posteriori illa sui consideratione accepta, potest ibidem nova involvi circumstantia, scilicet major manifestatio omnium atlributorum, etc. ideo nihil obesi quod voluntas illa antecedens non sit efficax : quamvis licet efficax esset, non operaretur Deus contra justitiam, ut in eadem confirmatione optime innuitur.

Additamentim. Adde, quod illi incommodo aut periculo, quod in conservatione mendum, dum instat naufragium, apparet (ut sic exemplum in bac confirmatione adductum nobis faveat) corresponde! major illa manifestat o attributorum, et pulchritudo universi, etc. quro lucet in hoc quo i non omnes re ipsa salventur, sed aliqui a consecutione vitæ ætemæ deficiant. Unde sicut urgente illo periculo, non est efficax voluntas antecedens mercatorie, ita inspecta hac majori manifestatione potest voluntas antecedens salvandi omnes homines essa in Deo, quamvis non omnes efficaciter æiemam salutem consequantur.

Ad iKOfl dam" Ad secundum respondetur, quod etei volitio dandi gloriam, quæ sit antecedens, quæque re?picial objectum in prima vui consideratione jam «licta, habeat oppositionem cum volitiuno non dandi illnm in eadem prima conrideratione conceptam, ac proinde semel admissa illa priori, Mt neganda hæcposterior, quttenus cum illa opponitur; attamen voluntas dandi g.oriam in pnma consideratione acceptam, non habet incomporiliilitatem cum voluntas non dandi ipsam in secunda consideratione , quia objectum non est unum el idem; sed in priori voluntate respicitur gloria secundum se, el quoad aliquam rationem precise; et in secunda inspicitur ·v!ı omni consideratioui), et ut vestita omnibuw ercamstantiis. In qua consideration»· putuere majora, el urgentiura motiva appjrere.qiu inducerent ut attentis omnibus pecalianbu, circumstantiis tunc occurrentibus, plure» ex hominibus non eligerentur ad regnum; maxime cum regnum nec ipsis, nec ulk» creaturis sil debitum. Quæ omnia exemplo sæpe inculcato projicientis propriat merces m mare, satis liquent. Unde neganda em major argumenti. Et ad probationem patet ex modo dicas. /

. Pdtestquo hoc amplius explicari, ex w quod voluntas antecedens, est voluntas m· eundum quid, voluntas vero consequens, est voluntas simpliciter : non est autem inconveniens quod respectu unius objecti diversimode considerati sit volunhs srcundum quid : per quam secundum uium sui considerationem secundam quid amplectatur; et secundum aliam opposito» circa ipsum simpliciter decernatur. Q® omnia optime explicuit D. Thom. in hoc art in solutione ad primum, qui omnino videndus est. HB

Ad confirmationem, negandam est voluntatem illam esse otiosam. Quia suffidl__ quod per illam viscera misericordi» Dei ostendantur, et quod talis voluntas sil valde conformis divinæ bonitati. Sicut in opinione plurium datur in Deo s.mplei complacentia circa omnia possibilia, quam* vis simul adsit voluntas non efficiendi plun ex illis : cl hæc non censetur otiosa : quia sufficiens ratio complacibilitalis in boc objecto respectu actus complacentiæ repetitur . et insuper adesi congruentia ex parte voluntatis divinæ, quit· est veluti communis, et universalis voluntas ad omne bonam. Sic ergo in præsenti proportione servata philosophandum esi. .alM

Adde, quod talis voluntas antecedent, j est ex parte efficax, quatenus hoc ipso quo·) divina voluntas per modum quasi desiderii suo modo practici circa *fleri* salutis omnium hominum versetur, manet Deus quasi obligitus ad providendum de mediis sufficientibus. el universalibus causis salutis. Sicut enim particularia, et efficacia auxilii in ordine al salutem œlernam consequendam subsequuntor, modo tamen in tractata de Prédestinaliono dicen lo. ad particularem voluntatem qua vult efficaciter salvare hune, quæ jkêrtinot ad voluntatem consequentem. ita generalia auxilia consequuntur, tnodo ibidem explicando, ad volunhv l*'iη generalem, qua vult salvare omnes. qu*

qur qiectat ad voluntatem antecedentem.

Mx· u'.'. * Niqué ex hac efficacitate (ut sic objectio qu® hic fieri poterat, maneat soluta) nequilut voluntatem illam, ut est voluntas salutis omnium hominum, extrahi a latitudine voluntatis antecedentis. Quia licet ex hoc, quoi ex vi hujus volitionis sequatur, Deum providere de mediis necessariis nd salutem, uptime colligatur, quod velit efficaciter pnrdicta media, non tamen quod simpliciter relit salutem ipsam, nequo quod talis sales maneat sub sintu futuritionis absolute el simpliciter, sed solum secundum quid, scilicet quantum est ox vi auxiliorum supernaturaliuin et ex sn sufficientium nd illam : el ideo non obstante hac voluntate potest Deus voluntate consequente velle, quoi plurês ex hominibus non salventur, seul de facto id voluit. Imo hie efiicaciialh modus, quem prædicta» voluntati antecedenti concedhnue, est valde conformis utura» ipsius prout in Deo reperilur : quandoquidem sicut quavis efficacitas comporibilis cum voluntate consequente, ei ei proportionate, est ilii ob sui maximam perfectiouem adscribenda, ita etiam efiicacitas illa, quæ cum voluntate antecedente fceril compusibilis, et illi proportionate, potest cidem proportionate ad eamdem, et juxta ea, quæ jam diximus, tribui. Quia etiam juxta propriam rationem est summe perfecta.

Utrum autem hæ dum voluntates, scilicet antecedens, et consequens distinguanlnr virtualiter secundum ea, quæ importûl in recloî an vero solum penes distincta ttnnotata inadæquaia? et ita dicant duplic«m solum rationem inadæquatam, inadæ-.pntione se tenente ex parte nostri imperfecti modi concipiendi? alia quæstio est, quæex diclisdisp.2 et disp. 7 soluta manet.

Ad tertium ut respondeamus prwnolan-Jjdsm e-t, dupliciter posse aliquem netum ^j-ewe el dici inefficacem : primo inefllcaciUte actus, secundo ineflicacitato objecti. Tunc actus est inefficax primo modo, quando tendit ad objectum ut omnino in pnticulari. el attentis omnibus circumslanÜ3 hic et nunc occurrentibus, et nih lornicus non vult efficaciter, et simpliciter ut res illa liot. Tunc vero esc inefficax posteriori modo, quando versatur circa objcctam secundum se, et quasi in communi propositum voluntati, ita quidem, ut propriatur in illo signo antecedenti, in quo non objicitur res omnino in particular*, et tem omnibus circumstantiis.

Halio autem ob quam quoties netus vor- natio aalur circa objocXum priori modo, dicitur ”?“onb inefficax inefllcaciiate actus, ct non ex| parte objecti, est : Quia objectum in hoo statu, ol consideratione objectiva idoneum erat ex so ad efficacem udum terminandum, et hunc quasi exigit : et ideo ineffi-cacia actus ad illum terminali non est ex defectu objecti, sed ex defectu actus, sou elicientis illum. Sicut c contra quan lo actus terminatur ad objectum posteriori modo, dicitur inefficax inefficacitate objecti, quia objectum talem induit naturam, ot conditionem, ut proponatur in illo signo nntecelonti nd objicibilitatem ejusdem cum omnibus suis circumstantiis : objectum autem ut sic præcise acceptum, non est oxequendum, neque al ultimam (ut sic dicamus) efficacitatem objeclivam spectat, secundum quam ree ut in particulari omnino exequenda proponitur. Et ita quamvis actus circa id, quod objectum in illo signo postulat, eliciatur, non debet esse efficax omnino : non quidem defectu actus, aut elicientis illum, sed defectu objecti, quod in illo signo, et antecedente consideratione non proponitur, ut in particulari oxequendum : ac proinde nec est do so ut ita sumptum, idoneum ad efficacem actum terminandum.

Ad formam argumenti. Unde ad argumentum in forma, distinguenda est major | *Omnis libera voluntas Dei est effleas:,* ex parte, transeat major, quia ut diximus ex vi voluntatis antecedentis habet Deus efficaciter velle media, et causas universales requisitas, ot sufficientes in ordine ad positionem rei volitas t *Est efflear,* totaliter ita ut ex vi illius omnino mandetur execution*! id, (juod intenditur, neganda est major.

Ad primatu prob>-lionec! majorir. Et ad primam probationem distinguendum est antecedens : *Qu* est inefficax,* inefficacia actus, concedendum e?t : inefficacia objecti, negari debet, Cæterum volitio illa antecedens salvandi omnes, tantum est inefficax inefficacitate objecti : quia non tendit ad ipsum in illo posteriori, in quo est vestitum omnibus peculiaribus circumstantiis, seu in illo signo, in quo ad illas attenditur; sed in priori antecedenti, ut supra explicatum est.

Et ad secundam probationem distinguendum est antecedens : *Ad statum futuritionis,* secundum quid, concedo : *Ad statum futuritionis,* simpliciter et absolute.-negari debet. Quia prioritas illa, in qua res voluntate antoeo lente est wlita, non est priori*

tas fulurilîonis simpliciter, quippe non est prioriUs considerationis rei, ut omnino in particulan,et attentis omnibus circumstantiis oxequcndæ. Et ita neganda est consequentia. Quia sola res, quæ simpliciter est futura, debet suo tempore execution! mandari; non vero illa, quæ secundum quid lanium, habet fuluhtionem.

Ex quo etiam colligitur, quinam sit sensus conclusionis secundae a D. Thom, in hoc articulo adductæ, scilicet voluntatem antecedentem non semper impleri. Non enim volumus per illam pariiculam, non tmper, aliquam antecedentem voluntatem ex vi ejusdem cum præcisione sumptæ impleri omnino; sed ideo hoc loquendi modo usi sumus, quia ad id ipsum, quod voluntate antecedente est votitura, solet moitoties, licet non semper, voluntas consequens terminari, et ex vi ejusdem execution! mandari.

DUBIUM IV.

Utrum voluntas Dei consequens temper impleatur'

CoacJo->M>. D.Tbnm. PsaL 13i. Esther. 13. λ·î Rom. 11.

Conclusio est affirmativa. Hæc est de fide, ut ostendit D. Thorn. ex illo Psalm. sa»pe dicto : *Omnia quxeumque voluit, fecit.* Et suaderi etiam potest ex illo Esther : *Nemo est, qui possit resistere voluntati tu*.* Ad Roman. 1l : *Voluntati ejus quis resistet?*

Publ-ier primo

Ratione deinde probatur primo. Nam ei Deus voluntate consequente, ac proinde voluntate simpliciter eL efficaci, aliquid vult, expensis omnibus circumstantiis hic et nunc occurrentibus, eo ipso applicat suam omnipotentiam ud hoc ut res illa execution! mandetur sicut ipse vult : cumque divina potentia sit infinita» efficacitatis, fiet inde, ut voluntas ejus consequens semper suum effectum, sicut vult operetur.

Secando

Tandem hoc ipsum ratione ejusdem sancti Doctoris hic adductu probatur sic. Effectus conformatur agenti secundum suam formam : ergo juxta naturam fonnæ, secundum quam agens agit, erit efficacia ejus, et modus effieaclatis. quem habet : at licet aliquid possit a particulari forma, verbi gratia, aqua», equi, aut alterius similis; non tamen ab univers ili. scilicet entis deficere : quia nequii aliquid inveniri, quod entis rationem subterfugiat : ergo hæc ea'em rit o m causis o(fici«»nlibu« rcpenetur : ita ut licet aliquis effec.us possit ab ordine efficientia particularis deficere, quia nimirum ita impeditur ab aliqua pu. ticuhiri causa, ut vel nihil agat, vel momtruosum producat effectum: nibilomlncs nunquam ab ordino causa» universali* deliciet, sicut neque ab universali form : quandoquidem causa» particulares ab universali comprehenduntur, el in eflicaciU'e vincuntur : ergo cum voluntas Dei sit universalis rerum omnium causa, impossibik erit, ut suum effectum simpliciter ab eadem vohtum non soniatur.

Quomodo autem hæc eohæreant cum libertate creata, et an hæc efficacitas pendeat ex consensu libertatis ejusdem, vel non ? supposito quod Deus voluntate consequente vult, aliquid ab arbitrio creato fieri? Dicemus ari. 8 ubi plures, quæ hic ebullire videntur, difficultates dissolventur.

ARTICULUS VU.

t ;r. t* Dri ri/ *ta^fahilii?*

A4 scpluntsi fie proceditur. Videtor qu·*! lofrab» |fe | Do rit twu Ihuiemm Dmmnu? Gmcs C : let c;e frnsv* LôBxioeûi. Serf qaeineengeeptrnilrl dr« et. qnod Cede, kihrt mt'abilr» volasialem : ergo Deas h-ot.r· bet cmLôikfr. sol-muirm.

Pnefcpu, Jrreca. is : Ex persons Domini dicisr: r. , I/ [Bar alien.' .'tviem. et «frenas regnum, ot «r - . v rem. el destruam, ct di^cnfrm illnd. >ed si ptroiCorta» «Md egeni cens ilb a malo >oo. again cl ego pœfliimlia® sa- r :.n permafo, qsod g Lui. ut Caccrem c> Ergo Dess loMeib motabilem TolaoUlnu f. : » j

3 Prêtera, qridqad Dens fard. voluntarie facit : kJ $ xl Drus non M-mper radcfi» îm'î: : nam quandoque prxcrpd KptM 1er * bç-ruri. qsj-doqce prohibe il ergo iubel es- '-fj übites lolstiDksa. .'l U, –1

1 Pnrterea, Dcm non cv necessitate voit, qaod '*£· w (l ni < rfktss -7 r*t : erjo potent trite, et non >CW" Wq idea. Sci onioe .pod Àabrt potrmiaa ad opposita, est –h-! xntabile : sicul quorf esse rt non es>e, est raaU- O·* l

'.-c-;nkni substamiiui. et ·|π·χ1 potest esse bk, d n .n e«*c Me eri œalabile icrucdani locum : ergo Déîs ···: maLabiUs srcandeo volooUfcnu

SH rontri est, «μ rf ihcitir Jiom. 23:Non est Dell q-xari hoeo, al mentiaur : tequr ut ùlms hotsmis, :i inakxur.

R.-spo-.iîen djrrndaa, qao»l vnlunt« De: est oranii* uüüUbitis. Sed cire» l e cow*»denndonJ est, quodaM est mulare 10l21U le», el ai» J est \clk· aliquantni rerta runtatkxifQ. Potrsl eaiu aliirii- «adexu wlaoUl·· iaieobtkîcr prrnmmte. telle qu .d nun»· fiat hoc, et .postea ÎH Cijetr/num. Sol lune vjhnUs mubretur, si aliquis intipen-t xrlle. rpo-1 prios non viluit, 'el desineret 'Æe, qv.-a Toluil. Quod q jirf-.-ra atndcre non polol nrtipœsapporiu matatwae, ci parte cognitionis, iri ara dispoMtionra subsuoijj; ip<ia< inluntatis. Caiu min r^·· laidH rit boat, ahqais de πoιo rfnplkiîer p .te-t ind^em. ahqad ^elle. Uao rjorfo *ic. quoi il · novo incipiat süm H- r*$e bonm.qnod non est ab*que mnlatiane rias :Sical 3-lrenientr fngore inripil ose bonne» îcJcre ai ignea, qiod pnas non ent. Aüo morfo rie. quod de coto eoetMHcatilojieve <ibi bonau». cam pnas hoc ignorasses Ad bx »mcx con*ilu-uir, nt ccunjus quid nobi» rit bceaB, O'irTn tra <-»t arte-4 »cpra ÿ. qnod tara substantia Dei. f <-t qma rp» «iratw e*i ontflino immutabilis. Unde oportet ii_* rolunUiera ejQ» «itanino ts»e isicnuUbilem. q. lO

Λ·l primam ergo dicrriata, qnod illud herbam Domini 15.·> meijpuonre u.t- ilbgced i» «'vunrforn siiuililadinm s* o->*tr43. Lim enipi «o< putmlct, destruimas qao4 teaun, ·prn»«h. « < pvet ab*qu< a»utJt»nr «Mantatis Π8» cf.rn anpi· h.ian tbsqcc n.dih.cr infantatis interitu iebt aaqud ixcre. umii inteadca? postea illud dolrurîr.

Sic

Uttar liras pœnlIttiwe dicitor, wfnodum vimlliwdl· xar^nbwu*. in quantam hominem, quem fecerat, per fidniisii tene terra· dd< vit.

U ovBideui dicendum, qu-hl voluntas Dei rum sit rarj inau, d whrntalis non excludit ratius mrdia*. in tfurati virtute eu, ut aliqui electos producantur. Sed ttij ones fJi.u' oi'diju nou ad-rquuul virtutem raina· insar, moite *anl iu virtute el scientia, ct voluntate diri». uon cuulinelur sub ordine rausarum interiorum, t. uitsaribUo Utari. Unde aliqui» respiciens ad ranm» Meriores, dicere potent, Laurus imn resurget; re»-i.rirti tero >1 raasjta primam divinam, poterat dicere · rr«urget. El ulrnmque horum Deus vuil. scilirrt « 4riiqJhl qcndoqur sit futurum Mcunduui causam inhieta. qirod Uuicu futurum non sil secundatu cau-am ufrtKttc», vel c converso. Sic ergo dicendum cM quod Dns aliqowdo pronuntiat aliquid futuram,secundum quod CMiuetar ia online rausarum inferiorum, ul puta serun- *iij* disporititjitem lutura?, vd turritorum : quod tamen if : quia aliter est in «'isu superiori divina. Stent ti_i prodivit Eudfiz : Dispone domui tox, quia morieris, dtt«rives(àl bibetur kai 38», nrque tamen ita evenit, qth ù xtenio aliter fail in scientia, et voluntate divina, : iaaoUbilis est. Propter quod dicit Grcg. quod ji bc. l**·* iamoui •enteotiam. non tamen mutat concilium, ' fl.a arited voluntatis sua·. Quod ergo dicit po-nilrniiani agam 7«.', *t?K*ifttelligitnr metaphoris? dictum, nani hommes quando ^ajlcsl qaod rommiuali sunt, pœnitere videntor.

U Urnaoi dirrudum, quod ex ratioue ilb non potest otdpli, quod Deus habui mutabilem voluntatem, sed 0W aiauiioncm vdit.

' .tlqoartaoi dicendum, quod licet Deum velle aliquid non »lt Mtessarimn absolute, tamen necessarium est c< supPwJocc, profiter immutabilitatem divin:»· voluntatis, nt didtm f «(.

W Conclusio est negativa.

Jninwdvenio *circa lillcram articuli.*

Ctrea hujus articuli literam notandum est, posse circa cani plura dubia excitari : «teram quia eorum decisio constat ex iis, quæ circa actum liberum artic. 3 latissime diiimas, ideo illa in præsenti non excitamus; sed solum obiter notamus, ex concluront? articuli optime sequi, Deum quidquid lemel voluit, illud ab æterno voluisse : ac proinde erit, saltim in sensu composito, impossibile, quod in tempore desinat velle illud, aut incipiat velle aliquid, quod ali .■piemo non voluit. Et ratio est. Quia inde optime colligeretur, volitionem illam non quoad entitatem infinite perfectam. Nun sicut licet volitio libera Dei, secundum terminationem precise sumpta, non 14ht porrectionem, nihilominus si Deus non haberet aliquam, quam ipse maluerit terminationem circa quamvis partem contradiciionis, colligeremus entitatem illam, qua· potest tenninari, non esse undequaque perfectam, ut disp. 5 num. 73 probavimus : iU si denominatio aliqua, ex genere suo, et molo illo, quem loco statim referendo explicuimus, intrinseca, qualis est denomina Cio libere volendi, reperiretur in Deo, et non mensurata per æterniiatem, optime colligeremus, entitatem dantem illam denominationem non esse infinite perfectam. Quia denominationes intrinseca·, et iiumunentes, qtifo in stunmo perfectionis gradu «uni, ac proindon forma infinita per essentiam tribuuntur, debent æternitate mensurari. Videantur ea, quæ in tract, de Scientia Dei, disp. 8 η. 100 usque ad 110 diximus.

Accedit, quod ex opposito colligeremus in Deo quamdam animi inconstantiam, et imprudentem operandi modum in suis decretis. Nani cum Deus in illo siguo leternitatis, et sciontiæ simplicis intelligent!», in quo ros omnes secundum suum *itae* possibile, ct cunctas illarum circunstantias cognoscit, non potuerit manere suspensus, fiet inde, ut circa quamlibet contradictionis partem (modo tamen supradictoj decreverit. Unde mutare illud decretum, quod ah «•terno habuit, non potest non esse aliquid inconstanti», et imprudens operandi modus.

ARTICULUS Till

L Irun tohuilta bd nectnilaitm rtbu rcl Ut tutponal ?

Ad octavum sie proceditor. Videtur quod voluntas Del rebus votitis necessitatem imponat. Dicit enim August, in * Enchirid. : Nullus fit salvtzs, nisi quem Deas voluerit saliari : ct ideo rogandus est, at vdit, quii nectsse est fieri, si voluerit. Λ

2 Prælcrca, omnis causa, qua.· non potest impediri, ex necessitate suum effectum producit : quia el natura semper i icm operatur, nisi aliquid impediat, ut dicitor in secando Physic. · ,sed voluntas Dei dou potest impediri, didi enim Apostal, ad Roman. 9 : Voluntati enim ejas quis resistet? ergo voluntas Dei imponit rebus votitis necessitatem.

3 Præterej, illud quod habet necessitatem ex priori, est necessarium absolute : sicut animal mori e>l necessariam, quia est ex contrariis coiupoMtom : sed re> creatae Deo comparantor ad voluntatem divinam, sicut ad aliquid prius a quo habent necessitatem; rum La'ccondilionalis sil vera, Si aliquiddieoN vult, illud est : omnis autem condilionalis vera, est necessaria. Sequitor ergo quod omne quod Dens vuil, sit necessarium absolute.

Sed contra, omnia bona quæ fiunt, Deus vult fieri. Si igitur ejus voluntas imponat nbus volitis necessitatem, sapiitur quod omnia bona ex necessitate eveniunt : et sic perit liberum arbitrium, et consilium, et omnia hujusmodi.

Respondeo dicendum, quod divina voluntas quibusdam volitis necessitaten. imponit, non autem omnibus. Cujus quidem rationem aliqui assignare voluerant ex causis me·•lus : quia ea, quæ producit per rausas necessarias, sunt necessaria : ea vero quæ producit per rausas contingentes, sunt contingentia. Sed hoc non videtur sufficienter dictam propter duo. Primo quidem, quia effertus alicuju* primæ caosæ est contingens propter rausam secundam, ex eo quod impeditor effectus rausa· prima? per defectum causa· seeundæ : sicut virtus Solis per defectum | lania? impeditor. Nullas autem detectus causa? secunda· impedirepotest, quin voluntas Dri effectum suum producat. Serando quia si distinctio contingentium a necessariis referatur solum in rausas secundas, sequitor hoc <sse prceter intentionem, ri voluntalem divinam, quod est inconveniens : et iden melius dicendum est, quod hoc contingit propter effIraciam divina? voluntatis. Cum enim aliqua causa efficax fuerit ad agendum, effectos consequitur causam, non tantum secundam id quod fit, sed etiam secandum modum ttendi, vel edendi. Ex debilitate enim viriatis actrix in semine contingit. quod tilias nascitur dissimilis patri in accidentibus, qux pertinent ad modum essendi. Cum igitur voluntas divina sit effiacissima, non solum »rquilar, quod fiant ea. qua· Deus vuil fieri, sed quod ro modo liant, quo Dew ea lien vult. Vult autem qua-dam fieri Deus ucccssariu. qurdani contingenter, ut sil ordo in rebas ad comptemeatom quitersi. Et ideo quibusdam effectibus aptavit causas ne-

20, art •1. rt 1. font. c. Jib uvqae 78 cl 70 fin. et ver. q. -Λ a. 5, et L Perih. l. 14, cul. ’Eûchîr. c. 103» tom. 3. • Lib. Ü Pin sic. teX. 84, torn. 2.

£ri<APi< qaa Briteerr wn wouri, cx qiibt< rXectae ć< nrtrttuute pâvestat Qflibivbnj aitna xpUrtt eatMS p&üi nyrnten defadbluta, ąttbi e^crtii ‹ timiul. N» igIttr prv^cfn .fee as votiti 3 D.i>e«.· rosfit qaü oout f.roxiur >uai ωβηορη- tex; Rd Ffophwa qaa Dt«s voloil h k œaurgratrr evr- Dite. etoti»C«tei aaiix 1 w þiritiL

AH priecm ertA diondoc». qu.4 per iücd vrrbim \e~ fia iflteli frthiâ «4 BCÇefixiUS U icM% vûliliiâ Iteû ć. a M«l cumlitioulii. .\rre>?<· rit «in fijoe «adi ' tiûsifea vtM «ve, si tkax boe vα t, secesse toc f<<c.

Atl tecundam diccadaxi, qood ex hoc qsc4 aifiil rthouii dnifur rriislîu teqaiur qiAl 'âlia fiant «, q»« Ikvi« veil fieri, Rd qso»i Siil «Dtisrenter, «ri necrisano. qor sic ficn volt.

Ad tertiott dk«da», q>'l p>.Mdrri<vra iubeM nccririü- tm ⅄ prionboi Rtutriaa modxn primate, fade d rx, âu fiaot 3 vûteMate diri», telesi terriûutm tabcxiL qulesi Deai vatt » bbere, vriller', vl ihwtfaUai, tûfidittocjtoa Ualafih El ik ûos cnsaii sa» aeeoor.j làwlute.

Conclusio: Divini voluntas ueeessitaiem imponit quibusdam rebwx volilia, non tamen omnibus.

ARTJCCLIS IX.

l'/fiB *r*ln/ss Dei ///* tte/arua?

?» dial. Ad DMffm sic pcxedüar. Videtor quod votaaUv Dei 46,3. ⁄ś tit tutarem. Ome ai» toaau til Dm nil : Ml ell coot. mala fieri tonam e<L Dint *mis* AagnL ia Eo.bir. · : c. US, ri Qaama ea, *ηιτ mala* Mt io «jMsixa sub sut. ho lib. 2. e. Sat bo», Uua at oon ,inl Uta. >rd rtixa trt sjot SS, fla. tuli. toaam nt fieri : er<o Dus ml; amb.

7 Pro-tera. dtcii Dionw. 3 e. de ðivini inib. : Erit Lan. 4, nutae ad ðsai idttt, uiierii feHcrLcfc-e co itrrms. ll ó, qoo. El ΛQjr. dial in Hubin 7 : Ex atnaituc ttiHiUit anntrsj- q. 4. tatis adsiraNiii þôkhnt h qua etiis> ill «d. qsed st»- an»e. 2. hui diciur bcit ordioalaa, rt k>ro powita. minert- lists cnnatetdii buoa. at tusis nUreaot cl tarfahihtra • Cip. Mui, ilsm aioGunalar ćub : χ-1 Dent tell m m ÜIM M, nrci qtod pettind 1 porfertuiortt d decufrn anitriM, qiu pr.WL Mc est. qo»>4 Deis mniiue idl ia rrrjtarii : <rro Deas torn. 3L| rolt mala.

f Es- J Prrjcrra, mala fieri d u. a fieri tant eootndidarie cblr e. oppoiiti : Rd De«j non tttt, ua'a non Ben, qau earn 10ta mala ys>daai ibat, ccn semprr wlaaUs *Dn* implerdar fine, et ■ir;o *Uen·* «all xuû fieri. 11 <a Sed eonln ell qnrxl dial Ant. In · lib. 3 «furU. : Nilo Wfor. tôzi. 3. «'·imie bottine ultore. »il toso detenor; r»t uinu Dea< omul atytere toaioe ntxthntior : molt? ifiur ua- nos Deo Mltore fit aliquis deterior. Illo «lea initote tit - Lib M ahqnid, qtod ûl ilk» *ydestio.* Xna *ari>* tolrste Deo fit rtfrXt ^ toon deterior. C'>«?ut autem quid iwolibet bâio fit x]: YY P* deterior ; *w»* Dea' wm vull avita. 7.1. «·

Itrvpcrfideo direndani, qwd rurj ratio tosi vit r>.ia ap- ·^Q. 0, pdibitii (ei sma dietam e»c fl. καia® ttdasopf uaiar irt. L booo ' ifnpoxMbdr c«(, qvod aliqood lutan is qainlam hDjoswodi appdjtor, neque typetita bsIv pII, «que aik mili, neque intrilretwli, ὺαι ert votante* : Uxro atiqsod mitatt appetitor l-ct xridrtf. *in quantam eontequitar* ad aliquod tonso, et hoc apparet ia qtwlibK appetita. 5oo enim azctiv naturale intendit prititiuoes, «rl e. rnptio- oro, sed formas, ccl ronjongitur pnntio allerit» for- mor, el reoeratiunrm nnio», q«e rit eorraptta Iteri». Leo eaimorddenv cemon intendit riham.mi cas/tDcror wrisia animali». Rimihtrr fomiratar intendit ddertа- lionem. rui «njuncitar ddbraiitej njlja·. Natam au- tem, qood caojonetlur alieni toan, est privatio alterius toni. Nqmubi Isitar appeteretur matara, nec per a<⁄i- deni, niri toaam. roi eonjaniitur miluin, twarh appete rctar, qm bonam, quod privator per malum. Nstlan autem bonam Deas ιαιχiv «oh. ηπαη vun tomtatefn. Vult tamen aliqaod tortam marii, qiam alittd qaoddam tonum. 1'ado matam enlpar, nuod privat ordine ad bonam divinam. Deus nalhJ ntodo volt, «rd culate natarati· defectu», vrl nwlurn hrnr vult, volrsdnaltqood bonew.cdi eonjnnsitur, tute uialuai. Strut toleodd jnvliliaaj. vuji ρ«i°αση, rt vo- fendo ordinem naturr v-nari, vati qordaiu naturaliter rumiDpi.

Ad primam eao dicendum, qu< l qnJdim iliic/unt. naod litet *Deoi non velit mala*, vult tamea mala rise.

q«i'i licet oia· non bom, buuuni Uuieu i>t, uiii >rl Htri : qovd ide·, dltvbaal. quu Ci. ąua ih l< i a, ··j. t.rrd.nJitUr ad aftquvdbottnm, qaem qaidru igpe.un iroi tunI ia hoc. qu> J dhilar au a c»etMi fi.ti. Scd i ..u r.cir Jialur.dMU tuilutu nooontoM ad looem per ê. »rd per xxidcus. Prrln hUraUotei r idi þcfiaati »·>1, qci.M| ci hoe 'cqoalnr aliqaod kesa »eal |.m|cr nitenlKuea tjranuônini (ail.q 1 ri pcrtcctlUa bas . lirrsc· ret patieniu tuartjruw. L'l idta n 4i |ta»|esl ðt qo^d Ulis ordo ad binum im^tdiCRT bl' qaed didtur. quùd malam ose, iri fleri, »il tacut: q ua t&hll judicatur RCundnm IIM, qiod cuiopctitri ăcaJcn srd secundam illud, quod cocopetii n per r .

A4 Mfunduu 'iMVudttoi, quod lualuiu non CfiraUf p.·r.l-.-toiRN d decorwu universi. Biai |vr aciKrt». ;. d»ciaii rtl ♦, (ˈrle ri lxx· quod »lich Dko«». qaod aulin · ! ad BaitecM i-rrfrriiaana conferens; roficlebt iaAh ceuJu qa.fi ad iarMnenicus

Ad tertiua dà adam, qaod licet mala fieri, et mala us fieri cvulruh iocM oppocuotur, Unirti velle mala fieri, «l «ri:e cula a^n heri, non oppoounlar conlrxdictemr, itraasqae iit aiamuti-.am. Oea iplur ueque mit mà fieri, neque idt eub eon fieri, vult priniUere iu ü lini, et tx>e est Urito.

(inclusio: Voluntas Dei est malonun ptenie, non tamen malorum culpæ.

Animadversio circa hieram utriusque articuli.

Circa hos duos articulos notandum «t, quo l tota dubitandi ratio, quæ esso potent tum ad suspicandum quod divina volunUs inq»onai omnibus rebus volitis necessitatem, eo ipso quod illas velit, tum etiam quod ad mala culpæ formaliler sumptæ terminetur, e?t. quia ante ‹ onsensum prævisum voluntatis liberte creatæ, et independenter ab illo efficaciter præ iifliniat effectus ab ipsa eliciendos cum omnibus suis circumstantiis in particulari sumptos. Nam cum hi effectus sint simplicitvrcontinizenies (quan loquidem qui a causis omnino necessariis proveniunt, certum est quod sunt necessarii, et quod etiam ex divina voluntate habent suam necessitatem) videtur inde fieri, quod si Deus pnedicta efficaci voluntate, cui juxta illud Esther : *Nemo est qui possit resistere,* eosdem actus liberos pnedifliniat, non possint non subsequi tales actus, ac proinde necessario lient : et consequenter divina voluntas omnibus rebus volitis necessitatem imponeret.

Sicut etiam inde videtur sequi, quod Deus velit mala culpæ formaliter suiupta volitione saltim in lirecta, quæ respectu ma lorum est simpliciter voluntas : quandoquidem plores ex actibus liberis creatis soni intrinsece mali, ac proinde qui efficaciter praxliffinit,ct vuk illos secundum substiintiam, videtur eosdem etiam quoad m ilitiam velle : ei ideo ut doctrina horum articulorum perspicua maneat, de his pecu hariler agemua.

DISPUTATIO

DISPUTATIO λ.

be pridiffinitionibus, seu prxdetcrminalionibus immanentibus divin# voluntatis respectu omnium effectuum causarum secundarum.

Quamvis peculiariter et potissimo in hac disp, do prædiflinitionibus, quibus Deus prailiffinit actus liberos voluntatis creatæ, Sindum sil; nihilominus quia quoad hoc eadem est ratio de actibus liberis creatis, ic de quibuscumque aliis effectibus, propter ea generaliter do prædifflnitionibus, seu pnudetonninationibus immanentibus divinæ voluntatis, quibus cunctos effectus creatos praMiffinil, disputationem hanc excitavimus.

Consulto autem disputamus de prædiffinitioaibus et pnedeterminationibus immanentibus divinæ voluntatis, ut per hoc denotemus, nos non agere, an ex vi harum prædiilinitionum et prædeterminationum resultet in causis secundis aliquod auxilium vel prædeterminatio oχ se efficax, et müllibililer inferens effectum ratione cujus Deus exequatur id, quod a se efficaciter præünitum est necne? Quia, utsæpe diximus, id peculiariter decreto sanctissimi domini nostri Pauli V cautum et prohibitum est. El propterea quoties de divinis pneJetenninationibus in præsenti agimus, toties precise do divinis decretis ex se efficacibus, qnæsunt intrinsece in Deo, et extrinsece, efficaciter tamen, prædeterminant causas fecundas ad actum prædiifinitum, loquimur.

DUBIUM I.

Drum juïta sacram Scripturum Deus prxdiffiniat omnes effectus, aut actus bonos causarum secundarum sumptos in partiudari et cum omnibus circumstantiis?

Pro tituli inlcllîgentia notan.lum est, quod nomine diffinitionis, ut in præsenti icdpilor, intelligimus decretum, seu voluntatem, perquam Deus absolute et simpliciter velit, ut aliquid in tempore execution! mandetur. Qui enim rem aliquam decernit, illam sic fieri, aut foturam esse diffinit. At illa particula pr<r antecessiowm aliquam significat. Cæterum hæc potet esse duplex, vel durationis, vel causalitatiM. Sed quia salis patet divinum decretum esse ©ternum, ac proinde collatum cum (illectibus, vel actibus, sive no' cessariis, sive liberis causarum secundaruin, ut in propria temporis differentia existentibus, esso in duratione prius, sicut ct quod comparatum cum eisdem, ut futuris, non antecedat eosdem reali duratione, quia quod futurum ost, ab ©terno habuit futuritionis statum, ideo tota difficultas hujus dubii circa antecedentium ot prioritateiii causalitatis versatur.

Quare sensus illius est : an detur in Deo decretum, quo decernat, quod causa seeunda, sive necessaria, sive libera eliciat actum, aut producat effectum bonum in tali loco, et tempore, tanta intensione, et cum omnibus aliis circumstantiis, quæ undequaquo illum circumstant, aut ad eum pertilinent? ita quidem ut etiam si tale decretum circa consensum liberum voluntatis creatæ modo dicto versetur, nihilominus ex vi sua habeat intrinsecam efficacitatem ante talem consensum, vel pnevisionem illius ad hoc ut infallibiliter faciat, quod arbitrium creatum eliciat prædictam consensum.

Consulto autem diximus, aliquem actum, aut effectum bonum, seu (quod in idem quoad pnesens redit) aliquem actum, aut effectum, qui non sit peccatum, quia de actibus, aut effectibus peccaminosis in hac eadem disp. sigillatim agemus.

Refertur prior sententia.

3. Primum testimonium. Heriee.

Partem negantem tuentur plures Theologi, quos dub. 3 hujus disp. pro contraria sententia referemus. Eam autem probat Ilerice l p. tract. 2 disp. 19 c. 2 duplici testimonio Scriptune. Primum est illud Ecclesiast. 5 : *Apposui tibi ignem et aquam ; ante hominem vita ct mors bonum ct matum, quod placuerit ei dabitur illi.* Ubi bonum et malum dicitur esse in manu consilii hominis : at si Deus habet prædictum decretum efficax, tunc bonum et malum non erit in manu humani consilii, quia per illud ligatur indifferentia voluntatis creatæ, utquo impeditur quoad usum : quemadmodum si teneretur homo vinculis ferreis ligatus ita arcte, ut virtutem movendi exercere non posset imminente periculo morlis, quam fugiendo posset evadere, tunc nequaquam mors et vita in manu consilii sui essent : ex eo quod hoc decretum multo arctius ligat : siquidem est longe efficacius, quam

Ecrits.

quodvis vinculum ferreum arctissime ligans.

Stili-des. Ijm U.

fecundum vero est illud Isaiæ, 15 : .Vunc *Jerusalem, d viri Juda, judicate inter me d vineam meam. quid esi, quod debui ultra facere vinea me** el non *feci ei! an quod espedavi.* ul *faceret* aratr, *d fecit labruscas!* Si autem Dens omnes effectus causarum secundarum decreto suo efficaci prædiffinil, tunc vinea illius, de qua in præsenû loquitur, scilicet tribus Juda, et Benjamin, ul constat ex texta ibidem : Vinea enim *Dpm*ini *exercituum domus Israel esi, et viri Judo germen ejus delectabile,* posset dicere Deo, quod debuil ultra facere habendo decretum efficax de fructu illius. Et ita si Deus habuisset praedictum decretum efficax, tunc prædicta vinea debitum reddidisset frudum, quod si non reddidit, ideo fuit, quia*Deus nun habuit predictum decretum. Et raliu est. Quoniam si semel in Deo praedictum decretum ponitur, debet esse omnino necessarium ai hoc ut causa secunda operetur, ut ex dicendis in hac disp. dub. 4 constabit : ac proinde hoc ipso quod tale decretum non habeatur a Deo, debuit Deus ultra facere, ac fecit, scilicet habere tale decretum, quod erat vinea? necessarium, ad hoc ut debitum redderet fructum.

Qua? duo testimonia etsi solum loquantur expressius de divino decreto circa actus liberos, idem etiam probant de eo circa quamcumque aliam actionem, sive effectum aliarum causarum secundarum : quia quoad hoc eadem proportionalis ratio est de omnibus, ut ex inira dicendis constabit.

§ "

Vera senlerdia.

AsKrtfo

Dicendam tamen est. quod juxta sacram Scripturum Deus suo absoluto et efficaci decreto prædiffmivit, modo in explicatione tituli dicto, omnes actus liberos bonos voluntatis creata.·, et quemcumquo alium actum, sive clTectum cujuscumque alterius causa* secunda*. Ita communiter discipuli divi Thomæ. et plure* abi. quos in hac eadem disputat, dub. 2 et dub. 3 n. 56 adducemus. Assertio hæc salis constat ex dictis in tract, de Scientia Dei disp. 8 n. 9 et deinceps. Ubi ex sacra Scriptura ostendimus Deum mediante suo decreto efficaci, et ex se infallibiliter inferente effectum, quem decernit cognoscere futura contingentia, sive absoluta, sive conditionata Sed nihilominus potest suaderi ex illo Pauli ad Ephes. 2 : *Ipsius enim sumi* rJ *factura enati in Christo Jesu in operibus bo» - nis, quæ præparavil Deus ul* in *illis ambulemus.* '-'3'1

In quo testimonio <luo oxpendemh sunt u-. Primum est. quod electi, in ipsis bonis operibus a Deo praeparatis creari dicuntur : quoniam sicut creatio nullum omnino subjectum pnesnpponit, ita bona opera, ia quibus electi creari a Deo dicuntur, ntxllatt consensum voluntatis croabe praevisum præsupponunt : sed sicut creatio suummet subjectum, seu materiam, *circa quam,* efficit, ita etiam præparatio et prædiOinto æterna ex se habet, quod consensum voluntatis creaUe (qui est subjectum, seu niatem circa quam versatur inferat, ut ponendum in tempore futuro cum eisdem circumstantiis, cum quibus re ipsa exisiit.

Secundum est, quod nomine praeparationis istius intelligii Apost. prædiffinilionem eorumdem bonorum operum, nun qualitercumque, sed cum omnibus circumstantiis. cum quibus in (empore execution! maodantur. Nam ex hac praeparatione, seu pntdiffinitione oritur id, quod Apostol. inquit, scilicet quod in illis ambulemus : siquidem. ut in hac disp. expendemus, quidquid VOluntas creata seu secund i habet, debet ei provenire a voluntate increata et prima, ac proinde quod aclu et efficaciter in operibus Ionis, et cum talibus, vel talibus circumstanliis ambulet, debet illi provenire ex actuali ei ex se efficaci decreto divinæ voluntatis.

Quod testimonium ita urget, ut, eo aliqualiter expenso, facile corruant evasiones adversariorum. Nam in primis occurrunt aliqui dicentes, quod aliud est prædifiinire, aliud praeparare : prædifiinire namque est statuere omnino, ut fiat; praeparare autem solum est disponere omnia necessaria, ut al quid fiat ; sicut praeparat prandium, qui disponit fercula ad illud requisita, etiamsi nun omnino statuat, ut aliquis comedat, sed solum sub conditione si voluerit. J

Eoa ri

Hæc igitur evasio nullius est momenti. Tum quia juxta eam non salvatur id. quod jam innuimus, scilicet voluntatem creatam hoc ipso quod sit voluntas secunda debere habere a prima, tam quod possit ambularo in operibus bonis, quam quod actu, el in exercitio, ac efficaciter in illis ambulet : at per praeparationem illam dequa in hac evasione. non salvatur, quod voluntas creata habeat iubeat a prima aclu ct in exercitio, ac efilcariter velle, sed solum quod possit voilé : cum tamen hoc quod est actu voile sit oli· quid distinctum nb ipso *posse* nd volendum : H propterea debeat illi provenire a voluUta divina, seu n divino decreto, quod Deas faciat, ut voluntas crania velit. De qno videantur omnino ea, quæ in tract, de Scientia Dei disp. 8 a num. 16 et deinceps diximus.

Γ^

t Tum etiam : quia D. Athanas. explicans sjcu pau|i banc praeparationem appellat pnwhffinitionem his verbis : *Sciens aulam* /iri isupple bona opera) *paravit Drus, quæ ditferri non poterunt, neque pr.rtermilli,* I çuin *peragantur t tanquam divinitus sini* I *prxfinila, quousque sil procedendum, idque* | *per multam erga nos providentiam.* Ubi 0X- I. peadendum e^t Alhanasium dicere, quod I non solum bona opera praedestinatorum dicuntur praefinita ; sed etiam prædiffinitionem comprehendere intensionem el durabonem eorumdem operum : hoc enim ! est, prædifûniium esse quousque sit procedendum, et non potuisse opera illa differri, j aut intermitti. Et quia hæc tam exacta I i praliffinilio coïncidit cum perfectissima I Dei providentia, vel trahit secum illam, de n j ¡ i«e qua scriptum est Sapient. 8 : *Allingit a fine* -I I k *uigue ad finem fortiter, ct disponit omnia* I raarikr, idcirco dicitur, hoc fieri a Deo I propter multam erga nos providentiam. I I %-. Tum deinde : quia Augustin, lib. de | j I 0 praJeslmat. Sanct. cap. 10 (cujus verba desumsit D. Prosper ad capit. Gallorum, F» rwponsione 14) inquit : *Fidei et charilalis qera, quæ per Dei gratiam fuerunt prædesliaaln, recte prædiffinila dicuntur aulhorl· Me Apostoli, creati in operibus bonis, quæ præparavil Deus.* Augustinum, el Prosperum icquunlur tam Fulgentius lib. l ad t Monimutn. cap. 29 : *Puto* (inquiens) *his rabii beati Augustini evidenter esse ostennm, Deum bona sua opera præsciissc et præ·dnlinasse;* quam Anselmus et Beda in *eo*M dem loco.

fiiA Ac tandem D. Thom. super hæc eadem Terta Pauli, ubi sic inquit : *Ipsa bona opera sunt nobis a Deo, Isai. 3C), omnia enim opera Mdra operatus est in nobis ' ct quia quos fndatinavil. hos ct vocavit, scilicet p^r gratiam, ut dicitur Ilomanor.* 8; *ideo subdit de frsdestinatione dicens (quæ) scilicet bona f^rat prrparavit Deus . nihil enim aliud etlprj-deslinalio, quam præparatio beneficiorum Dei, inter quæ beneficia computantur el i;ia bona opera nostra. Dicitur aulem Deus nobis aliqua præpararc, in quantum disponit se nobis daturum.* Ubi, ut vides juxta sententiam et explicationem sancti Doctoris eatenus dicuntur bona opera præparari a Deo, quatenus disposuit, se ea nobis daturum. Constat autem hunc dispositionem Dei, qua disponit se ea nobis daturum, includere efficax decretum Dei illa prædifiinions : quoque efficaciter decernit, ul in illis ambulemus.

Btspondeiar exemplo bojas eusionij.

Nec id, quod pro se adducit hæc solutio, ei prodest. Quoniam est aperta disparités inter illud exemplum, et rem de qua agimus. Nam qui préparai prandium, tantum praeparat materiam comestionis, non vero comestionem ipsam : at in praesenti ipsæ etiam operaüones bonæ dicuntur a Deo præparari, ut ex loco citato constat. Undo nec etiam quoad praesens verum est, id, quod in hac eadem solutione dicitur, nempe aliud esse praeparare, aliud vero disponere, statuere, seu prædifiinire : quoniam juxta Scripture phrasin, et quoad rem de qua agimus, hæc omnia in idem redeunt, vel se includunt, ut constat ex illo Pauli *: Nec oculus vidit* etc. *quæ præparavil Deus diligentibus se,* id est, quæ statuit, disposuit, et praefinivit Deus se daturum iis, qui illum diligunt. Et ideo prædestinatio involvens firmam Dei dispositionem, decretum, et praefinitionem de mediis efficaciter conducentibus ad vitam æternam, dillinitur per hoc. quod sil præparatio beneficiorum Dei, quibus electi certissime salvantur.

io. Eta^io aliorum.

Deinde occurrunt alii, ex hoc testimonio ad summum colligi, Deum prædifiinire aliqua opera arbitrii creati, nempe supernaturalia; non vero alia opera ordinis naturalis, ita ut nihil fiat sine praedicta praediffinitione ex se efficaci.

Piscinditur.

Hæc igitur solutio ex dictis etiam corruit. Quia eadem est ratio quoad hoc de operibus supernaturalibus, et de aliis ordinis naturalis : siquidem ut paulo ante innuebamus, ex eo inter alia voluntas creata indiget al actioi.es supernaturales voluntate Dei pnediffiniente illas, quia praedicte operationes eliciuntur a voluntate creata ut a secundo libero : et ideo debet primum liberum facere, et decernere, ad hoc ut secundum liberum eas libere eliciat, quod tam liberum *velle* ipsius, quam quidquid est in causa secunda, habeatur ab ea secundum modum causæ secundæ, scilicet tanquam quid emendicatum, et participatum a causa prima. Do quo videri debent ea, quæ in hac disp. num. 57. et deinceps dicemus

Hi Mr

Unde loquens Paulus de iis qo® cadunt snb divina prædestinatione indu lente voluntatem Dei pnedifiiniobtein. ac proinde de operibus ordinis supernatural·*, per quæ electi vitam æternam consequuntur, inde, nos prmdeslinari colligit, et per consequens prædicta opera cadere sub divina praedestinatione, quia Deus operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, seu quia ipse vult. Et ita in eadem epist. ad cap. l inquit : *In quo etiam nos sorte rocati jumui prrdestinali secundum propo·silum ejus qui operatur omnia secundum conjilium voluntatis tuse.* Quæ verba I). ItThoM, Tbom. ibidem sic exponit : *Ponit voluntariam M prxdeslinationem, cujus quidem prjdeilinationis ratio non sunt merita nostra, sed mera Dei voluntas, propter quod subdit, secundum propositm ejus : quod autem secundum propositum przdestinavertl, probat : quia non solum hoc s'd etiam omnia alia, quz Deus facit, operatur secundum consilium voluntatis sus. Psalm.* 131 : *Omnia quaecumque voluit Dominus, ferit; hair,* 46 : *Consilium meum stabit, et omnis voluntas mea fiet.*

11. Hoc aulem maris explicuit sanctas Doctor in verbis statim sequentibus, in quibus sic inquit : *Non aulem dicit secundum voluntatem, ne credas, quod fit irrationabilis, sed secundum consilium voluntatis suar, idesl, secundum V'di/ntatem suam, qujr est e ratione : non secundum quod ratio importat discursum, sed secundum quod d-signat certam et deliberatam voluntatem.* Constat aulem quod nomine certa* et deliberatæ voluntatis, non intelligilur voluntas condicionalis, el inefficax, qua Deas decernat se influxurum in actus v. g. voluntatis creat», si ipsa voluerit. Nam hac volantas non est certa, ee<l potius incerta et indeterminata : siquidem ox vi hujus voluntatis non habet Deus potius concurrere, quam non concurrere, sed sicut concurreret, si voluntas creata vellet, ita non concurreret, si voluntas creata non vellet.

Quod etiam non parum elucidavit 1, 2, q. 14 ar. l ad 2 inquiens, in Deo non reperiri consilium, secundam quod importat inquisitionem, et discussionem mediorum, quia hoc dicit imperfectionem: sed quantum ad certitudinem scientiæ. et judicii* Ex quo oplinn» sequitur, quod operari Deum secundum consilium voluntatis su® est firmiter statuisse ab æterno omnia quæcuiuquo facit in tempore. Hrec autem firma cooetiluliu divina est decretum absolutum pnedeterminans, et pnrdifiniens illa.

Tandem occurrunt alii, quod ex hU Lenimontis solum habeiur, Deum prædtffîmro omnia opera nostra antequam fiant acta ia tempore, non tamen antequam per scientiam mediani provideantur futura. Nun por istam scientiam Deus prius videt qoil voluntas creata his, vel his vocalionibn?, et in his vel illis occasionibus vocata tacta, et postquam providit, quod si his vocatio·nlbus, et in hac occasione excitaretur cans nitet, vult absoluto collocare Ulaui in prædicta occasione et illis vocationibus illam excitare : et ita nunquam prudifflnii ante prævisum consensum, no temere cum periculo frustrationis sui decreti pnediffiniat.

Cæieram hæc soluiio salis corruit ex diclis. Tum quia in tract, de Scientia Deia disp. 7 u>que ad disp. l*2 mullis ostendimus impossibilitatem hujus scienti® media·. Tum etiam : quia, ut nuper dicelamus, propterea electi dicuntur creati ia operibus bonis, quia sicut creatio non supponit ut futurum subjectum, seu materias circa quam versatur, ita nec divina voluntas, et ejus pnedifilnitio circa consensum voluntatis creat® sappooit eum ut futurum, sed ex vi illius habet esse futurum. Tum deinde : quia, ut ex divo Thom. modo insinuabamus, prædestinalionfe rabo non sunt opera nostra, sed mera Dei volantas : si autem Deus prædiffiniat dare æternam vitam post provisionem opennn bonorum, ita ul non aliter velit, nec ve!:e possit eam adultis tribuere, ne eorum læ·datur libertas, ut adversarii fatenlur, tunc non possent non prodicta opera esse ratio vel conditio prodestinationis, ut in tract, de Scientia Dei disp. 1l ɳ. I i et sequentibus diximus.

Tum proterea : quia consulto Paültâ u dixit, Deum operari omnia secundum consilium voluntatis suæ, seu ad aliud non attendere, neque quidpiam aliud consule® ad hoc ut ea velit, et faciat, ut in exeeatione ponantur, nisi ad suam meram voluntatem, suumque beneplacitum : si autem delierct expectore, ac explorare prius con-Mensurn voluntatis creatæ, non operaretur ea procire secundam consilium voluntatis sute, imo potias ea, ad quæ voluntas creata influxura est, diceretur operari secundum consilium voluntatis creatæ : siquidem non aliter posset ea velle, et Deere, ut exe<mtioni mandarentur, nisi proviso concilio, et deliberatione voluntatis pncjict®, et

juxta jinu ea. quæ arbitrium creatum do suis adibas præconbiliavit, ot deliberavit. Propter quod merito Augustinus libro 2 Ilypçgftostlaon notavit Paulum non dixisse, quud Deus operatur omnia secundum confihuiu voluntatis human®, sivo absolute, live sub conditione provisum; sed secundum consilium voluntatis suio : quia ad liane solum respexit, ut do operationibus creatis in tempore faciendis disponeret.

Tum denique (id quod ox prece lenti sequitur. quoniam Paulus in eflicaciam divinæ voluntatis refundit, quod Deus omnia operetur secundum consilium voluntatis iuæ, ut ox explicatione Divi Thom. addocta constat. Et similiter in magnitudinem divinæ providentia» includentis decretum divinæ voluntatis reducit, quo i simus creati in operibus bonis, ut in illis ambulemus, ct ex Athanasio vidimus : si autem Deus nequit pnediffinire actum liberum volunlaliicreatæ, nisi prius ipsa velit, et provideatur ejus consensus, tunc quod efticaciter sequatur talis consensus, non esset refundendum in eflicaciam divinæ voluntaώ, sed potius in ipsam voluntatem creatini, quæ licet potuerit nolle , re tamen ipsi, et de facto ob meram sui libertatem wluil, et consensit, ut multis ostendimus in tract, de Scientia Dei disp. 10 n. 11 d sequentibus.

U. Accedit primo, quod supposita scientia «ndiliooata, modia inter liberam et natu-Fxrnlem, quielihet Dei voluntas absoluta et efficax'qualis requiritur, ut esset prodiffinilio pnesapponit determinationem nostra» voluntatis absolute futuram : igitur non potent non esse prædiffinitio. Consequentia fletur perspicua. Quoniam, ut admittit Suim ct ejus sequaces, pne liffinilio dehet antecedere futuritionem absolutam nostrarum bonarum operationum, et scientiam visionis de illis : alias nullo modo éttet pr.vdiffmilio, quin potius voluntas Dei prædifliniretur in ordine ad tale objecluma voluntate nostra. Antecedens autem videtor etiam notum. Nam cum scientia media, juxta montem introducentium illam, sit pure speculativa, et non facti va tui objecti, supponit illud : el ita cum terminetur ad determinationem noslne voluntatis, absolute futuram, oportet ut prædicudeterminatio pr.vsupponalur ad illam : et per consequens pra»supponaiur etiam ad to*,unlitem Dei absolutam et efficacem, quilis requiritur, ut sit præ liffinitio : siquiirm prædicta scientia media præsopponitur ad taleni prædiftlnititfneni ot voluntatem alitolutam, ac efficacem Dm.

Açcedit secundo (id quod ex precedent! seqniiur) quod talis præ liffinitio necessario prosupponens scientiam moliam noquit habere rationem prædifnnilionis : ox eo quod prædiffinitio debet esse causa rei prædifiinitæ, quippu quæ infallibiliter et efücacitér illam infert : al prædiffinitio præsupponens scientiam mediam nequit esso causa rei prædiffinitæ : siquidem scientia modia, ut modo dicebamus, presupponit suum objectum : ac proinde omnes causas, et causalitates ad illud requisitas : et ita si non pnesupponit hanc pnndiffinitionem, .sed potius ad illam supponitur, signum erit, talem prædiffinitionem non esse causam rei prædiffinitæ : et per consequens nec habere rationem veræ prædiffinitionis.

Secundo principaliter probatur assertio ex i'lo Proverb. 21 : *Sicut divisiones aquarum, Ha cor regis in manu Domini; quocitnque voluerit vertet illud.* Ubi divinæ voluntuti aperte tribuitur vis ad inclinandum, et trahendum post su cor regis quo ipsa voluerit : cumque divina voluntas extendatur ad volendum tam naturale, quam supernaturalo. oportet, ut habeat vim ad trahendum efficaciter post se prædictum cor in ordine nd omnia hæc : imo etiam quod prædictum cor non velit aliquid, nisi Dominus ipsum illuc verterit : siquidem per hoc quod dicatur, cor regis esse in manu Domini, significatur esse in illa tanquam in manu primi cordis, primique liberi, ac supremi Domini ; a cujus voluntate, ut a voluntate primi liberi debet habere, quod huc. illucque vertatur : cujusque supremum dominium nunquam subterfugere potest. Et ita debet ex ejus imperio, el efficaci decreto ad hanc, vel illam pariem verti : ac proinde ei ad nutum, et juxta propriam naturam, nempe libero modo, obediro.

Unde Aug. innuens explicationem hujus loci, in lib. de Correct, et gratiae. 14 inquit : Deum habere omnqjotentissimum potestatem humanorum cordiurn quo voluerit inclinandoium. Et in Enchirid. cap. 95 asserit : *Quis tam impio desipiat, ut dicat Deum mains hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit in bonum non posse convertere.* Et libr. 5 contra Julianum cap. 3 docet humanas voluntates ita esso in Dei potestate, ut eas quando, et quo voluerit, faciat inclinari.

Quæ omnia optime exposuit Cajetan. in

AddlU-incotam srcun-dam.

15. Seenodo principa-liur JSertfot Proverb, 21

10. Aug.

expositione, sea enarratione parabolarum Salomonis : ubi postquam retulit verba jam dieu Proverbior. sic inquit, cap. 21 in principio : *Efficaciam simul d facilitatem dicinx operationis ad inclinandum cor hominis quocumque Deo placuerit, describit Salomon instar dividentis aquam in multas rivos. Facillima est enim divisio aqux in mullos rivas : eo quod aqua non reststit divisioni. Quemadmodum itaque operatio homints facillimx est effcocix ad dividendam aquam in multos rivulos, nec opus est laborare ad hujusmodi divisionem, quamvis laborare oporteat ad faciendum alveus, p*.? quos aqua deducatur, ita facillima efficacia Deus movet cor, cl inclinat illud quocumque voluerit ipse summus Deus : nullus intercedit labor, nulla resistentia, quando vull Deus : in omni creatura, d non solum in corde hominis est, qux a Theologis vocatur potentia obedienlix relative ad Deum : omnia enim qurcumquc vult Deus facit, sine resistentia prout vull.*

17. Csaâr-zu.ar. Confirmatur, et oxplicatur expendenJo *particulam illam cor regis.* Nam propterea fit specialiter mentio cordis regii, quia hoc minus videtur subdi alterius potestati, et voluntati, quin potius subditorum coria quo ipse voluerit, malloties morali quadam motione solet vertere, ut iu denotetur, quanta sit potestas primi coniis supra secunda corda, quippe quod cor regium, quod minus subdebatur alterius potestati, vertit quu voluerit : e: per consequens multo melius cætera alia corda huc illucque secundum ejus voluntatem vertet.

D.Tbos. Drsumiturque hæc secunda ratio cuni sua confirmatione ex D. Thom. 3 contr. Gent, capit. 88 ubi ut ostenderet, Deum efficaci suo decreto movere, ct vertere corda hominum ad eorum operationes, adducit hoc testimonium his verbis : *llhid igitur solum agens potest causare motum voluntatis absque violeolta, quod causal principium intrinsecum hujus motus : hoc autem esi Deus, qui animam solus creat, ul in secundo ostensum est. Solus igitur Deus potest movere voluntatrm per modum agentis absque violentia. Hinc est quod dicitur Proverb.* 21 : for *rsgis in manu Domini, el quocumque voluerit, inclinabit illud. Elad Philippens.* 2 : *Deus est qui operatur in nobis ct velle, cl }>crflccrc pro bona voluntate.*

i UL

Diluitur fundamentum prim.r sent^ntix.

Ad fundamentum prim.e sententia? ex duplici testimonio desumptum cooâh-Mtu j iis qu® dub. 4 hujus dispul. diceinua, ex plicantes quomodo decretum Dei oitiat J nou tollat, quin potius ponat, quod vohm·tas creata libere operetur id, quod perdi· l vinum decretum stabilitum est : ac tani*® quomodo dum Deus non habet decretos, efficax circa conversionem alicujus, tunee; si potuerit ultra facere, quam fecerit, Ht potuerit habere decretum efficax talis eoaversions, quod tamen non habuit: non tamen debuit ultra facere, quam fecerit : quit prædictum decretum non est debitum:^ Deus satisfacit debito, quod ; ut sic dkanws habet, si decernat, ut revera decrevit, diw auxilia sufficientia nd talem conversionem, licet non decernat efficaciter quod illacon* versio execution! mandetur. i

Quibus etiam addi potest, testimoniumillud primo loco allatum, solum adduci ia Scriptura, ut denotetur hominem esse :.· beri arbitrii, quantumvis α Deo per nium efficax decretum ad libere volendum moveatur. Quod optime explicuit D. Thom. J.r contr. Gent. cap. 90 ubi postquam innuik Deum suo efficaci decreto movere ad actiones liberas creatas, siatim addidit contra eos, qui res humanas non subdi divin» provident!® asserunt, sequentia verba : *Videntur autem quxdam in doctrina sacra, secundum prxdictam sententiam sonare. Dicitur enim Ecclesiast.* 15 : *Apposui libi aquam et ignem, ad quod volueris. porrige manum luam : ante hominem vita et mors, bonm el malum, quod placuerit ei dabitur ilii. Hx: autem verba ad hoc inducuntur, ul hominis esse liberi arbitrii ostendantur non ul eoruis electiones subtrahantur.* Et loquitur sanctUé Doctor de subtractione a divina providendi non qualitercumque sumpta, sed in eo sensn quo de ea nos loquimur, nimirum ut habet rationem providenti® determmaiivæ, el pnediffinitiv® omnium electionum noerarum, ut ex iis, quæ siatim subjungit, quæ·que dub. sequenti a n. 36 ct deinceps adducemus, constabit. 3B

DUBIUM II. B9

An justa doctrinam Patrum Deus prxdiffi·niai omnes actus bonos causarum secundarum in particulari, ct cum omnibus circumstantiis sumptos?

Explicatio tituli salis constat ex iis, quæ dub. præeedenti num. 2 diximus, et ideo in ejus explicatione non est in pnesenli iminorandum.

Proponitur prior sententia.

friuer ry. Pariem negantem tuenturjuniores Theologi, quos dub. 3 hujus disp. referemus. Eam autem probant primo ex Damasceno lib. 2 do tide c. 30 ubi ita inquit : *Scire intereti, Deum omnia præscire ; non autem omnia prxdetcnninarc, el prxdiffinire : j/ntcil enim diam ea, qux in nostra potes·Me, et arbitrio sita sunt : at9 non item ea frtdiffinivit.* Et rationem reddit his verbis : *See enim vitium admitti vult, ncc rursus* •rirluh vim *affert.*

£ah- Ç'Jfosopi ♯ a Confirmatur ex Nyssæno lib. 7 de Phic. 1 ei lib. 8 cap. 4 ubi inquit : *Ea guxsunt in nobis, non sunt cx providentia.* Necoon ex Damasceno loco citato de lide c. 29 asserente : *Qux in nostra potestate ml, non providentia;, sed libero nostro arlilrio assignari debent.* Ac tandem ex Hie-

Ij3. r ron. epistola 146 quæ est ad Damasum ubi inquit : *Homo vivit non ex imperio Dei, sed a obsequio suo.* Quæ testimonia non possunt sane intelligi, nisi providentia et imperium sumantur pro absoluto decreto humanas operationes prædifiiiniente : quandoquidem certum est, homines et eorum actiones liberas cadere sub providentia et imperio Dei; et ita quoties hoc negatur, tantum potest intelligi de imperio et providentia (alis conditionis, ut eis positis sit infallibile subsequendam esse actionem illam, quæ sub providentia, et imperio Dei cadit : ut contingeret si providentia, aut imperium I illud essent praediffinitiva.

* ^inepist. Secundo probatur ex Chrysost. hom. 12 ad Hebraeos. Ubi expresse negat, fl Deum nostras antecedere voluntates : et rationem reddit, ne nostrum hedatur arbitrium. Si autem Deus efficaciter prædiffiniret omnes actus bonos causarum secundaram, tunc per suum decretum nostras antecederet voluntates : ergo, etc.

Tertio probatur ex August, lib. 3 de li-4ictero arbitrio cap. 18 ubi sic loquitur : Si fatoriofum *esi omnia mandare memoriæ, hoc brevissimum lene, quxeumque ista causa ut voluntatis, si non potest ei resisti sine piceato, ei ceditur :* at si Deus efficaciter prædiflinit omnes actus voluntatis creatæ, non potest huic decreto resisti : alioqui non esset efficax : ergo, etc. Cui consonat id ui- quodscribit Anastasias Nyssæn. lib. Quæstionum in Scripturam tom. 1 Bibliothecae, q. 59 ; Si *ergo* unquit) *quem Deus vull scrval, quem autem vult perdit, ntque qui servatur dignus est mercedc, neque qui peni supplicio.* Similia profert Arnobius Psalm. 50 : *Negas libertatem arbitrii, si dixeris : Deus si vull, bonus sum, ri non vull, bonus non sum.* Amobins.

Quarto probatur ex divo Thom. q. 6 de Verit. ari. 3 his verbis : *Invenimus enim ordinem incomposibilem esse respectu alicujus dupliciter. Uno m^io in quantum una causa singularis produci! suum effectum ex ordine divinx providcnlix. Alio modo quando ex concursu causarum mullarum contingentium, ct deficere possibilium pervenitur ad unum effectum, quarum unamquamque Deus ordinat ad consecutionem effectus loco ejus, qua: deficit, vel nc altera deficial, Sicut videmus, quod omnia singularia unius speciei sunt corruptibilia ; el tamen per successionem unius ad alterum, potest in eis secundum numerum salvari perpetuitas speciei, divina providentia taliter gubernante, quod non omnia deficiunt uno deficiente : el hoc modo est in pradcslinalionc. Liberum enim arbitrium deficere potest a salute : tamen in eo, quem Deus prédestinât, tot alia adminicula préparai quod vel non cadat, vel si cadat, quod resurgat.* Ubi a divo Thom. non explicatur certitudo praedestinationis ex prædiffinitione , aut praedestinatione Dei per suum decretum circa tale medium in particulari secundum omnes circumstantias; sed ex prædiffinitione in communi tot et tantorum mediorum, ut si hoc deficiat, aliud loco ejus substituatur. Quarto probator ex D.Thom. De

Confirmatur ex eodem sancto Doctore 1,2 q. 9 art. G ad 3. Ubi inquit, quod licet inclinatio, el determinatio ad bonum in communi sit a Dro; tamen ad volendum hoc vel illud bonum voluntas se determinat : et subdit, interdum aliquos homines moveri specialiter a Deo ad aliquid determinate volendum, sicut contingit in illis, quos movet per gratiam. Unde ex sententia divi Thom® constat, non semper omnes homines moveri a Deo determinate el in particulari ad aliquid agendum : et per consequens nec semper prædiffiniri a Deo omnes actus eorum in particulari. Confirmatur ex eodem Angel. Doftorc.

Ultimo arguit Suarez lib. 1 Opusc. c. 13 num. 3. Num Augustinus sæpo proponit quaestionem cur ex duobus n?que dispositis in actu primo, et æque invitatis ab eo lem Λ objecto : *Aller ad illicite perfruendum movetur. Alter in voluntate pudica stabilis permanet.* Quæ sunt ipsius verba 6 de Civitate Dei cap. 12 et tamen nunquam reddit ratio- Uliimo ;·- l.Jt Sairti A°r<

nom ex divina' voluntatis pnedctrnninalione, five pmdiffunlione, quod emt fadllimum, et omnino necessarium, si verum esset; sed in ipius liberi arbitrii intrinsecam facultatem id reducit : ul ibi sistit.

? II.

Tern *itnlf/ttia breviter proponitur.*

Dicendum tamen est juxta mentem sanetorum Patrum. Deum pra-diffinire omnes actus bonos, seu non malos omnium causarum secundarum per suum decretum efticnx et absolutum. Ita omnes Doctores, quos dubio sequenti n. 56 adducemus. Assertio hæc non aliter melius probabitur, quam adducendo shtiilatim divorM Patrum testimonia, in quibus hæc pnediffinitio continetur.

/ III.

Prxdlchf sententia testimonio Dionysii phmo suadetur.

hioejs. Probatur ergo primo ex Dionys Areopag. de divinis nominibus cap. '› his sorbis : *Es'mpbjTùi autem esse dicimus* tn *Deo erislrnlium ralionrs subtlanlificai, el singulariler prx'xistenies, quos Theologia prxdiffinitiones vocal; et divinas et bonas voluntates existenlium prxdeterminativas et effectivas, secundum quas substantialis es. sentia omnia prxdiffinivit el produxit.* L'f»i, ul vides, admittit Dionys. divinas et bonas voluntates prædelerininalivas. prædifâniüvas, et effectivas omnium rerum productarum, ac proinde decretum pradeterminativum, seu pnedifOnitivum efficax el absolutum, quo omnia prædlcta pnediffiniat.

Impcr uno. Hrrire. Nec refert solutio Herice I p. tract. 2 disp. 19 cap. 3 ubi duo inquit. Primum est, quod juxta translationem Dionysii Cnrthusiani, et Ambrosii Florentini non habentur in Dionysio verba a nobis relata. Secundum est, in huc testimonio Dionysii solum explicari ileos divinas omnium rorum, qua· in tempore producunlur, nec verbum haberi do speciali decretu, quo Deus cum agentibus liberis concurrit : et propterca commentatores sancti Thomæ in q. 15 hujus primro panis per ea Dionysii verba ideas divina* explicant, ntque probant, pertinere ad intellectum Dei, unquam quid inerealum eju*.

Non itaque hoc refert. Nam contra prî-eÜ mum obesi, tum quod D. Thom. lect. 3L-cap. 5. Dionysii adducit hoc testimoniuin ta serio verborum, quæ a nobis adducti est : ac proinde ci, et prædicUu serici verburum maxima debet fides adhiberi. Tum etiam : quia adhuc secundum transluuo* nem Dionysii Carthusiani, et AmbivH Florentini habentur verba sufficienter denotantia has praxlifiiniiiunes divinas. Nara Dim ys. Caribus, sic habet : *ParadigmcU autem dicimus esse ipsas in Deo exislenliUii sutstuntîfic^s, ct uniformiter prxlextasrationes, quas Theologia prxdcslinaliones* γγλ"λ·, *et dirinfis, cl optimas voluntates exislenlium discreticas, d factices secundum quos ips suj/ressentialts existenlia, ct omnia jrxdestinant, et adduxit.* Constat autem divinas praedestinationes, et optimas vuluntaiM existentium [activas et discretivas, ac proinde quæ sint ratio et causa quare hoc potius fiat, quam illud, in idem redire, ac divinas prmdiffinitiones omnium ex se offl» caces. Et similiter secundum translationem Ambrosii Florentini, sic habetur : *Exem-s^ plana vero esse dicimus omnes rationes* in Γ;<· *Deo subslardificas rerum, el singulariter antea subsislenles, quas prxdeslinnliones Theologia vocat, el bonas, divinasque voluntates eorum qux sunt diffinitrices. ac e/fcctrices, secundum quas ipse supersubstantialis Deus qvx sunl omnia prxdestinavil, atque produxit.* Certum est autem, idem esse voluntates Dei diflinitrices. ot effectrices omnium, ac decretum præhffinilivum et efficax, modio quo hunt, ut ex se, et ex jam dicendis in hoc eodem dubio consfiibit.

Et deinde contra secundum obstat, quod s Dionys. loquitur tie ideis practicts invol·.*'^. ventibus decretum efficax et prædiftiniens irv i divinæ voluniatis, qua· nomine exempU· 'f num solent insigniri. Et ita D. Thom. ibi-nrwt dem led. 3 explicat hnc testimonium Dionysii his verbis ; *Exemplar enim est, ad cujus imitationem fit aliud : non autem omnia, qux scit Deus ex ipso posse prodire, vult in rerum natura producere, Illx igiluf iclx rationes intellectuales a Deo exemplaria dici jussunt, ad quarum imitationem vult res in cue producere sicut producit artifex artificio arlificiata ad imitationem formarum artis, qux mente concepit : quæ etiam artificialium exemplaria dici possunt. Hoc est ergo quod dicit, quod (exemplaria dicimus c,u) non rei aliquas extra Deum, sed* tn quo *inblhclu divino quasdam rxisl^nlium {ralionrt inteUeetx) qu.r smit subslan-*

Imrnm fi.rrwm fnriitæ, ric. El hujusmodi rationes fjnda Scriptura vocat prxdiffiniliunes, sive ixxdejtimitumrs, secundum illud Rom. 8 : *Qms prédestinai it, hos cl vocavit. El vocal tliom cos divinas et bonas voluntates, secundum illud Psalm. : Magna opera Domini cxyddh in omnei voluntates ejus, quæ quidem prxdiffinitiones ct voluntates sunt distinctio* entium, el effccliv.v ipsorum, quia et hujusmodi rationes supersubstantialis Dei t& prxdelcfminavit, omnia produxit.*

Ui.de etiam L). Damascen. has pnedeterminationes, et prœdiffinitïones per divina decreta fuisse statutas α temporibus Apostolorum a sancto Dionys. Areopug. docuit. El ila in oratione prima do imaginibus sic loquitur : *Sunt item in Deo imagines et aempla rerum» quæ ab ipso futuræ sunt, tempe consilium ejus ælcrnum, quod se haM semper eodem modo : immutabilis est enim omnino Deus in quo nulla est comiwlalio, aut vicissitudinis obumbratio, has imagines, et hæc exempla prædiffinilioncs appellat Sanctus ille Dei munere divinis in rdus considerandis, et explicandis excellentissimus Dionys. Omnia enim ab illo prxfinila tl sine ulla commutatione futura, in ejus consilio non aliter antequam fierent erant expressa, quam si quis velit domum adificote, prius imaginem et formam ipsius* w *animo effingit, cogitalioncquc amplectitur.* In quibus verbis aperto præfiniliones omnium rerum a divina voluntate factas admittit» et eas explicat exemplo artificis, qui volens domum ædilicarc, prius in mento illam format, omnes partes ejus libere pnedeterminat, et disponit, et postmodern præconceptam domum execution! mandat, ita ergo Deus prædiffinivit omnia, tpæ erat facturus, de illisquo efficaciter per suum decretum disposuit.

Nec etiam refert si cum aliis dicas ex vi hajus testimonii Dionys. solum haberi i *a.qaod Deus prædiffmiat omnes actus causarum secundarum, v. g. liberarum dependentor a scientia modia, et a prævisione per illam futuri consensus, non autem anteeedenter ad hanc prævisionem. et in'e-pendenter ab ea.

Non igitur hoc refert. Tum propter illa, r' quBdub. præced.diximus.Tum etiam:quia in hoc testimonio aperte asseritur exemplaria, et bonas voluntates divinas esse pfBdeterminativas omnium, qurn liant : ereo pnedicta exemplaria, et vo untqtes dirinæ ex se habent tribuero rebus futuris, quod sint futura· : ergo dicunt decretum efficax et absolutum Dei pnedeterminans talem futuritionem ; ac proinde independens α scientia media, et a pnevisione per illam futuri consensus. Antecedens non indiget probatione, ut intuenti constabit. Prima vero consequentia ex antecedenti videtur perspicua. Quoniam res antequam sint future, sunt indifferentes ad *esse* ct *non esse* et ratione fuiurilionis determinantur nd essendum potius, quam nd non essentium i ergo exemplaria et bono? voluntates divin© prædetorinffiativæ omnium rerum, quæ in aliqua differentia temporis existant, tribuunt Illis, quod sint futura», potius habeantque determinationem ad essendum.

Ex quo etiam secunda consequentia liquet. Quoniam exemplaria et bonæ voluntates, seu decreta divina prédéterminai i va rerum ad essendum, ct tribuentia eis, quod sint futura potius, quam non futura, debent esse voluntates, et décréta cx se absoluta et efficacia : alioqui non haberent prædictnm vim, nec res cx vi illorum essent absolute efficaciter future potius, quam non future, cum tamen hoc ipso quod ta|ia decreta sint pnedeterminativa prædictaruin rerum, debeant eis tribuero efficaciter, quod sint futuræ potius, quam non futuræ, ut nuper dicebamus.

Ex quo similiter ultima consequentia satis liquet. Quoniam decreta cx se efficacia ct absoluta, tribuentiuque rebus, ut sint futuræ, potius quam non futuræ. debent ante prævisionem per scientiam mediam futuri consensi, sive futuritionis rerum, esse prwdiffinitiva et prædeterminaliva earum : siquidem, ut modo asserebamus, ex vitalis prædifünitionÎB, et prædelerminationls sunt futuræ, ac proinde independenter, seu antécédente? a scientia media supponente hanc futuritionem habebunt osso prædiffinttiva. et pi-rdclerminativa rerum.

Cuntr-nnltir. ConOrmatur, et explicatur. Quoniam, ut dub. præcod. asserebamus, scientia modia, quippe scientia speculativa, juxta mentem Doctorum introducentium illam, supponit suum objectum, ac proiride ea, quæ ad illius futuritionem desiderantur, nimirum has voluntates divinas : ergo ut salvetur eas esso pnedcterminalivas omnium rerum oxistentium in aliqua differentia temporis, oportet ut sint voluntates, et decreta ex *se* efficacia, et absoluta : ergo etiam oportebit, ut sint praKiiffinitivæ, oı prædeternrinarivre earumdem rerum; independenter a scientia media, el anlecedenter ad illum.

Hæc ultima consequentia ex antecedenti et prima consequentia, nec non ex nuper dictis constat.

Prima voro ex antecedenti videtur patere. Quoniam hoc ipso, quod decretum sub al quo statu præsuppositum ad scientiam mediam nun sit ex se efticax. et absolutum, sed inefficax, ctconditiunatum. non erit pnedelerminativum rerum ad essendum potius» quam ad non essendum. Et ratio hujus videtur aperta. Nam eo ipso hoc decretum erit talis conditionis, ut explicetur per hoc quod Deus velit consensum voluntatis creatæ respectu amoris v. g. versantis circa Deum, si ipsa voluntas creata voluerit; cumque s cut datur hoc decretum conditiona.um et inefficax respectu hujus consensus, debeat etiam dari simul aliud decretam condiiionaium ot inefficax, per quod Deus vehi. votari talem dissentire, vel nun amare, si ipsa noluerit amare, vel voluerit non amare, ut ita praedicta voluntas liber? amet, vel nun amex, consequens est. n: ex vi haram voluntatum divinarum ex se non efficactam, nec absolutarum, non maneat voluntas creata pravdeterminata, vel prædiflinila in ordine ad praedictum consensum amoris : et per consequens non salvetur id. quod Dionys. in hoc testimonio docet, nimirum dari in Deo exemplaria practica. et bonas voluntates divinas prædetorminaiivas omnium, quæ existant in aliqua differentia temporis.

29. Cocflr-om|r«e-cue4o,

Confirmatur, ct explicatur tandem. Quoniam juxta doctrinam reccntiorum admittentium scientiam cundiuonatain, et ea mediante prædiffinitiones rorum, dicendum est, quod sicut bona» voluntates divina* circa aliquem effectum in |*articulari exequendum a voluntate creata, si considerentur in *esse* objectivo ut ipsi loquuntur) sunt necessario pendentes a deternrnatione libera voluntatis creatio circa talem effectum in partie ulari in *esse* objectivo consideratu·, ita etiam quantam ad exigentiam realem a parte rei, seu in actu exercito considerata·, debent pendere ab eadem determination») libera voluntatis creatæ in re posita, aut absoluta ponenda : siquidem eumdem ordinem prioris et posterioris, queui habent res in cwe objectivo, debent habere secundum exisientiani realem praesentem, vel .absolute futuram, ne illud ewr objectivum sit omnino confictum, et prorsus falsum : ergo non poterit salvari in Deo prmdiffinilio, et prædeierminatio nostrarum bonarum electionum per bonas voluntates divinas, el decreta ipsius, quas Uu m dari in Deo juxta momen) Dionysii v.< dimus.

Patet hæc consequentia. Nam, ul #upn advertimus, ei adversarii concedunt, de ratione prædetennînaiionis, ot prædiffinitionis est, quod præeat futuritionem absolctam objecù pravdifliniti, et pnedeterniinati, ac ejus scientiam visionis.

Eadem sententia testimoniis Augustini fulcitur.

Secundo principaliter probatur assertio ex August, lib. 5 do Civitate Dei cap. 9 supponendo tamen prius, duplicem esse iii voluntate potestatem : aliam quidem per modum principii habitualis, quod separari solet ab actuali operatione, aliam vero per mo Ium principii actualis involventis operationem : siquidem voluntas non est unquam principium actuale volendi, nisi actu involvatur ibidem volitio. Utraque nutem potestas quippe potestas causæ secundo.», esi a voluntate divina : prima quidem qualem» Deus voluit producere voluntatem ; secundi vero quatenus Deus attemperando se libertati voluntatis creatæ vult, ul salva sua libertate eliciat actum liberum.

Hinc ergo suadetur assertio testimonio divi Augustini loco citato, ubi ex eo colligit per praescientiam, et decretum Dei non tolli libertatem noslræ voluntatis, quia voluntati divin.e voluntates omnes subjiciuntur ; ac proinde sicut causæ secunde necessariæ juxta modum suum, idest, necessario, obediunt voluntati Dei ad nutum hoc ipso quod ipsa aliquid velit, ita etiam causæ secundæ libera? subjiciuntur, etobediunt juxta modum suum, idest, libere, voluntati Dei ad nutum, hoc ipso quod ipsa aliquid decernat. Et rationem reddit : *Quia non habent* inquit) in *se potestatem, nisi quam ille concedit,* idest, quia non habent puteatatem» vel per modum principii habitualis, vel per modum principii actualis, nisi juxta modum, quo Deus voluit : et per consequens in divinum decreram, et eflicacitatem ipsius, quo Deus voluit creatam voluntatem elicere aliquem actum, quoque pr.ndifiinivit, et praedeterminavit illum, retundit quod talis actus a voluntate creata liat.

Et ut ostenderet quomodo voluntates nostræ id tantum valeant, seu agant, quod Deus

Deus illas facere decrevit, et praefinivit, el quomodo ratione suimnæ efficacitatis hujus pradifiiniiiunis infallibiliter factura· sunt id quod Deus voluit, quodquo facturm sunt, subjicit : *Quapropter voluntates nostra (tm-(uurvalent, quantum Deus eas valere voluit, alquf prjKtvil i ct ideo quidquid raient, certissime valent, ct quod factura sunt, ipsx omnino factura sunt.*

Et tandem ut magis ostenderet, quomodo hæc summa efficacitas conveniret divino decreto ex se, el hoc ipso quod Deus aliquid decernat de libertate creata, tunc eo ipso infallibiliter fiet ab illa : ac proinde quomodo voluntas divina praefiniat, et extrinsece prædoterminet per suum decretum efficax consensum libertatis creatæ, addidit: *Etsi mihi fati nomen alicui rei adhilendum placeret, magis dicerem esso fatum infirmioris, potenlioris voluntatem, qui eum htcl in potestate,* ut per hoc denotaret, qood sicut fatum habet summam efficacitatem respectu ejus cujus est fatum, et infallibiliter lit id, ad quod inclinat, ita etiam potentioris (idest, Dei) voluntas habet summam efficacitatem supra infirmioris (idest, cæatæ) voluntatis libertatem, et hoc ipso qood illa velit quod ista libere velit, infallibiliter sequetur actus liber ipsius : ac proinde decretum illud erit prædiffinilivum, et prædclerminalivum prædeterminalione citrinseca consensus illius : et propter hoc si alicui fati nomen adhibendum placeret, merito cum Augustino diceretJr, *fatum tnc infirmioris, potenlioris voluntatem, qui r.mi habet in potestate.*

Confirmatur. Quoniam Aughst. in sum- eflicacitatem divinæ voluntatis, et decretorum ipsius refundit, quod a nulla voluntate creata vincatur Deus, a nullaque impediatur, quin fiat quod ipse vult : ergo Kntit divinum decretum esse ex se efficax respectu ejus quod Deus vult : ac proinde mediante illo Deum prædiffinire, et prædeterminare actus voluntatis creatæ. riæc ultima consequentia ex priori constat. Quoniam nihil aliud est esse in Deo decretum pradiffiniens, et extrinsece prædeterminans actiones voluntatis creatæ, quam esse in eo decretum efficax, et efficaciter illas inferens.

Antecedens autem quoad priorem pariem probatur ex lib. de Correct, el gratia c. 7 ubi sic Augustinus inquit : *Horum* (scilicet electorum *si quisquam periit, fallitur Deus, ted nemo eorum periit, quia non fallitur beus. Horum si quisquam periit, viiio hu-*

mono vincilt/r Ikus, sed nemo eorum periit, quia nulla re vincitur Deus. Ubi, ut vides, tanta tribuitur efficacitas electioni divinæ, ut nemo ex electis pereat, quia nulla re vincitur Deus.

Idem. Quoad secundam vero partem probatur ex eodem Augustino in eodem lib. cap. I i. Ubi summam efficacitatem omnipotentissime? voluntatis Dei exponens, commendans, et in eam refundens, quod ei ad nutum obodiat creata voluntas, sic inquit : *Deo volenti salvum facere, nullum hominum resistit arbitrium : sic enim velle el nolle in volentis, aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat, nec superet potestatem.*

Sofolio adtersariorum. Nec potest his testimoniis applicari communis illa aliquorum ex adversariis solutio, nimirum prædiffinitionem Dei semper esse intelligendam fieri cum dependentia a scientia media, et prævisione futuri consensus per illam, et non aliter, ne Deus exponatur periculo frustrationis sui decreti.

Impugnaiur. Non igitur potest his testimoniis prædicta solutio adhiberi. Quoniam recursus necessarius ad scientiam mediam, et ad necessitatem prævisionis futuri consensus per illam antequam Deus prædiffinial eumdem consensum liberum voluntatis creata?, tantum potest ad summum desiderari (adhuc admissa scientia media) quoties decretum ex se non est efficax ad trahendum post se consensum voluntatis creata?. Constat autem quod in Iribus his testimoniis ex Augustino tam in hac secunda probatione, quam in ejus confirmatione relatis, tribuitur divinis decretis prædicta efficacitas : siquidem in primo testimonio asseritur, decretum Dei habere se ad instar fati respectu voluntatis creatæ» et consensus ab ea eliciendi : fatum autem, sive id quod se habet ad instar fati, habet praedictam efficacitatem respectu ejus, cujus est fatum, vel respectu ejus in ordino ad quod habet se ad instar fati.

Et similiter in secundo testimonio asseritur, ideo Deum eligentem electos non falli, quia nullo humano vitio vincitur Deus : id autem quod ab alio non vincitur, sed potius illud vincit (ut in hoc testimonio innuitur, alioqui Deus in electione suorum electorum falleretur) debet esse majoris efficacitatis. imo et tantæ, ut sibi subjiciat id a quo non vincitur; sed potias illud vincit. Et tandem in ultimo testimonio dicitur voluntatem creatam nunquam impedire voluntatem divinam, aut ejus superare potestatem, el hoc propter omnipotentissimam

Aog. potestatem divinæ voluntatis : e: ita Aug. concludit, ut dubio præcel. diccbunus : *Non facit, nisi* per ipiorum Λουιι/ium *voluntates, sine dubio habens humanorum caedium quo placeret inclinandorum omnivolentissimam potestatem.*

Αχώκ Unde ex his satis constat, quomodo in
i» k'ti- eis indicetur, quod divinum decretum ha-
ηβ beat ex se praedictam efbcacitatmn, ac
An;. proinde quod non bleo humanum arbitrum non resistit voluntati Dei, vel quia Deu$ confert gratiam congruam quam providit forte obtinuisse consensum (nam et de Dxmone Ule dici potuisset, scilicet ipsi immittenti tematione contemperatam non resistere humanum arbitrium| aut quia sorte contingit, quod Deo inefficaciter volenti consensam, tunc consensus ipse voluntatem illam comitaretur, el ex suppositione quod illam comitatur, tunc arbitrium creatum non resistit prædictæ voluntati, ut adversarii fatentur ; quia per hoc non magis commendaretur efficacia el omnipolentissima potestas divinæ voluntatis^ quam cujuscumque agentis creati. Nam ex suppositione quod cum volitione v. g. Petri, qua vult ul Joannes ei obediat, conjungatur obedientia Joannis, certum est Petro volenti illam obedientiam, Joannem non resistere : siquidem nullas «lum oted-.t, resistit : nec per hoc denotatur aliqua eximia efficacitas et excellentia voluntatis Petri supra volontaipm Jonnuis. Quare ut summa et omnipotentissima efficacitas voluntatis divinæ supra voluntatem creaurn ex mente August, commendetur, oportet ut intelligatur de antecedente, absoluta, et efficaci volitione divina, quæ sil tanta ut eam nullam hominum arbitrium superet, aut impediat, quinimo post eam trahatur.

Alu ewi·. Nec necesse erit, suppositis iis, quæ supra diximus aliam evas onem, quam junior quidam innuit, adducere, nimirum hax testimonia solum loqui de prædiftinitione actuum voluntatis creat», non vero aliarum causarum secundarum.

Pncln- *io. Non itaque necesse erit, suppositis ii?, quæ supra asseruimus, evasionem hanc adducere. Quia si semel Deus prædifiniîl omnes actus voluntatis creat», oportet eimm ut prœdiffiniat omnes actiones aliarum causarum secundarunt : siquidem ideo pra-d f linit acius liberos voluntatis creiiæ, quia vult voluntate absoluti, illos esse juxta modum proprium 'ipsorum, scilicet libero modo : et hæc voluntas est efiicacissima. Quare cum etiam velit quod caus e <ecundæ nece&mriæ operentur juxta modum suiuu, scilicet per modum necessitatis : ct ho$ voluntas j«it «H.am ûDicaciMltna, oportet r. etiam prarfifliniat omnes actus aliarua causirum secundarum, maxime HUh îû præditlinilione actuum cau-arum niMçtnriirum nulla apparet «l fficultas ex eu quoi ex vi divinæ prmliffiuilionls prædeieralnentur ad unum; sed potius hoc iuic:i prodictarum c-tusarum exposcit. */.<

Qua» omnia satis confirmata manent tr iis, quæ in tract. <!e Scient. Dei disp, 8 a n. 16 usque ad 26 et disp. 10 n. 31 et deinceps, et disput. II n. 2 diximus, al ostendendum ex mente Augustini non diri scientiam mediam, nec ea med.ante concordandam esse libertatem voluntatis creatcum voluntate divina : quæ quidem omnino videri possunt et debent. *<3

Vera *sententia* ex *D. Thoma probatur.*

Tertio probatur assertio ex D. Thoma la hac q. art. 3 ad 5 ubi cum proposuisset ﬕ‿ı hoc argumer tum : Jbro *quod est ad utrumlibet, non sequitur abqua actio, nisi abeli-^^ quo alio inchnctur ad unum, ut dicit mentalor.* 2 *Physic, ex* 18 : *Si ergo volunt*! Dei in aliquibus se habel ad ulrumhM, κ·quilur. quod ab aliquo alio determinetur ei effectum : et sic habel aliquam causam priorem,* ita respondet : *Causa, quæ ex s. ed contingens, oportet qnod dderminelur ab aliquo exteriori ad c/frctum ; sed rolunlat dii ina, quæ ex se necessitatem habel, determinat sc ipsam ad colitum, ad quod hakl habitudinem non necessariam.* Ubi ut vîtes, constituit discrimen inter voluntatem divinam et creatam, quod divina quæ ex se necessitatem habet, determinat se ipsam absque eo quod determinetur ab alia priori voluntate ; creata vero voluntas, quia ex ii est causa contingens, oportet quod determinetur per decretum divinæ voluntatis ad agendum : el p*r consequens prius esi eam determinatione hac extr'nseca determinari ab aha priori vûluntaîe, nempe voluntate divina. quam quo l ipsa se determinet el eliciat suum consensum | berum : hoc»autem nihil iliud est quam earn quoad omnes suoî actus pnofiniri et pnedeterminari per divinum decretum.

Et inir.i q. 25 art. 5 ad l eic'inquiij *Non tamen Idlest (lt, ut Deus nliqiJQ jptx non piæscîierd cl pr.roidiiiavcrit Si facturum : quin ipsum facere subjacet præRknlQ et pixordinalioni Dei.* Constat autem pncordinalionem Dei necessario includere pnedifiinitionem et pnedeierminationeui djviim» voluntatis circa id quod pnordinatur. Et infra q. 16 an. l in corpore iic asserit : *Ea quæ hic per accidens ejuntur, sive in rebus naturalibus, sive hui/mii reducuntur in aliquam causam præordir.nntein, quæcsl providentia divina.* Idem cliani docet 3 contra Gent. cap. 90 in line n alibi sa pe.

Nec quoad præsens fllicojus momenti est illa ovario aliquorum juniorum ad alia testimonia, sæpius inculcata, nempe quod D. Th. in his locis non explicat an hæcpræordinalio cl pnedeterminütio intrinseca Deo, quippe consistens in suo decreto, et extrinsea prædestinato, sit absoluta et efficax ; an vero inefficax et conditionata, quatenus Deas solum disponit se influxurum in consensum voluntatis creatæ si ipsa voluerit : et ita non velle absolute talem consensum ùsquedum praevideat futurum consensum ejasdeiu voluntatis creata?.

Non itaque Inec evasio est alicujus momenti. Tum quia D. Thom. lotis viribus ne^at scientiam mediam, ut in tract, de ’*_J Scientia Dei disp. 10 n. 78 et deinceps vidimus. Modus autem ille decernendi, qui non «it antecedens et absolutus ac præfinitivns, solum potest habere locum apud eos, tpi scient am mediam admittunt, ut ex dictis in eodem tract, et in hoc dubio, necnon ex jam dicendis amplius patebit. Tum etiam : quia D. Thom. in his testimoniis admittit præfiniîiunem actuum voluntatis create : at per illam volitionem conditionaUm, ul supra dicebamus, non manet prasSnitas consensus potius quam dissen- : siquidem sicut habuit voluntatem influenii ad consensum, si voluntas creata velit, ita ad dissensum, si dissentire voluerit. Tum denique propter illa, quæ contra folaiionem adhibitam testimoniis Dionysii, addaximus.

Accedit primo, quod D. Thom. in effic4'"am immani divinæ voluntatis et decretorum ipsius refundit, quod voluntas creati velit, el libero modo velit id, quod Deus de ipsa disponit : et ita concordat efficaciam divinæ voluntatis cum libertate cr ate, ex eo? quod hoc ipso quod Deus vohtni im vello, et libero modo velle, oportet Elproptw prædictam efficaciam divinæ vobullatis, tunc voluntas creata velit, ct lilere velit : ergo sentit, Deum per su?m volitionem et decretum efficax nc absolutum, ac proindo absque dependentia a scientia média decernere quid et quomodo pnedicta voluntas volituni sit, quod quideru est Deum omnem consensum creatum liberum prælinire.

Undo in hac q. art. 8 sic sanctus Doc- DTtowtor loquitur ; *Cum onim aliqua cauta efficax fuerit ad agendum, effectus consequitur cautam, non lanium secundum id quod fil, sed etiam secundum modum fiendi, vel essendi. Ex debilitate enim virtutis aclivx in semine contingit, quod filius nascitur dissimilis patri in accidentibus, quæ pertinent ad modum essendi, Cum igitur voluntas divina sit efficacissime, non solum sequitur quod fiant va, quæ Deus vull fleri, sed quod eo modo fiant, quo Deus ca fieri vull. Vull autem quædam fleri Deus necessario, quædam contingenter, ut sit ordo in rebus ad complementum universi.*

Quod etiam docuit l contra Gent. cap. 85 Idem ubi sic inquit : *Efficacia divinæ voluntatis exigit, ut non solum sit quod Deus vull, sed diam ul hoc modo sit, sicul Deus vull esse illud. Nam d in agentibus naturalibus, cum virlus agens csl foriis, assimilai sibi suum effectum, non solum quantum ad speciem, sed etiam quantum ad accidentia, quæ sunt quidam modi ipsius rei.*

Confirmatur ex eodem sancto Doctore. 39. Confie* ma*io. Tum in l ad Anibal. dist. 47 q. unie. art. 4 ubi sic ait : *Voluntate Dei non solum res* Angelic. *in esse producuntur, sed diam rebus prodis- Doct· vendis modum, quo producantur, prxdclcrminavil. Unde cum voluntas Dei efficaciter impleatur, oportet quod res fiant, cl eodem modo, sicut voluntas divina disposuit.* IfeS.

Tum ex q. 23 de Verit. art. 5 his verbis : hkw. *Voluntas autem divina est agens fortissimum. Unde oportet ejus effectum omnibus modis ei assimitari ut non solum fiat id quod Deus vull fleri, quod csl quasi assimilari secundum speciem, sed ut fiat eo modo, quo Deus vull illud fieri, ul necessario, vel contingenter, cito, vel tarde, quod csl quasi quædam assimilalio secundum accidentia, el hunc* i4S *quidem modum rebus divina voluntas pr&fingil ex ordine suæ sapientiæ* Et statim : *Et sic non dicimus, quod aliqui divinorum effectuum sini contingentes solummodo propter contingentiam causarum secundarum t sed magis propter dispositionem divinæ vo·luntalis, quæ talem ordinem rebus providit.*

Tum deinde ex hac q. art, 8 ad 2 his ipsemet verbis : *Ex hoc ipso, quod nihil voluntati divinæ residit, sequitur, quod non solum*

fiant ea quz Deus vult fieri, sed quid fiant contingenter, vel necessario, qux sic fieri vult.

40. Confirmatur tandem illustri testimonio eiusdcm saDCti Thom. quodlibeto 12 q. 3 ith art. 4. Cbi discutiens illam quæslionem, an omnia subsint fato, inquit : *A providenlia Dei omnia sunt prxdeterminata el ordinata.* Et in hac acceptione docet posse concedi, quod omnia subjiciuntur fato, prout fatum dicit infallibilem dispositionem divinæ providentiæ, ratione cujus efficaciter infallibiliter fit id quod divina providentia prædeterminavit. Addit tamen non esse utendum hoc nomine : *Quia cum Gentilibus nec nomina convenit habere communia et ideo Aug. dicit : Siluis hoc modo inleliigal fatum, sententiam teneat, linguam corrigat, et non dicat fatum, sed providentiam Dei.* Constat autem ratione fati dari absolutam efficacemque prædeterminationem respectu ejus, cujus est fatum : Quamvis quia fatum hoc. do quo loquimur, est juxta naturam ejus, cujus est fatum, scilicet respectu libertatis create, non inducat necessitatem simpliciter; sed infallibilem nexum et prædeterminationem exlrinsecam creaturae consistentem in divino et efficaci decreto, et relinquentem potentiam ad oppositum, uldub. 4 hujus disp. latius explicabitur.

Verz sentenlir probatio ex aliis Patrum testimoniis.

4]. Ultima probatio aisenio- *uis* ei aliis. Boet·

Ansel.

Ultimo probatur aliis testimoniis Patrum. Nam Boetius lib. 4 de consolatione prosa 6 sic ait : *Ordo fatalis ex prodctenftr simplicitate procéda. Sicut enim artifex faciendz rei formam mente conci piens, movet operis effectum, ita Deus providentia singulari singula movet, ac infalhbiliter disponit facienda.* Anselmus libr. de concordia praedestinationis et liberi arbitrii idem asserit his verbis : *Quoniam enim quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem nulla cogi vel prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, el vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, el esse quod vult.* Quibus verbis infallibili tatem effectus liberi re lucit tanquam ad primam radicem ad absolutum et efficax do· return volunlabs divinæ praefinientis actus fui uros etiam contingentes el liberos, ratione cujus non potest in sensu composito et facta suppositione divini decreti, nun subiequi actus a Deo volitus.

Fulgentius lib. de Incarnatione cap. 24 r.v in praedestinationem omnipotentem ac effi· j carissimam divinæ voluntatis refert quoi liant ea, quæ Deus vult : et ita loco tiUto j inquit : *Jllud Apostolicum ubi dicitur de Deo : Quia vuU omnes homines salvos fieri el* ‹ *agnitionem verilalis venire, non sicul opertet inlelligunl qui hanc Dei voluntatem siad in vasis misericordiae, sic ct in vasis irx accipiendam existimant, minus consideranto veracissimam Scripturae sententiam, qu,v divtnx commendans omnipotentiam voluntatis, Omnia, inquit, quxeumque voluit fecit.* i

Quod etiam docuit Leo Papa serin. 7 de Passione Dom. qui incipit : Scio *quidem dilectissimi;* Athanas. super c. 2 ad Ephes., Theodoretus ad Ephesios 1 in illa verba : *Elegii nos in ipso.* Ubi etiam Ghrysost. et D. u Prosper ad cap. Gallorum responsione 15, Theophylactus et Beda ad Ephes. 2. T* -

Diluuntur fundamenta opposite sentenlix.

Ad primam cum sua confirmatione ei Damas, et Nyssæno desumptum respondet; D. Thom. 3 contra Geu. c. 90 his verbis: *Quod Gregor. Nyssznus dicit, providentia est eorum, quz non sunt in nobis, non autem eorum, guz sunt in nobis, el Damascenus eum sequens dicit, quod ea, qux sunt* in *nobis, Deus prxnoscit, sed non prédéterminai, expendenda sunt, ut intelligantur ea. qux sunt in nobis, dicinz determinalioni* non *esse subjecta, quasi ab ea necessitatem accipientia.* Unde Damascenus juxta interpretationem Angelici Doctoris, non negat prædeterminationem et prædiQinilionem actuum liberorum, sed quod prædiffinianlur a Deo eo modo, quo prædiffiniuntnr et causantur actiones causarum necessariarum, quæ a divina predetermination* necessitatem accipiunt. Nam tam actus causarum liberarum quam necessariarum praniflininnlur quoad substantiam et quoad modum ratione summa· efficacitatis voluntatis divinæ, ut explicatum est. Et ita Deus prædiffinit ut cau&e necessariæ sic agant ut necessario agant : ac proinde a divina voluntate habent, quod necessario agant. Et similiter præfhtlt, quo t causa? li- l"'r‹e sic operentur, ut llbnre ojftrentur : ac proinde ut licet re ipsa ot de facio operentur cum Deus vult, possint tamen, non operari : quia Deus utrumquo vult, scilicet quod operentur quando possint non operari : cl per consequens praedicito causa? sunt sulqectæ providentiæ et prælinilioni divinæ ut ab ea suam libertatem accipientes. Per quod etiam ad id quod ex Hieronymo ibidem adducitur, satis constat.

Quam solutionem adduxit etiam D. Th. infra q. 23 art. l ud 1. Ubi explicans Damascenum, sic ait : *Damascenus nominal* (inccllige in loco allegato' *prxdcterminaliontm, impositionem necessitatis, sicut est in nbus naturalibus, qux sunt prxdelcrminalaB ad unum. Quod patet ex co quod subdit. Non tnim vult malitiam neque compellit virtutem. Dnde prxdcstinatio non excluditur.* Neque enim negat quamcumque praedeierminationem divinæ voluntatis, sed solum eam quæ necessitatem inducit.

Ex quo satis constat, nihil referre si cum Suarez objicias, Damascenum duas rationes afferre ad probandum Deum non prædiffînirepre liflinitione antecedenti ea quæ sunt in nostra potestate. Prima circa actus malos : quia nimirum vitium non vult patrari : in qua non innititur in libertate nostra, sed in deformitate objecti. Secunda in hoc quod virtuti non affert vim : at vis non sumitur pro coactione in eo rigore, quo Scholastici ea voce utuntur, quatenus nimirum voluntario opponitur, nam etsi Deus voluntatem nostram necessitarct, nihilominus, non illam cogeret; sed sumit particuhm illam rim pro necessitate repugnante libertati : et hanc reddit causam, ob quam Deus decreto suo antecedenti voluntatem nostram non prædeterminat : quia videlicet virtuti non affert vim : ergo sentit Damascenum omnem prædeterminationem ante-Mentem, qualis est prædeterminatio per divinum decretum, inferre necessitatem repugnantem libertati. Et propterea hinc concludit, Deum per praedictam prædelerminationem, non prædeterminare eos actas, qui in nostra potestate sunt.

||^. Ex dictis igitur constat, hanc objectionem nihil referre : siquidem si conjungan- l turea, quæ Damascen. in hoc loco docet, l ei illa, quæ oratione prima de imaginibus sjpra in hoc dubio citata inquit, distinguit, ı ut optime exposuit D. Thom. duplicem f pnedeterminaiionem antecedentem divinæ voluntatis; alteram cum impositione neces- <4lis, alteram sine impositione necessitatis, quæ fit juxta modum voluntatis liberae, tfwaicæ jam insinuatum. Unde ex vi bujus objectionis, solum sequitur Damascenum loqui de prædeterminatione antecedente. ct imponente necessitatem, cum hanc respectu actuum liberorum voluntatis creatae negat; non vero de praxleterminatione antecedente alterius rationis, a qua propter summam efficaciam divini decreti, et extrinsecæ prædeterminationis illius habeat voluntas quod agat, et libere agat.

Ad secundum ex Chrysostomo desumptum constat ex nuper dictis. Addendum tamen, quod illa verba in originalibus Graecis non habentur. Quare non immerito creduntur imposita a Pelagianis. Ad

Ad tertium ex Augustin, respondetur, illum loqui de causis, et objectis creatis inclinantibus ad peccandum : et de his verissimum est, quod si eis resisti non potest, sine peccato, ipsis ceditur. Hanc autem esse mentem August, constat ex contextu, d. Au$. Nam cum in cap. 17 praecedenti sic inquisisset : *Sed tamen scire vellem si fieri posset, quare illa natura non peccet, quam non peccaturam praescivit Deus? ct quare ista peccet, quae ab ipso peccatura praevisa est ? Non enim jam puto, ipsa Dei prxscienlia vel istam peccare vel illam non peccare cogi. Sed tamen si nulla causa esset, non ita dispertiretur creatura rationalis, ut aha nunquam peccet, alia in peccando perseveret, alia quasi media inter utramque aliquando peccet, aliquando atl recte faciendum convertatur. Qua causa in has 1res partes eam distribuit : cum ejusdem generis omnes sint?* *u.*

Cum igitur sanctus Doctor sic inquisisset, proponit deinde solutionem dicens : *Cave enim putes quidquam potuisse dici verius, quam id, quod dictum esi, radicem omnium malorum esse avaritiam, hoc est plus velle quam sal est, aut igitur ipsa voluntas csl prima causa peccandi? aut nullum peccatum est prima causa peccandi? neque est cui recte imputetur peccatum nisi peccanti. Non est ergo cui recte imputetur nisi volenti, sed nescio cur aliud te quzrere libeat? Deinde quarcumqne illa causa est voluntatis, aut justa profecto est, aut injusta? Si justa, quisquis ei obtemperavit, non peccabit. Si injusta, non ei obtemperet, el non peccabit.* Et statim incipiens caput 18 et aiTerens id, quod ab adversariis adducitur, inquit : /in *forte violenta est, ct cogit invitum? num eadem loties replicaturi sumus? reminiscere superiorum, quae a nobis tam inulta de peccato, cl voluntate libera dicta sunt? sed si laboriosum est omnia mandare memoriae, hoc brevissimum lene, quzeumque ista causa est voluntatis,*

1

>0

ri non *ei potest resisti, sine peccato ei ceditur, si autem potest, non ei cedatur, et non peceabdur.* Obi ut constat non loquitur Augustin. nisi de causis secundis, et objectis creatis inducentibus, et invitantibus a l pacandum, quæ nomine avaritiæ innuuntur, et solum vult, voluntatem esse primam causam peccandi : quia nisi ipsa velit, non peccabit : ex eo quod licet objecta creata invitent ad peccandum, si eis non potest resisti sine peccato, eis ceditur: et ite, ideo voluntas peccat, quia cum possit cis resistere , nihilominus libere vult eis non resistere, sed peccare.

Cæterum cum his fetat, ut licet ex vi causarum secundarum, quibus non potes· resisti inducatur necessitas simpliciter: non tamen ex eo *quod* dirinæ voluntati aliquid prædiffinienti resisti non possit, quia quod ei resistatur dicit, juxta communem Theologorum consensum, quo i possint hac duo in unum conjungi, scilicet Deum prædiffinire aliquid circa voluntatem creatam, verbi gratia, actum amoris, et voluntatem creatam ponere simul cum illo decreto non amorem, vel odium, et hoc repugnat , non tamen tollit, quod licet actu non ponat non amorem, possit tamen illum ponere, et conjungere eumdem nun amorem, nnn quidem cum decreto, sed cum voluntate creata, quod quidem ad libertatem suffiri!. Sed de hoc, el de pluribus difficultatibus hinc illinc ebullientibus, el quomodo posant inter se cuhærere, quod voluntas creata supposito decreto de actu amoris, non possit conjungere cum illo non amorem. et ïamen adhuc supposito eo'em decreto posui ρα-nero non amorem et conjungere illum cum eadem sua vuluntate qui tamen amor si esset destrueret decretum, in l dubio hujus disp. sermo redibit : et ex ibidem dicendis hæc elucidabuntur.

Ad illud Ai^t âNjis.êi Areub.

Ad illud vero ex Anastasio Nyssen. et ex Arnobio respondetur, eos loqui de voluntate Dei causante In nobis volitionem nostram sino nobis, ad modum quo dicunt Luthorani. Nam hi Patres disputabant contra Manichæos vel sectaturos eurum, qui eodem modo errabant sicut Lutherani. Unde in hoc sensu dicunt : *Qhtud negas libertatem arbitrii, si dixeris : Deus si vult, bonus sum, si non vult, bonus non sum.*

40. A4 aturiaa. Lrdeiua

Ad quartum ex D. Thoma respondetur, sanctum Doctorem ibidem solum docere ut bene notavit Ledesma lib. de auxiliis àivinægratiæquæst. unica arlir. 9 fol. 180columna 2) quud Deus in eu quem prædestinat, (ot ot talia adminicula præparat, ut\ i nun cadat, xel si cadti» resurgat. Ex holainea nun recto colligitur ab odvrrsanû, quo l sanctus Doctor çertltud.nem prædetinaiionis ponat in communi untuin, et non in particulari, prout declaratur in illo dûjunctu. Quoniam Deus in particulari prvdiftlnit et prédéterminât hæc omnia, et ex ejus prædiflinitione et prædeierminationA habent certitudinem : siquidem in piædeitioatis præfinita sunt omnia media, quibas consecuturi sunt vitam æternain. Unde in illo disjuncto tantum significatur id, quod in praestinatis sæpissime contingit, nempe quo i aliquando pre destinatus post acceptam gratiam non cadti, sed perseverat : et tunc praeparata sunt a Deo et prædiffinitt I adminicula ne ca !at ; aliquando vero cadit : et tunc præparata sunt adminicula et pm··diffinita ut resurgat. Et ideo semper prépara: Deus e: prfcdiffinit in particulari liujaftmodi adminicula. 'I

Êsse autem hanc sancti Doctoris mentern, inde liquet. Nam ibidem expresse docet, praedestinationem non habere certitudinem ex præscienta, ssd potius e contra, praescientiam habere certitudinem ex præ·destinatione : *Quoniam alias* (inquit) pr,r-*d^tinofio non fieret per electionem gratiae, quod est contra sacram Scripturam et doctrinam Patrum.* Et ita. ut bene®HM^ ft U Gonzalez in hac l part, disput. 57 sect. 2 Cite num. 43 et 41, quando sanctus Doctor in vferbis in argumento relatis distinguit ilfos duos modus certitu linis providenda?, sub primo modo inielligit providentiam, quam gerit Deus <lu causis neee.-sanis, concurrendo ad earum operationes, prédéterminât do illas omnino ad unum per modum naturæ. In tccundo vero modo explicat providentiam prédestinations. quæ festin ordine ad actus liberos, inquiens, quo i hæc habet certitudinem : non quia moveat Deus liberum arbitrium, sicut movet causas naturales necessarias, praedeterminando illud ad uuurn per modum naturæ, sed ex præparatione multorum mediorum, ita ut quamvis unum deficiat, alterum adhibeatur. In quo tamen non significat quod tam illud medium, quod deficit, quam etiam illud, quod loco ejus adhibetur, non sint distincte el in particulari prædiflinita a Deo. illud ut sufficiens, istud vero ut efficax ; sed solant intendit, quod media non adhibentur cum omnimoda determinatione ad unum per modum naturæ, sed juxta modum humani liberi arbitrii flexibilis et mutabili·

mutabilis servato juro nostros libertatis, ita ut in US| qui nunquam post acceptam gratiam cadunt, provideatur in particulari de adminiculis, ne cadant; et hæc u Deo praefiniantur : et in iis, qui aliquando cadunt, el postea resurgunt, provideatur de adminiculis, quibus resurgant : atque adeo sint a Deo præfiniU respectu illorum tum auxilia sufficientia, quibus potuerunt non cadere, tum adminicula, quibus de facto resurgant, ac tandem perseverent.

i & 14 «m l Ad confirmationem respondetur, quod cum D. Thom. asserit, quod ad volendum hoc vol illud homo se determinat, idest, non pnrsupposita determinatione divinæ voluntatis, loquitur de voluntate hominis peccaminosa. Nain ad praedictam voluntatem seu volitionem peccaminosam quatenus talem non prédéterminalur voluntas creata a prima voluntate; sed in hoc ordjne habet se per modum primæ voluntatis, quæ a se ipsa labet peccare. Esse autem hanc mentem D. Thom. constat ex eo quod argumentum, quod ibi solvit, procedebat de hac voluntate seu volitione peccaminosa. Unde loquens statirn de actibus bonis subjungit, quod ad acuis bonos specialiter determinatur voluntas creata a Deo per suum decretum praesertim ad opera gratiæ.

Ad ultimum respondetur Augustinum, tam in illa quam in aliis quæstionibus similibus recurrere ad voluntatem Dei pnefiffinienlem, seu (quod in idem quod pnesens redit) ad voluntatem Dei praedestinantem, ut constat ex iis, quæ in tract, de Scientia Dei disput. 10 dub. 2 diximus. Unie idem sanctus Doctor libr. de Cornel, et gratia capit. 14 sic ait : *Xmnquid tifyuis dicturus est non iturum fuisse cum 5ôî.'I ipi'inquam corum, quorum tetigit corda bl irent cum illo? aut iissc aliquem pestilentium, quorum ut hoc facerent corda non lo-Hptl* Ubi ut vides, loquens de decreto prædiffinitivo Dei, et reddens rationem. <;uare ex pluribus illis hominibus aliqui irent cum Saule, et cum ut regem (ul debebant) susciperent, aliqui vero non, recurrit ad prædictuni decretum prædiffinitiïum Dei.

DUBIUM III.

/in sufficienti ratione probetur, Deum decreto suo absolutu, et efficaci prxdiffinire omnes actus causarum secundarum?

Tituli hujus dubii intelligentia non minus quam aliorum hujus disp, satis ex iis, quæ in hac disp. num. 2 diximus constat.

Befsrtur sententia negans.

Partem negantem inentur Herice l p. tract. 2 disp. 19 cap. 4 num. 25 inquiens, omnes scriptores tux- Societatis eam tenere, et revera hujus sementim sunt Molina in concordia per multas dispuiationes prout repetit in Appendice ad tertiam objectionem. Bellarmin. lib. 4 de gratia, et libero arbitrio, cap. 15 et 16; Fonseca tomo 3; Suarez lib. l et 2 de concursu Pei per mulla capita, et tomo l de gratia prologom. 2 cap. 8; Vazquez l p. disp. 99 cap. 3 et 4; Lessius in opuscuL de auxiliis, disp. de prédestinât, et reprobatione Angelorum num. 17 et lib. Il do providentia cap. 15 et in disp, apologetica cap. 3; Granado l p. tractatu 11 sect. l cap. 3; refertur eliam Arrubal l p. disput. 86 cap. 3 o. 4, et alii. neriee. Molio. Deltana, Fonsea. Suarez, Vazjoex. Lessios. Granado, Arrubil.

Probatur primo. Non est ponenda in Deo nisi illa volitio, seu decretum quod sufficiat ad hoc ut per modum primæ causæ primæque voluntatis respectu volilionis Croatie v. g. influât: sed ad hoc salis est, quod divina voluntas versetur circa prædiclus actus, vel effectus per volitionem generalem, et quasi conditionatam, scilicet si voluntas creata voluerit : ergo non est necessaria pnedicta prædiŒnitio eoruin. Consequentia cum majori ex se videntur constare. Minor vero probatur. Quia hoc ipso quod Deus decernat concurrero cum voluntate creatu, v. g. couditionate, idest, si i| sa voluerit, præstabit absque alia voluntate alisoluta omnem concursum, qui ad rationem causæ primæ desideratur : quandoquidem nisi per illam steterit, Deus una cum ipsa ex vi illius voluntatis generalis operabitur : ergo ad hoc ut divina voluntas per modum prima? causæ, ac primæ voluntatis, et secundum ea, quæ ex parte illius desiderantur, concurrat, satis erit Primum

prædicta voluntas generalis, et quasi conditionata.

51. CooSr-nalar priao. Confirmatur primo. Nam si voluntas creata sub conditione aliquid decernit, tunc si purificetur, seu adimpleatur conditio, sine alia voluntate absolum exeeutioni mandat id, quod decrevit; unde addere pnedictam voluntatem supervacaneum est : ergo pofiori ratione hoc ipsum de voluntate divina dici debet.

CôflSr-oifr wmio. Confirmatur secundo. Quia per voluntatem concurrendi simultanée cum causa secunda, v. g. cum voluntate creata si ipsa voluerit, salvatur omnis dependentia essenalis, tum causæ secundæ a prima in causando, tum actionis ejus, tum effectus per illam causati : ergo superfluit alia voluntas efficax absoluta et prædiffiniens. Consequentia est evidens. Quia prædicta voluntas efficax, et absoluta solum potest addi ad salvandam aliquam ex his dependentiis essentialibus.

Antecedens videtur perspicuum. Nam ex qua parte causa prima potest operari sine concursu simukaneo causæ secundæ, non vero e contra causa secunda sine voluntate Dei, qua velit concurrere cum causa secunda si ipsa voluerit, salvatur essentialis dependentia in agendo causæ secundæ a prima, et ex qua parte ipsa actio causa· secundæ est immediate a Deo, per illam voluntatem manet illwsa dependentia ipsius actionis a causa prima : et tandem ex quo capite id, quod est causa actionis, causât etiam immediate edoctum, qui sequitur ad actionem, salvatur dependentia ipsius effectus a Deo. Ad quid ergo desiderabitur voluntas illa efficax, et absoluta superaddita, et distincta a voluntate conditional! concurrendi simultanée si voluntas creata voluerit?

5.'. *Sdnmi7* Secundo. Influxus generalis Dei est indifferens ad hoc ut per concursum causæ secundæ modificetur ad talem, vel talem speciem actionis : ergo actus causarum secundarum in particulari, et cum omnibus circumstantiis non prædiffiniuntur a divina voluntate. Consequentia patet. Tum, quin eo et non amplius se extendit divina prædiffiuitio, quo ejus influxus se extenderit : ergo si pnedictus influxus, ut ab illo procedit, non terminatur ad effectura in particulari, nisi modificatus, et determinatus per concursum causarum secundarum, fiet inde, ut ejus volitio hoc ipsum habeat : ac proinde non sit pradiffinitio talis effectus antecedenter ad talem modificationem. Tum etiam : quia non aliter res sunt valite a Deo in æternitate, quam eo modo, quo in (emporo execution! mandantur : ergo si Deus in tempore non praMat concursum generalem, el indifferentem, qui per causas secundas determinetur, consequens erit, ut hoc modo ct non alio, in ælernitate velit concurrere. Antecedens autem etiam constat. Quia influxus Dei ideo nuncupatur generalis, quia quantum est ex vi .sua nisi determinetur per causam secundam, non attingit effectum In particulari.

Tertio. Deus non prædiffinit actus liberos voluntatis create cum omnibus cir-T cumst.uitiis, et omnino in particulari sumptos : ergo neque actus, aut effectus aliarum causarum secundarum. Patet .consequentia. Tum ex paritate rationis. Tum etiam : quia, ut ex dicendis constabit, ideo Deus potest et debet prædiffinire omnes actus liberos voluntatis create modo dicto, quU secundum prædictam rationem sunt actus causæ secundæ. ac proinde debent prius esse absolute, et efficaciter prædiffiniti a causa prima : at bæc ratio non minus procedit in actibus, et effectibus aliarum causarum secundarum : ergo, etc. H

Antecedens vero probatur. Quia alioquî tolleretur ejus libertas. Tum, quia hoc ipso quod decretum divinum sit ex so ita efficax, oportet ut quoties Deus decernit aliquid circa voluntatem creatam, maneat ipsa prædeterminata ad unam partem, illam nimirum quam Deus decernit, ac proinde non manebit indifferens ad utramque partem, quod est idem ac non manere lil eram. Tum etiam : quia id tollit lihertatein voluntatis, quod non est in potestate ejus tollere, aut ponere illud, et quo posito non potest non sequi actus voluntatis : sed voluntas creata nihil potest facere ad tollendam, vel ponendam banc pr<f'diffinitionem, ut ex se et ex slatim dicendis patebit; et ea posita non potest non operari, et consentire, quia ejus effectus est facere quod voluntas infallihiliter faciat; et posita causa infallihiliter inferente effectum implicat non sequi talem effectum : ergo, etc. 'EH

Confirmatur. Quia ideo Angeli in primo instanti non fuerunt liberi ad peccandum, quia voluntas eorum dirigebatur a Deo tunc speciali providentia : et similiter homo in statu innorentiæ non erat fiber ad peccandum venialitcr prius, quam mortaliter, propter hanc eamdem extrinsecam Dei Dei providentiam : et tandem confirmati in gratia ratione hujus providentia) non lubent libertatem ad peccandum, ut docet na D. Thom. de Veritate q. 2 i art. 9 ct in 3 diâL 3 quæst. 1 art. 2 quæst. 3; ergo si omnis voluntas creata prælinitur, el pnedeterminatur por hanc extrinsecain præiinitîonern in online ad actus bonos, non remanebit in ea libertas ad peccandum : siquidem hæc prætinitio, et prunietermiɳπ-ιω wlrinseca est cflicacissima sicut, quæτô alia providentia.

Quarto, Quia si semel Deus indispensa- ▸ ^liliter prædiffinit, et prædeterminat per banc extrinsecam determinationem sui decreti omnes causas secundas, et consequenter causas liberas ad agendum, sequerentur inde duo maxima absurda. Primum est, qno<l etiam prællniret, et prædeterminaret ; Mas per pnedictam prædeterminalionem il actum, v. g. odii Dei, quatenus habet rationem entis et actus; siquidem eliciunt I acinm illuni, secundum istam rationem, qatenus sunt causæ secundæ efficientes ; ' ic proinde ut subordinate suæ primæ cau- sæ efficienti, et hæc essentialis subordina- I ώ> est prima radix in contraria sententia j ponendi prædiciam prælinitionem : at hoc ' x'detur absurdum, nam inde fieri, Deum ese causam peccati ut talis : quandoqui- ' dem ratio entis, et actus non distinguuntur] mliter a ratione ultima et expressa odii, I çxb est formaliter peccatum : imo neque I ttiun virtualiter, sed solum penes explici- tas, et implicitum : ergo nequit Deusae- ! fire attingere illas duas rationes, relin- ipendo intactam per suam positivam ttasalitalem pra dictam rationem odii ut ttem.

§ n.

Stouilur rera sententia D. Thom.T ct ejus prima ratio expenditur.

i' Dicendum tamen est, Deum prædiffinire •e-omnes actus causarum secundarum, tam ! Qmnnnt quam necessariarum prædiffinifione absoluta et efficaci. Ita sancti Patres J* Aug, Angel. Doct. et omnes alii a nobis £ dub. præcelonti relati. Item Alensis I p. f 23 memb. 3 art. 4; Albertus in summa ' tract 15 q. 67 membro 4 particula 2; Bo- V Mfent. in 1 dist. 45 art. 2 q. 2 ad 4 ; Ilen- Wr ft. quodlibet. 9 q. C littera A; Ricardus 1 dist. 45 art. 2 q. 3; Scotus dist. 39 p3 | Dw, et dist. 41 q. unica | *Sed contra,* necnon, et quodlibeto 14 et in 2 diet. i q. 3 et in 4 dist. 49 q. G S *Dico ergo:* Ga- rr^rjSL briel in 1 dist. 33 q. unie. c. 2; Gapreol. p in 1 dist. 45 q. 1 art. 2 et in 2 dist. 28 q. 1 art. 3 ad 12 ; Duran. Ferrar. 3 cont. Gent, Ferrara. c. 89; Cajetan. I p. q. 14 art. 13 et q. 45 Cajeian. art. 5; Cabrera tom. 3 in 3 p. q. 62 art. 1 C-ibren. disp. 19 § 4 et tomo 2 in eamdem 3 p. q. 18 art. 4 disp. 2 § 4 ubi plures alios refert; Alvarez lib. 3 de auxiliis divinæ gra- Alnrw. tiæ disp. 22; Ledesma etiam lib. de auxi- Lerfesma Nazar. liis q. unica art. 9, Nazarius, Banner., Banaw. N.avarrete, Zumcl, Gonzalez, Zanardus, et ^cL Machin in præsenti et q. 23 arlic. 5; Gas- Giarain par Ram. tract, de divinis præmolionitus fol. 86; Cornejo tom, 1 in 1 p. tract. 1 in Ram.' q. 14 art. 13 disp. 2 dub. 6 et tractatu 2 in quæst. 23 art. G et 7 disp. 1 dub. 5; Jo- .Mar/ sephus a Santa Maria tractatu de libero ar- JjayX'/ bitrio quæst. 4 artic. 3 conclus. 1; Ville- 'pasol. gas controversia 12 disput. priori cap. secundo, referens Mayronem, BasoL, Nys- Ljcbei. sæn ,Orbel,Lychetum. Rubionem, Castronovum, Bacconeni, Bononiam, Wcggam, Bχω. Trigosum, et alios. Et tandem idipsum tuentur plures alii. Trrços.

Probatur in primis ratione desumpta ex s*. D. Thom. in 2 dist. 37 quæst. 2 art. 2 ad 2 et 3, et 1, 2 quæst. 80 art. 1 quam ad aliud intentum (de quo nihil modo) nos- ad tri Complut. 2 Physic, disp, il num. 24 D.Thom. adducunt, et optime expendunt : et ideo ComPîct- eisdem fere verbis ea, sicut et duahus sequentibus rationibus utemur. Quæ ut melius intelligatur advertendum est, esso valdo distincta hæc duo, nimirum operari cum aliquo ex una parte, et cx alia operari per illud, seu per suum decretum efficax facere ut aliud efficaciter operetur. Nam primum solummodo denotat simultatem, quam vocant concomitantium concursus , seu 'quod in idem quoad praesens redit) solum denotat,quod velit concurrere, si aliud concurrat : et ideo si duo portent unum, et eumdem lapidem, quivis operatur cum alio : quia simultanée cum illo concurrit, et in sententia eorum qui dicunt firminam concurrere active ad generationem prolis, tunc fœmina ob rationem dictam operator una cum viro, et e contra.

At vero ad secundum requiritur ut agens, quod operatur per aliud, non solum concurrat simultanée com altero; sed quod per suum decretum efficax agat, ut alterum agat el operetur : et ideo nec fœmina operatur per virum, nec vir per fœminam. nec unus ex portantibus lapidem portat

illum per alium : quia nec fœmiua facit, quod vir faciat, nec unus qui portat lapidem, active facit ut alius illum portet. Qaia nullus habet decretum ex se efficax, quoi faciat ut aliud velit, et producat effectum.

w. Hinc ergo conficitur ratio ex D. Thom. sumpta. Nam licet prima causa, et secunda
K» r concurrant ad actionem ejusdem causæ secundæ; attamen cum hoc discrimine, quod
l>x?. Deus non solum est causa illius actionis Prout 051 Φ50· e*,dD1 Per suu,n de-
lica:. cretam est cama ejusdem ac donis prout est a creatura : at vero causa secunda licet sil causa sum actionis prout est ab ipsa, non Limen potest osso causa illius prout est a Deo : ergo Deus non solum causât realiter *illam* actionem, sed etiam per suum decretum efficaciter facit actu» quod causa secanda agat, et ex consequenti non solum concurret per concursum simukaneuni, seu i^quod in idem quoad præsens redit) non solum concurret per voluntatem condilionatain influendi si voluntos creata voluerit, sed per decretum absolutum antecedens el efficax, quo faciat ut causa secunda creata agat.

Probi· Antecedens patet. Quia cum actio illa
infece- Prout a creatura sit aliquid creatum in re-
. death, rum natura existons, oportet quod ut sic, sit a Deo per suum decretum tanquam a prima causa efficiente : sicut quia eadem actio prout a Deo est ab illo ut a prima causa; ideo prout sic al; illo procedit, nequit procedere ab alia causa, alioqui non influeret per motum primæ causæ : quia causa quæ influit non solum in actionem utcumque, sed prout est ab aliqua causa, facit ul talis causa faciat; ac proinde e=t pr.or illa in causando : ergo si creatura esset causa illius actionis non utcumque, sed prout est a Deu, ac proinde faceret ut ipse faceret, jam esset prior in causando quam Deus, et cx consequenti eo ipso Deus rationem primæ causæ amitteret.

Su&ter Prima vero consequentia ex antecedenti
proa cunsuit. Quia idem est. actionem causæ
uiiiui secundæ, etiam prout est ab illa, esse actu
consA- a Deo, ac quod Deus faciat actu quod crea-
qllcfl l ᵗ tura faciat, alioqui licet actio illa esset a Deo, non limen quatenus fit a creatura, fieret ab illo. Ultima vero consequentia ex probatione antecedentis, et primæ consequentias videtur constare. Quoniam ut Deus non solum babnat voluntatem concurrendi si causa secunda creata influxerit ; sed etiam ut per suum decretum faciat quod ipsa actu concurrat, oportet m haL«l voluntatem absolutam, qua velit, cawsi secundam concurrero : quia volunus iJU condilionata non facit ut altera concaaa concurrat; sed solum si talis causa inBu* xerit, tunc etiam prædicta voluntas concurret : ac proinde etiam oportebit ut fili voluntas, seu decretum sit antecedens aj concursum talis causæ, ac tandem eflkax ad faciendum ul illa faciat. Siquidem voluntas absoluta quæ est causa hujus quod est causam secundam agere, debet antecedens prioritate naturæ, et causalitoiU, debetque esso efficax in ordine ad hanc effectum. DH

Non refugiunt authores opposite a j
tunt'æ respondere, quod licet illa actio rex- « ↑
liter sit a Deo, non tamen proni est a causa secunda. Quia etsi una actio possit esse a duplici causa; attamen prout esi ab una, non potest esse ab alia : el ideo salis esse concursum siiuultaneum. Quia al dipeadeniiom causæ secundæ a prima in agendo, sufficit quod non possit agere quin simul illa actio sit realiter a prima.

Sed contra. Quia, ut in ratione nostra dicebamus, dependentia illa actipnisa causa secunda formaliler sumpta, non est purum ens rationis, sed est aliquid verum, et reale in rerum natura exercitum : ergo debet esse participatum actu, ct immediate abenːe per essentiam; alioqui enim Deus noa influeret in illam actionem ut habet rationem entis, quandoquidem non procedit ab illo secundum omnem modum, ct formalitalem, quam habet : at hoc esse falsum satis constat : siquidem terminus qui per sa correspondet universalissimae causæ. qualis est Deus, est ratio universalissima omnium, quæ in rebus inveniuntur, scilicet ratio eritis. Quare sicut alite rationes inventæ in actione, qaia sunt aliquid reale. refunduntur actu in Deum ut in causam a qua actu, et immediate pendent, ita et Lee funnaliias actionis prout est a causa secunda, cum sit ens, debet etiam esse aclu, el immediate ab ipso mediante suo decreto.

Quare etsi facta collatione inter dm> causas ejusdem ordinis repugnet actionem prout est ab mia, esse ab alia ; non tamen si fiat inter causas diversi ordinis, el essentialiter subonlinatas. Quia dc ratione causæ inferioris, et secundæ est, ut non agat, nisi habeat a superiori ct prima mediante suo decreto, quod agat.

Confirmatur. Quia actiones vitales secundum rationem vitalitatis debent pendere «Jerv a Deo, seu α divino decreto actu, et immediate : qûia cum hæc ratio sil valde perfecto, nun pos>unt non in illa esse 00pefidimtes a Deo, qui est ipsi vita per es>enlum. ac proinde nl> ejus decreto : at ictio vitalis ut vitalis intrinseco importat JepenJealain ab intrinseco principio vilie, imo ol in hac dependentia ejus vitalitas cons.stil : ergo si semel ul vitalis pendot i Deo, non potest non pendorc ab ipso, ut pendet a causa creata, seu a principio çreiw vitio. Quod argumentum potest etiam fieri in actibus nostris liberis, qui ut toles consistunt in dependentia u poteulia nostra libera ul libera est.

§ in.

Espromitur tu, *el efficacia secundx reliunis D. Thomæ.*

Secunda ratio principalis pro nostra assertione desumitur ex eodem sancto Doctor? in 2 dist. 37 quæst. 2 ari. 2. Iζαιη-.jae nostri Complutenses ad aliud, non rainus quam præcedeniein (de quo in præsenti non agimus) adducunt. Quia si Deus •fecrelo suo efficaci non præfiniret, et pnefeerminaret omnes actiones causarum seeccJaram, sequeretur quod causa secunda, ttrbi gratia, voluntas, esset primum se morens, et primum se determinans nd im operationem, quod est esse primum principium simpliciter : at hoc est evidenter tdsam : quia alioqui jam durentur plura prima principia in ordine operativo ; et ita incideremus in errorem Manicbæonm. Sequela videtur aperta. Quia causa cajas operationes non præiiniuntur, et præifetenninantar per decretum alterius primi prediffinientis, et primi pmdeterminantis Ht primum se movens, el primum se determinans.

Itespondent adversarii dupliciter. Primo
——— n'ionem pruni moventis, ct primi se
Mennînantis requiri ut habeat *esse* a se,
I tjwd non competit causæ secundæ. Sccuu-
■i do respondent, satis esso ad huc ut causa
■ sftinda non bit primum movens se ipsam,
■ quoi nequeat operari sine concursu siinul-
H uaeo prima.· causæ, seu (quod in idem
■ mil pratens redit) sine voluntate illa,
l qaDeus decernit se influxurum, si causa ueata, verbi gratia, voluntas voluerit conarrero.

£◆ ht' primam solutionem impugnat D.
•^r. Tbom. ibidem dupliciter. Primo quidem. Quia id quod a se non Label «je, nequit habere u se quod sil actuate principium operandi, quia tale principium debet commcnsurari cum *esse* : ergo si semel dalur quod actu operetur a se, debet dari quod sit ens a se. Unde hiet solutio contradictoria involvit, scilicet quod causa secunda esset, ct non esset ens a se : primum quidem, quia ut nunc dicebamus, quod a so non est ens, non habet a se quod operelur : secundum vero quia ul supponitur habet *esse* creatum.

Deinde. Quia etsi domus, quod per hanc Secando,
solutionem evitetur, quod voluntas humana non sit primum ens simpliciter; non tamen quod non sit primum operans respectu suarum operationum, si semel operatio illa, etiam prout est ab ipsa, non pendet ab alio, nc proinde si semel non præfiniaturabalio, seu a decreto alterius ad illam eliciendam.

Neque secunda Solutio satisfacit. Quia (Xk
in eorum sententia, licet possit Deus calefacere sino igne per majorem quantitatem evertitor
concursus, quam sil illa qua concurrit cum ipso ; non tamen id potest facere per concursum simullaneum, quo concurrit cum igne, seu per quantitatem concursus, quem tunc illi præbet : quia pnedictus concursus seu quantitas illius influxus ab intrinseco petit simultatem concursus ignis : ct tamen tunc Deus concurrit ut prima causa ac per consequens modo non derogante rationi primi se moventis, primiqne operantis : ergo ex hoc præciso capite, quod voluntas, verbi gratia, egeat concureu simultanco, non amittet rationem primi principii : sed ideo eam amittit, quia eget decreto alterius præfiniente, et prædeterminante illam actionem antequam ipsa eam eliciat.

Confirmatur. Tum, quia respectu actio- Coflûr-
num vitalium, et maxime liberarum, non mataf.
polea Deus concurrere ad illas efficiendas, nisi simul concurrat voluntas, ut supra diximus ; et nihilominus concurrit modo proprio causæ primæ : ergo quod desideretur concursus simuhaneus alterius causæ non derogat modo causandi causæ primæ ut primæ. Tum etiam : quia ex eadem radice oritur, quod causasecunda indigeat decreto Dei antecedente, cl prædifliniente, et quod ejus actio petat concursum simultaneuin ipsius, scilicet quia tam causa, quam actio ejus est ens secundum : ergo utrumque est concedendum, vel negandum.

§ IV-

Dux olix rationes D. Thomx.

Gt. Tenia ratio principalis pro sententia D. Tbom. (perquam etiam rationes, et ünpugnationes praecedentes non parum confirmaj ^ η τι.'», bonturi quaque nostri Complutens. ad aliud Cce^it intentum etinnr utuntur sic se habet. Causa secunda nequit agere, quin Deus simultanée cum illa influat : ergo etiam debet praemoveri ab ipso per suum decretum ad agendum. Patet consequentia. Quoties enim ad aliquam actionem indispensabili· 1er desideratur concursus simultaneus dea rum causarum, oportet ut vel una moveat aliam, ve! utraque ab alia tertia moveatur, alias omnino a casu sequeretur illa simultas concursuum, etiamsi iliæ causæ sint per se subordinate : ergo cum nequeat causa secunda applicare causam primam, neque aliqua alia tertia sit excogitabilis, quæ utramque pnvmoveat, necesse erit ul Deas efficaciter per suum decretum promoveat causam secundam, seu (quod in idem quoad praesens redit) praefiniat per suum decretam efficaxc oncursum causa secunda? : alias ipse cæco modo, et ignoranti influeret. Quia nesciret quando illa inciperet operari, ct an exhibitura sit suum concursum simultaneum, necne : ac proinde an ille concursus Dei obtenturus sit finem, pro quo exhibetur, vel non.

Coaflr- Confirmatur. Quia nisi Deus sic praediiMh0· finiat actionem causae *se·* unda?. tunc concursus illius, v. g. consensus voluntatis non esset futurus, <juia Deus vult illum esse; sed potius quia est futurus, ideo Deus ilium vult : quandoquidem prius praevidetur futurus, quam Deus efficaciter decerneret futuritionem illius : cujus oppositum in tractatu de Scientia Dei disput. 7 et sequentibus latius ostendimus.

63, Nec refert id, quod respondent authores *adiere* °*?P0Sltæ* sententia?, scilicet quod ut Deus itorjm* non Procedat cæco modo, satis erit, quod per suam scientiam) quam appellant Theologi simplicis inlelligentiæ (cognoscat quoad causas naturales, quod quoties non fuerit aliquod impedimentum, necessario operabuntur : ac per consequens poterit scire quando, et quomodo præbiturus sit suum concursum simultaneum, etc. Sicut etiam quoad causas liberas scit per suam scientiam (quam In Doctores appellant mediani) an voluntas posita in tali, vel tali occasione operatura sit, ct quomodo : et ita poterit similiter scientifico modo connirrere praesciendo punctum illud, in quo cooperaturus est cum illa : quare ad id non oportebit quod concurrat pnediffiniendo efficaciter actus liberos, antequam videat qu;.| volitura sil voluntas in tali, vel tali oecisione. 1H3

Non itaque hoc refert. Nam in prinih quod attinet ad causas naturales, licet ipsæ k ov se sint in suo ordino determinate il operandum seclusis impedimentis; attamen possunt pro quolibet instanti impediri, vd a solo Deo supernaturaliter operante, vel j r. ab aliis causis secundis eficacioribus et K* l beris : atque adeo nisi Deus efficaciter « praefiniat earum operationes, et pracdeUr* j minet eas per suum decretum ad agendaa, concurreret ca co modo, nesciens an caua secunda simul influxura sit, necne. 'I I

Et deinde quod attinet ad causas libera», et scientiam illam mediam multis ostendimus in tract, de Scient. Dei a disp. 7 usque ad disp. 12 inclusive, eam esse impossibilem ac proinde ea mediante Deum non possS de creaturis providere, et decernere de concursu a se praestando una cum illis: attamen gratis admissa, sed non concessa, scientia media, adhuc ratio facta manet in sua vi. Quia potius ex illa sequitur, Deam ignoranti, et cæco modo influere, ut in eo- j S dem tract, disp, ult. dub. i late et ex pro- ! fesso prosecuti sumus. Quæ omnino videri debent, ut vis ct efficacia rationis | factæ magis splendeat. . j fi

Ultimo probatur ratione D. Thom. in < hoc art. quæ potest ad hanc formam redud. Vl* Quia cum aliqua forma efficax fuerit adr.fl* agendum, efiïctus consequitur causam non tantum secundum id, quod fit, sed etiam secundum modum fiendi vel essendi : et ideo'ex debilitate virtutis activæ in semine j contingit, quod filius nascatur dissimili* : patri in accidentibus, qua» pertinent ad j modum essendi : sed voluntas divina est J efficacissima : ergo non solum ex vi hujns l efhcacitatis sequetur quod fiant ea, quæ 'uk Deus fieri, sed etiarn quod eo modo j fiant, quo vult fieri : ergo divina vo- j lunlas poterit pra^diffinire quemlibet ac- l i tum, vel effectum cum omnibus suis cir- I cunBtantiis : et hoc ipso quod absolute l velit, voluntatem creatam, v. g. operari] modo libero, tunc infullibiliter ponetur illa i operatio, et ponetur libere. Sicut hoc ipso ' quod absolute velit, causam necessariam j operari, sequetur talis operatio, et sequetur modo necessario.

Nec necesse erit basduue rationes magis urgere, aut alias adducere : quia ex dictis hi tract, de Scientia Doi disp. 8 a η. 9 usque ad η. 35 et ex dicendis in tract, do Prædest. disp. 9 per lotam magis lure omnia constabunt. Videantur ea, quæ locis citatis dicuntur.

§ V·

Enodantur argumenta prioris senlcntia

r. Ad primum, et ejus primam coniirmationem respondetur, quod ille modus influendi, licet daretur quod posset admitti in creatufis, non tamen in Deo : quia intrinsece involvit imperfectionem ipsi repugnantem, nimirum quod ejus voluntas, quæ est prima in ratione voluntatis et causæ, determinetur ad agendum ab extrinseco, et creato acente. Accedit quod hic modus influendi involvit aliam maximam imperfectionem, scilicet agere præter intentionem, et cæco modo, ac tandem non per modum agentis intellectualis et liberi, ut ex dictis n. G4 et in tract, de Scientia Dei disp. ult. dub. 4 constat.

Ad secundam Confirmationem respondetur, per concursum simultaneum solum pendere directe a Deo ipsam actionem causæ secundae, non vero causam secundam, sed solum indirecte quatenus sua actio pendet : eo modo quo fœmina in sententia dicentium, illam concurrere active, pendet a concursu viri : et e contra. Ca-teruin cum ipsa causa secunda debeat pendere directe I Deo in agendo, quatenus ab ipso immedhle accipit non solum ut sit operativa, sed etiam quod agat, seu quod sit principium Ktuale actionis : et hoc non habeat precise per concursum simultaneum, ut diximus, feu precise per voluntatem concurrendi simltanee, el conditionatam, ut dictum est; oportet ut sit in Deo aha voluntas absoluta et eflicax, ac antecedens, qua Deus velit ib<o!ute et efficaciter, quod causa secunda Zlt.

Adde (id quod etiam ex præcedentibus sequitur) actionem causæ secundæ non solum dicere actionem, sed etiam actionem cum modo dependentia) a causa secanda, «eundum quam rationem debet etiam procedere a Deo, ul supra dicebamus : at licet Detn? per concursum simultaneum concurrit ad actionem ; non tamen potest ad illam prout est a causa secunda concurrere, nisi pradifiiniendo efficaciter ejus actum, ut explicatum est, etdocet D. Thom. 1,2, quæst. 80 art. I, ubi inquit quod nihil potest esse causa actus, alicujus, nisi per hoc quod proprium principium illius actus movet ad agendum. Et ideo ibi eleganter dixit Cajetan. si Deus non moveret Solem ad illuminandum (inlelligo per prædictam motionem) non esset causa illuminationis Solifi, quamvis posset esse causa illius illuminationis, quæ esset a Sole.

Ex quo ad secundum negandum est an- ®- tecedens. Nam ut in sequentibus dubiis late Kçl∂n. probabimus, nullus concursus Dui est indifferens, sed determinatus ad hanc numero operationem. Unde autem hic concursus distinctus a divino decreto, et ejus efficacia sit efficax, et quomodo, et quidquid ad ejus efficaciam pertinet, consulto hic non disputatur propter rationem sæpius a nobis datam. El ad probationem antecedentis respondetur, non ideo concursam Dei dici generalem, quia per causas secundas modificetur, et determinetur, sed quia omnibus causis tribuitur juxta modum proprium uniuscujusque.

Ad tertium argumentum cum sua con- 70, firmatione, et ad quartum respondetur, Aς| tangere graves duas difficultates. Prima est, an prædi(finitio Dei (de quu hucusque) per quartomsuum decretum efficax, et absolutum tollat libertatem arbitrii créatif Secunda est, an Deus prædiffiniat materiale peccati? Quæ duo in sequentibus dubiis examinanda sunt : et ideo ad tertium cum sua confirmatione num. 123 respondebimus, ad quartum vero n. 223 fiet satis,

DÜBIÜM IV.

Jn /iac *prxdiffiniliù Dei efficax jam dicta in causis liberis liberlatem earum adimat?*

§ T.

Proponitur sententia affirmativa.

Partem affirmativam sequuntur Doctores 71. dubio praecedenti num. 50 relati : imo hoc PГЇπηηι est potissimum fundamentum, quo convin- 3Гιββ Г* cunturad hanc praefinitionem denegandam. Et inter alia, quibus id probant, praecipuum obtinet locum id, quod procedenti dubio attulimus, scilicet quod suppositio, vel depositio hujus praefinitionis non est in potestate voluntatis, et quod illa posita, non potest non operari; ac proinde tollitur ab

ea potentia ad utrumlibet, quæ est de ratione libertatis.

Snhttf Nec satis erit si huic argumento adhibeatur prima illa solutio, quæ communiter adhiberi ei solet, nimirum, quod licet posita tali præüniüone necesse sit in sensu composito voluntatem operari, tamen id non est necessarium in sensu diviso, el per consequens est liberum illam operari : quia necessitas sensus compositi non tollit liLcrtatem.

Replica. Nam contra hoc objiciunt, quod Deus potest per aliquam praefinitionem positam sine voluntatis consensu neressiure diam, ita ut ea posita non maneat libera, licet retineat Bhertaicm in sensu diviso, idest, si auferatur tiliis præfinitio : ergo etiam necessitabit illam per prædictam pnrfinWonem, quæ modo juxta oppositam sententiam ponitur. Antecedens patet. Quia ut ostendunt Theologi prima secunda.· quæst. G art 5, licet Deus non possit cogere voluntatem, potest tamen necessitare ill un per aliquod suum decretum : quia ejus omnipotentia est major, quam resistentia voluntatis.

Consequentia vero probatur. Quia præfinhio hæc, quam opposita sententia admittit, habet omnia, quæ requiruntur ad tollendam libertatem, scilicet quoû ponitur sine ejus consensu ; et ea posita non potest in sensu com;osilo non consentire, licet possit in sensu diviso, idest, si talis præfinitio auferatur : sicut unio hypostatica, quæ in Christo ponitur independenter ab ejus voluntate, et ea posita non potest peccare, licet ablata maneat peccabitis, ideo tollit ab eo libertatem et potentiam ad peccandum.

Confir- railflr. Confirmatur. Quia alioqui voluntas non magis esset libera in actu pro quo daretur talis præfinitio, quam sit ignis ad calefaciendum : nam ignis necessario in sensu composito calefacit, si habeat omnia requisita ad agendum; non vero necessario in sensu diviso, si desit ei aliquod requisitum ad actionem, ul si deesset approximate : ergo cum etiam voluntas posito isto decreto prafinilivo, operetur necessario in sensu composito, non vero in sensu diviso, si illud auferatur, erit pir conditio utriusque.

So olio î·. Neque etiam sufficiet si adhibeas secandam solutionem, qua· solet adhiberi praedicto argumento, el rat oni principali, scilicet quod adhuc posito pnedlcio decreto prædilliniîivo potest vuluntas d ssentire si velit, nihilominus nunquam actu dissentiet sed infallibiliter consentiet. Et ideo ώχα D. Thom. J. 2 q. iO ari. 4 oil 3 quo4iiv Deus movet Voluntatem ad aliquid, imp^sibilo est huic positioni, quod vdluplâ a! illud nun moveatur, seu (quod ideme^ quod voluntas non operetur, ot non cou* sentiat. Nam ly *impassibile* sumpsit pro *fidli'* i.t : quia semel mola voluntate adossentiendum per pnemutionem extrimeoa divini decreti pnefinitivi, infallibile en qucul consentiat. ; /v|HH

Nam contra hoc est, tum quod si seciel ! * stante ill i pradinitiono potest voluntas da- J* senlire, cur non aliquando dissentiet? æ c proinde cur erit infallibile, quod cousealiet? Quia possibili posito in esse nuilon sequitur inconveniens : et ex conseipnt nihil oberit, quod pne Jictus consensus aliquando non ponatur; præsertim com frustra rit potentia, quæ nunquam ad octun reducetur.

Tum etiam : quia non videtur posse bc duo cohærere, scilicet quod sit infaUihllu connexio inter hanc prædiffinilioncm absolutam, et ex se efficacem, et consenso voluntatis, el nihilominus quod possit voluntas dissentire, aut non consentire, ii velit. Quia si semel est inter illas Ulis connexio ot infallibilius, debet provenire vel ex natura ipsius præfinitionis, vel ex modo operandi intrinseco illius, vel ex aliqua intrinseca repugnantia, qnæ sil inter positionem talis præfinitionis extrinsece determinantis, el cessationem ab actu. Quia non apparet alia radix unde hæc infallibili tas oriatur : at hoc ipso quod orii·lur ex aliquo horum capitum, fiet inde, trt voluntas non solum Infallibiliter, sed etiam necessario sit copsensura. Quin ipsa uon potest tollere ab hac pnidinitione îd, quoi convenit ei ex natura sua, ve: intrinsecciu modum operandi ejus, aut tandem facere quo»! ei conveniat aliqui l intrinsece repurnans illi : ergo, etc. ›r^|

Confirmatur primo. Quia nulla prædiffinitip, et pnedeterminalio etiam extrinseca potest esse ita superior voluntate creata, ul superet, et subjiciat ejus indifferentiam, si semel manet libera : quin quandiu mane: cum libertate, et potestate ad resistendum, tunc potestas illa resistendi est veluti syncategoremafice infinita, et virtus talis pnr·finitionis quond idt quod ex ca sequitur, est finita : ergo nun puter it nam sic devincere, ul infallibiliter upereinr. MaxiinO quia fi semel prædicta |ræfinitio est virtus superior. quam eflbacia, ct potentia resistiva voluntati voluntati*; liet inde, ut voluntas non soluin enn non devincat, verum neque <lovincore possit. Quin virtus inferior non tantam non vincit ociu, sed nequo potest devincere superiorem.

tais r, L Confirmatur secundo. Quia voluntas non GW® præmola, est jirædetorminalu perhinc oxtrinsecam prædiffinitionem ; et monere indeterminata Quoniam effectus hujus pnodetenni nation is est pr.ædeterminare diam : ergo non tantum non dissentiet, aut non cessabit ab actu posita illa, verum nec poterii. Quia idem est manere cum flentia ad hæc, et manere cum indiffercutia. seu manere indeterminatam.

Nec refert si dixeris id, quod aliqui diconi, scilicet manere determinatam determinatione infallibililalis, et per modum liberi arbitrii, secus vero determinatione necessitatis et naturæ : el ita manere lor cuma-i indeterminationem, quæ opponitur determinationi per modum naturæ, et necessitatis, et conse<juenter manere libertatem.

E'îi. Nam contra hoc est, quod videtur in ipsis terminis implicationem involvi. Tum quia idem est dicere, voluntatem manere determinatam determinatione liberi arbitrii, seu per modum libertatis, et non naturæ : ic dicere, manere determinatam per modam indeterminata? : atque adeo inauere, β non manere determinatam. Maxime quia in voluntate duplex tantum potest esse indifferentia, scilicet contradictionis seu exercitii, et contrarietatis, seu quoad specificationem actus : at hæc præmotio extrinseca, qu.v fit per divinum decretum prælinitivnm, prædeterminat, tam quoad speciem, <pam quoad exercitium actus : ergo to'lit utramque, et consequenter omnem illius indifferentiam.

Tum etiam : quia hæc præmotio exlrinwra facta per divinum decretum, v. g. ad ttwrem, ex se taliter est determinata ad unam partem, scilicet ad amandum, ut tanc solummodo respiciat et non aliam, silicei odium : alioqui posset deservire tamotio ad odium : ergo est determinatio per modam naturæ : ergo voluntas maneM:determinata per modum naturæ. ita ul reipieut illarn partem v. q. amorem, el non d am : ergo implicatio est dicere, quod de Urminei, et quod determinet per modum L bteri arbitrii.

M. Secundum principale fundamentum est. quod alias causæ liberæ nequibunt facere, h nifi id al quod sunt præmotæ, et prædiû··' niüu per prædiclam praenotionem extrinFt'cim divini decreti : ot ita non posset illis .imputari violatio præcepti, v. g. amoris : quia quoties violatur, non adest hæc divina præmotio ad illud servandum : alioqui iniallibiliter amarent. Antecedens patet. Quia hæc præmotio ponitur ut omnino necessaria ad agendum : ergo sine illa non potest fieri actio a causa secunda.

Nec satis ent si dicus, quod hæc præmo* tio seu præfinitio non requiritur ad pane, Solalio. sed al *agere.* Unde licet sine illa voluntas non agat, non tamen sine illa caret potentia ad agendum.

Imps?- nalor primo. Nam'contra hoc in primis est, quod id quod pertinet ad ordinem operativum. et non Unquam ipsa actio, nec tanquam pura conditio ad agendum, debet pertinere ad illum tanquam virtus agendi, ac proinde tanquam quid dans virtutem, et powe ad actionem.

Deinde. Quia id sine quo potentia non Secnnio est sufficiens ad agendum requiritur ai *posse :* quia *posse* involvit sufficientiam ad agendum : at sine hac pradinitione potentia non est sufficiens simpliciter : ergo, etc. Mmor probatur. Quia illud dicitur simpliciter sufiiciens ad aliquem effectum. ultra quod non est simpliciter necessarium aliud in ordine ai illum : at hæc præfinitio est necessaria ail hoe ut voluntas creata operetur, ut ex dictis constat : ergo, etc.

VKimo. Tandem. Quia, ul infra dicemus, non possunt hæc duo simul stare, scilicet quod Deus non habeat decretum efficax quo velit voluntatem creatam elicere umorem, et quod illum eliciat : sicut, ut docet D. Thom. quæst. 23 de Veritate art. 5 ad ter- D.Ttom. liuin, ista sunt incomposibilia : Deus vult istum salvari, et iste damnatur, seu non salvatur : erjo impossibile e-t voluntatem, respectu cujus Deus non habet tale decretum. amare; alioqui possent illa duo simul stare : ergo præfinitio dat *posse,* et ablatio illius tollit *posse :* quandoquidem sino illa non potest stare, quod detur amor : et cum illa potest.

§ π.

Exponitur, cl probnlur primo, quomodo præfinilip non official volunlalis liber tali.*

78. 1'iiuu c.wtlavio. Nihilominus dicendum est primo, quod præfinitio efficax Dei qua efficaciter pnrmovet, el prædelerminat physice per ex-

trinsecmi proJecerniinationem causas liberas ad operandam juxta suam naturam, minime tollit earumdem libertatem. Hæc D TboO. estD. Thom. in prosenti art. 8 et 1,2 q. 10 ari. 4 et in omnibus locis, quibus supra diximus docere, Deum promovere physice per promotionem extrinsecam sui decreti omnes causas secundas ad operandum. Nam cum necessitas hujus promotionis oriatur ex natura ipsarum causarum secundarum, non potest destruere illas : et ex consequenti. neque in causis liberis potest tollere earumdem libertatem : atque ita tuentur hanc conclusionem Thomistæ communiter.

Anlnud-vmio id pnraam D.Tbois. Probatur primo ralione desumpta ex diversis locis D. Thom. siatim referendis, Sed ul clarius, ei melius vis illius percipiatur. notandum est. Duplicem excogitari posse determinationem voluntatis. Aliam in actu primo, aul quasi in aclu primo, seu (quod idem est quoad prosens quæ realiler procedit actum secundum, et consequenter realiler ab illo distinguitur. Aliam vero in actu secundo, idest, qua? formaliter fil per actum secundum voluntatis, v. g. per amorem, quatenus per illummet actum non solum vult, et amat objectum, sed eliam vull velle, et consequenter applicat, et determinat se ad volendum : quia ibidem virtuaiis quædam D.Tiom. reflexio intervenit, ut docet D. Tiiom. I, 2 Cijeüo. q. 16 art. ult. ad 3 el Cajet, q. 9 art. 4.

Quare sicut hæc posterior determinatio fit per actum secandum voluntatis, modo explicato, ita illa prior iit per aliquid antecedens actum secundum, v. g. per habitum. Quia hoc ipso quod illum liabcal, nun est ita indeterminata ad prosequendum illud objectum, ad quod inclinat habitus, ac si non haberet illum. Et'aliquo modo ad instar hujus est præmotio, et prodeterminatio extrinseca, quæ fit per præfinitionem divinam; quamvis distinguatur ab habitu in hoc, quod trahit secum infaUibiliter, libere tamen, consensum voluntatis, quem habitus secundum se non trahit, ut siatim dicemus.

79. Iar^îîo Angrl. Doctu Hoc ergo supposito probatur, quod etiam Sl dchw tolis præmotio, et prahleterminalio extrinseca divini decreti prius natura quam sit actu-? voluntatis, el distincta ab illo; nihilominus minime per hoc lædatur libertas voluntatis. Nam licet sit contra rationem causæ libero, quod determinetur totaliter ab extrinseco per posteriorem determinationem, quæ fit per actum secundum modo explicato, ex eo quod ipsa per contiliuni, et deliberationem debet etiam se lh here determinare ad illum, ut tradit b. Thom. 1, 2 q. 9 art. i attamen non vnbr contra rationem ejus, quod determineturü extrinseco per priorem illam determinationem, quæ realiler procedit actum *cundum, quando illa determinatio est talis nt* tura·, ut non tollat quominus ipsa volunui libere se applicet, et determinet per eoas:·lium, et deliberationem : at prodifiinifin, et prodeterminatio extrinseca Dei, de qua loquimur, solum prædeterminat prædeterminatione illa antecedente actum secundem voluntatis, et non utcumque; sed ita ut non tollat quin voluntas se determinet per consilium, et deliberationem (imo ut in sequenti ratione dicemus, facit, et infaUibiliter infert, quod voluntas libere se determinet): ergo licet sit ab extrinseco, scilicet a solo Deo, non derogabit libertati voluntatis, quod per illam ab illo extrinsece promoveatur. et prædelerminetur. jI

Major quoad primam partem est evidens; imo et quoad secundam, scilicet quod non sit contra rationem libertatis create, quod pnedeterminetur ab aliquo agente extrinseco per priorem illam determinationem extrinsecam, quando per hoc non tollitur, quod ipsa voluntas se determinet. E: ideo aperte eam docet D. Thom. I p. q. 105 art. \ ad tertium, ubi ait, quod si voluntas ita moveretur ab extriaseco, ut se nullatenus moveret, operatio illius non imputaretur ei ad meritum, vel demeritum (scilicet ex defectu libertatis) sei per hoc quod moveatur ab aliquo, non excluditur quod moveat se : et ideo non tollitur ratio meriti, vel demeriti.

Minor vero ejusdem syllogismi, scilicet quod præmotio, profinitio, et prodeterminatio hæc extrinseca facta a Deo non tollat quominus voluntas se per consilium, et deliberationem determinet, est etiam D. Thom. I p. quæst. 83 art. I ad tertium, quæst. 103 art. 4 ad secundum, I contra Gent. cap. 68, lib. 3 cap. 90, de Potentia q. 3 art. 7 ad 13, de Malo q. 3 art. 2 ad i, de Vent. q. 24 art. I ad 3; quibus in locis probat, quod sicut de ratione causa; efficientis non est, quod sit prima, sed quod efficiat, licet moveatur ab alia priori, ut patet in igne, et cœlo, << non esi de ratione liberi, ut se primo determinet, sed ut determinet se juxta suam naturam, v. g. si fuerit primum liberum determinet se primo : si vero fuerit secundum dum liberum, qualis est nostra voluntas, determinet so secundario, et prædeterminaium a primo libero, scilicet Deo, <jui per suam liberam prædeterminationem illud extrinseco prredeterminaviL

Confirmatur. Idem est voluntatem libere se determinare ad aliquem actum; et habere dominium illius, ut docet D. Thom. 3 contra Gent. cap. iII, el 1, 2, quæst. 6 art. 2 ad 2, sed voluntatem habere dominium sui actus, non tollit quod Deus habeat illud prius, et excellentius : quia ipse est universalissimus Dominus omnium, a quo nos habemus omne dominium : et ideo Theologi supponunt, Deum habere dominium universale actuum Christi Domini, quando inquirunt si Christus per illos potuit satisfacere Deo, quia non videtur posse satisfieri creditori per id, quod est ipsius creditoris : ergo neque tollet, quod voluntas se determinet, quod Deus prius illam per suum decretum prædeterminet. Sed hæc omnia magis elucidabuntur in sequenti ratione.

Contint ITk·.

§ III.

Expenditur quomodo præmotio relinquat illæsam libertatem creatam.

Secundo probatur assertio ratione desumpta ex eodem S. Doctore în præsenti fata artic. 8, quæ ut melius percipiatur, duo ex ipso sancto Doctore supponenda sunt. Prirtjfa/mum, quodque communiter ab omnibus conceditur, est, quod si semel datur præ- RUWS jief. molio hæc seu prædeterminatio efficax, ct extrinseca divini decreti afferens infallibiliter ex vi sua consensum voluntatis, debet necessario admitti, dari in Deo decretum efficax, quo absolute prædiffinit consensum illius, antequam talis consensus sit, et prævideatur esse : quia nisi Deus prædiffinisset efficaciter actum antequam sit, non præmoveret, et prædelerminaret ad illum motione ita efficaci, quæ ex vi sua faceret efficaciter, quod voluntas consentiat.

Secundum est, efficaciam divinae voluntatis non solum se extendere ad hoc, quod voluntas creata eliciat, verbi gratia, actum amoris quoad substantiam, sed etiam quoad modum, scilicet quod eliciat illum libere. Nam cum ille modus fiendi libere sit aliquid reale, debet etiam efficacia voluntatis Dei se extendere ad illum, non minus quam ad substantiam actus : et ita vult, cl quod actus fiat, et quod fiat libere. Unde ex qua parte efficaciter Deus vult quod actus amoris fiat, Det in executiono talis actus, ita ut nunquam sit verum, quod voluntas actu resistat : alioqui voluntas illa Dei non esset efficax; quippe quæ non infert effectum, quem efficaciter intendit. Et ex qua parte Deus vult, utcumque fieri, sed fieri libero modo, oportet ut subsequatur talis actus, non qualitercumque, sed libero modo, idest, quod licet re vera actus sequetur, et nunquam erit verum, quod voluntas dissentit, aut non consentit; attamen potest non sequi. Quia utrumque viilt Deus volendo quod libere consentiat, scilicet quod re vera consentiat, ac proinde quod nunquam sit verum, quod non consentiat; et quod nihilominus possit non consentire, quod est consentire libere et infallibiliter. Quoniam per ly *infaUibiliter,* tantum denotatur, quod nunquam erit verum, quod actus ad quem Deus promovet, non fiet, licet cum hoc stet, quod possit non fieri, ac proinde quod non fiat necessario modo.

82. Fonnt-Lio secaad»

Dine ergo formatur ratio D. Thomæ Nam prædiffinitio hæc, et præmotio extrinseca divini decreti, qua Deus præmovet causam secundam liberam ad operandum, non facit utcumque quod voluntas faciat; sed quod libere et infallibiliter faciat : ergo non tollit libertatem, sed potius tribuit illam. Consequentia est evidens. Antecedens vero probatur. Efficacia divinæ voluntatis non solum se extendit ad hoc quod voluntas creata eliciat, verbi gratia, actum amoris quoad substantiam, sed etiam se extendit quoad modum, volendo nimirum quod illum eliciat libere et infaUibiliter, ut probatum est : ergo efficacia hujus promotionis, et prædiflinitionis non solum so extendet ad faciendum quod voluntas eliciat actum, sed etiam efficaciter et actu faciet, quod illum libere, et infaUibiliter eliciat.

Confirmatur primo. D. Aug. Confirmatur ex D. Augustin, lib. de Correctione et gratia cap. 14. Ubi in fine capitis ait, quod Deus magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas : ergo sicut ex hoc quod homo habet in sua potestate voluntatem suam, idest, determinare se per illam ad operandum quando sibi placuerit, fit inde, ut hoc ipso quod se determinet ad operandum per suam voluntatem, libere et infaUibiliter velit id, ad quod se determinat : ita etiam cx eo quod Deus magis habeat in sua potestate easdem voluntates, quam homines ipsi

quorum sunt, sequetur quod hoc ipso quod Deus predeterminer illas per hanc prodeterminationem extrinsecam ad volendum juxta suam naturam, illæ libere, et infatlibiliter velint.

Cûcfir-BJlnr secando, Contionatur secundo. Quia causa secunda hoc ipso quod secunda, subordinate caosæ primas ad nutum, quia plenarie subjicitur illi quoad omnes suas perfectiones, et modos bonos, tam quoad *fieri* et *esse,* quam quoad *operari :* ergo sicut causa necessaria hoc ipso, quod Deus velit aliquid ah ea fibri, subordinatur illi juxta suam naturam faciendo illud necessario, ita hoc ipso quod Deus vehi efficaciter voluntatem facere aliquid libere, subordinabitur illi faciendo libero modo : et hoc erit valde consonum libertati illius, quatenus libertas secunda esc. Sicuti si fingeremus, quod in manibus, verbi gratia, hominis esset quædam libertas distincta a libertate voluntatis, et subordinate illi, tunc ejus natura esset, quod hoc ipso quod voluntas efficaciter vellet aliquid fieri a manibus, ipsæ etiam libere et secundario illud vebnl, licet possent non velle.

Ad arga-tteoU opposita $en tea- Ad argumenta opposite? sententia» dubio 6 responsum probebimus.

DUBIUM V.

Quomodo cohxreat cum libertate coluntalis quod in sensu compotito non possit non elicere actum efficaciter prxfinitum, seu ad quetn exlrinsece prxmovetur, dummodo possit in sensu diviso ?

Quia tota fere res hæc, et solutio argumentorum opposite? sentenliæex bis, quæ in hoc dub. dicenda sunt, pendet, propterva ante solutionem argumentorum, quæ dubio præcedenli attulimus dubium hoc excitamus.

£r *mente D. Thomx dubium deciditur.*

Concla. ito- 0 Tùom. Dicendum est ergo, cum hac libertate voluntatis creatæ, et divina promotione, et prodeterminatione extrinseca ad hoc ut libero, et infallibiliter .operetur, optime cohmrcre, quod licet voluntas In sensu diviso possit dissentire, non tamen in sensu composito. Assertio hæc est D. Thom. in locis stetim citandis, et communis inter Thomistes. eg»?t tamen explicatione. Quia com dicitur, voluntatem exlrinsere pre* motam, et pnedeterminatam a Deo ad actum verbi gratia amoris, non posse in sensu composito dissentire, aut non consentire, non est sensus, quod quandiu ijh promotio eflicax existit, non possit illi dissentire ; ablata vero motione possit, ae si promotio illa existons in Deo auferri '? a voluntate creata potentiam ad dissenti^)-*** dum, si velit : in quo sensu authored opposer sententia» intelligunt sensum compositum, credentes, juxta hunc modom explicandi illum, loqui Thomistes, et boe supposito plura, ac diversa inferunt inconvenientia, qua» re vera contra senlentaun eorumdem Thomistarum a nobis hic traditam nullo modo proce hint.

Et sane si sic intelligeretur sensus compositus, non dubium, quin auferretur a voluntate sua libertas per prodictam premotionem seu prodiflinitionem : sieot etiam tolleretur ab ea potentia ad oppositum. Sed veros illius sensus eslf quod voluntas adhuc pnemote, et pradeterminata hac predeternrinatione ad amorem, potest non arnare vel odio prosequi, quamvis non possit hæc duo conjungere, scilicet quod sit extrinsece promota efficaciter, et quod simul non amet, aut habeat actam odii.

Quod, ut plene capiatur, et simul distinelio, quæ inter hæc duo versatur, nolandum est primo, in libero arbitrio ut <*8 esse simul potentiam ad opposite ; non tamen esse in illo simul potentiam ad posite simul habenda : ac proinde hoc nullo modo posse requiri «ad ejus libertatem. Etenim in illo simul est potentia ad eonsentiendum, vel dissentiendum, quæ sani opposita contrarie : item ad consentiezdum. vel non consentiendum, quæ eant opposita contradictorie: non tamen esi in illo simul potentia ad simul habendam utrumque extremum, sive contrarie, sive contradictorie sumatur. *

Et ratio est aperte. Nam potentia tri unum actum non opponitur potentiæ nd actum contrarium : duo autem actus contrarii sunt inter se incomposibilos in oodew subjecto, nec possunt simul «le eodem veriücari : sicut nec dure contradictori® simul de eodem verificubiles sunt. Id quod siîb aliis nominibus explicare possumus, $l dicamus cum Capreolo, in libero arbitrio e«e simultatem potentiæ ad opposita, non an-0'* tem potentiam simultatis, idest, potentiam ad opposite simul habenda.

DUB. V

1 c.-wdt-IÜ1. Ex quo 111, quod etiam dum quis amait, libero amot : ct ex consequenti retineat potentiam nd non amandum : et ideo toto illo tempore quo amat, potest continuo mereri, ad quod requiritur continuata libertas. Corollarium hoc aperte sequitur ex dictis.

Um Quia etsi non possit conjungere, vel componere, seu (quod idem est) simul ponere utrumque oppositorum, scilicet amorem, et ejus cessationem, et consequenter nec possit utrumque conjungere cum potentia (per quod denotatur sensus compositus, ecu impossibilitas in sensu composito) attamen per amorem non tollitur a voluntate illa potentia, quam habebat ad odiendum, vel cessandum ab amore : et ideo facta collatione inter illam potentiam, et cessationem ab amore, adhuc dum voluntas amat, habet vim ad conjungendam illam potentiam cum tali cessatione.

Etenim ad possibilitatem hujus conjunc- ttr. tionis non desideratur possibilitas ad conjungendum amorem et odium, vel cessationem ab amando ; sed sat est, quod etiam tunc habeat potentiam ad actum odii, vel ad cessationem ab amore : quorum quodlibet si esset, destrueret oppositum actum, per quod significatur sensus divisus, seu possibilitas in sensu diviso, quæ sola sufficit ad libertatem. Et ideo libertas non definitur per hoc, quod sit potentia ad utrumque, idest, ad *velle* et *nolle,* v. g. simul habenda, sed ad utrumlibet, scilicet ad *velle* ct *nolle* divise, idest, ad eligendum unum ex his duobus, quod magis libuerit.

Ex quo notandum est secundo, quod cum prædiflinitio efficax Dei, seu hæc præmotio, et prædeterminalio extrinsecadivini decreti afferat secum infallibiliter actum voluntatis ad quem datur, idem judicium ferendum est de illa, ac de ipsis actibus. Quare sicut Λαιη quis amat, non habet potentiam ad conjungendum utrumque actum, scilicet amorem vel cessationem ab amando, vel inter se, vel cum potentia, ita neque habet potentiam ad habendum simul promotionem hanc ad amandum, et carentiam amoris, quod est non habere potentiam in sensu composito, quodque (ut dicebamus) non derogat libertati. Quia alioqui, cum promotio, et prædiffinitio efficax ad amorem afferat infallibiliter, quod voluntas libere amet, sequeretur inde, quod voluntas habe rei simul potentiam ad simul amandum, et I non amandum.

Cæterum sicut dum quis ama», habet potentiam non ad simul non amandum aul odiendum, sed ad non amandum simultate se tenente præcise ex parte potentiæ, seu (quod idem est) habet potentiam ad non amandum, qui quidem *non amor,* si esset, destrueret oppositum actum amandi, ila qui est promotus ista extrinseca, et efficaci promotione ad amandum, etiam dum amat, habet simul potentiam simultate se tenente ex parte potentiæ, ad hoc ut habeat non amorem aut odium, quorum quodlibet, si esset, destrueret lum amorem, tum etiam saltim indirecte promotionem istam, el præfinitionem ad illum. Et hoc est habere potentiam ad oppositum in sensu diviso, quam dicimus sufficere ad libertatem, ut per se constat. Quia illa possibilitas in sensu composito, nec fuit unquam, nec potest esse in voluntate, ac proinde nequit esso requisita ad libertatem illius.

Ex quo etiam notandum est tertio, quod etsi in hac propositione : *Voluntatem sic præmolam, el præfinitam a Deo, dissentire esi possibile,* sensus compositus sit hic, qui a nobis explicatus est; attamen potest extendi claritatis gratia ad denotandum sensum compositum voluntatis cum promotione, et prodetenninatione præcise, et consequenter, ita ut tantum denotet voluntatem simul positam cum promotione. Cæterum tunc non est neganda prodicta propositio, ut credunt authores oppositæ sententiæ, negari a Thomistis : quandoquidem, ut cx dictis patet, voluntas adhuc posita promotione ista extrinseca potest dissentire, si velit. Attamen si proprie et in omni rigore loquendum sit, sensus compositus dictæ propositionis non est isto; sed ille qui componit promotionem cum dissensu mediante copula de possibili : ita ut denotet esse possibile, quod sit simul in voluntate præmotio ad amorem, verbi gratia, una cum odio vel cessatione ab amando, seu (quod idem quoad prosens est) carentia amoris : et ideo absolute, et merito negatur a Thomislis.

87. Nntfttin (ertü. ·

Et ratio horum omnium est. Quod sicut hæc propositio : *Album etse nigrum, est possibile*^ in sensu composito denotat, quod sit possibile esse simul albedinem, ct nigredinem in eodem subjecto, nam ex eo hæc propositio dicitur modalis composita, quia utramque formam componit, seu simul ponit in illo, non vero quia est in eo possibilitas ad habendum utrumlibct divise, quia hic potius est sensus divisus, quam compositus ; quandoquidem sensus divisus separat actum ab actu, ct formam a forma, el

ideo dicitur divisus; licet cum hoc stet ut non separet potentiam ad illam modo dicto : ita hæc propositio, *Voluntatem sic præmotam, d præfinitam a Deo dissentire est possibile,* denotabit esse possibile, quod simul sit (ut sic dicamus) in voluntate præmotio ista cxtrinseca ad amorem, verbi gratia, una cum odio, vel privatione amoris ; non vero quod adhuc præmota retineat potentiam ad habendum utrumlibot divise.

Dubii decisio « mente *divi Thomæ fada, testimoniis îpsius, d ratione stabilitur.*

Eidem secandi assertio

l€5nif?" subiti- D.Thon.

Sic ergo explicata assertione probator in primis, testimoniis D. Thomæ qui in pluribus locis eam docet, quamvis non sub eisdem vocibus. Nam sub nomine *Necessitatis ex suppositione, et necessitatis absolute,* *Uani tenet Prima P^e quæst. 23 art. 6 ad tertium, et sub voce *modalis de re, d modalis de dicto,* loquens de divina scientia circa fatura, quæ in illius sententia necessario præsupponit decretum Dei efficax, ac proinde hanc præmotionem, fatetur hoc ipsum prima parle quæst. 14 art. 13 ad tertium, ct primo contra Gentes cap. 67, et sub titulo, *Necessitatis infallibilis,* tenet hoc idem 1, 2, quæst. 112 art. 3, sicut et sub nomine *Necessitatis absolute d conditionate,* docet hoc ipsum in præsenti art. 8, ad primum, et tertium.

U1*-

Et similiter sub voce *Necessitatis consequent d consequentis,* constituit hanc eamdem distinctionem de Veritate quæst. 24 artic. 1 ad 13, et primo contra Gentes cap. 67 et tandem, sub nomine *Sensus divisi d compositi,* eodem cap. 67 in fine. Unde in quæst. 23 de Veritate art. 5 ad tertium ait : *Quamvis* non esse *effectus divinæ voluntatis', non possit simul stare cum divina voluntate, tamen potentia deficiendi effectum simul stat cum divina voluntate. Non enim sunt ista incomposibilia : Deus vult istum salvari, d iste potest damnari, sed ista sunt incomposibilia : Deus vult istum salvari, d iste damnatur.*

Pitres relati ab Ahiret.

Neque est solus in hac parte D. Thomæ, sed idem docent Patres et Doctores, quos refert et sequitur Alvarez lib. 3 de auxiliis disp. 26 num. 9 et aliis sequentibus : maxime vero D. August, loquens de scientia futurorum, quæ necessario supponit decretum efficax illorum, hoc ipsum luetur

D. Aüg

lib. do Præilestinatione : et refertur in cap. *vasis,* 23, q. 4, et similiter Anselme 1 lib. de concordia prædestinationis, et 11. arb. cap. 1 dicens : *Quoniam enim qvcd Deus vuil, non potest non esse, cum vul! hominis voluntatem nulla cogi, vel prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non vtfr,-dum, d vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, ct esu quod vult.*

Ex quibus omnibus breviter suadetur assertio ratione sic. Voluntatem per divinua decretum efficax præmotain, præfinitam, et prædeterminatam extrinsece, verbi gratia, ad amorem, posse in sensu composito dhsentire, si velit, denotat eamdem posse conjungere cum hac præmotione dissensum : ita ut sit simul verum, voluntas est præmota efficaciter ad amandum : el tomen odit, vel non amat : et rursus-voluntatem sic præmotam efficaciter ad amandum posse in sensu diviso dissentire, denotat quod adhuc præmota licet non possit conjungere carentiam amoris cum præmotione illa efficaci, attamen potest illam conjungere cum voluntate, quæ carentia destrueret, tum oppositum actum amoris, tum etiam premotionem efficacem ad illum per destructionem saltim indirectam : at ad libertatem licet requiratur hoc posterius, non tamen est necessarium illud prius, ut ex dictis in notabilibus constat : ergo voluntatem molo dicto præmotam ad amandum non posse non amare in sensu composito, non tollit libertatem si possit (ut vere potest) nos amare in sensu diviso. Quod erat intentam nostræ secundæ assertionis. £

b

n

Et confirmari possunt omnia hucusqt» dicta manifesto exemplo, per quod nonp· J rum cuncta illustrantur. Nam hæc propertio : *Justus potest peccare mortaliter,* in sensu composito est falsa, et in sensu diviso est vera : et tamen in sensu composito non reddit hunc sensum, quod scilicet justus hoc ipso quod habeat gratiam sanctificantem, est impeccabilis mortaliter, et quod si ab illo auferatur poterit peccare, alioqui gratia sanctificans non distingueretur a perfectissimo dono confirmationis in gratia; sed tantum per illam significatur, quod justus non possit conjungere cum sua justitia seu gratia peccatum mortale, ita ut simul sint in illo hoc peccatum, ct gratia : et e contra in sensu diviso est prædicta propositio vera, quia tantum denotat, quod justus etiamsi justus sit. potest conjungere peccatum mortale cum suo libero arbitrio, quod peccatum, si esset, destrueret gratiam sanctificantem:

sanctificantem : ergo eadem proportionali ratione debet explicari sensus compositus et divisus, cum loquimur de voluntate, præmota, praefinita, et prædeterminata extrinsece ad aliquem actum per divinum decretam efficax.

Quare sicut non tollit a justo libertatem peccandi graviter, quod in sensu composito non possit tale peccatum committere, dummodo in sensu diviso possit, ita non auferet a voluntate libertatem, et potentiam dissentiendi, quod pnemota efficaciter, non possit in sensu composito dissentire, dummodo possit (prout re vera potest)*in sensu diviso.

§ III.

Objectiones contra dicta valde nutandæ.

Sed objicies primo. Illud quod est talis conditionis, ul eo posito sequatur necessario aliquod impossibile, non potest ullo modo esse possibile, quia ex possibili nullam sequitur impossibile; licet e contra ex impossibili sequatur quodlibet : at si voluntas in hoc instanti efficaciter præmota extrinsece per divinum decretum præfinitivnm ad amorem, non amaret, aut odio haberet, sequeretur necessario aliquod impossibile : ergo in nullo sensu est possibile, quod voluntas tunc non amet, ac proinde omnimode aufertur ab ea potentia ad utrumlibet.

Minor patet ex dictis in nostra assertione. Quia si semel voluntas sic præmota ad amandum in hoc instanti poneret carentiam amoris in illo, hæc carentia, si esset, irritum redderet tum amorem, tum illam præmotionem seu præfinitionem efficacem : at hoc esse impossibile est evidens : tum qnia hoc ipso quod in illo instanti sit talis præmotio, ac proinde amor, quia ipsa efficaciter trahit illum, nequeunt in eodem instanti irrita fieri : quandoquidem nihil potest in unico, et eodem instanti simul esse, et non esse irritum : tum etiam, quia alioqui illa præmotio esset efficax ut supponitur, et non esset efficax, quia destruitor quoad effectum, et efficaciam a prædicta carentia : ergo, etc.

Confirmatur primo. Nam ex dictis videtor sequi, voluntatem posse irritam et inefficacem reddere hanc divinam præfinitionem, seu præmotionem, extrinsecam ipsi, et intrinsecam Deo : quandoquidem potest facere actum, qui, si esset, redderet illam irritam et inefficacem. Nam quod actus actu faceret, facit potentia possibiliter : ergo si actus actu exercitus inefficacem redderet talem prædiffinitioncm, et præmotionem, consequens est, ut potentia ad illum irritam faciet possibiliter eamdem præmotionem et præfinitionem.

Confirmatur secundo. Quoniam ad hoc ut voluntas creata pnediffinita ad actum amoris possit in sensu diviso non amare, requiritur, ut possit ponere carentiam amoris, vel odium, quæ si essent, destruerent tum amorem, tum etiam, saltim indirecte, efficacem illam prædiffinitionem Dei : ergo voluntas creata adhuc prædiffinita ad prædictum actum potest absolute, et simpliciter destruere talem prædiffinitionem. Patet consequentia. Quia non aliter calidum, v. g. ut octo potest destruere frigus intensum ut 6, nisi quia potest ponere calorem in ea intensione, sub qua-si introduceret illum, destrueret prædictum frigus, essetque cum co incomposibilis, quod idem in aliis agentibus naturalibus contingit. Nam illa ideo possunt aliquid destruere, quia possunt introducere dispositionem, aut carentiam repugnantem formæ praeexistenti.

Secundo et principaliter objicies, quod semel præsupposita prædiffinitione efficaci it Cprio- Dei circa actum amoris in hoc instanti eliciendum a voluntate creata, tunc idem est, quod voluntas creata ponat non amorem, vel odium, ac quod componat ista cum prædiffinitione ad amorem, vel saltim positio non amoris, aut odii in prædiclo eventu est necessario connexa cum compositione ejusdem cum tali prædiffinitione : ergo si voluntas creata supposita prædiffinitione potest ponere non amorem, aut odium, poterit utique componere, seu simul ponere ista cum prædicta prædiffinitione efficaci ; vel si non potest componere, vel simul ponere omnia hæc, nec poterit ponere amorem. Consequentia videtur perspicua. Quoniam potentia debet correspondere suo actui, et c contra : ergo si positio non amoris, vel odii in illo instanti in quo supponitur esse prædiffinitio ad amorem, est compositio amoris, vel odii cum eadem prædiffinitione, vel saltim affert necessario adjunctam prædictam compositionem ; fiet inde, ul si voluntas supposita prædiffinitione ad amandum in hoc instanti potest ponere non amorem, vel odium, quod possit componere ista cum prædiffinitione, vel quod si non potest componere hæc cum prædiflinitiOJie ad amorem, nec possit illa ponere.

Antecedens autem probatur. Quia cum in illo instanti v. *g. A* supponaturpnediffinitio efficax, et hæc semel supposita in illo instanti sit inauferibilis, oportet, ut hoc ipsu quod ponatur in illo instanti non amor, aut odium, debeat esse simul aliquod ex his duobus una cum prædicta pnvdifiinitiono. Et ita positio v. g. non amoris in eo instanti erit eidem, ac simuhanea positio illius una cum predifiinitione efficaci ad amorem, vel saltim habebit necessario connexam prædictam compositionem.

•93. mjtar* prino, Confirmatur primo. Quia [osse componcre unumcum alio in aliquo instanti, nihil est aliud, quam posse facere, quo i existât unum in illa duration©, in qua existd aliud : at eo ipso, quod supponatur inauferibiliter prædiflinitio efficax ad amorem in hoc instanti J. et possit poni in eo instanti non amor, potest fieri ut non amor existât in eodem instanti in quo est prediffiniüo ad amandum : ergo posse ponere unum, nempe non amorem facta prædicta suppositione, est posse componere unum cum alio, nimirum cum prædicta prediffinitione eflicaci ad amandum, vel saltim habet necessario annexam possibilitatem ad hanc compositionem. Et ideo impossibile est, quod quis habeat potentiam ad ponendum aliquid in instanti, in quo existit aliud, et quod possit facero, quod utrumque non existât simul.

ot. m^itnr seeando. Confirmatur secundo. Quoniam qui seposito uno extremo inaufenbili rvlationis. potest ponere aliud extremum, quod est fundamentum correlationis, potest etiam ponere relationem ipsam subsecutam, ut patet in eo, qui posito in hoc instanti uno albo potest ponere in eodem instanti aliud album, quod est fundamentum relationis similitudinis : ergo qui posito inauferibiliter uno extremo relationis simultatis , nempe prædiffmitione eflicaci ad amorem, potest ponere in eodem instanti aliud extremum, v. g. odium, quod est fundamentum alterius correlationis simultatis ex parte ejusdem odii, poterit ponere relationem simultatis inter prediffinitionem ad amorem, et inter odium,vel si hanc non potest ponere, neque etiam poterit ponere odium. Sicut qui non posset semel supposito uno albo in hoc instanti ponere relationem similitudinis ad illud, nec posset ponere aliud album, ex cujus positione hæc relatio sequeretur.

95. 1,lv ït' ° Nec refert si dicas, quod etsi supposita prediffinitione eflicaci ad amorem in hoc instanti eliciendum* a voluntate creata, tunc positio non amoris, et odii per cidrns, et ex suppositione accidentali hujus predifiinilioms haberet annexam, ii ipsa daretur, compositionem cum prædicta prædifiinitiono eflicaci; non tamen bocp<c se, et ah intrinseco petitur ab illa positione non amoris et odii. Et ideo quia volunt» creata, adhuc supposita prediflinilione «| amorem in illo instanti, tantum Iia Lk potentiam ad non amorem, vel odium secundum ea, quæ intrinseco petunt in rodeni instanti, propterea non habet poleatiam ad positionem non amoris, aut odii, prout sunt composibilîa cum prediillnitioue efficaci ad amandum, sed precise ut composibilia, et conjungibilia cum ipsa voluntate.

Nam contra hoc est, quod potentia Iihera voluntatis, quatenus adhuc supposa prediffinitione adamandum in hoc instanti, respicit non amorem, vel odium, est potentia (ut sic dicamus) non speculativa, sed practica : ergo vel non potest facta predicta suppositione ponere non amorem, ant odium, vel potest ponere illa cum omnibsi circumstantiis, cum quibus debet hîc et nunc facta prædicta suppositione esse indispensabiliter conjuncta, vel si non potest illam sic ponere, non ent potentia ista potentia practica. Patet conseq. Quoniam potent a practica respicit exercitium sui non nude sumptum quoad substantiam illius,sed vestitum cum omnibus suis circumstantiis, et factis quibusvis suppositionibus in eodem instanti occurrentibus. Et ideo potentia prescindens aprædielis circumstantiis non est potentia practica, et practice respicies suum exercitium. ,1.W||

Adde primo. Nam ex hoc quod, facta suppositione predifiinitionis ad amorem, per accidens sequatur cx positione extremi oppositi, nempe non amoris, aut odii, in eodem instanti compositio eorum cum prædicta pre lifiinitione, non vero per sectab intrinseco; solum colligitur, quod non per se, bene tamen per accidens continget, quod qui potuerit ponere non amorem, aut odium, possit per accidens componere hæc cum prediffinitione, vel si non potuerit per accidens ista componere, neque poterit illa priora ponere. Sicut si talis compositio sequeretur per se, tunc qui posset, supposita prediffinitione ad amorem, ponere non amorem, posset per se eumdem non amorem cum prediffinitione componere, .y|

Adde secundo. Quoniam alias voluntas creata, supposita prediffinitione ad amandum

dum in hoc instanti, non solum non posset componere non amorem, vol odium cum prædifhnitiono illa, verum neque poterit potentia practica saltim expedita ponere non amorem, aut odium, quod est destrui libertatem, et non manere potentiam ad non amandum in sensu diviso. Sequela videtur perspicua. Quoniam quoties actus, aut carentia illius habet per accidens ad junctam aliquam circumstantiam, ad quam operans non potest pertingere, toties non remanet in eo potentia expedita ad illum actum, licet absoluto et sine illa circumstantia esset possibilis, ut patet in homine existonte in carcero, cui licet sit possibilis absolute, el secundum se aditus ad Ecclesiam ad audiendum sacrum ; quia tamen talis aditus habet adjunctam circumstantiam carceris, a qua. ut supponimus, non possit homo ille exire, ideo non habet *passe* practicum, et expeditum ad auditionem sacri . ergo si positio non amoris, aut odii in hoc instanti, in quo datur efficax prædiflinitio Dei ad oppositum actum, habet per accidens necessario adjunctam compositionem ejus cum prædicta prædiflinitione ; et ideo hoc ipso quod tuncnon amor, aut odium poneretur, fieret compositio : liet inde ut hoc ipso quod voluntas nequeat, adhuc per accidens, hæc componere, nec etiam possit non amorem aut odium ponere.

§ IV.

Diluitur prima objectio cum suis confirmationibus.

97. Objectiones has consulto proposuimus, quia ex earum enodatione non parum res hæc illustrabitur, et ideo una cum suis confirmationibus quamlibet earum sigillatim, et in diversis paragraphis diluemus. Quoniam si illa, quæ tangunt, plene et late enucleentur, tunc præcipua capita, ex quibus veru intelligentia sensus compositi et divisi, nec non mira consonantia inter libertatem creatam, et divinam prædiflinitionem solent impugnari, manebunt plene evacuala.

^oc taincn unum ante earum solutiones advertimus, illas sub eadem prorsus forma non minus urgere contra adversarios quoad compositionem peccati mortalis cum gratia sanctificante, vel actus odii v. g. libere exerciti cum actu amoris in eodem instanti (quam adversarii impossibilem reputant) ac quoad compositionem prædifiinitionis efficacis ad amorem cum actu opposito (quæ in sententia D.Thomæ admittentis prædictam prædiffinitionem impossibilis reputatur) et ideo in earum enodatione sæpius exemplis istis utemur. Unde objectiones istæ eodem proportionali modo ab adversariis solvenda» sunt, et ita non est cur specialem in eis contra nos vim faciant.

Ad primum objectionem.

Ad primam igitur objectionem respondetur, quod etsi ex re possibili, et præcise ex vi ipsius nullum sequi possit impossibile absolute, et simpliciter loquendo : attamen nullum est inconveniens, quod semel facta aliqua suppositione, sequatur aliquod absurdum, si id, quod dicitur possibile, in rerum natura poneretur, id quod manifeste constat ex dictis. Nam dum quis in via actu amat Deum, libere amat, alioqui non mereretur, et ita in illo instanti retinet potentiam ad tunc non amandum, vel odio prosequendum, el consequenter carentia amoris, vel odium sunt tunc possibilia; el tamen si tunc poneretur illa carentia amoris, quæ possibilis est, sequeretur maximum absurdum, scilicet, quod in illo instanti simul voluntas amaret, et non amaret, vel quod amor ille in eodem instanti simul esset, et non esset : ac proinde sequeretur possibilitas in sensu composito ad non amandum, quæ (ut ex dictis constat) implicat.

Quare sicut ex hoc non bene colligeretur, quod carentia illa non esset simpliciter tunc possibilis, ita neque in præsenti. Quia hoc ipso quod ponatur prœmotio hæc extrinseca, seu præfinitio efficax ad amorem, ponitur amor, et neutrius suppositio tollit libertatem. Quia amor est libera determinatio voluntatis in actu secundo, ut jam explicuimus, et præmolio hæc extrinseca non utcumque est pnemotlo ad amandum. sed est præmotio ad libere amandum, quia facit, ut voluntas operetur Ubere, ut explicatum est. Et ideo licet voluntas possit non amare, nunquam tamen omittet amorem.

98. Undo ex his optimo intelligitur id, quod aliquos non parum premit, scilicet, quomodo recte cohærere possit, quod posita præmotione, et prædifiinitione eflicaci extrinseca divini decreti circa actum amoris eliciendum a voluntate creata, tunc infallibiliter ponetur actus amoris, idest, ita ponetur, ut nunquam sit verum, quod pro illa duraiione pro qua prædiffinitum est, ut ponatur, non ponitur; cum tamen pro illa eadem duratione possit non poni : ac tan-

'it'

dem quomodo posita eadem prædiffinitione circa prodictam actum amoris, tunc quod non possit non poni talis actus a voluntate creata in sensu composito, possit tamen poni ab illa in sensu diviso, omnino requiratur, ac sufficiat ad hoc ul illa duo jam recensita (ex quibus concordia libertatis creatæ cum divinis pnediffinitionibus ex se efficacibus pendet· simul inveniatur, nempe, quod posita prædiffinitione circa prædictum actum, tunc infallibiliter idem actus ponetur, licet possit absolute, el simpliciter non poni : ac proinde infallibilitas hæc non sil infallibilitas necessitatis simpliciter ad essenduni opposita libertati creatæ, sed cum ea cohærens.

Ex dictis igitur optime intelligitur cohærenlia, et mira consonantia prædictorum. Nam si posita prædiffinitione efficaci ad amorem, in hoc instanti a voluntate creata ponendum, non poneretur in illo ab eadem voluntate amor, ac proinde esset in eodem instanti carentia amoris, aut odium, tunc (ul modo expendebamus) esset possibile in sensu composito, quod simul poneretur efficax decretum Dei circa prædictum actum amoris pro hoc instanti, et carentia ejusdem amoris pro eodem instanti, ac proinde possent etiam simul in prodicto instanti poni carentia amoris, el amor ipse. Quia efficax decretum Dei circa amorem trahit secum amorem : alioqui non esset efficax. Quare si semel est impossibile in sensu composito, quod voluntate creata præmota, et profinita exlrinsece per decretum efficax, seu (quod in idem redit) quod posita promolione ad amorem, in hoc instanti ponendum, non sequatur in illo amor, oportet, ul sit infallibile posita eadem promotione, talem amorem esse ponendum, idest {ut jam diximus) quod pro hoc instanti nunquam verificabitur, quod talis amor non ponitur. Sicut etiam ex quo capite positio prodiifinitionis circa prodictam actum amoris nun tollit quominus in sensu diviso possit amor ille a voluntate creata non poni, optime inde colligitur, actum illum ita esse ponendum, ut licet de facto nunquam verificetur non poni pro prodicto instanti (quod est infallibiliter poni pro illo | nihilominus posset non poni. Et ita ex bac vera intelligenlia sensus compositi, et divisi hæc duo cuhærent : et per consequens ex eadem intelligentia sensus compositi et divisu opjime salvatur, quomodo cohaereat libertas creata cum divinis prodi(linitionibus, ac proinde quomodo infallibilitas positionis actus non sit infallibilitas necessitatis simpliciter ad essendum opposite libertati, sed infallibilitas necessitatis secundum qjid et ex suppositione cohærens cum libertate creata. I

Ad primam confirmationem neganda tet sequela. Et ad primam probationem respoo· detur ibi fieri virtualiter hunc syllogismum: *Voluntas potest facere actum odii, etiam fi sit exirinsecc prxmota ad amandum : std fi esset actus odii, tunc irritam et inefficacem faceret prxmolionem istam ad amorem:trg* si potest facere actum odii, potest irritam facere prxdiclam prxmolionem.* In quo neganda esc consequentia. Quia arguitur ah una propositione, in qua fit sensus divisus, et ab alia, in qua fit sensus compositus, ad aliam, quæ facit sensum compositum, imo ad aliam, in qua ex possibilitate in sensu diviso infertur possibilitas in sensu composito. qui modus arguendi est plane defectuosus. Etenim in majori propositione fit sensus divisus, ut constat, el in minori redditur sensus compositus. Quia denotator quod si actus oppositus odii et promotio ista simul ponerentur, tunc actus irritam redderet promotionem : ac proinde simul poneretur, quod promotio illa esset efficax, nunquamque irrita; et quod simul esset irrita et inefficax : et ex hoc infertur conseq. in qua consequens involvit sensum compositum. Nam hoc quod est reddere irritam illam promotionem in eo instanti, in quo ipsa est, involvit, quod simul ponatur actus oppositas et ipsa promotio, et ex hoc irrita reddatur : et per consequens etiam ibi involvitur sensus compositus in majori propositione insinuatus. Λ

Unde hæc consequentia manifeste instatur in hoc syllogismo, de cujus vitio dubitari non potest : *Voluntas dum amat, potest habere actum odii : at si illud haberet, tunc componeret odium cum amore, imo conjungeret* non esse *amoris cum esse illius, el eumdem amorem irritum redderet : ergo si potest habere actum odii, potest ponere illum cum amore, imo potest conjungere* non esse *amoris cum* esse *illius, aut reddere irritum amorem.*

Per quæ etiam patet ad id, quod ultimo loco in eadem confirmatione additur, scilicet id quod faceret actus actu, facit potentia possibiliter. Nam id est verum, si servetur idem sensus compositus et divisus. Unde sicut si actus odii esset in voluntate modo dicto præmota ad amandum, fieret ibi sensus compositus, quippe ponuntur simul

mill duæ quasi formæ, ita si in sensu compositio voluntas posset facere illum (quod tamen non potest) faceret possibiliter quidquid actus aclu. Circa hæc tamen videnda sunt omnino ea, quæ in tractatu tertio, disputatione septima, numer. decimo quarto et deinceps diximus. Ubi ostendimus in simili non argui ibidem ab actu ad propriam potentiam ei correspundonlem, sed ab actu ad potentiam, quæ neque est, nec fuit, nec potest esso : quia est potentia quædam chimerica, et contradictionem involvens.

Ad secundam confirmationem respondelur concedendo antecedens, et negando ü» consequentiam. Et ad probationem dicendum est, quod id quod potest introducere w l aliquam dispositionem aut carentiam, quorum quodlibet (si semel quoad omnia, quæ involvit, introduceretur) expelleret, aut destrueret aliquam formam, potest absolute et simpliciter destruere talem formam, nisi per accidens supponatur, quod in illomet instanti, in quo dicitur posse poni oppositam carentiam, aut dispositionem, sit illa forma in illo subjecto, a quo removenda erat. Nam tunc in sensu composito hujus suppositionis nequit tolli prædicta forma, siquidem in uno et eodem instanti nequit simul habere *esse* et non *esse*. Et ita in eo instanti in quo quis libere amat, potest in omnium Catholicorum opinione ponere non amorem, qui, si esset quoad omnia, quæ involvit, destrueret amorem; et nihilominus, quia in eo instanti per accidens fit suppositio amoris in eo existentis, et amor non potest simul et in eodem instanti esse et non esse, propterea nequit voluntas absolute et simpliciter loquendo destruere pro tunc amorem. Quia in hoc involvitur sensus compositus, et conjungeret amorem et non amorem.

[Quare cum hoc ipso quod supponatur vo-
! luntas creata per accidens, seu ex libero Dei decreto præfinila efficaciter ad hoc, ut I eliciat amorem, supponatur etiam per accidens prædicta praefinitio mensurata æternitate, tanquam mensura propria et indefectibili, sicut amor creatus mensuratur per J (Jurationem in illo instanti imaginario, in l quo est, indefectibilem, inde est, ut ex hoc quod voluntas creata possit adhuc sic efficaciter pnelinita ponere non amorem, i qui, si esset, destrueret indirecte prædictam ! pnediflinitioneiii, non colligatur, quod possit absolute et simpliciter destruere adhuc indirecte eamdem prædiflinitionem, imo l nec ullo modo poterit eam destruere, si proprie et in rigore loquendum est. Quia in hoc involvitur sensus compositus, et potentia ad conjungendum *esse* et non *esse* ejusdem prædiffinitionis. Sicut propter similem rationem nullo modo est in eadem voluntate potestas ad destruendum amorem in eo instanti, in quo amat, quamvis possit conjungere non amorem cum voluntate, qui, si esset, destrueret amorem. Quoniam per hoc ultimum denotatur sensus divisus, et per illud prius, sensus compositus.

Unde instantia de calore ut octo potente expellere frigus, et destruere illud non est iQ$un- contra nos, sed potius pro nobis. Quia nuilum agens naturale potest destruere in hoc c tf' instanti formam aliquam, si per accidens supponatur, quod in illo eodem instanti talis forma sit in subjecto, a quo expellenda est. Quamvis in hoc semper recolenda sit disparitas illa jam dicta inter agentia naturalia, v. g. ignem collatum cum aqua pro eo instanti, in quo supponitur frigida v. g. ut sex, et inter voluntatem creatam, pro eo instanti, quo amat, et est efficaciter prædiffinita ad amorem, nempe quod suppositio amoris, quia est libera determinatio voluntatis, non est suppositio tollens libertatem, sicut nec suppositio decreti, quia ejus effectus est (ut late ostendimus) facere, quod voluntas libere ponat prædictam determinationem; cum tamen suppositio frigiditatis ut sex, sit suppositio necessitatis, ne ignis tunc pro tunc possit, loquendo de potentia proxima et expedita, introducere calorem sub ea intensione, sub qua opponitur frigiditati intensæ ut sex. Sed de hoc iterum in hoc. dub. num. 115 sermo redibit, et ex ibidem dicendis tacita quædam replica, manebit soluta, dum ibidem amplius explicuerimus qua ratione licet positio non amoris, si esset, haberet annexam destructionem præfinitionis efficacis ad amandum ut tunc est, nihilominus ex hoc quod voluntas non possit destruere præfinitionem non colligatur voluntatem præfinitam ad amandum, non posse ponere non amorem.

§ V.

Solvitur secunda objectio.

Ex quibus ad secundam principalem ob- 103.
jectionem respondetur, quod, ut nuper dicebamus, bene potest aliquid manere absolute et simpliciter possibile, quamvis facta aliqua suppositione iunct si daretur a parta rei absolute el simpliciter et quoad omnia, <U«g I

quæ peraccidens involvit, haberet annexum aliquod impossibile. Et ita ex eo quod facta per accidens suppositione prædiffinitionis efficacis ad actum amoris ponendum in hoc instanti a voluntate creata, tunc si voluntas creata poneret non amorem vel odium, absolute et simpliciter et quoad omnia,* quæ per accidens involvunt, haberet annexam compositionem ejusdem non amoris, aut odii cum prædiffinitione efficaci (quæ quidem compositio est in sensu absolute et simpliciter impossibilis) non sequitur, vel quod adhuc facta suppositione prædicta, qui potest ponere non amorem, aut odium, possit pertingeread mandandum executioni hoc impossibile, nempe hanc compositionem non amoris, aut odii cum prædiffinitione ad amandum; vel quod si non potest pertingere ad hanc compositionem, neque etiam possit ponere non amorem, aut odium : siquidem ex hoc praeciso capite, quod aliquid sit possibile, ac proinde aliqua potentia habeat poise ad suum effectum, non sequitur *posse* in sensu absoluto et simpliciter ad aliquid impossibile, aut quod si non potest ad aliquid impossibile, neque etiam possit ad id, quod sibi possibile est, quodque est proprius effectus illius.

Rebate BflUoda. Quare ad dijudicandum an aliqua actio vel omissio illius sit absolute et simpliciter possibilis, non est attendendum, an aliunde (si poneretur/ sequeretur ratione alicujus suppositionis per accidens facte aliquol impossibile; sed an tale impossibile sequatur ex vi positionis talis actionis, aut omissionis ex propriis meritis considerate, sive ex vi conjunctionis ipsius præcise sumpte cum suo principio, et an potentia activa illius sit ex natura sua præcisiva, seu tendens quodammodo cum præcisione ad illam actionem, vel omissionem, secundum ea, quæ ex propriis meritis affert. Nam si illud impossibile non sequatur, aut sit connexum cum positione illius actionis ex meritis ejusdem actionis, seu secundum ea, quæ per se affert; sed solum aliunde et per accidens ratione alicujus suppositionis jam dicte, et potentia activa illius fuerit ex natura sua præcisiva, seu quodammodo tendens cum præcieùono ad ea, quæ per se affert illa actio, vel ad ea secundum quæ nullum inde sequitur Impossibile, tunc prædicta actio, quippe inspecta quoad ea precise secundum quæ nullum affert impossibile, nec cum eo est connexa vere retinebit rationem actionis absolute et simpliciter possibilis, vereque dabitur in suo principio racio potentiæ activæ absolute et simpliciter talis respectu illius.

Dnde in casu hujus objectionis, fe* positio non amoris, aut odii, si daretar quoad omnia quæ involveret, haberet adjunctum quoddam impossibile, neinpewQ. positionem v. g. odii cum prædifiinitiûce efficaci ad amorem ; non tamen propteret talis positio esset impossibilis. El ratio est aperta ex dictis. Quoniam interveniunt dos conditiones jam dicte. Prima, quodadhie facta suppositione prædiffinilionis oiϋαὼ Dei ad actum amoris in hoc instanti eliciendum a voluntate creata, tunc si ponatur v. g. odium in eodem instanti, non s^quitur compositio, seu simultanea positio ejus una cum prædiffinitione ad amantium ex vi positionis odii per se ct ex propria meritis speciate; sed aliunde et per accidens, nempe ex eo quod præsupponilur per accidens illa suppositio prædiflinitioniseûicacis ad amorem, ideoque positio odii esse: ejusdem prorsus rationis, secundum eaqai perseaflert, quamvis non adesset talis sappositio. Et similiter intervenit secunda conditio, nimirum quod voluntas ratione tot immaterialitatis est potentia quodammodo præcisiva, idest, tendens ad bonum subw præcisione, sub qua proponitur ei ab intellectu. Et idcirco sicut intellectus, adhuc supposita prædiffinitione efficaci ad amorem, proponit ei v. g. odium, ut præcise eiicibile ab illa, non vero ut conjungibte cum prædiffinitione efficaci ad amanlum. ac proinde proponit ei pnedietnm odium, ut ex propriis meritis conjungibile tantummodo cum eadem voluntate, ita adest in voluntate potentia activa ad tendendum in illud, ut præcise est eiicibile ab illa, et conjungibile tantummodo cum eadem, idest, non ut conjungibile cum prædiffinitione rfficaci ad amorem, ac proinde solum ades; potentia ad tendendum in illud secundum eam rationem secundum quam nullum affert impossibile : et per consequens praedictum odium ut associatum omnibus circumstantiis manet tunc in ratione impossibili! respecta voluntatis.

Quapropter ad formam objectionis, concesso antecedenti, neganda est conseq. Cu-ire jus probatio nihil obest. Quoniam etslsup-^jposita prædiffinitione efficaci ad amorem io hoc instanti, tunc positio odii, vel non amoris, si daretur quoad omnia quæ involveret, haberet per accidens adjunctam compositionem odii v. g. cum prædicta pnediffinitione ac proinde in eo eventu conditionato

tionàlo daretur per accidens illud impossibile ; attamen potentia ipsa voiitiva est pnccisiva, et tantum respicit ad id, quod est per se in illo odio ac proinde odium non debet proportionari cum voluntate oi correspondente, et e converso quoad id impossibile, quod per accidens eis annecteretur, si essent; sed quoad id quod habent per so, el secundum quod sunt possibilia : siquidem in universum potentia et actus secundum hanc præcisam rationem sibi correspondent in ratione actus et potentiæ operative illius.

liirià- Quæ omnia manifesto cernere licet in exemplis jam dictis hominis justi, vel actu odientis Deum, in quibus facta suppositione gratira sanctificantis in illo, et odii Dei In isto pro hoc instanti, tunc positio peccati lethalis ab illo, in eodem instanti, si actu daretur, haberet annexam per accidens et aliunde compositionem talis peccati cum gratia sanctificante : et similiter si daretur tunc in isto amor Dei, ille amor haberet connexam compositionem sui cum odio; et tamen non ideo sequitur, quod si justus pro illo eodem instanti potest ponere peccatum, de quo loquimur, nempe peccatum lethale, aut odiens Deum possit ponere amorem (ut revera possunt, ut ex dictis constat) quod ille, nempe justus possit componere graliam cum peccato, aut iste, nimirum odiens Deum queat conjungere amorem cum odio, aut quod si quævis ex iis compositionibus est impossibilis, quod etiam positio peccati a justo, aut amoris ab odiente Deum sit tunc impossibilis.

Et ratio horum omnium est eadem, nempo tacxa illa, quam supra adduximus, scilicet quod positio actus v. *g.* amoris, si facta illa suppositione daretur absolute et simpliciter, et absque aliqua limitatione, aut præcisione, tunc reddit sensum compositum. Quia actos, ut hic et nunc absolute et simpliciter exercitus, et sumptus sine aliqua limitatione et præcisione, dicit actum, ut hic et nunc cum omnibus circumstantiis occurrentibus fit : ct ita non præscindit ab eis. Cæterum potentia voluntatis ad actum, secundum ea, quæex se habetin rationc potentiæ, estpræcisiva, ettantumrespicît actum, ut ab ea dicibilem, et secundum quod per se est conjungibilis cum eadem potentia, vel secundum ea, quorum simultas ipsi actui non repugnat. Et ita posse elicere illum, tantum reddit sensum divisum : et per consequens quoties arguitur a positione actus, si daretur, facta prædicta suppositione, et sumitur actus absolute et simpliciter absque ulla limitatione aut præcisione, toties arguitur a sensu composito ad divisum. Et ideo est vitiosus argumentandi modus.

Secundo respondetur, sive magis explicatur procedens solutio, quod licet posita pnediflinitione ad actum amoris in hoc instanti, tunc positio v. g. odii in illo eodem instanti (si in eo modo dicto daretur) afferret re ipsa annexam compositionem prodictam; non tamen eam importaret, ut est præcise terminus per se inspectus a voluntate, ut est principium habituale odiendi, seu secundum quod præcise correspondet potentiæ activæ illius, aut secundum quod continetur intra spheram suæ activitatis, sed aliunde. Et ita ex eo quod positio illa (quæ nunquam absolute et de facto dabitur supposita illa prædiffinitione ad actum oppositum) haberet annexam per accidens et aliunde compositionem, data hac hypothesi quod absolute et simpliciter, et absque aliqua præcisione, aut limitatione poneretur, non sequitur esse in voluntate potentiam ad compositionem : siquidem quod illa positio odii si daretur, haberet alias esse compositionem sui cum prædiffinitione efficaci ad amorem, non competit ei, ut est terminus activitatis voluntatis respectu illius, sed dumtaxat in eue rei et per accidens.

Seconda solutio lire explicatio præcedeatîs.

Explicatur hoc. Etenim voluntas et habet rationem principii habitualis respectu alicujus operationis, vel omissionis et sæpissime habet rationem principii actualis, seu infallibiliter Influentis in illam. Est autem duplex discrimen inter utramque rationem principii. Nam voluntas, ut est principium habituale operationis, potest adhuc in sensu composito separari ab ea, imo ut præcise est principium habituale, non procedit ab illa actu operatio, licet possit procedere. Et ideo in idem, quoad præsens redit, quod voluntas sit præcise principium habituale alicujus determinata) operationis v. g. odii, et quod ita sit principium illius, ut actu separetur ab illa. At ut est principium actuale illius, infallibiliter ab ea procedit operatio, nec potest in sensu com positio separari ab eadem operatione : et propterea secundum hanc rationem debet subdi altori decreto Dei efficaci, a quo habeat ut non solum possit influere; sed etiam actu operatio illa ab ea fluat. Secundum discrimen est, quod operatio ipsa, ut comparatur cum principio habituali præcise sumpto non dicit omnia, quæ per accidens et ab extrinseco competerent, aut ei

Major tîoaîs

annecterentur, si actu et in exercitio daretur; sed tantum ea, quæ sunt suæ lineæ, sive ea, quæ ei competerent in hoc instanti, si alias eliceretur nulla facta accidentali suppositione præfinitionis efficacis ad oppositam operationem. Olerum eademmet operatio v. g. odium, ut comparatur cum voluntate, ut cum principio actuali illius, dicit se ipsam ut hic el nunc fit cum omnibus circumstantiis undequaque provenientibus, quæ tunc occurrunt, necnon et conjunctionem ac simultatem cum eis : et proplerea potest, et debet componi cum illis, et voluntas est principium illius, ut conjunctæ cum omnibus illis : ideoqne eadem voluntas non est principium hoc modo illius, nisi queat componere suam operationem cum omnibus circumstantiis occurrentibus, undequaque illæ proveniant.

Unde ex his optime salvatur, quomodo licet supposita prædiffinitione efficaci ad amorem, positio odii, si daretur, haberet in *esse* rei annexam per accidens compositionem ejusdem odii cum prædicta prædiffinitione efficaci : et similiter si posita eadem prædiffinitione ad amandum, voluntas esset principium actuale odii (quod tamen de facto et in sensu absoluto nunquam continget) lune positio odii, quatenus corresponded voluntati, ut est principium actuale illius, haberet annexam compositionem prodictam; attamen positio odii, ut precise correspondet voluntati, ut esc principium habituale ad odiendum, seu ut dicit *posse* ad odium, ac proinde quatenus est terminus per se inspectus ab illa ul sic sumpta, non habet, adhuc supposita prædiffinitione amoris, annexam prodictam compositionem, sed ab ea proscindit, et abstrahit : non quidem quia secundum hanc considerationem sit indifferens ad eamdem compositionem; sed quia ut est sub hac pracisione non agitur de illa, nec concipitur in collatione ad oppositum actum amoris. Et propterea optime cohærere potest, quod voluntas etiam supposita prædiffinitione ad amorem possit ponere odium, licet non possit componere illud cum amore, aut prædiffinitione ad amandum , quæ efficaciter affert eumdem amorem.

Halio solutionis.

Ratio autem horum potest reddi ex natura ejusdem voluntatis in prodicto statu constitutæ. Nam cum voluntas est efficaciter præfinita ad amorem, judicatur ab intellectu, amorem hic et nunc inspectis omnibus, quæ occurrunt, esse eliciendum : e contra vero odium non judicatur esse hic et nunc inspectis omnibus eliciendum; sed tantum proponitur bonitas, quæ esset iu elicientia illius, et conjunctione ejusdem cum potentia, non voro proponitur, ut conjungendum cum prædiffinitiono efficaci amorem. Et propterea voluntas tendens M suum objectum eo modo quo proponitur ὼ intellectu, habet tendore in amorem actuiliter, ut hic et nunc inspectis omnibus dr* cumstantiis occurrentibus fit, et utconjungitur cum illis : et deinde dicit habitudinem potentiæ potentis elicere odium sub ea praecisione, sub qua proponitur ab intellectu. Et ita odium illud, si daretur (licet posita prædiffinitione ad amorem numquam dabitur) haberet, ut est terminus per se inspectus a potentia volitiva, ita esse odium, ut secundum hanc rationem non diceret conjunctionem sui cum illa circumstantia occurrente prediffinitionis : siquidem non proponitur ut conjungibile cum illa.

Potestque hæc eadem ratio illustrari ex eo, quoi dum voluntas est principium actuale amoris, ac proinde est efficaciter praffi(finita ad illum, tunc judicium, sive (juxta sententiam D. Thomæ) imperium immediate movens ad opus, est ultimus actus intellectus practici, habens perfectissime rationem practici et impellentis ad opus : et propterea impellit ad opus perfectissime, atque adeo ut hic et nunc fit attentis omnibus circumstantiis, et ut ad eas dicit ordinem, cum eisque conjungitur, quia hoc petit ratio actus practici perfectissimi el ultimi : ideoque voluntas, ut est principium actuale amandi, et commensuratur hnic judicio, sive imperio, non præscindit in illa sua tendentia, qua per modum principii actualis respicit amoremea quibuscumquo circumstantiis tunc occurrentibus. Cælerum judicium, quod simul habet de convenientia odii, non est judicium, quod sit actus ultimus intellectus practici, et in sententia D. Thomæ non est imperium movens ad opus : et propterea non habet perfectionem illius prioris judicii, nec dictat positionem odii et conjunctionem ejus cum omnibus? circumstantiis, sed cum aliquibus (de quibus statim) et ita non dictat conjunctionem cum prædiffinitione ad amandum, aut cum amore ipso, sicut judicium, sive imperium, quod est actus ultimus intellectus practici, dictât conjunctionem cum quibusvis circumstantiis concomitantibus : et propterea null® tunc occurrent absolute et de facto circumstantia?, cum quibus opus illud imperatum non conjungatur.

Enodatur ulraque confirmatio secund,c objectionis.

Ad primam confirmationem hujus secundæ et principalis objectionis distinguenda est major : *Posse componere unum cum alio in aliquo instanti, nihil est aliud, quam posse facere, quod existât unum in illa duratione, in qua existit aliud,* idest. in illa duratione, in qua existit aliud, ot prout in ea existit aliud, ac proinde prout illa duralio est mensura utriusquo simul, seu prout prædicta duratio est accidentaliter associata existentiæ alterius, concedi debet : est, in illa duratione, in qua existit aliud, non prout in illa aliud existit, et per consequens non prout est mensura utriusque; sed prout est tantum mensura unius licet alias accidentaliter mensuret .utrumque, neganda est. Et eodem proportionali modo distinguenda est minor : *Potest fieri, ul non ampr existai in eodem instanti, in quo est pnediffinitio ad amandum,* prout illud instans est mensura utriusque, sive prout dicit durationem illam quatenus ei accidentaliter est associata existentia prædiffinitionis in ipsa, neganda est : secus vero si sensus illius sit, quod possit fieri, ut non amor existât in illo eodem instanti, non prout est mensura utriusque seu prout ei per accidens est associata existentia prædiffmitionis ad amandum ; sed prout præcise est mensura illius omissionis, ut conjungibilis cum potentia, quamvis alias per accidens mensuret existentiam pradiffinitionis in ipso. Et deinde neganda est conseq. Quoniam ad hoc, ut esset legitima, requirebatur, ut voluntas posset ponere non amorem in eo instanti, in quo pnediffinitio ad amandum existit, et prout in illo prædicta prædiffinitio existit, atque adeo prout illud instans adæquate consideratur et habet esse mensuram utriusquo, non vero sufficit ad possibilem compositionem non amoris cum prædiffinitione ad amandum, posse ponere illum in eo instanti, in quo prædicta prædiffinitio existit; non tamen prout in illo existit; sed proutest mensura tantummodo unius, nempe non amoris ut conjungibilis cum potentia, licet alias per accidens et omnino materialiter sit in eodem instanti talis pnediffinitio.

-bi. Et tandem ad id quod ibidem additur, j?/; nempe impossibile esse, quod aliquid habeat «è-r potentiam ad ponendum aliquid in instanti, in quo existit aliud, et quod non possit facere, ut utrumque non existât simul, constat ex dictis hoc esse verum, si detur potentia ad ponendum aliquid in instanti, in quo aliud existit, et prout in illo aliud existit, secus tamen si solum sit potentia ad ponendum illud in eo instanti, in quo alias et pure materialiter oxistit aliud, seu prout est præcise mensura unius. Quia tunc illud instans, et existentia alterius rei in illo, ita se habet respectu ejus, qui respicit hoc instans, ut est precise mensura unius rei, ac si tale instans nulla ratione haberet actu mensurare aliud extremum. El similiter ita se habet respectu alterius rei ibidem alias et pure materialiter existentis, quoad hoc quod est conjungi, seu simul cum illa poni in illo instanti, ac si non esset ibidem, cum tamen ad hoc ut potens ponere unum, posset componere unum cum alio in eodem instanti, requiratur, ut respectu illius non se habeat modo explicato omnino materialiter illud instans, ut est mensura utriusque, aut existentia unius ex illis extremis in illo eodem instanti.

Explicatur hoc. Etenim illud instans potest considerari dupliciter. Primo adæquate, prout exercet tum munus mensurandi prædiffinitionem efficacem ad amorem, tum etiam ut actu mensuraret non amorem, sive odium, si tale odium, v. g. quod in eodem instanti potest poni, poneretur actu in illo, quamvis supposita prædicta prædiffinitione nunquam actu et absolute ponetur, nec a prædicto instanti actu et in exercitio mensurabitur; sed solum mensuretur actu et in exercitio ab illo instanti, secundum quod in sua causa est possibilis. Secundo inadequate, prout præcise habet, quod mensuraret non amorem; aut odium possibilia poni in eodem instanti, si actu et in exercitio in illo ponerentur. Voluntas igitur (adhuc supposita omnino materialiter et per accidens prædiffinitione ad amandum) potest ponere v. g. odium in illo instanti prout instans hoc (loquendo de odio in se ipso) præcise exerceret munus mensurandi ipsum, ut conjunctum cum potentia ipsa voliliva, si in eodem instanti poneretur, sive prout ad summum exercet munus mensurandi ipsum ut conjunctum cum aliis circumstantiis cum eo composibilibus ; non vero prout illud instans adæquate sumitur, ct exercet etiam munus mensurandi prædiffinitionem, seu prout habet, quod exerceret primum illud munus involvendo, aut connotando quod exerceat etiam -munus

mensurandi pnediffinitionem. ConsUt autom, quod ad hoc ut potens ponere unum extremum in aliquo instanti, possit componere illud cum alio in eodem instanti desideratur, quod respiciai illud instans, ut est mensura utriusque simul, seu ut ita mensurat unum, quod quatenus respicitur a potente ponere unum extremum, involvat, sive connotet, quoi mensuret etiam aliud : et non sufficit, quod alias et omnino pure mater aliter sit mensura utriusque. Nam sicut potens componere respicit utrumque extremum ut adunatum ct mensuratum simul, non vero divisive ab eodem instanti, ita respicit idem instans, ut formaliter habet esse mensuram utriusque.

Replica. Nec obest, quod in ipso instanti illa munera non distinguantur realiter, ac prolude non importent diversam dnrationem, aut diversam partem illius, ad hoc ut prædictum instans possit attingi, quatenus exercet, aut exerceret unum munus, non attacto quatenus exercet aliud ; sed ita se habeat quoad hoc quod est attingi secundum quod exercet utrumque munus, ac si revera ita exerceret unum, nempe munus mensurandi non amorem aut odium, si essent, ac si non haberet munus mensurandi praxliffinilionem ad amandum, quæ actu et absolute ibidem est.

Dihhar. Non itaque hoc obstat. Quoniam satis est, quod hæc munera connotent diversa connotate ad hoc ut, saltim quoties potentia respiciens i'lttd instans est præcisiva, possit respicere illud instans secundum unum munus, non inspecto secundum aliud, ut in præsentî contingit. Nam sicut si ille non timor poneretur, ut præcise est terminus potentia» habitualis volitivæ ut talis, tunc diceret se ipsum, ut elieibilem a voluntate, et conjungibilem cum ipsa in illo instanti, non vero ul conjungibilem cum prædiftinitione efficaci ad amandum, ac proinde nou respiceret illud instans, ul est mensura utriusque (quamvis alias si talis non amor de facto el sine hqc praecisione et limitatione poneretur , sequeretur ex suppositione pnediffinitionis efficacis ad amandum quoddam impossibile, nempe compositio ejus cum prædicta prædiffinitione. ut num. 97 el 98 dicebamus) ita potentia volkiva potest per modum potentiæ respicere prædictum non amorem et instans mensurans illud. quatenus precise esset I mensura illius, non voro quatenus hahet simul esse mensuram prædiffinitionis efficacis ad amandum.

Quæ omnia manifesto conspiciuntur io instantiis siepe adductis, quæ quia rem optime explicant, iterum atque iterum n- petendæ et applicandæ ad praesens erunt. Nam etsi qui actu habet amorem in hoc instanti, qui ex suppositione quod in eo <ii, est inauferibilis in eodem instanti poscit absolute et simpliciter ponere non amorem in praedicto instanti, alioqui non anum tunc libere; nihilominus non proptereapotest componere amorem et non amorem. Quia licet possit ponere unum extremum in eo instanti, in quo existit aliud ; non iamen prout in illo aliud existit, et prout illud instans est mensura utriusque; sed soltun potest ponere illud nempe non amorem io jllo instanti, prout esset mensura ejusdem non amoris, si esset. Sicut etiam dum acta et in exercitio in illo instanti ponit amorem, habet ponere illum in eodem instanti præcise, ut est mensura ejusdem amoris, non vero ut simul tale instans est mensura illius, et simul exerceret rationem measure respectu non amoris, si esset. Quire sicut respectu amoris et non amoris, in omnium Catholicorum opinione, potest voluntas quodammodo et in sensu explicato præscindere in modo respiciendi illud instans. ita etiam respecta prædiffinitionîsad amandum α qua eadem voluntas habet, ut libere amet etcarentiæ amoris eadem præcisio admittenda est. I

Et similiter licet justus in eo instanti, in quo habet gratiam sanctificantem, possit pro tunc peccare lethaliter, ut sæpe diximus , quia gratia sanctificans præci^ sumpta, et ut non est associata dono confirmationis, non tollit potentiam ad peccandum; nihilominus idem justus qui potest peccare in illo instanti, non potest componere gratiam cum peccato letbali. Quia licet possit ponere illud in eo instanti, in quo gratia existit ; non tamen prout in eo existit gratia, et prout est mensura utriusque; sed tantum prout pnediemm instans habet, quod mensuraret in exercitio prædictum peccatum, si tunc esset. 2

Et ratio horum omnium est eadem. Quii potentia ad habendum in uno instanti ulrumlibet ex duobus oppositis, idest ^quoad præsens attinet quod si actu habet unum, retineat potentiam, seu rationem principe præcise habitualis ad eliciendum aliud, quod, si esset, haberet in *rsse* rei expellere illud prius, non est potentia utrumque extremum, ut simul ponibite, nec respiciens unum et idem instans, ut «i-inul

mul haberet esso mensuram cxistentiæ utriusque; sed est potentia (ix natura sua nracislva, quæ per unicum munus suæ activitatis liberæ respicit amorem, quem actu elicit,ut ponendum in hoc instanti, ut præcifo est mensura amoris et prædiftinitionis ail amandum : et per aliud munus ejusdem potentiæ liberæ respicit non amorem, ut ponibdem in eodem instanti, ut præcise esset mensura illius, si duretur, quamvis re ipsa nunquam sit dandus; sed si modo dicto daretur, expelleret, el destrueret amorem, necnon prædiffinitionem efficacem ad illum..

It», ii Ad secundam confirmationem distinguendum est antecedens : si posset ponere aliud extremum, quod est fundamentum relationis similitudinis, non quidem ML ut est fundamentum, sed præcise quoad id, quod alias habet annexam rationem fundamenti, ita ut ibidem ratio fundamenti sit omnino materialiter, et (ut sic dicamus) aç si non esset ibi respectu ejus, qui potest ponere prædictum fundamentum, debet negari antecedens : secus vero si id opposito modo contingat. Et deinde consequens eodem proportionali molo distinguendum est. Cæterum inde nihil contra nos. Quoniam olium, vel non amor ponibilia in hoc instanti ab eo, qui est efficaciter prædiflinilus ad amandum in eodem instanti, non est fundamentum Illius relationis simultatis, nisi ut existeret in eodem instanti, quatenus illud instans simul est mensura amoris et prædifilnitionis in illo eodem instanti; cum tamen prædictum odium, aut non amor non sint ponibilia in illo instanti, ut simul est mensura horum omnium. Unde in hoc aperta cernitur.disparitas inter illum, qui posito inauferibililer uno albo, potest ponere in illo eodem instanti aliud, et inter casum , de quo loquimur. Nam unum album per se et ab intrinseco habet fundare similitudinem cum alio albo : at vero in casu, de quo loquimur unum extremum non habet fundare relationem simultatis cum alio ; sed potius est talis natura, quod etsi nunquam erit supposita existenlia alterius extremi, tamen si esset quoad omnia, quæ afferret, haberet re ipsa expellere, et destruere aliud.

Fientque hæc adhuc magis manifesta, si explicentur adhibitis instantiis sæpe inculcatis justi, potentis in instanti, in quo est justus, peccare : el amantis libere, nc proinde potentis in instanti, in quo amat, odio habere, etiamsi (juxta aliorum placitum) non daretur prædifllnitio efficax ad amandum : ibi cqjm ea, quæ diximus, rcperiuntur, ut intuenti constabit.

§ vn.

Deducilur ex diotis inlelligentia el approbatio solutionis ad hanc «eundam objectionem, ct ejus confirmationem, n. 95 *tradita·, cl impugnationibus contra eam* n. 9G *factis occurritur.*

Ex quibus omnibus fit, quomodo solutio n. 95 tradita huic objectioni et ejus con-. Ad lirmationibus sit legitima, si juxta hæc, *'uSatm'* quæ late diximus, intelllgatur. Etadim- » M pugnationem concesso antecedenti, neganda est conseq. Et ad probationem dicendum est, salis esse ad rationem potential practicæ, quæ per modum principii habitualis præcise, seu actu separati a sua operatione habet rationem potentiæ practice, quod respiciat exercitium sui non nude sumptum, idest, separatum ab omnibus circumstantiis, sed ut ponibile in hoc instanti, ut est mensura hic et nunc ipsius, et conjunctionis ipsius cum potentia, necnon, ut est ponibile cum omnibus circumstantiis ad suam lineam pertinentibus, vel cum ea non oppositis,licetnon respiciat illud, ut ponibile et componibile cum circumstantiis alîàsperaccidens occurrentibus,ct simul oppositis eidem exercitio. El propterea, ut in instantiis adductis persistamus, justus in instanti, in quo habet gratiam sanctificantem, babet potentiam practicam ad peccandum lethaliter, quia potest conjungere peccatum hic et nunc cum voluntate, idest, in eo instanti, in quo aliis habet gratiam, et cam aliis circumstantiis pertinentibus ad lineam peccati lethalis, aut illi non repugnantibus, quamvis non possit componere illud cum quadam circumstantia incomposibili, et tunc occurrente,scilicet cum gratia sanctificante. Et idem in omnium Catholicorum sententia cum proportione contingit in odiente libere in hoc instanti Deum, qui habet potentiam practicam ad amandum illum in eodem instanti, licet non possit conjungere antorem cum illa circumstantia odii hic et nunc per accidens occurrente.

Unde in hoc cernitur apertum discrimen inter potentiam practicam per modum principii habitualis tantummodo, ct potentiam practicam per modum principii habitualis, et actualis simul, quod potentiæ practical per modum principii habitualis et actualis

c<xoib- ,iu“·

simul non possunt occurrere actu et in exercitio circumstantial inter se incomposibiles, quia respicit exercitium sui, seu suam operationem, ut conjungibilem cum omnibus, et quibusvis circumstantiis tunc occurrentibus : ex eo quod respicit eamdem operationem, ut oxistentem in illo instanti, quatenus est mensura cujusvis alterius circumstantia in eo, actu et absolute exercita?. Cæterum respecta potentiæ practicæ per modum principii habitualis tantummodo possunt alias occurrere circumstantia? incomposibiles cum sua operatione, licet non ob id ipsa desinat respicere suam operationem, ut possibilem : quia non respicit illam, ut conjungibilem cum prædictis circumstantiis, sed ut conjungibilem cum omnibus et singulis circumstantiis suæ lineæ, vel alterius, ex conjunctione ad quas nullum sequitur impossibile, et propterea non respicit suam operationem, ut ponibilem in eo instanti, in quo alias est ibi suum incomposibile, quatenus tale instans est mensura sui oppositi, el simul habet quod esset mensura ojæralionis illius, respectu cujus habet rationem potentiæ practicæ per modum principii habitualis; sed quatenus precise est mensura talis operationis, et aliarum circumstantiarum non incomposibilium cum ipsa.

Ad prim ora addiia- aeuloQ»

Ad id quod primo loco additur dicendum est, quod convinceret intentum, si adhuc per accidens potens ponere non amorem in hoc instanti, non obstante, quod esset præfinitus ad amandum, posset ponere illum, ut prædictum instans saltim per accidens est mensura prædiffinitionis efficacis ad amandum. Quare cum non adsit talis potentia, inde est, ut neque etiam per accidens detur potentia ad componendum pradicla, licet sit potentia ad ponendum non amorem in eodem instanti, in quo alias pure materialiter et in sensu explicato est ibidem prædiffinitio eflicax ad amandum. Undo propter hanc rationem in omnium Catholicorum opinione amans libere non potest adhuc per accidens componere, seu simul ponere in eodem instanti non amorem, aut odium, licet possit ponere eumdem non amorem, aut odium.

Ad id quod seaimlo loco additur.

Ad illud autem, quod secundo loco additur, addimus et nos, negandam esse sequelam. Et ad probationem dicendum, antecedens esse verum, quoties respicitur operatio, ut exercenda in illo instanti, quatenus est simul mensura illius circumstantia·, ad quam non potest pertingero operans, seu cum qua illa operatio non «t simul ponibilis. Cæterum quando operato respicitur, ut exercibilis in eo insUnn, quatenus præcise est mensura pradkt* operationis, non curando de alia circumstantia, ad quam non potest pertingere, seu ex qua (si daretur operatio composito, seu simul posita cum illa) sequeretur aliquod impossibile, ac proinde ita se habende respectu illius, ac si ibi non esset; tunc antecedens est falsum, quando talis Circumstantia est ipsa positio actus oppoéti libere exerciti, aut aliquid, de cujus Titione sit facere, utprædiciusactus libere fiat, ut m prædiffinitione efficaci ad ainandnn contingit : quia tunc potentia ipsa manet expedita ad oppositum actum per modina principii habitualis tantummodo, idest, principii actu separati ab operatione, a respicit non amorem, aut odium per modum potentiæ practicæ quodammodo precisivæ, et sic se habet in modo respiciendi non amorem aut odium in hoc instanti, ac si illud instans non mensuraret simul existentiam prædiffinitionis in illo.

Nec contra hoc vim habet exemplum illud de eo. qui est in carcere, et propterea nequit adire Ecclesiam ad audiendum sacrum. Tum quia potentia exeeutiva ad exeundum, ut talis est, et considerata secundum ea, quæ connotât, non est potentâ quodammodo præcisiva, ex eo quod sic consideratainvolvitmultumdematerialittle. Tum etiam : quia illa suppositio non est (b numero earum, quæ sunt ipsa determinatio libera voluntatis, vel habent esse juxta eamdem naturam libertatis, vel quarum effectus est, ut voluntas libere faciat. Nam hæ suppositiones sunt, de quibas loquimur, cum dicimus/eis suppositis manere adhuc potentiam expeditam ad oppositum. Unde in hoc argumento manifeste arguitur saltim virtualiter a sensu composito, et a negatione potentiæ in sensu composito, ad divisum, seu ad negationem potentiæ in sensu diviso : et ita fit virtualiter saltim hic discursus, nempe : *Positio si esset, brel adjunctam compositionem : sed nsn potest dari compositio : ergo neque positia.* Nam prima propositio reddit sensum compositum. Secunda negat potentiam in sensu composito. Ultima vero divisum, seu potentiam in sensu diviso.

Ex quo etiam manet solata alia forma arguendi huic similis, cujus solutionem supra num. 102 in hunc locum remisimni. scilicet : *Supposita prædiffinitione ad*

dum

dum in hoc instanti, tunc positio odii v. *g. si daretur in eo instanti, esset destructio prædiffinitionis, vel destructionem ejus inferret : sed* in *illo instanti nequit destrui prædiffinilio : <rgo neque odium poni.* Nam in ea manifeste arguitur ab una propositione de sensu composito, et ab alia, in qua negatur potentia in sensu composito, ad aliam in sensu diviso. Nam positio odii, si tunc poneretur, et consideremur, non quidem ut præcise est terminus habitudinis voluntatis ad ipsam; sed secundum id quod alias re ipsa haberet (si daretur) redderet sensum compositum, et duo impossibilia et implicantia sequerentur ratione suppositionis per accidens factæ, scilicet quod essent simul prædiffinitio efficax ad amandum et odium, et insuper quod ex una parte esset præfinitio efficax ad amandum, siquidem supponitur esse in eo instanti : et ex alia parte non esset, siquidem si esset odium, destrueretur prædicta prædiffinitio. Et similiter in secunda propositione negatur potentia in sensu composito, seu ad sensum compositum, ut intuenti constabit, et in consequentia infertur sensus divisus, seu negatio potentiæ in sensu àiviso, qui modus arguendi est manifeste vitiosus, ut patet in instantiis sæpe adductis de homine habente gratiam sanctificantem, vel actu amante Deum in hoc instanti, in quo si poneretur quodvis peccatum lethale, aut odium Dei, tunc positio illa haberet annexam destructionem gratiæ, vel amoris, et licet non possit destruere in eodem instanti gratiam aut amorem, siquidem nequit conjungere *esse* eorum cum *non esse* eorumdem, potest tamen ponere prædictum peccatum aut odium.

bxal- ■>β.'I

Diximus : *Positio odii, si tunc poneretur fl considererelur non quidem ut præcise est terminus habitudinis voluntatis ad ipsam etc.,* quia si illa positio odii (si esset) consideretur ut præcise est terminus habitudinis voluntatis ad ipsam, seu ut præcise continetur intra potentiam activam el expeditam vqlunuitis, tantum respicitur ut conjangibil s cum voluntate et circumstantiis jam dictis; non vero ut conjungibilis cum circumstantiis repugnantibus, sive illa repugnantia proveniat ex aliqua suppositione, sive aliunde. Et ita quia supposita prædiffinitione ad amandum in hoc instanti, repugnat conjungi *non esse* ejusdem præfinitionis cum *esse* illius in eodem instanti, propterea voluntas quatenus possibiliter respicit odium, aut non amorem in illo instanti, non respicit illa, ut destructiva prædiffinitionis, ita ut secundum hanc rationem terminent prædictam habitudinem. Quia ratione suppositionis facte est impossibilis prædicta destructio, licet si re ipsa daretur odium, tunc consideratum quoad omnia, quæ affert, sequeretur hoc impossibile, nempe quod destrueret pnediffinitionem, qood tamen non convincit, odium illud non remanere in ratione possibilis, ut ex dictis in solutione ad i ex his objectionibus dicebamus.

116. Quæ omnia debent specialiter notari : quia per illa solvuntur plures consequential, quæ prima facie videntur insolubiles, donec deprehendatur defectus a nobis assignatus. Nam in eis vel ab una propositione in sensu composito, et ab alia in sensu diviso infertur tertia de sensu composito; vel a duabus propositionibus in sensu composito infertur una in sensu diviso, ut si dicas : Si *voluntas præmota ad amandum poneret carentiam amoris, tunc componeret : sed potest ponere : ergo potest componere.* Item. *Nisi tollatur præmolio seu decretum efficax Dei, quo præfinitur amor, non ponet voluntas creata carentiam amoris : sed non potest tollere illam, imo semel posita in hoc instanti, non potest etiam a Deo tolli in illo : ergo non potest ponere prædictam carentiam.*

DUBIUM VI.

Quomodo solvenda sint argumenta pro contraria sententia dub..^ a num. 71 *usque ad* 78 *adducta, necnon aliud argumentum adversariorum una cum sua confirmatione dub.* 3 *a num.* 53 *usque ad* 55 *allatum.*

Quamvis potuissemus ea, quæ in duobus præcedentibus dubiis diximus, in uno et eodem dub. conjungere, quia cuncta quæ in illis dicta sunt, eo tendunt, ut explicent quomodo hæc divina prædiffinitio efficax non tollat libertatem voluntatis creatæ : et similiter licet in illo eodem dub. possent argumenta adversariorum volentium, hanc prædiffinitioncm Dei efficacem tollere libertatem creatam, dilui; nihilominus quia ex his omnibus simul junctis longissimum et satis prolixum dub. conficeretur, idcirco sigillatim ista in tribus dubiis tradimus, ut ita res hæc clarius, facilius, ac suavius, et expulsa animi nausea, quam unicum dub. nimis prolixum generare solet, capiatur.

Muitur primum argumentum pro contrazia sententia a num. 7I usque ad 76 *allatum.*

Ad pnaani, n Ad primum ergo pro contraria sententia c;u adductum respondetur, nihil referre. quod suppositio aliqua ponatur in voluntate, aut quod illa sit antecedens sctum volaniatis ad hoc ut tollat ab illa potentiam ad actum oppositum, quando talis suppositio est juxta naturam voluntatis, idosl, quando talis suppositio facit, ul voluntas libere faciat.

D-Tboo. Quæ solutio desumitur ex divo Thom. in præsenti, a num. 8, ubi etiam optime explicat quomodo non omnis supjæsilio antecedens inferat necessitatem, et in quo sensu loquatur Anselmus (quem tolis viribus conantur authores oppositæ sententiæ pro se et contra nos adducere) dum dixit, quod suppositio antecedens imponit necessitatem. Videatur Doctor Angelicus loco citato.

Ex quo, et ex dictis dub. 5 hujus disputationis sat;s constat primo, quomodo prima solutio sensus compositi et divisi ibidem adducta sit optima. Nec necesse erit solvere ea, quæ ibi adducuntur Quia, ut constat ex dictis an. 84 procedunt ex defectu intelligentiæ sensus compositi el divisi in eo sensu, in quo de eis loquuntur Thomistæ.

Ad lioncm tolatio- aii. Secundo etiam constat, quod secunda solul,° ibi:era posita sil legit ma E; ad primam impugnationem patet ex dictis n. 97 et 98. Quamvis etiam a Idi possit, quod nec illud, quod in eadem probatione additur, scilicet quod frustra est potentia, quæ nunquam reducitur ad actum, esc alicujus momenti. Quia potentia, quæ potest ad utrumlibet, sat est, ut non sit frustra, quod ponat unum ex illis act»bus : alioqui etiam eo lemargumento probaretur, quod voluntas dum amat, frustra haberet potentiam ad ponendam carentiam amoris in illo instanti, quia nunquam dum amat, ponet illam.

118. Ad secandam. Ad secundam impugnationem patet etiam ex dictis, quotnolo hoc quod est. voluntatem infcllibliter facere actum pradifilnitum, oriatur, tum ex natura ipsius præmotionis extrinsecæ seu divini decreti, tum ex modo operandi ill us, tum ex incomposibilitate, quæ est inter hoc quod ponatur ista extrinseca præmolio ad amandum, et simul ponatur carentia amoris. Quia, ut jam diximus, voluntaspra mota ad amorem non potest sensu cotaposito non amaro. Nec ob id sdquUor, amorem poni necessario mo lo, tum proy.er dictadub. 5, tum etiam : quia natura istiti præmotionis et pralimtiunis non eat facere, quod voluntas utcunque amet, sed quoi amet libero modo, quod est ita amare, ut possit non amare. HS

Ad primam confirmationem respondetur, pr.vmolionem hanc, et prædiflhntiGnem divinam respicere, ut proprium ejus effecium duos terminos *a quo* et *ad gum,* ut ducet August, lib. de Prædesüoat. Sanet, c. 8, ex pano termini *a quo* tollit re* sistentiam et duritiam cordis ; ex pirU termini *ad quem* tribuit consensum, et infert actum pro quo datur. Dicimus erço, quod respectu termini *ad quem* influit finite, quia modo producit, et inferi consensum intensiorem in voluntate creata v. *c.* ut quinque, modo remissiorem v. g utter; respectu vero expulsionis termini a quo influit (ut sic dicamus) infinite syncale^oremalice, quatenus non dabitur tam vebeaieas resistentia el duritia cordis, quam netu non expellat. 4$S|

Et explicari potest hoc, exemplo actuum fidei, charitatis, vel contritionis, qui licet ex parte termini *ad quem* sint virtutis finira, et juxta suum perfectionem faciant hominem magis, vel minus credentem, amantem, vel contr.tum; attamen ex partti termini *a quo* habent virtutem veluti infini;am syncaiegorrinalicc- Quia nulla dabitur quantitas peccatorum, aut intensio infidelitatis, quæ non expellatur per actas istos quantumvis remissos. Ita ergo similiter in præsenti, proportione servata, philosophandum est. Et licet prædicta præmolo nequeat tollere a voluntate potentiam, quam habet ad dissentiendum, cum relinquat eam liberam, tamen cum de facto iûferatconsenrum infallibiliter, de facto etiam tollet ab ea dissensum, ut ostensum est.

Ad il autem, quod in eadem probatione additur, scilicet quod si efficacia et vinos hujus promotion.» seu decreti divini sil superior voluntati, tunc voluntas non lan- '.um non vincet, verum neque vincere poterit illam (sumpta victoria pro hoc qaod est dissent re ei, si ip-a velit) respondetur,, quod licet virtus inferior non pos?il vincere aut impedire virtutem nuperiorem agentem ex r.ecess late naturæ, et <olentem ncc;?<rar.o trahere secum virtutem infeS*^<< rem ; secus tamen si virtus superior agalibere.

hbere, et velit actionem inferioris elici cum libero consensu i lius : tunc enim potest nnpeliri ab inferiori. Simile hujus repentur in charitate, cujus inclinatio est fortior omni inclinatione voluntaVs, et cujuslibet passionis vel habitus pravi; el tamen quia Inclinat voluntatem salva ejus liberate, potest ab ipsa impediri. De quo D. Thom. in lBc«. 3 dist. 32 q. l art. l ad 3*

Ad secundam confirmationem bene respondetur ibidem. Ut autem a l impugnationem respondeamus no:undum est, quod volunlas sine omni promotione extrinseca Dei manet suspensa ab omni actu. Et ideo relinet quandam indelerminationom privativam, quatenus non magis caret actu amoris v. g. quam actu odii, etsi ad utrumlibet habeat potentiam. Unde si consideretur in ordine ad Deum ut ad primam causam, et in illo priori antequam Deus præfiniat ejus actum, habet etiam suam indeterminationem, quatenus scilicet nondum est ab eo cxlrinscce promota, et est indifferens ad hoc ut promoveatur præmotîone inclinante ad actum amoris vel actum odii modo supra jlicto : ita tamen ut sive præmovealur una, sive alia præmotîone, semper retineat potentiam ad oppositum actum.

Hoc ergo supposito dicimus, quod præinolio et prædeterminalio extrinseca Dei, seu decretum prafinitivum ipsius ad actum amoris tollit quidem illam indeterminalionem privativam, quam habebat voluntas in ordine ad actum amoris vel odii, atque aleo suspensionem illam, qua non magis erat suspensa ab actu amoris, quam odii, ac proinde illam indifferentiam, quam modo explicato habebat in ordine ad Deum ut ad primam causam promoventem seu præfinientein. Et ideo hæc prædiflinltio, promotio, seu decretum Dei vocatur pradeterminalio, quatenus delcrminat:o opponitur huic indétermination! et indifferentiæ.

Cæterum eadem præmolio relinquit aliam indifferentiam in voluntate prout inliffe- rentia opponitur modo operandi cum determinatione ad unum, ac proinde sine potentia ad oppositum. Quia etsi voluntatem suspensam tam ab actu amoris quam odii, et potenteny ad uimmlihet applicet ad amandum, ac per consequens tollat suspensionem et indifferentiam privativam; relinquit tamen intactam potentiam ad utrumlilel : et ideo ita applicat ad amorem, ut relinquat potentiam ad odium modo explica o. Et m hoc consistit voluntatem p a> determinari exirinsece, non per modum naturo* (quia hæc determinatio includit tam ablationem suspensionis ab actu, quam negationem potentiæ ad oppositum actum) sed pnedeterminari per modum liberi arbitrii, quæ determinatio tollit indiirerentiam illam privativam seu negativam et suspensionem, qua non magis suspensa erat ab uno quam ab alio actu : attamen relinquit potentiam ad utrumlibet, licet applicet ad unum determinate, seu licet unum determinate præfiniat.

Ad addiU- mentam. Per quod etiam patet ad id, quod in eadem impugnatione additur. Nam præmolio hæc extrinseca solum prédéterminai ad specificationem actus et exercitium illius quatenus tollit suspensionem illam ab utroque actu, per applicationem seu præfiniüonem ad unum ex illis, relinquendo tamen potentiam ad alium.

Ad ultimam probationem dicendum, quod hæc prædiffinitlo utramque partem respicit, quamvis diversimode : unam quidem ul actu inferendam ; aliam vero ut possibilem inferri. Nam si sit præfinitio ad amorem, respicit illum ut actu inferendum : et alteram partem, nempe non amorem vel odium, ul possibilem inferri. E contra vero si sit præfinitio ad odium, interi actu odium ; et possibiliter amorem, vel cessationem ab eodem odio.

Et ratio est. Nam cum ex vi illius præfiniatur v. g. amor a voluntate elictendus, tam quoad substantiam, quam quoad modum libertatis, siquidem Deus absolute et efficaciter præfinit ut voluntas creata libere amet, oportet ut ex vi illius decreti velit Deus quod voluntas creata ita amet, ut possit non amare : et ita non erit determinatio per modum naturæ, quæ ita determinat ad unam partem ut tollat potentiam ad oppositum ; sed juxta modum liberi arbitrii; siquidem præfinit unam partem praefiniendo simul potentiam ad oppositum. Unde talis prædeterminntio extrinseca tantum infert determinationem pruut opponitur prædictæ indifferentiæ pnvativæ sive negative? : et hoc habet pro effectu. Non vero ponit determinationem prout determinatio opponitur indifferentia?, quæ importat potentiam ad oppositum actum : et ideo non determinat per modum natura.

§ h.

Enodatur secundum argumentum pro contraria sententia a n. 76 *usque ad* 78 *adductum.*

:si. Ad eran- doaj ex dob. qurto.

Ad secundum vero ex dub. 4 hujus disputat. relictum respondetur ex dictis, quod respectu voluntatis defectibilis, qualis est voluntas creata, impossibile est, desiderari ad *posse,* id, quod infaUibiliter trahit secum *agere* ejusdem voluntatis, alioqui non esset defectibilis : et ideo quia hæc profinitio trahit secum infaUibiliter actum, non desideratur ad *posse* illius, sicut lux desideratur ad *posse* respectu oculi.

Undo optima est solutio ibidem tradita. Quia etiamsi voluntas non sit promota a Deo promotione extrinseca et efficaci, habet potentiam expeditam ad operandum, et auxilium sufficiens ex parte Dei, quo possit absolute et simpliciter operari : ct ideo merito ei imputatur violatio logis.

Quare non est bona illa conseq. quæ in argumento innuitur, scilicet : *Præmotio ista, scu prxdiffinitio efficax desideratur indispensabiliter ad* agere : *ergo sine illa voluntas non habet* posse, *scu potentiam ad agendum.* Quia non desideratur, ut dans potentiam, seu ut dans rationem principii (ut sic dicamus) habitualis ad agendum actum, secundum suam speciem consideratum, sed ut dans, seu trahens secum infall.biliter ipsum *agere.* At cerium est, tum quod ad istam promotionem, seu profinitionein prosupponitur principium habituale et permanens sufficiens ad eliciendum actum saltim secundum suam speciem modo dicto consideratum. Tum etiam, quod hoc principium est una cum auxilio sufficienti satis ad hoc, ut verificetur, voluntatem habere *posse* in ordine ad eliciendum eumdem actum secundum omnera sui rationem sumptum. Tum denique, quod quoties negatur præmotio, seu prædiffinitio divina, datur ex parte Dei auxilium sufficiens, per quod causa secunda possit simpliciter et absolute elicere actum, secundum omnes suas rationes consideratum.

E'aeidi- tar i vcmplo·

Potestque hoc explicari exemplo concursus concomitantis Dei aliquo modo distincti a concursu crealuræt qui etsi mdispensabiliter desideretur ad hoc ut creatura apponat suam partem concursus; non tamen sine illo desmit habere creatura *pass'* simpliciter ad agendum. Quia concursus concomitans Dei non est de numero eorum, quæ dant *posse* simpliciter separabile ab operatione, de quo loquimur, sed de numero illorum, quæ prosupponunt hoc *posse,* et requirantur ad ipsum *agrre,* prout distincto a *pue, isto, seu* requiruntur ad illam partem concursus, quæ a creatura exhibenda est. fl

Et ad primajn impugnationem contra w- jv Jutionem ibidem n. 77 datam, dicendui.. est, dari medium inter hoc, quod est, conditionem ad operandum, et esse potea· *. tiam operativam, scilicet esse applicatione» ** efficacem ad operandum, quæ proinde ia- » ferat infaUibiliter ipsum *agere* voluntatis creatæ, sitque principium actualo illius. Unde præmotio, seu præfînitio hæc, ut efficax, et inferens infaUibiliter actum, potiui se (enet ex parte actus, quam ex parte potentiae, quatenus etsi procedat actum, attamen est de requisitis ad infaUibiliter *agere,* non ad *posse* separabile ab operatione, estque applicatio ad agendum, quiquodammodo ut unum computatur cum ipso *agere.* 3, Hi

Ex quo ad secundam probationem satis patet. Quia id dicitur sufficiens in ratione potentiæ ultra quod non requiritur aliud dans rationem potentiæ. At prædicta præmotio, ut πιο Io explicuimus, non dat rationem potentiæ; sed dat, seu infert ipsum *agere* infaUibiliter. EBH

Ad ultimam probationem concedendum est antecedens, et distinguimus consequens : et si intelligatur in sensu diviso, negamus conseq. sed concedimus illam, a intelligatur in sensu composito. Nam etsi voluntas non possit conjungere actum amoris cum carentia promotionis extrinsecæ, seu prædiflinitionis divinæ ad amandum; attamen adhuc carens prodicta promotione potest habere actum amoris : quia habet omnia sufficientia ad illum. Sicut licet justus non possit conjungere peccatum mortale cum gratia sanctificante; nihiiominas adhuc habens illam potest conjungere illcd peccatura cum sua voluntate, ut explicatum est.

§ in.

Occurritur ex didis tertio argumento adversariorum una cum sua confirmatione dub. 3 *a num.* 53 *usque ad* 55 *propositum.*

Ex quibus omnibus satis constat ad tertium principale argum. dub. tertio n. 53 pro contraria sententia ad luctum; peculii* α nter vero ex iis, quæ a n. 81 usque a n. 81

81eln. 89 et 90,necnon n. I20 diximus, ul inluonli illa patebit.

Ad adr- Ad confirmationem vero ejus, n. 54 allatam. dicendum est, Angelum in primo instanti non fuisse liberum ad peccandum. MП

I * Quia vo,untas eius dirigebatur a Deo spocinli providentia, nun qualicumque, sed quoad hoc simili illi, qua providet do rebus operantibus per modum naturæ. Nam Angelus ab intrinseco habet, ul non sit liber ad peccandum in primo instanti, ut in tract. IKU de Angelis, q. 63 art. 5, latius cum D. bftiir. Tboma dicemus : ex eo quod prima ejus operatio incipiens simul cum *esse* ejusdem Angeli debet esse talis rationis, ut tribuatur Deo, tanquam agenti particulari. Quia talis operatio est veluti corollarium naturæ Angelicas, habens se ad instar passionis, sive perfectionis debit© in primo instanti, et id quod habet has conditiones tribuitur, ut agenti particulari ei, qui producit *esse* et naturam ejus, cujus etiam est talis operated. fio, ut nostri Complut, in lib. Physic, disp. 28 a n. 23 et deinceps docent. Quomodo autem el in quo sensu illa operatio possit tribui duplici agenti particulari explicant iidem Complut, in lib. de Generat, disp. 9 n. 56.

Ad illud autem de homine in statu inno- Mtes. centiæ constat ex iis, quæ idem Angel. Doctor in hac I p. q. 94 art. 4 et 1, 2, q. 89 art. 3 tradit, quomodo ex donis intrinsecis, intrinsecaque subjectione, quam in statu innocentiæ habebant omnia inferioris partis hominis supremae parti ipsius, proveniebat. quod non posset in illo instanti peccare venialiter, nisi prius peccaret mortaliter, et per peccatum hoc prædicta dona prædictamque subjectionem et subordinalionem amitteret, ut tomo 3 tract, de Peccatis dicemus.

Ad id autem, quod de confirmatis in gratia ibidem additur, dicendum est, donum confirmationis addere supra gratiam sanctificantem quamdam perfectionem intrinsecam auferentem a confirmatis vertibilitatem ad malum. Quia donum hoc est quædam participatio graliæ consummat© beatorum. Et ita quoad hoc Deus providet do sic confirmatis, non per qualemcumque providentiam. sed per providentiam similem ei. qua providet de iis, qui operantur per modum naturæ : siquidem sic confirmati ab intrinseco habent, quod ita non peccent, ut nec possint peccare. Potestque hoc explicari exemplo fidei Summi Pontificis. Nam ei diffinienti res fidei communicatur quædam perfectio intrinseca ex participatione visionis Dei, cujus est quædam veluti participatio vicaria, ct ratione hujus perfectionis convenientis prædictæ fidei, non ut est fides personæ particularis, sed ut est fides capitis et Pontificis, est indefectibilis circa diffinitionem rerum fidei.

DUBIUM VII.

Ulrum Deus decreto absoluto el ex se efficaci prxdiffiniat peccatum, t. *g. odium Dei, deliberate exercitum quoad materiale seu fundamentum illius?*

Quamvis titulus hujus dubii non parum quoad aliqua in eo contenta constet ex iis, quæ in hac disput. dub. 1 diximus; nihilominus ut perspicuior quoad omnia maneat, oportet amplius illum explicare.

Explicatio tituli.

Pro majori ergo inlelligentia illius no- Ob«ervatio prima. tandum est primo, dubium hoc peculiariter excitari in actibus intrinsece malis, qualis est odium Dei deliberate exercitum. Nam in his videtur esse polior repugnantia quoad hoc quod est esse efficaciter pnediffinitôs a Deo quoad materiale malitiæ, quam afferunt. Nam cum eisdem actibus quoad materiale consideratis (modo tamen jam dicendo) sit intrinsece annexa malitia et deformitas, hoc ipso quod deliberate exerceantur; inde est, ut ex hoc capite ingerat specialem difficultatem, quod absolute et efficaciter quoad materiale deformitatis et malitiæ, quam afferunt, prædifliniantur a Deo, quin eadem malitia sit efficaciter volita et præiinita : et ideo peculiariter dubium hoc circa prædictos actus discutiemus. Quamvis re bene inspecta, eadem sit difficultas circa alios actus non intrinsece malos, sed malos dumtaxat ratione v. g. alicujus legis positivæ illos prohibentis : siquidem ut hic et nunc et attentis omnibus circumstantiis fiunt, habent ita annexam malitiam, ut non possint non eam afferre, quamvis seclusa lege illa positiva, quæ secludi potest, non debeant illam importare.

Secundo notandum est, consulto etiam Seccoib. non inquiri in titulo, an Deus pra^iffiniat decreto suo ex se efficaci peccatum, v. g. odiuui Dei quoad suum formale ? vel abso-

lute, an prædifliniai prædictom peccatum? sed an præ-difuniat idem pecca.uin quoa l materiale, seu fun lamentum illius? Quia peccatum absolute sumptum ‹l icit de ofinitatem, ut ex se constat : sicut etiam quoa i suum formale exprimit eam lem deformitatem sive malitiam. Et certum est juxta fidem, Deum nec velle, nec prædifnnire peccatum quoad pnediclam malitiam, ut
Psils. 5. constat ex illo Psalm. 5 : -Von Pruj *volens iniquitatem tu* «, et ex Concilio Λrausi-
Coadliom Anasicun. cano c. 25, his verbis : *Aliquos ad malum divina potestate praestinatos esse non solum non credimus, sed etiam si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus.* Ac tandem ex communi consensu Patrum et Theologorum, necnon ex rationibus, quas in hoc dub. adducemus. Quare solum restat quoad præsens disceptatio de peccato, v. g. de odio Dei delilierate exercito, quoad suum materiale, seu fundamentum malitiæ considerato.

1%. Tertii. Ut autem melius inlelligatur quid per materiale, sive fundamentum pra dicti odii Dei deliberate exerciti significetur, notandum est tertio, prædirtum peccatum posse consderari tripliciter. Primo quoa l suam entitatem physicam, ide-t, n hd consideran Io rn eo de deformitate, aut ordine, qnem dicit ad re.ulas mors. Secundo quatenus formaliler res icit prædictas regulas, abs rabendo tamen, modo infra dicendo, an ille ordo s t conform tatis, vel diflbrmitatis ad illa-. Quia non consideratur secundum suam ultimam rationem, sed secundum quud esi a«*tus moralis ut sic, sive secundum quod est individuum genericum imm* liate contentum sub praedicto actu morali gen-'rice sumpto. Ter io undem secundum quod dicit diffonmiatem ad regulas moris.

Es'C autem has duas posteriores considerationes distinctas ab illa priori, salis constat. Tum quia est satis prol>abile, odium Dei deliberate exercitum non distingui specie essentiali et physica, a se ipso quando indeliberate elicitur : el tamen licet in priori eventu habeat prædictam speciein physicam una cum ordine ad regulas moris, necnon et cum dilTormitate ad illas ; non tamen in posteriori, ex eo quod fundamentum lotius malitiæ sen deformitatis moralis debet esse libertas. Et ideo quod non elicitur libere, non dicit ordinem ad regulas morum, nec est formaliler malum, ac proinde nec dissonum praedictis regulis.

Tum etiam : quia odium Dei secundam suam entitatem physicam cum prwc tiorj consideratam lamum exprimit aveniotm a Deo, nihil exprimer) ut est sub boc cuncepiu expli< ito, de regulis morum, w proinde nec explicite dicendo, an talis aversio sit dissona a regulis morum necne? « secundum quod formaliter respicit pnedictas regulas, aut dicit ordinem difformiiaû ad illas, debet necessario prædicta* ordo, necnon et regula morum, ut terminusprædictæ habitudinis exprimi.

Cum ergo inquirimus, an Deus præûnjtt 1K peccatum odii Dei deliberate oxerciü, quoad materiale seu fundamentum illius? non loquimur de eo secundum quod dicit formal 1er habitudinem diftormitatis ad *regulas moris*, quia secundum hanc rationem dicit formale ejusdem peccati (utjam innuimus· et cenum est non præliniri secundum hanc rationem a Deo decreto absoluto et efficaciter causativo rei præd.ffinilæ. Sed lo juimur ile eo secundum alias duas priores cons delationes. Quia actus odii Dei secundum *esse* physicum quod habet, substern tur, modo infra explicando, formali illius, nempe malitiæ : sicut etiam idem acuis secundum omnes ra tones s uperiores in *fsu* moris a l omnem r»t:unem malitiæ. sire in communi s.ve in part cularі sumptam, label se per modum maieriæ et f .ndamenti respectu ejusdem malitiæ. Unde nomine præd Cii ac us secundum quod est actus moralis incelligimus (modo tamen sequenti notabili explicando) omnes nniooes *c* mmiines e· transcendentes, quæ modificantur. sive determinamur per quamvis rationem communem malitiæ ibidem repertam, vel per rationem diam formalissimam oώ;, ut est malum muraliter sua propria el peculiari malitia odii Dei. HH

Cæterum quia praedictum peccatum odii Dei quoad suum materiale et fundamentum maliliæ, quam intrinsece annexam alteri» potest considerari a ihuc dupliciter, vel quoad præ'ictum materiale et fundamentum reduplicative in ratione materialis et fundamenti sumpti, vel quoad idem materiale specificative sive absolute acceptum, iciest, quoad, id, quod alias est materiale et fundamentum malitiæ; seu (ul alii dicunt) quia pnelictum peccatum quoad materiate potest considerari, vel quoad tale materiate formahter et in *esse* tabs, vel quoad idem materialiter solummodo consideratum : propterea titulus nun est inlelligendus de materiali priori modo, sed de materiali secundum

eundum posteriorem rationem considerato. Tum qu»a materiale odii Doi in ew materialia el fundamenti formaliter sumptum, est intrinsece malum causaliter. Tum etiam : quia agens attingens fundamentum et materiale malitiæ, quatenus est fundamentum et materiale ipsius, ac proinde quatenus est causa ejusdem malitiæ, non potest non attingere sua causaiilate eamdem malitiam : et ideo creatura odio habens Deum, non aliter attingit malitiam ejus, saltim regulariter loquenlo, nisi quia attingit fundamentum el materiale illius quatenus talo. Quare cum D· us nequeat attingere, et per consequens nec prohffinire pnediclam malitiam, ut dictum est, neque, etiam poterit materiale peccati ut materiale illius profinire.

ir. O^T- *,aiu. Quarto notandum est, quod aliis verbis dubium hoc excitari poterat; nempe, an Deus decreto suo absoluto et ex se efficaci præfiniat peccatum odii Dei in ratione actus? Vel an prodiffiniat efficaciter illud quoad omne id, quod malitiam in recto aut in obliquo per se non exprimit? Cæterum isti inquirendi modi cum eo, qui in titulo hujus dubii adductus est, coincident. Primus quidem quia nomine odii Dei in ratione actus intelligitur prodictum peccatum quoad omnes formalitates et rationes illius dicentes actualitatem et perfectionem, non vero imperfectionem diffonnitatis ad regulas moris adhuc initiative, ac proinde excluditur ipsemet ut formaliler dissonus prodictis regulis, vel quatenus reduplicative et formaliler hanc dissonantiam fundat : siquidem secundum has rationes exprimit prodictam imperfectionem pos tivam dissonantiæ et difformitatis ad regulas muris, vel formaliler vel initiative sumptam : et per consequens dum inquiritur, an Deusper prodictum decretum præfiniatpeccatum in ratione actus? solummodo ibi dubitatur de peccato quoad materiale illius materialiter sumptum, idest, quoad id quod alias est materiale : siquidem solum secundum id, quod alias e»L materiale in illo, non exprimit prodictam imperfectionem.

Posterior vero inquirendi mudosin idem redit cum eo, quo in titulo usi sumus. Quia peccatum solum quoad suum materiale materialiter sumptum, habet non exprimere perse dissonantiam ad regulas moris, sicut solum secundum suam malitiam formaliler sumptam, et ut eam fundat, exprimit per se prodictam dissonantiam sive m recto sive in obliquo. Et ideo inquirere, an peccatum quoad omnes formaliUt.es vel rationes in illo invenias, ut quoad rationes entis, accidentis, qualitatis etc. præterquam quoad eas quæ perse exprimunt modo dicto dissonantiam ad regulas moris, praefiniatur absoluto et efficaciter a Deo? in idem incidit, ac sciscitari, *an* præctee quoad materiale materialiter sumptum, efficaciter et modo explicato sit præfinitam ab ipso ?

Quinto notandum est, consulto etiam n titulo fieri sermonem de decreto absoluto et ex be efficaci ac præfinilivo peccati quoad suum materiale. Quia tale decretum, juxta communem loquendi tuo Ium non sumitur pro dccr to permissivo, sed pro decreto, quo velit, et amet, ac præfiniai efficaciter materiale peccati materialiter acceptum ; ita ut prodictum materiale sit efficaciter causatum ab eodem decreto. Et ita difficultas hujus dubii est, an Deus habeat prodictum decretum prælinitivum, absolutum, et sç efficax respectu materialis peccat id materialiter sumpti, seu respectu ejus, quo alias est materiale illius?an vero solum habeat decretum permissivum respectu ejus, quo efficaciter velit non dare gratiam seu vocationem efficacem, qua tale peccatum vitandum erat? Qohti.

Ultimo notandum est, quod licet juxta ea, quæ in procedentibus notabilibus dicta sunt, dubium hoc erat specialiter et ex professo discutiendum de odio Dei tam ut pertinet ad lineam physicam, quam ut spectat modo dicto ad lineam moralem, et est alias materiale respectu cujusvis rationis malitiro, quam de formali importat; nihilominus specialius et ex professo illud conlrovertomus de odio Dei ut præcise spectat, adhuc secundum suam ultimam rationem difierenlialem, ad Irneam physicam. Quia si semel secundum hanc rationem profinitur a Deo. pon est dubium quin eadem ratione præfiniatur quoad rationes illas aliquo modo morales, secundum quas diximus e?se alias materiale respectu malitiæ : siquidem prodictum odium physicum libere exercitum, adhuc secundum suam rationem differeniialem physicam, non habet minorem connexionem cum malitia (modo tamen infra explicando) quam secundum rationem entis moralis, aut actus moralis ut sic, vel ut est individuum genericum, aut quad gehericum immediate contenturo sub ente morali, aut actu morali ut sic. ut ex dicendis constabit. Certum est autem totam rationem, propter quam poterat dubi-

128. Sexti.

tari prædiclum actum quoad has rationes morales non posse efficaciter prædifiiniri a Deo, tantum esse illam connexionem, quam cum malitia e,usdem olii (modo etiam infra dicendo· habent. Et ita si secundum illam priorem rationem præfinitur, satis constabit præfiniri secandum alias : quamvis etiam aliquid quoad omnia ista in discursu hujus dubii peculiariter tangemus.

I». Acimsd · venio. Et licet aliqui existiment se subterfugere difficultatem hujus dubii ex eo quod dicant peccatum formaliler sumptum non consistere in aliquo positivo sed solum in privativo, quia hoc divinam causalitatem non exigit, re tamen vera difficultas e^us hac jyia non subterfugitur.

Tum quia licet demus peccatum odii Dei formaliter consideratum consistere in privativo; attamen fundamentum hujus privationis quatenus tale debet esse, juxta communem Theologorum sententiam, aliquid positivum : el de hoc certum est ita esse nexum cum aliis rationibus positivis odii Dei, ut libere exerciti, ut infallibiter se invicem concomitentur et rationes aliæ positivæ infallibiliter sint rationes materiales respectu ejus sic considerati. Ac proinde remanet eadem difficultas, an licet Deus nequeat præfinire prædictum actum odii, ut est fundamentum malitiae (ul re vera non posse communiter docent Theologi, ne eo ipso sit causa maliliæ subsecutæ» nihilominus possit efficaciter præfinire eumdem actum libere exercitum quoad alias rationes positivas in eo inventas, quæ prasupponuntur ad hanc rationem formalissimam fundamenti proximi illius privationis, quæque alias infallibiliter se habent per modum materialis respectu prædicta! rationis.

Tum etiam : quia licet odii Dei malitia consisteret formaliler in privatione, nihilominus creatura licet non per se primo, tamen secundario revera sua causalitale attingit illam, hoc ipso quod libere exerceat actum odii Dei. Et ita remanet eadem diificultas circa Deum, an possit efficaciter præfinire prædictum actum quoad rationes positivas absque eo quod suo decreto efficaci causet et attingat secundario malitiam? ac proinde an possit absolute pnediifinire efficaciter prædictas rationes po$itivas?Nam si uou potest præfinire efficaciter illas, quin eo ipso velit et causet istam; nec poterit absolute prædictas rationes positivas efficaciter præfinire, ne inde fiat prædictum decretum extrahi extra latitudinem sui objecti adæquati, ui ex dicendis In hoc dub. 119 et deinceps patebit. M1

§ II.

Prior scnltntia.

Partem negantem, nempe Deum decreto suo absoluto et ex se efficaci non præfinire peccatum v. g. odium Dei quoad suum materiale luentur omnes Doclores in haedisp. n. 50 adducti. Quibus etiam opitulantur Curiel. 1, 2, q. 79 art. 2 dub. 1, Lorca ibidem dis. 30, Machin. 1 p. qu;esl. 22 art. 4. et alii.

Primum hujus sententiæ fundamentum desumitur, tum ex pluribus testimoniis Scripture, in quibus dicilur Deum esse jusium in suis operibus, et odio habere impium et impietatem ejus, et alia his similia. Quoniam si Deus decreto suo efficaciter elf' Clivo præditfiniret peccatum quoad suum materiale, non posset non. saltim indirecte et secundario, velle ipsum quoad formale : siquidem formale ejus ex illo materiali efficaciter pnclinito sequitur, ei cum eo hibrt indissolubilem nexum. M

Tum etiam ex illo Jacobi c. 1 : Aemocum *lentatur, dicat quoniam a Deo lentatur, Deiuenim intentator malorum est.* Si autem Deus praefiniret efficaciter actum peccati quoad suum materiale, magis lentaret, quam propria concupiscentia, a qua dicitur ibidem hominem tentari : *Unusquisque vero lentatur a concupiscentia sua,* etc., siquidem divinum decretum magis impelleret in peccatum, quam propria concupiscentia ; ex eo quod est longe efficacior illa, dum ipsi materiale peccati proponit. W

Tum denique ex verbis Concilii Trident, TrM sess. 6 can. G, ubi sic habetur : *Si quis dixerit mala opera ita ul bona Deum operari, non permittendo solum, sed etiam proprie et per se, adto ut sil proprium ejus opus non milàk proditio Judx quam vocatio Pauli, analhnna sit.* Nam mens Concilii est diffinire venialem oppositam errori Calvini : at Calvinus non asserebat Deum præfinire aut velle malitiam peccati, sed idexeerabatur, ut palet ex verbis ipsius Calvini relatis ab Alvarez tomo vr- de Auxiliis disp. 24. et 1,2, disp. 167, solumqueasservbat Deum causare, ac proinde velle entiutem actus, cui est conjuncta malitia seu materiale peccati : ergo Concilium tantum admittens decretum permissivum, non loquiturde decreto permissivo respectu maliliæ

nnlitiæ, sed respectu materialis et fundamenti ad earn præsuppositi, ac proindo non admittit decretum absolutum et efficax prælinitivumquo respectu materialis peccati, et aliquo modo distinctum a decreto permissivo.

Nl. ima. Confirmatur. Quoniam decretum permisrivum lanium datur respectu ejus quod quis potest impedire, ut docet D. Thom. in 1, dist. 47 quæst. 1 artic. 2 in corpore el ad 3; at si Deus habet decretum absolutum et efficax prælinilivum peccati, nempe odii Dei deliberate exerciii quoad suum materiale considerati, non potest impedire malitiam ejus, ut ex se constat : ergo nequibit tunc illud permittere : ac proinde, ut possit prædictum peccatum permittere, debet non præiiniredecreto absoluto et efficaci materiale illius.

1«. Ito T; Secundo probatur duplici testimonio D. Thom, primum habetur I, Ł, quæstion. 80 arlic. 1 ad 3, ubi sic inquit : *Deus esi universale principium interioris motus humani : sed quod determinetur ad malum consilium voluntas humana. hoc directe quidem est cx voluntate humana, a diabolo autem per modum persuadentis.* Constat autem Deum non præfinire absoluto et ex se efficaci decreto ea, quæ ab ipso non fiunt directe : siquidem tale decretum hoc ipso quod sit efficax, est directe factivum rei præfinitæ.

Secundum vero continetur in 1 distinct. 4G quæstion. 2 art. 4 ad 3, ubi sic ait : *Mala culpæ non fieri vult Deus voluntate antecedente, non autem voluntate consequente,* nui *de illis quos scii mala non velle facere : quia voluntas consequens recipit conditionem crealuræ* : ergo juxta sanctum Doclorem Deus non vult materiale peccati decreto ex se efficaci prædiffinilivo, seu (quod in idem redit) decreto prædetenninativo voluntatis creatæ quoad illud materiale. Patet consequentia. Tum quia inquit, quod voluntas consequens, sive absoluta et efficax divinæ voluntatis circa hæc recipit conditionem crealuræ, ac proinde determinatur ab illa. Tum etiam : quia ait solum de illis velle efficaciter ut non peccent, quos scit non velle mala facere : ergo e converso de his tantum habebit voluntatem efficacem, qua velit eorum peccatum (intelligo quoad materiale, sic enim tantummodo est a Deo volibile) de quibus scit volituros peccare : ac proinde decretum illud non erit antecedens et præfinitivum, sed subsecutum, el (alsie dicamus) illatum et posterius ad voluntatem creatam volentem peccare.

Tertio. Quoniam Deus nequii efficaciter præfinire peccatum, nempe odium Dei quoad suum materiale materialiter acceptum, (juin eodem modo præfiniat illud quoad idem materiale formaliler sumptum, seu ut fundat rationem maliliæ : ergo nulla ratione poterit illud præfinire quoad tale materiale materialiter consideratum. Palet consequentia. Quia, ut dicebamus, Deus nequit velle materiale peccati, quatenus reduplicative fundat malitiam, ne eo ipso convincatur velle eamdem malitiam : ergo etc. Antecedens autem probatur. Quia hoc ipso quod præfiniat illud quoad materiale materialiter acceptum, præfinit ipsum quatenus hic et nunc est aversio libera a Deo ut ab objecto, siquidem secundum hanc rationem, et non aliter habet omnes conditiones requisitas ad materiale peccati materialiter acceptum, et insuper secundum hanc eamdem rationem pertinet ad lineam physicam, secundum quam debet (si semel præfinitur efficaciter) præfiniri a Deo : at non alia ratione habet rationem materialis formaliter in *esse* materialis sumpti seu fundamenti malitiæ, nisi quatenus hic et nunc est averéio libera a Deo; et propterea idem odium prout a voluntate creata non alia ratione fundat formaliter malitiam, nisi quia prout ab illa, est aversio libera a Deo : ergo nequibit præfiniri efficaciter a Deo quoad materiale materialiter acceptum, quin præfiniatur quoad idem materiale formaliter et in ratione fundamenti malitiæ sumptum.

Bi. CoaÜrtuaiio Confirmatur. Nam tota ratio quia Deus præfinit efficaciter actum odii Dei quoad materiale materialiter sumptum, non potest esse alia, nisi quia tale materiale est ens positivum secundum ; et ita debet esso prælinilum a primo ente : sed etiam materiale ejusdem peccati, ut formaliler materiale est, habet quod sic ens positivum secundum : ergo debet esse prælinilum a primo ente, si semel idemmet materiale materialiter sumptum, habet præfiniri efficaciter ab illo.

135. Quartum Quarto principaliter probatur eadem sententia, et simul corroboratur præcedens argumentum. Quoniam hoc ipso quod Deus prædifliniat materiale prædictum materialiter acceptum, debet prædiffinire hanc numero portionem entis, quæ transcenditur in formalitale odii, ut esi fundamentum malitiæ : nec non in positivo maliüæ, quia sicut non causatur a parte rei ratio entis ut sic, sed hæc porlio entis, ita si Deus

prælinit decreto efficaci et causativo materiale peccati materialiter acceptum, ac jroinde ipsummet quoad rationem entis, debet etiam præfinire illud quoad portionem illam particularem entis : ergo eo ipso præfiniex illud quoad idem materiale lormaiiter in *esse* materialis el fundamenti considerati. Quia portio illa entis, ut est hæc numero portio, sila est in hoc, quod petat hanc numero rationem diflerenlialem odii Dei : et in hoc ipso consistit ratio fundamenti malitiæ ejusdem odii, ut formaliter fundamentum est.

Conra-b* ratio pr.or.

Confirmatur primo. Quoniam data hac pnediflinilione, tunc voluntas creata non poterit non peccare, si fac al quod per eamdetn prædifünitionem præfinitum est : ergo signum esi talem prædiffinitionem non posse terminari ad materiale precati materialiter acceptum, quin terminetur ad idem formaliter sumplum, ac proinde non esse in Deo ponendam. Hæc ultima consequentia patet ex priori, ut intuenti constabit. Prior vero ex antecedenti. Quoniam si illa præünitio posset terminari ad materiale peccati materialiter præcise sumptum. posset 'voluntas creala facere quod præfinitum est per illam, quin peccaret, quia sequi ductum præüniüonis non inclinantis ad malum formaliter, aut in ratione fundamenti malitiæ formaliser considerati, non est malum : ergo si voluntas creala hoc ipso quod faciat id, quod per prædiclam diffinitionem præfinitum est, peccat, signum erit talem prædiffinitionem nonposse terminari ad materiale peccati materialiter acceptum, quin terminetur ad idem materiale formaliler in *ase* materialis sumpti. Antecedens aulem probatur. Quoniam data hac prædiftinilione circa odium Dei, tunc idem erit voluntatem facere quod per eam præfinitum est. ac libere Deum odio habere : ergo siem voluntas creata non j olest non peccare, si libere Deum odit, ita si faciat quod per prediclam prædiflinitionem præünitum est.

E%pH-eator iis conflrTM' ÚOOf.

Potest autem vis hujus confirmationis aliter urgeri et explicari. Nam hæc præ-diffinitio est talis, ut voluntas debeat illam abjicere ad hoc ut non peccet; siquidem nisi illeni abjiciat, eique d-.ssenliat. non poterit non peccare : ergo prædicta præünitio nequii esse à Deo. Patet consequentia. Quia impium esset dicere, debere voluntatem se a Deo subtrahi et velati ab ejus ducatu se separare ne peccet : hoc enim est constituere Deum peccati ducem.

Confirmatur secundo. Quoniam si D** , consuleret alicui odium ipsius Dei librali, exercitum, absque dubio ipsa, peccaret. vel esset peccati causa; siquidem ttsd causa moralis prædicii odii : et biinditer ii actu concurreret ad idem odium libere i voluntate creata exercitum, etiam en : peccati concausa, nam concurrere sriffitar et prudenter ad id, quoi est intrinsece nilum, est esse concau<ain ejusdem peccati: ergo præfinire decreto absoluto et eflicci materiale peccati, idest, actum odii Deim libere exe»citum» erit esse causam peccat:; ac proinde illa præfinirio non sbtet ia prædiffinitione materialis materialiti-r accepti, sed extendetur saltim ad nnterak in *esse* fundamenti et formaliler considerati. Hæc secunda consequentia patet ex priori. Prior vero ex antecedenti. Tea quia eflicacior est illa præfinitîo ad boent ea posita infallibiliter sequatur odmm liberum Dei, ac proinde ejus deformitas, qaam consilium quo Deus absque pra&ifinitione idem odium consuleret : et similiter prædicta præünitio magis influit ia i loin odium, quam solus concursus concomitans ratione majoris causaliutis elefficacitatis, quam talis præünitio efiiax haberet erga voluntatem, quaque faceret gi eadem voluntas creati ejus ductum sequeretur. Tum etiam : quia hoc ipso quod Ileus præüniat prædielum odium, præfinit illud juxta naturam voluntatis creati, scilicet ita ut fiat libero modo, el per consequens erit causa cogitationis suadentis u'e odium, quod quidem est influere consulendo prædictum odium, el simul cum voluntate media tali cogitatione illud coocausare. ›

Confirmatur tertio. Nam hæc prædiffi- b* nitio videtur esse tum contra suunuamDei bonitatem, siquidem summa bonitas noa debet inclinare ad id ex quo infallibiliter sequitur malitia : tum contra viscera immense misericordiæ divinæ, quibus déciderai omnium salutem r quandoquidem apponere aliquid, ex quo infallibiliter sequitur nostrum peccatum, nostraque ætema damnatio, poiius videtur esse signum voluntatis nostr.e perditionis, quam noatræ salutis : tum denique contra justitiam, nam injustum quid videtur, quod judex damnet aliquem propter peccatum, ad quod ipse judex ita inclinavit ad materiale illius, ut ex illa inclinatione infallibiliter tale peccatum subsequatur.

Quinto. Nam ex opposito fieret hominem '.n nein odientem Deum habere satis rationabilem excusationem sui peccati, et Deum ewe potorem illius peccati causam, quæ duo satis hbsurda sunt, ut ex se constat. Sequela quoad priorem partem patet. Quoniam illa præfinitîo impellit efficacissime et infallibiliter ad actum peccati, et ea posita infallibiliter sequitur prædictum peccatum : constat autem satis rationabiliter excusari a peccato eum, qui ita fortiter et infallibiliter ad illud præmovelur. Quoad secundam vero partem eadem sequela videtur perspicua. Nam dum quis aliqua gravi tenlatione vexatur, et ex una parte cogitat eat quæ ab illo peccato retardant, et ex alia ea, quæ ad ipsum inclinant, ac proinde est pendulus inter utramque partem, tunc si Deus prædillinit materiale illius peccati, eo ipso inclinabitur voluntas creata ad illud patrandum : et ideo inclinabitur quia Deus il ud efficaciter præfinivit : ergo potior et prior causa erit Deus mediante illa prælinitione, quam vo untas creala.

: F' · JUL) PX

Confirmatur. Nam alioqui .divina praefinitio efficax ad odium ipsius Dei discerneret odientem illum a non odiente, sicut eidem pnefinitio. qua amor Dei præfiniuir, discernit consentientem divinæ vocat oni, a non consentiemo : hoc autem vilelur contra Paulum · ergo etc. Sequela patet. Quoniam illa præfinitîo antecederet causalitatem respectu odii l.bere exerciti a creatura, ita ul posita hac prœiinitione sit impossibile in sensu composilo non sequi tale odium : sicut posita præGnitione ad aclum amoris Dei repugnat in sensu composito non sequi talem amorem. Minor aulem videtur perspicua. Quia Paulus peculiariter tribuit divinæ gratiæ, ac proindo præfinilioni Dei, quod discernat consentientem a non consentiente.

Confirmatur secundo. Quia alias esset licitum et laudabile velle enlitatem actus odii Dei. ul libere elicitam a nostra voluntate, quatenus præfiniiur a Deo : hoc autem videtur absurdum : ergo etc. Sequela pro'atur. Quoniam eisi non sit semper licitum velle quoad volitum materiale id, quod Deus quoad idem volitum vult, est tamen elicitum etlaudabile velle id, quod Deus vult nos velle: at si Deus præfinit voluntatem creatam elicere enlitatem physicam odii Dei, seu materiale malitiæ illins, vult efficaciter voluntatem creatam velle illam : ergo erit licitum, et laudabile quod voluntas creata eam ut sic praefinitam velit. Minor autem videtor perspicua.. Quoniam illa coûtas et materiale peccati libere volita habent esse interdicta per divinam legem, et ita nequit voluntas cceata licite ad ea terminari.

g HI.

Sententia Angelici Docloris prxferlur el testimoniis Scriplurx el Patrum slabililur.

HO. Coudtt-sio.

Dicendum tamen est, Deum præfinire decreto suo absoluto el ex se efficaci materiale peccati, v. g. odium ipsius Dei materialiter sumptum, seu (quod in idem redit) præfinire modo dicio idem odium secundum omnes rationes quæ aliquo modo malitiam moralem non exprimunt. Assertio hæc habetur passim in Scriptura Actorum 2 num. 23 : *Hunc* (scilicet Jesum) *definito consilio cl prxscientia Dei traditum per manus iniquorum affigentes interemistis.* Ubi actio alias peccaminosa affigendi Christum tribuitur diymo consilio, ac proinde divinæ prædiflinitioni : siquidem consilium Dei, sicut eL cujusvis agentis liberi, involvit efficax decretum suæ voluntatis : et ideo ibidem capit. \ num. 29 ad idem propositum ad litur : *Sicut convenerunt Herodes el Pontius Pilatus cum gentibus el populis Israel facere, quæ manus tua eL consilium tuum decreverunt fieri :* cumque Deus nequeat præfinire peccatum quoad formale aut materiale, ut fundat rationem malitiæ, consequens est, ut in hoc testimonio, ubi talis præfinitîo significatur, liat sermo do prælinitione ejus quoad materiale materialiter sumptum. Act. 2. Ibid.e.4.

Nec ubesl solutio Suarez in suis opusc. lib. 2 de concursu Dei capit. 5, asserentis hic Lon fieri sermonem de passione el crucifixione Christi, ut se tenuit ex parte Judæorum, sed ut se lenuitcx parte Christi, secundum quam rationem esc optima : et propterea sacrum textum usum fuisse termino passivo, scilicet *fieri.* UI. SoarV7

Non itaque hoc obest, cum in hoc testimonio id dicatur a Deo decretum et præfinitum quod Judæi fecerunt : isti autem non fecerunt passionem Christi ut se tenet ex parte ejus, seu ut acceptata ab eo, nam ut sic est a Christo non ab illis, sed ut se tenet ex parte Judæorum, nempe ut est tam actio quam passio saltim identice ab illis causata, et alias fundans prout ab illis eamdem malitiam, quam ipsamet ut actio. Et propterea sacer texi, dixit eos fecisse id, quod consilium Dei' decrevit ab eisdem fieri, seu quod ia idem quoad præsens re-

dii ut ex nuper dictis constat) quod Deus in ipsis involvatur decretum absolutum efficax, seu efficaciter effectivum respectj illius, ne entilas illa ex se bona etjw:· nens ad lineam physicam desinat refundi in Deum, ut in primam causam, primumque liberum, ut siatim magis expendemus.

decrevit ipsos facere. Et ideo locutio illa et usus verbi passivi idem significat ibidem, ac verbum activum, ut multoties in sacra Scriptura solet contingere.

Roœ» 1. Deinde ad Rom. 1 dicitur Deum *tradere homines in desideria cordis eorum el in* im*munditiam el in passiones ignominia* ul faciant ea. quæ non conveniunt :* el ibidem numcr.2S : Deum *inducere corda hominum* Corimh. *in malum.* Ad Corinthius 4. Deum *facere* h™ *errare.* Agæi 22, 3 Regum 22, Job *si convertere ad odium et ad dolum.* 2 Re- 17. h? ' P™ IC» *inducere, suscitare, et confortare* *RJo>ueC Cûr^a ^lOrn,num ^lla injusta,* et simili- 11 bah ter hæc eadem locatio habetur Josue 11 ^•3 num. 20, Isaiæ 13 num. IT. 3 Reg. I! $epwa- num. 4 ct 23, 2 Paralipom. 21 num. IG Jip. Vl. constat autem quod si Deus sua voluntate cffioici, ac proinde præfinilione efficaciter influente, non causaret materiale peccati materialiter sumptum non essent vene hæ locutiones : et ita nec posset dici Deum inducere aut confortare ad has actiones. AuP. Propter quod D. Augustin, lib. de gratia et libero arbitrio cap. 20 et 21, libr. contra Julian, cap. 3 commemorat et expendit ad hoc propositum omnes has locutiones, et po»l plura sic subjungit : *El mulla alia commemorare ponemus,* in qui&uf *liquido appareat, occullo judicio Dei fieri perversitatem cordis ut non audiatur quod verum dicitur, et inde peccetur ul sil ipsum peccatum prxcedcnlis etiam peccati pana.* Ubi. ut vides, perversitas cordis (intellige materialiter sumpta' dicitur provenire ex occulto Dei judicio, ac proinde ex voluntate absolute illam decernente : sicut etiam unum pec* catum materialiter etiam omnino acceptum, dicitur *esse perna alterius,* et per consequens sic prælinitur a Deo, siquidem poma ab ipso decernitur et præfinitur.

Tum etiam : quia solutionem banc de :« solo concursu Dei permissive adhibebat lianas hæreticus Pelagianus prædiclis testi· ** moniis. El eum, solutionemque ipsius ex- j presse D. Augustinus impugnans, sic ait : M *Quæris inaniter quomodo intelligenduus sil tradere licum* etc. *mullum laborans ul osten* das eum tradere deserendo.* Ubi, ut vides, reputat Augustinus inquisitionem inanem et frustrane.im illam, per quam investigatur et inquiritur modus, quo Deus tradit in de· tileria cordis : ita ut id quod tandem invenitur, et pro quo laboratum est, tantum sit j quod Deus tradit in desideria cordis præcise deserendo. Et postea ex testimonio Pauli l Romanor. 9 hanc eamdem explicationem in. t redarguens, sic contra eumdem Julianum loquitur : *Quid est quod dicis cum desideriis h ensuis traditi dicuntur , relidi per divinam* I *patientiam inlelligendi sunt, non per poltntiam in peccata compulsi? quasi non posuerit hæc duo idtm Apostolus el patientiam, d potentiam, ubi ait, sic autem volens Devi ostendere iram, ct demonstrare potentiam suam attulit in multa patientia vasa iræ, quæ perfecta sunt iu perditionem.* Ac tan- 1 dem concludit : *Facit hoc miris el ineffabili· bus modis qui novit justn judicia sua non scium in corporibus hominum, sed et in ipsis cordibus operari.* ' -J

Ubi, ut vides, admittit duplex decretum et modum operandi mediante sua voluntate. oliul correspondons suæ patientia», quod est decretum permissivum, aliud correspondons suæ potentiæ, quod est eflicaciter effectivum per modum applicantis divinam potentiam ad operandum, quo mediante agit in cordibus hominum, et illa in peccatum ipsum quoad suum materiale materialiter sumptum inclinat, quoque ratione sununæ efficaciæ, quam habet, dicitur homines compellere, quamvis hic mortal compellendi non sit cum omnimoda necessitate. sed dicatur talis ratione infallibilitatis (servata tamen libertate voluntatis) qua extrinaece prædeterminat ad prædictum materiale. Constat autem hoc decretum esse præünitivum absolutum, et efficaciter effectivum, de quo in præsenti. Unde HS Occanit Suirn. Nec refert id, quod ait Suarez, nempe hæc testimonia intelligenla esse de decreto præcise permissive, non vero præfiniûvu, et efficaciter effectivo respectu materialis, quod e?t in peccato. Non igitur hoc refert. ImpDg- Miur pruno. Tum quia etsi testimonia hæc intellecta de malitia, quæ est in actu peccati, et per consequens de peccato ipso formaliter, debeant intelligi de decreto præcise permissive, et iu in hoc sensu quoad prædictum formale explicentur a sanctis Patribus; nihilominus intellecta (ut etiam debent intelligi, juxta ea. quæ siatim dicemus) de peccato quoad suum materiale materialiter sumptum, non potest non affirmari, quod de hoc eodem decreto de quo loquuntur testimonia Scriptune, ait ibidem Augustin.

quod

quod eo medianto unum peccatum (intellign quoad materiale jam dictum I solet esso, I |nvna alterius, ac proinde intelligit prædicta testimonia non do decreto præcisô permis* eivo, sed de decreto absoluto et effectivo cflicaciter materialis peccati modo dicto considerati : atque adeo do decreto, quo sit efficaciter amatum prædictum materiale : siquidem secundum hanc rationem habet rationem pœnæ, et pcena potest, ac debet esse hoc modo volita a Deo, ex eo quod habet rationem boni, et hoc sic est volitum a Deo, ul ex dictis dubiis præccdentihus hujos disput. constat.

Eamdem etiam assertionem tuelur idem Augustin, libr. de grat. et lib. arbil. cap. 20, ubi loquens de poenis, quibus Deus punit mediantibus malis, et peccaminosis hominum actionibus, et voluntatibus , ut ex exemplis do Pharaono , et aliis ibidem adductis constat, sic veritatem hanccxScriplura et propria authorilate confirmat dicens : *Scriptura divina si diligenter inspicietur, ostendit non solum bonas hominum nlunlates, verum diam illas, qux servant xeuli creaturam, ita esse in Dei poleslale, ut tas quo voluerit, quomodo voluerit facial inclinari, vel ad beneficia quibusdam prxstanda, vel ad panas quibusdam ingerendas.* Hæc autem verba satis indicant efficacem et absolutam divinæ voluntatis prædiflinitiooem circa prædictas actiones secundum eam rationem, secundum quam possum esse a Deo volitæ, scilicet quoad materiale earum materialiter sumptum. Ac tandem cap. 21 post mulla Scripturæ testimonia ad rem hanc confirmandam adducta concludit: *Ilis el talibus testimoniis salis quantum existimo manifestatur operari Deum in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit, sive ad bona fro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum, judicio utique suo aliquando Operto, aliquando occulto, semper autem jwto,* etc.

Et ut exploderet evasionem, quam his testimoniis adhibet Suarez asserens Augustinum non velle Deum per suum decretura efficax prælinire, ac extrinsece efficaciter tamen pne-determinare ad malum adhuc materialiter surnpturn, sed ad hoc potius malum, quam ad illud, quod quidem non esi malum, sed potius potest esse bonum, si malum illud, ad quod potius, quam ad aliud ht hæc prædeterminatio, sit minus» vel saltim non sit majus, quam aliud, ad quod ipsa voluntas ex se inclinabatur, ul aliquando apud nos licite id fieri contingit. Ut igitnr Augustinus evasionem hanc exploderet, propterea non ponit exemplum in malis minoribus, sed in malis gravissimis : et ideo subjungit : Sic *usus est Juda tradente Christum, sic usus cslJudxis crucifigentibus Christum, qui et ipsa diabolo utitur pessimo.* Sicut etiam propter eamdem rationem multoties, et præcipue in dicto cap. 21 absolute et sino ulla limitatione locutus est, dum dixit, Deum operare in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quocumque voluerit, rive ad bona etc., sive ad mala.

Eamdem etiam assertionem tuetur Angelicus Doctor in 2 disc. 37 quæslion. 2 art. 2 ad 3 his verbis : *Deus dicitur causa bonarum operationum non solum quantum ad essentiam actus, sed etiam quantum ad perfectionem, secundum quoin bonæ dicuntur. Utrumque enim agenti influit, ul agat, ct ul bene agat : sed in malis actionibus quamvis sil causa carum quantum ad essentiam; non tamen est causa quantum ad defectum.* Ubi, ut vides, solum ponit discrimen quoad modum causandi Dei operationes bonas ct malas, quod harum non est causa quoad defectum, bene tamen quoad essentiam. Quare cum juxta sanctum Doctorem eorum, quorum Deus est causa, sit causa per suam voluntatem efficaciter illa prafinienlem, oportet ut actiones malæ quoad essentiam, licet non quoad defectum, idest, quoad omnem earum entitatem bonam, ac proinde id, quod alias est materiale peccati, licet non quoad malitiam, sint a Deo efficaciter juxta eumdem sanctum Ductorem præiinitæ. 148. D,Thoœ·

Et propterea ibidem in corpor. art. ait : *Quidquid csl in actu deficiente, scilicet peccato de Talione aclus, ct entis, et boni lotum hoc a primo agente, scilicet Deo procedit inedianlc voluntate,* etc. Ubi etiam expendenda est illa particula, *mediante voluntate* (scilicet creata). Nam si Deus decreto suo efficaci et præfinitivo non præfimret peccatum quoad id, quod entitatis et perfectionis in eo est, ac proinde me lio hoc decreto non prædeterminaret extrinsece, et efficaciter prædictum actum sic sumptum, non posset dici, quod Deus media voluntate creata causai illum. Nam agens quod prreciso concurrit simultanée cilrn alio, non dicitur medio illo operari, sed ad hoc requiritur ut in iilud influat, applicando, et prædeterminando saltim per suum decretum efficax ejus virtutem ad hoc ut operetur. Unde ob

hanc causam in solutione ad secundum' ejusdem articuli dixit : *Sed Deus actionis illius causa esi, in qua malum consistit, eo quod influit agenti, esse, posse, el agere.* Nam verbum illud *influit agenti,* denotat quod Deus faciat, ulagens prædictum actum alias malum agat illum : hoc autem sine decreto ex se efficaci, et prafinitivo conlingere nequii, ui ex dictis dubiis i^ræcedeuUbus patet.

Et quæslion. de Malo articul. 2 ubi cum in quarto argumento sic sibi objecisset : .Idus *peccati est actus liberi arbitrii, quod ideo decilur liberum, quia se ipsum movet ad agendum : s'd omne id cujus actio causatur ab alio, movetur ab illo, tI sic non movetur a se ipso, neque est liberum : actus ergo peccati non est a Deo,* Cum igitur sic sibi objec.sset. respondet : *Cum aliquid moret se ipsum, non escluditur, quin ab alio moveatur, a quo habet hoc ipsum, quod se ipsum movet : et sic non repugnat libertati, quod Deus est causa actus liberi arbitrii,* etc. Ubi ul constat loquens de actu peccati quoad id quod perfectioni? est in illo, inquit Deum ad eum movere voluntatem creatam ei facere ut ipsa ad eum se moveat, ac proinde per suam voluntatem divinam efficaciter præfinit, et prédéterminai exlrinsece voluntatem creatarn ad illum.

147. Idem Alrelic. Doctor.

Idem etiam docuit sanctus Doctor in hac question, artic. 8 et 9 ei in bac I part, quæslion. 62 artic. 3 et quæslion. 105 art. 5, 1. 2, quæstion. 79 artic. I et 2 et qoæst. 109 artic. 1, 3 contra Gent, capil. C7 ratione 34, et 5 rapii. 70 et 89 ratione 5. capit. 149 per totum, specialius vero ralione I el 2 quodlib. 12 quæslion. 4 artic. 4 et alibi repe. Tandem hanc eamdem assertionem tuentur omnrs Patres dub. 2 hujus disput. relati, ul ex slatim dicendis ampbus patebit : et insuper Capreolus in 2 distiocl. 37 artic. 3 ad 2 principale, Ferrara 3 contra Geni, capil. 71 circa finem. Quorum testimonia bene expendit Alvarez disput. 24 de Auxiliis numer. 25 et 26, idem tenent expresse Cano lib. 2 de locis cap. 4 ad 7, Medina 1,2 question. 79 artic. 2 et quæslioi». 1U9 artic. 2, Danner. I part, qaæst. 19 artic. 10 et quæstion. 19 artic. 2, Alvarez ubi supra. Navarrete in I part, controversia 25 et 26, Ledesma quærtion. unica de Auxiliis art. IS, Gaspar Bam Primarius Oxensis relectione 2 in solutione ad 4 Molinae, Nazarius I part, quæstion. 22 artic. 4 controversia 3, Ripa I part, quaesi. 12 artic 8 dub. ! capit. 12» Villegas Primarius Com· plutensis controversia 1? dispul. 2 capit. 7 ; favet Cajman, in comment, libr. I>lle·gum capit. ullim. et ientaculo 6; ac tandem id tenentur fateri umnes Docturos quos in hac disput. mimer. 5G retulimus. Nani ul bone notavit Su irez, hoc ipso quod dicatur Deum prælinire actus bonos per decretum, prædictum, nequii consequenter affirmari, quod non habeat decretum eodem modo efficax circa peccatum quoad id, quod da materiali et mater.aliler sumpto affert.

Patres. Capr. Frrr. Alurcx. cino.· Media. Uuiinez N'jurr. Lede*in. Bam, Naur. Ilina

§ IV.

Eadem D. Thom sententia ratione fulcitur.*

L laulcm ratione fundamentali D.Thouue sententiam probemus, oportebit majoris claritatis gratia in memoriam recoler»' id, quod in ultimo notabili hujus dubii dicebamus, scilicet dubium hoc peculiarios et ex professu controvert! de materiali peccati v. g. odii Dei materialiter sumpto, ul spectat ad ordinem physicum. Quia quid dicendum de eodem materiali, ut ad lineam moralem aliquo modo spectat, salis ex hoc, quod de eo ut pertinente ad lineam physicam dicetur, constabit, ut infra (licemus.

M'

iloc ergo supposito ratio fundamentalis hujus assertionis quoad materiale v. g. odii Dei, ut ad ordinem sive lineam physicam spectat, desumitur ex iis, quæ ex eodem sancio Doctore in hac dispue. numero 57 et deinceps dicebamus. Poteslque ad hanc formam reduci. Quoniam ex ibidem dictis constat Deum suo decreto absoluto, et ex se efficaci, seu efficaciter effectivu prædiffinire omnes actus bonos ut tales, sive illi sint boni bonitate naturali simul et morali , sive tantum boni bonitate ad lineam *esse* naturalis et physici præcise perlinente : at actus peccati v. g. odii Dei libere exercitus, et consi leratus præcise quoal materiale physicum materialiter sumptum, seu quoad illud *esse* physicum, quod alias fundat rationem maliliæ, e^l actus bonus bonitate pertinente pnecise ad lineam *esse* naturalis et physici : ergo secundum hanc rationem pnelinietur a Deo per prædictum decretum.

Major cum consequentia satis liqueul. hk* Minor autem etiam videtur perspicua. Tuni a *rl' quia sicut fundamentum relationis materialiter, non vora formaliter in ratione fundamenti sumptum, idest, quoal illud *M* <|uod quod alias fundat relationem, non special J liiirnn relationis, licet formaliter in rai one fandimenti consideraium, sou proul nxlaplicative loquendo fundat relationem, «-pectet suo moto ad eamdom lineam relationis, nempe per modum fundamenti quatenus talis respectu illius, ita licet uclus olii Dei, ut fundat malitiam odii, spectet ad lineam moralem inalitî® par modum fandamenli formaliter sumpti respectu illius, el propteroa adhuc secundum hanc prœcham rationem sit causaliter el initiative quid malum ; attamen idem actus quoad materiale physicum maliliæ materialiter sumptum, idest, quoad illud *esse* physicum, quod alias fundat malitiam, non spectabit ad lineam moralem, nec mali moralis, sed ad aliam lineam, nempe ad lineam *an* naturalis et physici : cumque hæe linea, ei ea quæ ad eam perlinent, sint secundum hanc rationem bona bonitate *esse* naturalis et physici, fiet inde, ut prædictus actus odii sub hac præcisione sumptus, sit actas bonus bonitate praecise spectante ad prædictam lineam. Tum etiam : quia actus odii Dei secundum illud *esse* physicum quod alias fundat rationem maliliæ, non habet formaliter esse fundamentum ejusdem maliliæ : siquidem hoc ei convenit, quatenus red'jp'icative loquendo est fundamentum : ergo consideratus secundum illud *esse,* quod alias est fundamentum maliliæ, habet aliam rationem formalem, quæ sit bona bonitate pertinente ad lineam *esse* naturalis.

Ex quo etiam confirmatur eadem assertio ralione deprompta ex D. Thoma multis in locis, pnecipue vero 3 contra Gent. cap. 162 ratione I et in præsenti artic. 9 necnon 1, 2 quæstion. 79 articul. I et 2 quæ jotest sub hac forma proponi. Quoniam ad omne id extenditur decretum Dei præfinilirum, absolutum, et ex se eftrax, seu efficaciter effectivum, ad quod tanquam ad objeclum materiale per se talo extenditur divina omnipotentia per suam causalitatem : sed divina omnipotentia extenditur fer suam causalitatem ad materiale physicum peccati materialiter sumptum, seu seeundum illud *esse,* quod pertinet ad lineam W naturalis et physici : ergo etiam prædictum decretum prælinitivum exlenleiur ad prædictum materiale peccati sic snmplum. Consequentia non indiget probatione. Major vero etiam patet ex dictis in tractat, de Scientia Dei disput. 5 dub. 2 ct 1 Nam cum divina potentia nihil operetur nW applicata per decretum efficax præfinitivum divinæ voluntatis, ut ex ibidem dictis, et ex dubiis procedentibus hujus di'iput. liquet, oportet ut ad omne illud extendatur prædictum decretum, ad quod extenditur divina potentia per suam causalitatem tanquam ad objoclum per se materiale illius.

Soule* lur minor·

Minor autem probatur. Tum quia omnipotentia, quippe universalissima cau?a physica, debet extendi sua causahtate tanquam ad objectum per se materiale, ad omne id, quod habet enlitatem physicam, et ad omnem modum et formahtalem ad hanc lineam spectantem, atque adeo ad actum peccati ut ad hanc lineam pertinentem. Tum etiam : quia a l omne id extenditur omnipotentia per suam causalitatem tanquam ad objectum per se materiale, seu (quod in idem quoad præsens redd) tanquam ad objectum intrinsece attactum per iilam, quod est ordinabile in divinam bonitatem tanquam in ultimum finem, ex eo quod primum et universalissimum efficiens, quale est divina potentia, debet per se terminari ad ea, quæ cadunt sub primo et universalissimo fine, nempe divina bonitate, ut ita causa efficiens et finalis habeant debitam proportionem ; et propierea objectum adæqualum materiale per se omnipotent æ dicitur esse qu.dqui i est ordinabile in Deum ut in ult mum finem : at omne *esse* physicum et naturale quatenus tale, ac proinde actus peccati quoad illud *esse* secundum quod spe tat ad lineam *esse* physici et naturalis, ordinatur in divinam bonitatem ut in ultimum finem, siquidem Deus, ut auctor naturæ, est primum efficiens ei ultimus linis lotius *esse* prodicti ut ad hanc lineam spectantis ; ergo divina omnipotentia extendetur per suam causalitatem ad totum *esse* prædictum, et per consequens ad *esse* physicum et naturale actus peccati quatenus tale.

150. Corroboratur ct ixphralor. Angel. Dori.

Confirmatur et explicatur ratione a'ia, quæ in idem fere redit cum præcedenii, quamque tetigit D. Thomas in 2 distinet. 37 quæslion. 2 articul. 2. Quoniam voluntas creata quatenus libere elicit actum odii Dei, prout pertinet ad lineam physicam, et per consequens prout dicit rationem entis, actualitatisque physicæ, necnon rationes differontialcs constituentes el determinantes illam rationem entis ad specialem rationem talis entis physici ut talis, non est causa secunda deficiens, idest, deliciens et devians ab ordine ad Deum ut ad ultimum finem, sed potius est causa secundi efli-

ciens et ordinans prædictum actum ad divinam bonitatem ut ad ultimum finem totius *esse* pertinentis ad lineam pure naturalem et physicam : ergo debet subordinari Deo ut primo efficienti, et ut primo ordinanti prædictum actum quoad tale materiale in se. ipsum ut in ultimum finem, et per consequens talis actus debet praefiniri per decretum efficax divinæ voluntatis. Ilæc ultima consequentia patet ex nuper dictis. Prima vero ex antecedenti. Quia secundum efficiens et secundum ordinans aliquid in finem, oportet ut subordinetur alteri, nempe Deo, ut primo efficienti, primoque ordinanti rem .illam in prædictum finem.

Antecedens autem etiam constat. Quia licet praedictus actus ut pertinet ad lineam moralem, deficiat ab ordinatione in Deum ut in ultimum finem hujus lineæ, et propterea voluntas quatenus illum sic sumptum elicit, causet illum non efficiendo, sed deficiendo a prædicta ordinatione; attamen idem actus consideratus, adhuc secundum suam rationem atomam, ut praecise pertinet ad lineam physicam, non e*t malus, sed bonus bonitate hujus lineæ, ex eo quod imbibit rationem entis et actualitatis, ac perfectionis physics tanquam rationem transcendentem et propriam suæ lineæ physicæ : et ita si intra eamdem praecise consideretur, debet secundum suam rationem atomam habere propriam et peculiarem rationem physicam exprimentem specialem actualitatem et perfectionem, per quam contrahat, aut quasi contrahat praedictas rationes : ergo ordinabitur in Deum ut in ultimum finem totius actualitatis et perfectionis hujus lineæ. ac proinde voluntas ut illum libere elicit, non operabitur ut causa deficiens et devians a prædicta ordinatione, sed operabitur tum ut efficiens, quippe causans id, quod est perfectionis, non vero defectus in tali actu : tum etiam ut ordinans illum sic sumptum ad divinam bonitatem ut ad ultimum finem totius *esse* praedicti.

Poteritque hæc eadem probatio antecedentis explicari ex eo, quod praedictus actus ut ad lineam physicam pertinens potest conferri cum Deo vel tanquam cum objecto, vel tanquam cum fine. Etsi ergo collatus cum ipso tanquam cum objecto sit, adhuc intra lineam physicam, aversio physica ab eo ut ab objecto, quia est actus fugæ respectu illius; attamen collatus cum Deo ut fine non est fuga respectu illius, sed tendit ad illum, ox eo quod secundum hanc rationem procedit a Deo, ut a primo fonte lotius actualitatis, ct perfectionis physic*, et omnium rationum per se contrahentium hanc lineam : et ideo oportet ut secundum hanc rationem sumptus tendat ad illum ul ad ultimum finem.

S

A'roriô *adversariorum el prædusio illius.*

Nec refert si occurras huic rationi cum suis confirmationibus, satis esse ad hoc ul Deus nequeat decreto suo efficaciter præfinilivo praefinire actum odii Dei libere exercitum quoad suum materiale materialiter sumptum, quod sit indispensabiliter nexum cum malitia. Quia eo ipso nequit efficaciter attingere illum quoad praedictum materiale, quin attingat eumdem indirecte et secundario quoad formale. Cumque non possit ulla ratione attingere prædictum actum quoad formale, neque etiam poterit praefinire modo dicto ipsum quoad materiale jam explicatum.

Non igitur hoc refert. Nam in primis hanc solutionem optime impugnat D. Thom. in 2 distinet. 37 quæslion. 2 articul. 2 inuT» solutione ad 5 his verbis : *Dicendum quod sicut actio, quæ peccati deformitatem habet, dicitur bona in quantum esi actio, bonitate naturæ, non proplerea quod aliquando inceniatur separata a deformitate, sed quia bonitas illa naturæ deformitati substat : ita etiam Deus dicitur causa illius actionis in quantum est actio, el non in quantum est deformis hoc modo, quod actionem non faciat a deformitate separatam, sed quia in action» deformitati conjuncta hoc quod est actionis facit, el quod deformitatis non facit. Elii enim in aliquo effectu plura inseparabiliter conjuncta sint, non oportet ul quidquid esi causa ejus quantum ad unum, sil eliam causa ejus quantum ad alterum,* quo nihil clarius aut elegantius contra solutionem adversariorum dici potuit.

Deinde. Quoniam quantumvis objectum adæquatum attactum ab aliqua potentia vel virtute sit identificatum cum alio, quod sit extra lineam objecti talis potentiæ vel virtutis, vel sit connexum indispensabiliter cum eo; nihilominus prædicta potentia sive virtus terminatur ad suum objectum adæquatum non attingendo quodlibet aliud ibidem inventum, quod sit extra latitudinem et lineam sui objecti adæquati : ergo cum

cum objectum adæquatum per se mate· riilo divinæ potentiæ, el d»*creti Dei efficaciter prœtlniiivi sit quidquid est ordinabile in Deum ut in ultimum finem, non vero el, quod extra hinc ordinabitilatem fuerit, liet indo, ut divina potentia, ct ejus decreta pnofinitiva efficaciter terminentur ad omnia haec, non attingendo malitiam alius indispensabiliter* annexam, quantumvis sit identificata cum entitale Una, et ratione differential· physica rei ordinabilis in Deum ut in ultimum finem totius entis perlinentis ad lineam *esse* physici et naturalis.

W. Consequentia videtur perspicua. Antecedens autem probatur. Tum quia nulla polemii aut vinus potest ferri extra latitudi-
ni nem sui objecti adæquati, ex eo quod hæc
». duo sunt essentialiter commensurata. Tum etiam : quia propter hanc rationem voluntas non terminatur ad ens sub ratione inlelligibilis, nec intellectus ad idemmet ens sub ratione amabilis sive boni, quia licet hæc duo identiiicentur inter se, attamen ens ut amabile, est extra latitudinem rationis formalis *sub qua* latitudinis objecti intellectus; et ens ut intelligibile, est eodem proportionali modo extra latitudinem rationis *sub qua* voluntatis. Et similiter quamvis in essentia divina sit omnino idem absque distinctione virtual· ratio speciei tntelligibilis, et ratio intellectionis, necnon ipsamet ut dicit naturam divinam, et ut dicit existentiam, juxta ea, quæ in tractatibus de Visione et de Scientia Dei diximus; nihilominus divina potentia, ut efficaciter communicativa ejusdem essentiæ proui est in se. et per se ipsam creaturæ, unit illam intellectui beato in ratione speciei intelligibilis, quin possit eamdem unire prædicto intellectui in latione intellectionis, et eamdem communicat humanitati Christi in ratione existentiæ, ut in tractat, de Incarnatione tomo 5 dicemus, quin possit eamdem essentiam divinam communicare, et unire prædictæ humani)ali in ratione naturæ. Ac tandem licet essentia divina. et relatio solum virlualiler inter se distinguantur, et sit una, eadem formalitas absque distinctione actuali a parte rei ; nihilominus potentia generativa Patris Æterni potest communicare suam essentiam Filio, cum tamen repugnet communicare illi relationem Paternitatis.

Et horum omnium ratio nulla est alia polior,'msi quod etsi tam essentia divina, quam relatio sint inter se satis identificata et connexa, et similiter eadem essentia ut habet rationem nature et existentiæ, et ut est species intelligibilis, et inlcLectio, sint omnino idem absque aliqua distinctione virtual·, nihilominus communicatio Paternitatis est extra latitudinem objecti adaequati potentiæ generative Dei, et communicatio ejusdem essentia· in ratione naturæ, aut in ratione intellectionis respectu creaturarum, est extra latitudinem objecti ad.equali omnipotentiæ.

Confirmatur exemplo, quo sæpe utitur D. Thom. ad rem hanc explicandam. Nam etsi una, et eadem claudicatio procedat a ii* bia curva, et a virtute progressiva animalis; attamen in ratione motus fit a virtute progressiva, recte tibiam curvam quantum est ex se movente : at quoad defectum naturalem quem habet, seu ut est claudicatio, procedit non a virtute progressiva sed a tibia curva. Idemque accideret, si pictor v. g. juxta regulas artis penicillo defectuoso. inculpabiliter tamen assumpto, depingeret. Nam tunc pictura quoad id, quod est perfectionis, et artis in ea, procederet a pictore, et quoad defectus artis, ab ipso penicillo defectuoso, recte tamen quantum est ex parle pictoris, et juxta regulas artis mo o : non tamen talis defectus tribuendus esset eidem pictori. Et ratio horum omnium est. Quia defectus in claudicatione aut pictura inventi non continentur intra latitudinem objecti adæquati virtutis progressivæ aut artis recte moventis, sed potius repugnant eidem objecto. Ergo cum deformitas moralis, et fundamentum illius quatenus tale opponantur objecto adæquato divinæ causalitat s et pneliniti nis efficaciter effeciivæ, siquidem opponuntur ordinabilitati in Deum ut in ultimum finem, consequens erit, ut prædictum decretum et ejus causalitas possit efficaciter terminari practice ad id, quod in actu peccati continetur intra latitu Unem objecti adæquati omnipotentia', et decretorum Dei. quin terminetur eodem modo ad malitiam moralem, aut fundamentum illius ut tale.

155· Couflr-mauo. D TUni

Deinde. Nam juxta communem sententiam Theologorum contra Durandum, Deus concurrit concursu simultaneo cum creaturis respectu materialis peccati materialiter sumpti, v. g. respectu odii Dei libero exerciti : et nihilominus licet hoc esi indispensabiliter nexum cum eadem malitia, non ideo divma causalitas, et omnipotentia extendunt se ad eamdem mahiiam, aul ejus fundamentum quatenus talo : ex eo quod

talis malitia, et ejus fundamentum formaliter in «w fundamenti, et materialis considerati, sunt extra latitudinem adæquatam totius objecti adæquati divinæ potenti® : et ita si intra illam commerentur, tuncabsquo dubio omnipotentia ad ea se extenderet : ergo eadem ratione quod malitia sit nexa indispensabiliter cum eniitate, et ratione materiali materialiter sumpta peccati, non tollit quominus divina præiinitm efficaciter effectua Dei terminetur ad praedictum materiale, præcisivo (ut sic loquamur) modo practtco tamen, seu quin terminetur eflicaciter ad alia, quæ sunt extra latitudinem sui objecti adæquati, scilicet malitiam, aut fundamentum illius quatenus tale.

157. CoDûrnaijo pnor. Confirmatur et explicatur primo. Nam si hæc solutio, quam impugnamus, est suffidens, aperte colligitur e< ea, vel quod Deus non concurrat concursu concomitante in materiale physicum peccati materialiter sumptum, vel quod si in illud sic influit, possit etiam per suum decretum efficaciter præfinitivum prædiffinire idem materiale, ex eo quod eadem inconvenientia ex illo, et ex isto sequuntur, vel si ex illo nullum sequitur inconveniens, nec etiam ox isto. Hoc autem sic ostenditur. Quoniam vel illi actui odii Dei libere exercito, ut fonnaliter dicit, entilaiem, et actuallatem individualem, et ut perimet, adhuc secundum suam rationem ultimam, et differentiatam etiam individualem, ad lineam physicam, est intrinsece indisppnsabiliter ac essentialiter annexa malitia, ita ut ex vi illius ut pertinet ad hanc lineam subsequatur? vel noaï Si primum dicatur, tunc sicut repugnaret Deum præfinire efficaciter praedictum actum secundum quod formaliter fundat malitiam, seu secundum eam rationem, secundum quam est ei intrinsece et essentialiter annexa malitia, ita etiam repugnabit Deum concurrere concursu simultanée ad eumdem actum, >ecundum eam rationem, secundum quam est ei intrinsece annexa prædicta malitia : siquidem concurrere sive prævie. sive concernlUmter, sive quovis alio modo ad a^tum, secundum eam rationem, secundum quam est vi intrinsece annexa malitia, est intrinsece malum, et esse indirecte causam malitia· t ex eo quod est concurrere ad actum ut est fundamentum ejusdem malitia*.

Si vero secundum dicatur, scilicet actui illu ut praecise pertinet ad lineam physicam, non e>se ita intrinseco et essentialiter annexam malitiam, ut ex vi illius sic sumpti subsequatur, ac proinde nec ex vi illius sit ei annexa, non est cur Deo denegetur, quod .possit illum, secundum hanc puram. » t præcisam rationem pnvdiftinire, et efficaciter per hoc decretum causare. Tum quia eo ipso continetur intra objectum adæquatam omnipotentia·. Tum etiam : quia sicut non est intrinseco dissonum rationi concurrere simultanée ad id præcisc, quod non est malum, et secundum eam titionem, secundum quam non est malum, nec est ei intrinsece annexa malitia, rU etiam neque erit dissonum influere praevie prædiftinilive in hoc ipsum secundum eam puram et praecisam rationem, secandum quam non est malum, nec habet intrinsece annexam malitiam. Vel si influere hoc modo in id, quod non est malum, esc malum, ex eo quod influit in id, quod alias est malum, non erit cur simultanée concurrere ad hoc ipsum non s t malum. Quia eadem lex quæ obligat a»! non influendum prævie in aliquid, secundum aliquam rationem consideratum. adsiringit etiam ad non influendum simultanée, aut aliquo a»io modo in illud ipsum. Quæ duæ posteriores impugnationes habent adhuc majorem vim suppositis iis, quæ in tractat, de Scientia Dei disput. 1,0 dub 1 el in hoc traciat. diximus contra Molinam, nempe Deum non decernere concurrere cum creaturis concursu ex se indifferenti, qui determinetur a concursu camœ secundæ, sed concursu determinatu ad determinatum actum etiam in individuo. . [1

Confirmatur tandem et explicatur. Nam adhuc melius salvatur Deum non esse causam peccati si praefiniat materiale illius materialiter sumptum , quam si præcise concurrat ad illud simultanée, et eo modo quo Molina et sequaces volunt : ergo, etc. Antecedens patet. Nam, juxta modum dicendi Molinæ et sequacium, concursus ille Dei e»t ex se indifferens, et determinatur a determinatione voluntatis humana? se ad malum determinantis, ac proinde hoc ipso quod voluntas humana in genere causa) materialis determinet prædictum concursum, tunc Deus per suum concursum velati adhæret prædictæ determinationi, et in genero caussa officientis producit de erminate illum actum quoad buarh speciem, et rationem differentiatam consideratum : at inulto melius salvatur, Deum non essa causam peccati. si dicatur, quod praefinii ipsum secundum illud «ir, secundum quod antecedit malitiam, et secundum quod non

ha* ot

habet illam annexam ^ut nos asserimus, ex <o quod iIle actus ut habui annexam malitiam, est extra lineam objecti divinæ omni? potumiæ) quam si asseratur, quod semel supposita determinatione voluntatis croatæ ad malum, el per consequens semel suppodiUt malitia, slutim Deus est pedisequus illins pravæ determinationis. Nam cum sequi alterius determinationem postquam jam depravata est, illiquo adhmrere, habeat intrinseco rationem mali, iit inde, ut difticulter salvetur, Deum sequi hanc pravam determinationem voluntatis creatm, illique adhærere, et non esso causam peccati.

13. Er quibus omnibus manet etiam probatum, quomodo Deus efficaciter prauliffiniat prodictum actum quoad materiale illius in oh monili et materialiter sumptum, idest, quatenus respicit fonnaliter regulas moris, abstrahendo tamen an ille ordo sit conformitatis vel difformitatis ab illis, quatenus non consi teratur, an prædictus ordo sit cenformitatis aut diiTormitatm cum eisdem regulis, seu ut clarius loquamur) quatenus non concipitur secundum suam ultimam rationem odii, sed secundum quod v. g. est actus moralis, et secundum quod est indiviuum geuericum immediate (modo tamen infra explicando) contentum sub actu morali ul sic : secundum quas rationes diximus esse etiam materiale peccati, secundum Siam malitiam considerati. Ex dictis igitur constat quomodo Deus efficaciter præliniat boe materiale materialiter etiam sumptum, tuui propter dicta numero 128 hujus dubii, nempe quod non minus intime conjungitur alias malitia cuin odio libero Dei secundum suam atomam rationem in *esse* physico considerato, quam cum prædicta ratione odii, ut præcise est actus moralis, et individuum quoddam genericum immediate contentum sub actu morali ut sic, ut ex terminis ipsis constat, et ex Malim dicendis magis constabit : ergo si Deus potest prtofinire efficaciter illud, secundum priorem illam rationem, non præfiniendo rationem malitiæ ; non est cur non possit ipsum etiam secundum posteriorem considerationem efficaciter praefinire absque eo quod similiter præliniat camdem malitiam , ac proinde «le facto illum sic prædiffiniet : siquidem, ut ex dictis in præcedenlibus duobiis constat, quidquid Deus actu causal, procedit a decreto efficaciter præfinitivo il-
Tum etiam : quia odium Dei sub hac pnedjione, el secundum hanc ralioiieni aliquo modo moralem ejus, non est recessus a Deo ultimo line monili, neque illi repugnat ordo ad eumdem ul ad ultimum finem inoris, ex eo quod ut esi sub Ime præcisionu, non consideratur ul dicens essentialem connexionem cum malitia odii Dei, sed ut præcise respicit rationem actus moralis ul sic, contrahendo illam per modum individui generici, nihil considerando do ordino, quem dicit ad malitiam ejusdem odii, ut numero præcedenli dicebamus, ot in hoc dub. magis explicabimus : et ita non est cur prædictus actus sic sumplus non contineatur, juxta dicta, intra latitudinem adæquatam omnipotenliæ, et decreti efficacis, quo Deus ad operandum applicatur : siquidem latitudo utriusquo extenditur ad omnem rationem cui non repugnat ordinari in Deum ut in ultimum finem sive lineæ physicæ sive moralis : ac proinde non erit, cur talis actus sic consideratus, hoc ipso quod de facto inveniatur in rerum natura, non cadat sub divino decreto efficaciter præfinitivo.

Enodatur primum argumentum opposita sententia ex authorilale petitum.

Ad primum pro prima sententia,equo l too. ex duplici serie testimoniorum constat, alia quidem petita ex sacra Scriptura, alia vero ex Goncibo, satis paiet ex dictis, testimonia illa Scriptura), pnvterquam illud ex epistola Jacobi (de quo statim), nihil contra nos urgere, sed posse Deum præfinîre efficaciter materiale seu fundamentum peccati materialiter sumptum, sine eo qund velit malitiam : ex eo quod hæc est extra ubjec» lum adæquatam divinæ rausalitatls ot prædiffinilionis Et ita falsum est quod ibidem innuitur, scilicet malitiam moralem peccati, v. g. odii Dei, sequi ad onlitatem physicam, aut nd rationem ejus diflerentialem. quatenus cadit sub divino decreto sive quatenus causatur a Deo. Quia materiale illud odii Dei materialiter sumptum, et quatenus præfinitur et attingitur n Deo, non infert malitiam, quin hæc est extra objectum adæquatum Dei, ne: sub hac praecisione et reduplicatione ounsidenitum habet infallibilem nexum cum illa ex vi hujus capitis, sed potius quantum est c-x se ei quodammodo opponitur et adversatur : riquidem illa pradinitio tendit ad ordinandum ilium netum ut pertinet ad lineatn physicam

in ratione actus physici in Deum ut in ultimum linem lineæ physic® : et ut prædiotus actus in ratioue actus moralis ut sic, et ut individuum genericum ejus spectat ad lineam moralem, ordinatur etiam in Deum ut in ultimum finem moris, per illam pradiffinitionem. Quia in honc finem non solum ordinatur per prædiffinitionem id quod est bonum moraliter, sed quidquid secundum aliquam sui rationem pertinet aliquo* modo ad lineam moralem, ei non consideratur quantum est ex se ut incapax bonitatis moralis, habet secundum diam cum præcisio. e sumptam ordinari m Deum ut in ultimum finem moris : ex eo quod secun lum hanc rationem esi volitum, el amatum a Deo in ordine ad fines extrinsecos optimos in esse moris. Cæterum pnvdictus actus ut infert malitiam, habet etiam inferre aversionem ab ipso Deu ut ab ultimo fine lineæ muralis, et eidem actui sic sumpto repugnat ordinatio in Deum ut est ultimus finis predict® lineæ.

hH. Ad te-timo-nTnm « Jacobo. Jacobo:

Ad testimonium vero ex epist. Jacobi adductum patet etiam ex dictis. Quoniam licet concupiscentia secundum suam speciem essentialem, secundum quam est ejusdem rationis atom® cum concupiscentiis brutorum, nequeat extendi ad concupiscendum id quo) objective, seu quantum est ex parte objecti, est peccatum et vetitum quatenus lalr; bene tamen concupiscentia hominis ut habet quamdam speciem moda lem superadditam ex conjunctione ad hominem. et voluntatem ejus, quamvis quoties talis concupisccn ia fertur neces-ano et per modum natura· ad prædictum peccatum, non sit formaliler peccatum ex defectu libertatis, non vero ex defectu objecti concupiti. Et ideo quia intra latitudinem sui objecti materialis ut sic sumpta? continetur peccatum objective sumptum ut tale, seu objectum vetitum, propterea quoties per modum natura tendit in illud dicitur tentare hominem quia impellit ad peccatum objective tale, seu ad id, quod quantum est ex parte objecti, refunderet in prad clam concupiscentiam rationem peccati, si libero modo ad ipsum tanderet. Unde cum divina praihiitio efficaciter causativa non extendatur ad peccatum objective taie et formaliter sumptum, nec ad ejus fundamentum quatenus fundamentum, sed hæc sint extra liitiru linem objedi ma criai s adæquati prædicli lecreli, prop:· rea opime ivit «Jacobus, Deum neminem teieare.

tfli.

Potestque hæc SOluno elucidari, tum ex ilio verbo A postuli : *a concupiscentia sua.* 1 leo enim consultu addidit ly *sua,* ut denotaret quomodo etsi concupiscenda quia concupiscentia non lentat, quia malum morale est extra latitudinem ejus sic sunipUe; beuo tamen concupiscentia sua, idest, ut est ejus qui lentatur, e: ut ratione conjunctionis ad illum, et voluntatem ejus accipit quamdam specæm inodalem, per quam extenditur α-l prædictum ob ectum. Tum etiam . quia concupiscentia habet subordinari voluntati nostrae ut habet rationem nature, et ut habet rationem l ber tatis Qma swut ex conjunctione ad voluntatem ut liberam partie.pat quamdam speciem inodalem, per quam libere, libertate alibi explican a, el una cum voluntate tendit secundario in bonum sensibile ut velitum, ita ut subordinatur et conjungitur voluntati ut natura est, recipit inde speciem modalem, per quam per niudum etiam natura, et necessario extenditur secundario ad idem objectum vetitum : atque adeo secundum id, quud ex parte objecti ut sic dicamus), quasi in *esse* rei desiderabatur, ad hoc ut talis tendentia concupiscentia» ad illud, sortiretur rationem peccati. Diximus : *Exparte objecti quasi in esse rei,* ad denotandum quod illud objectum, licet quia vetitum, habeat aliquid pertinens ad lineam objecti moralis : tamen quia a concupiscentia, ut per modum naturo? operante, non attingitur cum l bertate. ideo non habet omne id, quod ad rationem objecti moralis formaliter in *esse* objecti desideratur : et iia ex defectu hujus moli attingendi cum libertate remanet inira rationem objecti, quasi in *esse* rei sumpti. Et hoc pacto motus primo primi concupiscentia? objecti sensibilis vet<ti, tendunt per modum actus secundi in illud, et ipsa concupiscentia seu appetitus sensitivus in a< tu primo consideratus habet etiam in actu primo respicere ipsum. Ac tandem secundum hanc rationem de ea, sive in actu primo, sive in actu secando dicitur, quod unusquisque lentatur a concupiscentia sua, ita ut hæc tentatio liat in actu primo ab appetitu sensitivo, ab ipso veru una cum motibus pne rictis, sive ab ipsis motibus primo primis in actu secundo.

Ad testimonium vero ex Concilio ibidem adductum responderer, familiare esse bærelicis uti verbis ambiguis ad suos errores palliandos, ut recte notavit Ilieron. Epist. al Pauiinaehium el Aug. Ii:», de gra ia Christi contra Pe»ag,um cap 37 et ita Calvinus

A4 sica a TrWM j q h m. Ac-

τIηΐH oι ojtis sequncee prædictis verbis utentes dicebant quoad verborum sonum, lA'utn non esse causam peccati, ro tamen ver.i ei veram rationem prædiclæ causæ tribuebant. Quia licet senserint Deum directe, et ex intentione peccandi non cau-<are malitiam, sicut nec voluntas humana siciliam solet causare, juxta illud Dionys. 4 de divin, nomtn. : Armo *intendens ad maiuai operatur;* aitamen existimabant eum indirecto et ex consequenti causare peccatum : sicut et hac ratione a voluntate creata causatur, quamvis non ob id Deus peccet, secus tamen voluntas creata : quia ista operatur ut subd ia legi, non vero itio. Quæ omnia satis constant ex testimoniis eorumdem hæreticoruin relatis ab Alvarez tomo de Auxiliis d sp. 14 et 1, 2 disp. 167.

». Unde quia ad hoc ut peccatum absolute sumptum ac proinde etiam quoad malitiam, sit absoluto et simpliciter volitum et causatum, satis est esse sic indirecte, et quasi præter intentionem volitum. ut nuper innuebamus, quamvis idem modus volendi non sit satis ad volitionem et cauyliiatein simpliciter talem respectu boni, propterea volens Concilium damnare hunc errurem, nimirum Deum causare hoc modo, nempe indirecte et ex consequenti, peccatum seu (quod in idem quoad præsens redit esse absolute, et simpliciter causam illius, absolute et simpliciter sumpti, ac proinde æquiparari proditionem Judæ, et vocationem Pauli quoad hoc quod est non minus esse simpliciter, et absolute voliiam, et causatam a Deo illam, quam hanc, usum est verbis illis in argumento relatis.

El ita Concilium ex diametro opponitur errori Calvini volentis Deum indirecte, et ex consequenti causare peccatum absolute, et simpliciter sumptum : siquidem idem est cau.-are sic ipsum, ac simpliciter, et absolute velle, ei causare illud : et in idem redit causare ac velle illud absolute et simpliciter, ac æquiparare quoad hoc proditionem Judæ et vocationem Pauh. Non tamen prodictum Concilium nostræ sententiæ όρponitur : siquidem nos non asserimus Deum velle, et causare peccatum absolute et simpliciter sumptum. Nam in peccato' boc modo accepto includitur etiam ipsa malitia, et agens non attingens illam **ii^i**recte. qualiter earn attingi a Deo negamus, nec attingit peccatum sic sumptum. Sed loquimur cum præcisione, et limitatione jam dicta, nempe Deum velle nt causare peccatum præcise quoad materiale, seu fundamentum : et hoc adhuc cum restrictione, nempe ita ut non causetaut velit illud quoad materiale formaliter in *esse* fundamenti consideratum , ac proinde nec etiam indirecte quoad malitiam; sed tantum quoad materiale materialiter acceptum, idest, quoad illud, quod alias habet rationem materialis et fundamenti. Et ita una cum eodem Concilio fatemur, quod respectu fun lamenti ut talis, necnon et potiori ratione respectu malitiæ, habet se Deus solum permissive, non vero efficaciter prælinitive. Circa quo l videatur duplex elegans testimonium divi Thomæ quod in hoc dub. num. 176 et numero 189 adducemus, necnon et aliud ejusdem sanet. Doct. optimum testimonium numero 152 allatum.

Potestque elucidari hæc solutio ex eisdem verbis Concilii in hoc argumemo relatis. Nam dum ibi anathematizatur qui dixerit esse non minus proprium opus Dei proditionem Judæ, quam vocationem Pauli, il ud comparativum *non mimis,* supponit suum positivum : et ita innuit, quod Deus aliquid causât in peccato, scilicet materiale jam dictum, sicut causât aliquid in opere bono, cum disparitate tamen nuper explicata, scilicet ita ut peccatum absolute sumptum non sit simpliciter et absolute volitum a Deo, bene tamen opus bonum. Et ratio est. Nam ex qua parte aliquid peccati debet esse volitum sive· amatum et causatum a Deo oportet ut causée materiale illius materialiter sumptum : et ex qua parte non debet ipsum peccatum absolute, seu etiam quoad malitiam esse volitum absolute et simpliciter a Deo, nequit fundamentum in ewc fundamenti formaliler sumptum, aut ipsam malitiam adhuc indirecte velle et causare, ut ex dictis patet. 9

Ehdda· cedentis soluiio- Dl5'

§ III.

Solutio confirmationis primi argumenti.

Ad confirmationem respondetur concc- 1G8
dendo majorem, et distinguendo minorem : Ad*
Non potest impedire malitiam in sensu composito, et ex suppositione decreti prælinien- η™,
tis actum odii Dei quoad materiale jam dictum, concedi poterit : in sensu diviso, negari debet. Quia etsi hæc duo nequeant simul poni, nimirum quod Deus pradmiat materiale peccati, et per consequens illud libere a creatura ponatur, et ex defectu eju$·

dem creature subsequatur malitia, et tandem quod prædicta ma ilia non subsequatur siquidem hoc esset simul ponere duo sibi contradi entia, nempe subsecutionem, el non subsecutionem malitiæ; attamen sicut adhuc posito decreto efficaci Det circa materiale jam explicatum peccati, manet voluntas libera in sensu diviso circa idem materiale, necnon circa formalo, scilicet malitiam, ita adhuc posito eodem decreto poiesl in eodem sensu diviso Deus impedire eamdem malitiam. Sed circa veram intelligentiam hujus sensus divisi, el compositi videantur ea, quæ in hac disp. dub. 5 dicebamus.

Potestquc hæc solutio explicari in sententia communi Theologorum contra Durandum, admittente concursum simultaneum Dei circa materiale peccati jam dictum una cum permissione malitiæ ipsius, cum tamen posito prædieto concursa concomitante Dei nequeat in sensu composito non poni malitia; bene tamen in sensu diviso.

1C7. **Nec refert** si cum **Suarez** objicias, quod h°c 'P50 ‹luod Concilium admittat decretum permissivum circa peccatum et ejus malitiam, ibidem negat decretum efficaciter prmtin tvum circa materiale illius jam dictum Tum quia talis voluntas seu decretum permissivum esset superfluum : siquidem semel posito decreto efficaciter prætinitivo materialis peccati odii libere exerciti, nequit in sensu compositu non subsequi talis malitia, alloqui posset creatura libere elicere maicriah» odii Dei, et non peccare, quod est contra nuper dicta. Tum etiam : quia prædictum decretum esset titulus sine re, et ex hac etiam parte inane ei frustraneum : sicut si diceres eum, qui aquam ad ignem applicat, permittere ut aqua frigiditatem amittat. Nam magis indispensab liter ex decreto isto prætinitivo efficaciter effectivo mater alis, et fundamenti peccati sequitur ipMim peccatum quoad suam malitiam, quam ex applicatione mnis ad aquam expulsio frigiditatis : siquidem expulsio frigiditatis potest impediri per divinam potentiam etiamsi ignis applicetur aquæ, et illam calefaciat : cum tamen deformitas peccati nequeat separari α materiali odii Dei libere exercito.

tes. Enodaiio Nun itaque hoc refert. Nam negato antecedenti, debet nd pr mam ejus probationem responderi, quod etsi posito decreto illo efficaciter pnefinitivo materialis peccati odii Del, non possit non in sensu composito, el ex defectu voluntatis creat® subsequi ipsum peccatum, et mahlin ejus, non lumen sine prædieto decretu pennissivo. Ei ideo in sensu composito q -oil Deus per suum decretum efficaciter eflbcüvum prndiniat materiale odii Dei libero exercitum, non potest non habere decretum permIssivum respectu malitiæ, quam idem odium habet : ei ita ai non haberet tale decretum, non subsequeretur prædicta malitia, quia hæc supponit prædictum decretum : et simul subsequeretur ex eo quud non stat actus odii Dei libere exercitus quoad suum materiale, quin tabs actus sil peccatum. I j

Ratio autem propter quam dicimus requiri in lispensabiliter decretum permissivum ad hoc ut voluntas creata eliciat pnndictum actum peccaminosum, est. Quia cum tam ea, quæ spectant ad ordinem, cl lineam physicam, quam ea, quæ pertinent ad lineam moralem, debeant immediate cadere, modo sibi debito, sub divina providentia, et per consequens etiam peccata suo modo cadant sub illa; oportet ul aliquo mo Io cadant etiam immediate sub divina volun at»? : siquidem quod aliquo modo non cadit sub ista, habet eodem modo non cadere sub providentia Dei. Cu nque non cadat immediate sub decreto efficaciter præfinicho, seu decreto efficaciter effectivo malitiæ peccati, necasse est, ut cadat sub decreto pennissivo : ul ita quidquid actu, et immediate ac efficaciter fit a creaturis, totum illud actu immediata ac efficaciter cadat sub divina providentia : et divina voluntas absque imperfectionis nota, et absque causalitate in malitiam, necnon el divina providentia possint modo debito ad eam extendi.

Adde, quod si semel peccatum non cadit immediate, modo nuper explicato, scilicet permissive, sub divina voluntate, et providentia. neque etiam cadet sub illi» adhuc mediate, ac proinde nec ullo modo cadet Et ratio est Quoniam sub decreto Dei efficaciter prædifiinitivo, el causativo rei prædiffinitæ, et per consequens sub providentia eodem modo causativa. certum est non cadere peccatum immediate, siquidem ab eis immediate non causatur : nec elWm cadere mediale, quandoquidem non sequitur ad entitatem et materiale ejus ut praelinita, et causata per divinum decretum et providentiam. K

Ad secundam vero probationem ejusdem antecedentis dicendum est, eam nobis potius

H ** çût. Λ u

tius prodesse quam ohesse. Nam ideo qui applicat ignem a*l aquam non dicitur permittere expulsionem frigiditatis, quin illa applicatio revera eel per modum applicadonis causa illius expulsionis : ox eo quod in suo online efficaciter in illam influit, et illam causal. Cæterum malitia peccati aut fundamentum illius, quatenus tale non sequitur, aut causatur ex vi decreti efficaciter præünitivi, et causativi rei præfinitæ. Et ideo oportet ad hoc ut suo modo cadat sub divina providentia, non quidem tanquam quid ab illa causatum, sed ut quid permissam, quod detur in Deo decretum efficax pennissivum, quo peccata permittantur, seu (quod in idem redit) quo Deus efficaciter velit denogationem auxilii efficacis, quo talia peccata vitanda erant. Nam ex hoc decreto, permissive solum, non vero causative prædicta peccata sequuntur.

aucera melius capiatur, quomodo sub decreto Dei efficaciter præfinitivo, et cau- ·--> »dvo non cadat malitia moralis peccati tto- aut fundamentum illius quatenus tale, ac «a proinde sit necessarium decretum permissuum, quo præcise permittatur a Deo peccatum, et clarius argumenta alia solvantur, recolendum est id, quod supra dicebamus, fdlicet in peccato v. g. odii Dei esse distinguendam duplicem lineam duplicemque ordinem, nempe lineam et ordinem physicum, necnon lineam et ordinem moralem : de quibus in quo consistant, sufficienter quoad præsens patet ex iis, quæ loco citato asseruimus. Unusquisque autem ex his ordinibus, et lineis constat suis rationibus transcendentalibus, et communibus, necnon et suis rationibus ultimis et atomis : et propterea prædictus actus odii ut ad lineam physicam pertinet, habet intime imbibere rationem entis et accidentis physici. Et quia (ut bene nostri Complutens. in libris de Anima disput. 21 qnæsiion. I notarunt, et nos etiam in tract, de Visione Dei disput. 2 numero 207 diximus) actiones immanentes voluntatis creatæ spectant ad præ icamentum qualitatis, licet sint vere operationes, idcirco datur in eodem od o vera ratio generiea qualitatis physicæ, necnon ratio passionis sive passibilis qualitatis, et ratio operationis vitalis et immanentis, ac tandem peculiaris Pt propria ratio talis operationis, nempe quod sic per mo !uin illius specialis fugas et recessus a Deo, quæ constituit odium Dei in *esse* talis ul ad ordinem physicum spectat.

Et similiter in prædieto odio, ut spectat ad lineam moralem, invenitur inter alia ratio entis moralis ut sic. et ratio actus moralis dicentis ordinem ad regulas moris, abstrahendo tamen, an hic ordo sit di(formitatis vel conformitatis ad prædictas regulas? ac tandem peculiaris ordo diflbrmitatis cuin eisdem regulis, qui est proprius prædicti actus.

Et deinde, quia idem actus odii, ut spectat a I ordinem moralem, fundatur supra se ipsum ut pertinet ad lineam physicam,· ideo potest considerari, ul ibidem insinuabamus, vel reduplicative ut fundat malitiam, vel secundum quod spectat præcise ad lineam physicam, licet alias ait fundamentum malitiæ, secundum quam rationem nunrupatur, ut sæpe asseruimus, materiale peccati materialiter sumptum, Et similiter ratio entis moralis, aut actus similiter moralis, adhuc secundum illam portionem peculiarem, quæ contrahitur in speciali per rationem specificam et individualem odii Dei, moraliter sumptas, possunt considerari, vel reduplicative quatenus dicunt ordinem sive connexionem infallibilem, aut identificationem cum ratione differentiati et individual! odii Dei ut mali moraliter, vel secundum se, idest, secundum illud munus quod alias dicit prædictum ordinem, aliasque identificatur.

Diximus : *Adhuc secundum illam portionem peculiarem, quæ contrahitur in speciali per rationem specificam et individualcm odii Dei moraliter sumptas,* quia in prætenti loquimur de rationibus generalibus entis et actus moralis, ut sic fundamentaliter sumptis : et non utcunque, sed eo modo quo attingi possunt per causalitatem suæ causæ, atque adeo ut ultra hoc quod est dicere prædictam rationem entis aut actus moralis, habent saltim rationem individui generici aut quasi generici, alias identificati cum rationibus differentialibus, et moralibus v. g. odii Dei.

173. Elucidatio oolinda præccdentmQ.

Cum igitur hæc omnia reperiantur in actu odii Dei, debent (ut fiat debita respectu divinorum decretorum distributio) sic distribui, ita nimirum, ut Deus per suum decretum pnefinitivum efficaciter effectivum plurium ex his rationibus, quæ sunt in peccato, attingat efficaciter actum peccati odii quoad id, quod spectat ad lineam physicam ut talem, quod est attingere prædictum actum secundum illud *esse,* quod alias fundat malitiam, seu attingere materiale malitiæ materialiter solummodo sumptum, ut sæpe diximus. Et deinde idem

artus, adhuc ut spectat ad lineam moralem. attingitur eham a præd.rto decreto tanquatn a vera causa illius. Non quidem ita ut prædiclus actus odii quatenus est constitutus intra hanc lineam in sua specie alorna et morali, aut in sua individaatione ni correspondence, vel quatenus reduplicalire loquenlo est ens. aut a tus moralis di«*ens habitudinem et connexionem specialem tn «w rei cum ratione differential! et individual! deformitatis moralis ejusdem actus, procedat a tali decreto, quia non dicit hanc specialem habitudinem aut connexionem ut procedit ab illo, sed precise ut procedit secundum prædictam rationem actus moralis a voluntate creata et deficiente; sed ita ut habeat procedere ab eodem decreto, quatenus praedictus actus fundat rationes, v. g. actus aut entis moralis ut sic. et ut dicit easdem rationes actus aut entis moralis in particulari per ipodum in tividui generici, aut quasi generic!, et niodp siatim dicendo, quæ habent alias exprimera ordinem et connexionem ipdispénsâbUem in rw rei, cum propria malitia ejusdem odii, identificanturque alias cum illa.

Nam prædiclus actus ut fundat rationem entis aut actus moralis ut sic, non exprimit malitiam, sed ab illa abstrahit, ac proinde potest attingi a Deo : et similiter in illamet ratione portionis actus moralis in particulari, quæ consideratur per modum individui generici, sunt duo munera inadæquala. Primum quidem (quod rationem quo 'ammodo materi dis pecrati in *esse* malerialis sumpti exprimit), est dic-re ordinem ad rationem differentüilem, et moralem odii Dei ut talis. Secundum vero (quod rationem quodammodo malendis respectu peccati nou quidem reduplicative ut materialis, sed illius quod al as est materiale exprimit', est esse rationem particularem, et individuam per modum individui generici exprimentem præcise in *esse* rei hoc quod est contrahere per modum talis individui rationem actus moralis ut sic. nihil exprimendo de ordine quem in *esse* rei dicit ad differentiam specificam vel individualem odii Dei quatenus talis, sed solum habitudinem quam dicit ad suum superius, quamvis ista? dum rationes sint alias inseparabiles. Et ita rabo hæc posterior attingitur a Deo. Quia secundum se praescindit a inahtm quatenus per hanc praecisionem significatur, quod ut est sub illo conceptu, et ex vi prædicti muneris secundum se, et in *esse* rei sumpti, non auitur de conformitaie aut diffortniiato ejus ad legem, nec consideratur ut capax aut incapax in *esse* rei ulicnjus ex his rationibus determinato sumptæ, et convenientis ei secui dum quod in *esse* rei respicit rationes differentiates odii Dei ut talis : et ideo prædicta ratio potest explicari, per hoc quod trahat rationem illam actus moralis ut sic ad esse individuam individuations generica aut quasi generica, quæ sit talis conditionis, ut alias sit conjuncta et identificata cum priori illa ratione nuper dicta» necnon et cum aliis rationibus differentialihus odii Dei. I

Quia igitur actus odii Dei potest sic diversimode consideratus exprimere has dist netas rationes, et secundum quasdam cx ipsis jam explicatas potest attingi a decreti) efficaciter praefinitivo et causativo rei præfinite, ex eo quod continentur intra latitudinem objecti adæquati divinæ omnipotentia?, ad quod solummodo decretum hoc extenditur: et deinde ad eumdem actum, seeundum alias rationes expressas jam dictas, non extenditur praedictum decretum etiam Unquam ad rationes *quas,* formaliter attactis, ex eo quod prædictæ rationes in peccato invente habent secundum conceptum expressum, quem afferunt, licet non secandum rationes alias transcendencies ibidem intime imbibitas. esse extra latitudinem objecti adæquati divinæ omnipotentiae, ut explicatum est; propterea oportet dari aliad decretum non quidem causativum prædictarurn rationum, et munerum expressorum. quæ jam retulimus, sed efficaci ter permissivurn earum ut exprimunt praedicta munera, seu quoad talia munera expressa: ex eo quod licet sit contra bonitatem divinam causare peccatum aut praedictas rationes , non tamen est contra illam, sed potius ei valde consonum, permittere illud ct rationes ad illud spectantes, quas jam retulimus.

Diximus non extendi divinum decretum efficaciter pnefimtivum, et causativum rei praefinite ad præ lictas rationes, etiam tanquam ad rationes *quas,* formal»ter attactas, quia licet re vera cause! illas secundum umnem rationem entis et actualitatis jam dicta· intime in eis imb bitam; attamen respectu illarum quatenus præcise exprimunt malitiam, aut fundamentum illius ut tale, ita se habet quoad hoc quod est revera causare illas, ac si non essent identificata· cum aliis rationibus, nec essent ibi: sicut decretum communicandi beato ossptiam divinam per modum speciei intelbgibilis iu (ut supra dicebamus i se habet quoad hoc quod estcommunicare illieamdoin essentiam ia ratione intellectionis, ac si essentia divina ut est species mtelligibilis, et ut est ipsa intellectio non ideniifi· arentur summo illo identificationis modo excludente distinctionem virtuakm, necnon ac si ibidem ratio intellectionis divinæ non esset : ex eo quod communicatio divinæ essentias in raliono· intellectionis, non minus est extra latitudinem objecti divinæ omnipotentia?, quam prædictæ rationes malitiæ et fundamenti illius ut talis. Sed circa hoc iterum infra in hoc dub. in solutione ad coniirmationem tertii sermo re libit.

Addidimus autem aliquoties in toto hoc discursu particulam illam in *esse rei* propter illa quæ a num. 199 usque ad num. 202 adducemus.

§ VIII.

biluitur secundum argumentum.

Γ4. Ad secundum principale argumentum ex testimoniis D. Thomæ petitum responKjw-Jetur, sanctum Doctorem in priori ex illis testimoniis, solum velle quod determinatio ra- ad peccatum absolute et simpliciter sumptum. sit a voluntate creata ut ab efficiente el modo infra explicando, et a Diabolo ut a persuadente. Quoniam nomine peccati absolute et simpliciter sumpti intelligitur etiam ejus malitia, necnon et materiale illius ut materiale est. Deus autem hæc non præiinit per praedictum decretum præfinitivum, et efficaciter causativum harum rationum. Quia licet positiva? sint, attamen quatenus positivae sunt positivitate jam dicta, scilicet exprimente prædicta munera, explicant rationem defectus et malitiæ sive fundamentalis ut talis, sive formaliter talis: « ira voluntas creata quoad has rationes est prima causa deficiens, et non suhordinata Deo ut efficienti. Quamvis cum hoc stet, ut ad alias rationes ibidem inventas Deu» influat efficaciter praefiniendo, et causando illas, ut ad rationem actus et actualitatis, eladcæteras jam explicatas. Quam solutiu-

l-;unem tradit D.Thom. in 2 distinet. 37 quæsllon. iartic. 2 in fine corporis his verbis : *Quacunque nomen deformitatem simul cum cdusignificat sive in generali sive in speciali,* ron *potest dici quod sil a Deo simpliciter. Unie non potest dici absolute, quod peccatum sit a Deo, ut homicidium aut aliquid hujusmodi, nisi cum hac additione, in quantum actus est, et in quantum est ens :* idest in quantum exprimit id, quod perfectionis, non vero id qnod imperfectionis el defectus jam dicti est m illo.

Ad secundum vero testimonium in eodem argumento adductum, dicendum est, ibi non loqui D. Thom. de prædiffinitione materialis peccati, sed de volit.one respectu non peccati, seu de nolitione ilhus, quæ illice optima est, et Deo tribuenda, ul patet. Unde concesso antecedenti, neganda est consequentia. Et ad primam probationem illius, dicendum est, quod etsi Deus praefiniens Petrum non peccare, prædeterminet prædelerminatione efficaci et extrinseca illud non peccatum, sive actum bonum, el victoriam, et ita in genere causæ efficientis et simpliciter loquendo s<t prior illa prædeterminatio, et prædiffinitio ex parte ipsius Dei ; attamen in alio genere causæ res praefinita determinat aliquo modo divinum decretum quoad suam lerminationempas.-ivam. Et propterea dixit D. Thomas quod : IWun*tas consequens Dei recipit conditionem cfeaturæ* Quamvis (ut dicebamus) hædelerml·natio ex parte creatura?, quoad id secundum quod cadit sub praedicto decroio, infallibiliter et in genere causæ efficient's subsequatur ex efficacitate divini decreti prædiffimentis, quod est simpliciter prius.

Ad secundam vero probationem concesso antecedenti, et prima consequentia neganda est secunda. Quia Deus non cosnoscit aliquos non velle mala facere nisi mediante suo decreto praefinitivo, ac proinde inferente infaUibiliter in senere causæ efficientis et in eodem signo *in quo,* adhuc se· undum rationem, tum illam non volitionem mali in voluntate creata, sive victoriam ejus contra malum : tum etiam quod res prædiflinita prædeterminet in alio genere causæ determinationem ejusdem decreti quoad suam terminationem passivam. Et propterea quod Deus non habeat decretum illud sive illam voluntatem consequentem nisi de iis. quos scit non velle peccare, ex eo quod voluntas consequent Dei recipit conditionem creaturæ. seu determinatur quoad suam determinationem passivam (modo tamen supra in hoc eodem tractat, de voluntate Dei insinuato) a creatura sive a re prtrdinita, non tollit sed potius ponit in Deo decretum præfinîtivmn, quod sii causi horum omnium, in qunque hæc cognoscat. Quod idem cum propor-

üone *tte docroto* præJifûniüvo et causativo maceriaJis jain dicti, quod est in peccato, dicimus.

Solvitur tertium argumentum juxta cujusdani junioris sententiam d *ejus solutio rejicitur.*

173. Sci Hia Caridi* 3*1 truism pdneipile.

Ad tertium responderi potest ex doctrina Curielis loco citato, Deum præfinientem materiale peccati materialiter sumptum ideo non pnrfinire illud decreto præfmitivo jam dicio, quod efficaciter causet idem materiale for inahter in *esse* materialis sumptum, ac proin !e nec velle ejus malitiam quia lice: causet physice quidquid est in actu peccati nihilominus actus peccati secundum has duas ultimas consideratione acceptus, est effectus moralis, qui proinde exigit ex parte causa? concursum moralem, et non sufficit physicus in illas. Cumque Deus non concurrat ad prodictum actum peccati morali concursu, siquidem nec cum subjectione ai regulas morum, nec medio consilio, pnecepto, aut exhortatione concurrere put»-st, sed solum influxu naturali, sive ad ordinem et lineam physicam pra— else spectante, inde esi. ut actus |»eccati nequeat per comparationem ad divinam causalitatem et decretum habere deformitatem moralem, aut rationem fan 'amenti illius formaliter et in *esse* fundamenti sumpti; sed solum per comparationem ad voluntatem creatam, qure cum subjectione ad regulas inorum, et per consequens muralitcr operatur. Et ita decretum illud præfinitivuin materialis peccati materialiter sumpti non est efficaciter effectivum eiusdem materialis. ut materialis, necmalitiæ illius.

173. Icipoç- tulur pritoo.

Cæterum hic modu? salvandi, quomodo Deus prmliniens materiale peccati materialiter sumptum non prædiffiniat illud formaliter in *esse* materialis acceptum, nec ut malum formaliler, non placet. Tum quia D. D.Tboa. Thomas non assignat modum istum, sed illum quem nos innuimus, quemque statim magis elucidabimus. Tum etiam : quia etsi deuras, quod hac via explicetur quomodo Deus non operetur moraliter defectuose, ac proinde necimputabiUterad culpam quoties concurrit cum voluntate creata ad actum peccati, et prmflnit illud quoad idem materiale, non tamen quod non sit alio modo . nempo per modum causa' physics causa ejusdem materialis, ut materiale est, et lotius deformitatis ibidem inventa·, n per consequens nec salvatur quod ejus is* cretum efficax efficaciter causativum rei pnediffinilœ non causet eodem modo b.rc omnia : at nequit concedi caus thtalem Dei et sui decreti extendi ad prædicta causia· da, adhuc per modum caus.diptis naturalis, sive ad lineam physicam apoctantis ; ergo juxta hunc dicendi modum non salvatur. ut salvari debet, Deum non esse ciusam materialis peccati ut materiale illius est, nec etiam deformitatis in illo ioventffi. .4«

Consequentia non indiget probatione. Minor vero videtur perspicua, et ideo eam docuit Nizianzenus oratione? in Julianam v.uante medium his verbis · *Deus nullo* mode *' rausa mali quippe natura bonus, vitium· que ejus est qui eligit.* Ubi i'la particula *nullo modo,* omnem modum causalitatis Dei erga malum ut tale de quo ibi loquitur Na: anzHius excludit. Lique ratio ab eodem insinuata, et a nobis supra tacta convincit. Nempe Deum esse natura bonum, seu non posse deficere ab ordine ad bonum, et p*r consequens nec posse operari nisi ordinando id. circa quud operatur, ad se tanquam ad ultimum finem : ex eo quod hoc ipso quod oppositum faceret, non esset natura sua essentialiter bonus; cumque ut jam diximus, materiale peccati ut materiale illius, nec non et malitia ipsius sint inordinabiba in Deum, ut in ullimum finem *mde est. ut nequeat ulla ratione divina causaliias physica, et naturalis ad illa extendi.

Major autem probatur duplici exemplo. Etenim etsi Deus non causet visionem corpoream, vitali modu Pt per modum videntis per illam, quii tamen nihil est ia illa visione, quud ab eu non procedat alio modo, seu tanquam a causa prima, prop· lorea licet illud prius sit saris ad hoc ut Deus non videat per prædictam visionem, non tamen ad hoc ut per modum cau?æ priinte nun sit causa ejusdem quoad omnes furmahtaies quas habet. Et similiter licet Deus non causet nostrum meritum per modum causa* moralis meritoriæ, quiatâmen causât illud alio modo, nempo per modum prinue, et univemlissimæ causm; propterea licet illud prius non sufficiat ad hoc ut Deus causet nostrum mentum morali filo modo, et meritorie» ac proinde ad hoc ut mereatur ratione prædicke causaiiUtis ; attamen sufficit ad hoc ul per modum causæ prima» sit causa omnium form&liutum

tum. ct rationum ibidem inventarum : ergo pari ratione quod Deus non causai murali inudo, et jior modum causæ sutipctiv leg materiale peccati ut tale, necnon malitiam ejus, sufficiet nd Ime ut mortüiter defectuoso et imputabilimr nd culpam non causet ista per suum deerotum prwfiuitiyum efficaciter causativum rei pra.dioitæ; non tamen sufficiet ad hoc ut uoq sit alio modo, nempe per modum ause physica) causa horum omnium, si illi eodem modo, nempe per modum priimt» rtuse naturalis, ot physica? causaverit, ut in hac solutione, quam impugnamus, admittitur.

» u Us Deinde. Nam ad hoc ut Deus causet omnem bonitatem moralem, quæ est in actu bono, non requiritur in sententia hujus junioris, quod operetur per modum causa* moralis subdita) legi, quia hoc putat derogare sumuue perfectioni supremi entis : ergo ex hoc.quod Deus non prælinia: actum peccati quoad suum materiale, ut tale, per modum praefinientis subditi legi (si tamen causaliias hujus decr-li pertingit aliquo modo usque ad priedictum materiale in *esse* talis consideratum) non erit cur non sit vera causa talis mate-Salis, et consequenter malitiæ, quam, ut matoriale est, fundat.

Confirmatur, et simul excluditur tacita quædam solutio, quæ hic poterat adhiberi, t «apponendo tamen id, quod est ex se satis perspicuum, nempe quod licet Deus ad actam bonum moraliter inlluat suadendo ot præcipiendo illum; attamen totum hoc est quid antece iens àd influxum, quem postea immediate in genero causre efficientis phy-•icæ præstat, et influxus ille est distinctus ab isto.

Hinc ergo sequens confirmatio deducitur. Quoniam Deus non solum est causa bonitati» moralis actus boni medio illo iniluiu consulendi, et pnccipiendi, sed adhuc precise et formaliter per hunc posterio rem concursum physice effectivum est ausa bonitatis moralis illius, alioqui tnlis bunitas nun esset reducenda in Deum nisi precise ut in consulentem, aut pnecipient«n, non tamen ut in primam causam physicam : et tamen ut operatur per istum inCaxum physicum, non op»T&tur ut subditor regu'is, ut supponitur, neque ut contiens vel præcipiens, quia hic modus in'ucndipræsupponitur ad influxum physi·cum Dei, non vero perlinet ad illum : ergo fari ratione ad hoc ut esset causa quoad materialA peccati, ut talo, et quoad deformitatem ipsius, satis esset, quod re vera attingeret sua causalitate omnia ista, licet non attingeret ea consulendo, præcipiendo, aut per modum præfinientis subditi regulis moris.

Tandem. Quia si re vera causaliias phy- 181.
sica Dei, et sui decreti pnetinilivi extendi- Eadeiû
tur ad causandum physice materiale pec- jololio
cati, ut talo, et per consequens malitiam 3llà *ri*-
ejus, non est cur excludatur ab hoc, quod tinae
morali modo ea causet, ex eo quod non refelliton
operetur per modum agentis moralis, ideal, per modum agentis subditi regulis inorum ; ergo etc. Antece ens videtur perspicuum. Nam etsi Deus non sit subditus legibus alterius sibi superioris, nec obligetur per obligationem involventem imperfectionem, est tamen subditus, seclusis imperfectionibus, legi suæ sapientiæ dictanti quid sit intrinsece bonum, quidve intrinsece malum : ita ul non possit magis ab ea deflectere, quam si esset obligatus, et subditus cum subjectione involvente infenoritatein, el supponente alium ut sibi superiorem : propter quod dixit Paulus 2 ad Timoth. 2, r 2 Ad
Deus negare s·* ipsum non potest : et si- Tuu0'"*'
militer ob eamdem rat onem in divinis actibus liberis moi alis bonitas reperitnr, el in eis moralis deformitas ut mendacium etc. inveniri nequit : ergo cum ad operandum per modum caubtu moralis primæ, sive morali modo conveniente primo enti, non requiratur ut operetur per modum subditi legibus cum admixtione imperfectionis, sed satis sit operari cum subjectione libera ab imperfectionibus subjectionis, non erit cur Deo causant! (juxta hanc solutionem, quam impugnamus) physice omnia, quæ sunt in peccato, denegetur quod cau?et illa moraliter et morali mo Io, ex eo quod non operetur cuncta ista per modum subditi legibus.

8

Vera solutio tertii argumenti.

IW· X>n Solutio tertii.

Hac igitur omissa solutione, aliter ad argumentum istud (quod una cum suis continuationibus æque militat ut intuenti constabit, contra communem sententiam Theologorum, admittentium adversus Durandum concursum siniultaneum Dei in materiale peccati materialiter sumptum, seu in id quod alias est materiale illius, non tamen in idem materiale formaliter

in *esse* materialis accepti) respondendum est. nemp0 negando antecedens. Et ad probationem distingue, da est major : Præ-*finit ipsum quatenus hic ct nunc est aversio liberti a Deo ut ab objecto,* in ordine et linea physica præc se >umpla, conectenda est: in ordine et linea morali initiative ei radi-caliter tali respectu malitiæ, negar debet. Et eodem pruportionali modi» distinguenda est minor : Aon *alia ratione habet rationem* mn*termlis in esse materiatu formalité? sumpti nisi quatenus hic et nunc est aversio libera a Deo.* in online ct linea physica præ-cise, neganda est : in ordine el linea mo-rab initiativa et ndir.ili ut tali, respectu malitiæ. concedenda erit.

Nec contra hoc vim habet probatio ibi-dem adjuncta. Quia odium Dei ut a volun-late *creata libero* exercitum propterea ha bet formaliter rationem fundamenti ut talis respectu malitiæ, quia pro» edit ab il a, ut est ;ivhio libera a Deo. non Solum in or-dine physico præcise sumpto, sed etiam intra ordinem et lineam moralem initiati-vam. et radicalem respectu malitiæ ibidem invenlæ.

Explicatur hoc ex dictis. Etenim illa aver-sio libera a Deo ut ab objecto hic et nunc exercita habet duo munera madæquata ad distinctos ordines et lineas spectantia, ni-mirum pertinere tum ad ordinem physi-cum præcise, qui alias fondai malitiam, tum etiam ad ordinem moralem, et esse formaliler id quod habet rationem funda-menti, ut talis respectu malitke. El s» cun-dum priorem illam rationem solum expri-mit aver-nonem phys cam a Deo ut ab objecto, non tamen utatine ordinis muralis, sed ab hoc pne^cindit quatenus per hanc præcisioneni signdicatur. quod ut eet sub huc conceptu, non lour de conformitate, aut diflorinitate ejus ad legem,nec de or-dinatione aut de ordinatione illius ad Deum, ut ad ultimum finem lineæ moralis, quamvis involvat ordinem ad eum ut ed ultimum tinem lineæ naturalis et phxsicæ.

Quia secundum omnia, quæ habet ut spec-tat præcise ad l neam physicam, est actus bonus, bonitate naturali et phy?i· a cum præciaioiie sumpta. At secundum poste-riorein rationem exprimit quo i fundet de-feclum ron ormitat s cum directione re-gulæ rationis sive diffbrmiiatem cum illa, et sit radix aversionis a Deo ut ah ultimo lir e lineæ moralis.

Esse autem has duas rationes aliquo modo inter se distinctas patet ex iis quæ initio hujus dubii, numéro 125 innuimiu. et amplius ex illis, quæ infra numero 189 colluentes ea. quæ sparsim tradidimus, dicemus. Hac autem distinctione supposita, tunc islæ dua* rationes ita se habent, ut causa quæ attigerit hic et nunc livere unam, attingit aliam quando utraque e‹» intra latitudinem objecti materialis talh causæ. Nam cum hie duce ratio* es sint inter se identificatae et sint alios insepara-biles, oportet ut causa attingens libere unam ex illis n»mpe priorem et prævidens posteriorem esse inseparabilem ab illi priori, velit saltim indirecte hanc posterio·rem, si utrnque sit intra latitudinem sui objecti adæquati : secus vero quando prior illa ad omnem physicum spectans, es| intra latitudinem objecti adæquati alicujus causæ. cum tamen posterior sit extra talem latitudinem : siquidem nulla causa potest ferri extra suum objecmm adæquatum quantumvis id quod est extra talem latita·dinem. sit identificatum cum eo, quod est intra illam, ut explicatum est.

Quia igitur voluntas creata attingit prio-rem illam rabonem olii Dei ut est libera aversio a Deo, ut ab objecto, quatenus to-tum hoc pertinet ad lineam physicam pnre intra suam lineam considerata, et ratio lalia ad irneam moralem spectans ibidem inventa, est etiam simul cum illa priori in-tra latitudinem obj-cti materialis adæquati voluntatis creatæ, et pnevi letur esse inse-parabilem, saltim hic et nunc al» ea; prop·terea voluntas attingens aversionem libe-ram a Deo hic et nunc ut spectat ad ordinem physicum, attingit etiam, el vult, saltim indirecte, eam ul*pectat ad ordinem moralem jam dictum.

Quia vero intra latitudinem objecti adæ-quali divini decreti est prædicta aversio libera hic et nunc exercita, ut ad ordmem physicum spectat, ex co quud ordinatur ad illum ut ad ultimum finem hujus lineæ, e contra vero eadem aversio est extra lati-tudmem objecti adæquati divinæ causaliU-lis et decreti, ut ad ordinem, et lineam moralem radicaliter initiativam malitiæ spectat, ex eo quod objectum ada*quatom illius, ut operantis entia moralia, est quid-quid ad ip^um ut ad ultimum linem lineæ moralis est ordinabile; idcirco licet divioa causalitas aversionem illam liberam attin-gat secundum priorem rationem, non ideo attingit eam secundum hanc posterioreni»

Unde voluntas creata non ea pnecisa ra-uonepouit eamdem aversionem, ut pertinet ai

id ord'iieiu moralem modo dido, quia attingit caimlem libere, et hic et nunc projette, ut spectat ad ordinem physicum pure intra suum ordinem consideratum ; sed quLi continetur secundum posteriorem rationem intra suum objectum materiale, et providet esse, inseparabilem, saltim hic et nunc a se ipsa, ut spectat ad ord nem naturalem et physicum : seu (quod in idem quoad praesens red t) non ideo voluntas : creata attingit prodictam aversionem ut iniliativam malitiæ moralis, qu«a attingit ipsam quoad illud «s* physicum, quod alias est identificatum cum hac ratione morali ; shl quia attingit eam ut identificatam, et nt petit aversionem a Deo ut ab ultimo fine morali.

*. Polestque hæc eadem solutio sub alia forma rem hanc non parum explicanto à tradi, negando nimirum ante edens, et ad f' probationem respondetur distinguendo mato jorem : *Præfinit ipsum quatenus hic ct nunc ul aversio libera a Deo ut ab objecto,* quoad i I, quo l perfectionis, et actualitatis ac oidinabilitatis in Deum ut in ultimum finem, est in præ licta aversione, concadi poterit : quoad id, quod est in ea imperfectionis , et defectus ordinabilitatis in Deum ut in ultimum finem, seu quoad id, quod hoc modo est inordinabile in Deum, e: per consequens quoad id, quod est in ea contra directionem regulæ rationis, et legis divin®, negari debet.

El eodem proportionali modo distinguenda est minor. Et ad probationem ibidem adjunctam dicendum est, non ideo [ræcis-(si formaliler loquamur) odium Dei prout a voluntate creata habere rationem fundamenti ut talis malitiæ, quia, prout ab ilia, est aversio libera a Deo hic et nunc ; sed quia, prout sic ab illa procedit, connotai et petit, quod procedat ab eadem quoad id. quod est imperfectionis, et defectus positive ordinabilitatis in Deum ut in ultimum finem, et subjectionis ad directionem regulæ rationis, et legis divinae, seu quia eonnolat ut procedat ab illa non solum ut a causa efficiente; sed etiam ut a causa deficiente positive in sua opéraiione ab ordinatione in Deum ut in ultimum finem, eücitque eam ut est aversio ab eodem fine, et contra directionem regulæ rationis. Unde quia Deus per suum decretum præiinitivuin efficaciter causativum rei præiinita? non attingit aversionem bhm li eram odii Dei, wi tantum quoad id. quod perfectionis est, non vero quoad mordinabiliiatem illam, et defectum subjectionis, nec præfinit efficaciter effective voluntatem creatam operari illam aversiohem liberam, ut est causa deficiens modo dicto, nec per pro lictum decretum efficax prédéterminai illarn præ determinatione extrinseca ut est causa sic deficiens, sed précise ut est officiens, ac proinde ut attingens præcise id, quod est perfectionis actualitatis, et or finabdiiatis in Deum, ut in ultimum fin.-in : propterea Deus non præfinit, nec causât aversionem illam liberam, ut est fundamentum malitia.·, licet ipsa voluntas eam hoc modo attingat, et causet.

Desum turque hæc soiutio utroque modo explicata ex D. Thorn, tom. I, 2 quæst. 79 art. 2 in corp, et ad secundum, oc in 2 disc. 37 quæst. 2 art. 2 ad secundum, his verbis : *Illud dicitur ad malum cooperari, quod inclinai ad actionem secundum quod actio deformitati substat, unde mafa est. Hoc autem Deo non convenit : el idea non oportet ul ad matum cooperari dicatur, quamvis actionis illius causa sil, in qua malum consistit, secundum quod influit agenti* es>e, posse, et agere, *el quidquid perfectionis in agente est.* Ubi, ut vid^s. denegat Deo influxum in actionem, ut substat deformitati, seu ut est fundamentum prædictæ deformitatis, quia influit in illam præcise quoad id, quod est perfectionis, et actualitatis in ea, ac proinde præci-e secundum id, quod habet ordinabilitatis in Deum, ut in ultimum finem. Tum etiam, et non parum perspicue desumitur prædicta soluto tdcci ex eodem Angelico Doct. in 2 disl. 37 q. 2 art. 2 nd quintum, cujus verba omnino videnda sunt ad rem hanc melius capiondam, consulloque a nobis hic non apponuntur. quia in hoc dub. num, 176 adducta sunt.

Ufl. D.TU93L

Ex quo etiam fit, nullius esse roboris si 187. objicias, in hac solutione committi nugulionem. Nam idem est in aversione illa libera hic et nunC exercita esse materiale deformitatis ul tale, et pertinere ad lineam moralem ut initium, et radix ejusdem deformitatis, sicut etiam hac duo in idem redeunt cum hoc quod est, qnod illa aversio libera hic ct nunc exer· ita connotet, quod procedat a voluntate ut a deliciente a directione regulæ rationis, ct ordinatione in Deum ut in ultimum finem lineæ moralis : ergo dicere quod voluntas cream causet praedictam aversionem, ut fundamenium malitia?, quia causal illam uc pertinet ad lineam moralem, et esi initium deformitatis

Jr */

•H?

moral s, erit dicere q.iud causit eamdem militiam ut fundamenlüin, qum causai illam, ut fundamentum ; et similiter dicere Deum per suum decretum non causare Illam, ut fundamentum, quia non causal ipsam prodictis modis, erit asserere non esse rausam ejusdem tanquam fundamenti deformitatis, quia non causât illam sic.

Exactio £x dictis igitur constat, rationem fundamenti maliuæ, ut talis non habere aliam rationem priqrem, quæ per mudum quasi naturalis resultantia causée, aut inferat eam, sed ipsmr esse primam, non illatam in genere causa; quasi efficientis ab alia priori ratione prius attacti. El ila sicut si Petrus in quantum homo, verbi gratia, nun attingeretur a sua causa efficiente, mediante al a ratione priuri in eo inventa et prius attacta, tune optime explicaretur suam causam attingere illum ut hominem, quia attingit ip-um ut est animal rationale, ex eo quod hæc est ‹jus diffinitio, et Petrus ul attactus quatenus humo non habet al am titionem priorem, ita quia esse primam radicem malitiæ non supponit in eodem actu aliam rationem prius attactam, quæ quasi per modum natucalis resultantia, et quasi in genere causa efncientis inferat résolutive eam, propila hoc quod est causam secundam attingere prædictam aversionem, ul fundamentum deformitatis, explicandum est non per aliam rationem priurem. sed per ejus diffinitionem, aul quasi diffinitionem : sive per ipsammei ut clarius se ipsam exprimentem, ut in pnteenti continuit : et propterea nulla committitur nugatio. Quia in eo eventu debet expheari id, quod est implicitum, per se ipsum ut magis expliciium, ul iu prædicto exemplo cernere licet.

168. Nec etiam obesi si urgeas, naturalê,
rêpiia. cl physicum prædictæ aversionis hberæ cum omnimoda præcisione sumptum esse subjectum, et causam materialem sui ipsius ut fundamenti malitiæ : quia prius esi lima physica quam moralis, et linea moralis cadit supra lineam physicam, eam necessario præsupponons : ergo ex linea physici potest reddi ratio lineæ moralis, et per runseqUens pu ent rc/nh ratio aversionis libera Dei. ut fundamenti m iliti® ex se ipsa, ul est iu linea n tturali et phys.ea. seu quia attingitur ut ad hanc lineam pertinet.

Solutio. Bespondriiir enim, aversionem illam liberam, ut special ad lineam physb ain, non habere esse subjectum, et causam materbiI' ni ul talem respectu malitiæ, aul ahcujus pertinentis ad rtw moris; sed solum id, quod alias supponitur, ei quas: reçoit supra se genus ct lineam mons. Nam boc ipso quod concipiatur ut subjectum alicujus *ew* morali» reduplicative loquendo, concipitur ut pertinens ad lineam inoris, non vero ut sistens præ-iso in linea, etorilino physico : et ita prædicta linea physica. ut talis et eum præcisiono considérai non habet inferre lineam moralem, neque ex hoc quod quis attingat lin» am phocam præctse quia talem, potest reddi ratio quare attingit ineam muralem, seu ipsanmieilineam physicam, quatenus reduplicative, el formaliler loquendo fundat lineam moralem, et deformitatem ad regulas moris.

Ex quibus omnibus manet adhuc perspicuius id, quod nuper num. 183 dicebamus. Nimirum quod etsi in aversione libera, quæ est ;n odio Dei, sint alias inseparabiliter hæ du® ratio, es» nempe quod pertineat ad lineam physicam cum precisions sumptam, ei simul etiam ad lineam moralem, tam ul est mala formaliler, quam ut reduplicative loquendo est fundamentum, seu initium ejusdem malitiæ; nihilominus hæc duo munera sunt aliquo modo distincta. Tum quia ut modo dicebamus, et supra etiam insinuavimus hæ duas rationes sive munera pertinent ad distinctas lineas, ac proinde debent esso aliquo modo distincta. j-

Tum etiam : quia hæc aversio libera, ut præcise spectat ad ordinem physicum, habet respicere tanquam ‹ausam sui proximim, voluntatem creatum ut eflicienkm præcise, non vero lurinaliter ut delicientem. At ul pertinet ad lineam moralem, et ut initiat el fundat malitiam, respicit tanquam causam proximam sui, eamiem voluntatem ut delicientem, alioqui nequiret esse causa hujus initii, et fundamenti mibtiæ. El ita secundum priorem illa® consideralionem ha cl inspb ere idam Unquam causam secandam, ac proinde ut subordination Deo ut primo efficienti. Ceterum secundum hanc posteriorem consideratiunem dicit ha itudinem ad prædictam voluntatem, ul ml rausam prmam in ratTOiie delicientis, et per consequens ut ad causam non subordinaiam Deu in hoc ordine. t

Tum deinde : quia (ut supra initio hojus dubii tetigimus, et cx nuper dictis colligitur aversio illa bbera udâ Dei, ut pertinet ad lineam physicam cum præcisione accepi tm. non exprimit, nec per se requirit, quaulU®

quantum e?t ex vi su® lineæ sic suniptæ, ordinem ad regulas moris, nec ordinem istum, aut prodictas regulas per se, et e.x vi praodicte hneæ connotât : secus vero si consideretur ut fundat ei initiat uuililiain. Nam secundum hanc considerationem indispensabiliter, et ex vi sua connotai prodictum ordinem et regulas.

Turn denique : quia (ut supra'etiam innuimus) prædicta aversio libera, ut pertinei præi'iéc ad lineam physicam, importat oniuiein ad Deum ut ad ultimum finem hujus lineæ, quia est bona bonitate prædse naturali el physica; non tamen dicit, Dec connotat ex vi su® lineæ præcise ordinem accessus, vel recessus a Deo, ut est finis lineæ moralis, licet alias hæc duo sint inter se connexa. Cæterum ut fundat, et initiat malitiam, saltim connotai ex vi hujus conceptus prodictum ordinem recessus formalis, et dicit in recto recessum initialhum, et fundamentalem a Deo, ut ab ultimo line morum.

Sciulio confirmationis tertii argumenti.

W. Ad primam, confirmationem tertii argu-
11 menti distinguenda est major : *Nisi quia* ftzz *materiale est ens positivum secundum,* nihil exprimens, secundum aliquem sui conceptum cum procisione sum pium, aversionis a Deo ut ab ultimo fine totius lineæ moralis, concedenda est : *Nisi quia talc ma· Uriah est ens positivum secundum,* cum expressione tamen secundum aliquem sui conceptum aversionis a Deo ul ab ultimo fino entis moralis, neganda est. Quia materiale peccati materialiter sumptum, nihil exprimit, ul est sub hoc conceptu, de aversione prædicta a Doo ul ab ultimo fine : et deinde eodem proportionali modo distinguenda est minor. Nam materiale peccati ut formaliler est materiale illius, est ens pos.tivum secundum, cum expressione tamen, saltim in obliquo, aversionis prm dici® : el ita negari debet consequentia quoad prodictum materiale ut talo, et seαα-famid, quod exprimit, ut reduplicative loquendo, est fundamentum malitiæ. Nam ?ieot voluntas creata est prima causa deficient, et non subordinatur Deo ut delicioli, ita sub hac consideratione influit in peccatum; et prædictum materiale expriceris initiative hanc deficientiam respicit Sam per modum prima» causie delicientis.. et non subordinate Deo, ut influenti per suum decretum eflicaciier eflectivum rei prælmitæ. Quamvis idemmel materiale quoad id, quod implicito dicit, scilicet quoad rationes non exprimentes malitiam et defectum, efficaciter sit a Deo præiinitum : ex eo quod secundum istas rationes nun operatur voluntas creata, ut deliciens al> ordine ad Deum ut ultimum linent ; -sed ut efficiens, et ordinans id, quod efficit in eamdem ut in ultimum hnorn saltim lineæ physic®, ot naturalis.

§ xn.

Respondetur quarto argumento adeersariorum.

Ad quartum negandum est antecedent et ad probationem patet ex dictis distinguendum esse antecedens : *Debet etiam prædiffinire illud quoad portionem illam particularem entis,* prout special ad lineam physicam cum præcisionc sumptam, concedendum est : prout perlinet ad lineam moralem, et non utcumque, eed per modum initii malitiu\moralis repert® in odio Dei, negandum est. Et deinde neganda est consequentia. Nam porbo illa entis, ul est hæc numero porlio pertinens ad lineam physicam, ad summum petit rationem differentialem odii, ut spectat ad eamdem lineam : cum tamen ratio fundamenti malitiæ, ut talis, consistat in hoc, quod exigat differentiam propriam odii, ut est mala moraliter, el pertinet ad lii eam moralem.

KU, Ad quartum.

Nec refert si urgens, Deum non solum præfiniro portionem illam entis ut est hæc numero, et est quasi individuum ut sic dicamus) quasi genencuni, sive analogum innne liate contentum sub enie, ut spectante ad lineam physicam, sed etiam ut est eodem proportionali modo hæc numero portio entis moralis, ut pertinentis ad lineam nioialem, ul cx dictis num. 173 indetur constare : sicut etiam prædiffinit eumdem actum ul est actus moralis, et individuum genericum in genere inoris immediate contentum sub actu morali ut sic, ut ex dictis etiam palet : ergo prædiffinit eiiaxn ipsum ut dicit materiale peccati quatenus tale. Patet consequentia. Quia essentia prodicti individui generic! ei moralis, nempe illius numero portionis, quæ contrahitur per hanc numero differentiam odii, sila esse videtur in hoc, quod exigat prodictam numero differentiam odii : et in hoc

193. Replica nutanda

ipso videtur consistere ratio ejusdem portion s ui est suo inodo fundamentum, et initium malitiæ.

191. Res|>ondeturenim ex dictis, distinguendo ant€<æd·'us Et si sensus illius s t, quud Deus praiiflinit hanc numero portionem entis moralis inclusam in actu odii secundum omne id, quod importat ut spectat ad lineam moralem, negari debet : secus vero si sensus illius sit. quod prædifiîniat prædietaui portionem secundum aliquod munus. quo l hai.et ut specta ad pr.edictam limam : sicut etiam pnedifrinit rationem actus moralis, et hujus numero portionis actus moralis, utostindivi iuum genericum immediate contentum sub actu morali ut sic, non quidem adequate sumptum quoad omnia, quæ habet ut spectat ad l.neam moralem, sed secundum aliquod ex muneribus, quod intra talem lineam exercet. Deinde neganda est cons-queotia. Et ad probationem negandum est rauonem illius numero portionis entis moral.s, aut actus moralis pra^difnnitam a Deo, sitam esse in hoc, quod exigat illam numero rationem differentialem odi» Dei. de qua ibi ht sermo, nempe illam numero njahtiam odii Quia prædicta porlio quoad id. quod cad t sub pradiflioitione eficaci Dei, præsc.ndit ab Omni morali malitia.

10'. Elaciditio recolflAdi.

Exphdatur hoc. Etenim sicut alæquata ratio animans non est esse contrahibilem per suas differentia?*, vel dicere ordinem ad illas, quamvis hoc alias spectet ad ipsum, et propterea animal potest concipi sub conceptu animalis, nempe sub conceptu viventis sensibilis, quin concipiatur sub illo munere contrahibibtatis per suas differentias, et animal ut est in homine, verbi grana, concipitur, ut est vivens sensibile, qmn ut ibidtiu est, possit concipi per modum conirahibilis per alias differentias, praterquam per differentias proprias hominis : et similiter licet porlio ammalitatis, quæ est in homine, vel Petro idemdicetur cum rat onalitate, et PelreiUue ipsius, non tamen adæquata ratio iulis portionis est, quud idcntiticetur cum pre dict s differentiis, aut quod exigat illas tanquam i i cum quo i lentiheatur : et idcirco prædicta portio potest concipi non concip.endo aliquid de hoc munere, de hacque identifications, et exigentia, licet alias talis portio concepta quoad omnia munera, quæ habet debeat concipi cum prædicta identiheatione. et exigentia illius : et ita in illo priori antequam intelligatur idoutificari eum rationalitate aut Petreitate. vel exigere liane identilirauonein , habet rationem individui penerici immediate contenu sub animali ut sic, non consistentis ut est sub bac præcisione in hoc quod identifleetur cum hac numero rationalitate, aut in hoc quod exigat illam, sed in alio prion munere, quod potest explicari per hoc, quod dicat rationem individui quasi generic! » et inadéquat! adhuc intra rationem individui generid, quæ sit talis conditionis ut alios identiGcetur cum hac numero rationalitate, aliasque exuat illam : non secus proportione servata, ac idem animal potest considerari secundum se præcise, et ut præit se ipsumut identiticabile cum suis differentiis, necnon quatenus est identiticabile cum illis, et contrahibile per eas : et secundum priorem considerationem non dicit illas adhuc in obliquo et m confuso, sed dicit formalitatem quamdam talis conditionis ut alias dicat ipsas, secus vero secundum posteriorem. SHH

Ita etiam, proportione servata, illa numero portio entis moralis, quæ imbibitur in actu odii Dei, necnon et illa numero portio actus moralis, quæ contrahitur per hanc numero rationem odii, non consistunt ælæquate m hoc quod illa in^bibatur in hoc numero actu odii, et exigat ejus rationem specificam individuatam tanquam aliquid cum quo identdicetur, hæc vero contrahatur per malitiam moralem ipsius cum caque idencificetur et illam exigat, licet alias hæc omnia sint ibidem inseparabiliter conjuncta; sed prater hoc munus illa numero porlio entis monilis, ut est hæc numero portio, et similiter illa numero portio actus moralis, ut etiam est hæc numero porlio, habet aliud munus sibi inadæquatum, quod potest expliciri per hoc, quod sit portio talis conditionis, ut alias exigat idenlificari et contrahi per hanc nurnero malitiam odii : quod tamen non habet, nec habere potest hæc numero, verbi gratia portio entis, quæ imbibitur in actu amoris Dei, nec alia numero porlio ejusdem entis, quæ imbibitur in alio numero actu odii. Nam illa non potest idenlificari cum aliqua ex differentiis propriis odri, nec hæc cum ratione specifica odii, individuals tamen per illam numero d.fferentiam indixidualem, per quam individuatur odium Dei, in quo prior illa portio cuts imbibebatur : quamvis possit imbibi in eodem odio secundum speciem, ind viduato tamen per aliam rationem individualem odii. 1)5

Unde

DISP. X, DUB. VII.

tnde hæc numero portio entis, aut hæc numero portio actus moralis non cadit sub divina prædifliniiiono efficaciter causuliva n*i prædifiinitæ, secundum omnia hæc munera, licet alias sint inseparabiliter nexa, et identificata : quia unum ex illis dicens rationem fundamenti malitiæ, ut fundamentum illius est, habet esse extra latitudinem objecti adæquati materialis divini decreti, ut ex supra dictis constat; sed quoad munus jam explicatum, nempe ut dicit rationem inadæquatam sui, ut est individuum genoricum, aut quasi genericum : quæ potest explicari per hoc quod sit talis conditionis ut alias exigat rationem illam differentialem, et individuam odii, licet ex vi pnedicti muneris eam non exigat, sed ab ea modo supra dicto præscindat.

Posselque hæc solutio sub aliis verbis non parum rem hanc elucidantibus tradi, u nempe distinguendo antecedens. Et si sensus illius sit, quod prædifûniat hanc numero portionem entis moralis, ut formaliter et Reduplicative transcendit hanc numero rationem individualem odii contrahentem ; ejus specificam, ct atomam rationem, vel quatenus transcendit alias rationes formaliter, vel fundamentaliter malas ut tales, negandum est. Quia transcendens, ut reduplicative transcendens, exigit id, in quo transcenditur, ac proinde illa numero portio entis sub conceptu transcendentis in prædictis rationibus exiget illas, eritque, juxta dicta , quodammodo fundamentum earum ut tale. Si vero sensus sit, quod Deus prædiffiniat prædictum numero portionem, non ut formaliter, et reduplicative transcendentem in his numero rationibus, sed materialiter, id est, illam quæ alias est transcendens, concedendum est. Quia (ut dicebamus) sicut in ente in sua amplitudine sunt duo munera inadæquala, scilicet et sua propria ratio exprimens *esse,* ct simul esse transcendibile in omnibus differentiis, ita in hac numero portione entis, ut est individuum quasi genericum, sive analogum immediate contentum sub ente, seu non mediante differentia specifica, sunt duo munera inadæquata, scilicet esse formaliter transcendentem in illis peculiaribus ralioI oibus hujus numero odii Dei ut mali, sive formaliler, sive initiative, ct fundamentaliter; et esse id, quod alias transcenditur in illis. El secundum illam priorem consteralionem infert, et connotât malitiam, eiigilque illam, et propterea non præfinitur a Deo; secus vero secundum posteriorem.

Salmanl. Curs. thcol&j., loin. //.

Sicut etiam præfinitur ab ipso quævis numero portio entis transcendens alias rationes, nec formaliler, nec initiative malas, etiamsi talis portio per modum transcendentis consideretur.

Nec tandem refert si ulterius urgeas, 158.
tum quod agens perfectissimum, et perfectissimo modo operans pertingit usque ad ultimas differentias rei, alioqui non versaretur perfectissime circa talem rem : ergo si semel Deus (qui est agens perfectissimum, et perfectissimo modo operans) efficaciter prædiflinit actum odii, secundum rationem generalem entis, aut actus moralis, ct secundum quod est inadequate individuum genericum, aut quasi genericum immediate contentum sub his rationibus, pertinget etiam ad alias rationes ulteriores, ct differentiates ejusdem odii, quæque sunt ejusdem lineæ moralis. Tum etiam : quia si illa ratio inadæquata, quam Deus efficaciter per suum decretum attingit, est talis conditionis ut alias petat nexum cum malitia, et sit de ejus conceptu exigere alias malitiam quatenus cadit sub divina prædiffinitione : ergo prædiffinitur ut alias exigit eamdem malitiam : et per consequens saltim remote erit volita a Deo eadem malitia, quod videtur inconveniens.

Alia replica.

Respondetur enim ad primam ex his impugnationibus, distinguendo antecedens : *Ad ultimas differentias rei* in *esse* entis considerata·, negandum est, quoties sunt extra latitudinem ejusdem, ut habet rationem termini respectu causalilatis sui agentis, /Id *ultimas differentias rei* in *esse* termini considerat®, concedendum est. Et deinde neganda est consequentia. Quia ratio illa individui generici, aut quasi generici immediate contenti sub ente morali ut sic, habet esse rationem omnino ultimam intra lineam termini, et effectus divini decreti efficaciter causativi, licet non intra lineam entis ut est ens. Et ita quia rationes alite ultimiores intra lineam entis, quæ dicunt, vel connotant malitiam, sunt extra latitudinem ejusdem ut est terminus, vel objectum divinæ causalitatis, propterea licet Deus sit agens perfectissimum, et perfectissimo modo operans, non debet rationes has attingere, sed potius ob hanc rationem perfectissimi agentis jam dicti, oppositum ei competet.

IOT. Diluitor quoad prinum Hupufnaboaem

Ex quo etiam intelligitur id. quod in 250,
hunc locum remisimus, nempe cur dum numero 174 diximus, individuum genericum, aut quasi genericum immediate con-

ia

tentum sub ente, aut actu morali ut sic, et repertum alias in actu o lii Dei, si sumatur secundum illud munus inadæqnatum ibidem insinuatum proscindere a malitia, tunc ibidem rationem hujus reddentes addidimus particulam illam in *este rei,* et asseruimus, quod circa prædictum individuum, ut est sub illo conceptu, el ex vi prædicli muneris secundum se, et in w* rei sumpti, non agitur de conformitate, aut difformitale ad legem, ner consideratur ul capax, aut incapax in ewe rei alicujus bis rationibus determinate sumptæ.

Ex nuper igitur dictis inlelligitur, cur hoc loquendi modo usi sumus. Nam ratio illa entis, aut actus moralis, ut est individuum genericum, aut quasi genericum, contentum immediato suh ente, aut actu morali, et modo ibidem dicto sumpta, aliter proscindit considerata in mr rei a conformitale, aut difformitale a lege, et aliter in *tsse* termini divinæ causalitatis, et nrodlffinitionis. Nam in w rei concepta proscindit, ut supra dicebamus, ab istis : quia ut est sub illo conceptu el numero, non agitur de eis, nec consideratur ut capax, aut incapax illarum, ac proindo non negatur ei capacitas ad prodictam diffomiitatem, aul conformitatem, nec ei concediitur : et ita in m rei potest, et debet in sequenti signo, ei ex vi alterius muneris habere diflormitatem ad legem. Cæterum ut est terminus divinæ causalitatis, et prodiflinitionis, proscindit hoc modo a con - formitate, et difformitale, quatenus prodicta ralio individui generici attingitur a Deo quoad hoc munus sic proscindendi in M rei in illo priori signo : et insuper habet quod in *cue* termini divinæ causalitatis negetur oi capacitas ad difformitatem respectu legis. Quia licet in *esse* rei ratio ha c individui generici non sit ratio ultima, se l ulterius contnthibilis, sive determinabilis, et ita in sequenti signu, ct ratione alterius muneris contrahitur, sive determinatur in *esse* rei per capacitatem, et necessitatem ad diffonmtatem cum lege, nec non per ipsam ditfonniiatem ; attamen in *esse* termini divinæ prodiflinUiOnis, et causalitatis illa est ratio ultima non ulterius contrahibilis per rationes subséquentes capa» itatis, et necessitatis ad diffurmilalem cum lege, vel per ditïurmilatent ipsam : el ita in *rsse* termini, ita proscindit ab iis, ut cuncta hæc ilii denegentur, eique repugnent. Quamvis concedi, vel admitti possit, quod in illo eodem signo termini, el effectus divinæ pradiffinilionis formaliter sumpti, Labent, si adæquate concipiatur, quod per illationem bonæ consequentia?, et modo in sequenti numero explicando, deducatur defectus, et malitia, a sola voluntate creata in vi causalitatis infallibiliter ponenda.

Ad secundam vero impugnationem dis- /4
Unguendum est antecedens : ita ut illa ra- ~
tio individui generici immediate contenti <4tu-
sub actu morali habeat intrinsece, quatenus cadit sub divina pnediftinitione, exigere alias malitiam per exigentiam bona* consequentiie aliunde ex vi causalitatis, seu ex vi alterius causæ deductæ, transeat: per exigentiam causalitatis divini decreti, negetur. Idest, licet demus, quod sit de conceptu illius individui generici immediate contenti sub actu morali ut sic, quod quatenus cadit sub divino decreto, exigit ut debeat deduci per infallibilem consequentiam conjunctio alias illius cum malitia : non tamen debet, aut potest hæc infallibilis consequentia fundari in vi causalitatis urtæ ex divina prædiffiniiione, sed in alia causa, et causahtate illius nempe in voluntate creata, et ejus influxu, qui alias et non ex vi divini decreti eBicaciter causativi rei prædiflinitn ; sed ex vi defectibiiitaiis ejusdem voluntatis connolando tamen decretum permissivum Dei de malitia, infallibiliter ponetur.

Ei deinde debet eodem proportionali modo distingui consequens primæ consequentia*, et negari secunda consequentia. Vel poterit negari utraque consequentia. Prima quidem, quoniam Deum prædiffinire ui illud individuum genericum immediate contentum sub actu morali ut sic alias exigat malitiam, denotat quod pnediffinido Dei sit causa, quod aliunde, idest, ex parte voluntatis creatæ conjungatur malitia, quod tamen non est admittendum. Secunda vero consequentia etiam est neganda. Quia ad hoc ut saltim remote esset volita a Deo malitia, desiderabatur, quod illa ratio individui generici quatenus cadit sub divina prædiflinitione exigeret per exigentiam causalitatis divini decreti, et non per solam exigentiam bonæ consequenti®, aliunde ut ex causa maliliæ, et conjunctionis cum illa deductam, quod alias conjungatur cum ealein malitia. Per quæ etiam, et per illa quæ numero præcedenli diximus (debite tamen applicata) fiunt nota ea, quæ in hunc etiam locum num. 173 remisimus.

§ XIII.

§xni.

Satisfit Iribus confirmationibus quarti argumenti.

Ad primant coniirmalionein quarti argumenti distinguendum est antecedens : St *facial quod per eamdem præfinilioncm præfailum tsl,* et sistendo in eo quod per eam prælinilum est, negari debet : non sistendo in eo quod per eam prætinitum est, ut re vera nun sistit, concedendum est. Et ad probationem in contrarium debet distingui antecedens : *Data hac prædiffinitione idem eril voluntatem facere quod per cam præfinitum est, ac libere Deum odio habere,* ut odium pertinet ad lineum physicam, concedendum est antecedens de voluntate sistente in eo quod præfinitum est : ut odium pertinet ad lineam moralem et est formaliter malum, aut habet rationem fundamenti ul tab's respectu maliliæ, negari debet de eadem voluntate ut tali, seu sistente in eo quod a Deo prædelinitum est. Et deinde neganda est consequentia. Quia voluntas creata non peccat dmn libere Deum odit, quia elicit illud odium ut pertinet ad lineam physicam, et secundum eam rationem, qua praefinitum est per prædictum decretum ; sed quia elicit illud, ut spectat ad lineam moralem, el habet deformitatem ad legem, el recessum a Deo ut ultimo line.

fc- Explicatur hoc. Etenim Deus eflicaciter pralinit per suum decretam odium sui, prout est intra lineam physicam praecise, et quoad rationes aliquo modo morales jam dictas : non vero ut exprimit deformitatem, aut fundamentum illius ut tale : et ideo si voluntas creata præcise vellet id ad quod Deus prædiflinit, non peccaret : quod si peccat ideo est, quia ultra se extendit, nempe quia elicit illud odium, ut est dissonum legi, et ut est aversio a Deo ut ultimo fine lineæ moralis. Nam hoc ipso quod tale odium sic sumptum, sit intra 11neam sui objecti, saltim materialis extends, non vero intra lineam objecti materialis extensivi Dei, et prævideat illud secundum hanc rationem subsequi ad illam entiutem, prout ab eadem voluntate creata fielam, vult indirecte ipsum ut malum, et qpatenus est aversio a Deo ut ultimo fine, 'l hoc quidem sua culpa : siquidem decretam illud præfinilivuin non tollit libertatem prædictæ voluntatis creatæ, ut in hac disputatione a numero 7 8 usque ad numerum lil ostendimus : nec talis aversio, et malitia sequitur, aut ost nexa cum eotlem odio ex vi decreti ; quippe quæ sunt extra latitudinem objecti adæqaati illius. Et ita quod voluntas creata, tunc eliciat odium Dei ut malum, provenit ab ipsa libere discedente per excessum a decreto prælinitivo, quo Deus idem odium intra lineam physicam sumptum, et ut præscindit a malitia etiam initiative pnefinivit. Sed de hoc iterum in hoc eodem dub. sermo redibit.

203. Ad alba formam io eidem confirmatione addnetara.

Ex quo ad aliam formam, qua hæc eadem prima confirmatio urgetur, dicendum est. quod licet voluntas creata debeat non sequi divinam prædiffinitionem ad materiale odii materialiter sumptum, et ut pertinet ad lineam physicam, ad hoc ut non pnccor, quia in sensu composito quod sequatur illam, nequit non excedere ab ea, ut explicatum est; nihilominus hoc non provenit ex eo quod illa pnediffinilio sit ad malum, vel ad fundamentum illius ut tale, sed quia voluntas propter sui defoctibilitatem nequit in sensu composito quod sectetur talem prædiffinitionem quoad id, ad quod inclinat, sequi illam (ut sic dicamus) ad unguem, quin simul sua culpa aliquid defecluosum apponat ut explicatum est : et ita talis culpa, aut fundamentum illius ut tale non debent refundi in Deum. Videantur tamen circa hæc omnia quæ in explicatione sensus compositi, et divisi dubio quinto hujus disputat, diximus.

Explicatur' ciemplo.

Potestque hoc explicari exemplo alicujus invisentis fœminam ægrotantem. Nam si sæpius experimento cognovisset se ex tali visitatione, alias bona, in peccatum inci? disse; tunc licet non incitaretur ad eadem fœmina ad malum, sed potius ad bonum, deberet non invisere illam, non quidem ob defectum fœminæ, aut quia illa visitatio ut bona ex se inclinet ad malum ; sed quia ipse in sensu composito quod visitet illam, est in periculo morali excedendi, et moraliler loquendo excedet.

201. Ad secundam ^onen^ tioneo.

Ad secundam confirmationem ejusdem quarti argumenti, concedendum est antecedens quoad priorem partem, nempe quod si Deus consuleret efficaciter elici materiale odii Dei materialiter sumptum, vel præciperet, aut lege permissiva ipsum permitteret. peccaret : non tamem inde spqoitur eum peccaturum, aut esse peccati causam, ex eo quod per modum causæ universalis, et primæ, ac proinde per suum decretum efficaciter præfinitivum causer materiale illius materialiter consideratum. Et ratio

disparitatis est. Quoniam agens morale, et ad lineam moralem spectans per modum consulentis, aut pnecipientis, vel modo dicto permittentis aliquid efficaciter fieri, debet in suo consilio, præcepto, aut permissione attendere ad omnia, quæ infallibiliter sequuntur ad actionem illam efficacem, el eam inseparabiliter concomitanlur, ex quibus vitiari possit, ut ex communi Theologorum sententia constat. Et propterea Deus non<{uam consuluit, aut praecepit aliquid efficaciter fieri, quod attentis omnibus esset absolute, et simpliciter malum. Et ita si Deus ul agens ad lineam moralem spectans per modum consulentis consuleret efficaciter elici, aut diligi materiale odii adhuc materialiter sumptum, peccaret : quia illi actui, ut efficaciter elicito, conjuncta est inseparabiliter malitia. Cæterum ut prima causa physica, tantum debet attendere ad lineam physicam, et ad ea, quæ sunt hujus line®, nempe ad rationem entis physici per participationem. Et ita potest praefinire actum peccati quoad materiale physice sumptum. licet alias sit ei aliunde, nempe ex parte voluntatis creata· annexa malitia. Unde etsi hæc pnediffinitio efficax Dei sit efficacior, quam purum consilium, aut præceptum ; non tamen ejus efficacitas se extendit ad odium, ut malum moraliter, aut est fundamentum malitim, propter rationes datas : secus tamen consilium, ut explicatum est.

905. Ad id vero, quod in secunda parte antecedentis dicitur, satis constat ex dictis, quomodo etsi Deus concurrat ad materiale peccati materialiter sumptum, non ideo influit concursu simullaneo ad illud, ut materiale. Ad illud autem, quod ibidem asseritur, nempe quod hoc ipso, quod Deus præfiniat actum odii quoad materiale, est causa cogitationis suadentis tale odium, et per consequens influit consulendo, dicendum est. Deum causare illam cogitationem præcise quoad materiale materialiter sumptum, idest, non prout est causa illius pravæ voluntatis : el ita non causare illam consulendo, sed eo proportionali modo, quo causât idem odium : el ita licet causet consilium quo quis sibi malum consiliatur; non tamen causai illud consiliando, sed alio.modo.

i b

Elucidatio. Possuntque solutiones confirmationum hujus quarti argumenti elucidari exemplo concursus concomitantis ad materiale peccati jam dictum, quem tamen certum est Deum exhibere absque eo quod sil causa peccati, et tamen confirmationes istæ diam militant contra hunc concursum, et non alio modo possunt solvi (saltim denegata scientia media, quam tamen denegandam esse constat ex dictis in tractatu de Scientia Dei) nisi eo, quem nos diximus, debita tamen proportione ad illas tunc applicato.

Ad tertiam confirmationem patet ei dictis, hanc pnediffinitionem nec esso contra Dei bonitatem, nec contra viscera misericordi», nec tandem contra justitiam. Non quidem contra Dei bonitatem : siquidem non est respectu peccati, ut talis, nec respectu materialis ejusdem peccati, ul fundat malitiam, aut secundum quod habel illam infallibiliter annexam; sed respectu materialis, quod alias illam fundat, cuique alias malitia annectitur. Sic autem prædiffinire materiale peccati non est contra summam Dei bonitatem; sed potius ad primam , et universalissimam voluntatem primi entis spectat, ut ex dictis dubiis præced. constat. Sicut nec influere per concursum concomitantem in prædictum materiale sic sumptum eamdem bonitatem dedecet.

Et similiter nec hic modus prædiffiniendi materiale peccati est conira viscera misericordi» Dei, quibus expetit salutem omnium. Quia voluntas illa , qua Deus desiderat omnium salutem, tantum est voluntas antecedens, saltim involvens tantummodo voluntatem dandi auxilia sufficientia, et non denegandi ea, quæ sunt debita : at licet Deus præfiniat, modo dicto, materiale peccati, habet simul voluntatem dandi auxilia sufficientia, nec denegat aliquod debitum. Quia (ut ex dictis, et cx dicendis in hoc dubio patebit) praefinitio efficax ad vitandum peccatum, quæ tunc non datur, nec est de numero eorum, quæ requiruntur ad danda auxilia sufficientia, nec est debita hic et nunc. Sicut licet Deus non influat actu, et in exercitio concomilanter ad actus bonos cadentes sub præcepto, non ideo non habet voluntatem antecedentem observationis illorum præceptoruin, aut salutis omnium, quia præstat auxilia sufficientia ad illam observationem. et ille concursus non requiritur ad hoc. ut dentur prædicta auxilia sufficientia; nec esi hic et nunc debitus.

Nec tandem prædicta prædiffinitio est contra justitiam : siquidem nec inclinat ad malum, ut tale, nec ex vi ejus sequitur infallibiliter malitia. licet alias aliunde subsequatur, nec tandem tollit libertatem, nt ex dictis in dubiis præcedenlibus constat. Unde sicut optime componitur, quod Deus ex justitia remunerati va (modo Uimen alibi (angendo) conferat internam beatitudinem justis propter bona opera, quæ patraverunt media prædiffinitiono efficaci ad illa, non obstante quod talia opera infallibiliter concomitata sunt talem prædiffinitionem, et non utcumque, sed ita ut ex ea infallibiliter sequantur in vi causalitatis; non vero præcise aliunde ; et hoc non ob aliud nisi, quia cum hac prædiffinitione salvatur libertas, et pone ad illa opera non patranda; ita potiori ratione non erit contra justitiam punitivam punire reprobum propter peccata, quæ infallibiliter concomitata sunt prædiffinilionem ad materiale illorum peccatorum materialiter sumptum : siquidem peccata non subsequuntur ad prædiffinitionem ex vi illius, etin vi causalitatis, sed aiiunde, H ox defectu voluntatis, et hæc manet libera : ac proinde cum adhuc posita prædiffinitione possit non peccare, ad idque teneatur. et nihilominus peccet, merito punitur.

Maxime quia (ut infra dicemus) cum Deus sit universalis provisor voluntatis creata* ex se defectibilis, debet, nisi velit uti superabundant! sua misericordia (qua tamen non semper uti videtur valde conveniens ad plures, et valde honestos fines) concurrere cum eadem voluntate ad materiale peccati, et hoc ipso quod nequeat concurrere nisi præeundo sua voluntate efficaci ad concursum creature, ex eo quod hoc ad rationem primæ, et universalissimæ voluntutis requiritur, ut ex dictis patet, debet quandoque præire prædifiiniendo materiale peccati materialiter sumptum. Et ideo sicut quia ad providentiam humani judicis multoties spectat permittere peccata ; propterea licet moraliter loquendo sit certum ex ea permissione subsequenda esse; nihilominus non ideo injuste illa punit : ita in præsenti proportione servata philosophandum esu

§ XIV.

Fittbtiain reliquis argumentis opposite sententia·.

Ad quintum neganda est sequela quoad utramque partem. Et ad probationem prio- v» ïw dicendum est, quod etsi Deus prædifiiniat efficaciter materiale peccati materialiter sumptum; nihilominus homo non habet rationabilem excusationem sui peccati : quia quod peccatum illud infallibiliter fiat, non provenit ex divina prædiffinitione : siquidem est extra objectum illius adæquatum, ut ostensum est; sed aliunde, nimirum ex ipsa voluntate creata, quæ propter sui defectibilitatem non facit præcise id, ad quod per hanc prædiffinitionem inclinatur, sed ulterius se extendit volendo indirecte malitiam adjunctam materiali peccati materialiter sumpto, quod a Deo prædiflinitur.

Unde etsi posito decreto efficaci Dei, sit infallibile voluntatem peccaturam; nihilominus hæc infallibilitas non est infallibilitas (ut aiunt) consequentis, idest, causalitatis divini decreti in ipsum peccatum; sed est infallibilitas consequent^, hoc est, ideo futurum est infallibiliter peccatum, quia per legitimam consequentiam sequitur, hæc duo conjungenda esse, nimirum decretum efficax Dei de materiali peccati materialiter sumpto, el peccatum ejusdem voluntatis, licet bonitas infallibilis hujus Consequenti© aliunde proveniat, nimirum ex natura ipsius voluntatis creatæ, quæ (ut nuper dicebamus) propter sui defectibilitatem nunquam sequetur ductum divini decreti, quin ex se ipsa habeat, quod ultra se extendat ad volendum indirecte peccatum, licet possit ad illud volendum non se extendere.

SOS. Explirttar. Potestque hoc explicari ex eo quod hæc rationabilis excusatio peccati posito decreto prædiffinitivo Dei ad materiale jam dictum, solum posset admitti, vel ex eo quod decretum istud tolleret libertatem voluntatis creatæ, vel quia decretum oppositum, et incomposibile cum isto, quo Deus efficaciter prædifliniret victoriam illius tentationis, esset debitum voluntati creatæ in ea tentatione constitutae, vel tandem quia decretum prædiffinitivum respectu materialis, quod est in peccato, haberet ex se vim causativam respectu ejusdem peccati : at non primum, ut constat ex iis, quæ a numero 78 usque ad num. 12 i diximus : nec etiam secundum, siquidem voluntati defeclibili, el multoties peccanti, qualis est voluntas creata, non est semper debitum decretum efficaciter prædiffinitivum victori» tentationum, nam hoc decretum trahit secum infallibiliter talem victoriam, et ideo si hoc semper ei esset debitum, nunquam peccaret, neque esset voluntas defectibilis : nec tandem tertium, propter illa, quæ nuper diximus : el ita non est unde hæc ra-

tionabilis excusatio peccati, posito prodicto decreto efficaci, desumatur.

Potest autem hoc ipsum adhuc magis elucidari, si admittatur doctrina quæd&m satis probabilis, nempe Deum efficaciter prædiflinientem materiale peccati materialiter sumptum habere prius prioritaie *a quo,* licet non *in quo* tinodo tamen alibi insinuato) decretum permittendi peccatum, seu denegandi gratiam efficacem, per quam vitandum erat : posito autem hoc decreto sequitur infaliibiliter infallibilkate consequentiæ, non consequentis, quod voluntas creata peccet, ex eo quod nunquam hæc duo, ex defectu tamen voluntatis creatu· conjungentur, nempe, quod Deus nolit tribuere gratiam efficacem ad vitandum peccatum, et nihilominus vitetur : et ita ipsum peccatum ut infaliibiliter futurum infaliibilitate consequently procedit in aliquo genere causa· decretum, quo efficaciter prædiffinitur materiale illius jam dictura : siquidem aliquo modo disponit ex parte objecti ad idem decretum : et propterea licet Deus habeat decretum efficax prælinitivum respectu illius materialis, non excusabitur rationabiliter voluntas creata à peccato, quod committit : ex eo quod tale peccatum fuit aliquo modo causa, et occasio in genere cauta materialis respectu illius decreti quoad suam terminationem passivam considerati. Et licet respectu prini® permissionis, seu decreti permissivi ejusdem peccati, non concurreret eodem modo ad illud voluntas, nempe in genere causa· materialis, et dispositive respectu terminationis passive illius; nihilominus non idcirco voluntas haberet rationabilem excusationem sui peccati posito hoc decreto permlssivo : siquidem »ut dieebamtle) gratia efficax, quæ per hoc decretum denegatur, non est débita; et voluntas eo posito manet libera, et cum omnibus requisitis ex parte actus primi ad non peccandum.

Utrum autem, et quomodo prodictum peccatum possit in aliquo genere cause materialis, licet non meritorie procedere primam permissionem sui? necne? constat ex iis quæ in tractatu de Prodestinatione disp. 8 dubio secundo dicemus. Datio autem, ob quam asserimus decretum permissivum esse (modo insinuato) priusquam decretum prodifiinitivum materialis peccati potest reddi ex eo quod Deus prtediflinit materiale istud, ut appareat quomodo sua gratia efllcax non sit debita, ct ad hunc linem proximius accedit denegatio ipsius per modurn indebiti beneficii, in quo decretum permissivum consistit.

Accedit tandem quod hæc est natura decreti efii acis divini adhuc respectu rialis peccati (sicut, ot cujusbbet a'terias decreti efficacis præfinienlis operaiionta voluntatis creatæ quod ita sit connexum cum re pnvdiffinita, verbi gratia, cura illo materiali peccati prodiflinito, ut licet prodictum decretum de hoc materiali habeat pnnsupponi ad illud in genere catis® éfficientis infaliibiliter inferentis illud; attamen materiale hoc supponatur in genere cius® materialis ad illud decretum, ex eo quod quidquid ex parte objecti tollit aliquid incomposibilo cum decreto materialis peecati, quodammodo ex parte objecti disponit ad ipsum decretutn, ac proinde materiale peccati, quod êx parte objecti tollit oppositum decretum, nempe decretum eflicax dandi victoriam contra illud (alioqui datu decreto Istu præfinitivo efficaciter materialis peccati necnon peccato ipso, tunc simul daretur peccatum, et victoria ab illo! oportet ut quodammodo disponat ex parte objecti ad decretum pro iiftinitivum respectu materialis» quod est in peccato.

Per quæ omnia satis patet ad probationem secunda? partis sequel» hujus quinti argumenti. Nam etsi Deus voluntatem tentatam a Dæmone, et pendulam inter lWnum et malum, efficaciter præmoveat per hanc exlrinsecam promotionem; nihilominus non inclinat illam ad malum forinaliter. neque ad fundamentum illius ut tale, sed ad id, quod alias est fundamentum, quo Ique quantum est ex vi decreti non est infaliibiliter nexum cum malitia, sed aliunde nexus iste provenit, ut ostensum est : et propterea Deus non est auctor pntdicta maliti». Neque inconvenit Deum hoc modo inclinare voluntatem. Quia hoc oritur ex natura primi entis, et primi liberi, et ex natura voluntatis, quæ est secundum ens, et secundum liberum, quæ nihil vult nisi Deo proliniente id, quod est bonum in sua volilione : et quia ad primum liberura, nec non et ad secundum, quod potest velle tam materiale peccati, quam oppositam bonitatem materialem actus boni, pertinet, ut nisi Deus velit uti superabundanti misericordia sua, aliquando prædiffiniât in ea quo eliciat hoc materiale, et aliquando oppositum actum.

Ad primam confirmationem neganda est sequela. Et ad probationem dicendam est, ex ea ad summum colligi Deum profinieulem

tem materiale mendacii materialiter sumptum, discernere volentem illud materiale quoad materiale præcise, ot materialiter acceptum, a non mentiento, sed verum dicenti. Quia illa prædiflinitio solum habet causalitateiu in illud materiale nuper dictum, non vero in formale mendacii, aut in ipsum materiale ut tale. Sicut ideo per suum decretum discernit hominem consentientem piæ vocationi à non consentiente, quia illud decretum habet causalitatem in illum pium consensum ut talem.

10. u IΛ»- Ad secundam confirmationem respondetur negando absolute sequelam, intellectam saltim de volitione eflicaci entitatis odii Dei ut libere eliciti a nostra voluntate quatenus praefinita, et extrinsece prædeterminata per divinum decretum efficax. Et ad probationem distinguenda est major : *Licilum est, el laudabile velle quod Deus nili nos velle,* quod Deus vult voluntate signi, consilii, aut praecepti, vel legis permissivæ, concedendum est : *Quod Deus vult* relie, voluntate præcise orta ex generali ratione primæ causæ, neganda est. Et eodem proportionali modo distinguenda est minor : et concedenda de voluntate orta ex generali ratione primæ causæ, non vero de voluntate signi, consilii, aut præcppti, aut legis permissivæ, et deinde neganda est consequentia.

Explicatur hoc. Etenim ut ex communi *7/ Theologorum doctrina cum D. Thom. J®·· prima eeêundæ quæst. 9 art. 4 et quæst. 92 articulo 2 constat, eatenus aliqua voluntas est licita vel illicita, quatenus est conformis alicui legi, sive consiliativre, sive pneceptiv®, sive permissivæ : unde ista denominationes *liciii,* vel *illiciti* nequeunt convenire alicui actioni secundum eam rationem, secundum quam non respicit legem. et ita quia voluntas creata, ut præcise prn-tinita a Deo ad materiale peccati materialiter sumptum per voluntatem illam prarfiniliyam, ortam ex ratione generali primæ causæ. seu ut præcise elicit illud materiale t ut spectans ad lineam physicam, non res- ' fitit iri suo actu voluntatem divinam utcon- ; siliantem, vel ut praecipientem, licet abso- ' lute loquendo respiciat illam ul prohiben- ! lem, ideo ut consideratur sub illa praecisione, non operatur licite vel illicite, sed praescindit ab utroque, et operatur bene intra lineam physicam, quamvis (si absolute loquamur) eliciendo efficaciter illam actionem peccet, ex eo quod praedicta actio absolute, el simpliciter loquendo est prohibita.

Diximus, negandam esse absolute sequelam, intellectam saltim de volitione efficaci enlitatis odii Dei, ut libere eliciti a nostra voluntate, quatenus eitrinsece prædiffinita, et prædeterminala per prædictum decretum efficax, ut innueremus non esse absolute loquendo illicitum vello actu inefficaci, et per quamdam velleitatem eamdem ontitalem actus odii Dei quatenus elicitur a voluntate creata ut præcise sequitur ductum divinæ prædiffinitionis, sea quoad illam praecisam rationem, secundum quam prædiflinitur, dummodo apponatur aliquis linis honestus. Nam licet Deus prohibeat praedictam ontitalem efficaciter diligi a creatura, quia eo ipso esset ab ea volita quoad malitiam, et aversionem ab ipso ul ab ultimo fine; non tamen prohibet. quod molo dicto sit volita per actum inefficacem, qui tantummodo de facto leL· minetur ad illam entitatem odii sub prædicta praecisione, ut ji quis diceret : Vellem, si possibile esset, elicere entilalem actus obii Dei quoad id, quod est in ea perfectionis, et aotualitatis præcise, ut in ea sic sumpta splenderet aclualitas, elperfectio Dei quoad id, quod de illa in pr®· dicto actu participatur;

Secundo respondetur, negando iterum absolute sequelam. Et ad probationem distinguatur major, intellecta ;ut debet intelligi) de objectis absolute et simpliciter prohibitis : etsi sensus illius sit, quod licitum est et laudabile velle in his objectis, per modum causæ efficientis præcise, quod Deus vult nos velle per modum predict© causæ, transeat : si vero sensus fuerit, licitum esse, et laudabile velle per modum causæ Officientis, el delicientis simul quod Deus præcise vult nos in his objectis velle per modum causæ efficientis, neganda est, et eodem proportionali modo distinguatur minor. Nam hoc ipso quod Deus efficaciter praefiniat actum peccati quoad suum materiale præcise, vult voluntatem sic praefinitam efficaciter vello per modum causæ efficientis præcise prædictum materiale. Num secundum hanc præcisam rationem subordinate Deo, non vero ul est causa deficiens. Et deinde negetur consequentia.

Itaque Deus praefiniendo materiale pecciti operatur per modum primæ causæ efficientis, non vero deficientis : et ita vult voluntatem creatam, verbi gratia, Petri operari illud materiale per modum causæ efficientis; non vero vult quatenus sic pne-

215. Aha jolutIO tjowtem comlrmatiouis.

diffinit quod idem Petrus operetur prodictum materiale deticienier, licet permittat ul illud sic operetur. Quia vero voluntas creata ob sui defectibililatem non sistit ibi, sed operatur illud deliciendo ab ordinatione ad Deum, ut ad ultimum finem, et per consequens deficienter; idcirco licet ut est sub illa præcisione operandi per modum causæ efficientis præcise, non peccet; attamen absolute loquendo peccat. Quoniam ita operatur absolute loquendo efficienter circa hoc objectum, ut misceat cum illo modo effectivo ratione cujus subordinatur Deo, modum operandi defectivum, qui a Deo prohibitus est, licet ille prior cum procisione sumptusprohibitus non sit.

Beplia. Nec refert si urgeas, quod si Deus vult nos velle materiale peccati per modum causæ efficientis, non est cur non possimus illud sic velle efficiendo absque admixtione deficientiæ : ergo licitum erit et laudabile absolute illud velle. e

Respondetur enim negando antecedens in sensu composito quod velimus illud materiale per modum causæ efficientis, ut patet ex dictis, licet absolute possimus non velle illud materiale efficiendo, idest. per modum causa* efficientis, ac proinde possimus etiam non deficere.

: XV.

Corollarium. notatu dignum.

91G. Ex dictis in tuto hoc dubio sequitur corollarium quoddam notatu dignum contra Goaulez Magistrum Gonzalez, quod consulto hucusque distulimus. Quia doctrina, quæ in eo continetur, et impugnatio sententia* hujus authoris multo melius capietur suppositis iis, quæ in discursu hujus dubii asseruimus.

Ex dictis igitur in hoc dub. constat, non ita recte dixisse Gonzalez, Deum non posse efficaciter prædiffinire materiale peccati, quin sit causa illius, si se sulo promoveat postea in exeeutione ad illud; secus vero si media aliqua causa creata ad ipsum promoverit : vel si solum positive se habendo præfiniat efficaciter prodictum materiale; e contra vero si partira positive, partira permissive se habendo ipsum prædiflinierit. Putat enim, tum quod Deus efficaciter [profinit materiale peccati, tum etiam, quod antecedenter ad actum matum Deus promovet ad illum in particulari non se solo, sed cooperando alicui causæ creatæ partira permissive, et partira positive. Permissive quidem, quatenus ut universalis-provisor (ad quem teste D. Thom. prima parte quaestione vigesima secunda, articulo secundo pertinet permittere aliquos defectas) permittit in tempore, et ab æterno decrevit permiUeiuquosdam defectus in cogitation?, et affectione procedentibus actum liberem. malum, nempe aliquem errorem, vel inconsiderationem mali in cogitatione, et saltim in appetitu sensitivo affectionem ad illud malum materialiter sumptum ex nosira defeclibilitate, vel ex suggestione Diaboli provenientem. Positive vero præfinit et promovet, quatenus ut universalis molor vult, et movet ad omnem entitatem, el actaalitatem illius cogitationis, et affectionis non in particulari, sed secundum rationem transcendentalem actus, et entitatis.

Unde quia juxta ejus sententiam hæ cogitationes, et allectiones sunt physice prodeterminaliones ad actum malum, el materiale illius, inde est, ut ipsæ cogitationes, et affectiones prout sunt a Deo præcise, moveant positive ad rationem actus, et entitatis secundum rationem transcendentalem entis, et actualitatis , quia præcise secundum istam rationem, sunt positive a Deo : at vero prout a causa creata, movent ad peculiarem entitatem, et actaalitatem actus mali, quia movent ad illam quatenus habent suam peculiarem, et propriam rationem entis, et actus defectuosam. Et quia Deus solum permissive se habet ad hos actus sub hac consideratione, ideo ipse solum permissive causât eos secundum illam, et causa creata positive, et ita tribuuntur voluntati deficienti, eos sic causanti, et Diabolo instiganti, vel excreanti. VI

115. Ex dictis igitur constat Doctorem hunc, alias sapientissimum, non ita recte quoad hoc dixisse. Ejus tamen dicendi modum Otot non ideo rejicimus, quia mens nostra sit nunc discutere aut decidere, an Deus efficaciter promoveat in exeeutione voluntatem creatam per intrinsecam, et infallibi- Λ lem prodeterminationem, aut sine illa? vel an hæc promotio, et prodeterminatio fiat a solo Deo, vel simul ab aliqua alia causa creata, nempe mediis prodictis cogitationibus, et affectionibus (ut ita ex omni capite decreto Sanctissimi Domini nostri, ut sæpe innuimus, pareamus sed quia eædem | difficultates militantes adversus doctrinam | Thomisticam, et antiquam, admittentem | decretum efficaciter præfinitivum, et pure positivum I

positivum respectu ejus, quod alias habet rationem materialis peccati, quibusque probari ab adversariis intenditur, sequi ex ea Deum esse causam peccati, urgent etiam contra istum modum, quo Gonzalez hanc efficacem Dei prætinitioiwm adstruit, et insuper quia si semel Deus efficaciter præfinit materiale peccati oportet ut præfiniat illud quoad rationem entitatis transcendentalem, et quoad peculiarem illam portionem entis, sive physicam, sive moralem jam dictam hic et nunc in eo inventam, nec non quoad rationem difierentialem specificam, et individualem talis actus, ut ad lineam physicam spectat.

r.i Hoc ultimam satis constat ex dictis pro nostra assertione, necnon ex iis, quæ in solutionibus argumentorum late asseruimus, illudque communiter Thomistæ docent : et ita singulariter Magister Gonzalez avia antiqua quoad hoc recessit. Primum vero illud etiam ex dictis liquet. Etenim potissima ratio propter quam ex antiqua pnediftinitione pure positiva respectu materialis peccati (sive ex illa sequatur pnemotio physica in exeeutione, sive non, de quo nihil modo) dicitur ab adversariis colligi Deum esse causam peccati, est : Quoniam voluntas creata non potest hic et nunc se conformare huic praefinitioni, et illi subdi, quin hic et nunc, et absolute loquendo peccet; et ita ipse Magister Gonzalez ab antiqua prædiffinitione propter hanc rationem recedit : sed etiam voluntas creata nequit hic et nunc se conformare pradiffinitioni illi efficaci ab hoc authore' sûtutæ quoad rationem entis, et actualitatis transcendentaliter imbibitam in ipso actu peccati, quin absolute, attentisque omnibus hic et nunc peccet : ergo eadem difficultas quoad hoc in hac nova prædiffinitione, et in illa antiqua pure positiva quoad materiale peccati urget : vel si in bac nova prædiffinitione salvatur, Deum non esse causam peccati, ex eo quo i talis prædiffinitio quoad modum causandi positive non extenditur, nisi ad id. quod est bonum, non vero ad actum illum ut habet annexam malitiam; eadem ratione in antiqua illa prædiffinitione hoc ipsum salvabitur : siquidem non ponitur circa materiale odii Dei, ut infert malitiam, sed circa illud secundum quod alias secundum suam rationem ultimam, et physicam, verbi gratia, est bonum naturale, et ad Deum ut ultimum finem ordinatur : ex eo quod prædictum odium secundum alias rationes inferentes malitiam ut talea, oat extra latitudinem objecti adæquati divinæ polcntiæ. et decreti efficaciter causativi, et prædiffinitivi : ergo non aet cur a prædicta prædiffinitione antiqua, et communiter nunc a discipulis divi Thomæ admissa recedatur : maxime suppositis iis, quæ diximus, nempe actum odii Dei secundum suam rationem ultimam, physicam tamen, non posse non cadere sub objecto adæquato omnipotentia», ex eo quod secundum hanc rationem est quid intrinsece bonum bonitate præcise naturali, et physica : ct per consequens nou posse Douin permissive circa illud sic sumptum, et ejus causas, ac media, quibus causandus est, se habere.

3.0. Confirmiur.

Confirmatur. Quoniam vel illa ratio transcendentalis entis prout Deus eam hic et nunc prædiffinit efficaciter positive (prout ly *positive* distinguitur a decreto permissivo, etsi alias sit positivum) est absolute loquendo indispensabiliter nexa cum rationibus diilerentialibus odii intrinsece malis, vel non? sed præcise quatenus procedit a voluntate defectibili creata? Primum dici non potest. Quia istæ rationes sunt extra latitudinem objecti materialis per se, et adæquati divini decreti : et ita licet alias sint nexæ ex aliis capitibus cum illa ratione entis prædiffinita a Deo ; non tamen prout pnediffmita : siquidem ex vi prædiffinitionis non possunt subsequi ea, quæ sunt extra latitudinem objecti adæquati ejusdem prædiflinitionis : ergo necessario debet dici secundum : ergo quantumvis Deus præfiniât materiale illius peccati pure positive, non erit causa malitiæ : siquidem illa malitia non sequitur ad illum actum nisi quatenus procedit a voluntate creata defectibili ab ordine in ipsum Deum, et Deus non prædiffinit ipsum positiva prædiffinitione, idest, efficaciter, et positive causativa illius, nisi secundum illud *esse* secundum quod procedit ab ipso, et a voluntate creata non ut deficienti, sed ut præcise efficienti. Quoniam secundum hanc puram rationem subordinatur Deo ut primo efficienti , non vero ut est causa deficiens et defectibilis, secundum quam considerationem est priina causa in ordino defectivo : ct ita ille actus præfinitus pure positive quoad suum materiale, erit absolute malus non ratione prædiffinitionis, sed quia absolute luquendo semper procedit alias ab eadem voluntate creata ut defectibili.

Confirmatur, et explicatur, simulquc excluditur disparités quædam, quæ hic poset.

Confirmatur amplius .

I >

ierat addaci, nempe, quod prædjfïinilio partial positiva, partim permissiva adhuc respectu materialis peccati, quam ipse ponit, et quæ est mandanda execution! inedia illa cogitatione et affectione, habet aliam causam creatam in quam malitia refundi possit, absque eo quod refundatur in Deum, nempe ipsam cogitationem, et affectionem præcedenies actum liberum, et consideratas secundum eam rationem secandum quam non sunt a Deo : secus vero prædifûniüo pure positiva, et qua· mandanda est exacutioni per pnedeterminalionem physicam, qua· solum ht à Deo secundum omne quod in ea est.

Effera» %7ıβ?· priDw. Confirmatur igitur, et explicatur, simul-fIue prædicta disparitas rejicitur. Tum quia Gonzalez non ideo inquit ex pnediflinitione *illa* pure positiva præcise quoad materiale peccati, sen ex prædiilinitione illa absolutist efficaciter, ac positive causante materiale peccati, sequi, Deum fore causam ejusdem peccati quoad malitiam, quia nulla omnino causa creata interveniat quoad exccutionem ejusdem pwdifflnitionis, in quam illa malitia refundenda sit ; sed quia illa malitia hic et nunc est indispensabiliter nexa cum materiali ejusdem peccati hic et nunc, et secundum individuates circumstantias sumpto. Quam tamen rationem æque procedere in pnediflinitione illa, quam ipse constituit, jam ostendimus, necnon et quod si juxta suam prædiflimtionem Deus liberatur a càukilitate peccati, etiam juxta antiquam, el adhuc nunc communiter usitatam Thomistarum prædiflinitionem, ab eadem causaliute in peccatum ut tale, immunis erit.

W. Secimdo Tum etiam : quoniam etsi Deus pure p0f5jtiVe prædiftlniat materiale peccati materialiter sumptum, seu omne id, quod alios est materiale in ipso, ac proinde et ipsum odium Dei, ut verbi gratia, precise ad lineam physicam spectat; nihilominus semper quoad exeeutionem intervenit aliqua causa creata, sive in actu primo, sive in actu secundo, in quam illa malitia refundi debeat, in quamque ipse Gonzalez eam refundit, nempe voluntatem creatam ut dofectibilem in actu primo a directione ratiunis, et ah ordine in Deum, ut in ultimum linem, et eamdem voluntatem, ut in actu secundo ab omnibus istis delicientem. Maxime quia voluntas creata secundum hanc rationem, ul formalissime sumptam, non minus habet non esse à Deo quam ili» cogitationes, etaffectiones ut inclinant ad malum. Et ita ob defectum causa· creata·, in quam malitia illius actus refundatur, non est cur ad cogitationes, el affectiones illas, partim permissive, partim positive a Deo provenientes, necnon et ad prædiffinitionem il'am partim positivam, i^arlim vero permissivam recurratur,]i

Tum denique : quia illi actus subiti, et L· indeliberati voluntatis, non sunt formaliler mali , nec pertinent formaliler ad lineam moralem : et ita non est cur secundum omnem enlitatem physicam, quam afferunt, non procedant a Deo qaoad id, quod alias influit in peccatum : a* proind î non est cur Deus ex hac parte sil magis immunis a causalitate in peccatum, quam si pure positive prædifliniat materiale peccati materialiter sumptum, aut se solo prmmoveret efficaciter ad idem materiale. Quomodo autem, et qua ratione voluntas ut deficiens, non sit formaliler loquendo a Deo, sed hæc ratio quasi ex conditione materi.r in illa, ex eo quod est facta ex nihi'.o, oriatur, in tract, de Peccatis Uim. 5 dicetur.

i

Occurritur quarto argumento ex dub; 3 *hujus disp. relicto.* 'I j

Ad quartum ergo argumentum dubii W. tertii hujus disputationis numero 55 adductum (quo probari intendebatur, heum esse causam peccati, si semel præfinit materiale ejus, ex eo quod materiale, et formale illius non distinguuntur realiter, el propterea agens quod a parte rei causai unum debet causare aliud) respondetur ex dictis, satis esse, quod peccatum etsuum materiale distinguantur virtualiter, aut quod ilia formalitas sit forma eminens quoad hoc quod est exercere plura munia, nempe et munus formalis, et munus materialis jam dicti respectu peccati, et quod materiale materiiliter sumpturn . sit intra lineam:*ob- I jecli adeequati divini decreti, non vero formale illius, aut materiale ut. materiale. 'j Sed de bis videatur insignis locus D. Tbom. i quem n. 15Î adduximus. Utrum aulem materiale péc-ati mater aliter sumptum distiniiuaturex natura rei. et secluso intel- J lectu n formali illius vel semper, vel aliquando, ex alibi latius dicendis colligetur. J

ARTICULUS x.

Virum Prei Aaiea/ /ifirrnm *arbitrium ?*

ICst AddcriuiQM *iic* proceditur. Videtur quod Deus uon f1, bibat liberam arbitrium. Dicit enim ilicromm in hθ- ı µ <t iuli** de filio prodigo : Solus Deus Ht, in quem perca- Dtd. raw xon radit, nec radere potest criera cum slat liberi ial c. arbitrii, in utramqoe partem flecti possunt.

Λ 8 ihftUftj. liberum arbitrium est facultas rationis cl rl φ wtonUtis, qua bonum cl malum eligitur : £ed Deus non SJ? L rail Biiluhi^ui dictum est 7 : erg» liberum arbitrium non oi m Deo.

^11,1. Sed contra rsl, quod dicit Auibros. io lib.de tide ◆ Ruel· Saritus Saucius dividit singulis prout vult, idest, libero ' *“ ia‘taUli? arbitrio, non necessitatis obsequio.

Rdpmidro dicendum, quod liberum arbitrium habemus 'X redeem coram, qua· non necessario volumus, vel naluttfi instiuctu. Non enim ad liberum arbitrium pertinet, leJuiuus esse felices, sed ad naturalem instinctum, ude et aha animalia, qoæ naturali instinctu moventur al aliquid, non dicuntur libero arbitrio moveri. Cum <itxr Deas ex necessitate suam bonitatem velit, alia lite irru doo ex necessitate (ut supra osteiKQm est ·}·) re - tin f«(s illorum, quæ non ex necessitate vult, liberum atbitriua habet.

Ad primam ergo dicendum, quod Hicronym. videlur j * LL j Deo liberum arbitrium non simpliciter, u*d «buqaaahiu ad hoc quod est deflecti in peccatum.

Lf t.3. ,\d secandum dicendum, quod cum malum culpæ dicapnm lir per aversionem a bonitate divina, per quam Deus » --->àata veli (ut supra ostensum csl 7) manifestum tot, ťΛ,i. impossibile est, cum malum culpæ velle; el tamen ‘ ir’ a! y#· mü ?e habet, in quantum velle pulest hoc esse, •RJ* velnoatosr : sicut et nos non peccando possumus velle I P‘:· sderc, cl non velle sedere.

■ - I!t

11}·^ Conclusio est affirmativa.

De qua plura diximus art» 2 et 3.

ARTICULUS XI.

r/rw *iit dùtingu'nda in Deo rûlunfag signi ?*

UkL C. L •M •r.at VA Ad oodeciumm sir proceditur. Videtur, quod non sit ismuaeuda in Deo voluntas signi. Sicut enim volunüs hei est rausa rerum, iU el scientia : sed non assipMlar aliqua signa ex parte divinæ scientiæ : ergo nedebeat assignari aliqua signa ex parte divinæ vol»utL<

2 Præterva, omne signum, qnod non concordat ei, rejos est Signum, est falsum : si igitur signa, qua· assi(MAlur circa voluntatem divinam non concordaul divinæ* rûtaali, sunt falsa : si aulem concordant, superflue assirâUr : non igilur sani aliqua signa circa voluntatem dfrmun asrignanda.

Sed rontra rsl. quod voluntas Dei est una, cum ipsa sit Dri essrnlh : quandoque autem pluraliter significatur, « com dicitur : Magna opera Domini exquisita in omnes v TBtahri rjus : ergo oportet, quod aliquando signum vastatis pro voluntate accipialor.

Respondeo dicendum, qmxl in Deo quædam dicuntur ‘tav* ^ ne el flu*’larJ secundum metaphoram, ut cx supra ’· Com au,tfni afi‘|oæ passiones huma; ' . i> dniiuw prxdirailouem metaphorice assumuntur, lioc it «etnadotn similitudinem effectus. Unde illud quod «I riraam talis passionis in nobis, in Deo nomine illius pttrioeis nwtapbonce significatur, sicut apud nos irati pure conserveront. Unrfe ipsa punitio est signum ira· : ct propterboc ipsa punitio nomme iræ significatur, cum Deo aitnbuitur. Similiter id, qnod solet esse in nobis siffles vofantatis, quandoque melaphorice in Deo voluntt* Ociter. Sicut com aliquis præripil aliquid signum est, velit ilia»! fieri. Unde nnecCptam divinum quandu- xcUpb^ricc voluntas Dei dicitur, secundum illud !. :*> d : Fiat votuntxs tua, sicut in cwlo. el in terra. Sd tr< divut inter voluntatem et iram : quia ira de IH Bifrpus proprie dicitur, cum in suo principali inIf.Jrctn iocltidai passionem : voluntas aulem proprie de dicilar : et ideo in Deo distinguitur voluntas pro|cic, « metaphorice dicta. Voluntas enim ; ,'ׯ" *tlaraatar* volantes beneplaciti ; voluntas autem nietâpburire dicte r$t voluntas signi : co quod ipsam dignum volontetis voluntas dicitur.

Ad primam ergo diccndiuu, qacwl scientia non «I rausa coruiu. quæ liant, nisi per voluntatem. Non tuitu quæ Rimas, facimus, nisi velimus : cl ideo signatu non altribsl(ur hflcotlx·, sicut attnbuitur volantati.

Ad »>rcundum dicendum. qaod signa voluntatis dicuntur voluntate» divina·, non quia sim signa, quod lleus velit, sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi, In Deo divina· loldnteles dicuntur. Sicut punitio non est alguum, quod in Deo sit ira. sed punitio ex eo ipso, quod in nobis tot signum ira*, in Deu dicitur ira.

Conclusio est affirmativa.

ARTICULUS XII.

Virum cnntrnienler circa dirham tolunla'em fonaultr quhque signa?

Ad duodecimum sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter circa divinam voluutetem ponantur quinque signa, scilicet, prohibitio, pr.vccplum. consilium, operatio, d permissio. Nam eadem, quæ nobis præcipit Deos, vel roiKuht. in nobis quandoque operatur : ct eadem, quæ prohibet, quandoque pertoillil : ergo non debent ex oppo>iln dividi. 1 diit. 45, art. 4, et veriL q. 23, an. 3.

2 Prælerea, nihil Deus operatur nisi volens, ut dicitur Sapient. 11, sed voluntas signi distinguitur a voluntate beneplaciti : ergo operatio sub voluntate signi comprehendi non debet.

3 Praâterea. operatio ct permissio communiter ad omnes creaturas pertinent : quia in omnibus Dens uperaiurtct in omnibus aliquid fleri permittit :sel præceptum. cousilium, el prohibitio pertinent ad solam rationalem creaturam: ergo non veniunt convenienter in unam divisionem, cum uon sint unius ordinis.

•i Prælerea, malum pluribus modis contingit· quam bonum : quia bonum contingit uno modo, sed malum omni fariam, ut palet per Philosoph. in 2 Ethic, t et per Dionjs * in 4 c. lié divin, nomin.; inconvenienter igitur respectu mali assignatur unum signum tantum, scilicet prohibitio, respectu vero boni duo signa, scilicet cousihum cl præceptutn. f * EUiiC. a med. torn. 5. • Dionys.c. 4

Respondeo dicendum, quod hujusmodi signa voluntatis dicuntur ea, quibus consuevimus demonstrare nos aliquid velle. Potest autem aliquis declarare se velle aliquid, vel per se ipsum, vel per alium. Per se ipsam quidem, iu quantum facit aliquid vel directe, vel indirrete, et per accidens. Directe quidem, cum per se aliquid operatur : et quaulum ad hoc dicitor esse signum operatio. Indirecte autem in quantum non impedit operationem. Nam removens prohibens dicitur movens per accidens, ut dicitur in 8 Phys. – el quantum ad boe dicitur siguum permissio, Per alium autem declarat, se aliquid velle, in quautam ordinat alium ad aliquid faciendum, vel necessaria iuductione, quod lit nræciplendo. quod quis vult : et prohibendo contrarium, vel aliqua persuasoria inductione. quod pertinet ad consilium. Quia igitur bis inodis declaratur, aliquem velle aliquid, propter boc hia quinque nominantur interdum nomiue voluntatis divinæ, Unquam signa voluntatis. Quod enim præccptutn, consilium, ct prohibitio dicantur Dei voluntas, putet per id, quod dicitur Malth. 0: Fiat voluntas tua sicut in cœlo cl in terra. Quud autem permissio, vel operatio dicantur Dei voluntas, patet per August, qui dicit in Enebir. f Nihil fit. nisi omnipotens fleri velit ; vel sinendo ut fiat vel faciendo. Vel potest dici, quod permissio, ct operatio referuntur ad praesens. Permissio quidem ad maluiu. operatio vrro ad bonum Ad futurum vero prohibitio respectu mali, ropectu vero boni necessarii praeceptum, respectu *vero* superabundant boni consilium. a. ebiri. r. 05. in tine lom· 8.

Ad primum ergo dicendum, quod nihil prohibet, circa eamdem rem aliquem diversimode declarare, se aliquid velle : sient inveniuntor mulla nomina idem significantia. Unde nihil prohibet, idem subjacere præccpto el consilio, et operationi, cl prohibitioni, vd permissioni.

Ad secundani dicendum, quod sicut Deus potest significari metaphorice vdle id, quod non vult voluntate proprie artepu, ita poltol metaphorae significari velle id, quod proprie vult. Unde nihil prohibet de cudem esse vulunta- teiu beneplaciti, ct voluntatem signi. Std operatio semper rsl eadem cum voluntate beneplaciti, non autem præceptum, vel consilium. Tum quia hxc est de prxsenli, illud do

foturo. Tum quia M-c per se «I c/frcia? vdaoUh», Mlml aulea per alium. ut dtctom est.

Ad Ifftium dicendum. quoti erratura rationalis est du· Biixii sui actes : ct ideo ȸ« ipsam >prralu quadam fiirna dbinr iulunüîi'* assignantur, in qiautam ralnma-IrocKateoin lires ordinat ad agendum vvluntahr et per se. Sed alir erratura· o.?u >;unt nisi mola? ex operatione rfivim : ct ideo circa alias non habent locum nisi operatio

C,.VHuartc<a dicendam, qwd omne malfM cnlpa?, liret miilliplidtrr eoolinpl, tamen m hoc convenit, quod ibx-conbl a volantate divina : cl ideo unam sipjum roparta malorum assignatur, scdi«I prohibitio, sed diversimode Ikôiu $c habent ad bonitatem divinam : quu qtta· »ioo quibas fruitionem diviur boniUli- t possumus. et r. spectu horom »t pnrcqilitm : vero sunt, quibus perfectius consequimur, rt · ıuпı eit ronsilium. Vel dicendum, quod consilium «t solum de udioribus bvflis assequendis, $cd etiam de aih noribtxs mali? vilandif.

Conclusio est afflrmaliv.i.

Videatur tamen D. Thom. qui satis perspicue illam explicat.

TRACTiVrrS

DE PRÆDESTINATIONE

IN QUÆSTIONEM XXIII PRIMÆ PARTIS'

D. THOMÆ

L Tractatus iste, ineffabile, excelsum, et Profundum divinæ prædestinationis, :ir>iç reprobationis sacramentum continet. toia5 Quanta autem sit ejus celsitudo, et ineflabilitas, altaqne (ut loquitur D. Thom.) pro· ^"funditas, non obscure indicavit Paulus Ita. Roman. 11, ubi postquam de electione Ixih Gentium, et obcæcatione Judæorum egit, exclamavit dicens : *O altitudo divitiarum sapientiæ, el scientiaI Dei : quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, el investigabiles vix ejus! Quis enim cognovit sensum limini, aut quis consiliarius ejus fuit ?* Nam bj'C altitudo divitiarum divinæ sapientiæ, el scientiæ, atque hæc judicia, et viæ investigabiles , et incomprehensibiles illius potissime in mysterio, ac sacramento isto divinæ prædestinationis, et reprobationis *u* splendent : quatenus, ut idem Paulus Ro- * *'jnan. 9 loquens de pnedestinatis et reprobis sub duorum fratrum, Jacob scilicet et Esau typo præmiserat : *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali (ut secundum electionem, propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ci : quia major serviet minori. Sicut scriptum est : Jacob dilexi, Esau autem cdio habui.* Hinc ergo incomprehensibilia Dei judicia, hinc inscrutabiles viæ Dei. Qaia, ut ipsemet Paulus ibidem loquitor : *Cujus vult miseretur, et quem vult indurat,* et ut *luti figulus potestatem habet ex fadern massa facere aliud quidem vas in honorem,* praedestinando ipsum in ætemam salutem, *aliud vero in contumeliam,* reprobando illud : el ita de facto qmedam vasa in honorem, alia vero in contumeliam, ob occultissima sui judicia ex eodem luto finxit.

Hanc autem divinorum, ac ita disparium decretorum inaccessibilem rationem expendens Augustin, cap. 28 soliloquiorum tomo 9 in Append, expavescit, ad illamque se non posse accedere pleno ore, et cum Deo loquens, his verbis fatetur : *Mundas autem de nobis filiis hominum cos, in quibus libi complacuit habitare : quos ab inaccessibilibus, profundis, secretis judiciorum incomprehensibilium sapientiæ tux, semper justorum licet occultorum, sine eorum meritis prædeshnali ante mundum, vocasti de mundo, justificasti in mundo, cl magnificas eos post mundum : non omnibus autem hoc facis : quod admirantur tabescentes omnes sapientes terrx : el ego, Domine, hoc considerans expavesco, et obstupesco de altitudine divitiarum sapientiæ, el scientia lux, ad quam ego non pertingo, cl incomprehensibilia judicia justilix lux : quoniam ex eodem luto alia quidem facis vasa in honorem, alia vero in contumeliam sempiternam.* £ . te?timoo. Adr. ^or.

Quapropter in dubium verti nequit, quin in summam amentiam incideret is, qui propriis viribus hæc, et alia divinæ mentis arcana rimari se valere præsumeret. Nam ut Paulus I ad Corinth. 2 inquit : *Qux Dei sunt, nemo cognovit nisi spiritus Dei,* et Sapiens, loquens cap. 9 cum Deo, sic ait : *Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam, ct miseris Spiritum Sanctum tuum de alhssimis ?* 3. 1 Cor. e. Sapieui. °·

Hunc igitur divinum Spiritum *si* ducem habuerimus, si fide et Theologia simus

Fonda- *aenis* qaibas iract. hrc. in- nititin

muniti, poterimus, cum timore tamen et tremore, arcana divinæ mentis rimari, Cæterum quia divinus Spiritus mediis sacris Scripturis, et Conciliis, et Christiana Theologia nobis alloquitur, et veram Scripturarum, ac Conciliorum intelligentiam, ve ramque Theologiam sanctis Patribus communicavit, propterea nos vanis hominum cogitationibusabjectis, proprio sensui, et viribus minime innixi» sed solum divin* Scripture testimoniis, sacrorum Conciliorum diffinitionibus» et sanctorum Patroni vestigiis; precipue vero Augustin, et Angelici Doctoris, quorum in his tractatibus immensum est authoritatis pondus, inhaerendo, tractatum istum, adeo investigabile sacramentum continentem, delineare utcumque conabimur. H

De pradesiinalione.

PROOEMIUM

1). Thomæ.

*Post consideration*em *divinæ proridentix agendum est de prædcslinalione ct de lib. vitæ. El circa prædestinationem quxruntur octo.*

Annota- lio.

Quia praedestinatio est pars divinæ providentiae, ut in art. l hujus quæst. S. Thomas docet, propterea postquam in quæst. precedent! egit de providentia, siatim in hac, de praedestinatione sermonem instituit : ut ita juxta Peripateticam disciplinam, a communioribus, ad minus communia descendat. Hanc autem quæstionem in tres dividit partes. In prima explicat quæstionom, .In *sil in Deo prædeslinalio?* el cam in l ari. absolvit. Jn secunda vero discutit quæstionem, *Quid sit, el propter quid sit?* et hoc tam in i art. quam in quatuor articulis sequentibus praestat. Ln tertia vero, scilicet in tribus ultimis articulis, explicat, *Qualii sit prxdeslinalio ?* et quia reprobatio est veluti opposita praedestinationi, propterea in hac eadem quæst. de ea sermonem instituit.

ARTICVI.VS t.

tî/mw forniv» *pratieHiwltr* e *Dfii?*

I diit. 10, q. 2. a. unie. et 3 cont.rap. ait. tCan. ÏU iu prinop.

Vi primim »le prufalitur. Videtur quo-! nnn praedittncnitir i t|co Dicit enim liunu*. io 5 lib. + Oportet COfRQKcre quod onsia quidcai nrrœfno«cit Pees : non ant-m nmnh pr^drterminst. Prm>?n«Mric ruiHi iM. »|U4· m nobi* ntini : non a-ikoi pmkiirmjeut tt : .vd mrrila, ct demerita humana $nnt in nobi», i:t quantum sonis* nostronim artium ilmnini |«r liberum aibiiriuui. Ei *crea* a'.'" patinent ·4 meritum, ŋ·l demeritam non pmteUqîujtnr a be ·. El <ic h minim prAdcsIi'uiio tollfhff.

2 Pnrterea, oan^s crvjtar.1· ordinantor M sons *n prr iliviituj providentiis, ul supra y diclara est : sc.l alis erratura· non dicuntur praedestinari Der» : crjo necbo-i, mines.

3 Prxtero, anpeb sani rapaces beatitudinis. sicet ct bfluiiries : sed Angetis n«.n compel»! praedestinari, ut vitetur. *cum* in ris niuquana filent miseria : pnedcstkilb aaka e-l propvsiluio wix-Tendi, ul dicit August. Tiefgû j, homines non pra-dcsiiiunlur.

4 Pra u-rra. beneflera hominibus a Deo collita, perSfririiuw Sanctum uns sanctis rcveUnlnr, -ecmideM Iini Ap. u Coriat. ſ; Nos autem non spiritum bujos laWi |rjjw accepimus ; >cJ spintum qui rx Deo r<t. ul sciamus UUil Iiô j du:uU <unl nobis. Si ergo bi.iuines pradraliraruln

a Deo. cam pr-rdesiiiiutio sit Dei beneficium, esset prx- pj;; donastis nota >ua praedestinatio : quod palet esse Ahu»,

Sed contra est, quod dicitur Horn, s. Quos pradc.-liaa· iit. cl vocaiii.

Respondeo dicendam, quod Deo conveniens esi boeines pra deshnare. Omnia enim ijiunx providentia* subarant, ut sapra t ostensam est. Ad providentiam autem pertiad hs io finem ordinare, ut dictum est Finis aalem ad qnem rescreatm c-rdinanlur a Deo esi duplex. Ums. <pi excedit proportionem natura· creata·, et facnl finis es! rala α-lenia, qaa· iu divida visione cons est sapra natorau cnju-libel erraiarx. ut sapra 7·

ot Alias autem finis e*t natàra? create proportimutes, quem scilieet res creata potest altioxcre seeunduDi lirtolem « r nalnw Ad illsd aatefIS, ad quod non potest aliqaiil limite sa/· natare pervenire, Opqrtei quod Ab alio trar^miihiar, sicut sapilla asunitUnto mittitur ad signem, I ude proprie loqsendo, rationalis crcatnra, qn« est api iit»· ji-terna» perdaritur in ipsam quasi a Deo transmissi: cajas quidem transmissionis ratio in Deo pwnistii. skat et in eo e*I ratio onlinis omnium in finem, quam dixietts e«e providentiam. Ratio autem alicujus flendi iu mftile artons existed, est qu.t*dan> pryexistentia rei Rende ii e»». !,'nde ratio pradiru· transmissionis crcaturt raliorabs lu finem vitae irterna· praMeslinaliO nomûràlar : run dnhnarr e*t mittere. El sic patet, qtiod pr^destinatio qdr«lata ad rbjectj. r»I qiu-dam pars providentiae.

A4 primum ergo dicendum, quod Damasc. nominat pnfdeteraiin itionem impOsilloneni ncci*s>itatis : sienl est ii rebus naturalibus, qtrae fob! prj dctetminaLe ad cuoa. Quod palet ex eo quo*! sbbdit, non enim railt nulilixx, peqie compellit tirtatem : unde pwdrstinatio noaexrfôditar.

A4 *ceumluui* dicendam, quod creatura» irrationales rwa «14 τη acri illius fini*, qui ûmlhtem Iminan* nature excedit· t ide n, n proprii· dicuntur pradestinari, el«i aliquando abusive pradolinaliu nominctar respectu *cuj·^* eumipr alien·is flui*.

Ad itriium dicendam, quod nr.rde;«tinari convenit Anceh*. swat ei tomiuibi» . Ucei numqium frenat miseri. Nam rni-dus eon xc pit speciem termino a quo, sed i tcMihu) ad qacio. Nihil emm refis! qiuoLnra ad raüowi dcalbolioam, utm a Rie, qai draibauir facrit nfrer, «t p«llidu-, xe| rabens. Et timilitcr mhil refert al ràtioâdÉ

prrdesïinatioeis

«4χ>ili·4îiuɳK, Illium aliqui.- pn'dcbliiictnr in ratam rirflror a >ut«i ruiserij·, u·! non. Quomtb tlici M»si(rtcduiafcttltatfoborii dupri debitura eJus, cut cuiirrrtur,

IA th h Bisericnliaui pertineat, ul noph dirtuui est *.

f J ft i Arfqwrtasu dicendum, quod rliam m aliquibus ex $pcώî iridkvio sua pncdestinallo revclètur. iinu tamen ronirtit. nt rcralt lur omnibus : quia sic illi, qui nop >uut jcHestiwn, desperarent, et scruntos in pnctfeslitralis nc- retun jurerrt.

I prima conclusio : lloniinos predesliuuutur a 1)·o,

Secunda conclusio : Praudestina lip «st ratio transmissionis creature intellectualis in finem vthe æioi næ.

Tertia conclusio : Praedestinatio quantum ni objecta est quædam pars providentia*.

DISPUTATIO I.

lte prxdeslinalione quoad nomen , convenientiam, ct an est? *ipsius.*

Quia quæstio *an est?* cæteras alias quæstiones ordine doctrina? præcedit, propterea primo loco disputationem de *an est?* praedestinationis praemittimus. Sed quoniam tum ad notitiam existentîæ prædestinationis, quam ad cætera alia, qua? in toto hoc tractatu dicenda sunt, non parum interest explicare *quid nominis* prædestinationis, propterea in l dub. hujus disp. de hoc aeeiuus.

DUBIUM I.

M *quo sensu sumatur in praesenti* nomen Prædestinationis?

Pro tituli intelligent!* notandum est primo, quod hoc verhum *prædestino,* a quo nomen *prædestinationis* derivatur, compositum est ex particula *præ,* et ex verbo *deslino.* Verbum autem hoc plura significat, tam in sacra Scriptura, tum etiam apud priscos latinos. Primo enim, et satis frequeaPr accipitur prout significat idem ac verbum *statuo,* seu *diffinio,* ut 2 Machab. 6 : *Ikstinavi! non admittrre illicita propter vilx amorem,* et 2 ad Corinth. 9 : *Unusquisque prout destinavit in corde suo.* Item Cæsar lib. l debello civili : *Infectis iis, quæ agere destinaverat.* Secundo sumitur pro eo quod est *designare,* aut *deputare,* ut l Machab. II : *Successorem sibi destinasse,* idest, *designate,* ut vertunt 70 et l Corinth, 4 : *Nos Apntolos novissimos ostendit lanquam morli destinatas,* et Cicero in l Tusculana : *Al-Uriprxsto fuit ad horam morti destinatam.* Tertio sumitur pro eo quoi est *mittere,* seu *diriore,* ut t Machab. l : *Destinavit aliquos depopulo, ct abierunt ad Itegem.* Et Suetonine in Galba cap. 1C : *Prxtarianos cum mandatis ad Imperatorem destinavit.* Quarto, pro hoc quod *est parare,* ut Ecclesiastici 17 : *Destinavit iliis sortem,* idest, *paravit.* Et Paulus ad Philip. 3 premium paratum vocat *bravium destinatum.* Ecclrs Philip. 3.

Secundo notandum est, illam particulam pra.·, ex qua componitur verbum *przdeslinare,* quæque prioritatem aliquam signiii- cat, tria posse denotaro, nempe vel prioritatem ducationis, vel prioritatem dignitatis, vel prioritatem causalitatis. Quare census tituli est, in quanam ex his significationibus sumantur nomen *destinatio,* et illa particula *prx.* quæ a verbo *praedestino* derivantur, ac proinde quid significet, quoad præsens, *prædcslinatio,* quæ ex utroque coalescit, et componitur. Secandum nobbl,e·

Juxta Angelici Doctoris mentem, dubium deciditur.

Dicendum est primo, *Prædcstinationem,* secundum quod importat *destinationem* , çondusuini in tertia acceptione, prout significat *transmissionem,* seu *directionem* ; ac proinde i|uoa»l præsens attinet, prout denotat transmissionem, seu directionem in vitam æternam. Assertio hæc est D. Thorn, in huc art. et in quæst. 6 de \'eritate artic. 1, ubi ait : *Destinatio, unde nomen praedestinationis assumitur, importat directionem alicujus in finem. Unde aliquis dicitur nuntium destinare, qui eum dirigit ad aliquid faciendum.* Et ita in eodem articulo concludit, prandestinationem, quoad præsens attinet, denotare directionem, seu ordinem in vitam æternam. Et in i distinet. 40 quæst. 2 art. I, ubi loquens de significato, in quo in present! sumitur *praedestinatio,* sic inquit : *Nomine prædestinationis conjungitur actus destinationis cum hac præposilione* præ, *per compositionem advenientem. Destinare autem significat directionem alicujus in aliquid, sicut nuntii. Illud autem proprie dicitur dirigi in aliquid quod non habet in se, unde in illud vadat : ct ideo proprie in illa dicitur prxdestinalio, qua homo e.r naturalibus suis consequi non potest, scilicet gratiam cl gloriam.* Unde sanctum Ductorem sequuntur Durandus in l dist 40 q. I, Driedo cap. t de concordia, el communiter Thornistre. D.Tbora. Darand. Dried». 5.

Rationem autem assertionis hujus innuit D. Thom. locis citatis, quæ potest ad hanc formam reduci. Quoniam omnes significa- O.Tbom.

Ratio asser-liooû.

tiones recensita· includuntur in hac tertia, et omnia significata illarum quodammodo includantur in significato praedestinationis : ergo commodius nomen praedestinationis sumitur in praesenti in tertia significatione jam dicta, ac proinde in ea debet accipi. Prima consequentia ex antecedenti patet. Secunda vero ex prima. Antecedens autem

Probatio antecc-destis qaoad primam partem.

quoad primam pariem constat. Quoniam hoc ipso quod significetur directio seu transmissio alicujus in aliquem finem , nempe in vitam æternam, ibidem involvitur, et denotatur voluntas, seu prædiffinitio dirigendi, sive perdocendi ipsum in cumdem finem, depuutio seu designatio in talem finem, ac tandem quod praedictus finis rei directe paretur.

5. Quoad secan-dam.

Quoad secundam vero partem etiam liquet. Nam propterea prede-stinati dicuntur aliquando prædiffiniti, aliquando designati, et deputati, aliquando directi» et transmissi in vitam æternam, et quod hæc sit illis ab æterno parata, ut patet apud Chrysostom, Hiero Dyc. epistolam nd Roman. Hieronym. ad Dina»e. Ephes. J, Damascen. lib. I fidei cap. 3, D.Ttioin. Augustin, lib. 6 , Hypognosticon , D. Thorn. locis citatis, et alios Patres.

CoDflr-Djaiur raiione ex D.Thom.

Confirmatur ratione ejusdem D. Thom.; nam» ut disp. seq. num. 49 et sequentibus dicemus, prædestinatio consistit in illa directione, et transmissione, qua per imperium divini intellectus creatura intellectualis dirizitur, et transmittitur in vitam æternam : ergo nomen praedestinationis, secundum quod dicit destinationem jam dictam , commodius sumitur secundum quod significat hanc transmissionem, seu directionem. Patet consequentia. Quia nomen hoc prout dicit destinationem commodius accipitur in illa significatione, quæ ipsam praedestinationem secundum sua essentialia, et indispensabiha significat : ergo cum destinatio inter alia significet directionem, et transmissionem, et hæc directio, et transmissio sit ipsa essentia praedestinationis, involvatque omnia indispensabiha in ordine ad illam, consequens est, ut praedictum nomen prout dicit destinationem explicatam, commodius sumatur in illa tertia significatione, quæ hanc transmissionem, el directionem denotat, ac proinde quod in illa debeat accipi.

Sccenda eondo-L Aio.

Dicendum est secundo, pnedestinationem ratione illius particula· *pr,r* denotare triplicem illam prioritatem supra relatam, nempe prioritatem duratiouis, causalitatis, et dignitatis. Assertionem hanc quoad priorem partem luetur D. Thom. qoæât. 6 de Veritate art. 1, ubi sic inquit : /Are *propositio* pra\ *quo adjungitur, adjungit ordinem ad futurum. Unde, cum destinare non sil, nisi ejus quod est ; prodeslinare poM esse etiam ejus, quod non est :* ac proinde praecedet ordine durationis rem, quæ predestinatur. Et in I dist. -10 quæst. 2 artic. 1, ubi loquens de hac particula *pr** inventa in praedestinatione, sic inquit : *Sed hxc propositio* prae *importat antecessionem, qux diversimode diversis convenit, Invenitur enim in prxdeslinatione hominis antecessio æternitatis, etc.* et in solutione ad primum asserit : *Illi qui non sunt, nec erunt, non prodestinantur, sed illi, qui erunt, quamvis non sint.* Idem etiam docet Origen, in illud ad Roman, i his verbis : *Prodestinantur ea quo non sunt ; destinantur vero ea quæ sunt.* August, in lib. de Praedestinatione Sanctorum , et dono perseverantis, inquiens praedestinationem esse praeparationem quamdam ætemam ejus , quod ia tempore faciendum est, et communiter Patres ac Theologi.

Quoad secundam voro partem, scilicet, quoad prioritatem causalitalis, seu quoad hoc quod est praedestinationem inferre actualem consecutionem ejus, ad quod dirigit, nempe vit» ælemæ, docuit eam Angelicus Doctor art. et quæst. de Veritate nuper citatis. Ubi constituens discrimen inter providentiam generalem, et providentiam specialem, scilicet praedestinationem, sic inquit : *In qualibet enim ordinatione ad finem est duo considerare, scilicet ipsum ordinem, el exitum, vel eventum ordinis : non enim omnia, quæ ad finem ordinantur, finem consequuntur. Unde per Dei providentiam omnes homines ad bealiludinem ordinantur : sed praedestinatio respicit diam exitum, vel eventum ordinis. Unde non esi nisi eorum, qui gloriam consequuntur.* Quod etiam docent communiter sancli Patres.

Quoad ultimam veru partem, eam tenet idem Angelicus Doctor in epistola ad Romanos, el communiter Patres : qui propter hanc rationem pluribus, iisque honorificentissimis titulis praedestinatos insigniunt.

Ex quibus lucis sequens pro assertione deducitur ratio. Quoniam praedestinatio habet omnes has prioritaies : ergo non est cur particulapræ, quæ omnes illas denotare potest, restringatur ad unam tantum denotandam ; sed omnes illas significabit, ul ita nomen habens vim ad omnes illas innuendas, cum re significata commensuretur.

ŕ n.

Objectiones contra dicta, el envilalio caruni.

Sed objicies primo, quod nomen prædestinationis sumitur in praesenti in ea significationo, in qua August, et D. Thomto agentes de praedestinatione multoties asserunt, ipsam gloriam, et quævisalia bona opera nostra, esso a Deo praedestinata, ut constat ex iis quæ art. 13 q. 14 dixhnus : ergo falso dictum est, nomen prædestinationis sumi secundum quod denotat transmissionem, et directionem in vitam æternam. Consequentia patet. Quoniam licet creatura intellectualis, ut homo, vel Angelas. dirigatur in vitam æternam, non tamen ipsa vita æterna.

Respondetur exD. Thoma in I dist. 40 art· u^i sic ait : *Dicendum, quod prxdcstinalio dicitur esse aliquorum dupliciter : vel sicut finis, et conferentium ad finem : d sic dicitur esse gralicel gloriæ. Vel torum qui finem consequuntur; et sic est omnium qui gloriam per Dei gratiam adipiscuntur. Ulrumquo autem cx nomine prædestinalionis accipi polest, in quo conjungitur actus destinationis cum hacpræpositionc* præ *per compositionem advenientem. Destinare autem significat directionem alicujus in aliquid.* Ubi, ut vides, hoc ipso quod praedestinatio significet directionem alicujus in vitam æternam, significat etiam ipsam vitam «lemam tanquam aliquid praedestinatum per modum finis hujus transmissionis. Unde quod vita æterna dicatur praedestinata hoc modo, non tollit, quinimo ponit quod praedestinatio sumatur quatenus denoiattransmissionejn, et directionem creaturae intellectualis in eamdem ætemam vitam.

Secundo objicies. Nam homines, vel Angeli dicuntur apud Patres, agentes de praedestinatione et reprobatione, praedestinati ad gehennam : ergo praedestinatio non sumitur in praesenti prout denotat transmissionem , seu directionem alicujus in aternam vitam. Consequentia videtur perspicua. Antecedens autem probatur. Quoniam ita loquitur Concilium Valentinum jub Lothario Imperatore cap. 3 et August. lib. 15 de Civit, cap. I et lib. 21 cap. 24 et lib. 6. Hypognosticon, Fulgentius lib. I ad Monimum cap. 13, 14, 27 el 30 et Prosper responsione 14 et 15 ad cap. Gallorum.

Respondetur, quod hic non loquimur do praedestinatione utcumque, sed de praedestinatione absolute, ct simpliciter sumpta : praedestinatio autem hoc modo accepta semper sumitur in bonam partein. Quamvis cum hoc stet, quod *prxdeslinalio, seu prodcslinarei* sumpta cum addito, ut cum aliquis dicitur praedestinari in gehennam, possit sumi in malam partem, ac proinde non prout dicit directionem in felicitatem æternam. Diluitor,

Tertio objicies. Omnes creaturae ordinantur ad suos fines per divinam providenliam, et tamen non propterea praedestinationis nomen sumitur ad denotandam hanc ordinationem, seu directionem in praedictos fines : ergo nec etiam sumetur in ea significatione, in qua denotet directionem creaturae intellectualis in suum finem. II. Tertia.

Respondetur ex D. Thom, in solutione ad secundum his verbis : *Creaturo irrationales non sunt capaces illius finis, qui ficuUdlem humano naturo excedit. Unde non propric dicuntur prodcslinari, etsi aliquando abusive praedestinatio nominetur, respectu cujuscumque alterius finis.* Et rationem in corpore articuli reddidit, dicens, quod ud illud proprie aliquid dirigitur, et transmittitur ab alio, ad quod virtute suæ naturæ, el eorum, quæ sunt illi debita, pervenire non potest. Enerrj-Lor ex D.Thom.

Ultimo cum Catherino lib. I de Praedestinatione cap. I objicies contra expositionem illius particuiæ, *pro,* quatenus diximus denotare prioritatem durationis respectu effectuum ejusdem prædestinationis, v g. vocationis, et justificationis. Nam mulli sunt praedestinati qui nondum vocati, et justificati sunt : ergo ut vera sil Pauli sententia ad Rom. 8 : *Quos prodcslinavilt hos et vocavit, justificavit, rtc.* oportet sumere vocationem, et justificationem pro æterna Dei dispositione vocandi et justificandi : ergo cum hæc sit ita æterna sicut ipsa praedestinatio, consequens erit, ut illa particula *pro* adjuncta praedestinationi, non significet prioritatem durationis respectu vocationis el justificationis, etc. le. l'.tinu. Citberin Roman. 8'

Respondetur sensum illorum verborum Pauli esse, quod illos quos ab æterno Deus destinavit ad gloriam, ipsosmet in tempore vocavit, justificavit, et glorificavit : alioqui in verbis illis fieret circulus inutilis, ot nugatorius, si sensus esset : quos ab æterno destinavit ad gloriam, hos ab æterno disposuisse vocare, justificare, et glorificare : siquidem idem est ab æterno destinare ad

gloriam, et ab æterno disponere glorificationem per prædicta media. Sumuntur autem pneterita illa. *vocavit, justificavit, dIN* pro futuris. Qui modus loquendi est frequens in sacra Scriptura, ad denotandam inlallibilitatem eorum, quæ a Doo ordinata iMir 0. sunt, ul Isaiæ 9 : *Parvulus datus est nobis.* Addiu- Adde, posse etiam verba Pauli exponi de weateB· illis, qui jam in tempore vocali erant; quamvis ab æterno prædeslinali fuissent, ul plures Doctores explicant.

DUBIUM II.

Jn *conveniens fuerit dari prædestinationem hominum ?*

Convenientia rei valde prodest ad *an est?* ipsius, maxime quando a Deo res illa praestanda, aùt decernenda, et volenda est : quandoquidem Deus non nisi ea, qua* satis congrua et convenientia sunt, decernit. Et ileo ad *an esi?* praedestinationis, merito dubium hoc de convenientia illius promittimus.

Sententia hjcrdicorum.

η. A off. Partem negantem luentur aliqui hæretici, quos referunt August, lib. 2 de dono persever, cap. 14. Prosper cap. 2 ad objectiones Gallorum. Probatur primo. Quia non est conveniens lo li necessitatem, aut utilitatem orationis, prædicalionls, et salutarium admonitionum, ut ex terminis ipsis constare videtur : at si in Deu sit pr i destinatio hominum, tolluntur ista : ergo non est conveniens eam in Deo esse. Consequentia patet. Minor autem probatur. Quia cum prædestinatiô, qua Deus homines pnedestinanu, habeat maximam certitudinem, efficaciam, et infallibililalem, ita erit quoad effectum, sicut Deus pncdeslinavii. et non aliter, sive orationes adhibeantur, sive non, et sivé adsit præ licatio, et exhortatio salutaris, sivo non ; ac proinde necessitas horum omnium tolleretur.

Prosper. Primam fnndamepiam pro ·\«otenta l»»reliroram.

14. Secundum- AujjuM. Secundo probatur ratione, qua Augustin, lib. 2 de dono persevor. rap. 15 refert monachum quemdam sui monasterii, ita convictum fuisse, ul apostalaret. Quia si darelur prædestinatiô hominum, esset occasio vel summa* negligentiu*. vel summ e «lespcrationis : at non videtur conveniens dari hanc occasionem hominibus : ergo, etc. Major, in qua est difficultas, probatur. Nam Cüivis est notum, decretum do praedestinatione esso infallibile, et certissimum, h ita quilibet dicere posset ; Vel sum pnedes* tinalus? vel non / si sum praedestinatus, quomodocumque in decursu vita? operer, tandem convertar, et salvabor : et sic tribuetur occisio summæ negligently. Sivero non sum prædestinatus quomodocumque operer in vita, tandem deliciam, et damnabor : et sic parabitur occasio summæ desperationi : ergo, etc. IOSK

Confirmatur. Quia saltim hominibus Cmu sanctis, et praedestinatis tribueretur occa- c*:p· sio Deligentia» : hoc autem est inconveniens : ergo, etc. Probatur major. Nam si homines a Deo praedestinarentur, tunc sanctis prædestinatis sua praedestinatio esset nota : siquidem bénéficia hominibus sanctis a Deo collata, inter quæ praedestinatio est potissimum, revelantur ipsis. juxta illud Pauli ! ad Corinth. 2 : *Nos autem non* i α *spiritum hujus mundi accepimus, sed spi~* ***.*› *ritum qui ei Deo est, ul sciamus quxalko donata sunt nobis.* Constat autem quod hoc semel ah eis scito, pararetur cis occasio negligentiæ, propter rationem nuper factam.

Communis d omnino certa Catholicorum sententia, et ejus fundamentum.

Dicendum lamen est conveniens fuisse, IL Deum homines prædestinare. Assertio hæc est de fide, ut constabit ex locis Scripluræ, quæ dub. sequenti adducemus. Et ita eam tenent D. Thomas in hoc art. his verbis :D.na *H'spondto dicendum, quod Deo conveniens* I *est homines prædestinare,* et cuncti alii Pa- I Ires et Theologi.

Ratio fundamentalis hujus assertionis r iû aliqualiter innuitur a D. Thoma 3 p. q. art. t poleslqne ad hanc formam reduci, ù.Txi. Quoniam convenientissimum est Deo se summo modo intellectuali communicare creaturis : ergo etiam convenientissimum I fmt ei beatificare homines ; ergo et illos prædeslinare. Antecedens probatur. Nun * cum Deussit summum, et perfectissimum j bonum, est convenientissimum ei, seu I iquod in idem redit) valde consonum, et congruum suæ naturæ, se summo modo in- l tra omnem lineam creaturis communicare : siquidem sicut est proprium boni se alii# * communicare, juxta illud Dionys. : *Bonum est diffusilium sui,* ita summi boni, et intra omnem lineam talis, so summo modo ct intra omnem lineam communicare.

Prima vero Consequentia ex antecedenti patet. Quoniam Deus beatificando homines se summo modo secundum speciem communicat creaturis intra lineam intolligibilem. Nam sicut per unionem hypostaticam communicat se summo, et perfectissimo mode secundum speciem intra ordinem naturalem, enlltativum, prout ordo iste distinguitur ab ordino intelligibili, ex eo quod communicatur ipsamet persona Verbi, ita etiam beatificando homines communicatur Deus summo, ct perfectissimo modo secundum speciem communicationis Intra ordinem intelligibilem : ex eo quod eo ipso communicatur, et unitur intellectui beato ipsamet essentia divina, ut habet rationem forma? intelligibilis, ut in tract, de Visione Dei, disp. 2 num. 35 et deinceps diximus.

Secunda vero consequentia ex hac priori satis constat. Quoniam ad hoc ut homines de facto perducantur ad bealitudinem, debet in Deo poni prædestinatiô, quâ disponat, et dirigat eos in illam; ex eo quod beatitudo est effectus proprius praedestinationis, ut ex dicendis disp. 4 n. il et deinceps constabit.

Confirmatur ratione, quam insinuant D. Γιi Paulum ad Roman. 9 et Angelicus Doctor j i^B.ib'deiu lect. 4. Quoniam convenientissimum est manifestari divitias gloriæ, et bonitatis Dei : sed per praedestinationem hominum valde divitia? istæ manifestantur : ergo convenientissimum fuit eos a Deo praedestinari. Major cum consequentia sunt satis perspicuæ. Minor vero probatur. Nam per prædestinalionem hominum magnopere manifestantur divina misericordia, liberalitaSj magnificentia, bonitas, providentia, justitia, et cæteræ aliæ perfectiones Dei : siquidem omnes illæ valde splendent in hoc quod Deus hominibus adeo eximium bonum praeparaverit, adeoque immensum præmium, et coroiiam donaverit : maxime cum cæteræ aliæ communicationes quibus Deus se ad extra communicavit, huc tendering ut nimirum prædestinati gloriam consequamur, ac proinde in hac unica communicatione, qnæper prædêslinationem iit, omnis mafetatio bonitatis Dei, et divitiæ gloriæ Ipsius mirifice splendet.

Objectiones contra rationem assertionis, el ejus confirmationem.

Sed objicies primo contra rationem hanc, n. et ejus confirmationem, ex ea ad summum sequi, esse convenientissimum, quod Deus objectio aliquem ex hominibus, vel Angelis pnedeslinaverit, non vero quod plures tam ex hominibus, quam ex Angelis, aut semel istis praedestinatis, homines etiam praedestinaverit : ergo, etc. Antecedens probatur. Nam sicut ex eo quod ratione summæ bonitatis divinæ fuerit convenientissimum, Deum se summo modo in ordine entitativo communicare creaturis, nimirum per unionem hypostaticam, et in ea sumine suam bonitatem in hoc ordine manifestaro, non sequitur fuisse conveniens ut illa communcatio, et manifestatio fieret nisi in unica tantum natura in singulari, nimirum in humanitate Christi Domini : ita ex hoc quod ratione ejusdem summæ bonitatis divinæ sit convenientissimum, Deum se summo modo secundum speciem communicationis communicare creaturis intra ordinem intelligibilem, ac proinde summe in hac communicatione splendere divitias gloriæ, et bonitatis ipsius; non tamen idcirco erit conveniens ut hæc communicatio, hæcque manifestatio fiat, nisi in unico tantum individuo natura? intellectualis, et per consequens cum hæc summa communicatio intra ordinem intelligibilem, et manifestatio divitiarum divinæ bonitatis, facta fuerit in Angelis, non erit conveniens, ut etiam fiat in hominibus : quinimo cum Christus prædestinatus fuerit, non est cur sit con-. veniens aliquem alium ex Angelis, aut hominibus praedestinari.

Secundo objicies contra confirmationem, falsum esse quod in ea dicitur, scilicet cæ· Seraìl 3' teras alias communicationes, et manifesta-* tiones Dei, huc tendere, ut nimirum praedestinati gloriam consequantur, et in hac pnedestinatione, et consecutione gloriæ, divina bonitas eluceat. Nam aliæ res naturales, tantum tendunt in suos proprios, ct peculiares fines naturales : ergo non eo tendunt ut prædestinati æternam salutem consequantur; sed hoc per accidens respectu illarum se habebit.

Accedit, quod cum inter communicatio- AtWlfcl· nes Dei numeretur unio hypostatica, et ŒCnlüa· hæc sit excellentissima omnium, ac proinde non ordinetur ad communicationem infe-

rions rationis, jam ex hac saltim parte erit falsum quod cæteræ aliæ communicationes huc tendant, ut nimirum praedestinati æternam vitam adipiscantur.

I IV.

Enodatio harum objectionum.

19. Sohitor prior objeciio. Respondetur ad primam negando antecedens. Et ad probationem, concesso antecedenti, neganda est consequentia. Ralio autem disparitatis est. Quoniam unio hypostatica non est proprius, ac peculiaris finis creaturæ intellectualis, aut cujusvis alterius creaturæ : sicut visio Dei per essentiam est proprius, ac peculiaris finis, quamvis snperexcedeiis, respectu creaturæ intellectualis. Et ideo licet fuerit convenientissimum divinæ bonitati, quod se summo modo per unionem hypostaticam communicaret, ut ita summa ejus bonitas in communicatione, quæ %it sumina intensive respectu creaturarum splenderet, non tamen propterea conveniens fuit, ut se hoc modo pluribus naturis creatis communicaret : siquidem in unica dumtaxat communicatione, tota species, et perfectio intonsiva illius summa? communicationis manifestatur, et repentur : et alias communicatio hæc non est peculiaris finis alicujus naturæ creatæ.

Cæterum communicatio summa, et perfectissima secundum speciem intra onlinem intelligibilem est finis peculiaris creaturæ intellectualis, superexcodens tamen, et supefnaturalis, ac divini ordinis. Unde sicut propter hanc rationem fuit valde conveniens, utpræiictæ creaturæ intellectuales essent ordinal® gratuite a Deo in hunc finem superexcedentem, ita etiam fuiteonvenientissimum, ut non solum aliqua una, et singularis creatura intellectualis finem hunc adipisceretur, sed quod plures ex illis a Deo in eum transmitterentur. Non secus (proportione tamen servata) ac hoc ipso quod homines, aut aliæ creaturæ sensili-Vte, sint ex natura sua ordinata* in suos fines naturales, conveniens est, ul, saltim plures ex illis, praedictos fines consequantur.

80. Addita· nicnlum primum. Adde, quod si loquamur de praedestinatione Christi Domini non sequitur ex hoc quod ipso praedestinatus fuerit, non fuisse conveniens aliquem alium praedestinari. Tum quia praedestinatio Christi fuit diversa a praedestinatione nostra : siquidem ipse praedestinatus est ad hoc ut esset Filius Dei naturalis; secus vero nos, aut Angeli; quamvis ex illa praedestinatione Christi Domini resultaverit, quod ad debitum ornatum gratiæ unionis, concessa faerit ipsi visio beatifica, el alia dona supernaturalia. Tum etiam : quia valde fuit congruum ut Christo, quippe vero Filio Dei naturali, tribueretur gratia capitis, ratione cujus esset pater futuri sæeuli : ad hanc autem spectat ut gratiam tam vi» quam patriæ communicet suis membris, filiis, ac fratribus, ul ita ipse sit primogenitus in inultis fratribus. . .*2^

Si vero fiat sermo præcise de praedestinatione nostra, et Angelorum, tunc licet Deus praedestinaverit ordine (alibi dicendo) Angelos, non sequitur non fuisso conveniens, ut simul etiam prædestinaret homines : imo in praedestinatione hominum peculiaris, et maxima convenientia apparet. Quia sicut convenientissimum fuit unionem hypostaticam fuisse faciam in natura humana : quoniam communicata persona divina huic naturæ, quodammodo communicatur omni creaturae; ex eo quod homo habet aliquid de omni creatura, ut docet D. Thom. in epistolam ad Romanos cap. 8 DT» lect. 4 his verbis : *Dicitur humana nalura (omnis creatura) quia participat cum omni creatura : cum spirituali quidem quantum ad intellectum, cum animali quantum od corporis animationem, cum corporali quantum ad corpus.* Et propterea Marci ultimo dicitur : *Predicate Evangelium omni creature,* idest. homini, ut exponit D. Gregor. Gr?pr. et ad Roman. 8 : *Omnis creatura ingemiscit,* Bea. boc est, homo, ut explicant D. Augustin. * '| lib. 8J quæstionum quæst. 67, Hieronym., Cajotan. ct alii. Et in eodem sensu Sa-cij^. pientiæ 1 homo vocatur illud, quod conti-^7 net omnia, et capite 10 dicitur quod Deus ‘ dedit illi virtutem continendi omnia. Et similiter calem ratione vocatur ibidem paler orbis terrarum : quia cum omni· re creata in aliquo convenit, ut docent Glossa, Hugo, fAai Lyra et alii. Ita etiam propter eamdem ra- Eφ· tionem fuit etiam convenientissimum, ut 1«. summa Dei communicatio intra ordinem intelligibilem fieret etiam per se primo homini. Unde quemadmodum si daremus peculiarem aliquam convenientiam, ratione cujus fuisset convenientissimum, ut unio hypostatica fieret in natura Angelica; nihilominus non ob id tolleretur, propter rationem nuper factam, quominus fieret etiam in nalura humana : ita fuit convenientissimum

nivatissimum ul summa communicatio intra. ordinem intelligibilem, licet simul sit facia in natura Angelica ob rationem supra taciain; nihilominus tam propter eamdem, quain propter rationem modo adductam iteret etiam in natura humana.

Aifi- Adde secundo, quod adhuc loquendo de praedestinatione nostra, et Angelorum in æternam vitam, tunc licet divinæ perfec- j/tM- tiones, ul libertas, misericordia, sapientia etc. manifestentur per pnedesiinationem Angelorum bonorum, et reprobationem malorum; nihilominus magis splendent in predestination? aliquorum hominum, ct reprobatione aliorum : libertas quidem, quia per talem praedestinationem ostendit Deus, quod sicut figulas ex eadem massa luti potest facere aliud vas in honorem, aliud in contumeliam : ita ipse ex eadem massa hominum potest quosdam prædeslinare, et alios reprobare, ut dicitur Eccle- 3J. siastic. 33 et ad Rom. 9. Hoc autem non hais. ita patefieret, si solum prædestinaret An- i gelos, et reprobaret homines : vel solum prædestinaret, et reprobaret Angelos. Quia cum illi sint diversarum speçierum, posset aliquis suspicari prædestinationem aliquorum ex illis, et reprobationem aliorum non esse reducendam in meram Dei libertatem; sed in aliquam naturalem conditionem eorum.

Misericordia autem similiter erga prædestinatos in hoc magis ostenditur : siquidem elegit illos, reprobatis aliis ejusdem naturæ, et reprobatis multis Angelis perfectioris conditionis. Hæc autem est major misericordia, quam si omne shominesnes, vel Angelos praedestinasset. Nam etsi illa praedestinatio omnium esset major misericordia extensive; attamen prædestinalio peculiaris aliquorum hominum, et reprobatio aliorum, est major misericordia intensive respectu hominis praedestinati. Maxime quia cum omnes homines sint ejusdem speciei, et omnes miseri, censetur moraliler major misericordia erga homines prædeslïnatos, quod cum omnes sint æqualiter miseri, et ejusdem speciei; nihilominus, pluribus aliis pereuntibus, ipsi specialiter per divinam misericordiam liberentur ab illa miseria, et transmiUantur in beatiludinem.

Sapientia denique in eo magis demonstratur. quod ex hominibus ejusdem speciei, quosdam taliter gubernet, ut per occultas ct investigabiles vias eos perducat ad exequenda media, per quæ in vitam æternam efficaciter perducantur : alios vero quoad naturalia non inferiores, imo priestantiores, permittat propter sua incomprehensibilia judicia ab illius consecutione deficere. Cujus sapientiæ altitudinem considerans Paulus ad Rom. 11 exclamat : Rûnua. *O altitudo divitiarum sapientiæ, el scientist* 11. *Dcit quam incomprehensibilia sunt judicio ejus el investigabiles vue ejusl*

Nec refert si urgeas, tum quod etiam homines in statu innocentiæ fuerunt elevati ad finem supernaturalem, et ratione hujus elevationis erant (ut sic dicamus) proxime capaces ætemæ beatitudinis : et nihilominus non ob id fuit conveniens, ut quatenus praecise erant in eo statu, a Deo præJeslînarentur : ergo male in solutione data intulimus, ex hoc quod vita æterna sit peculiaris finis creaturæ intellectualis, et ad illam fuerit elevata, fuisse convenientissimum, quod plures ex hominibus prædestinarentur. Impugnatio prima tradite solutionis.

Tum etiam, quod in quavis specie Angelica continentur virtute plura individua : siquidem tota natura est veluti collecta id unico individuo, et unica illa individuatio satiat totam speciem : et tamen licet omnes species Angelica* elevaiæ fuerint ad finem supernaturalem ; nihilominus non ob id fuit inconveniens, ut tota una species, in qua tot virtute continebantur individua, periret, et non prædestinaretur; sed oppositum hujus fuit valde conveniens, et a Deo præstitum : ergo non est cur colligamus fuisse convenientissimum plures ex hominibus a Deo prædeslinari, ex eo quod species humanæ naturæ, in qua plura individua continebantur, fuerit à Deo elevata in finem supernaturalem, peculiarem creaturæ intellectuali. Secanda, j!

Tum denique : quia licet daremus, res naturales ordinari in unionem hypostaticam ut in finem superoxcedentem (ut multi satis probabiliter volunt, de quo infra) nihilominus non ob id colligeretur fuisse conveniens plures ex substantiis ordinis naturalis fuisse praedestinatas ad unionem hypostaticam : ergo ex eo quod Deus clare visus, sit finissuperexcedenscreaturæ intellectualis, non debuit colligi fuisse conveniens plures ex hominibus, aut ex aliis creaturis intellectualibus fuisse praedestinatos ad Deum videndum. Tertia,

Respondetur enim ad primam ex his impugnationibus, concedendo majorem, et D minorem, negando tamen consequentiam. Nam cum status ille non fuerit perpetuus, niuT

.1.

non fuit conveniens homines prout in illo.

Abdita- badiam. prædestinari, vel reprobari. Accedit quod jn illo statu nullus ex iis, qui in illo existebat, esset miser : et ita licet praedestinatio in ilio ex parte termini *ad quem,* modo alibi tangendo sumpti, aequaliter atque modo exaltaret divinam misericordiam ; non tamen exaltaret illam per exclusionem termini *a quo,* scilicet miseri©, *el* ita oportuit Deum praedestinare homines, quando erant in statu peccati, ul omnibus istis modis ostenderetur maxime Dei misericordia erga predestinates.

H

94. Solubo qajfdanj lecnodi- IIIψ3£- nahoms.

Ad secundam vero imputationem occurrit junior quidam, quod licet Angeli in *esse* nalure distinguantur specie, in *esse* tamen elevahilium ad finem ordinis supernatural^, ct divini, *non sic* distinguuntur : quia sunt elevabiles ob rationem generalem crealuræ intellectualis. Et propterea judicandum est in hoc ordine de illis quoad convenientiam praedestinationis plurium ex eisdem, ac si solo numero in *esse* nature multiplicarentur.

Non Mhsfi CIL

Gæteram hæc solutio licet veram contineat doctrinam ; nihilominus nisi ei aliquid superaddatur, non satisfacit. Quoniam ex ea sequereiur, quod elevatis a Deo in finem supernaturalem beatitudinis tam hominibus quam Angelis, non debuisset praedestinare homines pnedestinaiis Angelis, ad hoc ut satisfaceret debito cunnaturalitatis, quod quodammodo contraxit ad perducendos in suum finem aliquos ex illis, quos ad praedictum ordinem elevavit : hoc autem, ul ex se constat, nequit admitti : ergo etc. Sequela probatur. Nam sicut praedestinatis aliquibus ex hominibus juxta numerum a divina providentia suaviter laxatum, satisfacit huic debito, ex eo quod omnes hominessunt ejusdem speciei; ita etiam praedestinatis Angelis absque praedestinatione hominum, eidem debito satisfaceret : siqui dem in ralione elevahilium sunt ejusdem speciei, et diversitas innatura de materiali, et per accidens ibidem invenitur.

F;

Ven BOIUliJ.

Quare addendum est, quod admissa uiajuri. ot minuri, debet negari consequentia. Ratio autem disparitaiis in eadem impugnatione quodammodo innuitur, nimirum in hoc quud in unica specie Angelica solum inveniuntur plura individua ut sicdicamus) virtualiter multiplicata ; in specie vero humana plura individua formaliler plura inveniuntur. Nam congruum erat, ut ita provideret Deus de creaturis intellectualibus elevatis in finem supernaturalem, quod permitteret aliquas ex illis, juxta numerum a sua providentia suaviter taxandum, deficere a consecutione ejusdem finis : ex eo quod ipsæ sunt defectibiles ab illo, et est congruum divin© providentia? ul dirigat res in suos fines juxta earum naturam. Unde cum in specie humana sunt plura individu^ fur· malifer plura, potuit providere juxta hunc modum de individuis illius, ita ut aliquos ex hominibus praedestinaret r el aliquos permitteret a consecutione beatitudinis deficere : at in quavis specio Angelica, verbi gratia, in specie Gabrielis, tantum est unicum individuum, licet ibidem plura virtute quodammodo contineamur : ex eo quod unicum illud individuum non minus satiat totam suam speciem, quam plura individua humana suam. Et ideo non potest Deus juxta modum insinuatum, nimirum permittendo, ut aliqui ex illis a suo fine supernatural! deficiant, de Angelis providere, nisi sinendo totam aliquam speciem, in qua unicum tanium individuum formaliler tale invenitur, ab eodem supernatural! fine deficere. ' g

è$.

kra ia>q«

Ad tertiam autem impugnationem respondetur, aliter Incarnationem esse finem supernaturalem . et excedentem respectu substantiarum naturalium, et aliter Deum clare visum esse finem superexcedentem créature intellectualis. Nam unio hypostatica est finis illarum non ut adipiscendus, sed ut quodammodo inspectus, ut infra disputatione quinta numero decimo septimo et deinceps explicabimus. At vero Deus clare visus, est finis creature intellectualis, ut etiam adipiscendus. Et propterea oportuit .aliquos ex hominibus in vitam ©ternam pnedestinari. ut ita finem hunc consequerentur, et satis fuit unicum Christum in Filium Dei naturalem fuisse prædeslinatum, ad hoc ut res naturales quodammodo ad illum, et ad unionem Verbi cum humanitate ejusdem Christi Domini ordinarentur. ipsumque quodammodo respicerent.

βὐπι·

Ex quo etiam ad secundam objectionem respondetur, quod licet res naturales ordinentur in suos naturales lines, nihilominus omnes iilæ sive ex primaria intentione, sive ex accidentali ordinatione Dei superveniente al decretum de illarum productione, ordinantur ad visionem beatam praedestinaturum. Unde ad Roman. 8 dicitur : /ppi *creatura liberabitur n servitute corruptionis, in libertatem glorùr filiorum l)ei : scimus enim quod omnis creatura ingemiscit. etc.* Quæ verba D. Thomas, et Ambrosius ibidem

Rcan.

pThJX Aawt».

οπ- Mt ibidem, et epistola 21, et Chrysostomus humilia 11, super eumdem locum explicant de omnibus creaturis naturalibus etiam insensibilibus : et dicunt sensum Pauli esse, quud illæ glorificato homine, suo modo glorificabuntur, et renovabuntur in illo. Nam cum omnes illæ, ut dicitur Deuteronom. 4 et Psalm 8, or linentur ad hominem, qui ad visionem beatam, ut ad finem ordinatur, inde est, ut illæ habeant consequenter, et quodammodo esse ordinatus ad eumdem visionem beatam : non quidem ut sibi consequendam, sed deserviendo homini ad hoc ut ipsam adipiscatur. In quo sensu crôtK dixit divus Paulus ad Corinth. 3 . *Omnia Mira sunt, etc. sive vita, sive mors, sive pmenlia, sive futura* : quin omnia deserviunt homini ut ad beatitudinem perveniat.

Ad illudentem de Incarnatione dicendum seta, est, quod licet Incarnatio non ordinetur ad nostram visionem beatam tanquam ad finem principalem *propter quem :* bene tamen ut ad finem *cui* ex ipsa Incarnatione provenit utilitas, sive tanquam ad finem effectum. Nam ex ea proveniunt nobis auxilia, et donasupernaturalia, eaque ftbundantissima, ul per illa non solum simplici- ter, sed facile perveniamus ad visionem bea : h». tau^ ut docent ac explicant D.Tbom. tertia D(s 1 parte quæst. 2-i art. 4, D. Augustin, lib. ;-ça 9 de Civitate Dei cap. 15, Origen, ad Roman. 11 in line, et lib. 3, Periarchon cap. î et paletex illo ad Ephes. I : *Prxdcslinavil nos pec Jesum Christum, etc.* Cui consonat htx illud Psalm. 71 : Αη/β *solem permanet nomen ejus :* nam in Hebneo legitur : *Ante solem fdiavil.* Quern locum Calatinas lib. 3 de arcanis capit. 15 et lib. 12 cup. 3 et alii explicant de Christo, quatenus per illum efficimurfilii, et hæreditamus beatitudinem.

Respondetur argumentis hzrelicorum initio adductis.

& 14 Ad primum respondetur, per prædestinationem disponi, quod homo consequaturæiernam beatitudinem, non utcumque, sedpercerta, et determinata media, ut verbi gratia mediis orationibus, salutaribus admonitionibus, ac prædicaiione, et aliis operibus similibus. Unde tantum abest, quod per prædestinationem tollatur horum necessitas, quod potius ponitur, ot firmatur. Unde August. lib. 2 de dono porscveranliæ cap. 14 ostendit certitudinem praedestinationis non tollere, sed potius ponere necessitatem prædicaiionis, cl aliorum bonorum operum, propter rationem nuper dictam : et hoc ipsum confirmat, ex eo quod divus Paulus, qui toties ad Roman. 8 et 9 aliisque locis commendavit prædestinationem, hortabatur gentes ad bene operandum. El Christus Dominus, qui hujus mysterii ita conscius erat, et Jo^p. 6 dixit, neminem posse ad eum venire, nisi illum quem Pater traxerit, nempe medie pnedestinationo; nihilominus excitabat homines ut in eum crederent, et ad ipsum venirent. R0nuo. 8 ei 9.. jWQ. g.·

Ex quo ad secundum respondetur, cum Augustin, ubi supra, negando majorem, et ad probationem , quod ille cui est notum decretum do prædestinaiione eo modo, quo in Deo est, ita ut simul sciat per illud decerni bonam cooperationem nostram, et perseverantiam in ‘gratia, tanquam media necessaria in ordjne ad consecutionem vilæ æternæ, non potest cordate sumere occasionem, vel negligently desistendo a bonis operationibus, vel desperationis tradendo se. vitiis, et peccatis. Nam ceno scit, quod si prædestinatus est, non adipiscetur œlernam feliciiatem nisi mediis bonis operibus, libere tamen ah eo exhibitis. Et similiter qui judicaverit se esse reprobum, judicabit se non fore damnandum nisi propter sua peccata libere facta, et non alio modo. Hoc autem tantum abest ut praebeat occasionem ad negligentiam, vel desperationem, quod potius ad bonum valde invitet, et a malo magnopere retrahat. eo. Ad secandam.

Potestque tam hoc, quam præcedens argumentum aperte instari, et eorum fallacies aperiri sequentibus instantiis Nam decretum Dei do fructibus colligendis, vel de cibo sumendo, non pnebet occasionem hominibus cordatis ad desistendum ab agricultura, vel a non adhibendo diligentiam necessariam ad sumendum cibum : ox eo quod si Deus decrevit collectionem fructuum, aut sumptionem cibi, tandem fructus colligentur, el cibus sumetur; si voro neutrum decrevit, sed oppositum ulriusquo, tandem nec fructus colligentur, nec cibus accipietur. Et similiter ex eo quod Deus præsciat, vel determinate, el in particulari fructus colligendos esse, vel determinato et in particulari non esse colligendos, tunc, quamvis daremus posse huc præscire absque decreto ex se efficaci divin® voluntatis, non posset sumi occasio a desistendo ab eadem agricultura, ex eo quod si præscivil 30. Ilajus Secundi argumenti Mlaciu aliquibus instantiis demonstratur.

ft

colligendos, infallibiliter colligentur, sicut ipse preset vit.

Et tandem quamvis per impossibile daremus Deum non habere prædicum praescientiam ; nihilominus pro mense Augusti futurum est, vel quod determinate, et in particulari colligantur fructus, vel quod determinate, et in particulari non colligantur : ct tamen ex eo quod si re vera futurum est in particu^ri, et determinate, quod fructus colligendi sunt, tunc re vera tandem colligendi erunt; secus vero si oppositum re vera futurum est, non praebetur occasio ad abstinendum ab agricultura, et a seminando, vel ad desperationem metendi eosdem fructus, ut ex se constat. Et'ratio est eadem tam in his casibus, quam in praedestinatione, et reprobatione. Quia nec decernuntur, nec praevidentur, nec sunt futuri prædicti effectus, nisi per certa illa, et determinata media.

Unde sicut si quis ex vi prædicti argumenti, et discursus desisteret ab agricultura, signum esset non esse a Deo determinatum, nec scitum ipsum messurum fructus, nec messionem illam esse futuram, ita signum esset aliquem non esse prædestinatum sed reprobum, si propter simile argumentum, et discursum ab operando desisteret, et vitiis se traderet. Sicut etiam signum esset praedestinationis, si attendens quis ad modum, quo Deus praedestinavit, nimirum mediantibus bonis operibus, modo infra dicendo, ex prædeterminatione illatis, bene quantum posset operaretur : ac proinde ratione prædicti discursus duci ad tradendum se vitiis, summæ dementiæ est; e contra vero ab illo excitari ad bene operandum, summæ sapientiæ erit.

Quod si omnia hæc alicui videantur difficultatem hanc plene non dissolvere, advertat cum August, lib. de dono persever, cap. 14 certitudinem praedestinationis, quam scimus esse veram, nun esse negandam, quia nesciamus nodum aliquarum difficultatum, quæ contra ipsam pugnare videntur, omnino dissolvere : ad hoc tamen unum, praedestinatio divina, et certitudo ejus valde conducet» ut qui salutem æternam consequi studuerint, et bonis operationibus se tradere decreverint, hi cum timore, et tremore, ut Spiritus Sanctus sæpe munet, salutem suam operentur.

32. Ad confirmstiooem secuudi fundiroentl. Pfjlm.

Ad confirmationem neganda est major. Nam (ut nuper dicebamus) admonemur ut cum timore, et tremore salutem nostram operemur, ne pereamus, ut patet Psalm. 2 ad Roman. II, l Corinth. 10, Apocalyp*. 3 et alibi swpe. At si predestinati esstal certi do sua beatitudine, nequirent timere, mu r·. ne illam acquirerent; quinimo, dum Spintus Sanctus eos ad prædictum timorem excitat, excitatio ista esset ad infidelitatem, et impietatem. Nam limor de veriute illius, quod Deus revelavit, est infidelitas, el impietas : et ita qui timeret, ne forte Deus non esset trinus, cum tamen id nobis sil revelatum, convinceretur esse impium, el infidelem. Et ad probationem majoris respondetur cum D. Thom. in hoc articulo in D.Tta solutione ad ultimum, ex illo testimonio ad summum colligi, esse aliquibus revelatum (ut Apostolis) suam praedestinationem, non tamen omnibus justis, et Sanctis.

Nec obstant quæ contra hanc veritatem objiciunt hærelici. Primo quidem, quod fitien deles petunt in orationibus perseverantiam wu in gratia, et suam beatitudinem : ergo sunt (41Λ certi de assecutione horum, ac proinde do pw sua prædestinatione : siquidem Marci 11 dicitur : *Omnia quxeumque orantes petilis* Mik .il *credile quia accipietis.* Secundo vero, quia I Joan. 5 asseritur : *Scialis quoniam vilam* Um *habelis xlernam qui creditis.* Ultimo aulem, quia vocati ad fidem magnificantur a Deo. et beatificantur, ut dicitur ad Rom. 8, at fideles sunt certi de sua vocatione et tide : ergo, etc. e

Non itaque hæc ohslant. Nam ad primum Difca- concesso antecedenti, neganda est conse- to· quentia, si intelligatur de certitudine omnimoda. Et ad probationem dicendum est, testimonium illud, et similia intelligenda esse de oratione ferventi, et perseveranti, et cum debitis circumstantiis : non est autem omnino certum fideles sic suaqi bealiludinem petere. Ad secundum vero respondetur, testimonium illud, solum velle quod justi dummodo perseverent in fide viva, habent vitam æternam in spe : nam ideo ad Hebræos 3 dicitur : *Participes Christi effecli sumus, si tamen milium subslanlix ejus* (idest fidem vivam *usque ad finem firmum retineamus.* Et in secunda Canonica Joan, dicitur ; *Videte vosmelipsos,* tau *ne perdatis, qux operati estis.* Quare cum^" lidcles non sint omnino certi de sua perseverantia, et fide viva, nec etiam certi erunt de sua prædestinatione. Ad ultimum vero testimonium respondetur non inlelligi de omnibus vocatis ad fidem : nam Math. 22 dictum est : *Mulli enim vocali, pauci vero clecliiidd* de vocatis secundum propositum prædestinationis : non est autem omnino certum cuilibet fideli, et justo se sic vocatam fuisse : et ita nec erit omnino certus de sua prædestinatione.

' Hrf· Diximus non esse omnino certum ; quia I · ' in present! loquimur do omnimoda certiI ludine divinæ revelationis^ cui non possit || subesse falsum. Nam fatemur posse esso Ii plura et diversa judicia probabiliter suaj dentia praedestinationem respectu hujus, l vel illius in particulari, qualia sunt dili- l gere Inimicos, audire libenter verbum Doi, i patientia, et humilitas, etc. Do quibus vi- l tip. deatur Vega lib. 12 in Concil. Trident. cap. 12 et sequentibus.

DUBIUM III.

Γίπιι Deus aliquos homines, de facio prxdestinaocril ?

Semel explicata convenientia prædestinationis hominum, merito ad ejus existentiam declarandam accedimus : quia convenientia ad hoc ut Deus prædestinet aliquos homines præcedit actualem praedestinationem eorumdem.

Opinio negans.

Partem negantem tuentur aliqui hæretici. Ita Wicleff, ut referunt Prateolus verbo Calvinist», et Stephanus in Apologia de concordia Lutheranorum, et alii relati ab Aug. et Prospero locis dub. precedent! hm adductis. Quæ sententia potest probari primo. Quoniam si Deus prædestinaret homps mines, auferret ab eis libertatem peccandi, etiam si non haberent donum confirmationis in gratia : hoc autem dici nequit, ut ex p œ constat. Sequela probatur ex illo l Joan. 3, ubi dicitur : *Qui naius esi ex Deo,* ¡ ». *peccalum non facit, quoniam semen ipsius in to manel, el non polest peccare : quoniam ts Deo naius esi.* Quæ verba exponuntur a tat Bernard, senn. l de Septuagesima, et de gratia et litero arbitrio, de predestinatis : et inquit eos non posse peccare : quia semen Dei, idest, prædestinatio in illis manet, ta- Confirmatur. Nam prædestinatio non est in potestate nostri arbitrii, sed antecedit omnem usum libertatis illius : at ex se est efficacissima, et infallibiliter nexa cum effectu : ergo suppositio prædestinationis, tfl suppositio omnino antecedens, et non subdita nostræ libertati, ac proinde toilet eamdem libertatem.

Secundo. Quia alioqui, Deus magis diligeret hominem peccatorem, aut minus justum, qui sil pnedeslinalus, quam alium Seton duo. Iunge justiorem, sed non prædestinatum : hoc autem videtur inconveniens : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam diligere magis aliquem est velle illi majus honum : at Deus homini peccatori, aut minus justo, prædestînato tamen, vult majus bonum, scilicet æternam beatitudinem, quam alio longe justiori, non tamen prædestînato : siquidem huic tantum vult ampliorem gratiam vite, non tamen æternam vitam : ergo magis diligit illum, quam istum. Falsitas autem consequentis etiam constat. Quia hoc esset contra rectitudinem divinæ voluntatis, quæ hoc ipso quod rectissima est, diligit unumquodque pro meritis suis : ac proinde magis diligit justum, quam peeçatorem, ac justiorem, quam minus justum. i M l

Tertio. Quia alias Deus prius voluisset beatitudinem supernaturalem hominum, Tcrtium· quam ipsos homines : hoc autem videtur inconveniens : ergo, etc. Sequela videtur perspicua. Nam quoties est volitus linis ultimus, ad quem aliqua res ordinatur, debet esse prius volitus, quam res ad ipsum ordinata; siquidem volitio linis, est causa volitionis eorum, quæ ad illum ordinantur : at certum est beatitudinem supernaturalem esse ultimum finem hominis : ergo si homines a Deo prædestinantur, ac proinde est illis a Deo efficaciter volitus hic ultimus finis, consequens erit, ut prius sit volita a Deo aeterna hominum beatitudo, quam ipsi homines; imo prius quam omnes res naturales : siquidem omnes illæ (ut infra dicemus" ordinantur ad hominem, qui ad eamdem beatitudinem, ut ad ultimum finem est ordinatus. ▬ i : <3

Falsitas autem consequentis probatur. Tum quia beatitudo supernaturalis est volita homini prædestînato amore concupiscenti»; nihil autem potest alicui sic esse volitum, quin præcedat volitio ejus, cui sic concupiscitur : quia ex amore illius volumus ipsi prædictum bonum. Tum etiam (et est confirmatio praecedentis probationis), nam D. Thom. in 4 dist. 49 q. l art. 2 D.Tliom quæstiuncula l ad 3 ait nihil volitum amore concupiscentiæ posse esse ultimum dilectum intellige ordine exeeutionis) quia refertur ad eum, cui illud concupiscimus : et ideo ait, beatitudinem creatam diligi amore concupiscenti», quia referimus illam

ad nos : ergo nihil sic volitum, qualo est beatitudo supernaluralis, potest esse prius volitum, quam ipse homo, ad quem refertur. Palet consequentia. Quoniam id, quod non potest esse ultimo volitum ordine executionis, nequii esse primo volitum ordino intentionis : et per consequens nec esse absolute, ct simpliciter prius volitum. Tum denique : quia repugnat intelligere beatitu* dinem supernaturalem hominis sino ipso homine, siquidem est accidens illius, quod quidem nequit intelligi sine suo subjecto : ac proinde nequibit esse prius volita, quam ipse homo.

§ II.

Catholica veriicu.

Dicendum est tamen Deum homines praedestinasse. Assertio ista est de fide ul Patct cx a<l Ronaan. 8 : *Quas prjriiesli·* navit, *hos gloriflcavil,* ad Ephes. ! : *Qui* n05› kucæ 12 : *Xdile timere, pusillus grex : quia complacuit Palri veslro dare vobis regnum,* ad Roman. 1l : *Ildiquix secundum electionem gratiae salvae faclx sunt,* Ecclesiast. 33 : *Quaredies diem supera^ dc. ex ipsis benedixit, el exalladt, d ex ipsis sandifleavit, d ad se applicavit, d cx ipsis maledixit, d humiliavit, et convertit illos a separatione ipsorum. Quasi luium figuli in manu ipsius, de.* Quæ verta Glos, ot Aug. q. 2 ad Siniplieianum explicant de praedestinatione el reprobatione facta a Deo pro sua voluntate exemplo figuli, quod Paulus ad Roman. 9 ex isto loco desumpsit. Unde veritas hæc habetur frequenter in sacris Conciliis, praesertim in Milevitano, et Arausicano Secundo. Trident. ses. 6 cap. 12 et can. 15 et 16 et id confitetur communis sensus Ecclesi® et Sanctorum.

Conclu- a⁄rob. 8. Glomx D. Aurosi. Ilonun. v. Cone. Miler. AnuvS friïeûL

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis tradita est a D. Thom. 3 contra Gent. cap. ull. el in ì dist. 40 de Veril. quæst. G art. I et tandem in hoc art. Vis aulem illius pendet ex duplici propositione, quam tradidit in praesenti Angelicus Ductor nimirum, quod *ratio aticujus flendi existons* in menis *adoris, est quxdam praeexistentia rei fiend# in* eo, et quod *ratio ista debit prxtxistore in mento adoris.*

pr0 raiione acerbo* ni< et l» Thom. effor- D2D(h.

Ut autem hæc melius capianlur, et tola structura rationis, quæ in eis innititur, melius intelligatur, supponendum est primo ex eodem D. Thoma q. 5 de Ventat. art. I ad I rem tiendam posse duobus inudis sumi. Primo quidem speculative seeundum suam essentiam, qualenos per speciem, ideam, vel verbum est in mnntn actoris. Nam cum species v. g. sit ipsamet ratio, et essentia rei, sive virtualiter, sive formaliler, sub alio tamen modo ûssendi, ul in tract, de Visione Dei disp. 2 ıı. 132 et deinceps, et in tract, de Scientia dup. 2 num. 14 et sequentibus diximus : consequens est, quod si illa est in mento actori^ antequam res fiat in se ipsa, tunc tali? ratio existons in mente equs, sit quahiam praeexistentia, sive formalis, sivo Virlualis roi fiendæ in eo.

38. Primum notabile.

Secundo autem res fiends, seu ratio ejus existons in mente actoris potest considerari practice : ct tunc ratio illius est imperium, et sufficiens dotenninatio agentis, ratione cujus executive ordinatur in suum finem, et habet complete esso futuram. Sic autem re fienda considerata,'optimo etiam verifieatur propositio D. Thomæ, nimirum quod ratio illius existons in mente actoris, est quædam præexistantia ipsius in eo.

Et ratio est. Quia res fienda, et ejus ratio tunc dicitur esse practice in mente actoris, quando habet in eo esse complete futuram, ac proinde quando actor est ultimate determinatus al ejus productionem ; siquidem, ur in tract, de Scient. Dei disp. 7 n. 32 et deinceps diximus, res non est futura nisi ratione determinationis suarum causarum in ordine ad ejus productionem: sed actor per intellectum non estdeterminatus ultimate ad productionem rei usquedum habeat imperium efficax do productione illius : el hoc ipso quod illud habeat, esc ultimate determinatus ad illius productionem, uc disp. sequenti, n. 55, C5, Û9 et 70 dicomus : ergo res fienda ratione praedicti imperii, per quod actor est ultimate determinatus ad agendum, est practice in mento actoris : oc per consequens ratio rei fiendæ practice sumpta, in mente actoris existons, erit quædam praeexistentia virtualis rei fiendæ in eo : siquidem ratio ejus sic considerata, osl prædictum imperium, et in hoc imperio res fienda virtualiler praeexistit. MK

Secundo notandum est, utcumque modum existendi rei fiend.e in mente actori? conducere ad intentum Angelici Doctoris quamvis posterior modus existendi in mento illius, directe et formaliler ad illud conducat. Quoniam cum Deus sii agens per intellectum, diriuralque per illum homines in suam beatitudinem, nec qui adipiscuntur illam, habeant se ipsis, et absque divina

tini directione eam consequi, oportet ut ratio istius directionis, et transmissionis sit in mento illius speculative per speciem, Meam, vel verbum, practice vero per prodictam imperium : quia hoc ultimum nequit dari sine illo priori, sed illud indispensibililer præsupponit : ac proinde debebit etiamesse in illo praedestinatio, quæ consistit in ratione practica istius transmissioni? hominum in vitam æternam, ut ex iis quæ in sequenti disp. num. 54 et deinceps dicemus, constabit.

ifa®· MLa. *n]'r ** Unde ratio D. Thom. potest ex iis, quæ duobus notabilibus diximus, ad hunc 'formam reduci. Nam in agente per intellectum, oportet ut ratio rei fiendæ, quæ sit quædam praeexistentia rei in illo, existât in mente ejus; speculative quidem per ideam, speciem et verbum ; practice autem, et executive per imperium, quo ordinatur, et dirigitur in suum finem : sed Deus transmittit homines in finem supernaturalem, glorificando illos ; et ut oos sic transmittit, est agens per intellectum : ergo ratio hujus transmissionis, quæ sit quædam praeexistentia rei in illo, debet considerata speculative, et secundum essentiam, existere in illo per ideam, speciem, vel verbum; consiederata vero practice, debet etiam præexistere in eodem, ratione imperii : ergo etiam oportebit ut in illo sil praedestinatio. Patet consequentia. Quia (ul loco citato dicemus) praedestinatio nihil est aliud quam rafo hojus transmissionis in mente divina existent, practice sumpta, quæ est quædam preaxislentia rei fiendæ in ea, quæque præsupponit praeexistendam ejusdem transmissioni? , er effectus speculativam, in mente Dei existentem per speciem, ideam rd verbum.

Nec refert si objicias, quod si hæc ratio illiquid probaret, convinceret utique, quod etiam anima Christi saltim instrumentaliter physice praedestinet nos, sicut etiam hoc modo dicitur causare gratiam, et cæura alia dona supernaturalia. quæ sunt in oobis : siquidem cum causet hæc per intellectum, habebit in eo rationem, per quam fcdrumentaliter transmittamur ad beatitudinem supernaturalem, et producantur in nobis omnia dona ad hanc consecutionem necessaria.

Respondetur enirn negando antecedens. Nim at bene notavit D. Thom. 3cont. Gent, cap. ultimo, ad hoc ul aliquid prædeslina- « nos instruinentaliter physice, ac proinde efjet huc modo nostrae praedestinationis causa,oportebat ut instruinentaliler physice esset causa omnium effectuum illius : hoc aulem non potest tribui animæ Christi Do* mini : quia non potuit physice instrument taliter causare concursum, quo Deus concurrit cum illa ad merendam nostram praedestinationem : qui tamen concursus est etiam effectus illius, utputa etiam ro-litue ratione ejusdem praedestinationis. Et ila licet Christus Dominus fuerit causa meritoria ejus, quia per suum meritum potuit moraliter movere voluntatem Dei, ut terminetur ad omnes effectus illius; non tamen potuit ipsum instrumentaliter physico causare. Maxime quia ad hoc etiam requirebatur ut instrumentaliter physice faceret, quod voluntas divina terminaretur ad omnes effectus nostræ praedestinationis : et hoc supponit quod per propriam virtutem physicam aliquid operaretur in ipso actu increato divinæ voluntatis et providenti®. Hoc autem, ut constat, apertam implicat contradictionem.

§ ni.

Fil salis argumentis haereticorum.

41. Ad primum, pro J^icuco rum. D*Tüom·

Ad primum neganda est sequela. Et ad probationem respondet D. Thom. explicans ibidem illum locum, in hæc verba : *Omnis qui natus esi ex Deo peccatum non facit, scilicet mortale, quod est contrarium generationi spirituali, d intdligendum esi cum reduplicatione, in quantum scilicet ex Deo natus est, vel inlelligendum est conjunclim quandiu naius, idest nativitatis graliam custodit, peccatum inquam non facit, scilicet mortale : uel loquitur de eo qui natus est cx Deo, non solum per praesentem justitiam, sed d per praedestinationem alernam, d talis peccatum non facit finaliler : quia tale peccatum repugnat prxdcslinationi.* Quo etiam sensu loquitur Bernardus loco ibidem citato. Bernard.

Ad confirmationem constat ex iis, quæ in tract, de Scientia Dei disp. 8 n. 17, 23 et 33 et in tract, do Volunt. Dei disp. 10 per totam diximus.

4*. Ad sftun·. dam.

Ad secundum concedenda est sequela cum D. Thom. in 3 dist. 32 q. I ari. 5 quæsliuncula I, «i absolute et simpliciter intelligatur. Nam ut bene notavit ibidem S. b.Thon Doct. Deus pius diligit reprobum justum pro tempore, pro quo est justas, quam peccatorem praedestinatum pro tempore pro quo est peccator ; ila tamen ut hæc de-

terminatio pro illo tempore, teneat se utrobique ex parte objecti, non tamen ex parte actus dilectionis, qua» est ætema et invariabilis, et semper vult pnedostinato, quantumvis peccatori, ut suo tempore consequaturmajus bonum : atque adeo absolute, el simplie.ter loquendo magis diligit peccatorem prælestinalum, quam justum reprobum.

Et deinde neganJa est minor. Et ad probationem dicendum est, quod licet sit contra rectitudinem divinæ voluntatis quod magis diligat peccatorem prédestina tum pro tempore pro quo est peccator, quam justum reprobum pro tempore, pro quo est justus; non tamen quod absolute, et simpliciter loquendo, magis diligat illum, quam istum : quia ad hoc satis est, nt licet ulrumque diligat pro tempore, pro quo est dignus dilectione, et utrumque odio habeat pro tempore, pro quo dignus est odio ; nihilominus facta collatione inter bonum, quod peccatori predestinate vult, pro tempore, pro quo illam diligit, sit majus, quam bonum illud, quod justo reprobo impertitur pro tempore, pro quo illum amore prosequitur. Constat autem Deum velle majus bonum peccatori predestinate pro tempore, pro quo eum diligit, quam justo reprobo pro eodem tempore : siquidem illi λ-ult gratiam, et perseverantiam in illa, ac tandem gloriam; secus vero isti, quem ad hoc ut esset vas in perpetuam contumeliam propter sua peccata (in sensu tamen infra explicando) deputavit.

43. Possunlque hæc magis explicari, si dis lu/cu-il tin?uau)üs lll Deo quasi duplicem amorem, soiuuo.' alium electivum, alium vero exeeutivum.

Ad secundum requiritur quod actu Deus impertiatur aliquod bonum rei dilecta»; ad primum vero quod eligat rem dilectam ad aliquod bonum, licet actu et in execulione prædictum bonum ei non largiatur. Hinc ergo licet Deus amore executive plus diligat justum reprobum pro tempore, pro quo est justus, quam pnvdestinatum peccatorem pro tempore, pro quo est peccator; nihilominus adhuc tunc plus diligit amore electivo pnedestinatum peccatorem, quam justum reprobum : siquidem istum modo alibi explicando) deputat ad summum malum; et illum eliirit a<l bonum adeo eximium, nempe ad vitam æternam : cumque amare aliquem prædieto amore electivo longe majori, sit amare illum simpliciter magis; ideo absolute et sine distinctionibus istis loquendo, dicendum est Deum amare magis simpliciter peccatorem prædesiiatuin, quam justum reprobum. -5-

Ad tertium respondetur distinguendo sequelam, et negando eam de prioritate in, *quo* seu de prioritate subsistendi coàsoquentia, ita ul sensus illius sil, quod Deus voluerit beatitudinem supernaturalem hominum, quin simul voluerit eosdem homines; concedendo vero eam si intelligatur de prioritate causalitatis, seu de prioritate *a quo,* quatenus hoc ipso quod bealiimio supematuralis hominis sit ultimus finis ejus, habet esse prius volitam in genere causæ finalis; atque adeo simpliciter priai, quam id quod ad illam ordinatur : et optime expendunt nostri Complut, in lib. Physic, disp. 15 n. 15 el deinceps.

Et deinde neganda est minor. Et ad primam probationem dicendum est, beatiiulinem supernaturalem non concupisci, utcumque homini, sed ut ultimum finem ejus : id autem quod si alicui concupiscitur, est absolute, et simpliciter loquendo prius volitum, quam id cui concupiscitur: siquidem ultimus finis, et volitio ejus csl ratio absolute, et simpliciter prior volendi cætera, quæ ad illum ordinantur. Unde quod ex amore ejus cui ultimum finem desideramus. velimus illi prædictum finem, solum probat, quod linis *cui* sit aliquo modo prior, quam finis ultimus *cujus gralia,* non vero absolute, et simpliciter. Quia facta collatione inter hos duos lines, sive rationes finales, est prior absolute, et simpliciter finis *cujus gratia,* quam linis cut : siquidem iste ad illum ordinatur ul ad finem ultimum, et ordinatione absoluta, el simpliciter tali : et eatenus ultimus finis concupisritur tini *cui,* quatenus concupiscitur illi quod ordinetur ultimate ad finem *cujus gratia,* et de facto ad illum per illam vu!itionem ordinatur : quamvis quia illà volitio non possit esse sine fine cui ; propterea quodammodo finis ille ultimus pendeat ab isto.

Contra quod nihil obest, quoi hæc dependentia sil in eodem genere causæ, nempe in genere causæ finalis : quia intra latitudinem hujus generis sunt multæ, β diversæ species, aut quasi species, et liecC in eadem specie, aut quasi specie atoma contenta sub hoc genere, non possit esse mutua dependentia, bene tamen in diversis. Sicut quia sub genere causæ materialis continentur causa dispositiva, et causa pure receptiva, propterea accidentia possunt in ordine ad receptionem formm substantialis esse priora priorItato secundum quid, nempe in genere causæ materialis dispositiva·, quam materia prima : e contra vero materia prima potest esso prior in genero causa· materialis puro receptiva; atque adeo potest etiam esse absolute, et simpliciter prior quam prædicta accidentia. Sed de his vide antur nostri Complut, in lib. do Generat. disp. 2 n. 111.

Ad secundam probationem respondetur, verba illa D. Thom. ut ex contextu consut, esse intelligenda de. ultimo dilecto, quatenus importat, quod non ordinetur, aut quasi ordinetur ad aliud tanquam ad finem cui. Nam in hoc sensu verissimum est. quod id quod amatur amore concupiscentiæ, non potest esse hoc modo ultimum dilectum : quia hoc ipso quod ametur amore concupiscentiæ concupiscitur alicui, et ordinatur, aut quasi ordinatur ad illud ut ad finem cui. Non tamen negat sanctus Doctor, quod id quod concupiscitur amore concupiscentia·, possit esse ultimum concupitum. et propter se quæsitum, et desideratum, ita ul sit linis ultimus, sive *cujus jroh'a,* ut in beatitudine supernatural! contingit, ac proinde nec negat, quod sit absolute, et simpliciter prius volitum, quam finis *cui.*

Unde sanctus Doctor ibidem sic concludii : *Dealiludo ergo creata, quæ in nobis est, non diligitur nisi amore concupiscentiæ. Unde ejus dilectionem referimus ad nos, el per consequens referimus cam in Deum, cum d nos in Deum referre debeamus : et ita* non *potest esse ultimum dilectum : est tamen ullimum concupitum ex hoc ipso quod csl ma·*rimum *bonum, quod nobis cx conjunctione ad Deum provenit : el ideo dicitur esse propter se quæsitum, vel desideratum. Utrumque* enim *importat aliquid ultimum in iis quæ diliguntur amore concupiscentiæ : etsi enim Deus concupiscatur, tamen idem csl concupisem Deum, el maximum bonorum quod nobis ex Deo provenit.*

Ad tertiam probationem patet ex dictis, al summum convincere beatitudinem supernaturalem hominis esse volitam simul cum homine : ct per consequens non esse volitam prius prioritate subsistendi consequentia, quam ille, non tamen non esse volitam prius prioritate causalitatis in genere causæ finalis, et modo explicato.

DISPUTATIO II.

De praedestinatione quoad quid est? *illius.*

Quia quæslio *quid «/?* post quaestionem *an esi?* recto ordine subsequitur, ideo merito post præcedentem disputationem do *an est ?* prædestinationis, hanc ad ejus quidditatem explicandam movemus.

DUBIUM 1.

Utrum praedestinatio essentialiter consistat in actu divini intellectus, vel in actu suæ voluntatis, vel in utroque simul?

Sutus qwtionis.

Prædestinationem debere esse actum, vel intellectus, vel voluntatis Dei, aut utriusque simul, communiter recipitur ab universis Theologis ; quamvis dissensus sit inter illos, in quonam ex istis actibus in particulari, vel an in utroque simul consistat : et propterea hoc in praesenti dub. explicandum suscipimus, et merito huic difficultati primum dubium præsentis disputationis damus : quoniam cuncta quæ do prædestinationis essentia dicenda sunt, ex hujus decisione pendent.

Refertur duplex sententia.

Prima sententia affirmat, praedestinationem consistere essentialiter in actu voluntatis divinæ. Pro hac refertur D. Bonavent, in 1 dist. 40 art. 1 quæst. 2, Scolus, Gregor, et Gabriel quæst. 1, AureoL q. i, Echius cent. 1 de Prædestinatione a n. i usque ad 18. Vazquez disp. 87 cap. 3, Suarez lib. 1 de essentia prædestinationis capite 17 num. 15, Lessius disp. de prto-dest. hominum et Angelor. sect. 1.

Bokieut, Scotus. Gregor. Gabriel. Aureolus Ecbius. Vaiquci. Soarel/ tessios-

Probatur primo. Quia in Scriptura praedestinatio vocatur electio, juxta illud ad Ephes. 1 : *Elegit nos in ipso,* et prædeslinati dicuntur electi, ut Mattii. 22 : *Multi sunt vocati pauci vero electi,* et ad Roman. 8 et similiter eadem prædest. dicitur dilectio, ut ad Rom. 9 et Malach. 1 : *Jacob ditexi,* idest, prædestinavi. Et tandem prædestioatio multoties nuncupatur propositum seu decretum, ut ad Ephes. 1 : *Prædcslinali secundum propositum ejus,* et Actor. 4 : *Quæ manus tua, el consilium tuum decreverunt fieri :* ubi Græce habetur verbum quoddam significans idem, ac *prædeslinari :* sicque legit Prosper ad capita Gallorum

Primum argumentum, ex Script. Ephes. '1. Malt tiî. Ad Rom. 8. Ad Rorn. 9. Malttb. 1. Ephcj.l. Acior. 4.

Prosper.

responsiono 13. Constat autem quod *electio* et *dilectio* sunt actus voluntatis, ut communiter docent Philosophi, et Theologi, sicut etiam *propositum* pertinet ad voluntatem ut
Aristn let actus ejus : el proplerea Arist. 6, Ethic, cap. 12 actus voluntatis, qui sunt electio, ct intentio linis, vocat propositum. El similiter Esther 13 postquam dictum fuit :
Esther. 13. *Non esi qui possit resistere voluntati tux,* additur : Si *decreveris salvare Israel,* ul ostendatur decretum, seu (quod idem est' propositum Dei esse voluntatem illam, cui
Isair U. nemo potest resistere. Et Isai® 14, ubi nos legimus : *Dominus exercituum decrevit, et quis poterit infirmare?* in Græco habetur : *Dominus voluit :* ergo, etc.

8. CooOr-TMlor ex Pnribos Dannâ Confirmatur. Nam hoc ipsum videntur senlire Damascen. lib. 2 de fide cap. 29, ubi agens do providentia, sub qua prædeslinaiimase. y0 ut jnfra nuni 50 et 71 dicemus, inquit : *Providentia est voluntas Dei, per quam res apte congrueque gubernantur;* Nyssænus apud sanet. Thom. 3
Kywia. contra Gent. cap. 73 ratione 3 : *Proridentin* (ail) *divina, est voluntas Dei* ; Boetius 4 de
Boet. consolatione prosa 7, ubi inquit : *Deus sua bonitate gubernat mundum.* Quare sicut bonitas ad voluntatem pertinet, ita etiam
Fuient, providentia, qua cuncta gubernat. Fulgentius lib. I ad Monimum capit. 7 et 12»
Prosper. Prosper cap. 8 ad Gallos, el D. Thom. in
D.Tboa. opusculo de pr.edestinatione; idque probant hi tres ultimi Patres, ex eo quod nu-
Eplits.i. per dicebamus, nimirum quia ad Ephes. I dicitur : *Prxdcslinavil nos secundum propositum voluntatis sux :* propositum autem ad voluntatem special.

Secandam irjra-locntam ex rjlione Secundo probatur. Q.oniain si Deus efficaciler velit tribuere gloriam Petro, tunc eo ipso Petrus illam tempore stabilito consequetur : ergo talis volilio est prædestinalio : et per consequens prædestinatio in actu voluntatis consistet. Hæc ultima consequentia ex priori liquet. Prima vero ex antecedenti. Quoniam cum consecutio glori® sit effectus prædestinaiionis, non potest non prædesiinutio, quæ est causa illius, consistere in illo actu Dei, quo posito, est eo ipso infallibilis talis consecuiio. Antecedens autem probatur. Quia non stat Deum efficaciter velle alicui gloriam, quin eo ipso suo tempore eam non consequatur : alioqui efficax decretum divinæ voluntatis maneret frustratum, et ejus efficacia non esset summe perfecta.

Confirmatur primo. Quia posito quocumque actu intellectus, et secluso actu voluntatis non salvaretur Petrus de facto : ergo cum posito actu efficaci divinai voluntaiie respectu salutis ætornæ Petri, infallibilior subsequatur talis salus tul modo dicebamus! signum erit pra'doslinaiionein consister»· in actu voluntatis, non vero intellectus. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem probatur. Quia nullus actu salvator, nisi Deo volente : unde pnedestinatio non est actus necessarius Dei (alioqui creatnnv intellectuales de necessitate salvarentur! sed omnino liber.

Confirmatur secundo. Nam prædestinatio, et providentia supernaturalis, ac generalis, per quam omnes homines etiam reprobi ordinantur per auxilia sufficientia ad vitam æiernam, in hoc distinguuntur, quod illa includit efficacem ordinem, ct voluntatem absolutam salvandi electos; secus vero ista, secundum se, et præçteé considerata : et propterea circa reprobos circa quos est in Deo prædicta providentia generalis, non ponitur in illo hæc voluntas absoluta, et efficax, sed solum conditional, et secundum quid : ergo pnedestinatio formaliter consistet in illo actu absoluto, et efficaci divinæ voluntatis. Patet consequentia. Tum quia idem est principium distinctivum essentialiter, el constitutivum. Tum etiam : quia tota efficacia divinæ ordinationis, quæ est potissimum in praedestinatione, quaque prædestinati diriguntur in beatitudinem, provenit ex voluntate : siquidem intellectus non halæt efficaciam in causando, et operando, nUi ex motione ejusdem voluntatis.

Tertio. Nam providentia, cujus pars esi pnedestinatio. consistit in cura quadam, et sollicitudine, seu studio futurorum secundum rectam dispositionem : ergo consistet in actu voluntatis tam ipsa, quam prædestinalio, quæ est ejus pars. Antecedens est Boetii lib. 5 do consolatione Bàt. prosa ult. Consequentia vero probatur. Tum quia D. Thom. 2, 2, q. IG6 ait, studio-O.Tkx siinlem esse virtutem residentem in voluntate. quia eat virtus moralis, cujus actus, scilicet studium, est operatio voluntatis : ergo sentit, studium esse actum voluntatis. Tum etiam : quia hæc cura, et solliriludu. tantum potest consistere in hoc quod est curare, ut media efficaciter fiant propter finem intentum, scilicet beatitudinein : hoc autem dicit actum voluntatis, siquidem fit per electionem, et ex vi inlenlionis præcedentis : ergo. etc.

Confirmatur. Nam illos, qui sciunt facere, el tamen nolunt, non dicimus providos : ergo providentia magis respicit volitionem, quam cognitionem, el in illa, non vero in ista consistet : et per consequens hoc ipsum erit de praedestinatione dicendum. Hæc ultima consequentia ex priori satis liquet : siquidem (ut jam diximus) praxiestinalio est pars prqyidentiæ. Prima vero ex antecedenti patet. Antecedens autem ex communi usu, et consensu sapientum constat.

Quarto. Nam prædestinatio, et reprobatio sunt actus ejusdem potenti®, cum unus ril alteri oppositus, sicut *velle* et *nolle* : at reprobatio non est essentialiter actus intellectus, sed voluntatis : ergo idem dicendum erit de prædestinaliohe. Consequentia cum majori videntur perspicuæ. Minor autem probatur. Tum quia ad volumatem spectat approbaro vel reprobare; et ita ca, quæ voluntati placent, approbantur, et ea, quæ ei displicent, reprobantur. Tum etiam : quia reprobatio, ut nomen pne se fert, et
A4 aperte ostendit Paulus ad Rom. 9 dum inquit : *Ex vocante dictum est, Jacob dileri, Esau autem odio habui;* nihil aliud videtur esse, quam odium, quo Deus prosequitur præsçîtos, et eos vult a suo regno repellere : odium autem est actus voluntatis : ergo, etc.

Secunda sententia asserit, pnedestinationem consistere formaliter, ct essentialiter in utroque actu intellectus, et voluntatis divinæ, ita Marsil. in I dist. 41 art. I notait, labili 2, Tarantasius in I dist. 40 q. 2, liiii. Molina in præsenti disp. 2, Becanus I toni. ·ff summa* Theologi® c. 14 q. 2, Arru'al in hac I p. q. 22 art. 2 disput. 63 c. 5.

ftra Probatur primo. Nam Scriptura aliquando explicat prædestinnlionem nomine *dilectionis, electionis,* et *propositi,* ut in locis pro præcedenti sentenlia relatis : aliquando nomino *consilii,* quod est actus intelleclus, utad Ephes. I : *Pnrdc.Hnavit nos secundum consilium;* et nomine *pnrscienlia,* ul ad Rom. 11 : Aon *repulit Deus plebem suam, quam præscivit,* idest, *praedestinavit,* ut explicat Aug. de Dono perseverant, c. 18 : ergo juxta Scripturam uterque actus pertinebit ad ejus essentiam.

Oil?. Confirmatur. Tum ex Augustin, loco infra, numer. I i et 137 referendo, ubi definit praedestinationem tam per *praescientiam,* quam per *praeparationem* beneficiorum Dei, quibus certissime salvantur ii, qui salvandi sunt : constat autem *prxscientiam* dicere actum intellectus, et *prxparationem* actum voluntatis : quia Deus non est peculiariter paratus ad tribuenda prædicta beneficia prædosiinalis niti ratione sui decreti, quod statuit, ea illis conferre. Tum etiam ex D. Thom. in hac Et n q. art. 2 ad 2, ubi ait : *Id dicimur destinare, quod mente firmiter proponimus :* at *proponere,* ad voluntatem spectat, ut nuper dicebamus; *destinare* vero, cum sit ordinare, ad intellectum pertinet : ergo, etc. fi-Tbotn.

0. Secundum aifU-luroiam ex ratione. Secundo. Quoniam hic urget confirmatio illa posterior secundi argumenti in favorem prim® sententi® adducti : quia ordinatio illa, quæ est de ratione praedestinationis, debet esse ordinatio efficax : ergo non solum debet esse excogitata per intellectum, sed etiam stabilita per voluntatem : ergo erit actus utriusque facultatis, scilicet intellectus, et voluntatis. Antecedens patet ex ibidem dictis. Consequentia voro ellam constat. Quoniam iul loco citato dicebamus) actus intellectus, non accedente acLu voluntatis, nequit esse efficax in operando, aut efficaciter dirigendo.

§ Π.

Vera 1). Thom, sententia proponitur, el quoad primam cjus partem probatur.

io. Conclusio. Dicendum tamen est, prædcstinalionem indispensabiliter involvere, sive connolare actum voluntatis, formaliler tamen, et in recto* solum consistere essentialiter in actu intellectus. Ita D. Thom. in hoc art. ubi D.Tbom. (ut disp. præcedenti diximus) definit praedestinationem per hoc, quod sit ratio transmissionis creatur® rationalis in finem vit® ælernæ in mente Dei existens. Idem etiam docet q. G de Verit. art. I his verbis : Probatur *Sicut de providentia supra dictum est quod consistit in actu rationis, sicut et pruden-* Patnbos *tia, cujus est pars, eo quod solius rationis est dirigere, vel ordinare, ita cliam, ct prxdestinalio in actu rationis consistit dirigentis, vel ordinantis in finem : sed ad directionem in finem prxexigilur voluntas finis. A'ufius enim aliquid in finem ordinat, quod non vult, etc., el ideo prxdeslinalio pr.rsupponil electionem, per quam Deus vult salutem alicujus.* Et q. 5 de Verit. art. ! ad 8, ubi explicans illud dictum Boetii 4 de consolatione dicentis : *Quod providentia est illa divina ratio in summo omnium principe constituta,* sic ait : *Dicendum quod ratio illa in summo principe constituta non dicitur providentia nisi adjuncto ordine ad*

finem, ad quem prxsupponitur voluntas finis. Unde licet essentialiter ad cognitionem pertineat, tamen voluntatem aliquo modo includit.

Et art. 4 hujus quæstionis his verbis : *Dicendum quod praedestinatio secundum rationem prxsupponil electionem, et electio dilectionem. Cujus ratio est. Quia praedestinatio est pars providentiae : providentia autem sicut, el prudentia. est ratio in intellectu existent prxeeptiva ordinationis aliquorum in finem, ut supra dictum est. Xon autem prxcipilur aliquid ordinandum in finem, visi préexistante voluntate finis. Unde praedestinatio aliquorum in salutem xlcrnam, prxsupponit secundum rationem, quod Deus illorum velit salutem : ad quod pertinet electio, et dilectio.* Ubi ut vides, pradestinatio in solo actu intellectus consistere dicitur : et quod solum affert actum voluntatis unquam quid necessario prærequisitum seu tanquam connolatum indispensable, quamvis prævium prioritate *a quo :* quod etiam docuit idem sanctus Doctor q. 22 hujus i p. art. 1 ad 3.

π. D. A"g. Eamdem sententiam tuetur Aug. lib. de Dono persever.c. 14 ubi inquit : Praedestinationem esse præscientiam, et cap. 17. Nihil aliud esse quam in pnescientia disponere futura, et c. 18 subdit : *Aliquando eadem prxdesiinalio significatur, etiam nomine prxscientix, sicut ait Apostolus. Xon repulit Deus plebem suam, quam prxscivil hoc quod ait, praescivit, non recte intelligilur, nisi prédestinât it.* In quibus verbis ut explicaret quomodo prædestinatio formaliter, in recto, et essentialiter, solurn consistit in actu intellectus, propterea solum meminit præscienliæ : et ut denotaret quomodo in prædestinatione involvitur aliquo modo actus voluntatis, idcirco definiens illam c. 14 nuper citato, inquit : *Praedestinatio Sanctorum nihil est aliud quam praescientia, cl praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumquc liberantur.* Constat autem quod actus divini intellectus habens nexum infallibilem cum offectu futuro non potest non connolare efficax decretum divinæ voluntatis.

Beet. Idem etiam docet Boetius lib. 4 de prædestinatione prosa 5. inquiens : *Providentia est ipsa divina ratio in summo omnium principe constituto, qux cunela dispo-*

D.Tbom. *nil.* Quæ verba ^ut ex D. Thom nuper vidimus) denotant providentiam, ac proinde prrodestinationem, quæ est ipsius pars, consistere formaliter in actu intellectus. et aliquo modo includere actum roluntalif: Damascenus lib. 2 de providentia c. 29. Quos sequuntur Capreolus, Hisplensis, Durandus, Ricardus, Gabriel, et alii in 1 dist. 40 : Alensis 1 p. q. 28 membro t artic. 1 et 2 ad 3 ; Cajet, in present', Ferrara 3 contra Gent. e. 64, Bannez art. quenti dub. 1, Valentia puncto 2, Zumcl. q. præced. art. I q. 2, Nazar., Ripa, Gonzalez, Machin, Granado, Petrus Cornejo in hoc art., Alvarez lib. 5 de Auxiliis disp. 35, Bellarmin. tom. 3 lib. 2 de gratia, et libero arb. c. 9, Cartagena discursu 2 prædestinatione, ct alii plures.

Assertio hæc quoad primam partem, nempe actum voluntatis indispensabililer involvi, sive connotari a pnedestinatione, aperte sequitur ex posteriori ejusdem asserlionis parte, breviterque, et efficaciter potest ratione, quam insinuat D. Thom. locis citatis, ostendi. Quoniam hoc ipso quod prædestinatio consistat in actu divini intellectus, seu (quod in idem quoad præsers redit, ut ex statim dicendis constabit) in efficaci ordinatione mediorum ad consequendum finem vitæ æternæ, oportet ut ibidem indispensabiliter involvatur., sive connotetur actus voluntatis : siquidem non potest dari efficax ordinatio in finem, qain præcedat efficax voluntas finis, ut ex se patet.

Confirmatur primo ratione ejusdem sancti Doctoris de Verit. q. 5 art. 1 et supra q. præcedenti art. 1 ad 3. Nam in nobis prudentia sive providentia, quæ est pars prudenti®, habet se ad instar cujusdam ratiocinantis, cujus principia sunt fines, et volitiones eorum, et ira necessario pnerequirit, tanquam aliquid ad ipsam præsup positum, voluntatem finis : ergo etiam in Deo prudentia, ct per consequens providentia sive prædestinatio, quæ est ejus pars, ut infra dicemus, hoc ipsum seclcsù imperfectionibus habebit : et sic licet non includat essentialiter, et in recto actum voluntatis . indispensabiliter tamen illum præroquiret, et connotabit.

Antecedens explicatur, et (probatur a D. Thom. loco citato : ubi postquam dixit providentiam, atque adeo prædestinationem, esse partem prudentia*, et eis convenire id quod convenit prudenti®, addidit : *Palet ergo, quod prudentij est, aliqua ordinale ad finem disponere. Et quia ista disposilio eorum, qux sunt ad finem, in finem per prudentiam, est per modum cujusdam ratiocina-t\onis, cujus principia sunt fines (ex eis enim trahitur*

trahitur tola ratio ordinis prædidli in omnibus opcrabilibus, sicut manifeste apparel in artificialis) ideo ad hoc quod quis sil prudens, requiritur quod bene se habeat circa ipsos fines : non enim potest esse reda ratio, nisi principia rationis salventur, el ideo ad prudentiam requiruntur, cl intellectus finium, et virtutes morales, quibus a/feclus recte collocatur in fine ; ct propter hoc oportet omnem prudentem esse virluosum , ul in 6 *Ethic, dicitur. In omnibus nutem virtutibus, cl adibas animer ordinatis, hoc est commune, quod virtus primi salvatur in omnibus sequentibus. El ideo in prudentia quodammodo includitur, el voluntas, quæ est de fine, ct cognitio finis.*

Consequentia vero ex paritate rationis videtur perspicua. Et ita ex antecedenti posito eam intulit idem S. Doctor ibidem sic : £x *dictis igitur palet quomodo providcnliase habclad alia, quæde Deo dicuntur : perlinet enim tantum ad cognitionem eorum, quæ sunt ad finem, secundum quod ordinantur in finem, et ideo providentia includit, el scientiam, et voluntatem; sed tamen essentialiter in cognitione manet : non quidem speculativa sed practica.*

u. C-rff- XEF Conlirmatur secundo ratione quam insinuais. Doctor 1, 2 q. 13 ar. 1. Quia repugnat duos actus duarum potentiarum, quales sunt intellectus, et voluntas divina, pertiIta- nere essentialiter, et ex æquo ad unam, et ** eamdem formalissimam rationem, qualis est prædestinatio, constituendam : ergo cum prædestinaûo consistat formaliter, et in recto in actu intellectus(ut statira dicemus) et debeat etiam includere actum voluntatis, ut ex dictis tam pro nostra, quam pro prima, et secunda sententia constat, oportet ut actus voluntatis solum in obliquo, et pro connotato ab ea importetur. Conse- I quentia videtur legitima. Antecedens autem ' probatur. Quia unica formalissima ratio ad unicam lineam tantummodo debet formali- 1er, et in recto pertinere : et ita non debet I fonnaliter, et in recto importare actus in- tellectas, el voluntatis, qui ad duplicem i lineam spectant : et propterea S. Doctor i loquens loco citato de electione, quæ est appetitus præconsiliati, ac proinde quo- I dunmodo includit actum intellectus, et L voluntatis, inquit non posse propter rationem datam concurrere ex æquo ad constituendam electionem; sed unum eorum, nempe consilium, importari in obliquo, elptt- modum connotati praerequisiti, alium vero, nempe actum voluntatis, in recto.

Nec refert si objicias, hanc ultimam confirmationem non videri efficacem. Tum quia Γ). Thom. q. præced. art. 1 ad 3, postquam dixit providentiam, ac proinde praedestinationem, esse in intellectu, præsupponere tamen voluntatem finis, addidit : *El tamen si providentia ex xquali respiceret voluntatem , et intellectum divinum, hoc esset absque detrimento divinæ simplicitatis,* cum *voluntas, cl intellectus sint idem in Deo. ul supra dictum est :* ergo sentit non ideo providentiam, et prædeslinationem consistere in actu intellectus connotando voluntatem, quia si æqualiter in utroque consisteret, tunc prædestinatio non diceret unam simplicissimam rationem : et per consequenscon- iirmatio ista, quæ in hoc innititur, non erit efficax.

15. Objce tio. Prior probatio, Prrcep - tor Angel.

Tum etiam : quia non est inconveniens ut ea, quæ in uno ordine sive genere pertinent ad diversas lineas, possint secundum aliam rationem ad eamdem lineam in recto pertinere, eamque in recto constituere ; ita ut materialiter, et per acciden se habeat, quod in illo ordine ad prædictas lineas spectent : ergo divina prædestinatio, ut habet rationem peculiaris providenti®, poterit ex æquo dicere actum intellectus, et voluntatis, qui secundum hanc rationem constituant unicam, et eamdem lineam, quamvis intra ordinem, et genus spiritualitatis, sub quo continentur, pertineant alias ad diversas lineas, scilicet ad lineas intellectus, et voluntatis. Consequentia videtur perspicua. Antecedens autem probatur, et explicatur in numero v. g. senario, qui continetur intra genus numeri, et intra illud constat in recto ex unico numero binario, et ex alio quaternario constituentibus unicam, et eamdem lineam numeri senarii, cum tamen prædicti numeri ad distinctas species, sive lineas numeri binarii, et qualernariisub numero prædicamentali ut sic contentas, spectent.

Sponda probauo'

Respon letur enim negando antecedens Et ad primam probationem dicendum est, ** S. Ductorem intelligendum esse do detrimento divinæ simplicitatis prout opponitur compositioni, el unioni plurium inter se ox natura rei secluso intellectu distinctorum : et propterea pro ratione adduxit, quod voluntas, et intellectus in Deo sunt idem, idest,actu intense realiter identificata,quamvis virtualiter distinguantur, etad distinctas lineas spectent. Quoniam ex huc aperte sequitur, quod licet prædestinatio ex æquo pertineret ad intellectum, ot voluntatem

JG. Diloilcr objectio quoad pntniru probj- tioncffl.

divinam ; nihilominus non ideo esset in eo *aliquis* defectus simplicitatis, seu aliqua compositio realis, sed identitas, et simplicitas opposita prædictæ compositioni, et distinctioni. Non tamen inicIligendus est S. Doctor de detrimento simplicitatis prout opponilur multiplicitati virtuali, et dicit unam, et eamdem rationem non solum formaliter, sed'formalissime unam, et ad unicam lineam, secundam id quod formalissime, et in recto dicit, spectantem : quo pacto quævis ratio in Deo reperta, si cum praecisione, et formalissime sumatur, debet habere simplicitatem, idest, ita secundum ea, quæ in recto, et essentialiter importat, perlinere ad unam lineam, quod secundum prædicta non pertineat ad aliam, ut inductione facta in aliis rationibus formalibus existentibus in Deo, et cum precisione sumptis cernere licet.

17. Et qaoad SKOQ-daa. Ad secundam vero probationem respondetur, quod licet in creatis possit id contingere, non tamen in divinis. Et ratio est. Quia in creatis potest aliquid secundum unam rationem esse completum, et perfectum, et secundum aliam incompletum, et imperfectum. Unde numerus senarius v. g. non constat ex binario, et quaternario ut talibus, ac proinde ut uterque est quid completum, sicut nec etiam constat ex duplici ternario ut tali, juxta illud Arise. : *Dis tria non sunt sex, sed semrl ses: :* sed ex sex unitatibus, ut possunt ordinari in modum senarii : ac proinde secundum quod sunt in se incompletum, et imperfectum quid : at quævis linea, et ratio divina, qualis est ratio intellectus, et voluntatis, est ratio perfectissima, et completa secundum suam essentiam a tualem, itant nequeat in ordine essentia.* esse qu d incompletum, et imperfectum : el ideo ex utraque in recto nequit resultare unica essentia actual s, quæ formalissime loquendo, et non solum identice sit una, el eadem simplicissima et per se una formalités : quamvis quia sol.t divina essentia affert per se, et ratione sui propriam exisleniiam, secus veru aliæ formalilates divinæ, propterea omnes illæ possunt uniri m unico, et eodem tertio quoad existendum.el ex eis unum per se existens, quod in hoc ordine exislendi sit formalissime unum, cl singularissimum, quasi resultare.

§ III.

Eadem D. Thorn. sententia duplici rations quoad posteriorem ejus pariem stabilitur.

Deinde quoad aliam partem, nempe pr®· destinationem formalité^ et in redo solum consistere essentialiter in actu divini intellectus (quam partem consulto ultimo loco proposuimus, quia ejus probatio fusior quam pnecedens erit) sic suadetur assertio, ratione desumpta ex D.Thom. inhocart. r.Lrîa. q. 5 de Veril. art. 1 et q. 6 ari. etiam I quæ potest sub hac forma proponi. Quoniam prædestinatio formaliler, et in recio esi perfectissima, et peculiarissima quadam pro videntia, qua Deus de predestinatis provident : sed providentia formaliter, et in recto considerata consistit in actu intellectus tantummodo : ergo etiam praedestinatio. Consequentia aperte sequitur ex utroque pramissa.

Major vero patet. Tum ex se, et ex communi Theologorum consensu, et ita Deu* fonnaliterut prædestinans, dicitur peculiariîsime curare, et providerode predestinate pre; arando, et providendo eis efficacia media, quibus æternam salutem consequantur. Tum etiam : qu a praedestinatio formaliter, et in recto est præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantor quicumque liberantur : constat aulem quod peculiarissima providentia , quam Deas erga predestinates habet, consistit in hic I reparatione prediclorurn beneliciorum. Et ita in eadem peculiarissima providenti! formaliler, et in recto prædestinatio con·

Minor autem probatur ex eo quod providentia hæc, sive prædestinatio, est pars prudentiae, sicut, et in nobis providentia ul præeipua prudentiæ pars, ad quam duæalue partes ordinantur, nempe memoria prælerilorum, et intelligentia præsentium, prout ex praeteritis memoratis, et pneseniibusintellectis conjectamur de futuris providen* d s : sed prudentia pertinet ad intellectum, et ejus actus formaliter, et in recto est actus intellectus, non vero voluntatis, Ul ostendit D.Th. *2, 2,q, 17 art. I et 2,oll,2 q. G1 art. 2 et q. 85 art. 3 de Malo q. 4 art. 5 ad 4 de Virtutibus q. I art. 6, ct docet Philosoph. 6 Ethic, el cum eo com· muniter Theologi Morales. El proplerei idem Philosophus ibidem definiens nostram prudentiam, inquit, quoi recta ratio agi lilium : sicut etiam propter hanc rationem

nem munus prudentiæ est dijudicaro, ct praescribere ea, quæ attentis omnibus circumstantiis facien Ia sunt, sive α nobissive ab illis, qui sub nostra potestate sunt.

D. Posterior ratio assertionis quoad hanc eamdem partem, per quam præcedens rat o ites, elucidatur, sumitur o< eodem Angelico Doctor* locis citatis, potestquo ad hanc formam reduci. Nam prædestinatio formaliler, et in recto nihil est aliud quam peculiaris aclus Dei, quo per coria ct efficacia media ordinat, et dirigit prædeslinatos in (ttornam salutem : sed hæc ordinatio seu directio formaliter, et in redo, solum consistit essentialiter in actu intellectus, non vero in actu voluntatis : ergo otc. Major I patet : tum ox ipsa nominis significatione, i quam disp. præcedenti n. 4 explicuimus. fttoTum etiam : nam propterea D. Thom. in Jï*. præsenti. et salis communiter Theologi ». una cum eo inferunt necessitałem pradesdnafionis secundum suam essentiam, et iêcunduiu i l quod in recto affert considerat® in ordine ad consequendam vitam æternam, quia finis hic est superexceJens naturæ ratmnali, et ita indiget aliquo a quo transmittatur, dirigatur, et ordinetur in talem finem, ac proinde prædeslinaiione, in hac activa ordinatione consistente : sicut sagitta, quæ ex se ipsa nequit tendere ad aliquem scopum, indiget aliquo transmittunto. ordinante, et dirigente eam in illam. S cut etiam ob hanc eamdem rationom idem Angelicus Doctor in præsenti inquit, quod pralestinatio est ratio hujus transmissionis seu ordinationis in finem, non qualemcumque, sed superexeo lentem el ultimum, nempe vita· æternæ, ut disp. precedent! tetigimus.

5?. Tum denique : quia id ipsum importat formaliler, et in recto prædestinatio circa pradestinatos, quod providentia generalis circa quamcumque aliam rem, quæ a Deo provisa est : siquidem (ut dicebamus) prm· destinatio est specialissima quædam cura, et providentia Dei erga prædeslinatos : sed providentia generalis Doi formaliler, et in recto, dicit ordinationem omnium rorum in suos fines, seu est ratio ordmationis earum in illos : ct propterea Deus est valde providus, quia optimo res omnes in suos fines ordinat, et dirigit, estque in eo præ- dfcta ratio ordinationis : sicut et inter homines ille censetur salis providus, qui salis bene scit disponere seu ordinare media in orline ad consecutionem linis intenti : ergo etiam prædestinatio defiet formaliler, ot in rodo dicere hanc eamdem ordinario- n<»m, seu actum Dei quo ordinal predestinates in vitim æternam : quamvis ob suam maximam perfectionem, qua superat providentiam generalem, debeat indispensabililer alferro efficacem transmissionem in finem vitæ æternæ.

Minor autem probatur. Tum quia ordinare secundum id, quod de formali, et in q?ndra- reclo dicit, proprium est sapientis, ut dici- Pulter, tur in proœmio Metaphysics*, et refert D. D.Tbom. Thom, in prinbipio primi libri contra Gen. Tum etiam : quia ordinare secundum id, quod de formali essentialiter, et in recio affert, necessario includit hoc quoi est conferre unum cum alio : et ita qui non potuerit unum alteri conferre, nequibit ea inter se ordinare, aut unum eorum ad aliud dirigere, seu ordinare : constat autem collationem hanc dicere, modo sæpe repetito, actum intellectus, non vero voluntatis : ergo, ctc.

Tum deinde : quia opus naturæ secundum id, quod in recto, et essentialiter importat, specialiter habet esse opus ordinatissimum : et propterea dicitur esse opus intelligent!®, quia proprium est operantis per intellectum ordinare, disponere, et dirigere unum ad aliud.

Tum denique : quia licet voluntas velit media propter finem ; nihilominus talis volilio mediorum non est ordinatio eorum a l finem, sed solum est volitio talis ordinationis, et rei antecedenter ordinat© ab intellectu cognoscente proportionem mediorum ad finem, et conferenle praedicta media cum eodem fine. Unde voluntas eligens, ct utens tendit in res secundum ordinationem ratiocinationis vera vel falsæ, formaliter vel virtualiter dirigentis hæc in illa : el ita si intellectus proponit aliquid voluntati sine aliqua ordinatione, voluntas fertur in illud absolute, el non potest vello unum propter aliud : ut si bonum proponitur voluntati absolute sine aliqua ordinationo ad alterum, tunc voluntas appetet illud per actum intentionis, vel volltionis, ita ut tunc nequeat vello ordinationem unius in aliud.

Nec refert si cum Aureolo in l d'sl. 40 ar. 2 objicias, non posse inter se cohærero ea, quæ in hac ratione dicta sunt, nimirum ex una parte prædestinationom esse actum divini intellectus, quo Deus peculiari ratione ordinat praedestinatos in finem vit® ©lernm, et ex alia esse rationem hujus ordinis sive ordinationis, et transmissionis in

1IM . βℒλ

su Prima objeciii». Aareol.

eamdem finem. Quoniam ratio alicujus in intellectu existens, potius habet rationem objecti, quam actus : propter quod idea, quia est ratio rei in intellectu Dei existons, non habet rationem actus, sed potius objecti : ergo si prædeslinalio esi aclus divini intellectus, non erit ratio pnedictæ ordinationis, transmissionis, seu directionis in finem vita* ©tenue : vet si hoc habuerit, nequibit simul rationem actus sortiri.

Sohtio. Respondetur enim negando antecedens, et ad probationem fere constat ex iis. quæ disp. præced. n. 38 et deinceps diximus. Addendum tamen pnedestinationem utrumque munus aclus scilicet, el rationis, seu exemplaris, ac objecti existentis in mente D.Tbao. Dei habere. Et ita D. Th. de Verit. q. 6 art. ad 8 ct art. 2 fatetur eam esso actum. Boel. Et in i dist. 40 q. ar. ad ! et Boetius lib. de consolatione pros. ulc. ait, illam esse cognitionem : el idem Angelicus Doctor in hoc art. ct ipse Boct-us lib. pros. 6 dicunt, illam esse rationem existenteni in mente Dei, ac promdu habere rationem exemplaris, et form© excogita*©. Ca^reoi. Unde optime Capreolus in (Est. 4Û q. art. ad 2 primo loco contra tres primas conclusiones, ait, quod quando prædeslinatio diffinitur [ær rationem ordinis, etc., tunc *ratio* ibi significat utrumque scilicet actum, quo ordinat, e: transmittit hominem in finem supernalundem, et etiam formam excogitaîam a >eo, quæ est exemplar illius transmissionis, quæ est in mente Dei, sicut hæc nomina *conceptio* et *notitia,* non tantum significant actum intelligendi, sed etiam terminum pro lucium per illum : Aug. et propterea Augustinus dicit Verbum esso notitiam.

sj. Poleslque hoc exemplicari exemplo di- ^7«^ *Vin* intelligerc* constitutivi Dei. Nam sicut eiemp'o. hoc ob suam summam eminentiam, et infinitatem identifient sibi absque distinctione virtuali tam actum intelligendi. quam rationem qua intelligit. necnon rationem ipsam per se primo intellectam, ita etiam proportione servata, quia prædest'natio est efficax, ac practica directio, et ordinatio creatur© intellectualis in suos lines per certa, et efficacia media, et est infinita intra suam lineam , oportet ut modo sibi proprio identificet sibi absque distinctione virtuali tam ipsum actum ordinandi, quam formam ipsam excogitatam, ct habentem se per modum exemplar.$ r«\-qeclu hujus ordinationis, et direction s in ©ternam vitam. Dirum autem hæc forma excogitat t seu ipsamel prædcsliitalio, ut baltt rationem objecti, et exemplaris, sil obj«tum formalissimum, quasi specifican» pra> destinationem ut talem?an vero ratioqcHi speciiicans eam, quatenus talem, sil dniia essentia, modo alibi insinuato, ex ropn dictis tract, de Scientia Dei constare potest. 'j

Nec etiam refert si hinc urgeas, quod*i n pnvdestinalio dicit tum rationem actus, turn etiam rationem exemplaris, et form© excogitata*. coipeidit cum idea, et sic non dii* tinguetur adhuc virtualiter ab idea, quod tamen contra communem Theologorum, ci D. Thom. sententiam est. I B

Respondetur enim negando antecelens. Nam liret prædestinatio identified libi absque distinctione virtuali formam ilhm excogitatam, secundum quam per eamdem I pnedestinationem transmittuntur, ordinan- I tur, et diriguntur homines in finem vite æternæ; nihilominus distinguitur ab idea juxta doctrinam D. Th. de Verit. q. a art. ! ad 8, quia ad ideam non desideratur iadispensabiiiter adjunctus actus voluntatis respectu productionis illius rei, cujus c«t ide i, nec respectu ordinationis ejusdem in suum finem. At providentia, et prædesti-^ | natio est illa ratio existons in mente Dei nt'.*^| hile' i-ljunciam voluntatem finis, etuidi-^ I gitat t seu ipsamel prædcsliitalio, ut baltt rationem objecti, et exemplaris, sil obj«tum formalissimum, quasi specifican» pra> destinationem ut talem?an vero ratioqcHi speciiicans eam, quatenus talem, sil dniia essentia, modo alibi insinuato, ex ropn dictis tract, de Scientia Dei constare potest. 'j

Nec etiam refert si hinc urgeas, quod*i n pnvdestinalio dicit tum rationem actus, turn etiam rationem exemplaris, et form© excogitata*. coipeidit cum idea, et sic non dii* tinguetur adhuc virtualiter ab idea, quod tamen contra communem Theologorum, ci D. Thom. sententiam est. I B

Respondetur enim negando antecelens. Nam liret prædestinatio identified libi absque distinctione virtuali formam ilhm excogitatam, secundum quam per eamdem I pnedestinationem transmittuntur, ordinan- I tur, et diriguntur homines in finem vite æternæ; nihilominus distinguitur ab idea juxta doctrinam D. Th. de Verit. q. a art. ! ad 8, quia ad ideam non desideratur iadispensabiiiter adjunctus actus voluntatis respectu productionis illius rei, cujus c«t ide i, nec respectu ordinationis ejusdem in suum finem. At providentia, et prædesti-^ | natio est illa ratio existons in mente Dei nt'.*^| hile' i-ljunciam voluntatem finis, etuidi-^ I cil ordinationem ad illum. Unde D. Thom, in prædicta solutione ad 8 inquit : *Dicendum, quod ratio illa in summo principe constituta non dicitur providentia, nisi adjuncto ordine ad finem, ad quem præsupponilur voluntas finis. Unde licet essenlialilrr ad cognitionem pertineat, tamen voluntatem altq o modo includit.* Et loquens in eoJeai ! art. in solutione ad i de hoc ipso, inquit: *In re creata duo possunt considerari, scilicd ipsa species ejus absolut', et ordo ejus ad finem: et ulriusque forma præcessit in beo. Forma ergo exemplaris rei secundum suan speciem absolute, est idea : sed forma rei secundum quod est ordinata in finem, est providentia.* I

Ex quo etiam sequitur aliud discritnea Sets- I ex eodem sancto Doctore desumptum, nimirum. quud cum providentia seu prædis- «*. j linat u eii ratio ordinis rerum in finem jam i dicium. et ari hunc ordinem supponatur J voiuntis taîis finis, consequens estutpro- j videntia, ct pnedestinatio, ac proinde pce- j dic.a ra'iu or linis ut terminata per pra> ! destinationem ad creaturas , libere Deo ? cunven at : idea vero cum sit ratio rei secundum •'Uam speciem absolute sumptam, nullam nullum supponit actum voluntatis divin©, ct iu necessario Deo competit Et licet iilrn practice sumpta ailerat etiam actum voluntatis; hic tamen actus ut ab idea affertur, non est respectu ordinationis roi in finem, sed respectu productionis ejus absolute, nec præsupponhur, sed subsequitur ad illam ; nec hoc quod ost osso praclicam, ct afferre pnedictum netum de productione rei, perlinet ad rationem idotfc, sed (ut sic dicamus) per accidens cum illa conjungitur Quorum oppositum iu prmdestinaiione ut est ratio, et forma rei, secundum quod est ordinata in finem, contingit.

u Nec tandem refert si secundo principali- Ur objicias cum D. Thom. contra poste- ^•j-norem hanc rationem pro assertione, quod I & ordinare res non pertinet ad prafilestinalio I nem, quia hoc ad virtutem quamdam intellectualem, nempe dispositionem speclat : ergo non bene colligitur prædestinationem in recto, et formaliter, solum consistere eisenlialiter in actu intellectus, ex eo quod proprium est prædestinationis ordinare.

tæn- Respondetur enim ex eodem sancto Doc- ·*? lore q. 5 de Verit. art. ad 9 his verbis : Ix| *Dicendum, quod in rebus potest considerari duplex ordo ; unus secundum quod egrediuntur a principio, alius secundum quod ordinantur ad finem. Dispositio ergo perlinet ad* I *illum ordinem, quo res progrediuntur a principio. Dicuntur enim aliqua disponi secundum quod in diversis gradibus collocantur a Deo, sicut artifex diversimode collocat partes sui artificii : unde dispositio ad artem perlinere videtur : sed providentia importat* ! *illum ordinem, qui est ad finem, cl sic procidentia diffcrt ab arte divina, et disposi-* I *Hone : quia ars divina dicitur respectu productionis rerum, seu dispositio respectu ordinis productorum, providentia autem dicit ordinem in finem artificiali. Sed quia ex fine artificii colligitur quidquid est in artificiato; ordo autem ad finem est fini propinquior, quam ordo partium ad invicem et quodammodo causa ejus, ideo providentia quodammodo est dispositionis causa, et prop· Ur hoc dispositionis actus frequenter providentia attribuitur : quamvis ergo providentia nec sit ars, qux respicit productionem rerum, nec dispositio, quæ respicit rerum ordinem ad invicem; non tamen sequitur quod non pertineat ad praclicam cognitionem.*

Despondetur argumentis utrimque sententia: initio adductis.

Ad primum primæ sententiæ respondetur, ex Scriptura lanium haberi, requiri ad prmdesiinaiionem tam actum voluntatis, quam intellectus divini : et propterea aliquando prædestinatio explicatur nominibus pertinentibus ad intellectum , aliquando vero spectantibus ad voluntatem. Quare an prædestinatio formaliter, et in recto consistat essentialiter præcise in actu intellectus connotando actum voluntatis, vel e contra? non est decidendum ex Scriptura, sed ex discursu Theologico, et ex principiis Philosophi© moralis, ex quibus constat praedestinationem esse partem prudenti©, et ordinationem mediorum in finem, et per consequens consistere in actu intellectus connotando actum voluntatis, ut explicatum est : et ita nos ad ostendendum praedestinationem consistere modo dicto in actu iniellectus potius, quam in actu voluntatis, non usi sumus testimoniis Scripturæ, in quibus denotatur prædestinationem importare actum intellectus, sed ad alia principia confugimus, ut intuenti patebit. 25. Ad primam primæ senîeir tte.

Ad confirmationem ex plribus testimoniis Patrum coalescentem, respondetur, ideo Patres 'unico excepto Angelico Doctore dc quo statim) explicasse praedestinationem per actum voluntatis, quia ad illam indispensabililer, et modo dicto desideratur. Quæ solutio desumitur ex D. Thoma D.Thom. q. 5 de Verit. art. in solutione ad ex iis, quæ secundo loco proposuit : ubi peculiariter loquens de testimonio ex Damasceno adducto, sic inquit : *Ad primum vero quod de voluntate objicitur, dicendum, quod pro tanto Damascenus dicit providentiam esse voluntatem, quia voluntatem includit et prxsupponit, ut dictum est,* nempe per modum connotati, ex eo quod præsupponit volitionem finis. Unde explicans testimonium illud Boelii 4 de consolatione pros. 69 quod tertio loco in hac confirmatione adducitur, inquit : *Dicendum t quod Deus dicitur gubernare per bonitatem, non quasi bonitas sit ipsa providentia, sed quia est providentia principium, cum habeat rationem finis :* el per consequens sicut volitio (inis, ad providentiam, et prædestinationem presupponitur, ita et finis ipse. 2C. Ad confirmatio- nem.

Et tandem propter hanc eamdem rationem idem S. Doctor 2,2. q. 88 art. et in n.Tbom

1 dist. 40 q. 1 art. 2 ad 2 explicat illud testimonium ad Ephes. I. nempe, quod Deus *prerdestinavit nos secundum propolium* etc., ita ut faciat hunc sensum, nimirum quod ut præiestinaret, praecessit propositum, quod est actus voluntatis deliberatæ supponentis cognitionem finis in quem tendat.

Ad illud autem, quod cx D. Thoma opusculo illo adducitur, dicendum est. vel prædictum opusculum, non esse ab eo compositum, cujus signum est quod inter sanctiDoctoris opuscula insertum habetur; vel quod in hoc art. sententiam illam mutavit.

Ad SéOHH dum. Ad secundum distinguendum estantecedens : *Tunc eo ipso Petrus illam tempore stabilito consequeretur,* idest, præcise ex vi hujus volitionis tanquam causa* adæquatæ, necandum est : ex Ti illius voluntatis initiative, et tanqcam causæ remote, et radiculis, concedendum est. Et deinde negari debet utraque consequentia. Quoniam prædeslinatio habet se per modum causæ proximae, sive directive, sive immediate executivæ 'de quo alibi) respectu consecutionis gloriæ pro tempore stabilito. Ad probationem aulem antecedentis quatenus potest retorqueri contra dicta, dicendum est, ideo non stare, Deum efficaciter veilo alicui gloriam, quin eo ipso suo tempore ipsam consequatur, quia ex vi illius volitionis efficacis tanquam ex prima radice sequitur actus ille intellectus, in quo consistit praedestinatio, quique est efficax ordinatio mediorum in finem vite æternæ. Unde si hic non subsequeretur nullus consequeretur vitam æternam : et per consequens ille actus divinæ voluntatis esset, et non esset per modum radicis, infinite efficax.

Î8. Ad prrratn conlii- WJI1D- Lcra. Per quod etiam ad primam confirmationem salis palet. Nam ex ea solum sequitur prædesiinationem indispensabiliter connotate actum voluntatis efficacem : et quod prædictus actus habet indispensabilem nexum cum ipsa prædestinatione. Propter quod docent communiter Thomistæ, quod ex vi praedicte intentionis efficacis dan.'i gloriam v. g. D. Petro, manet idem D. Petrus initiative præ lestinatus, non quidem quia hoc initium pertineat formaliter, et in recto a l essentiam pnedestinationis, sed quia est connotatum indispensabile antecedens illam, ct talis conditionis, ut eo posito non possint non in sensu composito subsequi ea, in quibus pnedestinationis essentia, formaliter, et in recto consistit.

Ad secundam confirmationem patet ex dictis, praedestinationem non distingui a *U* providentia generali onlinis sopornatunlis, per actum voluntatis efficacis tanquam per <X* i CtVVSfr . aliquid in recto importatum, sed tanquam ÚHït. per aliquid, quod in obliquo, el per inolum connocati ab eaalTertur. An vero providentia generalis onlinis supernaturalis et prædestinatio secundum ea, quæ essentialiter, et in recto important, distinguantur vel non? et alia huc spectantia, constabunt ex iis, quæ dubio tertio hujus dispul. dicente, dum explicuerimus, an prædestinatio ки pars subjectiva, vel tantum objectiva providenti»? 'J ir

Ex quo etiam ad tertium dicendum est, providentiam dicere curam, et studiom in, f. *Si* obliquo, et prtesupposilive : quia prædicta providentia denotat actum intellectus Ordinantis aliquid in finem, ad quod requiritur, ut intellectus applicetur ad illud ordinandum; et hæc applicatio activa intellecte nuncupatur cura, et studium. Ita Angelicus Doctor 2, 2, q. 166 art. 1. Unde in hoc oa sensu Boet us inquit, providentiam designare curam, e: studium.

Adde, quod etiam cura, et sollicitudo *m** potest in alia acceptione sumi, ita ul signi- L~“. licet actum intellectus, consistentem m imperio, et praecepto ejusdem intellectus: ut fatetur D. Thom. 2, 2 quæst. 47 art. 9DThi dicens, hanc sollicitudinem esse partem prudenliæ, qui· in intellectu residet Et ia 3 solutione ad 1 cum sibi opposuisset sollWtadmem importare quamdam inquietudinem, et ita cum motio pertineat ad voluntatem, etiam sollicitudo ad eam spectabit» ;·; e: per consequens non ad prudentiam in intellectu residentem, sic prædicto argumento occurrit : *Dicendum, quod molvs quidem perlinet ad vim apptlilivain, sicut ad principium movens, tamen secundum rl directionem rationis, in quo consistit ratio sollicitudinis.* Unde tam YO· lurras quam intellecîus habent suim caram el sollicitudinem, quamvis diverso modo : et ita ratione ulriusque potest præ· destinatio inhortare curam et sollicitudinem. j5 _

Ad confirmationem respondet D. Thom. 31. Ai q. 5 de Verit. art. 1 ad 2 ex iis, qua R- cundo loco proposita sunt, his verbis : *Idcendum, quod secundum Philosophum in* 6 to *Ethic, nullus potest esse prudens, nisi virtutes morales habeat, per rptas recte sit dispositus circa fines : sicut nullus potest bene demonstrare, nisi recte se habeat circa demonstrationis principia : d propter hoc etiam nullus dicitur providusnisi habeat rectam \ohtnln!em, non quia providentia sit in roluntale.*

Ad ultimum respondetur, quod (ut docet Ai UX3CQ. sanete Thom. art. 3 hujus qu&Btionie) reprobatio est pars providonliæ sicut praedestinatio : et ita debet consistere in actu intellectus connolando tamen voluntatem. Quare cd formam argumenti neganda est minor. Et ad primam probationem respondetur, quod approbatio est actus intellectus, cum sit quædam examinatio simul cum judicio rationis, ut patet cx illo 2 Corinl. 3 : IC*. Coa *ipAOi lentale si estis in fide, ipsi vos prolate,* et 1 Corint. 11 : *Probel autem se ipsum* r *homo : el sic do pane illo edat ei de calice bi·* S.rus. *bat.* Undo D. Thom. quæstion. 5 de Verit. art. 4 in corpore duplicem distinguit Dei providentiam, alteram approbationis, alteram concessionis. Primam docet esse bonorum tantum, secundam vero malorum. Ad secundam vero probationem negandum est antecedens, si intelligatur de eo, quod reprobatio formaliler, et in recto considerata dicit essentialiter.

n Ad primum secundæ sententiae patet ex A! dictis, quomodo difficultas hæc non est decidenda ex iis præcise, quæ in Scriptura habentur : siquidem in ea solum habetur, ntrumque actum requiri ad praedestinationem? non tamen explicatur an uterque in recto, vel unus in recto, et alius in obliquo ad ipsam desideretur?

Ai Ad confirmationem, quod August, no- sdnu- mine praeparationis beneficiorum Dei intelligit etiam actum intellectus, connotando tamen actum voluntatis ut constabit ex iis, AipL quæ infra num. 144 dicemus : et explicat ^'optime D.Thom. artic. 2 hujus q. in solutione ad 3.

A4 Per quod etiam patet tum ad id, quod HOX- ibidem ex D. Thom. adducitur. Tum ellam ad secandum argumentum hujus secundæ genlentiæ : quia ex eis solum sequitur prædesiinationem indispensabiliter connotate actum efficacem divinæ voluntatis. Sed de his iterum infra dubio sequenti specialiter vero n 73 redibit sermo : ubi explicabimus quid efficacitatis habeat praedestinatio ratione ejus, quod in recto importat, qnidve ratione actus voluntatis efficacis ab illa connotaii.

DUBIUM II.

In quo actu intellectus consistat essentialiter, ct in recto prædestinatio Î

Postquam explicuimus, prædestinationom in recto, et essentialiter consideratam consistere in actu intellectus, statim pulsat animum inquirere, quisnam sit intellectus actus, in quo consistit?

Explicatio tituli.

Dubium hoc alii aliis verbis excitant, rtimirum, an prædestinatio consistat in judicio, quo intellectus Dei proponit suæ voluntati certa etdeterminata media, efficaciter conducentia ad hoc ut electi consequantur æternam beatitudinem? .an vero in actu imperii, quo intellectus divinus efficaciter imperat, quod prædicta media suo tempore execution! mandentur?

Cæterum ulerque inquirendi modus in idem coïncidit. Quod ut melius intelligatur, et simul capiatur quinam actus intercedant, præsupponantur, et concomitentur nostram prædeslinationem(quod quidem ad hoc dubium et alia ad praedestinationem spectantia melius, et clarius concipienda, non parum conducet) notandum est primo. Quod Notabile primum. in nobis antequam efficaciter intendamus aliquem finem, præcedit primo cognitio multaram aliarum rerum, et inter eas cognitio linis intendendi. Deinde subsequitur actus intentionis, qui collatus cum illo fine secundum se sumpto vocatur dilectio, et volitio illius, et collatus cum eodem, ut præ aliis volito, nuncupatur electio. Tertio semel intento prædicto fine datur actus consilii de mediis eligendis. Quarto actus judicii, seu sententire, quo judicatur quænam sint media utilia, quæve inutilia. Quinio per alium actum hæc eadem media judicata utilia, vel aliqua ex illis proponuntur voluntati, ut eligat, quæ maluerit in ordine ad consecutionem linis Sexto voluntas eligit media, quæ sibi magis placent. Septimo juxta opinionem Arist. et D. Ariti. Thom. quos communiter Thomistæ et alii D.Thoa. plures sequuntur, datur imperium rationis, > A quo intellectus efficaciter imperat exeeutionem operis. Octavo subsequitur actus voluntatis qui vocatur usus, per quem voluntas applicat potentias exeeulivas. Nono exeeutio ipsa iims per media execution!

mandala. De quibus actibus, et de pluribus aliis, qui concurrunt cum intendimus, et eiecutioni mandamus aliquem finem» quos· que consulto omittimus, quia ad rem hanc explicandam sufficiunt jam enumerati, videri potest Cajet. 1, 2 quæst. 16 art. 4.

Cajet.

Secundo notandum est, quod licet in Deo non sit multiplicitas actuum intellectus et voluntatis, qui ex natnra rei ot secluso intellectu distinguantur, sed tantum sil in eo unicus et simplicissimus actus intelligendl, et volendi, cum essentia divina, absque aliqua distinctione ex natura rei, identificatus; nihilominus quia actus intellectus et voluntatis divinæ concipimus ad instar nostrorum actuum, propterea secundum nostrum modum concipiendi distinguimus in Deo actus intellectusabactibus voluntatis, et rursus unum actum intellectus, ab altero, et similiter unum actum voluntatis ah alio ejusdem voluntatis actu : ila tamen ut licet actus intellectus semper distinguamus secundum nostrum modum concipiendi, non utcumque, sed fundatum in ipso objecto cognito ab actibus voluntatis, non tamen huc modo, sed secandum nostrum modum concipiendi res divinas ad instar rerum creatarum, multoties distinguimus unam intellectionem ab altera, aut unam volitionem ab alia : quia actus intellectus non semper inter se virtualiter distinguuntur, nec actus voluntatis inter se collali habent semper prædictam distinctionem : ex eo quod muhoties ad unam et eamdem lineam pertinent, ut constat ex dictis in tract, de Scientia, et voluntate Dei : ubi regulam tradidimus ad dignoscendum quomodo una volitio, v. g. distinguatur ratione ab alia cum fundamento in re, seu distinctione virtuali, et per consequens quomodo ad unam et eamdem lineam spectent, vel non.

S«raudon.

Unde sicut in nobis dantur prædicti actus, ila in Deo fere omnes reporiuntur : et sicut in nobis sunt realiter distincti, ita in Deo ratione nostra sunt diversi ; sive hæc distinctio rationis sit secundum modum concipiendi fundatum in ipso Deo, vel sine prædicto fundamento, ct ex i»ar:e solius nostri modi concipiendi jam explicati.

Eipli-eater ratgis.

Quare actus illos majoris clari ta· is gratia possumus quoad præsenssic ordinare. Nam in primis Deus prius scientia simplicis iu–telligentiæ cognovit omnia possibilia, et inter ca tres ordines rerum, naturæ, et graliæ, et unionis hypostatic©, secundum quos potest se creaturis communicare : et insoper habuit etiam certam scientiam omnium mediorum possibilium, quibus proprius finis istorum ordinum potest obtmori: ac inter alia certo cognovit efficaciam sua? voluntatis, et infallibilem connexionem, quam sine lœsione libertatis creatu habet cum acubus liberis creatis, si ab eadem divina voluntate efficaciter prædiffiniantur.

Deinde, præsupposita ista cognitione, intelligiiur Deum voluisse ostensionem suæ bonitatis secundum communicationem illius triplicis ordinis inter se tamen ordinatam : ila quod inter eas prius voluerit Incarnationem, seu Christum ul Redemptorem tanquam finem omnium, ut 3 pari, tract, de mysterio incarnationis, magis explicabimus : ac inter alia pro gloria Christi voluit beatificare aliquas creaturas rationales : ita tamen ut licet beatiludinem istam voluerit tanquam medium respectu gloriæ Christi, illam tamen voluerit ul finem respectu utriusque ordinis, naturw scilicet et grati©, atque adeo etiam voluit res naturales. Sicut quia prædictam beatitudinem decrevit efficaciter tribuere aliquibus creaturis rationalibus, et non aliis, el hoc est eligere et diligere, prout electio et dilectio terminantur ad personas electas, et dilectas, ut ex nuper dictis constat, et amplius art. 4 explicabimus, ideo tunc intelligitur præd ctas creaturas dilexisse el elegisse ad bealitudinem, el ut ex dictis, ex statimque dicendis patebit, tunc intelligiiur initiative eas pradestinasse.

Tertio divinus intellectus ex hac intentione finis quasi motus, judicavit hæc, et illa media esse satis utilia ad hoc ut creatura rationales jam ad beatiludinem elecfæ eam consequerentur. Quarto hæc eadem media ut utilia et convenientia, suæ voluntati proposuit. Quinto voluntas divina elegit quæ maluit. Sexto adfuit actus imperii, quo efficaciter intellectus Dei imperavit, executionem prædictorum mediorum, certo et determinato tempore faciendam. Septimo subsequitur actus divinæ voluntatis quodammodo correspondens actui usus nostra voluntatis, ut inrra num. 99 dicetur : quo ab ©temo voluit ut potentia sua executive ab ©temo imperaret, quod suo tempore talia media execution! mandarentur. Octavo subsequitur in tempore, a divino imperio, et voluntate Dei præfinilo, el juxta dicta in tract, de Scientia Dei ari. 8 dub. ult. talis executio.

Hinc ergo satis constat, quomodo uter· que inquirendi modus in idem coïncidai, ac

a·' proinde quinam ex actibus enumeratis, et ad praedestinationem concurrentibus, sint illi, do quibus merito, et suppositis jam dictis, dubitari possit, an in cis pnedestinatio in recto, et formaliter considerata, essentialiter consistat? Nam quando inquirimus, in quonam actu intellectus prædestinatiô modo dicto consistat? non loquimur de actu intellectus speculativi ; siquidem ut ex dictis dub. præcedenli n. 13 et 18 constat, prædestinatiô est ordinatio practica mediorum in finem; sed de actu intellectus practici, qui tantum est quadruplex, ut ex actibus recensitis con-

*Testai, el docet D. Thom. q. 15 de Malo art. 4 his verbis : *Sunt autem quatuor actus rationis secundum quod dirigit humanos actus. Quorum primus est intellectus quidam quo aliquis recte existimat de fine, qui est sicut principium in operativis, ul Philosophus dicit in 2 Physic. Secundus actus est consilium de agendis. Tertius est judicium de illis. Quartus actus est prxcgdum de egendo.*

Quare cum certum sit prædesiinationem non posse consistere essentialiter, et in recto in primo illo actu, qui vocatur intellectus, seu recta existimatio finis, quia hic nihil aliud est, quam recta apprehensio linis intendendi, per quam finis ipse apprehenditur ut conveniens, ut constat ex iis,

to. quæ idem sanctus Doctor 1, 2 q. 15 docet : et hæc nec est ex se efficax, nec habet esse ordinationem mediorum ad finem, quæ tamen duo ad prædèstinationem essentialiter requiri, dubio præcedenli diximus : cumque consilium prout distinguitur a judicio, seu sententia de agendis, dicat essentialiter imperfectionem, quia importat genus quoddam inquisitionis, dubietatis, et ignorantiæ, planum est non posse reperiri formaliter in Deo, nec posse in eo prædestinationem consistere.

El ita solum potest manere difficultas do hpj duobus aliis actibus, qui supersunt nimia^Jrum judicio, quo Deus judicat convomens esso dirigere praedestinatum ad aeternam beatiludinem per media judicata efficacia in ordine ad consecutionem illius : ve! do actu imperii ab hoc judicio distincto, per quem efiicaciter imperat, et ordinat, quod execution! mandentur cena, et determinata media in online ad hanc consecutionem, seu per quem efficaciter imperat, d ordinat creaturam intellectualem duci per prædicta media in finem æternæ vitæ. Et sic in idem re libit inquirere in quonam actu intellectus essentialiter, et in recto prædestinatiô consistat? ac quærere an essentialiter, et in recto consistat in judicio, quo intellectus Det proponit suæ voluntati certa, et determinata media, efficaciter conducentia ad hoc ut electi consequantur æternam beatiludinem? an vero in actu imperii, quo intellectus divinus efiicaciter imperat, quod prædicta media suo tempore execution! mandentur? Ac propterea ex iis, quæ in prædîctis notabilibus diximus, salis colligitur, quinam sint illi actus de quibus, suppositis iis quæ diximus, dubitari potest, an in eis prædestinatiô essentialiter, et in recto consistat?

■II.

tow

Hoc autem imperium in præsenti (ut ita etiam ex hac parte titulus maneat clarior) non sumitur pro imperio secundum prima?vam signdlcationom, secundum quam accipitur pro actu, quo superior imperat subdito ut aliquid execution! mandet : nec etiam sumitur generali quadam ratione, secundum quam denotat quemlibet actum voluntatis, aut rationis, ex quo alius actus humanus sequitur : in quo sensu judicium præcedens electionem solet imperium nuncupari, et similiter quicumque actus voluntatis ex cujus impulsu actus alius elicitur, et ita solet dici unam virtutem imperare alteri, ut dum ex actu charitatis, aut religionis movemur ad exercendum actum abstinenti® : sicut etiam in eodem sensu dicitur voluntas imperare aliis potentiis, quia eas applicat ad operandum. Sed imperium in præsenti sumitur in alia acceptiono speciali, nempe pro quodam actu intellectus practici, qui (ut jam dicemus) sequitur electionem mediorum, et proprie explicatur per verbum imperativi modi, nempe *fiat hoc :* quo actu homo v. g. dicitur sibi ipsi cum intimatiqno quadam imperaro, quoque imperative ordinat media efficacia, certa, et determinata, per quæ finis acquirendus est : ac proinde efficaciter ad eorum exeeutionem movet.

Explicatur ratio_l'e

dcaiio

esi aiftlculus,

§ Π.

Rtfcrlur prior opinio.

Prima sententia asserit, actum intellectos, in quo consistit essentialiter, et in recto prædestinatiô» non esse actum imperii, sed judicium illud qno Deus postquam elegii aliquem nd bealitudinem supernaturalem, judicavit bonum esse, illum perducere ad beatiludinem infallibiliter per efii-

ctcîa, Pl determinata media, connoian !o quod illud judicium sit propositum vohin· j uti, et acceptatum approbatumque ab illa.

Molies. Ita Molina in present! disp. 2, Suarez lib.
Snarox. 1 do Praedestinatione c. 16, Arrubal 1
Ambii. tom> jn | pe qe ao disp. 63 c. 5. cum qui-
Viiqnw bus consentit Vazquez quoad hoc quo i e·: predestinationem non posse cons stare in actu intellectus, qui sit imperium, ut constat ex iis, quæ docet I, 2 diaput. 49 c. 1 inquiens. Imperium nullius nécessitât s, utilitatis, aut efficacitatis esse ad efdcionciendas proprias operationes, et in liac I p. tomo I disp. 87 c. 3 idem asserit : et addit, quod |:cet in nobis esset hnjusmodi imperium, nulla tamen ratione concedi deberet in Deo. Pro qua sententia referri

Vafrtlo. StU;: Λ10Γ possunt Valentia 1, *2 disp.* 7 q. I. Salts tract. 14 de legibus secli 6 disp. I, Azor lib. I instit. moral c. 2 quæst. I.

40. Sententia lit c quoad secundam partem aperto videtur snqui ex priori suppositis

Probator op?X bs, quæ dub. precedent! diximus, neinpe

quoad pra*do?tinationem consistere in recto, e: essentialiter in actu intellectus, per quern

partem, ordinantur certa, detenn nata. ac effica ia media ad hoc ut pradextinati consequantur æternam vitam. Nam hic actus inte lectus, ut in explicatione tituli num. 38 dicebamus, et ex se patet, solum potest consistere vel in judicio, quo Deus jn lirat bonum o-s · perducere prædeslinatum ad beat tu hnem infallibiliter per certa, et deternfnai.a media; vel in actu imperii, quo efficaciter movet ad hoc ut per prædicta media infallibiliter in illam perducatur : ergo si non consistit in imperio, non poterit non in prædieto judicio consistere : et per consequens consistet in illo ut connotât, quod sit propositum voluntati, et acceptatum npprobaiumque ah illa · siquidem nisi voluntas acceptet modia proposita, nunquam judicium de convenientia illorum est efficax, nec media judicata utilia in ordini» a! consecutionem finis, conducunt infallibili-1er, ct cum efficacia ad illum : si autem voluntas ea acceptet, tunc co ipso judicium illud erit efficax ordinatio med o um in finem.

4L Proba-tur quoj·! primam partem, prino. Prima vero ejusdem «ententiæ pars, nempe prtedestinationeni non po«se consistere in imperio divini intellectus probatur primo. Quia in nobis non datur predictu^ actus imperii : erro nec in Deo : ot por consequens ne juibit in illo predoslinatio consistere. Hæc ultimi consequentia ex priori aperte sequitur. Prior vero ex antecedenti. Quia actus divini intellectos colligimus ex iis, quos in nostro intellectu oxpe· rimur : ergo si in nobis non reperilur Ulh ac;us, nec etiam in Deo invenietur.

Antecedens autem probatur. Tum quia imperium non movet voluntatem vel carte· ras potentias quoad exercitium; siquidem ut ostendit sanctus Doctor I, 2 q 9 art. I et eum eo communiter Theologi, proprium est voluntatis movero, tam se, quam cafteras alias potentias quoad exercitium : net etiam prædictum imperium movet quaul specificationem; quoniam judicium do convenientia boni prosequendi, sufficienter dirigit, el movet voluntatem ut illud prosequatur : ergo prædictum imperium non reperietur in nobis. Patet consequential. Quia si repenretur. non posset ad almd da· servire, nui ad hoc ut moveret voluntatem, et cameras potentias vel quoad exercitium, vel quoad specificationem.

Tum etiam : qu»a in brutis, supposito judicio sepsns, et actu appetitus sensitivi, non est necessarius ad executioncm alius actus diversus imperii ; ergo nec etiam in nobis. Maxime quia quo agentia sunt superiora. o> paucioribus indigent ad execulionem suorum operum.

Tum præterea : quia non datur donum Spiritus Sancti, quod sit donum imperii ad operandum ea, quæ fides dictat : siquidem non numeratur inter septem dona, que capit. 11 Isaiæ referuntor : ergo non rcqui· mur in intellectu actus imperii ad inclinandam voluntatem ul bene operetur. Nam ut docet D. Thom. 2. 2, q. 8 ari. 2 pro^fe cætcris actibus necessariis ad perfectionem s, oculativam, et practicam fidei dantur specialia dona.

Tum denique: quia ad electionem medio» rurn, et rolitionem finis, quæ sæpe libera est. non requiritur imperium, siquidem imperium est post prwdictam volitionem finis, e: electionem mediorum, ut docet D. Thom. ! q. 17 nrlic. 3 : ergo nec etiam ad alios actus voluntatis; sed sufficiet judicium il· hui, quo judicatur conveniens illos elicere : quis in hoc non apparet disparitatis ratio.

Coniirmaturprimu, Nam semel posito imperio intellectus, quo effüc-iciter moveatur voluntas ad actum studiosum, tollitur tum libertas voluntatis, tum necessitas ponendi virtutes, a quibus eliciantur electiones reçue, tum meritum earum, et tandem ponitur necessitas abeundi in infinitum in actibus imperantibus, et imperatis : ergo ne quit in nobis poni, ac proinde neque in Deo.

Consequent^

CôiHCquonthe non indigent probatione. Antecedens voro quoad primam pariem constare videtur. Quia posito prædieto imperio efficaci non potest non poni actus imperatus; nlioqui talo imperium non eâsüt infallibidit erotDcax : ergo eo ipso tolletur libertas voluntatis in ordino ad eliciendos actus imperatos.

Quoad secundam vero pariem aliam consul. Quoniam ad hoc ul eliciatur udus exterior, non ponitur in membris exterioribus aliqua vinus, quia pnedicius actus necessario sequitur nd actum interiorem : et similiter nec ad actum gaudii, quia isto necessirio sequitur ad actum charitatis : *ergo* si a·! actum imperii intellectus, respectu cujus!ibet actus liberi, necessario sequitur exeeutio illius, consequens erit, ut omnis virtus tantum debeat poni in intellectu ad eliciendum imperium, non vero in voluntate, aut appetitu ad oliciendas elecî.mes.·

Ex quo etiam tertia pars ejusdem anleedentis patet. Quoniam hoc ipso quod posito tali imperio, necessario sequatur ad illud actus imperatus, fiet inde, ut in prædicto actu imperato non sit nova libertas ; atque adeo nec novum meritum, quod sine libertate proportionali esse nequit.

Quarta tandem ejusdem antecedentis pars suadetur. Nam si aliquis actus voluntatis imperetur per rationem, omnes utique imperabuntur : at si omnes imperantur, necesse erit in infinitum procedere, quia actus voluntatis efficaciter eligentis præcedit actum imperii, ul ex dicendis n. 52 et deifico,* patebit; et ita si hic actus voluntatis imperatur, ad illud etiam imperium præce tel aliud, ad imperandam aliam priorem electionem, et sic ininliniium.

Confirmatur secundo. Quoniam imperium istud nec est apprehensio inte lectus, nec compositio, aut divisio, nec tandem argumentatio : ergo nec est actus intellectus nustri : ac proinde nec poterit esse a:lu3 divini intellectus, nec in illo consistere prædestinaüo. Hæc ultima consequentia ex priori (ut jam diximus) sequitur. Prior vero est perspicua, : quia actus intellectus adequate dividitur in istos 1res.

Antecedens autem probatur. Tum quia per prædictum imperium d«stinclum a judicio practico nihil apprehenditur, nul judicatur. sive por judicium consistens in eomporitione, aut divisione, sive per judicium consistens in argumentatione; sed tantum habet rationem cujusdain impulsus, el motionis explicate per vocem hanc : *Fac hoc.* Tum cifam : quia imperium non potest esse sola apprehensio, siquidem hæc supponitur al intentionem finis, cl electionem mediorum ; imperium vero subsequitur tam ad intentionem, quam ad electionem. Nec etiam potest esse compositio, divisio, aut argumentatio : quoniam in his datur affirmatio aut negatio; secus vero in imperio.

Confirmatur lenio. Quoniam imperium istud nec est aliquis conceptus non ultimalus, nec ultimatus : ergo nequit esse actus intellectus. Consequentia patet. Antecedens autem, quoad primam partem probatur : quoniam imperium ponitur ad movendam voluntatem ad execulionem operis, ot adeptionem finis, ulex dicendis num. 54 ct sequentibus constabit : ad hoc autem non satis est quod sit conceptus non ultimatus, seu conceptus vocum significativarum; sed requiritur ut sit conceptus ipsarum rerum.

4L ConGr-nQlar tertio.

Quoad secundam vero partem suadetur. Quia cum quis sibi tinerius imperat dicendo : *Fac hoc, ama Deum,* tunc solum supponitur voluntas aliqua amandi, el insuper additur conceptus non ultimatus, quo videlicet percipiuntur illaj external voces, quibus idipsum dicere solemus. Cujus evidens signum est inquit Suarez cap. citato num. 8 quia nemo exercet hunc interiorem actum, nisi per verba mentalia illius idioinatis, qfiod novil, scilicet Latini. Hispani etc. conceptus autem ultimatus ad nullum particulare idioma spectat, cum in conceptibus lut manifestum est) nul'a sil linguarum distinctio.

i'i'/î

.c

Sturez

Secundo principaliter probatur hæc sententia. Quoniam licet daremus reperiri in nobis liunc actum imperii, non tamen esset adinilten lus in Deo : ergo nequibit in eo præ destinatio consistere. Consequentia est perspicua. Antaee lens autem probatur. Tum : quia imperium est ad alterum, et superioris ad inferiorem : at licet in nobis detur distinctio potentiarum, etsuperioritas, ac inferioritas inter illas, non tamen in Deo, in quo omnes virtutes activæ sunt una, et simplex formalitas, et sunt ipse Deus : ac proinde inter eas nequit esse inferioritas, aut supériorités. Unde sicut propter hanc rationem Deus non potest orare se ipsum, quia oratio est ad .altorum, ot ad superiorem, ita nec poterii sibi ipsi imperare.

45, Secua-ll6Q princi-ple orgo-ncnttfn pro priori pari* ejasdem rente o-tte.

Tum etiam : quia i leo in nobis præter actum.udicii, el electionis datur imperium, quia in oxeeutionemedi rampotestessonova

difficultas : at resjectu Dei, et executio-ns ab ipso praestanda», nulla est difficultas, quæ possit illum retardare ab execudone ejus, quod semel elegit : ergo non debet in eo pradictum imperium poni ; maxime, quia hoc ipso quod Deus eligat aliqua media, non potest ab illa electione desistere : ex eo quod ejus voluntas est immutabilis : cumque talis electio sit infinite efficax, ηηΓα erit difficultas, qua· ab ipsa vinci non possit Et ita imperium nec propter difficultatem operis, nec propter permanendam electionis efficacis desiderabitur : et per consequens nec ex aliquo alio capite, quia in nobis ex his tantum capitibus requiritur.

45. Tertio, ei simul confirmatur praecedens argumentum. Quoniam praedestinatio non potest consistere in imperio, quod immediate dirigatur ad praedestinatos, nec potest immediata dirigi ad ipsnm Deum ; ergo non potent ulla ratione consistere in imperio. Consequentia videtur legitima. Quoniam pitedictum imperium non potest non dirigi, vel ad Deum, vel ad ipsos prædestinatos. Antecedens autem quoad primam partem probatur.Tum - quia prédestinait non sunt capaces imperii passivi antequam fiant ; et tamen antequam fimt ordinantur a Deo, siquidem praedestinatio est ab æterno, non tamen actualis productio eorum. Tum etiam : quia providentia panfurmiter extenditur ad rationales et irrationales creaturas: quia de omnibus verificatur : /pxe *dixit, d facta sunt. ipse mandavit, d creata* wifzcum tamen creaturae irrationales,sicut non sunt capaces cognitionis, ita nec imperii passivi.

lôsâr-soter SifCfr-dos.

Quoad secundam vero partem idem antecedens etiam videtur constare. Quia si imporiumdirigereturadDeum, dirigeretur utique ad ejus voluntatem : ista autem sicut est expers cognitiones. ita ct imperii, quod ad sola cognoscentia dirigitur.

Conflr-matio tertii.

Confirmatur. Nam prædcstinatio non est imperium obligans prælestinatos nd actus, quibus consequantur beatitudinem : nec est praeceptum productivum aliquorum effectuum : nec tandem est imperium terminatum ad actus immanentes Dei : ergo nu la ratiune erit imperium. Consequentia videtur perspicua. Quia non apparet aliquid aliud, ad quod prælicium imperium possit terminari, nec aliquod aliud munus, quoi possit exercere præter ea, quæ in antecedenti referuntur.

Antecedens autem quoad primam partem constat. Quoniam eædem leges sunt imposita* a Deo praedestinatis, el reprobis : quare cum praedestinatio non sic imperium per modum logis obligans reprobos ad aliquem actum exercendum, ut ex so constat, nec etiam id habebit respectu praedestinatonun. Quoad secundam vero partem etiam liquet. Quia imperium productivum rerum, est operatio efficax potentiæ execudvæ Dei : praedestinatio autem non est actus conespondons prædictæ potentiæ, sed prudenti®, sivo providentiæ divinæ.

Quoad ultimam vero partem idem antecedens probatur. Tum : quia imperium ea sola ratione potest terminari ad actus immanentes imperantis, ut determinet illum ad operandum : at Deus, si qua indiget determinatione ad operandum, ut in actibus liberis tantummodo contingit, tunc a sola sua voluntate determinatur, quippe quæ in hoc distinguitur a voluntate creata, quod ista, quia est libera per modum potentiæ, non possit se ipsam determinaro, sed indiget alio, a quo determinetur prius quam ipsa se determinet; cum tamen voluntas divina, quia est libera per modum actus purissimi, possit quoad primum actum se per se ipsam determinare, et quoad secundum mediante primo, et sic de aliis : ac proinde non indigebit imperio illam determinante. Maxime, quia si prædictam imperium est necessarium, determinabit necessario : et ita tollet libertatem divin® voluntatis : si autem est liberum, praerequiret alium actum ejusdem voluntatis divinæ, et sic in infinitum.

I llimo, et confirmantur simul praecedentia argumenta. Quoniam praedestinatio nequit esse imperium, quo Deus formaliter ordinet suos actus, quibus perducit hominem in beatitudinem : ergo cum nequeat esse imperium, quod dirigatur ad praedestinatos. ut in praecedenti argumento ostensum est, fiet inde, ut nulla ratione possit habere rationem imperii. Consequentia patet ex dictis. Antecedens autem probatur. Tum :tquia imperium est respectu illius, quod ordinatur ad aliquem finem, ut ostendit D.Thom. 1,2 q. 17 art. 1 et prop-on* terea tunc actus dicitur imperari ab aliqua virtute, quando ordinatur ad ejus finem : at actus Dei non ordinatur in aliquem finem : ex eo quod quilibet actus Dei est Deus et ultimus linis omnium.

Tum eltain : quia imperium in nobis ponitur ad usum, et applicationem potenti® exeeutiva· : propter quod est posteriusconsensuel electione, ut docet D. Thom. 1, q·

? q. IG art. 1 ad 3, sed Dous non pûtast habere usum alicujus potentiæ suæ : quia ilia est Deus, et Deo nu'lus recto potest uti,
.u*. ul ostendit August, lib. 83 quæst. q. 30 et lib. I do doctrin. Christi, c. 33 et 34. Turn deinde : nam D. Thom. in præsenti art. 2 ad 3 docet praedestinationem esse rationem operis faciendi, et nos disp, præcedenti n. 39 asseruimus, rationem istam osso imperium Dei : ergo prædestinalio non erit imperium de eliciendo actu divino, sed de faciendo opero, per quod creatura rationalis in æternam bealitudinem trans-
I mittaiur.

iW3e. Tum denique : quia D. Thom. 1,2, q. 93 art. 4 ad 1 docet voluntatem divinam secundum se, ut tonet se ex parte Dei, non subdi legi æternæ; bene autem subdi ei quantum ad ea, quæ vult circa creaturas : ergo actus divinæ voluntatis secundum se non cadit sub imperio, quod est praedestinatio, sed sub illo solum cadunt ea, quæ Deus vult circa creaturas beatificandas. PateL consequentia. Quia idem sanctus Doctor de Verit. q.-5 art. t ad G docet; quod lex æterna est veluti principium, ex quo colligitur ralio providentia : sicut nos ex principiis practices naturaliter notis colligimus praecepta prudentia* : sed conclusio non se extendit, nisi ad id quod continetur n principiis : ergo si lex æterna non so extendit ad actus divinos, ut tenens se ex parte Dei, ad illos non se extendet providentia Dei, nec prædestinalio, quæ est pars objectiva illius, ut statim dicetur.

§ ni.

Fera *D. Thomæ sententia.*

Cæta- ; Dicendum tamen est, praedestinationem in recto, et formaliter consideratam consistere essentialiter in actu intellectus, qui est imperium : quamvis connotet quasi proximius, et immediatius, ct ut aliquid prærequisitum, electionem efficacem illorum mediorum in particulari, et determinate, per quæ prædestinatus postea in executione vitam æternam consequitur. Ita D. Thorn, art. 4 hujus q., ubi sic inquit : *Despondeo dicendum, quod prædestinalio seam·eundum rationem præsupponit electionem. Cujus ratio est. Quia prædestinalio, ul dictum est, est pars proridentiæ. Providentia OUlem sicut, et prudentia, est ratio in inlellectu esistens præceptiva ordinationis aliquorum in finem, ul supra dictum est.*

æ
I
I.TUa.

Et quæst. praecedenti art. 1 ad 1 loquens de providentia, cujus prædestinalio est pars, inquit : *Dicendum, quod secundum Philosophum in* G *Ethic, prudentia proprio est præceptiva eorum , de quibus Eubulia recte consiliatur : cl Synesis recte judicat. Unde licet consiliari non competat Deo, secundum quod consilium est inquisitio de rebus dubiis, tamen præcipere de ordinandis in finem, quorum redam rationem habet, competit Deo, secundum Psal. præceplum posuit, el non prætcribil,ct secundum hoc competit Deo ratio providentis, d prudenliæ.* Ubi, ut vides providentia, cujus pnedesiination est pars, ponitur in actu intellectus, in quo consistit prudentia, nimirum in præceplo, et imperio, et hoc ipso quod præsupponat Synesim, et ejus actum, nempe judiciam de mediis eligendis, ut sanctus Doctor in hoc testimonio fatetur, ibidem etiam involvitur, quod præsupponat actum voluntatis, nempe electionem mediorum : siquidem post prædielurn judicium, supposita intentione efficaci finis, immediate subsequitur electio eorum, ut idem sanctus Doctor 1, 2 q. 17 art. 1 et 3 ad 1 fatetur, dicens : *Post determinationem consilii, quæ est judicium rationis, voluntas digit, d post electionem ratio imperat ei, per quod agendum est,·quod eligitur.*

Idem etiam docet Angelicus Doctor q. 22 art. 1 nuper citato in solutione ad 3 his verbis : *Dicendum, quod providentia esi in intellectu, sed præsupponit voluntatem finis. Nullus enim præcipit de agendis propter finem, nisi velit finem. Unde præsupponit cl prudentia virtutes morales, per quas appetitus se habet ad bonum, uldicilur in* 6 *Ethic.* Ubi, ut constat, ponitur providentia in actu intellectus præsupponente voluntatem finis. Et ratio hujus redditur, ex eo quod nullus præcipit de agendis propter finem, nisi volito fine : si autem providentia non esset præceptiva, ac proinde in tali præcepco consisteret, non redderetur a D. Thoma sufficiens ratio ejus, quod dixerat, nimirum providentiam esse in intellectu, atque adeo essentialiter esse actum intellectus pnesupponenlem voluntatem finis : cumque in sententia ejusdem sancti Doctoris (ut nuper vidimus) providentia non solum præsupponat voluntatem finis, sed etiam Sxnesim, et electionem, consequens erit, ut juxta ipsius mentem prædestinalio consistat in actu intellectus, qui est imperium præsupponens, et connotuns quas: remote voluntatem finis, et quasi proximo electionem mediorum.

to.
Idem.

Unde saucium Ductorem sequuntur ejus discipuli, Cajet, in hac q. arr. 1. Nazarius C*irt· L· art. I controversia I qui Leno inquit, hoc modo owe inlelligendum Cajetonum dum art. I hujus q. dixit, non ordinem excogitatum, sed ordinem statutum in ipsi actoris mente, prredesiinationis nominesigntlicari : ot ratiunem reddit. Quia statuitur ordo practice, âc firmatur per aciurn imperii, quo res per media excogitata electa, et approbata ordinatur efficaciter in finem, ordir.aiione in suo tempore excquenda. Gonz. Coreefo. disp. G9 gect. 3, Corn, ad hunc art. disp. unie. dub. 3 el 4 ol alii quam plurimi ex junioribus Thomislis : el peculiariter iere omnes illi, qui 1,2 q. 17 asserunt, hoc imperium esse necessario dandum in intellectu enato : vel in speciali agentes de actibus divinis docent, illud in mente divina esse constituendum. Ul Capreulos in Cap5-«ȉ. Ni-jr- i disl. I q. 2 conclusione 9, Navarrete jMina. lomo 2 Controversiarum controversia 10, Conra!o, Martinez et alii loco cit.

l'x h 2 quibus etiam a cedunt Montesinos, tona, pi Lorea ibiJom. Eamdem sententiam tuen- BelUna. tur Dellarm. lib. 2 de gratia, Pl lib. arb. c. Ce«* θ B*10· Cartagena tractat, de Prædestin. Gra"ii». discursu I n. 4 ot 5. Granado (om. I in 1 p. tract. 5 disp. 3 sect. 1, 2 et 3, ubi totis viribus conniur ostendere, praedestinationem in actu divini imperii essentialiter consittere, et alii plures.

5b Aswfio protatur SfCSÙ· dara pnlrni.

Asserito hæc quoad secundam fiartem, ηimirumprædestinitioncm in obliquo, et pro connoiaio quasi proximiori afferre indispênsàbiliter electionem divinæ voluntatis, proco lentem secundum rationem actum imperii, sou piædeslin(itionem ipsam, constabit aperte ex iis, quæ pro priori parle assertionis dicemus. Diximus autem : *Pro connotate quasi proximiori,* tum ut denotaremus pne lictam electionem non esse secluso intellectu distinctam ab intentione, quæ est connotaium quasi remotius. Tum etiam, ut loquendo adhuc de proximitate vinuali. abstineremus pro nunc ab illa q. an intentio, et electio vel semper, vel aliquando distinguantur virtualiter? an vero tohnu ex parte nostri modi concipiendi absque fundamento in re? ex eo quod actus intentionis, et e'ectionis vel universaliter, vel mu loves ad e.imdeui lineam pertineant.

Eadem D, Thomæ smlentia talione puer; ri fundamentali stabilitur.

Quoad primam vero pariem eadem assertio probatur ratione desumpta ex D. Thom. I. 2 q. 17 ari. I et 2, 2 q. 47 ari. 8 q. 49 art. 6 in corpore, ad i ei ad 3 q. 51 ari. 2 in corpore, et ad I et 2 et art. 3 ad 3, nec non G Ethic, led. 8 cl 9 ct in lise I p. q. 22 ci q. præsenii, quæ potest ad han: formam reduci. Quoniam in nobis j ost actum ju licii de convenientia m·.diorum, et electione oorumdem, datur actus imi erii : ergo etiam in Deo : ergo praedestinatio in recto, et formaliter considerata, consistet essentialiter in praedicto imperio. Hæc «* eunda consequentia ex priori aperto constat. Quoniam pnedeslinatio oebet consistere nt dubio pnicel. ostendimus' in actu efficaci divini intellectus, qco efficaciter ordinantur, el disponuntur illantet media efficacia, determinate, ot in particulari sumpta, per qua? postea suo tempore pnedeslinatus consecuturus es» finem viue ætemæ : ai si semel datur in d/vino intellectu actus imperii subsecutus ad electionem. non potest non præd dum imperium, hoc habere : siquidem ejus essentia in nullo alio ponitur præierquam in boo, quod Deus per illum efficaciter ordinet, et imperet, ut suo tempore execution! mandentur prædicta media, per quro pm destinati transmet ·π 'i sunt in a ternam vitam : el propterea imperium istud sui sequitur ad elationem efficacem eorum tantum mediorum, per quæ prædeslinatus suo tempore transmittendus est in finem viiæ ætcrnæ, ut ita prædiclum imperium habe.it infallihdem efficaci ta em respectu talium mediorum. Prima vero consequentia etiam constat. Qoon-am actus, qui in nobis reperiunlur, debent etiam poni in Deo, dummodo non involvant imperfect onem : at actus iuq>erii non involvit imperfectionem utlarn, ul ex solnlionibus argumentorum aperte constabit ergo etc. '*]

Antecedens autem probatur. Tum απthoritate. luui aliam raliuno.JJXuUioritaW,^ quidem. Nani in primis : lud ducet Cicero IM lib. I do lerib. h s verbis : *est ratio* Ute. *summa, qux jubet ra quæ facienda sunt, prohibclque contraria.* Et oratione II Phihppfca : *Est enim l ' nihil aliud nisi rcclc, ' ' i: numin»· bcorum tructa ralio imptrens honesta, iro'dbtns contraria.* Arisiot. 6 JKtbic. Ethic ubi a capit. 8 usque ad 12 admittit in intellectu ultra prudoriliani, triplicem aliam virtutem ei annexum, el ad proprinm ejas actum ordinatam. Primam quam irf;w.Græci appellant *Eubuliam,* seu (ul Argiro- KJ· polus vertit) *bonam consultationem,* quæ ordinatur ad inquirendum, vel consultandum do inediis; duas vero alias ad recte judicandum do mediis inventis per consultalionem, nempe *synesim,* seu *sagacitatem,* quæ deservit ad recte judicandum secundum communes regulas, aut leges, et alteram qüam Græci appellant *Gnome,* seu *sentcnlium,* quæ deservit ad reete judicandum do eisdem agibilibus secundum aliiora alia principia, et in iis, quæ a legibus prmiermksa sum : quibus in voluniate correspondent *justitia legalis,* ct *Epicheia* ut docet BTUa. D. Thom. 2, 2 q. 51 et 120.

si El deinde, ut idem Philosophus explica* rei (ihferenliam, quæ esi inter prudentiam, cl synesim seu sagacitatem, ac proinde inter eamdem prudentiam et Gnome, addidit : *Non est autem idem sagacitas, ct prudentia, Prudentia namque praeceptiva est : /inif enim ipsius est, quidnam sit agendum, aut non agendum, præcipcre. Sagacitas autem, vis est judicandi dumtaxat.* Quæ verba 1Π».explicat D. Thom. ibidem lect. 9 his verbis : *Dicit ergo primo, quod quamvis sync- ns, el prudentia sini circa eadem, non tamen sunt omnino idem. Ad cujus evidentiam considerandum, quod in speculativis, in quitus non esi actio, est solum duplex opus rationis, scilicet invenire inquirendo, el de inceniis judicare : cl hxc quidem duo opera sunt rationis praclicæ, cujus inquisitio est consilium, quod perlinet ad Eubuliam, judicium autem do consultatis perlinet ad synesim : illi enim dicuntur sensati, qui possunt bene judicare dc agendis; non autem stat hic ralio praeiica, sed ulterius procedit ad agendum : el ideo necessarium, est tertium opus quasi finale, et completivum, scilicet prxeiptre, per quod procedatur ad actum : et hoc proprie pertinet ai prudentiam. Undo dieil quod prudentia est prxeepliva, sed synesis est solum judicativa.*

1* Idem etiam docuit August. lib. de Genesi contra Manich. c. 20. l.b. i i de Civit. Dei cap. 19 et lib. 15 c. 7. lib. I de libero arbit. c. 8 et 10 et alibi sæpe. D. libs. Thom. I, 2 q. 17 art. I ubi sic ait : *Imperare autem est quidem essentialiter adus rationis : imperans enim ordinat cum, cui imperat, ad aliquid agendum, intimando,* rd *denuntiando. Sic autem ordinare per modum cujusfam intimationis, est rationis.*

Quod etiam docuit sanctus Doctor 1, 2 ip^ei q. 58 art. 2 et q. Gu art. I. dû Veritate q. 22 art. 12 ad 4 quudlib. 9 art. 12, et 1. 2 q. 57 art. G in corpore his verbis : *In omnibus potentiis ordinatis illa est principalior, quæ ad principaliorem actum ordinatur : circa agibilia aulam humana, lres actus rationis inveniuntur, quorum primus est consiliari : secundus judicare : tertius est jræcipere. Priini autem duo respondent actibus intellectus speculativi, qui sunt inquirere, et judicare : nam consilium inquisitio quædam est, sed tertius actus est proprie praclici intellectus, in quantum est operalivus. Non enim ralio habet praecipere ca, quæ per hominem fieri non possunt. Manifestum est autem, quod in iis, quæ per hominem fiunt, principalis actus est prxeiptre, ad qw.m alii ordinantur : et ideo virtuti, quæ est bene praeceptiva, scilicet prudentiae, tanquam principaliori adjunguntur tanquam secundariae cubulia, quæ est bene consiliativa, ct synesis, ct Gnome, quæ sunt paries judicalivæ.*

H

54. Probitar idrm IBtcCC- dm ratione primo.

Deinde idem antecedens probatur ratione. Tum quia usus, est actus voluntatis distinctus ab electione : quia electio potest separari ab exccutione, seu actuali applicatione polentiæ execulivæ ad medium electum, secus vero actus voluntatis, qui est usus : quia consistit in illa actuali applicatione, qua voluntas efficaciter applicat potentiam executricem ad exoquendum prædictam medium, in ordine ad assequendum finem intentum : ergo ultra illud judicium, quod praecessit ad electionem, debet da. i alius actus rationis praclicæ, quo voluntas dirigatur, el ordinetur ad talem usum, quique habeat rationem imperii.

Palet consequentia. Nam ad quemlibet actum voluntatis debet præcedere actus rationis prae icus intimans quid sit agendum : et hoc ipso quod tabs actus rationis subsequatur aJ electionem efficacem, non potest non habere in virtuio ejus vim movendi, et impellen Ii ad rxeculionem, et ratione sui intimare quid sil agendum, atque adeo non potest non esse intimatio cum motione quadam ad id quod est faciendum, in quo ratio imperii consistit, ut docet I). Th. ari. 5 D.TJra. q. 17 nuper cilatæ, inquiens : *Kcspondco dicendum quod sicut dictum est, imperium nihil aliud est quam actus rationis ordinantis cum quadam motione aliquid ad agendum, Manifestum est autem quod ralio palest ordinare de actu voluntatis. Sicut enim*

palest judicare quod bonum sit aliquid velle, ita potest ordinare imperando, quod aliquid velit. Sed do hrs videantur ea, quæ n. 69, 73 et deinceps dicemus.

Sero&fo. Tum etiam : nam licet ratio practica habeat judicium dictans convenientiam electionis mediorum; nihilominusD. Thom. I, 2 quæstion. 57 art. G jam citato, et alibi sæpe, istud judicium appellat speculativum : ex eo quod licet sit de re operabili; nihilominus est verum, vel falsam per confomiiiatem ad rem : judicium autem omnino praclicum est verum per conformitalem ad appetitum rectum, juxta illud Aristot. 6 Eth corum cap. 2 : *Active mentis veritas est consentanea appetitui* redo;ergo oportet ut ultra prædictum judicium detur alius actus rationis subsequens ad electionem mediorum, quem nomine imperii insignimus. Patet consequentia. Quia cum nullas actus rationis præsupponat appetitum rectum, seu electionem, nullas alius potest esse verus per conformitatem ad illum : ergo si debet dari in ratione practica actus rationis, qui sit veras per conformitatem ad appetitum rectum, oportebit dari prodictum actum imperii.

Uea. Arist.

Tcnio. Tum deinde : nam sicut in Principe est imperium respectu subditorum, quo voluntates eorum ad operandum secundum legem movet, ita quia respecta ejusdem hominis ratio est quasi princeps respectu aliarum potentiarum, debet esse in illa imperium ratione cujus possit imperare al is potentiis sibi subditis, et imperii capacibus. Maxime quia sicut in Principe est prudentia regalis, ita quivis homo operans secundum rectam rationem habet prudentiam monasticam, cujus objectum est Ionum proprium, et particulars operantis : ac proinde erit in homine respectu suarum virium inferiorum proprium imperium monasticum, sicut est in Principe in ordine ad suos subditos imperium regale. Unde D. Thom. 2, 2 q. 83 arlic. 1 inquit : *Ad rationem perlinet imperare non solum potentiis inferioribus, atque membris corporis, sed etiam hominibus subjectis.*

M

Doct. Anr1.

Vlfimo. Xujh denique : nam ratio practica, et speculativa conveniunt in hoc. ut bene notavit D. Thom. 6 Ethic, lect. 9 jam citata, quod utraque est inquisiliva et judicativa : ergo cnin ultra hoc ratio practica habeat este principium agendi, oporlet ut sicut est eliicax ad inquirendum, et judicandum. ita etiam habeat alium actum rationis, qui sit principium efficax agendi : et per consequens subseqimlur ad electionem, h.ibeatque rationem imperii. *eu actus efficaciter moventis quoad exercitium, et executionom mediorum ordinatorum cum intimatione quadam.

Ipseect.

Evasiones adversariorum.

Verum hæc ratio non videtur efficax Gabrieli Vazquez 1,2 disp. 4 cap. 4 et 5 ct aliis : et ideo aliquibus ex probationibus in ea contentis occurrunt. In primis ergo Vazquez sentiens in nobis non dari prodictum actum imperii, licet admittat quod secundum doctrinam Angelici Doctoris sit ponendus, negat illum esse de mente Aristot. et ita respondet testimonio a nobis ex 6 Ethic, allato. Tum quod Aristoteles nomine procepti, tantum intelligit judicium antecedens electionem. Tum quod tantum vult, prudentiam esse praeceptivam in ordine ad alios, non vero in ordine ad se ipsum, seu in ordine ad vires inferiores. Tum denique, quod licet nec prudentia, nec sagacitas habeant actum imperii distinctum a judicio, sed utraque tantum habeat judicare practice ante electionem; nihilominus judicium prudentiae est talis rationis, ut quodammodo habeat rationem imperii. Nam prudentia de mediis inventis per consilium, judicat directe quænam eorum eligenda sint determinate. Et propterea ejus actus dicitur quodammodo imperium, quo voluntati prodicta media eligenda proscribuntur. Sagacitas vero judicat reflexe talem actum præceptivum prudentiæ habuisse debitam rectitudinem : et sic non habet quodammodo rationem imperii. Nam per illud non proscribitur voluntati quid eligere debeat, sicut per actum prudentiæ proscribebatur.

U

Eπμ

fiiu

te.il. Scroti Tero,

Et ad primam probationem ex ratione petitam, qua probabatur dandum esse alium actum rationis practice subsecutum ad electionem, ex eo quod usus, est actus voluntatis distinctus ah eadem electione, negit dari prodictum actum usus : et alii admisso tali actu distincto ab electione, negant inde colligi necessitatem novi actus rationis, sed sufficere judicium antecederis eleevonem. et continuatum usque ad ipsum usum.

En« pua

Ad secundam vero probationem dicunt, judicium antecedens electionem esse verum per conformitatem ad appetitum rectum; quippe quod versatur circa electionem mediorum, et supponit rectam intentionem fiais.

Ad tertiam vero posset consequenter ad coram doctrinam responderi, essn disparem rationem inter prudentiam, quæ est in Rege, et eam, quæ est in unoquoque respectu sui. Nam cum Rex habeat vim coactivam respectu subditorum, potest eis imperare per prodictam prudentiam : at cum unusquisque respectu sui non habeat vim coactivani, nequit sibi ipsi proprie, et in rigore per prudentiam monasticam imperare.

Et tandem ad ultimam occurrunt, satis esse quod judicium antecedens electionem connotet ut aliquid subsecutum, eamdem electionem approbantem prædictum judicium, ad hoc ut sit efficaciter directivum, et ordinativum, seu (quod in idem quoad præsens redit; sit principium agendi practicum.

Praecluduntur prodicto evasiones.

Cæterum omnes istæ evasiones defiunt. Nam in primis prior evasio, qua Vazquez subterfugit testimonium Aristot. non satisfacit : quia Philosophus ibidem distinguit sagacitatem a prudentia, in hoc quod sagacitatis solum sit judicare; prudentia vero principaliter habet esse præceptivam : ergo apud Aristotelem, præcipere distinctus actus est a judicio antecedente electionem : alioqui non distingueretur prudentia a sagacitate in hoc quod prudentia est proceptiva.

Deinde secunda evasio etiam corruit. Quoniam Aristotel. ibidem sermonem texebat de prudentia monastica, seu ordinata ad proprios mores, eV proprium bonum ; non vero de prudentia regali aut civili, quam in eodem libr. capit. 8 architectonicam nuncupat. Tum quia ibidem agit de consilio, et judicio agendorum unius hominis in ordine ad proprias operationes, et in ordine ad prudentiam monasticam, ct virtutes morales, quarum disputatio ad libros Ethicorum spectat. Tum etiam : quia de prodentia politica, et civili, non disputat nisi in libris Politicorum.

Et similiter ultima evasio prodicti testimonii etiam deficit. Quia Aristoiel. loco citat, docet sagacitatem esse de iis, circa quæprudentia versatur; ita ut utraque virtus circa idem objectum materiale sit. Et ideo postquam assignavit objectum synesis, addidit : *Propter quod circa eadem quidem prudentia est.* Et D. Thom. loco citato explicat (ut nuper dicebamus), hæc verba sic : *Dicit ergo primo quod quamvis synesis, el prudentia sint circa eadem, non tamen sunt omnino idem.* Ex eo quod diversimode circa illa versantur : si autem sagacitas non versaretur immediate circa ipsa media, sed solum circa actum prudentiae, tunc falsum esset, sagacitatem, et prudentiam versari circa eadem objecta.

D.Thoo.

Et hoc ipsum magis explicuit idem Philosophus, dum postquam dixit synesim, et prudentiam versari circa eadem, et explicuit, in quonam distinguantur, solum recurrit ad hoc quod prudentia est proceptiva : *Sagacitas autem* (ut ipse loquitur) vii *judicandi dumtaxat : idem est enim sagacitas, cl bona intelligentia : quippe cum sagaces sint, cl boni intelligentes;* sive ut explicat Angelicus Doctor ibidem : *Illi enim dicuntur sensati, qui possunt bene judicare de agendis.*

Arktot.

DocL Angel.

Accedit quod in speculabilibus non datur unus habitus ad judicandum de speculabili, et alius ad reflectendum super illum actum, et speculationem de tali objecto, ut inluenti constabit : ergo nec etiam in praeticis, sive in ratione practica : siquidem utrobique eadem quoad hoc paritatis ratio procedere videtur : cum tam ratio practica, quam speculativa supra suos actus reflectantur.

Addifameniuin.

Deinde evasio, quam adducit Vazquez primæ probationi antecedentis ex ratione petitæ, inquiens, usum non esse actum voluntatis distinctum al) electione, satis convincitur falsitatis ex iis, quæ in eadem probatione adducuntur, et ex iis quæ D. Thom. et cum eo communiter Thomistæ 1, 2 quæstion. 16 artic. 1 et 4 et quæstion. 17 articul. 3 ad 1 docent.

Vizquez. D.Tbom.

Id autem quod ex sententia adversariorum ibidem additur, scilicet, quod etsi usus sit actus voluntatis distinctus ab electione, sufficiet ad illius directionem vel ordinationem ille actus judicii, qui processit electionem, continuatus tamen usque ad ipsum actum usus activi, non potest admitti. Et ratio videtur aperta. Quoniam vel illud judicium dictat solummodo media esso eligenda? vel dictat prodicta media esse immediate eligenda, et deinde exequenda? Si primum, ergo non poterit deservire, et sufficere tam ad electionem, quam ad cxecutionern mediorum, sive tam ad eligenda

G0. Ev«io quoad nem cx ratione petilam pixelu - ditor. Ratio pnecltt- iioais.

media, quam ad actum usus, per quem voluntas active applicat potentiam executricem ad executionem : siquidem prædictum judicium ad id tantum potest deservire quod dictat, ut ex se constat. Si autem secundum dicatur, tunc licet tale judicium possit deservire per modum pnerequisiti ad hoc ut pOitea detur usus activus, non tamen ita ut non debeat inter prædictum usum, et electionem mediare alius actus rationis. Nam cum postea ista realis executio mediorum occurrit, tunc adest nova difficultas retardans voluntatem creatam ab usu activo, et executione mediorum jam electorum.

Et propterea multoties contingit, aliquos optime elegisse, et dum instat executio discedere ab electione propter novam difficultatem, quæ in ipsa opens executione reperilur : ergo oportet ut voluntas novo actu rationis dirigatur, ratione cujus, non obstante tali difficultate, proponatur ejus usus, ct executio : siquidem propter hanc novam difficultatem relucentem in ipso opere tempore exacutionis, apparel ct am disconveniens, et molesta talis executio, et excitatur voluntas ut desistat ab ea : et ita ut non desistat, sed persistat, et usque ad executionem operis pertingat, desideratur novus actus rationis practiCiV, quo illi intimetur talis executio, quoque efficaciter, suaviter tamen, moveatur, ot impellatur ad illam.

Confirmatur, ot explicatur primo. Nam licet illa nova difficultas, quæ est in executione, potuerit per praecedens judicium esse prævenla, non tamen tunc potuit eo modo proponi, quo dum postea in executione occurrit : ergo nec potest per praecedens judicium sufficienter dirigi, ct moveri voluntas ad hoc ut non obstante tali difficultate occurrente tempore executionis, ulterias progrediatur, applicando potentiam executivam ad opus. Antecedens probatur. Nam executio aliter proponitur, quando est a longe, et apprehenditur ut futura per judicium procedens electionem, et dum proxime, et immediate instat : quia dum instat, re vera est, et apparet longe difficilior.

Consequentia vero probatur. Quia hoc ipso quod executio dum instat, sit difficilior, et ut talis appareat, oportet ut licet ad hoc quod eadem executio apprehensa ut fatura, eligatur, satis sit actus ju licii provins ad electionem, quo ut fatura, et cum illa minori difficultate sibi annexa providetur, non tamen ad hoc ut actualiter, at in exercitio mandetur execuliuni; sed iihsuper alius actus rationis desiderabitur, quo proponatur difficultas exercitii ut imminens. et quasi præsens, et dirigatur ac moveatur voluntas ad hoc ut. nou obstante illa nova difficultate, tunc denuo insurgente. et se ipsam ut futuram superante, progrediatur ad applicationem potential executive? talium mediorum. Unde sicut non obstante quod per electionem efficacem sit efficaciter volita ipsa executio ; nihilominus accedente tempore executions datur novus actus voluntatis, qui vocatur usus, seu applicatio activa potential executive ad opus, ut ex D. Thom. vidimus; ex eo quod dum instat executio, est nova difficultas : ita piopter eamdem rationem dabitur ex parte intellectus, distinctus actus, quo voluntas ad vincendam hanc duplicem difficultatem moveatur.

Confirmatur et explicatur secundo. Quoniam judicium antecedens electionem» ct imperium, quod dicimus sequi ad illam, respiciunt diversa objecta formalia : ergo non possunt non esso diversi actus rationis. Consequentia videtur certa. Antecedens autem probatur, tum ex nuper dictis, quia in mediis ut habent rationem eligibilium, et exequendorum invenitur distincli ratio formalis objectiva utilitatis, quæ sit satis ad specificandum, et multiplicandum duplicem actum voluntatis, nempe electionem, et usum : ergo etiam reperietur in eis diversa ratio cognoscibili latis objectiva? sufficiens ad specilicandos, et multiplicandos duos actus diversos intellectus, nempe actum judicii, et imperii, seu ad multiplicandos eos actus intellectus, qui desiderantur ad electionem, et usum. Maxime quia sicut ad electionem non sufficit judicium synderesis præcedens actum intentionis, sed ulterius requiritur consultatio, et judicium de eligendis, ex eo quod intentio, et electio distinguuntur, ita hoc ipso quod electio, et usus eodem modo sint distincti, non sufficiet ad usum actus judicii desideratus, et sufficiens ad electionem; sed aliquis alius actus rationis ad eum desiderabitur.

mu ?. rt et- f-kr?

Tum etiam : quia judicium antecedens electionem habet pro objecto utile quasi futurum; actus vero rationis, qui procedit usum, habet pro objecto idem utile quasi prosens : sicut etiam electio terminatur ad utile quasi futurum; usus vero ad idem utile quasi præsens, seu sub ratione boni quasi præsentis.

Et

1HBP. II, DUB. 11.

Frrdi· ear

Kt eodom modo corruit evasio illa, quæ adhibetur secundæ probation! ejusdem antecedentis, dum asseritur, ideo judicium procédons electionem esse verum per conformitatem nd appetitum rectum. ac proinde non osso necessarium imperium, quia tale judicium supponit netam intentionem finis.

u itm-

r

Nam contra hoc est, quod licet praedictum judicium videatur ex hac parte verum per conformitatem ad appetitum rectum ; nihilominus re bene inspecta, non habet talem veritatem. Quoniam licet stante bona electione non possit non esse appetitus rectus; attamen stante bona intentione, potest appetitus non esse rectus, ut puta si stante intentione dandi eleemosynam, eligeretur ut medium ad illam elargiendam surripero alienum : ct ita licet imperium, quod supponit electionem, non possit non esse verum per conformitatem ad appetitum rectum ; seeds vero judicium antecedens electionem : siquidem ut appetitus sit simpliciter rectus, debet habere tum rectam intentionem, tum etiam rectam electionem.

D Ù3 np*

Deinde id, quod ad tertiam probationem respondetur, nimirum non posse esse imperium unius hominis ad se ipsum, e\' eo quod non habet respectu sui vim coactivam, etiam deficit. Nam ad imperandum non est necessaria vis jcoactiva, sed sufficit directiva : el ita Princeps manet obligatus eadem lege, quam condit. Quare sicut Princeps mediante lege ordinata ad bonum commune, potest sibi, et sub litis imperare, ita mediante prudentia monastica, quæ respicit bonum proprium poterit tam Princeps, quam quivis habere imperium respectu sui ipsius.

Jta-Ĩî éiiu

r.wn.

Tandem id, quod ad occurrendum ultimæ probationi ejusdem antecedentis adducitur, etiam corruit, ut ex iis, quæ circa secundam rationem pro D. Thom. sententia § sequent, dicemus, constabit.

j

§ VII.

Eadem D. Thomæ sententia alia ratione fundamentali slabüilur.

a fecĺî J 'ηiΓ]

Secundo principaliter eadem assertio quoad primam partem, ex qua (ut diximus) posterior pendet, probatur ratione desumpta ex variis locis D. Th., nempe in ! dise, ii q. I art. 2 in corpore, et q. G do Veritate,

l J'.r-

*ηώ.clad Romanos 9 led. 2 necnon I art. 2 ct q. 17 art. 1 quæ potest sub hac forma proponi. Quoniam prædeslinatio non potest consistere in illo actu judicii, qui pnece Iit electionem : ergo nec etiam in illomeL judicio ut approbato per electionem snbsequvntem, seu ut eam connotai Unquam quid subsecutum : ergo consistol in actu imperii, seu in actu rationis practical ad praedictam electionem subsecuto.

Antecedens videtur certum. Quoniam pabiiur praedestinatio est ordinatio illorum dumtaxat ««w-mediorum, per qure prædeslinatud postea consequitur finem (elornæ vite : quia cum non sit utcunque ordinatio, sed ordinatio efficax praedictorum mediorum, solum potest esse ordinatio eorum mediorum, quæ cum effectu, el efficaciter conducunt ad vitam æternam comparandam : at ille actus judicii præcedens electionem, est ordinatio seu propositio plurium aliorum mediorum, quam sint ea, quæ a divina voluntate efficaciter eliguntur, et per quæ praedestinati vitam æternam de facto consequuntur : cum electio segregationem quamdam importet, atque adeo ejus ratio formalis consistat in electione unius, vel plurium aliis relictis, oportet ul per actum illum, quo intellectus proponit voluntati media eligenda, non solum proponantur ea, quæ eliguntur de facto, sed etiam alia quæ omittuntur : ergo in prædicto judicio, quippe non magis ordinante, quantum est ex vi sua, hominem ad consecutionem glorite per illa media, quæ divina voluntas de facto eligit, quam ea, quæ de facio omisit, nequibit praedestinatio consistere.

65. Probitar triais Musequenlù.

Prima vero consequentia ex antecedenti sequitur. Tum quia praedestinatio debet consistere in ordinatione efficaci praedictorum mediorum, infallibiliter inferente exacutionem eorum : at actus ille judicii antecedens electionem, nequit adhuc subsecuta prædicta electione, esse efficax, et infaUibiliter inferre hanc executionem : quia licet actus voluntatis antecedens absolute, et simpliciter actum intellectus, possit illi tribuere efficacitatem quoad hoc quod est movere infallibiliter quoad exercitium; non tamen actus voluntatis subsecutus, quippe qui non influit in actum intellectus antecedentem, nec manet virtualiter in eo. Et ideo quoties actus aliarum virtutum participant a charitato, id quod est proprium ipsius, toties actus cbaritatis absolute, et simpliciter praeit, non vero subsequitur ad actus earum. Et propterea etiam D. Th. I, 2 q. 17 art. I ul explicaret quomodo unus

D.Toow.

actus intellectas participet aliquid ab alio actu voluntatis, et e contra, non dixit quod actus posterior manet virtualiter in priori, sed asseruit : *Quia vivius prioris aclus remanet in actu sequenti, contingit quandoque, quod est aliquis aclus voluntatis, secundum quod manet virtute in ipso aliquid dc actu rationis, ut diclum est de usu, el electione : el e converso aliquis est aclus rationis, secundum quod virtute manet in ipso aliquid de actu voluntatis.*

Tum etiam (et est explicatio praecedentis Idcamet probationis) nam ul bene notavit idem Angelicus Doctor loco nuper dicto, primum movens quoad exercitium, et exeeutionem actus sive operis est voluntas : ergo cum secundum movens nun moveat nisi in virtute primi moventis, sequitur quod hoc ipsum quod est, actum intellectus movere quoad exercitium, el exeeutionem, conveniat ei ex virtute voluntatis : ac proinde actus voluntatis debeat absolute, et simpliciter præire ei cui talem virtutem praestat : siquidem primum movens in aliquo ordine, debet esse absolute, et simpliciter prius, quam ea, quæ in virtute ejus movent.

f·

Probatur secunda coase-qoealû.

Ex quo etiam secunda consequentia aperte constat. Tum quia (ut ex dictis in explicatione tituli n. 38 constat) aclus rationis practicæ, in quo posset in recto consistere prædestinatio, tantum est duplex, nimirum judicium antecedens electionem, et imperium : ergo hoc ipso quod prædestinatio non consistat in praedicto ju licio, consistet in imperio. Tum etiam : quia imperium subsequitur ad electionem efficacem eorum dumtaxat mediorum, per quæ praedestinatus vitam æternam consequitur : et sic potest esse efficax ordinatio illorum, et inferre infallibditer exeeutionem eoruindem.

§ VIII.

Jiatio praecedens confirmatur.

U. D.Thom. Cajet. Sa?/?5i' notandi pro eosfirma-tiooe rationis prrre-dcnlis.

Confirmatur, et explicatur radicitus hæc ratio, supponendo tamen prius ex L>. Th. 1» - fb 16 art. 4 et Cajetano ibidem, quod voluntas duplicem habitudinem habet ad volilum : unam quidem ordine intentionis, aliam vero ordine exeeutionis. Ex quibus prima pertingit a volitione finis usque ad electionem mediorum inclusive : secunda vero ab actu rationis subsecuto ad electionem usque ad ipsam actualem applicationem potentia) executricis ad consecutionem finis, necnon usque ad ipsam fruitionem ejusdem finis.

Nam cum voluntas velit tam finem quam media, ct sit primum movens quoad exercitium, et exeeutionem eorum, oportet ut dicat utramque habitudinem, ita ut per primam respiciat tam finem, quam media ut volita, et per secundam ut execution! mandabilia : ac proinde etiam oportebit ul secunda habitudo finiatur in fruitione linis, ut ex se constat; ct incipiat ab actu immediate subsecuto ad electionem (in qua prima habitudo volendi media desinit), nempe ab actu imperii : siquidem uterque ordo tam intentionis, quam exeeutionis, et ambæ habitudines debent pendere a suo actu intellectus, et actus ille intellectus novus, el subsecutus ad electionem nihil est aliud, quam actus imperii. Et licet illa prior habitudo ordinis intentionis non incipiat a primo actu intellectus a quo dirigitur, quia talis actus nulla ratione cadit sub actu voluntatis, quippe qui omnem præcedit; bene tamen secunda habitudo : quia cum subsequatur ad actum electionis, accipit ab co virtutem, ei sub ea suo modo cadit : et ideo ab ipsa habet virtutem ad movendum efficaciter ad exeeutionem operis, ita ut abeo actu directive, efficaciter tamen, incipiat immediate exeeutio. Sicut etiam actus ju dicii præcedens electionem, et subsecutus ad intentionem efficacem cadit sub prædicta intentione, pertinetque ad ordinem intentionis, et ab ea habet ut sit efficax ad movendum juxta modum efficacitatis, qui est in ipsa intentione, ut statim magis explicabitur.

Inter has autem habitudines est duplex discrimen. Primum quod prima quodammodo comparatur ad secundam ut imperfectum ad perfectum; et ideo ex illa iturad istam. Secundum vero quod voluntas tunc est perfecta secundum primam habitudinem, quando perfecte vult finem, et media, ita ut ly *perfecte,* cadat supra ipsum *velle :* tunc vero est perfecte in secunda habitudine, quando perfecte habet finem, ita ut ly *perfecit,* cadat supra hoc quod est *habere* praedictum finem. Tunc enim voluntas est perfecta respectu ejus, quod est ad finem, quando habet illud realiter; et respectu finis quando realiter obtinet illum, et eo fruitur. Et propterea aliud est voluntatem perfecte velle, intondere, eligere : et aliud ipsam perfecte habere volilum, intentum, e'.ectum : et quia hæc sunt diversarum rationum ideo quantumcomque crescat primæ

primae habitudinis perfectio, semper remanet in sua imperfectione respectu sccundæ, et nunquam ad eam pervenit.

Ciclr-BitO tf.nu-txr. Hinc ergo sequens confirmatio deducitur. Nam prædestinatio debet consistere in actu rationis practicæ versante, et ordinante media, qui sit omnium efticacissimus ; ac proinde qui in utroque ordine, scilicet intentionis, et exeeutionis sit summe efficax : at actus judicii antecedens electionem non est actus rationis omnium efficacissimus, nec in utroque ordine habet efficaciam, secus tamen imperium : ergo prædestinatio non in prædicto judicio, sed in imperio debet consistere. Consequentia ex utraquo præmissa satis constat.

Major vero quoad primam partem etiam CUU1 prædestinatio sit ordinalio efficax eorum mediorum, per quæ æterna vjto comparanda est ; et propterea optime diffiniatur per hoc, quod sit transmissio, et ordinatio efficax creatur© intellectualis in finem vitæ æternæ per certa, et determinata media, non potest non in ordinatione omnium efiicacissima praedictorum mediorum essentialiter consistere.

KfroJ *;■* Quoad secundam vero partem eadem major etiam patet. Nam actus rationis practicæ, qui in utroque ordine, intentionis nimirum, et exeeutionis non fuerit efficax, non erit omnium efficacissimus : siquidem (ut modo dicebamus) hi duo ordines ita inter se connectuntur, ut primus quodammodo comparetur ad secundum, ut imperfectum, sive ut non ita perfectum, ad perfectum : et propterea ab illo eatur ad istum : et similiter unus, nempe primus, non potest intra suum ordinem præcise, habere perfectionem secundi, quantumvis in perfectione crescat, quia sunt diversarum rationum : et ita actus rationis practical, qui non fuerit efficax intra utrumque ordinem, non potest esse summe efficax, aut omnium efficacissimus.

». totar P»i £££ Minor autem quoad primam partem, scilicet quoad prædictum actum judicii probator. Nam cum actus iste tantum pertineat ad ordinem intentionis, quippe qui antecedit omnino ordinem exeeutionis, non potest esse aclus rationis practicæ omnium efficacissimus. Tum quia actus rationis practicæ omnium efficacissimus, debet nd I utrumque ordinem intentionis, et exeeutionis pertinere, ut ita in utroque sit efficax, I et habeat majorem efficacitatem, quam ille I qui ad unum tantum ex his ordinibus spectat. Tum etiam : quia cum prædictus actus | judicii tantum supponat intentionem efficacem finis, tantum infert quod supposita prædicta intentione, eliget voluntas hæc vel illa media efficacia, non vero hæc determinato : et ita non habet tantam efficacitatem, quanta requiritur ad hoc ut ex vi sua, el intentionis efficacis inferat hæc media determinate magis, quam illa : sicut nec intentio efficax, a qua actus judicii efficacitatem habet, illa infert.

Qixud •.ecuo-ihm probatur pnm0· Quoad secundam vero partem, nempe quoad actum imperii, eadem minor sic suadetur. Tum quia cum prædictus actus imperii pertineat ad ordinem exeeutionis, qui est posterior ordine intentionis, non potest non ex qua parte spectat ad ordinem exeeutionis mediorum, quique præsupponit efficaciam totius ordinis intentionis, habere virtualiter efficaciam hujus ordinis, siquidem ut n. 54 et C6 dicebamus, efficacia actus prioris remanet virtualiter in actu posteriori ad illum subsecuto ; et similiter habere formaliter efficaciam spectantem ad ordinem exeeutionis, et per consequens I esse actus rationis practicæ omnium efficacissimus.

Secundo D-TLorn. Tum etiam :quia, ut ex D. Thoma num. o3 dicebamus, imperium est actus præcipuus et finalis, qui elicitur a ratione practica : unde cum ipsa distinguatur a ratione spéculât va in hoc quod est principium agendi, oportet ut prædictus actus imperii, qui est potissimus et finalis, sit efficacior omnibus aliis spectantibus ad rationem praclicam : atque adeo quod sit summe efficax intra latitudinem rationis practicæ, et tam in ordine intentionis modo explicato, quam in ordine exeeutionis.

Quæ confirmatio non solum explicat vim hujus rationis sccundæ, sed etiam confirmat primam, suadens dandum esse actum imperii subsecutum ad electionem, quod in prædicta ratione intendebatur. Nam hoc Anted- ipso quod voluntas dicat duplicem habitudinem jam assignatam, et pertinentem ad utrurnque ordinem, intentionis scilicet et exeeutionis, oportet ut etiam ex parte intellectus detur duplex actus rationis practicæ, quo in utroque ordino voluntas dirigatur. Utrum autem isti duo ordines actuum in divinis distinguantur semper virtualiter? an vero semper sit unus et idem ordo eminentissimus, præhabens ea. quæ in creaturis sunt dispersa, ct solum ex parte nostri modi concipiendi sit multiplex ? et alia huc spectantia, constant ex iis, quæ in tract, de Voluntate Dei diximus.

Ratio ultima pro assertione.

UUim ηχώ pro ne. D.Tho·. n.i •I

Deinde probatur assertio ratione salis fundamentali desumpta ex D. Thoma locis statim referendis, et quæst.pneceiL art. i q. 6 de Veritate, art. 1 in hac quæst. art. A, quæ potest sub hac forma proponi. Quoniam prædestinatio est actus prudentiæ ; at actus prudentiæ consistit formaliter, et in recto m actu intellectus, qui est imperium : ergo et'am prædestinatio· Major constat ex supra dictis num. 18. Nam prædestinatio, quæ est specialissima quæ lam providentia, es: actus quidam qui est pars providenti», providentia autem est actus prudentiæ : et propterea quo aliquis est magis providus, eo est *pru lentior,* et e contra.

Ariitot. Aafaa JtTbom. Minor autem (quæ est Arise. G Ethic, c. 9 et J Politic, c. 3 et Augustini lib. 1 de libero arbit. c. 8 e: lib. 15 de Civitate c. 7 nec non D. Thom. I, 2 q. 57 art. G, et 2, 2 q. 51 art. 2 q. 53 per totam, q. 54 art. 2 ad 3) probatur lum ex dictis a num. 52 et deinceps, tum etiam ratione Angelici Doctoris locis modo citatis. Nam judicium de mediis eligendis esc actus Synesis, aut Gnome : ergo actus proprius prudentiæ debet esse alius actus rationis præcticæ, ac proinde imperium, ut ex dictis in explicatione tituli, num. 38 liquet. Tum denique quia actus prudentiæ non habet ut sibi immediate oppositos eos actus vitiosos, qui opponuntur judicio, sed eos, qui opponuntur imperio. Nam judicio opponitur inconsideratio, imperio vero prudentiæ opponuntur inconstantia et negligentia. Vnde D. Idemmet Thomas, 2. 2 quæst. 53 art. 2 explicans vitia, quæ opponuntur prudentiæ, secundum parles quasi potentiates illius, et ea quæ opponuntur ipsi, ul distinctæ ab illis, inquit : *Quantum ad defectum consilii, circa quod est Eubulia, est præcipitatio, sive temeritas : quantum vero ad defectum judicii, circa quod sunt Synesis, et Gnome, est inconsideratio ; quantum vero ad ipsum prxcep·tum, quod est proprius actus prudentiæ, est inconstantia, el negligentia.*

1·. muur? D.Thorn. Amiqï. Confirmatur ratione, quam innuit D. Thomas, 2, 2 quæst. 47 art. 8 et ex parle langit Arislol. G Ethicorum cap. 5. Nam jn i10C (iistinguuntur arSt ct prudentia, quod perfectio artis, modo tamen alibi insinuando considerata, consistit in judicando; perfectio vero prudentiæ in præcipiendo : ergo cum prædestinatio sit actus prudentiæ porfectissimæ, ηυα poterit non in pruci·piendo consistent. Consequentia patet. Antecedens autem ostenditur ab Aristotele. 1). Thoma locis modo citatis sequenti signo. Nam homo judicans quod rectum eut, et voluntarie deficiens ab illo, et consoqueater peccatum committens, est iinprudenlior eo, qui per ignorantiam et nolens delicii : quia ille primus deficit in principaliori actu prudentiæ, qui est præcipore quod judicatur esse rectum; oeterum ille artifex qui deficit ab arce judicans quod deficit, el hoc eligens, est minus imperitus, quam ille qui deficit nolens : quia minus delicii a suo principali actu, qui est judicium : ergo actus proprius prudentiæ non erit judicium, seJ aliusactus rationis practice, nempe imperium : quia ut ex iis, quæ in explicatione tituli dicebamus, salis constat, non restat alius rationis actus in quo consistat.

Diluitur primum argumentum opposite sentenlix.

Ad primum pro prima parle oppositæ senteniiæ (in qua posterior ejusdem sententiæ pars, et ejusdem fundamentum innititur respondetur negando antecedens, el ad primam probationem negari etiam debet antecedens. Nam re vera imperium movet voluntatem tam quoad speciem actus in ordine execuiionis, ut n. GG et sequentibus hujus dubii ostensum est quam quoad exercitium, ut docet Angelicus Doctor 1,2, q. 17 art. I et constat ex iis, quibus ostendimus, necessarium esse imperium rationis ad ordinem execuiionis spectans. Nam omnia, quæ illud suadent, etiam probant prædictum imperium, quippe subseculum ad electionem efficacem, d here esse efficax in ordine a l movendum, quoad exercitium.

Ai |riSLH *»·. D.n» *M-*

Nec oppositum convincit probatio ibidem adducta. Quia hinc non sequitur, non esse pruprium voluntatis movere tam se, quam cæteras alias potentias, quoad exercitium : quia licet imperium ad iilud moveat, hoc tamen habet participatum a voluntate. Et propterea Angelicus Doctor art. nuper citato. inquit : *Cum ergo secundum movens non moveat, nisi in virtute primi moventis^ sequitur quod hoc ipso, quod ratio movet* imperando, *sit ei ex virtute voluntatis. Unde relinquitur, quod imperare sit actus rationis prxsupposito actu voluntatis, in cujus virtute ratio movet per imperium ad exercitium actus.*

Unde in Uli motiona duo sunt consideranda : nimirum efficacia movendi quoad exercitium, ct specialis modus movendi cum quadam intimatione, et ordinatione ad alterum : qui explicatur per verbum imperativi. Ex quibus primum illud repentur in imperio participative ab electione voluntatis, quatenus applicat intellectum, et virtutes ejus imperativas ad imperandum : et ita semper est verum voluntatem movere se, et alias potentias, quoad exercitium, esseque primum movens in hoc ordine. Secundum vero competit ipsi imperio secundum se, Ot
iJfl. non a voluntate, ut notavit D. Thom. art. 1 nuper citato in solutione ad 1 inquiens : *Imperare non est movere quocumque modo, sed cum quadam intimatione denuntiativa ad alterum, quod est rationis.* Et propterea inactu libero causato ab imperio reperitur aliquid correspondons ibi» nempe hoc quod est esse cum quadam intimatione denuntiativa, et ordinativa unius ad aliud : quo picto voluntas non posset velle libere, unum esse propter aliud.

Ad secundam vero probationem concesso
A4 WCIÏ 7:a antecedenti, neganda est consequentia. Rationem autem disparitatis tradidit D. Thom. I, 2 q. 17 art. 2 his verbis : *Dicendum,*
•m. *quod imperare, nihil aliud est, quam ordi-*
DTun. *nare aliquem ad aliquid agendum cum quadam inlimativa motione : ordinare autem est proprius actus rationis. Unde impossibile tsl, quod in brutis animalibus, in quibus non est ratio, sil aliquo modo imperium;* secus vero in creaturis rationalibus propter oppositam rationem. Quam disparilatem adhuc magis explicuit idem sanctus Doctor in solutione ad 3 his verbis : *Aliter invenitur impetus ad opus in brutis animalibus, cl aliter in hominibus. Homines enim faciunt impetum ad opus per ordinationem rationis, unde habet in eis impetus rationem imperii : in brutis autem fit impetus ad opus per instinctum nalurx : quia scilicet appetitus eorum, stalim apprehenso Convenienti, vel inconvenienti, naturaliter movetur ad prosecutionem. vel fugam. Unde ordinantur ab alio ad agendum, non autem ipsa se ipsa ordinant ad actionem : el ideo in cis est impetus, sed non imperium.*

A4 W Ex quo etiam ad id, quod in eadem probatione additur, facile constat. Nam ex eo
tfôir. quod denegemus brutis hunc actum imperii, non propterea pauciora concurrunt ex parte cognitionis ad motus eorum : siquidem loco actus rationis, qui est imperium in creaturis rationalibus, et mediante quo se ipsas movent, succedit imperium, et motio primi intelligentis, primique moventis, ratione cujus ordinantur, et moventur ad prædictum opus.

Ad tertiam vero probationem respondetur, negando antecedens. Quia re vera da- tenia·
tur· donum Spiritus Sancti correspondons probatio-
prudentiæ, et in ordine ad actum imperii, nem'
quamvis tale donum non significetur nomine doni *prxcepli,* sed nomino doni consilii : ex eo quod dona Spiritus Sancti conferuntur ad actus, in quibus mens se habet ut mota ab illo, quamvis active eosdem actus eliciat, ul innuit D. Thom. 1, 2 q. 68 art. 1. Cumque præcipere non denotet ex vi significationis nominis hoc quod est moveri, sed movere, propterea congruum fuit, ut donum correspondons prudentiæ, non appellaretur *prxctplum,* sed *consilium,* per quod potest significari motio mentis ab alio consiliante.

Quæ solutio desumitur ex D. Thom. 2, D.Tboa.
2 quæst. 52 art. 2 ad 1 et 3 his verbis : *Dicendum, quod judicare, el præcipcre non est moli, sed moventis, cl quia in donis Spiritus Sancti mens humana non se habet, ut movens, sed magis ul mola; inde est, quod non fuit conveniens ul donum corresponded prudentiæ, przceplum diceretur, vel judicium, sed consilium, per quod potest significari molio mentis consilia!# ab alio codifiante, etc. Unde mens humana ex hoc ipso quod dirigitur ab Spiritu Sancto, fit poled dirigere so ct alios.*

76. Ad quirum probationem.

Ad quartam tandem probationem, ut respondeamus notandum est, duplicem esse ordinem actuum intellectus, et voluntatis, alterum quidem directum, alterum vero reflexum : ex quibus directus, est respectu actuum ut feruntur in sua objecta, ut si volumus sanitatem, tunc eligimus medium ad illam proportionatum, v. g. sumptionem potionis amara», deinde imperamus mem-
i>ro externo, ut illam sumat, et tertio utimur illo ad ejus sumptionem. In quo ordine perspicuum est, electionem præcedere imperium et hoc præcedere applicationem ac usum prædicti membri in ordine ab obtentionem finis. Ordo vero reflexus, est quo actus intellectus, et voluntatis reflectuntur supra se ipsos, et in hoc online imperium præcedit electionem. Nam cum aliquod objectum volumus, ut dum amamus amicum, tunc illa volitio. et amor, est consensus in ipsum amorem, el electio ejusdem amoris quoad exercitium, et insuper habet rationem usus voluntatis, quo eam ad elicien-

dum prædictum amorem, ul est electio directa alicujus medii, applicamus : et tunc imperium in hoc ordine præcedit electionem, non quidem ut est electio reflexa sui, sed ut habet rationem usus, et applicationis voluntatis in ordine ad se ipsam ut est electio directa alicujus medii, v. g. sumptionis potionis amare.

Hinc ergo ad ultimam probationem ejusdem antecedentis, negandum estetiam antecedens in sensu explicato. Ad cujus probationem dicendam est, imperium in ordine directo actuum intellectus, et voluntatis, esse post volitionem finis, et electionem mediorum, adhuc entitative sumptam; imperium vero in ordine reflexo, quo actus intellectus, et voluntatis supra se, modo insinuato reflectuntur, esse ante electionem, non quidem ut electio, est electio reflexa sui, sed ut habet rationem usus, quo voluntatem applicamus ad hoc ut eliciat eamdem electionem, ut est electio directa.

77. Nec oppositum hujus vuk D. Th. in testimonio ibidem allato. Quoniam tantum intendit, electionem objecti extrinseci, et in ordine directo esse priorem imperio, et applicatione potentiarum ad illius consecutionem; non tamen negat quin ipsam electionem, et intentionem liberam, ut sunt usus voluntatis ad eligendum directe, précédât aliquod imperium : ac proinde nullus est actus liber ad quem, secundum rationem jam dictam, non desideretur imperium. Diximus : *Quin ipsam electionem, el -intentionem liberam etc.* quia intentio libera, licet possit esse respectu finis; attamen ut est libera involvit volitionem hujus tinis præ alio, vel aliis; atque ibidem libera electio involvitur.

D.Tbom. Quæ solutiodesumitur exD. Thom. 1,2 q. 1G art. i ad 3 el q. 17 art. 3 ad I clad 3, si omnia hæc testimonia in unum conjungantur. Nam in solutione ad t loquens de online directo actuum voluntatis, inquit : *Non omnis aclus voluntatis præcedit hunc actum rationis, qui est imperium; sed aliquis præcedit, scilicet electio, et aliquis sequitur, scilicet usus : quia post determinationem consilii, quæ est judicium rationis, voluntas eligit, et post electionem ratio imperat ei, per quod agendum est quod eligitur : et tunc demum voluntas alicujus incipit uti exequendo imperium rationis.* Loquens vero de ordine reflexo inquit in solutione ad 3 prædicti artic. 4 : *Electio prxccdit usum, si referantur ad idem. Nihil aulem prohibet, quod usus unius procédât electionem alterius. Et quia aclus voluntatis reflectuntur supra se ipsos, in quolibet artu voluntatis potest accipi consensus, el electio, et usus ; ul si dicatur, quod voluntas consentit se eligere, et consentiat se consentire, cl utitur scad consentiendum, rt eligendum, cl semper isti actus ordinati ad id, quod esi prius, sunt priores* Quibus verbis in art. 3 in solutione ad tertium jam citatis addit : *Sicul actus voluntatis utentis ratione ad imperandum, præcedit ipsum imperium : ita eliem potest dici, quod, et istum usum voluntatis præcedit aliquod imperium rationis, eo quod aclus harum potentiarum supra se ipsos invicem reflectuntur.*

Nec refert si objicias, tum quod in actu electionis ut usus est, non est nova difficnltas præter eam, quæ est in illo ut electio est ; siquidem implicat dari electionem ut est electio, quin etiam detur ut est usus : ergo non est cur ad eam ut usus est, requiratur imperium, si semel ad eamdem ut electio est. non desideratur. Patet consequentia. Nam ideo in ordine directo actuum intellectus, et voluntatis desideratur actus imperii ad usum, quia usus addit novam difficultatem supra electionem : ergo cum electio, ut usus, non addat novam difficultatem supra se ipsam ut electio, non desiderabitur imperium ad ipsam ut usus est, si non requiritur ad eamdem ut est electio.

Tum etiarn : quia facta collatione inter electionem ut est electio, et ut usus, prius est in illa ratio usus, quam ratio electionis : quandoquidem ideo voluntas eligit, quia utitur se ipsa ad eligendum; non vero e contra : sed electio ut usus indiget imperio : ergo etiam eo indigebit ut est electio, quippe quæ secundum hanc rationem pendet a se ipsa ut usus, tanquam ab aliquo anteriori.

Tum denique : quia fundamentum hujus solutionis, nempe voluntatem reflectere supra suos actus, et ideo velle suum *relie,* et eligere suam electionem, videtur etiam probare dari processum in infinitum in his reflexionibus : siquidem illud *velle* quo virtualiter vult suum *velle,* est etiam virtualiter volitum ; ac proinde dabuntur etiam infiniti aclus imperii, quibus voluntas in illis dirigatur, si semel ad aliam electionem reflexam aliquis actus imperii desideratur.

Respondetur enim ad primam ex his probationibus distinguendo antecedens : Aon *est nova difficultas,* realiter distincta, concedenlum

concedendum est : ratione diversa, negari debet. Noc oppositum hujus convincit probatio ibidem adducta, ul intuenti patebit. Et deinde distinguendum est consequens : cl si intelligatur de imperio, <pii sit actus intellectus realiter distinctus in ratione talis ab actu judicii, concedendum est : secus vero si intelligatur do imperio, quod in ratione actus intellectus solum distinguatur racione a pnedicto judicio.

Itaque sicut idemmel aclus electionis habet saltim virtualiter, et rationem consensus et est electio sui, ac simul usus quidam, ita idemmet judicium dirigens voluntatem ad eligendum aliquod medium, habet rationem judicii præcise ostensivi, et saltim virtualiter rationem imperii intimantis voluntati ut eliciat eamdem electionem ul usum. Namjudicium dictans electionem directam mediorum dirigit etiam saltim virtualiter in ordine ad id, quod est saltim virtualiier in ipsa electione, scilicet quod sit consensus in se ipsam, electio sui, ac usus quidam. Unde prædictum judicium quatenus præceJit omnino electionem secundum omnes suas formalitates, sive munera omnia inadæquata, est judicium pure ostensivum ; quatenus vero supponit eamdem electionem, ut est electio sui regulato per prædictum judicium ut pure ostensivum, et ea supposita dirigit, et ordinat cum quadam motione, et impulsu efficaci eamdem voluntatem ut eliciat ipsammet electionem ut est usus, habet saltim virtunliter rationem imperii, quia supponit efficacem electionem, qua ipsamet electio eligit se ipsam, et addit in ipso judicio saltim munus quoddam inadæquatum correspondons imperio directo, et formali : quo in ordine directo intellectus per alium actum realiter distinctum a judicio, et electione, imperat efficaciter executionem mediorum realiter ab utroque distinctam. Sed hæc omnia magis n. 81 et 82 elucidabuntur.

ft

Ad secundam vero probationem ejusdem objectionis distinguendum est antece-

►at-

ua.

dens : *Prius est in illa ratio usus, quam ratio elutionis;* idest. prius est in illa ratio usus ad consentiendum in se ipsa, et ad eligendam se ipsam, quam sit in ea ratio reflexa electionis sui, transeat antecedens : idest, prius est in illa ratio usus sui. ut est electio directa medii directe electi, quam ratio reflexa electionis, qua se ipsam eligit, negandam est. Et deinde distinguenda est minor : et si sensus sit, quod electio ut usus sui ad eligendum directe media, Indiget imperio, concedendum est : si vero sensus fuerit, quod electio ut usus sui ad eligendum reflexe se ipsam, indiget imperio, negandum est. Et tandem negetur consequentia, si intelligatur de electione ut est electio reflexa sui : ct concedatur de ipsa ut est electio directa mediorum. Nam secundum hanc sulam rationem pendet a se ipsa, seu subsequitur ad se ipsam ut habet rationem usus indigentis imperio, ut jam explicamus.

Alia fornu ejasdcm solnilonis.

Vel aliis verbis (quamvis tandem in idem cum præcedenti distinctione coïncidât) distinguatur major : et sisensussit, quod prius sit in illa ratio usus stricte dicti, quam ratio electionis reflexæ sui, neganda est : si vero sensus fuerit, quod prius sit in illa ratio usus late, et generaliter dicti, quam ratio electionis ut est electio reflexa sui, concedenda est. Et deinde distinguatur minor : *Electio ul usus indiget imperio,* sumpto usu pro usu stricte, et peculiariter dicto, concedatur : sumpto usu pro usu generaliter, et late dicto, negetur. Ac tandem negari debet consequentia, intellecta de electione ut est electio reflexa sui : et concedi de ipsa ut est electio directa mediorum, supponens electionem reflexam sui. Nam secundum hanc rationem pendet a se ipsa, seu subsequitur ad se ipsam ul est usus stricte, et peculiariter dictus sui, non vero secundum quod est electio reflexa sui:

81. Explicator solutio quoad priorem formam.

Itaque hoc ipso quod aliquis eligat directe aliquod medium, v. g. sumptionem potionis amaræ in ordine ad sanitatem acquirendam, est ibidem virtualiter, et in ordine reflexo consensus in ipsam electionem ; ac proinde prius ratione nostra fuit in illo usus, quo voluntas utitur se ipsa in ordine ad consentiendum. Deinde reperitur ibidem electio ejusdem electionis, et per consequens præfuit usus, quo voluntas utitur se ipsa ad reflexe eligendum eamdem electionem. Et tandem reperitur etiam in eadem electione, quod sit directa, et formalis electio medii directe electi, nempe prædictæ sumptionis polus amari : atque ad eo prius ratione fuit ibi usus, quo voluntas utitur se ad eliciendam illam electionem ut est electio directa talis medii.

Electio igitur ut est usus in ordine ad consensum, quo virtualiter, et reflexe voluntas per eamdem electionem consentit in illam, est prior ratione nostra, quam electio ut consensus virtualis, et reflexus sui, et ipsa ut est usus ad eligendum reflexe semotipsam, subsequitur ad se tim ut est

usus ad consensum, quam ad consensum ipsum, et est prior ratione, quam illa ut est electio reflexa sui. El tandem prædicta electio, ut est usus ad eligendum directe medium, subsequitur al omnia prædicta, et præcedit se ipsam ut est directa electio modii directe olecti nempo pnedicue sumptionis potus ornari.

Quare imperium illud saltim virluale (de quo numero præsenti) non desideratur ad eam, ut est sub præciso conceptu usus ad consentiendum, vel sub præciso conceptu consensus tantummodo, vel electionis reflexas sui ; sed supponit has rationes, maxime vero electionem, ut est rellexa sui electio; et requiritur ad eam ut esc usus, quo utitur voluntas se ipsa ad eliciendam eamdeni electionem ut est electio directa medii directe electi. Tum quia ut est electio directa medii, et simul habet esse electam reflexe, et virlualiter a se ipsa, non tam habet rationem electionis, quam rei electee, et execution! mandandas : et iki non mirum quod secundum hanc rationem indigeat prædicto imperio. Tum etiam : quia cum imperium sit talis conditionis, ul non possit non supponere electionem sive directam, eive reflexam ^ut dictum est) ideo quod eam præsupposuerit, ut contingit in electione, quatenus est electa a se ipsa, indigebit imperio jam dicto ; et ita illud imperium habebit radicaliter efficaciam ad movendum quoad exercitium ab ipsa electione, non quidem ut formalissime est electa, sed ut electio sui, seu (quod in idem redit) non quidem ut est electio directa medii, sed ut est formalissime electio reflexa sui, ul directe tendentis in medium electum.

8î. Ex quo etiam constat, quare secundus mojU5 distinguendi antecedens hujus objectionis coïncidât tandem cum solutione nuPer data. Quoniam usus stricte et peculiariter dictus tantum est respectu eorum, fluæ pertinent ad ordinem exeeutionis, non vero illorum, quæ stricte et peculiariter loquendo spectant ad ordinem intentionis : al licet electiu, ut est electio directa medii directe voliti, et præcedit imperium directum, speciet ad ordinem intentionis, ut in hoc dubio, numero GG dicebamus; attamen collata secum ul est consensus, et electio sui. spectat qua ratione est electio directa modii ad urdinem executions, quia ipea ut sic est effectus quidam exeeutus, et præsupponit consensum sui, et electionem reflexam et virtualem, qua eligitur. E contra vero eadem electio ut consensus, ct ul v$t usus ad consentiendum, nec non ul est electio reflexa sui. spectant propter opportam rationem ad ordinem intentionis, ut nuper dicebamus, et ita in idem rodit, quod sit in ea prius ratio usus ad consentiendum in se ipsa, et ad eligendum se ipsam, quam sit in ea ratio electionis rellexa sui; ac asserere, quoti sit in ea prius ratio usus generaliter dicti, quam ratio electionis reflexa, qua se ipsam quodam modo eligit, quoi verissimum est, et similiter idem est, quod sit in ea prius ratio usus, stricte et peculiariter dicti, quam ratio reflexa electionis; ac affirmare esse in ea prius rationem usus sui, ut est electio directa medii directe electi, quam rationem reflexam electionis, qua se ipsam eligit, quod est omnino falsum.

Ad tertiam vero probationem ojnsdem objectionis, respondetur, negando anteeodens. Et ad probationem dicendum est, io quovis ordine deveniendum esso ad unump^ primum, quod sit quasi fons illius ordinis. Unde sicut in mediis directe electis devenitur ad unum primum, nempe ad electionem directam, a qua habent esse actu electa, ita in electione reflexa debet deveniri ad unum primum in illo online, quûd sit quasi fons hujus denominationis, in quoque idem prorsus sit, esse virtualom electionem electionis direct®; ac esse electionem sui ut est electio reflexa : et ideo neque in his volitionibus reflexis, neque in imperiis erit abeundum in infinitum.

Solvuntur confirmationes primi argumenti contrariæ sententliæ a numero 42 ujguc *ad numer.* 45 *allata.*

Ad primam confirmationem respondetur, negando antecedens quoad omnes suas partes. Et ad probationem pro prima pane, distinguendum est antecedens : *Porilo* imperio *tfficaci non potest non poni udus imperatus,* necessitate antecedenti, aut absoluta, el m sensu diviso, negandum est : necessilate consequentiæ, aul ex suppositione, vel in sensu composito, concedendum est : et deinde negari debet consequentia. Quia libertaB non tollitur per hanc posteriorem necessitatem, sed per illam priorem. Quare cum posito imperio efficaci, non possit non sequi actus imperatus necessitate consequentia», seu in sensu composito, el ex suppositione, nun qualicunquo, sod orta ex delormïationn libera ojusdem voluntatis, nimirum ex electione efiicaci, indo est, ut nou tollatur, sod potius ponatur libera efficacia ejusdem voluntatis.

Diximus, posito imperio efficaci, non posse non in sensu composito poni actum imperatum : quia si imperium non sit efficax, seu perfectum ; sed inefficax, et imperfectum, poterit adhuc in sensu composito, nun sequi actus imperatus, ox eo quod ratio mukoues ex diversis capitibus inducitur ad imperandum, et non imperandum ; ot iu fluctuat, nec perfecto imperat, et propterea actus non sequitur infallibiliter, ut Jocet D. Thom. 1, 2 quæstion. 17 arlicul. 5 ad 1 his verbis : *Dicendum, quod sicut Aug. itidem dicit animus quando perfecte imperat sibi ul velit, tunc jam vult : sed qued aliquando imperet, cl non velit hoc contingit cx hoc, quod non i)erfecte imperat. Imperfectum aulem imperium contingit cx hoc. quod ratio ex diversis partibus movetur ad imperandum, vel ad non imperandum. Und' fluctuai inter duo, el non perfecte imperat.* Cæterum quando imperium est efficax, seu quod in idem redit) est perfectum, tunc quantum est cx se infallibiliter infert actum imperatum. Diximus : *Quantum est ex se,* quia licet animus imperet porfeclc, non sequetur opus, si sit defectus in potentia exeeutiva, ut notavit idem Angelicus Doctor q. nuper citata art. 7.

Ad probationem vero pro secunda parte respondetur, ideo non poni aliquam virtutem in membris externis ad eliciendum actum exteriorem , quia non utcumque sequitor necessario necessitate ex suppositione ad actum interiorem, sed sub eadem ratione virtutis, el sine aliqua sua libertate. Et similiter neque ad actum gaudii ponitur in voluntate virtus distincta a charitate, quia etiam gaudium sequitur ad amorem wb eidem ratione virtutis, quamvis habeat proprium *esse* liberum non derivatum ab ictu amoris, ut docuit D. Thom. 2, 2 q. 28 ·η· 4 in corp, et ad 1. Cæterum actus imperati, sive sint rationis, vel voluntatis, xd'appetitus sensitivi, sequuntur ad imperium sub diversa ratione virtutis. Nam prudenti tendit in illos sub ratione veri agibilis, justitia vero, v. g. sub ratione boni a-jualis : ct ita lice' detur prudentia existent io intellectu, et eliciens actum imperii, constituenda est in voluntate virtus jusûtiæ, ut ita connaturaliter, et perfecte uterque actus secundum has diversas rationes eliciatur, ut notavit I). Thom. 1, *i* (do. q. 56 art. 4.

Ad probationem vero pro tertia parte ejusdem antecedentis, dicendum est, satis esse ad novum meritum, quod actus imperatus eliciatur simpliciter libere, et sit omnino distinctus, habeatque distinctam materiam, et bonitatem, ut in præsenti contingit. Utrum autem omnia hæc ad novum meritum requirantur, necne? Alia quæslio est suo loco discutienda. Ad probationem vero pro tertia parte ejusdem antecedentis

Ad probationem autem pro quarta ejusdem antecedentis parte respondet D. Tbom. t, 2 quæstion. 17 art. 5 ad 3 his verbis : *Ad tertium dicendum, quod cum imperium sit actus rationis, ille actus imperatur, qui rationi subditur. Primus autem voluntatis actus ex rationis ordinatione non est, sed ex instinctu naturæ, aul superioris causæ, ul supra dictum est : et ideo non oportet quod in infinitum procedatur.* Quod etiam docuit sanctus Doctor 1. 2 quæstion. 9 art. 4 dicens : *Quia voluntas non semper sanitatem actu voluit, necesse est, quod inciperet velle sanari ab aliquo movente. Et si quidem ipsa moveret se ipsam ad volendum, oportuisset, quod mediante consilio hoc ageret cx aliqua voluntate præsupposila : hoc aulem non est procedere in infinitum. Unde necesse est ponere, quod in primum motum voluntatis, voluntas prodeat ex instinctu alicujus exterioris moventis,* nempe Dei,n/ *Arislol. concludit in quodam capit. Ethicx Eudimicæ.*

Ad probationem pro tertia parte. Ad probationem pro quarta pane. D.Tboa.

Ad secundam confirmationem, concedum est antecedens, ct neganda consequentia. Nam cum imperans ordinet eum, cui imperat, ad aliquid agendum, intimando vel denuntiando, ul ex dictis constat, el sic ordinare per modum cujusdam intimationis sit actus lationis, oportet ut etiam imperium inter actus rationis connumeretur. Et ad probationem in contrarium, dicendum est, quod illi tres actus, nimirum simplicium apprehensio, compositio, aut divisio, et ratiocinatio, tantum assignantur pro intellectu speculativo; non tamen pro intellectu, sive ratione practice. Nam ratio praclica habet ultra prædictos actus, alios, quales sunt imperium, et deprecatio : et propterea cx eo quod imperium non sit aliquis ox pnedictis tribus actibus intellectus speculativi, non sequitur, non esse actum rationis.

86. Ad secundam

Quæ solutio desumitur ex D. Thom. 2, 2 quæstione 83artic. 1 in solutione ad 3. Nam cum sibi sanctus Doctor sic objecisset, quod *Philosoph. in* 3 *de Anima ponit duas* D.Tboro.

operationes intcUeclivx partis, quarum prima csl indivisibilium intsUigentia, per quam sdlicel apprehendimus de unoquoque quid est : secunda tero est compositio, ct divisio, per quam scilicet apprehenditur aliquid esse, vel non osse : quibus tertio additur ratiocinari, procedendo scilicet de nolis ad ignota : sed oratio ad nullam istarum operationum reducitur : ergo non est actus intellectiva? virtutis, sed appetitive. Cum igitur sanctus Doctor hoc sibi objecisset, respondet in hæc verba : *Ad tertium dicendum, quod illi tres actus perlinent ad rationem speculativam : sed ullerius ad rationem practicam pertinet causare aliquid per modum imperii, vel per modum petitionis, ut dictum est.*

Objectio. re^ert objicias, quod licet illæ tres ‘operationes assignentur parti speculativae, non ideo tollitur, quominus in parte practica dentur aliqui actus pertinentes ad secundam operationem intellectus, scilicet compositionem, et divisionem, seu enuntiationem unius de alio : ergo eadem ratione licet imperium sit in ratione practica. poterit pertinere ad eamdem secundam operationem intellectus per modum cujusdam enuntiationis judicantis, non quidem de convenientia electionis medii, sed de convenientia exeeutionis ejusdem. ' Maxime quia cum tale judicium subsequatur ad electionem efficacem, non poterit non habere rationem imperii. Consequentia videtur serpi ex antecedenti propter paritatem rationis, quæ inter utrumquo est. Antecedens autem constat ex dictis. Nam consilium, et sententia, per quæ Eubulia, et Synesis judicant de convenientia mediorum, perlinent ad secundam operationem intellectus : quamvis quia illi actus fiunt in ordine ad operationem, propterea sunt distincti a judicio speculativo.

Enodatio Respondetur enim concedendo antecedens, et negando consequentiam. Et ratio disparitatis desumitur ex iis, quæ supra, Will· Precep- num. 53 ex D. Thom. 6 Ethicor. lect. 9 dicebamus, scilicet quod invenire inquirendo, et judicare de inventis, est commune parti speculativæ, et practicæ. Et ideo non mirum, quoi uterque actus possit tam in parte practica, quam speculativa pertinere ad secundam operationem intellectus , nempe ad compositionem, et divisionem. Gæterum imperium est actus maxime proprius rationis practicæ, per quod maxime ab speculativa distinguitur : et iia non est necesse quod pertineat ad aliquam ex operationibus partis speculativa*, ac proinde nec quod sit purum, aut verum juilieiom formaliter tale do convenientia exccutionis.

Diximus, non esso purum judicium, ej Tum quia nisi haberet efficacitatem intrinsecam participatam ah actu electionis voluntatis, tanquam a primo movento qooad exercitium, seu quod in idem quoad pras sens redit) tanquam a primo applicante quoad exercitium, non posset efiicaciter movere quoad exeeutionem operis, et ita nec habere rationem imperii. Tum etiam: quia hoc ipso quod fit actus rationis, subsecutus ad electionem efficacem, non potest dirigere, et ordinare ad exeeutionem pure judicando, sed præcipiendo. Quod quidem explicatur per verbum imperativi, nempe, *Fac hoc.* -d

Et ratio videtur perspicua. Tum quia ïıώ actas intellectus, immediate antecedens exeeutionem operis, non debet esse judicium practicum utcumque, idest, praelicum speculative; sed practicum practice; siquidem prædictus actus intellectus debet esse maxime practicus : at judicium dictans exeeutionem operis vel in communi, et non attentis omnibus circumstantiis hic et nunc occurrentibus, vel dictans illam cum prædictis circumstantiis solum ostendendo, seu per modum judicii ostensivi, tantum est judicium practicum speculative : ergo tale judicium non est actus intellectus immediate præcedens exeeutionem operis, sed ulterius desiderabitur actus intellectus, qui non dirigat pure ostendendo exeeutionem. sed impellendo, movendo, seu imperando : qui quidem actus optime explicatur per verbum imperativi, nempe, *Fac hoc.*

Tum etiam : quia ex quo capite illa efficacia in ordine ad exeeutionem hujus determinati medii participatur a voluntate, quæ habet se per modum cujusdam impulsus, non qualiscumque, sed in ordine ad determinatum medium ; oportet ut imperium, de cujus ratione est movere ad determinatum medium, habeat dirigere ad illud per modum cujusdam impulsus, seu movendo, et impellendo. At ex quo capito id, quod participat talem impulsum, est actus rationis, et unumquodque recipitur ad modum recipientis, oportet ut ille impulsus participatus a voluntate ut a prima radice, sit radicaliter actus voluntatis; et formaliter actus rationis : at actus rationis impellens, et movens per modum cujusdam impulsus, optime explicatur per verbum imperativi denotans rationem imperantem, ct

impellentem

impellentem ; non tamen per verbum indicativi» ut dum dicitur : *Hoc esi libi convenions fucere:* siquidem per hoc judicium non significatur vis illa impulsive, ad ordinem intellectualem spectans, per quam actus rationis subsequens ad electionem habet efficaciter movere ad exeeutionem, quæquo est propria, et peculiarissima ratio illius actus ad rationem pertinentis, qui ad electionem subsequitur.

f- Addidimus autem non esse verum judicium formaliter tale : quia licet exprimatur cum aliqua compositione, et virtualiter habeat ea, quæ sunt judicii, et ita virtualiter includat judicia illa : *Hoc esi libi faciendum : Expedit libi ul hoc facias;* re tamen ipsa non est verum judicium formaliter tale, quo judicetur expedire ut illud opus liat; sed proprio nomine, et ratione explicatur per nomen, et rationem imperii, seu praecepti.

luto Poteslque hoc a signo satis explicari : ex eo quod judicium illud est verum vel falsum per ordinem ad rem judicatam, modo tamen alibi dicto, cum tamen imperium Hta.hoc non habeat. Et ideo D. Thom. 1 Periherm. Icct. 7 loquens de hac veritate, ct de imperio, ct deprecatione, sic ait : *Dirifjilur autem ex ratione unius hominis alius homo ad tria. Primo quidem ad attendendum mente; et ad hoc perlinet vocativa oralio. Secundo ad respondendum voce; et ad hoc perlinet interrogativa. Tertio ad cxcqucndum in opere; cl ad hoc perlinet, quantum cd inferiores, oralio imperativa, quantum autem ad superiores, oralio deprecaliva, ad quam reducitur oratio optativa : quia respectu superioris homo non habet vim motit<tm, nisi per expressionem sui desiderii. Quia igitur islæ quatuor orationis species non significant ipsum conceptum intellectus,* in *quo est verum vel falsum, sed quemdam ordinem ad hoc consequentem, inde est, quod in nulla earum invenitur verum vel falsum, ltd solum in enuntiativa, qux significat id, quod de rebus concipitur. El inde est, quod omnes modi orationum, in quibus invenitur verum vel falsum, sub enuntiatione continentur, quam quidem dicunt indicativum, ul supposilivam. Dubitativa autem ad interrogativam reducitur, sicut, et optativa ad d'precalivam.*

Nec tandem refert si urgeas, quod ut num. 73 ex 1). Thom. 1,2 q. 17 art. 1 dicebamus, imperare nihil est aliud quam ordinare cum, cui imperatur, ad aliquid agendum, intimando vel denuntiando : ergo cum denuntiaro pertineat ad secundam operationem intellectus, oportet ut prædictum imperium ad illam etiam spectet.

Respondetur enim, ex hoc testimonio infriurinon colligi (ut aliqui immerito credunt) lur* prædictum imperium pertinere ad secundam operationem intellectus. Nam ipse D. Thom. satis in sequentibus verbis ibi- D.Tbom. dem se explicat, dicens : *Sed ratio potest aliquid intimare, vel denuntiare dupliciter. Uno modo absolute, qux quidem intimatio exprimitur per verbum indicativi modi : sicut si aliquis alicui dicat : Hoc est libi faciendum. Aliquando autem ratio intimat aliquid alicui, movendo ipsum ad hoc : et talis intimatio exprimitur per verbum imperativi modi, puta, cum alicui dicitur : Fac hoc, dc. Unde relinquitur, quod imperare sit actus rationis prxsupposilo actu voluntatis, in cujus virtute ratio movet per imperium ad exercitium actus.* Ubi, ut vides, intimatio denuntiativa propria imperii non est denuntiatio indicativi modi, in qua est veritas vel falsitas, in quaque continetur judicium jam dictum formaliter tale; sed oratio denuntiativa imperativi modi, in qua non includitur judicium illud formaliter tale spectans ad secundam operationem intellectus, ut explicatum est.

Ad tertiam confirmationem respondetur negando antecedens quoad secundam ejus partem : et ad probationem negari etiam debet antecedens. Ad cujus probationem deductam ex signo illo ibidem relato, dicendum est, imperium illud vere exerceri mediis conceptibus, qui sunt omnibus cornmunes : deceptio autem, ut bene notavit Granado disp. citata sect. 2 num. 13 in eo est, quod cum nos intelligamus dependenter a phantasmatibus, et objectis sensibilibus, cum interius mens nostra imperat, percipit simul vocem eadem lingua qua solet imperare : et propterea videtur nobis, conceptus non ultimatos, qui ad solas voces terminentur, elicere. In cujus efficacem confirmationem facit, quod cum interius aliquid judicamus, eodem modo videmur nobis Latine, Hispane, aut alio idiomato judicare; cum tamen ad conceptus ultimatos non pertineant idiomata; et certum sit, judicium esse conceptum ultimatum.

01. Ad tertiam coûfirmaiionem primi argumenti sententia.', Granado.

S XII.

Fil salix reliquis argumentis opposite senlentiz.

ea. Ad Kcoa- danj pnnei- oppositii æsUbs lÜB , qoa/d Pejntni probiifo- lcm·

Ad secundum principale negandum est antecedens. Et ad primam probationem concedenda est major intellecta de imperio politico, sive regali; neganda vero si intelligatur de imperio monastico, et seclusis imperfectionibus. Nam ad hoc duo tantum requiruntur. Pr.mum est quod prædictum iroporiam, quatenus est ut sic dicamus' locutio quædam, et denuntiatio modo explicato, dirigatur ad ipsum Deum, et intra suam lineam dirigat, ac efficaciter moveat, el veluli impellat modo dicto ejus voluntatem, ad hoc ut applicet potentiam cxocutivam ad exeeutionem medii electi : quamvis inter prodictum imperium, et alia, quæ in Deo inveniuntur, non sit realis distinctio, nec superioritas, aut inferioritas, sive subjectio dicens imperfectionem. Sicut etiam in opinione p'uriurn ex adversariis mediante electione divinæ voluntatis applicatur, impellitur, et efficaciter movetur potentia exeeutiva Dei; quamvis nulla re ilis distinctio inter utramque inveniatur, nec aliqua sufærioritas, aut inferiorltas.

Secundum est, quod idemmel actus imperii, ut habet efficacitatem, et superioritatem erga creaturas sibi subjectas, dirigatur, et terminetur ad illas; ordinetque media, quibus in vitam æternam perducendæ sunt : cx quo non sequitur, tale imperium esso ipsam actualem productionem, et exeeutionem prædictam meliorum ; sed tantum esse omnino necessarium, et indispensabiliter prærequisitum ad illam.

93. InsUnlia io co addocta infringi- tor.

Ad id autem, quod de oratione ibidem adducitur, respondetur, id oriri ex propria natura orationis, quæ indispensabiliter petit esse ad alterum realiter distinctum, saltim ratione natura·, ex eo quoi est actus religionis, quæ essentialiter petit, ut non sit ad se ipsum, sel ad aliud.

Adtlill- meatos ,

Adde, quod oratio est subjecti, vel potentiæ inferioris ad superiorem, et respectu eorum, quæ pendent ab aliena vulunlate : el ideo ex utroque capite repugnat aliquem orare se ipsum in eadem natum. Ex secundo quidern id ex se constat. Ex primo autem, quia oratio est actus · intellectu.*·, qui est suprema potentia hominis, qua non est alia superior : et ita nullus poterit ad se ipsum in eadem natura preces fundere. Cæterum imperium est superioris, sel regulanlis, ad inferiorem vel regulatuni, cx eo quod est efficax ordinatio intellectus, qui est suprema potentia hominis reguliriva aliarum ; et propterea non miram quod possit osse respectu aliarum fueuhatum inferiorum; ut respectu voluntatis,appetitus. et potentiæ executivæ ejusdem hominis.

Nec obest, quod hinc videatur sequi, n actum intellectus non posse imperari, exO·^ eo quod intellectus, cui fit hoc imperium, non est inferior sibi ipsi imperanti ; hoc I autem aperte pugnat cum D. Thom. 1,2D.h:< ! q. 17 art. 6, mFMMm

Respondetur enim, quod sicut voluntas ^t.·. I ex intentione finis movet se ad electionem mediorum; et quatenus intendit Enem, excedit in nobilitate se ipsam ut eligentem media; ita intellectus* ut est in actu respectu aliquorum objectorum apprehendendo. ct judicando circa illa, potest imperare sibi ipsi, ut eliciat actus circa alia, ul contingit in imperio, quo sibi imperat actum fidei. Nam propter evidentiam signorum, vel alia motiva, videt, mysteria fidei esso credibilia, et credenda, ut habet D. Thom. 2, 2 question. 1 anîc. 1 ad 2. I.t Et ideo his motus, et excitatus potest sibi ipsi actum fidei imperare : quia idemmet intellectus ut ex lumine fidri videt, illa esse credibilia, et credenda, est perfectior se ipso ul actu non vidente : et sic proporlionabiliter in aliis. Quæ solutio desumitur ex D. Thom. loco citato ex 1,2 in solutione ad Î his verbis : *Ad primum ergo dicendum, quod ratio hoc modo imperat sibi ipsi, sicut, el voluntas movet se ipsam, ul supra dictum est, in quantum scilicet utraque potentia re/leclilur supra suum actum, et ex uno in aliud tendit.*

X.

Ad secundam vero probationem ejusdem antecedentis, distinguenda est major : et intellecta de ratione adæquala, propter quam datur in nobis actus imperii, coccedenda est. si illa particula, *nova difflcullas,* sumatur prout est idem, ac nova ratio objectiva : neganda vero si significet idem, ac iu ' nova difficultas superans efficacitatem pp-^w tentiæ oli debilitatem, et mutabilitatem ejus intra suam lineam, et non inducens novam rationem objectivatn. Et deinde distinguenda e-ı minor : et si sensus illius sit. quod respectu Dei. et exccutionis ab ipso prostanda?, nulla est difficultas, qua? oh i debilitatem . et mutabilitatem virtulis divina» intra suam lineam possit illum ab exe- ' cutione ejus, quod semel elegit, rctanlare.

SKU-

cuncedeuila I

.concedenda est. Si veto sensus luerit, tlUO<l nulla est difficultas seu ratio objectiva, quæ pelât novum ut sic dicamus) divini intel· lectus actum, scilicet imperium, quæquo retardet ab execuliono nisi detur prodictus actos, neganda est. Quia hoc non arguit Imborfecllonom, sed potius summam perfectionem, et eminentiam, ratione cujus tot habet actus virtualiter diversos, quot ex vi novæ rationis objective desiderantur : ac proinde etiam negari debet consequentia.

Ad id autem, quod ibidem additur, dicendum est, concludi ex infinita efficacitate iîη actus electionis Dei eam esse intra suam lineam summe efficacem : hinc autem solum habetur quod inferet infallibiliter alios actus divinos, virtualiter ab ea distinctos, qui intra alias lineas ad exeeutionem desiderati fuerint; non tamen quod ipsa se sola terminabitur ad omnem difficultatem, ct rationem objectivant (ut sic dicamus) devincendam. Sicut licet natura divina per modum natura», et principii radicatis sit infinite efficax ad operandum ad extra, non propterea hinc colligetur, non esse necessariam potentiam exeeutivam, virtualiter ab eo distinctam, in ordine ad prædictam operationem.

Nec refert si objicias, non posse poni in •^•«Deo novum actum liberum circa creaturam, nisi in creatura nova mutatio realis ponatur : at media de eligibilibus fieri exequibilia, non est aliqua realis mutatio in ipsis, cum utrumque conveniat eis ante illorum productionem ad extra, et mutatio realis supponat a parte rei subjectum existons : ergo posita electione efficaci mediorum, implicat ponere alium actum liberum divini intellectus aut voluntatis circa eadem media. Probatur major. Quia per novum actum liberum Dei erga creaturam habet Deus novum respectum rationis nd illam : sed novus respectus inter duo haberi non potest sine nova mutatione alterius : ergo cum Deus ipse mutari non possit, opus est ut creatura mutetur.

Non itaque hoc refert. Major enim est Dha, si intelligatur universaliter, et de mutatione reali per receptionem alicujus intrinsece inhærentis. Et ad ejus probationem dicimus, quoi ut concipiamus novum respectum inter actum liberum divini intellectus, et creaturam, satis est ut concipiamus in creatura mutationem aliquam saltim objectivam. Unde quia creatura aniequim Deus haberet nostro modo concipiendi decretum liberum creandi illam, solum erat possibilis, et post illud decretum est jam futura absque ulla ulia rcali mutatione ab æterno facta in ipsa creatura, sufficit ut concipiamus in Deo actum liberum, quo ab æterno decernit temporalem creationem : et quia media quatenus sunt objectum electionis, non sunt exequibilia proxime, bene tamen quatenus sunt objectum imperii, ideo hæc sola mutatio objectiva valet fundare diversum respectum rationis ad novum actum liberum, nempe ad prædictum imperium, quod a voluntate divina participat modo sibi proportionate esse liberum.

Ad tertium transeat antecedens quoad primam partem, intellectum de imperioprout est fut sic dicamus) locutio seu intimatio quædam, secus vero ut habet efficacitatem, et superioritalem in creaturas : el nogetur idem antecedens quoad secundam partem. El ad pitmam probationem prioris partis antecedentis, quatenus potest pugnare contra dicta respondetur, quod licet praedestinati antequam fiant, non sint capaces imperii, quatenus (ut sic loquamur) est quædam locutio seu intimatio; sunt tamen capaces illius, quatenus tale imperium habet, quod quasi loquendo, et intimando aliquid Deo, habeat efficacitatem, et superioritatemin creaturas : exeo quod illa locutio, qua intimat sibi ordinem firmiter a se excogitatum respectu mediorum, est simpliciter necessaria, et in suo ordine efficax ad hoc quod potentia exeeuliva, ac proinde etiam divina voluntas producant prædcslinatos.etexecutioni mandent media excogitata, et imperata. Per quod etiam ad probationem secundam ejusdem partis antecedentis satis constat.

Ail tertian pro opposiü M'ûlrπ- lia.

Kî I- .·* t' i» ·· ì f

Ad probationem vero pro secunda parte prodicti antecedentis respondet D. Thom. D.Tbom. 1, 2, q. 17 art. 5 ad 2 his verbis : *Ad secundum dicendum, quod sicut in membris corporalibus quodhbcl membrum operatur non sibi soli, sed loti corpori, ul oculus videt toti corpori, ila etiam est in potentiis animx. Nam intellectus inlelligit non solum sibi, sed omnibus potentiis : cl voluntas vult non solum sibi, sed omnibus potentiis : ct ideo homo imperat sibi ipsi actum voluntatis in quantum est intclligens, cl volens.*

Ad confirmationem concedendum est antecedens quoad primam partem, nocnon quoad secundam, si intelligatur de prin- tfooem. cipio productivo prout est idem, ac principium immediate exeeutivuni ; secus vero

si intelligatur *de* principio productivo prout redit in idem ac principium productivum dirigendo, et intimando cum motione, et impulsu efficaci jam explicato. Nam licet ad lineam imperii non pertineat osse principium agendi illo priori modo, bene tamen isto posteriori. Et deinde negandum est idem antecedens quoad ultimam partem. Et ad prolationem transeat major, ct negetur minor. Nam licet determinatio divinæ voluntatis radicaliter proveniat, saltim juxta nostrum modum concipiendi, ab ipsamet, attamen etiam provenit proxime a divino intellectu, ct imperio illius propter naturalem colligationem, ct quasi subordinationem utriusque facultatis, nimirum volitivæ, et intellectiva?.

£0. Ad ultimam Pro. opposita ‘intffo- primum probatio- nem*

Ad ultimum negandum est antecedens. Et ad primam probationem dicendum est, quod imperium ut est quasi locutio ad Deum, tantum esi respectu illius quod potest habere rationem finqjem respectu sui, ut contingit in voluntate, et omnipotentia divina; non vero respectu ejus, quod potest habere veram causam finalem. Cæterum quatenus eademmet locutio ad Deum habet efficacitatem, et superioritatem respectu creaturarum sibi subjectarum, est respectu illius quod ordinatur ad veram causam finalem. El hoc modo intelligendus est D. Thom. loco ibidem citato. Quod autem in argumento dicitur, scilicet quemlibet actum Dei esse ultimum finem respectu creaturarum, nihil obesi: quia cum hoc cohærct ut aclus liberi illius habeant intra ipsi·HI Deum rationem finalem sui.

D Thom.

Quoad secundam probatio- nem,

Ad secundam probationem concedenda est major, sed distinguenda minor : Aon *potest habere usum alicujus potenti* svx,* involutum imperfectionibus, et quo utatur illa in ordine ad aliquid creatum tanquam ad veram causam finalem sui, et multo minus tanquam ad veram et ultimam causam finalem sui, concedenda est : quo utatur illa in ordine ad aliquam rationem finalem sui exislentem intra Deum, et ad bocut efficaciter exequatur ordinationem excogitatam a Deo, et rationem operis faciendi existenlem in mente divina, neganda est. Undo juxta hæc inlelligi debent testimonia D. Augustini.

D. Aug.

Quoad tertiam.

Ad tertiam probationem respondetur, praedestinationem utrumque habere, nimirum et esse rationem operis faciendi, el esse quasi locutionem seu intimationem impulsivam qua Deus quasi movet suam voluntatem ad hoc ut applicet potentiam exeeutivam in ordino ad exeeutionem mediorum, qua? per imperium pnedestioationU excogitata sunt.

Ad ultimam probationem concedenda est major, intellecta de subjectione, et inferioritate involvente imperfectionem, quæque non potest cohærere cum hoc quod est id, quod sic subjicitur, posse identificati cum eo cui subjicitur, et habere infinitam perfectionem : secus vero de subjectione aut subditiono depurata ab imperfectionibus, et quæ lanium dicat regulabilitatemper aliquid ahud a se ratione distinctum. Nam hoc modo divina voluntas subditur leti ætemæ , per quam efficaciter, et modo insinuato regulari potest. joa. ‹

Possuntque omnia, quæ in hoc § dicta sunt, elucidari exemplo actus necessarii divinæ voluntatis, qui et habet terminari ad Deum volendo ipsum necessario, ac lanquam objectum primarium, et libere ad creaturas ut ad objectum secundarium :el respectu Dei non habet rationem causæ efficientis ; bene tamen respectu creaturarum modo alibi dicto. Cæterum cum his cohæret ut non nisi terminando se necessario ad Deum, possit libere terminari ad creaturas, el non nisi terminando se ad Deum cum carentia eflicientiæ erga illum, possit habere efficientiam circa creaturas. aa#

Ita similiter licet imperium praedestinationis sit (ut sic dicamus) quædam locutio, et intimatio, qua Deus intimat sibi ipsi, ut applicet suam voluntatem, et ea mediante putentium executricem ad opus, etsimililer sit ratio operis faciendi, habeatque superiorilatem, et efficacitatem cum superioritate involutam; nihilominus aliquid horum habet respectu Dei, et aliquid respectu creaturarum : et non aliter est ratio efficax operis faciendi, nec habet efficacitatem, et superioritatem ad hoc ut mandetur execution! res imperata, nisi hoc imperium, ul est quasi quædam locutio, dirigatur ad ipsum Deum, et ei absque subjectione involvente imperfectionem intimetur. Undo possemus dicere quod idem imperium ul explicatum quasi active, nempe per hæc verl»a ; *Fac hoc,* denotat magis illud ul dirigitur ad Deum, quia ipse est, qui applicat potentiam exeeutivam, ac proinde, et voluntatem suam ad opus; et explicatum quasi passive nimirum *Fiant hxe media in ordine ad consecutionem vite xlernx*, vel: *Transmittantur crcaturx rationales per hxc media in vitam xlernam)* magis dénotai ipsum /

ipsum imperium, prout terminatur ad creaturas : quia ipsæ, et media, quibus perducuntur in suum finem, sunt qnæ passive ordinantur; et non sunt quæ primo se applicant ad opus, sed ut applicatio ab alio.

DUBIUM III.

t'bwi *prxdcslinalio sil pars subjectiva? an cero lanium objectiva divinæ providen-*
pQ

Ei. In titulo aliquid ut certum supponimus, et aliquid in dubium vocamus. Supponimus enim prædestînationem esse partem providenti©, id quod ex duobus procedentibus dubiis sufficienter constat. Vocamus autem in controversiam, quam partis rationem respectu illius habeat, an nimirum sit pars ejus subjectiva vel objectiva?

§1.

Explicatur titulus.

Ut autem inlelligatur, quid nomine parlis subjectivae, quidve nomine partis objective significetur, notandum est primo, partem subjectivam esse, quoad præsens, illam, quæ sub alio tanquam inferius sub suo superiori essentialiter continetur. Nam cum praedictum superius habeat, se per modum lotius potentials respectu suorum inferiorum, et de illis prodicetur, oportet ut inferiora habeant rationem partium respectu ifiius; et non utcumque, sed partium subjectivarum, quippe quæ illi subjiciuntur, et sub illo continentur. 1st© autem partes subjectiva· sunt in duplici differentia. Nam aliæ continentur sub suo superiori tanquam veræ species sub vero genere : aliæ autem Unium continentur sub illo, tanquam sub ratione quadam analoga, intrinseca tamen, et essentiali.

& Secundo notandum est, pariem objecti-
ta*· vanTprout distinctam a subjectiva esse illam, quæ licet secundum suam intrinsecam entitatem, aut realitatem non compnretur per modum partis respectu alterius, attamen ejus objectum habet se per modum partis respectu objecti illius rei, respectu cujus dicilur esse pars objectiva : quo paeto intellectus practices dicitur pars objectiva intellectus in tota sua amplitudine, prout dicit potentiam intellectivam tendentem in veram ul sic. Nam licet intellectus practicus secundum suam realitatem intrinsecam non sit pars intellectus; siquidem eadem simplicissima potentia intellectiva absque distinctione reali, vel virtuali habet simul rationem intellectus practici, et speculativi, ul optime nostri Complutenses in lib. de Complou Anima disput. 19 a numer. 21 docent; nihilominus objectum intellectus practici, nempe verum pnicticabiler est pars objecti potenti© intellectiva.· in omni sua amplitudine, seu potenti© intellectivi absolute, et simpliciter diet© ; siquidem continetur sub vero ut sic : quod tam verum practicum, quam speculabile ambit.

Tertio notandum est, quod cum ad ratio- iw.
nem partis objectivæ ut distinct© a subjec- Tcrt,am'
tiva, petimus quod objectum ejus sit pars objecti alterius rei, respectu cujus talis pars habet rationem partis objectivæ, non loquimur de objecto formali specificante, sed de objecto materiali, sive non specificante. Nam hoc ipso quod aliqua duo respicerent diversa objecta formalia, et specificantia, tunc quamvis unum contineretur sub objecto alterius, non possent comparari per modum totius, et partis objectivæ, de qua loquimur; sed eo ipso distinguerentur specie, et continerentur per modum partium subjectivarum sub aliqua una ratione communi, utr contingit in Philosophia, et Metaphysica. Nam objectum Philosophi©, nempe ens mobile, continetur sub objecto Metaphysicæ, scilicet sub ente; et nihilominus, quia Metaphysica sub diversa ratione respicit ens, ac Philosophia ens mobile, propterea Philosophia non comparatur per modum prodici© partis objectivæ respectu Metaphysicæ; sed utraque habet se per modum partis objectivæ respectu scienti© ut sic.

Quare sensus tituli est, an prædestinatio ıoi.
contineatur sub divina providentia tanquam inferius sub suo superiori essentiali : ita ut *es*
providentia divina ambiat sub se tam præ-
deslinaiionein, quam providentiam v. g. tar.
naturalem?Ethæ du© intense essentialiter distinguantur per suas peculiares rationes providendi, de quibus provident? et tamen essentialiter conveniant in ratione communi, et analoga divinæ providenti© ut sic? quia, ut ex dictis constat, omnia hæc significantur per hoc quod prædestinatio sit pare subjectiva providenti©. An vero ratio divina? providenti© dicat aliquid ita singularissimum, ut nequeat prostare fundamentum ad hoc ut concipiamus phires providentias virtualiter, el essentialiter distinctas, sub illa tanquam sub ratione communi, es-

sentiali et analoga contentos? Sed solum ev parte objecti materialis distinguamur › quatenus providentia divina absoluto, et simpliciter sumpta, non denotat rationem providentiæ divinæ abstractam a providentia divina, verbi gratia, naturali, et supernatural!; sed providentiam Dei omnino individuam, cl extensam ad omne objectum materiale circa quod versatur, seu ul connotât omnem creaturam circa quam providet, et omnia media, quæ ordinat in finem, et omnem finem, in quem prædicta media ordinat? Al providentia, quæ est prædestinalio, dicat eamdem prorsus singularissimam providentiam connoumlo partem illius objecti, nempe quod id, de quo providet, sit creatura intellectualis : et finis, in ordine ad quem providet, silæterna vita; ct media, quæ ordinantur ad illum finem, sint inedia peculiaria, habentia nimirum infallibilem efficaciam in ordine ad praedictum finem : et sic de aliis ? Ad eum sane, proportionalem modum quo potentia intellectiva, quam habet Petrus, v. g. non potest non ul est Petri esse singularissima, et cadem cadem met ut esi hæc numero potentia intellectiva, absolute, et simpliciter solum distinguitur ex parte objecti a *se* ipsa, ul est intellectus speculativus, vel practicus, quatenus objectum illius ut dicit intellectum speculativum, est pars objecti ipsius absolute et simpliciter dicti, ut num. 102 explicuimus.

A Ditas J-'cr,M0· Diximus : *£t tamen essentialiter conveniant in ratione communi, et analoga divinx procidentiat* quia in præsenti non disputamus, an prædestinalio sii pars subjectiva providentiæ, tanquam vera species composita ex genere, et differentia, et contenta sub providentia divina tanquam sub ratione communi univoca et generica : quandoquidem certum est apud omnes fere Theologos, compositionem hanc non posse reperiri in divinis, ac proinde non posse ibidem dari aliquam rationem geneticam, el univocam.

Vaquez. Et licet Gabriel Vazquez 1 parte disput. 22 et 25 oppositum tueatur; nihilominus

Cnujphi. quia illud optime impugnant nostri Complutens. in lib. Physicor. disp. 18 a num. 20 usque ad 23, propterea de hoc in præsenti agere supervacaneum duximus. Vi-

b.Thom. deatur tamen D. Thom. in hac prima parte quæst. 3 art. 5.

§ Π·

Refertur prior sententio.

Prima sententia asserit, pnedestinatio· nem esse partem sulijeetivam divinæ providentiæ, el per consequens tam illam, quam providentiam, v. g. naturalem contineri sub divina providentia unquam sub ratione communi et essentiali, analogi tamen; el differre essentialiter per propria, et peculiares rationes earum. Ita Soto ad Roman. SW.

Molina 1 p. quæst. 22 art. 1 disp. 2 in line, Arrabal disp. 63 cap. 5, Machin disp, amie 36 sect. 3 corollario 1, Gonzalez in pneseftti referens secundani conclusionem hujusarL, Herice tract. 3 disp. 22 cap. 7 num. 65. u^.

Probatur primo. Nam prædestinalio ali-PF2a quid add.t supra providentiam divinam solute et simpliciter, seu in sua amplitudine ** sumptam, per quod determinetur ad hoc ut sit peculiaris quiedain providentia : ergo erit pars subjectiva divinæ providentiæ. Antecedens est D. Thom. q. 6 île Veritate 0-Tto art. 1 el in 1 dist. -iu q. 1 art. 2 ct ibidem ad Annibaldum art. 1 his verbis : *Use tamen prsdaiinalio super procidentiam addit, quia providentia importat tantum ordinem provisorum in finem sed prædestinalio respicit. cl ordinem, cl exitum ordinis. Unde ex hoc ipso quod aliqua ordinantur in finem^ providenlix subjacent : sed prædeslinari non dicuntur, nisi hoc modo ordinentur, ul prx·scianlur finem consecutura esse.* Ubi, ul vides, prædestinalio aliquid addit supra provilentiam, per quod determinat illam »l hoc ut habeat peculiarem rationem providentiæ ab aliis distinctam, nempe rationem providentiæ efficacis erga electos.

Consequentia vero probatur. Nam sical id quod addit aliquid supra rationem divini attributi determinans illud ad hoc ut sit speciale attributum, est pars subjectiva Mltributi Dei, in sua amplitudine sumpti, ite quod addit aliquid supra rationem providentiæ divinæ, in sua amplitudine sumpue, seu absolute, et simpliciter dictæ, erit pan subjectiva divinæ providentiæ, ac proinde cum hoc conveniat prædestinationi, habebit rationem partis subjectivæ respectu prædictæ providentiæ.

Secundo. Quia prædestinatio, et providentia naturalis Dei conveniunt in hoc, 40· quod ulraque est providentia divina, seu ordinatio, per quam Deus ordinat medii proportionata in online ad suos fines ; e< distinguuntur per hoc, quod unarnempe pnedestinatio pra destinatio ordinat media supernaturalia, et efficacia in ordine ad æternam vitam : alia vero, nempe providentia naturalis ordinat media naturalia in ordino ad finem naturalem : ergo utraque erit pars subjectiva providentiæ divinii·· Antecedens videtur certum. Consequentia vero probatur. Quoniam cum providentia divina sit ordinatio, qua Deus ordinat media ad finem, non possunt non ordinationes ad diversos lines, et per diversa media convenire in nilioue providentiæ, et ordinationis divinæ ; eldistingui inter se essentialiter, quod est ewc partes subjeci ivas ordinationis divinæ mediorum ad lines, seu (quod in idem redii) divinæ providentiæ.

W. Confirmatur primo. Nam ordinatio mediorum in finem, non habet suam quasi F*· speciem ex ordine ad finem ultimum, sed ex online ad finem proximum : ergo cum finis proximus providenti» naturalis, sit finis naturalis rerum naturalium; et finis proximus prædestinationis, sit æterna vita, consequens erit, ut prædestinalio, et providentia naturalis distinguantur quasi specie in ratione providentiæ divinæ : et per consequens sint parles subjectivæ illius. Ulraque consequentia non indiget probatione. Antecedens autem probatur. Tum quia virtutes affectiva;, ut humilitas, et temperantia supernaturales, non sumunt suam quasi speciem ex fine ultimo, ad quem ordinantur, quia hic est utrique communis; sed ex fine proximo, et proprio conjuslibet. Tum etiam : quia alioqui omnis providentia Dei esset hypostatica : quia omnia, quæ cadunt sub providentia naturali, et supernatural!, ordinantur ad unionem hypostaticam, seu ad Christum, Ulex iis, quæ infra disp. 5 num. 17 dicemas, constabit. Tum denique : quia licet talis finis non caderet actu sub divina providentia, adhuc providentia, verbi gratia, naturalis, haberet rationem providentiæ, ut puta si Deus non decrevisset ordinare creaturas rationales in finem supernaturalem, nec statuisset adventum Christi Domini : ergo providentia divina non habet quasi specificari ex ordine ad finem ultimum, sive remotiorem, sed ex ordine ad finem proximum.

F Confirmatur secundo. Quoniam ea, quæ * rant diversi ordinis, non possunt non inter « essentialiter distingui : el propterea in nobis res ordinis naturalis distinguuntur eaentialiter a rebus ordinis supernaturalis, el Deus ut author naturalis, essentialiter distinguitur a se ipso ut est author supernaturalis; quippe cul sub hac duplici ratione considerato correspondent effectus specio, et ordino diversi : sed prædestinatio, ot providentia naturalis perlinent ad diversos ordines, illa quidem ad ordinem supernuturaiem, hæc voro ad ordinem naturalem : ergo distinguentur inter se essentialiter : et per consequens cum alias conveniant in ratione divinæ providentiæ, ut ostensum est, non poterunt non esse partes subjectivæ divinæ providentiæ.

Tertio. Nam quod prædestinalio sil pars 1oβ. subjectiva divinæ providentiæ nullam in- Teft,ao1· volvit imperfectionem ; ergo non est cur id denegetur. Consequentia videtur certa. Quoniam de divinis debemus philosophari ad instar creatorum seclusis imperfectionibus. Quare cum providentia regalis, verbi gratia, quæ in creaturis reperitur, sit pars subjectiva providentiæ create) ut sic, non est cur prædestinalio non possit esse pars subjectiva divinæ providentiæ generaliter sumptæ, si semel ratio partis subjectivæ potest ab imperfectionibus denudari. Antecedens autem probatur. Quoniam quatuor relationes divinæ. nempe Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, et passiva sunt partes subjectivæ relationis divinæ generaliter sumpte, siquidem conveniunt in ratione relationis divinæ ul sic, et distinguuntur essentialiter in ratione propria uniuscujusque : et similiter omnia attributa Dei sunt propter eamdem rationem partes subjectivæ attributi divini ut sic ; et tandem ideæ divinæ multiplicantur essentialiter in ratione idearum, ut docet D. Thom. supra quæst. D.Ttom. 15 art. 2 el per consequens sunt partes subjectivæ divinæ ideæ in omni sua amplitudine.

Confirmatur primo. Quia nulla ponitur 100. Conflr- in Deo imperfectio ex eo quod prædestma- malar tio hominum et Angelorum distinguantur primo. specie, ac proinde ulraque sit pars subjectiva prædestinationis : el similiter nulla est imperfectio in illo ex hoc quod prædestinatio, et reprobatio sint partes subjectivæ providentiæ supernaturalie : ergo nec etiam ex eo quod prædestinalio sit pars subjectiva divinæ providentiæ in omni sua generalitate et amplitudine sumpta*. Consequentia non indiget probatione. Antecedens autem quoad priorem partem probatur. Quia n? vera prædictæ prædestinationes de facto distinguuntur essentialiter. Tum quia motus a contrario in contrarium distinguitur specie a mutatione, quæ est a negatione ad

habitum : nostra autem pnedeslinalio est a contrario in contrarium, nempe ab statu miseria? ad statum felicitatis, et beatitudinis, prædestinalio vero Angelorum est a negatione ad habitum, nempe a non beatitudine ad beatitudinem. Tum etiam : quia imperia distinguuntur ex diversis inediis imperatis, pnedeslinalio autem nostra est imperium dictans diversa longe media, quam sint illa, quæ dictantur a praedestinatione Angelorum. Nam nostra praedestinatio dictat paupenatein, tolerantiam laborum, et martyrium, ac alia similia, quæ tamen a praedestinatione Angelorum non dictantur. Quoad secundam vero pariem idem antecedens constat. Quoniam praedestinatio est ordinatio efficax mediorum in ordine ad finem vitæ æternæ, reprobatio vero, destinatio ad mortem æternam : ha? autem dum destinationes non possunt non essentialiter differre, ut ex se constare videtur : ergo, etc.

Confir- mundo. Confirmatur secundo. Nam praedestinatio Christi non potest non essentialiter distingui a praedestinatione hominum · ergo non poterit non utraque esse pars subjectiva praedestinationis : et per consequens etiam prædestinalio erit pars subjectiva divinæ providentia» generaliter sumpta». Utraque consequentia ex antecedenti videtur aperte sequi. Antecedens autem probatur. Nani prædestinalio hominum est ordinatio eorum ad *esse* jierfectuin filiorum adoptivorum Dei, seu ad æternam vitam : praedestinatio vero Christi, est prædestinalio ad *esse* naturale filii Dei : hæ autem duo non possunt non essentialiter distingui, ut ex terminis ipsis patere videtur.

no. Uiifiuum Ultimo. Nam parti objectivm alicuus totiug debent eædem conditiones indispenеabiles convenire, quæ competunt aliis partibus ejusdem totius : at prædesünationi nun possunt convenire conditiones indispensabiles aliarum partium divinæ providenti® : ergo non est pars objectiva illius, el per consequens erit subjectiva. Hæc ultima consequentia videtur certa. Quoniam cum prædestinalio debeat esse aliquo modo pars divinæ providentiæ, ut ex supra dictis constat; el nun possit alio modo esse pars illius, nisi vel subjectiva, vel objectiva, ut inluenli patebit, consequens erit, ut si semel non sil pars objectiva, debeat esso subjectiva. Prima vero consequentia ex utraque præmissa liquet.

Minor autem etiam patet. Nam praedestinatio indispensabiliter importat certam, et infallibilem consecutionem sui linis particularis, et propterea præsupponil efficacem intentionem illius, et electionem firmam mediorum cum effectu conducentium in ordine ad illam : at ali® partes providentia? divinæ non dicunt certam consecutionem finis particularis rei provisæ, ut ex D. Thom. nuper dicebamus, et suadet ratio ; liquidum reprobi cadunt sub aliqua parte providentia? divinæ; ct tarnen non consequuntur suum finem particularem, nempe æternam vitam. El similiter munslra cadunt etiam sub divina providentia eis correspondente, et tamen non consequuntur suum particularem finem, et a natura principaliter intentum, ut habet D. Th. 1,2 q. 21 ari. l ad secundum.

Major tandem probatur. Nam pars précise objectiva Theologiæ, qualis est tractatus» v. g. de Incarnatione, debet eo ipso quod est talis, habere easdem conditiones essentiales, quas qœvis pars objectiva totius Theologiæ, nempe pendere ex principiis revelatis, et esse eminenter practical», et speculativam, etc.

§ III.

Ex *mente D. Thomx dubii nodus dissomlur.*

lu. Dicendum tamen est praedestinationem non esse partem subjectivam, sed objectivam, seu quantum ad objecta respectu divinæ providentiæ absolute, et simpliciter sumptæ. Ita D. Thom. in hoc art. in finejütat corporis ubi sic concludit : *El sic* ptf/d, *quod prædestinalio quantum ad objecta, est pars providentiæ.* Quem sequuntur Cajet. in commentariis hujus art., Cannez in præsenti quæst. art. 3, Nazarius in expositione tex- 5m» tus hujus articuli, Valentia in præsenti puncto 1, Vazquez disp. 87 num. 23 ei 21. Vap-. Quam etiam probabiliorem reputat Suarez San. lib. l de Praedestinatione cap. 18, et Petrus Cornejo eam, sicut et oppositam probabilem esse censet, in hoc art. dub. ult. ac tandem eamdem sententiam tuentur communiter probatiores ex junioribus Thornistis.

Halio autem fundamentalis hujus assertionis tangitur a divo Thoma in hoc arti-c⌒ culo, et potest ad hanc formam redcci. Jjj Quoniam de ratione divinæ providentiæ est, ut sit una simplicissima secundum suam ultimam quasi speciem ; et quod sit singularissima absque multiplicitate, et distinctione etiam virtuali plurium providentiarum essentialiter.

essentialiter, aut quasi numerice distinctarum : ergo repugnabit praedestinationem esse partem subjectivam divinæ providentia» absoluto, ct simpliciter sumplæ, ac proinde solum erit pars objectiva, seu pars quantum ad objectu respectu illius.

nt M tt.rt*-fciUS- Antecedens probatur. Quoniam hoc ipso quod divina providentia sil infinita intra suam lineam, debet habere vim ad dirigendam quamvis creaturam in suum finem, sive naturalem, sive superoxcedentem; et per quævis media, sive illa sint naturalia, sivesuperexcedentia : ergo de ratione illius erit ut habeat vim ad extendendum se ad omnia, ad quæ divina omnipotentia se extendere potest : ergo talis providentia nequibit multiplicari adhuc virtualiter, sive secundum suam quasi speciem, sive secundum suam quasi unitatem numericam. Sicut quia misericordia divina habet vim boc ipso quod sit infinita intra suam lineam ad sublevandam omnem miseriam, propterea repugnat ut quasi specifice, aut quasi numerice multiplicetur. Et similiter, quia intellectus divinus est infinitus intra suam lineam, ideo debet habere virtutem ad attingendum omne intelligibile, et ob eamdem rationem non est ullo modo pluri' ticabilis per pluralitatem adhuc virtualem.

II Prima vero consequentia ex antecedenti aperte sequitur. Quoniam‹ nequit aliquid ***. comparari per modum partis subjectivæ respectu alterius, nisi illud alterum sit vel reaiiter, vel saltim virtualiter mulliplicabile, sive essentialiter, sive quasi numerice. El propterea relatio spirationis activa? est pars subjectiva respectu relationis divinæ, et misericordia Dei respectu attributi divini generaliter sumpti, quia tam relatio, quam attributum divinum possunt multiplicari : illa quidem per pluralitatem, ct multiplicitalem realem : hoc vero per multiplicitatem virtualem. Sicut ideo sub natura divina sub conceptu naturæ, nulla potest constitui pars subjectiva : quia natura divina sic considerata, nequit nec reaiiter, noc virtualiter multiplicari quasi specifice, vel quasi numerice.

Γ* Secunda vero consequentia ex priori etiam constat. Nam cum divina providentia ex se omnino individua, et immultiplicabilis, non significetur per praedestinationem adæquate, sed solum inadæquate, quatenus tantum se extendit ad creaturas intellectuals, et ex his non ad omnes, sed ad eas tantummodo, quæ sunt efficaciter elect® in •rdine ad acernam beatitudinem, ac proinde solum denotet eam secundum quod determinate, et peculiariter quasi respicit hunc finem, efficaciter consequendum, ct certa illa et determinata media efficacia, ner quæ de facto illam consequuntur, fit inde ut praedestinatio sil pars objectiva, seu pars quantum ad objecta respectu divinæ providentia» absolute sumptæ : siquidem est eadem formalités cum illa absque albpa distinctione etiam virtuali, et non significat eam ul extendit se ad omnia sua objecta materialia; sed tantum versatur circa aliquam partem suorum objectorum : in quo quidem ratio, partis objectivæ, prout distincta? a subjectiva consistit. El propterea ut num. 102 tetigimus intellectus practicus Petri, verbi gratia, est pars objectiva, non vero subjectiva intellectus ejusdem Petri, absolute, er simpliciter sumpti, quia est eadem ipsissima formalitas cum illo, et non significat ipsum adæquate ut versantem circa totum suum objectum; sed ut præcise versatur circa verum practicum.

IU. Solutio adveni- riorum. Quæ ratio est adeo efficax, ut ex sola ejus expensione facile corruat solutio, quæ ex doctrina adversariorum poterat ei adhiberi, nempe quod sicut linea relationis divinæ non dicit lineam quamdam quasi atomam , sed quasi subalternam . sub qua continentur plures relationes ; et ideo ad hoc ut Paternitas sit infinita intra suam lineam, non est necesse ut ambiat omnem relationem divinam, ac proinde nec quod habeat vim referendi Filium ad Patrem; sed satis est, quod in ratione Paternitatis, et intra atomam hanc lineam referendi Patrem ad Filium habeat infinitatem : ila linea divinæ providentiæ, non est linea quasi atoma, sed quasi subalterna, ct propterea ad hoc ut providentia, v. g. naturalis, sit infinita intra suam lineam quasi atomam, non est necesse ut habeat vim ad extendendum se ad omnia, quæ sub divina providentia cadere possunt ; sed solum ad ea, quæ intra ordinem naturalem, ac proinde in ordine ad finem naturalem continemur.

Et similiter ad hoc ul providentia supernaturalis, qualis est pnedeslinalio, sit infinita intra suam lineam, salis est, quod habeat vim ad extendendum se ad omnia, qua» in ordine nd finem supernaturalem vitæ æternæ efficaciter consequendum ordinari possunt, et sic de aliis : non tamen est necesse ut prædicta prædestinalio habeat vim ad extendendum se ad cuncta, circa quæ divina providentia potest versari : et ideo ratio divinæ providentiæ est multiplicabilis

per multiplicitatem, seu distinctionem virtualem plurium providentiarum essentialiter diversarum : el quævis ex his providentiis est pars subjectiva divinæ providentiæ generaliter sumpte.

115. Hæc igitur solutio ex majori expensione
ţ°u0P rationis ex D. Thom. desumpte facile corruit. Quoniam ex ea non difficulter constat, quomodo ralio divinæ providentiæ tantum possit constituere unicam lineam, quasi atomam. Nam respectu illorum trium ordinum, nempe naturæ, gratiæ, et unionis hypostatice, sub quibus omnis excogitahilis ordo continetur, non ponimus in Deo 1res intellectus, unum ordinis naturalis, alium ordinis gratiæ, alium denique ad ordinem hypostaticum pertinentem : nec tres voluntates, aut omnipotentias, juxta multiplicitatem praedictorum ordinum, virtualiter distinctas : nec essentiam divinam ut habet rationem speciei intelligibilis respectu trium ordinum virtualiter distinguimus , aut tripanimur, quia omnia ista tenent se ex parte principii, quo Deus operatur; ot ipse per unicum, et idem indivisibile principium absque distinctione virtual! intelligil, vult, el operatur omnia, quæ ad hos 1res ordines spectant : ergo similiter divina providentia non debet tripartiri virtualiter juxta multiplicitatem horum trium ordinum ; sed per eamdem individualem providentiam, constituentem unicam tantum lineam atomarn, providebit Deus de ornnibus istis ordinibus, ac proinde do cunctis, qua» sub divina providentia cadere possunt : siquidem otiam divina providentia tonet se ex parte principii, quo cuncta in suos fines ordinat. Quæ ratio, et explicatio rationis
D.Tbom. præcedentis depromitur ex D. Thom. supra q. 15 ari. 2 ad secundum.

lio. Confirmatur et explicatur. Quoniam tota propter qifhm intellectus, voluntas, et
illius, omnipotentia divina, ita se habent ut quodvis horum tantum constituat unicam lineam atomam, est. quia sunt universalissima principia, et respiciunt modo infinito cuncta sub universalissima seu eminentissima qu idam ratione, omnia illa complectente : nam intellectus divinus fertur in omnia sub ralione divinæ essentia?, et voluntas sub ratione divinæ bonitatis , et omnipotentia terminatur etiam ad omne possibile sub ratione divinæ essentiæ, quatenus est ratio illa faciendi, modo alibi dicto : sed hæc ratio etiam procedit in divina providentia : ergo non minus constituet unicam tantum lineam secundum speciem quasi atomam. Consequentia cum majori videntur perspicnæ. *§ 3 BW

Minor autem probatur. Quia cutn universalissimo principio intelligendi, et volendi per modum actus purissimi, universalissimoque principio effectivo omnium possibilium debeatur, quod sit universalissimus provisor, ac proinde universalissima providentia, oportet ut hæc in illo respicht universalissimum objectum univerxilissimumqne, seu amplissimum, et eminentissimum finem omnium excogitabilium, nempe ostensionem summam divinæ bonitatis in communicatione illius secundum hos tres onlines, nempe naturæ, gratiæ, et unionis hypostaticæ : ac proindo proprium erit illius, versari circa omnia media excogitaHlia ordinando ea in prædictum finem. Quam rationem innuit D. Thom. 3 contra Geni. 0Λ i cap. 97. 'ŷS

Confirmatur et explicatur adhuc. Nam hoc ipso quod omnipotentia tantum constituat unicam lineam atomam, oportet etiam wc ut ratio dominii in Deo fundamentaliter sumpta, tantum sii unica, et unicam etiam lineam atomam tantummodo constituens : ergo etiam oportebit, quod ejus providentis tantum sit unica, et quod unicam tantummodo lineam atomam constituat. Antecedens probatur. Tum quia fundamentum prædicti dominii est divina omnipotentia, ratione cujus Deus potest omnia creare, el gubernaro : Pt ideo si hæc est tantum unica in specie atoma, non potest non ipsa ralio divini dominii fundamentaliter sumpta ita esse unica, ut nequeat ulla ratione, secundum speciem, aut quasi speciem multipli- ;
cari. ' H1

Tum etiam : quia, ut docet D. Thom. 2, ato. 2, q. 103 art. 3 ad primum, ideo solum unica virtus specie, scilicet religio respicit Deum ut dominum, quia tantum est in eo unica ratio dominii fundamentaliter sumpta : et liæc propterea est tantum unica, quia habet supremam potestatem et virtutem ad creanda, gubernanda, et destruenda omnia, quæ sibi placuerint. ? M

Consequentia vero etiam constat. Tum quia illud dominium non solum dicit tanquam fundamentum divinam omnipotentiam. sed etiam potestatem ordinandi res in suos fines, quod fit per providentiam : et ita si ista potestas ordinativa posset esse multiplex secundum speciem, aut quasi speciem : etiam dominium fundamentaliter sumptum posset secundum speciem, aut quasi speciem multiplicari. Tum etiam :
quia

J quia hoc ipso quod Deus ut4creator, ot gubernator omnium, dicat unam tantummodo rationem formalem atomam ; ot propter banc rationem virtus religionis, respiciens eum sub hac unica ratione formali, sit eodem nwdo, ut alibi dicemus, tantum unica, oportet ut sub ratione provisoris, tantum dicat unicam rationem formalem in specie atoma : siquidem eamdem unitatem debent habere gubernatio Dei, et ejus providentia : et sub eadem ratione sub qua res ordinantur a Deo in suum finem, gubernantur ab illo : ex eo quod gubernatio est exeeulio ordinis et providentiæ, et sub eadem ratione formali res ordinantur in suum finem, et perducuntur in illum.

Accedit tandem rado alia, quam insinuat Thom. 2, 2, quæst. 50. Nam in nobis
h^. prudentia regalis, militaris, politica, et
iπī· oeconomica non multiplicantur specie ex particularibus finibus rerum, quas ordinant, et dirigunt, sed a fine adæquato : at divina providentia respicit unum, et eumdem tantummodo finem universalissimum, et emi · nentissimum : ergo tantum poterit esse unica in specie quasi atoma. Major ostenditor a D. Thoma loco citato. Quoniam licet prudentia regalis dirigat in ordine ad diversos fines particulares: nihilominus quia omnes illi attinguntur sub fine quodam universaliori, et ultimo, quem ex vi propria» lineæ respicit, nimirum qtfatênus conducunt ad regimen totius regni, propterea prudentia regalis non multiplicatur in specie ex his finibus particularibus de materiali ad illam se habentibus; sed tantum est unica in specie atoma : quia tantum respicit unum et idem universalissimum objectum, et finem jam dictum.

Minor autem ex nuper dictis satis constat, el eam etiam docet D. Thom. infra q. 103 art. 1,2 et 3, et videtur etiam ex se sati* perspicua : quandoquidem, ut modo dicebamus, unus et idem est finis adæquatus divinæ gubernationis, ac providentiæ : constat autem finem adæquatum gubernationis esse ostensionem, et communicationem divinæ bonitatis, juxta triplicem ordinem, naturæ, gratiæ, et uniônis hypostaticæ.

§ IV.

Fit obviam argumentis initio adductis.

Ad primum respondetur notando, providentiam Dei posse sumi dupliciter. Primo adæquate, et secundum omnia munera, Notaita
qua* exercet, ac secundum omnes terminationes (ut sic dicamus) materiales, quas - primi
habet, ex eo quod connotai plura, et diversa objecta inadæquata, et materialia, opposite
Vel inadequate, ac secundum aliquod pe- «oiee-
culiare munus, quod exercet, et secundum ,rt0ᵗ
peculiarem aliquam terminationem, quam habet. Si primo modo consideretur, tunc includit tam providentiam generalem ordinis naturalis el supernaturalis, quam praedestinationem sive ad ordinem gratiæ, sive unionis hypostaticæ spectantem, etc. Si autem secundo modo sumatur, tunc dicit eamdem prorsus formalitatem divinæ providence absque aliqua distinctione virtuali, quatenus per conceptum pure præcisivum concipimus illam ut exercentem munus, v. g. prædeslinandi, nihil concipiendo de alio munere ; vel ut dicit munus providentiæ generalis, el supernaturalis, quæ denotat peculiare quoddam munus divinæ providentiæ, distinctum ex parte nostri modi concipiendi a munero praedestinationis, quod solet aliquando significari per nomen providentiæ absolute ct sine addito sumpte (quamvis non in eo sensu in quo nos in hoc dub. n. 104 nomen providentiæ absolute, et sine addito dictæ sumebamus) quodque dicit divinam providentiam quatenus est efficax quantum ad aliquem finem per se intentum ab universali provisore nimirum quantum ad ostensionem gloriæ, et bonitatis Dei, et quantum ad auxilia sufficientia, quæ ex vi illius quasi elicilive communicantur omnibus hominibus etiam reprobis, quibus possint salvari, licet sit inefficax respectu actualis consecutionis finis particularis prædestinatorum, nempe vita? æterme. ω

Quod quidem potest explicari exemplo Explica
jam adducto intellectus v. g. Petri adæquate sumpti, et ejusdem madæquate considerati. Nam secundum utramque rationem dicit eamdem prorsus formalitatem absque distinctione virtuali : et tamen secundum priorem rationem importat intellectum Petri secundum omnia munera, quæexercere potest, nimirum munus intellectus praclici, speculativi, etc. secundum posteriorem voro dicit per præcisionem pure præcisivam, munus v. g. intellectus speculativi, nihil exprimendo, quantum est ex vi hujus muneris, ut est sub hoc conceptu, de se ipso ut dicit munus intellectus practici· 11 j|

Hinc ergo ad formam argumenti respon· iw.

Rdspofl- detur negando antecedens. si nomine pro-
v^enl'æ divin® absolute, et simpliciter
poni diclæ intelligatur ut revera id intelligitur)
divina providentia adaquate sumpta se-
oppodte eundum omnia, quæ ex vi suæ line®, licet
omnino atom® dicit, seu divina providen-
tia in omni sua amplitudine, quæ est polior significatio illius absolute, et simpliciter diclæ : secus si intelligatur providentia generalis, sive illa sit naturalis, sive supernaturalis : quæ quidem, ut nuper dicebamus, solet significari nomine providentiæ absolute, et sine addito diclæ. Nec amplius convincit testimonium D. Thom. ad probationem antecedentis adductum, dum in eo dicitur, quodprædestinatioaliquidaddit supra providentiam. Nam revera prædestinatio supra hoc munus providentia» addit aliud munus ibidem explicatum. Hinc tamen non sequitur, ve) quod prædestinatio sit pars subjectiva divinæ providentiæ, prout dicit prædictam providentiam Dei generalem, ul ex slatim dicendis constabit, vel ut dicit prædictam providentiam adæquate sumptam : sicut ex eo quod intellectus practices dicat peculiare munus intellectus, non infertur illum esse pariem subjectivam respectu istius. Nam ratio utrobique est eadem : nimirum quod nec intellectus praclicus respicit distinctum objectum formale, ac intellectus adæquato sumptas ; sed tantam dicit eumdem intellectum prout connotât, extenditur, ant terminatur ad aliquo! peculiare objectum materiale tantummodo, scilicet ad verum praclicum; et prædestinatio non respicit etiam distinctum objectum formale, ac divina providentia adequate considerata ; sed dicit eamdem secuudum peculiare aliquod, et inadæquatuin munus, nimirum quatenus connotai aliqua peculiaria objecta materialia, seu quod m idem quoad præsens redit) quod versetur peculiariter circa electos, et circa finem æternæ vitæ per determinata, et efficacia media actu consequendum.

121. Ad Id qnod ibidem ddditar. Per quod etiam ad id, quod ibidem adducitur ad probationem consequentia·, quatenus contra dicta retorqueri potest, satis constat. Quoniam ideo misericordia divina, v. g. addens aliquid supra rationem divini attributi, et determinans illud ad we speciale attributi, est pars subjectiva attributi divini, quia illa additio, et determinabo est divers® rationis ab ista, utpote determinatio, el additio ad speciale objectum formale, et id quod addit misericordia supra rationem attribut!, csl virtualiter distinctum ab oo, quod addit justitin Dei supra eamdern rationem divini attributi : et propterea tam misericordia, quam justitia sunt partes subjectiva* respectu illius ; secus vero prædestinatio respectu providentiæ divinæ adæquato sumplæ, vel respectu providenti® generalis ordinis gratia», qua? tantum ex* primit peculiare munus jam dictam divinæ providentia? adæquato accepta*·

Ad secundum transeat antecedens quoad primam ejus partem : quamvis si proprie, et in rigore loquamur prædestinatio, et providentia naturalis Dei non tam debent dici convenire in ratione providentia? divinæ, quam esse ipsamet divina providertia absque aliqua distinctione virtuali um inter se, quam ab illa. Et deinde distinguendum est idem antecedens quoad seeundam partem, otconcedendum, si sensus illius sit quod utraque habet id, quod ibidem refertur, respiciendo eamdem prorsus rationem formalem objectivant ; secus vero si sensus fuerit, quod id habent inspiciendo diversam rationem formalem objectivam.

Et deinde neganda est consequentia. Ei ad probationem dicendam est, quod licet ordinationes ad diversos lines, adæuuatos et formales, et per diversa media adæquata, et formaliter sumpta ut respiciunt praedictos lines, indicent, ordinationes ipsas, et providentias esse essentialiter distinctas; non tamen ordinationes ad diversos lines inadæquatos partiales, et materiales , et per diversa media inadæquata, et materialiter sumpta, ut respicientia præJictos fines inadæquatos, et non formaliter accepta, ut dicunt ordinem ad prædictum (inem alæquatum, in quo ordine omnia illa formaliter conveniunt. Quoniam hinc ad summum potest colligi ordinationes illas esse partes objectivas, seu quantum ad objecta unius, ct ejusdem ordinationis secundum speciem, aut quasi speciem atomam, ut in pnvsenli contingit, et jam explicatum est.

m. 14 ksti-

'O UX>

Ad primam confirmationem, negandam est antecedens, si intelligatur de ordinatione divina, qua ordinantur inedia in suos fines. Nam hæc habet quasi specificari, modo tamen alibi a nobis insinuato, a ratione finali ultima : et ad primam probationem dicendum est, quoi sicut est proprium charitatis respicere finem ultimum, et ordinare omnia in illum, licet hoc non sit proprium aliarum virtutum affectivarum, ita est proprium divinæ providentiæ ut talis,

ia. .U prism

Λ«K· EXk- aa.

(raUw- em.

talis, ordinare omnia in suos lines ultimos, et habere pro ratione linuli sibi propria eam quæ. in hoc ordine est ultima, quæquo num. 116 a nubis explicata est.

HL Ad secundam probationem neganda est
κπ:· sequela, si sensus illius fuerit, quod omnis providentia Dei quoad nostrum modum concipiendi sit hypostatica seu pars objectiva illius : quamvis possit concedi, quod ex parte rei concepta) omnis providentia Dei est hypostatica, seu quod non distinguitur adhuc virtualiter ah illa. Nec amplius probatio sequeke ibidem adducta convincit. Quia licet omnia, quæ cadunt sub providentia naturali, et supernatural!, ordinentur ad unionem hypostaticam seu ad Christum; quia tamen unio hypostatica, elChristus secundum eam rationem, secundum quam cadere potest sub divina providentia, et cætera alia ordinantur ad manifestationem divinæ bonitatis in communicatione triplicis ordinis, naturæ, gratiæ, et unionis hypostatica, propterea providentia naturæ, el gratiæ non sunt parles objectivæ providenti» hypostaticæ, quasi ipsa sit tota ipsa providentia Dei secundum omnia sua munera, et cæteræ aliæ providentiæ, ex parte nostri modi concipiendi distinct», sint parles objectivæ illius : sed tam ipsa, quam providentia ordinis naturæ, et gratiæ, sunt partes objectivæ divinæ providentiæ, sumplæ in omni sua amplitudine, et ut respicit omnimodam communicationem divinæ bonitatis secundum prædictos 1res ordines.

IC. Ad tertiam vero probationem concedeniras dum est antecedens : tunc tamen divina Q providentia secundum se sumpta, aut providentia naturalis ut est idem cum illa ex parte rei conceptu) absque distinctione virtuali, non desineret habere vim ad hoc ut terminaretur ad omnia naturalia, ordinando ea in finem ordinis gratiæ, et unionis hypostatic», seu 'quod in idem redit) tunc tamen divina providentia maneret omnino eadem ex parte actus, licet non maneret omnino eadem quoad terminationem. Et deinde neganda est consequentia. Quia specificativum (ut sic dicamus) divinæ providentiæ semper est divina essentia, quatenus est ratio ex M sufficiens ad huc ut Deus, eam per modum objecti primarii inspiciendo, habeat vim ad providendum de omnibus mediis, sive sufficientibus, sive efficacibus in ordine ad ostensionem divinæ bonitatis in triplici ordine, naturæ. gratiæ, et unionis hypostatic».

Diximus : *Lied non maneret omnino eadem quoad terminationem,* quia terminatio actualis, el in actu exercito divinæ providentia?, sicut et divina·, voluntatis, possunt, eis invariatis permanentibus, variari propter diversa connotala, quæ in actu exercito connotant: quia prædicta connotata suntmatorialia, et iimdæquatarespecta illarum. Sed de his, el do aliquibus difficultatibus, quæ circa ista, hinc inde ebullire videntur, consulantur ea, quæ in tract, de Volunt. Dei circa ari. 3 diximus.

Ad secundani confirmationem transeat major : et distinguatur minor : *Perliment ad diversos ordines,* ex parte ejus, quod in recto dicunt, negetur : ex pario diversorum connotatoruin materialium, et inadæquatorum, concedatur. Et deinde neganda est ulraque consequentia : quia ad hoc ut consequens utriusque esset verum, oporteret ut minor esset etiam in priori sensu vera. Itaque prædestinatio, et providentia naturalis secundum id, quod in recto dicunt, seu secundum id, quod ponunt in Deo, dicunt aliquid connaturale ipsi, et supernaturale respectu cujusvis creaturæ, ex eo quod dicunt perfectionem infinitam per essentiam, el per modum actus purissimi. Cæterum ex parte effectas, et objecti materialis, quod connotant, providentia 'naturalis dicitur naturalis, sumpta denominatione a prædieto effectu, et prædestinatio dicitur eodem proportionali modo providentia supernaturalis : tunc tamen non sequitur distinctio earum essentialis, sive a priori, sive a posteriori : quia prædicti effectus, el connotala sunt connotata materialia, et inadæquata; non tamen formalia, et adæquata. Et licet omnia illa in *esse* rei sint diversi ordinis, non tamen in *esse* objecti, seu in *esse* inspecti a divina providentia, ex eo quod sub una, et eadem ratione formali ab ea inspiciuntur.

11*. Ad Iβ eddata couu.-maiionem seeandi argnmcniî pa&iHitn. senieati®.

Eiplica tur exempt··

Polestquo hoc explicari exemplo divinæ omnipotenti», quæ ut est factiva rerum ordinis supernaturalis, dicitur potentia activa supernaturalis, et ut est factiva rerum ordinis naturalis dicitur naturalis; non quidem quia ipsa secundum lias duas considerationes virtualiter distinguatur, ut supra dictum est, aut quia secundum id, quod in Deo ponit, non sit ejusdem prorsus rationis, ac proinde nun sit connaturalissimi Deo, et supra naturam totius entis creati,aut creabilis; sed quia connotât diversa hæc objecta materialia, et inadæquata, et ratione illorum, sic vel sic denominatur.

Γ1Φ

N

iψ*

Ad

|

1a'

;

!£·

157. Ad tertium negandam est antecedens. 13 tertiam argomca- oppSur Rites- el ac* probationem desumptam ex primo, et secundo exemplo dicendum est, lineam relationis divinæ, et attributi itidem divini in suaamplitudine sumptas, esse quasi subalternas : el boo peti ab intraneis cujusque. Nam relationes divinæ, ut Paternitas, et Filiatio opponuntur inverse : et ita quaelibet constituit suam lineam quasi atomam, et per consequens linea relationis divinæ in sua amplitudine, tantum erit quasi subalterna. Et similiter quodlibet ex attributis divinis, ut verbi gratia misericordia respicit distinctum objectum formale, ac aliud, v. g. ac justitia : et propterea quod vis attributum constituit unicam lineam quasi atomam, Cæterum providentia divina ob rationes factas tantum respicit, adhuc in sua amplitudine sumpto, unicum objectum formale, nec una quasi pars ejus opponitur alteri quasi parti : et ideo unium constituit unicam lineam quasi atomam, et tamen habet partes objectivas, seu quantum ad objecta, ut dictum est.

Ad tert:um vero exemplum respondetur, quod si loquamur de ideis ut constituunt attributum divinum, tunc nulla ratione multiplicantur, quia omnes illæ sunt unum, ot idem attributum : si vero liat sermo de eis, non ut constituunt attributum, dicendum est, esso disparem rationem. Quia idea significatur ut objectum cognitum a Deo, providentia voro ut actus, vel principium operandi : et in Deo non multiplifantur actus, nec principia operntiva respicientia, aut quasi respicientia plura sub eadem ratione formali : possunt autem multiplicari objecta cognita ab illo. Quæ D.Thonv solutio desumitur ex D. Thom. supra quæst. 15 art. 2 ad secundum.

V8·. vilquii Nec obest id, quod contra banc solutioncni divi Thomæ ob icit Vazquez, nempe tam ideam quam providentiam connotare respectum ad creaturas; et in utraque dari diversos respectus rationis ad illas : ergo sicut ideæ multiplicantur propter varios respectus ad creaturas, ita et providentia; vel si hæc non multiplicatur, nec illæ. Consequentia ex paritate rationis videtur perspicua. Antecedens autem probatur. Nam sicut idea divina prout peculiariter confertur, v. g. cum homine, et non cum equo, est idea illius, et non equi, et dicit respectum rationis ad hominem, non vero ad equum, ita etiam providentia ut peculiariter ordinat hominem in suum finem, et non equum, est providentia illius, ot non istius, et dicit habitudinem ad illum, non ad hunc : et quemadmodum ideadoin confertur cum homine, verbi gratia, et eum peculiariter connotât, non multiplicatur in ratione attributi divini, quia hoc connotatum tantum est materiale, ita etiam provjdentia.

Respondetur enim concedendo antecc- El- dena, si intelligatur de respectu rationis u utcumque, et qualitercumque importato;, secus vero de respdctu rationis, qui eodem' modo utrubique importetur. Et deinde neganda esi consequentia. Quoniam licet tam providentia, quam ideæ divinæ dicant respectum rationis ad creaturas (modo tamen alibi tacto) attamen respectus rationis importatus ab ideis est satis ad hoc ut ratione illius, ideæ in sensu insinuato absolute dicantur plures : non tamen respectus rationis, quos intelligimus providentiam divinam dicere ad creaturas. Nam respectus rationis providenti» sumuntur non ex parte principii, ex parte cujus ipsa se tenet; sed ex parte objecti materialis : et ideo non sunt satis ad hoc ut absolute dicatur, propter illos multiplicari. Cæterum respectus rationis idearum sumuntur ex parte objecti materialis a Deo intellecti, et ipsæ etiam se tenent ex parte objecti a Deo cogniti : et propterea propter hanc majorem affinitatem, sunt satis ad hoc ut absolute dicator, quod ideæ sunt plures. I

Ad primam confirmationem negandum est antecedens quoad utramque partem, propter illa, quæ in favorem assertionis adduximus : et ad primam probationem prioris partis respondet D. Thom. in hoc articulo in solutione ad tertium his verbis : *Dicendum, quod prédestinant convenit* .In- *gelis, sicut cl hominibus, licet nunquam fuerint miseri. Nam motus non accipit speciem a termino a quo, sed a termino ad quem. Nihil enim refert quantum ad rationem dealbationis, ulrum ille qui dealbatur fuerit niger, aut pallidus, vel rubrus? el similiter nihil refert ad rationem przdestinationis, utrum aliquis prxdestinelur in vitam zlcrnam a statu miserte, vel non? quamvis dici possit, quod omnis collatio boni supra debitum ejus cui confertur, ad misericordiam pertineat, ut supra dictum est.* S

Ad secundam vero probationem pro eadem priori parte antecedentis dicendum est, imperia distingui ex diversis mediis, et finibus formalibus, et adæquatis; nonvero ex diversis mediis, et finibus materialibus, et inadæquatis, ut in præsenti contingit.

Ad

Ati probationem autem ejusdem antecedentis pro secunda illius parte, concedatur major quoad primam partem, et transeat quoad secundam : et negetur minor. Nam sicut idem intellectus Petri v. g. connolando verum speculabile, quod est connotatutn ejus materiale, et inadæquatum, est intellectus speculativus, ct connotando eodem modo verum praclicum, est intellectus practices, ita idemmet actus divini intellectos, idemquo imperium absque distinctione virtuali. connotando tamen diversa media, aut quasi media materialia, el diversos fines partiales, et materiales, cto., habet quod sit prædestinatio electorum, et reprobatio reproborum.

IX) J4 fcfU-oa txir-ťώὺ-eea

Ex quo etiam ad secundam confirmationem constat, negandum esse antecedens, et ad probationem concedenda est major, et neganda minor. Quia media et fines, aut quasi lines illi. sunt inadæquata respectu actus prædestinandi : quia ipse respicit ut finem adæquatum ostensionem divinæ bonitatis in communicatione illius, Becandum tres ordines, naluræ et gratiæ, ac unionis hypostaticæ. Et propterea cum concipitur sub conceptu prædestinationis Christi, non concipitur cum fundamento in re ut alius actus virtualiter distinctus ab ipsamet, ut est prædestinatio hominum; sel tantum concipitur, et significatur ut connotât quoddam speciale medium, aut quasi medium, et finem, aut quasi finem inadæquatum, ac proinde concipitur ut exercet unum munus, non negando quod secundum eamdem formalitatem exerceat alia munera prædestinandi homines, et Angelos; sed solum præscindendo pure præcisivo ab illo, seu nihil pro tunc, ob imperfectionem nostri intellectus de illo concipiendo.

W. U

aie- **

Ad ultimum distinguenda est major : et si inlelligatur de conditionibus indispenKibilibus, quæ sunt formales, et desumuntur penes ordinem, aut quasi ordinem ad objectum formale, concedenda est. Si vero inlelligatur de conditionibus indispensabilibus, quæ sunt materiales, et conveniunt ei secundam quod connotât peculiaria aliqui connotata materialia, iterum distinguenda est : et concedenda si inlelligatur quoad præsens de parte objectiva ex parte rei conceptæ considerata : sed neganda est si inlelligatur de eadem parte objectiva, ut stat sub nostro modo concipiendi imperfecto, seu prout præcise intelligitur præ«lare peculiare aliquod munus, nihil concipiendo do aliis muneribus quo? præstat. El eodem proportionali modo distinguendi est minor ; et ad probationem minoris dicendum est, diffinitiones illas, tantum eese materiales, et convenientes eidem indivisibili actui, et imperio divino, ratione diversorum connotatorum materialium, et inadæqualorum, quia propter sui eminentiam habet connotare lum voluntatem efficacem dandi gloriam electis, tum communicandi divinam personalitatem humanitati Christi, tum voluntatem etiam efficacem qua vult aliquos deficere a consecutione æternæ vite : et sic de aliis : et quatenus connotât hæc vel illa connotata materialia, significatur, vel nomine 'pnedestinationis Angelorum, vel prædestinationis Christi, vel reprobationis, etc. Unde non est necesse, ut prædestinationi hominum v. g. per quam significatur illemet actus divinæ providentiæ, qui simul absque distinctione virtuali est reprobatio aliorum, conveniat id (formalissime loquendo seu ut est sub hoc præcïso conceptu) quod competit reprobationi. Quia ad hoc satis est, quod illemet actus sit eminentissimus, et æquivalens pluribus actibus creaturarum ad eamdem lineam providentiæ per se loquendo spectantibus : et quod ut significatur nomine prædeslinationis denotetur quatenus ratione prædicta eminentiæ habet connotare hæc connotata materialia, et inadæquata, et non illa.

13?. Explicator primo.

Potcstquc hoc explicari duplici via. Prima est, quam in tract, de Visione, et de Scientia Dei ad alia sæpe adduximus, nimirum eminentiam alicujus form© eminentissimre tribuere ei ut (equivalent pluribus rebus realiter distinctis, pertinentibus tamen per se loquendo ad eamdem lineam. Unde sicut intellectus divinus ratione hujus eminentiæ æquivalet intellectui, et intellectioni creatæ, quæ per ɛo loquendo spectant ad eamdem lineam : quamvis rationo imperfectionis creaturarum sit ibi prædicta linea truncata, et divisa, constituatquo multiplicem quasi lineam, ita idemmet actus divini imperii, et providentiæ æquivalet ratione suæ emine.ntiæ pluribus actibus imperii, et providentiarum nostrarum pertinentibus per se loquendo ad eamdem lineam.

Et quemadmodum intellectus divinus inadæquate conceptus, seu ut præcise æquivalet intellectui creato, non vero intellectioni, non concipitur ut inteiligens, quia non concipitur ht æquivalens inleilec-

tioni crratæ, et propterea potest de eo verificari, quod ut stat sub hoc præciso conceptu, non intelligit, sic idemmel actus divinæ providentiæ, et imperii ul concipitur secundum quoti eminentissime modo, ct seclusis imperfectionibus æquivalet precise providentia? noslne efficaci, quia juxta modum efficacitatis, qui in nobis est, disponimus pro viribus de mediis eodem modo efficacibus in ordine ad hoc quod aliquis consequatur aliquod præmium, vel suum peculiarem finem, non concipitur, ut æquivalens nostro providentiæ, qua eodem modo disponimus do mediis pro viribus efficacibus ad puniendum aliquem, vel ad hoc ut non adipiscatur finem ei indebitum : et ideo ut stat sub priori illo conceptu, ratione cujus concipitur sub conceptu prædestinationis. vel providentiæ efficacis ordinis naturalis, non providet do mediis efficacibus in ordine ad hoc ut reprobi, v, g. puniantur, vel non consequantur suum finem peculiarem, scilicet ætemam sitam ; vol in ordine ad hoc, quod ali» res naturales efficaciter non consequantur suum finem : ac proinde non concipitur sub conceptu reprolialionis simpliciter, et per antonomasiam talis, per quam quis excluditur a regno æterno; vel reprobationis naturalis, qua creatura aliqua rejicitur a consecutione peculiaris finis naturalis : et propterea de pradicto actu divini imperii, ut stat sub conceptu prædestinationis, potest verificari quod dica! plura indispensabiliter requisita, quæ non possunt verificari de eodem ut stat sub conceptu reprobationis, aut sub conceptu providentiæ generalis, providentis de mediis sufficientibus, i un tamen efficacibus.

Et tandem sicut intellectus divinus non distinguitur virtualiter a sua intellectione, ex co quod ut slat sub illo priori conceptu non sit Intelligent. quia eminentia, qua æquivalet intellectui, et intellectioni, non est eminentia æquivulens rebus diversarum linearum, sed rebus unius lineæ; ita nec divina providentia erit multiplex virtualiter, quamvis, ut stat sub conceptu prædestinationis, provideat de inediis pro viribus 'Dei efficacibus ; ac proinde omnino efficacibus, et de facto oblinentibus iinem, non vero stat sub conceptu providentiæ generalis precise : quia ul æquivalet providentiis creatis quodammodo correspondentibus prædestir.alioni, cl providentiæ generali, non dicit eminentiam æquivalentem rebus diversarum liivarum; eed ad unam et eamdem lineam perlinentibu*.

Secunda via. qua potest hoc ipsum declarari, est exemplo divin» scienti», rpw· cum sit ita unica, ut non sit dislinguibUii um* in plures scientias virtualiter diversas; nihilominus est neeessana respectu essenti® divina*, et creaturarum possibilium : libera vero ul terminatur ad decreta Dei, et creaturas existences. Rursus eadem scientia respectu Dei est intuitiva, ct speculativa; respectu vero creaturarum existentiam est intuitiva, et pracliea : et respectu possibilium habet rationem scienti» abstractive, elpracticæ; collate vero cum impossibilibus est abstractive, et speculativa. Et ralio horum nulla est alia, nisi suinma eminentia divinæ scientia?, per quam æquivalet scientiis realiter distinctis, et perlinentibus per se ad eamdem lineam. Ac proinde sicut scientia creata, quæ precise babet esse speculativam, non habet re ipsa esse praelicam. ita divina scientia licet re ipsa habeat omnes has conditiones, quia tamen t forma eminens, propterea ut stat sub præciso conceptu æquivalendi scienti» speculativa», nec habet æquivalere scienti® practicæ, nee ea quæ sunt propria illius: quamvis adæquale sumpta habeat omnia qua· diximus. Ita ergo proportione servata circa divinam providentiam philosophan-

Unde sicut respectu scienti» Dei est materiale, et per accidens quod sit practice, et intuitiva in actu exercito respectu creaturarum ; et propterea absque sui mutatiune intelligitur quasi transire (modo alibi tacto) a scientia non visionis, et non practice in actu exercito, ad scientiam eodem modo praclicam, et visionis; non tamen convenit ei per accidens, quod habeat vim ad hoc ipsum, nam hoc est in ea quid indispeiuabile, licet conveniens ipsi connotando objectum materiale, et similiter hoc ipsum non convenit ei per accidens, ut stat sub conceptu, et significatione sciontiæ praçticæ : ita respectu divinæ providentiæ per accidens, el de materiali est, quod sit in actu exercitu reprobatio reproborum, 0t prædestinatio electorum, non tamen conipetit ipsi per accidens, se.l indispensabiliter quud habeat vim ad hoc ipsum, quamvU cumpetat ei connotando aliqua connotala materialia r*t inadæquata : sicut etiam eidem indispensabiliter competit, ut sit v. g. prædestinatio in actu exercito, quatenus est sub hoc concepta, seu ut in actu exercito conno'ai ea connotata, quæ ad prædestinationem

liiialioncm in aclu oxorollo de/nlerantur; juxia qua dobent |ea, quæ in tota huc solutione diximus, inle'ligi.

DUBIUM IV.

Quomodo rx *dictis colligatur sufficientia definitionum, qux de prxdeslinalione communiter traduntur, cl quomodo omnes ittx inter se coluereant?*

KM·. Triplex definitio, aut quasi definitio souvT *et communiter tradi de prædestinatione. itHe-Prima quæ desumitur ex D. Thom. in præsenli, est : *Prædestinationem esse ordi-*
D.TL'3. *nationèm mediorum, quibus creatura rationalis transmittitur a Deo in finem vitx ælernæ.* Secunda vero, quæ etiam depromitur ex eodem Angelico Doctore in hoc art. est : quod *Prædestinatio sit ratio transmissionis creaturae rationalis in finem vitæ ælernæ in mente divina ab æterno existens.*
XAfg. Tertia tandem, quam adducit D. August. lib. de Dono persever, cap. 14 his verbis : *Prædestinatio Sanctorum nihil est aliud,*
I *quam præscienlia, el præparalio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur,* Quare ut magis quidditas prædestinationis pateat, et amplius innotescat quam conformiter ad mentem D. Augustini, et Angelici Doctoris in explicanda natura, et quidditate prædcstinationis processerimus, placuit ex dictis tres has definitiones elucidare, el simul declarare quomodo omnes illæ inter se cohæreant, seu inter se coïncidant.

11·

Proponitur prior asscrlio.

135. Dicendum est primo, optimas esso duas priores definitiones, quas ex D. Thom. re-
i». tulimus, idque cx dictis colligi. Ita communiter discipuli ejusdem Angelici Doctoris, et quamplures alii, ut constat ex iis, quæ in dubiis præcedentibus hujus dispu-
Σι^ια-talionis asseruimus. Assertio hæc quoad priorem definitionem ex dictis liquet. Nam
w* prædestinatio est pars divinæ providentiæ, ul dub. pracedenti dicebamus : ergo ejus ratio formalis debet sita esse in hoc, quod sit ordinatio mediorum, quibus creatura rationalis efficaciter transmittitur a Deo in finem vine æternæ. Patet consequentia. Nam providentia versatur circa media, quibus res perducuntur, vel perduci possunt in suos lines : ac proinde versatur circa illa ordinando ea in prædictos fines. Tum quia id ex dictis constat. Tum etiam : quia media ut talia, sunt ordinabilia in suos fines : ct ideo cum proprium sit intellectus ôrtlinare et dirigere, ut num. 20 hujus disput. ostendimus, oportet quod actus intellectus, qui versatur circa média ul talia, qualis est providentia, sit ordinatio, el directio eorum in finem : ergo cum pnedestinalio sit pars providentiæ, ex eo quod versatur circa peculiares creaturas, nempe rationales, sive intellectuales electas in vitam æternam, el circa peculiaria media, nimirum ea quibus efficaciter homines transmittuntur in prædictum finem, oportebit ut prædestinatio sit ordinatio efficax mediorum, quibus creatura rationalis transmittitur a Deo in vitam æternam.

Quoad secundam vero diffinitionem ea- 130.
dem assertio suadetur ex iis, quæ disp. I
hujus tract, num. 38 diximus. Nimirum secaHa
quod licet ratio rei liendte ab agente intellectuali speculative considerata, sit species, idea, vel verbum, in quibus sive formaliler, sive virtualiter. sub alio tamen modo essendi, continetur; nihilominus practice considerata, est imperium, et sufficiens determinatio agentis, ratione cujus executive, seu intra ordinem esecutionis ordinatur in suum finem, et habet complete esse futuram : ergo cum prædestinatio consistât in imperio efficaci in intellectu Dei existence, quo ipse imperat transmissionem creatura* rationalis in finem vitæ æternæ, erit utique talis prædestinatio ratio transmissionis creatura rationalis in vitam ætemam in mente Dei existons.

§ II.

Assertio posterior, et explicatio ullimæ diffinitionis quod primam ejus particulam. 3

Dicendum est secundo, optimam esse 137.
ultimam diffinitionem prædestinationis,
quam ex D. August, adduximus, idque ex Jfo
dictis satis colligi. Assertio hæc quoad seeundam partem satis colligitur ex priori, et 0æff4
ex iis, qoie dubiis præcedentibus asseruimus. Quoad primam vero (ac proinde Aotet.
etiam quoad secundam) eam luentur omnes discipuli D. Thom. et universi Theologi, et ideo non eget alia probatione : siquidem diffinitiones non tam probanda», quam ex communi calculo suscipienda» sunt.

Cæterum quia quoad imelligentiam ejus, Docturos *inter se* dissident, propterea ut *suÛicienliû* prodicta* diffinitionis, et in quo *Ductores discriminentur,* capiatur, oportebit *sinRulns illius* particulas percurrere, quamvis majoris perspicuitatis gratia, non omnes particulas in hoc §, sed priorem in isto, et alias in sequenti explicabimus.

138. Per prasden- ÏM non jolel- ÏUiu? ia bjc diiini- lioae seiestii *Swrei.* Molio/ Lessitw. Jleriee. Arrateü.

In primis igitur illa particula *prsrscientia.* primo loco in hac diffinitione posita non intelligitur de scientia media, ita ul prodestinatio, sive in recto, sivo in obliquo, et prosuppositive eam importet, ut immerito voluerunt Suarez lib. 1 praedestinationis cap. 7, Molina in præsenti disp. 2 et ar** & disp. 1 meinb. 11 et in concordia q. 23 art. 5 disp. 1 memb. 9, Lessius de prodestinat, sect. 1 nuru. 13, Herice tomo 1 tract. 3 disp. 22 num. 57, et Arrubal tomo 1 in 1 p, disputat. 71 cap. 4. Et ratio est aperta ex dictis. Nam ut in tract, de Scientia Dei disp. 10 dub. 2 et 3 latius ostendimus, Augustinus perpetuus fuit in neganda hac scientia media ; et ita cum pnedestinationem in præsenti per proseiemiam diilinivil, planum est quod per præscientiam non intellexit scientiam mediam.

Potestque hoc peculiariter elucidari si in memoriam recolamus id, quod in prodicto tractatu diximus, el solutionem Lessii impugnemus. Etenim ibidem asseruimus, Prober. Mui>d D. Prosper, et Hilarius in epistolis ®hr. missis ad Augustinum, quæ habentur torn. 7 ejusdem August, ante librum de Prodestinatione Sanctorum, referunt, Masst- Ijenseb sentire ad praedestinationem requiri istam scientiam mediam : quia per eam Deus eligebat eos, quos ante omnem determinationem suæ voluntatis providebat credituros Evangelio, et in bonis operibus perseveraturos, siculi etiam repellebat illos, quos per talern scientiam prosciebat non credituros, nec bene operaturos; et insuper quud iidem Massilienses putabant hanc fuisse sententiam Augustini : et tamen prodicti Patres nimirum Prosper, et Hilarius asserebant, scientiam hanc adversari veritati, et Augustino : imo cl ipse August. August, cap. 9 eam rejicit, ut loco citatu vidimus : ergo non potuit pnedestinalionem per istam scientiam diffinire.

139. Ensio Lcssii. Nec salis est id, quod respondet Lessius ubi supra sect, *o* in principio, Prosperum, ct Hilarium solum intendisse quod Massilienses reducebant i rodestinatiunem ad istam scientium conditionutam, sive medium. respectu operum, quæ fiunt ex viribus naturo : cura tamen medianto ilia non sit reducenda nisi n<l opera, qu® in Uli, vel tali occasione Deus providil fieri ex gratia. E

Nam contra hoc est, quod ab eodem H1-1w lario et Pro>pero expresse propositi fuerunt Augustino diversi errores Massiliensium : ex quibus unus erat, prodeslumto? fuisse ad gloriam illos, qui prosciebwior a Deo credituros, et bona opera patraturos in tali vel tali occasione, non utcumque, sed ex adjutorio divinæ grati®· Verl/a autem Prosperi hæc sunt : *Qui autem mdituri sunt, quire in ea fide,* qua* *deinceps per gratiam Dei iit juvanda, mansuri sunt, prxscivisse Deum, et prédestinasse, tie* Postea vero referens alium errorem, ait : *Quidam* ivro *horum in tantum a Prlagianis semitis non declinant, ul velint ad hanc gratiam, qua in Christo renascimur, pervenire, per naturalem scilicet facultatem petendo, etc.* Ex quibus verbis satis constat, quosdam ex Massiliensibus sentire, posse αχ operibus naturalibus ad gratiam, et prodestinationem pervenire : quosdam vero voluisse. ideo electos fuisse prodestinatoa, quia Deus praevidit per gratiam bene operaturos, si in tali vel tali occasione collocarentur : at utramquo dicendi modum horum Massiliensium impugnant, prodicti Patres ; ergo, etc.

Accedit primo. Quod si pnedicli Patres Prosper et Hilarius solum proposuissent Augustino errorem Massiliensium quo.id huc quod est prodestinationom fuisse factam ex provisione fidei, et operum viribus naturo patratorum, tunc sufficienter itnpugnasset Augustinus hunc errorem, ostendendo fidem, et bona opera ad vitam æiernam conducentia non haberi ex viribus naturo, sed ex divina gratia : et non oportuisset eamdem Augustinum ostendere falsam esse sententiam Massiliensium quoad ponendam hanc scientiam mediam, mediante qua prodestinarentur ii, qui per ilbm providebantur credituros, vel beno operaturos, si in tali vel tali necasionc ponerentur : et tamen idem August, quia in- .Upu tendebat sigillatim refellere hæc duo, propterra ab initio libri de Proriestinalione Sanctorum, usque ad caput 9 ostendit, fidem non ex operibus naturo, sed ex adjutorio divinæ graine haberi. Et deinde in reliquis capitibus ejusdem libri probat bona opera prodestinatorum non provideri a Dro ex eo quo i illa ante suum decretum sint futura, ac proinde ex eo quoi per tc entiara

scientium mediam praesciantur; sed quia Deus illa decreto suo prædoterminet, seu praedestinet.

UL T<Г.«Л Accedit secundo. Quia si Augustinus negans, pra.destinationem hominum fieri ex operibus praevisis per scientiam mediam, suium rejiceret opera patrata ox viribus nature, et non ex gratia, tunc non dissentiret ab aliquibus ex antiquis Theologis, qui *tW*·* (ut testatur Prosper ubi supra) asserebant prajdestinationem hominum fieri ox operibus factis ex gratia, prævisis tamen per prodictam scientium mediam : el tamen Hip idem Augustin, in praedicto cap. 9 de Praedestinatione Sanctorum ostendit se oppositum sentire, et praedictos Theologos non attigisse veritatem circa modum, quo Deus prædestinat : ergo August, aperte sentit ad ptædestinationem non supponi scientiam mediam operum*ex gratia sub conditione futurorum, ad quæ aliquo modo reducatur prædestinatio.

S®l·» Accedit tertio. Eumdem August, in 1 cap. praedicti libri referre, quosdam ex illis sensisse quod nostra? voluntates a gratia proveniantur; et tamen deceptos fuisse circa praedestinationem contra sententiam ejusdem August, hoc autem, ut constat, solum potest verilicari, quia concedebant scientiam mediam bonorum operum conditionalorum, ex gratia procedentium, pnesupponi ad praedestinationem.

JÜ. Ym 8^ i pi-xif *. Quare nomine *præscicniiæ* in diffinitione prodesiinaiionis posita nequit intelligi prodicta scientia media, sed scientia approbationis, qua Deus electos approbat in ordine ad vitam æternam : quæque ut in hac diffinitione collocatur, dicit in recto divinam scientiam connotamlo in obliquo actum divinæ voluntatis, quo Deus efficaciter intendit tribuero electis vitam æternam, et eligit media efficacia ad illam : ita tamen ut in hac scientia non consistat formaliter prædestinatio, licet sub ea præcisione sub qua in hac quasi diffinitione ponitur, indisponsabiliter, pnesuppositive, et per modum connotaii prærequisiti a prædestinatione importetur. Ita communiter discipuli D. Tlioin. Et ratio hujus reddi potest ex eo quod licet prædestinatio indispensabiliter involvat tam scientiam simplicis intelligentiæ respectu person® salvandæ, et mediorum per quæ salvanda est, quam scientiam approbationis, nihilominus quia hæc posterior scientia proximius connoLitur a prædestinatione : ct cum ea nectitur scientiasimplicts intelligentiie, ac proinde hac explicata, innuitur illu ; propterea nomine scienti® in diffinitione prædestinationis posita, optime intelligitur scienti^ approbation in, ut ita unico verbo significetur scientia ista, ei innuatur illa.

Vel secundo dici potest, quod nomino *scienti»* non intelligitur scientia stricte dicta prout constituit peculiare attributum distinctum ab aliis, sed generaliter accepta prout est idem ac cognitio seu intellectio divina : quia familiare est apud Patres ut constat ex iis quæ D. Thom. supra q. 14 art 1, 2 et 3 docet, quod nomine κύη/ὐτ divinæ, multoties intelligatur divina cognitio, quæcumqno illa sit, ut Ibidem nos tetigimus. Undo cum prædestinatio sit pars providontiæ, quæ est virtus intellectualis, cujusque actus non potest non importare tanquam rationem generalem quod sit cognitio, sive intellectio divina, propterea prædestinatio optime quasi diffinitur per rationem scienti® communiter dicta : ut itu prædestinatio persuam rationem generalem sibi, et aliis communem, et por suam rationem quasi differentialem statiin adjiciendam, quasi diflinita maneat.

113. Alia explica- 110 eintn rm cJoMem parliealie D.Tbom.

I HI.

Explicantur alix particular posterioris diffinitionis.

Additur deinde in eadem diffinitione se-.eunda particula, nimirum *Præparatio beneficiorum Dei.* Ut autem hæc particula melius intelligatur notandum est, duplicem esso pneparationem requisitam ad hoc ut prædeslinatus consequatur vitam internam. Aliam quidem tenentem se ex parte praedestinati, qui habet se veluti per modum patientis : et hæc præparatio est in ipso prædestinato, importatque collationem gratiæ, et aliorum donorum, et per consequens ipsam etiam gratiam, et dona quibus ad ætern® vit® consecutionem disponitur et præparatur. Aliam vero tenentem se ex parte praedestinantis seu agentis, ul prædeslinet, seu agat, et hæc est in pnedestinanteseu agente : quia prædestinans ut talis, habet se per modum agentis per actum immanentem.

1U. Eipliu- tur jceaoita ČP•ati^oU Jffinilio- nU, nempe pni'^ari- broett- eiorurn Dei.

Prædestinatio igitur non dicit formaliter priorem illam praeparationem, nam talis præparatio est effectus praedestinationis, et ita ipsa nequit in ea formaliler consistere, vel illam per modum intrinseci constitutivi includere; sed formaliler dicit hanc puslc-

V

riorom præparationem prout agens per intellectum, qualis est Deus, dicitur se praeparare ad agendum, in quantum [factice, et modo supra explicato, præconcipit rationem operis fiendi, seu (quod in idem redit, ul ex dictis in hac disp. num. 38 constat prout per actum intellectus, qui est imperium, efficaciter imperat transmissionem creature rationalis per media jam.dicta in vitam æiernam. Quoniam hoc imperium est ultima præparatio, quæ ev parte agentis, ac proinde ex parte Dei desideratur, nd hoc ut actu, ei in exeeutione tribuat dispositionem, et præparationem illam ex parte passi, sive prædestinati requisitam, ad hoc ut illa me liante æternam vilam consequatur. Et proptera id, quod immediate sequitur post hanc præparationem ex parte agentis, sive Dei desideratam, et post hoc imperium in quo essentialiter consistit pnedestinalio, nihil est aliud, quam actualis usus potentiæ executricis divinæ, et ipsa actualis exeeulio beneficiorum Dei, quibus certissime salvantur electi.

M5. D.Thom. Quæ omnia optime explicuit Angelicus f)oclor art o hujus quæst. in solutione ad 3 his verbis : *Ad tertium dicendum, quod duplex est præparatio : quædam patientis, utpatiatur : et hæc præparatio est in prxparalo. Quædam alia csl agentis, ut agal, cl hæc est in agente, et talis præparatio esi prxdestinalio prout aliquod agens per intellectum dicitur se præparare ad agendum, in quantum præconcipit rationem operis flendi. Elsie Deus ab xlerno præparacil prxdeslinando, concipiens rationem ordinis aliquorum in salutem.*

Qjsenatio. Cieteruni licet hæc ita sint, nihilominus aliter philosophandum est circa particulam hanc, si nomino prioris particula», nempe *præscientia,* intelligatur (juxta priorem explicationem nuper datam* scientia approbationis : et aliter si intelligatur scientia Dei communiter dicta, prout est idem ac cognitio divina, ut in secunda explicatione dicebamus. Nam si per illam particulam *præscientia,* intelligatur scientia approbationis, tunc per hanc secundam particulam, nempe *præparatio beneficiorum Dei,* intelligetur actus divini imperii secundum omne id, quod addit supra præscientiam illam, quo efiicaciter imperat transmissionem creatura» rationalis per certa media in finem vilæ æiernæ : ex eo quod per hujusmodi imperium Deus ultimate se préparai ad utendum sua putentia executive in ordine nd collationem beneficiorum, quibus electi certissime salvantur.

Si voto nomino *præscienliæ* iiitelligalm scientia Dei communiter dicta, et in sanat m jam explicato, tunc per illam particulam *præparatio,* e/e., intelligiiur actus divini imperii : non quidem adæquate sumpti, veo lam secundum rationem generalem cogni· tionis divinæ, quam secundum rationem difierenliaiem, per quam cognitio divina generaliter sumpta determinatur nd hanc quasi speciem particularem, nimirum ad rationem imperii divini intellectus nuper dicti, in quo ipsa prædestinatiô essentialiter consistit ; sed sumitur pro prædicto actu imperii inadæquate accepti , secundum quod præcise dicit rationem quasi differentialem, per quam divina cognitio generaliter sumpta quasi contrahitur ad rationem prædicti imperii, per quod Deus ordinat, et disponit media infallibiliter conducentia ad æiernam salutem electorum.

Et ratio est aperta. Nam cum, juxta h* hanc secandam explicationem, per illam particulam *prxscienlia,* non intelligatur scientia stricte dicta, sed communiter, et generaliter accepta, prout est idem ac cognitio divina, et ratio hæc essentialiter includatur in praedicto actu imperii divini, seu in pneparatione jam explicata beneficiorutfi Dei, quibus certissime salvantur electi, si talis præparatio, et imperium adæquate sumantur, secus vero si inadæquate, et cum præ· cisione, nimirum pro sola ralione quasi dilYerentiali accipiantur, ideo ne committatur nugatio in prædicta diffinitione, exeo quod ratio generalis divinæ cognitionis in imperio inclusa, bis in ea ponatur, oportet ut particula illa *præparatio,* seu imperium intelligatur de præparatione inadæquate, et cum præcisione sumpta, prout præcise dicit rationem quasi ditferentialem, per quam prædicta præparatio seu imperium in ratione talis constituitur, seu (quod in idem redit secundum quod denotat, non quidem præparationem ipsam (si sic licet loqui) *ul quod,* sed *ul quo :* quia ratio differentiatis praeparationis cum præcisione considerate, tantum est id, quo præparatio illa in «je præparationis constituitur.

Additur landem in diffinitione particula illa : *Quibus certissime liberantur quicumque, liberantur,* ut denotetur specialis eftiicacia divina» prædestinationis, et discrimen quod inter eam, et providentiam generalem versatur. Nam prædestinatiô est præparatio ex se, et ex propriis meritis adeo efficax, al in.enit infallibilem consecutionem æternæ vhæ ab eo, qui prædestinatus est Z com tamia

tamen providentia generalis quatenus talis non habeat infallibiliter inferre adeptionem finis, in ordino ad quem de inediis providet. Quod discrimen tetigit D. Thomas in i dist. 40 q. I art. 2 et art. 6 hujus q. necnon q. 6 de Verit. art. I ubi loquens de hoc discrimine predestinationis a providentia, sic ait : *Differt etiam alio modo. In quajibd enim ordinatione ad finem est duo considerare, scilicet ipsum ordinem, et exi·Ium, vel eventum ordinis. Non enim omnia, qux ad finem ordinantur, finem consequuntur. Providentia ergo ordinem in finem respicit lanium. Unde jier Dei providentiam omnes homines ad beatiludinem ordinantur : sed praedestinatio respicit etiam exitum, vel eventum ordinis. Unde non est nisi eorum,* çui *gloriam consequuntur.*

Unde sanctum Doctorem sequuntur Ca- -ku ietanus' Bannez, Gonzalez, Alvarez, Nazacarius, et communiter Thomistæ. Et ratio – reiest aPerta ex Siclis. Nam cum predeslinajjm. lio consistat in imperio divini intellectus, et >au· hoc sit efficacissimum, ut ostensum est, iit inde, ut prædestinatiô non sit præparatio utcumque beneficiorum Dei conducentium ad æternam salutem, sed præparatio eflicacissima, atque adeo præparatio efocacissima beneficiorum, *quibus certissime liberantur, etc.*

§IV.

Objectiones contra dicta in explicatione diffinitionis praedestinationis ex Augustino petite.

le. Sed objicies primo contra ea, quæ in hac secunda assertione in prima explicatione i γλπ prima? particulæ hujus diffinitionis diximus, nimirum nomine *praescientiae* in diffinitione F re» praedestinationis positee, intelligi scientiam approbationis : non quidem quia in ea con- te. sistat prædestinatiô, sed quia est connotatum indispensabile illius. Nam si hæc vera essent, non diffiniretur prædestinatiô per præscientiam in recto, sed per eamdem in obliquo significatam : ergo cum diffiniatur ab August, per præscientiam in recto, signum est, nomine *prxscientix* non intelligi scientiam approbationis. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem probalar. Quia ea, quæ pro connotato afferuntur, non importantur in recto, sed in obliquo : ergo hoc ipso quod præscientia esset connotelum predestinationis, non diffiniretur per illam in recto, sed in obliquo acceptam.

Secundo objicies contra id, quod ibidem dicitur, scilicet præscientiam, seu scientiam approbationis esse connotatum non qualecumque, sed prærequisitum, et prævium ad prædestinationem. Quoniam hoc non videtur cobærerecumiis, quæ in tract, de Scientia Dei disp. 5 num. 43 diximus, scilicet potentiam exeeutivam Dei, et ejus actum esse idem formaliter cum scientia approbationis, ita ul virtualiter ab ea non distinguantur : ergo etc. Antecedens probatur. Nam actus potentia? executive non potest non esse posterior prædeslinatione, siquidem hæc imperat efficaciter actum illius : ergo hoc ipso quod scientia approbationis et ejus actus, qui est idem absque distinctione virtual! cum ea, sint idem ac potentia executive. Dei et ejus actus; nequibit esse connotatum prærequisitum, et prævium ad prædestinationem, sed necessario debet esse connotatum subsequens, etiamsi demus prædictam scientiam, et ejus actum esse connotatum prædestinationis. s^*d ^otra eandem,

Tertio. Quoniam prior est prædestinatiô, quam scientia approbationis : ergo scientia approbationis non solum non erit prior quam prædestinatiô, verum nec erit simul per omnimodam simultatem cum illa, sed cum aliqua posterioritate. Consequentia videtur perspicua. Antecedens autem probatur. Quia scientia approbationis non attingit æternam salutem prædestinatorum, nisi cognoscendo eam in sua causa, infallibiliter ipsam inferente, nimirum in ipsa praedestinatione : et ideo inquit August, quod praedestinatione cognoscit Deus ea, quæ futura sunt : ergo prædestinatiô necessario debet esse prior quam scientia approbationis : sicut quia conclusiones Philosophia? sciuntur mediis principiis Philosophi® ; propterea principia ista præsupponuntur ad ipsam Philosophiam, et conclusiones ejus. 150. Tertia contra eamdem. August.

Quarto contra secundam explicationem secundæ particulæ predict® diffinitionis, num. 146 adductam, objicies, quod licet nomine differenti® soleat aliquando inlelligi ipsa species, non tamen nomine speciei, aut quasi speciei ratio differentialis, aut quasi differentiatis. Et ideo nomine hominis nunquam intelligitur rationale cum præcisione sumptum, ul precise dicit rationem differentialem : quamvis nomine rationalis soleat tam species, quam ipsa ratio differentialis exprimi, ut nostri Complu. tenses quoad rationem differentialem in sua Logica, disp. 7 num. 19 tangunt - 151. Quarta contra secundaro explicationem secundo parîÎcn· ! Complet,

ergo cum praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque salvantur, dicat totam quasi speciem praedestinationis, siquidem dicit imperium divini intellectus, quo Deus ordinat, et præparat media efficacia, quibus praedestinati certissime consequuntur æternam vitam; fiet inde, ut nomine *prxparationis* non recta intelligatur ipsa ratio quasi differentialis prædcstinalionis cum præcisione sumpta, sed necessario debeat tota species illius intelligi.

ÎS2. Ultirpâ cuutra ‹ sp'.ie‹- boscm oltimy par.io>- p·

Ultimo objicies contra explicationem tertiæ, et uliimæ parliculæ, seu contra die· crimen, quod positum est inter providentiam, el praedestinationem, nimirum, quod de rat one praedestinationis non solum sit ordinatio mediorum in finem, verum etiam *inferre* infallibiliter assecutionem ipsius finis ; secus vero de ratione providentias Nam in primis hoc videtur esse conira D. D.Tboni. Thom, q. pracced. an. 4 ad secundum, ubi inquit : *In hoc est immobilisât certus divinæ providentia ordo, quod ca, qux ab ipso pro· videntur, cuncta eveniunt eo modo, quo ipse providet, sive necessario, sive contingenter.* Et in solutione ad tertium addit : *Quod divina providentia non deficit a suo effectu, neque a modo eveniendi, quem providit.* Et 3 coni. Gent. cap. 94 ubi repetit, quod ordo divinæ providemiffi immutari omnino non potest, et quod divina provisio omnino cassari nequit.

W. ConIk m>uo- miHo ultimi· objiflio- Bi«.

Deinde videtur esse contra rationem ex Prædtcto capite desumptam. Nam divina providentia habet summam perfectionem intra lineam **providentiæ**, ex eo quod est actus purus intra hanc lineam : sed ad perfectissimam providentiam spectat, ut non solum sit ordinatio mediorum in finem, sed etiam quod habeat infinitam eflicaciam ad inferendam infallibiliter consecutionem ejusdem finis : ergo, etc.

Confirmatur. Quia ideo providentia humana est imperfecta intra latitudinem provideniiæ, et non infert infallibiliter consecutionem finis intenti, quamvis prausuppunat voluntatem ox se efficacem ejusdem finis, el applicet debiti media ad illius consecutionem, quia est providentia causæ particularis, ac proinde est providentia causæ impedibilis ab alia superiori causa, abal oque superiori provisore : sed quævis providentia divina hoc ipso quod divina, est providentia universahssimæ causæ, et per consequens causæ primæ, et iniinpedibilis ab nIta superiori causa, et nb alio superiori provisore : ergo quævis providentia divina, eo ipso quod divina, non solum eric ordinatio mediorum in finom, sed etiawi m* fallibiliter inferet consecutionem tyoidem linis.

Enodatio objectionum.

^'.

Ad primam ex bis objectionibus respun· detur, quod licet praedestinatio in seoiu formalissimo, in quo distinguitur virtuili· *^» 1er a scientia approbationis, solum importet in obliquo, et per modum connatali scientiam istam ; nihilominus in sensu identico eam affert in recto, ita ut in hoc sensu sit vera ha*c propositio, nimirum : quo l *prædestinatio est ipsp scientia approbationis.* Cum autem dicimus praedestinationem esse identico, et recto scientiam approbationis, non sic est inteliigendum ul praedestinatio habeat hanc identitatem ex ea praecisa, et communi ratione, qua alia quæ sunt in Deo, praecue quia sunt in illo, earn habent; sed quia peculiari ratione com ea idenlilicalur, ex eo quod peculiari ratione eam affert ut connotatum praevium, et prærequisilum : ita ut si per impossibile scientia ista non haberet aliud caput ratione cujus esset in Deo, er identUicaretur cum praedestinatione, nihilominus hoc solum,· scilicet esse connotatum modo dicto praedestinationis, esset sufficiens ad hoc ut esse: in Deo, et ad hoc ut cum praedestinatione identilicaretur. J|

Atpet

Unde optime D. August, praedestinationem per scientiam in sensu identico diffinivit, ut ita exprimendo idcntificaliunem istam praedestinationis cum scientia approbationis, innueret duo. quæ sunt propria illius, nimirum quod peculiariter habet identiiicari cum scientia approbationis, et quod peculiari ratione habeat connotare illam per modum connotati præsuppositi, el valde conjuncti ipsi ut est prœparalio quæ· dam praedestinantis, ac proinde ut involvit, tam intentionem efficacem finis, quam electionem mediorum. Nam hæc omnia ab eadem prædestinationo, ut est praeparatio quædam, involvuntur. I

Ratio nutem ob qunm diffiniendo praedestinationem per pr;i'scientiam in sensa identico» insinuavit quud peculiari ratione habet praedestinatio connotare praedictam scientiam est, quia cum peculiari ratione quasi diffiniatur praedestinatio per prx- •cicntiain iu recto, et in sensu identico, el propterea

jropterea plure^ alite virtutes per eam idenlice sumptam non diffiniantur, oportet ut ibidem pecul ari ratione innuatur hæc idenlificaiiû : ac proinde etiam insinuetur, quod peculiari ratione prædestinatio connotât prodictam scientiam : siquidem ratione hujus reperilur inter illas jeculiaris identification Kaiio vero propter quam ibidem innuatur, quod prædestinatio non utcumque alfert pacsciontiam approbationis jam dictam per modum connotaii, sed |er modum connotati antecedentis, est, quia cum pnrscicntia ista ro vera sit connotatum antecedens praedestinationis, ut ex supra dictis el ex stalim dicendis patebit ; et primo luco in hac diffinitione ponatur; consequens est, ut eo ipso innuatur illa antecedentia, quam respoctu prædestinationis habet.

Ad secundam respondetur, quod cum scientia approbationis sit ratio quædam eminentissima Dei æquivalens nostræ nu- ^>fcientiæ, ct potentiæ executivæ, habensquo plura munera inadæquata, ut ex dictis in tractatu de Scientia Dei, disp. 5 η. 72 constat, inde est, ut ipsa secundum quoddam inadæquatum sui munus, id est, ut æquivalet nostræ scientiæ approbationis, præsupponatur ad prædestinationem per moduui connotati ipsius ; et. ut stalim magis explicabimus, secundum aliud munus inadæquatum, nempe ut æquivalet nostræ potentiæ executivæ, sit posterior eadem prædestinatione.

•r. Ex quo ad tertiam objectionem respon-
11 x (*elur distinguendo antecedens : *Prior est przdulinaliO) quain scientia approbationis, si* scientia approbationis adæquate sumatur, concedendum est : si inadæquale, iterum distinguendum erit : et si intelligatur de prioritate in genere ut sic dicamus) causæ quasi formalis exlrinsecæ, seu in genere objecti prius visi, et in genere quasi causæ finalis, concedi poterit : si vero intelligatur de prioritate in omni genere, sive do prioritaie in *quo* etiam rationis, negandum est quoad scientiam approbationis, quæ erga electos verentur.

Et ad probationem antecedentis distingui etiam debet antecedens illius, et negari si intelligatur do attingentia inadæquata, qua scientia approbationis in se ipsa attingit æternam ralutera electorum; concedi vero sidft attingentia, qua in ip?a prædestinatione illam attingit, fuerit intellectum. El deinde distinguendum est consequens, | <icu(distinximus primum antecedens hujus | confirmationis, ita ut prædestinatio solum sit prior scieritia approbationis in dictis generibus, aut quasi generibus causarum, non vero in omni genere aul prioritate aliqua *in quo*. Nec contra hoc habet vim probatio ibidem adducta, ut intuenti constabit.

Explicatur hoc. Etenim prædestinatio 1M-
necessario importat juxta dicta intentionem
efficacem finis, nempe ætemæ vit®; et ü<n»îf.
electionem mediorum efiicacium tanquam connotata prævia : et insuper addic rationem divini imperii tanquam aliquid, in quo ejus ratio formaliler, et in recto consistat. Scientia vero approbationis adæquate sumpta importat tum actum sciendi divini intellectus, tum etiam actum intentionis et electionis, necnon usus, quo voluntas divina applicat eamdem scientiam per modum potentiæ executricis ad opus : ita tamen ut hi actus voluntatis sint connotata prædictæ scientiæ : cumque prædestinatio praecedat actum usus, non poterit nun procedure eamdem scientiam approbationis adæquate sumptam.

Cæterum si scientia approbationis inadæquale sumatur, prout præcise importat actum sciendi divini intellectus, ut connotantem duos illos priores actus voluntatis, sive virtualiter, sive solum ex parte nostri modi concipiendi distinctos, nempe actum intentionis et electionis, tunc prædeslinatio erit prior scientia approbationis in genere quasi causæ formalis extrinseeje, seu in genere objecti prius visi, necnon et in genere quasi causæ finalis. In genere quidem quasi causæ formalis extrinsecæ, seu objecti prius visi, quatenus loquendo de aliqua attingentia inadæquata, qua scientia ista attingit futura, quæ sunt effectus prædestinationis, attingit etiam illos in ipsa prædestinatione, seu in imperio, in quo consistit, tanquam in objecto prius viso. In genere vero quasi causa.» finalis, quatenus scientia ista tendit ad prædestinalionem, ut ad rationem quodammodo finalem, et prædestinatio ipsa habet quodammodo osse rationem finalem ejus, ex eo quod prædicta scientia, modo jam dicto sumpta, est connotatum ejus antecedens, et ad eam quasi ordinatur. Cæterum non est prior quam prædicta scientia sic inailæqualn sumpta per prioritatem in omni genere; ac proinde etiam ordine execution!? et in genere quasi causæ materialis; quin potius prædicta scientia est hoc modo prior praedestinatione, quatenus online quasi executîonis prius intelligitur oxisterc in Deo

scientia approbationis inadæquate sumpta, quam ipsa prædestinatio, et habet se per modum quasi causæ materialis respectu illius, prout quasi concurrit per modum connotali, et veluti dispositive, ad hoc ut delur prædestinatio.

. Diximus, loquendo de aliqua attingentia inadæquata, qua scientia ista attingit futura in ipso imperio prædestinationis ul in objecto prius viso : quia scientia approbationis est etiam causa direcliva in ordine ad productionem rerum. Et ita si consideremus illam attingentium, qua in se ipsa ut in objecto prius cognito cognoscit res futuras, non considerando, an etiam attingat eas in ipsa prædestinatione, vel in ejus connotalis ut connolata illius sunt, sed præcise in se ipsa et in suis connolalis ut connolata sua sunt, tunc prædestinatio non intelligitur esse prior prædicta scientia, quatenus hæc scientia non utcumque inadæquale concipitor; sed ita inadæquate, ul non concipiatur quasi tendens, et veluti ordinata ad prædestinationem ut ad rationem aliquo modo finalem.

is?. fix quo etiam solatæ manent duæ objectiones, quæ a quodam ex junioribus adob,erib. ducuntur. Prima est, quod secundum D. bom. ψ^oιη Veritate, q. 6 art. l ad 4 et in l disl. 40 q. l art. 2 prædestinatio aliquid addit supra præscientiam : sed quod habet se ex additione ad aliud est posterius illo, Aristor. ut ostendit Arist. in Poslprædicamentis c. 2 : ergo prædestinatio non supponitur ad præscientiam, etiamsi sit præscienlia approbationis : siquidem adhuc supra istam prætleslinatio aliquid addit. Secunda est. quod si praedestinationi supponitur præscienlia, inde fieret, quod Deus prædesiinaret hominem, quem scit et non scit esse futurum, sed tantummodo possibilem, ei per media quæ sciuntur et non sciuntur esso futura, sed possibilia : hoc autem est absurdum : ergo, etc. Sequela probatur, Quia ex quo capite homo ille scitur in eo priori per scientiam approbationis, quæ terminatur ad futura, scitur ut futurus : et ex quo capito nondum in illo priori inielligilur prædestinatio, non scitur esse futurus : siquidem ex vi prædestinationis debet esso futurus, ex eo quod est effectus illius, quod idem cum proportione de mediis requisitis dici debet.

Ex dictis igitur utraque objectio manet « ît? soluta. Prima quidem distinguendo minorem : aliquid super aliquid, ” est posterius eo secundum quid, el nostro imperfecto modo concipiendi, transeat minor : est posterius illo simpliciter, nego minorem Nam ens infinitum addit aliquid supra ens, et non est simpliciter posterius illo : et lotum addit aliquid supra suam formam, et tamen simpliciter est prior illa, licet secundum quid nostro imperfecto modo intelligent!), et in genere causiu materialis sit posterior illa. Eodem igitur modo licet nos prius concipiamus præscienliani, quam praedestinationem, non sequitur illam esse simpliciter priorem, sed solum secundum quid. Ratio autem propter quam prædestinalio est simpliciter prior, quam scientia approbationis adhuc inadæquate concepta, patet ex dictis : siquidem prædestinatio est prior scientia approbationi* modo dicto sumpta, prioritate quasi in *genere* causæ finalis, et eo modo, quo aliquod quasi totum coalescens ex pluribus, sive Ln recio, sive in obliquo importatis, est prius illis, quæ ad ejus quasi constitutionem concurrunt : at scientia approbationis secundum prædictam considerationem accepta, est prior praedestinatione ordine executionis. et insuper quasi in genere causæ materialis. Tum quia veluti disponit per modum prævii requisiti ad hoc ut delur prædestinatio. Tum etiam : qu»a prædestinalio coalescit ex prædicta scientia tauquam ex connotato, et ex aliis, quæ io recto dicit : et id quod habet veluti componere aliquod totum, aut quasi lolum, comparatur quodam modo cum illo in genere quasi causæ materialis.

Secunda vero objectio etiam ex dictis corruit, negando sequelam. Quia cum praescientia ista sit approbationis; et hæc adhuc inadæquate concepta, sit causa inadæquata futuritionis rerum, fit inde, ut hoc ipso quod præsupponatur ad prædestinationem, non præsciatur homo præcise ut possibilis, sed ut sallim inadæquate futurus : siquidem res. quæ cadit sub prædeslinatione, incipit esso futura per decretum intentionis efficacis, ac proinde per scientiam approbationis, prædictum decretum connotantem, quamvis habeat esse ultimate futuram per ipsam prædestinationem.

Quibus etiam addi potest, quod adhuc loquendo de re, quæ cadit sub prædestinatione, secundam quod ratione illius est futura, non sequitur ex eo quod præscientia procédât prædestinationem, Deum prædest-nare hominem, quem absolute, et simpliciter non scit esse futuram futurilione adæquata. Qdia prædestinatio semper versatur ulur respectu rei, qua· in eodem instanti iterationis et rationis, in quo prædestinatur. est futura; licet non sciatur esse futura, nisi dependentor a prædestinationo : ac proinde posterioritate naturæ, aut quasi naturæ, correspondent® præcise prioritati *a quo,* non vero prioritati *in quo* adhuc secundum rationem : quandoquidem non stat, quod in aliquo signo *in quo* detur prædestinaiio, et quod non inferat efficaciter fciuritionem adaequatam, et ultimatum ejus rei, quæ sub eadem praedestinatione cadit : nec quod res sit in aliquo signo adæquate el ultimate futura, et quod in eodem non scialura Deo ut habens prædictam futurilionem.

Ad quartam objectionem principalem supra positam respondetur negando antecedens. Nam sicut nomine differentiae materialiter sumptxe, potest intelligi tota species, ita etiam nomine ipsius speciei potest intelligi ipsa ratio differentiatis. Quemadmodum idem nomen solet deservire tum ad significandam rat:onem genericam, tum etiam ad significandam aliquam speciem sub ea contentam, ut patet in divisione, qua dividitur alteratio in communi in intensionem, remissionem, et alterationem, ut bene explicant nostri Complut, lib. I de Generatione disp. 4 num. 15. Nec refort quod ibidem dicitur, scilicet quod aliquod peculiare nomen significans ipsam speciem, ut *homo* non sumatur ad significandam etiam solam rationem difierenliallem cum præcisione sumptam. Quia hoc provenit ex abundantia nominum, quam ad significandam speciem hominis, et ejus rationem diiferentialem, habemus : cum tamen quoad præsens, hæc non adsit, ut consideranti patebit.

Ad ultimam respondetur, D. Thomain in illis testimoniis loqui de providentia non qua ratione est providentia generalis, sed secundum quod est providentia specialis, sive ordinis naturalis, sive supernaturalis, aut hypostatici.

Ad rationem vero, quæ ibidem adducitur respondetur concedendo majorem, et distinguendo minorem : *Quod habent infinitam efficaciam ad inferendam infaUibiliter conunitionem finis,* ex parte actus divinæ providentiæ, et terminationis ejus, neganda «t : ex parte actus, non vero ex parte terminationis, quoties id ratio divinæ sapientia· postulaverit, concedenda est.

Explicatur hoc. Etenim licet ratio diTin®providentiæ consistatformaliterin ordinatione mediorum ad finem, quia tamen connotât netum voluntatis intentionis, et electionis, et hic aliquando est efficax, aliquando inefficax , seu (quod in idem quoad præsens tamen redit) aliquando est absolutus, aliquando conditionatus, propterea providentia aliquando est efficax, aliquando vero inefficax : non quidem quoad hoc, quod, modo alibi Ungendo, provideat de mediis sufficientibus in ordine ad oblinendum finem, sed quoad hoc quod provideat de mediis efficacibus infallibiliter inferentibus eumdem finem, quia intentio, et electio illa tantum sunt inefficaces hoc posteriori modo non vero illo priori : et cum prædicta providentia est hoc modo inefficax, non ideo est talis, quia tam exj parte actus, quam ex parte terminationis sit inefficax; sed quia licet actus ille sit infinite efficax, ita ut non sit necessarium ut ei aliquid intrinsecum addatur, per quod fiat efiicacior ; nihilominus solum dicitur inefficax ex parte terminationis, quia non terminatur efficaciter ad inferendam infaUibiliter consecutionem finis : hoc autem non arguit in illo actu divinæ providentiæ imperfectionem, aut defectum efficacitatis, sed summam eminentiam illius, qui cum ex parte sua habeat infinitam efficacitatem : nihilominus potest non terminari efficaciter ad consecutionem finis : ex eo quod ratio divinæ sapientiæ multoties dictat ut aliquæ creaturæ sæpe permittantur deficere à consecutione sui finis.

Ex quo etiam ad confirmationem ibidem adductam respondetur, esse disparem rationem in humanis et in divinis. Nam nostra voluntas inefficax habet esse imperfectam, ct inefficacem tam ex parte actus quam ex parte terminationis. Quia quod sit imperfecta, et non habeat efficacitatem oritur ex impotentia vel ipsius facultatis volicivæ, vel ex volitione illa, quæ inefficax dicitur. At vero quod voluntas Dei sit aliquando inefficax, non vero efficax, seu sit conditionata, non vero absoluta, non oritur ex parte actu et terminaiione illius ; sed solum ex parte terminationis, el tunc ex ordine divinæ sapientiæ : ei ita non oritur ex impotentia et imperfectione in ratione volitionis : el per consequens nec providentia illa in ratione providentiæ erit imperfecta.

CGtifirdia ligmea.

Accedit, quoi ordinatioprovidentiænostræ ideo multoties non pervenit ad execu- Additi- ®fnCB® tionem finis, quia quamvis volitio illius sit

absoluta, et quantum est de se efficax, tameo media humana sunt inefficacia ; at vero Deus habet in sua potestate media efficacia ul providenda ab illo. Quo-Jsiuliquando solum adhibet sufficientia, id pertinet ad ordinem divinæ sapiemiæ. ut servetur ordo in universo, el in illo reluceant omnes gradus divinarum perfectionum, bonitatis, justitiæ, etc.

ABTICULIS ir.

nrra prideilitalit peoai sa

1 di>L 40, q. 1 art. I.

Ad secandum sic proceditur. Videtor qiod pred«-«tiDJtio ponat aliquid io predestinate. Oddis enim aclio << se passionem infert : si ergo predestinjuo Mtio *nl in Deo, oportet quod pred-stinabo* pasiio <it in predr?iinalis

* Sepl. illud : Qui factas cu *ei* secundum tarerai, tom. 3. *t* Lib. de dono persever. e. 14 torn. 7.

S PfTlerei, Origrno dicit · saper iUcd Rom. 1 : Qui predestinate» esi, ele. *Prtile-Uailfo est eju< qui* non est : *sed destioilio* cjos est qui est, et Aug. dial in lib. de pnHertinab'one Sanctorum : *Quid* est prædestinatio, nisi destinatio alicujus existent»? ergo pru-dcstroaiio non e>t ni.ri alicujus existemis : el ila poaitallqiH m predestinate.

8 Prererea, prepantio est aliquid in prenante : sed prædestinatio est preparatio brieficiorjoi Dei, ut dial Aug. 7 ia *lib. de prædotiaaliooe Sanctorom ;* ergo predesUnitio «t iliqaid ia prrdestiaati'.

• Lib. 2 qui e«t de dono perser. cap. 11 tero. 7. •f· Art. praced.

4 Preleno, temporale αοη ponitor ia dtfda tione rterni : Ffil gratia qu* est aliqaid temporale. ponitur in diftaiUo.jr pradestinaifonis, nara pradrsthuiio dicitur esse prepa râtio gratijp id presmti, et glori* in fetnro : rrgv prédestinaùo non est aliquid æ'ernum . ct ita oportet, qutul nun sit ia Deo, sed in prydestiai!·· : ram qaidqati eU in Deo, est xkraum.

Sed contra r$t qcod Aug ♦ dicit qsol Pnetatinafio est preseienlia be/ieflriorum Dei : sen preseieotn non Ht :n prascitis, sed ia presciente ; ergo *nrc* praJounaho est in prédestinal», sed in prédestinante.

' Q:iæ*t W irt. 1.

Respondeo dicendum, aiod prædestinatio Don est aliquid in prædeslinatis, sed ia prédestinante tantam. Dictam f est enim, qood predestinaiio esc qaædazn pars providenti*. Proridentta intern non est In rebns promis, sed est quædam ratio ia intellecta provisoris, ut sapra · dictam est S*d cietatio provident»*, quæ gubernatio diritor. pismire qaidem est in gaberojlis. active intern est in gubernante. Unde manifestem e*t, qaod prédestinatio est quædam ratio ordinis aliquama in sahtem æteroam in mente dirina existes? : exeeutio aatem haJas ordinis est passive qaidem in pred^tinahs, active autem r$l in Deo. Est arem exetatw prelesiinaliunis vocatio, ct magniflratio, secandam illud Apost. 14 Roman. 8 : QMS pnr icsHxnii, bos e< vochh ; el quos toearit, bos et magniOeauL

f Quitte U art. 4, el 18, art. 3 ad 1.

Ad primam ergo dicendum, qaod actiones in exteriorem matenam Iranian les, iuferont ex te pasriunem. at calefactio, e sccilio, non autem actiones in agente twentr*. ul sunt faldligere et velle. nt supra ·*· dictum est. e! tain actio est predesUnauo. Unde pr*»lestinatio non ponit aliquid in predestinate ; sed rxccuîio cjns, qua? Iranrit in exteriores res, ponit in cis riqaem effectam.

Ad secundum dicendum. quod dedinaliu aliqoandoruniitur pro reali mi-siune alicujus ad aihuein terminum : cl sic destinatio non eA nisi ejns quoi est. Alio modo sumitur destinatio pro mUsionc. quam aliquis mente cancipil, secundum quod dicimur destinare, qnod mente firmiter proponimus, et hoc *ecuudo modo dicitur 2 Maebab. U cap. quod Eleatarus destinant non admittere illicita propter rit* amorem, ct sic dcrtiualio potest esse ejus quod non est. tamen prædestinatio .ratione antecessionis quam importat, potest «se ejus quoduonot, qualiler-ennque ejus destinatio sumatur.

Ad tertiam dicendum, quod duplex est pr*paratio. Ooætlim patientis ut naiirtur : et h*e preparatio êit in préparait)- Quædam alia est agentis ul agat : cl lue est in agente. Et Ulis prenaralio HI predestinatio prout aliquod aecos per intellectam dicitur se preparare a t agendam, in quantum prxconciplt rationem open· flendi : et sle Deas ab ftleroo préparant pradesünando, engapitas raiiotiem ordinis aliquorum in Mluletn.

Ad quin uni «licenium, quod gralia nun ponitar in d*flioiiiouc prædestiiuüuais quasi aliqaid erislro< de efenta cju> ; sed in quantuai nrædcsliüaüo importai rnpctttn ad iraliaa, ut cous* ad effectum : et actus *id objrctm. Uude non $e«idtur* qood predestinatio >il illqoid tapora e.

Prima conclusio »?st negativa.

Secunda conclusio: Exeeutio pno<kMinaliositis active suiuptu, scilicet gubernatio, est in Deo, et nihil ponit in pnudeslinaifs» bene antêm passive arrepLi.

Tertia conclusio.· Exocutioprædeslinalionh est vocatio, et rnagnilicatio.

DISPUTATIO III.

De pi\rdes/inn!iane quoad ejus subjectum, aut quasi subjectum.

Postquam D. Th. explicuit in art. præcedenti, *an est* * et *quid est?* |prædestinaiionis, jam in hoc art. ad ejus subjectum, aut quasi subjectum, nec non ad illius effectus explicandos accedit, ut ita magis *quod quid est* ejusdem prædestinationis elucescat ; siquidem ratio formalis alicujus formæ, ani quasi formæ solet ex subjecto, quod actual, nec non ex ipsius effectibus colligi : el ideo ad primum ex his explicandum, quod quidem primo loco a D. Thoma, inpræsenti in·tenditur, disputationem hanc excitamus.

DUBIUM UNICUM.

Lirum pradestinaho secundum se sumpta sil lanium in prédestinante? el an c-xtculio ipsius active accepta, sit tantum in Dwt passive vero in prxdeslinato?

Quia dupliciter potest aliqua forma aat quasi form i esse in aliquo, primo per suam entitatem illud inhærenter aut quasi inhærenter, seu intrinsece afficiendo, secundo vero solum per habitudinem sive per exIrinsecain denominationem, quo pacto visio corporea est in re visa; non quidem quia s eundum suam entiiatein intrinsece eam afficiat, se l quia ad illam dicat habitudinem, ipsamque extrinsecc denominet, titulus non intelligitur de hoc posteriori modo essendi in aliquo, sed de illo priori.

Rationes dubitandi pro parte negativa.

Prima dubitandi ratio eo tendit ul suadeat, pnedest:nationem tam secundum se» quam ul est activa exeeutio, subjectari in

in pnudesthmto. Nam in diffinitione praedestinationis ponitur aliquid temporale, nimirum gratia, et beneficia, quibus certissime liberantur quicunque liberantur : ergo prædestinatio tam secundum se, quam quoad ejus exeeutionem sive active, sive I passivo sumptam, debet esso in praedestinato. Antecedens patet ex diffin itione praedestinationis disput. præcedenti, num. 137 tradita. Consequentia vero probatur. Quia hoc ipso quod aliquid temporale ponatur in diffinitione praedestinationis, non debet esse ©terna sed temporalis : siquidem nihil temporale debet perlinere ad diffinitionem roi ©tenue : at hoc ipso quod sit temporalis, non potest secundum ullam sui rationem esse subjective in Deo : ergo secundum ornnos praedictas rationes debet esse subjective in creatura, nempe in praedestinato.

f-j Secunda dubitandi ratio ad idem suaden-'Ium est. Nam si propter aliquam rationem prædestinatio secundum se considerata, esset in praedestinante, maxime propter rationem D. Thom. in hoc artic. in solutione ad 3, nempe quod prædestinatio est praeparatio agentis, et non patientis : sed hæc ratio est nulla : ergo praedestinatio secundum se non erit in praedestinante : ergo neque eliam ut est exeeutio activa. Hæc ultima consequentia ex priori constat. Quoniam exeeutio prædestinationis identificatur cum praedestinatione secundum se sumpta : ergo si hæc non est in praedestinante, neque eliam prædicta exeeutio erit in illo. Prior vero consequentia ex utraque praemissa satis liquet.

Minor autem, in qua est difficultas, probatur. Quoniam praeparatio agentis ad agendum esi in materia, quam praeparat in ordino ad suam actionem, ut patet in artifice, qui non praeparatur ad construendam domum, nisi quando congregat materiam, scilicet ligna, et lapides, ad constructionem illius : el etiam in eo, qui se praeparat ad bellum, qui tunc praeparari dicitur ex parte agentis, quando assumit arma, et induit se instrumentis bellicis : ergo praeparatio, qua sp praedestinans praeparat ad agendum, non erit in prædeslinante, sed in materia, quam praeparat, scilicet in ipso praedestinato : siquidem ipse ut dispositus per dona supernaturalia, est materia, quæ praeparatur in ordine ad asseculionom vito æternæ. Major vero ex iis. quæ pro prima assertione α n. 8 dicemus, constabit.

:i Tertia dubitandi ratio ad idem suaden-111 dum est. Quoniam ex vi prædestinationis causamur in praedestinatis in tempore plores, et diversi effectus : ergo prædestinatio tam secundum se, quam ul est exeeutio activa ejus, quod per praedestinationem ordinatur, subjectatur in ipsis praedestinatis. Antecedens probatur. Nam cam praedesli-natio Bit imprium efficax divini intellectus, oportet ut in tempore ex vi illius execution! mandentur ea, quæ per praedictum imperium dictantur. Consequentia vero etiam liquet. Quoniam prædestinatio secundum se identilicatur, ut nuper dicebamus, cum exeeutione activa ejusdem praedestinationis : et exeeutio activa ibi eliam recipitur ubi est suus effectus exeeutus : quia etiam idontiQcatur cum exeeutione passiva. et hæc cum effectu exeeuto, ex eo quod actio, passio, et motus sunt eadem entitas modulis, et omnia ista identificantur cum effectu, et termino exeeuto, et per illas prodocto.

Quarta dubitandi ratio hoc ipsum suadens est. Quod secundum Philosophum in 3 Physic, actio transiens est in passo, et non in agente, ut optime ostendunt nostri Complutensesin lib. Physic, disp. 17 n. 31, sed exeeutio activa praedestinationis est actio transiens in externam materiam : ergo non subjectatur in prædeslinante, sed in praedestinato, qui se habet per modum passi : ergo idem etiam de praedestinatione secundum se sumpta dicendum erit. Hæc secunda consequentia ex prior:, et ex nuper dictis satis constat. Prima vero ex utraque praemissa. Minor autem videtur esse D. Thom. in præsenti in solutione ad l ubi inquit, quod exeeutio prædestinationis transit in exteriores res, ponitque in eis aliquem effectum.

Quarti. Arist. Complet,

Confirmatur. Nam vocatio, justificatio, et glorificatio prout a Deo proveniunt, sunt activa exeeutio Dei ut praedestinantis : sed sic considerata», sunt in praedestinatis : ergo exeeutio activa Dei formaliter sumpti in ratione prædestinantis, est in ipsis praedestinatis. Major probatur. Nam juxta ea, quæ communiter dicunt Philosophi, nihil aliud est motio, seu exeeutio agentis, quam ipse motus prout est ab agente, ut patet in calefactione, quæ prout esi in passo, est passio, et prout egreditur ab agente est actio : ergo etiam vocatio, justificatio, et glorificatio prout sunt in praedestinatis, habent rationem exeeutionis passivæ, et prout emanant a Deo. erunt ipsa exeeutio activa. Minor autem suadetur. Quia adhuc dum sunt in praedestinato, eunt α Deo : ergo l considerato ut in praedestinato habent es«e

C.ooÛr-nulur.

a Deo, erunt executio activa prædestinationis.

5. Quinta dubitandi ratio ad idem est. Quoniam si executio activa prædestinationis esset in Deo, tunc Deus ab æterno exequeretur effectus ejusdem prædestinationis : hoc autem dici nequit, ut ex se constat : ergo nec prædicta executio, nec praedestinatio secundum se considerata, erit in Deo. Sequela probatur. Quoniam hoc ipso quod illa executio active sumpta, sit in Deo, debet esse in illo ab æterno secundum omnem aclualitatem, quæ requiritur ad hoc ut actu causet, et exequatur pned ictos effectus, non vero cum sola actuaîilate, quæ desideratur ad hoc ut possit illos causare, qua»que proinde non est actualis eorum causalitas. Nam hæc actualilas admixta praedictae potentialitati, et non pertingens ad hanc ultimam actualitatem, dicit intrinsecam imperfectionem : ergo necesse est ut ab æterno causet effectus prædestinationis : quandoquidem sicut causæ ab æterno habenti actualitatem potentialem vinutis præcise activæ, corresponde! ab æterno effectus productibilis, ita causæ ab æterno habenti actualitatem causalilatis respectu sui effectus, debet correspondere suus effectus ab æterno productus, et exeeutus.

Confirmatur. Nam vel illa actualilas exeeutionis activa· divinæ prædestinationis, quæ ab æterno ponitur in Deo, est ultimo constituta, non solum ut possit exequi, sed ut de facto exequatur per causalitatem sibi propriam, effectus prædestinationis, vel non?si primum, ergo ab æterno influet, et exequetur prædictos effectus. Si secundum, ergo aliquid reale deficit illi, per quod constituatur; ac proinde erit non in actu, sed in potentia respectu illius; quod est impossibile, et conira summam actualitatem divini *esse.*

6. Solutio. Nec refert si dicas, esse quantum est ex S0 ultimo constitutam ad hoc ut de facto influat, et exequatur modo sibi proprio prælictos effectus; et nihilominus non ah æterno illos exequi ex defectu cujusdain connotati indispensabiliter requisiti, nempe ex defectu mutationis ex parte effectus.

lafringilur· Non itaque hoc refert, quandoquidem hoc ipsum est quod intendimus, nimirum quod si ab æterno est ultimo constituta in ratione actualiter operantis, quod etiam ab æterno correspondeat mutatio ex parte effectus : et si ab æterno non corresponde! illi talis mutatio, quod ab æterno non sit ultimo constituta ex parte sua propter dicta. Quia sicut virtuti solum cohstilntx· ad hoc ut possit agere, debet in eodem initanti correspondent effectus in potentia, el mutatio possibilis ex parte ejusdem effectus, ita etiam virtuti ab æterno ultimo constitute ad hoc ut actu agat, debet ab æterno corresponde™ effectus actu executus. et mutatio actualis respectu illius.

Ultima dubitandi ratio ad suadendum, executionem prædestinationis passivesuniptam, non esse in prædestinalo, si semel executio ejusdem prædestinationis activo accepta, non est in illo, sic se habet. Quia actio, et passio reaiiter idenlificantur, ac proinde ubi fuerit executio prædestinationis active sumpta, ibi etiam erit eademmet ut passive accepta. M·

t.Ul

Accedit quod executio activa prédestinationis non infert aliquam passionem : quia eam inferre pst proprium actionis cum motu, et per consequens actionis prædicamentalis, ut constat ex iis, quæ nostri Com-r.^^ pluteuses in sua Logica cap. de Actione et passione docent : cum tamen executio activa prædestinationis non sit actio de pnedicamento actionis, alioqui active considerata non posset esse in Deo : ergo male dicitur, execuu^nem prædestinationis passive sumptam, esse in prædestinato : Siquidem ad huc desiderabatur ut re vera esset assignabilis praedestinationi aliqua executio passive accepta. ■ IR9

Statuitur ex mente D. Thomx prxdeslinalionem secundum se consideratam, tantum esse in prédestinante.

Dicendum tamen est primo, prédestinationem secundum se, et formaliter constderatam. seu secundum suum præcisumsignificatum acceptam, non ponere aliquid in prædestinato, sed tantum in prédestinante. Ita D. Thom. in præsenti bis verbis : *Incendam quod prxdeslinalio non est aliquid in prxdestinalis, sed in prédestinante tantum.* Et in solutione ad 3 sic inquiens : *Duplex est prxparalio. Quxdam patientis·, ul patiatur : el hxc prxparalio est in prépararai». Quxdam alia est agentis, ul agat : et hxc est in agente, et talis préparaiio est prxdeslinalio, prout aliquod agens per inlcllectum dicitur se prxparare ad agendum,* in *quantum przconcipit rationem operis flendi, IA sic Deus ab xlerno se prxparavit prxdes-Unando, concipiens rationem ordinis aliquorum*

rum in salutem. Et in t (list. 40 q. I art. I : *Dicendum, quod ponere aliquid in alio, po~lest inlelligi dupliciter. Aut, quod ipsum significatum per nomen in aliquo esse dicatur, sicut albedo ponit aliquid in albo, et sic dico quod prrdeslinalio non ponit aliquid in prédestinato, sed in prédestinante tantum.* 1'nde sanctum Ductorem communiter sequuntur ejus discipuli, et ita ab eis sigillatia referendis abstinemus. Quod etiam omnes vel fere omnes Theologi fatentur, et propter eamdem rationem eos in particulari non adducimus.

feto Primam et fundamentalem hujus assertiûUlâ rationem adduxit D. Thom. loco ciiap>Uto ex 1 sentent, et in hoc art. in argu**it** ment0 *"d contra.* Eamque desumpsit ex lifts. Aug. lib. 2 de Dono perseverantiæ, his verbis : *Sed contra est, quod Aug. dicit, quod prædestinalio est præscientia beneficiorum Dei, sed prxscientia non est in præscilis, sed in præsciente : ergo nec praedestinatio est in praedestinatis, sed in prédestinante.*

Confirmatur, et explicatur hæc ratio. Kftr Quoniam ad rationem cognitionis quatenus ? talis, et ut secundum istam rationem signi(icatur, seu secundum quod non est actualis executio rei cognitæ, petitur quod tam active, quam passivo maneat in eliciente illam, quamvis possit extrinsoce denominare externam materiam : et propterea visio corporea licet parietem denominet exIrinsece visum; nihilominus tam active, quam passive considerata, manet intrinsece in visu : at prædestinatio ut talis dicit hoc modo peculiarem actum divinæ cognitionis quatenus talis, et secundum istam rationem significatur, ideoque nomine præ· f scienüæ, prædictum actum quatenus talem l denotantis, insignitur : ergo prædestinatio. tantum manebit in ipso prædoctinante, licet extrinsece denominet externam materiam, nempe prædestinatum.

. M Nec refert si occurras, quod licet prædestinatio dicat peculiarem actum divinæ j ' cognitionis quatenus talem, qui quidem i est formaliter immanens ; nihilominus quia i est virtualiter transiens in externam mateI riam, ex eo quod causal in illa suos effecI tu?, propterea non potest non, saltim passive considerata, esse in passo, nimirum in praedestinato : sicut propter hanc ratio| nem exacutio prædestinationis, quæ guber| natio dicitur, non potest non passive con| siderata, esse in ipso prædestinato, ut ex | D. Thom. in secunda assertione dicemus.

Mfcr. Non itaque hoc refert, nec ad hanc solutionem impugnandam, necesse erit aliquid aliud addere præterquam tantisper expendere vim rationis D. Thom. notando tamen Noublfc prius, quoi prædestinatio, quatenus dis- <xrX. tincta virtualiter a potentia exeeutiva Dei, tria munera inadæquata exercet. Primam η.ΤηαΛ quidem, quod sit actus peculiaris quasi contrahens divinam cognitionem, ut est actus formaliler immanens in Deo. Secundum vero, quod habeat quasi contrahere eamdem divinam cognitionem, quatenus ratione suæ eminentiæ est virtualiter transiens in creaturas, causando in illis, sive dirigendo, sive exequendo aliquos effectus, ita lainen ut prædestinatio, secundum hoc munus præcisuin, non dicat se ipsam ut actu, et in exercitio, ac intra propriam lineam causal in tempore suos effectus ponendo illos ad extra; sed dicat se ipsam ut est actu efficax ad tribuendum intra suam lineam illis, quod sint futuri, nam (ut supra dicebamus) effectus prædestinationis habent esse futuri ratione illius. Tertium vero, quod simul habeat actu, et in exercitio causare in suo proprio genere, et linea, scilicet in genere causæ directivæ et ordinativæ, proprios effectus ponendo illos in tempore ad extra, idest, non solum habeat omnem actualitatem requisitam ex parte Dei, et ab æterno in illo existentem, ad hoc ut actu, et in exercitio causet, nec solum tribuat eis actu quod sint futuri; sed etiam actualiter, et in tempore terminetur ad executionem prædictorum effectuum. At ut identilicatur cum potentia exeeutiva Dei habet insuper aliud munus, nimirum exequi per modum causæ efficientis, et exequentis, et non solum per modum causæ directivæ, et ordinativæ, prædictos effectus. it;

Unde prædestinatio secundum primum illud munus significata, non potest non esse tantummodo in prædestinante. Quia cognitio quatenus talis, et ut præscindit a munere actionis virtualiter transeuntis, non potest alibi esse præterquam in cognoscente. At quatenus exercet secundum munus, debet etiam esse tantummodo in ipso prædestinante. Nam quod divina cognitio habeat virtualiter transire in creaturas, non quidem ul actu, et in exercitio, ac intra suam lineam ponit illas in lomporo ad extra, sed ut præcise tribuit eis denominationem futurarum, nihil ponit in ipsis creators, sed tantum extrinsecam denominationem futurarum. Et ideo prædestinalio secundum hoc munus inadæquatum, et

cum praecisione sumptum, non habet sive active sive passive considerata, ponere aliquid intrinsecam, de qao in presenti loquimur, in externo passo, scilicet in praedestinato; sed tantum exirinseram illam denominationem jam dictam.

Cæterum si sumatur eadem praedestinalio ut est quasi ultimate virtualiter transiens in ac.u secundo, idest, tam ex parte actualilatis omnimodte requisitas ex parte Dei, et ab æterno in illo intrinsece exislentis, necnon, et terminationis, %quæ tribuit rebus sub ea cadentibus, quod sint futurae, quam ul actu, et in tempore infera, ac connotai mutationem in creatura, ponibjue eam in tempore ad extra, tunc secundum îslam rationem passive consideratam, est aliquid in eadem creatura : sicut etiam, ut identifleatur cani potentia exeeutiva Dei, et ejus actu.exequente in tempore id, quod per praedestinationem ab æterno ordinatum est, non potest non passive considerata, esse in ipso praedestinato, ut in secunda asenione dicemas.

12. Jorraiio D Thon, ^'nc er«° rationis D. Thom. sic expenditur. Quoniam praedestinatio ut hoc nomine significatur, denotat ipsam praedestinationem ut exercet primum, et secundum munus, non vero ut exercet duo alia posteriora munera : ergo sive active, sive passive sumatur, nequit ut hoc nomine significatur, ponere aliquid intrinsecum in praedestinato, sed tantum in praedestinante : ita ut praedestinatum ipsum, solummodo exIrinsece denominet, sicut visio corporea v. g. exlrinsece denominat parietem visum.

Aniece- pruno, Consequentia videtur perspicua ex notabili posito. Antecedens autem probatur. Tum quia prædestmatio secundum quod exercet duo illa posteriora munera, non denotat ipsam praedestinationem secundum se sumptam, et ut hoc nomine, et sub hoc conceptu expresso exprimitur; sed ipsam exeeutionem ejusdem praedestinationis, sive illa exocuiio, et actualis terminatio predestinationis ad suos effectus, consideretur ut actu, ct in exeeutione procedit ab ea in genere causæ directivæ, et ordînativæ, sive in genere causæ efficientis physicæ ratione identificationis, qua cum potentia execulivn Dei, et ejus actu identificatur : et iileo sic considerata significatur nomine gubernationis, sive execution^, non vero nomine predestinationis : ergo praedestinatio secundum se sumpta, et ul distincta ab actuali exeeutione ejusdem praedestinationis, tantum denotabit sub isto conceptu, et significatione se ipsam ut exercet duo illa priora munera. B I j W.

Tum etiam : quia propterea praedestinalio secundum se sumpta, tribuit Deo ab æterno denominationem intrinsecam predestinantis : el creaturae, denominationem extrinsecam praedestinata* : quia secundum se sumpta, et non qualitercumque, sed ut hoc nomine significata, tantum denotat illa munera, qua* non inferunt actualem, et temporalem mutationem in creatura, sed ad summum futuram : alioqui enim non posset ab æterno denominare Deum prædestinantem, et creaturam praedestinatam : sicut quiaexerutio praedestinationis; ut sub hoc conceptu exprimitur, infert, et denotat actualem mutationem intrinsecam ex porte creature, et non solum mutationem futuram, propterea non potest tribuere Deo ab æterno denominationem exequentis, uec creature predestinate» aut effectibus praedestinationis, denominationem actu, el ab æterno exeeutorum : ergo praedestinatio sub hoc conceptu tantum denotabit eamd*m praedestinationem secundam duo illa priora munera; quippe quæ tantum secundum ista dicit in Deo illud *esse* proprium praedestinationis, quod non infert actualem mutationemincreatura.sed tantnm futuram.

Tum deinde (id quod ex praecedenti sequitur| quia prædestinati denominatio non convenit praedestinato secundum *esse* quod in se habet; sicut nec denominatio sciti convenit ei nisi secundum *esse* quod habet in sciente, et propterea (ut modo dicebamus) talis denominatio est ætema. Hoc autem satis indicat, praedestinationem, et denominationem praedestinati non denotare praedestinationem ipsam secundum duo posteriora munera , sed secundam priora, quæ sunt ab æterno, et dicunt aliquid intrinsecum, quod præcise est in Deo. Tum denique propter illa quæ in sequenti ratione adjiciemus. 4

Per quæ satis constat ad id, quod de exeeutione praedestinationis activæ objiciebatur : et quale inter utramque, necnon, et creationem, quæ etiam esi exeeulio activa predestinationis, ut disput. 5 num. II di* cemus, discrimen intercedat.

Quod quidem discrimen necnon, et pium ex his, qua? in hac ratione diximus, non obscure docuit D. Thorn, in I dist. 40 q. | art. | in solutione ad 1. Ubi at explicaret, quænam actiones ponant aliquid ia externo passo, et quomodo praedestinatio nt nomine isto significata, et ut sub hoc pre-

Terat.

MXX 11%'»-

do a

c:so

dso conceptu concipitur, nihil inlrinsecum ponat in praedestinato, sic inquit : (W/arn *vero sunt actiones, quæ in exteriorem materiam non transeunt, ul effectum aliquem circa ipsam producant, ut patet in visione, qu.r cum sit actio videntis, nullum effectum in re visa efficit : el tales actiones, qur proprie operationes dicuntur, in ipsis cerantibus tantum sunt. Unde, el non potest fieri conversio passionis ad actionem acceptam a re exteriori secundum quod in se est; sed solum secundum quod in operante est : etsi enim oculus videt lapidem, lapis tamen non videtur, nisi secundum quod est inoculo per sui similitudinem. Secundum hoc ergo dico, quod creatio est talis actio, quee effectum exteriorem relinquit. Unde oportet, passive sumptam creationem aliquid in recreata esse, sicut calefactionem in calefacto, Pra*destinatio vero cum nominet operationem voluntatis, el intellectus existentem solum in ipso operante, sicut visio in vidente, el speculatio in spéculante, si passive accipiatur, non erit aliquid in prédestinalo secundum quod* in *se consideratur, sed solum secundum quod in prédestinante est secundum suam similitudinem, per quam ibi cognoscitur, sicut et scitum in sciente. Ex quo etiam palet, quod prédestinatus non nominatur per aliquam passionem in ipso existenlcm, sed per operationem ipsius prédestinantes, sicut et res denominatur visa per operationem videntis,* Ubi (ut id obiter dicamus) advertendum

I)Îlœ. e^t, quod dum 1>. Thom. inquit, creatio-
I nem passivo acceptam esse aliquid in re
J creat», sicut calefactionem in calefacto,
J non denotat omnimodam similitudinem,
W Seated aliqualem juxta ea, quæ nostri Complut, in lib. Physic, dist. 17 quæst. 5 docent : hoc aulem cx statim cx eodem Angelico Ductore dicendis, magis patebit.

I U. Secundam, et fundamen talem rationem
UI ^uius «ssoniouis adduxit D. Thom. in cor-
ii zxjd pore hujus .artic. verbis istis : *Ffictum est*
U. H x' ^n,,n *prxdeslinalio est quxdam pars*
■' Mwr- *providenlix. Providentia autem non est in*
B *rebus provisis, ul supra dictum est. Unde*
* *'manifestum est, quod prxdeslinatio est quxdnm ratio ordinis aliquorum in salutem xlernnm* in *mente divina existons.*

Confirmatur ratione, ex variis locis D. Thom. slatim referendis desumpta. Quoniam divina praedestinatio si cons doretur precise secundum ea, quæ habet intra propriam lineam inadæquate consideratam, secundum quam sic sumptam, et non aliter nomine praedestinationis significatur, seu ut pertingit usque ad secundum illud munus inclusive, de quo in precedent! ratione num. 10 loquebamur, non est efficax per modum causæ physice efficientis, sicut potentia exeeutiva; sed per modum causæ moralis, seu per modum causæ directive et ordinativa? : ergo si secundum se consideretur, oi ut Rub hoc praeciso conceptu predestinationis stat, non erit sive activo, sive passivo in | rædestinato, sed tantum in praedestinante.

Antecedens probatur variis testimoniis 1). Thom. Nam in primis do Verit. q. 5 art. | ad 9 ait, potentiam Dei esse exeeutivam effectuum providentiæ : ct ita etiam erit exeeutiva effectuum praedestinationis, quæ est pars providentiæ : et per consequens predestinatio non erit causa efficiens physica, seu potentia executive illorum, sed ejus exeeutio distincta aliquo modo ab eadem praedestinatione erit, «t praedestinatio solum exequatur eos in genere causæ moralis. Et similiter ibidem inquit, quod actus potentiæ Dei supponit actum providentiæ, atque adeo actum predestinationis, ut nuper dicebamus; etq. 6 de Verit. artic. t ad 15 inquit, quod respectus, quem importat providentia ad suos effectus, magis congruit cum respeclu, (piem dicit scientia ut dirigens, quam cum inspectu quem dicit potentia. 8i autem prædestinatio esset causa physice» et modo dicto efficiens respeclu suorum effectuum, non vero causa solummodo moralis, tunc respectus, quem diceret ad illos; mugis congrueret cum respeclu potentiæ executive Dei, quam cum respectu scientia· dirigentis ut precise dirigentis : secundum quam rationem in hoc testimonio D. Thomas de illa loquitur. Et tandem in I dist. 40 q. | art. 2 ad 3 docet, quod praeparatio, quæ ponitur in diffinitione praedestinationis, non est secundum exeeutionem ad opus. Et deinde idem antecedens suadetur ex iis, quæ in tract, do Scientia Dei disp. 5 n. 72 asseruimus.

1ò. Probato aate-e dentis» D.Ttiom.

Consequentia vero probatur. Quoniam causa moralis ordinativa, et directiva potest actual iter ordinare, et praescribere do mediis ordinatis ad consecutionem alicujus finis, quin eo ipso actu execution! mandetur praedictus finis per illa media; sed ad summum requiritur, quod ista habeant rationem futurorum, quoties ista ordinatio est efficax : ergo talis ordinatio ut sub hoc conceptu, et praecisione considerata, nec active, nec passive erit in re, circa quam

Probith

versator, neque io mediis ipsis ordinatis; sed solum in ordinante : alioqui non posset esse illa actualis ordinatio, quin sequeretur ab sterno aliqua realis, et intrinseca passio extra ordinantem : et per consequens, quin ab ætorno execution! mandaretur id, quod ipse ab sterno ordinat : ergo hoc ipso quod praedestinatio tantum sit causa moralis suorum effectuum, dirigens, el ordinans media in suos fines, non erit adhuc passive in prædestinalo, sed in praedestinante, si ul est sub praedicto conceptu, et praecisione consideretur.

j7. Unde licet praedestinatio sub conceptu praedestinationis, el ut distincta ab exeeutione, quæ ei, tam in sua linea, quam ut identificata.* cum potentia exeeuliva Dei convenit, sic eflicax; nihilominus quia esi efficax hoc modo, propterea potest esse actualis praedestinatio Dei ah æterno respectu alicujus, ul nuper dicebamus, et ipse denominari praedestinatus, quin sequatur aliqua mutatio intrinseca ex parte ejus, el quin praedestinatio ipsa passive sumpta, et ut sub praedicto conceptu stat, sit intrinsece in praedestinato : et propterea in ratione facta, ex eo quod praedestinatio sil ralio ordinis aliquorum in finem, colligit sanctus Doctor, eam esse in mente 'divina.

Animul- Tcriio. Diximus : *Ut distincta ab execulione, quæ ei tam in sua linea quam ut identificata cum potentia exeeuliva Dei convenit,* ut in memoriam recoleremus (quia hoc ad plura argumenta contra nostram assertionem dissolvenda apprime conducit* id quod in hoc dub. supra ratione prima, num. 10 dicebamus, scilicet esse distinguendam in praedestinatione efficaciam, quam habet, ut stat sub hoc conceptu, tribuitque rebus sub illa radentibus denominationem futurarum : et ut stat sub conceptu exeeutionis activæ moralis, et in actu secundo, qua* ei corresponds intra suam lineam adæ<|uate conceptam, et ut stat sub conceptu exeeutionis activa*, qua* ei competii propter idenlificationem cum potentia exeeuliva Dei, et ejus actu, et quomodo secundum illum priorem sit tantum in praedestinante, et secundum lias posteriores sit passive, et in tempore in praedestinato, ut sequenti assertione dicemus.

Objectio Sumx. ^*ec necesse erit referre, et denuo refel- 1ère objectionem, quam Suarez lib. 3 de Praedestinatione cap. t cuntra hanc ratio- n.Tbom. nem, et confirmationem D. Thomu* pru-

ponit, nempe quod praedestinatio est causa extrinseca suorum effectuum : at non cm finalis : ergo erit efliciens physica.

Ad hoc enim satis ex dictis constat Nam causa moralis directive, est causa ex· trinseca, et distincta ah efficienti physica, seu physice executive, ct a finali. Undo praedestinatio poterit esse causa extrinseca moralis, et directiva, quamvis non sit causa efliciens physica, seu physice exequens.

§ III.

Stabilitur ex *mente Angelici Docloris execu- tionem prxdeslinalionis active sumplam, solum esse in prédestinante, passive vero in prédestinais.*

Dicendum est secundo, executionem is. praedestinationis active acceptam, esse **Sea*» Olr.r** tantum in Deo, passive vero consideratam, esse intrinsece in creaturis, circa quaj versatur. Ita divus Thomas in hoc art. his DJI* verbis : *Executio providentiæ, quæ guberna· lia diciiur, passive quidem est in gubernatis, active autem est in gubernante. Unde mani· festum est, quod prxdcslinalio est quædam ratiu^ordinis aliquorum in salutem ælernam in mente divina rxislens : exeeulio autem hujus ordinis est. passive quidem in praedes- tinatis, active autem est in Deo.* El in 2 dist. 10 q. 1 art. i. Ubi postquam dixit, quod ponere aliquid in alio potest intelligi dupliciter : aut quod ipsum significatum per nomen, in aliquo esse dicatur : et hoc modo negavit praedestinationem ponere aliquid in praedestinato, sed tantum in praedestinante, statim addidit : Juf *da, quod ad significatum quod est in uno, sequa- tur aliquod esse in alio, sicut paternitas po- nit aliquid in filio, cum tamen ipsa secun- dum suum esse in parte lanium sit : sed diciiur ponere aliquid in filio, in quantum, ad paternitatem sequitur, aliquid esse in fi- lio. Sed hoc contingit dupliciter. Vel quia relinquatur illud esse in alio simul, sicut paternitas relinquit filiationem : aut non ne- cessario simul : sed vel prius vel postcrius, sicut auditus ponit percussionem sonantem simul, aut prius : et hoc modo dico quod pr.rdeslinatio ponit aliquid in prédestinait, quia ad operationem hanc Dei sequitur effec- tus prxdalinationis in esse prédestinait),* non *semper quandocumque est prédestina- is. sed quandoque, el hic effectus est gratia, ct*

l hi, ut vides, comparat D. Thom. prae- destinationem

destinationem cum auditu, idest, cum auditu in actu secundo, seu actu audiendi : quod sicut actus iste neque activo, neque passivo est aliquid intrinsecum in percussione sonante, si pnedictus actus audiendi formaliter sumalur, licet hoc ipso quod ipse sii, necessario inferatur, quod sit simul aut prius percussio sonans, quæ ponit aliquid in re audita, seu quæ est productio ipsius soni : ita similiter prædestinatio secundum se, et formaliter sumpta, ac quatenus hoc pneciso nomine signilicatur, nihil ponit active, nec passive in predestinate, quamvis hoc ipso quod ipsa sit, debeat dari executio praedestinationis activa : quæ passive sumpta debet ponere aliquid intrinsecum in praedestinato. Unde sanctum Doctorem communiter sequuntur ejus discipuli contra Molinam, Franciscum Suarez, el alius eorum sequaces, quos refert Nazarius 1 p. q. 15 art. 3 controversia 1. Qui asserunt executionem prædestinatipnis active sumptam, esse in prædestinatis.

* ω. Snra. 5iæ.

D. Assertio hæc quoad primam partem satis constat ex iis, quæ in tract, de Scientia Dei disp. 5 num. 43 diximus, nimirum potentiam exeeutivam Dei non distingui virtualitera scientia approbationis adaequate sumpta secundum omnia, quæ inira suam lineam includit : nec actualem executionem ejusdem potenliæ active sumptam, distingui ab eadem scientia, ut in eodem tract. 8 disp. num. 73 asseruimus : ex eo quod prædicta potentia, sicut et quodlibet •aliud attributum operativum, debet esse infinita intra suam lineam, et consequenter esse actus purus identilicans sibi ipsam ultimam actualitatem, et operationem prediclæ lineæ.

Et deinde suadetur ex iis, quæ nostri Complut, in libr. de Anima disp. 7 num. 29 et deinceps docent : ac tandem ratione desumpta ex D. Thom, infra q. 25 art, 1, prænotando tamen prius id, quod jam innuimus, scilicet duplicem executionem activam seu in genere, causæ activæ, aut quasi activæ posse correspondere prædeslinationi. Scilicet vel eam, quæ provenit ab ipsa intra propriam lineam, et per modum causæ moralis ordinativæ, vel eam quaMIHpetit illi extra suam lineam in genere cau.iæ physice activæ, ratione idenlificationis, quam habet cum potentia exeuliva.

I·«Λ- pcH ran

A Hj. to

Hoc ergo supposito, prædicta sancti Doctoris ratio ad sequentem formam reduci potest. Quoniam utraque executio activa identilicatur realiter cum actibus immanentibus divinis, scilicet cum ipsa prædestinaüone, ct cum scientia approbationis, qute est potentia exeeuliva Dei : ergo tantum est aliquid intrinsecum in prédestinante. non vero in predestinate. Consequentia videtur perspicua : siquidem præ.licti actus immanentes, cum quibus identificantur, sunt tantum intrinsece in Deo.

Antecedens autem probatur. Quoniam quævis executio activa distincta realiter a virtute exeeuliva, sive talis virtus sit executive in genere causæ moralis ordinativaI, sive in genere causæ activai physice, dicit imperfectionem : ex eo quod dicit virtutem exeeutivam, quæ non sit actus purus intra suam lineam, quippe· quæ non per tingit se ipsa, absque additione alicujus alterius, vel ultimam actualitalem illius linea?, seu ad hoc quod sil ultima actualitas ejusdem lineæ : non secus proportione tamen servata, ac intellectus non esset actus purus intra suam lineam, si non pertingeret ad hoc, quod est esso suam intellectionem.

Tum etiam : quia quævis executio activa, distincta realiter a virtute exeeuliva, sive talis virtus sil exeeuliva in genere causæ moralis ordinativæ, sive in genere causæ pbysicæ ut dislinctæ a causa ordinativa, est actualior, quam prædicta virtus : ex eo quod actus secundus realiter distinctus a primo, habet minus de polentialitale, quam actus primus : et propterea iste est in potentia ad actum secundum, ot actus secundus comparatur per modum actualilatis ultima*, aut quasi ultimæ respectu illius : ergo repugnat aliquam executionem Dei active sumplam, non identilicari realiter cum actibus immanentibus Dei, ot cum virtutibus executives ejusdem : alloqui daretur aliquid extra ipsum, quod esset actu alius, quam actus immanentes ejusdem Dei, et virtutes executrices illius.

Nec refert si contra rationem hanc objicias, actum secundum, sive actualem executionem activam virtutis executive, quæcumque illa sil, non posse superare in actualilate virtutem exeeutivam in actu primo sumptam : siquidem illa ab ista procedit, ac proinde debet ejus perfectionem, et actualitatcm prehabere formaliter, vel eminenter. 2f. Objectio.

Non itaque hoc refert. Nam licet actus secundus in cwerei consideratus, superetur ab actu primo; nihilominus in *esse* actus, En-ratio.

et actuaiitatis superet artum primum, ut Complet, nostri Complntenses in lib.de Anima disp. Cijct. 2 num. 7 cum Cajetano docent : uhi et.am num. 8 et 9 objectiones, quæ contra hoc militant optimo solvunt. Unde propter hunc majorem excessum, quem in ratione actus fonnaliter sumpti, dicit actus secundus super actum primum, nequit in crealis actus primus producere actum secundum quoad hanc majorem actualitutem, nisi ut subordinates divino concursui quicumque ille sit de quo nihil modo) el decreto eflicaci divinæ voluntatis.

rfeatuCT Br Adde, quo I licet actus secundus realiter distinctus a primo, adhuc in *esse* actus non superaret simpliciter actum primum (quem Complut modum dicendi etiam tuentur nostri Complutenses loco citato) nihilominus non potest non saltim secundum quid, osse actualior quam actus primus, ut ex probatione antecedentis hujus rationis a nobis facta· consuit, et propterea talis actus secundus acine sumptus, secundum quam rationem de illo loquimur, non potest non esse identificatus cum quavis virtute exeeutiva Dei, ci correspondence : alioqui aliquid extra Deum esset, saltim secundum quid, actualius ipso, et virtutibus executives ipsius, quod est inconveniens : siquidem omnia quæ sunt in Deo, habent so per modum actus purissimi, ac proinde [er modum actus infinite perfecti in ratione talis : et ideo nequit nec simpliciter, nec secundum quid superari in actualitate ab aliquo actu creato.

22. Probator rsccun'h ajsetito- pjt pars Niionc D Thom- h0 Secunda vero assertionis pars, nempe exeeutionem pnedeslinationis passive xumptam, tantum esse in præ lestinato, probatur ratione D. Thorn, in hoc art. Quoniam exeeutio prædestinationis passive sumpta, ea nimirum, qua; illi convenit tam intra propriam lineam, quam ut identtficaiur cum potentia exeeutiva Dei. non dicit in recto el fonnaliter actus immanentes divini intellectus, et voluntatis, sed effectus in tempore derivatos ad ipsos praedestinatos. ut v. g. vocationem, justificationem, et glorificationem, prout sunt a piædestinatione, et a potentia exeeutiva : at isti effectas sunt aliquid in prædestinalo : ergo, etc. Minor eum consequentia satis liquet. Ma or autem etiam constat. Num oxeeutio passiva pnedostinationis est aliquid temporale : et propterea pnedestinatis, solum in tempore confertur gratia et gloria, sohnnque in terniore execution! mandantur en. circa quæ imperium pnedeslinationis versatur : ergo pas-i\e sumpta,solum dicet pnediclosdfectus. proni derivatos a Deo ex vi pnedestinationis, et potentia» executive) divinæ.

Palet consequentia. Quoniam nihil aliud temporale potest assignari, pooler effectus pnedeslinationis ut procedentes a Deo, in quo ipsa exeeutio passiva prædeslinationij consistat : siquidem exeeutio activa ejusdem praedestinationis, dicit aliquid incomium, ut n. præcedenli dicebamus, et ita no· quit habere jussionem pniHiicamentalenj, ut nostri Complutens. in sua Logica c. de Pnvdicamento actionis et passionis docent; aut aliam passionem, quæ realiter, et identice loquendo sit vera actio : ex eo quod salis est illa acto, sive operatio increata Dei, quippe inliniia, ad inferendam exeeutionem passivam prædestinationis : et per consequens prædicta exeeutio passiva, solum potest importaro effectus prædestinationis, ut a Deo, modo dicto, procedentes.

IV.

Solutio rationum dubitandi initio adductarum.

Ad primam respondet D. Thom. in præ· senti in solutione ad 4 et loco citato ex I sentent, distinguendo antecedens : *Ponitur aliquid temporale* per mulum constitutivi prædestinationis, negandum est : per modum effectus ex vi illius futuri, concedendum est : et deinde neganda erit consequentia. Et ad probationom dicendum, nihil, obesae ælernitati j nrdestinationis, quod in ejus diffinitione ponatur aliquid temporale per modum effectus, et modo dicto, quamvis obesset si poneretur per modum constitutivi illius.

Ad secundam concedenda est major, et neganda minor : et ad probationem distinguendum est antecedens : *Præparatio agentis ad agendum,* quæ sit intellectualis, quaque præcise habet pneconcipere rationem operis faciendi, et in sua mente illud disponere, et ordinare, negandum est : Prz*paratio agentis ad agendum* alterius rationis, transeat. Et deinde neganda est consequentia. Quia prædestinatio est præpar.itio agentis, aut quasi agentis ad agendum, illius prioris rationis, non vero hujus posterioris : et propterea secundum se considerata, et ut est exeeutio activa, debet osse tantum in prédestinante, ut explicatum est. Vei aliter potest distingui idem antecedens : *Pr paralio agentis ad agtrdum.*

,i sit agens creatum, nl indigens dispositio· nibus inaleriæ, el innteria ipsa disposila, transeat : *Prxparalio agentis ad agendum,* si sil agens infinitum, non indigens mato- ria disposita, qualis est Deus, negandum est. Nam hoc sufficienter præparatum esso intélligitur per hoc, quod habeat actum imperii, quo ordinet eflicac ter media ad li- nem, quodque sit efficax ad applicandam potentiam exeeutivam in ordine ad opus.

& rus Ad tertiam concedendum est antecedens, JUX,a ea' 'luu' lll ttSiærtionibus diximus et neganda est consequentia. El ad probatio- nem concedendum est antecedens quoad primani partem, nempe quod pradestinalio secundum se identilicalur cum exeeutione activa effectuum ejusdem prædestinationis, el negandum quoad secundam illius par tem, nimirum quod prædicta exeeutio ac- tiva ibidem recipiatur ubi est suus effectus executes. Nec probatio ibidem adducta ali- quid convincit. Quoniam actio, passio, et moms sunt eadem enlitas modalis, et reci- piuntur in eodem subjecto, quoties actio ibidem intercedens, est actio formaliter transiens, aut de prædicamento actionis : quod tamen in præsenti non contingit : si- quidem prædestinatio tam secundum se, quam ut est exeeutio activa dicit actum increatum Dei.

es. V r Ad quartam concedenda est major, et neganda minor de actione formaliter trans- ' eunto; secus vero de actione formaliter im- manente, et virtualiter transeunto : et ita neganda est consequentia. Ad testimonium vero D. Thom. constat ex dictis, intelli- gendum esse de actione, quæ solum sit virtualiter transiens.

I I -*. I Ad confirmationem neganda est major. Et al probationem distinguatur major :

I ufo. çqS. l· *Quam ipse motus prout est ab agente,* me- hiante alia actione, et actualitate formaliter immanente, et virtualiter transeunto, ac realiter entitative distincta, neganda est :

I *Quam ipse motus prout est ab agente,* non mediante alia actualitate et actione, realiter cntititivc distincta, concedenda est. Et deinde neganda est consequentia. Quia vo- ratio, justificatio, et glorificatio, prout emanant a Deo, non emanant immediate ah ipso, idest, non mediante alia actione vel operatione jam dicta, formaliter imma- nento et virtualiter transeunto. Et propte- roanon comparantur per modum exeeutio- nia activæ respectu Dei, sed per modum effectus, et exeeutionis passivæ tam ipsius, quam prædestinationîs, et potenti© exceu- tivic, illius. Sicut propter hanc rationem motus cœli causatus ab inielligentia mo- vente illud, non comparatur per modum actionis, sive execulibnis activ© respectu Angeli moventis, sed solum per modum effectus, etiamsi motus illo consideretur prout procedit ab Angelo : quia pneJictus motus procedit ab illo mediante alia ac- tione, sive operatione formaliter imma- nente, et virtualiter transeunto, nempe me- diantibus actibus intellectus, et voluntatis efficacibus illius. Quia sicut potentia exe- eutiva ejus est intellectus, et voluntas, ita prædicti actus sunt actualitates, et opera- tiones, modo alibi insinuato, quibus præ- dictus Angelus causât illum motum cœli.

Ad quintam neganda est sequela. Et ad probationom distinguendum est antece- dens : *Secundum omnem actualitatem, quæ requiritur ad hoc ut actu causel,* ct simul cum omni terminatione tam secundum id, quod in recto, quam secundum id, quod in obliquo talis terminatio importat, negan- dum est : *Secundum omnem 'aduahlalem seu cntdalcm, quæ requiritur ad hoc ut actu causct,* non tamen cum omni terminatione, modo dicto sumpta, concedendum est ; quia boc nullam dicit admixtionem poten- tialitalis. Et deinde neganda est consequen- tia. Nec probatio ibidem adducta opposi- tum convincit. Quoniam ad hoc ut causa ab ©terno habens actualitatem totam, quæ requiritur ex parte eu© causalitntis, produ- cat actu, et in oxeeutiono suum effectum, oportet ut ultra hanc actualitatem dicat ac- tualem terminationem ejus ad effectum, tam secundum id, quod prædicta termina- tio dicit in recto, (pium secundum id, quod dicit in obliquo.

Ad quiolam.

Per quod etiam ad confirmationem pa- tet , concedendam esse primam partem dilemmatis, si inlelligatur de omni illa ac- tualitate Deo intrinseca, quæ requiritur ad hoc ut non solum possit exequi, sed etiam ut de facto exequatur. Neganda ta- men est consequentia inde illata. Quia deest ab æterno terminatio illius actualitalis ad effectum, non quidem ex defectu ejus, quod in recto dicit, quodque est actualités intrin- seca Dei; sed ex defectu ejus, quod in obli- quo importat.

Ad coolir- Wâlio· nem quioiæ.

Unde solutio ibidem data tam ad hanc rationem dubitandi, quam ad ejus confir- mationem, ct juxta modo dieja intellecta, admitti debet. Quia prædicta actualitas di- vinorum actuum non est ab æterno termi- natu ad effectus quoad rectum, et obii·

Solotin liter arjruen· dam ibu 3pp7O' bitar.

I *i!

quum, sea connotatum : quia connotatum, quod desideratur, quodque non fuit ab æterno, est mutatio ex parle effectus, sive ipse effectus, ut actu exécutas.

Replka runira ereniTct. Quare ad replicatu contra prædictam solutionem, negandum est antecedens. Et ad probationem dicendum est, quod virtuti ab ælerno ultimo constitute ad hoc ut actu agat, deberet ei correspondere effectus actu exécutas, et mutatio actualis respectu illius» si talis virtus, quæ ah æterno ponitur, esset finita et limitata; secus vero si sit infinita et illimitata, et actus purus , ac summe efficax, ut in present! contingit.

30. E,bô,a fobtjo- DIS. IExplicantur hæc omnia. Etenim causa linita et limitata , hoc ipso quod habeat actualitatem requisitam ad hoc ut non solum possit agereF et exequi suum effectum, sed etiam ad hoc ut illum actu exequatur, debet actualitas illius causalitatis, qua actu, et formaliter gaudet, terminari ad eumdem effectum : quia enlitas, et aclualitas prædicta aliquo, modo dependet a tali effectu, actu executo : ex eo quod per se primo instituta est ad actu causandum illum : et ideo oportet ut terminetur ad illum, seu (quod in idem redit) quod præter propriam actualitatem su® causalitatis dicat in obliquo, et per modum connotati, mutationem ex parte effectus, et entitatem illius, ut actu causatam per eamdem causalitalem.

Cæterum causa infinita· virtutis, et actualitatis, qualis est Deus, habet causalitalem infinitio etiam virtutis, et actualitatis, ac proinde nullo modo dependentem a suo offectu, actu executo ad hoc ut sit : quia non est per se primo instituta propter illum : et propterea potest ejus aclualitas actu, et ab æterno esse, quin actu et ab æterno sit effectus ab ea executus, et per consequens quin connotet ab æterno mutationem ex parte effectus, et effectum ipsum ab æterno ah illa productum, seu quin ab æterno ad illum actu et in executione terminetur ; siquidem, ut nuper dicebamus, hæc terminatio nihil aliud dicit, quam ipsam actualissimam causalitalem, seu purissimam actualitatem divinorum actuum io recto, connolando passivam exeeutionem predict! effectus per illos.

31. Major elocida* tin illius. Cur autem, el qua ratione actualitas illa divinorum actuum absque additione alicujus nuditatis, aut actualitatis intrinsecæ. vel absque diminutione illius possit terminari vel non terminari ab æterno, vel in hoc tempore potius quam in illo, satis constat ex iis, quæ fuse in tractatu de Voluntate Dei, disputatione 7 a num. 15 usque ad numerum 92 diximus. Potestqnc nunc breviter colligi ex summa efiicaciiatn divinorum actuum. Nam cum sint infinitae-efficacitatis, inde est, ut non solum habeant vim ad attingendos suos effectas quoad substantiam eorumdem, sed secundum modum, et præscriptum prædictorum actuum, et per consequens habent vim ad attingendos tales effectus, quando, et quumodo a divina voluntate, et imperio divini intellectus praefinitur, et ordinatur, non obstante quod prodictum decretum, et imperium quoad omnem suam actualitatem sint ab æterno : et ideo propter modom supremum eminentissimum efficacitatis t quam habent, possunt terminari, vel non terminari; et terminari pro hoc tempore, et non pro illo, et e converso.

Quam rationem eleganter adduxit D. Thomas 2 contra Gentes cap. 35 ubi ul solveret hanc quintam dubitandi rationem, quam ipse, cap. 32 ejusdem libri addoxerat, sic inquit : *Ex quo etiampatet quodetsi Deus sit sufficiens causa productionis rerum in* esse, *non tamen oportet ut ejus effectus ælernus ponatur eo existente æterno, ul tertia ratio concludebat : posita enim cauw sufficiente, ponitur ejus effectus, non autem effectus extraneus a causa. Hoc enim esset ex insufficientia causæ : ac si calidum non calefaceret. Proprius autem effectus voluntatis est, ut sit hoc. quod voluntas vult, si autem aliquid aliud esset, quam voluntas veli/, non poneretur effectus proprius causse, sed alienus ab ea. Voluntas autem (sicut dictum est) sicut vult hoc esse tale, ita vult hoc esse (une. Unde oportet ad hoc ut voluntas sit sufficiens causa, quod effectus sit, quando voluntas est ut sit, et quando voluntas effectum esse disposuit. In his autem quæ a causa naturaliter agente procedunt, secus est : quia actio naturæ est secundum quod ipsa est. Undead* esse *causæ. sequi oportet effectum. Voluntas autem agit non secundum modum sui* esse, *sed secundum modum sui propositi : el ideo sicut effectus naturalis agentis, sequitur* esse *agentis, si sil sufficiens, ita effectus agentis per voluntatem sequitur modum propositi. Ex his etiam palet quod divinæ voluntatis non retardatur effectus, quamvis non semper fuerit voluntate de eo existent^, ut quarta ratio prorim bat. Sam sub voluntate dicina cadit non solum quod ejus effectus sil, sed quod tunc sil. Hoc igitur volitum, quod est tunc creaturam esse, non retardatur : quia tunc incepit creatura esse, quando Item ai xlertio*

Fenri. *sterno disposuit.* Videatur Ferrara ibidem,
îi **Ad ultimam patet ex dictis in solutione**
tSiwa tertiam. Ad id autem quod ibidem ad
«V··»- ditor, transeat antecedens, intellectum de passione prædicamentali ; neganda tamen est consequentia. Quia ad hoc ut veriiice-tur exeeutionem prædestinationis passive sumptam, esse in prædesunato, salis est intervenire ibi aliquam exeeutionem passive sumptam, nempe effectus prædestinationis, prout dicunt habitudinem ad Deum, ut ad id, a quo mediis suis actibus forma* liter immanentibus, et virtualiter transeuntibus dimanarunt.

DISPUTATIO IV.

bt praedestinatione quoad supernaturales effectus quos causal.

Quia D. Thomas (ut supra dicebamus) tangit in hoc articulo proprios et connaturales effectus prædestinationis, quos ipse objectum ejusdem pnedestinationis appellat, ex eo quod actus practici divini intellectus causant sua ob.ecta, ac proinde hæc comparantur per modum effectuum respectu prædictorum actuum, propterea peculiarem hanc disputationem circa hos effectus connaturales divinæ pnedestinationis, quippe qui sunt ejusdem ordinis cum illa, movemus.

DUBIUM J.

Utrum glorificatio seu visio beatifica praedestinatorum sit effectus divinae praedestinationis ?

Quia glorificatio est præcipuus effectus divin® prædestinationis ad quem cæteri alii ordinaotur, propterea huic effectui primum illud dubium damus.

Explicatio tituli.

Quoniam ea, quæ tam in hoc dub. quam in tota hac, et sequenti disp dicenda sunt, non parum pendent ex explicatione eorum, KI'ITI •η
ïηώ- quæ ad effectum prædestinationis requirantur, ac proinde ex perfecta notitia ultimæ particulæ in titulo posiue, propterea primo loco hoc explicandum erit.

Ad hoc igitur ut aliquid sit effectus prædestinationis , tria requiruntur. Primum est, quod non sil aliquid malum quatenus tale. Et ratio est aperla. Quoniam effectus pnedestinationis debet esse a Deu dictante, et causante omnes effectus illius : Deus autem nec causare, nec dictare potest id, quod malum est, quatenus tale. Unde peccata formaliter sumpta, non possunt esse effectus pnedestinationis, quippe quæ sic accepta habent rationem mali ut talis, et nequeunt causari, aut dictari a Deo. Quam conditionem alii aliis verbis explicant dicentes : primum, quod ad effectum prædestinationis requiritur, esse ut sit a Deo. Cæterum hoc in idem redit, cum hoc quod est prædictum effectum non posse esse aliquid malum, quatenus tale. Et ratio est. Quia solius mali ut talis, seu solius peccati Deus nequit esse causa : et ideo solum prædictum malum non potest esse a Deo : ac proinde istud ex hoc capite nequit esse effectus prædestinationis : qui, ut constat, debet esse a Deo.

Secundum est, quod aliquo modo conducat de facto, et cum effectu ad supernatu- -wun<la·
ralem beatitudinem. Et ratio etiam hujus conditionis videtur perspicua ex iis, quæ ex D. Thoma sæpius diximus. Nam præ- D.Tboa.
destinatio est ratio existons in mente Dei, per quam efficaciter disponuntur ea, quæ de facto, et cum effectu conducunt aliquo modo ad beatitudinem.

Tertium est, quo i oriatur ex efficaci voluntate, et intentione Dei tribuendi beatitudinem, ad quam prædestinalus transmittitur Cujus ratio est. Quia ea, quæ de facto, et cum effectu conducunt aliquo modo in ordine ad aliquem finem, et attinguntur ab agente intellectuali intendente efficaciter prædictum finem, qualis est Deus praedestinans, debent hoc ipso quod sint effectus talis agentis, oriri ex voluntate efficaci ejusdem finis, ut ex se, et ex iis, quæ artic. 5 dicemus constabit ; et ita hoc ipso quod effectus prædestinationis debeat de facto, el cum effectu conducere aliquo modo ad beatitudinem, el procedat ab agente intellectuali intendente efficaciter beatitudinem , qualis est Deus prædestinans, oportet ut oriatur ex efficaci voluntate tribuendi prædictam beatitudinem.

Quare ex defectu hujus conditionis Incarnatio Christi, et operationes meritoriro ejusdem Christi Domini non sunt effectus nostræ prædestinationis. Quia licet sint a Deo, et de facto, ac cum effectu conduxerint ad nostram beatitudinem. nihilominus non fuerunt ex efficaci intentione nostræ

beatitudinis, quin potius hæc intentio, et tota nostra prædestinatio ex parte objecti considerata, fuit effectas ejusdem Incarnationis, et meritorum Christi Domini. Et ita Incarnatio, et opera Christi Domini prius sunt volita, et intenta : quia fuerunt volita ut finis nostræ prædestinationis.

<3. Pnma objertto. Nec refert si objicias primo, quod in hac ultima conditione includuntur duæ illæ priores : siquidem hoc ipso quod aliquid procedat ex intentione efficaci dandi beatitudinem, non erit aliquid malum, et conducet cum effectu, et de facto ad eamdem beatitudinem : ergo satis erat hanc conditionem assignare^

Dilaitar. Respondetur enim concedendo antecedens, et negando consequentiam, si solum involute, ct absolute hæc ultima conditio assignaretur. Quia ibi non ita claro, et perspicue id, qaod in prædicta conditione inclusum erat, explicabatur. Cum tamen ad rem hanc exacte intelligendam, oporteat ut id, quod in prædicta conditione implicatum est, explicetur, et explicatius tradatur. Cæterum concedi poterit consequentia, si hæc ultima conditio ita apponatur ut id, quod in ea involutum, et implicatum est, explicate tradatur : tunc autem id in idem redit, ac petere duas alias conditiones in hac ultima involutas. El propterea Doctores has tres conditiones distincte, et sigillarim ad effectum praedestinationis tradunt. Quia duæ illæ priores non sunt formalissime loquendo idem, ac ista posterior, licet ad hanc præsupponantur, vel in ea implicite includantur.

Sebandi Nec etiam refert si secundo objicias, meritum ordinari ad premium, ut medium ad finem : at operationes Christi sunt meritoriæ respectu nostræ beatitudinis, et prædestinationis : ergo habebunt rationem medii in ordine ad illam; ac proinde erunt volitæ ex efficaci intentione ejusdem finis, sive ejusdem beatitudinis.

Enervator. Respondetur enim distinguendo majorem : si illud meritum sit tale respectu præmii eo excellentioris, concedenda est major : si vero sit respectu præmii non excellentioris, sed ignobilioris, neganda erit Nam tunc meritum habet rationem causæ, non vero medii ordinabilis ad præmium, tanquam ad finem *cujus gratia.* Et propterea licet nostra opera supernaturalia habeant se per modum medii ordinabilis respectu præmii nobilioris, nempe ætemæ beatitudinis, attamen respectu rerum temporalium. quas meremur, et impetramus per prædicta opera, v. g. per orationes ordinis supernaturalis, non habent rationem medii ordinabilis. Unde quia meritum Christi, quippe quod est ordinis hypostatici et habet imbibitam perfectionem person® divinæ, ut merentis, est longe perfectius, quam nostra prædestinatio ex parte objecti considerata, ideo non habet rationem medii respectu illius, sed potius causæ et finis; et propterea nostra prædestinatio volita est ex affectu, et complacentia Christi Domini, el meritorum ejus. B B I

Potestque hoc explicari exemplo boni alieni concupiti, quod quidem si est ordinabile ad illud cui datur, et concupiscitur, uto est medium volitum non tantum ipsi ut fini cui, sed etiam propter ipsum tanquam propter finem *cujus gratia :* secus vero si propter suam perfectionem non sit ordinabile. Ita ergo meritum, quod est imperfectius, quam præmium , est medium ordinatum ad illud, et volitum ei affectu ejus. Cæterum quando meritum est ordinis superioris, non est formaliter medium, nec volitum ex affectu et intentione præmii, tanquam finis *cujus gratia:* sed est volitum propter suam perfectionem, vel in 1 ordine ad aliquem finem excellentiorem, hoc ipso quod talis volitio sit consona rebus volitis, et propterea meritum Christi Domini esc volitum propter perfectionem illius actus hypostatici, et in ordine ad gloriam ejusdem Christi Domini : quamvis ex quo capite redundavit in nos maximam bonum ex prædictis meritis, sint volita propter nos ut propter finem cui, subordinatum tamen alteri fini, *cui* et *cujus gratia* excellentioribus, et modo alibi insinuato. Cæterumcum hoc statui applicatio passiva mentorum Christi pro salute et bealitudine, I v. g. Petri, possit esse medium in ordine I ad illam. Quia talis applicatio supponit I i prædicta merita ut objecta, et ut causam I illius, et non dicit aliquid nobilius ipsa beatitudine, nec spectat ad ordinem hypostaticum : non secus proportione servata, ac I applicatio satisfactionis Christi, quæ fit per I indulgentias, supponit eamdem satisfactionem per modum objecti et causæ, et non I habet rationem actus ordinis hypostatici: I sed a l summum est quidam actus super- I f naturalis clavium Pontificis. ^B I

Nec etiam refert, si tertio objicias insufficienter numeratas esse conditiones requi- I sitas ad etlectum prædestinationis, siqui- I dem ea solum sunt effectus illius, quæ sunt I 'dfectus meritorum Christi : ereo hoc etiani ! debuit inter prædictas conditiones recenseri.

Respondetur enim, quod licet re ipsa, et do facto nihil sit ellectus praedestinationis. nisi sit etiam effectus meritorum Christi : nihilominus id non est indispensabile, ei ex natura rei potitum, sed optime posset Deus prædestinare et ordinaro do inediis efficaciter conducentibus ad æternam vitam absque eo quod prædicta media essent effectus praedictorum meritorum. Nos ergo d communiter Theologi, eas tantum assignavimus conditiones ad ellectus praedestinationis, quæ ex natura rei, et non ex solo beneplacito Dei ad illos requiruntur.

§ Π.

Placitum Durandi.

T. i·-;^ His ergo suppositis partem negantem Quaiétlonem propositam tuetur Durandus in I distinctione 41 q. 2 num. 11. Probatur primo. Quoniam prædestinatio versatur circa media, non vero circa finem : ergo sola media ordinata ad beatitudinem, non vero ipsa beatitudo, erit effectus illius. Antecedens probatur. Tum quia propterea prædestinatio solet inter alias diffinitiones, aul quasi diffinitiones de Hia traditas diffiniri per hoc, quod sit efficax ordinatio mediorum conducentium ab beatitudinem. Tum etiam : quia prædestinatio (ul sæpius diximus/ est pars providentiæ, providentia autem non est de fine, sed de inediis : et ideo supponit efficacem eorum electionem. Consequentia vero probatur. Quia beatitudo non est medium, sed finis respectu prædestinalinnis : ergo licet media possint esso effectus illius, non tamen ipsa beatitudo, quæ est finis.

Secundo. Nam prædestinatio diffinitur etiam per hoc quod sit præscienlia et præparatio beneficiorum, quibus consequimur beatitudinem : ergo non erit præparalio ipsius beatitudinis, sed eorum dumtaxat mediorum, quibus illam adipiscimur, et per consequens ipsa beatitudo non erit effectus illius, siquidem ea solummodo sunt effectus prædestinationis, quæ per iliam præ- .parantur.

Terno. Quoniam prædestinatio supponit efficacem voluntatem dandi gloriam electis, quia supponit dilectionem, et electionem efficacem eorum in ordine ad eamdem beatitudinem, ut ex dictis in hoc iraccatu disputatione 2 num. 49 et sequentibus, et ex dicendis disputatione 9 numero 10 et deinceps patebit : ergo beatitudo supponitur futura anlecedenter ad praedestinationem : atque adeo non erit effectus illius. Priina consequentia ex antecedenti patet. Quoniam intentio, et electio efficax Dei respectu alicujus infert infallibilem ejus futuritionem, estque causa illius. Secunda vero consequentia ex hac priori constat : siquidem ea, quæ sunt effectus prædestinationis, debent esse futura ex vi illius, ut ex dictis n. 2 patet.

Quarto. Nam Deus ut unitus in ratione θ™. speciei intelligibilis cum intellectu beati, nequit esse effectus prædestinalionis : ergo neque ipsa beatitudo. Consequentia palet. Quoniam beatitudo includit necessario hanc unionem, et ita si Deus ut modo dicto unitus, nequit esse effectus prædestinationis, neque ipsa beatitudoerit effectus illius. Antecedens probatur. Quoniam effectus prædestinationis ordinatur ad prædesiinatum tanquam ad finem : divina autem essentia, ut unita in ratione speciei intelligibilis, non potest ordinari in aliquem finem, sicut nec Deitas, ul unita humanitati potest in aliquem finem ordinari : ex eo quod per hoc quod sit his modis unita, non amittit rationem boni increati, neque induit rationem boni creati, de cujus tantum ratione est ordinari in aliud ut in finem. fix

§ HI.

Communis senlen-lia.

II. Conclusio\ Dicendum tamen est, glorificationem, seu æternam beatitudinem electorum esse effectum prædestinationis. Ita Paulus ad Rom. 8 : *Quos autem prxdcstinavil, hos el vocavit, quos vocavit, hos el justificavit, quos autem justificavit, illos et glorificavit.* Ubi ut constat adducit effectus prædeslinationis, et inter ipsos glorificationem enumerat. Probatur primo serfptor. Ad Rom. H.

Et licet aliqui ex Patribus legant : *illos el magnificavit* loco illius particula? *illos el glorificavit:* el explicent illud de glorificatione, et magnificatione in hac vita per famam, et bonum nomen, vel per charismata. et dona divina data ad operandum, ut Chrysostornus cap. 8 ad Rom. homil. 15, Theuphylactus, et Theodorctus : nihilominus Vulgata correcta legit : *illos el glorificavit.* Elverbum huc de glorificatione per æternam beatiiu linein explicant August. lib. de Prædèstinat. Sanctorum cap. Chn- FOSt. T«eo- pby(. ret.

17 et de Correctione et gratia cap. 9 et in expositione Psalm. 150 et sermone 17 de VerbisAposu, Anselmus, etOrigenes ad Mpul ℍ Fauli, Fulgentius lib. 1 ad Monimum cap. 11 ; D. Thom. ad hæc verba Pauli lect. 6 sic : *Unde tertio ponit magnificationem, cum subdit, hos el magnificabit. El hoc dupliciter scilicet uno quidem modo per profectum virtutis et gratia:. Alio autem modo per exaltationem gloriæ. Ponit autem præleritum pro futuro, si intelligatur de magnificatione gloriæ, vel propter certitudinem futuri, vel quia quod in quibusdam est futurum, in aliis est completum.*

Et mento sane verbum illud *magnificari!,* de exaltatione gloriæsive bealitudinis inielligitur. siquidem exaltatio per charismatum dona in vocatione et justificatione, quas Apostolus prius enumeraverat, invenitur. et exaltatio per bonum nomen, et bonam famam in hac vita non est communis omnibus prædestinatis ; bene tamen exaltatio gloriæ. sive bealitudinis æternæ : cum tamen effectus, quos ibi numerat, sint communes omnibus prédestinais, ul ex modo loquendi Apostoli constat. Et propterea numerat etiamjustificationem, el vocationem : quia omnes praedestinati justificantur, et omnes illi vocantur, sive per se, et immediate, ut adulti, sive mediate, et ratione aliorum, quatenus parentibus v. g. Deus inspirat, ut puerum ante adultam ætalem baptizent, qui tamen ante eamdem ælatem e vita discessurus est.

Idem etiam docuit Paulus ad Ephes. 1 : *elegii nos* in *ipso ante mundi constitutionem, ul essemus sancli et immaculati in conspectu ejus.* Quæ verba sic explicat D. Thom. lect. 1 : *Sancti inquam in conspectu ejus, idest, interius in corde : ubi ipse solus conspicit; vel in conspectu ejus ul eum irupiciamus ; quia visio est lota merces secundum August.*

Idem etiam docuit Angelicus Doctor in hoc articulo : *Est autem execulio prædestinationis vocatio, el magnificatio secundum illud Apostoli ad Romanos 8 : Quos prædestinavit, hos el vocavit, el quos vocavit, hos et magnificabit.* El articul. sequenti in solutione ad 2 his verbis : *Jrædestinalio est causa, el ejus quod expectalur in futura vita aprxdestinalis, scilicet gloriæ, et ejus quod percipitur in præsenti, scilicet grati*.* De Veritate quæstion. 6 artic. 6 et a1 4 et alibi sæpe. Ac tandem hoc ipsum tuentur valde communiter Theologi, et propterea super vacaneum esset singulos recensere.

Ratio fundamentalis nostræ assertionis desumitur ex iis, quæ ex D. Thom. diepal. 2 numero 19 hujus tract, diximus, potest que ad hanc formam reduci. Quoniam prædestinalio est efficax ordinatio mediorum, quibus efficaciter, et infaUibiliter prædeilinatus transmittitur in Gnom vitæ æternæ, ut ibidem ostendimus : ergo non solum prædicta media, sed etiam linis ipse, nempe vita æterna, erunt effectusprædestinationis. Consequentia patet. Quoniam quoi est causa mediorum efficaciam, eL infaUibiliter inferentium finem, quodque semper, et incessanter dirigit, et ordinat efficaciter talia media in ordine ad finem intentum, ut in prædestinatione contingit, non potest non etiam esse causa finis efficaciter illati ex illis.

Confirmatur, el explicatur. Nam licet sanitas infirmi causetur mediis medicamentis, quæ illi applicantur; nihilominus quia ipse habitus medicinae dirigit in ordine ad hanc applicationem, ideo etiam ipse est causa sanitatis infirmi : ergo polion ratione prædestinatio, quæ semper influit, semperque dirigit in ordine ad media efficacia et infaUibiliter inerentia beatitudinem, erit etiam causa ipsius beatitudinis : et per consequens ita erit effectas illius.

§ IV.

Respondetur argumentis Durandi.

Ad primum respondet Suarez, quod licet vita æterna sit linis respectu prædestinau; nihilominus habet rationem medii respectu manifestationis divinorum attributorum, seu gloriæ Dei, et ita potest prædestinalio circa ill im versari. Sed hæc solutio non omnino placet. Quia in præsenti loquimur de prædestinatione, et providentia secundum quod versantur circa media in ordine ad æternam vitam adipiscendam : at in comparatione ad prædestinationem hoc modo consideratam, vita æterna non babet rationem medii, sed linis. Unde quod alias respectu alterius coordinationis habeat rationem medii, non videtur multum referre ad hoc ut propter hanc rationem cadat sub prædestinatione, et sit effectus illius.

Unie ad argumentum distinguendam est antecedens : *Non vero circa* /inrm, immediate. concedendum est : mediate, negari debet. Nam hoc ipso (ut nuper dicebamus quoi prædestinatio sit causa efficax, modo

modo explicato, mediorum infaUibiliter inferentium bfalltudinem, debet mediantibus illis esse causa ejusdem bealitudinis. Per quod etiam ad secundum patet distinguendum esse consequens : *Non erit praeparatio* ipùu *bealitudinis,* immediate concedenda esi consequentia : mediale, neganda est.

Quare cum communiter dicitur providentiam et prædestinationem versari circa media. nun vero circa finem, debet intelligi de line prout est causa finalis, seu prout esi in intentione, nam hoc modo præsupponitur ad ipsam prædestinationem; non vero de eodem in exeeutione, et ut est effectus mediorum efficacium, quibus acquiritur. Nam si hoc modo consideretur, debet prædestinatio versari circa illum, et esse causa ipsius, hoc ipso quod sit causa prædætorum mediorum.

Ad tertium concedendum est antecedens, et distinguendum consequens primæ consequential : *Beatitudo suppqpitur futura anlecedenter ad prædestinationem* futurilione adæquata, et completa, neganda est consequentia : futuritione inadæquata, incompleta, et radicali, concedenda est. Et deinde neganda erit secunda consequentia. Ad cujus probationem patet ex modo dictis.

Ad quartam concedendum est antecedens, si intelligatur de divina essentia, aut unione ejus cum intellectu beati, ut praecise. se tenet ex pane Dei et in recto praecise considerata : negandum vero, si intelligatur de eadem unione adæquate sumpta. Um secundum id, quod dicit in recto, quam secundum id quod dicit in obliquo, aut seeundum quod se tenet ex parte intellectus beati, et quoad id quod in recto secundum hanc rationem dicit. Nam hæc unio, ul se l*net ex parte Dei, et in recto præcise sumpta, tantum dicit ipsam divinam essentiam per modum formæ intelligîbilis ita pure, ut sit sua intellig bilitas : at vero ut se tenet ex parte intellectus beati dicit in recto ipsum intellectum perfusum lumine gloriæ. connotando divinam essentiam, ut habet rationem formæ intelligibilis. Constat autem quod licet divina essentia secundum se nequeat esse effectus prædeslinalionis. bene tamen ejus connotatum, ac proinde et conjunctum ipsum, quod ex ea in recto, et ex illo connotato coalescit. Sicut licet persona Filii non possit esse effectus voluntatis incarnandi ; bene tamen conjunctum illud, quod ex ipsa, et ex humanitate in obliquo consurgit.

Unde etiam satis constat intellectum perfusum lumine gloriæ connotante tamen divinam essentiam posse cadere sub prædestinationo, ct esse effectum illius. Et ad probaiionem in contrarium dicendum est, non esse necessarium ad effectum prædestinationis, quod sit bonum pnedestmati ordinatum ad illum ut ad finem *cujus gratia;* sed salis est quod concupiscatur illi tanquam finis ipsius, habens esse ex vi ejusdem prædeslinalionis, quoties bonum concupitum est adeo supereminentis rationis, ut non possit ordinari ad aliud, sed potius sit bonum illi, quia ordinat ipsum ad se, ut ad finem *cujus gratia.* Videantur ea, quæ in hoc tractatu disput. 1 numero 44 et 45 diximus.

DUBIUM II.

Ulrum omnis justificatio electorum sil effectus prædestinationis eorumdem?

Consulto in titulo addita est particula illa : *Omnis justificatio electorum*, ut innuatur de quanam eorum justificatione possit in dubium verti, an sit prædestinationis effectus? Nam in primis certum est, justificationem electorum non interruptam, quæ mediante dono perseverantiae continuatur usque ad finem vitæ, esse effectum prædestinationis eorum. Tum quia prædicta justificatio non est communis reprobis cum electis, sed solum propria electorum : constat autem dona illa gratiæ, quæ sunt propria electorum, esse effectus illius providentiæ peculiaris, qua Deus de ipsis providet, scilicet prædestinationis.

Tum etiam : quia juxta Paulum ad Romanos 8 justificatio est effectus prædestinationis electorum : et ideo dixit : *Quos prædestinavil, hos el vocavit, el quos vocavit, hos ct justificavit.* Certum est autem justificationem, quæ hic a Paulo assignatur ut effectus prædestinationis, esse ad minus eam, quæ confertur electis, et non interrumpitur per peccatum a prima sui infusione usque ad finem vitæ. Tum deniqhe : quia hæc justificatio cum effectu conducit ad consecutionem vitæ æternæ, et nequit dari talis consecutio, quin præcedat justificatio durans mediante dono perseveranti®, usque ad vitæ finem.

Deinde certum esi, ut constabi: ex iis, quæ in tractat, de Pœnitentia dicemus, quod gratia, seu justificatio electorum interrupta per peccatum, est effectue prædestinationis eorumdem, quatenus restituta,

et reparata per pœnitentiam : siquidem gratia ista ut sic reparata, cum effectu conducit ad consecutionem vitæ æternæ : et ita gratia ista, et menta per peccatum interrupta, debent, quatenus sunt reparata, esse effectus pradestinanonis.

ıiXπΓ wi' solum restat difficultas de prædicta gratia, seu justificatione electorum interrupta, an sit effectus prædestinationis eorum, non solum quatenus reparata, et reviviscens, sed etiam secundum suam substantiam, et secundum quod primo producta est? Nam si gratia, et justificatio electorum sic sumpta, est etiam effectus prædestinationis, consequens erit, ut intuenti patebit, quod omnis justificatio electorum, sit effectus prædestinationis eorum ; secus vero si prædicta justificatio sic ac cepia, non fuerit effectus prædestinationis ipsorum.

Sententia Vasque:.

18. Pargu-m neatuQ sententia Beptivi. Vazquez in præsenti, dîsput. 93 sentit, justificationem electorum interruptam per peccatum, non esse effectum prædestinatiônis secun(ium suam substantiam , et ut primo concessa est; atque adeo non omnem justificationem electorum sortiri rationem effectus prædestinationis. Probatur primo. Nam prima gratia collata Adamo, et interrup'.a per peccaium, non fuit effectus prædestinationis i, sius secundum substantiam considerata. Pt ut primo est ei concessa : ergo nec etiam aliæ justificationes aliorum electorum per peccatum interruptae, habebunt secundum suam substantiam, et ut primo concessæ rationem effectus prædestinationis. Consequentia videtur legitima ex paritato rationis.

Antecedens autem probatur. Quoniam prædestinatiô Adami subsecuta est ad decretam tribuendi illi gratiam in siatu innocentiæ : ex eo quod prædicta prædestinatiô fuit ex meritis Christi, et effectus prædestinationis illius, ut 3 p. q. 1 art. 3 docent communiter cum D. Thom. ejus discipuli, et nos ibidem, Deo dante, ostendemus : et prædestinatiô Christi fu»t post decretum tribuendi gratiam Adamo in statu innocentia? : quia non fuit nisi post provisionem peccati originalis, et depenlitionis prædicta· gra*iæ : ergo talis gratia non potuit esse effectus prædestinationis Adami, siquidem effectus prædestinationis non debent prœire, sed potius subsequi ad illam.

Confirmatur. Quoniam lam gratia A lami in statu innocentia?, quam gratia justificans aliorum electorum per peccatum inter* ruptæ, secundum suam substantiam, etui primo concessa? non conducunt cum effectu in ordine ad consecutionem beatitudinw : ergo non erunt secundum istam rationem affectus predestinationis. Consequentia patet ex dictis dub. præce lenti. Antecedens autem constat. Quoniam gratia illa non redit eadem numero per pœnitenliam» sei alia æquivalens, ut communiter docent Theologi : et ita hac sola ratione dicitor per pœnitentiam reparari, el restitui : ergo prædicta gratia secundum suam substantiam, et ut primo concessa est, non conducit cum effectu ad æternam beaütudinem electorum : siquidem secundum istam rationem denotat illammet numero gratiam, quæ antea eis concessa fuerat, et per peccatum deperdita est, et sic sumpta nunquam redit : ac proinde nunquam cum effectu conducet ad æternam vitam. »

Secundo. Nam ad rationem effectus prædestinationis desideratur quod continuetur cum aliis effectibus ejusdem pr®destinationis : sei gratia seu justificatio per peccatum interrupta, non haiet secundum suam substantiam sic continuari : ergo non erit prædestinationis effectus. Consequentia ex utraque promissa videtur perspicua. Major autem etiam liquet ex loco citato ex Paulo ad Romanos 8 ; *Qmi prxdestinavit. hot et vocavit. el quos vocavit, hos et justificavit, et quos justificavit, illos el glorificant,* ex vi cujus modi loquehdi satis indicavit quomodo prædicti effectus prædestinationis debeant esse inter se connexi, et continuati. U

Sl

Minor vero etiam videtur certa. Quoniam gratia illa interrupta, et secandum suam substantiam considerata, nec continuatur in se ipsa, nec in intentione Dei cum aliis effectibus. Non quidem in se, quoniam ponitur interrupta : effectus autem prædestinationis, qui prout est in se continuatur cum cæteris effectibus ejusdem, non debet in se interrumpi, ac proinde nec discontinuari ab aliis. Neque etiam prædicta gratia in se interrupta, continuatur cum aliis effectibus, verbi gratia, cum pœnitenlia, in intentione Dei : siquidem Deus non permittit peccatum ex intentione vivificandi, et reparandi prædictam gratiam : alioqui necessario deberet velle peccatum, quod

quod est materia omnino necessaria ad talexn vivificationem et reparationem. At talis gratia solum potest secundum suam substantiam continuari in intentione Dei cum aliis effectibus prædestinationis, ex eo quod Deus permitteret peccatum interrumpens eam ex intentione reparationis ipsius : quandoquidem si non permitteret peccatum, et interruptionem gratiæ ex tali intentione, tunc sicut in illo signo permissionis, et interruptionis, non haberet voluntatem et intentionem illam reparandi, ita nec intentionem continuationis ipsius cum aliis operibus bonis, quæ solum mediante hac reparatione inveniri potest.

11. Tetra. Tertio. Prima productio gratiæ sanctificantis, et restitutio illius sunt volitæ a Deo diversis actibus : ergo ex vi illius actus, quo est volita prima productio illius, nequit conducere cum effectu ad consecutionem vitæ æternæ : ergo talis productio nequit esso effectus prædestinationis, sed solum instauratio illius. Hæc secunda consequentia ex priori, et ex jam dictis constat. Prima vero ex antecedenti. Quia prædicta grana non conducit cum effectu ad gloriam nisi restaurata : ergo si semel voluntas dandi, et restaurandi sunt distinct®, consequens erit, ut ex vi actus quo est volita prima productio ipsius, nequeat cum effectu conducere ad gloriam. Antecedens autem etiam constat. Quoniam voluntas primo producendi illam præcessit visionem peccati : voluntas vero restituendi, aut restaurandi ipsam, fuit post visionem peccati : at una et eadem voluntas nequit antecedere, et subsequi ad provisionem peccati, ut ex terminis ipsis constare videtur : ergo, etc.

Croir-UUf. Confirmatur. Quoniam gratia electorum interrupta per peccatum, est communis ipsis, el reprobis tam secundum se, quam quoad voluntatem, ex qua proficiscitur : ergo non erit effectus prædestinationis. Consequentia est aperta. Quoniam effectus prædestinationis, est effectus providentiæ Dei specialis, quæ est ipsa prædestinatiô, et ila debet esse specialis respectu electorum, et proficisci ex speciali voluntate Dei. Antecedens autem quoad primam partem videtur certum : quandoquidem plures ex reprobis multoties fuerint justificati, quamvis justificatio eorum fuerit interrupta. Quoad secundam vero partem probatur. Quia effectus communis electis cum reprobis non videtur procedere ex speciali causa, el volitione divina erga illos potius, quam erga reprobos, nt ita effectue proportionentur suis causis, et causæ sais effectibus.

§ π.

Commune Theologorum placilum.

Condo-<10. Probator pnmo ex Scripton. Dicendum tamen est, gratiam sanctificantem electorum interruptam, etiam secundum suam substantiam, et ut primo fuit eis collata consideratam habere rationem effectus prædestinationis ipsorum : ac proinde omnem justificationem eorumdem esse effectum prodictæ prædestinationis. Assertionem hanc satis innuit Paulus loco citato ad Roman. 8, dum absolute, et absnom. 8. que ulla exceptione inquit, justificationem esse prædestinationis effectum, et ideo Patres universaliter hæc verba Pauli intelligunt. Unde D. Thom. explicans illa lect. 6 D.Thoa. et numerans cum eo effectus praedestinationis, inquit : *Unde secundo ponit justificationem, cum dicit (quos vocavit, hos et justificavit) scilicet gratiam infundendo, hxc autem justificatio, etsi in aliquibus frustretur, quia non perseverant usque in finem, in prxdalinatis tamen nunquam frustratur.* Si autem justificatio secundum suam substantiam, et ut primo collata, non essei effectus prædestinationis, tunc talis justificatio secundum istam rationem frustraretur : siquidem ea sola non frustrantur in ordine ad aliquem finem efficaciter intentum a Deo, quæ procedunt ex intentione efficaci ejusdem.

Idem etiam docuit sanctus Doctor in eadem lect. prope medium, dum inquit : *Sub prédestinations cadit omne beneficium salutare, quod est homini ab xterno divinitus prxparatum. Unde eadem ratione omnia beneficia, qux nobis confert ex tempore, prxparavit nobis ab sterno.* Quare cum gratia electorum secundum suam substantiam, et ut primo eis concessa, sil beneficium salutare Dei, oportet ut hæc cadat in ipsis sub prædestinatione, ac proinde sit effectus illius. Et hoc ipsum docuit, tum in hoc ari. necnon art. 5 et 6 hujus quaestionis. Tum q. 6 de Veritate ari. 6 ad 4 dum absque ulla limitatione asserit justificationem eleclorum esse effecium prædestinationis. Tum etiam 3 p. q. 89 art. 5 ut cx statim dicendis magis constabit. Et ila sancium Doctorem communiter sequuntur Theologi Cajetan., Bannez, Nazarius, Gonzalez in præsenti, Machin, disp. 47 sect. I, Cornejo in hoc articulo dubio 8, Estius in 1 distinct. 40, § 7, Theodorus disp. 6 de pro-

Scc^e° D.Thom. et alils Thec-logî5.

Cijcbn. Banner N«>r. Gonulrx Michin. Cornejo' 5.*^*

don

Moüm. videntia q. 5 num. 218, Molina art. 5 dts-
Snra. put. I, Suarez lib. 3 de Praedestinatione
Vikniw. capit. 4 et sequentibus, Valentia in præ-
Arrohal. senti, puncto 3, Arrubal disp. 83 num. 3,
Iknce. Herice tract, de Prædeslinat. disp. 30 cap.
Viilegoj. 4, Villegas in suo lib. controversiarum con-
sentes. troversia 15 disp. I cap. I referens Scotum,
Ateas. Alensem, Bonavent., aliique quamplures.
A Boπιτ.
Rilio * Ratio autem fundamentalis hujus asser-
pro tionis desumitur ex D. Thom. locis citatis,
M-rrtw- quæ potest sub hac forma proponi. Nam
gratte electorum interrupts;, secundum
suam substantiam, et ut primo eis con-
cessæ, conveniunt tres conditiones deside-
rate ad effectum prædestinationis, nimirum
quod sil a Deo, quod cum effectu conducat
ad consecutionem ætemæ vite, et quod
procedat ex voluntate efficaci dandi glo-
riam : ergo erit effectus prædestinationis
illorum : ac proinde omnis justificatio elec-
torum erit effectus prædictæ prædesiinatio-
nis. Hæc secunda consequentia patet ex
priori, ut constat ex iis, quæ in explicatione
tituli num. 17 diximus. Prior vero ex an-
tecedenti.

Proba- Antecedens autem quoad priorem par-
tur tem, quod praedicta justificatio sit a Deo.
aoiece- non indiget probatione. Quoad secundam
rfen» vero, nimirum quod cum effectu conducat
quoad ad æternam beatitudinem. etiam constat.
<eauh Tum quia ut optime explicuit D. Thom.
dam. D.Tbom. loco citato ex 3 p. gratia secundum suam
substantiam, et ut primo concessa electis,
dedit illis jus ad gloriam re ipsa conse-
quendam ; et tale jus non amittitur per
peccatum, sed semper manet in divina ac-
ceptatione; quamvis per prædictum pecca-
tum sit impeditum , ne actu , et cum
effectu ex vi illius acquiratur æterna beati-
tudo : et ideo cum tollitur peccatum, tunc
hæc ablatio tantum fc habet per molum
removentis prohibens, non vero per modum
tribuentis gratia» primo concessa?, quod cum
effectu conducat ad æternam beatitudinem :
ergo quod de facto causet gloriam, et cum
effectu conducat ad illam, provenit ex nova
reparatione per poenitentiam, præcise ut ex
removente prohibens, et ex ipsa gratia se-
cundum suam substantiam, et ut primo
concessa, tanquam ex causa per se : et per
consequens ip.-a sic considerata conducet
cum effectu ad æternam beatitudinem.

91. Tum etiam : quia quantitas gloriæ, et in-
crementum illius non solum datur juxta
quantitatem, et incrementum reparationis,
sed etiam secundum quantitatem grati®
primo concessæ, et secundum suam sub-
stantiam considerate : et ideo si gratia ut
primo concessa, habuit intensionem ut sex;
ct reparatio, ac poenitentia fuit ut septem,
tunc quantitas gloriæ ci correspondras,
non solum erit ul septem, sed utterdecim:
ergo signum est quod gratia illa, ut primo
concessa, et secundum suam substantiam
quam tunc habuit, cum effectu conducit ad
æternam vitam. I

Quoad tertiam vero partem, scilicet, quod D
graiia electorum, modo dicto considerata,
proveniat ex efficaci intentione dandi illis
gloriam palet ex secunda parte ejus lem an-
tecedentis. Quia omne bonum quod de
facto, et cum effectu conducit ad æternam
beatitudinem electorum, provenit, quate-
nus ad illam conducit, ex efficaci intentione
dandi illis gloriam : quandoquidem agens
intellectuale, quod non operatur a casa et
temere, sed ex consilio, procedit ex inten-
tione finis ad exeeutionem mediorum, et
ejusdem linis per illa inedia, non vero ex
exeeutione mediorum ad intentionem finis.
Et ita sicut media aliqualiter conducentia
ad finem, debent procedere ex aliquali in-
tentione illius, sic media efficacia, el cam
effectu conducentia ad finem, et actu, ac
efficaciter inferentia illum, debent prove-
nire ex efficaci intentione ejusdem finis.

Confirmatur, el explicatur hæc ratio, et
simul occurritur cuidam objectioni, et in- UtT
stanti® a Vazquez in sui favorem adductæ. nà,
Nam ideo graiia Adamo in statu innocen- a
tiæ collata, et per peccatum interrupta,
non fuit, ul concessa in illo statu, effectus tl»
prædestinationis ipsius, quoniam licet fue- ûasr-
rit a Deo. nihilominus ut primo concessa, tr.
non conduxit cum effectu ad æternam bea-
tiiudinem, neque onum habuit ex efficaci
voluntate tribuendi Adamo eamdem beati-
tudinem : ergo cum gratia aliorum homi-
num electorum interrupta per pueeatum,
de qua in hoc dubio loquimur, conducat
cum effectu ad æternam beatitudinem eo-
rum, et fuerit e's prirno concessa ex inten-
tionelareiendi ipsisprædîctam beatitudinem.
consequens erit, ut sit effectus prædesünа-
tionis illorum. Consequentia videtur certa.

Antecedens autem probatur, et explica-
tur ex discrimine, quod intercedit inter
gratiam Adamo in statu innocenti® colla-
tam. per peccatumque interruptam, et in-
ter gratiam aliorum hominum electorum,
ut ante suum peccatum actuale eis tribu-
tam. Nam licet ex vi illius gratiæ statas
innocenti®, et antecedenter ad peccatum
habuerit Adamus jus ad gloriam, attamen
illa

illa gratia, ot illud jus ita fuere per peccatum extincta, ut prædicta gratia quantum orat ex so, nec non, et quantum erat ex vi voluntatis, qua primo concessa .est. nullum ultra jus dederit, sed omnino deperdita fuerit, nec in divina acceptatione in ordine ad æternam beatitudinem manserit. Et propterea quod postea instaurata, media pœnitentia, habuerit tribuere jus ad gloriam, processit ex ineritis Christi, quæ illi fuerunt applicata ex vi novæ voluntatis, et decreti redemptionis, non quidem ut a sola conditione, sive ut a re movento prohibens, sed ut a causa per se prædicti juris.

Cæterum in nobis, quibus a principio ante peccatum nostrum actuale concessa est gratia ex vi meritorum Christi Domini, IIIMS non sic res se habet, ut ex D. Thom. loco citato ex 3 p. dicebamus : sed gratia illa secundum suam substantiam, et ut primo concessa, quamvis per peccatum interrupta, tribuit prædestinato jus ad gloriam, pt manet in divina acceptatione in ordine ad æternam beatitudinem : et ita reparatio per poenitentiam non tribuit illi, quod det jus taliter, ut hoc proveniat a reparatione unquam a causa; sed solum ut a removente prohibens.

S. Adde pro majori probatione ejusdem antecedentis, esse etiam satis probabile, pira, quod graüa Adamo concessa in statu innocentiæ, non fuit postea restituta et reparata per poenitentiam ipsius : ac proinde merita Christi Domini non fuisse applicata in ordine ad hanc reparationem : et ita penitus fuisse etiam quoad jus ad gloriam extinrtam, nec in divina acceptatione mansisse. Et propterea mirum non est, quod prædicta gratia, per peccatum interrupta, non conduxerit de facto, et cum effectu, al hoc ut Adamus suam beatitudinem consequeretur, ac proinde quod non fuerit effectus prædestinationis ipsius.

Mi > Adde tandem non esse improbabile in V»I- via D. Thomæ, quod etiam gratia collata Adamo in statu innocentiæ ortum habuit ex intentione efficaci conferendi illi gloriam; atque adeo taliter habuit voluntatem permittendi ejus interruptionem per peccatum, ut simul habuerit voluntatem reparandi illam : secundum quem modum dicendi omnino corruit objectio Vazquezii : quia juxta illum asserendum est, etiam gratiam illam tunc primo collatam Adamo, fuisse prædestinationis ejus effectum ex meritis Christi, et ad ipsius gloriam ordinatum, atque adeo fuisse gratiam redemptivam. tribuissequo Adamo jus ad gloriam, quod quidem per peccatum non fuit extinctum; sed impeditum, co mo Io, quo de gratia interrupta aliorum hominum praedestinatorum diximus. Quomodo autem cohærero probabiliter possit gratiam illam status innocenti® fuisse redemptivam, et ex mentis Christi, et ad ipsius gloriam ordinatam, cum vera sententia D. Thom. quæ docet quod Christus non veniret Adamo non peccante, et quod decretum Incarnationis fuit post prævisionem peccati originalis, ex dicendis infra disp. 5 hujus tractatus, et latius in tract, de Incarnatione constabit.

Ratio autem fundamentalis a nobis pro Emio assertione adducta una cum sua confirma- v»qwx. tione est adeo efficax, ut ex ea facile corruant ea, quæ ad ejus solutionem Vazquez adducit, nimirum quod etsi admittatur, aliquibus ex electis volitam fuisse efficaciter suam beatitudinem antecedenter ad eorum merita, et vocationes efficaces, et quod ex illa voluntate eos peculiari providentia Deus vocaverit, nihilominus auxilia, merita, et justificationes peccato impedit® non possent ad peculiarem providentiam, sive praedestinationem pertinere, quamvis ex illa intentione efficaci dandi gloriam, ortum ducerent : ex eo quod dum impediuntur per peccatum, nequeunt continuari ex voluntate Dei cum aliis mediis, quæ postea conceduntur praedestinato post novam poenitentiam.

Ex ratione igitur facta, solutio ista facile corruit. Nam in primis ex illa patet Iπφα- non posse inter se cobærere, quæ in hac gnal-r solutione conjunguntur. Nam apertam re- primo. pugnantiam involvit, quod aliquod donum Dei procedat ex intentione efficaci ultimi finis, cum rffectuque conducat ad illum ; et nihilominus ex ipsamet intentione Dei non conjungatur cum aliis mediis ad consecutionem talis finis : ergo hoc ipso quod justificatio electorum quod suam substantiam, et ut primo concessa est, procedat ex intentione efficaci Dpi* dandi illis gloriam, et cum effectu conducat ad eam, debet ex eadem voluntate conjunei cum aliis mediis in ordine ad execulionem praedicti finis, et per consequens esse effectus prædestinationis. Consequentia est satis perspicua.

Antecedens autem probatur. Quia alioqui voluntas illa esset, et non esset efficax. Esset quidem, ut supponitur; non esset autem, tum quia voluntas, quæ non conjungit omnia media, quæ actu et cum

effectu conducunt ad aliquem finem, seu quæ de facto inferunt illum, non est voluntas efficax respectu talis finis, et mediorum, nec talia media procedunt ab ea ut a vo'untate efficaci illorum in ordine ad talem finem, nec ut a voluntate efficaci ejusdem finis. Tum et am : quia vel voluntas et intentio illa efficax dandi gloriam, ex qua procederet gratia illa interrupta, nt secundum suam substantiam, et ut primo concessa consideratur, habet per peccatum discontinuari, ita ut indigeat nova voluntate finis : vel hoc non habet? Si primum, ergo eo ipso non est voluntas efficax : siquidem voluntas efficax Dei erga aliquem finem, non indiget alia voluntate efficaci ejusdem finis, nec potest interrumpi, et cessare antequam acquiratur præ lictus finis. Si secundum, ergo per eam conjungentur, sive execution! mandabuntur omnia media cum effectu conducentia ad præiictum finem, et in eadem voluntate cuncta illa unientur in ordine ad illum.

„*8; mator .prior guiio. Confirmatur. Nam si prima infusio gra- U® primi parentis, seu gratiæ illius m statu innocentia», processisset ex intentione Dei efficaci tribuendi illi beatitudinem, non posset non esse effectus predestinationis ejus : quia quidquid procedit ex intentione efficaci alicujus finis, est effectus illius intentionis, necnon et illius providentia?, quæ specialiter connotât talem voluntatem; qualis est prædestinatio : ergo, etc.

impa- secundo Deinde falsum est, quod hoc ipso, quod gratia impediatur per peccatum, non possit voluntate Dei continuari cum aliis mediis in ordine ad executionem vit® æternæ. Nam contra hoc urget ratio facta. Tum quia gratia hæc interrupta, et jus ad gloriam , manent in divina acceptatione, Vaxqoez. quamvis maneant impedita, ut idem Vazq. torn. 2 in 1, 2 disp. 221 num. 33 fatetur : et ita ratione illius juris remanentis in divina acceptatione poterit cum aliis mediis uniri in ordine ad consecutionem gloriæ. Tum etiam : quia, ut modo dicebamus, hoc ipso quod pned cta gratia procedat ex voluntate efficaci dandi gloriam, ut ostendimus, non potest non una cum aliis mediis in illa voluntate conjungi. Tum deinde : quoniam hæc conjunctio mediorum necessario requisita in ordine ad consecutionem finis intenti, nempe vitæ æternæ, non potest esse alia, quam quod unumquodque ex illis mediis habeat suum peculiarem influxum in ordine ad consecutionem totius quantitatis gloriæ prædestinali : al hoc ipso quod illa gratia interrupta, manserit m divina acceptatione, et processerit ex voluntate efficaci dandi gloriam, non potest non habere suum specialem influxum fecundum suam substantiam, et ut primo concessa est, in ordine ad prædictam consecutionem gloriæ : ergo habebit unionem illam cum aliis mediis, quæ necessario requiritur. m m

Tum denique : quia, ut disp. 6 num. 20 s dicemus, voluntas Dei respectu permissionis peccati, et interruptionis grati® prædestinatorum procedit ex voluntate reparandi illam, et ideo in voluntate illa ·i permittendi, gratia ut primo concessa, infallibiliter conjungitur secum ut reparata, et cum aliis effectibus postea subsecutis: ac proinde ex defectu hujus unionis, nihil deerit quominus gratia interrupta, deqoa loquimur, sit secundum suam substantiam eflectus prædestinationis electorum, in quibus interrumpitur. Accedit, quod illa permissio peccari est propter bonum praedestinati, juxta illud Apostoli : *Diligentibus Deum* Bt^ t *omnia cooperantur in bonum :* ergo per illam nequit discontinuari voluntas perducendi illum in gloriam. '!

§ III. 1 1

Satisfit argumentis primæ sententiae. A. .

Ad primum patet ex dictis numero 25. m Ad confirmationem negandum est antece- AL dens. Ad probationem vero respondetur, non requiri ad effectura prædestinationis, ut persistat usque ad consecutionem gloriæ *ai* in sua propria entitale individual! : alioqui vocatio efficax nunquam interrupta, nec m» opera meritoria, per peccatum non impsdita, non essent effectus prædestinationis; sed sufficit ut permaneant in suo effectu, vel in suo æquivalenti, ut in casu confirmationis contingit. · 4|

Ad serundum constat ex dictis num. 28 M. et 29. Quomodo autem licet Deus velit permissionem peccati propter reparationem ώ. gratiæ cum majori fructu, nihilominus non oh id velit peccatum? constabit ex iis, quæ disp. 6 num. 20 et 28 dicemus. Adde, =n:a· quod ad hoc, ut gratia interrupta per peccatum, continuetur cum aliis effectibus prædesiinationîs, non est necesse, ul Deus velit permittere peccatum propter praedictam reparationem : sed satis esse, quod simul habeat voluntatem reparandi, ut intuenti constabit.

Ad

Ad tertium negandum est antecedens. .u ttrtxia. Quia cum gratia illa processerit ex voluntate efficaci dandi gloriam, oportet ul procedat ex voluntate, quæ simul sit voluntas dandi et reparandi eam in illis electis, in quibus pnr peccatum aliquando impeditur.

Sl Ktlr- dt»> Ad confirmationem negandum est antecedens. Quia gratia illa in oleclis habet peculiares effectus, quos non habet in reprobis : siquidem in illis cum offectu conducit ad vitam æternam, secus vero in istis.

DUBIUM III.

Quaenam vocationes electorum sint effectus prædestinationis eorum.

S. Postquam explicuimus, glorificationem, el justifirationem esse effectus prædestinationis, restat ut quoad hoc aliquid dicamus de vocatione, quæ etiam a Paulo inter effectus prædestinationis connumeratur, ut ex dictis constat.

Pro explicatione tituli aliqua praelibantur.

htaa Notandum est primo ex D. Thom. in l dist. 41 quæst. I art. 2 ad tertium, el ad Roman. 8 lect. 6 vocationem ordinis supernaturalis, de qua in præsenri dubio loquimur |de vocatione enim onlinis naturalis di.-put. 5 agemus) esse duplicem. Aliam quidem externam v. g. illam, quæ fit ore PnTtrtr 9. prædicatoris, de qua Proverbiorum 9 : *Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem.* Aliam vero interiorem, quæ nihil est aliud, quam quidam mentis instinctus, quo cor hominis movetur, aut excitatur a Deo, verbi gratia al assentiendum iis, quæ sunt fidei, vel virtutis, juxta iliud Isaiæ 41 : *Quis suscitavit ab oriente justum, el vocavit eum ul sequeretur se?* Utraque autem potest esse duplex. Nempe vel efficax, illa nimirum, cui respondet prædestinatus exercendo actum, ad quem per illam vocatur, ut actum fidei, si ad fidem excitetur, vel inefficax, ea scilicet, cui prædestinatus non consentit eliciendo actum, ad quem vocatur : de qua intelligitur illud Proverbio- ?rrterb. rum l : Vocavi, *et renuistis,* et Matth. 22 : i. Min. Vocari *ad nuptias venire noluerunt:* Et tandem tam vocatio efficax, quam inefficax potest interrumpi per peccatum lethale, vel non interrumpi per illud.

Secundo notandum est/certum esse vo- 34. Sfeun- cationem efficacem non interruptam per dam. peccatum usque ad finem vite (sive illa sit efficax ex se, sive aliunde, de quo in presenti propter sæpius dicta, non disputamus, et sive talis vocatio sit interna, (sive externa) esse effectum prædestinationis. Tum quia prædicta vocatio solum est propria electorum, non vero communis tam electis, quam reprobis. Tum etiam : quia, ut constat ex Paulo cap. 8 sæpius citato ad Roman, Boraxn. b. aliqua vocatio debet esse effectus praedestinationis electorum : non autem appa.et quæ alia vocatio sit aptior ad hoc, quam vocatio efficax sive interna, sive externa, et non interrupta per peccatum usque ad finem vite.

UndeD. Thom.ad Roman.8 lect. 6 expli- D.Thom. cans prædicta verba Pauli : *Quos autem praedestinavit, etc.,* sic inquit: *Ponit ea quo ex parte Spiritus Sancti divinitus consequuntur, el primo ponit vocationem, cum dicit : Quos praedestinavit hos et vocavit. Prædestinatio autem ejus irrita esse non potest, secundum illud Isais* 15 : *Juravit Dominus exercituum dicens : Si non ut putavi ita erit, el quomodo mente tractavi, sic eveniet. Primum autem in quo incipit prædestinatio impleri, est vocatio hominis. Quo quidem est duplex. Una exterior, quo fit ore praedicatoris. Alia vero interior, ct hoc vocatio necessaria est : quia cor nostrum non se ad Deum converteret, nisi Deus nos ad se traheret .* el etiam hæc *vocatio est rfficax in prædestinalis : quia hujusmodi vocationi assenliunt, Joan.* 6: Omnfs *qui audivit a Patre meo,* el *didicit, venit ad mc. Unde secundo ponit justificationem cum dicit : Quos vocavit, hos ct Justificavit.*

Tertio notandum est, certum esse juxta Tertium dicta dubio precedent! predictam vocatio- noSK? nem efficacem, etiamsi sit interrupta per peccatum esse effectum prædestinationis electorum. Unde Augustin, lib.de Correc- August, tione et gratia cap. 9 loquens de divo Petro sic inquit : *Quia didicit non de se ipso fidere diam hoc ei profuit in bonum, quia secundum propositum vocatus erat, ut nemo eum posset eripere de manu Christi cui datus erat.* Ubi ut vides, vocationem ante lapsum appellat vocationem secundum propositum, quæ secundum phrasin Augustini, idem est ac vocatio procedens ex proposito, seu prædestinationedivina ; cum tamen inter talem vocationem, et finem vite interceserit lapsus ejusdem D. Petri.

Quare tota difficultas hujus dubii in eo

PDnrtom consistit. an vocationes inefficaces electo-
d,^i,ü“rum, quibus ipsi resistunt, sint effectus prædestinationis eorumdem, sive illæ sint vocationes intern®, sive extern®? quia ultra prædictas vocationes efficaces internas, et externas, sive continuentur, sive interrumpantur per peccatum, nullæ aliæ vocationes praeter inefficaces restant. Cæterum quia si semel istæ continuai®, seu non interrupt® per peccatum lethale, sunt effectus praxesiinationis, etiam hoc habebunt, juxta jam dicta, etiamsi sint interrupta), propterea solum absolute discutiemus, an predict® vocationes sint in electis effectus prædestinationis eorum ?

§ H.

Adducitur prior opinio.

86 Prima sententia asserit, vocationes inefficaces, quibus proinde prædestinati resistunt, non esse effectum prædestinationis eorum : ac proinde solas vocationes efficaces praedestinatorum causari ab ipsorum
Vâzqoei prædeslinatione. Ila Vazq. ! p. disp. 93
Vakm i cop. 1, Valent, supra q. 19 disp. 2 q. 13
Mubin, puncto 3, Machin, disp. 48 sect. 1, Ville-
\iihps. jn guis controversiis controversia 15
Cornejo, disp. 1 cap. 2 et ex parte Cornejo in hoc
Primae art. disp. unica dub. 9. Probatur primo ex
uifnium August, de Prædestin. Sanet, cap. 16.
ex Aug. ubi inquit : Ικαι *utus przaeslinatos mullos filios suos, ut eos facial membra prædeslinati unici Filii : sed non ea vocatione, qua vocali sunt, qui noluerunt venire ad nuptias.* Ubi ut vides vocatio inefficax, cui homo resistit, quafis fuit illa, qua vocati fuerunt nolentes venire ad nuptias, non est vocatio, qua vocantur prædestinati : ac proinde non erit effectus prædestinationis eorum.

Et paulo post subjungit idem Aug. -.*Sciens esse quamdam certam vocationem rorum, qui secundum propositum vocali sunt, quos prxscwit,et praedestinavit conformes fieri imagini Filii sui.* Ubi innuit eam solam vocationem esse secundum propositum, seu quod in idem secundum phrasin August, redit) esse effectum prædestinationis : quæ est certa quædam vocatio electorum, ac proinde quæ est vocatio efficax : quia etiam secundum phrasin Aug. idem est. certa hæc vocatio, ac vocatio efficax Quare cum vocationes inefficaces non habeant rationem hujus cortæ vocationis, neque etiam habebunt esse effectus prædestinationis.

Confirmatur ex eodem August, lib. I ad Simplicîanum quæst. 2 lib. ! contra duas epistolas Pelagianorum cap. 10 et »-Fulgentio lib. t ad Monimum : ubi volwtty^ solam illam vocationem, quæ est ex proposito congrua, esse effectum prædestinationis : vocatio autem ex proposito congrui» „ est idem ac vocatio, cui homo non resistit: ac proinde vocationes inefficaces, quas mub toties repellimus, quaeque proinde non sunt congru®, non erunt prædestinationis effectus.

Secundo probatur ratione. Quoniam ut r aliquid sit effectus prædestinationis requiritur ut ex intentione gloriæ præparetur; nt* sed vocatio inefficax non præparalur ex intentione ad gloriam : ergo non erit effectua prædestinationis. Major cum consequentia salis constant. Minor vero probatur. Quia ex intentione efficaci finis nemo prudens præparat media, quæ non putat esse eflicacia ad obtentionem finis : at vocationes inefficaces, quibus homo resistit, ex cujosque resistentia muhoties peccat, non sunt efficaces in ordine ad consecutionem gloriæ intentæ, alioqui non inter vocationes ineflic ices, sed efficaces connumerandæ essent : ergo prædictæ vocationes non præparantur ex intentione gloriæ. I

Confirmatur. Nam ea quæ sunt commu- ca-
nia reprobis com prædestinalis, non sunt effectus prædestinationis eorum, ut communiter docent Theologi : sed vocationes inefficaces sunt communes reprobis cum prædestinatis : ergo tales vocationes in electis non erunt effectus prædestinationis eorum 7j

Tertio. Quia alias rueret tota essent'a, l et quidditas prædestinationis : siquidem hæc sita est in hoc, quod prædestinat o sit præscientia, et præparatio beneficiorum, quibus certissime liberantur quicumque liberantur. Sequela probatur. Quia vocationes inefficaces non sunt beneficia quibus certissime liberantur electi, quin potius per earum repulsam indisponuntur quantum est ex vi illius in ordine ad hanc salutem sive libertatem æternæ patriæ : ergo si dicte vocationes sunt effectus prædestinationis, ac proinde præparantur ab illa, ruet toU prædestinationis essentia. .#·

Quarto. Quia in prædestinatis alii debent esse effectus voluntatis antecedentis, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, el alii voluntatis consequentis, qua efficaciter vult, illos determinate salvari : sed si omnia auxilia sufficientia collata prædestinatis, essent ptfeclus prædestinationis, nullum haberet

haberet in illis effectum voluntas antecedens. qui non esset effectus voluntatis consequentis; siquidem effectus illius voluntatis antecedentis tantum sunt auxilia ineflicacia nd salutem : ergo, etc. Minor cum consequentia patent. Major vero videtur perspicua. Nam cum istæ duæ providentiæ, nimirum generalis, et specialis, quæ est prædestinatio, sint saltim ex parte objecti, et | effectus distinct©, et prædestinati cadant sub utraque, oportet ut diversi effectus eis in eodem prædesiinato correspondeant.

gm.

Ex mente Angelici Doc loris dubium resolvitur.

Dicendum tamen est, vocationes ineffica-
ces electorum esse effectus prædestinationis
Hta. illorum. Ita D. Thorn, in hoc art. ubi absolute. ct sineahqua restrictione affirmat,vocationem electorum esse effectum prædestinationis eorum. Idem etiam docuit S. Doct. loco citato ex epist ad Roman, lect. 6. ubi ut dubio pneced. diximus, docet omne beneficium prædestinatis collatum cadere | sub prædestinatione, ac proinde esse effectum illius. Et hoc ipsum sanctus Doctor art. 3 et 8 hujus quæstionis, ut ex staiim dicendis magis patebit. Et propterea illum
G-dn. sequuntur Cajet, art. 5 et 8 hujus q., Ripa
****. et Bannez in præsenti, Nazarius contro-
irieL versia unica, Gonzalez disp. 71 sect. 2, et alii quamplures ex junioribus Thomistis,
ton. Suarez etiam lib. 3 de prædestin. cap. 6
tanto. Granado tract. G de effectibus prædeslina-
Tkotor. tionisdisp. 3, Theodorusdisput. 6 de provid.
Etfxe.' **q. 5 n. 227, lierice tract. 3 disp/30 cap. 2,** et alii plures.

41. Ratio fundamentalis hujus assertionis desumitur ex D. Thom, in hoc art. quæ
IMJ- potest sub hac forma proponi. Nam inter
u- alia quæ habent rationem executionis præ· destinationis passive sumptæ, est vocatio Dei inefficax : ergo habebit rationem effectus prædestinationis. Consequentia constat ex iis quæ disp. præcedenti n. 22 diximus, nempe executionem prædestinationis active sumptam, esse actum immanentem Dei, virtualiter tantum transeuntem : atque adeo non correspondes in creaturis aliam executionem passivam, præterquam effectus ejusdem prædestinationis, prout recipiuntur in prædesiinato, tanquam aliquid dimanans ab eadem prædestinatione.

Antecedens autem probatur. Quoniam Deus mediis illis, tanquam vocationibus perlinentibus ad ordinem graiiæ redemptivæ, confert, ct exequilur ultimum præ lesünationia effectum, nempe gloriam. Tum quia pr&dictæ vocationes permodurn vocationum perlinentium ad ordinem gratiæ redemptivæ, ac proinde capacium cadendi sub prædestinatione, quæ modo, etdo facto est, sunt causa motiva, vel occasio efficaciter, et cum effoctuexcitandiprædestinaiumad majorem pænitentiam, vel gratiarum actionem, ut patet in Aug. qui lib. 5 confes. c. 14 Aαρ>ι. lib. 6 c. 11, lib. 8 c. 9 et alibi sæpe, recolens quos habuerat vocationes, et quomodo illis restitisset (quod quidem satis indicat illas fuisse inefficaces) excitatus est ad pænitentiam , humilitatem, et majorem gratitudinem erga Deum ratione quorum majorem gloriam a Deo acquisivit. Probitar antecedens primo.

Tum etiam : quia hoc ipso quod per mo- Secando
dum gratiæ redemptivæ cum effectu conducam modo dicto ad hos actus meritorios eliciendos, sunt collatæ propter eos in genere causæ finalis ; et ita mediis illis exequatur Deus id, quod intendit mediante sua prædestinatione, nimirum majorem gloriam pnedeslinati.

Tum denique : quia licet hujusmodi vocationes nun fuerint efficaces pro actu v. g. conversionis, in ordine ad quem immediate tribuuntur; nihilominus aliquo modo emolliunt cor prædestinati, et paulatim disponunt illud ut facilius cum auxilio efficaci convertatur. Sicut correctio et exhortatio, licet non semper convertant hominem praedestinatum, attamen disponunt illum ad conversionem. Et propterea Chrysoslomus homil. I de Lazaro in fine docet, fratrem peccantem sæpe esse corrigendum : quia correctio, quæ semel non sortitur effectum, sortietur illum sæpius repetita. Ac proinde mediis prodictis vocationibus Deus exequatur ultimum effectum prædestinationis, nimirum gloriam : et per consequens tales vocationes habebunt rationem execution!» passivæ, prædestinationis. 49. Citimo. Cbry- SOSt.

Patet hæc ultima consequentia. Quoniam Deus mediantibus quibusdam effectibus praedestinationis exequilur cum effectu, et efficaciter ultimum, et non aliter, nisi id quod con lucit ad illos sit causa omnium illorum, qualis est solus Christus Dominus, et ejus merita. Et ita sicut ultimus effectus habet rationem executionis ultimas et passiva?, prædestinationis, et non alii, ita priores effectus habebunt rationem exe-

culionis passive non ultimat® respeclu ejusdem praedestinationis.

•is. Confirmatur. Quoniam vocationes inefficaces re vera conducunt cum etlectu ad vitam æternam praedestinatorum, ut mo !o dicebamus, et procedunt ex intentione efficaci conferendi illis eamdem vitam : ergo erunt effectus praedestinationis. Consequentia non indiget probatione, nec antecedens quoad priorem panem. Quoad secundam vero suadetur ex illo Pauli ad Roman. 8 : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati runi sancti :* ubi (ut explicant plures Patres) illa [articula : *Iis qui secundum propositum vocali sunt sancti* (idest praedestinatis· in .sensu formali accipienda est : ila ut denotet quoi prædestinatis, quia praedestinati sunt, omnia cooperantur in bonum, idest. cooperantur illis in bonum vitæ æternæ . ac proinde omnia bona, et dona Dei illis collaia, proveniunt ex prædicto proposito prædestinationis. Quod quidem adeo verum est, ut ex hoc loco plures ex sanctis Patribus colligant, ut disp. 6 num. 1 ! dicemus , ipsam permissionem peccati in electis, esse effectum prædestinationis eorum; et oriri ex voluntate efficaci dandi illis gloriam. Si autem prædicta permissio cx hac voluntate orilur, potion jure id de donis gratiæ supernaturalis, quales sunt vocationes inefficaces, dicendum erit.

§IV.

Objectiones contra rationem assertionis.

Sed objicies primo contra rationem hanc, quod vocationes inefficaces non excitant ad hanc humilitatem, et gratiarum actionem efficaciter, et cum effectu ex vi sua : orgo non habebunt rationem exeeutionis passivæ, prædestinationis, siquidem exeeutio passiva prædestinationis debet cum effectu, et efficaciter conducere ex vi sua ad ultimum effectum prædestinationis, sive immediate, sive mediantibus aliis effectibus : ex eo quod sicut ex vi sua habet rationem exeeutionis passiva?, providentiæ infallibilis, nempe prædestinationis. ita debet infallibiliter ex vi sua. ac proinde efficaciter, et cura effectu conducere modo dicto al prædictum effectum.

Secundo objicies, ex vi hujus rationis non probari, vocationes inefficaces formaliter sumptas, esse effectus pnedestinatio- is : ergo, etc. Antecedens probatur. Tum quia in memoriam redacte non excitant *d pœnitontiam, nisi ut subsunt vocationi efficaci, quæ a Deo tribuitur in ordine ad illam : sic autem nun habent rationem vocationum inefficacium, sed potias saltim participative sunt efficaces. Tumebam; quia quatenus emolliunt, et disponunt cor in ordine ad faciliorem conversionem, mediante vucatione efficaci, non habent propter rationem modo dictam, quod sint inefficaces , sed potius sortiuntur efficaciter effectum emolliendi duritiam cordis.

Tertio objicies, moltoties posse contingere, vel quod prædestinalus nunquam in memoriam reducat, quod restiterit plaribos vocationibus inefficacibus, vel quod hac resistentia in memoriam reducia, non excitetur tunc, ne»: postea ex vi illius ad aliquem actum bonum. Et deinde aliqua vocatio inefficax potest ila leviter cor prædestinati tangere, et alias prædestinalus ipse ita esse aversus ab objecio in ordine ad quod inclinat, ut cor e us nullatenus per vocationem illam emolliatur. Et tandem potest etiam contingere, quo l aliqua vocatio inefficax deiur praedestinato in ordine ad aliquem actum eliciendum, respectu cujus illa dumtaxat vice a Deo per totum vite discursum invitetur; tunc autem sicut talis vocatio non repetitur, ita nec habebit paulatim emullire, et disponere cor præJesti-

Quarto objicies, non recte colligi ex eo quod vocationes inefficaces in memoriam reducte conducant cum effectu ad consecutionem vitæ æternæ, quod habeant rationem exeeutionis passivæ, prædestinationis, et per consequens quod sint effectus ejusdem prædestinationis. Hoc autem apparet exemplo alterius providentiæ, nempe domestic®. Xain licet versetur circa media, quibus comparantur necessaria ad victum, et vestitum familiæ, et ad hunc finem sæpe utatur arte aliqua, quæ cum effectu in ordine ad illum conducit ; nihilominus talis ars non e-t effectus praedicte providentiæ: pariter ergo licet praedestinatio utatur aliquando ea gratia non congrua m memoriam redacta in ordine ad linem prædestinaiionis, ila ut re vera conferat ad ipsum; non tamen ex hoc sit nece-sario esse effectum eiusdem prædestinationis.

Confirmatur. Nam si ratio facta probarei aliquid, etiam convinceret, vocationem inefficacem concessam Adamo in statu innoeentiæ esse effec um prædestinationis, ipsius, cujus oppositum communiter docent Thomiste

Thomiste. Sequela probatur. Quoniam postea in memoriam redacta, non est cur non excitaverit ipsum ad gratiarum actionem, et majorem humilitatem, sicut aliæ vocationes concessæ prædestinatis eos ad humilitatem majorem, graiiarumque actionem excitant : at propter hanc rationem vocationes inefficaces, spectantes ad ordinem grati® redomptivæ aliorum prædeslinaiorum sunt effectus predestinationis eorum : ergo idem dicendum erit de vocatione Adami concessa ipsi in statu innocenti®.

Ultimo contra confirmationem objicit Villegas, quo i plures ex Patribus docent in electis etiam peccata cooperari illis in bonum vite æternæ ; et nihilominus inde non colligitur, eos sentire, peccata esse effectus prædestinationis eorum, sive oriri ex voluntate efficaci dandi illis gloriam : ergo ex hoc quod Paulus dicat, omnia cooperari in bonum prædestinatis, non recte colligitur illum sentire omnia bona gratiæ, ac proinde etiam vocationes inefficaces oriri in electis ex voluntate efficaci dandi illis gloriam.

Consequentia ex paritate rationis videtur constare. Minor vero communiter admittitur a Theologis. Majorem probat Villegas br»t· testimonio divi Augustini ex lib. de Correctione et gratia cap. 6, ubi hæc verba haberi asserit : *Talibus Deus diligentibus eum omnia cooperantur in bonum, usque adeo prorsus omnia, ut etiam si qui eorum deviant, el exorbitant, etiam hoc ipsum cis faciat proficere in bonum : quia humiliores reddit, atque doctiores.* Cæterum verba hæc nequaquam in D. August, invenire potuimus : alia tamen valde similia, imo fere ITka. eadem habentur apud D.Thorn, ad Roman. 8 lect. 6, ubi ex glossa sic refert : *Usque adeo talibus Deus omnia cooperatur in bonum, ut si qui horum deviant, et exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum. Unde et in Psalm, dicitur : Cum ceciderit justus non collidetur, quoniam Dominus supponit manum suam.* Id ipsum docere iiiier ridetur author Soliloquiorum cap. 28 : *Prxdestinatis* (inquit) *omnia cooperantur in* leurt. *bonum, etiam ipsa peccata.* Et Bernard, in ènarratione Psal. 90 sermone 2 citans Paulum loco relato : *Nonne cooperatur nobis ille casus tn bonum, unde et humiliores efficimur, et cautiores?* Et sermone 23 in Cantica : *Timentibus Deum miro modo etiam mala cooperantur in bonum.*

Objectionibus contra rationem assertionis factis occurritur.

Ad primam ex his objectionibus distinguendum est antecedens : *ex* vi jua si cum præcisiono prædictæ vocationes inefficaces sumantur, transeat : si ut suburdinatæ alteri vocationi efficaci, et decreto praedestinationis, negandum est. Et deinde negari debet consequentia. Quia satis est, quod hoc posteriori modo sumpte habeant ex vi sua conducere efficaciter in ordine ad vitam æternam : quoniam non sunt exeeutiones prædestinationis ex vi sua, nisi ut modo dicto subordinatæ ; et satis est ad hoc ut quoad omnem substantiam suam sint effectus prædestinationis, quod sic subordinatæ conducant cum effectu in ordine ad prædictum finem. Sicut ad hoc ut vocatio exterior, et efficax habeat rationem effectus prædestinationis, quoad omnem suam substantiam considerata, sufficit, quod ex vi sua, ut subordinata tamen vocationi interiori, et efficaci, conducat cum effectu ad gloriam. 60. Solutio ad primam objectfo- oera.

Ad secundam objectionem distinguendum etiam est antecedens : et si intelligatur de effectu prædestinationis immediate tali, transeat : si vero intelligatur de effectu predestinationis mediato, seu mediante alia ratione in eo inventa causato, negetur. Et deinde neganda est consequentia. Quia nos solum volumus vocationes inefficaces etiam quoad earum substantiam, et quoad totum quod includunt boni, esse effectus predestinationis : quamvis earum substantia attingatur ab ea mediale, idest, quia attingitur alia ratio in eis inventa, scilicet quod conducant cum effectu, et modis dictis in ordine ad finem prædestinationis. Ad secun- dam. 1 i' »

Ad tertiam respondetur, quod licet in sensu diviso possit contingere, quod vocationes inefficaces nullatenus conducant cum effectu, aliquo ex modis dictis, ad æternam vitam; non tamen in sensu composito. Quia omne beneficium Dei in statu nature lapsæ collatum prædestinatis, confertur illis ex complacentia æternæ vitæ, quæ prius est illis volita, ut ex I). Thom. dicebamus, et innuit Paulus ad Roman. 8 : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt Sancti :* ut ibidem idem D. Thom. exponit. Et propterea debet aliquo mo Jo cum effectu ad vitam æternam conducere; vel quia in memoriam Ad crliaa Roman. d .TIm ù »

redacta excitat ad humilitatem, aut avi alium actum bonum : vel quia paulatim emollit cor praedestinati , ut explicatum est.

Ad quartam respondetur, multot les posse qiama. contingere, artem aliquam esse effectum providentiæ domestic©, adhuc secundum suam substantiam consideratam : ut si ex voluntate efficaci alendi familiam addiscatur. Et similiter non est dubium quin propter maximam eminentiam, ac proinde universalitatem divinæ praedestinationis, possint vocationes inefficaces electorum esse effectus praedestinationis eorum : imo et de facto sic contingit : ex eo quod Deus ita est circa illos affectus, ut quidquid illis confert, quod aliquo modo conducat ad eorum salutem, quodque sit ex meritis Christi, conferat ex intentione efficaci ejusdem salutis : ut ex Paulo, et D. Thom. dicebamus, et ex pluribus aliis Patribus disp. 5 num. 18 et 19 dicemus.

54. **Ad wofir-EJIIO-nrm qoanæ.** Ex quo ad confirmationem neganda est sequela. Et ad probationem dicendam est, quod cum ex sacra Scriptura, ut 3 p. q. 1 art. 3 dicemus, constet, Deum decrevisse nullum purum hominem praedestinare, nisi propter merita Christi Redempturis, ac proinde nonnisi media gratia redemptiva, inde est, ut solæ vocationes inefficaces, quæ pertinent ad gratiam redemptivam, sint effectus praedestinationis. Et ita in hac gratia bene valet, ut ex testimoniis Scriptura, et Patrum jam allatis, et infra addocendis constat, quod hoc ipso quod cum effectu conducat ad beatitudinem praedestinati. est effectus praedestinationis, et tributa ex vi voluntatis dandi eamdem beatitudinem : secus vero in aliis gratiis, et vocationibus, quæ non spectant ad gratiam redemptivam. Nam istæ secundum suam substantiam non sunt executioner praedestinationis: sed jam semel product© ex vi alterius providentiæ, ordinantur alia ordinatione, et ex ineritis Christi Domini, ad finem praedestinationis.

Unde ad formam probationis sequel© distinguenda est major : *Non est cur non excitaverit ipsum ad gratiarum actionem,* per modum gratiæ, et vocationi» redemptivæ, neganda est : per modum gratiæ utcumque, et non redempti væ, concedenda est. El deinde eodem proportionali modo distinguenda est minor, et neganda consequentia. Et propterea ultra lres illas conditiones , indist.ensabililer requisitas ad effectus prædeslinationis, assignatur alia quarta, nimirum quod res illa, quæ dicitor esse effectus praedestinationis, sit ex meritis Christi : quamvis nos eam inter conditiones, in omni eventu indispemabiles ad effectum prædeslinationis, non enumeravimus, licet eam de facto, et ex vi beneplaciti divinæ voluntatis requiri dixerimus. Adde : posse etiam in via D. Thom. nun improbabiliter concedi sequelam hujus confirmationis, ul num. 26 jam tetigimus. Xl;-

Ad ultimam patet ex dictis, quod et si concedatur major et minor, debet negari consequentia. Quia peccata formaliter sumpta, uon sunt effectus Dei : et ita quamvis alias occasionaliter conducant ad finem vine æternæ, nequeunt esse effectus praedestinationis, neque oriri ex voluntate efficaci dandi gloriam. Bene tamen verum esi, quod hoc ipso quod ad æternam vitam occasionaliter conducerent, si possent habere rationem boni modo dicto, et esse a Deo sicut vocationes inefficaces, etiam essent effectus prædeslinationis sicut illæ, et orirentur a voluntate efficaci dandi gloriam.

Diluuntur argumenta primæ senlenlix initio adducta.

Ad primum ex duplici illo testimonio D. August, petilum respondetur, sanctum Doctoraux solum intendere, constituerez discrimen inter vocationes efficaces, qui- bus vocantur electi, quæque per se snnt effectus prafestinationis eorum; et inter vocationes inefficaces reproborum, quos nomine eorum, qui vocati noluerunt venire ad nuptias, significat : non autem negat, quin vocationes inefficaces electorum sint euam effectus praedestinationis eorum, et oriantur ex divino proposito perducendi illos in vitam æternam. Quia etiam ista cum dependentia tamen ab altera vocatione efficaci, conducunt (ut jam diximus) cum effectu ad praedestinationem : et ideo tribuuntur electis, ut v. g. inde excitentur ad humilitatem, vel ad gratiarum actionem, ac tandem vitam æternam consequantur. JU pzia ?^ ;ta ^ ^ 2

Secundo respondetur, Augustinum loqui de omnibus vocationibus etiam ineffica- cibus electorum, contraponendo illas cum quibusvis vocationibus eorum, qui noluerunt venire al nuptias, seu reproborum, quatenus istæ non sunt vocationes provenientes A2i

monies ex proposito Dei praedestinantis illos, secus vero ill©, etiamsi sint inefficaces in ordine ad activo causandum actum illum, ad quem immediato inclinant : eo quod omnes illæ ox alio capite cum effectu conducunt ad vitam æternam praedestinatorum, aliæ vero non sic conducunt, ad hoc ut reprobi salventur. Et propterea, adhuc secundum phrasin Augustini vocaliooes illæ, ut proveniunt ex prædicto proposito, et ex illo sunt (modo dicto) efficaces ad conducendum cum effectu ad vitam æternam, nomine certæ vocationis Dei insigniuntur.

r H otoi· Per quod etiam ad confirmationem patet, Nam August, et alii Patres per vocationem ex proposito congruam, intelligunt vocarai' lionem, quæ oritur ex praedestinatione, et proposito beatificandi hominem, cui datur : i<u. ul ipse August. lib. in epist. ad Romanos num. 55 se explicat : et ita sub ea claudi- tur vocatio inefficax electorum, ut dictum est. Nec refert quod ei resistat cum primo confertur. Quia non datur ex proposito Dei efficaci, ut tunc ei consentiat; sed ut vel emolliat cor in ordine ad facilius consentiendum vocationibus efficacibus : vel ut suo tempore conducat cum effectu conjuncta alteri vocationi efficaci, ad hoc ut in memoriam reducta excitet ad humilitatem, vel gratiarum actionem, etc. ; hæc autem vel aliquid eorum semper conjungitur cum prædicta vocatione, quæ est inefficax in orfine ad actum, ad quem immediate ipsa ex se inclinat : et ita formaliter loquendo de ea quatenus est ex proposito Dei, nunquam ipsi resistitur. Quamvis cum hoc stet, ut ex dictis num. 51 palet, quod ipsa quoad suam substantiam, el quoad id inef licacitat s, quod habet, sit effectus praedestinationis, et oriatur ex divino proposito.

A. u m. Ad secundum concedenda est major, et neganda minor. Et ad probationem distinguenda est major : *Media quæ non pulal cise efficacia,* vel in ordine ad actum ad quem immediate inclinant, et respectu cujus habent virtutem effectivam, vel in ordine ad alium actum, aut effectum de ficto, et efficaciter conducentem in ordine id finem intentum, concedenda est : in ordine ad actum praecise ad quem immediate inclinant, et ad quem in genere causæ efficientis concurrunt, neganda est. Et eodem prupurtionali modo distinguenda est minor : et neganda consequentia. Quia vocationes inefficaces ex proposito Dei, et d-pendenter ab alia vocatione efficac: con- ducunt por modum objecti cogniti in ordine ad actum v. g. humilitatis : et si aliquando respectu alicujus praedestinati sic non concurrerint, influunt tamen efficaciter emolliendo cor ad hoc ul facilius aliis vocationibus efficacibus consentiat, ut dictum est.

Nec hinc lit, ut argumentum hoc intendebat, praedictas vocationes inefficaces non inter has, sed inter efficaces connumerandas esse. Quia ad id necessarium erat ut non per modum objecti, v. g. solummodo concurrerent, sed in genere cans© efficientis in ordine ad actum illum, ad quem immediate inclinant ut v. g. ad actum fidei, si sint vocationes ad fidem ; quia hoc ad rationem vocationis absolute, et simpliciter efficacis, et excludentis rationem vocationis inefficacis desideratur.

Г9. **Ad CODÜf-Bnrtn-nem secandi.** Ad confirmationem respondetur, quod licet vocationes inefficaces tribuantur, tam reprobis, quam electis ; attamen in electis habent aliquid speciale, ratione cujus cum effectu conducunt ad vitam æternam, et dantur er intentione effectus, ad quem conducunt in ordine ad consequendam eamdem vitam : et propterea etiam quoad id quod est in ipsis commune, sunt effectus prædeslinationis. Sicut licet tam reproba, quam electis tribuantur vocationes efficaces ad filem; nihilominus quia istæ habent aliquid in electis, quod non habent in reprobis, propterea in illis etiam quoad id, quod est uirisque commune, sunt effectus praedestinationis.

60. **Ad 1erdual.** Per quod etiam ad tertium salis constat negandam esse sequelam. Et ad probationem patet etiam ex dictis, quomodo licet vocatio inefficax non sit effectus praedestinationis ex eo quod repellitur, ita ut hoc sil ratio sub qua ex parte sua sit capax ad hoc ut divina prædestinatio sub sua propria formali ratione terminetur ad illum tanquam ad effectum ; nihilominus totum id, quod α nobis repellitur, seu cui non consentimus, nimirum tota substantia, et entitas vocationis inefficacis, est effectus pnedestinalionis. Quia totum hoc tribuitur ex intentione actus, v. g. humilitatis, ad quem postea in memoriam redmta deservit. quique ex intentione efficaci dandi gloriam, una cum prædicta vocatione inefficaci, per praedestinationem praeparatus ésL

61. **Ad qairiuoi.** Ad quartum neganda est major, si sensus illius sit, quod effectus, qui proveniunt a providentia generali, non oriantur quasi .inp?ra'îve a praedestinatione electo»uni.

Qua omnia dona Dei procedunt in electis ex providentia peculiari erga illos, scilicet ex præ festinatione : et non utcumque, sed ita ut illa voluntas antecedens, et inefficax. qua vult omnes homines salvos fieri, quodammodo , seu imperative procedat ex voluntate efficaci salvandi electos : et contra hoc non habet vim probatio majoris ibidem adducta. Nam ad hoc ut prædestinatio, et providentia generalis sint distinctæ ex parte effectuum, satis est. quod prædestinatio habeat aliquos effectus, ad quos non se extendit providentia geno ralis, ut concipitur a nobis sub expresso conceptu, et munere talis providentiæ; et quod si prædestinatio extenditur ad effectus providentiæ generalis, extendatur ad illos sub diversa formaliter ratione, nimirum quatenus cum effectu conducant a l finem intentum per eamdem prædestinationem. Sed de hoc iterum infra disp. 5 n. 35 et 37 sermo redibit.

DUBIUM IV.

Utrum actus supernaturales electorum, quatenus procedunt a libero eorum arbitrio, sint effectus prædestinationis ipsorum. Ubi etiam de aliis donis supernaturalibus, un sint effectus prædestinationis electorum agitur.

6^. Aninui-verrio· Consulto in titulo posita est particula illa : *Quatenus procedunt a libero eorum arbitrio :* nam de eisdem actibus sapernaturalibus ut procedunt a gratia non inquirimus» an sint effectus prædestinationis in electis? ex eo quod partem affirmantem ut certam supponimus : quandoquidem prædestinatio adultorum versatur circa media efficacia, per quæ adulti transmittuntur a Deo in vitam æternam; ac proinde prædicta media debent esse effectus prædestinationis eorum. Constat autem media efficacia, per quæ adulti in vitam æternam transmittuntur a Deo. esse actus supernaturales eorum prout a gratia procedunt. Quare tota controversia est de eisdem actibus prout procedunt a libero arbitrio, an in electis sint effectus prædestinationis eorum?

Placitum Motins.

M&lini Partem negantem tuetur Molina in praesenti, artic. 5 disp. t membro 10. Ubi licet asserat totam enlitatem actus euper-naturalis, esse effectum gratiæ et prædesfinationis; nihilominus libero arbitrio tribuit, quod per suam innatam virtutem influat proxime in actum supernaturalem, ita m illo actus quatenus præcise procedit ab illo, non sit effectus gratiæ aut praedestinationis, sed ipsius liberi arbitrii.

• Probatur primo. Nam quod actus supernatandis sit liber, et secundum hanc rationem sit capax laudis, virtutis, et honoris, Bβ?α non participat a gratia, sed a libero arbitrio : ergo ut sic consideratus, non erit effectus gratiæ, ac proinde nec praedestinationis. Antecedens videtur perspicuum. Quoniam gratia non habet rationem polentiæ libera, et indifferentis ad utrumlibet : sed est d-. terminata ad influendum in actum bonum supernaturalem, ita ut nequeat in actum oppositum iniiaere : ergo actus supernatandis non potest a gratia participare, quod sit liber : et per consequens, nec quod secundum hanc rationem sit capax laudis, virtutis et honoris. Prima vero consequentia ex antecedenti constat. Secunda autem ex priori etiam patet. Nam actus supernaturales, qui secundum aliquam rationem non sunt effectus gratiæ, nequeunt secundam eamdem esse effectus prædestinationis : siquidem prædestinatio nonnisi media gratia exequatur suos effectus supernaturales.

Secundo. Nam actus supernaturales at n
præcise dicant respectum ad liberum arbi- ta.
trium, et procedunt ab illo, non sunt a Deo : ergo secundum istam considerationem et præcisionem non sunt effectus praedestinationis electorum. Consequentia non indiget probatione. Nam effectus prædestinationis debet esse a Deo : siquidem Deus media sua præ festinatione illum causât. Antecedens autem probatur. Tum quia prædicti actus ut præcise procedunt a libero arbitrio, tantum procedunt ab illo. Nam secundum istam præcisionem excludunt Deum . sicut iili actus ut præcise sunt a gratia non sunt a libero arbitrio, sed ul sic excludunt illud : aboqui non considerarentur ut præcise sunt a gratia. Tum etiam : nam prædicti actus supernaturales pendent a Deo, et ab innata libertate arbitrii creati, ut a duabus partibus unius integræ causæ, seu ul a duabus causis partialibus, non quidem partialiiate effectus, sed partialitate causæ ; et propterea procedunt ab illis ut a duabus causis diversi ordinis : ergo qua ratione pendent ab innata libertate, et sunt ab illa, non pendent a Deo

a Deo : sicul qua ratione pendent et sunt a Deo, non sunt a libero arbitrio : alias tales actus non essent ab utroque uta duabus causis partialibus, sed ut ab una et eadem indivisibili causa.

/I Nec refert si dixeris, actum supernatu° lûlem, adhuc prout procedit a libero arbi- trio, procedere etiam a gratia, et a Deo : I quit gratia non solum cooperatur cum li- I boro arbitrio ; sed etiam movet, et elevat illud ad operandum

ÎBM- Nam contra hoc est, quod gratia, ac proinde Deus mediante illa, non ita movent. et elevant arbitrium creatum in ordine ad eliciendos actus supernaturales, ut prædicta gratia sit Lota ratio agendi ; et arbitrium creatum lautum se habeat per mo Ium sustemantis eamdem gratiam : ergo arbitrium habet peculiarem aliquem influxum per suam innatam virtutem in eosdem actus supernaturales, et per consequens i prædicti actus, ut procedunt a libero arbitrio, non erunt effectus gratiæ, nec prædestinationis.

Antecedens probatur, tum ex Concil. yàtokr. Tridentin. sess.G cap. 5 can. 4, ubi decer- tedi. nitur liberum arbitrium esse causam efli- w 'cientem simul cum gratia respectu actus I supernaturalis : si autem gratia esset lota ratio agendi respectu actuum supernaturalium, tunc liberum arbitrium non concurreret effective una cum gratia, sei solum sustentaret illam per modum subjecti *quo.* Sicut, quia respectu calefactionis calor resi- ‹ dens in aqua est tota ratio agendi, propterea aqua non concurrit effective in ordine a l calefactionem, sed solum sustentando calorem. Tum etiam, ex August. Psalm. 68 et lib. de verbis Apost. serm. 13 ubi explicans ilia verbà Psalmîstæ *: Adjutor meus esto, Domine, etc.,* ait, ipsum nomen adjutoris significare, quod et nos aliquid facimus ; nam qui nihil agit, non adjuvatur ab alio : id autem quod aliquid agit una i cum alio, debet habere suam pecu'iarem i virtutem agendi. Tum denique : nam, ul naper dicebamus, quod actus sit liber, ac proinde quod sit vitalis, debet oriri a vf olaniate creata : ac proinde gratia non debet |- esse tola ratio agendi respectu prædicti actos supernaturalis.

tx Prima vero consequentia ex antecedenti ^ 'r constat. Secunda autem ex hac priori aperte vnu. videtur sequi. Tum quia ideo ca'efaciio, j qua aqua calefacit, est secundum omnem suam rationem atomam a calore, quia calor ita movet aquam aJ calefaciendum, ut sit tota ratio calefaciendi : ergo e contra quando aliquid ita movet aliud ad agendum, ut non sit tota ratio agendi, ut in gratia, et libero arbitrio respectu ictus supernaturalis contingit, tunc effectus non procedit, secundum omnem suam rationem, ab eo quod movet, scilicet a gratia; sed ut procedit ab ista, non procedit ôb arbitrio moto per illam, et e contra.

Tum etiam : quia hoc ipso quod libarum arbitrium influat per snam innatam virlutem, ita ut gratia non sit lota ratio agendi, oportet ul correspondent illi proprius, ct peculiaris int\uxus : siquidem distinctis virtutibus agendi debent correspondes influxus aliquo modo distincti : ergo etiam oportebit quod influxus, qui oritur ab una ex his virtutibus, prout ab illa oritur, non procedat ab alia : ahoqui non essent aliquo modo distincti : siquidem influxus specificantur, et distinguuntur penes virtutes, a quibus oriuntur : ac proinde penes hoc, quod quatenus quivis eorum oritur a sua causa, non oritur ab alia.

pl-

Communis et vera sententia.

Dicendum tamen est, actus supernatura- 68. les electorum prout procedunt a libero arbitrio esse effectus prædestmationis eorum. Ila August, in Enchir. cap. 32 et lib. de Præded. Sanctorum cap. 2 de Dono perseveratitiæ cap. G, ut statim expendemus, Ghrysost. super epist. 2 ad Corinth.cap. 3, Bernard, lib. de gratia el lib. arb., ut ex eorum verbis in hoc dub. referendis patebit, D· Thom. art. 5 hujus quæst. ubi sic ait : Aon *est autem distinctum quod est cx libero arbitrio, cl ex prxdcslmatione, sicut nec est distinctum quod est ex causa secunda, et causa prima. Divina enim providentia producit effectus per operationes causarum secundarum, ul supra dictum est. Unde el id quod est per liberum arbitrium, est ex prxdestinatione.* Idem docet de Veritate quæst. 6 art. 2 ad II his verbis : *Quamvis Deus nulli volenti accipere gratiam eam deneget, sed hoc ipsum quod csl velle accipere gratiam esi nobis ex prxdeslinalionc divina,* et alibi smpe.

Coodc- Sio. Probilur aatori- uce Fairea rl Tbeo'o- Kortini. August. Chry- son. Bcrnlrfi· DAboœ.

Unde hanc sententiam sequuntur Cajet, ojeu*!. loco citat, ex i p., Bannez, et Ripa in boc art.,Nazariusinpræsenticontroversiaunic.1, Ntttr. Gonzalez disp. 71 sect. 4, Machin disp. 38 sect. 1 conclus. 3, Valentia in hac quæst. VakmiZ

Gramdo. iieriw' Arrobaf. 'αιμ Γ' Booa- reol. Bieinf. Scoter art. 5 puncto 4 j 3, Granado tractatu 6 de Praedestinatione disp. 4 num. 2, Suarez lib. 3 de Prædestinatione cap. 5 num. 7, Her,ce ^SP· 3θ ^P· 3 num· Arrubal in præsenti cap. 1 num. 1, Villegas controversia 15 cap. 1 referens Alensem, Bonavent., Ricard., elScotum, et quamplurimi alii ex junioribus.

El ratione primo. Assertio bæc satis constat. Turn ex iis, quæ in tractatu de Visione Dei disp. 4 num. 55 el 56 diximus, scilicet arbitrium creatum non habere virtutem agendi proximam in ordine ad actus supematumles, sed tantum remotam, et radicalem ; ac proinde totam virtutem proximam agendi provenire illi a gratia, sive ab auxilio grati®. Nam ex hoc aperte sequitur, actum supernaturalem, prout est a libero arbitrio, uta virtute agendi radicali, et remota, procedere a gratia, seu ab auxilio graliæ, ut a totali virtute agendi proxima : ac proinde esse effectum prædestinationis, non minus quam ipsa gratia, quæ est effectus illius, et causa ejusdem actus prout a libero arbitrio.

Secomfo Tum etiam ex iis, quæ in hoc tract, disp. 2 num. 49 asseruimus, scilicet prædestinationem dicere imperium efficax divini intellectus circa media efficacia, et cum effectu conducentia in online ad consecutionem vitæ æternæ. Constat autem quod in adultis actus supernaturales prout ab illis, sunt media efficacia cum effectu conducentia in ordine ad vitam æternam; ac proinde tales actus prout ab illis, cadent sub prædestinatione, et erunt effectus illius.

68. *mur'* D.Tbom. Confirmatur, et explicatur, ratione D. ^horn. de Veritate quæst. 6 art. 2 ad primum, quæ potest sub hac forma proponi. Quoniam hoc ipso quod Deus per praedestinationem velit dire gratiam efficacem adullis in ordine ad actus supernaturales, debet etiam velle quod ea recte utantur : quinimo collationem hujus graliæ efficacis debet ordinare ad hoc ut per illam actus supernaturales eliciant : ergo bonus usus, quo liberum eorum arbitrium utitur prædicta gratia, erit effectus prædestinationis, etiam secundum quod procedit a libero arbitrio.

Probationes intcce- denlis. Antecedens videtur certum. Tum quia Deus per prædestinationem absolute, et simpliciter vult, quod adulti prædestinati eliciant actus supernaturales. Unde sicut nequeunt eos elicere, nisi bene utendo gratia efficaci, ac proinde nisi ibidem detur influxus prout a libero arbitrio, ita Deus non potest efficaciter velle tribuere eis gratiam efficacem in ordine ad prædictos actus, nisi velit etiam quod ea recte utantur : quinine debet prædictam gratiam in ordine ad buoc finem ordinare : quia, ut ex jam dicendis constabit, hic est intrinsecus et indispensabilis finis ejus. '^3

Tum etiam : quia proprius effectus predict® grati® efficacis est facere efficaciter, ut arbitrium creatum recte illa utatur (eive ha*c efficacitas proveniat ex intrinseca entitate talis graliæ, vel aliunde, de quo in præsenti propter rationem sæpe dictam non disputamus) et ita Ezechielis 36 dicitur : EurUi *Faciam ut in przceplis meis ambuletis, el operemini,* et Aug. tom. 7 in lib. de Gratia et libero arb. cap. 15 : *Cerium est* (ait) *nos telle cum volumus, sed ille facit ul velimus. Certum esi nos facere cum facimus, sed ille facit ul faciamus præbendo vires efficacissimas voluntati.* Unde hoc ipso quod Deus per prædestinationem velit tribuere gratiam adulto predestinate in ordine ad actus supematurales eliciendos, debet etiam velle quod ipse per liberum arbitrium recte ea utatur : et prædictam gratiam in ordine ad hunc influxum ordinare : siquidem, ut moJo dicebamus hic est proprius, immediatus, et indispensabilis effectus ejusdem grati® ; et in ordine ad hunc finem per se primo instituta est. , j M

Consequentia vero probatur. Tum quia fc non potest Deus per prædestinationem velle Pr*· efficaciter causam infallibiliter influentem c®*· in aliquem effectum, quin per eamdem prædestinationem velit prædictum effectum : et ita si proprius effectus formalis graliæ efficacis est facere ut arbitrium creatum recte illa utatur, et cum eadem operetur, nequib.t Deus velle per prædestinationem prædictam gratiam efficacem, quin et-am velit bonum usum, et cooperationem prout a libero arbitrio : atque adeo utrumque erit effectus prædestinationis. ·(

Tum etiam : quia hoc ipso quod gratia efficax ordinetur ad hoc ut liberum arbitrium consentiat et cooperetur, ita ut hic sit finis immediatus, el per se primus illius, debet tam ipsa quam prædicta cooperatio prout a hbero arbitrio esse effectus praedestinationis : siquidem prædestinatio attingens medium efficax ordinatum ad aliquem finem proximum, debet etiam attingere prædictum finem : et propterea eadem predestinatio attingens media efficacia'in ordine ad vitam æternam, non potest non attingere, et causare eamdem æterùam vitam.

Quam rationem paucis tetigit D. Thomas alibi, scilicet in cap. 2 epîstolæ id Ephes. D.T&c.

Ephes. his verbis : *Deus prrparavit nobis bona opera, in quantum disposuit prxdesli-natione sua se nobis illa daturum*. Constat autem quod hoc ipso quod Deus velit præ-destinatione sua dare nobis bona opera, debuit etiam eadem prædestinatione velle, quod nos illa eliciamus; et gratia data per prædestinationem recto utamur : ac tandem debuit prædictam gratiam ad talem usum ordinare.

70. AÛ (Itio

Deinde probatur assertio ratione de-promta ex D. Thom. i Cont. gent. cap. 21

user- arL hujus q. quæ potest sub hac forma proponi. Deus per prædestinationem et me· diante divina gratia, est causa perfectissima et universalissima actuum supernaturahum prædestinatorum, quibus efficaciter conse-quuntur vitam ætemam : ergo erit causa eorumdem, etiam prout procedunt a libero arbitrio. Consequentia patet. Tum quia causa, quæ non causai effectum quoad om-nem rationem, quæ in eo est, non concur-rit per modum causæ perfectissimæ : et propterea quando plures concurrunt ad tra-hendam navim, quam singuli trahere non possunt, tunc nullus ex illis influit per mo dum causæ omnino perfect® et integræ; sed Vx omnibus illis coalescit una integra et perfecta causa.

0П·β. ex

Tum etiam : quia causa influens per mo-dum causæ universalissima?, debet se ex-tendere ad effectum secundum omnem ra-tionem in eo inventam, alioqui non influet per modum causæ universalissimæ in cau-sando. Tum dertique : quia alioqui Deus dum prædestinat, non operaretur per mo-dum primi provisoris primæque causæ : de cujus ratione est, ut quidquid procedit ab aliis causis secundis efficaciter conducens ad vitam æternam ; et ut ab illis procedit, causetur ab ipso mediante sua providentia et prædestinatione : ex eo quod illæ hoc ipso quod sint causæ secund®, debent ha-bere a Deo ut a primo provisore efficaciter providente de illo fine, ac proinde prédes-tinante, quod influant, et operentur.

71. Antecedens autem quod primam partem non indiget probatione. Quia sicut Deus semper influit per modum entis perfectis-simi, et perfectissime in actu const'tuti, ita etiam semper influit per modum perfectis-simæ causæ : atque adeo idem etiam habe-bit dum per prædestinationem influit. Quoad secundam vero partem etiam con-stat. Quoniam sicut Deus ut pnedestinans, est universalissimum ens, idest, continet omnem rationem entis repertam in mediis efficaciter imperatis per prædestinationem, ita influit in productionem eorum per mo-dum cauBB universalissimae in causando, seu extendentis se ad prædicta media, quoad omnes rationes in eis inventas.

Quam rationem paucis videtur tetigisse D. Bernard, in tract, de Gratia et lib. ar- Bernard. bitr. paulo ante finem dum dixit : *Totum bonum opus liberum arbitrium peragit, ct totum gratia, sed ut totum in illo* (scilicet in libero arbitrio) sic *totum ex illa* (idest ex gratia) ubi ideo inquit lotum opus bonum peragi in libero arbitrio ex gratia, quia quod prædictum arbitrium velit, provenit ex illa; non vero quod gratia influat proce· dit ex libro arbitrio : ac proinde tribuit gratiæ, et prædestinalioni, a qua ducit or-tum, quoi influat per modum causæ per-fectissimæ, et universalissima* : et per consequens, quod ita concurrat, ut bonum opus prout est a libero arbitrio, sit etiam effectus gratiæ, et prædestinationis.

Hæc autem ratio est ita efficax, ut ex Eflugiom sola ejus aliquali expensione, facile corruat Moluix. id, quod ex doctrina Molinro posset deduci ad illi occurrendum, nempe quod licet Deus sit causa summe et infinite perfecta, ac universalissima in causando; nihilominus ex abundantia suæ bonitatis se accommodat causis secundis, præsertim cum liberis, partialiter cum illis influendo, ut ita carum libero arbitrio locus detur.

75. ade-ditor.

Ex dictis igitur solutio hæc corruit. Nam licet Deus ex abundantia suæ bonitatis ac-commodet se causis secundis, et earum li-bero arbitrio ; et illi, ut cum ipso Deo ope retur, locum det, non tamen ita ut a se, et a sua providentia rationem primæ, et uni-versalissimæ causæ, et provisoris, primi-que et universalissimi entis possit auferre; sed semper debet per modum primi, et uni-versalissimi entis, et causæ influere : ergo nequibit ita influere, et accommodare se cum libero arbitrio creato mediante sua providentia, seu prædestinatione, aut suà potentia exeeuliva, ut id ipsum, quod est a libero arbitrio, prout est ab eo, non sit etiam immediate a Deo, et a divina provi-dentia, et prædestinatione.

Antecedens videtur certum. Nam sicut causa vitalis ut talis, non potest operari nisi vitali modo; nec causa secunda nisi per modum causæ secundæ, ita prima, primus-que provisor, nequit ita se accommodare cum causa secunda, ut non operetur sem-per per modum causæ primæ, per modum-que primi provisoris.

Consequentia vero etiam constat. Nam hoc ipso quod actus ille supernatandis prout est a libero arbitrio, non esset immediate a Deo. jam hæc formalitas essendi a libero arbitrio, ul talis, non reduceretur in Deum, ut in causam immediate illam causantem, sed solum remote, quatenus dedit liberum arbitrium : ac proinde Deus non concurreret per modum primi, et universalissimi entis, et provisoris, de cujus ratione est ut omne ens, et fonualitas entis, quæ est talis per participationem, procedat immediate ab eo tanquam a primo ente per essentiam tali, et tanquam a primo provisore providente de omnibus, quæ sunt entia per participationem. Cum ergo Deus nequeat con operari per modum primi entis, primæque causæ ct provisoris, nequibit ita influere, ct se accommodare cum libero arbitrio creato mediante sua providentia, el potentia exeeutiva, ut id ipsum, quod est a libero arbitrio, prout est ab eo, non sit etiam a Deo, et a sua providentia, seu quod in idem quoad præsons redit} a sua prædesünatione.

Confirmatur, el explicatur primo. Nam vel aclus supemalurales prout a libero arbitrio creato, sunt ellectus immediate causati a divina providentia, vel non? Si hoc secundum dicatur, ergo divina providentia non erit providentia primi, et universalissimi provisuris, de cujus ratione est, ut quidquid est extra Deum, ea at immediate sub illa : sicut quidquid est extra ipsum, debet immediate divina» poienliæ subdi. Si vero primum asseratur, ergo tales actus secundum prædictam rationem immediate cadent sub prædeslin Hio: e et erunt effectus illius, ul ex terminis ipsis constat.

Confirmatur primo.

Conlirmatur, et explicatur secundo. Nam si Deus posset ita se accommodare libero arbitrio, ut concursus lib ri arbitrii prout ab eo non esset immediate a Deo, ac proinde nec a provi leniii, per quam ipse Deus tunc influit, scilicet praedestinatione, tunc sequeretur, Deum non solum influere partialiter partialitale causæ, sed parlialitalc effectus ; ita ul pars ellectus s.l signanda Deo, et pars arbitrio creato : ex quo etiam fieret, arbitrium creatum, primatum sibi oblinere : el habere multum unde in operibus bonis gloriaretur : hæc autem omnia salis falsitatis pro» se ferunt : ergo; etc.

Conürnutur scwvio.

Sequela quoad priorem partem videtur certa. Quoniam hoc ipso quod actus supernaturales prout sunt a libero arbitrio, non essent immediato a Deo, ac proinde neque a providentia perquam tunc influit in illos, jam ilia pars influxus, et actus prout a libero arbilrio, esset immediate solum tribuenda ipsi : et per consequens pars actus esset tribuenda soli arbitrio creato, et altera pars soli Deo : maxime cum hoc ipso quod influxus ille prout a libero arbitrio non sit, juxta oppositam sententiam a gratia, debeat esse præcise a facultate naturali liberi arbitrii, et esse ordinis naturalis, ac proinde ex natura rei distinctus ab altera parte ejusdem actus, quæ est a gratia : siquidem ea quæ sunt a gratia, et ordinis supernataralis, et ea, quæ sunt ordinis naturalis concurruntque ad integrandum unum actum, non possunt non ex natura rei, et seclnso intellecta tanquam pars, et pars ejusdem aclus distingui : et ratione bujus distinctionis esse satis ad hoc, ut una pars tribuatur soli Deo, et altera soli arbilrio, si pars actus prout a libero arbitrio ita est immediate ab ipso, ui secundum quoi ab ipso est, non procedat immediate a Deo, et ab ejus gratia.

Ex quo etiam eadem· sequela quoad secundam ejus partem patet. Nam hoc ipso quod actus supernaturales prout a libero arbitrio creato, non sint immediate a Deo, tribuentur libero arbitrio ut primo libero : siquidem secundum istam rationem non tribuuntur illi ut dependenti immediate ab alio primo libero ; ac proinde Deus non influet ut primum l.berum respectu illius, sed ut secundum : siquidem primum liberam, tantum potest e.*se unicum. Sed de his videamur ea. qua» in tract, de Voluntate Dei disp. 10 num. 58 et deinceps diximus.

El

Ex quo tandem eadem sequela quoad u'limam partem liquet. Quoniam si concursus liberi arbitrii prout ab ipso, non est a gratia, jam prædictam arbitrium ex sua facultate naturali aliquid magni haberet, sine quo dona gratiæ nihil prodessent, de quoque posset gloriari, nemj e de inflaxu illo pruut a se : secundum quam rationem, juxta oppositam sententiam, ita elicit illum ul talis influxus cum praecisione dicta sumptus, non sit a Deo.

El

Quam confirmationem videtur tetigisse August, lib. de Prædestinaiione Sauciorum, cap. î el 3 inquiens : *Nolens ergo his (am claris testimoniis repugnare, el tamen volens a se ipso sibi esse quod credidit, quasi* componit *homo cum Deo, ul pariem fidei sibi rendicet, atque illi pariem relinquat : el quod est elatius, primam tollit ipse, sequentem*

Otfrririr ex d. An.

Probatio SCqUfl r quoad prioretn partem.

.4

tem dat illi. et in eo quod dicit esse amborum, priorem se facit, posteriorem Deum.* Aon *sic pius atque humilis Doctor ille sapiebat (Cyprianum beatissimum loquor) qui dixit in nullo gloriandum, quando nostrum nihil* rit,idest, quando quidquid immediate operamur, totum nobis adhuc prout a nobis, procedit a Deo.

iniit Unde idem D. August, eumdem modum partialiter concurrendi excludit de Dono perseverantiæ cap. G explicans ,eamdem sententiam divi Cypriani, inquiens : *Tutiores igitur vivimus, si totum Deo damus, non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus,* el cap. 13 : *Nos ergo volumus, sed Deus in nobis operatur, el velle : nos ergo operamur, sed Deus in nobis operatur, et operari pro bona voluntate : hoc expedit credere, hoc est pium, hoc est verum,* Ul *sil humilis, et submissa confessio, ut lotum detur Deo.*

Ex quibus omnibus satis liquet id, quod in hoc dubio intendimus, scilicet actus supernaturales electorum prout sunt ab illis, esse etiam a Deo, et a prædestinatione, seu nullam esse formalitatem in prædîctis actibus, quæ non solum identice, sed etiam quoad omnem ejus rationem formalem non sit a Deo, et a prædestinatione : et non utcumque, sed ita ut licet ultra ipsum Deum habeat liberum arbitrium creatum aut alia virtus creaia influere actu in illos; attamen totum hoc habeatur, et communicetur eis a Deo, et a prædestinatione, ratione cujus efficaciter imperative Deus facit ul liberum arbitrium creatum faciat.

§ III.

Fit obviam argumentis pro sententia Molinæ.

H «pwfae V,'' Ad primum respondetur distinguendo antecedens : *Non participat a gratia,* quod sit liber tanquam a principio radicati, et habente præcise commensurationem essentialem, in ordine ad illum actum ut liberum, concedendum est : tanquam a quantitate virtutis, et ratione agendi proxima, negari debet. Quia liberum arbitrium respectu actuum supernaturalium tantum habet secundum se commensurationem essentialem ; non vero quantitatem virtutis, seu efficacitatem proximam, nisi ut elevatum per gratiarn, ut constat ex iis, quæ in tract, de Visione Dei disp. 4 num. 55 et 56 diximus.

Et ad probationem dicendum est, quod licet gratia, seu auxilium gratiæ non habeat rationem potentiæ liberæ ut *quod* est tamen quantitas virtutis potentiæ liberæ ut talis et per consequens licet non sit libera ut *quod,* est tamen libera ut *quo.* Et ita non est determinata ad influendum per modum nature, nec influit cum libero arbitrio movendo illud ul hoc modo agat, sed inclinando suaviter ipsum per modum libertatis : quia quantitas virtutis potentiæ liberæ ul talis, ita determinat, et inclinat ad unam l artem, ut relinquat potentiam ad oppositum : sed de his videantur ea, quæ in tract, de Voluntate Dei disp. 10 num, 120 asseruimus.

Ad secundum neganlum est antecedens, tum cum Augustin, lib. 1 retractat, cap. 9 his verbis : *Et quia omnia bona magna, el media, el minima ex Deo sunt, sequitur quod ex Deo sil bonus usus liberx voluntatis.* Et lib. 2 de peccatorum meritis, el remissione cap. 18 : *Sed laborant homines invenire in nostra voluntate, quid boni sit nostrum, quod nobis non sit ex Deo : el quomodo inveniri possit ignoro.* Et lib. de gratia Christi cap. 5 ubi adversus Pelagianos reprobat quo i ad adimplenda omnia præcepta solum indigeamus Deo coadjutore partiali, non autem ut largitore talis adimpletionis adhuc prout a nobis : et ita adversus eos inquit : *Adjutorem volunt esse Deum, non largitorem virtutis, contradicentibus Patribus, qui sciebant ad Dominum veraci pietate clamare : Diligam te, Domine, fortitudo mea.*

Ad téton- dam. Avjxrst

Tum etiam cum D. Thom. i p. quæst. 83 art. i in solutionibus argumentorum, et in 2 distinet. 37 quæst. 1 artic. 2 ad quartum, his verbis : *Operatio illius agentis, qui per se agit, oportet ut in primum agens sicut in causam reducatur : quamvis enim hujusmodi entia perse agant, quia per propriam naturam, et proprium judicium actus suos determinant, non tamen a se habent quod agant, sed a primo agente, quod eis et* esse, *et* posse, *et* agere *confert.* Et ibidem quæst. 2 art. 2 hoc demonstrat, inquires : *Omnis eliam virtus ab essentia est, ct operatio a virtute. Unde cujus essentia ab alio est, oportet quod virtus, et operatio ab alio sint.*

D.Thun.

Et ad primam probationem negari etiam debet antecedens. Nam licet in prædîctis actibus expressus conceptus procedendi a libero arbilrio non sit expressus conceptus procedendi secundum istatn rationem a Deo, et a gratia; attamen in illo conceptu

78. VI priBiani cju* pruba- UOfIND.

».

intime, et impræscindibiliter includitor, quod adhac prout sunt a libero arbitrio, sint a Deo et a gratia. A Deo quidem propter rationem generalem actuum causa· secund® : a gratia autem, quia non procedunt a libero arbitrio, ut ab habente virtutem agendi proximam in ordine ad eosdem, quippe qui sunt supernaturales;'sed tantum ut a principio remoto, et radicati, et habente quantitatem virtutis, atque eflicaciam proximam ab ipso auxilio gratia?. Et propterea licet expressus conceptus procedendi a libero arbitrio, ut a principio radical!, non sit expressus conceptus procedendi a gratia; attamen hoc ipso quod procedant a libero arbitrio ut a principio radicali tantummodo, ibidem impræscindibiliter includitur, quoi adhuc ut procedunt a libero arbitrio, procedant etiam a gratia, ut a dante virtutem agendi proximam.

Ad fecun- <ha ejnsdeo proba* Douera.

Ex quo etiam ad secundam probationem ejusdem antecedentis consui. Nam si loquamur de Deo ox una parte ut do causa prima, et universali, et ex alia de arbitrio creato ut elevato per gratiam, tunc licet actus supernaturales pondeant a Deo, et a libero· arb.trio ; non tamen ut a duabus partibus unius integrae causæ in eo sensu in quo arguens intendit; sed ita ut licet totus actus supernaturalis, el quoad omnem ejus formalicatem fiat, tam a Deo ut a causa prima, et universali, quam ab ipso libero arbitrio elevato per gratiam; nihilominus quia arbitrium sic elevatum subordinatur Deo ut primæ universali causæ, propterea influxus ipsius prout ab ipso, est a Deo, licet non e converso.

Si vero loquamur ex una parte de solo arbitrio creato, et ex alia de auxilio grati®, tunc non concurrunt per modum duarum causarum particularium partialitate causæ proximæ; sed arbitrium influit remote per modum commensurationis essentialis, et auxilium grati® per modum quantitatis virtutis proximæ : et ita constituunt unam et eamdem indivisibilem causam in ratione causæ : quia una, et indivisibilis causa in ratione causæ utrumque petit. Ac proinde (ut nuper dicebamus; ibidem involvitur, quod influxus prout a libero arbitrio, procedat etiam ab ipsa gratia : sicut quia liberum arbitrium habet ex se respectu alicujus actus naturalis, tum couimensurationem essentialem, tum quantitatem virtutis, propterea secundum utramque rationem constituit unam, et eamdem indivisibilem causam : ot illo actus prout a libero arbitrio secundum commensurationcm essentialem, procedit ab eodem secundum quantitatem virtutis, quam habet.

Unde solutio ad hoc argumentum ibidem adducta, et juxta dicta intellecta admitti debet. Et ad probationem in contrarium patet ex dictis, quomodo licet gratia non sit lota ratio agendi, prout ly *lota* dicit tam rationem agendi remotam, quam proximam, sen tam commensurationcm essenlialem, quam quantitatem virtutis; est tamen tota ratio agendi proxima, seu lota quantitas virtutis in ordine ad actus supernaturales : et ita arbitrium creatum non habet peculiarem aliquem influxum proximum per suam innatam virtutem in tales actus; sed solum remotum, el radicalem : seu (quod in idem redit) influxus ille, qui est ab arbitrio ut a principio radicali, procedit etiam a gratia, ut a virtute agendi proxima. El propterea ibidem non suot distincti influxus, sed actus illi prout procedant ab arbitrio tantum radicaliter, sunt etiam effectus gratiæ, et prædestinationû. Per quæ ad omnia, quæ in praedicta impugnatione dicunlur, satis constat.

H

qm. ^7 4^

£»:>

Ex quibus omnibus, et ex iis, quæ in lota hac disp. diximus, et in sequenti dicemus, salis liquet, omnia dona supernaturalia (quæcumque dia sint) quæ electis conferuntur, esse effectum prædestinalionis eorum, ut perpendenti constabit. Unde cum Paulus ad Roman. 8 omnes effectos supernaturales praedestinationis comprehendit sub vocatione, justificatione, et glorificatione, sub his ambit omnia condocentia ad illos, vel eorum augmentum. Ut v. g. sub vocatione omnia auxilia sive intrinseca, sive extrinseca, quæ tribuuntur ad credendum, necnon et fidem ipsam. Sub justificatione omnem dispositionem, quæ habita fide, proxime vel remote conducit al acquisitionem, vel augmentum gratiæ, et cuncta auxilia, quibus acquiritur, vel augetur eadem gratia, necnon auxilium gratiæ subsequent!?, quo justificatus indiget, ut glorificetur. Sub glorificatione tandem comprehendit omnem dotem aniroæ, et corporis, et laureolas quæ exornant, pL perficiunt beatitudinem, et alia gaudia accidentalia provenientia ex pulchritudine loci, vel consortio Sanctorum, aut aliorum bonorum.

Rta

STm

Si autem inquiras, an auxilia, et alia dona gratiæ concessa reprobis, sint effectus praedestinationis electorum? ct an sint etiam effectus reprobationis ipsorummet reproborum? constabit ox dicendis, tum in disp. 5 num. 25 tum in disp. 8 num. 100 el sequentibus hujus tract.

DISPUTATIO V.

De prédestinations, quoad effectus ordinis naturalis ab illa provenientes.

i. Postquam explicuimus, praedestinationem plures habere effectus ordinis supernaturalis, statim pulsat animum inquirere, an etiam extendatur ad eflectus ordinis naturalis? et ideo ut hoc ex professo explicetur, disputatio ista excitatur.

DUBIUM UNICUM.

Ulrum ipsum esse substantiale prédestinait, el omnia entia ordinis naturalist sint effectus przdeslinalionis electorum?

Merito in titulo utrumque conjungitur, et *esse* substantiale praedestinati, et cætera alia entia ordinis naturalis : quia ut, ex dicendis in hoc dub. constabit , eodem proportionali modo in illis philosophandum est.

f I·

Proponitur prior sententia.

GiHti. ^■· imh!. teikidisp. N<u. tyu bun.

Partem negantem tuentur Gabriel, Odiam, et Major in 1 dist. 40 q. 1. Vaztapàquez in praesenti disp. 93 c. 4, Pesantius J^disp· Machin, disp. 48 sect. 2 corollario, I, Arrubal disp. 81 cap. 2, Herice tract. 3 disp. 30 c. 5, Cornejo in hoc art. disp. unica dub. 3, Gonzalez disp. 72 sect. I. Pro qua etiam referri solet Sotas lib. I de natura et gratia c. 20 et Cajet. 3 p. quæst. 1 art. 3 ubi etiam Alvarez, et intelligitur hæc sententia de *esse* substantiali prædestinati, quod secundum communem cursum lit. Nam si fiat modo aliquo extraordinario, et supra exigentiam causarum secundarum, ac proinde modo aliquo supernatural!, tunc fatetur inter effectus praedestinationis esse computandam.

«13 A<

Probatur primo. Quoniam Paulus ad Rom. 8 numerans effectus praedestinationis, incepit a vocatione gratuita dicens : *Quos praedestinavit, hos et vocavit :* at si substantia prædestinati, et ali® res naturales essent effectus praedestinationis, tunc non incepisse, a prædicta vocatione, sed a substantia 1psa praedestinati, et a conditione universi : siquidem hæc esset prior ejusdem praedestinationis effectus : ergo hoc ipso quod ab ea non inceperit, satis insinuavit, ipsam substantiam praedestinati, et alias res naturales inter praedestinationis effectus non esse connumeranda.

2. Secondais. AOfSst

Secundo probatur ex Aug. epist. 95 et 105j ubi inquit : *Abjiciatur a Christianorum cordibus ista fallacia. Nam omnino non istam gratiam commendat Apostolus, qua creati sumus ul homines essemus; sed justificati sumus ut homines Justi essemus : ista est enim gratia per Jesum Christum Dominum nostrum : etenim Christus non pro nullis, ul homines conderentur, sed pro impiis mortuus est, ut justificarentur.* Ubi, ut vides, distinguit Aug. gratiam creationis nostræ (ac proinde totius universi ordinis naturalis : quia ut ex dictis, et ex dicendis patebit, eadem quoad hoc, est ratio de creatione nostra, et totius universi ordine naturali) a beneficio redemptionis, et a gratia praedestinationis. Si autem gratia creationis esset effectus praedestinationis, ac proinde esset beneficium redemptioniSj non distingueretur a gratia praedestinationis ; quandoquidem per eamdem gratiam praedestinati, et creati essemus : nec dixisset August. Christum non fuisse mortuum ut homines conderentur, cum omnes effectus praedestinationis sint ex meritis Christi.

Patres Concilii Africani.

Nec solus August, in hac sententia est, sed etiam Patres Concilii Africani, qui una cum Aug. gratiam creationis, a praedestinationis gratia distinguebant , ut constat ex epist. 1 quæ inter Augustini epistolas num. 95 habetur. Ubi inquiunt quod licet non improbanda ratione dicatur gratia, qua creati sumus, quia gratuita voluntate Dei nobis est dofiata; alia tamen est gratia, qua praedestinati vocamur, justificamur, et glorificamur.

3. Contir- tnsior primo.

Confirmatur primo. Tum quia si gratia creationis pertinet ad gratiam praedestinationis, tunc Pelagiani omnino convenirent cum Aug. in hoc quod nulla daretur causa praedestinationis ex parte nostra. Tum etiam sequeretur, quod qui assereret, ex parte nostra dari causam primæ vocationis, et primi auxilii efficacis ad gratiam, in qua perseveramus, non ideo teneretur concedere, dari ex parte nostra causam nostræ praedestinationis : at utrurnque est falsum, ut communiter docent Theologi : ergo etc.

Probitio ^aoadæ pnorem ^'ftea·

Sequela quoad primam partem probatur, Qa*a 5l creationis pertineret ad gratiam prædestinationis, ac proinde si substantia ipsa prædestinati, et omnium rerum naturalium esset effectus prædestinationis, tunc ut daretur causa ex parte nostra respectu ejusdem prædestinationis, requireretur ut ex parte nostra daretur causa primi effectus ipsius, qui esset creatio totius mundi, et nostra : Pelagiani autem non poterant ita desipere, ut dicerent ex parte nostra dari causam creationis nostrae, et totius universi.

quiud secandam.

Quoad secundam vero partem ealem sequela etiam videtur certa. Quoniam ut ex parte nostra detur causa nostræ prædestinationis, desideratur utetiam ex parte nostra detur causa primi effectus, illius, ut cohaeret cæteris, at qui assereret, ex parte nostra dari causam prædictæ primæ vocationis vel auxilii, non ideo tenereturasserere, dari ex parte nostra causam creationis nostræ, et totius mundi quæ ponitur primus effectus prædestinationis.

Confirmatur setuodo. D.Thom.

Confirmatur secundo. Quoniam juxta August, episl. 105et 106 et lib. 1 ad Simplie. q. 2 et inEnchir. c. 95 et D. Thom. arL ' hujus q. in solutione ad 3 et in 3 dist. 10 q. 3 art. unico quæstioncula 2 praedestinatio nostra supponit peccatum originale; cumque peccatum hoc supponat creatntn ordmem naturæ, etiam prædestinalio supponet illum, et substantiam ipsam prædestinati productam, ac proinde ista nequibunt esse ejusdem praedestinationis effectus : et gratia prædestinationis, et creationis erunt inter se distinct® : et propterea idem D. Thom. 3 part, quæstion. 1 art. 3 ad 4 docet, prædestin«nt!onem supponere præscientiam futurorum : hæc autem non possunt esse alia, nisi ea, quæ pertinent ad ordinem natura», qualis est substantia ipsa prædestinati, et aliæ res naturales. Nam ea, quæ pertinent ad ordinem gratiæ, subsequuntur ad ipsam præ destinationem; quippe quæ, ut ex dictis in in hoc tractitu disput. 4 num. 81 constat, sunt effectus illius.

Confirmatur tertio.

Confirmatur tertio Quoniam res ordinis naturalis, ac proinde *esse* substantiale prædestinati, sumunt suam perfectionem intrinsecam, el essentialem ex fine naturali : ergo prius ordinantur ad finem naturalem, quam ad supernaturalem, priusque attinguntur a Deo ut auctore naturali, quam ab ipso ut «auctore supernatural!, «ac proinde secundum suam substantiam non erunt effectusprædestinationîs. Antecedens patet Quia res naturales intrinsece, et essentialiter sunt propter illum : et ita ab eo somunt suam perfectionem intrinsecam, et essentialem.

Prima vero consequentia quoad priorem partem ex antecedenti constat. Quia unumquodque ordinatur per prius ad id, a quo suam essentialem perfectionem desumit Quoad secundam vero pariem ex hac priori sequitur. Quoniam ordini finium corresponde! ordo agentium proportionatorum : et ita si substantia prædestinati prius ordinatur ad finem naturalem, quam ad supernaturalem, prius attingetur a Deo auctore naturali, quam supernatural!.

Ex quo etiam secunda consequentia deducitur. Nam si prius attingitur a Deo auctore naturali, producetur ab eo quoad primum, quod in ea reperitur, scilicet quoad suum *esse* naturale, et ita non poterit quoad praedictum *esse* produci a Deo ut auctore supernatural! praedestinante : cum ejus influxus subsequatur ad *esse* naturale prædestinati, jam pro luctum a Deo ut auctore naturali.

Tertio. Quoniam prædestinalio cum sit t pars divinæ provident»®, ut ex dictis con-Tc:ia stat, versatur circa media eAcacia in ordine al acquisitionem æternæ vitæ, eNcirca ipsam æternam vitam, ut acquisibilem per prædicta media : et propterea diffinitor quod sit præparatio gratiæ, et beneficiorum, quibus certissime liberantur quicumqoe liberantur : ergo non versabitur circa substantiam ipsius prædestinati, et al:as *m* natura'es ac proinde praedestinatus secandum suam substantiam, aut res aliæ naturtles non erunt effectus prædestinationis. Patet ulraque consequentia. Quia substantia prædestinati, et alia naturalia non sunt medium in ordine ad æternam vitam, sed subjectum tantummodo illius. ' S

Quarto. Quia per electionem efficacem Petri ad gloriam vult Deus dare illi donum quoddan accidentale superadditu SUæ naturæ : ergo ad talem volitionem debet præsupponi ipse Petrus, ut subjectum capax talis boni : ergo nec ipse, nec aliæ res naturales (de quibus dicemus esse quoad hoc eamdem rationem) poterunt esse effectus talis voluntatis. Hæc ultima consequentia ex priori videtur certa. Prior vero probatur. Quia sicut *esse* formæ accidentalis supponit *esse* subjecti cui inhæret volitio ejusdem formæ debet præsupponere volitionem subjecti.

Nec refert ei' dicas, non oportere quod PotruSj sou subjectum gratiæ, et gloriæ præiuppona ur præsens Deo secundum scientiam visionis, seu sub ra ione futuri,aut esislenlis jam in æternitate; sed satis esso at præsupponatur cognitum per scientiam simplicis intelligcnliæsub ratione possibilis, aut etiam futuri sub conditione quod Deus vellet crearo illum. Nam ; osita hac scientia possibilitatis Petri, potest Deus optimo velle prius dare gratiam et gloriam, quam velit creare illum, et dare illi *esse* naturale.

Nam contra hoc est. Quod per electionem efficacem ad gloriam est volita ut re ipsa, et in effectu danda subjecto, sed subjectam ut præcise possibile non est capax accidentis ul re ipsa inhærentis : ergo debet præsupponi ut futurum aut existons in æternitate, et consequenter non potuit Deus voluisse prius dare Petro gloriam, quam naturam.

Confirmatur. Quoniam ad decralum praedestinationis debet supponi voluntas antecedens, qua Deus vult omnes homines salvos fieri : ergo etiam debet supponi decretum de productione substantiæ ipsius præ destinati : el per consequens ista non erit effectus prædestinationis, quæ jam præsupponit eam productam. Hæc secunda consequentia ex priori aperte sequitur. Prior vero ex antecedenti. Quia prædicta voluntas salvandi omnes homines, vel præsupponit decretum producendi illos, vel saltim est simul cum illo.

Antecedens autem probatur. Tum, quia talis voluntas pertinet ad providentiam generalem : hæc autem debet præsupponi ad prædestinationem, et decretum ejus : siquidem providentia specialis, qualis est praedestinatio, debet subsequi ad providentiam generalem : et propterea providentia generalis est prior subsistendi consequentia praedestinatione, quæ est providentia specialis, at intuenti constabit. Tum etiam : quia decretum prædestinationis est decretum voInntatis consequentis , quippe quod est decretum efficax de consecutione finis : voluntas autem consequens posterior est volaniate antecedente, qualis est voluntas illa salvandi omnes.

il. ira.

Quinto. Quoniam ea, quæ ordinantur ad beatiludinem supernaturalem ut ad finem, qualia sunt effectus praedestinationis, oportet ut participent aliquam bonitatem intrinsecam, et supernaturalem ex tali ordinatione : at substantia prædestinati, ut primo, et secundum suam substantiam producitur,, non debet participare aliquam bonitatem supernaturalem intrinsecam 'quod idem cum proportione de aliis rebus naturalibus dicimus) : ergo signum est, quod in illo l riori non ordinatur ex vi praedestinationis in «æternam vitam, ac proinde.quod secundum suam substantiam non esi effectus ejusdem prædestinationis. Utraque consequentia videtur legitima.

Minor autem etiam constat. Tum, quia communicer admittitur a Theologis..Tum etiam : quia substantia prædestinati, et reprobi eodem modo producitur, et eodem modo est in instanti generationis infecta peccato originali : et ideo sicut substantia reprobi non est necesse, ut, cum primo producitur, participet aliquam bonitatem supernaturalem intrinsecam, ita nec substantia prædestinati debi bit illam tunc participare, ac proinde nec aliæ res naturales.

Major vero probatur. Tum, qu:a actus imperati a charitate, hoc ipso quod ab ea imperentur, et ordinentur ad finem superna'uralem ejusdem charitatis, participant aliquam intrinsecam perfectionem supernaturalem, quam non haberent sine tali ordinatione, ut communiter docent Tbomistæ : ergo, etc. Tum et am : quia eam docet D. Thom. in 3 distinet. 23 quæstion. 3 art. 1 D.Tbom quæstiunc. 1 in corpore. Ex eo quod Deus per actionem virtualiter, et terminative transeuntem ordinat res in suos fines : et propterea per eam debet imprimere ipsi rei aliquid intrinsecum, et reale, quod sit impetus, inclinatio, vel pondus in talem finem, aut aliquid hujusmodi : alias illa actio realis non esset terminative transiens : siquidem nihil reale imprimeret rei sic ordinatae.

Tum deinde : quoniam effectus debent correspondere suis causis : et ita si substantia prædestinati, ut talis, esset effectus prædestinationis, quæ est providentia, et causa supernatural^, deberet in prima sui productione aliquam bonitatem supernaturalem, et intrinsecam inde participare. Tum denique : quia quod est effectus praedestinationis, debet efficaciter conducere ad finem vitæ «æternæ : id autem, quod praecise est naturale, nequit efficaciter ad eam conducere, ut ex se constare videtur : alioqui naturalia essent per se nexa cum consecutione efficaci bealitudinis.

§ π.

Juxta Aug. el D. Thom. mentem difficultas dubii expenditur.

n. ctoiio. Dicendum tamen est, ipsam substantiam prædestinati, seu *esse* substantiale illius, esse effectum prædestinationis, ejusdem : ac proinde omnia entia ordinis naturalis esse effectum prædestinationis electorum. Assertio hæc satis colligitur ex variis Aug. et D. Thom. testimoniis. Nam August, epist. 105 explicans illud ad Romanos 9 : Probatur D. *Ut secundum electionem propositum Dei ma·* sic ait : *Secundum electionem, qua eligendos facit ipse, non invenit.* Et lib. 5 contra Julianum capit. 4 obi loquens de electis, ita inquit: *Propter hos Dominus ait : hxc est autem voluntas ejus, qui misit me Patris, ul omne quod dedil mihi non perdam ex eo. Cxleri autem mortales, qui ex isto numero non sunt, ex eadem quidem massa, ex qua et isti, sed vasa irx facti sunt, ad utilitalem nascuntur istorum. Non enim quemquam eorum Deus temere ac fortuito creat, aut quid de illis boni operetur, ignorat, cum el hoc ipso bonum operetur quod in eis humanam creat naturam, el ex eis ordinem sxculi præsenlis exornat.*

Et *es* b0®‘ Et D. Thom. in hac quaestione artic. 8 his verbis : *lia prxdeslinalur a Deo salus alicujus, ul etiam sub ordine praedestinationis cadal quidquid hominem promovet ad salutem, vel orationes proprix, vel aliorum, vel alia bona, vel quidquid hujusmodi, sine quibus aliquis salutem non consequitur.* Constat autem praedestinatum sine propria substantia, el *esse* substantiali suo non posse consequi salutem. Sicut etiam satis constat omnia bona naturalia prodesse prædestinatis ad gloriæ consecutionem, nt in hoc eodem dub. num. 26 et 27 explicabimus. Et in 2 dist. 41 quæst. 1 art. 4 ubi ait, quod omnes causæ secundæ, quatenus earum officio perficitur generatio, et sustentatio electorum, adjuvant prædestinationem ex parte effectus.

H· Necnon, et ad Rom 8 lect. 6 ubi, ut ex verbis in hoc dubio n. 22 referendis patebit, inquit, quod sicut res mundi ordinantur in bonum universi, el in illius bonum cedit malum, quod in ipso reperitur, ut corruptio unius animalis cedit in bonum ejusdem universi, in quantum per corruptionem unius generatur aliud, ita eadem ratio videtur esse de nobilissimis partibus ejusdem universi, scilicet sanctis, ac proinde in bonum illorum nempe gratiam, el gloriam ordinantur aliæ partes : el quidquid accidit circa ipsos, vel alias res, totum ordinatur, et cedit in bonum eorum, nimirum in vitam gratiæ, et gloriæ : et per consequens sicut productio partium universi est effectus voluntatis, qua volitum est bonum totius universi, ita productio substantiae prædestinati, et aliarum rerum hujus universi ordinatarum in bonum electorum erunt effectus voluntatis salutis eorum, sire prædestinationis eorumdem.

Unde sanctum Doclorem sequantur, Scotus in 2 dist. 20 quæstion. 2 et in 3 &·λ dist. 3 quæstion. 3 dist. 19 quæstion. unie» et dist. 23 art. 3, necnon dist. 32 quæstion. unie. art. 3 quem refert Villegas stalimci-W tandus, Nazarius in præsenti controversia Sa unie, qui etiam artic. 1 hujus quæstion. controversia 2 notabili 4 in fine illius ait, hanc esse mentem Cajet. 3 part, quæstion. C^c i art. 3 a nullo hucusque recentiorum intellectam ; ac propterea ab omnibus impugnatam, Bannez ad hunc artic. dub. 2. 3®-. Eamdem etiam sententiam tuentur Galati-G&u nus libr. 7 de arcanis cap. 3 et sequentibus, Albertus Kampens;s lib. 8 de liber, arbil. Atea cap. 3 et lib. 10 in principio, Suarez lib. 3 de prædeslin. cap. 7 et lib. 6 cap. 4, Granado tract. 6 de prædestinatione disp. 2 qui etiam disp. 1 refert Cartag., Driedonem,eî c^; Valentiam. Villegas controver. 15 referens Durandum dist 41 q. 2 num. 7 el Her-v^s. væum q. 1. Tandem hoc ipsum docent plures ex recentionbus Thomistis.

§ HL

Proponitur ratio assertionis ex D. Thom, deprompta. ,Λ

Ratio autem fundamentalis hujas assertionis depromitur ex variis locis D. Thom. et potest sub hac forma proponi. Nam substantia prædestinati una cum cæteris aliis rebus naturalibus, potest cadere sub prædestinatione tanquam effectus illius, et est valde congruum, quod sic sub illa cadat, idque satis probabiliter denotant plura Scripturæ testimonia, et docent plures ex Patribus, ac tandem hoc cedit in maximam gloriam Christi, et electorum : ergo absolute dicendum est, prædictam substantiam prædestinati cadere sub prædestinatione tanquam verum effectum illius.

Consequentia videtur perspicua. Quoniam in iis, quorum neutra pars potest certo

decidi, qualiter in præsenti contingit, ut intuenti constabit, id absolute tenendum est, quod non repugnat, et est valde congruum ut ita sit, satisque prubabiliter in testimoniis Scripturæ significatur, et denique in maximam Christi gloriam, ac electorum cedit. Et propterea communiter docent Theologi tribuendum esse Christo Domino quidquid ad ejus majorem excellentiam spectaverit, si aliunde non repugnet, sitque congruum, ut ei tribuatur; maxime si in testimoniis Scripturæ id probabiliter significetur. Nam quod deest de certitudine quoad hoc quod est dignitatem illam exprimi in testimoniis Scripturæ, suppletur per hoc quod res illa sit satis congrua, et ad magnam Christi dignitatem speciet : ac proinde si id etiam in magnam eJeclorum excellentiam, qui post Christum sunt Deo charissimi, redundaverit, tunc polior! ratione affirmandum erit esse a Deo volitum, et determinatum.

It as ra. Antecedens autem quoad primam partem, nempe substantiam ipsam prædeslinati quoad suum *esse* substantiale, et alias res naturales, posse cadere sub prædestinatione, ut verum ejus effectum, nulli est dubium. Quoniam nulla apparet repugnantia in boc, quod uno, et eodem voluntatis actu voluerit Deus condere substantiam prédestinai! ad hoc ut æternam vitam consequatur. Sicut neque etiam apparet repugnantia in hoc, quod ex voluntate salvandi electos ortum quodammodo duxerit, quod Deus voluerit producere omnes res naturales, ex eo quod istæ ad salutem electorum, modo infra in hoc eodem dub. explicando, conducunt. Non secus (proportione tamen, et diversitate debita servata) ac in nobis contingit, quia ex imperio charitatis multoties elicimus actus humilitatis ordinis naturalis; et isti actus sunt effectus proximi virtutis humilitatis acquisitae, et effectus remoti, et imperati respectu charitatis.

** tftia. Potestque hoc ipsum explicari ex eo quod substantia prædestinati, et res naturales possunt cadere sub merito, ut ostenditur 1, 2 artic. ultim. et possunt esse objectum spei, ut docet D. Thom. 2, 2 quæstion. 17 art. 2 ad ! et pro illis in ordine ad beatiludinem queunt fieri orationes, ut patet ex usu Ecclesiæ, et Angelico Doctore 2, 2 quæstion. 83 ari. 6 in corpore et ad 3 necnon ad I et propterea, ut idem D. Thom. in hac q. art. 8 ex D. Gregorio notavit, ex eo quod Isaac rogavit Dominum, ut daret conceptum Rebeccæ, factum est ut ex illo conceptu natus fuerit Jacob, qui fuit praedestinatus. Constat autem, quod ea, quæ possunt cadere sub merito, spe, et orationibus, queunt etiam cadere sub praedestinatione tanquam effectus illius.

15. Probatur idem 'aotecedeus qooad sandam partem. Primo. Quoad secundam vero partem, scilicet esse valde congruum, quod *esse* substantiale prædestinati cadat sub prædestinatione tanquam effectus ejus, probatur. Tum, quia prædictum *esse* substantiale prædestinati est indispensabiliier requisitum in ordine ad prædestinationem, et prædictum *esse* una cum hoc universo est productum tanquam quoddam instrumentum, quo manuducamur ad cognoscendum et laudandum Deum, quia hoc commune est ei cum omnibus rebus naturalibus, ut patet ex illo ad Romanos 1 : *Invisibilia Dei,* etc., *ila ul sint inexcusabiles, quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunl,* Ubi etiam D. Thom. lectione 7 et ex illo Actor. 17 : *Non 3Ï71C testimonio semelipsum reliquit benefaciens de calo.* Quod explicans Ambros. lib. 2 de vocatione gentium cap. 1 dicit, hoc testimonium esse creaturas naturales, quas experimur clamare Deum esse opificem earum, unde sic ait : *Colum ergo cunctaque cæleslia mare, el terra, omniaque qux in cis sunt consona speciei sux, ordinalionisque concentu, protestabantur gloriam Dei, el prxdicalione perpetua majestatem sui loquebantur authoris.* Unde Cynllus lib. 2 et 3 contra Julian, refert Mercurium Trimegistrum, et Platonem dicentes : Deum ad hunc finem creasse mundum, ut ex illo cognosceretur, et laudaretur : et ex ejus cognitione desumpsisse Abrahamum cognitionem veri Dei, docent Clemens Alexandrin. lib. 6 stromatum, Nyssænus in oratione de laudibus Basilii, et in vita Gregorii Thaumaturgi, et hac ratione Philo in lib. quis sit hæres divinarum rerum, et Basilius Isaiæ 1 explicant illud quod dicitur Exodi 30, Deum appariturum in loco ubi offerebatur Thymiama, quia Thymiama significabat mundum : ex eo quod componebatur ex quatuor speciebus aromaticis, sicul universum ex quatuor elementis : et quando illud adoletur, idest, perfecte cognoscitur, facit apparere, et cognosci Deum.

Ad Rom. I. D.Tbom. Actor.17 Ambros. Cyrill. Trioe-<UU l'ialo. Clem. Alex. **Philo.** **Basil.**

16. Constat autem esse valde congruum, ut id, quod est indispensabiliter requisitum, ad prædestinationem, sit adhuc cum primo producitur, et secundum suam substantiam, effectus ejusdem prædestinationis, ut ita prædestinatiô, quippe perfectissima providentia, attingat quidquid ad prædestinan-

dum desideratur. Sicut etiam est valde congruum, ut inferiora, quæ cum effectu conducunt secandum suam substantiam, et primam productionem ad consecutionem beatitudinis, ex eo quod instituta, factaque sunt ad manuducendum in cognitionem, et laudem Dei, sint tunc effectus ejusdem praedestinationis, et volita ex amore æternæ vite, ut ita inferiora semper deserviant superioribus, qualia sunt electi : quod quidem est valde congruum naturis rerum inferiorum. Et quia hoc satis congruit perfectissimo agenti, operanti ex perfectissima, et universalissima providentia, ut nimirum hoc ipso quod aliqua secundum suam substantiam, et ut primo producta sunt, deserviant cum effectu ad consecutionem finis, ab eo efficaciter intenti, cadant etiam tunc sub sua provilentia. intendente illum finem, sintque effectus illius.

y

Secundo. Tum etiam : quia antecedens quoad hanc secundam partem aperte sequitur ex ultima ejus parte, nimirum hoc pertinere ad ma-.iuiam dignitatem Christi, et electorum : siquidem ut supra dicebamus est valde congruam ut Christo Domino tribuatur id, quod non repugnat, et ad majorem ejusdem dignitatem spectat : ac proinde idem etiam de electis. Deo post Christum charissimis, proportione servata, dicendum erit.

Tertio ' Turn denique : quia in nostra supernatural beatitudine reperitur Deus intime unitus in ratione speci<4 intelligibilis, ut con-
D.Tbonn stat ex iis, quæ ex D. Thom. quæstion. 12 articul. 2 hujus I part, diximus : ergo congruum fuit, ut ipsa substantia beati, et totus ordo inferior universi, secundum suam substantiam, et adhuc dum primo produceretur, ordinaretur ad eamdem beatitudinem ut ad finem : et per consequens fuerit effectus ilhus in genere causæ finalis, seu (quod in idem redit) fuerit effectus prædeslinalionis.

-

Π. Patet consequentia. Quia congruum est, ut ubicumque Deus secundum suam substantiam specialiter fuerit unitus» exerceat ibidem rationem ultimi finis omnium aliorum illius generis, et inferiorum adhuc secundum primum *esse* eorum, secundum quod sunt illi inferiora. Et ita, quia Deus est personaliter unitus humanitati Christi, idcirco valde congruum fuit, el re ipsa ita evenit, quod Christus ut homo, esset finis humanitatis ejusdem, et totius universi, adhuc secundum suam substantiam, et primum suum *esse* considerati, ut ex D.
Idtm. Thom. 3 part. q. 1 ari. 3 dicemus.

I

Et similiter, quia Deus special! modo propter unionem cum humanitate Christi, est præsens in Eucharistia, ideo congruum fuit, imo de facto ita contingit, ut Eochristia esset eodem modo finis omnium sacramentorum, ut docet D. Thom. 3 partJw* quæstion. 63 articul G et per consequens aliarum rerum ordinis naturalis, ut ex iii, quæ loco citato dicemus patebit.

Ac tandem, quia I)jus secundum suam substantiam esi speciali modo in hominibus justis, ul docet D. Thom. quæstion. 8 hujus
l part. art. 3 ideo congruum fuit, et sic evenit, ut justi essent modo dicto finis omnium creaturarum, ut ostendit D Thom. ad Roman. 8 lect. 6. Unde cum beatitudo supernalura'is requirat unionem es-onVæ divmæ in ration·, speciei intelligibilis cum intellectu nostro, nihil mirum, quod sit valde congruum, eam esse finem ipsius prædestinati, et omnium rerum naturalium, secundum suas species ac secundum suam substantiam, et primum *esse* considerata-rum : et quod licet plura individua specierum corrupi bilium ordinentur ad conservationem earum ; nihilominus ultimate ordinemur ad finem prædestinationis.

Quoad tertiam vero partem, scilicet satis u. prol^abiliter hoc colligi ex testimoniis Scripturæ, idem antecedens probatur. Tum ex Mamilla a l Roman. 8 : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum iis, qui secundum* ite *propositum vocati sunt Sancti.* Quod testimunium aleo universaliter intelligunt D. Thom. et Patres ut e.x illo colligant adhuc permissionem peccati, ut primo est, et peccatum ipsum materialiter sumptum, idest, quoad substantiam naturalem acius ut primo productam, esse effectum prædestinationis electorum, ut e.x dicendis d st 6 num. 8 et sequentibus constabit. · . tql

Quod si verba hæc Pauli adeo universaliter intelliguntur, ut ad ipsum actum peccati, et permissionem illius sic extendantur, cum tamen utrumqno quantum est ex se, et ex propriis ineritis potius obsit, quam prosit ad finem prædestinationis, non est cur eadem verba (quippe ex se universalissima) ad substantiam prædestinati, ut primo productam, sine qua finis predesti·
n itionis consequi nequii, necnon et eodem modo ad alias res ordinis naturalis, conducentos modo tamen infra explicando; ad licem pr.ixlestinationis non extendantur, ut a I). Thom. ibidem lect. 6 extenduntur, d.tvu

Tum etiam ex illo ad Ephes. i : *Elegii nos in ipso ante mundi constitutionem* »
ules· $****
semus

umvs sancti. Ubl tanquam speciale beneficiutn refert Paulus, quod prædestinati fuerint electi a Deo ante mundi constitutionem. Si aulem illa particula *ante,* non diceret antecessionem causalitaiis ita ut mundi constitutio, et productio esset effectus electionis beatorum, tunc non esset peculiare in electis, quod ante productionem mundi essent voliti, ly *ante,* solum dicente priorilatem durationis, inter volitionem diUnam, et constitutionem, seu productionem actualem universi · siquidem cuncta fuerunt hac antecessione volita ante mundi constitutionem, et productionem.

M. Tum denique ex illo Pauli 1 aJ Corint. Cf.-r* 3 · ^mn,a *vestra sunt, sive Paulus,* 1 *sire Apollo. sive Cephas, sive mufidus, sive vita, sive mors, sive prxsentia, sive futura : omnia enim vestra sunt, vos autem Christi,* I *Christus autem Dei.* Ubi Paulus loquitur de >lWf. electis, ut colligitur ex D. Thom. ibidem ; lect. 1 et ad Romanos 8 lection. 6 in fine, et ita sanctus Doctor ait : *Omnia vestra sunt, idest, veslræ utilitati deservientia, se*i *eundum illud Romanor.* 8 : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Quare cum, secundum sanctum Doctorem, verba hæc Pauli ad Romanos 8 denotent, omnia ita deservire praedestinatis t ut sint effectus præ lestinationis eorum, ut ex eodem sancio Doctore ibidem dicebamus, consequens erit, ut hoc ipsum de his verbis ad Corint. \ 3 in quibus, juxta expositionem Angelici Docloris, dicitur, omnia e?se electorum, I denotetur. Et propterea idem sanctus Doctor lect. G nuper citata, postquam dixit, dato nobis Dei Filio, dari etiam omnia cum illo, quatenus omnia cedunt in bonum nostrum, superiora quidem, nempe divinas personas, per modum finis, et ad fruondum, ac proinde ita ut electi sint effectus illius in genere causæ finalis, inferiora vero ad utendum, idest, in ordine ad utilitatem eorumdem electorum, el per consequens ita ut electi sint finis eorum, et ipsa sint volita pro,ter illos, statim al hæc omnia denotanda adducit prædictum testimonium ad Corint. 3 his verbis : *In ipso autem Filio Dei omnia eristunt, sicut in primordiali prroperativa causa. Unde eo tradito nobis, omnia sunt data nobis, ul scilicet omnia cedant in bonum nostrum : superiora quidem, scilicet divin* person* ad fruendum, rationales spiritus ad convivendum, omnia inferiora ad utendum non solum prospera, red etiam adversa* I *Corint.* 3 : *Omnia vestra sunt, vos aulem Christi, Christus autem Dei. Unde palet quod sicut in Psalmo dicitur; nihil deesl timentibus eum.*

Quoad quartam vero partem, nimirum hoc doceri a pluribus ex Patribus, idem antecedens satis probabiliter patet ex testimoniis eorum a nobis relatis, et ex iis, qûæ 3 p. q. I ari. 3 referemus. Probatar idem aniere-dens qaaad qjanam

Quoad ultimam vero pariem, nempe id cedere in magnam Christi, et electorum dignitatem, prædictum antecedens satis liquet. Quoniam valde exaltat electos ut propria eorum substantia, ac proinde, et quidquid ad ordinem universi spectat, fuerit factum propter illos, et cx amore eorum, ct non aditer : cumque quidquid ordinatur ad electos, ut tales, ordinetur etiam ad Christum ut ad primogenitum omnis creatura, seu ad primum prædestinalum, propter quem, et ex meritis cujus omnes electi prædestinati sunt, fit inde, ut eo ipso electi, etiam quoad suam substantiam, et per consequens totum universum, sint volita ex amore Christi, sinique effectus prædestinationis ejus ; quod quidem (ul constat) non parum in gloriam ejusdem Christi Domini cedit. partem ct qnoid olüoiam

Advertendum tamen (ut plures evasiones praeludamur, et quomodo ratio facta, juxta qualitatem maleriie, maximam habeat vim, intelligatur id quod supra innuimus, scilicet non posse ulla ratione ostendi, implicare, quod substantia prædestinati, autaliæres naturales, secundum suam substantiam, et ul primo product®, sint effectus praJestinationis electorum : nec etiam implicaro quod sint effectus alterius providenliæ, ut ex se constat : ac proinde nec posse affirmari, Deum necessario debuisse providere de productione substanti® pnedestinaii, aut aliarum rerum naturalium per providentiam hanc prædestinationis, hoc ipso quod pradictas res naturales condiderit : sicut nec debuisse per aliam providentiam distinctam a prædestinatione, et eam excludentem, de illis, et earum productione providere, ul se patet. Nec tandem certo, et plane cx aliquo Scriptura loco, aut aliunle con-* stare, prædictas res naiurales esse effectus prædestinationis quoad suam primam productionem : sicut nec etiam oppositum plane, el ceno ex aliquo ex dictis capitibus constat.

Quare tam assertio nostra, quam opposita sententia solum congruentiis, et aliquibus indiciis suadenda est, ita ut ea pars eligatur, quae potiores congruentias,

et indicia pro se habuerit. Constat aulem non posse majorem congruentiam, majusque indicium ad aliquam ex his duabus partibus suadendam excogitari, quam eam non repugnare, et esso valde accommodatam naturis rerum, et satis probabiliter ab Scriptura, et Patribus insinuari, ac tandem in maximam Christi Domini, el electorum dignitatem cedere. Atque adeo cum hæc omnia in ratione facta pro nostra assertione contineantur, consequens erit, ut ex ea, ratione qualitatis materi® de qua agitur, satis efficaciter prædicta assertio confirmata maneat.

Con Armatur primo. D.Thom.

Confirmatur ratione, quam D. Thom. ad Rom. 8 et explicans illuJ : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum,* his verbis alducit : *Quidquid fit in mundo, etiamsi malum sil, cedd* in *Ionum universi, quia ut Augustin, dicit in Enchir. : Deus adeo bonus, quod nihil mali esse permitteret, nisi esset adeo potens, quod ex quolibet malo posset elicere aliquod bonum, non aulem semper cedit malum in bonum ejus, in quo est. Quod sicut corruptio unius animalis cedit quidem in bonum universi, in quantum per corruptionem unius generatur aliud, non tamen in bonum ejus quod corrumpitur : quia bonum universi est a Deo volitum secundum se, el ad ipsum ordinantur omnes paries universi. El eadem ratio esse videtur circa ordinem nobilissimarum partium ad alias partes. Quia malum aliarum partium ordinatur in bonum nobilissimarum : sed quidquid fit circa nobilissimas paries, non ordinatur nisi in bonum ipsarum : quia de eis propter se cura habetur : de aliis autem propter ipsas. sicut medicus infirmitatem pedis* jiuftnet, *ut curet caput. Inter omnes autem partes universi excellunt Sancti Dei, ad quorum quemlibet perlinet quod dicitur .Matlh.* 25 · *Super omnia bona sua constituet eum : el ideo quidquid accidit circa ipsos, vel alias res, lotum in bonum eorum cedit.*

Unde sicut partes minus nobiles universi, sunt volitæ ex amore nobilissimarum ordinis nature, ita tam istæ, quam illæ volitæ erunt ex amore aliarum partium, utrisque longe nobiliorum, scilicet ex amore electorum. Siquidem juxta D. Thom. mentem, ut ex contextu verborum, quæ ex eo retulimus, constat, ex prædestinatis ut tabbus (ubi etiam Christus, ut eorum caput involvitur) tanquam ex partibus omnium nobilissimis, et ex aliis rebus ordinis naturalis resultat totum quoddam universum ex omnium rerum ordinibus coalescens, et in prodicto universo partes minus nobiles volitæ sunt ex amore nobilissimarum. Ac proinde res naturales, quæ comparatione electorum ut talium, sunt minus nobiles quam illi, erunt volitæ ex amore eorum : quamvis in se sint nobilissima* in suo ordine, et secundum quod sunt superiores respectu aliarum rerum ejusdem ordinis, sint in collatione ad eas volitæ propter se, et illæ sint volitæ propter ipsas, ut prædictam nobilitatem, et excessum ac superioritatem habent. 71

Cidrejo: lliiM

Confirmatur, et explicatur tandem. Quoniam sicut inferiora ordinis naturalis connexa sunt cum superioribus ejusdem ordinis , ita utraque habent suo modo connexionem cum rebus ordinis superoaturalis, et cum fine vit® ælernæ, non quidem tanquam cum fine proportionato, sed tanquam cum fine remoto, ad quem remote tandem ordinantur : at propter illam rationem hoc ipso quod Deus simul voluit partes minus nobiles, et nobilissimas ordinis naturalis , dicimus voluisse illas ex amore istarum, et non aliter, ex eo quod licet potuerit non sic velle illas; nihilominus quia oppositum non constat, et nexus rerum inter se hoc exposcit, ideo censendum est ita eas voluisse : ergo hoc ipso quod voluit res ordinis naturalis, et simul res ordinis supernaturalis, et finem vit® ælernæ, dicendum erit (dum oppositum non constaverit; voluisse illas ex amore istarum, non quidem tanquam finis proportionali, sed superexcedentis, et improportionati, licet putuerit aliter easdem velle.

Consequentia videtur legitima ex paritate jam insinuata. Unde, dum oppositum certo non constat, censendum est, Deum volentem aliqua, velle illa eo ordine, et nexu, quo inier se nexa sunt. Et ita quia prædictæ res naturales, sunt nexæ cum rebus supernaturalibus, et fine vit® æternæ tanquam cum fine improportionato, elsuperexcedente, dicendum erit (dum oppositum ex Scriptura, aut Patribus, aut aliunde certo non constaverit, ut re vera in præsenti certo non constai) prædiclas res naturales volitas esse ex amore supernaturalium, et fine vite æternæ electorum tan quam finis improportionati, el super excedentis. Major vero videtur perspicua.

Minor autem etiam constat ; et propterea omnes res corporeæ ordinat® sunt a Deo in hominem ut in finem : et ita de luminaribus

i luminaribus cœli dicitur Deuteron. 4 quod I creata rant in ministerium multis vel l cunctis gentibus. Et de cæteris rebus dici- I hits. tur Psal. 8 quod subject® sunt pedibus I hominis, quia creata sunt propter illum, I ut docent Chrysost. hom. 8 et 14 in Ge- I Jito. ne5·· Ambros. epist. 38, Kuper. libr. 2 in j t:χτ. Genes, cap. II, Clemens Alex. lib. 2 pe- I m.' i®g.c. 3. Unde hac ratione Genes. 1 do ho- I ta. I· urino dicitor, quod sit factus ad imaginem I Dei. Quia sicut Deus est dominus omnium, I el per consequens finis illorum, qui potest I cunctis pro sua voluntate uti, ita homo est dominus omnium rerum inferiorum, i juxta illud : *El prxsit piscibus maris.* Et I upt potest uti omnibus, et ordinare omnia I tat in suam utilitatem, ex eo quod est finis I eorum, ut explicant Aug. lib. 3 de Genes, j Sœn. aJ liieram, Basil, bom. 10 in Genes., Mx Chrysost. hom. 2 ad Hebræos, Nyssænus bn homil. de creatione hominis, Isidorus, | Tbeodoretus, Hugo de Sancto Victore in Genes., D. Thom, infra q. 96, et alii.

it Sed inquires, an omnes, et singulæ res I ordinis naturalis, sint effectus prædestina- tionis singulorum prædestinatorum? an vero salis sit quod omnes, et singulæ ex illis, sint eiïectus prædestinationis ali- cujus vel aliquorum ex prædestinatis? ita ut loquendo de prædestinalione totius cor- poris mystici electorum, omnes et singulæ res naturales, sint eiïectus prædestinationis prodicti corporis , quamvis non cujusvis ev membris illius?

Respondetur satis esse, quod hoc poste- riori modo omnes, et singulæ res natura- les, sint eiïectus prædestinationis electo- rum. Quia non omnes, et singulæ cum elTeclu conducunt ad hoc ut singuli conse- quantur vitam æternam, ut in parvulis baptizatis, et ante adultam ætatem obeun- tibus, constat. Et ita illæ res naturales, erunt eiïectus prædestinationis, v. g. D. Antonii, qua· per modum objecti vel occa- sionis, cum eifectu quoquo modo condu- xerint ad hoc ut vitam æternam adipisca- tur, vel habeat aliquod accidentale gaudium incœlesti vita.

Unde subs.antia ipsa reproborum, et quidquid circa eos fit, quoi magis ostendat majorem illam misericordiam, quam Deus erga prædestinatos habuit, ac proinde ipsa ætema damnatio illorum prout est a Deo, est etiam eiïectus prædpslinationis electo- rum : quia quodammodo ad jam dictos fines in electis cum effectu conducunt, et kieo optime dixit Aug. lib. I I de Civit. Dei cap. 18 : *Neque enim Deus ullum, non dico Angelorum, sed vel hominum crearet, quem malum futurum esse prarsclsset, nisi pariter nossel quibus cos bonorum usibus accommodaret, atque ita ordinem sæculo- rum tanquam pulcherrimum carmen, etiam ex quibusdam quasi antithetis honestaret.* Quod etiam Apost. ad Rom. 9 explicuit dicens : *Sustinuit in mulla patientia vasa irx apta in interitum, ul ostenderet divitias glorix sux in vasa misericordi#, qux pré- parant in gloriam.* Quod si id de ætema reproborum damnatione, ac proinde de permissione peccatorum ab illis commis- sorum, verificalur, multo magis de operi- bus moraliler bonis ab eisdem perpetratis, verum erit. Et propterea D. Thom. in hac q. art. 8 inquit, quod quilibet beatus in gloria gaudebit de bonis, quæ alius fecit ' ac proinde (ut ex dictis constat) prædicta bona opera fuerunt a Deo volita ex amore beatitudinis electorum. Ad Rom· °- irx D.Thon.

Cujus etiam peculiarem, quoad plurima opera reproborum, rationem tradidit idem sanctus Doctor I, 2 q. 21 art. nempe Deum pro omni actu bono premium con- ferre,'juxta illud Ecclesiastici ult. : *Cuncta, qux fiunt sub Sole, adducet Dominus in ju- dicium, sive malum, sive bonum,* idest, ut remunerationom pro bonis, supplicium autem pro malis operibus largiatur : ex eo quod cum ipse habeat rationem universalis judicis, cui incumbit de bono communi curare, inde est, ut ad eum spectet remu- nerare omnia opera bona, a quovis facta, et pœnam infligere pro quovis opere malo. Cumque opera bona ordinis naturalis, ab homine reprobo patrata, non semper re- munerentur in hac vita, nec in alia, ubi damnatus est pnvmii incapax, propterea in aliis, nempe in prædestinatis remune- rantur. quatenus prædestinati gaudium ac- cidentale in beatiludine de illis habent. idem. Ecde- liaU. ol· lira.

Nec refert si objicias, non cobæfere htte cum illis, quæ disp. I n. 25 hujus tract, diximus. Nam juxta ibidem dicta status justitiæ originalis, secundum suam sub- stantiam consideratus, non est eiïectus prædestinationis Adami, aut alicujus alte- rius puri hominis, sed alterius providen- ti® i ergo nec ea. quæ ad hunc statum spectant : ac proinde neque tutum hoc universum erit effectus prædictæ prædes- tinationis. Prima conseq. ex antecedenti videtur sequi Quoniam ea, quæ pertinent ad aliquem statum, sunt effectus provi- denti® illius status : ergo si status justitiæ Objet- lio.

originalis non ett effectus prædestinationis hominum, sed alterius providentia*, nec etiam ea, quæ ad hunc statum spectant, erunt effectus illius. Secunda veru conseq. ex prion constat Quoniam hoc universum spectavit ad statum juslitiæ originalis, et in ordino ad illum productum est : el propterea omnia subjecta sunt primo hourni, ita ut dum ille permaneret cum subjectione ad Deum, cuncta essent illi subjecta.

Ευαώιιο Respondetur enim concedendo antecedens, et primam consequentiam, si consequens formaliter inlelligatur, idest, si sensus illius sit, quod ea. quæ ad statam justitiæ originalis, spectant prout ad illum spectant, sunt effectu* providentiæ hujus status, non vero predest*nationis Adami, aut alterius puri hominis : secus vero si consequens materialiter inlelligatur, idest, si sensus illius sit, quod illudmet. quod spectat ad predictuni statum, non possit etiam secundum suam substantiam seu quoad primam sui productionem esse effectus prædestinationis hominum. Et deinde neganda est secunda conse juentia. Quoniam hoc universum, el special ad statum naturæ lapsæac redemptæ, et ad statum naturæ integre, sive juslitiæ originalis, habuitque secundum suam substantiam. seu secundum primam sui productionem imperari tam a providentia status juslitiæ originalis, quam a providentia status naturæ lapsæ, et redemptæ, qualis est prædestinatio hominum : ex eo quod fuit productum propter hominem, ut pertinentem ad ulrumque siatum, tanquam propter duos fines partiales c.x æquo intentos, et iddo cum hue stal, ut prædestinatio v. g. non habuerit quasi imperare providentiam versantem circa statum juslitiæ originalis, aut e converso, sed utraque debuerit imperare providentiam naturalem, a qua proxime provisam est huic universo quoad suam substantiam, seu de prima productione hujus universi.

·♦» < Einedih? uh. Explicatur hoc. Etenim Christus Dominus ut Redemptor, volitus est a Deo ut iinis omnium rerum , Pt rationum in eis inventarum, de quibus per alias providentias provisum est, quaque ad ipsum congruenter ordinsri possunt, ut loin. 5 tract, «le Incarnatione dicemus. Ad hunc autem Jinem pervenitur duplici inter alias quasi linea, el via inter se non subordinata, beet uni et eidem tini, nempe Christo, ut Redemptori, tanquam iim communi subordinenlur : sicut ad unam, et eamdeui sanitatorn acquirendam , potest simul dupbci quasi via, duplicique medio inter se non subordinate iri, licet utrumque ad eamdem sanitilem ordinetur, ut cum quis ob pr®· dictam sanitatem vult deambulationem, H saimuînis emissionem, licet unum ex hii mediis non ordinet ad aliud. Ex his autem viis, quibus a.l Christum Dominum, ut Redemptorem tanquam ad tinem ilur, prima est illa, qua* non est ex meritis Christi, seu per illum, ut per causam meritoriam, et hæc est via status juslitiæ originalis, et alia, quæ ad hunc statum ordb nantur, ut conditio hujus universi, quaienos ad prædictum statum pertinet : ita quidem ut justitia ipsa originalis, seu homo, ut m illa constitutus immediate, alia vero ad hunc statum conducentia mediate, et re· mule, modo alibi lacio, ad Christum Dominum ut ad tinem ordinemur.

R itio autem ob quam licet Christus Dominus ul Redemptor sit hujus status liais, non tamen comparetur per modum causa meritorne respectu illius, nec prediclM status sit ex meritis Christi Domini, sumitur ex eo quod juxta Scripturam, et Patres gratia, el dona data per merita Christi, sunt dona gratiæ redemptiycb, et sanatir», et Deus tantum voluit, ut darentur illis, qui erant captivi, et ægri; ac proinde gratia redempliva et sanaliva egebant, quales non sunt homines in statu nature integræ, sive justitia» originalis, quippe qui prout in illo statu erant, nec ægri fuerunt, nec captivi.

Alia autem via, et quasi linea cum præcedenti connexa, licet ei non subordinata, qua ad eumdem Christum Dominum ut Redemptorem itur, qnæque una cum præcedenti via ad eum sic sumptam, ut a i finem ordinatur, est via ex mentis Christi, nempe elatus nature lapsæ, et per Christi merita redemptæ, et alia quæ ad hominem sic acceptum ordinamur, qualia sunt omnia enlia naturalia hujus universi, ut ad prædictum statum condurant. Cæternm hæc in tractata de Incarnatione tom. 5 fusius explicabuntur. Quibus tandem addendum est, Ato· quod juxta probabilem illum, etiam in via divi Thomæ, dicendi modum, quem disp. i hujus tractatus num. 26 el 54 tetigimus, hæc ubjectio lucum non habet, ut consideranti nutum era.

I § «v.

/Uçontfe/wr *erginntnlis prirnx Müenlix.*

r. ***hi*** primum dicendum est, Apostolum 4 loqui ‹h· effectibus proportionalis. et ejusdem fiSordiniseum predestinaiidne; non vero de w*·· effectibus unproportional]s inferioris ordi- J ns, ct remote solum, ac deficienter conducentibus ad consecutionem vitæ æternæ, quales sunt substantia predestineti, Pt alia? res ordinis naturalis, et a principio superraiurali, ut tali non productis, quatenus inde aliquam bonitatem supernaturalem, et intrinsecam non participant, per quam in finem supernaturalem proxime ordinentur, in quo sensu in præsenti de illis loquimur. Ez4i· Itaque elle tus prædestinationis sunt in duplici differentia. Alii quidem snpernalu- ! b. rales, el divini ordinis, qui quidem sunt proportionali, et proxime conducentes ad consecutionem æternæ vitæ, vel dicunt ipsam consecutionem vitæ æternæ, et alia ad ipsam conducentia, aut eamdem exornantia; et isti comprehenduntur adæquate sub vocatione, justificatione et glorificatione. Alii vero sunt ordinis naturalis, remote, improportionate, occasionaliter, aut ministerialiter conducentes ad vitam æternam : ex eo quod licet proxime non ordinentur in tinem vitæ æternæ, eo modo quo actus virtutum naturalium in illum ex imperio charitatis ordinantur; attamen collatu prædestinatis auxilio supernatural!, cl efficaci, deserviunt ad finem prædestmaiionis. Üt cum prædestinalus bonæ indolis videns hoc universum ita admirabile, et Dei magna ia aperiens, movetur ex auxilio «npernaturali ad laudandum suum opificem. Apostolus igitur loco citato non de istis, sed d? illis effectibus loquebatur : et propterta eos optime sub vocatione, justification, et glorificatione comprehendit, quia re vera sub illis continentur.

Nee obest ad hoc ut aliquid sit effectus S' prædestinationis (ut ita objectio quædam obiter diluatur quod se ipso solo non conducat cum effectu ad consecutionem vitæ æternæ, sed solum mediante auxilio supernaturali. I

Non itaque hoc obest. Nam ut ex disp. 4 n. 50 const tt, vocatio, seu prædîcatio exterior, est effectus pru-desLinationis electorum : et similiter miracula Apostolorum, per quæ aliqui conversi, el salvati sunt; cum tamen illa exirmseca mirarula, etprædleilio exterior non efficaciter deduxerint I predestinates ad beatitudinem sine auxilio supernaiumli, et efficaci, illis concesso. Unde Actorum 17 dicitur, quoi praedicante Aeior. Paulo crediderunt illi, quorum Deus aperuit corda, ut denotaretur, concurrisse ad D· illorum conversionem simul cum prædicalione Pauli auxilium efficax supematurale, ei intrinsecum, de facto aperiens cordi pnedestinatorum, el faciens ut ad Deum converterentur.

Ad secundum respondetur, quod adhuc «. dato, Augustinum loqui de gratia, qua præ. f(jM destinati sumus, ex parte effectus consider.ifa, tunc tantum vult gratiam creationis daœf non esse illam gratiam ex meritis Christi collatam, quæ est effectus proportiouatus, et proximus prædestinationis, atque ejusdem ordinis cum illa. In quo etiam senso subjunxit, Christum non fuisse mortuum, ut homines essemus, idest, tanquam propter finem proportionalum, et proximum : id namque optime asseruit solum competere justificationi nostræ, et aliis effectibus supernaluraiibus, juxta ea, quæ tam in bac, quam in præcedenti disp. sæpe asseruimus. Cætermn nequaquam negat Augustinus, gratiam creationis, et quæcuinque alia, quæ quoquo modo de facto conducunt ad finem prædestinationis, esse effectus remotos, improportionatos, et delicientes ipsius prædestinationis : non quidem præche ul sistunt infra proprium ordinem naturalem, sed ut subonlinantur auxiliis alterius or,linis, nempe supcrnaturalis, ul n. 26 explicuimus. Et in hoc etiam sensu non negat, Christum mortuum fuisse, ul homines essemus, nempe quatenus hoc, non sistendo in proprio ordine. sed ut subordinatur auxiliis alterius ordinis superioris, conducit remote, et improportionate ad finem prædestinationis : imo ex testimoniis ejusdem August, num.' Il nddu'tis, constat ipsum r.on solum id non negaro, sed asserere.

Vel sub alia forma (quamvis re ipsa cum præcedenti coïncidât) potest huic argu- mento ex testimoniis Augustini desumpto forma, responderi, quod quando asseruit gratiam creationis non esse gratiam predestination nis. atque adeo neqtie effectum illius, neo Christum mortuum fuisse, ut homines essemus, locutus fuit formaliler, et cum precisione, idest, sistendo intra proprium ordinem naturalem (quod verissimum est) nec tollit quoi gratia creationis, non sistendo in proprio ordine, sed "ut snbordinata ordini supernatural!, modo n. 32 ex*

plicando, sit offectus prædeslinationis, et quod Christus mortuus fuerit, ut homines essemus, non sistendo in hoc ordine sed cum subordinatione ad ordinem supernaturalem, cujus oppositum reperitur in justificatione, et aliis effectibus supematuralibus. Ili namque cum præcisione ordinis, idest, sistendo in online proprio, atque adeo absolute, et simpliciter loquendo, sunt praedestinationis effectus : et ideo merito absolute loquendo protulit Augustinos, Christum fuisse mortuum, non ul homines essemus, sed ul justi essemus. Per quæ etiam palet ad id quod ex Patribus Africanis ibidem adducitur.

Ad primam wnfirmaiio– DflD qeoad pPrtcml

Ad primam confirmationem neganda est sequela quoad utramque partem. Et ad probationem prioris neganda est major, si intelligatur eo modo, quo Pelagiani dicebant, dari causam nostræ prædeslinationis , et Primi c^ectus illius, et juxta dissidium, quod inter illos, et Augustinum erat. Etenim Augustinus contendebat coni-a Pelagianos, non dari causam praedestinationis, quia ex parte nostra non dabatur causa meritoria, aut dispositiva proxime primi effectus proportionali, et ejusdem ordinis cum ipsa praedestinatione, scilicet primæ vocationis ad fidem, ut constat ex pluribus

Aoga i. Jocis Aug. praecipue in lib. de Praedestinatione Sanctorum c. 2, 3, 9, 10 et aliis, el lib. I ad Simplicianum *q.* 2 et in aliis plurimis libris. Non autem loquuntur August, oi alii Patres de effectibus remotis, el iniproporlionatis, ac inferioris ordinis ad præde*tinationcm. ul de creatione substantia* praedestinati, et aliarum rerum naturalium.

Quod autem sit bic verus sensus, veraque intelligentia dissidii inter Pelagianos. et Auuusl. ac reliquos Putres, inde liquet. Quoniam Pelagius volo' at. liberum hominis arbitrium ex suis naturalibus esse causam suæ lidei, et vocationis, quæ est primus effectus proportionates praedestinationis : cum lumen Aug. in locis citatis, el reliqui Patres contenderent, prædictum arbitrium ex se non sufficere ad habendam fidem; sed hanc ex dono Dei, seu ex gratia supernatural· haberi : el per consequens non ex nobis, sed ex supernatural! Dei gratia distingui nos ab infidelibus, et bilbere

1103 effectus proportionates praedestinationis.

Et quoad probaliocem posteriori·.

Ad probationem vero secundæ partis ejusdem sequela·, respondetur, quod si liat sermo (ut revera fit juxta modo dicta) de causa primi effectus proportionali, et proximi nostræ praedestinationis, qui assere· rei dari causam primæ vocationis, teneretur fateri, dari etiam causam nostra' praedestinationis ex parte effectus proportionali, de quo erat prædicta controversia, licet non admitteret, aut non admittere teneretur, dari ex parte nostra causam creationis nostræ substantiæ, aut lotius mundi, qua· ponitur primus effectus praedestinationis : quia hic tantum est primus effectus improportionatus, et deliciens.

Ad secundani confirmationem, respondetur, sensum Augustini tantum esse praedestinationem, et æternam vitam electorum efficaciter a Deo intentam, supponere peccatum originale, et naturam ipsam eo infectam in genere causæ materialis; attamen tam ad nataram, quam ad permissionem prædicti peccati supponi in alio genere causæ : praedestinationem quidem in *genere* causæ direclivæ, æternam autem vitam, efficaciter intentam, in genere causæ finalis : et propterea tam permissio illius peccati, quam nalura ipsa possunt esse effectus pr.edestinationis. Per quod etiam ad id. quod ex I). Thom. ibidem adduc»tur ratis constat. Sed de his videantur quæ in hoc tract, disp. I num. 44 et 45 diximus, el in hac disp. num. 34 et 35 dicemus.

Ad tertiam confirmationem transeat antecedens, et distinguatur consequens primæ consequentia*, quoad primam ejus partem: *Prius ordinantur ad finem naturalem,* quantum est ex meritis propriæ inclinationis, et ponderis naturæ, concedi poterit : quantum est ex vi ordinationis extrinsecæ primi agentis intellectualis, qui eas produxit, ne· gari debet. Et deinde neganda est secunda pars ejusdem consequentia», necnon et posterior consequentia statim subsumpta. El ad probationem prima* partis primæ consequentia·, in qua secunda ejus pars, necnon et posterior consequentia innititur, palet ex dictis, antecedens illud esse verum de ordinatione intrinseca, et quantum est ex propriis meritis; non autem de ordinatione extrinseca, qua agens intellectuale utens aliqua re, proxime, et ex propriis ordinata ad aliquem finem, ct simul conducente saltim remote ad alium, potest uti illa per se primo, ut conducit ad hunc ultimum finem.

Explicatur hoc. Etenim sicut actus eleemosynæ habet duo, nimirum, et respicere suum proprium, et immediatum objectum, ct conducere ad finem chacitatis : et respectu

jectu prædicli actus secundum se. el ex proprii» meritis sumpti, prius esi quod respiciat proprium objectum ; at respectu illius ut subesi imperio charitatis, prius est quod respiciat proprium finem charitalis. et conducat ad ipsum, quam quod respiciat proprium objectum, quia ideo imperatur ut respicit proprium objectum, quia conducit secundum hunc respectum ad finem charitatis : ita in quavis re naturali, de facto, et cum effectu conducente ad effectum prædeslinationis, sunt duo. scdicel inspicere proprium finem naturalem, elex cxlrinseca ordinatione prædestinamis respicere finem prædeslinationis : et licet respectu prædictæ rei naturalis, secundum se, et ex propriis meritis sumpta?, sil prius quod respiciat proprium finem naturalem, quam finem prædestinantls : at respectu illius ul subesi imperio prædestinantis, prius est quod respiciat proprium finem supernaturalem, quem ipse praedestinando intendit, quam quod respiciat proprium finem naturalem, quia idcirco productio illius rei naturalis imperatur a praedestinatione, quia uc respicit proprium finem naturalem, conducit cum effectu, sed remote, defiejenter, ac improporlionate, ad finem prædeslinationis.

& Unde sicut eleemosyna in genere causæ finalis habet propter illam rationem, esse effectum finis charitatis, et quoad primam suain productionem, esse imperative ab eadem charitale, ita propter eamdem proportionalem rationem res naturales quoad suam primam productionem erunt imperative a prædestinatione : et in genere causæ finalis etiam quoad suam primam productionem causabuntur a fine, quem intendit prædestinans, scilicet a bçatituline electorum. Ac tandem quemadmodum cum his cohæret, ul eleemosyna socundum suam substantiam, et quoad eamdem primam productionem, sil elicilive a virtute eleemosynæ, secundum quod respicit proprium objectum sistendo ibi, ita cum dictis cohæret ul res naturales licet imperative, seu (quod in idem quoad præsens redit' imperative remote, sinj a Deo auctore supernatural!, et ul praedestinante; elicilive tamen, sive (quod in idem quoad præsens redit) imperative proxime procedant a Deo auctore naturali, ut respiciunt proprium finem. Et quemadmodum ad hoc ut actus eleemosynæ. secundum suam substantiam, et quoad primam productionem, ac tandem quoad primariam intentionem imperantis. sit imperative a charitale, non est necesse ut lotus, et totaliter nb eadem charitale procedat ; sed satis eel quod per eam ordinetur in proprium finem ipsius chat itatis, ac proinde chariias faciat, ut vinus eleemosyna* eliciat suum actum : ita ad lioc ul res naturales sint imperative a praedestinatione, non est necesse ui totæ, et totaliter ah illa attmganlur; sed salis erit quod sint effectus illius ut conducunt ad finem ejusdem prædeslinationis : atque adeo quod ordinentur ab ea in prædictum finem, et Deus ut auctor supernaturalis, et prædestinans, quodammodo faciat, ut ipsemet quatenus auctor naturalis provideat, et producat elicilive easdem res naturales, et ordinet illas in suum finem naturalem.

Cæterum cum hoc stat, ut inter exempium charitatis, imperantis actum eleemosyme, et prædestinationem imperantem productionem rerum naturalium, sil duplex disparitas. Quarum primam in solutione ad ultimum hujus dub. explicabimus : aliam vero disput. 2 num. 11| hujus tractat, innuimus, dum ibidem diximus, providentiam naturalem, el supernaturalem non distingui adhuc virtualiter ex parte actus, sed ex parte objecti materialis, et modo ibidem explicato. Animidteriio.

Ad tertium, concesso antecedenti, neganda est consequentia. Nam cum pranlestinatio sil transmissio creaturæ rationalis in finem vit© ælernæ per ceria, et determinata inedia efficacia, potest habere effectus diversæ rationis, nempe media efficacia, sive proxima, sive remota : el finem per illa executum, necnon suhjectum, quod per eadem media in vitam æternam transmittitur. a*. Ad terhum arrumcntam principale.

Ad quartum concedendum est antecedens, et distinguendum consequens primæ consequent·® : *Debet prxsupponi ipse Petrus ul subjectum capax talis boni,* in execulione, ct in genere causa· materialis, concedendum est : in intentione, et in genero causæ finalis, negari debet. Et deinde neganda est secunda consequentia. Per quod etiam ad probationem illius salis constat. Quoniam, licet *esse* formæ accidentalis supponat in executione, et in genere causæ materialis *esse* subjecti ; non tamen est necessarium ut illu l in genere causæ finalis supponat : ac proinde nec volitio ejusdem formæ per modum intentionis debet pnesupponere volitionem subjecti, ut constat in voluntate construendi domum propter inhabitationem in ea. Nam inhabitatio 31. Ad qoâr ttia'

illa, quæ se habet per modum cujusdam accidentis respectu domus, est prior in genere causæ finalis, et in intentione, quam ipsa domus; quamvis sit poster.or quam *illa* in exeeutione, et in genere causæ materialis : et ideo volitio prædiclæ inhabitationis per modum intentionis sumpta, non præsupponit volitionem ejusdem domus.

35. Sotclio inter ânewacam Otia approbadefeoiplar.

Unde solutio ibidem data, juxta ha-c tamen intellecta, et limitata, potest admitti, et ad impugnationem contra illam patet ex dictis, distinguendam esse majorem : /.7 *re ipsa, et in efftclu (Linda subjsclo,* quod anle diam per aliam volitionem præsupponatur futurum, aut quoti adhuc supposita illa vol*itione* maneat præcise in ratione possibilis, neganda est . quod sit futurum, *modo alibi «licto, ex* vi ejusdem volitionis, qua est *illi* efficaciter volita gloria, concedenda est. Et similiter concedi etiam dobet minor : sed neganda erit consequentia. Quia ad hoc ut per electionem efficacem ad gloriam sit volita ipsa gloria, ut ro ipsa, et in effectu danda subjecto, satis est, quod per illam volitionem sit motio insinuato futurum subjectum, et in eodem instanti *in quo* habeat *esse* præsens ni ætemitate, et non est necesse ut ad talem volitionem pnvsupponatur alta volitio, per quam prædictum subjectum habeat rationem futuri.

Nam quemadmodum (ut in exemplo proposito persistamus) per voluntatem, qua efficaciter intenditur inhabitatio domus, potest efficaciter esso volita ipsa domus secundum suam substantiam, et primam productionem, et ideo volitio prædicta; inhabitationis non est necesse. ut præsupponat aliam voluntatem construendi dumum, quamvis post talem volitionem per modum intentionis, subsequantur aliæ volitiones per modum exeeutionis, quæ oppushum ordinem inter se habeant : ita in præsenti, proportione servata, philosophandum est. Diximus : *Proportione servata,* prupter illa quæ infra dicemus.

SC. Ad cunllr-lUJÜÜ-nrm qiurti. quoad primam rjBS p inbalioueo.

Ad conllrmalionem negandum est antecedens. El ad primam probationem concedenda est major, et neganda minor. Quoniam ideo Deus providet generaliter de omnibus robus naturalibus, quia providet specialiter do electis in ordine ad æternam vitam : el propterea ex voluntate efficaci dandi illis gloriam, in qua, virtute continentur omnia inedia, el quidquid ad illam cum effectu conducit, orium duxit voluntas antecedens salvandi omnes homines, quia omnia auxilia procedentia ex hac voluntate, conducunt cum effectu ad fiufiu pru'destinationis electorum, modo tamen jam dicto.

Unde id, quod ibidem diciiur, scilicet providentiam generalem esso priorem subsistendi consequentia, quam providentiam specialem, tantum est verum ad hunc sen·sum» nimirum, quod non valeat : *Judam* o. *(j. cadere sub providentia generali : ergo debet cudere sub speciali,* nempe sub praedestinatione, qua ipse prædestinatus sit : secus tamen si liat sermo de prédestinadone, qua electi praedestinati sunt. Quia re vera bene valet. *Judas cadit sub generali providendi supernalurati : ergo etiam cadit, imo prius cecidit, sub providentia speciali,* non qua ipse, sed qua ele»ti habuerunt prædestinari, ut ex dictis constat.

£1

Ad secundam vero probationem dicendum est, quod licet demus, voluntatem antecedentem, el consequentem circa eumdem finem, et easdem omnino personas, ita inter se ordinari, ut illa sil prior, ha*c vero posterior ; non tamen si prædiclæ voluntates non versentur circa eumdem finem, el easdem omnino personas. Quia tunc non se correspondent per modum voluntatis antecedentis, et consequentis, quarum una d.recte sit ut sic dicamus) sub alia. Quare earn voluntas antecedens salvandi omnes homines versetur circa omnes illos simul sumptos, et voluntas consequens salvandi elec os versetur peculiariter circa eos, inde est, ut non se mutuo c-rrespondeant, modo dicto, per modum volun alis antecedentis, et consequentis : el per consequens non sil necesse ut voluntas illa antecedens, sit prior, quam hæc consequens; sed polias ista sit prior illa, ut jam osten limus. Unde /ut id ob ter diciunus) voluntas antecedens salvandi omnes homines, non dicitur antecedens, quia præcedat voluntatem consequentem ρηυ festinandi electos sed propter aliam rationem tract. 4 dieput. 9 η. I et deinceps dictam.

3t 0*.*-

Nec obesi, quod juxta solutionem hujus confirmationis, Deus habeat duplicem qaodaaitnodo voluntatem salvandi electos : unam .quidem, el priorem, scilicet voluntatem consequentem : aliam vero, et posteriorem, nempe voluntatem antecedentem, qua vult omnes homines salvos lieri.

Etr-

Non itaque hoc obeat. Quia licet voluntis hæc antecedens, quæ quantum est et propr.is meritis, et præcise sumpta, est inefficax, videatur prima facie superflua respectu electorum, -i semel supponitur voluntas

voluntas efficax dandi illis gloriam ; re tamen vera, non est superflua, sed necessario ponenda. Tum, quia ex illa voluntate antecedente, proveniunt quasi elicitive sive proxime, et modo alibi dicto, auxilia sufficientia electorum ut talia licet quod conducant cum effectu in illis ad iinem vine ælernæ, proveniat ex voluntate consequente, qua ebguntur. Tum etiam : qniar adhuc supposita voluntate prædeslinandi electos, non potest divina voluntas propter summam actualitatem, eteminenliam suam esse suspensa circa hoc objectum, nimirum salutem omnium hominum, sumptam secundum se, et non attentis circumstantiis, seu per voluntatem antecedentem volibilem; sed necessario debet ad unam partem contradictionis terminari, ut ex dictis in tract, de Voluntate Dei disp. 5 n. 73 et deinceps constat. Quare cum supposita illa voluntate salvandi præ aliis efficaciter electos, nequeat habere voluntatem antecedentem, qua velit non salvare illos, ut ex se patet : nec voluntatem antecedentem, qua velit non salvare reprobos, quia non possent ob sua peccata reprobari, si non adesset prædicta voluntas antecedens salvandi illos : ex eo quod hac voluntate per modum intentionis sublata, auferretuY etiam voluntas per modum electionis dandi auxilia sufficientia ad eamdem salutem, ac proinde ad vitanda peccata, sine quibus auxiliis nemini potest peccatum imputari : inde est, ut boc ipso quod Deus velit salvare electos per priorem illam intentionem imperantem productionem omnium rerum naturalium, oportet quod bis liabeat voluntatem salvandi illos. Semel quidem efficaciter, et per providentiam specialem : semel autem inefficaciter, quantum est ex vi providentiæ generalis, cui attribuitur illa voluntas antecedens, quæ imperative est a providentia speciali, nempe praedestinatione.

Ad ultimum distinguenda est major : si ordinentur ad finem prædestinationis, et sint effectus ejusdem, proximi, et proporlionati, et ut tales ab illa eliciantur, vel imperentur, transeat : si vero sint effectus illius, remoti, improportionati, et deficientem, et ut tales ab illa imperentur, negari debet. Et deinde concedenda est minor : sed negari debet consequentia, si intelligatur de effectu prædestinationis remoto, el deficienti, qualiter substantia prædestrnaii, et alia* res naturales sunt effectus prædes-^ tinationis.

Et ad primam probationem majoris, concesso antecedenti neganda est consequenta. Quia ut docet D. Thom. 2, 2 ir, 2 art. 9 ad I, in 3 dist. 18 q. 1 art. 1 et 5i et do Verit. q. 26 art. fi charitas ordinat actus virtutum, etiam naturalium seu acquisitarum ab ipsa imperatos, constituendo illos intrinsece media, et effectus proportionates in ordine ad finem ejusdem charilalis. Quia 0X vi illius ordinationis vult illos, saltim in actu exercito, ut merita intrinsece condigna vitæ ælernæ, ac proinde ut media proxima in ordine ad præ lictum finem : et ita ex vi ejusdem ordinationis tribuit illis aliquid superadditum, et supematurale ratione cujus proxime, et proportionate conducant ad illum, et habeant condignitatem intrinsecam meritoriam in ordine ad ipsum.

Cæterum cum Deus prædeslinat, et ex vi hujus prædestinationis producit debite tempore substantiam prædestinati, et formicam, v. g. non vult, nec producit illa ut media proxima, el proportionate in ordine ad finem prædestinationis, nec ut merita condigna, aut ul quid proxime disponens ad illum; sed ut quid remotum, el improportionatum, ac remole, et improportionale conducens ad præ lictum finem. Ec propterea non est necesse ut ex vi illius productionis ponat in illis aiiquid supernaturale. ratione cujus proxime ordinentur in finem prædestinationis, eo modo, quo actus virtutum acquisitarum ex ordinatione charitatis participant aliquid intrinsecum* quo in finem illius ordinantur. Alioqui illa voluntas Dei praedestinantis non vellet in actu exercito has res naturales, esse propter finem prædestinationis, tanquam quid remote, et deficienter conducens ad illum; sed tanquam quid proxime, et proportionate ordinatum ad ipsum. Un ie ea, qual cadunt sub prædeslinatione, non habent ex generali ratione, qua subsunt ejus imperio, participare aliquid supernaturale ; sed ex speciali ratione ordinationis proxima? in finem illius.

Per quod etiam ad secandam probationem patet. Nam ad hoc ut ille actus divinæ voluntatis, sit lenninative transiens (quod idem de imperio, in quo prædestinatio ipsa formaliter in recto consistit, dicimus) satis est quod j>onat in effectu bonitatem improportiunalam, nempe quæ remote, et deficienter ordinetur in finem praedestinationis : ac proinde satis erit, qaod ponat bonitatem naturalem, ul hoc modo conducentem in illum.

A4

1; protono-new

s/*1 ·vD·

Ad leCBD-dItll.

teriÎa. Ad tertiam probationem respondetur, quod *ex quo* capite effectus isti, nempe res naturales, sunt effectus prædestinationis deficientes, et remoti, debent correspondes tanquam causæ ut sic dicamus elicilivæ, seu proxima' in ratione ordinantis, providentiæ naturali : et ex quo capite omnis inclinatio, sive ordinatio (adhuc exlrinscca, ut in præïenti contingit) in finem supernaturalem debet oriri a Deo auctore supernatural!, oportet ut hoc ipso quod producantur, quatenus conducunt remote, efficaciter tamen ad finem supernaturalem vitæ æternæ, debeat talis productio imperari a Deo ut providet per providentiam su·pernaluralem, et pt?r consequens ut providet perprædestinalionem, ut explicatum est.

Dlihna. -Ad ultimam vero probationem distin-
’ guenda esc major : per se solummodo, et cum præcisione sumptum, neganda est : adjunctis aliis effectibus, concedi potest. Et ita salis est ad hoc ut res naturales sint in prima productione effectus prædestinatio-
, nis, quod postea mediante auxilio supernalurali, et efficaci, et adjunctis aliis, cum effectu conducant ad finem vitæ æternæ, ut patet etiam in vocatione, et justificatione. Nam illa non nisi adjuncta justificatione, el utraque non nisi adjuncto dono perseverantiæ, cum effectu conducunt ad finem vitæ æternæ. ·

DISPUTATIO VI.

De prædcstinatione quoad alium ejus effectum, scilicet permissionem peccati.

Ut exacta notitia omnium effectuum prædestinationis habeatur, solum potest desiderari, suppositis iis, quæ in praecedentibus disputationibus diximus, quod explicemus, an permissiones peccatorum sint connumerandæ inter ellectus prædestinationis : et propterea non poterat non post jam dicta, hoc in controversiam peculiariter vocari : et licet hujus disput. decisio ex jam dictis constet ; nihilominus ut hoc amplius pateat, et aliquibus argumentis adversariorum plene satisfiat, debuit sigillatim disculi.

DUBICM UNICUM.

Utrum permissiones omnium peccatorum sint eflectus prædestinationis electorum?

Data opera in titulo posita est illa particula : *Permissiones omnium peccatorum** ut intelligatur de permissionibus omnium peccatorum tam electorum, quam reproborum : ut ila explicemus , an non solum permissiones peccatorum, quæ patrantur ab electis, sed etiam eorum, quæ fiunt a reprobis, sint elVnctus prædestinationis electorum?

Sententia negans.

Partem negantem tuentur Vazquez in pnesenti disp. 93 c. 2, Lessius lib. It de perfectionibus divinis e. 6, Arrulml disp. 82 c. 2, lierice tract. 3 disp. 30 c. 6, Ioquens de permissione peccati, quæ de facio contingit, Villegas controversia 15 c. l et 2, et alii.

Probatur primo. Nam juxta Augustin. cap. 14 de Dono perseverant, prædestinatio est præparatio gratiæ, et beneficiorum, quibus electi salvantur : ergo permissio peccati non erit effectus prædestinaüo* nis electorum. Patet consequentia. Quoniam permiss.o peccati potius est subtractio grdtiæ, et beneficii auxilii efficacis, quo peccatum erat vitandum : ergo prædestinatio, quæ est præparatio gratiæ, et beneficiorurn etc. non erit præparatio prædicta permissionis : et per consequens nec falis permissio ent effectus illius. ·

Confirmatur primo. Nam effectus pnedestinationis conferuntur nobis per Christum, siquidem ipse est causa meritoria, et finalis omnium effectuum talis prædestinationis : at permissiones peccatorum nequeunt esse per Christum, siquidem ipse non est mortuus, nec in mundum venit, ut Deus permitteret nos peccare, sed ut nos a peccatis redimeret, et præservaret : ergo permissiones peccatorum nequeunt esse effectus prædestinationis electorum.

Confirmatur secundo. Quia alioqui possemuspreces ad Deum fundere ut permitteret nobis peccare, siquidem licitum est deprecari Deum pro prædestinationis effectibus : hoc autem videtur absunlum,et contra illud orationis Dominrcæ, *Et ne nas inducas in tentationem :* ergo etc.

Secundo, et principaliter. Nam permissio peccati non potest esse volita sive immediate, sive mediate, seu mediante pœnitentia ex affectu beatificandi electos : ergo non erit prædestinationis effectus. Consequentia satis constat. Antecelens autem quoad

quoad primam partem probatur. Quoniam non conducit immediato, end solum mediante pœnitenlia, ad beatificandos homines : constat aulem co modo aliquid esse volitum ex affectu bealiludinis, quo conducit ad illam. Quoad secundam vero partem, scilicet quod non possit esse volita mediate ex affectu beatitudinis, idest, medianto pernitentia, sine qua nullo modo ad cam conducit, probatur. Quia alioqui esset volita proxime ex amore ejusdem pœnitenliæ, ita ut prius esset volita poenitentia, quam permissio esset volita a Deo, et per consequens quam esset futura : hoc autem fieri nequit.

Priu ittfd Tum, quia Deus volens poenitentiam prius, quam permissionem peccati, tenere- velle non solum ipsam permissionem, sed etiam peccatum : quandoquidem volens efficaciter aliquid, debet velle omnia illa, sine quibus dari nequit, ac proinde Deus volens efficaciter poenitentiam, deberet etiam velle tam permissionem peccati, quam peccatum ipsum, quod est materia pœnitentiæ, et sine quo hæc dari nequit. Sicut Deus volens efficaciter conversionem panis in corpus Christi, eo ipso debet velle productionem panis, si non sit productus : quia panis indispensabiliter requiritur ad talem conversionem per modum termini *a quo,* sive maceria*, circa quam illa conversio debet versari.

‹ Tum etiam : quia 'alioqui Deus ex se ipso ante omnia opera nostra, etsine aliqua occasione ox parle hominum oblata, vellet poenitentiam; siquidem vellet illam ante quam vidisset nostra peccala, imo et permissionem ipsorum, cum hæc omnia sint post ipsam pœnitentiam, ex cujus amore prædicta permissio fuit volita : hoc autem ^1. videtur pugnare cum illo Sapientiæ l : *Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum, sanabiles enim fecit nationes orbis lorarum, et non est in illis medicamentum exterminii,* quo innuilur, Deum ex se nec remedia peccati, neque ejus punitionem voluisse : quia hæc omnia supponunt patrationem vitiorum, et peccato- l trim, ram ipsorum, ut explicant Ambros. libr. de bono mortis cap. 4 et libr. de fide reihea. surrectionis ante medium, D. Thom. infra

< quæstion. 49 artic. 2, Cyri Ilus lib. 2 de fide ad reginas cap. de* eo quod Christus est sanctificatus, et Damasc. libr. 2 do fide capit. 29 dicentes, Deum voluntate antecedente, et ex se ipso non posse velle punitionem, correctionem, aut pœnitenriam. l

Tum deinde : qnia alias potuisset quis licite peccare, siquidem quandiu perseverat bonitas intentionis, non potest electio esse mala, praecipue si sit erga medium .omnino necessarium, sine quo linis bene intentus nequit consequi : eo enim ipso quod electio mala esset, vitiaret intentionem : ergo cum peccatum sit medium necessarium, et materia indispensabilis respeclu pœnilentia^ prius per modum (inis volitæ, fiet inde, ut vel licite possit peccatum eligi, vel si non possit licite eligi, signum erit intentionem, qua intenta est poenitentia, reddi vitiosam : cum electio medii illicita, reddat vitiosam intentionem finis. . . , i **3S| Tenii

Tum denique : quia si Deus permitteret peccatum, ut illud per poenitentiam sanaret, esset crudellis, ut innuunt Augustin. 2 conf. c. 3, D. Thom. 2, 2 quæst. 106 art. 3 ad 5. Non secus ac medicus censendus esset crudelis, si vellet, aut permitteret infirmitatem, ut illam sanaret. Vltlaj. Ang. D.Thom.

Tertio probatur, et simul præcedens argumentum confirmatur. Quoniam peccatum est majus malum, quam sit pœniienlia bonum : ergo permissio peccati non potest ‘esse volita ex ageetu pœnitentiæ, aut ex affectu beatitudinis : et per consequens nequibit esse effectus prædestinationis. lïæc secunda consequentia ex priori satis constat. Prior quoad secundam pariem patet ex priori illius parte. Siquidem, ut modo dicebamus, permissio peccati non potest esse volita ex allectu beatitudinis nisi mediante pœnitenlia : ex eo quod inter illam, et beatiludinem debet mediare pœnitenlia ut medium proximius, quam eadem permissio ; ac proinde ut medium ex cujus amore devenitur in amorem permissionis peccati. Prior aulem ejusdem consequenti© pars constat. Quoniam ad rationem prudentis provisoris, qualis est Deus, pertinet ut non permittat majora mala, ut inde eveniant minora bona. Antecedens autem probatur. Quoniam peccatum ut habet rationem offensæ, est malum infinitum, ut docet D. Thom. 3 part, quæstion. 1 art. 2, et nos ibidem dicemus : pœnitenlia autem colum dicit bonum finitum, et limitatum. u. Tertium argu- nieotum. I) Thom.

Confirmatur. Quoniam innocentia habet majorem rationem boni, quam poenitentia : ergo non potuit Deus permittere peccatum, per quod deperditur innocentia, ut inde eliciat pœnilcnliam, et remedium illius. Consequentia videtur legitima : siquidem linis, propter quem permittitur peccatum, dehet esse majus bonum, quam o. C^nfirmatur.

illud quod habebatur sine illo : a ioqui per mitteret Deus majus malum, ut inde eveniret minas bonum, quod, at modo dicebamus, ast inconveniens.

Idem- Antecedens autem probatur. Tum, quia illud docet D. Thom. supra qua^U 20 arc. 4 ad 4, abi ait quod cæteris paribus melior est innocentia , quam pionitentia. Unde innocentia importat dignitatem irreparabilem, quam non importat pœnitentia» Tum etiam
mittit aliquem peccare, toties illo deberet per pmniteniiam resurgere cum majori gratia, qaani habuisset ante peccatum ! nam bonum intentum per illam permissionem est major perfectio peccantis; et hta consistit in majori gratia, et charitate : hoc autem dici nequit, quandoquidem peccans sæpe resurgit cum minori dispositione, ac proinde cum minori gratia, qu.T proporlionatur dispositioni.

Ultimo. Nam infamia, et lassitudo sunt mna effectus peccatorum ut talium : et tamen •WB- nequeunt esse effectus prædestinationis : raUffl ergo neque permissiones eorumdem peccatorum poterunt esae prædestinationis effectus. Major est satis perspicua : el vide·' tur salis insinuari in illo Sapientiæ 5 : *bissali sumus in via iniquitatis.* Minor autem probatur. Quia effectus prédestination s debent praefiniri et prædeterminari per illam at infamia v. g. orta ex peccato quatenus tali, nequit per prædestinationem pnedeterminari ex eo quod offectus ali cujus causæ nequii prædeterminari non prédéterminata sua causa , et peccatam quatenus tale, sicut est extra causalilatem divinæ prædestinationis, ita etiam extra ejus prædelerminaiionem.

Consequentia vero etiam constat. Quoniam isti effectus sunt occasio humilitatis, et cognitionis propria? infirmitatis, quemadmodum permissio peccatorum est occasio ejusdem humilitatis *ergo si prædicti effectus, quamvis conducant ad finem prædestinationis, nequeunt esse effectus illius, etiam permissio non poterit esse effectus pradestinationis, quamvis conducat ad finem ipsius.

Sententia D. Thomæ prxfertur.

Concis Dicendum tamen est, omnes permissiones peccatorum tam in electis, quam in reprobis esse effectus prædestinationis electorum. Assertionem hanc qnoad priorem partem, nempe quoad permissiones peccatorum, quæ patrantur ab electis, est D. Thom. 1, 2 quæst. 79 ari. 4 Ubi loquens de excæcauone, quæ ad minus ineludit permissionem peccati, sic ait *Rel· pondeo dicendum, quod excxcaliocsl quoddam prxambulum ad peccatum : peccatum autem ad duo ordinatur. Ad unum quidem per se, scilicet ad damnationem : ad aliud autem ex divina misericordia, vel providentia, scilicet ad sanationem, in quantum Deus permittit aliquos cadere in peccatum, ut peccatum suum agnoscentes humilientur, et convtr·tantur. Sicut Augustin. dicit in lib. de netura, el gratia. Unde el excxcalio ex sui natura ordinatur ad damnationem ejus, qui excxcatur : propter quod ponitur etiam reprobationis effectus ; sed ex divina misericordia excæcalio ad tempus, ordinatur medicinaliter ad salutem eorum, quiercxcanlur. sed hxc misericordia non omnibus impenditur exerçaiis, sed prædeslinatis solum, quibus omnia cooperantur in bonum, sicut dicitur Homan.* 8.

Quoad secundam vero partem, nempo quod permissio peccatorum in reprobis, sit effectus prædestinationis electorum, docuit eam Angelicus Doctor ad Roman, il lecL 2, ubi explicans illud Apostol *Numquid ergo sic offenderunt, ul caderent? absit, sic* inquit : *Dictum est, el probatum, quod exteri Judsri prxtcr electos sunt excrcali. Dicit ergo quxslionem movens: Numquid sic offenderunt ul caderent? quod potest dupliciter intcUigi. Uno modo sic : Numquid Deus permisit eos offendere solum ut caderent, idest, propter nullam aliam utilitatem inde consequentem; sed solum volens cos cadere. Quod quidem esset contra bonitatem divinam qux lania est, ul Aug. dicit in Enchir. quod nunquam permitteret aliquid mali fieri, nisi propter bonum, quod ex malo elicit. Unde ct Job.* 34 *dicitur: Conteret mullos, H innumerabiles, et stare faciei alios pro eis, el Apocalyp.* 3 *dicitur : Tene quod habes, ne aller accipiat coronam tuam. Quia scilicet Deus aliquos sic permitlit cadere, ui quorumdam casus sii alionnn salutis occasio.*

Ac tandem quoad utramque partem eun docuit Angelicus Doctor, tum capit. 8 ad Roman, lection. 6 his verbis : *Inter omna partes universi excellunt sancti Dei, ad quorum quemlibet pertinet, quod dicitur Mtdlh.* 23 : *Super omnia bona sua constituet eum. El ideo quidquid accidit vel circa ipsos, vel alias res. lotum in bonum eorum cedit, ita*

quod cerificatur quod dicitur Proverb. 1| : *Qui ilultus c^l serviet sopienti. Quia scilicet etiam mala peccaturum ia bonum justorum cethint. Unde Deus specialem curam pro Justis habere dicitur, secundum illud Psalm.* 33: *Deuti Domini super justos, in quantum jcdicet sic de cis curat, quod nihil mali circa foj fise^rmiltil, quod non in eorum bonum convertat.* Tum etiam locis citatis pro nostra sententia in dubiis præcedentibus, ul intuenli constabit. H

npo. Idem otium docuerunt Augustin, locis statim referendis. Damaseen. lib. 2 de lido cap. 29, Nyssænus8 lib. Philosophiæ, Ansauras. Reda, ttlussa in illud Roman. 8 : iio.l. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Et Ambros. in Apologia David cap. 2 el 7. Unde hanc sententiam sequuntur tur. Cajato0· artic. 5 hujus quæst., Bannes, teotaltipa, Nazarius, Gonzalez, Zumel, Cornejo, Molina, in hoc articulo, Suarez lib. 3 de tax Prædestinatione cap. 8, Granado tractatu 6.do Prædestinatione disp.5 qui reforlCarlagenam, el alios. Idem etiam sentit Hugo rj Victonnus lib. 1 de Sacramentis p. 4 cap 4. ? Ratio autem fundamentalis hujus asser* lionis desumitur ex variis testimoniis Scripβπὼ lune et Palrum, quæ potest sub hac p?.. forma proponi. Quoniam probabile est, u». multoties contineri in sacra Pagina, quod jiermissiones peccatorum tam in electis, quam in reprobis, sunt volita? ex affectu beatitudinis electorum, ac proinde quod sunt effecius prædestinationis eorum, in bocque plura Patrum testimonia conspirant : ergo absolute dicendum est prædicUs permissiones esse volitas propter bealitudinem electorum, essequo effecius prædestinationis eorumdem. Consequentia satis constat ex iis, quæ præcedenti disp. num. 13 diximus. Nam quoties agitur de divinis decretis, et de modo, quo Deus voluit aliquid, et per consequens, an sit offectus hujus, vel illius providentiæ, tunc ei neutra pars possit colligi cum omnimoda certitudine ex Scriptura et Patribus, sed tantum verosimiliter, seu probabiliter, tunc debet illi parti assentin', de qua probabiliter judicatur esso in sacra Pagina, et Pàlribus, quæque magis cedit in gloriam Christi Domini, et electorum, ul communiter admittunt Theologi : ergo cum certum sit, magis cedere in gloriam Christi, et electorum, quod permissiones peccatorum, lam in electis, quam in reprobis, sint volitæ ex effectu beatificandi electos, ac proinde sint effectus præJostinatioiys eprumdem, consequens erit, quod si semel hoc probabiliter in Scriptura, ot Patriius inveniatur, debeat absoluto admitti.

Antecedens quoad priorem partem scilicet quoad permissionem peccatorum in electis colligitur, tum ex illo ad Roman. 8 : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Ut ibi explicant D. Thom. ut nuper D.Tbom. vidimus, et D. Augustin, tomo septimo de aoçum. Correctione, ot gratia capito nono, ubi inquit : *Talibus Deus diligentibus ium omnia cooperatur in bonum usque adeo pronus omnia ul etiam si qui eorum deviant, el exorbitant, etiam hoc ipsum* (idest materiale, et permissio peccati) *eis faciat proficere* in *bcnum, quia humiliores redeunt atque docliores.* Quæ verba ro vera in hoc capito nono, ubi a nobis citantur, inveniuntur, secus vero in illo capito sexto a Villegas citato, villepc ut disputatione quarta numero 49 ad noli- vimus : quamvis id Typography incuria? potius tribuendum osse existimemus : ox prædictis igitur verbis patet quod Deus praedictos electos ex intentione hujus ma* joris humilitatis, et docibilitatis permittit peccare : cumque hæc eorum major humilitas, sit ex line eos beatificandi, et effectus prædestinationis electorum, ut ex dictis patet, inde est, ut de primo ad ultimum prædicta permissio sit ox intentione beati* tudinis electorum, et offectus prædestinationis eorum.

Tum etiam ex Psalm. 29 *Avertisti fa·* Pal.20 *cicm luam a me, el factus sum conturbatus.* Ubi ex eo quod David in abundantia sua dixerit se non movendum in ælernuni, vo* luit illum Dominus deserere, ut illa derolictio esset illi medicina contra superbiam, sicquo media humilitato salutem consequeretur. Undo D. Augustin, libro do natura Aonii et gratia capito 14 explicans hoc testimonium, sic inquit : *Dixerat enim in abundantia sua, non movebor inxlernum, et sibi tribuebat quod a Domino habebat. Quare ostendendum ei fuerat unde haberet, ul reciperet humilis quod superbus amiserat.* Quod etiam docuit libro do gratia, et libero arbitrio capite sexto, lib. 14 do Civitate capit. 13, in quo sensu explicat versiculum Psalm. 82 : *Imple facies eorum ignominia, d quæ-* ρ?>ι,ιν. *reni nomen tuum, Domine.*

Tum deinde ex illo ad Roman. 1| : *Conclusit enim Deus omnia in incredulitate, ul omnium misereatur.* Quæ verba sic explicat Aug. lib. 21 de Civitate Dei cap. 24 ; Augost *Ileus permisit prxdntinulos ex Judxis, ei Gentibus incidere in peccatum infidelitatis, ut*

de amaritudine illius pernitendo confusi, el de dulcedine divin» misericordi» credendo conversi dicant illud Psalm. 30 : *Quam magna multitudo dulcedinis tu», Domine, quam abscondisti timentibus se.*

H, D.Tbom. Cui etiam consonat Angelicus Doct. lect. 4 saper prædictum caput his verbis : *Conclusit enim Deus, idesl, concludi permisit omnia, idest, omne hominum genus, tam Judxns, quam Gentiles in incredulitate sicut in quadam catena erroris, Sapient.* 17 *una catena tenebrarum omnes erant colligati : ut omnium misereatur, idest, ut in omni genere hominum sua misericordia locum habeat. Sapient.* 11 : *Misereris omnium, Domine,* El ut ostenderet sanctos Doctor de qua misericordia loquebatur, addidit : *Quod quidem non est extendendum ad omnes homines sigillalim, sed ad omnia genera hominum : fit enim hic distributio pro generibus singulorum, e.l non pro singulis generum : ideo autem Deus vult omnes per suam misericordiam salvari, ut ex hoc humilientur, et suam salutem non sibi, sed Deo adseribant Ose»* 13 : *Perditio tua in te, Israel, tantummodo ex me auxilium tuum, ut omne os obstruatur, et subditus fiat omnis mundus Deo,*

AvftM. Unde D. Augustin, lib. secundo de peccatorum ineritis cap. 17 sicinquit : *ideo quisque nostrum bonum opus suscipere. agere, implere nunc scit, nunc nescit, nunc delectatur, nunc non delectatur : ut noverit non su» facultatis, sed divini muneris esse, vel quod scit, vel quod delectatur, ac sic ab elationis vanitate sanetur : ct sciat quam vere non de terra ista, sed spiritualiter dictum sit : Dominies dabit suavitatem, el terra nostra dabit frudum suum.* Quod etiam repetit capite 19 ejusdem libri. Et D. Gregor, lib. Grepor. secundo Moralium cap. 26 agens de divina gratia, sic ait : *Fit ul aliquando se h»r gratia utiliter subtrahat, et prxsumenti menti, quantum in se infirmetur, ostendat. Tunc enim vere cognoscimus bona nostra unde sint, quando hxc quasi amittendo, sentimus quia a nobis servari non possunt.*

13. Quoad secundam partem a alecedens probitar primo *Bmju.* II. Quoad secundam vero partem, scilicet quod verosimiliter, seu probabiliter in sacra Pagina multoties contineatur, permissiones peccatorum, quæ a reprobis committuntur, esse effectus prædestinationis electorum, probatur idem antecedens. Tum *ex* II jtt,n citato ubi divus Paulus loquens de Judæorum ruina, sic inquit : *Numquid sic offenderunt, ul caderent? absit,* idest, numquid linis intentus a Deo. fuit casus illorum ? absit. Sed ut ibi lem prosequitur Apostolus) *illorum driiclo, solus est Gentibus, ul illos emutentur,* blest, ul habeant exemplum, ne superbiant, et cadant. sicut ilb superbierunt, et ceciderunt. Et deinde prosequitur Apostolus : *Quod* ;i *delictum eorum diviti» sunt mundi, el diminutio eorum diviti» Gentium amissio eorum reconciliatio est mundi : fracti sunt rami ejus ut ego inferar. Nolo ergo vos ignorare fratres mysterium hoc, quod excitas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo Gentium intraret.* In quibus, ut constat, sat's denotatur, finem quem Deus intendit in permissione peccatorum Judæorum fuisse salutem Gentium, ut ibi explicat D. Thom. d.t 1 i ac proinde prædictam permissionem esseeffectum praedestinationis electorum.

Tum etiam ex illo Roman. 9 : *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egis*?i *sent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei. Quia major serviti minori.* Ubi, ut vides, aperte docet divus Paulus, ex vocante. idest, ex gratia Dei vocantis, seu prædestinantis Jacob, etutdecretum hoc firmum maneret(ut ibi explicat D. Thom. led. I) dictum est Rebeccæ, quod major (scilicet Esaü) serviet minori <nempe Jacob idest, quod ei permissum fuerit, ut persequeretur Jacob. Et ita idem Angelicus Doctor ibidem inquit : *Intelligitur Esail servisse Jacob, non directe, sed occasionaliter, in quantum persecutio quam ei intulit, in ejus bonum cessit, secundum illud Proverbiorum* 11 : *Qui stultus est, serviet sapienti.* Ac proinde permissio hujus servitutis, seu persecutionis, qua Esaü persecutus est Jacob fuit effectus prædestinationis Jacob : siquidem ex illa gratia Dei vocantis, et ut firmum maneret propositum Dei praedestinantis, subsecuta est.

Tum deinde ex illo Psalm. 9 : *Liquid, Domine, recessisti longe, despicis in opporlunitalibux.* Quem locum explicat D. Thom. ibidem de permissione persecutionis electorum. quam Deus dicitur facere in oppor- It tunitatibus. scilicet opportuno tempore : Tr- quia inde sancti proficiunt ad meritum vilæ æternæ. Tum denique ex Psalm. 57 : *Letabilur justus cum viderit vindictam, manus suas lavabit in sanguine peccatoris.* Ubi D. Augustin. : *Justus qui videt vindictam ptecaloris, proficit ipse, et mors unius valet ad vitam alterius.* Et per consequens, cum in exeeutione ita sit, ut permissio peccati reprobi conducat ad salutem prædestinati, inde erit, ut hoc ipsum sit ordinatum ia mente dlviuoi per modum intentionis ab æterno : et ex hac intentione salutis prædeslinati. oriatur permissio peccati reproborum. Ul sic etiam appareat veritas ejus, j._ quod Apostolus dixit ad Rom. 9 : *Suslinuü ùi mulla patientia vasa irx apta in interitum, ul ostenderet divitias gloriæ su»* in *vasa misericordi», quw praparavit in gloriam.* Ubi illud verbum, *sustinuit,* idem I.TW8. valet ac *permisit,* ut explicat D. Thom. ia hoc art. in solutione ad tertium.

§ Ht

Evasiones Vasques, et prxclusio illarum.

J· *** Occurrit Vazquez ex his non sequi, Deum voluisse ex primaria intentione suæ voluntatis permittere peccata propter bonum electorum, ut nos intendimus, sed propter alium finem communis providentia»; viso tamem peccato, et sumpta ex eo occasione, ordinasse talem permissionem in bonum prædestinatorum. Et ad loca Scripture, et sanctorum Patrum inquit, intelligenda esse non de fine permissionis proprie, sed vulgari modo sumpto, vocando nimirum finem permissionis quodvis bonam ex ejus occasione quomodocumque etiam ex secundaria intentione secutum. Quia bonum electorum ex permissione peccati subsecutum, non est volitum eodem actu, quo est volita ipsa permissio ante provisionem peccati, sed alio actu distincto præsupponente peccati visionem, et consequenter voluntatem permittendi.

U. Mi, upii. Coniirmatque hanc suam solutionem, tum ex August, lib. 11 de Genesi ad literam cap. 22 ubi quærit, quare creavit Deus Dæmonem, quem malum futurum praesciebat? et respondet, in hæc verba : *Non quia ipsum malum condidit, sed quia cum sciret eum ad hoc propria voluntate malum futurum ul bonis nnccrel, creavit eum ad hoc ul dc illo bonis ipse prodesset.* Ac proinde juxta mentem Augustini, prius vidit invidiam Diaboli erga Sanctos, et deinde decrevit per aliam voluntatem, quod sancti proficerent ex ejus tentatione. Tum etiam : quia alioqui non posset non Deus velle peccatum si ante prævisionem illius permitteret illud propter bonum electorum, ut num. 3 ex eodem Vazquez dicebamus.

Cœterum hæcsolutic satis ex dictis corruit. Nam Scriptura, et Patres assignantes iinom permissionis peccatorum, tam in electis, quam in reprobis, assignant pro fine bonum æternum electorum : ergo debent intelligi de line, sive ratione finali proprie sumpta, necnon et de line, ad quem ox primaria intentione Deus ordinat prædictam permissionem. Patet consequentia quoad primam pariem. Quia verba Scripturæ et Patrum debent intelligi in sensu proprio, nisi aliquod absurdum inde sequatur, ut in praesenti non sequi ex solutionibus argumentorum patebit : alioqui, ut ex D. Augustin, communiter docent Theologi, nihil firmum in Scriptura, aut Patribus haberemus.

Quoad secundam vero pariem eadem consequentia probatur. Quoniam inde divus Thom. el ejus discipuli colligunt, D.Tbon. Incarnationem esse volilam ex primaria intentione propter remedium peccati, quia Scriptura et Patres hunc finem assignant, et si quis alius ab eis assignatur, ille etiam cedit in remedium peccati : ergo cum Scriptura, et Patres assignent pro fine permissionis peccatorum tam in electis, quam in reprobis finem prædeslinationis electorum, seu æternam eorum beatitudinem : et si quis alius finis ibidem intervenit, totum hoc cedat in bonum electorum, ut ex jam dictis constat, consequens erit, ut debeant intelligi de fine volito per primariam intentionem, qua permissio est volita.

Maxime, quia hoc ipso quod Scriptura, et Patres toties absolute, et simpliciter loquantur de fine permissionis, de alio autem line illius, præterquam de æterna bealitudine electorum, et de iis, quæ ad eam ducunt, mentionem non faciant : eo ipso satis probabiliter ex eis colligitur, illos loqui de lino permissionis ex primaria intentione : quia hic est linis absolute, et simpliciter ejus : nec est credibile illos toties ioquentes de line permissionis peccatorum omisisse semper finem primarium, soliusque secundarii mentionem semper fecisse : cumque hoc ipso quod Scriptura et Patres possint satis probabiliter de praedicto line intelligi, sint absolute de illo intelligendi, ut jam ostendimus, consequens erit, ut juxta mentem Scriptune, et Patrum, debeat diei, permissionem jam d ctain esse ex primaria intentione volilam propter electos, et per consequens esse effectum praedestinationis eorum.

Confirmatur. Quia permissio peccati potuit esse primo volita propter alios fines :

Coufir- iœpn- <w,/o· ergo eliam *propter* finem praedestinationis electorum, ad quem ipsa, el alii ejus fines conducunt : ergo cum Scriptura, et Patres hoc absolute, et simpliciter, et non limi· tando ad voliiionem ex secundaria intentione proclament, dicendum est, sic fu sse volitam. Antecedens patet. Qoia cum praedicta permissio sit bonum quuddam, et non bonum ultimum, debet essê primo volita ex amore alterius boni. Ex quo prima consequentia satis constat. Nam sicut conducit ad alia bona, conducet etiam, et potissime ad finem praedestinationis : ergo sicut ex eo quod ad alia conducit, et ad illa, modo infra explicando, ordinatur, quia ipsa non est ultimum bonum, propterea potest esse primo volita ex amore alterius boni, ita propter eamdem, et majorem rationem potuit esse volita ex primaria intentione propter finem praedestinationis.

Secunda autem consequentia ex bac priori patet. Quoniam quoties aliquid non repugnat esse primo vOlitum propter aliquem finem, el illud esse volilum propter talem finem ex Scriptura, el Patribus absolute, et simpliciter habetur : el alias est talis conditionis, ut si quem alium finem habeat, adhuc ipse conducit, et ordinatur ad finem illum, qui absolute, et simpliciter ei assignatur, ita ut nunquam negetur esse propter *talem finem primo* volilum, debet inl· lligi, fuisse propter eum primo volilum. Alioqui quoties expresse, et formaliter non exprimitur in Scriptura, nui Patribus primarius finis, propter quem est volita aliqua res, ita ut id ex eis certo, et evidenter colligatur, non haberetur unde probabiliter colligeremus, quis esset finis, propter quem res illa in prima intentione est volita. Quia ut intuenti patpbit, ex bis solis capitibus potest id colligi.

19. Pquudm pro se V.UWZ. infringi- giiyr. Nec id, quo pro se adducit Vazquez ei fQvet· ^on qoidem primum ex testimonio August, desumptmu. Nam admisso illo negandum est ex eo sequi, quod prius viderii Deus invidiam Diaboli erga Sanctos, et postea alia voluntate ordinaverit permissionem illius peccati in profectum Sanctorum. Quoniam Deus voluit creare Angelos malos ad ostensionem suæ justitio» erga illos, ct sute misericordia? erga electus : et in hac voluntate includitur permissio peccati necessaria ad utrumque. Ac proinde in hac eadem permissione praevidit peccata Dæmonum, et in genere causæ finalis prius fuit permissio ipsa, clpwvisio ejus, necnon et peccati, quam crealiuAngelorum : siquidem creavit eos ad ostensionem suæ justitia· erga eos, et mhericordiæ erga electos, et in hoc involvitor prædicta permissio, et prævisio peccati,

Nec etiam secundum, quod pro so Vaxquez adducit, ei favet. Tum quoniam licet Deos permittat peccata propter alios fines; et hanc permissionem infallibiliter coneomitetur ipsum peccatum ; non tamen pruplerea Deus vult peccatum : ergo licet permittat idem peccatum ex prima intentione ut justus surgat cautior, et tandem salvelur, non propterea debet velle peccatum. Tum etiam : quia, ut Vazquez loco citatu num. 15 admittit, Deus vult ex prima intentiono permittere peccatum eo fine, ut ostendat divitias gratiæ suæ erga electos, juxta illud Pauli : *Sustinuit in mulla lientia vasa ira> apta in interitum, ut ostenderet divitias glortjr suæ in vasa misericordiæ :* nec oh id necessario debet velle l>eccalum : ergo eliam potest velle peccatum ea intentione, ut quis postea cautius resurgat, et vitam æternam consequatur absque volitione peccati.

Nec oliest si cum eodem Vazquez, num. 15 dicas esse disparem rationem : quiaolJ'·'^ praedestinatus resurgat, et pceniteai, necessario præsupponitur peccatum, el lapsus tanquam materia necessaria pœnileniiC, et tanquam terminus *a quo* resurrectionis, et conversionis : et ita qui vult conversionem. et pœnitentiani alicujus, antequam videat ejus lapsum et pecca Cum› cogitor vello peccatum ipsum et lapsum, sine quo talis ptrnitenlia haberi nequit : at vero ut cognoscat prædeslinalus hberalitatem, ct misericordiam Dei erga illum, non requiritur peccatum ut materia, necui terminas *a quo,* ex quibus misericordia, et liberali* las Dei ostendatur : quia potest sufficienter ostendi ex sola permissione, ul condislincta a peccato.

Non itaque hoc ohest. Tum quia Deus *its:·* non tantum permittit peccata reproborum, ut ostendat prædestinatis concessisse gratiam præservantem eos a peccatis, sed ut ostendat illis, quod revocavit eos a peccatis : hoc enim significant illa verba, *ut ostenderet divitias glorix.* Nam, ut ait D. Thom. ibi, has divitias manifestavit d t w Dpus revocando præ le?tinatos a malo : ct sic prædestinati non possunt istam gratiam rpvoc.it unis cognoscere, nisi cognoscendo mala a quibus revocantur, postquam illa commiserunt : oreu sicut licet ista mala nuda supponantur ad terminum *a quo,* sive per nioluin termini a *quo* ad prædictam revocationem, non sequitur quod si Deus permisit peccata, ul osjtenderet pnedestinatis, quod revocavit eos ab illis, voluerit ea peccata, a quibus eos revocavit : ita similiter non sequitur, quod si Deus permisil peceata prædeslînali ut resurgeret cautior, el humilior, et tandem salvaretur, voluerit ipsa peccata, quamvis illa se habeant ul terminus *a quo* talis conversionis.

Ml' iÇX W Tum etiam : quia id bene impugnat nwter Cornejo loco crato, num. 17 ex eo quud nisi prædeslinalus videat peccata reproborum, non potest cognoscere fuisse illis denegatam gratiam efficacem, et sibi concessam : ergo non ex sola cognitione permissionis, sed ex cognitione etiam peccati provenit, quod pnedestinati cognoscant, el laudent Dei misericordiam erga eos : ergo peccata ip.-a sunt materia necessaria ad hujusmodi cognitionem.

ri. MU Tq. Neque etiam obesi id. quo l ulterius respondet Vazquez num. 16 quod quamquam iiasitin hac vita ratione status, sicut in impugnatione modo adducta dicebamus ; attamen satis est, quod in alia vita liberalitalem Dei cognoscant, et laudent ex praecisa cognitione permissionis peccati reproborum, cujus naturam potest ci ostendere Deus.

Non igitur hoc obest. Quoniam hanc etiam solutionem bene impugnat idem Cornejo, ex eo quoti linis intentus a Deo in praedicto loco Tauli est cognitio illa, quæ habetur a praedestinatis in hac vita, ut colli- 1-4.5. gitur ex verbis antecedentibus ibi : *Dicit enim Scriptura Pharaoni, quia in hoc ipsum tscilavi tc ut ostendam in te virtutem meam, tl ut annuntietur nomen meum in universa terra ;* ergo si in bac vita non potest Dr-us ostendere praedestinatis divitias misericordi® suæ, nisi ostendendo illis peccata reproborum, consequens est, quod hujusmodi peccata sint eliam necessario requirita ad talem ostensionem. Unde inspectis omnibus satis constat, quomodo permissio peccati fuerit volita a Deo ex fine praedestinationis : ita ut ex primaria intentione, seu iquod ad praesens in idem redii) cum primum volita est, habuit esse voliraiD ex intentione bealiiu linis electorum.

§ IV.

Pii obviam argumentis prinue senlentix.

$3. Ad cippos™ sententi».

Ad primum concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Et ad probatooem distinguendum est antecedens : et si intcliigalur de permissione peccati secundum se, el ex propriis meritis præcise sumpta, concedendum est ; secus vero «i intelligatur de eadem permissione, ut ex Dei misericordia conducit, et ordinatur ad majus bonum prædestinatorum : el deinde neganda est consequentia. Quia ad hoc ut i r.vdestiualio. quæ est pwpratio gratiæ, et beneficiorum, sit eliam præparalio permissionis peccati, satis est, quod permissio sit bona, et a Deo, et quod ex Dei misericordia, et ordinatione conducat ad bonum, vel majus bonum pnedestinati ut talis.

21 Ad primam conGr-■aiio-nem.

Ad primam confirmationem concedenda pst major, et neganda est minor, si intcl-ligatur de permissionibus peccatorum, prout ex Dei misericordia ordinantur ad bonum prædestinalorum. El ad probationem dicendum est. quod licet Christus non sit mortuus, ut Deus jermitlal peccata secundum id, quod præcise ex se habere poterant ; bene tamen secundum quod conducunt ex intentione, et misericordia Dei ad vitam æternam electorum. IIoc autem salis est ad id. quod intendimus, ut ex dic is patet.

25. Ai! sceun-dam confir-matio-nes.

Ad secundam confirmationem neganda est sequela. Et ad probationem dicendum est, non esse licitum deprecari pro prædestinationis effectibus involventibus ex parte nostra peccatum, quosque sine illo ex parte nostra patrato consequi non possumus, utin jerinissione contingit. Poiesique hoc explicari exemplo accessus alicujus ad non suam putantis esse suam : qui quidem potest esse meritorius vilæ æternæ, et consequenter elfectus prædestinationis; ct tamen non polcst peti a Deo : quia secundum se esi peccatum : et similiter secundum se non conducit ad talem finem, sed solum propter ignorantiam. Quare cum permissio pec ati de se non ordinetur ad bealiludinem, sed solum ex misericordia Dei elicientis bonum ox occasione peccati, non possumus illam a Deo exigere.

Ob/^elfo tx UipHci lfflpn-ffiJtiODC roaks-C4B1.

Nec refert si objicias. Tum quod hinc solum habetur permissionem peccati secundum se non posse postulari a Deo; secus tamen ut est bona prædestinato, cl ut est

effectus prædestinationis illius : siquidem secundum islam rationem non est objectum inhonestum. Tum etiam : quia licitum est nobis appetere martyrium, et persecutionem tyranni, quatenus est necessaria, et con lucens ad illud : ergo etiam licitum erit postulare permissionem peccati, ut est bona prædeslinato. et effectus praedestinationis illius. Tum denique : quia si Deus potest velle permissionem peccati ob aliquem finem bonum, et honestum, non est cur justus non possit hoc ipsum velle, et appetere eo modo, quo a Deo volitum esu

Infringitor prima impugnatio.

Non igitur hoc refert. Nam ad primam ex bis impugnationibus, negandum est antecedens, ex eo quod qui petit non prohiberi malum a se ipso faciendum, virtualiter petit operationem ipsam peccaminosam : et ita objectum illud ut cadens sub illa petitione non est honestum. Ad secundam vero impugnationem dicendum est, martyrium, solum posse licite peti quantum ad passivam tormentorum, et mortis lolerantiam, abstrahendo ab activa inflictione eorum, sicut Christus complacuit in propria passione el mone, et displicuit illi peccatum crucifigentium, ut docet D. Thom. 3 p. quæst. 47 artic. G ad 3. Ad ultimam vero impugnationem, respondetur esse disparem rationem. Quia Deus non tenetur vitare ne peccata fiant ab hominibus : et ita quamvis non prohibeat, sed permittat illa, non dicitur ea velle : quia ut effectus omissionis sit voluntarius, oportet ul omittens possit, et tematur non omittere, leste D. Thom. prima secundæ, q. 6 art. 3; at vero nos tenemur prohibere ne peccata fiant a nobis.

$et.adi.

'5

D.Thom.

Et ténia.

•i· Ad secundam 3'gumentum jriLcipale.

Ad secundum negandum est antecedens quoad secundam ejus partem. Quia licet inter effectus prædestinaiionis sint aliqui, qui possunt esse voliti immediate propter semetipsos, idest, non praecise ratione alterius; nihilominus sunt alii, qui non nisi mediante alio possunt conducere , ex eo quod secundum se potius avertunt a fine prædestinationis. quamvis ex Dei misericordia ad illum ordinentur, et ex intentione efficaci bealitudinis smt voliti. ut in permissione peccati contingit. Et ita isti effectus dicuntur esse voliti secundario,

Vaziucz

non qu<dem in eo sensu, quo vult Vazq. ut n. 15 hujus dub. vidimus; sed voliti ratione alterius, idest, quatenus ex Dei misericordia ad finem prædestinationis conducunt.

Cælerum sicut esse aliqua volita secundario, juxta sensum nunc dictum, seu ratione alterius, non extrahit illa a ratione voliti propter finem prædestinationis, et ex primæva illa intentione, qua sunt volita ratione alienus, ita nec extrahit illa a ratione effectus prædestinationis : hic enim non convertitur cum volito per se, seu non ratione alterius ; sed cum volito ex intentione vitæ æternæ, prout abstrahit a volito per se, et a volito ratione alterius. Unde non bene Vazq. existimavit effectum praedestinationis converti cum volito per et ratione sui, modo dicto. Et ad probationem antecedentis quoad secundam ejus partem concedenda est sequela, sed neganda est minor. H I

Et ad primam probationem in contra- M rium dicendum est, non esse necessarium, ut qui vult efficaciter aliquem finem» ve- polo lit omnia ea, quæ quomodocunque ad adeptionem ejus desiderantur; sed sufficere si velit ea, quæ si ipse præstet, sufficienter consequetur finem, quamvis ad id requiratur aliquid aliud, dummodo sit talis conditionis ut posita voluntate efficaci ejus, qui intendit finem, debeat aliunde infaUibiliter infallibilitate consequentia poni. At hoc ipso quod Deus permittat peccatum ex intentione pœnitenliæ, ponetur a creatura id, quo l a Deo nequit poni, scilicet pe catum : ita ut hoc sit infallibile, non quidem infallibilitate, et necessitate consequentis, sed consequenti». Quia licet hoc consequens : *Petrus peccabit, si a Deo permittitur peccare,* sit liberum; nihilominus sequitur infaUibiliter infallibilitate consequenti», quod si semel a Deo subtrahitur auxilium efficax, quo peccatum illud vitandum erat, sequetur actu per voluniat*m Petri peccatum ipsius : et ita ex vi vol tionis permittendi peccatum propter poenitentiam, non tenetur Deus velle peccatum ipsum, sed ponere aliquid, nempe subtractionem suæ gratiæ efficacis, qua subtractione posita, infaUibiliter sequetur [er voluntatem Petri tale peccatum. *

Quamvis cum hoc stet, ut in aliis casibus. et ex aliis capitibus, ex eo quod effectus sit talis conditionis, ut debeat esse a Deo. contingat, ut Deus volens alios fines efficaciter, debeat etiam velle ea, quæ requiruntur ad illos, quamvis non requirantur nisi per modum materi» *circa quam,* aut termini *a quo :* ut in exemplo hujus probationis adducto de conversione panis in corpus Christi Domini, cernitur. Pro quu

a H

quo etiam potest addi, quod si per impossibilo Deus posset non concurrere ad productionem panis, sufficeret ad hoc ut Deus vellet conversionem ejus in corpus Christi Domini, quod ex vi voluntatis divinæ intendentis talem conversionem, sequeretur infaUibiliter infallibilitate consequentias productio ejusdem panis ab alio. Sed de hoc exemplo latius alibi, quid dicendum *sit aperiemus.

& Æ ia. Ad secundam vero probationem ejusdem minoris distinguenda est sequela : *Ex se ipso,* idest, sine ulla occasione, sumpta vel ex parte operum nostrorum, vei ex parte fragilitatis nalivæ nostræ naturæ, sive ex eo quod communiter solet contingere in nobis, neganda est : *Ex se ipso,* idest, ante opera nostra actualia seu peccata nostra, concedenda est. Videantur tamen ea, quæ disp. 8 dub. 1 hujus tractatus dicemus.

x M 1 Nec contra hoc obest illud Sapientiæ 1 ibidem adductum, aut testimonia sanctorum Patrum. Quia solum volunt, Deum non voluisse medicamentum peccati ex se ipso in priori sensu ; non vero quod non voluerit illud ex se ipso, prout præcise dicitur voluisse ipsum ante provisionem nostrorum peccatorum actualium.

Etenim licet Deus ex se ipso, idest, non desumpta occasione ex peccatis nostris jam futuris, voluerit poenitentiam; dicitur tamen non ex se ipso , sed occasione desumpta ex parte nostra voluisse illam. Quia ex eo quod per scientiam simplicis inlelligentiæ, et ante omne decretum permittendi peccata, vidit fragilitatem, et peccabililatem nostræ naturæ, cui naturaliter annexum erat, ut aliqui permitterentur deficere, voluit Deus simpliciter prius poenitentiam ante omnia peccata provisa, ut per illam possemus resurgere cautiores : et hoc sufficit ad verificanduin quod Deus ex se non voluit medicamentum exterminii : quia illud non voluit nisi occasione nostræ fragilitatis.

Unde in hoc distinguitur poenitentia ab aliquibus aliis virtutibus, quod istæ non supponunt ex se fragilitatem nostræ nature, ut religio, charitas,*et aliæ. quarum actus possent esse in nobis etiamsi per impossibile impeccabiles essemus, secus vero [«enitentia. Potesique hoc ipsum magis explicari exemplo praecepti correctionis fratemæ, quod quidem non debet supponere provisionem peccati, bene tamen fragilitatem, et peccabilitatem nostro nature : et propterea dicitur impositum esse occasione desumpta cx parte nostra.

Ad tertiam autem probationem, neganda est sequela. Nam peccatum non habet rationem medii respectu finis prædestinationis, aut pœnitentiæ. Unde peccatum nequit esse a Deo; cum tamen si esset medium ad finem prædestinationis ex parte effectus, esset volitum a Deo : ac proinde nec potest esse volitum, et electum, ex eo quod Deus intenderit pœnitentiam : el licet permissio ipsius sit medium, modo tamen insinuato, ad consecutionem vitæ æternæ ; nihilominus nequii, propter rationem traditam, esse volita a praedestinato.

31. Ad teniim ejflsdrm misons proba- r:on*m.

Ad quartam tandem probationem dislinguenda est sequela : *VI illud per pernilentiam sanaret,* præcise et sine majori aliquo fructu, sumptaque poenitentia secundum se, transeat sequela : cum majori fructu, sive sumpta pœniientia ut est pars universi, el requisita ad integrandum bonum hoc divinum ipsius universi, quod ex omnibus ordinibus rerum coalescit, neganda est Deus autem non permittit peccatum propter pœnitentiam in priori sensu, sed in posteriori: et ita intendit quod pnedeslinatus resurgat cautior, el humilior, ut ita melius perseveret postea in gratia : et ut ostendantur divitiæ misericordiæ Dei erga electos, qui suis peccatis non obstantibus, in æternam patriam evecti sunt : ac tandem eamdem permissionem peccati vult propter pœnilenLiaan , ut est pars universi, et integrat bonum divinum ejusdem universi.

n?.

Unde non obest, sed potius prodest exemplum de medico ibidem adductum. Nam prudens medicus potest multoties permittere infirmitatem alicujus, ut ejus salus inde magis roboretur, et confortetur : ct ita tibiam claudicantem solet medicus vulnerare ut eam magis sanet. Quæ solutio desumitur ex August, lib. de natura et gratia cap. 26 ubi refert idem argumentum ex Pelagio, el solvit illud dicens, quod sicut medicus curat claudum, ut rectius ambulet, ita Deus per pœnitentiatn sanat peccata, ul rectius ambulemus. Et sicut medicus aliquando tibiam claudicantem, et infirmam vulnerat, ut magis sanet,ita Deus ut magis sanet animam a superbia, vel ignavia, permittit ut cadat in peccatum. Vndo subdit in fine capitis : *Sanat ergo Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed etiam ut prr· sM ne peccemus.*

Au;o/t.

K‘

à.

Ad tertiam arpj-roealam princi-pale peior solatia. Perrara.

Ad tertium respondet Ferrara 3 contra Gentes cap. 71 et Cajet. I p. quæst. 22 art. 2 in so'utionc ad secundum, distinguendum esse antecedens : *Peccatum est majus malum, quam sil panilcnlia,* si peccatum consideretur in ratione malitia? moralis, negari delet : si vero in ratione offensæ consideretur, iterum distinguendum est : et concedendam de pœniienlia secundum se sumpta, et negandum do eadem ut est pars universi, et integrat hoc bonum divinum illius. Quia prædictum bonum commune, ut tale, habet e.«sè quodammodo ordinis adeo elevati, ut ejus bonitas sic considerata præemineat ratione hujus elevationis in sua bonitate malo, quod repentur in peccato ut habet rationem offensi* : et ifleo prædicta offensa permitti potest propter hoc bonum : el rursus hoc bonum propter æternam salutem pr.cdeslinatorum.

Iβά-*djiur exempto.*

Potestque hæc soluiio elucidari exemplo mutationum naturalium, in quibus solet contingere transitus a nobiliori ad ignobiliorem formam, ut dum mixtum resolvitur in elementa, tel ex homine generatur cadaver. Et licet formæ elementi, et cadaveris secundum se habeant rationem minoris boni, quam sit malum corruptio mixti, vel hominis; nihilominus prædiciæ corruptiones intenduntur a natura propter generationem elementi, et cadaveris, secundum quod ad complementum, et perfectionem universi spectant.

ai. Seconda solutio.

Secundo respondetur, salis esse, qtlod finis, propter quem permittitur 'peccalum, sit valde necessarius, valdeque conducens ad perseverantiam, quæ in prædestinatione est maxime intenta. Et ila quia per humilitatem et cautelam, quam homo acquirit ex permissione peccati, efficitur salis humilis, et cautus : et mediis bis virtutibus satis disponitur ad perseverandum, ideo potest Deus permittere peccatum propter tales virtutes. Unde ad rationem prudentis proviso· ris non pertinet, ut non permittat majora mala, ut indo eveniant minora bona, quando talia bonasunl valde congruentia ad consequendum finem ejus, de quo providet. Maxime quando provisor est universalissimus. qui debet providere de omnibus rebus, juxta naturam ipsarum : atque ad*?0 non est contra rationem ejus, ut res defec ibiles permittat deficere ob fines satis congruentes ad hoc ut suum ultimum finem consequantur. Quu· solutio innuitur aliqualiter a D. D.TbiB. Thom. ad lloin. 8 lect. I>.

Tertio respondetur, quod licet p»vnileulia adhuc ut est pars universi, non esset majus bonum, quam sit nodum, peccatum ut offensi ; attamen quia (' servit ad majus bonum, scilicet ad visionem beatam, quæ ut involvit divinam essentiam ut unitam in ratione speciei intelligibility est majus bonum, quam peccatum sit malum in ratione offenso? : propterea potest salis cordate propter pœnitentiam immediate; et mediate propter æternam beatiludinem electorum permitti. j J

TrtM 1% I >» Ç,

Ad confirmationem patet ex dictis. Ad illud autem quo i ibidem dicitur, nimirum quod si D.-us permittit peccatum propior pœnitentiam. deberet homo resurgere semper cum majori gratia, constat etiam ex dictis in hac proxime data tertia solutione. Adde satis esse quoad præsens quod homo saltim resurgat cum majori jure ad gloriam, ac proinde cum majori gratia in *esse* gratiæ : quia ultra gratiæ portionem correspondenlem præsenti dispositioni, statim recuperat totum jus gratiæ præcedentis amissa» per peccatum : illamque in *esse* qualitatis, et formæ physicæ saltim in ingressu gloriæ recuperabit. Sed de hoc quid ex professo sentiendum sit tomo subsequent, Deo dante, explicabimus. 3

*. *U* cwtr-KW· tts d st il 5^ ta-il/.

Ad ultimum transeat major, et negetur minor. Et ad probationem dicendum quod etsi concedatur infamiam illam oriri non ex substantia actus peccaminosi, sed ex malitia et aversione; nihilominus quia non sequitur physice ad illam sed moraliter, propterea potest prædeterminari a Deo non prædeterminata causa morali illius. Potestque hoc explicari exemplo prædeterminationis pœnæ damni, vel sensus, quæ demeritorie, et ut a causa morali sequitur ex peccato quatenus tali, et tamen Deus prædelerminat hanc pœnam, modo tamen infra explicando, licet non prædelerminet peccatum ut tale. .u e&'ÏJf *arm.*

ARTfCÜLCS III.

CirttM petti «iif fin fiumiacut **reprtitll**

Ad tertium <le proceditor. Videtor nom! Deas nallss hominem rrprob-t. Nullas enim reprobat qaca diligit : H*d Deus « murco hominem dibgit, serandam iiled So-a. pient : Dilixi* omnia. qui· sunt: et nibll odisti eorta, quj· f. cith : ecro Deus nullum hominem reprobet. 1 PnH-nj. si Deu* aliqnciu hOiuinea reprobat, por· tot «pioil *e lutat reprobatio ad reprobato·, praedestinatio i i pisedettiftltM ; srd prxdeuimrtio «t rumi >aiuu_% prTi!e>tni4torum : ergo reprobatio erit <-»iu perditionis r-probofum. fle.· aaiem e<t fjlsnm : dl· rtiar enim Usea? 13: 'VMtiio tna, hradi, ei te esf, trt-tumnvrtb) ex iue auxilium laara : non ergu Deas ahqaes reprobat. 1 fcst 40,$. i. idf. eiScoct | e.tlù- | d Bci) l. f it.

3 Prêtera, nulli de?.et imputari qcod vitare non pO4 t*..M : sc-l m Deus aliqaeiu reprobat, noa wtest tiSrt qsifl

cata pereat : dieilor enim Ecclesiastici 7 : Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem Ipso descierit : ergo non esset hominibus impotandum, quod perenat : fcoc autem est fabuni : non ergo Deus aliquem rrprvbat.

Sed contra est quod dicitur Malachiæ 1 : Jacob dilexi, Eui aαleni odio habui.

Respondeo dicendum, quod Deus aliquos reprobat •An. 1 Dieted enim est supra *, qnod praedestinatio est pars I α q. prorijentir. Ad proudentiaw aulcrn pertinet permllere alifQH, tara defectum in rebus,quæ providenti® subsunt,utfdici. u d est Unde cum per divinam providentiam homines io TiUm stertas ordinentur, perlinet ellam ad divinam providentiam. nt permittat aliquos ab isto fine deficere, el hoc Jicitur reprobare. Sic igitur, sicut prædestinatiô est pars prandenti® respectu eorum, qui divinitus ordinantor in fteraam salutem, ila reprobatio est pars uiovidcnii® respectu illorum, qui ab line fine decidunt. Unde reprobatio ■ou nommai præscientiam tantum, sed aliquid addit >c. •JX^Caodum rationem, sicut el providentia ut supra •dictum e$L Sicut enim prædestinatiô includit voluntatem confe4t I. rradi uratiam ct gloriam, ita reprobatio includit voluntaïσ. tem peimdtendi aliquem cadere iu culpam, ct inferendi il. l ri ditonalionis pœnam pro culpa.

Ad primum ergo dicendum, quod Deus omnes homines V *·rt diligiU ct etiam omnes creaturas, in qu mtum omnibus volt ii^ttod bonam : non tamen quodeumque bonum vull om«Σ- ri aibas. In quintum igitur quibusdarq uon vult hoc bonum, ptf-*· quod e>t vita æterna, dieilor cos h bereodi", vel reprobare, H;. Ad secundum dicendum, quod aliter se habet reprobatio ia caosando, quam pra-d-stinatio. Nom prædestinatiô esi ausa, ct ejus, quod expectatur in futuia vita a pncdesiiwtis, scilicet gloriæ, et ejus quod percipitur in præsenti. «ciücet gratiæ. Reprobatio vero non esi causa ejus, quod w· est io præsenti. scilicet cu'pæ, sed est rausa derelictionis a itt- Deo. Est tamen causa ejus, quod redditur in futuro, sci-

a· He beet prnr ætrroæ. Sed culpa provenit ex libero arbitrio >wt. qui reprobator, cl a gratia deseritur. El Mcundnm ep*|- hoe trrificatur dictum Prophet®, scilicet : Perditio tua, cie9, Isnfl, ei te.

Ad tertium dicendum, quod reprobatio Dei non subira* A λ . hit aliquid de potentia rep'Obati. Unde cum dicitur, quod & reprobatu* non potest gratiam adipisci, nOn csl hoc inΓ.Π, ulbgendom see udum impossibilitatem absolutam, sed <tbr secundam impossibilitatem conditionatam, sicut supra·}· ft dictum est. quoi! pradrstinatum necasse est saliari n»re$Us/λ . ritate cpodihonala, quæ non tollit libertatem arbitrii. Unde ceti- liect aliquis non possit gratiam adipisci, qui reprobator a F·%- Deo : Umen quod m hoc peccatum, vel il<nd labatur ex tjBs libero arbitrio contingit. Unde et merito sibi impu,? ·· ptar in culpam.

r ti-

nî. prima conclusio est affirmativa.

Secunda conclusio : Reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, el inferendi damnationis pœnam pro culpa·

f ij

DISPUTATIO VII

be reprobatione quoad an, ct quid est? illius.

Quiaadeumdem tractatum, ad quem spectat agere de uno oppositorum, pertinet etiam sermonem da alio texere, propterea in hac quæst. in qua D. Thom. agit de prædestinatione, miscet etiam sermonem de reprobatione, ex eo quod predestination! opponitur.

DUBIUM I.

An detur in Deo reprobatio?

Sicut D. Thom, dum de prædestinatione agit, tunc primo loco de *an est?* ipsius sermonem instituit, ita in præsenti disputans de reprobatione, primo agit dû on *esi?* illius. Et ideo nos cum illo in hoc primo dubio do existentia ejusdem reprobationis inquirimus.

licjolutio dubii.

Quia decisio presentis dubii communis, et certa debet esse apud omnes catholicos, ideo breviter dicendum est, vere dari in Deo reprobationem. Assertio hæc est de tide. Habetur namque ad Roman. 9, ubi dicitur : *Volens Deus ostendere iram suam, et notam facere potentiam suam sustinuit in mulla patientia vasa irx apta in interitum, ul ostenderet divitias gloriæ sua in vasa misericordiz, quæ præparavit ingloriam.* Qutw verba explicat ibidem D. Thom. lect. 4 de reprobatione malorum, Malach 1 : *autem odio habui.* Quod testimonium licet aliqui explicent de exclusione a primogenitum; tamen Paulus ad Roman. 9 Intelligit illud do reprobatione a beatiiudine. Quo etiam modo explicant eumdem locum August, lib. 1 ad Simplicianum q. 2 et in Enchirid. cap. 98. et alibi sæpe; Hieron. et D. Thom. ad Roman. 9, et alii sanctiPatres. Item 2 ad Timoth 2 : *In magna domo non solum sunt vasa aurea, el argentea, sedet lignea, el fictilia, et quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam.* Quæ verba I). Thom. ibidem lect. 3 et in hoc art. ad tertium exponit de bonis, et reprobis, circa quos versatur reprobatio. Unde assertionem hanc omnes Patres, et Theologi admittunt.

concid- *io·

r 0&. o.

D.Tbom. Malae. 1.

Augot. Hiero- I)yll’’m 2Tim

D.Thom.

Ratio autem prior, et fundamentalis per quam prædicta assertio non parum explicatur, potest desumi ex aliis Scripturæ locis, et ad hanc formam reduci. Quoniam in Scriptura illud vocatur reprobum, quod a suo line deficit, quando habet omnia necessaria ad consecutionem illius : at certum est, plures esse qui deliciunt a consecutione sui finis, nempe æternæ beatitudinis, etiamsi habeant omnia requisita ad hoc ul eam consequantur : ergo certum etiam erit dari plures reprobos, ac proinde esse in Deo reprobationem. Hæc ultima consequentia ex priori aperte patet. Quoniam sicut hoc ipso quod dentur aliqui prædestinati, oportet dari in Deo prædestinationem, quacosprædestinel, ita hoc ipso

s. Ratio prior et fundamestali* pro conclusione.

quod dentur plures reprobi, dabitur etiam in illo reprobatio, qua illos reprobet.

Prima vero consequentia ex priori aperte sequitur. Minor autem etiam patet. Nam certum est plures damnari juxta illud, Mâih -25. 5latX. 25: *Discedite a me, maledicti, inignem æternum, qui paratus est Diabolo, et Angelis ejus,* et hos deficere a consecutione sui ulljmi finis, scilicet beatitudine etiamsi habeant omnia auxilia sufficientia ad talem consecutionem.

Genes.I. Major vero etiam constat. Nam, quia terra (ut dicitur Genes. l producta est, ut germinet herbam virentem, et facientem fructum suum, si aquis irrige.ur, ideo nebr.c. Rebræ. 6 reproba vocatur terra, quæ habens sufficientem humorem ad fructificandum, nihilominus ab hoc fine deficit, et ideo dicitur: *Terra sæpe venientem super se bibens imbrem, etc. proferens autem spinas et tribulos reproba est.* Similiter quia finis mentis, et intellectus, est attingere verum, propterea quando deficit a veritate, quam potest attingere, vel propriis viribus, si sit veritas proportionate, vel viribus gratiæ, si sit improportionata. et supernaturalis, Rom. i. dicitur reproba, ut jaiet ad Roman. l : *Tradit illos Deus in reprobum sensum,* permittendo nimirum eos male judicare de 2 Cor. a. agendis, et 2 Corinth. 3. Homines corrupti mente, reprobi circa fidem vocantur, quia errant circa cognitionem veritatis fidei, ad quam intellectus deberet inclinari ex praedicatione, quam audierat : et tandem quia homo ratione suæ naturalis inclinationis ad bene moraliter operandum ducitur; et hic est quodammodo finis ejus, et ex auxiliis gratiæ inclinatur ad bona superoaturalia, idcirco qui ab utroque fine defe erunt, vocantur reprobi. Unde ad Titum cap. l dicitur : *Confitentur se nusse Deum, factis aulem negant, ad omne opus bonum reprobi.*

Ad

9. Confirmatur. Confirmatur. Quia reprobum vocatur quod rejicitur, et expio litur, separaturque Pi4.li7 ab aliis, juxta illud Psalm. 117 : *Lapidem* Mare. 9. *quem reprobaverunt ædificanles,* et Merci 8 Lac. 17. et Lucæ 17 . *Oportet illum reprobari a ge-* Jcrcm. 6. *neralione hac:* Jerem. G : *Argentum reprobum vocate cos, quia Dominus projecit illos:* Hebr. H. Rebne. I2 : *Esaü cupiens hæreditarc benedictionem. reprobatus est.* idest, exclusus fuit a primogenitura : al plures erunt damnati, qui excludentur a beatiludine, et Matt. IX separabuntur ab electis juxta illud Ma th. 13 : *Separabunt malos de medio justorum, el mittent eos in caminum ignis :* ergo plurus erunt etiam reprobi explosi ab eadem beatitudine : et per consequens erit in Deo reprobatio respectu eorum, seu (quod in idem redit| erunt in illo actus intellectus, et voluntatis, quibus explodantur, et rejiciantur ab æterna beatiludine, et damnationi sempiterna? deputentur.

Secunda, et fundamentalis ratio assertionis est, quod omnia opera Dei eo tendunt, ut divina attributa ostendatur : at non possunt omnia illa v. g. justitia vindicative, et misericordia in eisdem personis manifestari, ut ex se constat : ergo sicut ad manifestandam misericordiam conveniens fuit, et de Licto ita contigit, ut Deus plures ex creaturis intellectualibus prædestinaret, seu ad vitam æternam deputaret, ita ad vindicativam justitiam ostendendam conveniens erat, et ita facium est, ut plures etiam ex illis reprobaret, seu ad æternam mortem ab eo deputarentur.

Quæ ratio adducitur a D. Thom. superD.TLs cap. 9 epistolæ ad Roman, lect. 4 his verbis : *Considerandum est, quod finis omnium divinorum operum est manifestatio divinæ bonitatis. Proverb.* 16 : *Universa propter semelipsum operatus est Dominus : unde supra dictum est, quod invisibilia Dei per ea. quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Tanta est autem divinæ bonitatis excellenita, quod non potest uno modo, nec in una creatura sufficienter manifestari : el ideo diversas creaturas condidit, in quibus diversimode manifestatur, prxeipue autem in creaturis rationalibus, in quibus ejus justitia manifestatur quantum ad illos, quos pro eorum meritis punit, misericordia vero in illis, quos cx sua gratia liberat : et ideo ut utrumque in hominibus manifestaretur, quosdam misericorditer liberavit, sed non omnes.*

Confirmatur. Quoniam oportebat ut libertas, et defectibilitasarbitrii creati manifestaretur, et simul vires, quæ nobis ex gratia conferuntur : ergo sicut ad manifestandas vires gratiæ, quibus homines in æternam beatitudinem perducuntur, oportuit ut homines prædestinarentur. et id de fa<-to contigit, ita etiam ad manifestandam libertatem, el defectibilitatem arbitrii creati, oportuit ut plures ex hominibus a consecutione vitæ æterni deficerent ac proinde ut reprobarentur, seu quod in idem redit) per actus intellectus, et voluntatis divinæ disponeretur, ut a prædicta consecutione deficerent, idque ita de facto acci Iit.

Quæ confirmatio desumitur ex D. Thom. in

io I ad Anibaldum di«t. 40 qutest. unica | art. 3 his verbis : *Ordinavit ergo divina providentia ab æterno humanam naturam ad bealitudinis consecutionem per liberum arbitrium, quod quia deficere potest per se ipsum, a soloaulem Deo indcficicntiam habet, ideo ab .rlernu proposuit, quod quosdam permitteret deficere ; quibusdam vero auxilia apponeret ne deficerent, ut in utrisque manifutarelur virtus gratis, et defectus naturæ.*

§ H.

Objectiones contra prædicta, et solutio earum.

Sed objicies primo contra secundam ra- rjL>l|onem assertionis, falsum esse, quod in una, et eadem persona non posset Deus manifestare, tum suam misericordiam, tum etiam suam justitiam. Nam de facto in prædestinatis ostendit suam misericordiam prædestinando illos, et simul justitiam puniendo ipsos pro suis culpis in hac vita.

Secundo contra ejusdem rationis con- | fumationem objicies. Defectibilitas, et libertas arbitrii creati, necnon vires gratiæ sufficienter manifestarentur per hoc, quod Deus permitteret peccata, quamvis inde non sequeretur æterna punitio . ergo ob prædictum finem non oportuit esse in Deo reprobationem. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem probatur. Quia hoc ipso quod Deus permitteret peccata, peccarent homines, et ibidem eorum libertas, et defectibilitas patefieret, necnon et vires gratiæ : siquidem ea absente per prædictam permissionem, statim succumbit arbitrium creatum, et ea præsente in bono persistit.

Tertio objicies, quod si in Deo daretur reprobatio resp-ctu malorum, daretur utique in eo liber mortis, sicut datur liber vitæ : hoc autem est contra D. Thom. et communem Theologorum sententiam : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam propterea datur in Deo lilær vitæ.quia per suos actus intellectus, et voluntatis, quibus creaturas intellectuales prædestiuat, designat eas in vitam æternam : ergo cum admissa reprobatione designet etiam plures ex eisdem creaturis intellectualibus in æternam mortem, dabitur etiam eo liber | mortis.

I. Quarto. Nullus sapiens excludit, quan- | tum ex parte sua esc, a fine consequendo id, quod propter consecutionem ejusdem linis produxit : sed Deus omnes homines propter beatitudinem fecit : ergo quantum ex ipso est, nullum ab eadem beatiludine consequenda excludit, seu reprobat.

Confirmatur. Quia alioqui semel sup- Coufir- posita voluntate, qua Deus vult omnes ho- ®nor· mines salvos fieri, quam docet Apostol. I ad Timoth. 2 fieret inde, tum quod Deus iTIa.s. haberet voluntates incomposibiles. Aliam quidem, qua ve let omnes homines salvare : aliam autem, qua aliquos ab ætema salute excluderet.Quæduæ voluntates videntur esse inter se inroinposibiles. Tum etiam, quod illusorie et ficte vellet salutem æternam omnium hominum : siquidem quos ex una parte invitat ad eam, ct vult voluntate antecedente illam consequi, ex alia positive, efficaciter, et absolute excludit ab eadem æterna salute consequenda. Cum tamen Deus sciat, quod ad consecutionem beatitudinis sit necessarium, ulipse non habeat prædictam voluntatem absolutam, et efficacem excludendi reprobum ab illa, sed potius habeat oppositam voluntatem, quæ sit etiam absoluta, et efficax in ordine ad tribuendam eamdem beatitudinem.

Quinto objicies, quod Concilium Arau- io. sicanum can. 25 et Concil. Trident, ses. QoInU 6 can. 17 damnant eos, qui dicunt, Deum Concil. aliquem prædestinare ad malum, sicut pne- Aor. ct destinat ad bonum : ergo Deus neminem Tiidem. reprobavit : siquidem reprobatio nihil aliud est. quam prædestinatio ad malum pœnæ.

Ultimo. Quia non est tribuendum Deo, n. quod cru lelitatem sapit : 'ergo nec quod UU mi. homines reprobet. Patet consequentia. Quia crudelitatem videtur sapere quod Deus habeat actum efficacem, el absolutum, quo velit aliquem perpetuo excludere a gloria, et permittere peccatum, ut per fi; punitionem illius resplendeat divina justitia : at totum hoc importat reprobatio : ergo, etc.

Ad primam ex his objectionibus respon- 19. detur, per punitionem in hac vita indic- Ad tam prædestinatis non splendere divinam prinum justitiam perfecte, et quantum eam decet objectio- sicut per largitionem bonorum gratiæ præ- nem. cise hujus vitæ non manifestatur misericordia Dei perfecte, et quantum est decens : et ideo oportuit ut per inflictionem pœnæ æternæ alterius vitæ manifestaretur, ut ita sicut misericordia ostenditur tribuendo bonum infinitum, nempe Deum clare visum, ita justitia elucescat auferendo, el excludendo reprobos ab eodem bono.

Accedit, quod ad ostensionem justiliæ alicujus Principis spectat, ut multoties non ignoscat peccatis commissis, sed quantum fieri possit condignam de eis vindiciam sumat. Constat autem peccata contra Deum commissa, esse digna pœna æterna, et exclusione a regno cœlesti : et ideo oporleP ut multotics prædicta pœna puniantur.

13. Ad secofl-dum. Ad secundam objectionem facile respondetur, non ostendi sufficienter libertatem, et defeclibililatem, quæ est in homine, tum ad finaliter impoenitendum, tum ad deficiendum a consecutione æternæ vite, nisi permittatur finaliter impœnitere, et deficere a prælicta consecutione : sicut etiam non ostenditur quomodo non sit debitum donum perseverantiæ et salus æterna, ac proindo quomodo ex mera liberalitate Dei hæc proveniant, nisi Deus aliquos ab æterna vita excludat : et propterea oportuit hanc exclusionem circa aliquos a Deo fieri.

14. Ad cerliâa, D-TLom. Ad tertiam respondetur cum D. Thom. de Veritate quæst. 7 art. *8* his verbis : *De co quod in libro scriptum habetur. habet aliquis aliquam notitiam præ aliis privilegiatam. Unde et respectu illorum scitorum a Deo liber dici debet, de quibus aliquam specialem notitiam præ aliis habet. Est aulem in Deo duples cognitio, scilicet simplicis notiliæ, et scientia approbationis. Scientia simplicis notiliæ communis est omnibus bonis et malis* (sicut etiam scientia visionis sub hac præcisa denominatione concepta), *scientia aulem approbationis est bonorum lantum, et ideo bona habent aliquam privilegialam cognitionem in Deo præ aliis, ratione cujus in libro conscribi dicuntur; non aulem mala, el ideo non dicitur liber mortis, sicut dicitur liber vit».*

15. Ad quar-tern. D.Tbom. Ad quartam respondetur cum D. Thom. in 1 ad Anibaldum disc. 40 q. unie. art. 3 in solutione ad 3 his verbis : *Dicendum, qU0if humana natura habet quidem ordinem ad beatitudinem, non tamen necessarium, cum possit deficere : et ideo ut naturæ conditio manifestetur, Deus permittit, quod aliqui ab illo bono deficiant.* Unde ad formam objectionis, distinguenda est major : si illud quoi propter consecutionem alicujus finis productum est, habeat tendere defectibilitcr in illum, neganda est. Quia tunc integrum est sapienti, qui speciem, seu naturam illam producit, permittere aliquando, ut in aliquibus individuis deficiat a consecutione sui finis, ut ita provideat do ea secundum suam naturam. Si vero illud, quod propter talem finem productum est, petat tendere indefectibililer in illum, transeat : et eodem proportionali modo distinguenda ost minor : et neganJa consequentia. 4

Ad confirmationem respondetur, negando sequelam quoad utramque partem. Quoad primam quidem, tum quia ut exponit D. Thom. loco citato ex I sent, ad Aulbaldum, et I p. quæst. 19 art. 6 ad primum, verba ilia Pauli quibus inquit, Deum velle omnes homines salvos fieri, intefti- x«a qi«4 pnjfni ®·TBλ· guntur de solis electis, et prædestinatîs, et ita cum hac voluntate non est incomposibilis alia voluntas, qua velit lliquos alios ex hominibus a regno cœlesti excludere, ut ex se patet. Tum etiam : quia licet verba illa Pauli intelligantur do omnibus hominibus, quatenus Deus voluntate antecedente, non vero consequente vult omnes homines salvos fieri (ut ex Damasceno explicat D. Thom. loco proxime citato ex hac I p.) nihilominus cum hac voluntate non est incomposibilis alia voluntas, qua velit aliquos ex illis damnari, quia prædicta) voluntates tendunt ad objectum sub diversis rationibus, et motivis, ac diversimode sumptum, et propterea possunt ad invicem compati.

Hoc autem optime explicuit D. Thom. ibidem his verbis : *Considerandum est, quod unumquodque secundum quod bonum est, sic est volitum a Deo ; aliquid autem potest esse in prima sui consideratione, secundum quod absolute consideiatur bonum vel malum, quod tamen prout cum aliquo adjuncto consideratur, quæ est consequens consideratio ejus, e contrario se habet. Sicut hominem vivere est bonum, el hominem occidi est malum secundum absolutam considerationem : sed si addatur circa aliquem hominem quod sil homicida, vel vivens in periculo multitudinis, sic bonum est, eum occidi, el malum est cum vivere. Unde potest dici quod judex justus antecedenter vult, omnem hominem vivere ; el consequenter vult, homicidam suspendi. Similiter Deus anleccdcnlrr vult, omnem hominem salvari, sed consequenter vult, quosdam damnari, secundum exigentiam suæ justitia.*

Quoad secundam vero partem negatur eadem sequela, cujus probatio est unum ex argumentis Semipelagianorum contra D. August, ut constat ex Jib. ejus do Dono perseverantiae, et ex Hilario in epistola ad eumdem August, quæ habetur ibidem. Quare ad illam respondetur, voluntatem, qua Deus vult, omnes homines salvos fieri,

fleri, foro illusoriam, ficlitinm ct nullam, si esset in Deo alia volumus nniecodens, qua nollet aliquorum salutem : quia tunc verificaretur Deum sub colote nwtivo vello et nolle hominum salutem, quo i implicat; aut si Deus eis, quos voluntate consequente vult a gloria excludere, non concederet ex vi voluntatis illius antecedentis auxilium vere sufficiens atl consecutionem æternæ salutis.

Cæterum nulla est implicatio, aut fictio si voluntate consequente velit* a gloria excludere aliquos consideratos, ut partes universi, in quibus debet ostendi defectibili-Lis naturæ ; et ut hoc etiam est congruum ad ostensionem justitiæ punitivæ Dei : quamvis eosdem consideratos secundum se, et ut præeeJunt ad has circumstantias, velit salvos fieri, eisque tribuat auxilia sufficientia ad hoc ut suam æternam salutem consequantur. Nam licet videat illa nun sonitura ellectum; videt tamen id non oriri ex defectu auxiliorum, sed ex defectu hominum : et ita non sunt illusorie, aut ficte ëis collata : sicut non illusorie propi * natur alicui medicamentum sufficiens ad salutem recuperandam, quamvis propinans sciat non sortiturum effectum ex defectu infirmi : siquidem ad hoc ut vere atque ex animo tribuatur, satis est, quod medicamentum sit ex sc sufficiens ad præstandam salutem.

IS. Nec obest quod in eadem probatione adducitur, nempe requiri ad consecutionem æternæ salutis, quod Deus non habeat positivam. et efficacem voluntatem damnandi; sed potius requiratur positiva, et efficax voluntas Dei respectu æternæ salutis eorum, qui salvandi sunt.

Non itaque hoc obest. Quoniam carentia illius decreti efficacis, ct positio istius non requiruntur ad *posse,* sed solum ad ipsum actuale *consequi* beatitudinis i ct ideo licet Deus positive, et efficaciter excludat aliquem a consecutione aeterna* vite ; nihilominus manet in ilio *posse* sufficiens respectu illius. Videantur tamen ea, quæ in tract, de Volunt. Dei disp. 10 num. 121 et 122 diximus.

D. 44 prttia Ad quintam objectionem respondetur, Concilia loqui de prædestinatione ad malum culpæ, non vero ad malum pœnæ, de quo in præsentî loquimur.

a i Ad ultimam respondetur ex D. Thom. 4 dist. 5Û quæst. 2 art. 4 quæstiuncula 3 ad primum, et ex Capreo'o in I dist. 1l q. ! art. 2 ad quintum. Quo i licet sit crudelitas velle aliquem punire solum ex intentione puniendi; non tamen ex intentione complendi bonum universi, ct ostendendi justitiam punitivam Dei, et declarandi magis defectibilitatem arbitrii creati, et misericordiam divinam erga predestinates, qui sunt fines reprobationis. Quia non esset omnimoda bonitas in universo, nisi Deus vellet malos interna pœna punire : et per consequens nisi vellet aliquos homines reprobare.

DUBIUM II.

An reprobatio consistat in actu voluntatis, vel intellectus divini, el quisnam ille sit ?

Decisio hujus dubii fero constat ex iis, quæ in simili do prædcsttnatione diximus : et ideo paucis absolvendum est.

Divers stntenti*.*

Prima sententia asserit, reprobationem consistere in actu divinæ voluntatis, quo Deus vult non tribuere reprobis æternam salutem, sive quo vult eos a consecutione ejusdem salutis deficere. Ita Doctores illi, qui praedestinationem in actu voluntatis divinæ essentialiter consistere dicunt, quosque disp. 2 num. 2 hujus tract, retulimus ; et licet ox fundamentis ibidem adductis, proportionabiliter tamen ad præsens applicatis, possit hæc sententia suaderi; nihilominus denuo breviter sic probatur. Quoniam actus reprobationis est actus divinæ justitiæ : actus autem justitiæ est actus voluntatis, et in illo essentialiter consistit : ergo etiam reprobatio. Major probatur, tum ex illo Psal. 24 : *1'niversj p51|,ei.* via? *Domini misericordia, et veritas, scilicet* justitia. Quare curn reprobatio non sit actus misericordia? Dei, erit utique actus divinæ justitiæ. Tum etiam : quia Deus reprobat propter peccata reprobi : et propterea Oseæ 13 dicitur : *Perditio tua, hrafl; tantummodo in me auxilium tuum :* actus reprobandi, seu excludendi ab æterna beatitndine propter peccata, est actus divinæ justitiæ.

Primam argumentum prie» icntcn-li».

Secundo. Quoniam reprobatio opponitur electioni : ergo erit essentialiter actus voluntatis. Antecedens probatur. Nam hoc ipso quod quis ex duobus eligit unum præ a toro, accipit unum, quod est eligere, et alterum rejicit, quod est reprobare : at

>1. Secundum.

fl

5ihl

4 .H

ii) <3 · h
m fl 'Π

11.

4

i..

hæc elecüo, el rejectio sunt actus inter se oppositi : ergo, etc. Consequentia vero etiam constat. Quoniam actus contrarii sunt actus ejusdem potenliæ : ergo sicut electio consistit in actu voluntatis, ita etiam reprobatio.

Secunda sententia asserit, reprobationem consistere essentialiter in actu intellectas; hunc autem non esse actum imperii, sed judicii, quo Deus judicat reprobos non esse eligendos ad beatitudinem. Ita Doctores illi qui sentiunt prædestinationem consistere in actu jud cii; quique disp. nuper citata num. 39 a nobis adducti sunt. Po* teslque probari. Nam reprobatio opponitur prædesiinatiooi. quatenus dicit approbationem prædestinatorum : sed prædestinatio secundum hanc rationem consistit in actu judicii, ut ex iis, quæ loco citato adducta sunt, constat r-ergo reprobatio etiam consistet in actu judicii, quo Deus judicat aliquos non esse eligendos ad beatitudinem. Major probatur. Nam reprobatio non opponitur praedestinationi quatenus dicit præparationem mediorum ad finem : siquidem prædestinatio præparat prædicta media : reprobatio vero nequit præparare media in ordine ad finem per illam intentum, scilicet ostensionem justiliæ punitivæ, ex eo quod nequit præparare peccata, quæ sunt media in ordine ad prædictum finem : ergo reprobatio opponitur praedestinationi, quatenus dicit approbationem eligendorum : siquidem debet esse opposita prædestinationi; et non apparet aliquid aliud. in quo ei opponatur.

Confirmatur. Quoniam actus imperii distinctus a judicio non debet admitti in divino intellectu, ni constat ex iis, quæ ex prædictis authoribus loco citato a n. 41 usque ad 49 adduximus, et licet daretur talis actus, non posset reprobatio in eo consistere : ergo cum propter oppositionem, quam habet cum praedestinatione debeat consistere in actu intellectus, non poterit non in alio praeterquam in judicio jam dicto consistere. Consequentia videtur legitima? Antecedens autem quoad secundam pariem, nempe, quod adhuc admisso in Deo actu imperii distincto a judicio, nequeat in illo reprobatio consistere, sic probatur. Quoniam imperium versatur circa executionem mediorum, reprobatio autem Dei nequit circa media requisita ad finem reprobationis, nempe peccata, versari, alloqui sicut Deus est causa meritorum, ita esset causa peccatorum.

Tertia sententia collocat reprobationem, tam in actu intellectus, quam in actu voluntatis ex æquo importatis Hanc sequuntur Doctores illi, qui hoc idem de praedestinatione sentiunt, quosque disp. 2 num. 8 adduximus. Fundamentum hujus sentenliæ simile est illi, quo suaderi solet praedestinationem consistere ex æquo in actibus intellectus, et voluntatis. Quia reprobatio aliquando exprimitur nominibus spectantibus ad voluntatem, ut constat ex illo Ma· Inch. 1 : *Esati autem odio habui.* Aliquando vero nominibus spectantibus ad intel· lectum : et propterea reprobi vocantur praesciti; et reprobatio diffinitur per hoc quod sit præscientia iniquitatis non fi-nienda». etc. ut constat ex iis, quæ docet D. Thom. in opusculo de reprobatione, quod tribuitur ipsi, et circumfertur in fine hujus 1 p. : ergo signum est reprobationem consistere ex æquo in utroque actu; alioqui non bene explicaretur indiscrimina· tftn, modo per unum modo per alium.

Confirmatur. Nam reprobatio non minus importat quod sit ordinatio aliquorum in mortem æternam, quam quod sit efficax ordinatio eorumdem in illam : ergo non minus consistet in actu intellectus, quam in actu voluntatis. Patet consequentia. Quoniam ex quo capite est, ordinatio, consistet in actu intellectus, cujus proprium est ordinare; el ex quo capite est efficax, consistet in actu efficaci voluntatis, a quo derivatur omnis efficacia, quæ in actibus intellectus reperitur.

§ Π.

Sententia D. Thomx et ejus fundamentum.

Dicendum tamen est, reprobationem supponere actum voluntatis divinæ, essentialiter tamen esse actum intellectus Dei, nempe imperium, quo imperat permissionem peccati, sive negationem suæ gratiæ efficacis, et permissionem finalis impœnitentiæ, ut ita reprobo sua culpa peccanti, et in peccato perseveranti infligat pœuam damnationis æternæ, et sic ostendatur divina justitia punitiva, et tandem alii fine» a Deo intenti subsequantur. Assertionem banc quoad omnes suas paries tuetur D. Th. in hoc ari. 3. Quoad primam quidem, dum inquit : *Sicut enim pr.rdestinalio includit voluntatem conferendi gratiam et gloriam, da reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, el inferendi*

meh damnationis parnam pro culpa. Quare cum prædestinatio tantum præsuppositive, ei In obliquo includat juxta mentem D. Tlium. voluntatem conferendi gratiam et gloriam, ut constat ex iis, quæ ex eodem sancto Doctoro disp. 2 a num. 49 hujus tract, asseruimus, fiet inde, ut juxta eumilem Angelicum Doctorem, reprobatio solum in obliquo, et pro connotato indispensabilî, ac præsuppositive includat actus voluntatis ad illam requisitos.

II Quoad secundam vero partem, nimirum consistere in actu intellectus, qui sit imperiuni. necnun et quoad primam partem jam dictam asseritur etiam ah eodem D. Thom. in hoc eodem artic. 3 dum docet, reprobationem esse partem divinæ providentiæ, bis verbis : .id *providentiam autem perlinet permittere aliquem defectum in rebus, quæ providentiæ subduntur, ut supra dictum est. Unde cum per divinam providentiam homines in vitam æternam ordinentur, pertinet etiam ad divinam providentiam, ut permittat aliquos ab isto fine deficere : et hoc diciiur reprobare. Sic igitur sicut prædestinatio est pars providentiæ respectu eorum, qui divinitus ordinantur in æternam salutem, ita reprobatio est pars providentiæ respectu illorum qui ab hoc fine decidunt.* Constat autem ex iis, quæ loco citato a num. 49 ex eodem D. Thom. diximus, quod providentia, juxra Fandi Doctoris mentem, consistit essentialiter, et in rec*o in actu intellectus, qui sit imperium, et connotât, ac pnesupponit actum voluntatis, qui est intentio finis, et electio mediorum.

Quod etiam docuit idem sanctus Doctor in 1 ad Anibaldum dist. 41 quæst. unica art. 3 et dist. 40 quæst. etiam unica art. 1 dicens, quod reprobatio supra praescientiam addit rationem providentiæ.

& Quoad ultimam vero partem idem etiam docuit D. Thom. in hoc eodem art. in verπun bis primo loco a nobis in hoc eodem dub. relatis, ut ex statim dicendis magis patebit. Nec non in solutione ad secundum, ubi constituens discrimen inter jïrædestinationem et reprobationem inquit : *Dicendum quod aliter se habet reprobatio in causando, quam prædestinatio. Nam prædestinatio est causa ct ejus, quod expectatur in futura vita a prxdestinalis, scilicet gloriæ, ct ejus, quod percipitur in præsenli, scilicet gratiæ. Reprobatio vero non est causa ejus, quod est in præsenli, scilicet culpæ; sed est causa derelictionis a beo, est tamen causa ejus, quod rfdditur in futuro, scilicet pænæ ælemæ: sed culpa provenit ex libero arbitrio ejus, qui reprobatur, et a gratia deseritur.* Ubi, ut vides, effectus reprobationis, qui a D. Th. ponuntur, sunt derelictio Dei, seu permissio cu)p®, et finalis irnpœnitentiæ, sive perseverantito in illa usque ad mortem, necnon pœna aeterna, non tamen culpa ipsa : sicut prædeslinationis effectus sunt gratia et gloria, et quæ ad illam conducunt, proveniuntque a Deo.

Et ita sicut prædeslinationis imperium est illud, quo Deus imperat executionem gratiæ, et aliorum in ordine ad consecutionem vite æternæ, ita reprobationis imperium versabitur circa prædictam derelictionem : ut ita reprobus sua culpa, et ex defectu sui liberi arbitrii peccans, et in suo peccato usque ad finem vite persistens puniatur pœna æterna pro illa, et ostendatur vindex Dei justitia, etc. Siquidem apud sanctum Doctorem licet peccatum permissum conducat ad inflictionem pœnæ per modum menti ad illam ; hoc tamen non est a Deo ; nec effectus reprobationis : et ideo suium superest Deo per modum medii, quod proxime ab illo causetur in ordine ad finem reprobationis ipsa permissio peccati, finalisque irnpœnitentiæ. Et licet alia, quæ sunt a Deo, et ad prædictam permissionem conducunt (si vere cadunt sub reprobatione) sint (modo infra dicendo) effectus ejusdem reprobationis, nihilominus explicatis præ lictis mediis ex parte Dei se tenentibus, scilicet permissionibus peccati, et finalis irnpœnitentiæ, ibidem omnia alia explicata, et numerata manent. Sicut, explicato præcipoo medio in ordine ad consecutionem gloriæ, scilicet gratia, seu donis gratiæ, explicantur ibidem alia, quæ sunt a Deo, et ad prædictum finem conducunt. Unde sanctum Doctorem, quoad omnes hujus assertioni.^ partes, communiter tuentur ejus discipuli, quos disp. 2 num. 50 hujus tract, circa prædeslinationis essentiam retulimus.

Hitîo fondamentalis pro is<ertione.

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis tacta est in verbis ex D. Thom. relatis; quæ tamen majoris claritatis gratia potest ab hanc formam reduci. Quoniam reprobatio est pars divinæ providentiæ : ergo connotabît præsuppositive, indispensabiliter tamen, actum divinæ voluntatis, scilicet intentionem finis, et electionem mediorum; et consistet formaliter in imperio, non qualicumque, sed quo Deus imperat derelictionem reprobi, seu permissionem culpæ, et perseverantiæ usque ad

mortem in illa; ut ita reprobus sua culpa peccms. pœna æterna puniatur : et alii fines jam insinuati, et a Deo intenti subsequantur.

Consequentia videtur perspicua.Quia providentia divina connotât actus voluntatis, scilicet intentionem finis, et electionem mediorum, ut connotaia indispensabdia, et præsupposita, et consistit formaliter in imperio eorum mediorum, qua» sunt a Deo, ot conducunt, ordinanturquo per illam in ordine ad finem ab eo intentum, ut constat ex iis. quæ disp. 2 anum. 49 hujus tract, diximus. Cumque hæc media in præsenli, si formaliter de mediis ut talibus loquamur, nequeant esse alia præter derolicnonem a Deo, seu permissionem culj>æ. et persererantiæ in illa usque ad mortem, in ordine ad hoc ut reprobus sua culpa peccans puniatur pwna ælerna, ut ita sequantur alii fines a Deo intenti, qualis est ostensio suæ justitiæ punitivæ, etc, non poterit non reprobatio in prædieto imperio, quod circa hæc versatur, consistere.

Antecedens autem probatur. Nam ad providentiam divinam per modum partis illius spectat imperare exeeutionem permissionis aliquorum defectuum in rebus, ac proinde imperare aliquando permissionem culpæ in hominibus, seu derelictionem gratiæ : ut ita sua culpa, non vero ex defectu Dei peccantes, et in peccato persistentes, deficiant a consecutione sui ultimi finis, et pœna æterna puniantur. Quia nisi Deus permitteret, sive imperaret exeeutionem hujus permissionis, et derelictionis gratiæ usque in finem vitæ, non ostenderetur quantum fas est vindex justitia Dei ; neque subsequerentur in universo plura alia bona, de quibus Deus debet propter bonum ejusdem universi providere, ut constat ex iis, quæ D. Thom. quæst. præcedenti art. 2 et 3 contra Gent, cap 163 docet : ergo cum hæc ad reprobationem spectent, fiet inde, ut sil pars divina» providentiæ.

providentiam perfectissimam spectat providere, ut id, quod cadit sub ea, consequatur infallibiliter suum ultimum finem : ergo cum divina providentia sit perfectiuiaw, et sub ea homines elevati ad linem supernaturalem cadant, potius spectabit ad eam curare, ut de facto prædictum finem consequantur, quam providere de mediis, scilicet derelictione gratiæ, qua derelictione posita, infallibile est. eos suum finem non consecuturos. Svl·

Consequentia videtur perspicui, et rimai etiam antecedens. Quia cum providentia sit ordinatio rei provisa* in suum finem per certa media, fit inde, ut ad perfectissimam providentiam spectet ordinatio rei provisae in suum finem per media perfectissima, et congruentissime omnium, qualia sunt ea, per quæ infallibiliter finis cemparatur : et per consequens ad eam pertineat providere, ut id quod sub ea cadit, consequatur infallibiliter suum ultimum finem.

Respondetur enim nectando antecedens, m Et ad probationem debet etiam negari an· r'ik'A tecedens, si sensus illius sit ,uc re vera est) quod quidqu d cadit sub divina providentia, seu sub providentia perfectissima, debet ita a Deo regi. et provideri, ut de facto, et infallibiliter suum ultimum finem, el in omnibus suis individuis consequatur. Quoniam ad perfectissimam providentiam tantum pertinet, ut habeat vim ad istum effectum, et quo i juxta regularem modum providendi, de unoquoque juxta suam naturam provideat : ac proinde quod de creaturis defectibilibos a suo fine, quales sunt homines, defectibiliter provideat, idest, curando ut aliqui ex illis suum ultimum finem consequantur, et alii ab eo deliciant : ut ita ex una parte splendeat in aliquibu> defectibilitas, et insulficientia naturæ ad prædictum finem consequentium, el ex alia in aliis vires gratiæ. Sicut etiam hoc ipso quod natura humana est defectibilis, el elevata fuit ad dona gratiæ. qualia sunl perseverantia per totum vitæ cursum, aut per longum tempifs in gratia, et sic do olfis, propterea perlinet ad suavem, et perfectissimam Dei providentiam, ut aliqui ex hominibus per totum vitæ tempus perseverent in gratia, quam semel acceperunt : et alii per longum tempus in ea persistant : el tandem alii ab utroque deficiant.

Potestque tota hæc solutio elucidari eleganti testimonio D. Thom. quaestione precedent! art. 2 ad secundum, ubi cum sibi objecisset, b :- P.

§ III.

Objiciuntur, el diluuntur aliqua contra rationem D. Thoma?.

Prima objrr(H) conIn ritionem Tacbin.

Nec refert si contra rationem hanc objicias primo, falsum esse, quod ad divinam providentiam speciet permittere, quod homines deliciant a consecutione sui ultimi linis, seu imperare media, scilicet derelictionem gratiæ in ordine ai hoc : quoniam ad

ûbjecifSOt» quod Omini *sapiens provisor* ex* *eludit defectum, cl malum quantum poiest ab iis, quorum curam gerit :* ac proinde vel Deutu non esse omnipotentem, vel non curare. el providere de rebus : siquidem inulta mala in eis inveniuntur, eic respondet : *Ad secundum dicendum, quod aliter est de eo, qui habet curam alicujus parlicularis, et de provisore universali. Quia provisor particularis excludit defectum ab eo, quod ejuscurx subditur, quantum potest, sed provisor universalis permittit aliquem defectum in aliquo particulari accidere, ne impediatur Ionum totius. Unde corruptiones, cl defectus* in *rebus naturalibus dicuntur esse contra naturam particularem; sed tamen sunt de intentione naturæ universalis in quantum defectus unius cedit in bonum alterius, vel etiam lotius universi. Nam corruptio unius esi generatio alterius, per quam species conservatur. Cum igitur Deus sit universalis provisor totius entis, ad ipsius providentiam perlinet, ul permittat quosdam defectus esse in aliquibus particularibus rebus, ne impediatur bonum universi perfectum. Si enim omnia mala impedirentur, mulla bona decsseni universo, Non enim esset vita Leonis, ή non esset occisio animalium : ncc esset patientia martyrum, si non esset persecutio tyrannorum. Unde dicit Augustin, in Enchir, heus omnipotens nullo modo sineret malum aliquod esse* in *operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens, cl bonus, ut benefaceret diam de malo,* Quaro non mirum quod Deus, qui non solum e^t provisor hujus vel illius hominis, sed totius natura humanæ, et insuper lotius naturæ crealæ, permittat aliquos homines deficere a consecutione sui ultimi linis, ut ita do universo provideatur quoad discrimen, et varietatem omnium graduum, et relucendam divinæ justitiæ vindicative), et aliorum bonorum, quæ inde universo ac crescunt.

A Ex quo etiam fit, non referre si cum Poï^santio infra q. 28 disp. 1 cui hæc D. Su- Thom. ratio displicet, objicias secundo. *·* Quod licet divina providentia debeat permittere aliquos alios defectus; non tamen ut suaviter provideat do creaturis intellectualibus, debet permittere, ut deficiant a <uo ultimo fine : ergo, etc. Antecedens probatur. Quoniam ideo debent permitti a Deo per suam providentiam alii defectus, ut v. g. corruptio aquæ, quia nisi esset corruptio ista non essent aliæ generationes in universo z ex eo quod generatio unius semper debet esse cum corruptione alterius : at acquisitio ultimi ünis per creaturam intellectualem non debet esse per hoc. quod aliæ creatura intellectuales illum non consequantur, et ita optime possent omnes illæ suum finem consequi : ergo non est cur, ut Deus suaviter de prædictis creaturis provideat, debeat jmia regularem et communem cursum suæ providentiæ permittere, ut aliquæ ex illis a suo ultimo lino, scilicet æterna bealiludine, deficiant.

Ex dictis igitur hæc objectio manet soluta : et ita negandum est antecedens. Et ad probationem dicendum est, majorem esse veram, si ly *ideo* reddat causam sullicientem, non vero adæquaiam. Unde licet ratio ibidem adducta sit suflicions ad hoc ut Deus permittat corruptionem aliquarum rerum, ut alica generentur ex eodem subjecto el materia; attamen propter alios lines potest etiam Deus permittere alios defectus, ut quod aliquæ creatura rationales deliciant a suo ultimo fine ad manifestandam defectibilitatem arbitrii creati, el justitiam divinam vindicem, etc. Enoda· 1er·

Accedit, quod nisi Deus permitteret aliquos delicere a consecutione ælernæ vitæ, non esset ita magna misericordia illa, quam habuit erga praedestinatos. Quia hæc crescit intensive, ex eo quod Deus elegerit eos aliis relictis, oportuit autem divinam misericordiam cum tota lino intentione manifestari, et hominibus commendari. Et ita hic quodammodo intervenit (ut sic dicamus) corruptio unius propter generationem alterius, idest, quod reprobi deficiant ab æterna bealiludine con· sequenda, ut eam prædestinali gloriosius consequantur, et «ut loquitur Paulus) ostendantur diviliæ bonitatis Dei in vasa mise· ricordiæ. AddiU- mcDlum.

Nec deinde refert si tertio objicias, quod ai. etsi detur reprobationem esse partem ulcumque divinæ providentiæ, non tamen inde fiet consistere in imperio. Quoniam tantum est pare negativa, seu consistens in negatione, aut carentia quadam imperii Dei. Et ratio est. Tum, quia propterea reprobatio in Scripturis explicatur nominibus negativis, ut patet ex illo Mutch. 18 : *Non* um, is *est voluntas ante Patrem vestrum, ul pereat* unia *de pusillis istis :* ut per boc denotetur, quod erga damnationem hominum, non habet Deus actum positivum, et cap. 25 : *Nescio vos,* et similiter D. Thom. in hoc D.Tbom. ari. ad 1 ait, quod *In quantum Deus non vult homini hoc bonum quod est vita jclerna*

jac proinde non habet actum imperii circa hoc) *dicitur reprobare.*

Tum etiam : quia cum ad actualem consecutionem vita* æternæ desideretur, quoti Deus positive eligat ad illam, habeatque actum imperii positivum erga media, consequens erit, quod ut quis non consequatur eamdem æternam vitam, sitque reprobus, sufficiat quod Deus non habeat prædictos actus. Tum denique : quia permissio peccati, aut denegatio gratiæ, quæ sunt media ex parte Dei in ordine ad finem reprobationis, tantum consistunt in aliquo privativo, aut negativo, scilicet in non tribuendo gratiam efficacem in ordine ad consecutionem æternæ vitæ, et ita sat erit ex parte Dei, quod non habeat voluntatem, ac proinde nec imperium tribuendi illam.

34. quoad PΓυ°>-Ootaa. Non itaque hoc refert Nam antecedens est falsum' et contra perfectionem divinæ providentiæ, ad quam spectat, ut de omnibus, et circa unumquodque positive, et libere disponat ac provideat, ut constat ex iis, quæ in tract, de volunt. Dei disp. 5 n. 73 diximus. Et ad primam probationem in contrarium respondetur. Quod etiam in Scriptura reprobatio explicatur nominibus positivis. Ut constat ex illo Malach. t : Æwü *autem odio Imbui ;* et Ecclesiastici 33 : *Quarc dies diem superat, el lux lucem, el annus annum, etc. a Domini scientia separati sunt, et immutavit tempora, et separavit homines, et ex ipsis benedTxil, el ex ipsis maledixit, et humiliavit.* Ubi, ut patet, dicitur prædestinatorum, et reproborum discrimen esse a divina sapientia, sicut discrimen diei, seu luminis majoris et minoris, quod certum est lieri per actum positivum Dei : sicuti etiam certum est, maledictionem, et humiliationem activam Dei esse positivum actum ipsius.

Malae. 1. Eedes, '*3·

35. neniïm primom. Ex°d. 18 Levit.lo. Psai. 49. Adde primo. Consuetum e.-se in Scriptura term*num negativum sumere pro contrario positivo, ut Exodi 18 : *Non bonam rem facis,* idest, laboriosam; et propterea subditur statim : *Slullo labore consumeris.* Levitic. 10 : *Ignem alienum, quod eis prxceplum non erat,* idest, quod eis fuerat prohibitum Psal. 42 : *A gente non sancta,* idest, peccatrice. Unde nihil mirum esset, quod reprobatio, quæ est quid positivum, explicaretur in Scriptura per terminum negativum.

Additainraiiini dum" Adde secundo. Prædictum testimonium Matth. 18 male explicari de reprobatione. Nam potius inlelligitur de voluntate salvandi. Reprobatio enim alicujus, dato quod esset sola negatio, non esset non habere voluntatem, ut pereat aliquis : quandoquidem per hoc potius significatur voluntas saltim antecedens salutis omnium, sed esset non habere voluntatem, ut reprobas salvetur. Ex quo etiam id, quod intendimus magis elucidatur. Nam sicut hæc voluntas antecedens salutis omnium non est negatio, sed potius actus positivus, ut fatentur adversarii, et nihilominus significatur per negationem actus, ita licet reprobatio significetur per negationem electionis et dilectionis, potest esse actus positivus.

Ex quo ad illud, quod ex D. Thom. adducitur, dicendam est cum Bannez in hoc artic. dub. 2. Quod D. Thom. satis se explicat in corpore articuli inquiens, reprobationem intrinsece claudere voluntatem permittendi cadere reprobos in culpam, deficere a line. Ex eo autem quod in solutione ad I explicet istam permissionem per negationem, non licet inferre, quod non veri·, licetur etiam affirmative , ac proinde de actu positivo, quod Deus voluerit permittere. ut reprobi peccent, et deficiant a viu ætemi : quandoquidem licet bene sequatur: *Petrus vult non dare eleemosynam : ergo non vult dare illam ;* non tamen e converso : et ideo hoc ipso quod Deus habuerit voluntatem illam positivam, de qua in corpore articuli, bene sequitur, quod non habuerit voluntatem dandi gloriam reprobis.

Ad secundam vero probationem respondetur, quod si quid convinceret, etiam probaret, omnes homines possibiles, el non futuros, fuisse reprobatos aDeo : cum circa illos non habuerit actum eligendi eos ad gloriam. Deinde addimus, quod licet ad consecutionem bealitudinis requiratur actus positivus divinæ voluntatis; non tamen inde fit, quod ad hoc ut Deus aliquem reprobet, siifliciatcarenlia talisaclus. Quiadivina voluntas obsummain actualiiatemsuam nequit manere suspensa, et sine omni actu circa quodvis objectum in particulari sumptum, ut in tract, de Volunt. Dei citata disp. 5 num. 73 diximus. Maxime quia cum illa reprobatio debeat esse libera, et ex intentione Dei, et non a casu, non potest consistere in pura negatione, et suspensione actus; sed debet fieri per actum positivum. ut ita sit perfecte libera. Per quod etiam ad ultimam probationem hujus objectionis satis constat.

iIB M. ju H-iiiM 'Mi

§1V.

Mulio argumentorum aliarum sententiarum.

Ad primum prima? sententiæ neganda
ii est major, si do reprobatione, formaliter, el in recto considerata inlelligatur. Et ad primam probationem dicendum est, quod ut verificetur, omnes vias Domini esse misericordiam, et veritatem, seu justitiam, satis est, quod omnia ordinentur ad utrumque attributum manifestandum, ul re vera or-
jLiki. diaantur, ut constat ex iis, quæ D. Thom. supra q. 21 art. t et 3 docet. Unde quoad præsens, certum est, reprobationem esse volitam a Deo ad ostendendam suam majorem misericordiam erga prædesiinatos, et justitiam vindicem erga reprobos.

Ad secundam vero probationem transeat major, et distinguenda est minor : et si inlelligatur de ipso actu reprobandi secundum id, quod præsuppositive includit, transeat : secus vero si inlelligatur de illo secundum id. quod de formali, et in recto importat. Quia secundum hanc rationem non respicit formaliter facere justum, ut bonum est, sed ut verum agibile est. Et ita non est formaliter actus juslitiæ, quæ respicit justum ut bonum, non ut verum.

u Ad secundam distinguendum est ante-
«u- cedens : et si intelligatur de reprobatione secundum id, quod præsuppositive dicit, transeat : si vero de eadem secundum id, quud de formali, et in recto importat, negandum est antecedens. Et ad probationem respondetur quod sicut prædesiinatio ut dicit electionem, non importat id, quod in recto pertinet ad ipsam, sed tantum id, quod in obliquo, et pro connotato affert, ita ex hoc quod secundum banc rationem opponatur reprobationi, non sequitur quod opponatur illi secundum id, quod ad eamdem reprobationem in recto spectat; sed solum secundum id, quod pro connotato importat, quatenus sicut prædestinatio secundum pnedictam rationem dicit actum voluntatis, quo quis eligitur ab beatitudinem, ita reprobatio affert etiam pro connotato alium actum voluntatis aliquo modo oppositum electioni ad gloriam : et
tonu secundum hæc intelligendus est D. Thom. deVeril. q. 6 ari. t ultim. Ubi loquitur de oppositione, quæ est inter prædestinationem, et reprobationem, secundum id. quod pro connotato, et in obliquo important.

Ad fundamentum eecundæ sententiæ concedenda est major, intellecta depnedestinalione quatenus dicit approbationem efficacem prœdestinatorum, et neganda est minor, ut constat ex iis, quæ disput. 2 num. 64 diximus. foods* meulae secundi] seatea· Iu·.

Ad confirmationem negandum est antecedens quoad utramque partem. Quoad primam quidem, propter illa, quæ loco citato, a num. 73 asseruimus. Quoad secundam vero propter ea, quæ in hoc dub. dicta sunt. Et ad probationem pro hac secunda parte, dicendum est, quod etsi divinum irn perium, in quo consistit reprobatio, non versetur circa peccata, tanquam circa inedia volita, et imperata; superest tamen illi debitum medium, circa quod versatur, scilicet denegationem gratiæ efficacis, seu derelictionem gratiæ : qua posita infallibile est infallibilitate, et necessitate consequentia?, reprobum sua culpa peccaturum : et hoc sufficit ad hoc ut reprobatio consistat in divino imperio, ut explicatum est. Ad conlirmitianem.

Ad fundamentum tertio sententiæ respondetur, difficultaiem hanc non esse decidendam ex iis præcise, quæ in Scriptura habentur, ut in simili de prædestinationis essentia disp. 2 n. 33 diximus. •10.

Ad confirmationem vero dicendum est, imperium intellectus utpote intrinseco præsupponens electionem voluntatis, et connotans illam, habere non solum rationem ordinationis utcumque, sed etiam rationem ordinationis efficacis, ut ex dictis disp. 2 num. 69 et 70 hujus tractatus satis constat.

DISPUTATIO Vili.

De causis el effectibus reprobationis.

Semel explicatis? *an est ?* et *quid est ?* reprobationis, statim sese offert de causis, et effectibus ejus discutere, ut ita quidquid ad eam pertinet pro captu nostro maneat explicatum.

DUBILM I.

In *Deus habuerit voluntatem absoluta^ ri efficacem, qua intendit excludere aliquos tt regno calesti, el infligere eis xlernx damnationis pernam, antequam illorum peccato praeviderit? an vero post praecisionem eorum, el dependentor ab illis ut a causa, vel ratione meritoria illius voluntatis?*

Quia ex inlel||igenlia tituli plura pendent.

quæ ad naturam reprobationis melius capiendam non parum conducunt, qutèque ad decisionem hujus dubii necessaria sunt, ideo primo loco illum explicabimus.

§1.

Explicatio tituli.

^Γ0 intelligent!* notandum est {trimum, primo. Consulto in eo Geri sermonem de voluntate, qua Deus intenderit excludere aliquos a regno, et punire ipsos cetema poena, non vero de reprobatione ipsa forinaliter, et in recto sumpta. Quoniam cum hæc (juxta dicta) consistat in imperio divini intellectus jam explicato : et certum sit, imperium hoc (si semel datur pnesupponere electionem mediorum, et futuritionem inadæquatam eorum, ac proinde provisionem, saltim inadæquatam .tam ipsorum, quam materiæ circa quam versantur, scilicet tam permissionum peccatorum, quam eorumdem peccatorum, propterea non inquirimus peculiariter de ipsa reprobatione formaliler sumpta, an sitanie prævisionem peccatorum, vel post eorum provisionem? sed id lantum peculiariter sciscitamur de voluntate, qna Dens intenderit excludere aliquos a regno cœlesli, et punire eos poena æterna. Unde in prosenli dubio nomine reprobationis, intelligimus reprobationem radicaliter, et initiative sumptam, in prædicta voluntate consistentem.

Diximus, imperium reprobationis supponere electionem mediorum, et futuritionem inadæquatam oorum, etc. propter ilia, quro disp. 9 n. 2 dicemus, quæ proportione servata debent ad præsens applicari. Nam sicuti per electionem bonorum operum, quæ sunt media in ordine ad acquirendam vilamæternam, tium prædictaopera inadæquate futura, et per ipsam prædcstinalioncm reJ.dunlur adæquaie futura, ila etiam per electionem, qna Deus eligit permissionem malorum operum, lit ipsa permksio, quæ est medium ad iinem intentum per reprobationem. inadéquate futura, at ipsa mala opera habent infallibiliter iufallibilitale consequentia? futuritionem inadequalam. et per ipsam reprobationem eodem proportionali modo sunt aJæquate futura.

9. Sdum* Secundo notandum est. Quoi cum inQtiirimus, an prædicta voluntas Dei excludendi a regno, et puniendi pœna æterna reprobos. sit post provisionem peccatorum, et dependentor ab eis ut a causa rtieritoria illius ? non est sensus : an merita mala, seu peccata sint causa talis volitionis quoad ejus enlitatem ? quia de hoc nulla polcsl esso disceptatio. Nec etiam peculiariter inquirimus, an sit causa meritoria illius quoad terminationem activam? an vero quoad terminationem passivam ?sed an sit causa meritoria prodici® voluntatis quoad terminationem sive activam, sive passivam, non determinando cujusnam terminationis sint causa meritoria? Quia hoc pendet ex iis, quæ in tract, de Voluntate Dei disp. 3 n. 26 et deinceps diximus. Nam si res creatæ potiiernt esse causa», aut rationes respectu terminationis activa? volitionis divina», tunc merita main, erunt causa, vel ratio meritoria predict® terminationis ; secus vero si lantum potuerint esso causa vel ratio terminatioms passivæ, el ideo quoad hoc sensus tituli tantum est, an mala opera sint causa, vel ratio meritoria prædictæ volitionis quoad terminationem quæ· cumque illa siti quæ sub merito malo cadere potest, sed circa hæc videantur ea, quæ in prodicto tract, diximus.

Ultimo notandum est. Consulto in titulo i inquisitam esse, an prodicta voluntas reprobandi sit post provisionem peccatorum, et dependentor ab illis.ut a causa, sive ratione meritoria talis voluntatis? Quia in præsenti non intendimus, an provisio peccatorum procedat utcumque prodieram voluntatem? Sed an ita procédât, ut ipsa peccata provisa, sint actu causa meritoria talis voluntatis? Quamvis etiam explicabimus, an proviso peccatorum procedat voluntatem reprobandi, necne?

Sententia prior testimoniis Scripturx e! Patrum suadetur.

Prima sententia asserit, voluntatem t prodictam, tam ut dicit exclusionem a regno, quam intentionem puniendi poena æterna, esse post provisa opera, seu merita mala reproborum, et hanc voluntatem dari dependenter ab his meritis malis, seu peccati? tanquam a causa meritoria illius; sive hæc menta mala sint personalia tantummolo, ut in adultis baptizatis; sive tantum sit peccatum originale, ut in infantibus decedentibus sine baptismo; rive utrumqua,

ulromquo, ut in infidelibus adultis* Ita Henricus quolliheto 4 quæstion. 19, Scobs in I distinct. 4 S *aliter did.* Molina in prtesentl, arlic. 5 disput. 3, Vaːn hac quæeiion. pare. 2 puncto 3, Villegas controversia 16 cap. 3 referens Mayronem. Aquilam, Tartaretum, Llchemm, 0'Kamuui, Gabrielem, Rubionem, Osorium, Camorasium, Argentinam, Caiiliarinum. Rorantium, Viguerium, Stapleionium, Bononiam, Turrianum, Lessium, Torres, et altos. Idem etiam tenet noster Cornejo in bac quæstion. disp. 2 de causa reprobationis, quam adjunxit post oxplicalionem, et disputationes circa omnes artlculos hujus quæst., et alii plures ex junionbns·

Probatur primo ex Scriptura. Nam 2 Reguin 14 dicitur : *Non vult Deus perire animam, sed retractat cogitans, ne penitus objectus est,* et Sapientia? : *Deus mortem non fecit, ncc lætatur in perditione deorum,* el infra : *Impii manibus, et verbis atcersierunl illam,* nempe mortem aeternam, quæ est prena peccati. Jn quibus testimoniis satis significatur, Deum ex se, seu ante prævisa peccata aliquorum, neminem a gloria excludere, nisi provocetur impiorum peccatis.

Confirmatur primo. Nam si daretur reprobatio ante prævisionem peccati, tunc non posset verilicari illud Isaiæ 30 : *Expectat Dominus ul misereatur vestri,* el illud ejusdem Isaiæ 5 : *Quid est quod debui ultra fatere vineæ meæ, cl nun feci, expectavi ul faceret •itoxuraj, el fecit labruscas,* et illud 2 Peiri 3 : *Patienter agit propter vos, nolens perire aliquos ex vobis, sed omnes ad panilentiam rfcerti.* Nam quomodo expectat quod scit non esse futurum, quodque ipse ante prævisum usum voluntatis creatæ voluit, et effecit non esse futurum. Et quomodo non debuit ultra aliquid facere, cum reprobus posset respondere, quod ultra potuisset facere, scilicet non reprobare ante prævisum peccatum, et per consequens non auferre ex vi hujus reprobationis auxilium efficax. Et Undem quomodo habet actum nolilionis respectu perdition^ aliquorum, si ante prævisum peccatum, el ex se eos reprobavit, seu voluit exclusionem a regno, et mortem æternam eorum.

Confirmatur secundo. Quia in Concil.o Valentino sub Lothario Imperatore capit. 3 sic dicitur *Fidenterque fatemur prxdestiMtionem electorum ad vitam, cl prædestinationem impiorum ad mortem. In electione tamen salvandorum misericordiam Dei præcedere meritum bonum, in damnatione vero perituroruni meritum malum prxcedere justum judicium Dei.* Constat aulem, quod per justum judicium Doi reprobantur homines : ergo si ad justum judicium Dei prædil meritum malum, præcedet utique meritum huc ad reprobationem : ac proinde reprobatio liet dopendenter ab illis, tanquam a causa meritoria ejus. Palet hæc ultima consequentia. Quoniam hoc ipso quod merita mala præsupponantur ad reprobationem, pertinet ad suavem Dei providentiam, et ad eus justum judicium, quod hoc ipso quod Telit reprobare, reprobet propter prædicta merita mala.

Secundo probatur ex Augustin, tom. 2 epistol. 105. ubi loquens de Deo ait : *Cujus vult miseretur non justilix sed misericordiæ gratia : cl quem vult obdurat,* seu (quod in idem redit) reprobat, *non iniquitate sed veritate vindicte.* Vindicta autem supponit culpam, qua quis lacessitus ulciscitur, et infra : *Quxrimus meritum obdurationis, el invenimus.* Deinde tomo 3, Enchir. capit. 99 : *Miseretur* (inquit) *Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate : ut ncc liberatus, desuis mentis gloriclur, nec damnatus, pisi de suis meritis conqueratur. Sola enim gralia redemptos discernit a perditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta causa communis, nempe peccatum originale.* Et libr. 3 adversus Julianum capit. 18 : *Bonus est Deus : Justus est Deus : potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est. Non potest quemquam sine meritis damnare, quia Justus est,* Ct epistola i06 : *Quemquam vero immérilum^ el nulli peccato obnoxium si Deus damnare creditur, alienus ab iniquitate non creditur.* Quod etiam docuit quæstion. 2 ad Simplicianum, et llb. de Correctione et gratia capit. 3 et 7, de Praedestinat. Sanet, capit. 8 et 9 et lib. 6 Hypmxnost. sæpissime repetit causam reprobationis esse peccatura originale. Et ideo sanctus Thomas quæslion. 6 de Veritat. arlic, 2 ad 9 expresso fatetur, quo! secundum August, ratio reprobationis, est in hominibus peccatum originale.

Tertio probatur ex D. Prospero, qui ad objectiones vincentianas ad duodecimam ex illis, loquens de malis hominibus ' Γo*tunlatc* (inquit) *ceciderunt, et quia prxscili sunt casuri, non sunt prædcslinali.* Et ad rap. Gallor, c. 3 mentionem faciens do iis, qui post vitam bonam malo agunt, ita in-

7. Secas-dUID cbam ab 3B£?Iμ Acgùk

n.Tbom.

8 Jerl,CIn* rM* *

quit : *Non ex to necessitatem pertundi habuerunt, quia prédestinaii non sunt: sal idea prxdeslinati non sunt, quia tales fulm i ex voluntaria prxvaricatione prxscili sunt.* Et in sententia super cap. 8 asserit *: Qui solvantur, ideo solvi sunt, quia Deus voluit illos salvos fieri : et qui pereunt, ideo pereunt, quia perire meruerunt,* et tandem ad excerpta Genuens. ad dub. 8 : *Cum aliqui pereunt, non dubitemus ipsorum meritis deputari quod pereunt : el cum aliqui liberantur, non audeamus diffinire quod digni fuerunt liberari, quos utique possit Deus juste damnare, si vellet.* Et similiter sanctus Fulgentius libr. 1 ad Monimum c. 23 : *Iniquos* (ait) *quos przscivil Deus hanc vitam in peccato terminaturos, prxdeslinavil supplicio interminabili puniendos.*

Folgeot.

9. Quartam *Sjhom.* Quarto probatur ex D. Thom. super epist. ad Rom. c. 9 lect. 3 ubi sic ait : *Manifestum esi enim quod justitia distribu·lira bonum locum habet in iis. quz dantur ex debito : puta si aliqui meruerunt mercedem, ul plus laborantibus major merces donetur. Non autem habet locum in iis, quz sponte, et misericorditer aliquis dat, puta si aliquis duos pauperes in via inveniens, det uni quod potest, vel disponit in eleemosynam dare, non est iniquus sed misericors. Similiter si aliquis, duobus xque ipsum offendentibus, uni dimittat offensam, et non alteri, est misericors uni, et justus ad alterun, neutri cero iniquus. Cum enim omnes homines, propter peccatum primi hominis, damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberal, sola misericordia liberat. Et sic quibusdam est misericors, quos liberat : quibusdam autem justus, quos non liberat : neutris aulem iniquus.* Ubi, ut vides, juxta mentem D. Them, ideo Deus juste non liberat, sed reprobat, quia ad hanc justam reprobationem supponitur peccatum originale primi parentis, et omnes homines illo infecti : et propterea quos reprobat, juste propter illud reprobat. Sicut etiam, propter eamdem rationem, misericorditer liberat, et prædestinat, seu (quod in idem quoad praesens, propter ea, quæ disp. 9 num. 2 dicentur, redit) eligit ad æternam vitam olios quos eodem peccato infectos prævidit.

10. matun Idem, Confirmatur. Nam idem sanctus Doctor Veritate q. 6 art. 2 ad 9 ait. peccatum esse rationem reprobandi homines. Et art. 1 ad ultimum, inquit, quoi reprobare hominem est judicare illum indignum, ul admittatur ad beatitudinem. Constat aulem indignitatem ad beatitudinem non pess? aliunde, quam ex peccato oriri. Et in hac quæst. art. 5 in solutione ad 3 asserit, quod Deus voluit in aliquibus ostendere suam bonitatem per modum misericordia* parcendo : et ideo eos prædestinavit ad gloriam. I bi perspicue videtur docere prædestinationem supponere peccatum originale, et totam massam naturæ infectam in primo parente : siquidem linis prædestinationis fuit ostendere bonitatem Dei per modum misericordia? parcendo : et per conseque»* etiam reprobatio præsupponet saltim peccatum originale, hocquo erit causa, vel ratio illius : siquidem ex eadem massa quosdam misericorditer prædestinavit, et quosdam juste reprobavit.

IL hic nut

Nec refert si a<i omnia hæc testimonia occurras primo, intelligenda esse de reprobat one quoad pœnam sensus, quæ in inferno luitur : non vero quoad alia, quæ in eadem reprobatione involvuntur : et ita pœna sensus prætinilurjuxta tantitatem delictorum, et attendendo ad illa jam prævisa.

•βM

Nam contra hoc insurgit Cornejo disp. citata dub. 1. Quod sicut præcipua vita beatorum consistit in sola visione Dei, et i non in delectatione sensuum, ita etiam præcipua mors damnatorum sita est in carentia divinæ visionis, quæ est pœna damni æterni, et non in carentia delectationis sensilivæ : ergo si Deus ex se, et non propter peccata ex parte hominum vult eos excludere a gloria, absolute, et simpliciter dicetur, velle mortem æternam eorum, quamvis non velit eos punire supplicio sensitivo, quousque videat eorum peccata : ac tandem absolute, et simpliciter dicetur, eos reprobare ex se, et non propter peccata : siquidem essentialis fut sic dicamus) reprobat o in hac exclusione a visione beatifica consistit. Et ita male Scriptura, et Patres absolute, et simpliciter dixissent, homines propter peccata a Deo reprobari.

Accedit primo, quod illa exclusio a glo-ta* rïa, est pœna damni : ergo sicut quia pœoa sensus habet rationem pœnæ, non potest esse volita, nisi propter culpam, ita nec exclusio a gloria. Patet*consequentia. Quia sicut premium non potest esse volitum nisi prup'er meritum, ita nec pœna, nisi propter culpam.

Γβ·

Accedit secundo, quod ex vi hujus solutionis non occurritur his testimoniis, in quibus asseritur, reprobat.onom fuisse factam propter peccatum originale. Nam huic nulla pœna senius corresponded

Nec

N. Midi

Nec etiam refert si secundo occurras, exclusionem a gloria posse dupliciter considerari. Pruno secundum quod tantum dicit denegationem cujusdam indebiti beneficii. Vel secundum quod habet rationem pœnæ : et quod per hæc testimonia solum intenditur, quod exclusio a gloria, ut habet rationem pœnæ, sit propter peccata : secus vero ut habet rationem indebiti beneficii. Cæterum ad hoc ut absolute, et simpliciter dicatur Deus homines reprobare, et non propter peccata, satis est quod ex se, el non propter illa velit illos excludere a gloria primo modo sumpta : quippe cum inde infallibililer, infallibilitate saltim consequents, sequatur quod eos statim ab eadem gloria per modum pœnæ, et propter iliorum peccata excludet.

Nam contra hoc arguit idem Cornejo,

fea. Quia postquam homines semel ordinati sunt ad gloriam, non potest non carentia glori® habere, rationem pœnæ : sed Deus voluntate antecedente ordinavit omnes ad gloriam per illum actum, quo voluit omnes homines salvos fieri, quantum erat ex se : ergo posita hac voluntate non potest exclusio a gloria non habere rationem pœnæ : ac proinde nullus remanebit locus distinctioni illi exclusionis a gloria, quatenus habet rationem indebiti beneficii, vel rationem pœnæ. Consequentia cum minori videtor perspicua. Major aulem probatur. Quia non potest supposita tali ordinatione, carentia gloriæ habere rationem puro negationis, sed necessario erit privatio rei, aliquo modo debitae, et consequenter habebit rationem pœnæ.

§111.

Eadem sententia rationibus fulcitur.

Deinde ratione probatur eadem sententia. Primo. Quoniam reprobare aliquem

Ob. F» J.-П

x est odio illum habere : sed Deus neminem odio habet, nisi propter culpam : ergo nec illum reprobat, nisi propter eamdem culpam : ac proinde reprobatio præsupponet præscientiam culpæ, et hæô erit, modo in explicatione tituli jam dicto, causa reprobatiunis. Ütraque consequentia videtur perspicua. Minor vero constat ex illo Sapientiæ 1 1 : *Diligis omnia, qux sunl, el nihil*

ÎL *odisti eorum, qux fecisti.* Per quæ verba denotatur, Deum non nisi propter culpam, qua* sola ab ipso non est. odio habere suas creaturas, quæ secundum omnem aliam rationem ab eo sunt. Et ratio tacta illam suadet. Quoniam quidquid aliud est in creatura^ pneter peccatum, est participatio divinæ bonitatis, ct perfectionis : Deus autem nequit odio habere aliquem propter id, quod a sua divina bonitate, el perfectione participat. Major autem etiam liquet. Quoniam odio habere aliquem, est velle illi malum : at Deus reprobando hominem vult illi omne summum malum, nempe privationem summi boni, pœnamque æternam : ergo reprobare aliquem est odio illum habere.

U. Con Or* autar.

Confirmatur. Quoniam excludere aliquem ab æterna beaiitudine ante provisa demerita, ac proinde reprobare illum absque causa ex parte reprobi, nec decet divinam bonitatem, nec etiam ejus justitiam, aut paterna viscera, quæ erga creaturas rationales habet : ergo non reprobat illas ante eorum praevisa demerita, quæ sint causa ex parte earum talis reprobationis. Consequentia est legitima. Antecedens aulem probatur. Quoniam, ut ex se constare videtur, non est consentaneum divinæ bonitati, et paternis ejus visceribus, ut non excitatus a culpis hominum, et demeritis eorum, velit illis tantum malum, tantamque poenam, quanta est privatio ætcrnæ beatiludinis, et deputatio ad cetenws cruciatus, et pœnas. Sicut etiam non videtur satis congruero divinæ justitiæ, ut in damnatione impiorum, el remuneratione justorum, ac proinde in reprobatione illorum, et prædestinatione horum, non attendat, nequo excitetur a meritis, vel demeritis ipsorum. Quod enim genus justitiæ esset deputare aliqua? æternis cruciatibus absque provisis ejus demeritis, et non propter suam culpam? Etenim, licet Deus utendo jure supremi Domini, quod supra omnem suam creaturam habet, possit quidquid sibi placuerit, et eo modo quo voluerit, circa illas disponere : attamen *si* ut ordinarius (ut sic dicamus) judex consideretur, quo pacto in reprobatione se habet, nequit servatis justitiæ legibus, aliquem supplicio æterno deputare, nisi propter ejus peccata provisa.

15. Seceoda ratio.

Secundo probatur. Nam reprobatio hominum supponit præscientiam peccati originalis, quod est sufficiens causa reprobationis : ergo datur ex parte nostra causa ilhus Antecedens probatur. Quin reprobatio hominum supponit prodestinaiionem, sicut negatio affirmationem : prædestinatio etiam nosira supponit prædestinationem

Christi, et hæc supponit peccatum originale, in cujus remedium Chrisms venit : ergo de primo ad ultimum reprobatio boinmum supponit peccatum originale, et istud erit causa prædiciæ reprobationis.

to. C**n*ir-mator |ri£iô.

Confirmatur. Quia permissio primi peccati saltim originalis, non potest esse effectus reprobationis : ergo erit causa illius. Consequentia videtur legitima. Quoniam non ob aliud prædicta permissio non ponitur causa reprobationis, nisi quia est effectus illius, sicut non ob aliud merita prædestinatorum non sunt causa praedestinationis, nisi quia sunt effectus illius, ut art. 5 disp. ÎÛ n. 45 latius dicetur. Antecedens autem probatur. Quia ejusdem peccati non datur duplex permissio : sed peccatum originale intelligitur permissum, et futurum, antequam inlelligatur reprobatio : ergo permissio ejusdem peccati non potest oriri ex ipsa reproiialione.

Conflr-mHur ►rmndû.

Confirmatur secundo. Quia Deus potuit hominem reprobare propter peccatum origmale, cum secundam se sit sufficiens causa reprobationis, et fuit decens divinæ bonitati quod ita faceret, ne homines ullo, vel apparenti colore possent de Deo conqueri : ergo de facto reprobavit homines profiter prædictum peccatum.

Ter iij ratio.

Tertio. Nam in Deo etiam postquam prævidit peccata, non intelligimus, quod ex se habeat simplicem affectum, et voluntatem antecedentem excludendi aliquem a beatiiudine : ergo multo minus habuit ex se voluntatem efficacem, et consequentem ante provisa peccata, qua voluerit prædictam exclusionem. Antecedens videtur perspicuam, siquidem adhuc proviso peccato originali providit de adventu Christi in remedium illius, et ut omnes homines æternam salutem consequerentur. Et ita non utcumque habuit voluntatem anteee dentem salvandi illos, sed providit de remedio, ex se sufficientissime, et abun iantissimo in ordine ad hunc finem.

Consequentia vero probatur. Quia voluntas consequens, et efficax alicujus linis magis opponitur voluntati boni contrarii, quam voluntas antecedens talis finis : sed repugnat aliquem ex se babere voluntalem antecedentem alicujus boni, et voluntatem etiam antecedentem boni contrarii : sicut repugnat ex se habere complacent am do salute alicujus, et simul sub ea lem ratione habere complacentiam de infirmitate ipsius : ergo cum Deus ex se habuerit voluntatem antecedentem salvandi omnes, et ob hanc rationem nequeat hahere ex se aliam voluntatem antecedentem reprobandi aliquos : mullo minus poterit habere ex se, et ante prævisa fæccacavoluntatem consequentem, ct efficacem reprot andi aliquos, seu excludendi eos a regno.

S IV.

Assertio prior.

H Prttp

Pro decisione hujus dubii notandum breviter est, quod in reprobatione, seu voluntate exc'udendi aliquos a regno arlesti, et puniendi eos pœna æterna. duæ quasi voluntate.% modo alibi tacto, distinclæ involvuntur, ut ex terminis ipsis constat, prima excludendi a regno, secunda intendendi etiam æternam pœnam reprobis.

Prii

His ergo supi ositis, dicendam est primo, quod si loquamur de voluntate, qua Deus intendit indigere pœnam æternam reprobis, sive illa pœna sil sensus, sive damni, tunc datui causa reprobationis, seu prodicta? voluntatis, ex parte reprobi se tenens, nempe peccatum, sive peccata illius : ct per consequens Deus neminem absolute, et ex se reprobat, seu intendit ut æterna pœna puniatur, ante praevisam perseverantiam finalem ejus io peccato anterioritace in omni genere causæ, sed dependente-ab illa, necnon a prodicto peccato ut a causa, sive ratione ejus meritoria. Assertio bæcPrââr bâtis videtur expressa in Scriptura. Nam Psal. 29 dicitur : *Ad vesperum demorabitur {litus, et ad matutinum tztitia.* Ubi Cajet, per *vesperum* non intelligit tempus vespertinum, sed tenebras mentis, et peccata. Et ita sentus horum verborum est, quod Deus non det fletum, vel puniat, nec ρα-π.tionem intendat, quin videat animam prius peccatis obtenebratam ac proinde quin propter illa ut propter causam, sive rationem meritoriam intendat punitionem: s.qutdem, ul· supra dicebamus, pertinet ad suavem Dei providentiam, quod boc ipso quod intendat punitionem, intendat illam propter peccata usque ad finem vita? perseverantia, si semel ante talem voluntatem ea prævidit.

lui PSaiS. A

Et Apocal. I I : *Iratæ sunt gentes, el ad-*rentl *ira tua.* Ubi Rupertus : *Hic est ordo justitia: divinæ ul nulli irascatur, et velit punire nisi prius fuerit iratus contra Deum, peccando contra illum.* Oseæ 4 3 : *Occurram eis quasi ursa rapiis catulis, el disrumpam interiora*

âpoci. o<a'j

mtrrioro Jecorif eorum. Urea enim non nisi provocata irascitur, noc appetit vindictam : ita Deus non nisi peccatis provocatus punit, aut punire vult.

u Unde assertionem hanc docent Concilium Brt Valentinum c. 3, August, locis in hoc dubio n. 7 relatis, cl lib. ad articulos KTto-sibi falso impositos art. I i, Prosper, c. 3 ad cap. Gallorum, D. Thom. super epistolain ad Rom. c. 9 lect. 2 his verbis : ?ra· *scientia peccatorum potest esse aliqua ratio* frTf- *reprobationis ex parle pa'næ, quæ præparatur reprobatis, in quantum scilicet Deus proponit se puniturum malos propter pecttta, quæ a se ipsis habent* Et communiter Patres ac Theologi.

Bj* Ratio autem fun lamentalis hujus asser-■iSfctionis tacta est in locis jam citatis. Nam P universaliter loquendo inflictio pœnæ necessario præsupponit culpam, et provisionem ejus, tanquam meritum (ut sic dicamusj in ordine ad illam, ut ex se, et ex communi Theologorum, et sapientùm conceptione constat : ergo si loquamur de reprobatione quoad hunc effectum, nempe inflictionem pœnæ, et voluntatis, qua intenditur infligi, dabitur causa meritoria reprobi respectu illius, ac proinde Deus ab æterno non disposuit punire reprobum nisi pro peccato illius.

Zftr *^ec re^ert s* objicias primo, quo l etsi Deus nullum ex adultis beatificet, nisi propter merita; nihilominus antequam hæc provideantur tanquam causa, prædestinat illos : ergo quamvis Deus nemini infligat pœnam æternam n;si pro peccatis, poterit ex sola sui voluntate præparare illi prædictam pœnam, ac proin le antequam ea ut causam talis voluntatis provideat.

*'-Jr- Respondetur enim concedendo antecedens, et negando consequentiam. Et ratio disparitatis est. Quod inflictio pœnæ æternæ non potest aliquo modo sortiri rationem doni gratuiti, et necessario involvit justitiam vindicativam, et exercitium ejus; quod qui 'em supponit culpam ut causam illius. Intentio autem efficax dandi glo riara. adhuc per modum · oronæ, habet rationem doni gratuiti, ut disp. seq dice mus, quatenus nimirum in signo rationis ante'edit præscientiain meritorum. Unde ipsa gloria non so'um appellatur in Scriptoris corona justitiæ, sed etiam gratia : et propterea non est necesse ut intentio illius supponat provisionem meritorum, tanquam causam ipsius.

«· Accedit primo (per quod præcedens discrimen magis explicatur) quod semel dato amity ipsam intentionem glori®, dandæ adhuc ®«t3i per mo lam corona·, comparari respectu ρπαα:η· -electorum per modum cujusdam maximi, et valde gratuiti beneficii, ut loco citato ostendemus, non sit eis aliquod injuria· genus, sed potius maxima gratia in hoc quod tantum donum, quod tanti illis interest, præparetur ipsis, et non ex provisis eorum meritis. Cælerum cum intentio reprobandi, et infligendi pœnam æternam reprobo non comparetur cum eo per modum beneficii, quoi illi intersit, sed per modum cujusdam maximi mali, videtur ei aliquod injuri® genus quodammolo irrogari in hoc, quod sit in Deo intentio efficax infligendi eidem reprobo tantum malum, et pœnam, et non ex eo quod ipse provideatur tanto malo dignus propter sua peccata. Ac tandem hoc ipsum cum suavi Dei misericordia, et providenda videtur pugnare.

Accedit secundo, quod ut bene notavit *«ιιο- Damasc. punitio, et volitiopuniendi, est de secundaria intentione Dei : secus vero voluntas eligendi ad gloriam adhuc per modum coronæ. Et propterea Deus non habet illam priorem voluntatem nisi occasione sumpta ex peccatis : secus vero hanc posteriorem. Cæterum hæc omnia infra n. 63 et 65 cl disp. 9 n. 99 et 102 magis explicabuntur.

Nec etiam refert si objicias, Deum ante £* prævis'onem peccatorum velle punire reprobum, ut ostendat justitiam suam : ergo prius vult æternam illius pœnam, quam quod provideat ejus peccata. Consequentia videtur legitima. Antecedens probatur. Nam finis reprobationis est ostensio justitiae punitivæ Dei : ergo prius Deus vult punire, quam permittere peccata : quia facta collatione inter punitionem, et permissionem. punitio est medium immediatius ad ostensionem justitiæ punitivæ Dei , quam permissio ; et medium immediatius fini debet esse prius volitum : ergo etiam debet velle punire prius quam provideat < peccata siquidem ista sunt posteriora perm ssione eorum. j

Respondetur enim distinguendo anteee* Enodadens : si ly *ante,* dicat anteee fentiam in ur' genere caus® finalis, concedendum est : si vero dicat antecedentiam in cenerecausæ materialis, vel prioritatem subsistendi consequentia, negandum est. Et eodem proportionali modo distinguendum est consequens. Contra quo l nihil obest probatio

Æ Λ

antecedentis ibidem adjuncta, ut intuenü constabit. Quia solum probat ostensionem divinæ justitiæ, cl punitionem es?e priorem in genere causæ finalis, quam permissionem peccati ; non vero quod pec· atum ipsum, imo et quodammodo, ac reductive ipsa permissio non sini prius in genere causæ materialis, et meritoriæ, seu in genere meriti mali, quam punitio. Peccatum quidem, quia est materia, et id ratione cujus punitio debet versari erga homines : permissio vero quatenus se tenet ex par.e peccati ut condito omnino requisita ad illud, ul se habet per modum causæ meritoriæ. Unde non sequitur quod paniüo sit volita prius prioritate subsistendi consequentia, seu prioritate *in quo* adhuc rationis, quam sit provisum peccatum : quod sufficit ad hoc ut salvetur, Deum non velle punire nisi ex suppositione peccati, suppositione quidem in genere causæ materialis, et meritoriæ.

Klori- dafor suiaiio. Potestqueho.^ explicari exemplo Incarnationis supra tacto, quæ in genere causæ finalis fuit prius volita, quam ordo natura. Cæterum quia hæc prioritas non fuit pr oritas subsistendi consequentia, seu prio ritas in *quo* adhuc secundum rationem, sed solum prioritas causalitalis : et quia ipsum peccatum ut materia circa quam debet versari redemptio fuit prius, ac proinde habuit prioritatem in genere causæ materialis respectu illius, ideo Incarnatio non fuit volita nisi proviso peccato, .el in remedium ipsius.

Corolli- no ai. Ex quibus omnibus fit, idem dicendum esse de permissionibus posterioribus excepta prima) eorum peccatorum, propter quæ reprobus damnatur. Quoniam ista? non decernuntur a Deo nisi post provisum primum peccatum, prmiamque permissionem : et ratio est Quoniam permissiones posteriores dantur in pœnam peccati procedentis : ei ideo ad Rom. ! dicitur : *Propter quod tradidit illos Deus in reprobum sensum, et in passiones ignominiæ.* Videatur D. Thom. ibidem et I art. 2 q. 87 art. 2 etq. 79,3 ad 1.

Ad Rom. I.

D.Thom.

Assertio secunda.

ei. Secuuda roncld- sio. Dicendum est secundo, quod si loquamur de reprobatione quoad voluntatem excludendi a regno, non quidem prout talis exclusio habet rationem pœnoe, sed prout dicit adhuc positivam denegaiionem illius, ul est beneficium quo Idam indebitum, tunc non datur cau.-a illius ex parte reprobi, ac proinde Deum intendere excludere reprobos a regno ante pnnvisa eorum peccata, seu inJependenter ab eorum prævisione, et non propter illa ut propter causam meritoriam prædiclæ voluntatis. Dixi· mus : *ac proinde Deum intendere* etc. Quia in hoc dub. non loquimur de voluntate Dei, qua ordine exeeutionis vult punire, aut excludere a regno; sed de voluntate horum ordine intentionis sumpta. Assertio hac aperte colligitur ex testimonio illo Scripture ad Roman 9 : *Non ex operibus, u sed ex vocante dictum est ; Jacob ditari, Esau autem odio habui,* quod disp. 9 n. 23 et deinceps agentes de electione ad gloriam ai te prævisa merita perpendemus.

Et eam sicut etiam priorem docuit D. frd/r Thom. in I ad Anibaldum dist. 41 q. unie. art. 3. Nam initio hujus articuli sibi obji- n*. cit.' Tum, Deum reprobare ex justitia justitiam autem habere respectum ad opera nostra : et per consequens proscientiam nostrarum operationum, esse causam reprobationis. Tum etiam, voluntatem, præ· cipue Dei, non esse nisi de bono : sed reprobatio. et voluntas damnandi non est bonum nisi ex ordine ad meritum praecedens : ergo praescientia operationum est causa reprobationis. Tum denique, injustitiam esse ex parte voluntatis, si Deus vult damnationem alicujus absque provisione procedentis culpæ.

Cum igitur sanctus Doctor hæc tria sibi objecisset, occurrrit in hæc verba : *Respondeo dicendum, quod voluntati divinæ de salute hominis, duplex voluntas opponi videtur, scilicet voluntas de contradictorio, secundum, quod vult, aliquem non salvare ; ct voluntas de contrario, secundum quod vidt damnare aliquem. Prima quidem voluntas non requirit aliquam rationem ex parte coliti : cum salus gloriæ non sil debitum humanæ naluræ. Non enim requiritur ratio, quare non dem alicui, cui dare non debeo. Sed voluntas damnationis respicit rationem votiti in damnato : cum damnatio ex debito inferatur. Quia finis damnationis «I hei justitia, detrimentum autem damnationis ex parte nostra, non solum sunt opera mala hujus, vel illius, sed etiam naluræ infectio, Reprobatio ergo, qux utramque prædictarum voluntatum includit, habet* (intellige quoad posteriorem rationem) *causam quasi finem, divinam justitiam : habet vero quad rationem votiti non de necessitate præscientiam operationum ;*

operationum : sed ad hoc sufficit prxscientia infectionis natur.r. El per hoc putet solutio ab objecta Nam primx rationes fscilicet : ires memorabo) *concludunt quod reprobatio habeat pro ratione voliti prxscwnliam operationis, vel cujuscuinque, ex quo juste damnatio sequatur.*

». Dpi. axt

Idem etiam docet sanctus Doctor ari. 5 huus q. in solutione a l 3 ubi postquam in Dei voluntat»?in refudit quoi aliqui prædes- Unentur, et alii reprobentur, addidit : *Neque tamen propter hoc est iniquitas apud Ikum, si inæqualia non inxqualibus præparat. Hoc enim esset contra juslilix rationem si prædestinationis effectus ex debito redderetur, et non daretur ex gratia. In iis enim, quæ ex gratia dantur, potest aliquis pro libito suo dare cui vult plus, vel minus, dummodo nulli subtrahat debitum absque prxjudicio jvitilix, Et hoc est, quod dicit pater-familias Matlh* 20 : *Tolle quod tuum est, et vade : an non licet mihi quod volo facere?* Quod etiam docuit idem sanctus Doctor ai Rom. 9 lect. 3 et alibi sæj,e

5. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis adducta est a D. Thom in verbis citatis. Quoniam denegatio beneficii indebiti, quatenus talis est, non fit, ut est sub hoc conceptu præciso, ob demerita ejus, cui denegatur, alioqui illa denegatio non haberet puram rationem denegationis indebiti, sed etiam rationem pœnæ : ergo exclusio a regno beatitudinis ordine intentionis considerata, ut præcise dicit denegalionern illius per modum beneficii indebiti, ct voluntas talis exclusionis, non fit provisione demeritorum, et dependenter ab illis : ac proinde respectu illius non datur causa meritoria ex parte reprobi.

Nec refert si objicias primo, quod etsi ajeto. Deus nulla facta suppositione, aut promissione, nulli debeatsuum regnum; nihilominussupposita elevatione, qua omnes homines in supernaturalem beatitudinem elevavit, quodammodo constituit se ipsum debitorem conferendi eis prodictum regnum, nisi per ipsos steterit, ex eo quod graviter contra Deum delinquant : ergo in illo priori antequam provideatur peccatum, non potest denegare regnum per modum indebiti beneficii. Consequentia videtur legitima. Antecedens autem etiam constat. Quin hoc ipso quod omnes homines in supematuralem beatitudinem elevavit, voluit, quantum est ex se, illos salvare, ac proinde conferre illis regnum, nisi per ipsos steterit, seu nisi ipsi impedimentum peccando prostiterint.

Respondetur enim. Quod ex hoc quod Selavo. Deus omnes homines al supernaturalem beatitudinem elevaverit, non ideo constituit se quo 'ammo to debitorem perducendi omnes illos in vitam æternam, sed tantum aliquos qx ipsis, ul disp. I dub. 2 diximus. Et ad probationem in contrarium dicendum est, quod ex vi illius voluntatis, qua Deus voluit omnes homines salvos fieri, tantum habetur, quod considerata bealitudine secundum se, et ut précisa ab aliis circumstantiis, voluit Deus voluntate antecedente, illam omnibusconferre; non tamen attentis aliis circumstantiis : istæ autem non solum sunt demerita hominum, sed vel quod oppositum, nempe non conferre illam aliquibus, sit conveniens ad ostensionem divinæ justitiæ, vel misericordi® erga electos : vel ad ostendendum quomo Io præ ficia beatitudo est donum grati®, nulli in particulari debitum : et propterea illa voluntas antecedens includit lias tacitas conditiones, et plures alias : et ita etiam ante pnevisionem peccatorum potest Deus denegare a'iquibus in particulari suam beatitudinem. propter hanc adjunc am circumstantiam , nimirum, quia judicat, esse conveniens ostendere, quomodo beatitudo illa sit indebita cuilibet homini in particulari.

Nec etiam refert si secundo objicias, non esse composibiles has duas voluntates, ni- SKaod*- mirum quod Deus deneget alicui beatitudinem per modum beneficii indebiti, el simul deneget illam per modum pœnæ post prævisa peccata : ergo assertio hæc secunda non cohæret cum priori. Antecedens probatur. Quoniam denegare alicui beneficium per modum beneficii indebiti, est denegare illud non ex demeritis : et denegatio prodicti beneficii per modum pœnæ, est denegatio ejus lem ex demeritis : ergo hæ du® voluntates non cohærent inter se.

Respondetur enim negando antecedens Everti· (ar. Et ad probationem distinguendum est antecedens : *Non ex demeritis,* idest, proscindendo a demeritis quantum est ex vi illius conceptos, concedendum est : *Non ex demeritis,* idest, negando, et excludendo illa adhuc concomitanter, negari debet. Nam sicut quod aliquid non debeatur alicui, non tollit quo minus possit simul illud demereri, ita quo·! aliquid denegetur per modum indebiti beneficii, non aufert quod simul denegetur alio titulo, nempe ob demerita, et per modum pœnæ.

§ VI.

Fit obviam argumentis primæ sententiæ ex testimoniis Scripturæ et Patrum petilis.

Ad primam lix i·α°Γ testim. larT

Ad primum ex testimoniis Scriptune desumptum. respondetur, in illis tantum denotari· Haod ^probatio quoad punitionem, et voluntatem illius, non detur nisi dependenter a peccato in genere causæ materialis, et post provisionem illius, ac proinde, quod non Prior pri°ritale ,n *Qu0* adhuc secundum rationem, quam peccatum, et provisio illius. Quamvis cum hoc stet, quod eadem punitio, non quidem quatenus est malum, et pœna reprobi, sed ut conducit ad bonum universi, et ad ostensionem justitio? divinæ, sit volita in ordine ad nostros conceptus, independenter a peccato ut a causa meritoria. Quia ad punitionem sic sumptam, non habet (ut sic dicamus· Deus, modo alibi tacto, quasi excitari ex peccatis, sed modo etiam ibidem insinuato, ex bonitate, et perfectione universi, necnon ostensionis suæ justitiæ. Licet non possit tunc velle prædictam pœnam, propter ostensionem v. g. suæ justitiæ, nisi simul eamdem. quatenus est pœna reprobi, velit dependenter ab ejus malis meritis, sive peccatis, ut a causa meritoria.

30. Ad primam confirmationem.

Ad primam confirmaiionem negandum est antecedens. Et ad probationem dicen.-dum est, quod etsi D< us reprobet, modo dicto in secunda assertione, ante provisa demerita, optime stat, quod expectet ut misereatur nostri. Quia patienter sustinet peccatores, ut convertantur : nec statim eos in gehennam tradit, sad tribuit auxilia sufficientia, quibus possint converti. Sicut etiam verificatur, quod non debuit ultra aliquid facere : siquidem, etsi deneget auxilia efficacia, necnon et regnum : denegat tamen illa tanquam quid indebitum. Et tandem illud 2 Petria. 2 Petri 3 : *Nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti,* optime etiam salvatur. Siquidem non obstante, quod reprobet aliquos voluntate consequente, habet tamen voluntatem antecedentem salvandi omnes.

Ad secun-dam confir-ma lio-oem. Coaal. Valent.

Ad secundam confirmationem , patet etiam ex dictis Concilium Valent num loqui de reprobatione quoad dati.nationem , et pœnam, et voluntatem i l m infligendi, ct propterea ibidem concluditur : *In damnatione autem perituronim meritum malum prxcedere justum Dei judicium.*

Ad secundum principale ex testimoniis Augustini coalescens, respondetur, Augustinum in tribus prioribus testimoniis loqui de reprobatione quoad damnationem, et pœnam. et quoad voluntatem infligendi Illam : et in duobus sequentibus solum velle, reprobationem non esse sine demeritis. El tandem in aliis testimoniis ibidem relatis loquitur etiam de reprobatione quoad pœnam, Adde, Augustinum multoties solum velle, peccatum originale fuisse causam, quoad sufficientiam, et modo statim explicando» in oidine ad reprobationem : non tamen actu assumptum fuisse ad illam per modum causæ meritoria*; sed potius permissionem talis peccati fuisse, juxta ea, qua· n 3G in hoc eodem dub. dicemus, effectum reprobationis in iis, qui propter illud damnantur. Unde hoc etiam modo potest inlelligi D. Thom. dum in q. 6 de Verit. art. 2nr>^ ad 9 ait quod secundum August, peccatum originale est ratio reprobationis.

Al ZÎΛ-üx i H-Ofe'i a »;i-

Ad tertium ex Prosperi testimoniis petitum patet ex dictis. Unde cum inquit, quod homines mali, quia praesciti sunt casuri, non sunt prædestinati etc. et alia his similia, loquitur de non prædestinatione, prout est idem ac reprobatio : et de eadem reprobatione quoad pœnam, et voluntatem, eam infligendi. jIjH

#

**,*..

Ex quo etiam ad id, quod ex sancio Fuigentio ibidem adducitur, satis constat.

Ad quartum ex Angelici Doctoris authoritate depromptum, eodem modo dicendum est, quod in illo cap. 9 tuper epist. adRom. lection. 3 loquitur de non liberatione, con-n trarie sumpta, prout dicit deputationem ad pœnam æternam, et respectu eorum, qui propter originale damnantur. Circa has autem certum est, Deum esse justum : ex eo quod propter praedictum peccatum aeternaliter eos punit. I

u

r'

Ex quo ad confirmationem ex eodem Angelico Doctore desumptam, dicendum est. eum in duobus prioribus testimoniis loqui de reprobatione quoad pœnam, et de justo judicio Dei quoad illam. Ad tertium vero testimonium ibidem adductum, constabit ex iis, quæ io hoc eodem dub. ad secundum ex ratione petitum, dicemus.

Ai cul.· Bβ»-

Ex quo fit secundam solutionem ibidem inter arzuendum insinuatam esse admittendam.Etad impugnationem, neganda est major. Quia saltim ordine intentionis carentia illa gloria», ut a Deo intenta per modum exclusionis a regnout sub illopræciso conceptu jam dicto, non intelligitur habere rationem pœnæ. Adde, falsum esse id, quod ibidem supponitur,

*:s“

*h m·

scilicet illam voluntatem antecedentem salvandi omnes, esse ante voluntatem efficacem salvandi electos præ aliis non electis, ac proinde ante voluntatem excludendi non electos a regno ut est beneficium indebitum. Quia re vera talis voluntas est post praelectionem efficacem, qua prædestinati præ reprobis electi sunt : ex eo quod prædicta voluntas antecedens est, quasi effectus imperatus electionis pradeslinatorum præ reprobis : sicut et auxilia sufficientia inde derivata, sunt effectus imperati ejusdem electionis, ut supra disp. 4 n. Gl diximus.

Unde (ut per hoc tacita quædam objectio solvatur) voluntas mittendi Redemptorem, non oritur imperative a voluntate sal van Ii otnnes, sed a voluntate glorificandi Christum, ut Redemptorem. Quia voluntas salvandi homines non est linis *cujus gratia* ad quem ordinetur Christus, sed potius e contra res se habet.

§ VII.

Respondetur fundamentis primæ sententiæ ex ratione desumptis.

Ad primum distinguenda est major : *Reprobare aliquem, est odio illum habere.* prout odium præcise dicit inflictionem mali formaliter talis, seu pœnæ, et voluntatem illius, ita ut sensus illius sit, quod ad hoc tantummodo extenditur reprobatio, neganda est : *Reprobare aliquem, est odio illum habere,* prout odium dicit tam inflictionem pœnæ, et voluntatem illius, quam denegalionem indebiti beneficii, nempe gloriæ, et gratiæ efficacis ad vitandam peccatum, propter quod reprobus damnatur, concedenda est. Et deinde distinguenda est minor ; et concedenda de odio, prout dicit inflictionem mali, et pœnæ, et voluntatem illius : neganda vero de odio, prout dicit denegationem indebiti beneficii, sive voluntatem illud denegandi. Et tandem distinguendum est consequens primæ consequentia» : et concedenda est consequentia, intellecta de reprobatione quoad pœnam ; et neganda de eadem ut dicit denegationem indebiti beneficii, etc.

·M· frL

Ad confirmationem negandum est antecedens, juxta dicta. Quia non dedecet divinam bonitatem ut deneget sua dona indebita, quoties, et quibus voluerit, etiamsi in illo priori non intelligoretur prævidere aliqua demerita, quæ sint actu caesa meritoria talis denegationis : el ita tunc non reprobat deputando ad pœnam, sed denegando id, quod non debet. Nec est contra divinam justitiam, quod hoc modo reprobet, dummodo quoad secundam partem ejusdem reprobationis, nimirum quoad pœnam, et voluntatem infligendi eam, ita se habeat, ut saltim quoties voluerit procedere per modum ordinarii judicis, non Ijabeat voluntatem pm iendi, nisi propter provisionem peccati.

35·

Ad secundum concesso antecedenti do prasuppositione peccati originalis in genere causæ materialis, neganda est consequentia in sensu jam dicto, et intellecta de causa actualiter influente, non vero de sola causa quoad sufficientiam. Et ad probationem concedendum est reprobationem hominum supponere prædestinationem aliorum hominum , et ad hanc supponi prædestinationem Christi, et tandem istam supponere peccatum originale, non quidem ut actu, el in exerc lio opponitur gratiæ Redemptoris seu redemptivæ, et gloriæ ei correspondent!, eamque actu excludit, sed ut est morbus naturæ, et ut opponitur justitiæ originali, et ad summum in actu signato, el quoad sufficientiam gratiæ Redemptoris, ac proinde reprobationem hominum supponere peccatum originale, secundum istam rationem ultimam sumptum. Cæterum hinc non lit, prædiclum peccatum originale esse causam reprobationis actu in eam influens, quoad integrum ejus effectum, bene tamen influens quoad sufficientia. Quia ad illud prius requirebatur, ut præsupponeretur ad illam secundum quod actu, et in exeeutione opponitur gratiæ Redemptoris eficaciterordinatæ in gloriam, necnon, et gloriæ ei correspondent!, actuque. et in exercitio exclu lit.

se.

Explicatur hoc. Etenim licet peccatum originale, quod, modo dicto, in illo priori præcessil, et fuit p ævisum, habuerit etiam esse causam sufficientem reprobationis omnium huminuin, non tamen pro illo priori de facto fuerunt aliqui ex hominibus propter illud reprobati. Nam sicut juxta valde probabilem sententiam gratia Adæ insratu innocenti® prout sic, noninlelligilur esse ex meritis Christi, neque consequenter pfl'eclus prædestinationis Adæ, siquidem prout sic non intelligebatur efficaciter ordinata ad gloriam ejus : bene tamen eadem gratia, secundum quod fuit re|arata per Christum, ut disp. 4 n. 25 diximus, ita similiter peccatum originale, præcise se-

soauH

eundum quod intelligebatur opponi statui innocentîæ, et justitiæ originali, neque fuit actu, et in exercitio causa reprobationis ahcujus, neque dicebat ordinem ad reprobationem, actu et in exercitio habitam ; sed solum consideratur in illo priori tanquam morbus naturæ, et causa ex se suffi ciens reprobationis per modum meriti, et occasionis, in cujus remedium præ.Iestinalus est Christus Dominus. Unde secundum quod præintelligitur ante prædestinationem aut reprobationem hominum, non fuit praevisum de facto ut actualis causa reprobationis. Non secus, proportione tamen servata, ac idem peccaium originale, collatum cum Incarnatione, est sufficiens ad deme rendum illam ; et tamen non supponitur ad eam [er modum causæ meritoriæ actu influentis : alioqni potius impediret, quam (ut sic dicamus) conduceret ad eamdem Incarnationem. Si vero consideretur idem peccatum, secundum quod opponitur modo insinuato, gratiæ Redemptoris, sic intelligitur posterius quodammodo reprobatione eorum, qui propter illud peccatum damnantur : et per consequens pernrssio talis peccati sub hac consideratione, vere fuit effectus reprobationis.

Alii ejusdem neoti ioloiio

Ex quo eliam aliter respondetur ad idem argumentum cum Bannez. in præsentî q. art' 5 negando consequentiam lactem de primo ad ultimum. Quia non procedit in eo^ein causæ. Etenim reprobatio præsupponit prædestinationem Christi in genere causæ finalis, hoc est, totus effectus reprobationis præsupponit effectum prædestinationis Christi in genere causæ finalis. Et rursus effectus prædestinationis Christi præsupponit aliquem effectum reprobationis in genero causæ materialis, circa quam exercendus erat. Erat enim prædestinatus ut esset Salvator, et Redemptor hominum peccatorum : et ideo præsupponuntur homines peccatores permittente Deo. Et ita consequentia illa, intellecta de reprobatione ut est exclusio a regno per moJum indebiti beneficii, non valet. Quia non procedit in eodem genere causæ ; sed ab uno ad aliud genus causæ fit transitus,

Ad primam confirmationem n-gandum est antecedens, si intelligatur de permisstone peccati originalis, prout opponitur, modo nuper insinuato, gratiæ Redemptoris. Et ad probationem dicendum est, quod quamvis unius peccati non sit nisi una dumtaxat permissio secundum rem ; bene tamen duplex permissio secundum rationem. Nam sicut unum, et idem peccatum potest considerari, ut præcise opponitur justitiæ originali, et secundum quod opρonitur gratiæ Redemptoris, i»a potest pectu illius dari duplex permissio, virtual!· ter, sive secundum rationem distincta. Ex quibus prior illa permissio, inteiligitur em ante reprobationem, posterior vero est effectus illius.

Ad secundam confirmationem respondetur. quod etsi demus, Deum potuisse reprobare propter peccatum originale quoad omnes effectus reprobationis : et hoc fuisse decens divinæ bonitati; nihilominus quia oppositum ob alios fines Deum decet, ideo quoad omnes præ lictos effectus non reprobavit homines propter originale. Nec hinc fit, posse vel apparenti colore homines de Deo conqueri : siquidem in exclusione a regno jer modum indebiti beneficii, et denegatione gratiæ efficacis nulli iit injuria : quandoquidem nec regnum cœleste, nec gratia efficax sunt debita.

Secundo principaliter, et satis consequenter ad ea, quæ juxta nostram sententiam diximus, respondetur, tum ad hoc secundum argumentum, tum eliam ad ejus confirmationes. Ad argumentum quidem distinguendo primam partem antecedentis : *Supponil praescientiam peccati originalis*, tanquam ahcujus, quod saltim secundam aliquid sui. solum sit prius in genere causa* materialis, prout genus hoc præcise dicit materiam *circa quam,* concedenda est, quia re vera prædicta reprobatio præsupponit præ*cientiam peccati tanquam alicujus, quo ! saltim, secundum aliquid sui, est prius in praedicto genere causæ, quatenus præ· supponit prædestinationem Christi Redemptoris, in quo involvitur dependentia a peccato ut a materia *circa quam : Supponil praescientiam peccati originalis,* tanquam alicujus, quod sit prius in genere caasæ meritoriæ, quæ ad s; eciale aliud genus causæ materialis solet reduci, vel in genere causæ finalis, aut efficientis, neganda est, juxta dicta, nempe do reprobatione, ut dicit voluntatem illam excludendi a regno. Et deinde negari debet idem antecedens quoad secundam ejus partem, scilicet peccatum originale esse causam sufficientem meritoriam reprobationis ut dicit prædictam voluntatem excludendi a regno. In quo sensu debet intclligi hæc posterior pars "antecedentis, ut aliquid rentra nos probet.

Nec contra ha?c aliquid convincit probatio antecedentis. Nam concesso quod reprobatio hominum supponit prædestînationem in genere causæ finalis, et ex parte objecti, et quod hæc supponit eliam in eodemgenerôcausæprædestinationemChrisli, ac tandem quod prædestinatio Christi supponit pecratum originale per modum maleriæ *circa quam,* sou in cujus remedium Chr.stus venit, negamlum est hinc fieri, reprobationem hominum secundum consideralionem dictam supponere peccatum originale per modum causæ meritoriæ, de qua in pnesenti iit sermo (siquidem ut est voluntas excludendi a regno per modum indebiti beneficii sumpto, non pendet a meritis) sed supponere illud, modo insinuato, per modum materiæ *circa quam,* quatenus praedicta reprobatio supponit prædestinationem Christi Redemptoris, ac proinde peccatum originale ut requisitum per modum materiæ *circa quam,* ad prædictam redemptionem. Et ita concesso, in sensu dicto, antecedente hujus probationis, neganda est consequentia, si consequens intelligatur de causa per modum meriti, et de reprobatione, ut dicit prædictam intentionem excludendi a regno.

Et ratio est Qu a fit transitus ab uno in aliud genus causæ : ita ut ex eo quod peccatum originale sit priusquam prædestinatio. et reprobatio in genere objecti, sive materiæ *circa quam,* colligatur esse prius illa in genere causæ materialis, non qualiscumque, sed dispositivæ, et meritoriæ : qui modus argumentandi solet esse vitiosus. Nam cum divers® prioritates nihil sint aliud, quam diversæ causalitates,· fit inde, ut sicut ex eo quod aliquid causet in uno genere causæ, non semper soleat recte colligi quod causet in alio genere, ita neque cx eo quod aliquid sit prius in uno genere, causæ, solet semper recte colligi debere esse prius in «alio genere : siquidem potest contingere quod habeat conditiones requisitas ad prioritatem, et causalitatem in uno genere, non vero in allero, sicut in present! contingit, ut ostensum est.

r.

Ad primam confirmationem negandum est antecedens, loquendo in iis, in quibus peccatum originale non fuit remissum. Et ad probationem transeat major : sed distinguatur minor : *Peccaium originale inteiligitur permissum, el futurum antequam intelligatur reprobatio,* anlerioritatc in genere causæ materialis^ seu materiæ *circa quam,* et in sensu nuper dicto, transeat minor : anlerioritatc in genere causæ finalis, aut meritoriæ, aut secundum aliam rationem, et modum causandi, vel in genere causæ efficientis, neganda est, si intelligatur de reprobatione ut dicit voluntatem seu intentionem excludendi a regno jam explicatam. Et deinde negari etiam debet consequentia. Quia permissio præ licti peccati oritur ex ipsa reprobatione tam in genere causæ efficientis quam in genere causæ finalis, quatenus aliquo l objectum, seu effectus reprobationis. est finis prædictæ permissionis.

Declaratur hoc. Etenim in hoc distinguitur justitia originalis a permissione peccati, qua amissa est, quod licet justitia originalis sil posterior prædestinatione Christi Domini in genere causæ finalis ; nihilominus Christus non fuit causa meritoria illius. Cæterum permissio prædicti peccati non solum fuit posterior prædestinatione Christi in genere causæ finalis, quatenus propter Christum, et ejus gloriam permissum est; verum etiam fuit effectus quodammodo meritorum Christi : non quidem ita ut merita ista fuerint causa positiva illius secundum se sumptæ; sed quia fuerunt causa negativa prædictæ permissionis ! quatenus ex eo quod Chris'us non applicuit sua merita m ordine ad hoc ut tribueretur auxilium efficax, per quod vitaretur peccatum, et non daretur permissio illius, ortum quodammodo habuit prædicta permissio, et denegabo auxilii efficacis.

Un le cum permissio ista supponat Christum Dominum tam in genere causæ finalis quam in genero causæ efficientis et meritoriæ in sensu explicato, potuit esse, et de facto fuit effectus prædestinationis Christi, et aliorum hominum , nec non effectus reprobationis eorum, qui propter prædictum peccatum damnantur : siquidem ea quæ supponunt Christum, et ejus merita tam in genere causæ finalis, quam in genere causæ meritoriæ, sunt effectus prædestinationis, necnon et reprobationis, si fuerint permissiones illorum peccatorum, propter quæ reprobi damnantur; ita quidem ut reprobatio ex parte objecti quasi per se primo intenti in collatione ad alia, quæ sub eadem cadunt, sit causa finalia illius, et ratione actus reprobationis habeat esso causam quodammodo efficientem respectu ejusdem. Quamvis cum hoc stet quod peccatum illud permissum, sit | rius in genere causæ materialis, prout genus istud præcise dicit prioriiatem per modum materiæ *circa quam* in sensu explicato : el per consequens etiam ipsa permissio, ut se tenet exparte pecca· i, et est quid requisitum ad illud ut habet se

per modum materiæ *circa quam,* est etiam prior saltim reductive in hoc eodem genere causæ : non tamen, ut dictum est, peccatum ipsum potest esse prius in *genere* causæ materialis, et dispositivæ, seu in genere causæ meriforia? respectu reprobationis, ut dicit voluntatem seu intentionem excludendi a regno, quatenus est beneficium indebitum, ut in solutione ad secundum argumentum modo dicebamus.

spatio3 '* secun^ain ver0 confirmationem patet ex dictis, quomodo Deus, saltim secundum cBDdjm communem cursum, non potuerit homines ■πιω* reprobare, seu habere intentionem excluнem. dendi illos a jegno, ut habet rationem indebiti beneficii propter peccatum originale eorum, ita ut prædictum peccatum sil causa meritoria illius.

Yj Ad tertium concedendum esi antecedens, Uriuffl neganda coasequentia. Et ad probatioraiioor» nem neganda est major. Quoniam voluntas antecedens de largiendo aliquo bono, et voluntas consequens de eo denegando versantur circa diversa objecta formalifer sumpta : secus vero duæ voluntates antecedentes, quarum una sit largiendi, alia vero denegandi aliquod bonum, ut in tract, de Volutnat. Dei disp. 9 n. 2! et 23 diximus : et ideo istæ sunt incomposibiles ; secus vero illæ, ut ibidem explicuimus.

DUBIUM II.

Utrum detur causa reprobationis quoad primam permissionem primi peccati cum effectu conducentis ad xternam damnationem reprobi ?

44. Postquam explicuimus, an Deus ex pro-V,S18 meritis malis, intendat excludere re-tituli. probos a suo regno, ut habet rationem indebiti beneficii? et an etiam intendat æternam eorum damnationem ante eadem merita provisa? ac proinde an detur causa meritoria modo in explicatione tituli dubii procedentis lacto) respectu harum voluntatum? restat ut explicemus, an ante provisa aliqua demerita, seu independenter ab eorum provisione habeat Deus voluntatem, qua velit primam permissionem primi peccati cum effectu conducentis ad æternam damnationem reprobi? et per consequens an etiam neganda sit causa meritoria exparte reprobi respectu talis permissionis?

Hoc autem dubium alii aliis verbis illud excitant, nimirum an detur causa meritoria ex parte reprobi, respectu primi effectus reprobationis ? Vel an detur ex parte ejus- *
dem reprobi causa meritoria omnium elTec- a
tuum reprobationis? Cæterum omnes isti c
inquirendi modi in idem, vel fere in idem b.
redeunt. Nam primus effectus reprobationi* *i·*
ab ea quasi elicitus, nihil est aliud, quam prima permissio primi peccati efficaciter, seu cum effectu conducentis ad damnationem reprobi : et hoc ipso quod detur causa prædictæ permissionis, dabitur etiam causa reliquarum permissionum necnon el aliorum effectuum reprobationis, quæ habent quasi elici intra suam lineam ab eadem reprobatione, de quibusque solet inquiri, an detur causa ex parte reprobi omnium illorum? ut constat ex iis, quæ dubio præced. diximus, et ex iis quæ art. 5 disput. Ió num. 3 dicemus.

Diximus, quod primus effectus reproba- c
tionis ab ea quasi elicitus est prima per A£J
missio primi peccati cum effectu conducentis ad damnationem reprobi. Nam reprobatio habet aliquos effectus quasi elicitos, idest, circa quos proxime versatur, et non mediante alia parte objectiva divinæ providentiæ : et inter hos connumeratur prima permissio primi peccati jam dicta per modum primi effectus ejusdem reprobationis. Alii vero sunt effectus quasi imperati ipsius, idest, qui procedunt ab illa remote, ex eo quod quasi applicat aliam partem objectivant divinæ providentiæ, ad il'os proxime in suo ordine causandos :el hoc modo ipsa substantia reprobi dicitur effectus reprobationis, non quidam quia proxime ab illa intra suam lineam causelur ; sed quia quasi applicat providentiam naturalem, ad hoc ut ipsi quasi deserviat respectu finis illius, in ordine ad quem diriguntur media per eamdem reprobationem. Non secus ac etiam prædestinatio habet suos effectus quasi elicitos, ut vocat.onem, justificationem, et glorificationem : et alios quasi imperatos, qualis est substantia v. g. prædestinati, el alii, qui proveniunt ab aliqua alia parte divinæ providentiæ quasi appîicatæab eadem prædestinalione ad hoc ut ipsi deserviat respectu finis, in or Ime ad quem eadem prædestinatio sua media dirigit, et ordinat.

Proponitur prior sententia.

Partem affirmantem tuentur plures ex H
Ductoribus, quos dubio præced. retulimus.

Probatur

F9M rc*** nhi ir. Probatur primo. Nam in pluribus ex præ-dictis testimoniis ibidem allatis, non ut-cumque dicitur homines reprobari propter peccata; sed constituitur discrimen inter prédestinationem, el reprobationem, quod illa non fit propior merita, secus vero ista : at boc discrimen nequii subsistere, nisi ve-rum sil dari causam primi effectus repro-bationis, seu permissionis primi peccati jam diet® : ergo, etc. Consequentia curo majori patet. Minor aulem probatur. Quo-niam etiam prædestinatio quoad aliquem ejus effectum, nimirum collationem gloriæ, necnon quoad effectus intermedios datur in executione propter meritum : ct ita unus effectus prædestinationis, nempe meritum, est causa v. g. prædicli effectus ullimi, ni-mirum collationis gloriæ : ergo ut subsistat discrimen positum inter praedestinationem et reprobationem, oportet ut ex parte nos-tra non detur causa primi effectus praedes-tinationis (et propterea, ut ex infra dicendis constabit, absolute, et simpliciter nullam habet causam) cum tamen detur causa ex parte reprobi respectu primi effectus suæ reprobationis.

Confirmatur. Tum quia in Tridentino ses. 6 de justificat, c. 11 sic dicitur : *Deus sua gratia semel justificatos non deserit, nisi ab cis prius deseratur.* Si autem prima per-missio peccati non esset propter peccatum in genere causæ materialis dispositivæ, el meritoriæ ad illam præsuppositum, et ad eamdem in alio genere causæ, modo tamen infra explicando, subsecutum, non posset verificari quod Deus semel justificatos non deserit, nisi prius ab illis deseratur : siqui-dem ipsi non nisi suo peccato illum dese-runt. Tum etiam : quia il significavit ITka. D. Thom. 1 p. q. 94 art. 4 ad 5. Ubi in-quit, quod in tentatione non est subven-tum Adæ, quia jam praecesserat peccatum in animo, et ad divinum auxilium recur-sum non habuit. Constat autem ibidem fieri sermonem de prima permissione pec-cati Adæ. Tum denique : quia idem sanc-Uni tus Doctor, 2, 2 q. 2 art. 5 ad 1 ait, quod auxilium gratiæ quibuscumque divinitus datur, misericorditer datur : quibus autem non datur, in pœnam præcedcntis peccati non da ur saltim originalis.

H Secundo. Nam peccatum illud, quod in prima permissione committitur, seu pri-mum peccatum cum effeclu conducens ad damnationem reprobi, habet requisita ad hoc ul sit causa ejusdem primæ permissio-nis : ergo, etc. Antecedens probatur. Nam in genere cans® materialis præsupponilur prædictum peccatum tali permissioni. Tum, quia est id circa quod versatur per-missio. Tum etiam : quia peccatum illud opponitur gratiæ efficaci, per quam vitan-dum erat, et per consequens positio illius peccati disponit in genere causæ materialis ad carentiam talis gratiæ, in qua consistit permissio : ergo poterit esse causa respectu predict® permissionis, seu respectu dene-gationis, et carentiæ gratiæ efficacis. Patet consequentia. Quia ideo peccatum respectu reprobationis ex parte pœnæ sumplæ, ha-bet esse causam, quia præsupponilur in genere causæ materialis, et dispositivæ in ordine ad illam : ergo si hoc eodem modo præsupponilur ad permissionem, qua per-mittitur, erit causa respectu illius.

Confirmatur primo. Nam quod permis-sio primi peccati, et peccatum ipsum sint simul in eodem instanti, nihil obest ad hoc ut peccatum illud sit causa meritoria talis permissionis : ergo sicut prædictum pecca-tum potest esse causa meritoria aliarum permissionum, ita et permissionis, qua permittitur. Consequentia videtur legitima. Antecedens aulem probatur. Quoniam in eodem signo, in quo Deus ab sterno de-crevit punire re, robos propter sua peccata, habuit voluntatem permittendi peccata; et nihilominus ista fuerunt causa reprobatio-nis ex parte pœnæ, et intentionis infligendi illam, ex eo quod in genere causæ mate-rialis. ad utrumque præsupponebantur : ergo etiamsi in eodem instanti sint simul l ermissio primi peccati, et peccatum ip-sum; nihilominus hoc poterit esse causa permissionis, qua permittitur, ex eo quod semper præcedit illam in genere causæ ma-terialis. 4&. Confir-mator primo.

Confirmatur secundo. Quoniam ilia prima permissio est malum respectu ho-minis : siquidem ea posita, infallibiliter se-quitur peccatum : jit non est malum culpæ, cum talis permissio sit a Deo : ergo erit malum pœnæ : ac proinde peccatum illud erit causa meritoria ipsius : quandoquidem certum est pœnam non infligi nisi propter meritum culpæ. ConGr- !!

Expeditur difficultas hujus dubii.

Dicendum tamen est, reprobationem, quantum ad primam permissionem jrirni peccati efficaciter conducentis ad damna· so Coocla-Ffo.

lionem reprobi, non habere causam meritoriam ex parte ejusdem reprobi. Assertio hæc videtur innui a Paulo ad Rom. 9 : .4n *non potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?* Ubi prædestinati nuncupantur vasa fac*a in houorem : et reprobi vasa facta in contumeliam, ut constat ex eodem Paulo 2 ad Timotheum 2, et Deos formans nos appellatur figulus, ut patet ex Isaia? 45 et Jeremiæ 18. Si ergo est in potestate figuli ut pro sua voluntate ex eadem massa luti aliud vas in honorem formet, et aliud in contumeliam, sive sine tali honore, et absque eo quod nullum ei superaddatur ornamentum, ex eo quod ista non habent esse debita massæ luti, cur Deus pro sua libera voluntate non poterit hominem reprobare quantum ad primum effectum reprobationis, scilicet primam permissionem cadendi in peccatum | rimum, fer quod re, robus damnatur? seu (quod in idem redit) quantum ad denegationem primæ gratiæ efficacis, per quam prædictum peccatum vitandum erat : s;quidem grat a illa non est debita.

ProbJtor
Rod. 9.
2 >d Ti nwt' *'
lW X45. Jercm'

Quod etiam non obscure insinuavit Paulus in eodem c. 9 ad Rom. dum dixit : *O homo, tu quis es qui respondeas Deo?* et c. 11 :O *altitudo divitiarum sapienti? et scienti? Dei quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles vi? ejus!* Quoniam si datur causa primi effectus reprobationis, sci'icet permissionis primi peccati, propter quod damnatur reprobus, facile esset solvere quæstionem Pauli : nec oporteret recurrere ad altitudinem scientia? Dei, et ad secreta consilia divina, ad reddendam rationem, quare Deus homines reprobet. Siquidem semel data causa reprobationis quoad primam permissionem jam dictam. satis facile solveretur quæstio, cur Deus aliquem reprobet? imo cur alium pnedestt-net, de quibus ibidem Paulus inquirit.

Rom. 9 et II.

Idem etiam docuit Augustin, relatus a D. Thorn, art. 5 hujus q. in solutione ad 3 dum tract. 26 super Joann, dixit : *Quare ^unc trahat, el illum non trahat, noli velle dijudicare,* n *non vis errare.* Nam. ut modo dicebamus, data causa primi effectus reprobationis, facile, et absque errore poterit dijudicari hunc trahi, et illum non trahi : quia ille qui non trahitur præbuit causam per peccatum primo commissum : secus vero qui trahitur.

Et ac Thco-Awu t. D.Thom.

Et hoc ipsum tuetur sanctus Thom. in hoc art. dicens : *Sicut enim prédestinai™ includit voluntatem conferendi gratiam, et gloriam, ita reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, el inferendi damnationis panam pro culpa.* Unde sicut prima? gratiæ, seu primæ vocationis, sive auxilii divinæ gratiæ, qua· est primus effectus prædestinationis, non datur causa ex parte prædestinati, ex eoquod prædicta vocatio est primus effectus pne·destinationis, ita permissionis primi peccati, propter quod reprobus damnatur, nulla dabitur causa ex parte reprobi : siquidem prædicta permissio est primus effectus reprobationis hoc ipso quod reprobatio includal voluntatem permittendi primum peccatum, el damnandi pro eo. Unde sententiam hanc sequuntur Magister in 1 dist. 41 ubi Durandus quæstion. 2, Ricardus, et Albertus Magnus apud Car-Aikoi thu>ianum quæstion. 1, Gregor, quæstion. unica art 2, Capreolus quæst. unica, Ferrara 3 contra Gent. cap. 61, Cajet, in præsenti, Bannez art. 5 hujus quæst. dub. 3, Zumel quæst. 4, Alvarez libr. 11 de auxiliis disput. I 10. Bellarmin. lib. 2 de gralia et liber, arbit. cap. 10 el 16. Granado tractat. 8 de causa reprobationis disput. unica, favet Soto in line 4 sent., actandem eam tuentur multi alii doctissimi Tbomisue. B

«c. fo- c-t

Ratio autem fundamentalis hujus assert onis innuitur a sancto Doctore, et potest ad hanc formam reduci. Quoniam respectu , ermissionis primi peccati non potest aliud peccatum esse causa illius, alioqui illa permissio non esset primi peccati : neque etiam est causa illius» peccatum illud primo jermissum : siquidem hoc e-t simpliciter posterius, quam ipsa permissio : ergo non datur causa meritoria prædictæ permissionis : seu iquod in idem redit) causa demeritoria gratiæ efficacis, per quam diu | peccatum erat vitandum. Patet consequentia. Quoniam solummodo peccatum potest esse causa prædictæ permissionis, et non alia i nisi vel peccatum illud primum, quod tunc permittitur, vel peccatum aliud, quod sit prius illo.

at^ai

Nec refert si cum adversariis occurras, hinc solum fieri, nullum peccatum actuale esse causam primæ permissionis primi peccati, quod efiicaciter, seu cum effeclu conducit ad damnationem reprobi; non tamen quod peccatum originale, quod pm?-su, ponitur ad reprobationem, non sit causa prædictæ primæ permissionis.

Non itaque hoc refert. Nam in primis siEvrac loquamur 9^9 loquamur de iis, quibus peccatum originale non remittitur, ac proinde propter illud damnantur, habel permissio illius esse pri muni effectum reprobationis, sicut eiiam quando aliqui propter prædictum peccatum, tanquam propter causam meritoriam non damnantur, ex eo quod illis fuit remissum, licet ralione illius tanquam occasionis aliquo modo conducentis ad alia peccata damnentur, lunc permissio ipsius est aliquo molo effectus reprobationis, ut ex dictis, et ex jam dicendis amplius patebit : ergo respectu talis permissionis nulla dabitur causa ex pane reprobi, qui pro, ter peccatum originale damnatur quidem prædictum peccatum originale nequit esse causa suæ permissionis, ut ex dictis n. iO constat.

Confirmatur. Quia adhuc permissio, qua Adamus fuit permissus cadere in peccatum, potuit esse effectus reprobationis eorum, qui damnantur propter peccatum originale, quatenus cum effectu conducit ad eamdem damnationem : sicut etiam potuit esse eflectus prædestinationis Adami, quatenus cum effectu conduxit ad hoc ut cautior, et humilior resurgeret : ergo tale peccatum, adhuc ut fuit in Adamo, non potuit, saltim secun Ium communem cursum, esse causa reprobationis quoad primum ejus effectum, seu quoad primam permissionem primi peccati cum effectu ad illam conducentis. Antecedens patet. Quia oratio Stephani pro Paulo fuit effectus prædestinationis Pauli, ut ex dictis disput. 4 num. 81 constat : et similiter permissio, qua quis permittitur in lucere alium ad peccatum finale, est effectus reprobationis ejus, ul ex iis, quæ dubio 3 hujus disput. dicemus, constabit : ergo similiter permissio, qua Adamus permissus estcommiitere peccatum illud originale, propter quod alii damnantur, ex eo quod illius etiam fuerunt participes. et in eo, vel in aliis ab ipso quodammodo ortum ducentibus e vita exciderunt, poterit esse effectus reprobationis eorum et præ.'estinationis Adami, quatenus ad ejus majorem humilitatem conduxit. Consequentia vero probatur. Quia ut prædictum peccatum esset causa primæ permissionis jam diet®, nempe primæ permissionis, quæ est primus effectus reprobationis, deberet esse causa permissionis, qua ipsummet permittitur. Quod, ulconstat,etex solutionibus argumentorum patebit, repugnantiam in-

tetervoIvil·

«te. Deinde. Nain si liat sermo reprobo cui peccatum originale remittitur, et per consequens non damnatur propter illud tanquam propter causam meritoriam, tunc non reprobabitur post prævisionemejus, seu (quo! in idem quoad præsens redit) dependentor ab eo ul a causa meritoria reprobationis quoal aliquem ejus effectum, ac proinde hæc prævisio ad talem reprobationem tanquam ratio meritoria illius non conducet : siquidem hoc ipso quod peccatum illud remittatur, non sic conducit cum effectu ad boc ul reprobus damnetur : nec potest ullo modo ratione ipsius ul causæ meritoriæ damnari.

Rttpoasio xkrrsariorom.

Unde nihil obeat id, quod prædicti adversarii addunt, ut huic impugnationi satisfaciant, nimirum quudetsi peccatum originale remissum sit, quoad reatum pœnæ æternæ, potest tamen manere quoad reatum pœnæ temporalis (ut communiter docent Theologi) et per consequens potest etiam manere quoad reatum, sive debitum carendi gratia efficaci in ordine ad vitandum peccatum : quoniam homo contraxit hoc debitum per peccatum originale, et cum denegatio prædictœ gratiæ efficacis, seu permissio peccati sil pœna temporalis, potest manere post peccatum originale remissum.

Corroborntar ex D. ÂDga<h

Et propterea D. August, epistola 105 loquens de reprobatione Esaù, cui remissum fuit peccatum originale; necnon, et de hoc mysterio prædestinationis, et reprobationis, et expendens locum illum ad Homan. 9 : *Cum nondum nati fuissent aut aliquid boni egissent, aut mali,* ex Malach. cap. 1 desumptum, sic ait : *In quam sententiam beatus Apostolus etiam testimonium Prophet? longe posterioris assumpsit : Jacob dilexi, Esaü autem odio habui, ut inielligerelur hoc apertum postea per Prophetam quod antequam illi nascerentur erat in Dei prédestina-Hone per gratiam. Quid enim diligebat in Jacob antequam natus, fecisset aliquid boni, nisi gratuitum misericordi? suz donum. Et quid oderat in Esaü antequam fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum. Nam neque in illo diligeret justitiam, quam nullam ille fecerat, neque in isto odisset naluram, quam bonam ipse perfecerat.* Constat autem Deum reprobantem Esaü, et tunc odientem in illo peccatum originale, quod in sua æternitate videbat illi luisse remissum, non alia ratione posse prædictum peccatum odisse, nisi quia propter illud, eoque præviso infligebat illi hanc pcenam temporalem, nimirum primam permissio-

nem primi peccati actualis, propter quod damnandus erat, et ea mediante pennies onem aliorum peccatorum, propter quæ fuit damnatus.

Rejiei Ex dictis igitur nihil obest hoc quod prædicti adversarii addunt. Quoniam non possunt inter se cohærere, quod Deus remittat peccatam originale reprobo, et quud propter illud tanquam propter causam meritoriam permittat illi primum peccatum, propter quod damnatur. Et ratio est. Nam istæ duæ voluntates, scilicet velle efficaciter remittere peccatum originale alicui, et velle efficaciter eumdem damnare, aut exclu iere a regno propter peccatum originale remissum, vel remittendum, tanquam propter causam meritoriam, sunt repugnantes inter se, et incompatibiles : sed Deus de facto habuit voluntatem efficacem remittendi aliquibus reprobis peccatum originale quoai culpam, et pœnam æternam : ergo non potuit simul habere voluntatem efficacem damnandi eosdem propter peccatum originale remittendum unquam propter causam meritoriam : acproindenec voluntatemeflicacem permittendi, modo dicto, propter praedictum peccatum, quod calant in peccatum actuale, ratione cujus damnentur : siquidem hæc voluntas est virtuali* volitio damnandi propter peccatum originale, ut propior primam rationem meritoriam talis damnationis.

Utraque consequentia patet, necnon et minor. Quia secundum fidem est certum, aliquos baptizatos damnari, quibus remissa fuit culpa originalis. Major vero probatur. Quia si Deus haberet illas duas voluntates, verificarentur de illo duæ contradictoriæ. nimirum quod vellet efficaciter, et non vellet efficaciter remittere peccatum originale reprobis baptizatis. Vellet quidem ex hypothesi : et non vellet, quia vult damnare propter illud, ut propter causam meritoriam. Implicat enim remissum omnino esse peccatum ab illo judice, qui vult propter illud, ut propter causam meritoriam punitionis, punire.

Additamentam prim am. COiiCÎl. TridciiL Rom. 8« Accedit primo. Quod peccatum originale non plene remitteretur in baptizatis, sed aliquid damnationis maneret in illis : cujus oppositum diffinitur in Cone. Trid. sess. 5 can. 5 ex illo Pauli ad Rom. 8 : *Nihil damnationis esi* in iri, *qui sunt in Christo Jesu renali* : ergo etc.

Sfcan dom. Accedit secundo. Quod derogat suavi legi Dei, qua statuit se non amplius recordaturum de peccatis semel remissis : sed si post remissum peccatum originale maneret debitum, et meritum carendi auxiliis divinis, per quorum substructionem homo relinqueretur in peccato finali, mediante quo incurreret rolt-rnam damnationem, revera rediret culpa originalis semel remissa quantum ad effectum spiritualis, et æternæ pœnæ. quod non-est dicendum

Adde tertio. Quia alias ultra illa quatuor ira vulnera naturae contraherent homines per peccatum originale aliud quintum vulnus, scilicet incurrendi permissionem peccati, et debitum carendi auxiliis efficacibus : siquidem non minus per istud vulnerantur potentiæ animæ, quam per illa, quod lamen esse falsum ostendit D. Thom. I,2,q. 85 art. 3.

Nec est simile de pœnalitatibus, et aliis κ vulneribus animæ. Nam cum istæ sint pœnæ temporales, et reatus temporalis pœnæ possit manere absque læsione divin® misericor Jiæ, et juslitiæ post remissam culpam, ut de facto justus decedens in gratia sæpe manet obnoxius pœnæ temporali Purgatorii, et post remissam culpam originalem manet homo obnoxius vulneribus fomitis, praesertim, quia ut inquit Concilium in canone praeillegato, hæc relinquuntur homini ad agonem, ut ei sint materia certaminis, et majoris meriti. Debitum autem, et meritum carendi auxiliis gratiæ est pœnaspiritualis perse conducens ad æternam damnationem, ac proinde debet remitti ad remissionem culpæ. Nequii enim intelligi homo post remissam culpam originalem cum debito, et merito carendi divinis auxiliis, sicut nec cum reatu pœnæ æternæ : utrumque enim debitum, est effectus intrinsecus, licet secundarius ipsius culpæ, ac per consequens nequit sublata culpa remanere. !.

Nec probatio ex testimonio August. ad- a ducta urget. Nam, ut optime notavit Gonzalez in praesenti disp. 77 sect. 4 ex D. August. ibidem, et ex D. Thom. super eadem verba Apostoli, lect. 2, illi dilectio Jacob, et odium Esaù, refertur tam ad eorum personas quantum ad temporalem dignitatem, quatenus ibidem dicitur, *el major serviri minori,* quam ad eosdem quantum ad spiritualem dignitatem, quatenus minor electus ı-st ad gloriam, et major est reprobatus. Et primo modo inte lecta. tunc peccatum originale causa fuit de facto, quod Esaù quoad praedictam dignitatem reprobaretur : quia illi voluit Deus dare justam pœnam, quam noluit sumero ex Jacob, licet licot juste potuisset; sed misericorditer illum praeferre voluit. Et huic non obstat quod Esaù remissum fuerit peccatum originale : quia, ul modo dicebamus, reatus pœnæ temporalis manet etiam remissa culpa. Undo in hoc tantum sensu voluit August, peccatum originale esso causam prædicti odii ; non autem quod fuerit causa reprobationis, et odii, quo ab æterna beatitu line exclusus est.

Corollarium notatu dignum ex dictis in hoc et prxeedenti dubio deducitur.

a Ex iis igitur, quæ in præsenti, et in «JL Præced· dub· diximus, colligitur, quomodo «iv- ordinandus sit processus divinorum actuum cᵇrca reprobationem Hoc autem potest explicari duobus modis. Primo quidem si Jieatur, quod ut ostenderet Deus quam liberaliter, et absque ullo debito elegerit prædestinatos ad gloriam, ac proinde magis apparerent divitiæ misericordiæ divinæ erga illos, voluit hanc gratiam reprobis denegare, eosque a regno cœlesti tanqoam a dono quodam eis indebito excludere. Nam cum tam electi, quam reprobi sint ex eadem massa, inde est, ut hoc ipso quod eis denegetur electio ad regnum cœleste, ipsumque regnum, saiis innotescat, quomodo etsi prædestinati sint electi ad illud, nihilominus non debeatur eis talis electio : et per consequens ibidem magis splendent divitiæ misericordiæ divinæ erga eosdem prædestinatos. Deinde hoc ipso quod Deus habeat voluntatem excludendi reprobos a regno tanquam a dono quodam omnino eis indebito, habuit etiam voluntatem denegandi eis gratiam efficacem, qua prædictum regnum comparandum est : el per consequens habuit etiam voluntatem permittendi peccatum, in quo reprobus usque ad finem vitæ perseveret : et tandem peccato hoc præviso, habuit voluntatem ostendendi iram suam vindicem, et ex hac voluntate voluit punire eum æterna pœna propter prædictum peccatum, ul ita prædictam iram in tali punitione ostendat.

Secundo et melius potest hoc explicari dicatur, quod ex voluntate quam Deus habuit ostendendi divitias misericordiæ suæ erga praedestinatos, voluit tum negare reprobis cœleste regnum tanquam donum omnino eis indebitum, tum etiam ostendere iram suam vindicem erga reprobos. Nam sicut magis apparet beneficientia (ut sic dicamus) figuli erga aliqua vasa, ex eo quud non solum ea in vasa honoris finxerit, sed etiam ex eo quod ex eadem massa formaverit illa in vasa honoris, cum tamen alia ex illa eadem massa in vasa contumelia effecerit, ita misericordia Dei erga praedestinatos magis apparet, ex eo quod non solum elegerit illa in vasa gloriæ, sed etiam ex eadem massa reliquerit alios, et linxerit eos in vasa contumeliae ad ostendendam iram suam vindicem.

Nam quod reprobi sint deputati in vasa contumeliæ ad ostenden lain justitiam Dei vindicem, satis ostendit quam felices fuerunt prædestinati, ei quam misericorditer Deus erga illos se gesserit; siquidem non solum non sunt ad id deputati, sed potius in æternam beatitudinem sunt electi ; cum tamen potuerint ad prædictum finem deputari : et ex Dei gratia, et misericordia erga illos provenerit, quod non fuerint ad talem finem destinati. Et ita licet miseridta Dei esset, seu appareret extensive major, si omnes homines praedestinaret, attamen eadem misericordia est, seu apparet major intensive erga prædestinatos, ex eo quod ipsi soli sint electi, et reprobi fuerunt exclusi, et ad iram Dei vindicem Oitendendam deputati.

Deinde ul Deus ostenderet suam justitiam vindicativam in reprobis, voluit eos æterna pœna punire, et ex voluntate eos sic puniendi, permisit ut peccarent, et in peccato usque ad finem vitæ perseverarent, ita quidem, ut ordine intentionis prius in genere causæ finalis voluerit punitionem, quam permissionem perseverandi in peccato, et hanc prius, quam primam permissionem illius : quamvis in genere causæ materialis, et dispositivæ prius voluerit praedictas permissiones, quam punitionem : ac proinde licet prius simpliciter voluerit punitionem, quia prioritas in genero causæ finalis est simpliciter prior, quam prioritas in aliis generibus causarum; attamen priorilate secundum quid, et in genere causæ jam dicto, prius *unt volitæ prædictæ permissiones : sicut etiam in genere causæ materialis dispositivæ, et non qualiscumque, sed meritoriæ prius fuit peccatum illud perseverans usque ad mortem, quam voluntas puniendi. Nam hæc voluntas est talis conditionis, ut non possit non ex parte objecti pendere in prædiclo genere causæ, tum a permissione peccati, tum a

peccato ipso : et ideo volitio puniendi, ac permittendi peccatum, et perseverantiam in illo, necnon et peccatum ipsum, non solum fuerunt in eodem signo in *quo* reali, sed etiam in eodem signo in *quo* adhuc rationis, quamvis cum prioritate, et posteriordatea guojam exjicaia.

Aniail- tersio. Diximus, voluntatem puniendi esse talis conditionis, ut non possit non pendere ex parte objecti in genere causæ materialis dispositivæ, non vero meritoriæ, a permissione peccati, et in eodem genere causæ dispositivæ, el non qualiscumque, sed meritoriæ, a peccato ipso : non tamen hoc de voluntate ostendendi divinam justitiam asseruimus. Quia voluntas ista ostensionis justitiæ Dei, si cum præcisione. et secundum ea, qu n in recto, ct formaliter affert sumatur, sedem habet inter voluntates, quæ sunt de primaria intentione divina : et ita non est necesse ut sic accepta, intelligatur esse posterior peccato in genere causæ materialis et meritoriæ.

Unde talis voluntas non est actus justitiæ, sed actus chariiatl·, quo Deus se, et sua bona vult : qui quidem, ut constat, non petit, si modo dicto sumatur, ut intelligatur e>se posterior quam peccatum : quamvis pnedictus actus ostendendi justitiam Dei. consideratus St eundum ea, quæ concmnitanter, ac necessario involvit, et infert, debeat pendere a permissione et peccato, quatenus illa ostensio debet esse et relucere in punitione peccati, ut n. 62 innuebamus.

Cæterum punitio est quodammodo de secundaria intentione Dei, quia non est volita nisi occasione peccati, et ex prævisione illius, quamvis sil in eodem signo *in quo* una cum ipso. Et ideo punitio præsupponit in genere causæ materialis dispositive, sive meritoria· (quæ ad causam materialem solet etiam reduci) peccatam ipsum : ac proinde satis probabile erit, quod hoc peccatum erit prius simpliciter, nun quidem prioritate in *quo,* sed *a quo.* quam punitio. Quia probabile est priorita- tem in isto genere causæ meritoriæ hoc exposcere, saltim quando id, quod est causa meritoria, non est in genere causæ linalis effectus illius respectu cujus habet ratio- nem meriti, ut in meritis malis contingit, quorum quidem permissiones sunt effectus in genere cau^a? linalis voluntatis puniendi, prædicta tamen merita mala non sunt effectus in eodem genere causæ linalis prædiclæ voluntatis ; e.x eo quod non sunt a Deo. Diximus, id probabile esse : quia ad hunc nostrum dicendi modum id nua est necessarum ; sed quamvis oppositam asseratur, juxta ea quæ num. precedent! diximus optimo defendi potest.

Ex quo etiam sit, non ita bene dixisse Herice tract, de prædest. disp. 33 num. 37 non posse inter se cohærere, quod Deus reprobet ante prævisa demerita, et quod i.on velit punitionem æternam nisi post eadem demerita : ex eo quod hoc ipso quod Deus velit excludere aliquem a regno anle pravisa dementa, vult illum punire pœna æterna ; quia hoc sequitur ex illo : quandoquidem non datur status medius inter hoc quod est aliquem excludi a regno cœlesti, et eum pœna æterna puniri.

Ex dictis igitur constat, non ita bene quoad hoc dixisse Herice. Quia licet ex exclusione a regno sequatur infallibiliter, saltim in allibiliiate consequentiae, quod ab eo exclusus, pœna æterna sit multandus; attamen hæc duo sunt inter se distincta : ei ita poterit unum eorum esse volitum ante provisionem peccati, seu independenter a tali prævisione ut a causa meritoria; non vero aliud. Sicuti licet posito primo effectu reprobationis, ponendi sint infallibiliter alii effectus, ex eo quod Deus efficaciter statuit positionem omnium illorum, et quod ab uno ealur in alium; n.hilominus quia isti effectus sunt inter se distincti, propterea potest respectu primi effectus non dari causa ex parte nostra, bene tamen respectu effectuum subsequendum.

Imo quamvis respectu effectuum subsequentium, quales sunt permissiones poste·riorum peccatorum, necnon et punitionis, detur causa ex parte nostra ; nihilominus talis e*l, quod non detur causa respectu exclusionis a regno, et primæ permissionis, ad hoc ut absolute et simpliciter possit dici reprobat onem esse ante prævisademerita. Nam cum voluntas excludendi a regno, sit ordine intentionis prior, et quasi prima radix lotius reprobationis, inde est, quod hoc ipso quod voluntas hæc sit ante prævua demerita, debeat absolute, et simpliciter dici, quod reprobatio est ante previsionem demeritorum. Sicut etiam hoc ipso quo i pruna permissio peccati propter quod reprobus damnatur, non sit propter præ·visa demerita, dependenterque ab illis ut a causa meriiona, potest absolute, et simpliciter dici, rep obationem esse ante illa, seu esse independe.ntem ab illis ut α causa meritoria.

meritoria. Non secus ac dicitur, pnedestinationem esse ante prævisionetn meritorum, seu indopendcnfein ab illis ut a causa meritoria, hoc ipso quod respectu primi effectus illius non detur causa meritoria.

ah Cæterum cum his omnibus stat, quod ^7. defensionem sententias D. Thom. et nostræ. satis sit. reprobationem quoad voluntatem exclu lendi a regno, seu (quod in idem quoad præsens redit) quoad voluntatem denegandi regnum tanquam indebitum beneficium, et quoad primam permissionem peccati, propter quod reprobus damnatur, esse ante prævisa demerita, seu esse independentem ab illis ut a causa meritoria : quamvis hinc (ut modo tangebamus) sequatur, quod absolute, el simpliciter dicendum sit, reprobationem fieri ante prævisa demerita, seu independenter ab illis, ut a causa meritoria

§ IV.

Diluuntur argumenta prima sententia.

* Ad primum respondetur, concedendo γ << majorem, quoad voluntatem, qua Deus intendit punire reprobos, et juxta ea, quæ dubio præced. n. 18 et deinceps diximus : el negando minorem, et ad probationem dicendum est, quod licet præ lestinatio quoad aliquem ejus effectum, nimirum collationem gloriæ, detur in exeeutione propter meritum ; attamen meritum hoc non habet homo ex se, et ex propriis viribus, sed ex gratia. Cæterum peccata, quæ sunt merita ad reprobationem quoad pœnam, et intentionem puniendi, sunt in nobis ex nobis. et non ex Deo. Et ita in hoc discriminantur inter se prædestinatio et reprobatio, hocque discrimen in praedictis locis innuitur. Ex quo etiam aliud sequitur, nempe bona merita prævisa non esse causam meritoriam prædestinationis, seu (quod in idem quoad præsens redit) intentionis dandi gloriam : quia hoc ipso quod sunt a Deo ex intentione gratuita dandi gloriam ut coronam, sunt effectus hujus gratuitæ voluntatis : et ideo non possunt esse causa meritoria illius, ut disp. 9 n. 78 et deinceps dicemus : secus tamen merita mala coilata cum reprobatione quoad intentionem infligendi pœnam. Tum, quia non sunt effectus alicujus gratuitæ voluntatis Dei. Tum etiam : quia nullins voluntatis divina' rive gratuitæ, sive alicujus alterius possunt esse effectas : et ita cum non procedant ab illa, possunt esse causa meritoria, propter raliunes dictas, voluntatis et intentionis infligendi pœnam.

Unde D. Thom. super cap. 9 epist. ad Horn. lect. 2 in fine, sic inquit : *Prxscicntia meritorum non potest esse aliqua ratio prædestinationis : quia merita præscita cadunt sub prxdeslinalione. Sed præscientia peccatorum potest esse aliqua ratio reprobationis ex parte panæ, quæ prxparatur reprobis, in quantum Deus proponit se puniturum ijuilos propter peccata, quæ a se ipsis habent, non a Deo : justus autem proponit se prxmialurum propter merita quæ a se ipsis non habent : jus ta illud Oseæ* 13 : *Perditio tua ex te, Israel : tantummodo in me auxilium tuum.* Et in hoc eodem sensu potest exponi id, quod ex Aug. epist. 105 adduci solet, nempe : *Quxrimus meritum obdurationis (sou* probationis) *cl invenimus,* quæ scilicet sit in nobis ex nobis respectu ultimi effectus ejusdem reprobationis. *Quxrimus autem meritum misericordia:* (seu prædestinationis) *nec invenimus :* quia etiam quantum ad ultimum effectum non invenimus causam quæ sit ex nobis.

D.Tho».

Au<a<t.

Ad confirmationem dicendum est, prinam probationem ibidem allatam ex Concilio Trident, non esse contra nos : quia sensus Concilii est Deum non privare gratia habituali semel justificatos, nisi etiam ipsi prius natura in aliquo genere causæ peccatum mortale committant, propter quod deserunt Deum, propter quodque merentur gratia sanctificante privari, ratione cujus deseruntur a Deo. Cæterum ista derelictio per gratiam sanctificantem non est primus effectus reprobationis; sel alia eam præcedens.

&

ncm·

Ad secundam vero probationem ex testimonio D. Thom. desumptam respondetur, quod ad summum probat, peccatum Adæ pnccessisse primam derelictionem Dei in genere causæ materialis dispositivæ; non vero in genere causæ materialis dispositivæ et meritoriæ, de qua in præsenti fit sermo. Ad ultimam autem probationem respondetur, eam potius esse pro nobis, siquidem eo ipso quod denegatio auxilii. de qua ibi loquitur D. Thom. sit in pœnam præcedentis peccati saltim originalis, jam supponit primam permissionem primi peccati præcedentis saltim originalis, atque adeo hæc prima permissio rationem pœna' habere non poterit.

Is

Ad

Ad secundum rcpondelur, *negando* anrecedens. Et ad probationem admisso ante-

g7.

Ad serun-djm argc-fflenteœ.

cedenti distinguendum est consequens : et si sensus illius sit, quod ideo præciso peccatum est causa mentoria reprobationis ex parte pœnæ, quia præsupponitur ad illam in genere causæ materialis, negandum est : si vero sensus fuerit, esse causam meritoriam ex parte pœnæ, tum propter hoc, tum etiam quia in execuüone est simpliciter prius quam illa, ot non procedit ab ea, concedendum est. Et deinde neganda est consequentia.

Explici-ter solatia.

Explicatur hoc. Etenim inter primum peccatum collatum ex una parte cum permissione Illius, et ex alia cum pœna ratione peccati inflicta, est magnum discrimen. Quoniam tale peccatum est in execulione simpliciter prius quam inflictio pœnæ, et non proce lit ab eadem pcem : at respectu permissionis, qua permittitur, non est in exacutione simpliciter prius, quam ipsa permissio, quin polios in exeeutione, et (ut sic dicamus) in genere causæ quasi efficientis permissive et indirecte, habet permissio esse prior per modum causæ removentis prohibens, seu removentis gratiam efficacem, quæ si dare ur, non esset tale peccatum : ac proinde prædicta permissio quodam modo, et indirecte, ac permissive est (ut sic dicamus) causa peccati, ad hunc dumtaxat sensum, quod removet gratiam efficacem, quam Deus non tenetur dare, quæquesi esset, impediretur peccatum.

D.Thom.

Unde D. Thorn. aJ Roman. l lect. 7 el 1, 2 quæst. 79 ait : quod Deus indirecte tradit hominem iu reprobum sensum, vel indurat, quatenus non dat gratiam, per quam impediretur peccatum. Quamvis non ideo, ul innuebamus, Deus sit ullo modo ro vera causa peccati : quia non tenetur præbere illam gratiam efficacem, quæ si esset, impediret prædictum peccatum, Quare cum meritum, sive respecta pœnæ, sive respectu præmii, debeat esse simpliciter prius, vel in intentione, vel saltim in execulione, (pain præmiuœ, vel pœna, ex eo quod habet rationem viæ respectu utriusque, quæ quidem debet esse simpliciter

D.Thom.

prior, ul docet D. Thom. in hac l p q. 64 art. 4 et insuper non debeat in genere causæ efficientis procedere, sive directe, sive indirecte, adhuc modo explicato, a præniio, vel pœna; propterea primum peccatum, propter quod reprobus damnatur, non potest esse causa meritoria permissionis, qua permittitur; bene tamen respectu pœnæ, propter discrimen jam dictum.

68. Replica.

Nec obesi si urgeas quod in ordine intentionis est volita a Deo pœna æterna reprobis propter eorain peccata, tanquam propter causam meritoriam ; et tamen peccata non sunt simpliciter priora ordine intentionis, quam pœna : ergo pari ratione licet primum peccatum, propter quod reprobus damnatur, non sit ordine exo-Cutiunis prius, quam permissio illius, nihilominus poterit esso causa meritoria permissionis, qua permittitur. Consequentia videtur certa ex paritate rationis. Major vero ex dictis constat.

Mittr

Minor autem, in qua est difficultas, probatur. Tum, quia pœna est volita per modum linis : id autem quod sic est volitum, debet esse simpliciter prius ordine intentionis. Tum etiam : quia usquedum sit permissio peccati ordine intentionis, nequit esse in eodem ordine peccatum, sicut usquedum sit eadem permissio ordino exeeutionis, nequit esse peccatum in eodem ordine : ergo cum volitio pœnæ sit ordine intentionis absolute, et simpliciter prior, quam prædicta permissio, siquidem ista habet se per modum medii respectu illius, fiet inde, ut volitio pœnæ, et pœna ipsa sit etiam prior ordine intentionis, quam peccatum. Tum denique : quia nisi permissio, ac proinde pœna, essent simpliciter priores ordine intentionis, quam peccatum, nihil obesset quominus hoc prævideretur in hoc ordine ut absolute, et simpliciter futurum, antequam videretur permissio : quod tamen repugnat, siquidem non videtur a Deo, nisi in voluntate permittendi illud.

Respondetur enim primo negando consequentiam. El ratio disparitatis est. Quod F prioritas simpliciter ordine intentionis attenditur penes prioritatem in genere causæ finalis : et ideo licet in hoc ordine dentur aliæ causalitates, ut ex statim dicendis patebit; nihilominus, quod fuerit prius in genere causæ finalis, erit absolute, et simpliciter prius in prædicto ordine intentionis, quamvis sit posterius in aliis generibus causarum , ibidem inventis. Unde cum causa meritoria in quocumque ordine solum induat in genere causæ efficientis moralis. quæ ad causam dispositivam et materialem solet reduci, inde est, ut licet in or line intentionis influat, non debeat esse absolute, et simpliciter prior in hoc ordine; sed satis erit, quod iu suo genere habeat prioritatem.

J « « 2

Cæterum prioritas simpliciter ordine exeeutionis attenditur, penes hoc quod aliquid sit prius in genere causæ efficientis :

ct

et ita quamvis pendeat ab aliis in hoc ordine, et in abis generibus causarum ac proinde in prædictis generibus sit posterius, nun idcirco desinit esse absolute, et simpliciter prius in ordine exeeutionis. Quare cum meritum, sive bonum, sive malum, quale est peccatum, iniluat, ut nuper dicebamus per modum causæ efficientis moralis, oportet ui in pnedicto ordine exeeutionis debeat esse absolute, et simpliciter prius, quam id respectu cujus est meritum.

M Secundo probabiliter responderi potest, concedendo majorem, et negando minorem : non quidem quia peccatum sil finis pœnæ, aut permissionis, quo permittitur, sed quia desideratur, et pertinet ad ordinem intentionis in genere causæ materialis et meritoriæ : et non est posterius in genere causæ' finalis, quam pœna, aut permissio, ex eo quod non nectitur cum pœna, nisi mediante permissione : et permissio non est finis illius, ac proinde neque ipsa pœna. Unde sicut quod pertinet ad ordinem exeeutionis, et desideratur ad exeeutionem alienus, ita ut non sit posterius eo in genere causæ efficientis, est secundum hanc rationem absolute, et simpliciter prius illo in ordine exacutionis, quia bine sumitur prioritas ista absolute, et simpliciter talis in hoc ordine, ut patet in materia prima collata cum forma substantiali, et materiali, quæ quoad suam essentiam actualem præciso sumptam, quoad id quod in recto affert, est hoc mo lo prior ordine exeeutionis, quam essentia actualis forma*, ex eo quod desideratur ad exeeutionein prædictæ formæ ex ea educenda ; 'et in exeeutione prius quodammodo terminatur actio agentis ad eam, quam ad pnediclam formam, ac proinde secundum hunc conceptum pnecisum, non est posterius forma in genere causæ efficienlis, seu non pendet ab illa ut a termino prius secundum suam essentiam actualem in exeeutione attacto : ita quod perlinet ad ordinem intentionis tanquam aliquid desideratum adaliud ibidem intentum, erit absolute, et simplici ler prius illo, si fuerit prius eo in genere causæ materialis dispositivæ, sive in genere causæ meriloriæ, quæ lam ad causam materialem, quam ad efficientem solet reduci, et nun fuerit posterius in genere causæ finalis. Quia posterioritas simpliciter in boc ordino respectu alterius, sumitur ex eo quod ab illo in genere causæ finalis pendeat ; et jllu l est prius absolute, et simpi icitor alio in prædicto online, quod modo dicto desideratur ad ipsum, et non est effectus in genere causæ finalis respectu illius.

Unde ad primam probationem minoris distinguenda est major : *Esi volita per modum finis,* respectu permissionis peccati, concedendi^est : respectu ipsius peccati negari debet. Et eodem proportionali modo debet distingui minor : et concedi, si sensus illius sit, quod id quod est volitum per modum finis, debet esse prius simpliciter ordine intentionis, quam illud respectu cujus est finis : secus vero si sensus fuerit, quod debet esse simpliciter prius ordine intentionis, quam id respectu cujus non est finis, ul in præsenti contingit. Ad primum pVJbitbnem miiiorii.

Ad secundam vero probationem dicendum est, quod etiam ordine intentionis inveniuntur plures causalitates diversarum causarum, quoties finis intentus, ab illis pendet. Et propterea intentio creandi electos pendet ordine intentionis in genere causæ finalis ab æterna beatitudine, propter quam tanquam propter finem intenduntur creari, et in genero causæ materialis, per se requisitæ ad talem intentionem, ab ipsa substantia prædeslinati. Cæterum quia prioritas simpliciter in hoc ordine respectu alterius, attenditur non quidem penes hoc quod non pendeat ab illo in genere causæ (ut sic dicamus) efficientis, et in sensu num. 67 hujus disp. dicto, sed in hoc quod desideretur modo insinuato ad ordinem intentionis respectu illius, et nihilominus non pendeat in genere causæ finalis ob eo, ideo licet peccatum non intelligalur esse, usquedum sit permissio, ac proinde poliori ratione usquedum sit λolitio pœnæ, quia tam volitio ista, quam permissio, et peccatum sunt in eodem signo *in quo* etiam rationis; nihilominus peccatum est absolute, et simpliciter prius causalitate, seu prioritate *a quo,* quam jiermissio illius, necnon quam sit volita ipsa pœna : quia non est volita nisi propter peccatum tanquam propter meritum ipsius, et non habet rationem finis respectu talis peccati. AJ se unda®..

Ad tertiam vero probationem neganda est major, si intelligalur de antecessione *in quo* adhuc secundum rationem : siquidem per hoc quo i peccatum ordine intentionis sit absolute simpliciter prius, quam permissio,non significatur,quod sil prius illa in aliquo signo *in quo* adhuc secundum rationem, ac proinde nec quo l nun pendeat quodammoio ab illa, ut a causa permissi va illius : 73. Ad irnum.

et ideo nequii peccatum prævideri ut futurum, antequam videatur permissio, si ly *antequam,* dicat antecessionem in *quo* adhuc secundum rationem.

Ad primum confiriniionem.

Ad primam confirmationem hujus secandi argumenti respondetur, obstaculum ad hoc ut peccatum sit causa meritoria suæmet permissionis, non proveaire præcise ex eo quod sit in eodem instanti cum illa, sed ex hucusque dictis, quæ nullatenus in eodem peccato respectu reprobationis per modum pœnæ, nec respectu aliarum permissionum peccatorum militant, ut ex dictis constat.

Ad secandas conflrjoationem.

-Ad secundam confirmationem dicendum est, permissionem secundum se pracisive sumptam non esse formaliter, et (ut sic dicamus) in recto malum respectu hominis, nec culpæ, nec pœnæ, sed esse quid disconveniens respectu illius, ad eum modum quo qualitates, v. g. quibus homo non bene se habet possunt esse illi disconvenientes absque eo quod sint respectu illius malum, vel culpæ, vel pœnæ. Cæterum prater hoc habet permissio peccati quod in obliquo, et indirecte pertineat quodammodo respectu hominis ad malum culpæ, quatenus culpa hominis supponit, et connotot permissionem tanquam id , ex quo infallibilitate consequenti®, et indirecte, modo supra num. 67 explicato, sequitur.

DUBIUM III.

Quinam, jwta dicta, sint effectus reprobationis?

76. Quamvis ex hucusque dictis non difficulter colligatur, qui sint reprobationis effectus ; nihilominus majoris claritatis gratia, aliqua circa eos in hoc dub. dicemus, ul ita simul aliquibus objectionibus melius occurratur.

Proponitur prior assertio.

Pr ma conclusio. Dicendum ergo est primo, primam permissionem primi peccati, propter quod reprobus damnatur, et perseverantiae in illo, necnon permissiones aliorum peccatorum, propter quæ etiam damnatur, et perseverantia» in illis, el similiter ipsam damnationem, seu pœnam æternam, el carentiam divinæ visionis etiam ut indebiti beneficii, esse effectum reprobationis, quamvis peccatum ipsum permissum extra effectas ejusdem reprobationis connumerandum sii. Assertio hæc quoad omnes suas partes defenditur ab omnibus Doctoribus dub. præced. pro nostra sententia adductis, etsafiM sequitur ex dictis. Et quidem quoad priorem, nempe quoad primam permissionem peccati, propter quod reprobus damnatur, constat ex iis, quæ num. 44 et 60 hujas disp. ct deinceps asseruimus. Quoad secundam vero partem, nimirum quoad re.iquas permissiones in ea ennumeratas satis liquel. Turn ex priori. Nam cum prima permissio primi peccati propter quod reprobus damnatur, sit causa reliquarum permissionum, quas recensuimus, ut dub. præced. num. 44 dicebamus, consequens est, ut hoc ipso quod prima permissio sit effectus reprobationis, debeant etiam cæteræ permissiones subsecutæ, esse effectus illius.

Tum etiam ex illo ad Roman. 9 : *Cujus vult miseretur, et quem culi indurat.* Ubi induratio contraponitur misericordi®, quatenus sicut misericordi® dona, quibus salvamur, sunt effectus prædestinationis. ita induratio. spu permissiones subsecuta? ad primam permissionem, sunl effectus reprobationis. Tum denique ex August, lib.de Dono perseveranti® cap. 14 ubi ait : quod sicut prædestinationis effectus, est gratiæ appositio, ita reprobationis æternæ, quodammodo videtur esse induratio.

Et deinde suaderi potest utraqne pars. Tum ex illo Pauli dubio præcedenti adducto : 5t *Deus volens ostendere iram suam,* ime· *et notam [acere potentiam suam, sustinuit in mulla patientia vasa irx apta in interitum.* Ubi verbum, *sustinuit,* dupliciter ex-.w.Jrt ponitur. Primo pro eo quod est permittere absolute, et sine limitatione, ut notavit D. Thom. in present! art. 5 in solutione ad D.Ba tertium, et 3 contra Gent. cap. 161 at ita indiscriminatim denotetur'quamlibet permissionem peccati, propter quod reprobos damnatur, esse effectum voluntatis Dei, qua vull ostendere iram suam vindicem, seu voluntatis reprobandi, ile qui in his verbis Apostolus loquitur. Secundo sumitur pro eo quod est expectore patienter, ut advertit ide.n Angelicus Doctor, necnon Anselmus ibidem, et Ghrysostomus homil. Aiida Ctn- 16 ad Rom. ut per hoc innuatur, quod Deum patienter permittere, el sustinere plura reproborum peccata, et quod in eis perseverent, absque eo quod de illis siatim vindictam sumat, est effectus voluntatis ostendendi iram suam, seu reprobationis eorum,

ecrum. conducens ad hoc ut acrius postea de illis ulciscatur : ac proinde ad hoc ut justitia ejus vindicative magis splendeat : quod quidem in idem redit ac dicere, pnedictas permissiones esse^effectus reprobationis.

Tum etiam ratione, quam innuit D. (l r- Thom. in hoc art. quæ potest ad hanc for- Mfc». main reduci. Quoniam sicut reprobatio est pars divinæ providentiæ, ito debet providere tie mediis, quæ sub ea cadunt : ergo oportet ut provideat de permissionibus jam dictis, ac proinde etiam oportebit, ut istæ sint effectus ejusdem reprobationis. Antecedens ex dictis disp. 2 n. 129 constat. Secunda vero consequentia ex prima et ex antecedenti constat. Prior autem sic probatur. Nam cum Deus media reprobatione puniat reprobos propter prædicta peccata, et intendat in hac punitione relucentiam suæ justitiæ, oportet ut eadem reprobatione pro videat de mediis in ordine ad hunc finem : media autem ad prædictum finem deservientia, non sunt ipsa peccata, ut siatim dicemus, sed permissiones prædictæ : ergo oportet ul Deus de illis per suam providentiam, nempe reprobationem provideat.

Nec refert si dicas, quod ex vi hujus rationis non sequitur Deum debere providere deprædictis mediis, quoal suam substantiam consideratis per hanc specialem providentiam, nimirum reprobationem ; sed satis esse quod ex vi providentiæ generalis provideat de illis, quoad suam substantiam consideratis, et quod postea ex vi reprobationis ordinentur in pœnam æiernam damnatorum, ut ita reluceat justitia vindiéativa Dei.

hdi- Nam contra hoc est, quod sicut gratia sanclifienns est medium valde proprium, et accommodatum ad finem prædestinationis, ita prædictæ permissiones ad finem reprobationis : ergo sicut propter illam rationem, et propter magnam efficaciam prædeslinationis pertinet ad eam providere de hoc medio secundum suam substantiam considerato, ita etiam propter eamdem proportionalem rationem spectabit ad reprobationem , quod provideat de praedictis permissionibus secundum suam substantiam consideratis.

Tertia vero assertionis pars (nempe ipywsam æternam damnationem, et carentium divinæ visionis jam dictam, esse effectum reprobaLonis ex duabus prioribus satis constat. Quando quidem providentia attingens efficaciter media conducentia ad oli· quem finem, debet etiam attingere finem exequibilem per talia media : ergo si semel reprobatio attingit efficaciter prædictas permissiones, quæ sunt id, quod per modum medii conducit efficaciter ex parte Dei ad æternam damnationem, et careniiam visionis ipsius Dei jam explicatam, oportet ut etiam attingat efficaciter eamdem damnationem.

Accedit, quod reprobatio, quippe efficax, non potest non habere aliquem effectum ad extra : constat autem nullum effectum esse magis proprium, quam æterna damnatio, et carentia visionis bealiiicæ : siquidem per reprobationem excluduntur homines ab æterna beatitudine, et cruciatibus sempiternis deputantur : ergo, etc.

Et qCOJd Qltiroim, Ultima autem assertionis pars ex iis, quæ disp. 4 num. I asseruimus, satis constat. Quandoquidem effectus reprobationis debet esse a Deo, quippe cum Deus media sua reprobatione illum causet : at peccatum quatenus cale, nequit procedere a Deo : ergo, etc.

§ H.

Objectiones contra dicta in priori assertione.

80. Objectio prima. Sed objicies primo, quod illa prima permissio peccati, propter quod reprobus damnatur, nequit habere rationem pœnæ, ut dub. præc. n. 52 et deincepé dicebamus : ex eo quod nullam supponat culpam, quæ sit meritoria illius : ergo non potest pertinere ad justitiam vindicativam, quæ solum punit culpam, et per consequens neque ad reprobationem, quæ essentialiter includit actum justitiæ vindicativœ.

81. Seromh. Secundo. Nam videtur esse nimia crudelitas in Deo, quod permittat primum peccatum ex intentione damnandi reprobum. Si enim esset satis crudelis medicus Ille, qui permitteret infirmitatem gravem in aliquo, ut illum sanaret, quanto majoris crudelitatis erit permittere gravissimam anim® mortem, qualis est peccatum mortale, eo fine ut homo ille æterna damnatione puniatur. Maxime quando nullum pnecessitdemeritum ad permissionem, ut in permissione primi peccati contingit.

Tcrti'· Tertio objicies cum Suarez lib. 5 de reprobatione cap. 7 quod non est effectus reprobationis, n si qui aDep lit ex intentione jam deliberata damnandi hominem propter peccata sua : permissiones autem peccalo-

rum excepta unica permissione finalis impœnicentiæ, non procedunt ex hac intentione divina : cum hæc intentio fundetur io culpa hominis, non utcunque speciata, sed ut jam desperata, et finali.

HEt

Confir-

Confirmatur ex eodem Suarez. Nam ex

nalBr· voluntate reprobandi per se tantum sequitur pœnaalteriusvitæ, quæ est pure vindicative. Nam pœnæ hujus vitæ, quantum ester parte Dei, medicinales esse possunt, si homo velit converti : ergo sola pœna alterius vita, et permissio finalis impœnitenliæ, quæ adhuc ex parte Dei non esc medicinalis, possunt esse reprobat'onis effectus.

83. Ultimo objicies, quo i si carentia visio-

, ·ü iliim. n -s sumatur, utdicitcarentiam indebiti beneficii, et condistinguitur contra ipsammet, ut est pœna, tunc non poterit in exeeutione esse effectas reprobation s, nam talis carentia in executions supponit culpam : ergo in exeeutione non habebit rationem indebiti beneficii, sed solum rationem pœnæ, ac proindenonpoteritsecundum rationem indebiti beneficii in exeeutione talis, esse effectus reprobationis. Hæc posterior consequentia patet ex priori. Prior vero etiam constat : siquidem indebitum beneficium ut tale, non præsupponit necessario culpam.

Confie-

œatur. Confirmatur. Quoniam carentia visionis

βθ· non sojum SUppOnit culpam, verum etiam nonalia ratione mandatur execution], nisi mediante peccato : ergo non habebit rationem indebiti beneficii, sed solum rationem pœnæ.

81. Ad primam ex [his objectionibus con-

pritwm cess0 antecedenti, neganda estsecunda con-

otyeeiio- sequentia. Non enim necessariam est, ut

Dem· omnes effectus reprobationis sint actus justitiæ vindicative? Dei. sed sufficit quod ordinentur ad manifestationem prædictæ justitiæ, ut in præsenti contingit.

8'. Ad secundam respondetur, Deum non

scioV Perm,tterc peccatum hominum ex efficaci

dam. voluntate damnandi illum, situlis damnatio consideretur secundum se, et ut præcise est malum hominis, quoniam hoc fer.talis, vel sævitiæ rationem haberet; sed permittit prædictum peccatum ex intentione efficaci damnandi hominem propter ostensionem, et relucentiam (ut sic dicamus

% practicam justitiæ punitivæ, et majorem ostensionem suæ misericordiæ erga praedestinatos : hoc autem non est crudelitas vel sævitia. Nam sicut potest absque feritate, vel sævitia causare aliquod malum in homine propter majus bonum, ut patet ex illo Joan. 5 ubi dicitur, cæcum illum Jui. ·. natum fuisse sine visu, ut manifestarentur opera Dei in illo, et cap. ! I dicitur, mor-jon u. tem Lazari fuisse pro gloria Dei, el a) Roman. 9 quod Deus posuit, et excitavit R(.a, s Pharaonem,ui ostenderet in illo justitiam suam punitivam, ita poterit velle aliquem effectum bonum, qualis est permissio peccati, et derelictio in illo, necnon et punitio, ut ita ostendat suam justitiam punitivam ; ex eo quod relucentia talis justitiæ est majus bonum, quam sit malum punitio alicujus hominis illi irrogata propter sua peccata. l 'i:

Explicatur magis hoc. Etenim in infli- gj.
gendis pœnis hominibus duo possunt esse vitia, nempe crudelitas, et sævitia seu feri· tas. ex quibus crudelitas dicit e .cessun in infligendis pœnis propter peccata. Unde Seneca lib. 2-de clementia, inquit : 7/Zox crpo *crudeles vocabo, qui puniendi causam habent* idest, qui puniunt propter delicia) *modum non habent,* quia nimirum in ea excessum committunt. Feritas vero, seu sævitia est per quam quis in pœnis inferendis, non attendit ad culpam puniti, sed 1
so'um in ejus cruciatu delectationem capit, I
ut notavit D. Thom. 2, 2 q. i 19 art. 2, nTV>3 Deus autem neque in reprobatione, neque in permissione peccati orta ex efficaci affectu ostendendi jusiiiiam punitivam in aliquod ex his vitiis incidit.Non quidem in primum. nimirum crudelitatem, quippe qui pcenas citra condignum infligit, et propterea Psalm. 102 dicitur *: Non secundum peccata nostra fecit nobis, neque secundum iniquitales nostras retribuit nobis,* et Isaiæ 27 : ja,>r. *Numquid juxta plagam perculienlis se percussit eum?* Ubi Cyrillus ostendit Deum I
punire hominesciira condignum. * |

Et similiter neque incurrit vitium feritatis, seu sævitiæ, quia non punit non attenta culpa, ex eo quod delectationem capiat in pœnis puniti secundum se : siquidem non vult mortem peccatoris, nisi provocatus peccatis hominum, et propter relucentiam divinæ justitiæ. Nam ideo Isaiæ quinto di- :
citur : Γ.τ *qui trahitis iniquitatem, etc. el quasi vinculum plaustri peccatum.* Ubi Cy- Cyrilbi
rillus ait, peccatores trahere a Deo peccatum, idest, peccati pœnam, quasi si trahant plaustrum, mullum laborantes suis peccatis, '
ut provocent Deum ad inferendampœnam; I
imo in tali permissione intenta propter relucentiam divinæ justitia» apparet summa ratio providentiæ universalis Dei, cui proprium est permittere defectus in aliquo particular^

particulari, ut servetur bonum, et ordo universi, ut explicat D. Thom. in præsenti quæst. 22 art. 2 ad secundum : et ita permittit peccata in hominibus propter majus universi bonum coalescens ex manifestatione justitiæ divinæ erga reprobos, ci majoris misericordiæ ergaprædestinatos.

Ad tertiam objectionem transeat major, negetur minor. Nam licet intentio damnandi fundetur in culpa hominis non utcumque spectata, sed jam desperata et finali, quatenus in genero causæ materialis, et meritoriæ eam ex parte objecti præsupponil, utexplicatum est ; non tamen ita ut sola permissio finalis impoenitenti» sit effectus prædictæ intentionis Nam sicut posita conditione finalis impœnitentiæ, cæleræ aliæ permissiones peccatorum, propter quæ reprobi damnantur cum effectu conducunt ad æternam damnationem, ita etiam suppos.ta prædicta conditione omnes illæ proce* dunt modo explicato ex intentione damnandi. Non secus, proportione tamen servata, ac licet gratia sanctificans non nisi posito dono perseveranti® in illa sit effectus prædestinationis, attamen hoc posito, etiam ipsa secundum suam substantiam oritur ex intenliune eflicaci beatificandi homines, habetque rationem elïectus respectu prædestinationis.

ad confirmationem negandum est antecedens. Et ad probationem dicendum est, quod licet pœnæ hujus vite, quantum est ex parte Dei, medicinales esse possent, ex eo quod oriri queunt ex voluntate antecedente salvandi omnes ; attamen ut oriuntur non utcumque ex parte Dei, sed ipsius ut reprobantis, nunquam sunt de facto medicinales respectu reproborum, sed cum effectu, et efficaciter conducunt ad pœnam æternam, et justitiam vindicativam , et hoc satis est ad hoc ut possint oriri ex voluntate eflicaci damnandi, et ex eo originem ducentes sint effectus reprobationis.

Ad ultimam respondetur, quod carentia visionis Dei, ut in exeeutione posita supponit necessario culpam, ex qua parte habet rationem pœnæ; non vero ex qua parte est carentia indebiti beneficii : quamvis secundum communem cursum nequeat dari in exeeutione prædicta carentia ut e-t carentia indebiti beneficii, quin simul detur ipsamet ut habet rationem pœnæ, ex *eo* quod supposita elevatione hominum in finem supernaturalem, nemo de facio caret visione beatifica, adhuc ut est indebitum beneficium, nisi habeat peccatum, et in illo moriatur. Unde concesso antecedenti, juxta modo dicta, negari debet utraque consequentia, et ad probationem prioris, ex qua pendet vis posterioris, patet ex dictis.

Ex quo etiam ad confirmationem constat. Nam ideo de facto, et secundum communem cursum, carentia visionis Dei non ©aimman latur execution! nisi supposito peccato : quia de facto semper est conjuncta secum, ut habet rationem pœnæ, et non nisi conjuncta, execution! mandatur. Non vero quia prædicta carentia id per se, et formaliter exposcat. Et ideo integrum fuit Deo elevare homines ad beatitudinem voluntate inefficaci, et antecedente; simulque voluntate consequente potuit decernere, ut aliqui ex hoqiinibus al· eadem beatitudine efficaciter acquirenda deficerent, præcise ut ostenderet, quomodo hæc beatitudo non est debita; necnon et propter alios fines, non desiderantes permissiones peccatorum, nec versantes circa peccata ut circa materiam *circa quam,* et propterea prædicta carentia visionis Dei, hominibus indebite, potest in exeeutione habere rationem pœnæ, et simul carentiam indebiti beneficii.

Adde, quod etiamsi prædicta carentia, ut est carentia indebiti beneficii, supponeret de facto, et secundum communem cursum permissionem peccatorum, et peccata ipsa ; non tamen propterea non esset carentia indebiti beneficii. Quia secundum istam rationem non supponeret peccata, ut merita ad eam, sed ut dispo?ijiones pure sistentes in ratione dispositionum : quamvis ipsamet, ut habet rationem pœnæ, supponat eadem peccata, ut merita in online ad illam.

Sed urgebis, quod gloria non [olest in exeeutione dari per modum indebiti beneficii, et simul per modum præmii : ergo nec denegari tanquam indebitum beneficium, et simul tanquam pœna.

Confirmatur. Quoniam carentia visionis Dei hoc ipso quod cadat sub meritis matis, et sit debita, non potest ulla ratione esso indebita : erga non potest non secundum omnem sui rationem habero rationem pœnæ.

Respondetur, concedendo antecedens, et negando consequentiam. Nam licet unum et idem bonum non possit tribui propter merita, esseque debitum propter illa, et simul non esse debitum; potest tamen prædictum bonum denegari. Tum quia non

adsunt ex parte ejus» cui tribuendum est merita bona, ratione quorum ei sit debitum, et illi tribuatur. Tum etiam : quia habet plora mala merita, propter quæ incurrit debitum, ut ipsi non concedatur, seu* propter quæ sit i'lo indignus : et secundum illam priorem rationem denegatur per modum indebiti beneficii : et secundum posteriorem per modum pœnæ.

Et Γ.εβΓ-ttatio-

Ad confirmationem respondetur concedendo antecedens, et negando consequentiam. Quia ad hoc ut carentia visionis beatific® non habeat secundum omnem sui rationem, quod sit pœna, non est necessarium quod ipsamet carentia sit indebita, sed satis est quod bonum cujus est carentia, nempe visio Dei, non sit debitum, ex eo quod reprobus non habet boim merita, ratione quorum illud mereatur; et simul habet merita mala, ratione quorum est ei debita carentia prædicti boni. Et ita ex illo priori capite potest ei denegari visio Dei, ut bonum indebitum : et simul ex hoc posteriori capite tribui ei lem carentia praedicti boni per modum pœnæ, el ut privatio debita ratione suorum demeritorum.

§ III.

Statuitur assertio secunda.

91. Coorin-$t° w^undj.

Dicendum est secundo, ipsam substantiam reprobi esse etiam effectum suæ reprobationis. Assertionem hanc tuentur plures ex Docloribus disp. 5 num. 12 adductis : et sequitur ex ibidem dictis ex Angelico Doctore, ad hanc tamen formam redactis. Quia sicut prædestinatio est imperium efficax, quo deputantur homines ad æternam beatitudinem, ita etiam reprobatio est imperium efficax, quo reprobi deputantur sempiternis cruciatibus, et æternæ carentiæ visionis Dei : ergo sicut prædestinatio extenditur ad substantiam praedestinati tanquam ad effectum illius, ita etiam reprobatio ad substantiam reprobi tanquam ad ejus effectum. Patet consequentia. Quia sicut proprium est prædestinationis extendi ut ad suum effectum, tum ad media, tum eliam ad id, quod per illa media dirigendum est in finem, nempe subjectum prædestinatum, et pro, terea diffinitur per hoc, quod sit transmissio tfficax creatural rationalis in finem vitæ æternæ, ita etiam proprium erit reprobationis respicere ut ejus offectum, tum media conducentia ad hoc ut reprobus deficiat a consecutione vite æternœ propter relucentiam divin* justitiæ, ac proinde media requisita ad hoc ut deputetur æternis cruciatibus, tum etiam subjectum, quod defectxirum est a tali consecutione, quodque prædîctis pœnis deputandum est : ergo sicut propter illam rationem substantia prœdestinati, est effectus suæ prædestinationis, ita eliam propter eamdem, substantia reprobi erit etiam effectus suæ reprobationis. λ

Confirmatur primo ex iis, quæ citata disp. 5 num. 22 et 25 ex divo Augustino, et ex D. Thom. asseruimus, sub hac tamen forma dispositis. Quoniam substantia reprobi est effectus prædestinationis electorum, quatenus efficaciter concludit ad manifestationem majoris misericordiæ Dei erga prædes inatos : ergo etiam erit effectus reprobationis ejusdem reprobi. Patet consequentia. Quia non conducit ad hanc ostensionem majoris misericordiæ erga electos, nisi quatenus reprobi deficiunt a consecutione vitæ æternæ, et æternis cruciatibus traduntur : ergo præ licta substantia proximius, et immediatius est effectus reprobationis, ratione cujus efficaciter permittitur hic defectus, et substantia illa traditur prædîctis cruciatibus, quam prædestirtationis electorum mediante qua habet ordinari ad majorem manifestationem misericordiæ Dei erga eosdem electos. Cate. tuhr pri»·.

Confirmatur secundo ex dictis disp. citata. Nam si substantia reprobi est effectus prædestinationis electorum, ex eo quod HjectÀ Deo ordinatur ad majorem gloriam, et felicitatem eorum, quæ quidem felicitas ex parte objecti est finis prædestinationis illorum, quare non sufficiet ad hoc ut sit effectus reprobationis ejusdem reprobi, quod ordmetar a Deo nd finem suæ reprobationis, qui est relucentia divinæ justitiæ in illo? et propterea Proverb. 16 dicitur de impio, creatum fuisse in hunc finem, his verbis : *tniversa propter semetipsum opera* tus est Dominus, impium quoque ad diem malum.* Impium autem non creavit Deus secundum quod impius est : unde ideo dicitur creatus in diem malum, quia ejus substantia, et entitas creata est ad hoc, ut in die malo judicii, atque vindictæ, ostendat Deus in ipso suam justitiam punitivam : et sane si, ut dictum est, non dedecet Deum velle aliquid propter relucentiam divinæ justitiæ, congruum est, ut sicut voluit substantiam prædestinati propter ostensionem suæ misericordiæ, ita etiam velit substantiam reproborum propter manifestationem pror.K

nuoifestationom suæ justitiæ punitivro, ut hac ratione in substantiis creatis non solam misericordia, sod etiam justitia splendeal.

§ IV.

Objectiones contra secundani assertionem, el enodatio earum.

µ. Ex quo (it, nihil referre si objicias primo, praedestinationem esse priorem reprobatione : siquidem finis istius ex parte objecti ordinatur ad tinem illius etiam ex parte objecti, ut modo innuebamus : ergo si substantia reprobi, est effectus prædestinationis electorum inlelligetur futura ante reprobationem, ct consequenter nequibit esse effectus illius.

Ex dictis igitur constat nihil hoc referre. Quoniam substantia repr.obi, ul jam innuimus, est intra lineam provident?», effectus remotus prædestinationis. et proximas reprobationis. Sicut idem actus humilitatis remote, et prius oritur a charitate, qcatenus applicat virtutem humilitatis id illum eliciendum, ordinatque ipsum in proprium charitatis finem ; et deinde proxime ab ipsa humilitate. Unde quemadmodum hoc non tollit concursum ulriusque virtutis in ordine ad prædictum actum, sic etiam quod substantia reprobi sit effectus prædestinationis electorum, non tollet, quominus sit eliam effectus reprobationis reproborum.

Xcqnc etiam refert si objicias secundo, quod substantia reprobi est effectus voluntatis antecedentis, qua vult Deus omnes homines salvos fieri : sed hæc præsupponilur ad reprobationem : siquidem reprobatio dicit positivam permissionem, qua Deus permittit, et ordinat, aliquos horninesdeticere a consecutione vitæ æternæ, ad quam erant elevati per prædictam voluntatem antecedentem : ergo ante reprobationem supponentur substantiae reproborum causai» per talem voluntatem . et per consequens non erunt reprobationis offectus.

Et confirmatur. Nam licet voluntas illa antecedens non sit efficax in online ad finem intentum, nempe in ordine ad ©ternam vitam, est tamen efficax quoad auxilia sufficientia requisita ad illam : ergo etiam erit efficax respectu productionis subsranlie reprobi, et potentiarum illius. Patet consequentia. Nam hæc omnia requiruntur ad *posse* simpliciter, respecta mediorum sufficientium ad consecutionem vitæ æternæ : et ileo sicut substantia reprobi, et potentia naturalis illius sine auxiliis gratiæ non sufficiunt ad talem consecutionem, sic nec prædicta auxilia sine substantia ipsius prædestinati, el ejus potentiis naturalibus, ut ex se constat : ergo sicut auxilia sufficientia sunt effectus illius voluntatis, quia requiruntur ad *posse,* ita etiam propter eamdem rationem, substantia reprobi erit effectus illius.

Non itaque hoc refert. Nam major distinguenda est : *Substantia reprobi esi effectus voluntatis antecedentis, qua vult Deus omnes homines salvos fieri,* si substantia illa consideretur secundum quod est subjectum capax beatitudinis. concedi poterit: si consideretur secundum quod ejus produetio de facto, et cum effectu conducit ad finem reprobationis, qui est relucentia divinæ justitiae, in hoc quod reprobus ille deficiat a consecutione vitæ æternæ, et damnetur, neganda est. Et deinde transeat minor, et juxta nuper dicta concedatur prima consequentia : sed distinguitur consequens secundæ juxta distinctionem datam in majori propositione.

Itaque substantia illa reprobi tota procedit a voluntate antecedente, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, et tota a reprobatione, qua a Deo reprobatur, quamvis sub diversa ratione. Quoniam a voluntate illa antecedente procedit secundum quod talis substantia est subjectum capax beatitudinis, non vero secundam quod deservit, et cum effectu conducit ad finem intentum per reprobationem : cæterum a reprobatione oritur, quatenus cum effectu conducit ad prædictum finem.

Et ratio hujus est. Nam respectu unius, ot ejusdem boni potest esse voluntas antece lens, qua tale bonum sit. volilum alicui subjecto ; et voluntas consequens, per quam sit volitum, ut subjectum illüd non consequatur prædictum bonum;, sed potius defi ciat ab ejus consecutione, ut constat ex iis, quæ in tractatu de \roluntate Dei disp. 9 num. 21 el 23 diximus. Unde si illa voluntas, qua antecedentur et inefficaciter est volilum talo bonum praedicto subjecto, habeat cum inefficacia ad illud simul efficacitatem in ordine ad principia sufficientia, seu ad tribuendum *posse* simpliciter, quo acquiritur, ut in voluntate antecedente salutis omnium hominum contingit, tunc ex vi illius voluntatis procedent, tum auxilia

so. Duiitw

eIbcMi-

sufficientia in ordine ad æternam salutem, tum etiam substantia ipsa, et potentiæ naturales, desideratae ad hoc, ut ppr voluntatem illam antecedentem sint homines elevati ad æternam beatitudinem : quia totum hoc requiritur ad *posse* simpliciter respectu predict® beatiludinis.

Et similiter hoc ipso quod illa voluntas consequens, qua est volitum ut prædicta substantia deficiat a consecutione talis boni, scilicet salutis æternæ, ac proinde damnetur, sit efficax, potest eadem substantia, ut cum effectu conducit ad defectum hujus consecutionis, et ad damnationem æternam propter relucentiam divinæ justitiæ, esse effectus predict® reprobationis : siquidem utraque voluntas, nimirum illa antecedens, et hæc consequens reprobandi, sunt in eolem signo *in quo.* et possunt versari modo dicto circa idem subjectum, et idem bonum ; illa quidem volendo inefficaciter, quod subjectum eo fruatur; et volendo efficaciter quod habeat *posse* simpliciter respectu illius : hæc vero volendo efficaciter, quod ab hac fruitione deficiat : et ita voluntas reprobandi non erit minus efficax ad ponendum illud subjectum in ordine ad suum finem, nempe relucentiam divinæ justitia·, quam voluntas illa antecedens in ordine ad suum, nempe ostensionem viscerum misericordi® Dei volantis voluntate antecedente omnes homines salvos fieri. Per quod ad confirmationem satis patet.

Tenia objeciio. Nec et'am obe.-t si tertio objicias, quo i ea quæ procedunt ex voluntate reprobandi, et damnandi, sunt volita ex provisione peccati tanquam causæ mentoriæ : siquidem nemini est volita damnatio ætetna, nisi propter sua peccata : ergo substantia reprobi nequit esse effectus suæ reprobationis. Patet Consequentia. Quoniam substantia ista est principium, et causa peccati : jirincipiuni autem meriti, sive boni, sive mali, non potest cadere sub merito : ergo hoc ipso quod effectus reprobationis debeat procedere a peccato tanquam a causa meritoria illius in ordine ad finem reprobationis, nequibit prædicta substantia esse effectus suæ reprobationis.

Enodior* Respondetur enim negando antecedens intellectum de causa meritoria non solum respectu carenliæ visionis Dei, et pœnæ æternæ ; sed etiam respectu omnium effectuum reprobationis, ul constat ex iis, quæ in hac eadem disputat, num. 50 et deinceps asseruimus. Et ita prima permissio primi peccati, propter quod reprobus damnatur, est efiectus reprobationis : cum tamen non cadat sub peccato illo tanquam sub causa meritoria. Cæterum cum hoc stat, ut quamplures alii efiectus reprobationis sin voliti, modo supra explicato, propter peccatum tanquam propter causam meritoriam illorum. Sicut etiam cum his cohæret omnes effectus ejusdem reprobationis, esse etiam efiectus peccati in genere causæ materialis ; non quidem meriioriæ, licet (ut in hac disp. num. 62 et 63 asserebamus) causa meritoria connumeretur inter causas materiales, et constituat peculiarem quamdam speciem illius) sed causæ materialis dispositivæ, el in eo sensu, quem in hac disp. num. 67 innuebamus, primam permissionem primi peccati, propter quod reprobus damnatur, procedere a peccato ipso in genere causæ materialis dispositivæ, quatenus tale peccatum removet prohibens, et incomposibile cum illa prima permissione, et voluntate permittendi prædictum peccatum, ut ibidem diximus.

Nec dein le obest si quarto objicias, quod ». peccatum originale transfusum ad posteros, est prius reprobatione ; siquidem est prius praedestinatione Christi, ut num. 35 hujus disp. ei deinceps dicebamus, et hæc præsupponitur reprobationi : sed hoc peccatum sic transfusum presupponit substantiam omnium hominum productam ; ergo etiam reprobatio supponet illam : ac proinde nulla substantia poterit esse effectus illius.

: r. Respondetur enim, quod peccaturo originale transfusum, est | rius reprobatione in genere causæ materialis, seu materiæ *circa quam:* non quidem proximae et immediata·, sed solum remol®, quatenus peccatum boc supponitur per modum predict# materiæ ad prædestinationem Christi quæ in genere causæ finalis, et efficientis negative (modo tamen in hac disput. η. 42 explicato) præsupponitur ad eamdem reprobationem : non tamen prædictum peccatum est prius reprobatione in alio genere causæ. Unde major propositio intellecta de illa sola prioritate in genere causæ materialis, seu materiæ *circa quam* jam explicatae, concedenda est. Deinde distinguenda est minor: *Peccatum sic transfusum præsupponit substantiam omnium hominum productam,* ita ut lotum hoc pnesupponatur in genere causæ efficientis ad peccatum transfusum, et in genere causæ materialis, seu materiæ *circo quam* tantummodo ad reprobationem, concedenda est : ita ut ad utrumque præsuppouatur ponatur in genere causæ efïlcientis, negari debet. Ac tandem distinguendum est consequens primæ consequentiæ : et concedenda est consequentia de præsuppositionn in genere causæ materialis, sive materiæ *circa quam* respectu reprobationis : neganda voro de præsuppositione in genere causæ efficientis. Ac proinde debet negari secunda consequentia : siquidem ex hoc quod peccatum originale transfusum, sit prius in genere causæ materialis, quam reprobatio : et rursus substantia hominum producta, sit prius in genere causæ efficientis, quam peccatum ut transfusum, et prius in genere cinsa materialis, sive materiæ *circa quam* reprobatione, colligitur, reprobationem non esse priorem in genere causæ efficientis, quam prædicta substantia. Qui modus arguendi est vitiosus, cum certum sit, ex prioritate unius respectu alterius in uijo genere causæ, non licere colligere, non posse esse posterius in alio.

Nec lar dem obest si quinto objicias ex Prospero, qui respondens ad tertiam objectionem Vincentianam, quæ præsentem difficultatem continebat, sic loquitur : *Nemo a Deo ideo creatus est. ut periret : ul nascantur homines, conditoris est beneficium : ul autem pereant, prævaricaloris est meritum.*

Respondetur enim ex dictis, sanctum Prosperum solum velle, neminem creatum esse a Deo ut periret, ita ut Deus ex se hoc velit quatenus est malum creaturæ; non tamen quod propter relucentiam divinæ justitiae, ac proinde propter majus bonum non creaverit plures ex hominibus. Unde absolute loquendo verum est id, quod Prosper inquit, nempe neminem creatum esse a Deo ut periret : quia per hoc denotatur, fuisse volitam creationem propter malum hominis, quia malum ejus. Et similiter verum etiam est id, quod statim addit, scilicet quod ut nascantur homines, est Dei beneficium. Quia licet productio hominum reproborum sic a reprobatione , ut causa remota, et applicante providentiam naturalem, qua immediate providetur de illa productione ; attamen illa productio ut a providentia naturali, de qua in predictis verbis sermo fit, est magnum beneficium hominum, quia per illam tribuitur eis suum *esse* | natura'e, et ordinatur tale *esse* in proprium finem naturalem ejusdem hominis. Ac tandem optime etiam ibidem concluditur, | quod ut pereant, prævaricatorïs est meri- | tum : siquidem licet substantia ipsa reprobi | non procedat a suo peccato ut a causa meritoria, attamen ejus damnatio, ut habet rationem pœnæ fit propter peccatum tanquam propter causam meritoriam.

Posteriores assertiones.

101. Teriia «ncltt-iio. Dicendum est tortio, omnia bona naturalia concessa reprobis, necnon et omnia dona supernaturalia eisdem tribula esse effectum suæ reprobationis. Assertionem hanc tuentur Bannez art. 2 hujus quæst. Banner. dub. 2, Granado tract. 6 de praedestinatione Ππμ lo. disp. 2 et disp. 3 η. IO et plures alii ex recentioribusThomistis, qui scripta sua prælo nondum mandarunt. Et sequitur ex iis, quæ ex D. Thom. in tribus disputationibus de ef- D.Tbom. fectibus praedestinationis diximus. Quoniam omnia hæc conducunt cum effectu ad damnationem reprobi. Tum, quia ex eis majorem pœnam, saltim accidentalem, habebit considerans, quod cum posset per sua naturalia, adjuta tamen per gratiam, pœnas illas, et carentiam divinæ visionis effugere, sua tamen culpa noluit. Tum etiam : quia ideo Deus dereliquit illum, et permisit ut tandem damnaretur, quia suis naturalibus facultatibus, elevatis tamen per illa dona gratiæ, abusus est, ut ex dictis in hoc dub. constat. Unde sicut omnia bona naturalia, et supernaturalia, pertinentia ad gratiam redemptivam, praedestinatis concessa, quæ cum effectu conducunt ad gloriam eorum, sunt effectus suæ prædeslinationis propter maximam efficaciam illius, ita omnia bona concessa reprobis, erunt propter eamdem rationem efiectus suæ reprobationis, quatenus saltim per modum occasionis ad finem ejusdem reprobationis efficaciter conducant.

CotTüb»·. Mkr anciori-hte Scrip-tura» ct Saucio-rum. Chry-ao<t. Unde D. Chrysost. homil. I5 super ad Roman. 8 ad illa verba : *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum,* sic inquit : *Quemadmodum his* (scilicet diligentibus Deum) *auxilio sunt ea etiam, quæ nocumen^tum afferre videntur, sic iis, qui illum non amant, vel ea nocent, quæ auxilium afferunt.* Ubi sicut nomine diligentium Deum intelligit Chrysostomus predestinates una cum Apostolo loco citato, et D. Thom. ibidem, ita nomine non diligentium, intelligit reprobus, etiamsi pro aliquo tempore Deum ament. Juxta illud August, tom. 7 A'jgau. lib. de Correctione et gratia cip. 9 asserentis : eos qui ad tempus sunt filii Dei, et Ia-

men non sunt prædestinati, non dici filios respectu præscientiæ Dei. illius nimirum qua filii usque ad finem vitæ prosciuntur, et tamen de his inquit Chrysostomus eiiam ea. quæ auxilio sunt nocere illis, sicut prædestinatis sunt auxilio quæ eis nocere videbantur : et ita sicur ista proveniunt prædestinatis propter prædictam rationem, ex prædestinatione, ita propier eamdem, provenient illa reprobis ex reprobatione. Quod etiam innuit idem August sive author Soliloquiorum animæad Deum loin. 9 operum August, cap. 28. ut sequenti assertione dicemus.

Priof objecto. ^ec necesse er^ i,enuo rpfprre W quod junior quidam objicit, nimirum quod dona supernaturalia conceduntur reprobis ex voluntate salutis eorum : ergo non ex voluntate suæ damnationis.

'q ' ^oη h°c refert. Nam ex dictis in hoc dub, satis constat, quomodo auxilia sufficientia gratiæ tota possint esse a voluntate antecedente salutis hominum, et tota a voluntate consequente reprobationis eorum. Ab illa quidem ut sufficienter inclinant ad ea, quibus vita æterna consequenda est; ab hac vero quatenus inefficaciter ad prædicta inclinant, et ratione hujus, necnon auxilii efficacis ad actum oppositum in *esse* actus, et materialiter consideratum cum effectu conducunt, ad hoc ut reprobus deliciat a consecutione vitæ æternæ. Quia, ut dicebamus, non est inconveniens, ut idem effectus (qui secundum diversas rationes, et modo dicto, deservit tum a l consecutionem alicujus finis, tum ad hoc ut quis deficiat ab ejus consecutione) oriatur a voluntate antecedente ejusdem finis, et a voluntate consequente, qua volitum est, ut talis finis cum effectu non acquiratur : ila ut totus ab utraque voluntate, et sub diversa ratione procedat.

103. Seranda objectio. Nec etiam obesi» si secundo objicias, quod si ratio pro assertione facta, esset alicujus ruboris, etiaqi probaret, quod omnia dona naturalia, et supernaturalia concessa prædestinatis. sint etiam effectus reprobationis damnatorum : hoc autem concedi nequit, ut communiter docent Theologi : ergo, etc. Major videtur certa. Quoniam hæc omnia condu^pnt cum effectu ad majorem pœnam reproborum.

EnoJalar. Respondetur enim concedendo majorem quoad effectus ordinis naturalis prout oriuntur a providentia naturali, et negando eam quoad effectus supernaturales, proxime et quasi elicitive dimanantes a prodestinatione, ut sunt auxilia efficacia, el donum perseveranti©, etc. Deinde minor quoad priores effectus neganda est, et concedenda quoad posteriores. Ratio autem concedendi majorem quoad priores effectus eat. Quia cum,prædicii effectus pure naturales quoad omnem realitatem intrinsecam, quam afferunt, oriantur proxime, et (ut sic dicamus) I quasi elicitive a providentia naturali, non inconvenit. quod dua? aliæ providentiæ ex parte nostri modi concipiendi ab ea distinctæ, habeant remote imperare eosdem effectus : ita tamen ut subor iinata quadam ratione hoc fiat, quatenus reprobatio applicat ex parte nostri modi concipiendi providentiam naturalem a l hoc ut eosdem effectus ad prædictam reprobationem conducentes proxime causer : prædestinatio vero applicet utramquead hoc ut de eisdem effectibus, modu nuper dicto provideat : ex eo quod totum hoc conducit ad majorem gloriam electorum , estque effectus præ·destinationis Et ita in hoc processu prias absolute, et simpliciter influitprædestinatio applicans utramque ex his providentiis. Deinde reprobatio applicans providentiam naturalem. Ac tandem ipsa providentia naturalis.

Diximus concedendam esse majorem, quoad hos effectus naturales prout oriunlur a providentia naturali. Quoniam de u eisdem, ut oriuntur a prædestinatione, nt ab appl cante providentiam naturalem ad hoc, ut de eisdem effectibus provideat in ordine ad finem prædestinationis, ac proinde ut sunt effectus prædestinationis, debet negari eadem major propter rationem modo dictam, nempe quia ad hoc ut secundum istam rationem essent effectus reprobationis. desiderabitur, quod reprobatio applicaret prædestinationem, ut de eisdem effectibus providet, quod ramen in præsenti non contingit : ex eo quod prædestinatio applicat utramque providentiam, nempe naturalem, et reprobationem ad omnes suos effectus causandos.

Ex quo eiiam ratio negandi eamdem r t j majorem quoad alios effectus supemalurales, qui procedunt proxime, et quasi elici- n» live a prædestinatione, constat. Quoniam isti effectus hoc ipso quod proxime, et^r.-n quasi elicitive oriantur a sola praedestinatione. solum possent osse effectus reiro·bationis, ex eo quod applicative, scu (quod in idem quoad præsens redit) imperative remote orirentur ab illa. At, ut nuperdicebamus, reprobatio, quippe applicata quoad

quoad omnes suos effectus quoquo modo ώ ea provenientes a praedestinatione, nequit eam ud suos effectus proximos applicare : sicut si daremus quod omnes actus eliciti a temperantia, essent imperative, et applicative a virtute charitatis, nequiret temperantia imperare, sive applicare chartlitem ad actus, qui proxime et elicitive ab eadem charitato procedunt.

Unde ad probationem majoris, quatenus contra solutionem datam potest urgeri, dicendum est, quod licet praedicti offectus £5 tus supeniaturales cum effectu conducant u ad hoc, ut reprobus magis crucietur in inferno; uon tamen conducunt per modum effectus reprobationis, sed per modum eausæ ejus ex parte o'jecti materialis considerata?, seu per modum causæ omnium effectuum illius etiam primi : ex eo quod etiam primus effectus reprobationis, est effectus prædestinationis electorum. Sicut licet merita Christi conducant cum effectu ad praedestinationem nostram; non tamen id contingit, quia sunt effectus illius, sed quia sunt causa ejusdem ex parte objecti, seu quia sunt causa omnium effectuum etiam primi nostræ prædestinationis. Et ratio est eadem utrobique. Quia sicut praedestinatio Christi, est prior simpliciter et absolute, quam nostra prædestinalio ; ila nostra prædestinatio est absolute, et simpliciter prior reprobatione.

, Dicendum est ultimo, totum hoc universum ordinis naturalis esse etiam effectum reprobationis reproborum. Assertio hæc videtur satis colligi ex procedentibus assertionibus, et ex iis, quæ disp. 5 num. 1l et deinceps diximu·, dum explicuimus an lotum hoc universum sit effectus praedestinationis electorum. Potestque hoc explicari. et probari, tum quia ex his rebus naturalibus occasionem desumpserunt reprobi ad suam perditionem. Tum etiam : testi- «rnt monio Augustini in Soliloquiis cap. 28 bis verbis : *Attamen mors peccatorum pessima, illorum, inquam, quos antequam faceres calum et terram secundum abyssum mullam judiciorum tuorum occultorum, semper autem justorum prxscivisti ad mortem sternam, quorum dinumeratio nominum, el meritorum pravorum apud te est : qui numerum arenx maris dinumerasti, et dimenfjj es profundum abyssi, quos reliquisti in immunditiis suis, quibus omnia cooperantur in malum, et ipsa etiam oratio vertitur in peccatum : ut si etiam usque ad corios ascenderint, et caput eorum nubes attigerit, et inter sidera culi cultocaverini nidum suum, quasi sterquilinium, in fine perdantur.*

10«. Eipenditor primo tolimoniam An CUSl. Ubi duo expenden Ia sunt. Primum est Augustinum dixisse, omnia cooperari in malum reprobis ; ct per consequens omnia naturalia erunt effectus suæ reprobationis. Sicut propter similia verba Pauli, quibus inquit, omnia cooperari in bonum prædestinatis, colligunt Sancti, totum hoc universum esse effectum suæ prædeslinationis. Quamvis ex his verbis (ul sic objectio tacita diluatur) non liceat inferre, quod etiam dona propria supernaturalia prædestinatorum sint effectus reprobationis, sicut propter verba relata Pauli circa prædestinatos, non debet dici, quod Christus, et ejus merita, sint effectus noslræ praedestinationis. Et ratio est eadem, ut nuper dicebamus, utrobique. Quia sicut Christus est simpliciter prius volilus, quam nostra salus, ita etiam salus hominum praedestinatorum, et effectus a prædestinatione, quasi elicitive, et proxime ab ea cau-ali, sunt prius simpliciter volili, quam sil reprobatio. Sed hæc ex dictis assertione præcedenti satis constant.

10T Expenditur metando. Secundum est, sanctum Doctorem addidisse : £1 *ipsa oratio vertitur in peccatum.* Nam si hæc in peccatum vertitur, idest, occasionaliter, el ex malitia reproborum conducit ad hoc ut inde magis fremant in inferno contra Deum, magisque in peccatis ibi obstinati sint; quanto magis id de aliis rebus naturalibus hujus universi dicendum est, quod occasionaliter, et ex malitia reproborum ad majorem ipsorum damnationem conducant, sintque suæ reprobationis effectus. Ut ita in omnibus liis rebus naturalibus non minus justitia Dei vindex, quam misericordia splendeat, quatenus sicut omnes illæ creatæ sunt ad ostendendam misericordiam divinam erga prædeslinatos, ita etiam ad manifestandam justitiam vindicem erga reprobos.

ARTICULUS IV.

Vtrum pradtUitali tlipanfar a Deo ?

lnf.q.91 4.l corp, el l dm 4l art. l ei 9, et uriL q. G a. l corp, el tf, el Bo man. P led. 2 ę. ☓ · Cap. I. circa pripdp. «r»·

Ad qairlam sic proceditur. Videtur quod prxdc^üuaü non eligantur a Deo. Didi enioi Dionre. · l cap. de dir. nooiu. quod sicut Sol corporeus non eligendo o:nnibus corporibus iamcn imaiitüt, iu et Deus Kuam boniiatetn : sed boiiiiUs dhina communicator pnedpue ahqathos srcuudom participationem gTab> el gtori* : ergo Deus absqac electione gratiira ct gloriam commaniai, quod ad praedestinationem pertiud.

2 Praeterea, electio est eorum, quæ ‹unt : sed prcedestinatio ab a*lerno est etiam coruiu, quae uou sunt : ergo praedestinantur aliqui absque dectiooe.

3 Præterea, electio quamdam diseretiuurcn Importat :

sed De» vult omnes homines sslros fleri. ot dicitur l Timor î : «flo pradrfiiaatio, qcæ præonfuut homines in salatem. e>l atape ee irone

Sed couira ol qcod dicilor Ephes. I : Elefit nus in ipso ante znnodi constitutionem.

FPsponfa) dicendim. qaud pr.rdestiiutio secaudam ralrôocm pra>appumt e eetronrm, et electro dilectiooem.

Art. l ajos q. Cajos ratio est. Qab prédestinaito. ct dictam f est, est pr· providenuæ : protidentii autem, sicut et pro deaba, est ratio in iold ecta existed praeceptiva ordi-

Q· — a I. nations iliqnorum in fines, fit sapra f· Jictua esi- Non aalem prædjulur aliquid onlinaodaoi ia Anew. nisi pneexisiente volanute dub. Unde prrde^nutio aliquorum in stolen ztenua pnrsnpponit secm-na rationem, qaod Deus illorum veiit salutem. ad qiod pertinet decito ei dilcruo. Dilectio quidem in qaantuia 'ull cis hoc bonum saluti* zteraz. Nam diiijere est idle alicui

ÿ. vû a. ô *ꝺ. bonam, nt sapra didam ' esu Electio autem io quantum hoc bonum aliqaibas pra aliis volt, cum q losdara «pro-

·f· J 3 bel. at sapra dictum r est Electio umeo\ d dilectio bojas alitê-r ordinantur io oobis, rt ia Dro» eu qaod in nubis qaz t ro anu* diligendo oon cassat bonum, sed ei boou préexistent! incitamur ad diliçradou. et ideo dipaas aliqoea, qnem ddigimus» et mc e cdio di eetrocea procedit in nubi< : in Deo jotem rst e rotivrrM. Nam voluntas ejus, qua vult boaam alicui diligendo, est cau>a. quoi illud bonum abeo pra· alict habeatur. Et iro patet quod dilectio prz*apponitor dedroni secandum ntroarm. cl electio praedestinationi. Unde omaes pnedesUoali suat electi, et *di*ledi.

Ad p-imnm rrju dicendam, qaod si consideretur rommnnlcatio boaiuiis divina* in commani, ibsqae ekdione bonitatem suam co«manicat, id quantum scihect nihil es', qu»ᵃd non partiap l aliquid de boniDie ejos, ꝺ 'apra dietam · est. Ned « consideretur communicatio i<tius, id illins boni, non absqae elrctrone Pibatt, qaia Ciirp irt. el q. y0 art. 2. qazdam bona dat ahqaibas, quz non dat a iis. El sic io colutione gratiz. et gloriz aitcoditur electio.

Ad secandum dicendam, qood quando voluntas eiigeofi< provocatur ad eligendam a booo id re prosistente, im.c oportet quoi electio -it euroo, qaz «uni. sieat accidit io electione no>tra. Sed ia Deu esi a iter nt dictem 7* est Et Ideo sicut dicit Augustia. ♦ eligantur a Deo qui non sunt, neqne Umeo errat qui degit. Ao-FJ-t. ser. 11 de *ver.* A post. aaqaiA-laium u piiueip. l0.u. 10. -> Q. Ul

Ad trrlinm dicendum, quod îmc u i supra r dietam esi) Deos volt omnes humines sakos fleri antecedrot-r (quod non est simpliciter telle, sed <rcuadata quid) Dûn cohStfqarnter, qaoJ est sisplidter velle

3<i· 6. Conclusio est affirnudiva.

DISPUTATIO IX.

De modo quo Deus elegit praedestinatos ad gloriam.

Quia ex dictis in hoc tract, constat pradeslinatos fuisse electos ad gloriam, propterea in hac disp. solum de modo, quo electi sunt, inquirimus. Sed quoniam modus, qui specialem difficultatem quoad hoc ingerit, est, an omnino gratuito» et ante prævisionem meritorum? an vero ex justitia, et post prævisa merita e'ecli fuerint? idcirco ad hoc explicandum praesentem disp. principaliter instituimus.

DUBIUM I.

Λη *juxta sacram Scripturam electio efficax praedestinatorum ad gloriam fiat omnino gratis, et ante prævisionem meritorum? an vero non sil omnino gratuita, sed ex justitia el post prxvisa merita eorum?*

Quia de actibus liberis divinæ voluntatis non potest nobis constare, nec quoad Fubstantiaxn. nec quoa l modum ipwruin, nisi ex sacra Scriptura, et ex aliis fontibus ex hoc mari dimanantibus, propterea agentes de electione libera praedestinatorum al gloriam, et de modo, quo Deus in illa se habuit, primo loco inquirimus, quid circa hoc, juxta sacram Scripturam, dicendum sit.

Explicatio tituli

Pro tituli intelligentia notandum etlMM primo, in eo aliquid ut certum supponi, etr3M aliquid in dubium vocari. Supponimus enim dari in Deo absolutam, et efficacem voluntatem eligendi prodestinatos ad glonam. Tum, quia id aperte constat ex Scriptura» in qua sæpissime fit sermo de speciali voluntate, qua Deus elegit ad gloriam prædestinatos, prout condistinctos a reprobis. Hæc autem est voluntas absoluta el efficax, ut patet ex illo Lucæ 12 : *Nolite timere* pu-£^^: *silius grex : quia complacuit Patri vestro dari vobis regnum.* Quem locum noster Cyrillus,c^in. Beda. et alii intelligunt de prædestinatis, mi ut condistinctis a reprobis : in quorum comparatione, prædestinati sunt pusillos grex : et de his inquit non esse illis timendum : quia complacuit Patri eorum dare ipsis regnum. Si autem hæc voluntas condicionalis, et nun efficax, tunc ex vi hujus vu untatis, qua complacuit Deo dare illis regnum, non haberent magis undo excuterent timorem, quam reprobi : quia etiam circa bos habuit Deus voluntatem inefficacem et conditionalem tribuendi illis idem regnum.

Et similiter id constat ex Matth. 21, ubija-f. dicitur : *Propter electos breviabuntur dies illi;* et rursus : *Ut ia errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Certum est autem, dies illos non esse abreviandos propter electos condicionaliter et inefficaciter, quales sunt etiam reprobi, ac'proinde solum esse abreviandos propter electos efficiciter et absolute, nimirum prodestinatos. Sicut etiam satis patet electos inefficaciter, et conditionahter posse adhuc in senso composito induci in errorem; secas vero electos absolute et efficaciter ei ita non de illis, sed de istis dicitur *Ul in errorem inducantur si fieri potest, etiam electi.*

Tum etiam : quia id constat aperto ratione. Nam cerium est prædeslinalos, qui ad ffloriam sunt electi, consequi absolute, eteflicaciler eamdem gloriam : ergo oportet uUit in Beo voluntas absoluta, et efficax eligendi eos ad illam ; alioqui daretur aliquis effectus absolute, et efficaciter executes, quin absolute ct efficaciter esset volitas, ot electus α Deo : quod quidem aperto repugnat : siquidem nihil absolute, el efficaciterlit, nisi Deo id eodem modo volente, ut in bonis contingit, vel id permittente, ul in malis accidit.

Vocaiuus autem in dubium, an hæc voluntas eflicax, et absoluta eligendi prodestinatos ad gloriam, sit omnino gratuita, et ante prævisionem meritorum? an vero non omnino gratuita, sed ex justitia, et post provisa merita? Consulto autem non inquirimus de ipsa prædestinatione formaliler, et in recto sumpta prout dicit imperium divini intellectus; sed de intentione, seu electione, qua antecedenler ad prædictum imperium divina voluntas vult, et eligit quosdam ex hominibus pro aliis ad gloriam. Quoniam de prædestinatione formaliler sumpta, et consistente in imperio» certum est prosupponere electionem mediorum et meritorum, quibus gloria comparanda est, ut constat ex iis, quæ disp. 2 n. 52 diximus.

Nun est autem certum, sed potius valde controversum, an intentio illa, qua Deus intendit dare prædestinatis gloriam [quæque vocatur electio, ex eo quo l per hanc intentionem certis quibusdam hominibus prælaliisvult Deus prædictam gloriam conferre) sit prior quam media, seu merita deservientia ad consecutionem illius.

Sicut etiam consulto inquirimus de electione ad gloriam, ut denotetur, hic non fieri sermonem de electione ad gratiam sanctiiicanteni, quæ est effectus electionis ad gloriam : aut de prima vocatione, sive primo effectu prædestinationis. Quia de his art. 5 disputandum est, dum ibi inquisierimus, an ex parte prædestinati detur causa ordinis naturalis velsupernaturalis, respectu omnium effectuum, seu primi effectus suæ prædestinationis? sive (quod in idem quoad præsens redit) an Deus voluerit dare illis primam effectum suæ prædestinationis per volitionem omnino gratuitam? an vero post provisa merita, et dependenter ab

Secundo notandum est, data etiam opera in titulo non inquisitum esse, an hæc voluntas eligendi prodestinatos, sit omnino gratuita, et sine meritis ipsorum? vel non omnino gratuita, sed ex justitia eteum meris? sed quæsitum esse an sit omnino gratuita, et anie prævisa merita? vel ex justitia, ct post eorum prævisionem? Quia sive fiat hoc vel illo modo, idest, ante, vel post prævisionem meritorum, nunquam fit in adultis sine meritis : sive illatis ex vi illius voluntatis, si sit gratuita : sive procedentibus adeam, si non sit omnino gratuita, sed ex justitia, et post prævisionem eorum.

Fietque hoc manifestius si consideretur, quod cum Deus in processu prodestinationis efficaciter decreverit dare prædestinatis non soltiin gloriam, sed etiam gratiam, et merita, per quæ gloriam consequantur, consequens est, ut dupliciter possit intelligi, Deum se habuisse in hoc processu. Primo quidem si prius intelligatur decrevisse dare gratiam, et merita, et postea pro meritis retribuere gloriam : et tunc electio ad gloriam fiet ex justitia, et post provisa merita, atque adeo non sine illis. Si vero c contra contingat, quod prius intelligatur, Deum efficaciter decrevisse dare prædestinatis gloriam, seu elegisse eos ad illam, et ex ista efficaci electione quasi motum fuisse ad tribuendum ipsis gratiam et merita, quibus dictam beatitudinem consequantur , tunc electio ad gloriam facta erit omnino gratis, et ante omnem prævisionem meritorum, ly *ante* dicente prioritatem causalitatis ; nunquam tamen erit sino illis : siquidem efficaciter illa infert ut posteriora. Ex quo etiam clarior manet titulus dubii. Nam idem est inquirere, an electio prædestinatorum ad gloriam fiat omnino gratis et ante provisionem meritorum? ac quærere, an fiat hoc posteriori modo? sicut etiam idem est sciscitari, an liat ex justitia, et post provisa merita? ac inquirere, an fiat illo priori modo?

Ex quo etiam tertio notandum est, quod alii aliis verbis, ad breviorem formam redactis, dubium hoc excitant : an nimirum electio efficax hominum ad gloriam, sit ante provisa merita, vel post provisionem eorum? Cæterum hic inquirendi modus in idemcoincidit cum eo, quo prosetts dubium nos excitavimus. Nam-licet demus, non repugnare, quod adhuc provisis meritis Deus decernat non dare gloriam propter illa, et ex justitia, sed ex pura misericordia, et ex motivo illius; nihilominus secundum communem cursum, oppositum continget, ex eo quod si prodicta electio sil post provisa merita, tunc pertinet ad suavem Dei providentiam, ul propter illa eligat ad gloriam, ac proinde quod illaelec- N'ûDbile tertiam.

lio non sic ex puni misericordia, sed ex justitia. ut ex jam dicendis amplius constabit. Unde licet provisis peccatis^ non ideo Deus propter illa debeat velle punitionem, sed possit uti sua misericordia erga peccatores, ut in provisione peccati originalis contingit; attamen semel prævisis meritis ad gloriam, quodammodo debet juxta communem cursum, et suavem suam providentiam velle tribuere gloriam ex justitia, seu propter illa, vel ordine executionis, si in solo hoc ordine ea providerit, vel etiam ordine intentionis, si in utroque ordine ab eo prævisa fuerint. Sicut etiam hoc ipso quod prædicta electio sit ante prævisa merita, oportet ut sit omnino gratuita, et non ex justitia, seu modo alibi tacto, intuitu meritorum, et propter dicta merita, ut ex infra dicendis magis patebit.

Diximus : *Modo alibi tacto intuitu meritarum, el propter dicta merita,* ut hæc recte cohæreant cum iis, quæ disp. 8 num. 24 hujus tract, et in tract, de A'olunt. Dei disp. 10 n. 10 diximus.

5. Kipli- eâiur UUjpî.

Potestque hoc ipsum (nimirum quomodo al suavem Dei providentiam spectet, ut si semel prævi leat merita, det propter illa, et ex justitia læatitudinem explicari ex eo quod dupliciter posset intelligi, Deum prævidentem merita, non velle dare propter illa, seu ex justitia beatitudinem. Vel quia talia merita in ordine ad hunc finem ummino concomitauter et per accidens ibi præessent, seu non magis ad illa attenderetur, ac si non præessent. nec praeviderentur : et si hoc modo intelligatur, tunc planum est, Deum non juxta suavem modum suæ providentiie procedere : sicut si rex videns merita militis in bello, nollet ullo modo propter illa, et in remunerationem, sed mere gratis, ac non attendendo ad merita dare illi aliquod officium, pro quo obtinendo miles certavit : quia tunc (formaliter loquendo) manerent irremunerata illa merita.

Secundo posset intelligi, Deum providentem merita, non velle propter illa, et ex justitia tribuere beatitudinem : quia licet attendat ad merita, et ea provideat, et prorequirat; non tamen movetur ex motivo justitiæ, sed ex puro motivo misericordiæ. Quia totum hoc conjunctum, nimirum *dare gloriam homini ex meritis* vult ex solo motivo misericordia? : ex eo quod prædictum conjunctum habeat se ut objectum *quod* pure materiale; et ratio *sub qua* volendi, tantum sit moiivuin, misericordia?.

Cæterum hic modus procedendi admitti nequit. Tum, quia hoc ipso quod in eo prærequirantur merita provisa, pnerequiritur etiam debitum dandi beatitudinem. Et ideo Deus, saltim secundum communem cursum, nequit non dare eam propter merita, et ex justitia : alioqui ordine intentionis procederet prædictum debitum cx parte hominis, et in eodem ordine irremuneratum maneret (formaliter loquendo· tale meritum : siquidem non tribuitur illi aliquid in remuneration nem. Tum etiam : quia ubi intercedit, el prarequintur debitum perse petitum, non potest intercedere pura misericordia et liberalitas. Et ideo juxta suavem modum providendi Dei in idem redit, quod intentio, qua Deus intendit dare prædestinatis gloriam præ reprobis, sit ante prævisa merita, et quod talis electio sit omnino gratuita. Sicut etiam in idem coincid'd, esse post provisionem meritorum, et esseei justitia. tïjûi

Quarto notandum est, quod licet titulus £ hujus dubii, secundum id quod in expresse continetur, tantum intelligatur de electione ad gloriam eorum, qui in adulta ætate moriuntur : quia hi solummodo habent propria merita ; nihilominus implicite, et quoad aliquid eliam intelligitur de electione parvulorum, qui ante adultam ætatein decedunt. Nam licet ipsis nequeat esse volita beatitudo ex justitia per ordinem ad illos, idest, propter propria eorum merita, seu bona opera ab eis elicita; attamen si semel electio adultorum est omnino gratis, et ante provisionem meritorum, tunc etiam electio parvulorum ad gloriam, erit ante voluntatem tribuendi eis gratiam sanctificantem. E contra vero si electio adultorum e^t ex justitia, et post merita prævisa, tunc electio parvulorum ad vitam æternam, erit post voluntatem infundendi eis gratiam sanctifie intern, ut ex paritate rationis constare videtur : et ita ex decisione hujus dubii quoad adultos, manet eadem proportionalis difficultas omnino soluta quoad id, quod circa eam pelerat de parvulis dubitari. ' H

g 11. *Opinio prior.* J

Prima sententia asserit, electionem, qua 7· : Deus intendit dare prædestinatis gloriam, non fuisse, juxta sacram Scripturam, omnino

nino gratuitam, et ante prævisa merita; sed post prævisionem eorum, sive ex justitia. Ita Doctores quos dub. 3 hujus disp. num. 70 referemus. Probatur primo ex illo Matth. 25 : *Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum.* Et rationem reldit : *Esurivi enim, el dedistis mihi manducare.* Per quæ verba non solum redditur ratio, quare detur electis regnum, sed eliam quare eis pneparatum lit, seu quare ad illud electi sint. Unde sicut eis datur ex justitia, et post prævisa merita, quia tribuitur propter opera in bis verbis recensita, ita erit eis per æternam electionem post prævisa merita, et ex justitia volitum, et præparalum : siquidem eliam dicitur fuisse eis præparatum propter prædicta opera. Unde eadem ratione ad reprobos dicitur : *Discedite a me, maledicti,* in *ignem xternum, qui paratus est, etc. Esurivi enim, el non dedistis mihi manducare.* Certum autem est causalem istam in reprobis non solum reddere rationem, quare actu cruciantur igne inferni, sed quare sil illis prædicta pœna præparata : et ita nemini Deus præparat prædictam pœnam, nisi post prævisa illius peccata.

Secundo, hanc eamdem causam præparationis regni cœlorum per merita non mi- ^tDus diserte tradit Paulus i ad Corinth. 2 verbis desumptis ex cap. 64 Isaiæ : *Oculus non vidit, etc. quæ præparavil Deus, iis qui diligunt illum.* Ubi illud, *iis qui diligunt illum,* secundum communem modum, causam pneparationis indicat. Sicut si quis diceret, regem destinasse equum, vel vestem, aut quid aliud pretiosum ascendentibus muros civitatis ad expugnandam aliquam urbem, significaret non aliter dare decrevisse, seu hoc præmium voluntate sua préparasse, quam propter prædictam cau satn, et ex meritis belli, et hoc non solum esset verum respectu voluntatis, qua postea in exeeutione vellet tribuere præmium; «d etiam respectu primæ voluntatis, qua primo intendit, et præparavil prædictum præmium. Nam si gratis alicui destinassel liare, etiamsi postea cum de se benemeritom intelligeret, non diceretur bene merenti, aut bene decertanti præparasse, sed Petro, aut Joanni donare voluisse, quos postea dignos tali præmio esse cognovit.

Et confirmari, ac explicari potest hoc ipsum, ex eo quod loco illius, quod habet Paulus, *iis qui diligunt illum,* habet Isaias secundum vulgatam, *expectantibus le,* et subjungit, *occurristi lælanti, el facientijus- tiliam.* Et 70 vertunt, *occurret enim facientibus justitiam.* Ubi expeclalio illa eorum, quibus bona Deus præparat, occursusquo prædictus Dei, causam, seu rationem, nempe merita, respectu prædictæ præparationis aperte significat, ac proinde non dari in Deo talem præparationem, seu volitionem gloriæ, nisi post ipsa, et post prævisionem eorum.

Tertio probatur ex illo Matlh. 20 : *Sedere aulem ad dexteram meam,* non *est meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo :* paratum scilicet propriis meritis, ut explicat Epiphanius lib. de hæres bus, Cyrillus lib, 10 Thesauri c. G7, Chrysost. hom. 35 in Matth. 9. Tertium. Matt. 20- Epiphao. c3TM,a5· Chrysost.

Quarto probatur ex illo ad Rom. 8 : *Quos præscivit, et prædeslinavit conformes fieri, etc.* Ubi Aug. lib. de Prædest. Dei cap. 2 et 3, Hieron. ibi, et alii Patres dicunt, sensum hujus loci esse Deum praedestinasse ad gloriam illos, quos sibi devotos faturos esse præscivit. W. Qnjrtum. Rom. 3. D. Aususi. Hirmu.

i πι.

Vera sententia, el primum ejus fundamentum.

Dicondum tamen est, electionem, seu intentionem efficacem, qua prædestinati, electi sunt ad gloriam, fuisse juxta sacram Scripturam omnino gratis ante prævisionem meritorum; non vero ex justitia, et post prævisa merita. Ita sancti Patres, et Theologi, quos dub. 2 et 3 n. 45 et h. 78 hujus disp. referemus. Conclusio.

Assertionem hanc probat D. Th. in argumento *sed contra,* ex illo ad Ephes. 1 : *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ul essemus Sancti, et immaculati in conspectu ejus,* etc. Ubi loquitur Apostolus de electione speciali pnedestinatorum ad gloriam, solis ipsis conveniente, scilicet de electione absoluta et efficaci. Nam in verbis immediate præcedentibus explicans (ut bene notavit D. Th. ibidem) quo modo Deus benedixit nos in spe in præsentî. sed in futuro benedicet in re; et ponens praeteritum pro futuro propter certitudinem hujus benedictionis, sic inquit : *Benedicius Deus, el Pater Domini mei Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali tn caleslibus in Christo,* statim subdit verba a nobis relata, *sicut elegit nos in ipso,* etc. Constat autem prædeslinatos, et solos illos esse absolute et efficaciter benedicios omni Foedi- Dentum primum illius. D.Tbom. Ad Epb, I. D.Tbom.

benedictione spirituali in cœlcstibus in Christo.

D.ThCrffl. Et propterea D. Thom. explicans hæc verba leci. I a, plicat ea ad solos praedestinatos, his verbis : *Benedixit inquam nos, licet nostris meritis maledictos,* in *omni benedictione spirituali, scilicet quantum ad animam, el quantum ad corpus : tunc enim erit corpus spirituale* I *Corinl.* 15 : Seminatur *corpus animale, resurget corpus spirituale, benedictione inquam habita in calestibus, idest, in calo.* Ergo cum Paulus statim addidit : *Sicut degit non in ipso,* etc. loquitur de electione propria prædestinatorum, quæ est absoluta et efficax. Palet consequentia. Quia Paulus adducit hæc ultima verba, ut ostenderet quam certum sil prædestinatos esse nunc benedictos omni benedictione spirituali in spe, et postea in re in futuro; et qoam legitime ratione hujus certitudinis apposuerit praeteritum pro futuro : siquidem ita hoc eveniet sicut electi sunt ad praedictam benedictionem : ergo seni t quod electio illa, ex qua hoc certo dimanavit, fuit electio efficax, et absoluta : alioqui non posset indo omnimodam certitudinem prædicti eventus convincere.

Et deinde, ut denotaret, hanc electionem fuisse omnino graûs, et ante prævisa merita, non dixit, nos electos esse, quia eramus sancti : sic enim innueret, fuisse electos propter merita prævisa. et ex justitia : sed dixit, *ul essemus sancti,* ul significaret esse electos ante praevisa merita, et per consequens omnino gratis. Quia ex ista electione ortum duxit, ut essemus sancti, et haberemus merita, ut optime expendit, et arguit Augustinus libro 8 de Praedestinatione Sanctorum capite 18 et 19.

Anj.

n Era-uO. Vazqoez. Nec refert solutio Gabrielis Vazquez et aliorum asserentium, Paulum in hoc testimonio non loqui de electione ad gloriam, sed dc electione ad gratiam. Tum quia Augustinus inquit, quod electi, de quibus loquitur Paulus, sunt electi per electionem gratiæ : et paulo ante dixerat idem Augustinus : elegit eos per electionem gratiæ, si autem gratia nun ex operibus : at si sentiret, Paulum loqui de electione ad beatitudinem. non vocaret eam electionem gratiæ , nec diceret eam non esse ex praecedentibus meritis, cum beatitudo non tribuatur sine illis. Tum etiam : quia ait, illos esse electos, ex eo quod secundum propositum sunt vocati. Constat autem non esse electos ad beatitudinem, quia eunt vocati secundum propositum Dei, sed potius e contra : ideo sunt vocati, quia sunt elecii, et prædestinati ad beatitudinein. Nam, ut patet ex eudem Paulo in épisto'a ad Romanos . vocatio secundum propositum Dei, est effectus praedestinationis.

Non itaque hæc solutio refert. Tum, quii Fnet testimonium hoc explicat glossa ordinaria de electione ad gloriam, his verbis : *Gratir v'A-ı* I *facit, gratis prædeslinando, per ipsum Chris* tum,* et similiter interlinealis : *Elegii nos* e.n. (inquit) *ul tum conspiciamus,* et in eodem sensu explicant ideal testimonium Chrysostomus homd. I in cap. t ad Ephes., Tu› £· Ambros., Theophylaclus, Hugo Victorinus, rio. Sedulius ibidem, nccnon et Angelicus Doctor lect. 1.

Tum etiam et maxime, quia AugusL perpetuus est in explicatione hujus loci de electione ad gloriam, et ita lib. 6 Hypognosticon. cap. 6, de praedestinatis inquit : *Regnum calorum eis esse prædeslinalum sine dubitatione dicendum est. Hoc enim Aposlol. Paulus probat cum ante, eos prædestinatos d electos esse testatur, quam mundus constitueretur : scribens enim Ephes, dicit : Ebgit nos,* etc. lib 5 contra Julian, c. 4 explicat eumdem locum de illis, de quibus dicitur Rom. 8 : *Quos autem prædestinavil, illos el* 11 *vocavit, justificavit, et glorificavit.* De quibus etiam postea subdit : *Exhis nemo periit, quacumque xlate moriantur.* Lib. de Præ·desk sancior, c. 17 intelligit dictum locum de electione, per quam Deus justificat, et glorificat electos, perducitque ad beatiludinem. Item c. 18 sequenti intelligit de prædestinatis a Deo in laudem gloriæ ejus, quibus omnia cooperantur in bonum. Hi autem sunt illi, qui ad æternam vitam sunt electi. Et tandem, ut alia omittamus lib. de Correct, et grat. c. 7 expresse intelligit testimonium hoc de elect, prædest. ad gloriam. Post multa enim, quæde electione præ festinatorum dixit subdit : *Electi autem sunt ad regnandum cum Christo.* El infra : *Illos elegit ad oblinendum regnum suum.* Remanet ergo locum illum intelligendum esse de electione præ festinatorum ad gloriam.

Unde non bene Vazquez in præsenti, 1* Eχ;A* UJ V>:pi repn- disp. 89 cap. 8 explicat hæc ultima verba ex August, lib. de Correct, et grat. desumpta, tie regno in semine, idest, de gratia, quæ est semen regni cœlestis et beatitudinis. Nam hæc explicatio contradicit contextui Aug. Etenim electio ad regnandum in semine, sive ad gratiam, non habet infallibiliter conjunctam beatitudinem actu assecutam. Quoniam prædictum regnum in semine, commune est tam reprobis, quam prædestinatis. Aug. autem ibi loquebatur de electione speciali praedestinatorum, quæ non convenit reprobis : et de regno, quo peculiariter potiuntur prædestinati , non vero reprobi; ac proinde de electione ad regnandum, quæ habet infallibiliter connexam beatitudinem actu consecutam debito tempore. El ita de his electis sic Augusl. inquit : *Horum si quisquam periit fallitur Deus : sed nemo eorum periit, quia non fallitur Deus. Horum si quisquam periit vitia humano vincitur Deus ; sed nemo eorum periit, quia nulla re vincitur Deus : dedi sunt autem ad regnandum cum Christo, u-ibde.* Ubi etiam expendendum est, Augustinum ex eo intulisse, neminem horum electorum perire, quia electi sunt al regnum cum Christo. Constat autem solam electionem efficacem ad gloriam esse causam hujus, quod est prædestinatos non perire, ut ex se, et ex jam dicendis dub. 3 hujus disp. patebit.

U •yi JJ; Nec ea, quæ in favorem suæ solutionis supra adduxit idem Vazquez ad suadendum, boc testimonium Apostoli intelligendum esse præcise de electione ad gratiam, ei fa- ‡ vent. Non quidem primum, nempe quod jr^Aug. dixit electos, de quibus loquitur Pau- I lus, fuisse electos per electionem gratiæ, et quod pauio ante dixit : Si *autem gratia, non ex operibus, etc.* Quoniam electio ad I beatitudinem non ideo nuncupatur ab Aug. t electio gratiæ, quia sit electio ad solam I gratiam; sed quia est omnino gratuita, ut I w ex eodem Aug. dub. sequenti expendemus : I ei ideo ipse in hoc testimonio se explicat in I bæc verba : *Profeclo electi sunt per electionem, ul dictum est, gratiæ, non præcedcn- Hum meritorum suorum.* Et clarius lib. de Patientia cap. 20 : *Hanc* (inquit) *electionem non præcedenlium in bonis operibus meritorum, sed electionem gratiæ, demonstrans Apostolus, inquit : Reliquiæ per electionem gratiæ salvæ faclæ sunt : si autem gratia, jam non ex operibus, etc. Hæc est electio graliæ, idest, electio, qua per Dei gratiam homines eliguntur : hæc est inquam electio gratiæ, qua omnia bona merita proveniuntur humana : si enim ullis bonis meritis datur, jam non gratis donatur, sed debita redditur.* Constat autem in his verbis loqui Aug. de electione ad beatitu linem, de qua intelliguntur verba illa : *Reliquiæ per electionem salvæ faclæ sunt,* et tamen inquit (ut vidimus) esse electionem gratiæ, idest, non ex meritis, seu propter merita praevisa.

Et similiter tract. 86 in Joan. : *Quid ergo* (inquit) *elegii in non bonis? Non enim electi sunt, quia boni fuerunt, qui boni non essent, nisi electi essent, alioquin gratia jam non est gratia si prxeessisse contendimus merita. Hæc quippe electio gratia est, de qua dicit Apost. : Sic ergo in hoc lempore reliquiæ per electionem gratiæ salvæ faclæ sunt.*

Ex quo etiam constat, falsum esse id, quod in hac probatione addit Vazquez nempe, quod si Augustin, sermonem texeret de electione al gloriam, nequaquam diceret eam esse sine præcedentibus meritis. Etenim nihil certius apud August, quam electionem praedestinatorum ad gloriam fieri ex mera liberalicate Dei, et sine praecedentibus meritis praedestinatorum : quamvis inde non fiat beatitudinem tribui in executione sine meritis. Quoniam aliud est electionem ipsam ad gloriam fieri sine meritis præcedentibus : et aliud beatitudinem tribui sine meritis, ut infra dub. 3 dicemus. Quia licet nullis meritis nostris præcedentibus habeat Deus intentionem eligendi nos ad gloriam; attamen ex mera liberalitate, et gratis eligimur, ut in exeeutione consequamur illam per merita nobis concessa, et illata ex efficacia talis intentionis, ut loco citato dicemus. 14. Ad id quod in ejoem probj- lione addit Viiq.

Neque etiam secundum, quod pro se adducit Vazquez, ei opitulatur. Quoniam illa particula causalis *quia,* tantum significat, vocationem secundum propositum Dei esse priorem in genere causæ materialis, et dispositivæ, quam electionem ad gloriam : non quidem sumpta electione secundum se, sed ex parte sui termini, idest. consecutionis illius. Quo etiam modo explicandum est prædictum testimonium, et eadem particula causalis, si inlelligeretur de electione ad gratiam. Quia tunc vocatio secundum propositum Dei, nequit esse causa efficiens aut finalis elrclionis ad gratiam, sed causa materialis, el dispositiva non quidem illius electionis secundum se sumptæ, sed solum ex parte sui termini, nimirum ipsius graliæ, respectu cujus habet rationem causæ dispositivæ et materialis. 15. luinngi- Cor secuu- daw. quod p.u *se* viduat Vaiq. pr.

Nec tandem obest si in favorem Vazquez urges rentra ea, quæ diximus. Tum quod Augustin, lib. de Praedestinat. Sanet, cap 19, Hieron. contra Rutinum, et alii Patres intelligent hoc testimonium Pauli deehelione gratiæ, sive ad gratiam. Tum etiam ; quia si in praedicto testimonio sermo esset 16. Prior iropu- gnitirt contra dicta. AujuU. lheroa. SecgnX

de electione ad gloriam, non diceremur eligi, ut essemus sancti : siquidem illa particula *ut,* significat finem electionis : esse autem sanctum non est finis electionis ad gloriam, sed dispositio ad illam obtinendam. Tum deinde : quia illam epistolam scribit Paulus omnibus Ephesis. quos vocat sanctos, et fideles in principio capitis : at inter omnes Ephesos fideles multi erant reprobi : ergo nomine electorum non intelligil ibi electos ad gloriam, sed ad gratiam. Tum denique : quia multoties in Scriptura appellantur electi absolute, et sine addito illi, quibus tribuitur fides, vel gratia, etiamsi non adipiscantur gloriam : unde omnes Colossenses cap. 3 epistolæ Pauli cuncti Thessalonicensem epist. 2 cap. 2 ad eosdem, et onws fideles ad Titum i et i Petri, i vorantur electi ; cum tamen certum sit, non omnes illos fuisse praedestinatos, et electos ad gloriam : ergo etiam in prædicto testimonio Pauli, quod pro nostra assertione adduximus, potest sumi pro electione ad gratiam, et non ad gloriam.

Trrtii. Ulbaa. Cdos, 3. S ad Tbessai. Âd γίί,αί. iPeini.

Respondetur enim ad primam ex his impugnationibus. Augustinum, et alios Patres tantum voluisse, electionem ad gloriam fuisse electionem gratiæ, idest, gratuitam, sive ad gratiam, hoc est, ad gratiam consummatam, quæ est idem cum gloria.

Ad primam itnpuputioeffl.

Adde, quod licet Aug et alii Patres dixissent, testimonium hoc intelligi de electione ad gratiam, non tamen ob id negasse, quin potius adstruisse, intelligendum etiam esse de electione ad gloriam. Nam licet in reprobis electio efficax ad gratiam non sit electio efficax ad gloriam; attamen in praedestinatis electio efficax ad gratiam, est re ipsa electio efficax ad gloriam : el ideo eliguntur efficaciter ad illam, quia efficaciter fliguntur ad islam.

18. Ad leçon W dam.

Ad secundam vero respondetur, quod licet non sit finis electionis ad gloriam, ut nos simus sancti per gratiam sanctificantem viæ, imo nec per gratiam sanctificantem patriæ; est tamen effectus illius, et objectum materiale per se inspectum ab eadem electione, sub propria et formali ratione ipsius : hoc autem sufficit ad hoc ut possit dici, nos electos esse ad gloriam, ut essemus sancti. Sicut licet rharitas terminetur ad proximum, ut ad objectum materiale; et ad bona spiritualia, quæ ilii vult tanquam ad effectus; nihilominus huc suffic i ad hoc ut etiam dicatur, charitatem esse ad hoc, ut per eam diligamus proximum, et velimus illi prædicta bona. Et sicut prædicta bona possunt se habere per modum dispositionis ad charitatem, licet non sint finis volitionis Dei, qua voluit charitatem infundere, ita gratia vite potest esse dispositio ad gloriam, quamvis gratia viæ non sit finis electionis, qui a Deo volita est praedestinatis ipsa gloria.

Ad tertiam concedatur major, et transeat minor ; sed negetur consequentia. Nam, juxta regulam Scripturæ, quæ traditur ah August, lib. 3 de Doctrina Christiana cap. 32, lib. contra Donatislas cap. 20 et tract. 70 in Joan, et latius ah Ambros lib. i de vocatione Gentium cap. 3; pro qua etiam videri potest Martinez lib. 10 Hypotepo-seon regula 40. Quando in sacra Scriptura fit sermo ad populum, tunc aliquando fit sermo ad illum, ac si omnes ex illo essent justi, aliquando vero, ac si essent peccatores. Quo loquendi modo frequenter utitur Paulus, ut nutavit Hteron. c. 63 Isaiæ, et ita m hoc testimonio, in quo inquit Paulus ad Ephes, nos electos esse ad gloriam, ut essemus sancti. loquitur cum illis, ac si omnes illi essent sic electi. Unde August. epist. 56 q. 6 hoc modn explicat illud, quoi habetur in epist. ad Rom ubi omnes Israélite vocantur electi propter patres eorum : ex eo quod licet aliqui ipsorum esseni reprobi, attamen propter prædictam consuetudinem Scripturæ, loquitur ad omnes, ac si omnes essent electi : ex eo quod aliqui eorum erant ex electis.

M tffU) Ati», β*τμ

Et similiter idem Aug. quæst. 117 in Genes, ail Christum Joan. 6 omnes suosj^.i Apostolos vocasse electos, cam dixit, duodecim : *Ego vos elegi :* quia licet Judas non fuerit efficaciter electus ad beatiludinem (de qua electione ibi loquebatur} attamen quia nomine melioris partis intelligunlur cæteri, juxta Scripturæ phrasin, propterea sub nomine electorum, etiam Judas intellectus fuit. Quæ exj ositio debet necessario admitti etiam ab adversariis quatenus, etsi daremus, August, loqui de electione ad gratiam in eo sensu, in quo ipsi volunt; attamen valde credibile est, non omnes Ephesos fuisse electos ad gratiam efiicaciter habendam, et ideo Paulus propter rationem, et phrasin Scripturæ jam diciam. ita loquitur ad illos, ac si omnes essent sic electi.

Ad ultimam vero impugnationem negetur antecedens, juxta doctrinam D. Thom® infra quæst. 24 art. 2 ad ultimum his verbis . Tťta *gratior non habet rationem finis, sed rationem ejus, quod est ad finem. Unde cd vitam gratiæ non dicitur aliquis eligi, nisi in quantum vita gratiæ ordinatur ad gloriam : el propter hoc illi qui habent gratiam, et excidunt a gloria, non dicuntur esse dedi simpliciter, sed secundum quid.* Quod etiam docuit August, lib. de Correct, et grat. cap. 7. Ad id autem quod ad probationem antecedentis adducitur, constat ex nnper dictis in solutione ad præcedentem impugnationem. El hæc de primo fundamento assertionis. Quod ideo lucius piosecuti sumus, quia D. Thom, eo ad idem intentum utitur ; et aliqui ex recentioribus dicunt prædictum testimonium non esse ad rem ad assertionem nostram confirmandam : ac proinde Angelicum Doctorem, non bene in argumento *sed contra* probasse, prædestinatos fuisse efficaciter electos ad gloriam.

A4 tihl- P.DM

ivot.

§ IV.

Fundamentum secundum veræ sententiæ.

fl. L-

Secundo probatur assertio ex aliis Scripturæ testimoniis. Et primo ex illo Lucæ 12 : *Nolite timere pusillus grex : quia Patri vestro dare vobis regnum.* quo plane loquitur Christus Dominus de jolunlate efficaci dandi gloriam, quæ nomine regni significatur, ut supra in hoc dub. num. 12 dicebamus. Quare, cum dicat tribui prædestinatis ex complacentia, et beneplacito Patris, satis indicat dari ex mera gratia et non ex meritis : quandoquidem quod ex meritis tribuitur, non habet, proprie loquendo, dari ex complacentia, et beneplacito, sed ex justitia. Qua etiam ratione Augustin, lib. 3 Hypognost. cap. 14 explicat illud ad Galat. 1 : *Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, el vocavit per gratiam suam, ul revelaret filium suum in me,* sic inquit : *Non dixit : cum voluissem ego; sed cum placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, el vocavit, non per meritum meum, sed per gratiam suam.*

S

tu. ! I j _it- *

Et similiter in testimonio hoc, quod ex Paulo modo adducebamus, hæc eadem veritas continetur. Nam in eo condistinguit Paulus vocationem per gratiam, et segregationem ex utero matris; et hanc prius constituit, ut radicem illius : ergo ante electionem ad gratiam præcessit segregatio, •eu electio ad gloriam : ac proinde prædicu electio non fuit ex meritis, quæ sunt ptsteriora ipsa gratia.

Et deinde Joan. 15 dicitur : *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos.* Quæ verba August. lib. de Patientia cap. 20, 21 et 22 intelligil de electione efficaci ad gloriam : at vis et energia eorum non salvaretur, si prædicta electio fuisset post prævisa merita. Nam tunc Apostoli prius elegissent Deum, quam Deus efiicaciter elegisset illos ad gloriam : siquidem prius meruissent vitam æternam per amorem, quo dilexissent illum, ut ultimum iinem præ omnibus rebus; ac proinde elegissent illum præ omnibus illis.

Jam. 15. Aogost.

Et tandem ad Ephes, i : *Qui prédestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum, secundum propositum voluntatis sur, in laudem gloriæ gratiæ suæ.* Et post pauca : *In quo nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum ejus.* Ubi D. Thom. lect. 4 notat, prædestinationem appellari sortem, quia Deus per modum sortis secundum occultam providentiam, non ex alicujus méritis prædestinat : in quo sensu intelligit illud ad Coloss. 1 : *Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum.* Quod etiam advertit D. August, in illud Psal. 3Û : *In manibus tuis sortes meæ.* Ubi per sortes, gratiam prædestinationis intelligil, quæ non contingit electis ex aliquibus ineritis etiam praevisis, sed ex mera Dei voluntate : quam explicant illa verba : *Secundum propositum voluntatis ejus.* Unde idem D. August, lib. 2 contra duas epistolas Pelagianorum cap. 10 et lib. de Correct. et grat. cap. 7 : *Electi sunt* (inquit) *quia secundum propositum vocali sunt : propositum autem non suum, sed Dei. De quo alibi dicitur : ut secundum electionem, propositum Dei maneret, et alibi non secundum opera nostra (inquit), sed secundum jftoposflum suum el gratiam.*

e?. D.Tbom. Colos.I. August. August.

Fundamentum ultimum pro vera sententia.

Ultimo* probatur assertio optimo testimonio Pauli ad Rom. 9 : *Cum nondum natati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ul secundum electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei :* quia major sen iet minori. Sicut scriptum est : *Jacob ddexi, Esaü autem odio habui.* Ubi nomine dilectionis, qua a Deo dilectus est Jacob, et nomine odii, quo ab eo, odio habitus est Esaü, significatur ab Apostolo voluntas illa, qua Deus

Rom· °.

voluit dare prædestinatis vitam ætemam, eligendo eos ad iilam : necnon voluntas qua voluit eamdem vitam ætemam, per modum indebiti beneficii denegare reprobis. Et tamen hæc discretio et electio dicitur facta fuisse antequam aliquid boni vel mali egissent, et non ex operibus, sed ex vocante : ut per hoc inter alia denotaretur, prædictam electionem ad gloriam fuisse factam non ex meritis, ac proinde gratis, et ex mera voluntate vocantis, seu eligentis ante provisionem meritorum.

24. Expeadi-tar pnrnù lès Iia o-niaai Paati. Aoeam. Ac 6m

Confirmatur, et explicatur vis hujus testimonii ex iis, quæ docet August, lib. I ad Simplicianum q. 2 et alibi saepe. Nam expendens hunc locum, advenit primo. Apostolum valde consulto dixisse, quod Isaac ex uno concubitu genuit Jacob et Esaü, tum ut auferretur suspicio, qua posset quis suspicari prædestinationem Jacob rerundendam esse io merita parentùm, quæ habebant, quando illum genuerunt : et reprobationem Esau in demerita eorum, ex eo quod essent in peccato, in conceptu, sive generatione illius. Tum etiam, ut tolleret ab astrologis amam referendi has adeo diversas sortes ad varios astrorum aspectos, in quibus hi duo fratres nati essent.

Expendi-secando.

Secundo advertit, data opera asseruisse Apostolum : *Cum nondum nati essent, aut aliquid boni egissent, aut mali,* ne quis has easdem diversas sortes prodictorum fratrum ad mala, vel bona opera uniuscujusque eorum procedentia referret.

Expendi-

Tertio denique animadvertit, idcirco Apostolum addidisse : *Non ex operibus, sed ex vocante dictum est, etc.* ut significaret, electionem unius, et exclusionem alterius jam diflam non in diversitatem operum subsequentium, seu in merita, vel demerita provisa, sed solum in puram Dei voluntatem refundendas esse : et hoc denotasse Paulurn, cum asserit : *Miserebor cujus misereor, et misericordiam præslolabor cui miserebor.* Et iterum : *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Et rursus : *Cui vult miseretur, et quem vult indurat.* Et tandem : *O homo, tu quis es, ul respondeas Deo? Numquid dicet figmentum'ei, qui se finxit, quare me fecisti sic?* Quæ verba multoties repetit August, ut ostendat electionem ad gloriam non fuisse factam ex meritis praevisis, sed ex gratuita voluntate divina.

Quibus omnibus accedunt omnia illa testimonia, quibus in tractatu de Scientia Dei disp. 10 num. 31 et deinceps probavimus, non posse esse in Deo præscientiam alicujus futuri, ante voluntatem efficacem Dei de eodem futuro. Nam ex vi horum testimoniorum tollitur scientia media procédons electionem ad gloriam : et ea sublata nequii electio efficax ad gloriam ex provisis meritis fieri, propter ea. quæ hucusque diximus.

Nec refert si occurras primo, cum Less, lib. de Prædestinatione sect. 3 num 32, et Molina in prosenli art. 5 disp. I memb. I! et aliis asserentibus, testimonium hoc ex Paulo desumptum, non esse intelligendum de electione ad gloriam, et exclusione ab illa; sed de electione Jacob ad bona quaedam temporalia, a quibus exclusus est Esau.

Frûj nr,i. i.«n

Non itaque hoc refert. Nam etsi concedamus, prædictum testimonium intelligi de prodicia electione ad talia bona temporalia; nihilominus debet etiam intelligi de electione Jacob ad vitam æternam, et exclusione (jam dicta) Esau ab illa, et sub typo horum duorum fratrum, de electione ad beatitudinem. et exclusione (jam explicata) ab illa omnium hominum, qui electi, vel exclusi sunt. Nam ita intelligunt prodictum testimonium Chrysost., Theodore-

MC

tus, Anselmus, Beda, Sedulius, et sanctus Thom. in expositione hujus loci : et eadem expositio habetur in commentariis, quæ tribuuntur Athanasio, et Ambrosio, quam etiam tradunt Hieronym. Malach. !, Anas-tasius Nyssænus in quæstionib. Scripturo q. 59, August, lib. I ad Simpliciam q. epist. 105 et 106 et in Enchir. cap. 98 et 99, lib. de Correct, et grat. cap. 7 et de Dono persevrr. cap. 11, Hugo Victorious in quæstionibus super epistolam ad Roman.. Cajetan. et communiter recentiores, tam Scholastici, quam Scripturarii.

kwb. ££ I'.TWt JJjg 8nn Aqu Çg ûja*.

Nec talis sensus credendus est spiritualis, sed omnino literalie, utpote,qui aprodictis Patribus et Dnctoribus proponitur tanquam primus, et immediatus, maximeque cohærens ipsi contextui. Ubi absque dubio sermonem facit Paulus de ipsis s ngularibus personis Jacob et Esau. Quamvis, quia prædictæ personæ fuerunt captu duorum populorum, assumuntur a Paulo tanquam typus et fisura cunctorum electorum, necnon et reproborum : et propterea utitur nominibus-ad electionem et reprobationem spectantibus. Ait enim : *ГІ secundum electionem propositum Dei maneret.* Quæ verba denotant firmum Dei decretam, cretum, quo homines ad vitam æternam elegii : ulpatet ad Ephes. I . *Elegii nos in ipso ante mundi constitutionem.* Et rursus I *Prxdeslinali secundum propositum voluntatis SU*.*

Tide

Unde ex hoc eodem contextu Apostoli in prædicto cap. 9 ad Roman, et 8 procedenti, colligunt sancti Patres Latini et Gneci. Apostolum loqui de prædestinatione el reprobatione. Nam illa verba cap. 8 : *Quos præscivit, et prxdestinavil conformes fieri imagini filii sui.* Et illa : *Quis accusabit adversus electos Dei? Deus qui justificat, quis est qui condemnet?* Et quæ sub iit in cap. 9 : *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Et illa : *Ergo cujus vult miseretur, et quem vult indurat,* non sunt coarctanda ad personairi aliquam particularem, vel ad misericordiam, aut negationem beneficiorum temporalium : sed universaliter intelligenda de misericordia, seu prædestinatione et reprobatione, comparatione bonorum supernaturalium. Quod verba ilia subsequentia in eodem cap. confirmant : *Quod si Deus volens ostendere iram, et nolam facere potentiam, suam, sustinuit in mulla patientia vasa iræ apia in interitum, ul ostenderet divitias glorix suae* in vase *misericordix. qux prxparavit in gloriam : quos el vocavit non solum ex Judxis, sed etiam cx Gentibus, etc.* Certe *vasa irx apta in interitum* non dicuntur nisi reprobi, qui a superna urali fine deficiunt, *d vasa misericordias* dicuntur pnedestinati al vitam æternam. Quod indicant illa verba : *Quæ prxparavit in gloriam.*

brti-hpu

Nec etiam refert, si occurras cum Valentia hic puncto 4, titulo *Objectiones quxdam, § Ad primam objectionem,* Paulum solum velle excludere opera jam facta, non vero fuiura et provisa. Quia solum voluit, quod Jacob non fuit electus ex operibus factis in tempore priusquam nasceretur; licet fuerit electus ex operibus, quæ facturus erat, provisis tamen in æternitate.

Non igitur hoc refert. Quoniam solutionem hanc optime impuanat Augustin. epist. 105 ad Sixtum expenlens hunc eamdem locum, sequentibus verbis : *Mirum cum. his coarclantur angustiis,* in *quanta se abrupta præcîpitent, metuentes retia veritatis : ideo inquiunt, nondum natorum alium oderat, alium diligebat, quia eorum futura opera prxvidebat. Quis istum acutissimum sensum defuisse Apostolo non miretur? Hoc quippe iUe non vidil, quando sibi velut adversantis objecta questione, non id potius tam breve, tam apertum, tam sicut isti putant verum absolulumque respondit? Cum enim rem stupendam proposuisset : quomodo de nondum natis, nec aliquid agentibus boni aul mali, recte dici potuerit, quod unum Deus dilexerit, alium odio habuerit? ipsi sibi objecta quxslione, motum exprimens auditoris. Quid ergo dicemus? inquit. Numquid iniquitas apud Deum? absit. Hic ergo erat locus ut diceret quod isti sentiunt, fuiura enim Deus opera prxvidebat, quando minori majorem serviturum* cwe *dicebat. Non autem hoc .Apostolus dicit : sed potius ne quisquam de suorum operum audeat meritis gloriari, ad Dei gratiam, el gloriam commendandam, voluit valere quod dixit,* etc.

Confir-pnatfo. *Ab<w1·*

Confirmatur ex eodem August, lib. d contra duas epistolas Pelagianorum c. 7, ubi concludit : *Propter quod profecto desipilis, qui dicente veritate : Non ex operibus, sed ex vocante dictum est, vos dicilis cx futuris operibus, qux Deus illum facturum esse præsciebal, Jacob fuisse dilectum : atque ita contradicitis Apostolo dicenti : Non ex operibus, quasi non posset dicere : Non fx præscnlibus, sed ex futuris operibus.*

23.

Ex quo etiam fit, nihil obesse, si tertio cum aliis occurras, vel dicendo Apostolum solum voluipse excludere, electionem ad gloriam fuissb propter merita provisa facta ex viribus naturo, non vero ex viribus gratiæ. Ita Faustus Regiensis in lib. 3 de libero arbit. cap. 6. Vel asserendo cum pluribus ex junioribus, ex hoc loco Apostoli solum concludi, electionem ad gloriam non fuisse factam ex meritis provisis, etiam in gratia fundatis , quasi pro qualitate eorum Deus decreverit homines eligere : ac proinde in hoc sensu electionem fieri ex sola, et libera Dei voluntate. Non tamen docere Paulum, prodictam electionem factam fuisse ante proscientiam meritorum ex gratia procedentium : per quam Deus pnrcugnovit merita fuiura ex hypothesi quod liberum arbitrium in talibus, vel talibus circumstantiis constitueretur. Nam authores hujus solutionis fatentur dari in Deo scientiam illam meliam, per quam Deus ante omne decretum suæ voluntatis in eo existens, cognoscit omnia futura (ontingentia tam conditional*, quam absoluta. Unde ex hoc cnpite non parurn infirmatur testimonium Pauli ad assertionem nostram confirmandam : siquidem in ea nun 8o*um intendimus, electionem ad gloriam nun esse ex justitia, et propter upera meritoria

FasiUts R^'en$

prævisa, nec Deum pro qualitate eorum decrevisse eligere homines ad gloriam; sed etiam talem electionem fuisse priorem prævisione prædictorum operum : ex eo quod ex vi illius sunt futura.

Io|O-gnaior primo. Ex dictis igitur hæc etiam solutio satis corruit. Tum, quia Aug. locis citatis absolute asserit, elec'ionem ad gloriam non

Secundo. fuisse ex meritis futuris. Tum etiam : quia ratio, quam adducit, probat intentam tam ex operibus factis ex viribus naturæ, quam ex viribus gratiæ, ut intuenti constabit : et ita in Enchir. cap. 98 explicans magis hoc ipsum, et prædictum testimo-

Annut. nium Pauli, sic inquit : *Qua in re si futura opera vel bona hujus, vel mata illius, qux Deus utique praesciebat, vellet intelligi, nequaquam diceret, non ex operibus; sed diceret ex futuris operibus, coque modo istam solveret questionem ; imo nullam, quam solvere opus esset, faceret quxslionem.* Quæ ratio, ut consideranti constabit, suadet intentum, tam quoad opera facta ex viribus naturæ, aut gratiæ, quam quoad hoc quod est, non praecessisse in Deo præscientiam meritorum, ante prædictam electionem ad gloriam.

Confirmatur et explicatur. Quoniam si

ert,°* Deus ex operibus prævisis, factis ex viribus naturæ, aut gratiæ eligeret homines ad beatitudinem, aut prædicta merita praevideret, antequam eos ad eamdem beatitudinem eligeret : tunc mysterium de electione hominum ad gloriam, et de voluntate excludendi eos ab illa, non esset inscrutabile : siquidem facile posset reddi ratio illius, asserendo Deum eos elegisse, quorum bona opera prævidit, et eos exclusisse a gloria, quorum mala opera ab eo prævisa sunt; sive talis electio v. g. fuerit facta pro qualitate meritorum, ut aliqui ex adversariis volunt; sive tantum prædicta bona merita fuerint prævisa in aliquibus, et in aliis non : siquidem tunc facile posset reddi ratio voluntatis eligendi ad gloriam, si diceretur, eos fuisse electos ad illam, qui prævisi sunt bene operaturos. Et per consequens, ut bene dicebat Aug. hoc modo istam solveret quaestionem; imo nullam, quam solvi opus esset, faceret quæstionem. Cujus oppositum satis indicavit Aposl. dum loquens de hoc mysterio

n«mdH exc'aniavit (^cens - 0 *altitudo divitiarum* ⁸ *sapienti? el scienti? Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles vix ejus.*

Prosper. Quocirca Prosper, lib. I de vocat. Gent. cap. ultim. inquit : *Profunditasillius quxstionis, quam secundum admirationem Apostoli impenetrabilem confitemur, per liberi arbitrii velle, et nolle non solvitur. Quin licet insit ei malum nolle, tamen nisi donatum, non habet bonum velle': et illud contraxit natura per culpam, hoc recepit natura per gratiam, sed quid illud sit, quod hzc eadem natura in omnibus hominibus ante reconciliationem mala in omnibus misera, non in omnibus justificatur, et a pereuntibus quadam sui parte discernitur ab eo, qui venit quxrere, et salvare quod perierat, humano sensu prorsus non potest indagari.* Restat ergo quod prædestinatio omnino facta est sine illa praescientia. * 1

Accedit, quod, ut in tract, de Scient. Qw*. Dei disp. 11 n. 14 probavimus, non possunt hæc duo inter se cohaerere, nimirum quod scientia me lia, et prævisio operum bonorum per illam ante electionem Dei, sit simpliciter necessaria ad talem electionem, et nihilominus quod Deus non eligat ad beatitudinem dependenter a meritis pr®visis, cujus oppositum una cum suis sequatibus docet Suarez : ex quo hæc solutio Sort quoad ultimam ejus partem de scientia media, quam modo impugnamus, desumpta est.

Nec deinde refert, si cum juniore quo- M dam ad tertiam impugnationem modo adductam de inscrutabilibus mysteriis dicas, quod cum dicitur mysterium electionis ad gloriam, et exclusionis ab illa esse inscrutabile, non debet intelligi de eo secundum se, et formaliter sumpto, sed secundum illa, quæ præsupponit. Nam Deus per scientiam mediam praecognovit, quod D. Petrus v. g. si poneretur in bis, vel in illis occasionibus, consensurus erat Deo vocanti, et in gratia perseveratu rus:, si autem collocaretur in certis aliis occasionibus, dissensurus erat divinæ vocationi. Et similiter si Judas constitueretur in hac vel illa serie occasionum, bene operaretur, et perseveraret in gratia : non vero si in aliis occasionibus collocaretur. Et tamen Deus pro sua libera voluntate, et ob occultissima judicia voluit constituere Judam in illa serie occasionum, in qua male usque ad finem vitæ operaturus erat : e contra vero D. Petrum in illis occasionibus constituit, in quibus prævidit bene usurum gratia, et in ea perseveraturum.

Quod igitur inscrutabile est, quodque in solam divinam voluntatem, et occultissima Dei judicia referri debet, tantum est, quod Deus

Deus collocaverit D. Petrum in ilia serie, et ordine rerum, in quo bene, et perseveranter usurus erat gratia : non vero in iis occasionibus, in quibus eadem perseveranter abusurus erat : o contra vero in Juda acciderit. Cæterum semel hoc supposito, quodque ad divinam præde4inalionem præsupponitur, non est inscrutabile, cur Deus Judam reprobaverit, et D. Petrum pradestinaverit : siquidem hujus potest optima ratio reddi ex prævisione boni usus gratiæ in uno, et abusus ejusdem in

Verum hæc solutio non satisfacit. Tum quia satis impugnata est ex illis, quæ ex D. August ad impugnandam secundam evasionem n. 27 adducta sunt. Tum etiam : quia nititur in hoc, quod detur scientia media, per quam ante omne decretum divinæ voluntatis præsciat Deus quid creata voluntas, si ponatur in his vel illis occasiombus, operatura sit : cum tamen hanc scientiam esse impossibilem, multis in tract, de Scientia Dei a disput. 10 usque ad disp. 12 ostenderimus. Tum deinde : quia Pauius loquens in personis Esaü et Jacob de hoc mysterio , secundum se sumpto, ut sancti Patres docent, recurrit ad solam Dei voluntatem ad hoc ut assignet causam, seu quasi causam dilectionis Dei respectu Jarob, et odii respectu Esaü. Et ita postquam dixit, hanc dilectionem, et odium esse ante prævisa merita, vel demerita, et ex vocante, seu ex proponito efficaci Dei prædestinantis, quo voluit unum alteri præeligere, objicit sibi : *Numquid iniquitas est apud Deum?* idest, si Deus ante prævisionem meritorum, vel demeritorum habet voluntatem eligendi, vel excludendi a regno, ac proinde myslehum hoc est inscrutabile, et ad solam Dei voluntatem, occultissimaque ejus judicia referendum est, fiet inde, ut iniquus sit, et injustus, ac personarum acceptor. Et respondet hoc longe abesse a Deo : quia pro sola sua voluntate potest ad suum ccoleste regnum quem voluerit eligere, vel ab eo excludere : exeo quod depropriis bonis, et indebitis potest quisque pro suo libero arbitrio disponere : et ideo ad solvendam prædictam objectionem, adducit Paulus testimonium illud Exodi 33, ubi dixit Dominus Moysi : *Miserebor cui misereor, et misericordiam præstabo cui miserebor :* seu secundum literam nostram : *Miserebor cui votuero,* etc.

Unde D. Thom. exponens hæc eadem verba Apost. lect. 3 sic inquit : *Manifestum est autem, quod justitia distributive locum habeat in iis, qux dantur ex debito, non autem in iis, qux sponte, ei misericorditer aliquis dat. Ei ideo Apostolus quaestionem solvit per authorilatem, quæ omnia divinæ miscricordix adscribit : et hic sensus magis concordat cum nostra Hiera, quæ dicit : Miserebor cui voluero, et clemens ero cui mihi placet.* Ubi manifeste non meritis, sed soli divinæ bonitati adscribitur divina misericordia.

Tum denique : quia loquens idem Pauius de hoc eo iem mysterio secundum se sumpto, seu (quod in idem saltim quoad præsens redit) de voluntate admittendi, vel -excludendi modo dicto a heatitudine homines, non assignat aliam causam, seu quasi causam nisi divinam voluntatem, et o.·tensionem suæ justitiæ vindicis, omnipotentiæ, aliorumque attributorum-: el ita inquit : /in *non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? quod si Deus volens ostendere iram et nolam facere potentiam suam, sustinuit* (idest permisit, ut exponit D. Thom.) in *mulla patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias glorix sux in vasa misericordis, quæ præparavit in gloriam,* etc.

Accedit primo, non solum esse referendam in gratuitam Dei voluntatem uonstitutionem electorum in illis circumstantiis, in quibus praesciebat quod per suum arbitrium erant consensuri auxiliis gratiæ præ·venientis; sed peculiariter, et poiiori ratione esse in eamdem Dei voluntatem referendum, quod ipsi velint consentire, et de facto consentiant Deo vocanti : ergo non propter hoc tantum recurrit Apostolus ad voluntatem Dei, et ad inscrutabilia judicia ejus, quia nimirum pro arbitrio suo decrevit collocare hos, et non illos, in his circumstantiis, et non in illis; sed etiam, et maxime, quia pro libitu suo efficaciter decrevit, quod isti, et non illi consensum pneberent vocationi. Antecedens non indiget probatione. Consequentia autem probatur. Quia postquam Deus constituit Joannem v. g. et Franciscum in quibuslibet circumstantiis, et occasionibus, est illi integrum pro libito suo facere, quod uterque. vel alter solummodo consensum præbeat vocationi : ex eo quod hominum voluntates magis sunt in potestate Dei, quam in propria eorum potestate : et propterea D. Aug. in Enchir. cap. 98 inquit :

Qaaiio.

D.Tbom.

3?.
Qu,oW·

Aagmt.

Quis enim tam impie desipiat, ul dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, in bonum non posse con-
Prosper, *vertere. Aut quis* (ut inquit etiam Prosper. Jih. I de vocatione Gent. c. ult.) *dicat, quod illa virtus gratiæ, quæ sibi quos voluit subdidit, convertere cos, qui inconvertibiles permansere, non potuit : tales fuerunt, qui sunt attracti, quales hi, qui in sua duritia sunt relicti : sed illis tribuit gratia stupenda, quod voluit, istis tribuit veritas justa quod debuit, ut judicium Dei magis inscrutabile sil in electione gratiæ, quam in retributione justitiæ :* ergo constitutis pro libito Dei Joanne, et Francisco in circumstantiis quantumvis similibus, et æqoalibus, potest Deus alterum convertere, et alterum deserere : vel constitutis eisdem in circumstantiis quantumvis dissimilibus, utrumque cor.vertere, aut uirumque deserere Et consequenter inscrutabilitas judiciorum Dei, et recursus ad ejus voluntatem, non sumitur ex eo solum, quod pro libito suo constituerit homines in his, aut illis circumstantiis; sed etiam, et maxime, ex eo quod pro libito suo voluerit efficaciter, quod ist·, et non illi consentirent vocationi, Pt converterentur : et isti, et non illi eligerentur.

Ultimo. Alum Accedit tandem ultima ratio, quam adducit Alvarez in lib. de Auxiliis disp. 37 . Nam cum Pelagius expresse concesserit liberum arbitrium gratis omnino a Deo creari absque ullis meritis, e'iam ex hypothesi futuris, a fortiori Massilienses vel concesserunt, vel facile concessissent hoc ipsum, ac proin le usus liberi arbitrii, ex hypothesi futuri, assignari rationem, propter quam ex infinitis-hominibus possibilibus (quos, ut ipsi asserebant, praesciebat Deus bene usuros suo arbitrio, si creirentur in talibus circumstantiis) hos in particulari, vel illos statuerit creare, et in eisdem circumstantiis constituere, in quibas salvi fierent; sed lotum id referrent ad meram et gratuitam Dei voluntatem. Neque oppositum esset credibile : alias cogerentur fateri, omnes homines, el Angelos possibiles, quos j nescit Deus, bene usuros esse, suo arbitrio ex bypothesi quod tali gratia, el in tabbus circumstantiis excitarentur, esse re vera a Deo absoluta, el eflicaci voluntate creatos, et pnedestinatos : siquidem illa ratio æqualiler procedit de umnibus hominibus, et Angelis possibilibus : hoc autem illis in mentem venire non potuit : alias cogerentur ponere infinitos prædestinatos : ergo quando S. Aug ex Jâlo. et aliis locis Scriptura? urget Pelagianos, et Massilienses, quod non detur ex parte boni usus liberi arbitrii prævisi a Deo, causa praedestinationis, non solum contendit, quod non detur causa propter quam Dens statuerit creare hominem, et constituero in illis circumstantiis, in quibus prwsciehat, illum ita bene usurum suo arbitrio, ul consequeretur salutem æternam; sed etiam, et maxime, quo l non detur ex parte boni usus liberi arbitrii futuri, causa, ratio, vel conditio, a qua dependeat, quod Deus hunc elegerit ad æternam beatitudinem, aut a qua dependeat quod modus providendi Dei "sortiatur rationem formalem praedestinationis, vel retineat solum rationem communem providentiæ supernaturalis.

Nec referi si contra hoc ultimum fundamentum nostræ assertionis ex praedicto testimonio Pauli desumptum objicias, non cohærere cum eo, ea quæ circa reprobationem disp. 8 n. 18 adduximus. Quoniam hic Paulus omnino æquiparat prædestinationem, et reprobationem quoad hoc quod est non esse ex prævisis meritis : ergo cum juxta nostram sententiam, ut ex adducendis constabit, electio prædestinatorum ad gloriam, sive gloria consideretur per modum indebiti beneficii, ut in parvulis contingit ; sive per modum coronæ, ul in adultis accidit , sit ordine intentionis ante pnevisa merita, oportet ut etiam reprobatio, tam ut est exclusio a regno per modum indebiti beneficii, quam ul est exclusio ab illo per modum pœnæ. sit ante pnevisa demerita, cujus oppositum quoad hanc secundam pariem, loco citato diximus. Vel si hoc dici nequii in reprobatione, nec etiam in prædestinatione, seu electione ad gloriam affirmari potent.

Respondetur enim, Paulum æquiparasse prædestinationem et reprobationem , seu electionem ad beatitudinem et exclusionem ab illa quoad omnia, secundum quæ, juxta qualitatem materiae, æquiparari possunt : el ita eas assimilavit quoad hoc, quoi sicut electio ad gloriam, sive per modum indebiti beneficii, sive a Ihuc per modum coronæ, est ante pnevisa merita, ita etiam exclusio ab illa per modum indebiti beneficii, erit ante prævisionem demeritorum. Non autem æquiparavit illas sumpta rrprobatione pro voluntate excludendi a re^no, ul habet rationem pœnæ. Quoniam secundum istam rationem nequit, saltim secundum communem cursum, et suavem Dei providentiam! providentiam, dnri reprobatio, nisi post pnvvi?a demerita, ut loco citato ostendimus. Cur autem intentio dandi gloriam, adhuj ut coronam, possit esse, et do facto sitanie pnevisa merita, constabit magis ex dicendis in hac disput. dub. 3 num. 79 et ||2| ubi etiam magis explicabitur, cur saltim secundum communem cursum, voluntas excludendi a beatitudine per modum pœnæ, nequeat esse anie prævisa demerita.

Adde posse satis probabiliter dici, Paulum in hoc ult. testimonio, solum velle voluntatem reprobandi, et salvandi esse ante prævisa merita : non autem discussisse aut explicasse, an hoc, vel illo modo sit ante talem prævisionem ; vel an secundum unam considerationem præeat hanc prævisionem, el secundum aliam ad eam in reprobatione, aut prædestinatione subsequatur. Quamvis ex hoc testimonio una cum contextu ejus, possit argui, sive colligi discrimen a nobis inter has duas voluntates assignatum.

Occurritur fundamentis primæ senlcntiæ

J pus «rri- Ad primum respondetur, non reddi in eo testimonio causam préparation is regni, seu electionis ad illud, sed solum consecutionis. et possessionis ejusdem, quatenus merita execuiioni mandata, sunt causa meritoria consecutionis regni, quod est electis præparatum : et ita in eo testimonio nullum est verbum, quod indicet, regnum paratum esse propter merita. Quod idem cum proportione, modo tamen disp. 8 num. 18 explicato, dicendum est ad id, quod de reprobatione ibidem adducitur.

Ad secundum respondetur, quod dupliciter potest præparari a Deo regnum electis. Vel ita ut Deus ex meritis præparet illud ut dandum in exeeutione ex meritis; vel ita ut ex sua bonitate, et misericordia, seu gratis, præparet idem regnum ut dandum in exeeutione ex meritis, atque adeo ita ut particula *ex meritis* non modificet præparalionem seu electionem ipsam, sed conjunctam illud, *dandum in exeeutione*, ac proinde, ita ul modificet exeeutionem, et ea, quæ ad ipsam pertinent tam secundum se sumptam. quam ut est objectum materiale, circa quod illi intentio versatur. Quia per illam intentionem Deus ex sua bonitate, et misericordia motus, et non ex meritis hominum, ac proinde gratis, habet actum intentionis, quo intendit totum hoc, nempe dare postea in executions gloriam ex meritis, quæ postea ex vi hujus intentionis sunt in sequenti signo, sive posterioritate naturae, futura.

Quare cum inquit Paulas bona cmlestia præparari iis, qui diligunt Deum, intelligitur de præparatione hoc secundo modo, non vero illo priori. Quia Deus ex sua bonitato et misericordia intendit, et præparat bona coelestia, ut danda in exeeutione ex merit's in sequenti signo sive posterius natura futuris, iis qui diligunt eum. Per quod ad omnia, quæ in hoc argumento adducuntur, satis constat. Quoniam hic modus eligendi gratis, prout ly *gratis* tenet se ex parte electionis nec tollit, quinimo infert, ut in exeeutione tribuatur regnum ex meritis, nec quod re vera sit præparatum ut dandum in exeeutione iis, qui legitime certaverint, et Deum dilexerint.

confir maiio ncm. Ad confirmationem patet ex dictis, ibi non reddi rationem præparalionis, sed exacutionis activæ, et temporalis illius. Quomodo autem cohærere possit, quod Deus ex sua bonitate, et misericordia, ac proinde gratis præparel regnum, seu eligat pnedestinatos ad hoc, ut postea in exeeutione det illis idem regnum ex meritis, dub. 3 hujus disp. magis explicabitur. Quibus etiam addi possunt ea, quæ in duobus numeris sequentibus ad aliqua Sanctorum testimonia dicemus.

lerliom Ad tertium respondetur, sensum illius testimonii, tantum esse quod illis, qui gratuito eliguntur al beatitudinem, paratum est, ut sedeant ad dexteram, vel ad sinistram propter merita, quia gratuito eliguntur, ut per sua merita acquirant illam sedem, et hoc modo inlelligendus est Epiphanius, et alii Patres ibidem adducti.

qairlam prior 5<>latio. Aaç. Rom.II. Ad quartum respondetur primo cum Augustino lib. de Dono perseverantiae cap. 18 præ lestinationem ipsam vocari præscienliam, juxta illud ad Rom. 11 : *Non repulit Deus plebem suam, quam præscivil,* idest praedestinavit, et ita cum Paulus inquit : *Quos præscivit, et prædeslinavit,* non est sensus, quod prius sciverit eorum merita, et postea prædestinaverit; sed Deum in ipsa sua prædestinatione, ac proinde prædeMlinando, præscire, et prædestinare, ut conformes simus imagini lilii sui. Et ita hoc modo intelligendî sunt Patres ibidem adducti. Licet etiam addendum sit librum illum, qui citatur ex Aug. de prædestinatione Dei, non esse ipsius, ut notatur in prooemio ejusdem.

Sônrada wlotio

Secundo respondetur, quod in testimonio illo : *Quos præscivit, et prædeslinavit,* particula illa, *præscivit,* potest intelligi de scientia approbationis. Et iia sensus est» quod eos, quos ex vi suæ electionis efficacis præscivit Deus esse futuros initiative, et radicaliter conformes imagini filii sui, eosdem per actum imperii complete præparavit, et praedestinavit, ut complete, et formaliter essent futuri conformes eidem imagini. In quo eliam sensu possunt explicari Hieron. et Ambros. adducti in argumento, et quicumque alii Patres, qui exponentes eumdem locum dixerint, Deum prædestinasse ad gloriam eos, quos sibi devotos futuros esse præscivit. Nam ante actum imperii, in quo formaliter consistit prædestinatio, datur electio, et intentio efficax : qui actus sunt quædam quasi radicalis, et initiativa prædestinatio, et prescientia. Et ideo ante formalem prædestinationem praesciuntur , modo tamen alibi lacto, in hac intentione, et electione, et initiativa prædestinatione, merita quæ tunc initiative sunt futura, et ex qua infallibiliter sequentur omnia, quæ ad futuritionem eorum completam desiderantur.

Hiemo. Ambros.

Unde licet præscienlia hæc meritorum, aliqualiter futurorum ex vi gratuitæ electionis ad gloriam, præcedat prædestinationem; non tamen electionem ipsam gratuitam, perquam Deus primo elegit aliquos efficaciter ad gloriam : sicut neque etiam prædicta merita, adæquate futura, possunt præcedere ipsam praedestinationem formaliter sumptam : ac proinde propter illa sic sumpta, et ut talia prævisa, non fuerunt homines efficaciter praedestinati praedestinatione formali ad gloriam. Videantur tamen ea, quæ pro solutione aliquorum testimoniorum ex Patribus desumptorum sequenti dub. dicemus.

DUBIUM IL

Utrum juxta Augustini el D. Thom. necnon aliorum sanctorum Patrum mentem, electio efficax praedestinatorum ad gloriam, fiat omnino gratis, et ante prævisioncm meritorum? an vero ex justitia, el post prævisa merita eorum ?

Quamvis ex testimoniis Patrum, quæ adduximus ad ostendendum quomodo juxta sacram Scripturam electio praedestinatorum ad gloriam sit gratuita, ac liberalis, satis constet hanc esse mentem eorum ; nihilominus ut hoc clarius maneat, et aliquibus testimoniis ex eisdem Patribus adducendis occurratur, propterea sigillarim dubium hoc excitare placuit. Tituli autem illius intelligentia» satis ex iis, quæ in explicatione tituli dubii praecedentis diximus liquet.

Refertur prior opinio.

Prima sententia asserit, quod juxtamentem Aug. D. Thom. et Patrum, electio praedestinatorum ad gloriam non est gratuita, et liberalis, ac ante praevisa merita, sed post praevisionem meritorum, sive ex justitia. Ita plures Doctores dubio sequenti,num. 70 referendi. Probatur primo ex August, lib. ad Simplicianum, q. 2 antemedium his verbis: *Non ergo secundum electionem propositum Dei manet, sed ex proposito electio, idest, non quia invenit Deus bona opera in hominibus, quæ eligat ideo manet propositum justificationis ; sed quia illud manet ut justificet credentes, ideo invenit opera, quæ jam eligat ad regnum coelorum : Nam si non esset electio, non essent electi, nec recte diceretur : Quis accusabit adversus electos Dei? non tamen electio præcedit justificationem, sedeleclionemjustificatio. Nemo enim eligitur, nisi jam distans ab illo, qui rejicitur. Unde quod dictum esi, quia elegii nos Deus ante mundi constitutionem, non videq quomodo sil dictum, nisi præscienlia. Hoc autem quod ait : non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, etc., non electione meritorum, quæ post justificationem gratiæ proveniunt, sed libsralilale donorum Dei voluit intelligi, nequis de operibus exlollalur.* y3

Ubi, ut vides, electio ad vitam æternam non præcedit justificationem, seu electionem a l gratiam, sed e contra. Et ita, juxta mentem August, satis constat, qualiter Deus inveniat opera, quæ eligat ad regnum cœlorum, et ratione quorum eligat efficaciter ad æternam vitam eos, quos talia opera patraturos esse cognovit.

Nec refert, quod respondetBellannin.Iib. 2 de gratia et lib. arb cap. 15, ubi ait, Augustinum cum scripsit libros ad Simplicianum fuisse juvenem, nec tunc mulla invenisse in hac difficillima quæstione, quæ postea majori diligentia investigavit, et reperit : et ita non potuisse tunc intelligere, quomodo Deus eligeret ad regnum, vel excluderet ab illo, si nulla praecessisset disparitas ox parte eligendorum. Cæterum postea cum factus est doctior intellexit, Deum diligendo facere hanedisparitatem, acproinde ante prævisa merita, quæ radicaliter ab hac dilectione proveniunt, potuisse eligere praedestinatos ad gloriam.

Nam contra hoc, Vazquez multa ex Aug. congerit, quibus probat Augustinum etiam senem confirmasse ea, quæ dixerat in q. citata ad Simplicianum. Nam in lib. de Prædestin. Sanci, c. 4 versans hanc eamdem difficultatem, sic inquit : *Si curassent hi falres* (scilicet Massilienses) ûittnûjent *istam quæslionem secundum veritatem Scripturarum solutam in* I *libro duorum, quos ad bonæ memoriæ Simplicianum scripsi.* Quod etiam docuit de Dono persev. c. 20 et 21.

Oak-

Confirmatur ex eodem Aug. sermone 7 de verbis Domini secundum Matth. torn. 10, ubi sic asserit : *Elegit autem Deus sicut inquit Aposl. et secundum suam gratiam, ct secundum illorum justitiam.* Hæc autem duplex electio non potest aliter intelligi, nisi quia gratis electi sunt ad dona gratiæ, et postea praevisis meritis factis ex gratia, electi sunt secundum justitiam ad gloriam. Unde explicans deinde idem August, illud ad Rom. 11 : *Reliquiæ secundum electionem gratiæ salvæ faclæ sunt,* sic loquitur : *Ego dios elegi, quia vidi mentes diorum de me præsumentes non de se, nec de Baal, non sunt mutati, sic sunt ut a me facti sunt el tu qui loqueris, nisi de mc praesumeres, ubi esses?*

In quibus verbis, et concelit electionem ad gloriam, necnon ad majorem gratiam ex ineritis, ut constat ex illis verbis : *Ego illos elegi, qui vidi mentes illorum de me præsumentes, etc.,* et simul admittit electionem gratuitam ad gratiam, absque praecedentibus meritis, ut constat ex ultimis verbis, ut ita ex hac gratia semel gratuito concessa pullulent bona opera, quæ postea eligantur. Et propterea in ejusdem gratiæ commendationemstatim subjungit : *Cave,o Christiane, cave superbiam. Licet enim imitator Sanctorum sis, totum gratiæ semper reputa : quia ul esset aliquid reliquum* (idest, ut inde pullularent, et relinquerentur bona opera, quæ eligeremur) *gratia in te Dei, non tuum meritum fecit.*

α Secundo probatur ex D. Thom. 3 p, q. I I art. 3 ad quartum, ubi ait prædestinatio- (>7i- nem Dei supponere praescientiam futuro- tem Et ideo sicut Deos praedestinat salu- aliquorum per orationes aliorum obtinendam,ita prædestinavitIncarnationem Christi in remedium peccati. Unde sicut Deus praedestinat aliquem hominem ex præscienlia orationum aliorum, ex eo quod praedestinatio præsupponil praescientiam futurorum, ita praedestinavit eumdem hominem ex praescientia meritorum illius : siquidem non est major ratio, cur illæ (nempe orationes aliorum] quam ista (scilicet merita praedestinati] praesupponantur ut futura ad praedestinationem.

H. Tertiem. Ambros.

Tertio. Nam Ambros. lib. 5 de fide cap. 3 inquit : *Non ante prædeslinavil Deus quam sciret, sed quorum merita præscivit, eorum præmia prxdeslinavit.* Et super epist. ad Roman, in illa verba cap. 8 : *Omnia cooperantur in bonum tü qui secundum propositum, etc.,* ait: *Istos quos præscivit futuros sibi devotos, ipsos elegii ad promissa præmia capessenda.* Et infra cap. 9 in illa verba : *Jacob dilexi, etc.,* sic asserit : *Praescientiam Dei flagitat in his causis, sciendo enim quid unusquisque illorum futurus esset, dixit hic erit dignus qui erit minor, et qui major erit indignus.* Et iterum : *Unum elegii præscientia, alterum sprevit.* Et paucis interpositis reddit rationem : *Nam neminem damnat, antequam peccet : et neminem coronat, antequam vincat.*

Et similiter Chrysostom, homil. 2 ad Ephes. : *Elegii omnino* (ait) *juxta delectum liberumque propositum praedestinatos : hoc est, prxdeslinavit juxta quod nos viderat, antequam in sortem asciscremur.* Quod etiam docuit idem Chrysostom, homil. 51 in Genes, et homil. 80 in Matth. Damascen. lib. contra Manichaeos, Prosper lib. 2 de vocat. Gent. cap. 23, 20, 29 et 31 et art. 12 ad objectiones Vincentianas, ubi ait : quod reprobi forent praedestinati, si reverterentur a peccatis, et permanerent in sanctitate. Hieron. ad Ephes. *1 in illud: In laudem gloriæ gratiæ suæ.* Et epist. 150 quæ est ad Helvidiam q. 10 explicans illa verba: *iNumquid iniquilasapud Deum,* inquit : *Vasa misericordiæ non solum populus Gentium est, sed eliam ii, qui ex Judæis credere voluerunt : ex quo ostenditur non gentes eligi, sed hominum voluntates.*

Cbrr sosl. Damne, Proipcr. Hieron·

§ π.

Assertio prior.

Dicendum tamen est primo, quod juxta mentem August, electio efficax praedestinatorum ad gloriam facta est omnino gra-

Prima caoclasio.

tis, et ante prævisa mérita, non veto post prævisionem eorum, et ex justitia. Iu omnes Doctores dub. sequenti, num. 78 refe
Primaa eios fandimenlam. Aogast. rendi. Probatur ex eôdem Augustin, lib. de Correct, et grat. cap. 14 ubi postquam dixit, volenti Deo salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium, ex eo quod habet in sua potrstat-· omnium voluntates et ratione summæ e'ti aciæ suæ voluntatis inclinat illas efficaciter, et libero modo ad finem ah ipso nrentum : et postquam hoc ipsum explicuit ex illis verbis ! Regum cap. 10 : *Abierunt polenta, quorum Deus tetigit corda cum Saüle,* nimirum ad constituendum illum in regem : ac tandem postquam docuit hoc provenisse ex divina voluntate, ex eo quod prius intendit quod constitueretur in regem, et hinc voluit ungere illorum corda ad hunc finem a se intentum. Postquam igitur hæc dixerat, subjungit : Si *ergo cum voluerit reges in terra Deus constituere, magis habet in sua potestate hominum voluntates, quam ipsi suas, quis alius facil ut salubris sil correptio et fiat in correcto corde correctio, ut coelesti constituatur in regnoT* Ubi plane denotat, Deum ex intentione efficaci conferendi alicui cœleste regnum, movere illum efficaciter ad hoc, ul corripiatur, et pœniteat de peccatis : quemadmodum ex intentione efficaci constituendi Saul in regem, efficaciter movit illorum potentium corda : ac proinde electio ad cœleste regnum, est ante prfevisam pœnitentiam et merita : siquidem ex intention efficaci tribuendi regnum jam præexistente, voluit tribuere pœnitentiam el merita.

ia Lu ia. Nec refert id, quod Massilienses responderunt August., nempe diversam esse rationem de electione ad regnum temporale, ac ad regnum coelecte : et per consequens non recte inferri Deum posse eligere ad istud ante prævisionem humani consensus, ex eo quod efficaciter possit ante eamdem præscienliam eligere ad illud.

ï'rrelodiîur. Nam contra hoc objicit August, eamdem, et mullo majorem quoad hoc rationem esse de electione a i regnum cœleste. Quia sicut ad regnum terrenum, ita et multo magis ad oblinenlum regnum cœleste ex eo quod huc est magis gratuitum, ac proinde potiori ratione a Deo gratuito proveniens) habet Deus omnipot-nlissimam potestatem inclinandi libere hominum voluntates, quo ipse voluerit : et ita propter regnum cœ-
Psal.llB leste scriptum esse in Psalm. 118 : *Inclina*
Actor.ia *cor meum, Deus, in testimonia Lua.* Et Actor. 13 : *Quotquot erant præordinali ad vitam æternam.*

Secundo probatur eadem assertio alio testimonio ex Aug lib de Correct, el grat. c. 7 (cujus aliquid supra tetigimus) desumpto, ubi sic ait : *Illi ergo sunt electi, qui secundum proposilum vocali, qui etiam prædeslinati, atque præscili. Electi autem sunt ad regnandum cum Christo, non quomodo dectus est Judas ad opus cui congruebat. Illos debemus intelligere per misericordiam electos : illum per judicium. Illos ergo elegit ad obtinendum regnum suum : illum ad effundendum sanguinem suum.* Ubi Augustin. loquitur de electione ad gloriam, et de ele< lione efficaci : siquidem loquitur de electione ad gloriam, quæ non est commanis Judæ cum prædictis electis. Ac tandem sermonem facit de electione ad gloriam gratuita : siquidem inquit electos esse per m.sericordiam ad regnandum cum Christo; ei hujusmodi electionem non fuisse factam per judicium» hoc est per operum discussionem. 7^"

Nec obest id, quod ex Vazquez dub. pneced. dicebamus, nempe quod per illa verba *ad regnandum cum Christo* inielligit Aug. electionem ad gratiam congruam, et propterea in eodem cap. liane electionem appellasse electionem gratiæ. Sicut etiam nec obest quod idem Vazquez in præsenti, disp. 89 c. 8 secando respondet. Nimirum quod e.si Aug. loquatur de electione ad gloriam, non propterea excludit of era prævisa, quæ fiunt ex gratia, sed tantum illa quæ fiunt ex viribus naiuræ : ut iia contradiceret Pelagianis, qui asserebant prædestinationem ad gratiam, et ad gloriam fieri ex præscientia mentorum naturalium.

Non igitur hoc refert. Nam in primis prior solutio salis dubio præcedenti, num. Ilimpugnata est : et nihilominus impugnatio ibidem facta potest amplius confirmari et urgeri sic. Nam Aug. in eo cap. et c. 13 sequenti distinguit gratiam congruam cum dono perseverantiæ a regno illo, ad quod prédestinait eliguntur dum ait : *Numerus sanctorum per gratiam Dei regno prxdeslinalus, donata usque ad finem perseverantia, illuc perducitur, et illic sine fine brutissimus servabitur : ergo* falsum est, hanc electionem gratuitam, esse ad solanr gratiam congruam, non vero ad ipsam gloriam. Cur vero Augustinus hanc electionem appellaverit electionem gratiæ, satis liquet ex iis, quæ dub. præc, n. 13 dicebamus.

Acceài;

Accedit primo, quod hoc ipso quod electio ad gratiam sit juxta mentem Au^wguslini gratuita, et non ex prævisls merifis, oportet ul juxta eumdem Augustinum electio ad gloriam sitellam gratuita. Quia juxta ejus mentem, ideo pr.fdestinatus eligilur ad gratiam gmiuito, quia ex mera voimitate Dei elecius est ad gloriam. Unde ηρΛ idem August, lib. do Dono persovenintiæ K c. 9 cum has très quæstiones proposuisset, prima, cur ex duobus parvulis pariter infectis culpa originali, assumatur unus a Deo, et alter relinquatur, secunda, cur ex duobus adultis impiis unus vocetur vocalione congrua» el non alius, tertia, cur ex duobus justis uni, ct non alteri tribuat Deus perseverantia? donum : respondet ad primam, et secundam, judicia Dei esse inscrulabilia; et ad tertiam eadem Dei judicia esse inscrutabiliora : et postea discutiens quænam sit ista discretio, concludit, discretionem hanc inter parvulos, et inter impios ex diversa electione Dei erga prædestinatos provenire : ac proinde sentit, ipsam electionem ad gratiam et perseverantiam, cujus causam, et radicem in tertia quæstione inquisicrat, procedere ex alia priori electione propria, et peculiari praedestinatorum : quæ, ut constat, non potest esse alia quam electio ad gloriam : et per consequens, cum hæc supponatur ad electionem ad gratiam, quæ necessario præsupponitur ad merita, non erit ulla ratione ex meritis; sed gratuita, et ex mera Dei voluntate.

Quod etiam docuit lib. de Correctione et gratia c. 7 supra citato. Nam postquam dixit ex massa humani generis in Adamo damnata, quosdam gratis esse discretos, alios vero in sua damnatione relictos, subdit : *Quicumque ergo ab illa originali damnatione ista divinæ gratiæ largitate discreti sunt, non est dubium quod el procuratur cis audiendum Evangelium, el cum audiunt credunt, ct in fide, quæ per dilectionem operatur, usque in finem perseverant, el si quando exorbitant, correcti emendantur.* Ubi, ut constat, ex illa discretione praedestinatorum divina largitate facta, inquit Augustinus, ortum ducere quod pnrdicetur electis Evangelium, credant, justificentur : et si forte labuntur, resurgant, ac tandem perseverent. Unde subdit : *Hæc omnia operatur in eis, qui vasa miscricqrdix operatus est ros, qui el elegit eos in Filio suo ante mundi constitulionem.* Et postea explicans ad quod fuerant electi, inquU, ut dub. præc. referebamus : *Electi autem sunt ad regnandum cum Christo,* et infra : *Jlloselegil ad oblinendum regnum suum ,* nempe regnum ælernum, et ita de hac electione explicat plura testimonia Scriptura?, quæ non nisi de electione ad gloriam possunt intelligi : ul est illud ad Rom. 8 ; *Quis accusabit adversus electos Dei,* et sic de aliis..

Ad Rom. 3.

M. AiMitamenlnm secoDdum.

Accedit secundo, falsum esse id, quod in hac priori solutione supponitur, scilicet, non fuisse inter August, et Massilienses disceptationem de electione ad gloriam, sed solum de electione ad gratiam. Nam id, quod turbavit Massiliensium animos, fuit, quod Augustinus doceret, electionem ad gloriam horum præ illis esse ex mera Dei voluntate, seu secundum Dei propositum, et ante prævisa merita. Hoc autem modo Massilienses intellexisse Augustinum, et idcirco fuisse turbatos, constat ex epistola Prosperi ad Aug. quæ habetur ante librum de prædestinatione Sanet, ubi in persona eorum, sic ait : *Proposilum Dei, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani eligendorum, et rejiciendorum diciiur facia discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vasa honoris, alii vasa conlumelix sint creati, el lapsis curam resurgendi adimere, et sanctis occasionem leporis afferre, eo quod utraque parte superfluus labor sil, sine quo rejectus ulla industria possit intrare, nec electus ulla negligentia possit excidere.*

Unde in fine epistolæ idem Prosper, supponendo eamdem sententiam ut Augustinianam, et veram exposcit ab Aug. ut amplius exponere velit : *Quemadmodum per hanc prædicalionem propositi Dei, quo fideles fiunt, qui præordinali sunt ad vitam æternam nemo eorum, qui cohortandi sunt, impediatur, neque occasionem negligentix habeant, si se prædestinatos esse desperent.*

Si autem Massilienses non intelligerent electionem hanc ad gloriam secundum August. esse ex mera Dei voluntate efficaci, et ante prævisa merita, et propterea turbati essent, et ab August, dissentirent, non esset cur ipsi objicerent, per hanc electionem tolli a lapsis curam resurgendi; et sanctis teporis occasionem afferre, nec peteret Prosper ob August, explicationem suæ sententiæ circa hoc, ut ita Massiliensibus occurrere». Quia (ut adversarii, de quo alibi, fatentur) planum erat Massiliensibus, quod si electio ad gloriam est propter merita prævisa, non poterant ulla, vel apparenti ratione inconvenientia illa contra

sententiam August, objici : nec erat necessarium ut August, explicaret, quomodo ex electione ad gloriam profler merita'prævisa, non recte prædicta inconvenientia inferebantur. Sicut neque etiam, juxta doctrinam adversariorum, ipsi objicerent, ut in tract, de Scientia Dei disp. 10 n. 61 et deinceps dicebamus, quod talis electio fatalem quamdam necessitatem inducit, ut tract, citato expendimus.

5!. Id ipsnm miffis protutor.

Quod etiam constat ex epistola Hilarii ad eumdem August, ubi refert, Massilienses graviter ferre, quod Augustinus cunctos homines in duas quasi classes secaret» nempe in unam electorum, et aliam reproborum; illosque sic ex sola Dei voluntate divisisse, ut ab una in alteram aditas esse nequiret. Ubi etiam refert, eosdem Massilienses acriter impugnare Augustinum, ex eo quod verba illa Pauli t ad Timoth. 2 : *Qui vull omnes homines salvos fieri,* explicuisset (inter alias explicationes quas tradit) de voluntate efficaci eligendi ad gloriam ; et per consequens de omnibus prædeslinalis, non autem de cunctis hominibus, et ratio quare hoc impugnabant erat. Quia supponebant, ut constat ex verbis Pauli, ipsum ibi sermonem texere de voluntate eligendi ad gloriam» quam Deus ex se habet ante ulla hominum merita. El ita si hæc esset efficax, jam Deus efficaciter, et gratuito eligebat ad gloriam, quod ipsi graviter ferebant : et propterea de Aug. conquerebantur, ex eo quod talem electionem ad gloriam introduxisset et tamen in hac contradictione, et querela neque Hilarius significat aliquid illos imposuisse Augustino : neque Augustinus in libris sequentibus respondet negando quod Hilarius referebat de mente sua; sed potius eamdem sententiam, quam ut Augustini Massilienses referebant, ex sacra Scriptura confirmavit. Per quod satis etiam significatur de hac electione ad gloriam fuisse inter ipsum et Massilienses controversiam.

1 ad Tim. 3

muiur

Confirmatur. Nam plus turbabantur Massilienses ex eo quod Augustinus doceret praedestinatos fuisse e ectos ad gloriam ex mera Dei voluntate, ante prævisionem meritorum , quam de electione eorum ad gratiam, aut ad primam vocationem. Nam electionem ad gratiam, sive primam vocationem, jam ipsi fatebantur esse omnino gratuitam : et propterea eorum opinio (teste Prospero epistola citata) erat : *Eos Deum prédestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos dignos futui os i sse electione, ct de hac vita bona fide excessuros esse pr«vident, ideoque omnem hominem ad credendum, el ad operandum divinis institutionibus admoneri ut de apprehendenda vita xterna nemo desperet, cum voluntarix devotioni remuneratio sit parata.* Ubi, ul constat, Massilienses jam admittentes primam vocationem, seu electionem ad gratiam fieri gratis, sentiebant electionem iu regnum æiernum fieri post prævisionem meritorum, et ex justitia, seu ex voluntate ad remunerandum parata. Quæ quidem sententia coincidit quoad hoc, cum ea quam defendit Vazquez in hac solutione, quam impugnamus, quamque August, ul ex dictis constat, rejicit.

Prosper,

Quæ omnia bene explicat, et confirmat Alvarez lib. 6 suarum responsionum adversus concordiam liberi arbitrii cum divina præscientia» providentia, et praedestinatione cap. 22 num. 7. Ubi optime docet Augustino quaestionem fuisse cum Pelagianis, et Semipelagianis, tum circa prædestinationem ad gratiam absque prævisis meritis naturæ : tum etiam circa gratuitam prædestinationem absolutam ad gloriam absque prævisis meritis gratiæ. Et hæc seeunda quæstio fuit cum Massiliensibus, sed præsertim cum Fausto Regiensi, qui (ut disput. 2 de auxiliis ostendit idem Alvarez) contendebat contra Augustinum, Deum esse injustum si ante omnia prævisa merita, vel demerita unum prædestinasseï ad gloriam, alterum reprobasset. Unde constat ex lib. 2 de gratia, et humanæ mentis arbitno cap. 3 ubi ait : *Nisi præscientia rxploraverit prædestinationem, nihil decernit.*

Aiwa.

U Ertft· In acM Milli0

Secunda autem solutio ejus lem Vazq. nimirum Augustinum loqui de meritis praevisis, factis viribus naturæ, non vero ex viribus gratiæ. dum negat electionem ad gloriam non esse ex prævisione meritorum, ex eo quod Massilienses de bis tantum operibus bonis loquebantur, etiam corruit. Primo quidem. Nam quamvis sic senserit Pelagius, et ex Massiliensibus aliqui, qui a Pelagianismo non discedebant; attamen Massilienses illi, de quibus Prosper in verbis adductis loquebatur, existimabant electionem ad regnum æternum fieri ex præscientia boni usus facti ex gratia, ut constat ex illis verbis nuper relatis, *quos gratis vocatos, etc.,* et in fine epistolæ, *el sub ipso gratiæ adjutorio, etc.*

Quod etiam suadetur, ex eo quod in hac epistola referuntur Augustino a Prospero varii Massiliensium dicendi modi Quorum

u us,

unus, qui magis a Pelagio rece lobat, con linetur in verbis adductis. Postea vero referens alium, ait : *Quidam vero in tantum a Pelagianis semitis non declinant, etc. Ul dicant ad hanc gratiam, qua in Christo renascimur, posse pervenire per naturalem facultatem :* orgo ille primus dicendi modus fatebatur gratiam praevenientem; et hominem eligi ad 'gloriam post prævisa merita, non quidem ex naturali facultate, sed ex prædicta gratia facta : ct tamen ulrumque dicendi modum impugnavit Augustinus : ergo etc.

Deinde ex alio etiam capite prædicta solutio corruit. Nam Augustinus in hoc testimonio, quod discutimus, loquitur (ut intuenti patebit) de elecüone, quæ ita fit per misericordiam, ut simul non fiat per judicium, et quæ est principium congruæ vocationis, et meriti : electio autem ad gloriuu, depenlens a præscientia meritorum gratiæ, ita est per misericordiam, ut simul sit per justum judicium, cum sit remunerati va, neque est principium vocationis, et meriti, sed potius supponit illa : ergo, etc. Videatur Didacus Alvarez lib. 6 responsionum ad objectiones adversus concordiam cum divina præscientia, providentia, ac praedestinatione, ubi plura circa hæc adducit.

tai.

Assertio secunda stabilitur.

I rdi. i ».

Dicendum est secundo, quod juxta mentem Angelici Doctoris, electio prædestinatorum ad gloriam fit omnino gratis ex mera Dei bonitate, et voluntate, non vero ex justitia, seu ex prævisis meritis. Ita D. Thom. in hoc articulo ubi supponit electionem prædestinati ad gloriam non ducere ortum in Deo ex bonitate prædestinati, sed causare in illo bonitatem requisitam aJ hoc, ut eamdem gloriam adipiscatur, et ita ait : *Electio tamen, el dilectio aliter ordinantur in nobis, el in Deo : eo quod in nobis voluntas diligendo non causal bonum, sed ex bono praeexistenti incitamur ad diligendum : et ideo eligimus aliquem quem diligamus : el sic electio dilectionem præcedil in nobis. In Deo autem est e converso. Nam voluntas ejus, qua vull bonum alicui diligendo, est causa quod illud bonum ab eo præ aliis habeatur, et sic palet quod dilectio przsupponitur electioni secundum rationem, el electio przdcstinationi.* Quare cum boni-

tas volita per electionem ad gloriam, sit ipsa gloria suo tempore futura, consequens est, quod hæc primo originaliter, et initiative saltim causetur per illam electionem, et dilectionem Dei antequam sint merita; ac proinde prædictam electionem esse ante prævisa merita, et omnino gratuitam.

Evasto. Vii/joei.

Nec refert quod respondet Vazquez in praesenti, disp. 89 cap. !2, nempe D. Thoinam loqui de electione ad gratiam, ex co quod vitam atternam vocat gratiam, et justificationem.

Prado* ditor primo.

Non itaque hoc refert. Nam sanctus Doctor in solutione ad primum distinguit electionem ad gratiam, ab electione ad gloriam, et ait, neutram supponere merita, sed causare illa, el bonitatem in objecto.

Secondo. D.Thom

Accedit, quod D. Thom. sermonem fecit de electione præsupposita ad prædestinationem, ut est præceptiva omnium mediorum, quibus adipiscimur finem : at electio ista est ad gloriam, et non ad gratiam, siquidem unum ex mediis, quibus causatur eadem gloria per praedestinationem, est gratia : et ita ipsa non potest esse ratio praecipiendi omnia media, quæ per prædestinationem praecipiuntur, sed ad hoc ut illa praecipiantur per praedestinationem, debet præsupponi intentio finis, nempe gloriæ.

Tertio. D.Ttom.

Accedit tandem, quod D. Thom. q. 6 de Verit. art. I, ex quo verba a se in praesenti articulo prolata desumpsit, sic inquit: *Prædestinalio supponit dilectionem el electionem, per quam ille qui infaUibiliter dirigilur in finem, ab aliis separatur, fixe autem separatio non est propter diversitatem aliquam inveniam in iis, qui separantur, qux possit ad amorem incitare.* Ubi, ul constat, loquitor de electione ad gloriam, ac proinde de electione efficaci. Turn, quia volitio inefficax dandi gloriam fuit respectu omnium hominum, ac proinde ibidem non invenitur electio horum præ illis. Tum etiam, quia sic subdit : *Ad praedestinationem consequuntur consecutio finis, et collatio auxiliorum.* Constat autem consecutionem finis, nempe viüe æternæ, non sequi nisi ad electionem efficacem in ordine ad illam.

W. dum fuodimentsm pro Mser· Hone.

Secundo probatur assertio ex q. 6 do Veritate art. 2 his verbis : *Finis autem divinx voluntatis est ipsa ejus bonitas, quz non dependet ab aliquo alio. Unde ad hoc ut habeatur a Deo, nullo alio indiget : el ideo voluntas ejus non inclinatur primo ad aliquid faciendum per modum debili, sed*

libcralitcr tantum in quantum est bonitas ejus in opere manifestata. Unde quod Deus velit alicui dare gratiam, et gloriam, hoc ex mera liberalitate procedit : in iis aulem, quæ ex liberalitate procedunt, lantum causa volendi est ipsa superabundant affectio i'olentis *ad finem, in quo attenditur perfectio bonitatis ipsius.*

Et ad Roman. 9 Ied. 2 explicans illa verba : *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, etc.* Sic inquit : *Ut propositum Dei, scilicet volentis unum præ alio magnificare, maneret, idest, firmum esset : et hoc non secundum merita, sed secundum electionem, idest, in quantum ipse Deus spontanea voluntate unum alteri prxelegit, non quia sanctus erat, sed ut sanctus esset, secundum illud ad Ephes.* 1 : *Elegii nos in ipso anle mundi constitutionem, ut essemus sancti, hoc autem esi propositum prædestinationis : de quo ibidem dicitur, prædestinati secundum propositum voluntatis ejus.* Et ad E^bes. 1 explicans illa verba : *Prædestinati secundum propositum ejus,* lect. 4 sic ait : *Ponit voluntariam ipei prædeslinalionem, cujus quidem praedestinationis ratio non sunt merita nostra, sed mera Dei voluntas : propter quod subdit : Secundum propositum ejus.*

Idem etiam docuit art. 5 hujus quæst. in solutione ad tertium, et 3 contra Gent, cap. ult. et alibi sæpe. Peculiariter autem in dicto cap. 1 super epist. ad Ephes, lect. 1 ubi explicans verb i illa : *Qui prxdeslinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ,* sic ait f *Subdit Apostolus in laudem gloriæ gratiæ suæ, idest, ut cognoscat, quantum Deus sit laudandus, cl glorificandus. Non dicit aulem in laudem juslilix. Nam justitia ibi locum habet, ubi invenitur debitum, vel etiam redditur. Quod autem prædestinalur ad vitam æternam non est debitum, ut dictum est, sed gratia pure gratis data. Nec solum dicit gloriæ, sed addit gratiæ, quasi gloriosæ gratiæ, quæ est grclia, in qua ostenditur magnitudo gratiæ, quæ consistit etiam in magnitudine gloriæ, cl modo dandi, quia nullis meritis præcedenlibus, sed adhuc immeritis existentibus cam dat. Unde [torn.* 5 : *Commendat aulem Deus suam charilalcm in nobis : quoniam si cum adhuc peccatores essemus secundum tempus Christus pro nobis mortuus est, etc., et parum post : Cum inimici essemus reconciliati sumus Deo. Pa-*

kI ergo quod prædestinationis divinæ nulla alia causa est, nec esse potest, quam simplex bei voluntas. Unde palet etiam, quod divins voluntatis prédestinantis non est alia ratio quam divina bonitas filiis communicanda.

§ iv.

Asserito 'posterior.

Dicendum tertio, quod juxta mentem aliorum Patrum electio prædestinatorum ad gloriam, fuit omnino gratuita, non vero ex justitia, et ex pnovisis meritis. Assertio hæc non aliter melius suadebitur, quam adducendo plura Patrum testimonia, In primis enim Fulgentius libro de fide al Petrum capito 3 post medium, postquam dixit : *Per bei judicium eos, quipie reclcque vixerunt, ituros in vitam æternam, ul cum Christo sine fine regnent.* Deinde ordinem actuum divinorum, qui sunt in prædesiinatione, his verbis designat : *Illi autem cum Christo regnabunt, quos Deus gratuita bonitate prædestinavit ad regnum. Quia enim tales prædestinandos præparavil ut ngno digni essent; præparavil utique secMdum propositum vocandos ut obedianl ; præparavil justificandos ut bene vivant; præparavil eiiam glorificandos ul regnum calorum sine fine possideant.* Ubi, ut constat, admittit gratuitam prædestinationem, seu electionem ad regnum, et actum illum, quo Deus gratuita sua bonitate elegit prædestinatos ad regnum per merita obtinendum, quemque nomine insignit propositi, inquit, esse causam seu rationem, cur Deus præparavil vocationem ut ei obtemperetur, et justificationem ut bene vivatur: ac proinde sentit prædictum actum esse efiicicem, et ante præscientiam meritorum, et saltim ex parte nostri moli concipiendi distinctum ab actu, quo Deus elegit ad justificationem, et aliquo modo priorem illo, ut ita solutio, quam ad alia Vazquei adducit, ex hoc capite corruat.

Et deinde idem docet Prosper lib. 2 de vocatione Gentium. Nam cum capit. 34 ostendisset, non esse supervacaneum laborem, qui adhibetur ad acquirenda merita in ordine ai vitam æternam capessendam, etiamsi propositum Dei circa salutem justorum sit incommutabile, cap. 36 sic ait : *In libro Tobiæ ad filium ejus Tobiam ftaphatl Angelus dicit, etc., cum ceperis esse* cum illa scilicet uxore) *surgite primum ambo, el deprecamini Deum cali ut detur vobis misericordia ricurdia et sanitas, cl nolite timere, libi enim destinata est ante sæcula, et lu cam sanabis. Quamvis ergo quod statuit Deus nulla possit ratione non fieri, studia tamen non tolluntur orandi, nec per electionis pro-*/xmluin, *liberi arbitrii devotio relaxatur, cum implendæ voluntatis Dei ila sil prxordinatus effectus, ul per laborem operum, per instantiam supplicationum, per exercitia virtutum fiant incrementa meritorum, el qui bona gesserint non solum sccupdum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita coronentur.*

Ubi, ut vides, loquitur de destinatione, seu electione efficaci, ut constat ex illis verbis : *Quod statuit Deus nulla possit ratione non fieri.* El similiter sermonem facit de prædicta electione ante prævisa merita. Tum, quia frustra tanto conatu insudasset ad explicandum, et toties repetendum, quod per hujusmodi statutum Dei, et electionis propositum non relaxatur arbitrii devotio, etc. Siquidem si semel præsupponuniur merita, hoc erat ex se satis perspicuum. Tum etiam : quia inquit, ex hujusmodi electione, et proposito ipsa merita oriri, ex eo quod implendæ «voluntatis Dei ita sit præordinatus cllectus, ut per laborem operum, etc., fiant incrementa meritorum, quibus beatus consequatur id, quod per illam electionem, et propositum est intentum. Tum deinde : quia alioqui frustra addidisset, quod electi non solum coronandi sunt secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita. Quia nisi coronentur tanquam ex prima radice, ex eo quod Deus gratuito habuit propositum, seu actum, quo illos elegit ad coronam, et simul quia hoc actu supposito, et ex vi illius habeant merita, ac tandem propter illa coronentur, non potest verificari quod coronentur non solum secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita : quia tantummo Io coronabuntur ex meritis, et propter merita. Tum denique : quia idem Prosper post verba relata concludit : *Ob hoc enim in remotissimo ab humana cogitatione secreto, præfinitîo hujus electionis abscondita est.* Constat autem prædiffinitionem post prævisa merita patentem omnino esse : et ita non loquitor de bac prædiffinitione satis patente, sed de alia occultiori et secretiori, quæ est ante prævisionem meritorum.

Idem etiam docuit divus Bernardus sermone in illud Sapientiæ 10 : *Justum deduxit Dominus per vias redas,* ubi sic Ioquitur : *Regnum Dei conceditur, promittitur, ostenditur, percipitur : conceditur in prædestinalione : promittitur in vocatione : ostenditur in justificatione : in glorificatione percipitur. Unde est illud : Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum Dei. Sic enim ait Apostolus : Quos prædestinavit, hos el vocavit, el quos vocavit, illos et justificavit, quos autem el justificavit, illos el mugnificavtl. In prædestinatione esi gratia : in vocatione potentia, in justificatione lælilia, in magnificatione est gloria.* Ac tandem hoc ipsum tuentur Gregor. Magnus lib. 1 Dialogorum cap. 8 et alii plures, quos dub. præced. retulimus. Potestque amplius id suaderi omnibus testimoniis Patrum, quæad destruendam scientiam mediam, per quam hæc merita possent praevideri in tract, do Scientia Dei disp. 10 num. 31 adduximus.

D. Greçor.

Fit obviam fundamentis primx senlenlix.

61. Ad primuni prior tôlulia.

Ad primum respondetur primo, August, ibidem loqui de electione prædestinatorum, quoad suam exeeutionem temporalem. Nam exeeutio hæc adhuc active sumpta, quæ corresponde actui intentionis, quo Deus ab æterno, el gratuito elegit pnedeslinaios, ut per bona opera salutem ælernam consequantur, ita se habet, ut secundum illam prius sint justificatio, et bona opera, ac postea subsequatur corona : ac proinde, loquendo de electione hac quoad exeeutionem ei correspondcntem, verum est id, quod ibidem addit August, dum inquit : *Unde quod dictum est, quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video, quomodo sit dictum nisi præscientia.* Quoniam hæc exeeutio non mensuratur æternilate tanquam propria, et adæquata ejus mensura (de quo modo existendi ab æterno loquitur ibi August.) nisi quatenus est in divina præscientia, ac proinde in divinis decretis, in quibus pnpscitur·

Auçast.

Secundo respondetur, quod illa verba Augustini non ex certa et diffinitiva sententia, sed disputando, inquirendo, et cum dubitatione ab co dicta sunt, ut colligitur cx contextu : præmiserat enim : *Nisi forte sic est distinguenda sententia,* etc.

Seconda.

Tertio respondetur sustinendam esse responsionem ex Bellarmino ibidem adductam, quæ consonat cum eo. quod ipse August, lib. t, Retractat, cap. 1 fatetur, nempe ipsum initio sui Episcopatus libros

Tolia.

Augut.

illos scripsisse, et ad probationem in contrarium dicendum est, quod in lib. de Prædestinatione Sanctorum cap. 4 agebat de fide, utrum esset ex gratia, vel ex viribus liberi arbitrii, saltim quoad sui initium : et quoad hoc remisit Massilienses, cum quibus disputabat, al lib. 1 ad Simplician. q. 2 quem ipse juvenis scripserat; non vero quoad hanc quaestionem, quam modo disputamus, nimirum quoad electionem gratuitam ad gloriam. Nam licet (ut Bdhni!. bene notavit Bellarmin. loco citato) tunc August, nondum invenerat in hac difficillima quæstione electionis gratuitæ ad gloriam multa, qaæ postea majori cum diligentia inquisivit, et invenit : attamen adhuc tunc dum scripsit ad Simplicianum, cœpit cognoscere etiam ipsum initium fidei esse donum Dei, et effectum gratiæ, ut testatur lib. de Dono perseverant, cap. 20 ot ita quantum ad hanc veritatem, de qua in prædicto capit. › cum Massiliensibus disputabat, eosdem ad qmeslionem illam a‹l Simplicianum remisit.

da?or" ^n‹^c ideui 2^uaust· *n libris, quos senex
i/riii elaboravit, ut patet ex lib. de Correct, et
Koluiio. gratia cap. 7 et epistola 105 ad Sixtum, et
ojost. epjstoja a(j Pauiinuin, explicans illa verba Pauli ad Roman. 9 : *Lt secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est, etc.,* sic ait : *Doctor Gentium istos geminos nondum natos nihil boni, aut mali egisse testatur, ul gratia commendetur : ut quod dictum est : Major serviet minori, non ex operibus, sed ex vocante dictum inlelligatur, ul secundum electionem Dei propositum maneret, non meritum hominis anteiret. Non enim dicit electionem voluntatis human#, sive naturæ, cum par esset in utroque mortis damnalionisque conditio, sed electionem procul dubio gratiæ, quæ non invenit eligendos, sed facit.* Et epistola 105 citata explicans eadem verba, inquit : *Electionem, qua eligendos facit ipse non invenit, etc.* Constat ergo Augustinum non perstitisse in expositione illa prædictorum verborum, quam quæstione citata adhibuerat, el ex qua coactus est electionem justificationi postponere. Ac proinde licet Aug. semper retinuerit contra Telagianos veram sententiam de gratia præveniente; et omnia merita humana, et etiam ipsum initium fidei esse ex gratia, quæ in illa quæst. præcipue incendebat : nonnulla tamen ibidem incidenter dicta, postea correxit, et mutavit : ex quibus (ut vidimus) sunt verba in argumento adducta.

Ad confirmationem respondetur, quod ω
cum Augustin, inquit, Deum elegisse ho- c£.
mines secundum suam gratiam, loquitur κ ώ
de electione sumpta ordine intentionis, et secundum id, quod formaliter, et ia recto dicit : cum vero addidit elegisse eos secundum eorum justitiam, sermonem facit de electione quoad activam, et temporalem ejus executionem. Nam ut num. 110 et 114 explicabimus, optime cohærel cum hac intentione, ut prædicta executio liat post merita prævisa, el ex justitia.

Secundo respondetur, divum Augusti- St-
num in prioribus verbis loqui, ul nuper P
dicebamus, de electione illa gratuita ordine U
intentionis sæpius repetita : et in posterioribus de electione, quam in alio signo, et online exeeutionis post illam priorem electionem habuit. Etenim postquam Deus gratuitu intendit eligere prædestinatos, ul per bona opera salutem æternam consequantur, et elegit media ad id requisita, in quo actu finitur ordo intentionis, ut ex dictis disput. 2 num 6G constat, habuit ab æterno, tum actum imperii, in quo essentialiter, et in recto consistit pnedeslinalio, a quoque incipit orilo exeeutionis respectu salutis electorum : tura etiam post hoc imperium, actum suae voluntatis, quo ab æterno voluit debito, et stabilito tempore applicare suam potentiam exeeutivam ad hoc ut tribueret prædestinatis, non vero reprobis, media efficacia ad consequendam gloriam, ac tandem ipsam gloriam, et hic actus voluntatis, quo præfert prædestinatos reprobis, vocatur electio eorum ordine exeeutionis. Circa quem, et circa necessitatem raultiplicnatis horum actuum in utroque ordine, videnda sunt ea, quæ disp. nuper citata num. 35 et deinceps diximus.

Ista autem electio (ut sic loquamur) exeeutiva ita se habet, ut præsupponat adæquate futura electorum merita, et sit ex justitia. Et propterea August, dixit, Deam elegisse homines secundum suam gratiam, propter priorem illam electionem : çt seeundum eorum justitiam, propter hanc posteriorem, ct exeeutivam electionem, seu ad ordinem exeeutionis pertinentem.

Ad secundum ex D. Thom. desumptum, u
jam solutionem adhibuimus in tract, de Scientia Dei disp. 10 num. 78 et in disp. ult. hujus tract, num. 8 hoc idem testimonium aliter explicabimus. Quibus etiam, *par* quoad præsens, addi potest ex iis, quæ iu pr.ecedenti solutione dicebamus, Angelicum Doctorem loqui de prædestinatione quoad hunc actum electionis æternæ, et executivæ, seu ad ordinem exeeutionis spectantem, quem ipsa prædestinatio infallibiliter annexum, et a so illatum aflert ; non vero de prædestinatione quoad actum electionis horum hominum præ illis, qui ordine inlentionis ad eamdem praedestinationem in recto, et formaliter sumplam præsupponitur. Nam iste est ex pura misericordia; ille vero ox justitia, et præsupponit merita futura. Videantur ea quæ disp. uh. num. 8 dicemus. j

Ad tertium, quod ex pluribus Patrum testimoniis coalescit, respondetur, posse exponi juxta primam expositionem, quam primo testimonio Auguït. primo loco tradidimus. Deinde addimus posse etiam cxplicari juxta secundam solutionem, quam confirmationi ejusdem testimonii August, adhibuimus : ita ut intclligantur de prædestinatione quoad actum, quem infailib'liter annexum, et illarum quasi ad instar proprietatis affert. nempe quoad electionem ordmo exeeutionis jam dictam. ie·

rea. Tertio respondetur sigillatim ad illa. Ad π
Ambrosii igitur testimonia dicimus, eum non velle quod Deus eligat homines ad beatitudinem, ex eo quod videat eorum merita priusquam ordine intentionis eos eligat; sed quod eligendo, et prædestinando illos videt talia merita, ex eo quod per illam electionem, et praedestinationem facit, ut sint digni beatitudine. haheantque condigna merita. Et propterea plures ei Patribus dicunt, Deum eligere ad beatitudinem eos, quos vidit bene o/erari, vel mereri. Quorum verborum sensus tantum est, quod elegit eos, quibus per suam electionem, et prædestinationem tribuit, ut bene operentur, et justificentur, et sic videt eorum merita.

Quæ solutio desumitur ex August, qui lib. de Prædest. et grat cap. 5 ait : *Prxscientia sua incommulabiliter permanente digere facirndos, quos facturus fuerat eligendo.* Et de Prædestin. Sanci, cap. 10 sic inquit. *Prxdeslinalione quippe Deus ea prs* scivit, quæ fuerat ipse facturus.*

L'nde cum Ambrosius inquit, quod Deus non ante prædestinavit, quam sciret, intelligilur de anterioritate in *quo,* non vero do anterioritale *a quo,* et ita cum addidit : *Sed quorum merita prxscivit, eorum merita prædestinavit* loquitur, de pnescientia, quæ præeat ipsa merita in sua propria duratione existentia, ac proinde conveniat ei illa dictio *prx* coilata cum prædictis mentis sic sumptis : quamvis non collata cum ipsa prædestinatione adaequato sumpta, secundum ea quæ præsupponit, et in quibus essentialiter consistit. Sic enim potius talis scientia est (ut sic dicamus' postscienlia, poslerioritate secundum rationem, quam præscienta, quamvis habeat simultatem *in quo* cum ipsa. Quo etiam modo exponenda sunt alia verba Ambrosii, necnon et aliorum. Adde quod omnia hæc Ambrosii testimonia optimo explicantur de praedestinatione quoad electionem exeeutivam, seu quoad electionem ordine exeeutionis, de qua diximus esse post prævisa merita.

Ad testimonium vero ex Chrysost. bom. Ad
2 super epistoL ad Ephes, dicendum est, lesnm.
loqui de electione , et prædestinatione Cbry-
quoad suum terminum, nempe gloriam sost.
ut execution! mandandam; sive de ipsa temporaji exeeutione electionis, et prædestinationis. Nam hæc lit juxta id, quod Deus videt-mentorum in prædestinatis antequam executive in sortem, seu in gloriam asciscantur. Adde, posse etiam Chrysost. exponi de præ.lestinatione quoad electionem æternam, quæ ordine exeeutionis in Deo invenitur.

Ad testimonium vero ex eodem Chry- Ad
sostom. homil. 51 in Genesim, et homil. testim.
80 in Matth. necnon el Damasceni, et et
Prosperi in quatuor prioribus locis, patet Prosp.
ex dictis. Ad illud autem, quod ex eodem Prospero ultimo loco adducitur, dicendum est, tantum ibidem denotari, quod a posteriori, et a signo recte colligitur, quod reprobi fuissent prædestinati, si reverterentur a peccatis, et permanerent in sanctitate. Ad id vero, quod ex Hieronym. afiertur, constat etiam ex dictis, sensum illius esse : non gentes eligi, sed hominum voluntates, non quidem quæ pnesupponunlur cum sufficienti dignitate electioni divinæ; sed quæ per ipsam redduntur, ot fiunt dignæ, quatenus mediante illa electione tribuitur eis ut debito tempore bene, et meritorie operentur. Quamvis etiam dici possit sanctum Doctorem loqui de electione intenta ordine exeeutionis, in Deo reperia. et sæpius a nobis repetita.

Adde primo, plures ex his Patribus, nec Additaoeolnm
non et Augustinum, et si qui sunt alii ex pnnsm.
Patribus, qui asserant pnevisionem bonorum operum prærcdere electionem ad gloriam, posse aliter exponi, nimirum asserendo cum D. Thom. in hoc art. quod cum electionem divinam, propter rationem ab eodem sancio Doctore in præsenti tradi-

taro, procedat dilectio non quidem, qua vult dare gratiam vi», sed gratiam patriæ debito tempore ; et dilectio Dei sit efficax, et causativa boni in eo quem diligit : inde est, quod quando Deus eligit aliquem ad gloriam, tunc ratione dilectionis praecedentis invenit illum initiative et radicaliter justificatum gratia patriæ, necnon et bene operantem, ac distinctum ab alio : quia ex eo quod sil dilectus ad gratiam patriæ, habent radicaliter, et virtualiter esse futura merita bona illius : et ideo Deus eligit ad gloriam eum, qui isto modo radicaliter, et initiative est justificatus, bene operans, et a peccatoribus discretos. Nam. ut modo dicebamus, in illa dilectione ordine rationis, seu nostro modo concipiendi præsupposita ad electionem ad eamdem gloriam, omnia ista initiative, et radicaliter continentur.

Additamentam srracdum.

Adde secundo quod, ul dubio præced. num. 39 diximus, ad praedestinationem formaliter, et in recto sumptam præsupponitor scientia approbationis, tam respectu ipsius linis, nempe salutis æternæ, quam mediorum ad illam efficaciter conducentium ; non tamen ita ut omnia ista sint adæquate futura : siqu dem supposita intentione prædicti finis et electione mediorum, omnia ista fiunt adæquate futura per praedestinationem. Constat autem plures ex Aebros. Patribus, ut Ambrosius in pnino testimon,° ox eo^era relato, necnon Chrysostom. D.Thok ibidem, el D. Thom. loco citato ex 3 p. loqui de ipsa praedestinatione formaliter, et in recto accepta.

AddiUmealcm teiliam.

Adde tandem, quod plures ex Theologis, qui ante errorem Pelagii scripserunt, non ita accurate rem hanc pertractarunt, nec in ista adeo difficili quaestione scopum veritatis attigerunt. Et propterea locum ilium ex epist. ad Roman. 9 : *Cum nondum nati fuissent, nec aliquid boni, aul mali egissent, etc.,* ubi profundissima doctrina de æterna electione, et reprobatione hominum ex gratuita voluntate Dei facta continetur, non recte inte'lexerunt; sed ad praescientiam futurorum operum, ut ratione eorum Deus Jacob dilexerit, et Esaù olio habuerit, confugeram. Unde vera ejusdem loci expositio, quam D. Augustin. l°cis in hoc dub. num 62 citatis adhibuit, r.on placuit Massiliensibus : sel eam ut novam, et inauditam rejecerunt : ut loquens de eis- Prosper. dem Massiliensibus expresse testatur Prosper scribens ad August, bis verbis : *Et cum contra eos scripta bcatiludinis tux validissimis el innumeris testimoniis divinarum Scripturarum instructa proferimus, obstinationem suam vetustate defendunt, ct ea qux de epistola Apostoli Pauli Romanis scribentis ad manifestationem divinæ gratiæ, prærtnienlis electorum merita, proferuntur, a nullo unquam ecclesiasticorum ita esse* intellecta ut nunc sentiuntur, affirment : cumque ut ipsi ea exponant secundum quorum velint sensa deposcimus, nihil se profitentur invenisse quod placeat, et de his taceri exigunt, quorum altitudinem nullus attigerit. Quare si quæ testimonia alicujus ex Theologis Augustinum procedentibus adducantur, quibus aliqua ex datis exposironibus adhibita applicari nequeat, non est muhura de eis curandum : sed in sententia D. August. et aliorum. Patram, quæ semper, præcîpue vero in hac materia est summa veneratione digna, persisti debet.

DUBIUM ΠI

Utrum sufficienti ratione probetur electionem prædestinalorum ad gloriam fuisse omnino gratis, cl ante prævisionem mentorum ? an vero ex justitia, et post prævisa merita?

Postquam explicuimus, electionem praedestinatorum ad gloriam fuisse, juxta sacram Scripturam, et Patres, gratuitam, el ante prævisa merita, restat, ut explicemus, an id sufficienti ratione probetur? ut ita res hæc clarior maneat.

Adducitur sententia prior

Prima sententia affirmat, electionem praedestinatorum ad gloriam fuisse post praevisa merita, et ex justitia. Pro hac refert Villegas in suis controversiis de Deo uno controv. 13, Rubionem in I disl. il B&a. q. l ari. 2 conclus 3, Argentinam art. 2, Joannem de Bononia in libello de praedestinatione, Osorium lib. de justitia circa me- o»mi dium, Camerarium in dialogo Catholico capit. 5, Franciscum Turrianum in opusculo Tari, de hac re, Stapletonium in antidotis Apostolicis in epistola ad Roman, in illud cap. 9. *cum nondum nati essent,* Sixtum Sencn- sta. sem lib. 4 Bibliotheca* annotatione 251, 5nrtJ' Molinam I p. quæst. 23 art. 3 et 5 disp. i imi membro G et membro 1l post quintam conclusionem $ *Ul quæ hactenus,* Vaiqutt *ἴιμαι* prima parte disput. 89 cap. 2 et disp. 9Û cap. 2, Lessium in disp. do prædestinatione sect. 2 usque nd 6 et lib. 14 do perfectionibus divinis cap. 2, Becanum I tomo summæ Theologiæ cap. 14 quæst. 4, Horice I p. tract. 3 dispul. 25 capit. 10 et 1l et disput. 24 capit. 3, quamvis quoad hoc, excipiat quosdam, quos eximie praedestinatos vocat,

U Probatur primo. Quoniam electio gratuita, efficax, et ante prævisa merita, do iSà.qua in prosenti loquimur, non cohæret cuni sincera illa voluntate, qua Deus ex intimo (ut sic dicamus) cordis affectu, et ex se ipso anie prævi?ionem meritorum voluit omnes homines salvos fieri ; nec cum divinis promissionibus, quibus ante eamdem prævisionem promittit omnibus vitam ælernam conditionate, idest, si divina mandata perseveranter custodierint t nec tandem eam efficacia, quam habent bona opera perseveranter patrata ad hoc ut cum effectu, et efficaciter operans perducatur ex vi eorum in vitam æternam ; ergo talis electio efficax non est admittenda. Consequentia palet. Quoniam quævis voluntas efficax Dei debet cohærere cum iis, quæ in antecedenti referuntur : siquidem omnia illa sunt necessario admittenda, ut communiter docent Theologi, el intuenti constabit.

Antecedens autem quoad primam partem. nempe quod non potest cohærere cum illa sincera voluntate salvandi omnes, satis constat. Nam si sincere desideraret omnium salutem, quomodo antequam provideret futura oorum opera, tam paucos efficaciter elegit, et reliquos omnes ita neglexit, ut nullus eorum vitam æternam E; consequeretur. Quoad secundam vero partero, scilicet prædictam voluntatem efficacem non cohærero cum divinis promissionibus conditiunatis, etiam constat. Nam qui ante praevisa merita decernit absoluto, et efficaciter dare aliquid, nequit illud promittere conditionate. Ex eo quod promissio, quæ est signum alicujus voluntatis dandi rem promissam, et cum ea nectitur, debet illi proportionari : ita quidem ut promissio conditionata, et non absoluta innuat voluntatem conditionatam, et neget absolutam : et promissio absoluta, et non conditionata denotet voluntatem absolutam, et deneget conditionatam. Quoad tertiam autem partem idem antecedens probatur. I Nam si Deus vult gratuito, et efficaciter eligere homines ad gloriam, eis dandam, I ante provisa merita, tunc consequentur il- I lam, etiamsi non habeant merita ; imo I etiamsi habeant prædicta bona opera, non consequents gloriam propter illa, si semel Deus voluit efficaciter, et gratuito dare eamdem gloriam : alioqui illa voluntas gratuita non esset efficax : ergo eo ipso talis voluntas non cohærebit cum efficacia, quam habent bona opera perseveranter facta ad hoc ut ex vi illorum perducatur operans in vitam æternam.

Secundo. Nam Deus vult dare adultis gloriam ut coronam : ergo non vult dare illam gratuito : ergo nec habet voluntatem efficacem dandi illam ante praevisa merita. Antecedens videtur certum, ut constat ex Concil. Trident, ses. 6 cqp. 16 et propSccqudam ergamcalom. Ccncil. lerea beatitudo adTimoth. 4 nuncupatur corona justitiæ. Prima vero consequentia ex antecedenti constat. Quoniam id ad quod quis eligitur, tanquam ad aliquid per modum coronæ acquirendum, non est volitum ei gratuiio. Secunda vero conseq. ex hac priori, necnon ex antecedenti constat. Quia quod est volitum per modum coronæ, et non gratuito, debet esse volitum ex meritis provisis, et propler eadem merita, non vero ante prævisionem meritorum.

CnnQruatar prima.

Confirmatur primo. Quia idem esi osse volitum aliquid alicui jer modum coronæ, et esse volitum eidem ut dandum in retributionem meritorum, seu laborum : sed nihil potest esse volitum alicui in retributionem meritorum, et laborum, nisi sint talia merita, et labor, aeluquo praevideantur, ut ita, juxta tantitatem meritorum possit taxari retributio, et corona : ergo nihil potest esse volitum per modum coronæ, nisi sint merita, ct eisdem provisis : ergo cum gloria sit volita electis per modum coronæ, non erit volita illis ante, sed post prævisionem meritorum.

Confirmatur secundo. Tum, quia quoties aliquid est medium ad finem sicut cn,°,ir' causa moralis, tunc is qui alteri promittit iceundo linem consequendum per illud, nunquam dat, aut intendit dare eumdem finem donec videat medium; sed merita sunt media moralia, per quæ nob s consequendam promisit Deus gloriam : ergo nec confert, nec . intendit dare hanc, nisi prius videat prodicta marita. Consequentia cum minori constat. Major autem etiam patet. Nam uiedium morale , quod est meritum, non est medium physicum, quod actione sua reali e.'ficiat linem, sicut medicina sanitatem ; sed est medium per modum impetrationis relatum ad voluntatem ejus, qui confert finem intuitu ejusdem medii si-

quidem tantum est medium ex eo quod movet promittentem ad dandum præmium : at promittens nequit ab illo moveri, et excitari, nisi ipsum praevideat : ergo tunc promittens, et intendens dare finem per prædictum medium, seu causam meritoriam, non vult, et intendit dare eumdem finem, usquedum videat tale medium, sive merita.

Tum etiam : quia si rex proponeret aliquod præmium bene certantibus, ea lege ut nullus illud adipisceretur, nisi qui victoriam in aliquo certamine reportaret, tunc quantumvis aliquem amore prosequeretur, et ei præmium expeteret; nunquam tamen, persistente illa priori voluntate, decerneret dare illi tale præmium antequam eum victorem videret : ergo cum Deus æternam salutem proponat omnibus ut bravium. tnbuatque illam solummodo certantibus, et propter victoriam, debuit expectare eamdem victoriam, ut ratione illius tale præmium statueret conferre.

Coofirmatar tertio.

Confirmatur tertio. Quia Deus eodem modo dat in tempore sua dona', quo ab ætemo disposuit, et intendit illa dare : siquidem ejus intentio, et dispositio est efficacissima : ergo hoc ipso quod det gloriam in tempore propter merita, atque adeo ex previsione illorum, et non aliter, oportet ut ab æterno intenderit, et disposuerit dare illa propter eadem merita, et per consequens ex prævisione eorum et non aliter.

Tertiam argameniam.

Tertio. Nam voluntas eligendi efficaciter ad gloriam gratuito, et ante prævisa merita, pugnat cum hoc, quoi est velle dare postea in exeeutione illam propter merita, et eis prævisis : sed Deus habet voluntatem dandi gloriam postea, et in exeeutione propter merita, et eis praevisis : ergo repugnat ut habeat priorem illam voluntatem gratuitam ante praevisa merita. Minor cum consequentia ex se constat. Major autem etiam liquet. Tum quia idem est velle dare gloriam gratuito, et ante prævisa merita, ac velle dare illam non ex meritis, et ex prævisione illorum : hæc autem voluntas pugnat cum voluntate dandi illam postea propter merita, et eis prævisis. Tum etiam (per quod praecolens probatio explicatur quia voluntas illa prior efficax, et ante praevisa merita, quæ per modum intentionis ponitur, est omnino liberalis, et ex solo motivo misericordiæ : posterior vero est ex debito, et ex just tia ; sel repugnat quod eadem res detur ex duobus titulis, quorum unus sil ex gratia, et alter ex justitia : siquidem unus eorum excludit alterum : ergo, etc. ^7'

Confirmatur, et explicatur. Nam vel electio efficax et ante prævisa merita, per quam Deus elegit hos potius quam illos homines, inlendilque eis dare gloriam, esc actus justitiæ remunerativæ, vel solius misericordiæ ? Si primum ergo male ponitur ante merita praevisa ; sed necessario erit ex meritis, et post prævisionem meritorum : siquidem ac.us justitiæ remunerativæ debet esse ex meritis, et propter merita praevisa, quæ remuneranda sunt. Secandum autem dici nequit. Tum quia, ul modo dicebamus, non esset coinposibilis cum voluntate, qua Deus in tempore tribuit gloriam ex justitia. Tum etiam : quia intentio tribuendi aliquod bonum, et exeeutio, qua executive tribuitur, debent pertinere ad unam, et eamdem virtutem, alioqui illa intentio non esset efficax : siquidem non poneret in exeeutione illud bonum virtutis, quod intendit : ergo cum exeeutio dandi gloriam sit ex meritis, et ex justitia, non vero ex misericordia, oportet ut illa intentio sit actus justitiæ, non vero solius misericordiæ : ul ita talis exeeutio, et intentio sint inter se cobærentes.

Quarto. Quia in Deo non est ponendum decretum liberum, et efficax, nisi respectu alicujus effectus producendi ad extra, qai satat se habeat per modum connotati respectu talis decreti eo quod omne decretum liberum et efficax Dei, quo vult tribuere aliquid, connotât per se aliquem effectum libere ponendum in esse : sed volitio absoluta, eflicax.et gratuita dandi gloriam ante prævisa merita, nullum effectam habet tanquam connotatum in collatione gloriæ : ergo non est ponenda. Major cum consequentia videntur perspicuæ. Minor autem probatur. Tum, quia in collatione gloriæ folum poterat prædictæ voluntati gratuit®, et ante prævisa merita, correspondero eadem gloria ut collata independenter a meritis, et per modum beneficii indebiti, siquidem sic fuisset volita in illa intentione absoluta et gratuita ; sed hic effectas non fit in tempore, cum collatio gloria? non mandetur execution! nisi ex meritis, et ex debito justitiæ : ergo, etc. Tum etiam : quia circa eumdem effectum, qualis est eadem gloria, nequeunt libera Dei decreta multiplicari. Nam sicut decretum liberum Dei connotai effectum , ita pro unico eflectu satis est unicum decretum : maxime cum quodlibel Dei decretum sit infinitum et efticacissimum.

Confirmatur. Quoniam negari non potest, quin voluntas conferendi gloriam ex meritis prævisis et ex debito justitiæ, sit sufficiens ad hoc ut efficaciter tribuatur gloria iis, qui merita condigna in ordino ad eamdem gloriam habuerint : ergo superfluit alia voluntas absoluta, et efficax anto pnevisa merita, per quam Deus velit prædictam gloriam'tribuere. Consequentia ridetur certa. Quia tantum sunt ponendæ in Deo illæ voluntates efficaces in ordine ad dandam gloriam, quæ desiderantur ad talem collationem : et ita si una ad hoc sufficit, superflue ponuntur duæ. Antecedens autem probatur. Quia hoc ipso quod Deus post pnevisa merita aliquorum velit absolute eis dare gloriam propter illa, subsequetur efficaciter, et cum effecta collatio gtoriæ : sicut hoc ipso quod in humanis rex habeat post pnevisa merita voluntatem absolutam tribuendi aliquid in præmium, quod plene sit in potestate regis, subsequetur et:am efficaciter, et cum effectu collatio ejusdem præmii.

Pera *sententia*

Dicenlum tamen est, sufficienti rarione, quoad præsens, probari, Deum voluntate omnino gratuita, et efficaci, ac ante praerisa merita elegisse prædestinatos ad beatitudinem seu intendisse dare eis gloriam, atque adeo electionem hanc non fuisse ex justitia propter merita prius volita, et præ- [fS v,sa' ^ssert'onem hanc tuentur D. Au- fafc. gnstin., Angelicus Doctor, et alii Patres duobus dubiis praecedentibus relati, Scotus in I distinet. 41 quæst. I § *Potest aliter,* jj» Durandas, Ægidius, Hervæus ibidem, Mayron quæst. 4, Basol. ari. 4, Gregor, quæst. 2, Capreolas, et Deza quæst. I, Soconcordia prædestin. cap. 3, Salmeron lomo I p. 3 tract. I 4, Corduba lib. I quæslionali quæst. 56 in 5 opinione, Bellarmin. lib. 2 de gratia, et lib. arbit. cap. 10 et cap. 15, Toletus in cap. 9 epist. al Roman, in annotatione 19, Henriquez in lib. dealt. fine hominis capi. 11, Suarez lib. 3 de auxiliis cap. 12 et multo fusius lib. I de prædestinatione cap 8, Curiel controversia 4 in cap. 2 epist. 2 divi Petro Machin I p disp. 46 sect. 6, Gonzalez disp. 73 sect. 2, Alvarez, in lib. de auxiliis disp. 37 el in lib. 6 responsionum ad objectiones adversus concordiam liberi arbitrii cum divina praescientia cap. 10, Ledesma lib. de auxiliis disp, affini de electione ad gloriam conclusione 5, fol. 443'Cajetau., Bannez, Zumel, et Zanardus in præsenti, Nazarius art. 5 hujus quæst. controvers. 2, nosier Cornejo tractatu de prædestinatione art. 4 disp, unie. dub. 2, Granadus in præsenti tractatu 7 disp. 4 sect. 2, Villegas in suis controversiis de Deo uno controvers. 13 cap. 2, el alii plures.

Gonzalez. AIvara
Ledam
CijeUn. Ranncz. Zamel. Zanard. Nazar. Cornejo. G*anado. Villegas.

Assertio hæc non melius suadebitur quam adducendo duplicem rationem fundamentalem, quarum prima desumitur ex dictis in duobus dubiis praecedentibus, potestque ad hanc brevem formam reduci. Quoniam de* divinis decretis liberis non aliter sentiendum est, quam juxta id, quod ex Scriptura et Patribus habemus, ut multoties diximus, et communiter docent Theologi : sed ex Scriptura et Patribus habemus , electionem prædestinatorum ad gloriam, seu intentionem efficacem, qua est illis volita gloria, esse ante prævisa merita. omnino gratuitam, et liberalem; non vero ex justitia, et post prævisionem meritorum, ut ex dictis in duobus dubiis praecedentibus constat, ergo ita sentiendum est de illa, et non aliter.

Prior ratio asser lione

Secandam vero, et fundamentalem rationem innuit D. Thom. in hoc articulo, potestquesub hac forma proponi. Nam voluntas seu intentio efficax finis est ante voluntatem, seu electionem efficacem mediorum : ergo voluntas efficax dandi gloriam erit in Deo ante voluntatem efficacem dandi gratiam et merita : ergo talis voluntas dandi gloriam erit omnino gratuita, et non ex justitia propter merita prius volita, et prævisa. Antecedens videtur certum. Quoniam cum media efficacia, et electio eorum sint efficaciter propter finem, oportet ut sint efficaciter volita ratione finis, atque adeo quod pries sit volitio, seu intentio ejusdem finis.

Secanda el iunda- menblis ratio ex D.Tbom·

Prima vero consequentia ex antecedenti constat. Quia voluntas efficax dandi gloriam, est voluntas finis : et voluntas efficax dandi gratiam et merita, est voluntas, seu electio mediorum. Secunda autem consequentia ex hac, et ex antecedenti constat. Quoniam voluntas finie, quæ est ante volitionem et prævisionem mediorum, seu meritorum, est voluntas gratuita, et non

ex justit'a propter merita prias volita et provisa, ut ex terminis ipsis constat.

80. Confirmatur primo. Quia re vera gloria est finis gratiæ, et meritorum, et posterior primo, illis in executione : ergo ordine intentionis prius debet esse efiicaciter volita, quam quod gratia el merita sint efficaciter electa. Patet consequentia Quoniam quæ sunt posteriora ordine executions, debent esse prius volita ordine intentionis.

Confir- soud So. Confirmatur, et expleatur secundo. Nam cam de facto prædestinati discernantur a non prædestinati* per hoc quod recipiunt a Deo media efficacia ad gloriæ consecat onem, quæ isti non recipiunt, oportet ut hujus discretionis factae in tempore, et præparalæ ab æterno, aliqua ratio ex parte Dei praeparantis assignetur : at hæc non est alia nisi intentio efficax dandi gloriam illis, et non istis, ex qua provenit electio illa efficax dandi auxilia efficacia praedestinatis, secus vero non prædestinalis : ergo ante prædictam electionem horum mediorum, ac proinde meritorum, dabitur in Deo intentio efficax dandi gloriam prædestinalis : et per consequens talis intentio erit gratuita, et non ex justitia propter merita prius volita, et prævisa. Major est certa secundum fidem. Minor autem etiam constat. Quoniam ratio hujus discretionis debet esse intentio efficax alicujus finis, alioqui talis discretio fieret a casu, et præter intentionem Dei, quo l est absurdum Constat autem talem intentionem non esse alterius finis nisi gloriæ : siquidem media praeparata, ad solâm illam sunt utilia, et ab intrinseco ordinata, ac proinde ex ejus intentione debent procedere.

st. Confirmator ultimo. Confirmatur, et explicatur tandem. Quia electio efficax ad gratiam, est ante omnia opera nostra, licet oxeeutio. et collatio illius non sit sine nostra cooperatione : ergo similiter licet collatio, el exeeuliu beatitudinis non sit ante nostra merita, elect-o tamen ad ipsam poterit esse ante previsionem eorumdem meritorum. Consequentia videtur sequi ex paritate rationis. Quia si semel in electione ad gratiam non oportet servari eamdem ordinem intentionis, et exeeutionis, ila nec in electione ad gloriam. Antecedens autem probatur. Quia perspicuum est, nec gratiam habitualem, nec auxilium efficax dari nobis sine consensu, et operatione nostra. Nam gratia habitualis non infunditur adultis sine dispositione illorum : et auxilium efficax ad conversionem non est sine actuali conversione : et tamen licet gratia habitualis, et actualis habeat in executione talem cooperationem ; nihilominus electio ad ipsam non præsupponil provisionem cooperationis ad eamdem, siquidem non potest provideri effectus, autequam causa ejus provideatur; et antequam provideatur electio ad gratiam, non providetur causa prædictæ cooperationis : ergo, etc. j '-rS-

§ III.

Evasiones Lessii, et prxclurio earum.

Nec refert prima evasio Lessii asscren- a. tis Deum velle conferre prædestinatis ex intentione gloriæ media, quæ sunt eflica- Low cia; non tamen formaliter ut efficacia, applicat illa ex vi prædictæ intentionis, quin potius eorum efficacia ad gloriam, materialiter tantum se habet respectu talis voluntatis : et hoc satis esse ad hoc ut media dicantur esse volita propter finem, et ex intentione finis : nec nun ad hoc ut detur sufficiens discretio inter predestinates, el non j rædestinatos : ac tandem ad hoc ut volitio efficax dandi gloriam sit post prævisa merita, licet ante eadem merita præcesserit volitio inefficax illam tribuendi.

Non itaque hæc evasio referL.Tum, quia destruit decretum prædestinationis, de cujus intrinseca ratione est, quod sit præparatio mediorum efficacium, et beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur, ut ex definitione August. disp. 2 num. 134 traditi vidimus. Constat autem verba in definitione formaliter sumenda esse, et non materialiter : et ila boc ipso quod prædestinatiô definiatur per præparationem mediorum efficacium. ac proinde per decretum tribuendi gloriam, el media efficacia, debet intelligi de decreto applicante eadem media efficacia ut talia. Tum etiam ; quia prodicta solutio denotat $*- Deum esse ignorantem, vel imprudentem. G:4' Quoniam dum eligit media efficacia ad gloriam, vel cognoscit eorum efficaciam, aut eam ignorat? Si primum, ergo illorum efficaciam intendit : siquidem sciens, et prudens illa applic.it, alioqui a casu, et imprudenter ea applicaret. Si secundum, ergo est ignorans.

Nec etiam obest alia solutio, quam tra- » dit idem Lessius, nempe intentionem linis, non esse priorem volitione mediorum, m*· quando tinis intenditur ut premium, qualiter in præsenti intenditur beati Cudo.

Non igiiur hoc obest. Quia semper inteulio

tentio finis etiamsi intendatur ut premium, debet esse ratio volendi inedia, sive talia media sint physica, sive moralia : ergo oportet ut sit causalitate prior. Conseq. palet. Quia causa vel ratio formalis, quro propter defectum distinctionis non habet rationem causæ, debet esse vel realitcr prior, si fuerit causa, vel saltim virtualiter, sitanium fuerit ratio formalis respectu ejus, respectu cujus comparatur per modum rationis formalis · ut immutabilitas est prior ælernitaie : quia licet non eit causa; est tamen ratio illius.

Antecedens autem explicatur aliquibus exemplis. Nam dum Jacob servivit, ut sibi in uxorem daretur Rachel, et David pugnavit cum Goliath, ut sibi daretur Michol, tunc revera ulerque hæc incrementa ut præmia suæ servitutis, et pugnæ intendebat : et tamen prius accensi sunt amore illorum præiniorum, priusque voluerunt illa quam merita, nempe servitutem, et pugnam : siquidem velle prædicta præmia fuit causa volendi servitutem, et pugnam, quod quidem ad hanc prioritatem satis est. Et similiter quotidie experimur, homines ineritis carentes in ordine ad comparandam aliquam dignitatem, concupiscere, et intendere illam, ac ex amore ipsius procurare ipsa merita. Ac tandem nos sæpissime intendimus, ut amici aliquod præmium consequantur; et ut illud digne comparent, curamus ut habeant merita condigna tali præmio, ac proinde volitio eorumdem præ* iniorum est causa, vel ratio curandi de meritis : et ita intentio finis etiamsi tribuatur ut præmium, erit prior volitione mediorum et meritorum.

M. Nec deinde refert alia solutio ejusdem Lessii, nimirum beatiludinem prius intendi a Deo in genere et in confuso, nostro modo intelligendi sine applicatione ad aliquem in particulari quam merita sint previsa : quamvis ut applicata singulis non prius intendatur absolute, sed conditionaliler, si ipsi perseverent in gratia. Nam sicut intellectus, aut voluntas divina prius nostro modo intelligendi terminatur ad unum objectum. quam ad aliud, ut prius terminatur ad se quam ad erraturas, ita similiter possumus intelligere quod divina voluntas prius terminetur ad volendum gloriam in communi, quam ad volendum gloriam in particulari, v. g. Petro ; et quoi illa in communi, si fuerit absolute volita : at in particulari* et ut applicata Petro, tantum sit volita conditional.

Non igitur hoc refert. Nam licet intellectus noster possit ex parte sui imperfecti modi, concipere Deum ut volentem efficaciter bealitudinem aliquibus, non concipiendo pro tunc quinam sint illi, quibus in particulari Deus decrevit efficaciter dare eamdem beatiludinem, attamen Deus pro eodem signo, pro quo vult bealitudinem efficaciter a se dandam, vull eamdem ut applicatam in particulari ordine intentionis iis, qui postea ordine executionis illam assecuturi sunt : et oppositum hujus nequit a nostro intellectu vere Deo tribui : ergo solutio data corruit : siquidem non solum docet posse nos per intellectionem pure præcisivam, et ex parle nostri modi concipiendi imperfecti cognoscere unum ex illis duobus, nempe quod Deus vult efficaciter tribuere aliquibus beatiludinem, non concipiendo pro tunc quinam in particulari sint illi, quibus prædicta heatitudo efficaciter intenta est; sed etiam tribuit Deo prædictum modum efficaciter intendendi eamdem bealitudinem, ita nt ante praevisa merita nequeat efficaciter intendere dare eam in particulari iis, qui postra in execulione mediis suis meritis illam acquisierunt. Antecedens autem probatur. Quoniam non debet Deo tribui modus cognoscendi, aut procedendi confusus, et imperfectus, ac de potentia in actum, qualis esset ille, qui in hac solutione constituitur : quandoquidem hoc derogat summæ, et purissimæ aclualitati intellectus, et voluntatis divinæ. Unde nos ratione potential!tatis, et imperTectionis, quam in modo nostro volendi, et cognoscendi habemus, possumus cum hac confusione, et de potentia ad actum procedendo intelligere, et vello.

Eaent· lcr'

Confirmatur. Quoniam cognitio Dei per scientiam simplicis intelbgentiæ, quæ præcedit ad electionem efficacem, est omnino disti cta, et terminatur in particulari ad omne objectum cognoscibile, ad omnesque homines a Deo eligibiles in ordine ad æiernam salutem : ergo electio efficax, et ante provisionem meritorum subsecuta ad hanc cognitionem distinctam, et in particulari, non erit electio confusa et vaga, seu terminala ad aliquos homines confuse, et vage sumptos, sed omnino distincta, et terminata ad eosdem in particulari acceptos. Antecedens non indiget probatione.

Cooflr-Djiiur prirao.

Consequentia vero probatur. Quoniam ad naturalem sympathiam, et consensionem, ac ornnimo am correspondeniiam, quæ debet esse inter intellectum, et cogni-

i

tionem summe perfectam ex una parle, et inter voluntatem, ac volitionem summæ etiam perfectionis ex alia, requiritur ut ad cognitionem omnino distinctam, et in particulari subsequatur, juxta naturam ipsius voluntatis, ac proinde libero modo, actus omnino distinctus, et terminatus ad idem ob;ectum, quod distincte et in particulari est cognitum, per quemque prædictum objectum ametur libere, sive eligatur, aut excludatur. Sicut propter eamdem consensionem nequit divina voluntas esse suspensa, et absque omni actu circa aliquod objectum, ut in tract, de Volunt. Dei disp. 5 num. 76 dicebamus. El ideo respectu cujusvis objecti per scientiam simplicis intelligentiæ cogniti debet voluntas Dei habere actum aliquem juxta naturam propriæ libertatis : atque adeo debet habere actum, quo in particulari velit illud, vel quo respuat, seu excludat prædictum objectum.

8Λ. Coflfirmitur s midn, Confirmatur iterum, et explicatur. Quoniam non est distinguendus in divinis aliquis ordo, aut priorités, vel multiplicitas signorum, nisi ex parte objecti voliti sit aliquis ordo, aut dependentia, quatenus unum, modo alibi dicto, est alteri ratio, quare fit volitum a divina voluntate, ut constat ex iis, quæ in tract, de Voluntate Dei in animadvers. circa art. 5 n. 10 diximus, et communiter docent Theologi : sed quod sit volita a Deo efficaciter beatitudo aliquibus in communi, et vage, non est ratio quare sit volita in particulari iis, qui postea illam in exeeutione assecuntur potius quam aliis : ergo Deus non vult prius beatitudiuem efficaciter dandam aliquibus in communi vage et in confuso, quam quod eamdem beatitudinem efficaciter velit, et intendat applicando eam ordine intentionis ad aliquos in particulari.

Confirmatur tertio. L<s$ia<, Confirmatur et explicatur tandem eodem exemplo, quod pro se adducit Lessius. Nam ideo intellectus, et voluntas divina absque nuta imperfectionis, et potentialitatis possunt terminari ad unum prius quam ad aliud, ul ad essentiam, et bonitatem Dei prius quam ad creaturas, quia divina essentia, el bonitas ut cognita et volita, est ratio quare creaturæ sint cognitæ, vel volitæ, ab ipso Deo : ergo cum beatitudinem esse volitam aliquibus in confuso et vage, non sil ratio quare sil volita aliquibus in particulari potius quam aliis, inde est, ul divina voluntas non fuerit prius terminata efficaciter ab beatitudinem ul volitam aliquibus in confuso, quam ad eamdem utvolitam aliquibus in particulari potius quam aliis.

Nec referi si in favorem hujus ultîmæ r, solutionis ex Lessio desumpta objicias, quod divina bonitas est prius volita, quam prædestinati in particulari sumpti eligeren- 1&O tur a Deo ad æternam vitam : et tamen divina bonitas sic volita non est ratio cur hi potius homines, quam illi sint in particulari electi ad æternam felicitatem : ergo licet electio illa efficax vaga, et confusa, ante prævisa merita non sit ralio quare hi potius, quam alii in particulari eligantur; nihilominus talis electio erit prior, quam electio bom num in particulari, etposiprævisa merita. Major non indiget probatione, et constat ex dictis in prælicto tract, de Volunt. Dei disp. 3 n. 30.

Minor vero etiam liquet. Quoniam divina bonitas quantum est ex se indiscriminatim inclinat ad productionem cujuslibet creaturæ. ct ad electionem cujuslibet hominis in ordine ad æternam vitam. Consequent a vero probatur. Nam ex intentione efficaci salvandi aliquos, et ex indifferentia divinæ voluntatis, quæ pro suo libito potest eligere, quos sibi placuerit, oritur ut hi potius quam illi eligantur : et ita prius debet esse illa electio efficax vaga et confusa, et ante prævisa merita, quam quod aliqui in particulari eligantur : sicut quia ex divina bonitate, et ex indifferentia libertatis Dei ortum duc t ut hae potius quam illæ creaturæ amentur, ideo divina bonitas est prius volita, quam creaturæ; quamvis sola divina bonitas, aut sola illa electio vaga et confusa, non sit ratio quare hæ potius, quam illæ creaturæ sint volitæ aut electæ. -L. 3

Respondetur enim concedendo majorem, Diw. et negando minorem. Quoniam divina Ionitas aliquo modo prius amata habet ex propriis ineritis, et per modum finis esse ratio quare hi potius quam illi homines eligantur; quamvis ad hoc necessarium sil ut connolet, quod libertas divina influat ad hoc ipsum : non quidem in genere causæ finalis, sed in genere causæ efficientis, ita ut una sine alia non influeret.

» Eaâ-ά» Potestque hoc explicari ex eo, quod bonitas Dei continet omnem excogitabilem perfectionem in ratione bonitatis, seu virtutis finalizandi ; et ita ipsamet ex propriis meritis connotando indifferentiam divinæ libertatis ad omne objectum volibile, est ratio per modum finis volendi indiscriminatim quodcnmque volibile : et ipsamet ut connolat

connotât determinationem, et decretum divinæ libertatis ad hoc potius quam ad illud objectum, ot in genere causæ efficientis influentem, est ratio in eodem genere causa· finalis, el ex propriis, volendi unum præ alio. Cæterum ilia prior electio vaga, el indeterminata non est ex propriis meritis ratio in aliquo genere causæ, quare hi potius quam illi eligantur. Quia cum ipsa non sil summe perfecta, nec contineat perfectionem intentionis omnino determinate, et distincte terminate ad hos potius, quam ad illos homines, quia hæc ex genere suo dicit aliquid majoris perfectionis inde est, ut non possit ex propriis meritis præstare id, quod praestaret intentio determinata, et distincte terminata ad hos potius quam ad illos homines : et ita illa præelectio unius præ alio solum posset tribui libertati, et decreto divinæ voluntatis. Ex quo etiam fieret quod praelectio, qua isti præ aliis eliguntur ad æternam beatitudinem, erit absque intentione efficaci influente per modum intentionis in eam, ac proinde quoad hanc rationem esset a casu, el temere, atque adeo secundum istam rationem non erit posterior, quam prædicta intentio vaga et confusa.

§ IV.

Effugium Alolinæ el Vasques, cl impugnatio eorum.

53. *Ul·* Nec etiam esi alicujus momenti effugium Molinæ asserentis Deum eligere media efficacia ad beatitudinem absque ulla prævia efficaci finis intentione : ex eo quod scit quæ media sunt efficacia ad prædictam consecutionem. Putat enim quod sciens efficaciam mediorum ad aliquem finem non eget expressa illa intentione ejusdem finis. Nam qui scit medicinam aliquam esse efficacem ad sanitatem, eligit eam absque expressa intentione sanitatis : et quia scimus aquam esse efficacem ad extin·guendum ignem, vel sitim, propterea illam eligimus ad hos fines absque eorum expressa intentione. Potestque hæc solutio juvari ex eo quod cum voluntas moveatur a bonitate, et convenientia objecti, inde est, ut si hæc repræsentetur ei in mediis conducentibus ad aliquem finem, slatim ad eorum electionem poterit immediate moveri absque prævia finis intentione.

<ifcr. Non igitur hæc solutio est alicujus momenti, quinimo ex jam dictis facile corruit. Quoniam ex ea sequuntur eadem inconvenientia, quæ ex prima solutione Lessii delucebantur. Nam vel Deus per media, quorum efficaciam præcognoscil, vult daro gloriam electis ex intentione efficaci, aut inefficaci, aut sine ulla praevia intentione ipsius? Si primum : ergo necesse est gloriam prius in genere causæ finalis esse efficaciter volitam, quam inedia attingantur a divina voluntate, quod est intentum. Si secundum, vel tertium, sequitur, imprudenter, et a casu fieri electionem illam mediorum. ut efficacia sunt, quia ut sic propter nullum finem eliguntur, ul ex jam dicendis magis constabit : siquidem etiamsi detur inefficax intentio illa, non est sufficiens ad electionem mediorum efficacium : el ita perinde est ac si nullus finis fuisset intentus : et per consequens media illa imprudenter fuissent electa, cum media nequeant sub aliqua ratione prudenter eligi, nisi propter finem aliquem intentum, el assequendum. Unde id quod ad hanc solutionem juvandam attulimus, niliil eam juvat. Quoniam licet agens liberum cognoscat efficaciam medorum; nihilominus nisi cognoscat finem, et intendat illum, nequit debite illa eligere, nisi operando præler intentionem et a casu, et per consequens temere : quæ imperfectio nulla ratione potest poni in Deo.

oo. AHod effugium

Ex quo etiam constat nullius esse roboris aliam solutionem aliquorum, et huic affinem, per quamque præcedens quodammodo corroborari videbatur, nempe intentionem gloriae esse virtualiter inclusam in electione mediorum, v. g. in volilione dandi primum auxilium includitur intentio beatitudinis, quatenus boc ipso quod Deus vult dare illud praedestinatis ad consequendam beatitudinem, tunc virtualiter vuk dare ijsain beatitudinem, habetque virtualem intentionem illius.

RefelH-tor.

Ex dictis igitur etiam solutio hæc corruit, ut intuenti constabit. Nam ad hoc ut quis non operetur temere et a casu, oportet ut ex prævia intentione finis agat. Unde Paulus ad Roman. 9 expresse distinguit propositum salvandi, ab ipsa vocatione. Et Augustin, hoc ipsum manifeste docet locis dubio præcedenü adductis.

Hom· 9. Aufust.

91. AdJiti-rofutom primam.

Accedit primo, quod operari cx expressa intentione finis dicit perfectionem, cui nulla admiscetur imperfectio, quinimo operari ex hac intentione expressa, et formali importat majorem perfectionem, quam

operari ex sola intentione virtuali : et ita prior ille modus operandi debet Deo tribui.

s «do- d0D' Accedit secundo, quod habere hanc intentionem solummodo virtualem inclusam in electione formali mediorum est absolute, et simpliciter posterius, quam electio formalis, in qua virtualiter continetur, siquidem ewe formale, in quo continetur aliquid virtualiter, est secundum hanc rationem simpliciter prius eo, quod in ipso virtualiter præhabetur, ac proinde electio prout procedit hanc virtualem intentionem, non erit propior finem, sed a casu et terne;e.

Tertiora. Accedit tandem, quod Deo non potest negari formalis cognitio principiorum, concedendo solummodo ei virtualem cognitionem eorum in conclusionibus : ex eo quod notitia eorum in se ipsis immediate dicit perfectionem sine admixtione imperfectionis : et quia cognoscere prædicta principia utroque molo est perfectior modus cognoscendi, quam attingere ipsa solum virtualiter in conclusionibus : ergo similiter tribuenda erit Deo formalis, et expressa intentio finis, et non solum virtualis in electione mediorum. Patet consequentia.

O.Tboa. Quia ul docet D. Thom. supra q. 19 art. 5 cognitio conclusionis proporlionatur cum electione mediorum, et intentio linis cum cognitione principiorum : ex eo quod ul Ariit. loquitur Anstot. 2 Metaph. sicut se habet principium in speculabilibus respectu conclusionum, ita linis respectu electionis mediorum.

EuTio Nec ctiam °kesl alia solutio, quam Ira- Yuqoei. Vazquez, nimirum quod licet ad electionem efficacem mediorum debeat neco, sario procedere intentio finis, non tamen hæc intentio debet esse efficax, sed satis erit si sit inefficax, ut in præsenti contingit. Nam ex inefficaci, et æquali intenlione, quam Deus habet salvandi omnes, ortum duxit efficax electio mediorum efficacium, quibus prædestinati efficaciter gloriam consequuntur. Ex quo infert, quod discretio, et inæqualitas amoris Dei erga prædestinatos, et reprobos non incipit ab intentione gloriæ, quie est communis, et æqualis respectu amborum; sed prodicta distinctio, et inæqualitas incipit a communicatione gratiæ collatæ prædestinatis, et non reprobis, quatenus illis, et non istis Iribuit gratiam, per quam de facto vitam æternam consequantur.

(mpn- gdjiur. Non itaque hæc solutio obesi. Nam hoc |pso înienti0 finis Slt YCj ratl0 eligendi media, oportet quod sicut electio modiorum provenit ab intentione finis, sic electio inefficax ab intentione inefficaci, et electio efficax ab efficaci intentione : al iu effectus proportionentur suis causis, et causæ suis effectibus, alioqui causa ageret ultra suam virtutem , siquidem est ultra virtutem ejus, quod est inefficax respectu alicujus, causare id quod est efficax.

Confirmatur. Quoniam, ut nuper dicebatnus, et docet Arist. 6 Ethic, c. 2 sicut se habent in speculabilibus principia respectu intellectus et cognitionis conclusionis, ita in operabilibus finis respectu voluntatis et electionis mediorum : sed in speculabilibus cognitio principiorum est causa, sive ratio cognitionis conclusionum : et propterea non potest conclusio habere majorem certitudinem, quam eam, quæ e.-t in principiis : ergo propter eamdem rationem volitio seu intentio finis erit causa, sive ratio electionis mediorum : el ideo electio non poterit habere majorem efficacitatem, quam intentio finis. Patet consequentia. Tum ex paritate rationis. Tum etiam : quia sicut certitudo' pertinet ad lineam intellectus, ita efficacia ad lineam voluntatis : ac proinde sicut in linea intellectus non potest esse major certitudo in cognitione conclusionis, quam sil iu cognitione suorum principiorum, sic in linea voluntatis non poterit esse major efficacia in electione, quæ se habet ad instar conclusionis in operabilibus respectu electionis, quam sit in ipsa intentione.

Ex quo fit falsum esse id, quod in hac solutione dicitur, nempe ex æquali intenlione posse provenire inæqualem electionem mediorum : ita ulex æquali intenlione beatiludinis oriatur electio efficax mediorum efficacium respectu praedestinatorum, et electio mediorum inefficacium respectu reproborum. Quoniam ex æquali cauSa debet oriri æqualis effectua : ergo si imeniio linis est causa, sive ratio electionis mediorum, oportet ut ex æquali intentione finis i.on oriatur inæqualis, sed æqualis electio mediorum.

Confirmatur et explicatur, ac simul tacita quædam solutio excluditur. Nam licet a l electionem mediorum concurrant tant inientiu finis, quam facultas volîtiva, el libera ipsius voluntatis; attamen intentio tinis est ratio voluntati ad hoc ut eligat media, ita ut non nisi ea medianto jossit prodicta media eligere : ergo per æqoalem et inefficacem intentionem nequit voluntas elicere

elicere inæqualem electionem. Patet consequentia. Tum quia (juxta regulam illam Topicorum) sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magie ad magis : ut si ad calefaciendum requiritur calor, ad majorem calefactionem requiretur major calor : ergo si al electionem desideratur intentio, ad majorem electionem, seu (quod in idem redit quoad præsens attinet) ad electionem efficacem requiretur major intentio, seu intentio efficax : ac proinde ex æquali intenlione inefficaci non poterit orirj inæqualis electio : ita ut una sit (ut sic dicamus) major et efficax, alia vero minor et inefficax.

Tum etiam : quia, ut nuper dicebamus, quidquid est in volitione mediorum, debet causari ex volitione finis, ex eo quod media sunt dilecta ex dilectione sive intentione ejusdem linis : ergo efficacitas et inæqualitas. quæ reperitur in hac electione potius quam in illa, et in electione horum mediorum, nempe efficacium, potius, quam alioruin, deliet refundi in inaequalitatem intentionis. Alioqui illa inaequalitas electionis efficacis, nempe quod ipsa sit efficax, licet aliæ electiones aliorum mediorum tendentium in eumdem finem sint inefficaces, esset a casu et præter intentionem : siquidem, ut asserebamus, ex vi intentionis inefficacis non sequitur electio uc efficax, nec media ut efficacia intenduntur nisi propter finem efficaciter intentum.

Tandem falsum est id, quoi ex hac so latione inferi Vazquez, nempe quod distinctio et discretio inter praedestinatos, et reprobos incipit a pr.mo auxilio eisdem concesso Nam ista discretio nequit incipere a collatione primæ gratiæ habitualis, aut actualis etiam efficacis, cum utraque possit esse communis, tam prædestinatis, quam reprobis : ergo oportet ut incipiat a largitione primæ gratiæ ut deservit ad infaliibiliter perseverandum, et ad infallibilem consecutionem gloriæ : ergo cum dare gratiam ad consecutionem infallibilem gloriæ supponat aliam voluntatem priorem, ut prædestinati eamdem gloriam infallibiliter consequantur, quam non habet Deus erga reprobos, consequens est, ut ante talem collationem gratiæ jam sit aliqua discretio et distinctio inter illos.

H. Nec est alicujus roboris id quod pro se adducit Vazquez ad tuendam hanc suam solutionem, nempe ex eadem voluntate æquali omnino, qua Deus se ipsum diligit, oriri inæqualitatem volitionum liberarum, quibus suas creaturas amore prosequitur : ergo etiam ex æquali et communi intenlione, el amore salvandi omnes potest oriri inæqualis electio : alia quidem efficax, alia voro inefficax.

Non itaque hoc est alicujus roboris. Quoniam illa dilectio, qua Deus se ipsum diligit, non se habet per modum intentionis respectu volilionis liberæ creaturarum. Nam tatis intentio est volitio taliter manifestandi sua attributa et bonitatem, quæ quidem inæqualis est quoties datur inæqualis electio. Ratio aulem propter quam nihil obest æqualitas, qua Deus se ipsum necessario diligit, ad hoc ut diligat inæqualiter, et ul sibi placuerit creaturas, est. Quia illa dilectio habet se permodum facultatis liberæ in actu purissimo consistentis, quatenus illarnet volitio collata ad divinam voluntatem præcise sumptam, habet rationem voluntatis per modum naturæ : et comparata cum creaturis est indifferens ad hoc ut possit terminari, vel non terminari ad illas. Constat autem facultatem volitivam et liberam omnino æqualem secundum ea, quæ ex se habet, posse inæqualÎter intendere hanc vel illam communicationem suæ bonitatis.

Diluitor fundimebiam Vu^aez.

Nec etiam refert alia solutio, quam tradit idem Vazquez, nimirum quod etsi electio efficax mediorum respectu finis obtinendi ab illo, qui habet intentionem illius debeat præsupponere intentionem non qualemcumque, sed efficacem ; non tamen electio efficax mediorum respectu finis ab alio consequendi. Quare cum Deus non eligat efficaciter media in ordine ad beatitudinem a se obtinendam, sed a prædestinatis comparandam, inde est, ut salis sit, quod præcedat intentio inefficax, qua velit eisdem beatitudinem dare. Explicat autem, quomodo prædicta intentio inefficax sufficiat quoad præsens in ordine ad electionem efficacem jam dictam, exemplo patris, qui efficaciter vult tribuere filio media, quibus acquirat scientiam, vel dignitatem aliquam, ut expensas, libros, etc. et tamen in illo non supponitur voluntas efficax finis : siquidem talis finis non est in ejus potestate.

07. AU*

Non igitur hæc solutio refert. Tum quia licet Deus non intendat beatitudinem electorum ut ab ipso Deo sibi acquirendam, bene tamen ut a se efficaciter dandam : ergo sicut si intenderet illam ut a se acquirendam, et eligeret efficacia media in ordine ad hanc assecutionem, deberet, juxta

ÙC-J-cs Tt*sa.

hanc solutionem, prius intendere beatitudinem efficaciter, ita etiam debet idem cum proportione dici hoc ipso quod intendat bealitudinem electorum, ut a se dandam, et eligat media efficacia in ordine ad hunc finem, ut ex paritate rationis constare videtur

Bewr-qoeiar Hiatio rontn

Tum etiam : quia exemplum patris, quod pro se adducit Vazquez potest conira ipsnm efficaciter retorqueri. Quoniam media e!ecta ab eo in ordine ad finem illum intentum, nimirum quod filius literas discat, vel dignitatem acquirat, non sunt efficacia infallibiliter inferentia finem, sed ad summum habent esse quantum est ex se efficacia : et propterea intentio, quam habet pater, fuit quantum est ex se efficax, ac proindo hoc ipso quod in ejus potestate •plene esset quod filius literas disceret, vel dignitatem adipisceretur, haberet intentionem omnino efficacem, et similiter electionem cum eadem efficacitate infallibiliter inferentes effectum : ergo intentio et electio efficax mutuo sibi correspondent in sua efficacitate, el hoc ipso quod electio sit ex se efficax, etiam intentio erit ex se efficax : et eo ipso erit utraque infallibiliter efficax, si finis et media sint plene in potestate intendentis el eligentis : ergo cum finis æternæ vit®, et media ail illum omnino efficacia, et infallibiliter ipsum inferentia. sint plene in potestate Dei, et habeat electionem ex se efficacem mediorum in ordine ad istum finem, habebit ttiam intentionem ex se efficacem praedicti finis, a qua hæc electio procedit : ac tandem tam intentio, quam electio prædictæ, erunt infallibiliter efficaces.

Tum denique : quia alioqui nunquam Deus efficaciter intenderet aliquem lioem creatum ; siqu dem pradictus linis non a se, sed a creaturis comparandus est : hoc autem satis falsitatis præ se ferre videtur, ut intuenti patebit. Accedit, quod impugnationes adductæ contra priorem solutionem ejusdem Vazquez etiam militant contra istam, ut expendenti illas fiet notum.

Alia *solutio, et eversio ejus*

Nec prælerea obstat alia solutio, quæ huic rationi D. Thom. videbatur posse adhiberi, nempe quod etsi ex ea sequatur, dandam esse in Deo tam electionem efficacem mediorum, quam intentionem etiam efficacem gloriæ, ex qua prædicta electio efficax procedat; nihilominus non inde fieri, intentionem efficacem dandi gloriam, non esse ex meritis praevisis, et ex justitia, sed esse ex misericordia. Quoniam etsi gloria efficaciter intenta, esset prior in genere causæ finalis, quam media efficaciter electa; attamen prædicta media essent priora in alio genere causæ, scilicet in genere causæ materialis, seu dispositivæ et meritoriæ, quam gloria. Et ita ex hoc capite. essent prævisa antecedenter antecedentia causæ materialis, et meritoriæ, quam gloria : ct per consequens intentio gloriæ esset ex prævisis meritis, ac proinde ex justitia, non vero ex misericordia.

Potestque hoc explicari exemplo reprobationis, quæ quoad voluntatem, et intentionem puniendi reprobos ita se babet, ut pœna illa intenta per hanc voluntatem sit prior in genere causæ finalis, quam peccata reproborum, licet eadem peccata sint priora, quam pœna in genere causæ materialis, sive dispositivæ, et meritoriæ : el ita propter hanc antecessionem peccatorum voluntas ista puniendi, est in huc genere causæ materialis, et meritoriæ post provisionem peccatorum, et ex pura et sola justitia, ut disp. 8 num. 22 hujus tractatus diximus.

Non igitur hæc solutio vim rationis D. Thom. infringit. Quoniam est aperta disparitas inter voluntatem puniendi, et voluntatem, quam Deus habuit per modum intentionis dandi efficaciter, electis gloriam. Etenim, ut disp. 8 num. 20 dicebamus, voluntas puniendi est de secundaria intentione Dei, seu est quodammodo voluntas occasionata, quatenus Deus non aliter quam ex occasione peccati, et ab eo provocatus habet, aut habere potest voluntatem puniendi. Cæterum voluntas dandi per modum intentionis gloriam, est de primaria intentione Dei, quia est voluntas dandi summum illud bonum beatitudinis : quod maxime Deum decet, ut gratuito illud, et liberaliter communicet : ul ita ejus misericordia, et liberalitas valde splendeat : et propterea Deus non provocatas meritis, sed sua divina bonitate allectus, et invitatus habet intentionem dandi prædictum bonum.

Deinde eadem solutio impugnatur ex eo quod omnis justitia nostra erga Deum, debet, saltim secundum communem cursum, et suavem Dei providentiam, oriri ex aliqua pura misericordia, vel liberalitate, sive magnificentix

magnificentia Dei erga nos, seu (quod in idem redit omnis voluntas Dei ex justitia circa nos, debet procedere ex alia priori voluntate omnino misericordiæ sive gratuita simpliciter priori : ergo repugnat, saltim secundum communem cursum, quod prior voluntas efficax, quam Deus erga salutem hominum habuit, quæque, juxta hanc solutionem, quam impugnamus, est vuluntas dandi gloriam, et prior electione efficaci mediorum, habeat esse in Deo post prævisa merita , et esse ex pura justitia : et per consequens etiam repugnabit, saltim secundum cumdcm cursum, seu suavem Dei providentiam, quod talis electio efficax supponatur in genere causæ materialis. et meritoriæ ex parte objecti ad primam voluntatem dandi gloriam.

Iïæc ultima consequentia ex priori satis sequilur. Quoniam hoc ipso quod electio efficax mediorum supponatur ex parte objecti in genere causæ materialis, et meritoria? ad primam voluntatem dandi gloriam, non potest non, secundum communem cursum, et suavem Dei providentiam, voluntas dandi gloriam esse ex justitia, et post prævisa merita, ut num. 21 hujus disp. dicebamus : et propterea voluntas infligendi pœnam reprobis est ex justitia : quia supponit in genere causæ materialis, et meritoriæ peccata, ut disp. 8 num. 22 aserlum est : ergo si repugnat, secundum communem cursum, et suavem Dei providentiam, quod prior illa voluntas efficax dandi gloriam quæ ordine intentionis supponitur, sit ex justitia ot post prævisa merita, etiam repugnabit, saltim secundum eamdem cimum, quod electio mediorum efficacium, seu meritorum præsupponatur ex parte objecti in genere causæ materialis, Pt meritoriæ ad prædictam voluntatem dandi gloriam.

Prima vero consequentia ex antecedenti videtur deduci. Quoniam hoc ipso quod omnis justitia nostra erga Deum* in ordine ad æternam salutem debeat oriri ex aliqua priori, et pura misericordia, sive liberalitate Dei erga nos, omnisque voluntas Dei ex justitia, procedat ex aliqua anteriori voluntate divina omnino misericordio*a et gratuita, oportet ul prima voluntas Dei erga nostram salutem, qua efficaciter vult dari nobis gloriam, non sit post prævisa merita, et ex justitia. Et ratio est. Tum quia talis voluntas dandi efficaciter gloriam est prima voluntas in illa serie, ex qua oriIur omnis efficax justitia nostri erga Deum in ordine ad æternam salutem.

Tum etiam : quia hoc ipso quod illa prior voluntas sit ex pura misericordia, sive ex liberalitate elicilive, oportet ut sit ante prævisa merita. Quoniam, ut dicebamus, si sit post illa, erit elicilive ex justitia : ergo nequit esse ex pura justitia, et post prævisa merita : siquidem nequii eadem voluntas esse ante, et post prævisionem meritorum.

Tum denique (id quod ex præcedcnti probatione sequilur) quia si semel illa voluntas est in illo priori ex pura misericordia çt liberalitate, et ante prævisa merita, nequibit esse ex justitia : siquidem ad hoc desideratur, ut sil post prævisionem meritorum, ut statim magis explicabimus.

Antecedens autem probatur. Tum ex illo I Joan. cap. 4 : *In hoc est chantas, non quod nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos.* Ubi D. Thom. sic ait : *Quoniam ipse, scilicet beus, prius dilexil nos prxdestinando, vocando, Justificando : el in hoc ostenditur gratuita ejus dilectio, et quod non est mercenaria : quia chnantem amare naturæ est : amare autem non amantem gratiæ est.* Antecedentis probatio

Tum etiam : quia ut disp. 10 num. 14 dicemus, omnia dona gratiæ donantur omnino gratis a Deo, juxta illud Pauli ad Rom. 1l : *Si autem gratia, jam non ex operibus : alioqui gratia jam non esset gratia.* Hoc autem tantum est verum, quin in sua radice, nempe in prima voluntate radical!, ct iniliativa dandi illa ordine intentionis, seu in prima intentione efficaci linis, ratione cujus sunt volita, et in prima voluntate ordine exeeutionis dandi primum auxilium gratiæ, necnon in execuliono talis auxilii intervenit pura et nuda libéralités, ac gratuita omnino misericordia respectu v. g. prædeslinati : siquidem plura dona gratiæ in se, et formaliter spectata dantur propter merita, ul in intentione gratiæ, et acquisitione gloriæ constat : ergo signum est primam voluntatem simpliciter priorem, a qua omnia ista ordine intentionis originantur in præ lestinatis, nempe intentionem efficacem beatitudinis eorum, esso pure ex misericordia : sicut ct prima voluntas ord ne exeeutionis, quæ est voluntas dandi primum auxilium gratiæ, est omnino gratuita el liberalis.

Ium den.que ; quia proplerea pura creatum non potest, ul multi probabiliter voluti i (de quo alibi) habere jus ex omni

rigore justitia) nspclu Dri : quia j rædicta justitia debet fundar: in aliqua voluntate simpliciter priori, omnino misericordiosa sive gratuita Dei erga eamdem creaturam, quod quidem justitiæ, quæ sit ex omni rigoro, derogat.

Ikcens evfljio, *cl impugna!io ejus.*

iô.\ D.Thoa. Nec deinde obesi alia solutio cujusdam junioris, quæ in aliquibus convenit cum præcedenti, nimirum quod licet intentio efficax dandi gloriam | ræcedat ex parte objecti in genere caïuæ finalis e'ectionom meritorum ; attamen in genere causæ materialis, et meritoriæ subsequitur quoad aliquid ad eamdem electionem ex farte objecti consideratam : et ita pnwhcta intentio est imperative ex misericordia, elicilive tamen ex justitia. Nam sicut si jaler in humanis videat esse valde j rolicuum filio, quod ei vendat prædium paternum, et ex amore istius incrementi rerum filii moveatur ad talem vendiconem, et ad faciendum cum eo prædictam comractum spectantem ad lineam justitiæ, tunc jiic aclus esset imperative ex amore paterno, quo filium diligit, et e'.icitixe ex virtute justitiæ ; ita in præsenti ex amore el misericordia, quam Deus vult exercere erga prædestinatum, vult rlli gloriam, ft in eodem signo habet actum electionis, quo vult illi merita : et simul qu a hoc cedit in Ionum prædeslinati, vult propter merita illius prævisa elicere actum juslit a·, quo intendat dare illi coronam gloriæ : ac proinde prodictus aclus est elicitive ex justitia : quoniam fit propter meriti modo dicto, provisa, quamvis totum hoc, ul nunc dicebamus, ordinetur tandem in bonum praedestinati : ct propterea sit imperative ex amore et misericordia erga illum.

wr. Non igitur liæc solutio ubest. Nam in primis licet intentio ut sic dicamus» oceasionatn, et intlisj onsabililer, modo alibi dicendo, connexa cum peccat s hominum, qualis est intentio punien Ii, prasupponat propter »ui specialem conditionem electionem mediorum, son permissionem pccandi, ac | ruinda supponat peccat i in genere causa· moritor æ. et præsu. punntur ud prædictam electiom m in genero causæ finalis; attamen intentio non occasionata hoc modo, qualis es», intentio dandi gloriiiiDf quæque inMiUita 'm loquitur | Paulus) ad ostendendas divitia» gratia*, ac proinde misericordiæ Dei, nun debet cmv, juxla suavem modum divinæ providenti®, posterior electione ot ineritis, ac dependens ab illis, qnin potius est prior simpliciter priorilaio virtuali, quam merita, ita ut in illo signo rationis intelhgalar prædicta intentio; non vero pro tunc con* cipiantur expresse merita nec electio eorum : quamvis pro sequenti signo debeant sic concipi, et in ilio signo incentionis implie te. et virtualiter concipiantur, quatenus initiative, radicaliter, et virtua'iter sunt hi il'o s.guo futura.

FO.estque hoc explicari. Tum ex eo quod ad intentionem dandi gloriam divo Petro i er modum coronas et v. g. ut mille, non desideratur ut concipiamus in illo signo merita in specie, el in particulari; sed sufficit, ut intelligamus merita ul ndl!e in communi ct vago, ac virtualiter inclusa in intentione Linquam in causa : siquidem il a intentio æquo bene potuit impleri per actus pœnileutiæ, et humilitatis, v. g. ac amoris, ac | er alios actus aliarum virtutum. informatos tamen charitate. Si amem jia dicta intentio penderet ab electionem >e. et formaliler spectata, tunc penderet nb eadem ut est electio horum meriturum ut mide præ ahis etiam ut mille. Quia ut ex diulis contra Lessium num. 85 colligitur, e.cc io in se, el formaliter considerata non est electio meritorum ul mille vage sumptorum sed horum in particulari : tical ct intentio in se, et formaliler spectata est intentio hujus intensionis glori©, et respectu hujus subjecti in particulari omnino sumpl·.

Tum etiam (et est explicatio præcedenlis probationis) quoniam inde colligimus actu* liberos Dei, ut v. g. intentionem salvandi D. Petrum, non esse in eodem signo ralion's cum iis, quæ sunt in Deo omnino necessario, ac pro n ie non esse in codoni sienu cum intrinseca indifferentia, et liberlate denudata ab omni poteuliolltare, qua» necessario est in divina voluntate : quia ea, quæ sunt in Deo cum omnimolanec >s;ia<'n, possent in ipso reperiri, quamvis non esset prædicta intentio libera salvandi I). I› trum : sed etiam intentio efficax tribumiJi D. Petro gloriam ut mille posset in D-o Iî'MΠ'Γi. quamvis non esset in oo •dcct'o lio um meritorum pne diis, ut nuper dicelianias : prædicta intentio, el eltt-iio in [.articulari hoium meritorum præ illis, q? i.pamvii -iat purissimæ, ot denudaræ d.ilio ab omni potentinlitale, non erunt in eodem signo rationis, quamvis sint in eodem instant! h ali.

UL InCJ Doindo contra eamdem solutionem urget. Quoniam idemmet Ionum, el in eodem ord ne intentionis, ac tandem respectu ejusdem aclus intentionis nequit esso debitum, el indebitum, aut esse volilum alicui elicitive ex justitia, et imperative ex misericordia : ergo salus æterna, quæ ordine intentionis est volita prædestinato ut ultimus rjus linis, nequibit esse intenta ipsi per Intentionem elicitam ex virtute justitiae, et imperatam a misericordia. Antecedens probatur, et explicatur. Quoniam licet ordino intentionis possit esse Yulitum aliquod bonum alicui ex molivo m;sericordiæ, quia in illo ordine non præsupponuntur merita, sed subsequuntur; et ordine exceuliunis possit eidem esse volilum prmdictum bonum ex inotivo justitiæ, ex eo quod in tali ordino præsupponuntur merita; non tamen in eo.lem ordine intentionis, et respectu unius, et ejusdem intentionis efficacis. Quia respectu illius nequeunt ease, et non osse simul cum illo merita : quod tamen requirebatur, ad hoc ut pnediclum bonum esset in illo ordine, ot respectu unius actus intentionis debitum, et indebitum, etc.

K, Orfr- »n. Confirmatur. Nam intentio Illa ut elicilive procedens ex justitia, ideo afferret secum in eadem signo electionem meritorum, et merita ipsa, ac proinde in illo eodem signo esset debita gloria pnedestinato, quia talis intentio est summe efficax : ergo eodem rat;ono intentio prædicta ut esset imperative ex misericordia, traheret secum in eodem signo in quo esset, tum intentionem ex justitia a se imperatam, turn eadem merita, et electionem eorum, et per consequens debitum dandi, præslir.alo gloriam : siquidem talis intentio ut e*t ex misericordia, non est minoris efficacitatis, quam ul est ex justitia : ergo sicut repugnat, quod unum et idem bonum sit in eodem ordine, et signo debitum, ot indebitum, ita quod sit in eodem ordine intentionis, et in eodem signo, ex juHitia, et ex misericordia.

К П! >r Tandem contra eamdem solutionem olc-l, quod gratis admisso quod in eodem signo in quo, adhuc secundum rationem, essent intentio et electio, tunc non posset simul dari duplex illa intentio, quarum una esset ex pura misericordia, et nlia ex justitia, et propter merita ;sed tantum daretur, juxla suavem Dei providentiam, intentio ex justitia.

fall. oliittr e»er*irt-nis. Halio autem hujus quoad negandam tunc pnu.llctam duplicem intentionem (do quoin præsenti) ea est. Quod facta collatione inter bona gratiæ, quæ cedunt in commodum prædeslinati, tunc omnia subordinanlur bealitudini illius tanquam ultimo eorum fini : ergo si illa intentio dandi gloriam est ex justitia, seu actus elicitus ab illa, nequibit esse imperatus a misericordia : siquidem ad hoc desiderabatur, ut ordinaretur ulterius ex vi illius ad ahum ulteriorem, et ultimiorem finem, et bonum ipsius prædestinati. Sicut intentio, quæ sit aclus justitiæ, in nobis nequit ordine intentionis esso imperata a charilate, nisi ordinetur ad ulteriorem et ultimiorem finem, nempe bonum et finem charitatis.

107. Eujic- DÎS exrm- p'um contra adversarios rrU»r<|ne-tur. Confirmatur retorquendo contra hanc solutionem exemplum illud, quod pro se affert. Nam paler in humanis bene potest propter prævisam pecuniam filii emancipati habere actum intentionis ex justitia, per quem intendat vendere filio aliquod prædium, quod propter majorem diligentiam ejusdem filii, aut alias circumstantias futui um sit ei magis proficuum, quam sH pretium pro quo venditur. Quoniam in hoc eventu datur duplex bonum, nempe ipsum prædium, et aliud majus incrementum rerum filii, in quod ven litio illa prout a parte ut in ultimiorem finem ordinatur. Et ideo per ordinem ad hoc posterius bonum potest illa intentio esse ex misericordia pair's ; et per ordinem ad ipsum pædium venditum esse ex justitia : ita quidem ut elicitive procederet ab isla, imperative autem nb illa.

Cæterum si prædium non sit illi magis proficuum propter aliquas adjunctas circumstantials. quam sit pretium, pro quo venditur, tunc intentio illa lanium erit ex justitia, non vero ex misericordia paterna. Quia ad intentionem dandi unum, et idem bonum, nequit quis moveri ex se, et non ex meritis, aut ex pretio ; el simul ex molitis,etexpntio: orgueum gloriaut milio, v. g. intenta praedestinato, sit una el eadem, nec possit, saltmi juxta suavem Dei providentiam, ordinari in aliud bonum ipsius pradeslinati, siquidem talis gloria est ultimus finis omnium aliorum bonorum, quæ in ipsius commodum cedunt, consequens est, ut talis gloria nequeat esso simul volita ex intentione pura misericor* diæ, et cx intentione justitiæ, ac proinde

non possit esse elicitive ab isla, et imperative al) ilia.

108. *pnai**° Nec refert si contra ea, quæ in prima impugnatione hujus evasionis η. 102 dicebamus, objicias primo, non cohærere cum iis, quæ in tractatu de Scientia Dei disp. 7 num. 48 et deinceps asseruimus. Nam ibi diximus, actus liberos Dei mensurari œternilate, et propterea nec posse habere rationem futurorum, nec in aliquo signo *in quo* adhuc rationis esse, aut concipi cum fundamento in re posteriores aliis actibus, aut formalitatibus divinis omnino necessariis; hic aulem asserimus, actum electionis mediorum ad vitam ætemam efficaciter conducentium, nempo meritorum, esse in aliquo signo *in quo* secundum rationem cum fundamento in re posteriorem actu intentionis efficacis ad eamdem vitam æternam, ac proinde habere hanc posteriori tatem non solum respectu aliorum actuum omnino necessariorum, qui sunt in Deo ; sed etiam (quod amplius est) respectu alterius actus liberi, nempe intentionis efficacis dandi gloriam : ergo, etc.

Dürünr. Respondetur enim, aliud esse, an actus liberi, ut intelliguntur mensurariæ ternitate una cum aliis actibus divinis omnino necessariis, possint esse, aut concipi cum fundamento in re posteriores in aliquo signo in *quo* rationis, quam prædicti actus necessarii (quod idem cum proportione de actibus liberis Dei, inter se collatis, dicimus). Aliud vero, an comparatis actibus necessariis cum liberis, vel liberis inter se secundum propria, et peculiaria cujuslibet, ut aliquo modo distincti sallim ex parte nostri modi concipiendi ab aliis, non veto ul omnes illi mensurantur æternitaie. debeant habere omnimodam simultatem in omni signo *in quo* adhuc rationis cum fundamento in re cum cæteris actibus, ita ul nullus e.x actibus debeat cum prædicto fundamento concipi ut prior in signo *in quo* secundum rationem, quain alius : et per consequens eodem proportionali modoposlerior; sed omnis prioritas, et posterioritas, adhuc secundum rationem cum fundamento in re ibidem inventa, lanium sit prioritas, aut posterioriias *a quo,* non la men in *quo.*

lf$. Etsi ergo primum illud sit verum, non tamen hoc ultimum. Nam posterioriias prædicta alicujus, ut mensurati ælernilale, et ut sic concepti pugnat cum hoc, quod est mensurari eadem π-ternitale. ut in tract, de Scientia Dei, dicta disp. 7 dicto num. I 48 et deinceps dicebamus. Cæterum quoi aclus divini secundam se, et propria cujuslihet sumpti, habeant inter se ordinem jam dictum prioris, et posterioris, vel ex parte rei conceptæ, et secundum id, quod in recto afferunt, vel ex parle terminationis, quam dicunt, et ratione connoiatorum quæ involvunt, non estcontra eorum rationem: quia hæc prioritas, et posterioriias attenditur penes hoc, quod possint inter se ita comparari, ut unus eorum secundum propria ipsius quasi pendeat aliquo ex modis dictis ab allero; cum Limen alter non habeat hanc quasi dependentiam ab alio, nec petat intelligi in omni signo una cum illo. Quare cum hoc reperiatur in actu intentionis efficacis dandi gloriam divo Pelro, collaio cum electione mediorum, per quæ de facto illam consecutus est, siquidem, ut jam diximus, prædicta intentio non pendet ab his determinatis mediis, vel ab electione eorum, sed æque bene potuit aliis mediis execuiioni mandari, ac proinde nec exigit, ut in eodem signo *in quo* una cum electione horum mediorum concipiatur; inde est, ut modo statim explicando debeat prædictus ordo prioriiatis, et posteriori latis *in quo* inter prædictos actus inveniri.

Ex quo etiam fiet (ut assertio nostra per hoc magis confirmata maneat) prædictam intentionem non posse esse ex justitia, sed ex pura liberalitate et misericordia. Quia ad hoc ut aliqua intentio sitex justitia, oportet ut secundum propria ipsius pendeat, aut quasi pendeat ex electione meritorum, seu voluntate dandi merita, ita ul prior illa voluntas intentionis non solum habeat connexionem cum hac posteriori voluntate tanquam cum aliquo in signo posteriori inferendo, necnon etxum meritis ipsis; sed etiam hæc posterior voluntas, nempe electio quodammodo habeat aliquam quasi causali talem respecta illius, scilicet intentionis, sitque ea quodammodo prior, ac proinde gloria ordine intentionis sit volita dependentor a meritis ut a causa materiali, sive dispositiva, et meritoria, tam ipsius gloria», quam terminationis sallim passivæ illius voluntatis, qua volita, et intenta est.

Quomodo aulem ut ita objectio, quæ hic fieri poterat maneat soluta) cohærere Tm* possit, quod actus liberi secundum propria ipsorum præciso considerati possint inter se collati concipi, ut priores et posteriores per prioritatem, et posterioritatem modo dictam, ct statim magis explicandam, et quod nihilominus, ut mensurati aeternitate nequeant

nequeant sic concipi, cum tamen ipsi non habeant aliam mensuram præter mensuram æternitatis,ethane necessario petant: quomodo igitur hæc inter se cohærcant, facile constabit consideranti, quod prædicti aclus ex diverso capite habent propria, el peculiaris cuilibet ex illis, el hoc, quod est mensurari ælernitate. Nam primum illud conçoit eis ex vi suæ lineæ, et hoc ultimum ex vi alierius lineæ, scilicet quatenus idenliflcanlur cum divino *esse,* el ratione illius mensurantur eadem mensura qua *esse* Dei mensuratur. Et ita attendendo ad propriam eorum lineam cum pnecisione sumptam habent prædictum ordinem prioris et posterioris, non tamen si considerentur ut identiticantur cum *esse* Dei, et ratione hujus identilicationis mensurantur per propriam illius mensuram^ nempe æternilalem. Et ideo nunquam possunt cum fundamento in re concipi ut futuri : quia quolies prædicta futurilio convenit alicui rei, competit illi in collationead ipsammet prout est in sua propria duratione, ac proinde exigitur, quod res illa prout mensuratur secundum suum *esse* exercitum per suam durationem sit posterior posterioriiate *in* guo jam explicata, quod tamen rei ut mensuratæ per æternitatem, et cum divino *esse* identificatae repugnat.

Nec mirum debet esse, quod eidem actui sub diversis considerationibus concepto competant predicate diversa, sicut non est mirum, ut termino formalissimo processionis pgjr voluntatem divinam intra suam lineam precise consideratam competat, quod non pertingat ad hoc ut ex vi ejusdem lineæ sit formaliler Deus, ct quod eidem ut ideniilicatur cum aliis, quæ sunt in Deo scilicet cum natura divina, conveniat, quod pertingat ad hqc ut sit formaliter Deus.

M. ^nsh Nec refert, si urgeas, actum intentionis, et electionis non distingui in Deo adhuc virtualiter, sed esse unum, et eumdem simplicissimum actura : ergo nequit intentio dandi gloriam præsupponi al e'ectionera meritorum, et ad merita ipsa in aliquo signo rationis tn *quo* fundato tamen in rebus ipsis*. Antecedens videtur certum. Quoniam cum intentio Dei sil infinite efficax, oportet, ut pertingat alisque aliqua additione virtuali ad hoc ut simul sit electio mediorum : ex eo quod ad lineam voluntatis infinite efficacis spectat, ut se ipsa formaliter pertingat ad eligenda media, quibus finis consequendus est. Consequentil vero probatur. Quoniam licet idemmet actus alisque distinctione virtuali talis possit ratione »uæ eminemini concipi ox parte nostri ino.li concipiendi inadæquate, ita ut prius concipiatur secundam unum sui munus inadæ piatum, et postea secundum aliud, ex eo quod noster intellectus ob sui imbecillitatem nequit rem ita eminentem unico conceptu, quoad omnia munera, quæ exercet,concipere; non tamen iu ut hæc multiplicitas conceptuum sit petita ex natura prædicti actus, seu (.quod in idem redit) ita ut hoc sit cum fundamento in re, quin potius prædiclus actus oppositum propter summam sui simplicitatem, et indistinctionem petit.

Solatia 0^i0. ms. Respondetur enim concedendo anlecedens, quoties intentio, et electio ad eamdem virtutem perlinent, ul in præsenti contingit : quia tam intentio dandi beatiludinem electis, quam electio meritorum est aclus virtutis misericordiae; secus tamen quando ad diversas virtutes pertinuerint. Quod ilem cum proportione de actu usus subsecuto ad electionem asserimus : et propterea usus subsecutus ad electionem meritorum in ordine ad æternam beatitudinem distinguitur ab electione, et intenlione jam dictis, quia iste pertinet ad virtutem justitiæ, ex eo quod est propter merita ipsa jam praevisa, ut ex dictis in hac disp. num. 63 et alibi patet.

III. Duplex ratio •nletiouis. Ratio aulem ob quanTconcedimus antecedens in priori sensu, est. Quia cum in Deo non reperiamur virtutes, verbi gratia, misericordia?, et liberalilatis per modum habitus, seu per modum aclus primi distincti aliquo modo, secundum id, quod in recto afferunt, ab actu secun loet purissimo earum, sed solum per modum actus purissimi, ut constat ex illis, quæ in tractatu de Voluntate Dei, disput. 2 num· 11 diximus, inde est, ut si in Deo actus intentionis, et eleciionis. verbi gratia, misericordia?, secundum id. quod in recto, el formaliler afferunt, distinguerentur virtualiter, tunc in eo esset duplex virtus misericordia?; quod tamen est contra communem sententiam Theologorum : sicut si in nobis virtus, seu habitus virtutis ad eligendum et intendendum aliquid naturale ex molivo misericordia? distingueremur, tunc haberemus duplicem virtutem acquisitam misericordia·.

Ratio vero ob quam actus intentionis, et electionis distinguuntur virtualiter, quoties sunt actus diversarum virtutum, ex

terminis ipsis constat. Turn, quia in en eventu pertinent ad distinctas lineas. Tum etiam : quia virtutibus specie, aut quasi Specie diversis non possunt nun actus virtualiter, et quasi specio distincti correspon-derc.

Ad /.rædiçiæ objectio» B,s’ Unde concesso antecedenti juxta dicta distinguendum est consequens, et neganda consequentia, si intelligatur de eodem simplicissimo actu intentionis et electionis ut est sub diversis terminationibus, seu ut connotat distincta objecta inadæquata. cl materialia ; serus vero si intelligatur de eodem actu intentionis et electionis, ut est sub una, el eadem terminatiune. Nos autem non dicimus, prædictum actum in se simplicissimum, et carentem distinctione virluali esse priorem in aliquo signo in guo, secundum rationem fundatam in rebus, se ipso sub eadem terminatione, sed sub diversis, seu non dicimus esse priorem sa ipso secundum il, quod habet in recto ; sed quod ideminel actus ul connotât unum ex suis objectis inadæqnatis et materialibus» scilicet beatitudinem intentam pnedestinatis, est prior se ipso, quatenus affert pro connotato aliud objectum materiale ei inadæquatum, scilicet media electa ; seu (quod in idem redit) nos tantum dicimus, actum illum intentionis, ul est sub conceptu, munere, etnomine intentionis, esse priorem prioritate *in quo,* secundum rationem fundatam in rebus, so ipso, ul est sub conceptu, munere, et nomine electionis. Quia ille simplicissimus actus non est sub conceptu, munero, et nomine intention s, nisi Îrout connotât prædictum objectum, nempe eatitudinem, nec est sub conceptu, munere, et nomine electionis, nisi prout connotât aliud objectum inadæquatum el material^ nempe merita. Et ideo fundamentum quod ad hanc prioritatem ex parte rerurn datur, non est fundamentum actus et actus, sed ejusdem actus cum duplici connotato materiali, et inadæquato, seu cum duplici terminatione : quia terminationes ista* afferunt in recto eumdem actum, et in obliquo qutelibet involvit suum speciale connotatum jam explicatum.

Quomodo autem et qua ralione connotata ista ratione quorum attenditur prædicta priori ta.% et posteriuritas, non refundant distinctionem virlualem in ipsum actum, secundum id, quoi affert in recto, constat ex alibi sæpe dictis, nempe quia sunt connotata materialia, et inadæquata, quæ hoc ipso quod talia nec lefunduut, inrerunt, aut supponunt prædictam distinctionem in actu secundum id quod in recto dicit.

Potestqiie hoc explicari exemplo acto* necessarii, quo Deus te ipsum diligit, et actus liberi, quo creaturas amat. Nam licet actus isti, secundum id, quod in recto afferunt, sint unus et idem absque distinctione virtuali, ut constat ex iis. quæ in tract, de Volunt. Dei, disp. 7 n. 4δ et deinceps diximus; attamen quia pnedictns actus hal»et duplicem terminationem subordinating unam quidem primariam, tiliam vero secundariam, seu unam, per quam cunnotat divinam bonitatem, ut objectum habens omnimodam bonitatem, aliam, perquam connotât bonitatem creaturarum diminotun, et imperfectionibus involatam ; propterea volitio Dei, prout terminatur ad divinam bonitatem, potest cum prædicta fundamento præsupponi in aliquo signo in *(pio* secundum rationem ad eamdem voli* tionem, qua ipsemet Deus creaturas libere vull, et diligit.

§V,r

Ultima solutio, cl expugnatio ejus.

Nec tandem obest alia solutio, nempe quod etsi electionem mediorum efficacium debeat præcedere aliqua intentio efficax, non tamen oportet hanc esse intentionem efficacem dandi gloriam ante prævisa merita, sed sat s esse voluntatem efficacem, quam Deus habet ostendendi sua attr.buta.

Non denique hoc obest. Quoniam ostensio divinorum attributorum est finis communis respectu omnium operum Dei, et ita ultra hunc debet cuivis seriei mediorum assignari secundum suavem Dei providentiam alius finis proximior, et proprius ac peculiaris, ultimusque in illa serie, ex cujus amore et intentione efficaci procedat electio mediorum eincacium per se ordinatorum, et deservientium ad consecutionem prædicti finis. Quare cum æterna nostra beatiludo sil linis proprius et peculiaris, ad quem media cum effectu conducentia ad illam per se ordinantur tanquam ad finem ultimum hujus seriei, consequens est, ut ultra illam intentionem efficicem ostendendi divina attribut i debeat dari alia intentio e’ficax æternæ bealitudinis, quæ in hac serie sit prima , ex quaque procédai electio efficax mediorum, cum effectu deservientium ad illam.

Accedit, qnod etsi demus posse Demn wtc.

per suam absolutam potentium vello daro mtiam, et bona opera, ac perseverantiam [n ilis, absquo eo quod vellet dare gloriam, ac prende ex alio line, quam ex line beatilicandi; attamen hoc ipso quod velit dare tam gratiam quam bona opera, et perseverantiam in illis, ac tandem gloriam propter illa, tunc suavis modus pro/idonli, et volendi exposcit ut ex amore, et intentione hujus linis, nempe gloriæ, quæ in hac serie est finis ultimus, procedat ad electionem mediorum, et ita ex amore, et inion liono finis communis, et amplectentis cuncta D i upera scilicet ostensionis suæ bonitatis suorumque attributorum proee dat ad voluntatem dandi gloriam electis : et ex hac intentione, quæ respectu illius prioris voluntatis habet rationem electionis, moneatur ad eligenda media deservienda ad bvatitu Unem : siquidem rectus, (t suavis or Io volendi exposcit, ut ex amore linis con ecuti do facto, et eTicaciler per me lia procedat qui prudenter agit ad elec lionem med orum.

§ VHI.

Interrogatio notanda, el responsio ad illam.

iu. Sed inquires, an hæc electio omnino gratuita, et ante prævisa merita, non solum sil ad gloriam utcumque, sed ad eamdem ut dandam tanquam coronam? Respondetur, electionem prædictam non es-oad gloriam qualitercumque ; sed ad eamdem ut dandam per modum coronæ. B 'sponsio hæc satis ex assertione præcedenti, nec non ex dictis in duobus dubiis præcedontl· tibus colligitur. Maximo vero ex ratione, quam præcedenti assertione ex D. Thom. a (duximus. Nam cum electi in exeeutione comequaiitur gloriam ex meritis, et ut coronam, oportet nt lo:um hoc procedat ex intentione efficaci Dei dandi eamdem glor.am ut coronant : cumque intentio prima, cl efficax Dei debeat esse omnino gratuita, ul dictum est, consequens miam erit, ut objectum illius graluiiæ electionis non s t gloria utcumque in exeeutione danda, sed dand i per modum coronæ.

in, Confirmatur primo. Quoniam hoc ipso C*!r-t.itr quod aliqua intentio sit efficax, debet ex parte objecti materialis voliti esse intectum id ipsum, quod in exeeutione postea ponitur alioqui illa intentio non esset efficax, ct illa exeeutio quoad id quod non esset intentum de ea, fieret a casu, et præter in- | ternionem : ergo cum in executions detur glor.a tanquam corona, debet hoc ipsum wsa vo'itiim per modum objecti materialis in intent one : ct per consequens prima et gratuita illa electo Dei per modum intentionis ad gloriam, non erit ad eam utcumque, sed ad ipsam Unquam ad coronam.

Et ita omnia testimonia Scriptura) et Patrum, quæ alslruunl hanc gratuitam, ct omnino liberalem Dei electionem, virtute affirmant eam esse ad gloriam per modum coronæ. Siquidem in Scriptura ct Patribus simul cum hos habetur, execulionem corres-ondentem huic intentioni in adultis esse gloriam actu datam tanquam coronam. Sicut etiam omnes Doclores pro as.-ortiono adducti, ut consequenter, vel saltim magis consequenter loquantur ad ea. quæ quoad prædictam assertionem dixerunt, debent huic no.-lri responsioni assentiri : ut ita ea, quæ sunt posteriora in oxeeutiono, qualis est collatio gloriæ per modum roronæ in adultis, sint priora in intentione, quod ipsi fatentur. Undo responsionem hanc frequenter Thomislm, et alii tuentur.

no. Coallr-rtâinr sccasdo. Confirmatur secundo ex discrimine, quod intercedit inler voluntatem infligendi poenam pro culpa, et inter voluntatem, qua Deus ex sua bonitate, et ex motive misericordiæ motus habet actum intentionis, quo vult electis beatitudinem, ut dandam in exeeutione tanquam coronam. Nam illa prior voluntas est actus justitiæ punitivæ, et propterea debet in aliquo genere causæ supponere ex parte reprobi debitum solvendi talem pœnam. Quemadmodum hoc ipso quod Deus vellet ex justitia remuneraro marita bona, deberet præsupponi (modo tamen alibi Deo dante dicendo} tum aliquod debitum ex parte Dei, tum etiam aliquod jus ex parce merentis. Et ideo sicut fieret qujdammodo contra jus merentis si post sua merita non tribueretur ci præpiium debitum. ita fieret eodem proportionali modo contra jus reprobi, si anto sua demerita puniretur, aut efficaciter, ct absolute ei pnnparnrolur pœna, ut infaUibiliter infllgenda : ex eo quod quemadmodum merens habet jui ut post sua merita detur ei præ· tniutn, ita quivis habet h io modo jus ut non infligatur ei pœna. nec per voluntatem efficacem, et absolutam infaUibiliter infligendi eamdem pœnam illi præparetur, antequam ejus demerita ut absolute futura prævi Icantur.

Cœtcrum voluntas, qua Deus ex sua boniiata, ot ex motive misericordi®, ac libe-

rnliter intendit dare postea in exeeutione gloriam tanquam coronam, est actus misericordi© et liberalitatis. Quia, ut dicebamus. omnis justitia nostri erga Deum, quæ in exeeutione, aut quovis modo reperta fuerit, debet fundari in gratuita, liberali, et efficaci voluntate, ac intentione proportionna Dei erga nos : et propterea talis intentio dandi gloriam tanquam coronam, quæ est profortionata, et correspondons prædicîæ execution! faciendæ ex justitia, potast et debet, saltim secunlum communem. ac suavem cursum, esse ante prævisa merita. Quia nulli fit aliquo modo injuria, sed potius magna gratia, el beneficium ex eo quod ante praevisa merita illi pneparetur præmium per voluntatem talis conditionis, ut ex ea infallibiliter sequatur, ut dentur ei in sequenti posteriori merda, per quæ tandem in exeeutione gloriam ex justitia adipiscatur. Sed hæc amplius in solutionibus argumentorum oppositæ sententiie explicabuntur, dum explicuerimus nexum, et debitam correspondentiam inter voluntatem gratuitam ordine intentionis dandi postea in execnlione gloriam ul coronam, et inter voluntatem ipsam ordine execulionis, qua Deus in eodem ordine vult dare eamdem gloriam, ut coronam.

Diluitur primum argumentum opposite sententix.

117. Diliitur primam argumentam qaoui primam ejus proba·tioucm

Ad primum negandum est antecedens quoad omnes ejus partes. Et ad probationem primæ dicendum est, quod sicut si Dens, juxta opinionem adversariorum . prævideret mala opera reproborum, esset illi integrum reprobare illos etiamsi habuerit voluntatem antecedentem, seu ineflicacem salvandi omnes, ita ob alios fines, videlicet oh manifestationem divinæjustitiæ, ob ostensionem majoris misericordiæ erga præJestinatos, et ut amplius pateat quomodo electio efficax a l beatitudinem sit beneficium indebitum naluræ humante, ac tandem propter alios lines, divinæ sapientiæ notos, potuit ante prævisa demerita reprobare quotquot de facto ab eo reprobati sunt. Quia reprobatio tot hominum conducit ad præ lictos fines : et al salvandam voluntatem sinceram, et ex animo, qui Deus voluit salvare omnes, salis est quod spectata præcise Fecundum se salute omnium habuerit Deus voluntatem antecedentem, cunctos salvandi : licet inspecta eadem salute, ut est adjuncta aliis circumdantiK et ut impedii consecutionem altoruin finium divina? sapientia? congruentium , babeit Deus voluntatem consequentem, et efficacem excludendi ab eadem salute quotquot ad prædiccos lines consequendos convenientes fuerint.

Ad probationem secundae partis ejusdem antecedentis respondetur, optime posse decernentem absolute, et eîficaciter dare aliquid aliquibus, promittere illud condhionate tam his, quam omnibus aliis, si simul cum illa voluntate absoluta, et efficaci circa quosdam ox illis, habeat etiam vo’untatein antecedentem, el con litionatam respectu omnium, ut in præsonti contingit. Quia tunc promissio illa generaliter facta omnibus, qualiter Deus cunctis beatitudinem promittit, non corresponde! voluntati illi peculiari, et efficaci erga aliquos, sed voluntati inefficaci, et conditional©, qua vult omnes salvos fieri. Nec contra hoc vim habet id, quo | ibi ?em additur. Nam promissio illa conditionaia circa salutem omnium non excludit positive voluntatem efficacem, et absolutam circa aliquos, licet non exprimat illam, sed ab ea præscindit. Rato amem ob quam Deus non promittit absolute aliquibus vitam æternam, licet habeat voluntatem absolutam tribuendi c‘‘ ipsis, est, ut cum timore, et tremore, majorique cum humilitate eamdem salutem operentur.

Ad tertiam denique probationem dicendum est, dupliciter posse intelligi quod Deus vult gratuito, et efficaciter eligere homines ad gloriam eis dandam ante prævisa merita. Primo quidem ita ut ill© par·liculæ *gratuito.* et *ante prævisa merita,* cadant tam supra illud verbum *vult,*.quam supra complexum illud, *gloriam eis dandam.* Secundo ita ut tantum cadant suprt verbum *vult.* Si priori molo sumatur, reddit hunc sensum, nempe quod Deus ex sua bonitate, et gratuita liberalitate, ac misericordia motus habuit actum efficacem intentionis, quo voluit eligere homines ad g’oriam dandam eis postea in exeeutione gratuito, et Pberaliter, et ex pura misericordia. Si vero secundo modo accipiatur, denotat quod Deus ex sua bonitate ac l berali gratuita, et misericordi voluntate motus, seu (quod in idem quoad præsens redit) ex motivo misericordiæ, et liberalitatis sua? ante prævisa merita excitatus, habuit actam intentionis, quo voluit eligere homines efficaciter

ficaciler ad gloriam, non ut gratuito, et ante prævisa merita postea in exeeutione dandam, sed ad eamdem gloriam ut coronam, sive ut dandam postea ex meritis. Ila quidem ut licet actus ille intentionis divinæ voluntatis sit actus liberalitatis, et misericordiæ gratuite; attamen objectum materiale volitum, sit gloria danda in exeeutione ex mentis, quatenus totum hoc est intentum, et volitum sub ratione formali objecti misericordiæ.

ft. Hinc ergo ad probationem prædictam respondetur, quod si Deus vellet gratuito, cl ellicaciter eligere homines ad gloriam, eisdem dandam, ante prævisa merita, juxta priorem sensum, tunc homines electi consequerentur illam etiamsi non haberent merita, quinimo etiamsi haberent illa, non consequerentur eamdem gloriam propter talia merita. Cæterum Deus non elegit gratuito , et efficaciter homines in hoc sensu, sed in | osteriori : in quo certum est non posse fieri electionem istam excludendo merita : siquidem talis electio est ad glor.am ut dandam postea per modum corona», sive ex meritis.

QuomoJo aulem inter se cohæreant, quod illa particula *gratuito,* possit modificare verbum illud *vult,* non vero complexum jam dictum, nempe *gloriam postea dandam,* ac proinde quomodo Deus ex sola sua bonitate, et misericoidia motus, non vero ex meritis, seu ex justitia excitatu*, sed ante illa, idest, non independenter ab eis, et a molivo justitiæ tanquam a motivo suæ voluntatis, tam quoad terminationem activam, quam jassivam considerate, habeat actum intentionis quo velit gloriam dandam tanquam coronam, sive ex meritis, constabit ex iis, quæ statim num. 123 et 124 adducemus.

Soleilur secundum argumentum contrariæ sententia cum suis confirmationibus.*

A4 •nu- «m. Ad secundum respondetur, concedendo antecelens, ct distinguendo consequens primæ consequential el negando raindem consequentiam, si adverbium illud *gratuito* cadat præcise supra verbum rui/, non „ vero supra verbum *dare :* secus vero si supra utrumque cadat. Et deinde neganda est secunda consequentia ⁑ siquidem, ut mo.lo dicebamus, Deus gratuito, ct ante prævisa merita habet actum intentionis , quo ex motivo misericordia», et gratuite liberalitatis vult postea in exeeutione dare gloriam per modum coronæ, sive ex meritis : ila ut gloria sic danda sit objectum materiale, indispensabile tamen, prædicte voluntatis. Per quod etiam ai probationem utriusque consequents constat.

Explicatur hoc ex dictis. Etenim cum omnis justitia supernaturalis nostri erga Deum debeat fundari in pura et supernaturali misericordia Dei erga nos, ul numero 99 hujus dubii dicebamus, opoitet ut prima voluntas efficax, quam Deus erga nostram salutem habet, quæ est voluntas intentionis efficacis respectu illius (ac proinde est simpliciter prior aliis voluntatibus, et id a quo nostra justitia erga Deum ortum ducit) sil omnino gratuita, et ex pura misericordia, sive liberalitatc, aut magnificentia, atque adeo sit voluntas, qua velit ex molivo v. g. misericordiæ ut postea nos in exeeutione consequamur glor.am tanquam coronam, seu coronam glor.æ we. Eη°^ wiatio.

Et ita Deus habet duplicem voluntatem. Unam quidem per modum intentionis . qua vult electis coronam gloriæ, sive quod consequantur illam ex meritis : et hæc est cx motivo misericordiæ, et ante prævisa merita, ly *ante* dicente prioritatem, et independentiam a meritis ordine intentionis, Aliam vero ordine exeeutionis, et ex illa priori imperatam, quæ vult ex molivo justitiæ tribuere eamdem gloriam propter morita : et hæc voluntas quoad suam terminationem passivam considerata, est posterior in genere causæ materialis, el meritoria·, quam merita : et hoc ipso quo i sit justitiæ Dei erga nos, orta modo dicto in genere causæ meritoriæ ex jure justitiæ, quod nos ratione meritorum habemus erga Deum, non potest opponi cum voluntate gratuita, ct ordine intentionis prima : sed potius eam præsupponit, ut ostensum est.

12.1. Ad primam confirma- Ad primani confirmationem neganda est ma or. in qua asseritur, quod idem est esse aliquid volitum, el intentum per modum coronæ, ct esse volitum ut dandum in retributionem meritorum. Nam si omnino proprie, ct rigorose loquamur, vis illius particula· *in retributionem* denotat priorem aliam tribut onem, qua is. cui quiiipiam retribuitur, prius habuit tribuere rem aliquam ei, qui ipsi al quid retribuit : nc proinde innuit dependentiam retributionis in g<nere causæ materialis a priori tributione, quoi tamen in pnesenli, si ordine intentionis loquamur, non reperitur.

· i it!

Cælonmi cum hoc stat, ut licet in hoc sensu omnino proprio, etrigorose loquendo, non sit volita gloria in retributionem meritorum; nihilominus concedi possit esse vohtam in ruiribuiionem, si ha»c particula latius sumalur, et solum denotet, quod ordine intentionis sit volita gloria per modum coronm, idest, quod Deus efficaciter prædestinavit, et intendit, ut postea in exeeutione detur gloria per modum coronæ. Attamen ad hoc ut gloria sit volit i hoc modo in retributionem, non est necesse ut merita sint causa materialis, ot meritoria talis internionis, aut gloriæ quatenus intonro, vel quod sint provisa an:»· prodictam voluniaI ·ıŋ; sed salis est, tum quod alia voluntas, quæ in Deo datur per modum exeeutionis, nernon et evecut o ipsa pendeant a meritis in prodicto genere causæ : tum etiam quod ex vi illius intentionis sint virtualiter futura fuluritione initiativa el radicati : quamvis in illo signo non intolligantur esse formalitor in se ip-is electio meritorum et merita ipsa. Quoniam ad hoc ut Deus ordine intentionis, at ante provisionem meritorum futurorum possit ex molivo misericordiæ motus taxare quantitatem coronæ gloriæ, satis est, quod sibi certo jer scientiam simplic's intelligent!» constet, esse in electorum ad hoc ul hab?ant o,era meritoria juxta quantitatem corona· mtenUe. Et ita in ilio signo non determinatur species, aut .individuatio illorum meritorum; sed tantum quanlitas illorum, verbi gratia, quod sint ut centum : et adhuc hoc non decernitur formaliler, sed tantum virtualiter, et ox vi intentionis prodictas : ex eo quod pro illo priori intentionis nihil àliu I petitur.

A4 *se* au- eam iiulto- DCUl.

Ad secundam vero confirmationem, quæ ex duabus probationibus constat, concedenda est major prinue j rogationis quoad primum ejus membrum, et neganda quoad secundum, nempe quoad intentionem dandi finem. Et ad probationem constat ex diciis, quomodo licet meritum sil causa moralis; nihilominus non exercet causalitalem suam materialem, et memoriam erga gloriam ut intentam, nec erga intentionem ipsius, sed solum erga eamdem gloriam ul exeeutam, ot voluntatem exequendi, quoad suam terminationem passivam consideratam : ot ita satis est. quod provi Icantur anlo eamdem gloriam ut exeeutam. et anle voluntatem conferendi ordine exeeutionis illam.

Et quo ad aliam probationem in confirmatione adductam respondetur. dtf· Unguendo anteeo Iens : .Vunçuam deerrne* re/ *dare illi talc premium antequam victorem videret,* online exeeutionis, concedendam ea : ordine intentionis, et dato boc ea* : quod victoria certantis esset plene in potestate regis, negandum est. Quia tunc puterat rex ex amore, et benevolentia, quam erga «Iquom ot certantibus haberet, moveri a l habendum actum intentionis, quo vellet daro illi postea irornium propter merita ox vi illius voluntat s, s-altim inadequate futura : quamvis non essent prævisa ante prodictam intentionem, ut in present! contingit. Qumiino licet victoria non esset plene in potestate regis, dum·mo !o esset in ejus potestate adhibere media ex sc efficacia in ordine ad victor am. posset eodem proportionali inudo ante provisionem victoria· habere actum intentionis. quantum est ex se efficacem. quo intenderet dare postea in execut;one premium propter victoriam, ut ex stalim dicendis magis patebit.

Ad tertiam confirmationem distinguendum est antecedens : *betis eodem modo dat in tempore sua dona, quo ab xlerno disposuit, et intendit illa dare,* si ly *eodem modo* cadat supra verbum *dare,* concedendum est : si vero cadat supra verbum *disposuit, rt intendit,* negandum 0»t. Nam si ly *eodem* modo cadat supra verbum *dare,* reddit hunc sensum : quoi Deus ab æterno disposait, et intenlit quod postea in exeeutione, et in tempore eodem modo r s exacutioni mandarentur, quo in tempore mandantur, seu, quod ex parta exeeutionis idem modus, qui ab æterno decretus et intentus est servari circa executionem,-postmodum serveur in tempore. Nam hoc et petitur a!» efficacia summa divinæ predestinations, et voluntatis, hocque quoad prosens invenitur : siquidem ex eo quod Deus ab æterno disposuit quud Petrus consequeretur beatitudinem per modum coronae, propterea in tempore sic illam consequitur. Si vero ly *eodem modo,* cadat supra verbum *disposuit el intendit,* reddit hunc sensum : quod idemmet modus in ipsamel dispositione, et intentione divina ex parte ejus se tenens, debeat inveniri in exeeutione temporali : et hoc falsum est, nejue id petitur ad efficaciam divinæ prædestinationis. et voluntatis, ut constat in pluribus exemplis.

Nam Deus se solo, idest, non mediis cassis cwsis secundis, sed ox sua mera liberalitale, et misericordia applicuit voluntatem suam, ei disposuit, quod in tempore producereiur humanitas Christi Domini : ot tamen non voluit ut illa produceretur sine concursu malris, et aliarum causarum, sed mediantibus illis : et tamen ex efficacia hu us dispositionis, et voluntatis nun infertur, quod si se solo disposuit, se sulo debeat oxequi : vel quod si mediis causis secundis exequilur, inediis illis disposuerit : quia se solo, otex sua liboralilate disposuit admittere consortium in tali productione, seu <{aod mediantibus prodictis causis secund.s postea exocutioni mandatur. Iia ergo similiter Deus ox pura liboraliiate, et absque meritis provisis, et se solo habuit actum intentionis, quo voluit, quod postea in tempore daretur prædeslinatis gloria per modum coronæ, et propter merita. El hinc non sequitur, quod si absque meritis provisis habuit prædictum actum intentionis, absque meritis oliam provisis iribuaL beatitudinem in oxeeuttono,, vel quud si in exeeutione reddit illam propter merila provisa, quod f ropter eadem merila, seu ab illis (ut sic dicamus) motus, babuerit aclum intentionis respectu illius, ut probatum, el explicatum est.

K. -ixr fept.

El similiter electio Apostolorum ad A|osl°licam dignitatem non fuit actu execola sine eorum libero consensu, se l post provisionem illius : et tamen in intentione e contra res se habuit. Quia ante provisum consensum electi sunt, ot propterea Chri4us Dominus inquit Joan. 15 : *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos,* idest, Non vos primo elegistis me, sed ogo primo elegi vos. Quasi dicat per meam electionem feci, ut me eligeretis, quæ est expositio Augustini : *Quia electi sunt* (inquit) *elegerunt, non quia elegerunt electi sunt.* liem Actorum 9 Paulus dicitur electus, ut portet nomen Christi Domini coram Gentibus, quoi quidem non est exeoutioni mandatum sine ejus libero consensu, el sine co quod prius iste provisus fuerit : et tamen tabs electio non est facta post hunc consensum provisum, sed potius ex tali electione factum est, ut prostaret prædictum consensum.

Et tandem ut plura alia exempla omillamus respecta effectuum causarum secundarum bene stat. Deum prreHffinire absolute. et efficaciter aliquem finem ante praescientiam mediorum ; cum tamen in exeeutione ille finis non sit futuras n»si dependentor a prodictis medii* · sicut abundantiam frumenti prodiffinivit Deus-J udi anno futuram inlependenter a præscientia pluviæ eodem anno futuro : ot tamen re ipsa illa abundantia frumenti, non erit futura, nisi dependentor a pluvia : ergo similiter poterit Deus ex sola sua bonitate, ot liberali misericordia motus, ac ante provisa merita habere actum, quo intendat dare postea gloriam per modum corona», quamvis exeeuto illius non sit nisi ox justitia, et propter merita provisa. Quia licet merita peudeant etiam a libera voluntate electorum : attamen quod electi Lbore postea illa habeant, est plene in potestate Dei Ut ox D. Aug. lib. do Correctione ot grat. cap. 14 constat bis verbis : *Sine dubio habens humanorum cordiuij) quo placuerit inclinandorum omnipolcnliuiinam potestatem,* ot infra : *Magis habet in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas.* Va;ist.

Potoétque hoc magis elucidari ex eo quod non obstanto summa efficacia ordinis intentionis divinæ voluntatis debet servari ordo inversus in ordinibus intentionis et exeeutionis : et propterea ea, quæ sunt in intentione priora, habent esse in exeeutione posteriora, quia licet prius cadant sub intentione, cadunt tamen prius sub illa ut ponenda posterius in exeeutione. Ita ergo similiter actus intentionis, et execution s possunt habere ex parte sua modos diversos modificantes ipsus : iia ut intentio fiat gratis, et executio ex meritis, seu non gratis ⁴ qu a adhuc in illa intentione gratiosa ex mera liberaliiale Dei laxatur, et decernitur, quod postea in exeeutione detur gloria non gratis, sed ex meritis. Quod quidem polion ralione quoad prosens dicendum est; quandoquidem, ut ex dictis constat, sicut executio ex so petit, ut prius cadat sub intentione, quod postea in oxecutione futurum 04 posterius, ita etiam executio dandi gloriam ex justitia, et prosupponens jus juslitiæ nostri erga Deum, per se petit, ut fundetur in aliqua prima Dei voluntate ordine intentionis, quæ sil efficax et gratuita erga nos, ul ostensum est. ry. Enuclrâ- l4T a'U

Oecurrihir *tertio argumento, ct ejus confirmationi.*

Ex quo ul tertium distinguenda est major. Et si illud adverbium *gratuito* modificet tam gloriam dandam, quam voluntа- 157. Fit Gbiům Sargum.

leui eligendi ad illam, concedenda est : secus vero si solum modificet voluntatem dan li per modum intentionis, non vero gloriam ipsam dandam, seu ipsam largitionem in executione ejusdem gloriæ. Nam tunc solum pugnant voluntas per mo Ium intentionis, et voluotab per modum executionis; quarum una sit gratis, alia vero non gratis, sed post prævisa merita, et ratione illorum, quando illud adverbium *gratis* est utrubique determinatio objecti voliti, ita ut tutum hoc habeat rationem prædicti objecti, nempe gloria conferenda gratis, non vero quando solum est determinatio ipsius actus divinæ voluntatis, qui habet rationem intentionis.

Per quod etiam a l primam probationem ejusdem majoris constat, necnon et ad secundam, cujus major debet juxta dicta concedi ; et ad minorem dicendum est, quod etsi repugnet eamdem rem dari in executione ex duobus titulis, quorum unus sit dari ex giatia, et tanquam quid in executione indebitum, et alter ex justitia; non tamen repugnat gratis intendi, quod postea in executione detur ex justitia, et non gratis : et quod post prædictam voluntatem intentionis sit alia voluntas online executions, qua ex justitia sit volita Ulis execulio, ac proinde ex mentis.

1Î8. Cooflrmiboni occurritor.

Ex quo ad confirmationem eligenda est posterior pars illius dilemmatis. Quia re vera ille actus intentionis divinæ voluntatis, quo efficaciter elegit aliquos ex hominibus ad gloriam ut coronam, est actus divinæ misericordia*, et liberaliiatis, quamvis per illum sit volitum et intentum, quod postea in executione detur gloria ex meritis, ct ex alia voluntate virtutis justitiæ, quæ ad ordinem execulionis pertineat. Et ad primam probationem in contrarium negari debet antecedens, ut ex jam dictis constat, et ex nuper dicendis patebit.

1 y

*Ad secundam vero probationem negandum est antecedens, saltim universaliter intellectum. Nam mulloties intentio est actus unius virtutis, et executio alterius. Polestque hoc explicari duplici exemplo. Primum est patris in humanis desiderantis filio cathedram, aul episcopatum ex pura misericordia omnino independenter a meritis illius, eo quod ex motivo misericordiæ motus, non vero ex meritis intendit, ut postea in executione prædictam cathedram, aut episcopatum filius ex meritis acquireret : ct ex hac intentione postea movetur ad faciendos sumptus, et adhibenda alia media, quibus liius fiat dignus præJiclii muneribus : ac tandem eisdem meritu provisis si paler ille judicis, vel patroni officio fungeretur, deberet ex justitia in executione tribuere filio cathedram, aul episcopatum illum. Quamvis talis collatio, et executio esset imperative ex intentione misericordiæ, ex eo quod pendet, ct procedit ex illa priori voluntate gratuita. Iu ergo in præsentî proportione servata dicendum est.

Secundum vero desumitur ex ipsa sententia adversariorum. Nam ipsi admittunt in Deo voluntatem antecedentem per modum intentionis salvandi omnes, quæ sit inefficax; et hanc dicunt esso gratuitam et liberalem, ac ex pura misericordia ; el deinde ex hae oriri voluntatem dandj merita, necnon dandi gloriam in executione propter eadem merita, ac proinde ex justitia. Et licet exemplum hoc quatenus negat \oluntatem efficacem ante prævisa merita, quæ sit liberalis et gratuita, non sil consonum doctrinæ Augustin, et D. Thom. et aliorum Patrum, ut ostensum est; attamen ex eo potest non parum efficaciter deduci, quomodo possint inter se cohærere voluntas gratuita et efficax, qua Deus ex motivo misericordiæ moveatur ad habendam actum intentionis, quo velit ut postea in executione detur gloria per modum curonæ, sicut ex eodem motivo habet actum intentionis inefficacis, quo intendat hoc ipsum. Nam quod intentio sit efficax, vel inefficax non tollit quominus si intentioni inefficaci ex motivo misericordiæ potest correspondes executio ex motivo justitiæ quoties per illam intentionem incenditur, ul postea in executione detur res illa ex prodicto motivo. ut ex dictis constat, et adversarii admittunt, non est cur non sit hoc ipsum dicendum, licet intentio præcedens sit efficax.

Et ratio videtur aperta. Nam qui habet intentionem inefficacem alicujus finis, potest ex eodem motivo intendere illum efficaciter, si suæ potestati subsint omnia desiderata, ad ejus adeptionem. Quare cum potestati divinæ plene subsint omnia desiderata ad hoc ut nos gloriam adipiscamur, lit inde, ut qua ratione conceditur in Deo intentio inefficax gloriæ ante prævisionem meritorum, et ex motivo misericordre, quamvis ei correspondent executio ex justitia. debeat etiam concedi in ipso intentio efficax ex eodem motivo misericordiæ, licet executio hujus intentionis sit ex justitia.

Unde ad hoc ut aliqua intentio, vel actus sil idoneus ad imperandum non utcumque, ‹ed in ordine ad aliquam exeeutionem, sive ad influendum in illam, satis est, quod sit talis conditionis, ut ex ea possit efficaciter sequi talis executio aut actus : ex eo quod hæc ex natura sua pendeant ab illa, ul in præsenti contingit ; quia quivis actus justitiæ remunerativæ Dei erga nos debet fundari in aliqua priori voluntate per modum intentionis, quæ sit omnino gratuita et liberalis, ut Ostensum est. Et ita ratio illa misericordiæ et liberaliiatis, quæ est in actu intentionis, quodammodo, et participative reper.tur in ipsa executione, quæ est actus justitiæ, quatenus per hoc denotatur, quod in ipsa executione est habitudo quædam ad actum misericordiæ : et in eadem executione splendet quodammodo intentio illa misericors ct gratuita : siquidem ideo executio hæc est ex justitia, quia prius fuit illa intentio ex misericordia. Quemadmodum in usu, et applicatione voluntatis ad exequendum reperitur participative, et quodammodo ratio imperii intellectus, a quo talis usus procedit. Non quidem quia in actu voluntatis, qui est usus, sit plene ipsa ratio imperii; sed quia in tali usu reperitur habitudo ad imperium, a quo processit, et quia in eo splendet quodammodo virtus, et efficacia imperii, quatenus ex eo quod detur imperium, datur eliam usus.

Ex quo lit, nihil referre si objicias, non cohærere hæc cum iis, quæ η. 106 dicebamus. Nam ideo, ut ex ibidem dictis constat, nequit intentio dandi gloriam esse elicitive ex justitia, et imperative ex misericordia, quia unum et idem bonum, ad quod cætera alia, quæ cedunt in bonum prædestinati, ordinantur, non potest intendi ex virtute justitiæ, et simul ex virtute misericordiæ : ergo eadem ratione beatitudo nequibit esse in executione elicilvc ex justitia, et imperative ex misericordia. Siquidem prædicta beatitudo exocuta, est unum et idem bonum, et finis aliorum bonorum cedentium in commodum prædestinati.

W. Respondetur enim, esse disparem rationem. Quoniam bonum intentum, et exeeutum *ut quod,* et correspondes suæ propriæ, et peculiari intentioni debet esse unum, et idem ***ut*** *quod,* quamvis ratio, sub qua intenditur, et execution! mandatur, possit esse diversa. Nam id ipsum, qnod intenditur *ut quod,* debet execution! mandari, alioqui intentio illa non esset efficax; licet quia in intentione non præsupponontur merita, possit esse volitum ex motivo misericordiæ tantummodo : ct quia in executione supponuntur merita, debeat, juxta suav‹m Dei providentiam, esse volitum ex motivo justitiæ, dependenier tamen a proprio motivo intentionis : ex eo quoi executio pen let ab intentione, et ejus motivo : ac proinde ideo sit volita gloria in executione ex mo.ivo justitæ, quia prius est volita cx motivo misericordiæ, et ante prævisa merita.

Cæterum duplex intentio, quarum una imperet al am, et una sit ex misericordia, alia vero ex motivo justitiæ. quæque possint separari, ut in præsentî contingit, potit duplex bonum volitum, el intentum *ul quod,* ita ut unum ordinetur ad alterum, ut ex dictis num. 106 constat. Et | ropterea nequit per utramque esse volitum, et intentum unum, et idem bonutn beatitudmis, quod est finis omnium aliorum bonorum cedentium in commodum prædestinati, quæque nequit in ulteriorem finem in prædicta serie ordinari.

§ XП.

Fit ebriam quarto argumento prims sententix cum sua confirmatione.

mi. Occurritor ηιυππ nru- acum.

Ad quartum concedenda est major, et neganda minor, et ad primam probationem, neganda est major. Quia satis est, ut voluntati illi misericordi per modum intentionis correspondeal executio ex justitia, ut in solutione procedentis argumenti, et confirmationis illius dicebamus. Ad secundam vero probationem ejusdem minoris negandum est antecedens. Quia circa eumdem effectum etiam in humanis possunt distingui duo actus voluntatis, vel alterius potentiæ ex diverso modo tendendi, vel ex diversis molivis formalibus. Certum autem est voluntatem, seu intentionem absolutam antecedentem ad proscientiam meritorum distingui a voluntate exeeutiva, el subsequent!. Tum cx diverso modo tendendi ; quia illa gloriam exequibilem respicit independenter a meritis, et per modum intentionis, quatenus est objectum amabile dumtaxat; hæc vero respicit gloriam per modum execulionis ut faclibilem, et exequibilem formaliler. Tum etiam ox diversis molivis formalibus : quia illa respicit gloriam ut beneficium sublevativum miseriæ, et ideo ut sic est artus misericordiæ ct

charitatis; hæc vero respicit eamdem gloriam ut præmium debitum precedentibus meritis, et ideo ut sic est actus juelitiæ remunorativas

13?. Ad coufirmalinnem

Et ad confirmationem negandum est antecedens, et ad probationem negandum est assumptum, quod in ea videtur supponi, nempe posse Deum post previsa merita aliquorum velle eis absolute, el efiicaciter, ac ordine exeeutionis gloriam absque eo quod prius in intentione hanc eamdem eftcaciter intenderit. Et ratio negandi pred ctum assumptum saltim secundum communem cursum, palet ex dictis. Quia nimirum utraquo voluntas esi sat s necessaria. Nani voluntas per modum intentionis efficacis requiritur ex parte Dei volentis, ut preeat, no scilicet applicet med a pneter intentionem, quod derogat perfectioni agentis liberi etiam creati, ct etiam ex parte effectus quatenus exeeutio passiva ex justitia, et præsupponens jus justitia? nos*re erga Deum, debet oriri ab intentione gratuita, ut dicium est. Voluntas vero ex justitia, et post prævisa merita etiam desideratur ex pane effectus, ul debito or line maodetorexeeutioni, quatenus ab illa priori voluntate, nempe inicnt:on:st mediate p r modum quasi dirigentis, sive intendentis; ab ista vero proximius, et per modum exequentis attingitur. Tum, quia id rectus ordo procedendi in act bus voluntatis exposcit, ut n m rum ab ordine iirent onis respiciente exeeutionem ipsam ut objectum amabile a l ordinem execution's, quæ respicit eamdem exeeutionem ul bonum exequibile procedatur. Tum etiam ut illa exeeutio s t e.x justitia. Nam hæc necessario petit actum voluntatis divinæ, qui ex justitias :t.

Ob echo.

Nec refert si objic;as, quod sicut in Deo non distingu tur intentio ab electione, iti nec exeeutio ab utraque ; ergo si voluntas, quæ in Deo datur ordine exacutionis, est ex justitia, et post pre visa merita, etiam voluntas per modum intentionis hoc ipsum habebit. CoLS?queniia videtur perspicua. Antecedens autem quoad primam pariem patet ex jam dictis num. 110. Quoad sedundam vero nempe quoad exeeutionem, si'u vuluniatem exequendi, satis constat. Quoniam si int«*mio Dei propter suam infinitam efficacitatem debet se ipsa pert figere ad hoc ut sit electio mediorum, non est cur ; ropter eamdem infinitatem non pertingat etiam a l hoc ut sit ipse actus valu» tatis exequendi, qui iu nobis subsequitur a l electionem.

Non itaque hoc refert, ut ex dictis n. t!O patet. Nani ut ibi explicuimus quoties intent o, el electio ac usus, sive exeeutio pertinent a l unam et cain lem virtutem, toties in Deo sunt idem absque distinctione virtuali, secus tamen quando inlentio, el electio spectant ad unam virtutem, el usus sive exeeutio ad aliam, ut in præsenti contingere satis ex dictis constat.

ARTICÜLÜS V.

Γ/raa»*priscissIia merihrttw sil cama j rirdestinafMi1*

itu

Ad quiulum >ic proceditur. VMeiar, quod prxuteatij meritorum riteaii» prédestination^ Dint enim Aroriri ad Roaid. 8 : Qaes ptasruft, hos ct prmd&tifafil· Ambres. ' saper Hl ul Roaun. 0 : Miserebor roi miserebor, eu., dirit, misericordum riii 'labo cira p»A»·œo tali) cor-lc reversarum ad me : erjio H-fHar qe>i prrscienlü merilorcm sit cau-a *pr^Jestiaxioms.* 2 Pnrterea, praedestinatio divina indndit d»viu» tolantatem . qc.v irrationabilis «se ton pote.*t rui *ita* destioaio ut propositam miscrcndq it Acp'UÜa. dint ·J· : icd nulls alia ratio potent rs-c pnBdestíMiíontiÇ nisi pnrsrithiia merituram : erço prrseicnba serito- tor<im M au«a, sci rabo prédestinaiiuiris. 3 Pralerra. uon est iniquitas apu«! Deum, at dirder Roman, n. In«qaa3 aateai esse videtur at »qsilibm lurqaalia dentur. Omni-'» satem homines sunt j-qaalrs, et jccuntem naturam, el necandam pccraiom oripoile. Aumhirr aal-tn in cis iruqaalius secandam merits, «el deaenlj proprioru.u artuum. Non igilcr iœquhi P'æparji Dea* hominibus pra-deainando, d rrprobaidj, ni·· propter differentiam meriioram pnr«eieotiam.

itu ↑

Ad quiulum >ic proceditur. VMeiar, quod prxuteatij meritorum riteaii» prédestination^ Dint enim Aroriri rra.ee. ad Roaid. 8 : Qaes ptasruft, hos ct prmd&tifafil· Et 61 e. Ambres. ' saper Hl ul Roaun. 0 : Miserebor roi *m* f t miserebor, eu., dirit, misericordum riii 'labo cira wti p»A»·œo tali) cor-lc reversarum ad me : erjio H-fHar <t qe>i prrscienlü merilorcm sit cau-a *pr^Jestiaxioms.* ·. 2 Pnrterea, praedestinatio divina indndit d»viu» L3c ξ tolantatem . qc.v irrationabilis «se ton pote.*t rui c *ita* destioaio ut propositam miscrcndq it Acp'UÜa.1 dint ·J· : icd nulls alia ratio potent rs-c pnBdestíMiíontiÇ 1.3 U nisi pnrsrithiia merituram : erço prrseicnba serito- rei tor<im M au«a, sci rabo prédestinaiiuiris. tirJ 3 Pralerra. uon est iniquitas apu«! Deum, at dirder He i. Roman, n. In«qaa3 aateai esse videtur at »qsilibm t3r| lurqaalia dentur. Omni-'» satem homines sunt j-qaalrs, e. et jccuntem naturam, el necandam pccraiom oripoile. HHa i Aumhirr aal-tn in cis iruqaalius secandam merits, LI.tl «el deaenlj proprioru.u artuum. Non igilcr iœquhi etl.C P'æparji Dea* hominibus pra-deainando, d rrprobaidj, ti- ni·· propter differentiam meriioram pnr«eieotiam. ·Al

n

Sed maira c«l quod d cit Aposiol. ad Titom 3: ex operibas juJHiæ. ·j·d® feeimas nos; soi secntai suam misericordijm salsos nos ferit- Sirui lolem salvos eos feni. Da e: prmdeMiwaril nos salvos fleri, floa er.-a prrycicDlia trerilorum e?l caisa, vei ratio prvdestiaalionis.

*U ton.1 t '·· ft prr/eL San l e- D tor' ' Iff

Sed maira c«l quod d cit Aposiol. ad Titom 3: ton.1 ex operibas juJHiæ. ·j·d® feeimas nos; soi secntai t '·· suam misericordijm salsos nos ferit- Sirui lolem salvos t '·· eos feni. Da e: prmdeMiwaril nos salvos fleri, floa er.-a prr/eL prrycicDlia trerilorum e?l caisa, vei ratio prvdestiaa- San l lionis. e- D

Respondeo dicendum, qood cnm prædrstinalin iscfcàl tor' toluuiateni, ûl supra · diclam est, sir. inq irenda iSlfa« ' Iff tro p'ædesiiuaiiiunis sicut inquiritor ratio diriuo· «olmttatis Dieu in autem e«l supra f, qsod non est c f eaosinj diriua» voluntatis ex pirle actus iolendi ; potest as ignan ratio rx narte vnlitorom, io qwelm sri inı Deas suit esie aÛquid propter shad. Nnltos erco fail iû insaræ mentis qui diceret merito e«s* raa·ani difit»·· pra-.kstioaDoais ex parle actus p'T ' l - nantis. Sed h«c sub quxdione venitur, atnnn ei prie eifrc.'as prasdestinario l ab· at aliquam cao>ara? E fee Ml qo.rrrre. utrum l)*ns prawdiaaverit <e daïumm effiwtoa pnedestioationis ali*ui propter merita aliqua ? Focrast leHar qti'dam qui dixerunt qurd efl>c ds prrdrsiiojliv' is prrordinator ah>ui propter rrerito rrrexirculia »n alia <i(a. El l re luit positio Origin- qui po«|ril auiaû» humana* ab iuifio errato*, ft «ceamlum divenitotem '®o- ra:n operam direr-os stilus eas sortiri in hoc mnDda mrporibus unitos. Sed haac opinionem excludit Apo<tol. Roman *0* dicens : Cara nondum nali fui'srnf, sst *aliquid estant* honi, vrl ma*i. non rx operibus, *srd n* vorante dictum est : quia major serviet minori. Fa<rwt er<o ilii qai dixerant quoi meriti prrexiacalii Il lac vita sam ra'io, et causa elTrrlQs pnrdestiflatmeie. Posuerunt · n»m Pebziani quod initium b*neffr;eadi rit rx nrbi . con<ommitio auPin a Deo. Et sic ex berp:· l rr.îî quod aheui datnr prrd*»»tiostionis rffr»tM, *U M* altrri · q-Hi unis initiaa drd t se praeparando et m alius.

Sei contra hoc c-t quod dici· ApnsfoL 5 Corioth λ qua ! u.in s unes «ufffri- rogilara aliquid a quj'i eiLobt'. .Xafutn autem antrnus principium lavion potest, qa.im co-itotio. Unde non potest «bd» qa«d aliquot in nabis intlim esi bt. quod sil ratio rfTcrms pr*d ?lirrationi<. Unde fuerant alii qxi ihirn nt quod menti T«firntu prrdcdtiutrettU effecljifl, sum Mho pr.r kîhu «lionis : ut iotcliigatar quod rdeà

itaDfU dat graliam alicui, el praOrdiu?Ul fe ei ibluiz». ash pu'-rhit cum bene usutum giaha. Steal si rudet alcuiiuilill equum, quem scit eo bene usorum, ÿolisii udentur di*|i» sisse inlcr id. quod csl fi iratto. rlUqMd r t « hbetu arbilnb, quart non possit cs*e Hm n utroque. blaJftMum esi aut m,quod ul quod wl iritu, cat prxdounaliouis rllertu», tl hoc non |^hsi p.ui ut rallo pra dolii aiiui.is cum hoc sub prédestinaltuei cuududalur. Si JpHur aliqnid aliud ex partr noUra liltolio prade tioaliouis, hoc ciH præler cffcclum pratoliulfotris, Non est autem dijlinctun», quod est rx Hkruarbihio, cl ex prædcslinalionc : sicol ner rst distinctui, qu<d mi ex catta secunda, ct causa prima· Diuna cciu ⊾widenlia producit effectus per operationes <au*jrta «caudarum, ut sunra dlctutu f csl. Undo H ld *i t* Red csl per liberum uibltiiuiu est ex pra'desHirHionc cetidum est ergo quod effeciuni praiksunilionis cofistdmte)*os«unin» duplidlrr. Uho modo io particular), ct sx bitnl prehibcl aliquem effei lum præilc^limiltotiis esse œoAiœ, ı-ı talionem ulterius, rosli-rtonm quidem pr.oris imadum rationem causa.· titiatis, priorem xcro posternvris »ciunduin raltotpin causé mmtotiæ. Qui· re.ucitor ;d dispositioni m matcrii· Sirut >1 dicamus quod bcaspranrdiujMt sc daturum alicui gloriam ei rueritis, tlqacd pra ordinavit be daluruui al.cui gratiam ut mercidtii jil nam. Al o n o o jxilrsl coiijidurari i ra dcstiiiattoals effectos in communi. El Sic impôts bile est, qund totus pradestioationis effeclusiu communi habeat aliquam rxsiiu ex parte nostra. Quia quidquid rst in homine ·rdinaas ipsum m »alutem comprehenditur lulum *ub tlcciu pra-dolinaliunis etiam ipsi pnrqiaratio ad gratiam. Nojuecnim hoc lit nisi per auxilium divinum secundum »Ed Thrcn. ultitn. : Converte nos, Domine, an té, ct ewvertemur. Habel tamen In;c modo paedcslinalit» ei pa»lc efettqs pro ratione divinam vohnlatcm,· ad quam lulus e'erias predestination!* onlinaiur ut in flnem, ct cx qua proc/uit >n ut ex (rincipio primo πovente.

Ad primum ergo dicraidum, qnod usus gratia» præscitu·, coa est nuo collationis gratli*- nisi secundam rationem auM! dualis, ul dictum es·.

Ad scruudum «licendum, quod prædestinatiô habet ratlonem ex parle rffectus in communi Ipsam dhiaum bonluiem bi particulari autem nnuseffeclts est r«Uoa tenus, ot dictum – est.

Ad tertium dicendum est, quod ex Ipsa boiilate divina obq sumi poivi prédestinalionis aliquorum'el reprobatmois aliorum, sic enim Deus dicitur umiiia prnptcr o aiu kcilatcm ferisse. ut : rebus divina buuilas repra sentetar. Accesse ot autem quud diurni bonila* iqaa· in <c est una rl simplex) multiformiter repræsenltiur iu rebus t-roplcr hoc. quod trs <ɣ·3!;ɣ al siinnliritalrm divimm attingere ron possunt Et inde oi quod ad compiclionrni universi rcquiruutcr divtr i gr dus rerum, quarum qua dam altum, *d pardam* inilmum locum teneant ni uaivçno. Elui mulbformitos graduum n nsrnctarin rebus, Dea.s penr.ilti alieri tcato tien, ne multa boa im| ediactur. ut srp a ɣ·* iirloju · r*t. Sic igitur con-iccreniGs lotum genus baɣ· uiarra suet to am rerum universitatem. Voluit Itilur >Ŵ Deu· in hominibus quantum ad aliquas, quos prrde>linat. -·J icam r præ ciit.ue bonitatem per modum miscricordii· pincndo :ct quantum ad aliquos, quos n probat, per moiC5l*lto.· puniendo. El bxc csl ratio quare Deos l*ff« qcosdam digit, et quosdam nprobat. Et hanc cattam M· p**;· i'gr,;t Apostol. ad Rotn.in *0* direns : Volent Dr s pMcn- Γ'-i *Ute* iiam. idest, vindictam justit:>, rt nolam facere p- ['*.ri L'Sttotii <tum, scstinnit, idest prrmlsit iu mofa patientia 'ara ira· apta in interitnm. nt ostendi ret dhliras phria· n rasa misciicordia*, qnæ pra-paravit iu gloriam. Et 2 Timmir 0 «licit : to magmadome non solatu sent rasá aarra |®fc'l* t arpenlra, srd dram lipnra el fidilia : et quædam qui· ‹Mrt. Jnu iu Poïi,iΓi'îm. qua dam in coatumriiani. Sed quare bo< p 't desii tn gloriam, d illos reprobavit, non habet raliomm, l!> î nisi dhimiru virtunlalem. Cade Angttt. + diclt SOper ; i Ji* an. : Qcare hone tra! al. el illum non trabat, aoli telle 'on. àjadirare. si noa vis errare Sicut etiam in re)es rutu- r nlibtt* p h m assignaro ra io çcum prima rcatcria lda sit ' f § in '•· it if-r».is quare una pars rjus cat sah friruu igflis. et rira »ub '«»rnra trmc. a Dr«j *h principio* coudita. tl sie Hldiver-ito· sj icitnim in rrihw iralaralibus. Sed quant lrae trar* ira ɛ m «I Slib Ha *forura.* ct ilto sab ali», dcprHct t-x *i:i pliri «l.vina validate r sinit ex simplici to· le ito.eaibli i» depeodd. quod itiejaph rst ia ilia psrte rtneti*. d ii«r in alia · qcaajus ratio artu babcrat, qeod *i* r· vir.· M 1^·. rl ahqtt <nl mill. Ncqee umriv *»>;!(r l. r etl jaiqaitos a^d Deww, si maqtulu ηση

iuæqaalihoi préparât. Hoc cairn c<$d contra jaunir ralioiirto, -i praede»linationh eflrrtos et debito redderdar, et ηοΐι daretnr ex Rnlia. In in enitn, qaæ ex grrito ·hnlur. poksl Aliquis pro libita suu dare cni veil plat, tel D'UWS, damnibdn nnlli subtrahat rfcbilam, ab«qac prajedido juititir Kt hoc est quad dirit Paler famiths Matt. xOcjp.: Tolle qood tuuni est, el rade: in holicet mild quwi volo faccTB?

Conclusio est negativa.

DISPUTATIO X.

De causa prædestinationis ex parle p xdeslinali quoad primum effectum, seu quoad omnes effectus suæ prædestinationis ordine executions consideratos.

Ea, quro in hac disput. dicenda sunt, non parum elucidabunt illa, quæ in disput. præcedenli diximus : et ex ulraqtie plenior notitia de modo, quo Deus se in pra destinatione gessit circa dependentiam vel indupendontinm a n eritis pnudestinatorum, habebitur. El propterea disputatio ista immediate post procedentem excitanda erat.

DUBIUM I.

.In *opera naturalia prædestinati possint esso aliquo modo causa disposiliva, vel meritoria ordine executions respectu primi effectus suæ prædestinationis, seu respectu omnium effectuum illius?*

Ex explicatione l.'tuli hujus dubii fendent plura, quæ in hac disp. dicenda sunt : el propterea primo loco illum explicari' placuit.

£rp/icfltar *tilulwh*

Pro liluli inlelligenlia notantlnm csl Objfina< primo, quod somel explicate (ul in præcodonti disput, explicuimus) an Deus habuerit actuui intctilionis dandi gloriam, quæ online inteniionis est primus effectus pmdestinationiS/ antequam pnevidoret merita prædesliitaloruin, seu independenler a bonis operibus tanquam n causa meritoria, stalim pulsat animum inquirere, mi ordino exeeutionis habuerit decretum dandi primum effectum pncdeslinaltonis aide ρ·ιη* visionem alicujus boni operis predestiuati, seu Indo; emlmler ab eisdem operibus t inquam a causa, \el ratione dis|.os:tiva «ho meritoria ejusdem effectus, ct voluntatis dandi illum? ac proinde* an ex parte pw-

destinati detur causa dispositiva, sive meritoria suæ prædestinationis quoad omnes effectus illius, necnon et quoad voluntatem ordine executionis consideratam, qua Deus voluit prædictos effectus tribuere? Nam ut statim explicabimus, idem est dari causam ex parte prædestinati respec u primi effectus suæ prædestinationis, et voluntatis illius quoad terminationem passivam, propter rationem in tract, de Voluntate Dei disp. 3 dub. 2 et in animadversione circa primam conclusionem art. 5 ejusdem tract, dictam, ac dari causam respectu omnium effectum ipsius, necnon el voluntatis (modo supra disp. S num. 2 explicato dandi illos.

Unde merito post procedentem disputationem de actibus divinæ prædestinationis ordine intentionis consideratis, necnon et de effectibus, qui cis correspondent, presented disputationem, et dubium excitavimus. Nam post ordinem intentionis subsequ:tur ordo executionis. Et ita semel explicato quomodo Deus se habuerit in intentione gloriæ. quæ ordine intentionis est primus effectus prædestinationis, ex quoque dependet quomodo in hoc ordine se habuerit circa reliquos, merito statim inquirimus, quomodo ordine executionis se habuerit circa voluntatem dandi ordine oxeculionis primum effectum prædvstinationis, a quo etiam dependentiam habet, qua ratione se gesserit circa reliquos. Sicut etiam primo loco inquirimus, an Deus voluerit dare primum Pilectum prædestinationis ante provisionem bonorum operum naturalium? seu an bona ojera naturalia sint causa, vel ratio meritoria, aut dispositiva respectu primi effectus prædestinationis ordine executionis consideratæ? ut ita a causis inferioribus ad superiores conscendentes, explicemus prius, an sit prædicta causalitas in bonis operibus, quæ sunt ordinis inferioris, nempe in bonis operibus ordinis naturalis? et postea in bonis operibus supernuturalibus, quæ sunt ordinis superioris respectu operum naturalium, hoc ipsum discutiemus? congruitque hoc cum doctrina hujus art. ut intuenti patebit.

ObFcnatio secunda, Secundo notandum est. consulto in titulo additam esse illam particulam *przdestinali*. Quia in hoc dubio non inquirimus, an respectu prædestinationis, v. g. divi Petri detur causa, sive ratio dispositiva, aut meritoria ex parte alicujus alterius, ut ex parte Christi Domini, ita ut ejus op*»ra naturalia sint causa prædiclæ praedestinationis. aut ex parte alterius praedestinati? Sed tantum loquimur de ipso predestinate, et de ejus operibus naturalibus collalis modo dicto cum sua prædestinatione, ct ejus effectibus. Sicut etiam specialiter in eodem titulo inquisitum est, de causa dUposiliva, sive meritoria : quia de aliis causis non est specialis difficultas, ut ex statim dicendis constabit. -yfl *l*

Tertio notandum est, data etiam opera l in titulo additam esse illam particulam, *seu respectu omnium effectuum illius*. Nam t«u quoad præsens attinet in idem redit, inquirere, an detur causa prædestinationis quoad primum offectum ejusdem prædestinationis ordine executionis consideratæ, ac sciscitari, an detur prædicta causa respectu omnium effectuum illius? Nam quod fuerit causa meritoria, v. g. respectu primi effectus, erit utique causa respectu omnium effectuum : et ratio est. Quoniam primus effectus prædestinationis ut talis, denotat ipsummet ut cum effectu, et de facto conducit efficaciter ad consecutionem beatitudinis. Cumque non possit sic conducere nisi ut dicit se ipsum, ut cohæret cum cæteris tanquam cum effectibus subsecutis, et illatis post ipsum, saltim ex intentione efficaci Dei, oportet ut id, quod est causa prædicti primi effectus inferentis reliquos, sit etiam causa omnium aliorum, qui post ipsum subsequuntur. /

Nomine autem primi effectus prædestinationis non intelligimus primum effectum remotum delicientem, et inferioris ordinis, qualis est, v. g. substantia ipsius prædestinati; sed primum effectum proxime procedentem a prædestinatione, et qui sit ordinis supernaturalis, qualis est prima vocatio congrua, quæ ex proposho Dei, seu ex intentione salvandi electos tribuitur ipsis a Deo. De qua August, de Prædestin. α«ρ·ι Sanctorum cap. 18 inquit : *Electi sunt autem de mundo ea vocatione, qua Deus id, quod praedestinavit implevit. Quos enim przdestinavit, ipsos el vocavit, illa scilicet vocatione secundum propositum Dei Non ergo alios, sed quos praedestinavit, ipsos el vocavit : nec alios, sed quos ita vocavit, ipsos et justificavit.*

Unde cum dicimus quod esse causam primi effectus prædestinationis in idem redit, ac esse causam omnium effectuum illius, tunc tantum loquimur de omnibus effectibus proximis proportionalis, et ejusdem ordinis. Et propterea cum in titulo iuquisivimus, an detur causa meritoria» vel

vel dispositiva primi, vol omnium effectuum prædestinationis, tantum sciscitabamur de his effectibus : siquidem certum est non posse ex parte prædestinati dari prædictam causam respectu suæ substantia?, quæ est prior, et improportionatus, ac remotus effectus suæ prædestinationis.

Cæterum cum dicimus primam vocationem congruam esse primum effectum prædestinationis, non inteliigimue nomine illius cogitationem intrinsecam, et inhærentem prædostinato, qua primo ejus cor pulsatur a Deo, ita ut hæc sit semper primus effectus prædestinationis; sed vocationem congruam prout ambit omnia auxilia, sive intrinseca, sive extrinseca, quæ procedunt a Deo auctore supernatural!, omniaque principia ab eo derivata, quæ ad primam cogitationem intrinsecam concurrunt : ita ut primo auxilio, primoquo principio ad id concurrenti ratio primi effectus prædestinationis competat, licet hoc in diversis sit diversum.

Ultimo notandum est, consulto itidem
w in titulo fuisse silentio suppressum, an
βχ· prædicta opera naturalia sint ordine executionis causa, vel ratio meritoria, vel dispositiva ex parte prædestinati respectu actus divini prædestinandi, ordine etiam executionis considerati, sive decreti quo Deus in hoc ordine voluit tribuere primum effectum prædestinationis. Quoniam quid dicendum sit de hoc actu tum secundum suam substantiam considerato, quam quoad suam terminationem, et an secundum suam terminationem activam, an vero solum secundum passivam possit habere causam meritoriam, aut dispositivam, ot quomodo terminationes istæ habeant eum ordinem inter se, quem earum objecta, saltim ut objecta illius sunt, habent, constat ex iis, quæ disp. 8 num. 2 et in tract, de Voluntate Dei disp. 3 num. 19 et in animadvers. circa art. 5 ejusdem tract, num. 9 diximus. Ubi explicatur quomodo hoc ipso quod aliquid sit causa meritoria alicu,us effectus divinæ voluntatis, debet etiam esse causa meritoria ejusdem voluntatis quoad terminationem passivam ejus ad talem effectum. Et propterea num. i dicebamus agendum nobis esse tam de causis effectuum prædestinationis, quam de voluntate dandi illos ordine executionis : quia ex illo priori hoc posterius in sensu dicto sequitur.

Cwli- Unde ex his omnibus fit totam hnjus dubii difficultatem ad hoc reduci, an nimirum detur causa dispositiva, vel meritoria ex parle prædestinati respectu primi auxilii gratiæ, seu respectu primas vocationis gratte congruæ et eflicacis?

§ n.

Proponitur prior sententia.

5. Prima sententia inter Catholicos (omittimus enim plures errores, circa hoc, hæreticorum) asserit, opera moraliter bona facta a prædestinato ex viribus naturæ, esse causam dispositivam, seu meritoriam de congruo respectu primi effectus suæ praedestinationis. Keferuntur pro hoc O'Kamus, et Gabriel in 2 dist. 27 quæst. 1 art. 2, Durandus dist. 28 quæst. 5, Srotus, et Bonavent. in 1 dist. 41 art. 1 quæst. 2 quatenus admittunt prædictum meritum de congruo respectu justificationis, quam Bonaventura existimat esse primum effectum prædestinationis, Argentina, et .Egidius in 1 dist. 41 art. 2 et 3, Ruardps Taper art. 7, et Molina in pnesenli : qui etiam addit prædicta opera bona ita esse causam meritoriam de congruo respectu primi effectus prædestinationis, ut infallibiliter illum inferant, ex eo quod Christus Dominus hoc a suo Patre obtinuit, cum coque pepigit, ut quotiescumque nostrum liberum arbitrium conaretur ad faciendum quod in se est, toties Deus conferat illi auxilia gratiæ, quibus credat, et duleat do peccatis, s/cut oportet ad justificationem.

O'Kao. Gabriel. Durand. Seola*t*. Bonavcnt.

Arcwt. dins. Tluard Taper. Molina.

Probatur primo ex illo Joan. 10 : *Pedit eis potestatem filios Dei fieri.* Nam*si homines facientes ex suis natura'ibus opera mu raliter bona, quæ in sua potestate sunt, non se disponunt, et de congruo merentur auxilia gratiæ, quibus fiant filii Dei, non videtur salvari id, quod Joannes in bis verbis docuit, nempe datam esse hominibus potestatem ut filii Dei fiant.

pnutni 3Γ|ζ0. meniow. Jean. I.

Confirmatur primo. Quia in sacra Scriptura promittitur auxilium gratiæ peccatoribus bene moraliter operantibus, et exercentibus opera misericordiæ , ut de eleemosyna constat Tobiæ 4 et docetur Ecclesiast. 3, 7 et 29, Daniel i : *Peccata tua eleemosynis redime.* Et de remittentibus injurias, quibus promittitur peccatorum remissio, patet ex Ecclesiastici 28, Matth. 6, Marci 11, Luca» ü; at in his locis non fiunt hæ promissiones his operibus quatenus solum procedunt ex dono gratiæ supernatura'D, siquidem absolute, et sine hac res-

Conflr- rutlar ptittv.

‹ Errtj DankN. E‹efe«. β κυτ.π, ··

trictione prædictæpromissiones fiunt : ergo fiunt his operibus, sive ox dono gratiæ supematuralis, sive ex viribus naturalibus liberi arbitrii oriantur.

CooOr-nutsr DÆtuÎo. Confirmatur secundo. Nam id videtur docere D. Thom. 3 contra Gent. cap. 159 his verbis : *Deus quantum in se est paratus est omnibus gratiam dare.* Unde Ezech. IS dicitur : *Nunquid voluntatis mei est mors impii :* si aulem Deus quantum est in se, paratus est conferre omnibus lumen gratiæ, seu cogitationem congruam, quæ est primus effectus prædestinationis, el tamen non omnibus prædictum lumen confert, ideo erit, quia non omnes disponunt se, tl de congruo merentur per opera naturalia tale lumen.

E«ch. 18.

7. Swan-ifom >rca-nenmo. Secundo. Nam licet quod homines elcventur ad gratiam proveniat ex divina misericordia, habet tamen aliquid admixtum de : ergo Ojæriel, ut per opera bona naturalia disponantur, et mereantur de congruo prædictam gratiam. Consequentia videtur legitima. Quoniam ad hoc ut aliquo modo ex justitia mereatur quis primam gratiam, seu primam gratiæ vocationem, quæ est primus effectus prædestinationis, non debet illam mereri ex operibus ab eadem gratia provenientibus, siquidem principium meriti non cadit sub merito; sed ex operibus, quæ ex sola facultate naturali liberi arbitrii, et concursu naturali Dei procedunt. Antece-

D.Tliom. dens autem suadetur. Quia, ut ait D. Thom. supra q/21 art. 4, in omnibus operibus Dei invenitur misericordia et justitia, ac proinde etiam in collaiione gratiæ prævenientis debet reperiri.

8· Conflr-rnjtur primo, Confirmatur primo. Nam sicut natura intellectualis habet immediatum ordinom ad gratiam per capacitatem insitam natura*, quamvis respectu gratiæ sit obedientialis, ita bona opera moralia procedentia ab hac natura, habent cum eadem proportione immediatum ordinem ad eamdem gratiam ; ergu sicut natura secundum se est capax remote, et prout potest, gratiæ, ita opus ejus bonum disponit, et accommodat naturam remote, ct quantum potest in ordine ad illam ; ergo sicut est consentaneum divinæ providentiæ, ut naturam intellectualem elevet ad ordinem gratiæ, ita etiam ut actionem naturalem moraliter bonam acceptet ul dispositionem aliqualem, ot meritum imperfectum, et de congruo, quo præparotur, et disponatur illa natura ad eamdem gratiam et primum ejus auxilium.

Confir-ma!ur rccundo. Confirmatur Fecundo. Quoniam quantitas gratiæ, et gloriæ dalur juxta capacitatem naturalem, ut de Angelis docet D. Thorn. l p. qua'st. 62 art. 6 et 2, 2 quæsL 24 art. 3 ad tertium : ergo signum est per opera naturalia moraliter bona posse dari aliquam dispositionem, et aliquale meritum respectu primi auxilii gratiæ congru®, juxta quod prædicta quantitas datur.

Tertio. Quia ex opposito sequuntur duo magna inconvenientia. Primum est, horni- TtfxU· nes non esse admonendus ut bene naturaliter, et moraliter operentur, se l solum ut a Deo petant, et expectent auxilium gratiæ : siquidem per prædicta opera naturalia, juxta oppositam sententiam, nulla ratione possunt ad auxilium gratiæ, quo suam æternam salutem operaturi sunt, se disponere, aut aliquo modo illud promereri. Seeundum est, justificationem impii, ac proinde primum auxilium gratiæ in ordine ad illam, esse opus miraculosum, cujus oppositum docuii D. Thom. 1,2q. 113 art. 10. Sequela patet. Quia per vires naturales nequit impius disponere se ad illa, aut ca etiam de congruo promereri. Sicut propter hanc ralionnn resurrectio a morte corporali est opus miraculosum : qaia non est in potestate naturae illam operari, aut ad eam se disponere.

Quarto. Nam commune Theologonmi IL axioma est : *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam :* at axioma hoc defiet U3. intelligi de facienti quod in se est viribus naluraæ, et per consequens operanti ex eisdem viribus benemoraliter :ergo per opera moraliter bona poierit quis se disponere ad primum auxilium gratiæ : et illud saltim de congruo promereri. Minor probatur. Tnm quia infidelis, aut puer nutritus in silvis, vel quicumque primo perveniens ad usum rationis facerent, quod in seestei viribus naluraæ, statim justificarentur, ut docet D. Thom. 1, 2 quæst. 89 art. 6. p.iwa Tum etiam : quia dilectio Dei naturalis, per quam facit homo quidquid potest, est præparatio ad gratiam, ut docet idem sanctus Ductor quodlib. l art. 8 ad secundum. Tam denique : quia id videtur docere Au- Jip* gust. lib. 83 quæst. GS, dum inquit, hominem recipere gratiam, quia bene utitur facultate sue naluraæ. Idcmque videtur docere D. Ilieronym. lib. 3 contra Pelagium. Ilitru

Qua· omuia confirmari possunt ex Chn- iUU sostom. homil. 17 in Joan, el in homil. 12 super epistulam ad Hebraeos. Ubi inquit, Deum non prævenire nostras voluntates, ne illarum lædat liberlatem, sed expeclart ut nos incipiamus, el postea adjungere dona sua : orgu Ghrysost. sentit, opera facta ex nostra libertate praecedentia gratiam provenientem, esse saltim dispositionem ud eam : Siquidem ea expectat ad adjungenda dona sua : imo etiam sentit osse simul causatn meritoriam de congruo. Nam opera moraliter bona, quæ disponunt ad aliquod donum accipiendum, habent etiam aliquod meritum de congruo in ordine ad illud.

§ «H.

.-hjer/io *prior.*

·|. Dicendum tamen est primo, opera bona moraliter ex solis viribus naturalibus liberi arbitrii facta, non esse causam meritoriam de congruo respectu primi effectus prædestinationis, nempe primi auxilii gratiæ, seu primæ vocationis gratiæ efficacis et congruus. Assertio hæc habetur passim iri

ha. e. Scriptura Joan. 6 : *Nemo potest venire ad me, nisi Paler qui misit mo traxerit cum.*

lapsi. Quæ verba explicat August, lib. l contra duas epist. Pelagianorum cap. 19 sic: *Dixit, traxerit eum, ct non dixit, duxerit eum, ul intelligatur, nullam processisse voluntatem hominis ad auxilium Dei. Nullus enim trahi-*

talL *tur, si jam volebat,* et Joan. 15 : *Sine me nihil polcshs facere.* Quod testimonium a

MI. Concilio Arausicano can. 7 et a D. August,

jnst. lracU 81 *n Joan, et lib. de natura et grat. cap. 32 et a D. Leone Papa sermone de Epiphania, ita explicatur, ut sensus illius sit; quod sine auxilio gratiæ, nihil possumus facere, quod conducatad salutem æternam, ac proinde per solas vires naturales nostri arbitrii non poterit prædestinatus mereri de congruo primum auxilium gratiæ, quod ad salutem æternam conducit.

--id Ctf. J. Secundæ ad Corinth, cap. 3 *:Nonsumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex*

ITUd. *nobis.* Quæ verba sic explicat D. Thom. in hac q. art. 5 : *Fuerunt ergo alii qui dixerunt quod merita præexislenlia in hac vila sunt ratio, et causa effectus prædestinationis. Posuerunt enim Pclugiani, quod initium benefaciendi sil ex nobis, consummatio autem a Deo. Et sic ex hoc contingit quod alicui datur prædestinationis effectus, el non alteri : quia unus initium dfdil se præparando, cl non alius. Sed contra est, quod dicit Aposl.* 2 *ad Cormlh.* 3 *quod non sumus sufficientes cogitare "liquid ex nobis quasi cx nobis : nul-* l *tum autem anterius principium inveniri po-* l *iesli guam cogitatio. Unde non potest dici, quod aliquod in nobis inilium existai, quod sil ratio c/feclus prædeslinaliûnis.* Ac proinde noc hæc sancta cogitatio cadet sub merito de congruo ex vi operum bonorum, quæ solis viribus naturalibus arbitrii fiunt ; alioqui possemus aliquo molo ex nobis quasi ex nobis eam habere.

Ad Roman. 9 *; Non esi volentis, neque* Rom *currentis, sed Dei miserentis.* Quod teste Aogmt August, intelligitur de prædestinatione, et maxime de prima vocatione, ut constat ex capit. 3*2 Enchir. Si autem prædestinatus haberet illam ex operibus factis ex viribus naturalibus ante gratiam, tunc talis vocatio non esset prius Dei miserentis, ut Apostolus intendit, sed prius esset hominis volentis et currentis per bona opera.

Ac tandem ul alia omittamus, ad Titum Ad 3 : *Non ex operibus jusliliæ, qux fecimus* Tit. 3. *nos,sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit.* Ubi non dixit (ul recte notavit Nazarius in præsenti controversia 2) *ex* Nawr. *meritis,* sed *ex operibus,* ut admoneret, nullum opus nostrum, sive meritorium proprie, sive moraliter tantum bonum dari, quod sit meritorium de congruo justificationis, aut prædestinationis, et præcedat in nobis auxilia divinæ gratiæ.

Idem etiam habetur in Concil. Arausi- Concil. cano can. 3 ex illis verbis Isaiæ G5 : *In-* Aratu. *ventus sum a non quærenlibus me, palam apparui iis qui me non interrogabant.* Et Trident, ses. 6 cap. 5 ubi sic dicitur : *De-* Condi. *clarat prilerea sancta Synodus ipsius justi-* Tridehl. *ficationis exordium in adultis, a Dei per Jcsum Christum gratia prxvcniente sumendum esse.* Ac proinde non dabitur ex parte operum, quæ fiunt ex solis viribus liberi arbitrii meritum do congruo respectu hujus exordii gratiæ : alioqui ex eo prius quam ex ipsa gratia, exordium sumeretur.

Et similiter hoc ipsum docet D. Thom. U. in præsenti art et ad Ephes. l lect. 1, ubi 0*t**0®· loquens do divina prædestinatione, sic inquit : *Sciendum tamen est quod effeclus sunt ratio voluntatis divin,τ ex parte votiti : ita scilicet quod effectus prior sil ratio ulterioris; Sed tamen cum venitur ad primum effectum, non potest ultra assignari aliqua ratio illius effectus, nisi voluntas divina, puta Deus vult hominem habere manum ul serviat rationi, cl hominem habere mtionem, quia voluit Deus esse hominem, ct hominem esse voluit propter perfectionem universi. Et quia hic est primus effectus in creatura, non potest assignari aliqua ratio universi ex pari'*

creaturæ, sed ex parte creatoris, qux est divina vnluntas : ergo secundum hunc modum nec przdestinationis potest ex parte creaturæ ratio aliqua assignari, sed solum ex parte Dei. Nam effectus prædeslinationis sunt duo, scilicet gratia ct gloria : effectuum autem quz ad gloriam ordinantur potest quidem ex parte valiti, assignari ratio, scilicet gratia, puta Petrum coronavit, quia legitime certavit, et hoc quia fuit firmatus in gratia : sed gratiæ quæ est primus effectus, non potest aliqua ratio assignari ex parte hominis, quz sit ralio prédestinationis. Et tandem in fine ejusdem lectionis sic concludit : *Patet ergo quod prædeslinationis divinx nulla alia causa esi, nec esse potest, quam simplex Dei voluntas. Unde patet etiam quod divinæ voluntatis prxdeslinanlis non est alia ratio quam divina bonitas filiis communicanda.*

Et tandem hoc ipsum tuentur Patres, quos art. praecedenti dub. 1 pro nostra sententia retulimus. Quos sequuntur Albertus Aibirt. in 2 dist. 28 quæst. 1 art. 2, Ægidius art. Manii. 1 quæst. 3, Marsilios quæst. 18 art. 2, Aerianl' Capreolus in 4 dist. 14 quæst. 2, Adrianos Oista. quodlib. 5 art. 3, Ossius tom. 2 de con- Vep. fessione fidei capit. 13, Vega lib. 8 jn Tri- Sotaj. dent. cap. 8, Soto lib. 2 de nalura et gratia Sozrez. cap. 3 et 4, Suarez lib. 2 de Prædestina- Beliarm. tione cap. 6, Bellarmin. lib. 6 de gratia et Zamel. lib. arbit. cap. 4, Zumel lib. de variis dis- Nau- putationibus quæst. 8 sect. 3, Nazarius in rius. præsenti controv. 2, Gonzalez ibidem disp. Gonza- 74 sect. 2, Petrus Cornejo disp. unie, ad lez. hunc art. dub. 3 et alii plures. Cornejo.

§ IV.

Fundamentum unicum assertionis.

u. Ratio autem fundamentalis hujus assertionis est, qua utitur Synodus Palestîna, et Synodos Plleslin. Cœlestinus Papa epist. 1 ad Episcopos Gal- Gr'«- li® cap. 4 et 8. Quia nimirum alias gratia tin. daretur ex operibus factis ex viribus naturalibus liberi arbitrii tanquam ex aliquo merito, ct non gratis, atque adeo jam non esset gratia. Sequela videtur legitima. Quia quod datur ex mento, non datur omnino liberaliter et gratuito, ac proinde nec gratis, nec illud quod datur est gratia. Quam Hum. 11 rationem adduxit Paulus ad Boman. 1| eisdem fere verbis, nempe : Si *autem gratia jam non er ocribus, atioguin gratia jam non esset gratia.*

Aogust. Et Aug. serm. 15 de verbis Apost. ubi explicans illud ad Ephes. 2 : *Gratia lafri facti estis,* inquit : Non *ex operibus, ne forte dicas, promerui, ct ideo accepi, non pulti te promerendo accepisse, qui non promereres nisi accepisses : gratia prxeessit meritum tuum, non gratia ex merito, sed meritum ex gratia. Nam si gratiam ex merito emisti, non gratis accepisti.* Et adducens illud Psal« 55 : *Pro nihilo salvos facies illos,* inquirit ; *Quid est pro nihilo salvos facies? ot* respondet: *Nihil invenis in eis unde salves, el tamen salvas, gratis das, gratis salvas, omnia merita præcedis, ut dona tua consequantur merita mea prorsus, gratis das, gratis salvas qui nihil invenis unde salves, el multum invenis unde damnes.* , iw

Et similiter Gregor, lib, 33 moral, cap, d.Ck- 20 his verbis : Si *quid nos bonx operationis* F*. *dedimus ut ejus gratiam mereamur, ubi esi quod Apostol. dicit, gratia salvatis estis?* Ac tandem eadem ratione utuniur Conci!· Arm, Arausican. cap. 6 et idem August, lib. i Aifit retract, cap. 9 epist. 105 et 106, lib. 2 de peccatorum meritis cap. 17, lib. 4 contra Julianum cap. 3, lib. 2 contra duas epistolas Pelagian, cap. 7, el de Pnedest. Sanet, et de Dono persever, per totum ; Prosper contra Collatorem cap. 11 et Γ2, tt Fulgen- Faijtu. tius de Incarnatione cap. 18.

Nec refert si occurras, quod etsi meri- H. tum de condigno tollat ut id, quod dalur Erail. intuitu ejus, detur gratis, et sit gratia; non (amen meritum de congruo. Et propterea licet gratia sanctificans, juxta probabilem multorum Theologorum sententiam, detur propter actum fidei supernaturalis tanquam propter dispositionem, et meritum de congruo; non tamen idcirco prædicta gratia desinit esse gratia, aut non datur gratis. Et similiter in humanis petitio non tollit a re impetrata rationem doni gratuiti, nec quod detur gratis. Quia petitio non inducit obligationem debili, et meriti de condigno, seJ solum habet rationem meriti de congruo. Et propterea non obstante quod habeat rationem hujusmodi meriti, non innititur in justitia ipsius petentis, sed in liberalitate donantis, ut constat in eleemosyna concessa pauperi pro ea preces fundenti.

Non itaque hoc refert. Quoniam impug- is^- natio hujus evasionis solum eget aliqnali n*4 expensione, et explicatione rationis fact®. Etenim Paulus, et Patres volunt primum auxilium gratiæ supernaturalis ita dari gratis, et esse gratiam, ut omnino gratuito, et liberaliter donetur, habentque rationem doni pure gratuiti et liberalis : sed si ad illud précédât aliquod npus bonum pure naturale, quod habeat rationem meriti do congruo respectu illius, non donabitur omnino liberaliter, nec prætlictum auxilium gratiæ erit donum pure liberale et gratuitum : ergo, etc.

Major videtur perspicua. Nam Paulus, et reliqui Patres ita volunt primam gratiam, seu primam vocationem gratia» dari gratis, ut non habeat homo unde de suo glorietur, nec undo se ab alio discernat, juxta illud ejusdem Pauli ad Corint. 4 : *Quis enim te* ta. 4 *discernit ? Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Si autem primum auxilium gratiæ non daretur pure liberaliter, neque esset donum pure gratuitum et liberale, tunc haberet liberum arbitrium aliquid unde gloriaretur de suo, idest, de suis naturalibus, et per quod aliquo modo se discerneret ab aliis, nempe illud opus a se factum, ratione cujus prædictum auxilium gratiæ desineret esse pure liberale, et pure liberaliter ac gratuito dari : ergo Paulus, et Patres volunt primum auxilium gratiæ supernaturalis, ita dari gratis, et esse gratiam, ul detur pure liberaliter, sitque donum pure gratuitum.

Unde Bernardus quia sentiebat, prædictam gratiam esse pure gratiam, pureque ac liberaliter donatam, propterea dixit, quod ille qui propter suum meritum de congruo sibi datam fuisse dicit, censendus est fur el latro, utpote tollens a gratia quod sit pure gratia, et donum pure liberale, et hoc latrocinium explicat nomine gloriolæ. Quia qui judicat propter suum meritum de condigno datam sibi prædictam gratiam, habet absolute, et simpliciter, ac omnino gloriari de suo : qui vero propter meritum tantum de congruo sibi talem gratiam concessam fuisse fatetur, habet quodammodo, et secundum quid gloriari do suo : et per cousequens inde gloriolam solum desumit. ta»N. Verba autem Bemardi habentur serm. 84 in Cantic., ubi sic inquit : *Quod si quis dicat, gratia Dei sum id quod sum, studeat autem captare gloriolam pro gratia, quam accepit, nonne fur est, el latro?*

Misor χπφῦ- cur rx>4*. hr. talird Minor autem primi syllogismi hujus impugnationis probatur. Tum ex eodem Bernard. serm. 67 in Cant, his verbis : *Non est quo gratia intret ubi jam meritum occupavit. Narn si quid de proprio inest, in quantum est, gratiam illi cedere necefse esi. Dcesl gratix quidquid meritis deputas, nolo meritum quod gratiam excludat.* Tum etiam : quia omne meritum inducit aliquam obligationem juxta talilatem meriti : ita quidem ut meritum de condigno inducat omnimodam obligationem ; meritum vero de congruo uliqualem, alioqui non haberet rationem meriti : ergo eo ipso meritum illud de congruo ex viribus naturæ habitum, tollet a primo auxilio gratiæ, rationem doni in se, et formaliter pure liberalis et gratuiti. Quia quantum admiscetur ex alio niotivo gratificandi, aut remunerandi tale meritum naturale, tantum detrahitur de pura et mera liberalitate, et ita inter alias conditiones, quas jurisconsulti petunt ad omnino liberalem et gratuitam donationem, una cl præcipua est ut donator donet illam non propter aliam remunerationem, vel gratificationem, sed solum exerceat 11- beralitatem, ut constat ex l. 1 L Aquilius, et l. donari videtur ff. de donationibus, el exponit, ibi Barlol. et Panormitan. in ru- Bario- les. brica de donationibus. Unde antidora sive Panor- donatio remunerativa, non censetur omnino ait. gratuita et liberalis, sed aliquo modo ex justitia debita. Quia per illam solvitur quod aliquo modo est debitum, ul docet Ulpia- Ulpla- nus in l. sed etsi lege 25 § consuluit in line, ças. ff. de petitione hæreditatis, et dicta l. Aquilius, IΓ. de donationibus, ut notat ibidem Bartolus.

Tum prælerea : quia alioqui posset aliquis gloriari in se ipso, quod ex se, et ex suis naturalibus aliquid contulit ad primum illum effectum suæ praedestinationis, et mediante eo quod ex praedictis naturalibus apposuit, se aliqualiter ab altero discrevit, quod quidem stare non potest cum hoc quod est prædictum effectum primum suæ prædeslinationis esse donum pure liberale et gratuitum.

Tum deinde : quia licet res ordinis naturalis, et effectus earum gratis a Deo producantur, et concedantur nobis, propter quod August, epist. 95 ait, quod creatio, et res ordinis naturalis non incongrua ratione possunt vocari gratiæ; attamen si loquamur Theologice, et secundum morem Scriptura?, gratia distinguitur contra res has, et solum sumitur pro supernatural! dono a Deo auctore supernatural! elicitive proveniente, et gratis nobis concesso sine aliquo debito justitiæ connaturalitatis, vel efficientia?, sive physic®, sive moralis, et per modum meriti : et ideo quia creatio, vel productio hominis non est gratia in isto sensu, propterea non est gratia Theologice loquendo. quod homo habeat proprietates connaturalcs, neque quod faciat, vel pro

ducat, aut mereatur ea, quæ per vires naturæ potest producere, aut mereri : ergo si datur meritum de congruo in operibus pure naturalibus moraliter bonis respectu primæ gratiæ, seu primæ vocationis gratiæ, jam illa gratia non grit gratia Theologice : quia aliquo modo deberetur connatural eflïcaciæ talium operam naturalium, alioqui non caderet sub illis tanquam sub merito.

Tum denique : quia etsi omnia dona gratiæ supematuralis sint omnino gratis concessa; attamen aliter prior gratia,* sive primum auxilium gratiæ hoc habet, et aliter plura alia dona supernaturalia. Nam iliud in se, et formaliter omnino liberaliter, el gratis est donatum : at vero bæc posteriora dona in sua radice hoc habent, v. g. in isto auxilio priori, et hoc quod est esse sic in illo liberaliler omnino donata requiritur ad hoc ut habeant rationem gratiæ, et doni gratuiti supematuralis : quamvis secundum se, et formaliter possint ca 1ère sub merito : et propterea dona ista dicuntur gratiæ pro gratia.

18. Respondetor id Id qood firûep loco in florem solutionis advetsinorum addoce- Mine

Ex quo etiam constat quomodo id, quod primo loco pro se adduxit hæc solutio ei non faveat propter apertam disparitatem inter meritum de congruo alicujus operis supematuralis, ut verbi gratia fidei, aut alterius actus respectu primæ gratiæ sanctificantis, et inter meritum de congruo, quod esset in aliquo opere mora'iter bono ex solis viribus naturalibus arbitrii facto Nam meritum de congruo operis supematuralis, verbi gratia, fidei, procedit a priori gratia, a qua primo habuit esse colata eidem fides, et in bap gratia tanquam in radice dicitur ipsa justificatio dari omnino gratis, et pure liberaliter : quamvis in se aliquo modo ex meritis de conuruo concedatur : ita ut si hoc modo in sua radice non daretur gratis, non esset gratia : ac proinde si primum illud auxilium non daretur omnino gratis, nec ipsum, nec reliqua haberent rationem gratia· proprie, et in rigoro talis. Meritum vero puro naturale non innititur in priori gratia, seJ oritur ox viribus naturalibus arbitrii, et ex auxilio naturali, vel debito titulo creationis, ac proin-lo quodammodo suo, vel ex auxilio ordinis pure naturalis, et non in aliqua gratia Theologica facta ipsi operanti. Et ideo præmium supernatural collatum propter illud tolleret rationem doni omnino gratuiti, seu pure liberalis et gratiosi, habentisque rationem puræ gratiæ supernaturalis : quia non inniteretur ut in prima radicol in primo auxilio, aut dono gratiæ supematuralis omnino libenditer et gratis dato.

Neque hinc lit (ut per hoc objectio quædam solvatur) gratiam sanctificantem non dari magis gratis, quam gloriam. Quia licet utraquo in sua radice sit omnino gratuito data: attamen secundum se, el in se spectata, tunc gratia solum cadit ad summam sub merito de congruo, gloria vero sub merito de condigno.

Ad id autem, quod ultimo loco in favorem hujus sententia» additur, facile respondetur, quod ideo in humanis quod dalur mediis precibus, non solet minuere k» rationem doni gratuiti et liberalis, qûia preces quibus unus homo impetrat aliquid ab alio, non est necesse ut fundantur in obsequium ejus (nisi forte cedant aliquando in honorem et utilitatem ejus) ac proinde nec est necesse ut habeant rationem meriti de congruo respectu doni dati. At vero preces fusa? ad Deum sunt actus religionis prestili in obsequium illius : el ita si preces ordinis pure naturalis haberent rationem meriti de congruo respectu primæ gratiæ. ac proinde Deus intuitu illarum, el ob remunerandum hoc obsequium eam conferret; tunc collatio prædictæ grati» non haberet rationem doni pure gratuiti el liberalis, ut dictum est. Unde ei hia omnibus salis constat quantam vim, el in quo sensu eam habeat ratio a nobis ex Paulo et Patribus adducta, nempe qaod si gratia dalur ex meritis, el non omnino gratis jam non esset gratia.

Posterior assertio.

Dicendum est secundo, opera bona moraliter ex solis viribus naturalibus facia non posse esse causam disposiiivam respectu primi effectus pnrdestinalionis, seu respectu primæ vocationis efficacis et congruæ. Assertio hæc colligitur ex testimoniis Scripture pro precedent! adductis, necnon ex illo Proverb. 8 secundum 70 juxta lectionem Aug. de gratia et lib. arbit. can. 1G : *Prseparator voluntas a Domino.* Et eamdem docuit Conci!. Arausican. can. 7. dum inquit, quod sine auxilio gratiæ nihil possumus facere, quod conducat ad salutem æternam : ac proinde nec poterimus nos ad illam disponere. Et Trident, loco assertione precedent! relato, et can. 6 his liU vorbis : *Disponuntur autem ad ipsam justitiam dum excitati divina gratia rt adjutit fidem er auditu concipientes, libere moventur in Deum.* Ubi in divinam gratiam absolute reducit dispositionem ad justitiam : et per consequens actus pure naturalis nequibit d sponere ad eam, neque ad primam vocationem, seu auxilium gratiæ eflicacis, medianto quo justificationem acquirimus. I ndo hanc eamdem assertionem tuentur Ductores assertione precedent! relati.

Ratio autem fundamentalis desumitur ex D. Thom. 1, 2 q. 109 art. 6. Quia forma, et dispositio ad illam requisita debent esse ejusdem ordinis : sed opera moraliter bona, quæ sunt pure naturalia, sunt inferioris ordinis respectu primi auxilii gratiæ : orgo nequibunt esse causa disposltiva illius. Minor cum consequentia sunt p-rspicuæ. Major autem probatur inductive, et insuper ex eo quod dispositio ad formam, et forma ipsa debent habere debitam proportionem, et commensu ationem : ac proinde si forma est superioris ordinis, etiam dispositio ad eamdem ordinem debet pertinere.

(«îr· un F».

Confirmatur, et explicatur. Nam dispositio etiam remota ad formam, est quoddam exordium ipsius formæ : exordium autem formæ debet esse ejusdem ordinis cum eadem forma : ergo actus pure naturalis, qui est inferioris ordinis respectu auxilii gratiæ supematuralis, non poterit habere rationem dispositionis etiam remota; respecta illius.

Cairctir r&k,

Confirmatur secundo. Quoniam dispositio ad prædictam gratiam, etiamsi sit remota exigit, saltim remote, eamdem gratiam : et propterea talis gratia est eodem modo illi debita : constat autem quod operi bono pure naturali nequii esse debita gratia, alioqui, ut supra dicebamus, non esset gratia : ergo prædictus actus non poterit se habere per modum causæ dispositivæ respectu ejusdem gratiæ.

TtrÛ

Confirmatur tandem. Quoniam dispositio ad gratiam quanlumvis remola debet per se primo dicere habitudinem ad eamdem gratiam tanquam ad finem proprium illius, et ah ea initiative, el radicaliter petitum, siquidem omnis dispositio est hoc modo propter formam, ad quam disponit, tanquam propter finem : ergo hoc ipso quo l forma sit ordinis supematuralis, ut in auxilio primæ gratiæ contingit, oportôt ut prædicta dispositio non sit ordinis pure aaturalis, sed pertineat ad ordinem supornaturalem, lintque elicitive a Deo ut auctore supernatural!. Patet consequentia. Quoniam finis proprius, el peculiaris, et per se petilus, et efficiens mutuo sibi correspondent : el ita si finis hujus dispositionis est aliquid rupernaiurale, procedet ut a causa efficienti a Deo ut auctoro supernatural! : et per consequens ipsa non spectabit ad ordinem pure naturalem, sed ad supornaiuralem.

Nec refert si occurras primo, hæc opera bona moraliter ordinis pure naturalis non esse dispositiones ex natura rei, et physicas, sed morales, et i leo non requiri inter eas, et gratiam proportionem secundum ontitalem, ac proinde nec quod sint supernalurales, sed solum desiderari proportionem secundum prudentem æslimationem, et hanc in eis inveniri. 21

Non itaque hoc refert. Tum, quia ex dictis salis impugnatum manet. Quoniam de nulla dispositione pure naturali potest prudenter æstimari, quod ei sil debita forma supematuralis, aut quod sit exordium illius, aut quod dicat habitudinem ad ipsam ut ad finem proprium illius : quod tamen ad rationem dispositionis etiam moralis desideratur. Hefidtur pntaû·

Deinde, quia de nullo actu pure naturali potest prudenter æstimari, quod sit talis conditionis, ut per illum prædeslinalus se discernat a non predestinate, contra iliud divi Pauli : *Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti?* aut quod in illum ul in primum initium reducatur, saltim ordine exeeutionis, totum negôtium praedestinationis. contra Goncil. Trident, ses. G cap. 5 et Goncil. Arausican. can. 3 el 6, ubi dicitur, gratiam non esse pedisequam naturæ î ergo prædictus actus pure naturalis nequibit in *esse* morali, el secundum prudentem rosi mationem habere rationem dispositionis respectu primæ gratiæ, seu primi auxilii supernaturalis : siquidem si talis actus pure naturalis esset dispositio a<! illam, haberet conditiones in antecedenti recensitas. Refelli, Connu. CoyciL pnu‘‘J;

Nec etiam referi si secundo occurras, hæc opera pure naturalia non osse dispositiones ox natura rei, neque in *esse* moris seu meriti, soil ex sola divina ordinatione extrinseca, quatenus Deus legem statuit, se homini facienti, quod in se est viribus nature daturum gratiam efficacem : hæc autem lex, et decretum videtur colligi (ut Inquit Molina) ex Ezechiel. 33, ubi dicitur, Deum non velle mortem peccatoris, sed Aliud effo- jiuni. Moliw< Eitth.

Apec. 3. ut magis convertatur, et vivat. Et Apocalyps. 3 ubi asseritur Deum stare ad ostium, et pulsare. Nam hoc ingens Dei desiderium salutis hominum, et intrandi per gratiam in ejus animam, satis innuit, Deum habere voluntatem communicandi se per gratiam homini hoc ipso, quod homo faciat de suo, seu ex suis viribus naturalibus, quod potest. Et similiter hæc eadem lex videtur Mati.£5. conigi ex parabola illa Matth. 25 talentorum. Ubi Christus ait illa distribui unicuique secundum propriam virtutem, scilicet naturalem.

rl^a' Non igitur hoc refert. Nam hinc fieret prædictam gratiam cadere sub merito de congruo respectu prædicti operis pure naturalis : hoc autem falsum est, et contra dicta assertione praxedenti : ergo, etc. Sequela probatur. Quoniam supposita ista lege teneretur aliquo modo Deus dare prædictam gratiam facienti, quod in se est ex viribus naturæ : ergo hoc ipso quod quis ex eisdem viribus bene moraliter operaretur, non posset non de congruo, seu per modum impetrationis, quæ est quo Idam genus meriti de congruo, mereri talem gratiam. Patet consequentia. Nam actus bonus moraliter, cui ex promissione Dei debetur gratia, meritorius est illius, saltim per modum impetrationis; cum hujusmodi moritum præcipue fundetur in promissione divina.

o*r Falsitas autem minoris (praeterquam quod, ut nuper dicebamus, constat ex dictis assertione pnecedenti potest etiam peculiariter suaderi ex Concilio Arausicano Concit. Anssie. can. 3 ibidem etiam adducto, ubi sic dicitur : *Si quis per invocationem humanam gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere ul invocetur a nobis, contradicit Isaix Prophets dicenti : Inventus sum a non (/uxrentibus me.*

Quam impugnationem eleganter adduxit Prosper. Prosper lib. contra Collatorem cap. 6, ubi sic ait : *Quomodo autem non advertis tc in illud damnatum incidere, quod, velis nolis, convinceris dicere, gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid prxcedere boni operis ex ipsis hominibus, propter quod gratiam consequantur affirmas? Non. enim nullius meriti haberi potest petentis fides, quxrcnlis pietas, pulsantis instantia : précipite cum omnes ejusmodi, et accipere, et venire, ct intrare dicantur, in quo superfluum» imo impium est, sic velle meritis ante gratiam cxislcntibus locum facere, ul non ex toto verum sit quod ait Dominus : Nemo venit ad me nisi Pater qui misit me alfrUeril eum.*

Nec verum est id, quoi in hac solutione dicitur, nempe ex Scriptura colligi prædc-tain legem et decretum, quo Deus decrevit dare primam gratiam iis, qui praxis* ex viribus naturæ j rtcstiterinl quod in est, seu ex suis viribus naturalibus, et auxilio naturali precise bene moraliter operati fuerint. Tum, quia hoc pugnat cum testimoniis Scripture et Patrum a nobis adductis, quæ non parum efficaciter, utiatuenti constabit, oppositum suadent. Tam etiam : quia testimonia a Molina adducta nulla ratione præJictam legem continent. Nam duobus prioribus testimoniis tantum denotatur, Deum habere voluntatem antecedentem, et inefficacem salutis omnium. Ad hanc autem salvandam non est necesse, ut hoc ipso quod aliquis bene moraliter ex viribus pure naturalibus operetur, tribuat illi Deus infallibiliter primam gratiam, seu primum auxilium gratiæ; sexl salis est ad hanc voluntatem, quam Deus ex animo labet salvandi omnes, quod de suo, et pure ob suam bonitatem ostendendam, et non attendendo a l prædicta opera, habeatvoluotatem dandi auxilia sufficientia, quæ ad ordinem gratiæ pertinent.

Et similiter tertium testimonium ex Matth. desumptum, non suadet intentum. Nam per talenta illa non significantur auxilia gratiæ, per quæ homo habet primo excitari ad actus bonos supernaturales, quod requirebatur ad intentum Moline sua lendum; sed prædicta talenta, vel denotant gratias gratis datas, ut exponunt Origenes, Ilieronym. et Chrysost. vel graliam habitualem, ut vult D. Thom. 2, 2 q. 21 art. 3 ad primum, et in additionibus ad 3 p. q. 93 art. ad primum, et in hac significatione nomine virtutis non innuitor sola virtus naturalis, sed hæc simul cum conata, quo ex auxilio gratiæ prævenientis disponit se homo ad infusionem gratiæ sanctificantis, juxta cujus conatus, seu actus supernaturalis mensuram, infunditur prædicta gratia, ut babetur in Trident, ses. T.rftn fi cap. 6.

Ex quibus omnibus etiam fit (ut ita taeîtæ cuidam interrogationi fiat satis? actus bonos moraliter, et ordinis pure naturalis non solum non esse causam meritoriam, vel dispositivam respectu primi auxilii gratiæ, ac proinde cujuscumque alterius doni supernaturalis, verum etiam non esse conditionem necessario requisitam, ad illa, et infallibiliter, infallibiliter, saltim per modum conditionis prædicta dona inferentis, ut intuenti ea, quæ in utraquo assertione dicta sunt patebit.

Nec refert si adversus hæc omnia objicias testimonium quoddam D. Thom. in l dist. 41 q. l art. 3 in corpor. et ad l et 2 necnon in 2 dist. 28 quæst. 1. ari. 3, ubi, licet neget in operibus bonis ordinis pure naturalis meritum <le congruo respectu primi auxilii gratiæ, admittit tamen quod disponant ad prædictum auxilium gratiæ, seu (quod in idem quoad præsens redit) ad primum effectum prædestinationis.

MII0. inr/i. Respondetur enim cum nostro Cornejo loco citato sanctum Doctorem seniorem, et doctiorem factum, mutasse sententiam, ut constat ex 1, 2 quæst. 109 art. C.

§ VI.

Solutio argumentorum primai sententia:.

* it la.^ Ad primum respondetur interpretatio-nem illius testimonii Joan. l in eodem argumento adductam, quamque innuit Molina, non colligi ex verbis Apostoli, sed µγM. eam *ei* professo impugnare Augustin, lib. l contra duas epistoL Pelagian, cap. 3 dum inquit : *Datur ergo potestas ul filii Dei fiant, qui credunt in cum, cum koc ipsum detur ut credant in eum : qux potestas nisi detur a Deo, nulla esse potest ex libero arbitrio.* Ubi, ut vides, potestas ista, ut homines fiant filii Dei, debet esse data, et donata a Deo, ac proinde ex auxilio gratiæ supernatandis. Nam apud Scripturam, et Patres ea dicuntur esse donata, et data a Deo, et non ex libero arbitrio, quæ sunt dona gratiæ supernaturalis.

u |rai3 Mlr-Uf3-in. Ad primam confirmationem respondetur, testimonia illa intelligenda esse de iis, qui exercent actus bonos ibidem recensitos ex auxilio gratiæ. Et ad probationem in contrarium dicendum est, quod etsi absolute promittatur gratia prædictis actibus, dobet intelligi de eis, quatenus fiunt ex prædicto auxilio propter testimonia, el rationes a nobis adductas.

Ad secundam confirmationem patet ex dictis, concedendam esse majorem, et negandam minorem. Nam Deus propter adjunctas alias circumstantias, de quibus supra, potest denegare prædictum auxilium.

Ad secundum respondetur ex D. Thom. loco ibidem adducto, quod in omnibus openbus Dei salvatur debitum justitiæ. Cæterum debitum hoc non est debitum justitiæ legalis, sed debitum condecentiæ, quatenus Deus operatur id, quod naturis rerum congruit, el suam decet bonitatem. Et ita justitia hæc in collatione primro gratiæ prævenientis, seu primi auxilii gratiæ etiam servatur. Quia dum Deus illam confert, tunc misericorditer, et gratuito facit tam quod congruit prædictam gratiæ/quam quod divinam decet bonitatem. Hinc tamen, ul constat, non Iit talem gratiam cadero sub merito.

Ad primam confirmationem negandum est, naturam dicere immexliatum ordinem ad gratiam ul talem, per quem illam exigat, licet dicat potentiam obedientialem ad illam. Ex hoc aulem non sequitur, actus ordinis naturalis uLJales mereri de congruo gratiam, aut disponere ad illam ; sed habere etiam potentiam obelienlialem, ut eleventur, el imperentur.ab auxilio gratiæ in ordine ad finem supernaturalem. Ad primam conùrmitianen.

Ad secundam confirmationem bene respondet noster Corneto in præsenti disputatione unica, dubio quarto, mentem divi Thomæ non esse, quod gradus naturæ fuerit sufficiens, sive immediate propter propriam dignitatem, sive mediante dispositione habita propriis viribus, ut perfectiori Angelo in naturalibus, daretur perfectior gratia; sed quod Deus pro sua libertate voluit commensurare gratiam, quam gratis dabat Angelis cum eorum perfectione essentiah in *esse* naturæ : ita ut illi, qui excedebant in natura, excederent similiter in gratia. Hoc aulem non fuit sufficiens (ut dicamus) excessum in natura, fuisse dispositionem ad majorem gratiam. 30. A4 iccun-<bm. Cornejo.

Ad tertium neganda est sequela quoad utrumque inconveniens. Et ad probationem illius quoad primum dicendum est, quod si fiat sermo de prima gratia pnevoniente prout esta Deo ut a causa efficienti, oportet ut cum pro hac nulla dispositio præsupponatur in nobis, ut ex dictis constat, quod solos Deus sit orandus. Nam propterea Trenorum quinto dicitur : *Converte nos. Domine, ad te, ct convertemur.* Si autem fiat sermo de dispositionibus ad gratiam justificantem, quæ in actibus supernaluralibus liberi arbitrii consistunt, et Deus est orandus, et homines sunt admonendi. Illo qûidem ut det gratiam prævenientem ad tales actus : isti vero ut illum eliciant, et ne peccando ad gratiæ receptionem se impediunt : quo pacto etiam admonentur homines credere, diligere, et pœnitnre, quamvis isti 31. Ad tertiam. Trenor* 5.

actus non sint in solius liberi arbitrii! fa collate.

Adde, quod in quovis eventu sunt horni nes admonendi, ut saltim opera pure natu ralia, et moralitcr bona eliciant sic enim mitigantur passiones, et malæ inclinatio- nes, et disponitur homo ne peccet, ac proinde ad hoc ut removeat plura peccata, quæ demerentur, quantum est de se, col- lationem divinæ gratiæ, primique effectas prædestinationis. Quamvis cum hoc cohæ- reat, ut licet removeat plura probitentia gratiam; non tamen disponatur ad illam, propter rationes dictas.

Ad probationem vero ejusdem sequclæ, quoad secundum inconveniens, dicendum est, quoi natura Intellectualis habet po- tentiam, activam remotam et radicalem. quæ elevatur secundum legem ordinariam per auxilium gratiæ : et si elevata potest efficere dispositiones de lege ordinaria re- quisitas ad recipiendam gratiam justifican- tem. Cadaver autem nullam habet activam potentiam etiam radicalem ad efficiendum in se ipso dispositiones requisitas ad vitam corporalem : nec aliud agens naturale hi- bet prædictam potentiam ad efficiendum in eodem cadavere tales dispositiones. Et insuper nulla causa creata secundum legem ordinariam supernaturaliter elevatur ad illas efficiendas : et propterea corporalis resurrectio est miraculosa, secus vero spi- ritualis.

II2. Ad gnurinm D.Tboin

Ad quartum respondetur cum D. Thom. 1, 2quæst 109 art 6 ad secundum, maxi- mam illam non esse intelligendam de fa- ciente quod in se est viribus naturæ, ita ut sic ex se facienti tribuatur primum auxilium gratiæ; sel de faciente quod in se est ex auxilio supernatural!, et in ordine ad ac- quirendam gratiam habitualem, ita ut sit sensus : Deum non denegare gratiam is- tam facienti quod in se est ex auxilio gra- tiæ, quo illum excitat, et vocat ad con- versionem

Elucida lur.

Potestque magis explicari sensus hujus axiomatis sic Intellecti, si dicatur, quod fa- cienti quod in se est ex divina motione su- pernatural! Deus infaUibiliter dat gratiam illam, ad quam ordinatur talis motio. Et quia hæc est duplex : altera per quam homo perfecte, et efficaciter disponitur ad gra- tiam justificantem media contritione, et di- lectione Dei super omnia; et altera per quam solum disponitur ad (Idem, vel ti- morem supernaturalem, vel attritionem, quæ sunt imperfecke dispositiones ad gra- liam justificantem : propterea ex vi prims motionis Deus infaUibiliter dat incienti quo l in se est gratiam justificantem. Quia sicut Deus statuit legem cum causis se- cundis fundatam in naturis ipsarum, ut posita ultima dispositione poneret cum illis formam, ita pepigit cum causis liberis, ut positis actibus contritionis, et dilectionis supernatural*^, stathn daret gratiam. Quæ lex coiligitur ex illo Zacharia* I : *Convert i- mini ad me, cl ego convertar ad w ; et* Ezechielis 18 : *Si impius egerit panikntiam,*] *vita vivet, et non morietur;* et Joan, U : low.U Si *quis diligil me. Paler meus diliget eum, el ad eum veniemus, etc.* Ex xi autem se- cundæ motionis Deus infaUibiliter solum dabit actus illos, vel dona sujrernaturalia, ad quæ homo movetur, et excitatur per illam a Deo. Quæ explicatio etiam desu- mitur ex D. Thom. opusc. 61 cap. 17 et D.Tbx quæst. 14 de Veritate art. 11 ad primum.

Unde ad formam argumenti neganda est minor. Et ad primam probationem in con- trarium, dicendum est, puerum nutritum in silvis, vel quemcunque primo perve- nientem ad usum rationis non esse infal- pnsia libiliter justificandum ex eo quod præcise ex viribus naturæ faciat, quod in *se* est: bene tamen si hoc fecerit ex auxilio gra- ibidem relato : quia tantum docet, prædic· tum puerum statim justificari, si faciat to- tum quod in se est. Hoc autem ideo sanctus Doctor docet: quia ut ipse se explicat, loqui- tur de illo, qui vel per observantiam totius legis naturalis, vel per dilectionem perfec- tam, et absolutam convertit se in ulli* mum finem naturalem diligendo illum modo siatim dicendo, super omnia : quo rum neutrum præstare potest homo in na- tura lapsa, ne auxilio gratiæ in sententia ejusdem divi Thomce.

Ex quo ad secundam probationem ejus- dem minoris respondetur, quod dilectio illa «cn· naturalis, per quam facit homo quidquid potest, de quaque inquit divus Thomas esse Ü0K2· præparationem nd gratiam, est dilectio Dei naturalis, imperata tamen a charitate. Nam tunc est in summo (ut ait idem S. Doctor! idest, in summo perfectionis, quem amor naturalis potest habere. | I

Adde, posse etiam responderi, divum Thomom loqui de dilectione Dei naturali objective, seu quoad objectum materiale, non vero de illa terminative quoad objec- tum formale terminandi, idest, loquitur de actu charitatis, quo Deus ut auctor naturæ per modum objecti materialis diligitur, quamvis diligatur sub ratione terminativa formali, quæ sit supernaturalis. Cætorum hic actus est enlitative supernaturalis : et de illo maxime verificatur id, quod ibidem docet D. Thom. nempo esse in summo per- fectionis gradu. Quin re vera prædiclus ac- tus habet suminum perfectionis gradum secundum speciem : ex eo quod auctor πα- iuræ non potest amari actu perfectiori se- cundum speciem, quam actu charitatis su- pernatural!, quamvis prædiclus actus ratione objecti materialis sit naturalis, seu quoad objectum materiale quia terminatur ad Deum ut auctorem naturæ : et de hac di- •Icciione isto modo naturali ait D. Thom. ul proxime innuebamus, esse præparatio- nem ad gratiam.

Ad ultimam vero probationem respon- detur ex dictis, D. Augustin. eiHieronym. esse intelligendos de iis, qui bene utuntur facultate suæ naturæ elevata) per auxilium gratiæ. Nam isti hoc modo se disponunt ad gratiam habitualem, et sanctificantem.

F Ad confirmationem vero ex testimoniis ^.ydîvi Chrysostomi desumptam, dicunt Ar- nobius in præfatione ad opera ipsius Chrysostom., Molina in concordia disp. 10 et 11, Vazquez in præsenti disputatione 91 cap. 8, sanctum Duciorem Semipelagianis adhæsisse,ex illoque Cassianum suam sen- tentiam, quam docuit collatione 13 de- sumpsisse. Gælcrum Sixtus Senensis lib. 5 Bibliothecæ annotatione 101, Suarez lib. 2 to. de prædestinatione cap. 8 sentiunt Chry- Eostomum in prædiclo errore non fuisse; et merito sane, quod quidem ex tribus col- ligi potest.

Primo. Quia in aliis locis nosiram sen- tentiam expresso docet. Quoniam homilia 6 super capit. 3 epislol. secundæ ad Corinth, explicans illud Apostol. : *Non quod suffi- cientes simus cogitare aliquid ex nobis, etc.,* sic ait : *Non ita dixi fiduciam habemus, tanquam aliud nostrum sit, aliud Dei : sed totum illud Dto adseribo, etc.,* quod etiam in eadem homilia repetit; et homilia 12 primæ ad Corinth, super illud : *Quid habes quod non accepisti?* inquit : Omnia merita hominis, et fidem, et in universum omnia, quæ homo habet esse ex gratia Dei. Et ita inquit : *Nihil enim habes domo allatum, sed a Deo acceptum. Quid ergo te habere præ te fers, quod non habes? at tu hoc habes, el alii tecum. Acceptum ergo habes, non hoc aut il- lud. sed omnia quæ habes. Non enim tua sunt hæc recte facta, sed Dei gratiæ. Etiam si fidem dicas, ea exlilil ex vocatione · et si dicas remissionem peccatorum, si dona ac charismata, si docendi rationem, omnia inde accepisti. Quid ergo habes quod non habes acceptum?at ipse er te ipso recte egisti. Non potest hoc dicere, sed accepisti : et propterea te effers, et libi places? etc.*

ex professo fuit contra Pelagianos, præben- tes initium gratiæ ex operibus nature, op- posita sententia diffinita, el simul, ut refert August, epist. 10G actum etiam est contra errorem jam insinuatum Semipelagiano- ruin, antequam esset exortus : quia in ve* Hiatibus ibi diffinitis virtute anathema tizatus fuit) nulla fit mentio, aut correctio doctrina* Chrysostomi. Quam tamen verisi- mile est faciendam fuisse, utpote cum Chrvsostomus clarus Doctor non multo ante extitisset.

Tertio. Quia nunquam Pelagiani, aut Semipelagiani illum pro sua sententia ad- duxerunt, sicut attulerunt Cassianum.

Quare dicendum est, quod sicut alii Pa- tres, qui similibus verbis utuntur, ut D. Yen solutio Hiejou Hhnr. Hieronym. loco citato, divus Hilarius su- per Psalm. 118 in bono sensu explicandi sunt, et de facto explicantur a Vazquez ubi supra, ita divus Chrysostomus debet eo- dem modo in locis in hac confirmatione adductis exponi et dici, quod cum ibidem ageret contra Manichæos, affirmantes hu- manam libertatem tolli per gratiam, prop- terea affirmat homines libere gratiæ Dei prævenienti cooperari, ibique humanum li- bertatem commendat : ita tamen ut cum inquit, Deum expeetarc ut nos incipiamus, et postea adjungere dona sua, loquatur de inceptione ex parte voluntatis nostræ cle- vatæ per auxilium gratiæ, verbi gratia, ad fidem, et de aliis donis postea subsecutis, ut de justificatione, et donis supernaturall- bus ei annexis. Unde D. Augustin, pluri- bus in locis, ut lib. do natura et gratia cap. 64 et lib. l contra Julianum cap. 6 et 7, llb. 2 cap. 6 inquit, Chrysoslomum eo tempore secure fuisse locutum in Eccle- sia Catholica, quia Pelagian! nondum erant exorti, et a Catholicis recte intelligebatur.

SOU.

DUBIUM H

Ulrum opera facta ex gratia sint causa meritoria , vel disposdiva primi effectus prædestinationis, vel saltim prævisio ejus sil conditio ad illum prærequisita?

Tituli hujus dubii intelligently salis

constat ex iis, quæ pro precedenti adduximus : et ideo in ejus explicatione immorari supervacaneum esset.

§1.

Proponitur duplex sententia,

srniei ih. Prima sententia, quæ magis est ad rem (omissis aliis, quæ in scholis jam nunc non circumferuntur) distinguit duo in operibus a gratia procedentibus : primum est influxus ipsius gratiæ; secundum vero cooperatio liberi arbitrii. Et de primo inquit esse effectum gratiæ, et prædestinationis : de secundo vero esse rationem, et causam primi effectus prædestinationis, necnon el ipsius predrstinationis secundum suam terminationem consideratæ, quatenus ideo terminatur ad aliquem, quia prævidit illum bene usurum auxiliis gratiæ. Ita Alens. I pe qe 28 ait. 3 memb. 3, Baconius in I Bxon. Hcaric. disc. 41 quæst. I artic. 2, et Henric. quodlib. 6 quæst. 19.

Prieom menus, Probatur primo. Quoniam propter opera supernaturalia subsecuta post gratiam potest anticipata solutione tribui ipsa gratia, et primum auxilium gratiæ ; ergo talia opeia erunt causa meritoria, et per consequens etiam dispositiva illius. Hæcsecunda consequentia patet ex prima. Quoniam id, quod habet condignitalem meriti respectu premii recepti in ipso merente, simulque cum eodem premio in illo recipitur, non * solum est causa meritoria, sed etiam dispositiva respectu illius. Prima vero consequentia ex antecedenti constat, zkntecedens autem liquet. Nam sicut nihil obest, quod detur denarius mercenario in mercedem operis futuri anticipata solutione, ita etiam nihil oberit, quod detur gratia, anticipata solutione propter opera supernaturalia ad ipsam subsecuta tanquam propter opera meritoria illius.

*&. ^ec re^erl occurras ex D. Thom. 1,2 mThorn. fl m art. 5 ad tertium, quod denarius non est principium operis, quo mercenarius postea illud meretur, secus autem gratia respectu operis supcrnaturalis : et ita denarius potest cadere sub merito operis subsecuti, non vero ipsa gratia respectu predict! operis supcrnaturalis. juxta commune illud axioma, nempe, quod principium meriti non cadit sub merito.

nciieiior poma. Nam contra hoc est. Tum quod nihil quod militi tribuantur arma, et equus ad pugnandum, ita ul bono usu eorum compensetur illorum pretium et valor, ac proinde propter opera, quæ ipsis mediantibus patraturus est in bello : ergu bene poterit aliquid dari in premium operis futuri, licet res data in premium sit principium predicti operis. Tum eliam : quia potest quis vendere vineam propter fructus percipiendos ex eadem vinea, in quibus nulla intercedat industria emptoris. Tum denique : quia etsi gratia sit principium operis meritorii, potest cadere sub merito operum subsequendum : ex eo quod in diverso genere causæ concurrunt. Nam gratia influit ad opera ut causa physica efficiens : opera vero concurrunt ad collationem gratiæ in genere causæ moralis et meritoriæ. Sicut quia causa materialis, et formalis concurrunt in diverso genere causæ, possunt sibi invicem esse causæ. Et similiter quia causa materialis receptiva, et causa materialis dispositiva sunt divers® species causæ materialis, propterea nihil obest ut ad invicem sint causæ. Et ita calor disponens ad formam ignis recipitur in materia tanquam in subjecto *quo,* ac proinde pendet ab illa in genere causæ materialis pure receptivæ, et disponit eam in ordine ad formam ignis : et per consequens materia pendet ab eo ut a causa materiali dispositiva.

Secundo principaliter eadem sententia suadetur, et simul confirmatur præcedens argumentum. Nam Christus Dominus per opera subsecuta ad illam, seu unionem hypostaticam, juxta illud Apocalyps. 5 : *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinila* tem :* ergo eadem ratione poterit quivis justus mereri suam primam gratiam, quæ est primus effectus suæ prædestinationis. Palet consequentia. Quoniam unio hypostatica est primus effectus prædestinationis Christi Domini, et principium meriti, et valoris suorum operum : ergo si bæc potest cadere sub merito operum subsequentium, nihil obest quominus primus effectus prædestinationis in nobis, nempe prima gratia, cadat sub merito operum supernaturalium, quæ ad illam subsequuntur, ab eaque procedunt.

Ultimo. Quoniam meritum solum influit per modum causa? moralis, solumque petit quod existât in intentione, et eo proportionali modo, quo existit finis : ergu poterit influere in præmiuin, quamvis non sil realiter, et physice existons, sed tantum in intentione : ergo upera subsecuta ad gratiam, licet

licel sint futura, dummodo sint prævisa, et existant in intentione Dei, poterunt esse causa meritoria ejusdem gratiæ, a qua procedunt. Hæc secunda consequentia patet ex prima; necnon ex eo quod ideo finis polesl esse causa mediorum, a quibus physice, et in exeeutione causatur, quia ipse influit, et causal media ut est in intentione, el causatur a mediis in execuiione. Prima vero consequentia ex antecedenti liquet. Quia quod tantum prærequirit existentiam in intentione, potest influere antequam physice, et in exeeutione existât : alioqui non requireret existentiam tanlumodo in intentione.

Antecedens autem probatur. Quoniam causa meritoria lanium influit moven lo. et excitando eum, qui largiturus est premium, ad hoc ul illud largiatur intuitu meriti : sed ad hunc modum influendi satis est, quod influat per modum causæ moralis, babeatque solam existentiam in intentione eo proportionali modo, quo finis eam habet.

Confirmatur. Quoniam ideo gratia antiquorum Patrum potuit cadere sub meritis Christi, quia etsi prædicta merita non existant in se ipsis, existunt tamen in intentione Dei, et existentia inlentionali, ad eum modum, quo finis existit : ergo signum est, quod a I rationem causæ meritoriæ, sufficit quod existât per hanc exislentiam : ac proinde opera futura, prævisa tamen, poterunt esse causa meritoria primi auxilii gratiæ, quod ad ipsa antecedit.

Secunda sententia etiam distinguit in actu supernatural^ duo illa, quæ præcedens sentcntia distinguebat, nimirum prædictum actum ut est a gratia, et ut est cooperatio liberi arbitrii, seu ut ab illo pendet. Et de primo inquit, esse effectum prædeslinatiunis ; de secundo vero asserit, non esse effectum praxlestinationis, sed conditionem antecedentem, et requisitam ad hoc ut prædestinatio habeat rationem predestinalionis : ac proinde ad hoc ut primus effectus ejusdem prædestinationis habeat rationem effectus, illius quatenus talis : eo quod Deus non aliter, quam dependentor a prævisione hujus cooperationis tanquam conditionis, prius absolute et simpliciter vis® per scientiam mediam, potest aliquem prædeslinare : et per consequens non nisi precedente hac prævisione possunt dari effectus talis prædestinationis. Ita Molina in præsenti dispul. I membro 6 et 1| et Valentia § *Secunda propositio,* dum ait, hujusmodi prævisioncm esse conditionem, sine qua non esset decretum dandi gloriam predestinate. Vaiouij. Idem taeri kneniar secuto-

Ad quam etiam sententiam tenendam, inquit Gonzalez in hoc articulo disput. 74 sectione 3 omnes alios professores scientiæ medi® esse obstrictos. Et rationem reddit. Quoniam ideo praxlictam scientiam adstruunt, quia credunt Deum salva libertate nostri arbitrii non posse absolute, et efficaciter decernere dare nobis gloriam, bona opera, et perseverantiam in illis usque in finem, nisi ex præscienlia nostri futuri consensus, ita ut hæc non pendeat a prædestinatione, bene tamen e contra : et per consequens consensus iste, saltim ut a nobis est, non erit effectus prædestinationis, et grati® efficacis, seu congru® in quantum hujusmodi : quia alias non posset præsupponi ut conditio ad hoc ut decretum illud haberet rationem electionis efficacis ad gloriam. Nam effectus alicujus causæ implicat, ut præsupponatur ut conditio prærequisita ad hoc ul sit talis causa : atque adeo prædicta cooperatio prævisa, quippe quæ non est effectus prædestinaiionis, et ad illam indispensabiliter prærequiritur, influet per modum conditionis in omnes effectus prædestinationis etiam primi. Ktaiix mnlra» teste Gonulet.

Sententia hæc pluribus posset suaderi argumentis, quæ tam in hoc tractatu disput. 8 et disput. 9 quam in tractatu do Scientia Dei art. 13 in pluribus ex illis disputationibus adduximus. Ex eis autem • hoc unum ex Molina selegimus, nimirum, quod cum aequalibus auxiliis, cum quibus unus consentit Deo vocanli, justificatur et salvatur; alius pro sua libertate nec consentit, nec justificatur, nec salutem a?ternam acquirit, ut patet exemplo Tyriorum et Sidoniorum de quibus dixit Christus Dominus: *Vxtibi, Corozaim, vxtibi, Bclhsaida, quia si in Tyro et Sidonè faclx fuissent* rtr- *tutes, qux facLr sunt in vobis, olim in cinere, el cilicio pcrnilenliam egissent :* iJest, cum eisdem virtutibus , et auxiliis cum quibus illi pœnilonliam non egerunt. Unde pro certo habendum est (subdit Molina) plures torqueri in inferno, qui majora auxilia a Deo receperunt, quam alii qui beatiludine perfruuntur : ergo quod prædicla auxilia gnilite, el etiam primum ejusdem gratia? auxilium fuerit efficax, et potuerit dari a Deo ut congruum, pendet ex prævisione cooperationis liberi arbitrii tanquam ex conditione prærequisila : ergo Matth. 11. Fundamentals Λ

talis cooperatio sic prævisa influet per modum conditionis prerequisite, tam ad omnes effectus prædestinationis etiam primum, quam a l hoc ut prædestinatio habeat ralionem prædesiinationis. Prima consequentia ex antecedenti patere videtur. Secunda vero ex antecedenti, et prima consequentia.

Nam quod ost conditio prerequisita, et antecedens, ad hoc ut auxilia Dei sint efficacia, et possint dari a Deo ut gratiæ congru®, est eodem modo conditio prærequisita et antecedens, ad hoc ut prædestinatio habeat rationem prædestinationis*, siquidem prædestinatio non potest habere rationem talis, nisi provideat de predictis auxiliis, et gratiis congruis : et quod est conditio prerequisita ad hoc ut predcslinatio habeat ralionem pm-destinationis, erit etiam conditio prerequisita, et influens jer modum talis in omnes effectus prædeslinationis eliam primum : ergo si actus supcmaturales prout sunt a libero arbitrio, seu cooperatio ejusdem liberi arbitrii ut prævisa, est conditio prerequisita, el antecedens, ad hoc ul auxilia gratiæ, ac proinde eliam primum ejusdem grati® auxilium sint efficacia, et dentur a Deo per modum auxilii, et gratiæ congruæ, etiam erunt eodem modo conditio, et ut tales influent in omnes effectus prædestinationis etiam primum, necnon in hoc quod prædestinatio habeat rationem prædestinationis.

Ex mente D. Thom dubii difficultas expeditur.*

Pnma conclu

Dicendum tamen est primo, opera supernaturalia, adhuc prout procedunt a libero arbitrio, non esse causam meritoriam, ac dispositivam primi effectus prædesiinaD.TUm. lionis. Assertio hæc est expressa D. Thom. in hoc art. ubi loquens etiam do actibus supemaluralibus, ut sunt a nostro libero arbitrio, ut ex contextu constat, sic ait : *Dicendum est ergo, quod effectum prædestinationis considerare possumus dupliciter. Uno modo in particulari, ct sic nihil prohibet aliquem effectum prædestinationis esse causam, el ralionem alterius. Posteriorem quidem prioris secundum ralionem causæ finalis, priorem vero posterioris secundum ralionem causæ meritoriæ. Quæ reducitur ad dispositionem mates iæ. Sicut si dicamus quod Deus prxordinavit se daturum alicui gloriam cx meritis, et quad præordinatü* /4 *daturum alicui gratiam ut mereretur gigriam. Alio modo potest considerariprxdati* nationis effectus in communi. Et sic* impos-

in communi habeat aliquam causam exparte nostra. T'^

Ubi, ut vides, licet respectu alicujus, vel aliquorum effectuum ia particulari concedat sanctus Doctor posse dari causam ex parte nostra ; non tamen totius effectas prædestinationis in communi, idest, totius seriei omnium effectuum, ac proinde eliam primi. Utitur autem sanctus Doctor ad totam hanc seriem effectuum explicandam nomine totius effectus prædestinationis in communi, ex eo quod pruidicta series ambit omnes effectus etiam primum prædeslh nationis nullo dempto ; sicut ratio communis (proportione tamen servata) ambit sub se omnia inferiora.

per cap. l ad Ephes, lect. l ut dub. praecedenti retulimus, necnon et in pluribus aliis locis quos artic. 4 adduximus. Aα- Aqui gustinus lib. de Prædestinatione SancL cap. 2 et lib. de Dono persever, cap. 13. Eamdem assertionem etiam docent commentatores D. Thom. hic, Zumel, Bannez, *icse.* Bn» Nazarius, Gonzalez, et Suarez lib. 2 de Niu- prædestinatione cap. 20 qui hoc adeo cer- mt tum existimant, ut oppositum omnino reji- Gcw» ciendum esse dicant. Quod etiam plures lm. alii tuentur. I S:j«.

Assertio hæc quoad primam ejus partem , nempe quoad causam meritoriam, probatur ratione illa desumpta ex Paulo, et χπαι Patribus, quam dubio precedent! adduximus, nernpe quod si primum auxilium prati®, quod est effectus prædestinationis, pnin caderet sub merito operis supernaturalis, ptUB- prout tale opus est a libero arbitrio, ita ut saltim anticipata solutione daretur propter illud Lanquam propter causam meritoriam, tunc jam auxilium illud gratiæ non esset gratia, nec gratis omnino daretur, siquidem tribueretur in remunerationem operis futuri, cujus oppositum loco citato latius ostendimus. 9

Secundo probatur assertio quoad eamdem partem ratione D. Thom. in hoc ari. quain latius disp. 9 num. 100 hujus tract. prosecuti sumus. Quoniam quivis actus supernaturaiis eliam prout a nostro libero arbitrio, est effectue grati® 'et pradestinationis, u(loco citato ostendimus : ergo repugnat quod prædicta cooperatio nostri arbitrii sit causa meritoria omnium effectuai!! prædestinationis, ac proinde eliam primi : quandoquidem si esset causa meritoria omnium effectuum prædestinationis, et per consequens etiam primi, esset etiam causa meritoria sui ipsius : siquidem ipsa infer predictos offectus connumeratur, ijuo.l quidem aperiam involvit contradictionem.

Secunda vero assertionis pars, nempe quod prædicta cooperatio arbitrii non sit causa dispositiva primi effectus prædestinationis, ac proinde nec totius seriei effectuum ex illa procedentium, prælerquam quod ex iis, quæ pro precedent! parte ejusdem assertionis diximus, salis colligitur, potest etiam probari ratione, quam innuit D. Thom. t, 2 quæst. H3 ari, 8 quæ potest sub hac forma proponi. Quoniam primus effectus prædestinationis non est utcumque primum donum · gratiæ, sed illud prout a Deo auctore supernatural! procedit : ita ut licet hoc ipsum donum aliquando intrinsece recipiatur in ipso prædestinato; nihilominus prius est quod a Deo oriatur, quam quod recipiatur : et secundum priorem illam rationem est effectus prædestinationis, imo et primus ejusdem prædestinationis effectus : at secundum hanc ralionem priorem non habet aliquam dispositionem : quia dispositio tenet se ex parte recipientis, et ad munus recipiendi requiritur, non ex parte agentis, nec est desiderata ad prædictum donum ut a Doo procedit : ergo primus effectus prædestinationis non dependet a cooperatione liberi arbitrii ut a causa dispositiva.

Confirmatur. Quoniam etsi auxilium efficax, physicum, et supernaturale, quod tribuitur voluntati, sit causa efficiens actus supernaturalis, et simul talis acius habeat ralionem dispositionis respectu illius, ut inulti satis probabiliter existimant, de quoque supra disp. 9 num. 81 aliquid tetigimus ; nihilominus hoc ipsum de prima vocatione, seu de primo auxilio morali non est dicendum. Ex eo quod tale auxilium est primus effectus pnedestinalionis : elita hoc ipso quod primus, non pendet ab alio effectu priori, qualis debet esse omnis dispositio supernaturalis, cum effectu, et efficiciter conducens ad finem vite æternæ. Propter quod dixit Augustin, quod licet homo tribueret sibi ut adjuto per gratiam, quod vocatus venerit ad fidem, et crederet ; non tamen sibi potest tribuere, quod fuerit vocatus.

Ex quo inferendum, et dicendam est secundo, actum supernaturalem prout est a Porte- libero arbitrio, seu bonam cooperationem ra ejusJem arbitrii prævisam ut futuram, non conclu esse conditionem prærequiaitaœ, et antecedentem, seu absolute, et simpliciter priorem, ac proindo nec hoc modo inlluere in primum effectum prædestinationis. Assertio hæc ex præcedcnti, et ex iis, quæ supra diximus, satie constat. Et ita eam, sicut et præcedcntem docuit August, in lib. de Præ- AUgDSI destinatione sanctorum cap, 3 et cap. 15 ubi ait, quod prædestinatio Christi est exemplar prædestinationis nostræ, et quod sicut exemplar prædestinationis nostræ Christus Dominus sine ullis meritis prædestinatus est, ut sit filius Dei in virtute, ita nos predestinamur, ut simus lilii Dei in hac vita et futura : et per consequens nec nostra prædestinatio quoad suum primum effectum pendebit tanquam a conditione antecedenti, et prævisa ante illum, ab operatione arbitrii, quamvis quoad aliquos effectus posteriores possit ab eadem cooperatione facta mediante auxilio graliæ pendere. Quemadmodum primus effectus prædestinationis Christi Domini, nempe unio hypostatica, non habuit dependentiam in Christo a cooperatione sui liberi arbitrii, tanquam a conditione prerequisita et antecedenti, licet aliquis effectus sute prædestinationis , qualis est gloria corporis, habuerit dependentiam α prædicta cooperatione, imo et fuerit effectus illius in gonore causæ meritoriæ.

Eamdem etiam assertionem una cum præcedcnti docuerunt Prosper, et Hilarius Pcwoer in epistola ad August, quæ habetur tomo ,hlJr· 7, August, ubi etiam referunt quusdam Gallos non admisisse sententiam August, dicentis hominem non pnedeslinari propter merita fuLura.,Et ut refert Prosper contra Collatorem CœlestinuS Papa hanc August, Cœles sententiam approbavit. Et tandem hoc ipsum tuetur divus Thomas in omnibus Io- D.Thom cis, in quibus docet efficaciam divinæ voluntatis non pendere a cooperatione liberi arbitrii, licet eam efficaciter, el infallibiliter inferat, quos in tract, de Voluntate Dei disp. 10 num. 36 adduximus. Unde sanctum Ductorem communiter sequuntur ejus discipuli.

Ratio aulem fundamentalis hujus assertionis, est illainet, quam pro pnccedemi Rüm adduximus, ad hanc tamen formam redacta. Quia actus supernaturalis prout a libero arbitrio, est effectus pnodertinaiionfc, lionb.

ut loco citato ostendimus : ergo præsupponit primum auxilium gratiæ, mediante quo elicitur, quodque est effectus praedestinationis prior eodem actu supernatural! : ergo ille actus prout a libero arbitrio, nequit in exeeutione præcedere primum auxilium gratiæ, quod est primus effectus prædestinationis, nec praevideri ut futurus ante illud per antecessionem jam dictam : et ita nec poterit influere per modum conditionis prærequisitæ, et modo dicto antecedentis, priusque prævisa* ul futuræ respectu primi effectus prædestinationis.

Prima consequentia ex antecedenti constat. Quoniam quicumque effectus præsupponit suam causam. Secunda vero consequentia quoad priorem pariem ex prima consequentia liquet. Quia cum cooperatio illa liberi arbitrii pendeat tanquam a causa, a primo auxilio gratiæ, nequibit in exeeutione præcedere prædictum auxilium, quod, ut diximus, est primus effectus prædestinationis, nec praevideri ut futura ante illud. Maxime quia in unviersum effectus alicujus causæ non potest esse conditio praevia, ct antecedens simpliciter in exeeutione respectu suæ causæ, a qua in aliquo genere causæ efficientis pendet, nec prævideri ut futurus anie eam : siquidem nihil potest prævideri ut futuram ante suam causam. Ex quo etiam eadem secunda consequentia quoad secundam partem patet. Quoniam quod prædicta cooperatio possit influere per modum conditionis prærequisitæ, et antecedentis prius visæ, præsupponit quod sit conditio antecedens, et prius visa ul futura.

50. Conflr-inalur primo. Confirmatur primo destruendo fundamentum oppositæ sententia.*, nempe quod prædicta cooperatio arbitrii prævisa ut futura, sit conditio indispensabilis, et prærequisita, ad hoc ul providentia generalis habeat rationem prædestinationis : ita ut si non præsupponalur sic prævisa, tunc praedestinatio non manet sub ratione praedestinationis, sed solum sub conceptu, et ratione providentiæ generalis. Nam ul ad Rom.a. Roman. 9 dicitur : *Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.* Quæ verba Augu<i. expendens August, in Enchir. ait, non fuisse dicta quasi non desideretur voluntas hominis, et ejus operatio; sed quia licet hæc requiratur, est tamen effectus Dei miserentis, et applicantis voluntatem hominis ad volendum, et tribuentis ipsum *velle :* el propterea lotum tribuitur misericordiæ Dei, et non dicitur quod a voluntate, et concursu hominis dependet, ut Deus mise, reafur illius : ergo eodem modo licet praedestinatio hominis non sit sine libera cooperationo illius, non est dicendum ex ea pendere quod providentia supernaturalis Dei sit praedestinatio : quia ex ipsa efficacia, qnam ex se habet prædeslinatio, provenit actualis cooperatio voluntatis. Et ideo quia efficacia causæ supponitur ab ipsius effectus; et illam esse efficacem non provenil ah effectu ipso, propterea nequit dici, quod a cooperatione arbitrii, quæ est effectus prædestinationis, proveniat illam esse non generalem providentiam, sed praedestinationem efficacem.

Confirmatur secundo. Tum ex omnibus illis, quæ in tract.de Scientia Dei art. 13 per omnes illas disputationes contra scientiam mediam, et prævisiouem fuiurorum confingentium ante decretum efficax divinæ voluntatis adduximus. Tum etiam ex iis, quæ sæpius in hoc tract, diximus, nempe quod prædeslinatio refertur in solam voluntatem Dei ostendentem divitias misericordiæ suæ : et quod homo justus non se discernit a reprobis, neque in negotio suæ salutis possit in se gloriari : et quod insolubilis sit quæstio Pauli, quare Deus pnedestinet Jacob, et reprobel Esaù. Quoniam si cooperatio liberi arbitrii in actibus supernaturalibus non est effectus gratiæ, et prædestinationis, sed potius influit per modum conditionis prærequisitæ, et antecedentis ad primum effectum praedestinationis, ac proinde ad cæteros alios, necnon et ad hoc quod providentia supernaturalis Dei habeat rationem prædestinationis, tunc ut intuenti constabit, non esset negotium hoc prædestinationis referendum in solam Dei voluntatem : et justus discerneret se a reprobis, haberelque aliquid de quo gloriaretur : ac tandem quæstio Pauli esset ex vi hujus cooperationis, et boni usus solubilis.

i ni. Ili

Diluuntur argumenta ulriusque senlenliss initio adducta.

Ad primum primæ bene respondetur ibidem. Et ad primam impugnationem in contrarium, «licendum est, quod in eventu ibidem dicto miles non mereretur arma, et equum ex vi laboris et pugnæ, prout prol'pdit suo modo ab armis et equo : sed eodem labore prout procedit ab industria, et robore ejusdem militis : nam arma, et equus non sunt causa illius industria*, nec pügnæ prout ab eadem industria : et itu principium meriti non cadit sub merito. Cæterum gratia ita est principium merendi supernaluraliter, ut virtus naturalis arbitrii nullam habeat vim proximam ad supernaluraliter merendum : et ideo si prælicta grata tribueretur propter opera futura supernaturalia, principium meriti caderet sub merito.

Ad secundam vero probationem respondetur, quod licet vere vendatur vinea pro fructibus futuris ex industria ipsius emptoris; minime timen pro fructibus seclusa industria. Quia isti sunt partes ipsius rei, quæ datur : res autem vendi non potest proprie pro parle sui tanquam pro pretio : sicut nequit vendi pallium pro dimidio ejusdem pallii : sed illa venditio, quaj nomine tenus, esset talis, potius haberet rationem donationis, saltim dimidiæ partis ejusdem pa lii.

Ad tertiam probationem respondetur, quod etsi gratia sit principium operis meritorii in genere causæ efficientis physicæ : et causa meritoria sit causa in diverso gene?c causæ, nempe in genere causæ moralis meritoria; ; nihilominus non ob id acius supernaturalis subsecutus post gratiam, poterit esse causa meritoria gratiæ, a qua elicitur. Quia tam causa meritoria, quam causa efficiens physica habent rationem causæ efficientis (quamvis meritoria soleat ad causam dispositivam, ac proinde materialem, reduci, quatenus per meritum disponit se merens ad præmium) at de ratione causæ efficientis, quæcumque illa sit, debet esse ut sit absolute, et simpliciter j rior, quam suus effectus. Et ila si principium meriti caderet sub merito, consequens esset, ut gratia esset, et non esset prior absolute, et simpliciter, quam suus effectus, nempe quam opera supernaturalia, et e converso, quod tamen repugnat, ut statim magis explicabimus.

Explicatur hoc. Etenim ideo aliquid potest esse prius; ct posterius alio in diverso genere causæ, v. g. in genere causæ linalis, et efficientis, quia quod est prius alio in genere causæ finalis, est absolute et simpliciter prius, collatum cum illo, a quo pendet, et causatur in genere causa; efficientis ; non tamen 0 contra. Et similiter ideo materia, et forma possunt in diverso genere causæ. scilicet in genere causæ materialis, et formalis, esse ad invicem priores, quia facta collatione inter causam materialem et formalem, ut talem, tunc absolute, et simpliciter est piior causa materialis, quam formalis, ut optime docet nostrum Collegium Complui, in lib. Physic, disp. 15 n. 15. El similiter ideo causa materialis pure receptiva potest esse prior in genere causæ materialis receptivae, quam sua dispositio : et simul dispositio, qua disponitur, potest esse prior in genere causæ materialis dispositivæ, quam causa materialis receptiva, quia facta comparatione inter utramque speciem causæ materialis, lunc absolute, et simpliciter loquendo prius est causa materialis receptiva, quam dispositiva. Quare cum causa efficiens debeat esse simpliciter prior, quam suus effectus, ut inductive in aliis causis efficientibus, sive physicis, sive moralibus, ut in actu peccati moraliter efficienter causante, et conservante peccatum habituale constat : propterea in his diversis generibus causæ efficientis, in quibus unaquæque illarum est in suo ordine causa principalis, nequit esse mutua prioritas, ut dictum est. Sed de hoc iterum solutione ad ultimum pro hac sententia adductum agemus, dum tetigerimus id, quod supra latius dictum est. nempe quomodode ratione primi auxilii gratiæ sil dari omnino gratis: nam ex hoesatis manet præcedens argumentum solutum.

Ad secundum negandum est antecedens. Et ad probaiionpm dicendum est, quod sensus illius testimonii non est, Christum meruisse unionem personalem Verbi ad suam humauitatem, sed tantum quod hæc innotesceret; suumque nomen, quod est super omne nomen, exaltaretur. Ad serendum.

57. Ad allim. Ad ultimum respondetur, ex eo ad summum colligi non esso universaliter contra rationem causæ meritoriæ moraliter influentis, quod causât antequam sit in oxecutiono secundum suam realem exislentiam ; non tamen quando vel bonum quod dandum est, habet talem conditionem, ul petat dari omnino gratis, ut ex se constat, et in pratenti contingit : siquidem ut num. 47 dicebamus, de ratione primæ gratiæ· seu primi auxilii ejusdem gratiæ est, ul detur omnino gratis, vel quando praedictum bonum est principium meriti, ut etiam quoad præsens accidit. Nam tunc praxlictum opus bonum, quantumvis detur esse prius in intentione, nequibit raliuibun causa* meritoriæ habere respeclu illius rei, quæ vel petit dari omnino gratis, vel habet rationem principii respectu prædhui operis b.*ni.

ùβ. Ad rûr.ttr-ω*Iώ-Beoj.

Ad çpnfirmationeni respondetur concedendo ijuxta ca Union quæ num, pni-ced. dicelamus) antecedens, et primam consoqueniiam. El deinde neganda est secunda consequentia. El ratio di?paritalis est jam lacta, nimirum quod gratia antiquorum Patrum non fuit principium clicitivum meritorum Christi, sicut auxilia gratia? nostra» sunt principium nostrorum meritorum, nec exigit ut detur omnino gratis in collatione ad Christum Dominum, sicut eadem gratia respectu coronidem Patrum id in sensu a num. 11 usque num. 19 explicatu postulat.

Ad fundamentum secundæ sententiæ constat ex idis, qua· in tract. 3 disputat. 10 dubio 2 diximus.

1 <H»L 40 **q.3arf.** on. cl 5.

_ o **ei n** qua! 3.3 rt H quoi, ■r. 3 ci wr, q.Gir.3 ct 5. cl *id Hr·* bu-otB l. l ‹'.·!. l line, • lJb.de • car. ci Kral, c, |3 Corn. 7. **t** Sami-Ort ci Λau. hb. de Dodo p >-». cip. U. lam. 7. ' Art. 1. huja* q. •\· Q. 22 a. l. • Q. H j. 13. ct «l 19 3. 1.

ARTICULUS VI.

I'Iγμλ yrttotinutio tit cert· ?

A4 **snttsi** sic pnxx4i!ar. **1i&lar** quml **pmkalfalio** non sit certa : guu saper iiliH Amoral. J cap. : **Trite** qa<»4 tabet nr >liii* **icripul** eeronsm iu>m. dim Aoz. - q *xl alias non **eit** acenwny», nin **ole** |znlnt nt. Patent cr^o, rt aeqniri, H prrdi coruw. qcrv **r*i** pnrtertm ih.»nk **cf**fertas : boa **r*t ixilur** prj» »k*lmaito crib

5 Pnelerra. **fwtff pavibili** nvllasi Rquilur imposai*tile.* Possibile r«t aalrw jliqunn |nrdnUnalifib {at p«. Injtaj prccarr, cl Line octidl. **Hz** afltr.u po?it*>. »e.pi-l<ir pr · i -■· * ' aU effrctiM tniMrifi l.·- **kiinr** uttn «t inpaMiblr. -Non ‹T›·‹· **γi** ppMotinaUo certa.

a **Prrtem**, qsiiSqirid Drus poluil. j-Hr*| : M-| potali non **pnrdolinarr** qoem prartfesiitmil ; nça nuac **piHol** non przdestiaarc : **ew** pnrdeiliAMîo S"ii e»i ceria.

Serf contra r<t, **auol** *super* iUld Romas. S Qoo* **pwsciiil**. t<H H **prrdolmi»il**,rlr. alert tfo* ; Prrdes-lioatio **7 rtl pnc'daah**. H prapntio bcttefirionnD Del, qaa certî^ime **libmnlur** qatnrau.qoe liberantur.

Rcwnode»» dirrndaai. qunj **pmlc-trnjuo** cedi*Mi.-.\ **ft iutiiiibilitrr** tausequitur $uatu effectam, nec litura i.u(H*nit nrf.^Mtikni. at **wiîlrrl** e:P-rta< **rjoi** ex ncre**i-tale **proicnijl**. Ihetam e*l rmu · ^upr**j**. prJrdrMi-4 4tio **r*i pr.*** **pmideatir**. SU con onion «4· **proii-denli>** *abdanlur. Mceuaria $»ıαî; *<M **qtjj** .bm cooliogenfer eicninnt Mraminu eoodiiioartu **aw*jraui prouwarn** ŋ. **qim** ad tales effect * **dhloa pnnidmtia or-diiailt**. El tiiden pr·»»id· litre oedo e.4 MalHbnh. ot pra talcflsnm -J- **al** Sic icitnr, et onto **pndrttiuiioiiti** est rcrlus, ct tamen libertas arbitrii ooo tollitur, **n** qi a coDliBKCtfler proscnil **htaid&Ihationl**· riTeria*.

Ad **ior** etiam eondderandi suo! quii uapra dirla * «qui **iledituu** sc.roba, r| de «liiioa **lolunutc.«wr** Γ·ŋ'lπΛ·ŋ-tiaoi a rcb'J5 non **tollunt**, licet **rrrtk^im tt** labttibitia «iirt.

Ad priman tr<o dicendam, **qw*!** corona **di** «tur r*»e altcnja* **duplkitrr** Vi*o modu **ci** pr>dottnati'*ne **dhitu.** ct *i' nullae coronam *w m **amittit** Alio modo **n** merito **fralir.** Quod enim tamniur qeodauuuodo **nitrum e*i**, · t •ic «aim comtutn aliquo **iwltkrr** pote·! per oeecnlani mortale «cqum*. \li<i* aatcci Hiam coruuam amntjm • ipit in quaoiuu Into e)U< **iubrogatur** t uon enim pcrniittii Deus aliq-ji.· cadere, qain alun **eripi**, secooduui illud Job 34 : Conteret multo*,**ct** i»iDumc'3bi!e«. et 'tare î t . os **proci***. Sic r;ij(n 11 Uicsm AnEclorum (admtiam »»<b*ti-(Uti «unt tnrminr· : cl in loc nu JndJtoruai GrnJitef. Sub· liuuus tutem in *Litui.· irrti«e etiam quantum **all** ·· eo-rimam radenti* arripit, quod de boni», qua: aims fn*u (q jhlcrua **lita** candebit, in qua anu«qil|isqac **patfcbil** de **bo-nhf** tam a m·. qaita ab alii* tac|h.

\»l Kcundui) dirimdnni. quod **lurl** sit pO^ibRe euu qui c4 pia dr*lmai'i ·. wan in p<trjp· **inoiuli** 'regii hoii' ><· **r'»**n*idcraluh>, **tamri** hoc **ot** îıŋpoiΛîlıîlı*, p«.»ito. prt.qc •Hi|.. t ponitur, cum **r^e·** pMd<-*Unitm. Vnde non **c-qnilur** quod pr» tlr*iirati<» Γ*'lı t-»*sjt.

A4 trrtiu. **I'huiUum. qiM** ram pr&'deillMUfr **ioclcdrt** dliirutM Yoliittbltm. sitôt %u|.ra **dirUin f** c*l.qeo4 **l)m»** 4 Λ;' **MIr** aliquid riiMtum, r>t necosarmtu 01 **' irje** |*n>plcr **lavnnlJhilibleui** «Inin.i soluNISlts, nun **u»rt!** 4»· m»| **jle lia t'ifcedum cil** htc de **praikMiaatioM· Cote** cea **opniki** *li*· t Deus **pouil** h<>ü **prêtai!'** »»■ ·; *-a **umIrrtinivH**, in <en>u cùinpoMto ardpirudi), **lird** »bu>-**luk** <HQ»hlenad«i Dcus **ρΛκlî prj'ikslinarr. tii** nw» pr*« **dolmarr;** » **dç** h»vnonlolmurpraib*>UnaliQui*e.rrHt«fu.

Conclusio est **.iflirmlivu.**

Animadversio circa hune urlictilum.

Plura solent circa præsonlcm ari. dubia excitari. Primum est, an pnvdestinatiu inferat effectum certum infallibiliter? Secundum, an prædestinatio sit certa certitudine causalitaiin, vel solius præscientiæ? Tertium, an scientia media prærequiniiur ad certitudinem praedestinationis? Quartum. an præJeslinatio, el certitudo ejus lulldt hbenabun arbitrii creati? Quintum, unde concilianda sit certitudo, ct infallibllita* pnwleslinationis cum defcctibilitate, et libertate voluntatis creatæ.

Cætcnnn quia du primo constat ex iis, quæ in hoc Intel, disp. 2 dub. 2 el 4 cl in tractatu «le Scientia Dei disp. 8 dub. I cl in tractatu de Voluntate Dei disp. 10 dub. I, 2 el 3 diximus : et similiter de scr.uuùo eliam liquet ex iis, quai in eisdem locis asseruimus : et de tertio patet ex illis, quæ in tractatu tie Scieulia Dei disp. II dub. I docuimus : et de quarto, ac quinta ex dictis in tract, de Volunt. Dei disp. 10 a num. 71 usque ad num. I'2 i ot in tract. tie Scientia Dei disp. 8 dub. 1, propterea non oporiet circa prrcsentem art* dub. aliquod a nobis excitari. **flH**

ARTICÜLCS VII.

Z7r· u; *kbirrm prjrdahnafor^ui nt ctrivt?*

A·1 srpUmam rie **pweditur. Vidcturqooff** notuero· pro- 1 à» l rkMinrtonun nm mI rertn·. Numera» enim **ari putert** q. Art. fleri **iiMilia**, non **ol ferlai** : <H numero **pnedtstiuionM** W. f· [Milesi fleri additio, ui **vblrtnr** : **dirimr** roim Deat^riln. **l** Vrt.Vq **a»** : Domina* Hcc* no «ler » hiat *1 **huuc aamraM** unita an **Hl** millia **y** Glo*. 1 **rfiifflnit'Jin** 4f.u»l **Deuia, qui noniqui mi f** «71* : rr.-o **ntjinrrijs** pr.« ·l<.··i nitomm nnn **éât** certa*. <«ri · d **l'r.rtrrra**, u»)u poicM **Jttlffujri** ratio, qoare ıuαχi» in **i!rt** g › c uurnrf.·, qiMiu in **jio**, i>cu> homiaet |irjofdicrt>d **ululem** : μ ··! nihil **j lnoslnt· utionr** di*po*1ittr : **rirt** fw*a v t r rta* naiurni* MbandoTtim (.raw!malus 3 Deo. 3 PrNcna. **upmlio** Dei c-M perferitor, quam (»p*rati4 **yjîirr** <<«J in Opcrihu* Π3'ΗΠΒ lx»r.irn **iiiveirilur al** ia p **'inbi** . **4efetUi** aulrin **cl** mala j. ut in **paudôiibus: il** u.L.-r j **liro** HMidth'**fdtr** nuiarrui «ahandonim· plure» ***ti***-'<· >t **jluuJi.** qtum 4,imru(iih : **rnju*** **mntnrium** «Hlrrnti-hir M **vili.** 7 r,bi **tlicilur** : **tau rt spatlou** est »iâ, qua da-**nt** j«I [·τ·lıὺoıı«u. **ct Multi** rur.l qui **intranl** per raai. "j Vf.-u-'« · u ; <»ru, ct **afcti** · ta **qu.r ilurit** at] sitJQ, ct **paid t t** * »qnl qui irnrriiu : **i**am. **Non tr/o rrt** pTXOf**JiwUj** a D*d * $ meins mImwI . ',“ St'Hoivo i **i** . qur.d **a** *!. **4HI** in ~ lib **tleCorrrp-** < .y· ti> **ut** e! «**ui** a <:»nvis c>l **pnrUertlnafornm numentt**, qui c· neque **atiueri puleu** neque raintri. !·*

JtihipflUeo

Kr.puuik.) diCrnduM. quml nuuiftn prAdeMinatorum r»l tritu*. Sed quidim ibicrnol enn cue crrtitui formali- trr, nd non mKcraliter: ul nUU, ai dieercniii», certum cMe, quud CfOlum sel mille salventur, non autem quoi hi \rl ill·. Sed boc tollit crrliludinriu j»ra drMinaliotn», d<* Jrt. qui pm ·- diximu». Et ideo.opurkt dicere, quod nuuerui j a-.l. d u.Horuui dt certus Deu nun jûlu-.u formaliler· ted cImui materialiter. Sol tdfcrlcnlntU est, quod numeral prxdeæualorutn certos Dro didlur, uoa >olatn raUuoc cofdltionu, quii acillccl grit quot »unt satandi (»ic enim Deo cenes esi cltaut numerus juturum pluvia·, <l an.ua.· miris) sed ratlooe electioni», ct diffinitionis cujuidaui.

Ad cojot rviiteottami t cteodaru, quod o.i.ur a„'(»- i.i-* fudit lacero aliquid Anitum, ut cx supra dictu do infl- mto y apparet Quincuuiquc autrui intendit aliquam doter· dS- minatam mcuauraui iu »·«» effretu, «xccgilal aliquem uuuicrutn in partibus Mventialibu! rjog qua* per se requi- runtur ad perieclionoiu tdtitts. Non ctiitn fer se eligit ali- quem n merum in his, qua; uuu principaliter requiruntur, mJ solum propter riind. Sal in tanto numero accipit bu- juiuodi, iu qmntuni »uut nerosarb propter aliud. Sicut «difeator excogitat déterminai*m mensuram douiu», ct ellam dcterminiualum numerum mausionum, quae iuli fa- cete iu domo, ct determiuatum numerum locuturarum parie- ti', vel recti. Non aulcia eligit dcUrminaturu numerum la- pidatu, «d accipit ioL quot saUiriuul ad ciplemhm tamam mensurum parieti*. Sic igilur considerandum e*l iu Deo rispedu tonus uoiverJiatis, qua* est ejtu rtTectus. Pci-or- dinaviietiim in qw mensura deberet eg*c totoni uuher- >um, « t quis numerus esset ronvenirns esseniiatibas par- tibus untvrrai. qua* scilicet babrut aliquo modo ordinem ad pcrpetuiuicu», quot scilicet spbaenc, quot >1-1 a·, quot cknieulj. qwt j pectes rerum. lodis idua .sero corruptibilia non ordinantur ad bouuin universi quasi principal iter, sed quasi »ecundario, m quantum in cis sihatur bonum spe- ciei. Cude licet Dens sciat uumeruru omnium individuo- rum non tamen numerus, vel boum, vd culicum, vel afiuuorum hujuMnodi est per se prxor ioatus a Deo Sed lui hujusmodi dhioa p osidentia produxit, quot suffi- ciunt ad sprcicrura c«*mscnalioucm. Inter omnes autem en aturas principalius ordinantur ad honurn uniicrsi crca- hra* rational, qu,c iu quantum hujusmodi incorraplibi- lcssunl, ct polixsitoe illa», qua· bealiluduicrn consequun- tur, qua: inimeJiuiius altin^ jul niliuiua linea. Vnde certus est Deo numera·» pradeUinatorum non solum ner luoduin cognitionis, sol etiam per modum cojasdam prin· cipalis pni liniiioDi». Nun sic autem omnino eil de nu- mero reproborum, qui videntor esse prxordinatia Deo in bunum electorum, <Hiib is omnia cooperantur In bonam. De numéro aileui omnium pr.rdestinaloruru hojimuto qui> •it, diount quidam, quod lot cx hominibus sahabuolor, qiot Augrii cceidcriint. Quidam vero, quud tot salubun- tar, quot Angeli rcmatiserunt. Qoidum tero qutj tot ex bomimbii* *ahabuniur quot Angch ceciderunt, et insuper tot quot fuerunt Angeli creati. Sed melius dicitur, au<4 soli Deorsi cognitus numerus circlorum in superna rrli- ritati' locandus

Ad pnmuro rrgo diceadicu, quod verbum illud Dente- ron. est inleiligtudam de Illis, qui *nnt pnrnntati a Deo rnpeclu prr-sentis Justitii*, fforurg enim numerus, ct au- iretor. ct nnnoitur. et non natnem pr.nl.·»βιμ ιο πηο.

Ad wuud im dictndnfli, quod ralin quantitatis *iHrujus* partis accipiendi ot ev proportione ilhus partis ad to- iid. Sic enim est apud Deum ratio, quare tot Metta fr- eer.l. vel tot rerum species, rt quare tot pra*destinavit cx proportione partium pihcipaham a1 bonum universi.

Ad tertium dicendum, quod bonam propurtinnatum r onmuni statui nalnrj*. arridit ut io pluribus, rt drfreit ab hoc b hio, ut in paucioribus : red bnnnm quod rxcctlil eoeimonem sutum natare, invenitur nt iu paucioribus, et deficit j li hoe bono ut in pluribu*. Sicil |utrl quod ph- tc» homines sunt qn« hvbrnt scffiucutnu Mirntiam ad regimen nur <u-r, paudnrts aalrti qui l»ac Micatis ra- rcut, qji moriones, vel *tu li dicuntur; »ed paucksinu' *jnt rc'pcrtu a forum, qui attfojtwit ad hibemlam pmfvo- rfarn scientiam inteUigibdiam rrrum. Cnm iritirr beati- Into .rterna in visione Dei tymMeas exetiat comma- n-m *ta»oui ratar-r, et pnrlpnc ierinduui qaod e«f rfraba dotitulo per compiiourm onginJis peccati, pai- cioce* *unt qni sghiwr. Et m hoc etiam nuxime tnfte~ ricof îi r Del apparer, quod ali-inu* in illim saln.Vm rriail. iqniplanmi Jrb'riaot, sccundvia corimuncm inrt n tuo rem natat?·

Pnni.t enndurii : NuwcrUf ρπυ·1*.·$ıi*Eİİo- nun r.$t certus non solum ionualilor quantum ad numerum personarum, sed etiam materia- liter quantum ad persono* ipsa*.

Secunda conclusio : Numerus prædüstinu- loniin non solum est certus jwir modum cog- nitionis. sed etiam per uiodum ctijuylam principalis prxdifiimlioiiii; secus vero nume- rus reproborum.

Trrlia conclusio : Soli l).»o est cvguilib nu- merus pnudestiuatorum.

/Innoirtltonfts circa *hunc articulum.*

Notandum cat primo, quod circa corti- tudiiunn numeri electarum non est opua positis iis, quæ cirça præcedentcm art. an- notavimus, peculiare aliquod dub. movere : siquidem certitudo prædestioaùonU abso- lût sumpta, et certitudo ojus circa nume- rum electorum ex eodem capite petenda est. Sicut oliam, an hæc certitudo ex infal· libilitate divinæ præcli fiinilionis proveniat? satis constat ex iis, quæ locis nuper iu animadvert ona circa præcedçntem ar- ticulum qdductis diximus. Et licet hic etiam inquiri possit, an sit major numerus reproborum, quam electorum? ct rursus· an ex fidelibus major pars sit ex electis, an voro ex reprobis ? Cætvrum de primo con · stat ex Malth. 20 : *.Mulli sunt vocali, pauci vero clccli,* ct ibi cap 7 : Arcta ebt via quæ ducit ad vitam, et pauci ingrediuntur per eam. Ixiti est vin quæ ducit ad perditio- nem, ot multi ingrediuntur peream; ct Isaiæ 2 i : *(Juomodo si jmuc<r oliræ qux rr* manserunt excutiantur cx (Aea, cl i acerni cum fuerit finita vindemia.* Ubi paucis oli- vis, el racemis remanentibus post vinde- miam comparat electos collatos cum magno numero reproborum· Do secundo vero quia non polcst certa ratione, vel auctori- tate diflinlri. ideoquo dixit D. Thorn, rein hanc soli Deo esse cognitam, propterea speciale dubium circa illud non excita- bimus.

Et tandem quamvis circa tertiam con- clusionem possit etiam inquiri, an prailes- tinati sint certi de sua æterna salute, <·l praedestinatione ? an vero id soli Deo Iit notum, et nemini nisi ex speciali revela- tione hoc constet ? nihilominus quia simile dubium solet moveri circa certitudinem gratin), an n'mirum aliquis posait esse cer- tus do sua gratia fanctdicinte? prima so· cumin* quæst. ! 12 art. 5 propterea in præ- senti i I non sciscitamur. Maxime veru quia ex iis, quæ in hoc eodem tractatu di- ximus. salis const it quomodo |i|?edo<Upa- tio fit actus liber divinæ vuhnUCis.

Mallii. 9П. Ibid, rap. 7. W

tara? 'H.

II

nemini expnris hominibus, de quibus loquimur, sua prædestinatio nisi ex speciali revelatione, sive privilegio possit innotescere.

Quare solum circa secundam cunclusionein hujus articuli superesl, ut secundo loco animadvertamus, propterea divum Tbomam asseruisse numerum electorum esse certum per modum cujusdam principalis prædiffinitionis, non vero sic esse* certum numerum reproborum : quia licet Deus prædiflinierit tam formaliter, quam materialiter numerum reproborum : cæterum aliter, et aliter se habuit circa electos, et circa reprobos. Nam reprobi non sunt electi, nec prædiffiniti etiam ad «m naturale ralione sui eo modo quo prædestinati, sed in ordine ad ostendendam gloriam ρπυ-
A soi. destinatorum, ut docet D. August. 11 de Civitate Dei cap. 18 et epist. 1U6 : ergo eorum numerus non omnino eligitur, et prædiflinitur, sicut numerus prædestinatorum : siquidem praedestinati propter se, reprobi vero propter prædestinatos pnedifliniunlur. Quod quidem salis iniicat principalitatem electionis, et prædiffinitionis circa prædestinatos collatos cum reprobis.

Accedit esse certum reprobis, quod non eliguntur, nec prædifiiniuntur quoad omnia sua opera, quibus tendunt in damnationem, nempe sicut eliguntur, et prædifiininnlur upera prædestinatorum, quibus consequuntur beatitudinem. Et ideo propter hoc etiam dixit D. Thom. quod numerus electorum est certus per modum cujusdam principalis prædifGoitionis. secus vero numerus reproborum.

ARTICULUS VHI.

Utrsm prtdeUiialiu ponit jitari prccihu Sawr/erjn ?

1 did. II ar. 4 el 3. dist. 17 a· 3. q. 17 3 cl I disl. 45. q. 3 art. ver. q. G dît. G.

Ad ortivum sic proceditor. Videtor, qaod pradestinalio non passil jutari precibus Sandorota. Nullum enim a lernem impeditur ab aliquo trmporali EI per cotisequens non putcM temporale juvare ad hoc. quod aliquod aderaum sit, sal prxdestiôatio est aeterna : cum igitur •retes Sanctorum sint temporales, nun possunt Jthare ad loc, quod aliqua pra destinetur. Non cw praedestinatio tuatur precibus Sanctorum.

* Prtlerca, sicut nihil indiget consilio, nisi propter defectum cognitionis, ita nihil indiget auxilio nisi ρπφ-lcr defectum virtutis : >cd neutrum horum cotnpelil Uro pnrdeMinauli. Unde diciiur Boniau. 11 : Quis adjuvit >piriluiu Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? Ergo prodeMinatio non juvator precibus Sanctorum.

3 Prolem, qusdetn ot adjuvari, ct impediri : >cd pradestinalia non potest aliquo Impediri : trno non potes! aliquo juvari.

Gretor, lib. I Dialog, cap·

Sed contra est, quod dicitur Gene*. 25 : Quod Isaac rogavit Deum pro Rebecca uxore >m, «t dedit aim-tuiii Rebecca·. Ex i|lu autem roncrptu train-* rst Jacim qui piaidcsliuatos fuit : tian intern fuisset impleta prr. Jrslinalio, st natus non iuv*Ht ergo prodnltualioju. vitur precibus Sanctorum.

hespondeu dicendum, quod circa hanc qn^atioHcuj diversi errores fuerunt. Quidam enim attendentes rcrtiio-dtncui dninr praedestinationis, dixerunt >uperdu3> evr orationes, vel quidquid aliud liat ad salutem o-lmia con.cequcndaro, quia bis fartis, vri non factis, prodralii-iiati consequantur, reprobati η·»ιι «onsequuntur. Stdrzut. ira hoc sunt omnes admonitiones sacro Scripturo rtÿv. tantes ad orationem, et ad alia bona opera. Alti vov dixerant, quod per nrationes uiulatnr divina pncdrrtiur lio : ct bare dicitur fuis.ve opinio .EgjptioroQi. qui (wne-hint ordinationem divinam, quam fatum appclbbiut,aliquibus sacnticiis, et orationibus iiupcdin posse.

contra hoc etiam est auctoritas sacro Scripturo Ditilor enim I Itcg. 15 : Porro triumphator Israel non pared, ccque pœoiludine flectetur. Ei Roman. II dicitor, qw·! >b»e pernitentia saut dona Dei, ct vocatio. Et ideo aliter dictadum, quod in predestination? duo sunt consideranda, ki-licet ip<a proordinatio divina, et effectos ejus. Qiwitun igitorad primum, nullo modo prodestiitatiojinafur precibus Sanctorum : non enim precibus Sanctorum lit. qm aliquis prodeMinetur a Deo. Quantum vero ad setuaden dienur prodesliiuim juvari precibus Sanctorum, el atixs bonis overibus. quia providentia (cujus, prodcsiiualiu ol pars) non subtrahit causas serandas, sal sic providet effectas ut etiam ordo causarum secundarum subjaceat [»midcniro. Sicut igitur sic providentur naturales effectus, at etiam raasa- uaiuralcs ad illos naturales effectus Ordinectur, sine quibus illi effertas non provenirent, ita pnuteHi' uater a Deo salus alicuius, ut etiarn snb ordine prodeiliutionts eadal quidquid hominem promovet ad saialem, vel orationes nroprir, vel aliorum, vel alia bona, cd quidquid hujusmodi, sine quibus aliquis salutem non conse-3uitur. L'ode prodtstioatis conandum est ad btw opim-um. ct orandum, quia per hujusmodi, prodcstiualMids effertus certitudioalPer impletur. Propter quod dirituri Tetri ! : Satagite, ut perbona opera certam vestram voca» (ionem, et electionem faciatis.

Ad primam ergo direodum, quod ralio ilh c.dcndit, quod prodr<tinatio non juvatur preribus Sanctorum quantam ad ipsam proordinationem.

Ad sccuudam dicendum, quod aliquis dicilnr adjuvari per alium dupliciter Uno modo in quantum ab eo accipit virtutem, cl sic adjutan. inflrmi est, nnde Deo non coapeti». ex sic ioirlligitur illud : Quis adjuvit spiritum Damini? Alio modo dicitur quis adjuvari per aliquem, per quem exrqoiinr ’u»m operationem, sicut Dominus per ь :-mslruro. Et hoc modo Deus adjuvatur per nos. in quantum eiequimur suam ordinatioaem, secundum illud 1 ad Corinth. 3 :Dei eoini adjutores sumus. Nequeboe cstpn»p!er defectum divin.·· virtutis, «cd quia utitur causis mediis ut ordinis pulchritudo senetur in rebus, et ut etiam creaturi* dignitatem causjltfatis communicet.

Ad tertium dicendum, quod secunda· causa* non pftftHt egredi ordiurm ransæ piima· universalis (ut supra delum · «I] sed msam exequunlar. El ideo prxdcstiualh · Q. per crcalaras potest adjuvari, sed non impediri. an.

Prima conclusio : Praedestinatio quoad præordinatioticm ipsam Dei æternam non juvatur precibus Sanctorum.

Sccuuda conclusio : Praedestinatio qaoadoffectum juvatur precibus Sauciorum ct tiliis bonis operibus.

DISPUTATIO XI.

De causa prxdeslinalionisex park merilorum alterius puri hominis, j *

Consulto in titulo addita est illa particula : Er *parle meritorum alterius puri hominis,* tum quia postquam cxplicu mus, an ex parte meriturum ipsius prædestinati detur causa praedestinationis? restabat explicandum, an ex parte alterius person® distincta· ab ipso prædestînalo, detur prædicta causa? Tum etiam, ut denotetur hic non

non fieri sermonem de causa prédestinalionis ex parte alterius, qui non s t purus homo, ut ex parte meritorum Christi Domini. Nam do hoc non est ex professo in hac disp. agendum, ex eo quod D. Thom. 3 p. quæst. 24 art. 4 de hac causalitate meritorum Christi, et suæ prædeslinationis agit : cl ita titulus illius art. hoc ipsum inquirit.

DUBTUM UNICUM.

Utrum merita unius puri hominis possint rssc causa meritoria prædeslinationis atferius quoad omnes suos effetius consideratæ ?

Pro tituli inlelligentia notandum est, non esse sermonem quoad meritum de condigno. Quoniam ut docet D. Thom. 1, 2 quæst. 114 art. 6 bona opera uniuscujusque solum sunt meritoria de condigno respectu propriæ bealitudinis operantis, necnon et aliorum effectuum (de quibus supra) qui ad eamdem beatitudinem ordinantur, non vero respectu donorum, quæ alteri personæ conferenda sunt : ex eo quod gratia puri hominis solum est graiia personalis, non vero capitalis. Et propterea soli gratiæ Christi Domini, et ejus meritis tribuitur ut possit de condigno totam nostram prædestinationem quoad omnes ejus effectus promereri. Quare hujus dubii difficultas solum procedit de merito de congruo : sicut etiam non procedit per ordinem ad divinam potentiam, sed solum secundum communem cursum, et juxta modum decernendi, quem Deus de facto habuit : quia de hoc tantum D. Thom. in præsenti agit.

Data autem opera in titulo inquisitum est de prædestinatione quoad omnes suos effectus. Nam si sermo sit de aliquibus effectibus prædeslinationis in particulari, non vero de omnibus illis simul, certum est, merita unius puri hominis posse do congruo mereri prædestinationem alterius. Siquidem plura dona supcrnaturalia largitur Deus aliquibus ex prædestinatis propter merita alterius, ut constat in Stephano el Paulo, cujus conversio orationibus Stephani communiter tribuitur. Sicut etiam ideo de eadem prédestina done quoad suos effectus in hoc dubio inquisitum est : quia do eadem pra?deslmat»one quoad actus divinos, ordinationemquo divinam quid dicendum sit, constat ex iis, quæ in tract, de Voluntate Dei disp. 3 dub. 2 diximus. Ubi ostendimus, quod ex parte creaturarum nequit dari causa respectu divinorum actuum concurrentium ad prædestinationem, sive illi secundum suam substantiam, sive quoad terminationem activam considerentur.

S I.

Sententia affirmans.

3. PfimuMiar;uuirnlira.

Partem affirmantem tuetur Vazquez in præsenli disp. 94 cap. 5. Probatur primo. Nam idem est mereri prædestinationem quoad omnes suos effectus, ac mereri eam quoad primum ejus effectum, ut communiter docent Theologi, et constat ex iis, quæ disp. 10 num. 3 dicebamus : sed unus purus homo potest mereri prædestinationem alterius quoad primum ejus effectum : ergo etiam quoad omnes. Minor probatur. Quia primus effectus prædeslinationis est prima vocatio ex proposito Dei, ut docent communiter Patres : sed hanc potest unus purus homo justus mereri de congruo alteri, ex eo quoi illam a Deo enixe expostulet; et æquum ac congruum est, ut Deus exaudiat orationes suorum amicorum, faciatque (ut sic dicamus) voluntatem eorum qui divinam voluntatem faciunt : ergo, etc. Unde August, de prima vocatione ad fidem, sive de gratia Iidei (de qua Trident, ses. 6 cap. 8 fatetur esse fundamentum totius justificationis, ac proinde primum effectum prædeslinationis) asseruit, posse mereri per eleemosynam, et orationes alterius. Quod probat ex eo quod Paulus orabat, et Ecclesia orat pro conversione infidelium ad fidem Christi. AofbH. ConriL Trident-

Secundo. Quoniam Christus Dominus de condigno meruit omnes effectus nostræ praedestinationis : ergo unus purus homo justus poterit do congruo mereri omnes effectus prædeslinationis^ alterius. Antecedens latius ostendetur loco citato ex 3 p. Consequentia vero ex paritate rationis constat. Nam sicut unio personalis est sufficiens principium meriti de condigno respectu prædeslinationis aliorum hominum, ita gratia habitualis unius puri hominis est sufficiens principium ad merendum de congruo prædestinationem alterius. Tum quia ut ex D. Thoma Io o citato ex prima socund.r, dicebamus, congruum est ul Deus suorum amicorum voluntatem faciat. Tum etiam ; quia articulus Iidei communionis Sanctorum Srruudani.

hoc ipsum videtur exposcere : siquidem hæc communio consistit in hoc ut justi communicent in bonis operibus, atque adeo quod bona opera unius possint prodesse alteri ad quoscumque effectus suæ prædestinationis.

5] Tcriinm. Tenio. Quoniam orationes, quas unus jUS|US fundit pro alto non est necesse adhuc secundum communem cursum, ul sint effectus prædestinationis ejus, pro quo funduntur : ergo poterunt psso causa omnium effextuum prædestinationis, illius. Antecederis probatur. Nam «itent merita Christi, quibus nostram prædestinationexn quoad omnes suos effectus promeruit, fuerunt effectus alterius providentiæ, nimirum hypostaticæ, quamvis cum effectu conduxerint ad nostram praedestinationem : ita etiam orationes unius pro alio poterunt esse effectus alterius providentiæ, nempe generalis, etsupernatnralis, non vero effectus prn-destinationis, ejus pro quo funduntur.

Consequentia vero probatur. Tum quia ut ex dicendis in hoc dubio constabit, nihil aliud obesi orationibus, quas unus justus fundit pro alio, quominus sint causa omnium effectuum prædestinationis, illius, nisi quod pranliclæ orationes computantur inter effectus prædestinationis, ejus pro quo funduntur. Tum etiam : quia ideo Christus Dominus est causa praedestinationis nostra· quoad omnes suos effectus, quia ejus merila non sunt effectus nostra· pr.rdestinationis, et conducunt cum effectu, et efficaciter ad eamdem prædestinalionom quoad omnes suos effectus consideratam : ergo cum etiam orationes unius justi possint efficaciter conducere ad omnes effectus prædestinationis, alterius, ut si pro omnibus illis oret, consequens erit, ut hoc ipso quod tales orationes non sint effectus prædictæ prædestinationis, debeant esse causa illius.

§ n.

Communis sententia.

a. Assertio.

Dicendum tamen est, merita unius puri hominis non posse secundum communem cursum esse causam meritoriam pnedestinationis, alterius quoad omnes suos effectus ndæquate considerata?. Assertio litre habetur in Scriptura in omnibus Hits locis, quæ art. 3, i ac 5 adduximus ad probandum prædestinâtîbneni relundi in solam voluntatem Dei ut in causam primam, et in merita ac voluntatem Christi Domini ul in causam secundam, ex eo quod ut inquit Paulus ad Ephes. I : *Elegii nos in ipio.* Joan. 15, Christus Dominus inquit : Vun rof *mr elegistis, sed ego eltgi vos.* Si autan unus purus homo posset moreri prædesu'· nationem alterius quoad omnes suos efTbctus, non refunderetur multoties prædestinatio in solas has duas volunlales, nempe Dei et Christi; sed etiam in voluntelcs aliorum justorum. <juotl tamon in Scriptura el Patribus non habetur.

Eamdem sententiam docuerunt August. de Prædestinatione Sanctorum cap. 8 ct de Dono perseverantia? cap. 22, Prosper de vocatione Gentium cap. primo, D. Thom. in hoc arc. dum ait, prædestinationem quantum ad effectus juvari precibus Sanctorum, sicut et aliis bonis operibus : quia ita prædestinatur a Deo salus alicujus, ut etiam sub online pnedestinationis cadat quidquid hominem promovet ad salutem, ut sunt orationes propria·, vel aliorum atque alia bona opera. Quibus verbis plane denotat praedestinationem alicujus sub se continere Linquam effectus prædiffinitos ab ipsasalutem prædestinati, ct ejus bona opera atque effectu conducant ad salutem ipsius praedestinati. Sicut in universum quævis providentia divina continet sub suo ordine et effectum prævisum, et dispositionem can* sarum secundarum, per quas debet impleri.

Et quæst. 6 de Veritate art. 6 ubi circa finem corporis sic inquit : *l/ico igitur quod prxdestinalionis effectus est salus humana, gux a Deo procedit sicut a prima causa. Sed ejus possunt esse mullæ alix causx proximo quasi instrumentales, qux sunt ordinals a divina prxdcstinatione ad salutem humanam, sicut instrumenta applicantur ab artffee ad effectum artis explendum. Unde sicut pr.Tdeslinatinnis divinæ est effectus quod iste salvetur, ita et quod per orationes tales, re! merita talia salvetur.* Ac proinde praedicta.· orationes, quippe effectus prædestînationis, illius pro quo funduntur, neqriibunt esse causa ejusdem pnedestinationis quoad omnes suos effectus. Et secunda secundæ quæst. 83 art. 2 ubi sic ail : Aon *enim propter hoc oramus ut divinam dispositionem immutamus , sed ul impetremus quod bcus disposuit per orationes Sanctorum* rw *implendum, ut scilicet homines postalando mereantur accipere, quod cis Deus omiupotms ante s.rcula disposuit donaro* ergo secundum mentem D. Thom."pariter de lege ordinaria sunt elïectus prædeslinntionis orationes proprîæ, ct alieme conducentes ad prædestinati salutem. Unde hunc sententiam sequuntur omnes, vel fero omnes Theologi : et lia supervacaneum esset singulos recensore.

Ratio autem fundamentalis hujus assertionis tacta est in locis a D. Thom. adductis, et constat ex iis, quæ disp. præcedenti diximus, potestquead hanc brevem formam reduci. Nam id, quod est effectus praedestinationis alicujus hominis, verbi gratia, D. Pauli, non potest esso causa omnium effectuum prædictæ prædestinationis; alioqui idem posset esse causa sui ipsius : sed orationes, verbi gratia fusæ ab uno justo pro alio, ut orationes Stephani pro Paulo, sunt effectus prædestinationis Pauli, siquidem ut docet D. Thom. in hoc articulo, quidquid efficaciter præmovet hominem ad suam salutem est effectus suæ prædestinationis : ergo tales orationes nequeunt esse causa prædestinationis Pauli quoad omnes suos effectus.

Nec refert si objicias ex D. Thom. tertia parte quæst. 1 art. 3 ad quartum, ubi sic inquit : *Ad quartum dicendum, quod prxdestinatio prxsupponil prxscientiam futurorum : el ideo sicut Deus prédestinât salutem alicujus hominis per orationes aliorum implendam, ita etiam praedestinavit opus Incarnationis* in *remedium humani peccati.* In quibus verbis videtur denotare orationes Stephani, vcwbi gratia, fuisse prævisas a Deo antecedenter ad Pauli prædestinationem : ac proinde non fuisse effectum illius, sed alterius prioris decreti. Quemadmodum permissio peccati originalis non fuit effectus prædestinationis Christi, sed alterius prioris providentiæ : ex eo quod Christi prædestinatio pnrsupponit prævisionem prædicta» permissionis et peccati.

Non itaque hoc refert. Quia D. Thom. tantum vult, quod sicut prædestinatio» verbi gratia, Pauli per orationes Stephani, considerata secundum id, quod in recto affert, supponit easdem oratione-s inadæquate futuras, ex eo quod prædestinatio, quippe consistens in imperio divini intellectus, præ?uppunit actuin intentionis, et electionis efficacis Dei, per quos a<tus res futuræ habent esse inadæquate futuræ, ita etiam præ lestimitio Christi Domini supponit, non per omnimodam prioritatem, et in omni genere, sed solum secundum quo Idam genus pnoriiatis nimirum in genere causæ materialis, peccatum originale, necnon et permissionem ipsius, modo Lamen disputat. 8 num. 99 insinuato consideratam, ut in tractatu de Incarnatione loco citato dicemus. Quamvis cum hoc stet ut inter exemplum adductum, cl rem de qua agimur, sit sua disparilas luco citato tangenda.

§ ni

Diluuntur argumenta opposite sentcnlte.

o. Pnotus.

Ad primum concedenda est major, et neganda minor. Ad probationem dicendum est, sanctos Patres nomine gratiæ vocationis, quam dicunt osse primum effectum prædestinationis, non solum jntelligcre vocationem internam receptam in ipso praedestinato, sed etiam plura alia principia extrinsëca, quæ Deus supernatural! providentia praeparavit ad illum effectum, ul externam praedicationem, signa, et virtutes, et alia hujusmodi, inter quæ numerari etiam debet oratio unius pro alio, ad quam Deus movet ex intentione conversionis, ct salutis ejus, cui est prædicandum Evangelium. Et propterea sanctus Fulgentius lib. Fdtyot I ad Mominum cap. 11 hanc gratiam inter vocationis initia-enumerat, ac proinde nequit esse causa omnium effectuum prædestinationis, ejus pro quo funditur, ut explicatum est.

Ad secundum concedendum est antecedens, et neganda consequentia. Et ratio disparilatis est, quod merita Christi Domini, quippe quæ perlinent ad gratiam unionis, et non ad gratiam filii adoptivi, non sunt offectus praedestinationis nostra· : quia hæc non extenditur ad dona adeo superiora. et eminenlissima, sed solum ad effectus inferioris rationis, et perlinentes Lanium, sive proxime, sive remote, et doli* cientor ad gratiam, qua in filios Dei adoptamur. Unde falsum est id, quod in eodem argumento adducitor, nimirum esse secundum communem cursum in gratia adoptionis sufficientem vim ad merendum de congruo omnes effectus praedestinationis alterius hominis : siquidem quidquid ad prædictam gratiam per se pertinet, et conducit cum effectu ad talem prædestinationem, est etiam effectus, illius. Sicut etiam falsum est requiri ad articulum cemniuionis fidelium in meritis, quoi aliquis eorum mereatur omnes effectus prædestinationis, alterius ; sed salis erit si aliquos ex illis habeat mereri.

H. Ad tertio·.

Ad tertium negandum esi antecedens propter rationem dictam. Et ad probat 0-nom neganda est paritas inter Christum, ct purum hominem, ut ex iis, quæ in solutione ad argumentum præcedens dicebamus, constat ; necnon ex illis, quæ disp 4 num.' 2 asseruimus : siquidem media efficacia in online ad salutem alicujus, et perlinentia ad gratiam adoption's ut talem, qualia sunt orationes puri hominis justi, cum effectu conducentes ad hunc finem, debent oriri ex intentione efficaci dandi ei, pro quo funduntur, prædictam salutem æternam. Nec obest id, quod ibidem adducitur, scilicet posse unum justum orare pro omnibus effectibus prædestinationis, alterius. Non itaque hoc obest. Quia hæc oratio non potest esse causa meritoria sui ipsius, ac proinde nec potest pro se ipsa impetrare; sed sicut supponit affectum orandi, ita etiam supponit primum offretum pnedeslnialioni^ illius pro quo funditur. Et hæc de hoc dubio, et articulo, necnon de tota hac quæsiione el tractatu, ac tandem de primo et secundo tomo noitri cursus Theologici. Qua· urinam omnia cedant in laudem omnipotentis Dei, sanctissima' Virg. Maria? de Monto-Carmeli, sanctorum Parentum Patrum Elia* et Elisæi, Matris Tcresiæa Jesu, utriusque nostri Cyrilli, et Angelici Doctoris, ac Doctoris nostri, omniumque cœlestium civium! Si quid autem doctrinæ sacrosancta Matris Ecclesia* aliquo modo contrarium; elui uno verbo dicamus, si quid doctrinæ sanctissimi, et Angelici Præceptoris, aliqua ratione dissonum, aut minus consonam diximus, aut aliqualiter innuimus, illud iterum atque iterum libentissimO animo retractamus.

INDEX ALPHABETICUS

RERUM NOTABILIUM

QUÆ IN PRIMO & SECUNDO TOMO CONTINENTUR

Numerus prior tomum, posterior paginam demonstrat

ACCIDENS. Accidentia proxime individuantur a se ipsis. I, G8. Iu quo sensu possunt separari u quantitate, el in quo sensu non possunt. I. 17 et 87. Principium radicale indix iduationis connu est subjqctum. I. 65. Cur non individiiuntur a materia signala quantitate tanquam a principio radicati sufficienti. 1, 67 cl deinceps. Nequeunt indivîiluart a termino. I. 110. Subjectam quomodo intrat in eorum diffinitione. I, 86. Necessario supponunt esse simpliciter in subjecto, cui inhærenl. 1, 86. Duplex accidens solo numero distinctum nequit etiam de potentia absoluta esse in eodem subjecto. I, 81. Duo acdentia solo numero distincta quoinbdo possint' respicere unum subjectum in *esse* entis, non tamen unum formaliter in *esse* subjecti. I. G8. Non habent partes distinctas realiter enlitalive. nisi n quantitate. I, 77. Eorum individual io cur non reducatur in tempus tanquam in radicem. I. 70. Probabile est, quod accidens. quod est in hoc subjecto, potest supernaluraliler recipi in alio. I, 85. Probabilius est oppositum 85. Modus conuaturalis re cipicnui hujus accidentis in hoc subjecto nequit de potentia absoluta esse modus recipiendi idem accidens insubjecto alloro. 1.85. el b. Cur accidens semel corruptum potest supernaluraliter reproduci sine co quod addatur aliquid nil receptionem exparte subjecti. 1.87. Quare similiter duo accidentia contraria in summo siipernaluraliler possint recipi in eodem subjecto sine tali additione, secus voro duo accidentia solo numero distincta. I, 87. Accidentia specie, el numero simul distincta non recipiuntur in uno tantum numero subjecto. I, 108. Accidens cur potest specificari ab aliquo extra proprium praedicamentum non v.-ro substantia. I, 213. Quare etiam potest individuari ab aliquo extra proprium pnedicamentum. el tamen esse unum per se. I. 53 et 51. Quam iiitcliectiialilatoiii tribuit illis iinmatoriulihis. I, 326. Vide Spnci es iutomionales, Individualionis principium, Qiuintitas. et Subjectum.

\U IT S Piiysici. ·»l Melaphysici differenti.i in modo actuaudi pleiitiaiu, J, I0S. Ac Iik no- | bilior respicit nobiliorem potentiam. II. 271. Actus «licitur inefficax, vel inefficacitate objecti. vol in efficacitate actus. II. 115. Actus limitatur per potentiam. et receptivum ejus. I, 18. Quomodo sil verum <piod ul, *quod facit actus actu, facit passibiliter potentia.* I. 172; II. ISi. Actus, et potentiæ correspondenlia. und' desumenda est. II. 181. **Possibilitas**, vel impossibilitas actus, ex quo regulari debet. II. 185. Actus idem existons in cui rei sortitur ‹liversas denominationes penes respectum ad objectum primarium, cl secundarium. 11,119.

Actuum voluntatis, ct intellectus ordo, ct •-multiplicitas. II, 211, 279. Actus intellectus sampor præcodit actum voluntatis. 11, 251. Quando unus maneat in allero, et e contra. 11. 275. Actus puro ordinis naturalis moraliter boni, oisi homini non deserviant ad meritum supernaturale, cur ad illos patrandos est admonendus. II. 171.

ACTUS LIBER DEI difficiliter in hac vita potest intelligi. II. -01. Non consistit in realitalo, vel perlectione distincta re ipsa, vel separabili ab actu necessario. 11, W3. Neque in formalitale. qme habeat esse a se. virtualiter distincta ah actu necessario, el ab illo SQparabill. II. 106. Neque etiam in formolitato, quæ habeat esse a se, et includat essentiam divinam per modum transcendentis, II, 107. Neque etiam queit consistere in relatione aliqua rationis II, 109. Neque complementum il· Ims potest consistere in prædicta relation»? rationis. II. 109. Nec iri denominatione **eitrin**seca. 11,110. Neque etiam in actu necessario divinæ voluntatis, connotando actionem transeuntem Dei. II. 110. In quo ergo essentia netus liberi divini est constituenda. II, 109. Alio etiam modo juxta mentem D. Thom. quidditas actus liberi declaratur, II. 137. Actus liberi creati ct increati discrimen,- II. 115. Quid addat terminatio actus liberi Dei ad creaturas super entitatem actus ejus necessarii, II, 115 ct deinceps. Cur etsi actus liber sil inllnitus nequit terminari ad creaturas sine connotato extrinseco. U, 113. Denominatio proveniens ab actu libero est intrinseca Deo, H. 118. Hujuscemodi denominatio actus liberi proveniat ne n forma creata, vel increala. II. II/. Cur actus liber creatus dicat in recto. quod possit adeS^e

et abesse. seciis vcro actus liber încraalus. Π. 151. Ordo acluum liberorum Doi. 11, 137» 261, 399 et deinceps, 402. Beati vident aclus liberos Det immediate υχ vi visionis divinæ enuntia). I, 290. Nillitis Uni ή (furit omnes netus liberos divinos videro. I. 291, Bene tamen omuesqui suulcirca stunn statum. I, 291. Discrimen interiicium litarum Dei, et ejus intellectionem. II» 116. Aclus liberi Dei. quam mutationem ponant iii creaturis. I. 597, et II. 287. Vide Decreti libora Dei. Voluntas, el Volitio divini.

Actibus divinis nequii assignari prioriias. cl posterioritas. nisi quando invenitur in eorum objectis. 11. 237. H3. HI.

ACTUS LIBER CREATUS. Actas IJtari creaii etiam prout procedunt a libero arbitrio, «uut eiïectus predestination^· IL 389. Secundum hanc rationem etiam procedunt a grati u II. 310. 178. Aclus iitar ordinis naturalis nequii mereri merito d»5 congruo primum «•trucium prædestinationis. II, 467. Neque potest esse dispositio ad illum. 11. 17u Nec conditio omnino necessarii. II, 472. Nequii dbcernère phndestinatum a non predestinate. II. 471. rra-visio actus liberi supernaturalis non potest esse conditio necessaria ad uriminn auxilium grati ı·.II. 179. Vide Libertas» Voluntas, Præmolio extrinseca, Decreta libera Dei. et Virtutes morales·

ACTUS INTELLECTÇS. Aliquando dicitur notitia. II. 259. Aliquando etiam nequit sic appellari. 1.186. Actus intellectus dicitur conceptio. II. 259. Vide Intellectio» el Intellectus.

ACTIO prout n causa secunda debet etiam essè a rausa prima. II. 170. Quando idonliücotur cum motu, elenm passion··. 11.31'Λ. Actiones cur dicantur communiter supjiositonnn. I. 6℮!. Quomodo intelligitiir illud» quod *actin est /notus prout ab agente.* 11,319. Actio et passio licei identiflantur inter se. neutra tamen suam *fonu*alitat»»m amittit. I. 136. Actie. quæ producit lumen fidei. cur non est pFudtictiva specierum*. bene tamen actio productiva luminis gloriæ attingit unionem essentiu- divinæ in ration»· spei inÛUigibilis Clim intellectu b ili. I. 136. Actio. qu.·· producit ultimam dispositionem, producit etiam formam. 1, 136. Actio, qua* «st do prædicamunto. nctiouis. cur indispensabililer petit producere terminum; secus vero actio Immanens perfecta. I. 181. Quando est propria alicuius ngalitis superioris, «fuomodo semiter tribuatur illi ut agenti principali particulari. I, 150

ACTIO TRANSIENS quid. I, 150. Actionis immanentis el transeuntis discrimen, 1.150.

ACTIO IMMANENS. Non potit indispensabiliter producer»· terminum (piando est p«*rftHda. I» 184. Potest Heri ut quo. el ut qpod.

ACTIO VITALIS naturalis creata petit dimanare a principio proximo omnino conuaturali; secus vero actio supernatandis. 1.218 t'l 219. Petit recipi in potentia a qua «dicitur. I, 218. Vel saltim m supporito talis potentia?. I, 328. Cur non petat recipi in specio inteHigibjji. 1. M7. Etiam proid ◗ Causa ·- eunda pendet a prima. Π. 161. Actio vitalis cniata naquit Ueri α Deo sino creatura. 1, 238.

ADAMUS. Adamo fuit ne prima gratia concessa ex voluntate eflie^.i «lundi illi riam. II, 328 el 329. Fuilne gratin <IΓ·H:β præd ·>ť:ıı itionis ejus. II. 329. \ oc.iliuin. iL.u illi concessa in statu justitiæ originalis. Ah-ril ne uüeclus sua» predestinationis, II. J3>. Permissio peccati Adam i potuit osse effectu· reprobationis /l.uunntorum. 11. 336, Pocmtem »;jus preee-v.Tit nu iu aliquo signo «lerrite-Itonum Dei. 11, 401.

.ETERN1FAS est Juratio lota simul, cl in·linita iu ratione duralionis. 1.557, Licet sitTormaliler indivisibilis, est tamen virluahter divisibilis. »·l successiva. I, 518. Id quod mensuratur per illam ut per propriam mensuram nequii diei futurum. I, ÎSo. Quæ pria·rilm», el posteriorilus potest inveniri in ælurnitate. I, 488 »'l deinceps- Deus intuetur certo futura contingentia, quoad nos. ut sibipræ-entia realiter physice in æternitate, juxü m-nleiu Scriptura?* 1.539. Idem sentiunt sanci: Patres. 1. 539. l«l ipsum teuet D. Thom. 1,512. Ipsaq iu recta nil io idem suadet. I. 5U. Quomodo etsi pnedicla futura sint præsenliû m æt».-nutate, tamen non sit verum, qu<jd h.ib ·αηI absolut'·, et simpliciter esse, antequam in tempore producantur. I. 516. Etiam propria- duralioues futurorum contingentium sunt ph\sice præsenles in æteniitate. I. 552. DiiTereulia inter ævum et æternitetem. I. 517. Cur huir sint præsonlia iiliysl. prædicta. fulura, s- cus vero illi. I, 517/Duplex ætendtalis munus. I. 552. Discrimen inter immensitatem et æternitatem- L 556, 357. .Eb-rnitas usi mensura scientiæ divinæ. 1.35J. Si fulura contingentia non essent pras-ntia physice in æternitalo. scientia divina mutaretur. I. 559. Ex eo quod futura sint præsuniia realiter physice in illa, non dicimlur creata simpliciter. I. 56L Futura existentia physice in ætemitnte non dieuniur inUnila iiiâctu, se l infiniia in potentia. I. 565. Neque etiam dicuntur bis produci. I. 565.., hi quo sensu sit verum, quod iu hoc. el inquocmnque instanti est Aiilichrîstus. 1,565. Non obest hæc pra.-s ulia in ælernitale, qiiominun ura-dicLi fulura in tempora dicantur produci. I. 565. Ad.imus. · tAnii< hrislus, /piare etsi sint présentes physice iu æternitate, non tamen ^existant iu'propria Ruratione. 1,565. Ha presentia non est causa, quod veriicenlUr contradictoria de futuris 1,565. Nec lolItU qnomiuui in propria duralione libero exe-«piantur. 1,567. Si *esse* Dei. ul ejus operatio-* nes non mun.surarentur ætornitate, non peg Mt Duils infallibiliter coguoseero futonl-•'••idingentia. I. 567. Semel tamen admisso, quod Deus ct «jus op'-raiiones mensurarenter ·«·· -rniiat··. ne iuli prajdi< Ia futura » co^-uos«>?ru nisi physic*.· existant in ipsa. 1,570. Cur mensuret æteniitas aliquas denominationes. «pu? conveniunt Deo ex connotaltuno creaturarum, quasdam vero non. L 519. Den·«minaiio libere voh.-ntis m Deo mensuratur icleriiitalu. 11, 119.

.EVUM. Non »v-t m-cessariuin quod senqwr ' αι··H principio ul line. L 569. Si per inipo^si-Lolj ess*-t mensura exvc divini, et ejus operationum. non pos.s»-t Itetis iufallibiliter eogno^: cure fulura contingentia. L 569. .Evmn imdo h tb-ai, q.iud sit iifd«'fectibile <lu facto. 1,569. Iu quo distinguitur ab a-t»'rnitate. I. 5Î7.

AÎ I'ECTLS. Vide Complacentia, et Displiceitlia.

AFFIRMATIO, tunc est causa adæguaui atïirmationis,

alUrniiitiunH. quando negatio est causa adieqiiata negationis. 1, 20/

\GENS Intaltactualo debet habere rationem rei Itando» tam practice, quam speculativo in intellectu. 11, 2 d.

AMARE ost velle alicui aliquod bonum, 11,7i Aman· anwnierii natural est, amaro nutaiii non amantem est gratin». 11, Û9.

AMICITIA quid postulet, ul sit honesta, II, 46. Optime potest cSSi» inter Deum et creaturas. 11.-46. Aniiriliu postulat mutuum araorem inter amicos. II, 10. Et quod amictis velit amico polioni suit bona. II, 46. Essentialiter petit esse ad alterum. II, 40. Amicitia inter Tleuin ' t rreitltirasrur nequii osse mqu&lis. II. W

AMOK non petit essentialiter tandero iu bonum ut possessum. nec ut absens. 11,57 et 61. Fundatur in unione amantis, el amati. II, 58. Et est unio utriusque. II. 58. Ut -.1 perfectus non est necessarium, ut ponat cum eifeclu, sed cum atfectu rom amatam a parte rël. 11.62.

AMOR DEI. Amor quo Deus diligit se ipsum est amor proprie et stricte sumplus. II, 57. Est necessarius quoad specificationem et exercitium. ut versatur circa Deum. II. 5Ü. Al vero ut divina bonitas est ratio volendi creaturas, umaturTibere a divina voluntate. II. 55. Non distinguitur virtualiter a gaudio divino. II, 60. Quomodo nmor Dei erga creaturas CSt effectualis non affléclualis. II. 43. Amor quo Deus diligit beatitudinem prmdoslinatis, sit ne amor concupiscentiæ. II, 252. Amor Dei circa prmdestlimtos, et reprobos alius electivus, alius exeeutivus. II, 252. Amor Dei erga praedestinatum impium sil ne major quam erga reprobum justum 11,250. Amor Dei nequii versari circa creaturas possibiles ul tales praecise, nec libere, nec necessario. II, 70. Si tamen haberent bonitatem, tunc necessario ab eo diliderentur. II, 76. Dato per Impossibile quod Deus necessario amaret creaturas possibiles, quomodo tunc mngis divina bonitas amaretur, quam ipsæ. II. 79. Elinmsi ita necessario creaturas possibiles dill-
r«-t Dpib, tunc inmenplusunam, rpiam nliam limaret, II. 79. Cnr in illa hynothesi voluntas divina non sperificareinr ab' illis. II, 79. Diceretur ne tunc nmor isto erga creniuras umor affectiorife. 11, 79 ct 80. Quomodo intolligalur quod dicunt sancti Patres, *qwui Heus amando creaturas ertanm patitur.* II. 71. Amor Dei circa aliquas creaturas futuras debet versari necessario necessitate quoad sp ·· cilicationem. 11.81- Amor Dei erga creaturas qst liberrimus in productione earum. II. 82. Non versatur necessario quoad specillcilionem circa omnes creaturas futuras II, 81.

Amor Dei, ut est lluis naturalis nequit fieri sine auxilio gratiæ. Il, 174. Amor Iste naturalis Dei qtmndo est in summo. II, 474. Vide Cn.uiluhe ftturæ, Creaturæ possibiles, Vohnit is. et Volilio dixinn.

ANG-ELUA. Angeli non habent differentiam individualem distinctam, adhuc virtualiter n dilfenmtia specifica. I, 16, 31. Qnare sint immultidlicabites numero intra eamdem >periem. I, 20 et deinceps Quælibet rorum forma, son qnasi forma specifica habit plene totam speciem. I. 20. Et quodam modo infinitam. I. 12. Quomodo differentia epecitb-n Angeli contrahat eju* genus. I. 22, 23. Angeli nequeunt respondere iuterrogutioui de Dei substantia ul Ductore?, sed'nl collaudatores, I. t<r2. Intellectus eorum oritur o sua essentia, tam ut intellectiva, quam ut hilelligibili. 1,97. Prodictus intellectus debet convenire in eodem gradu immaterialitatis cum ohjècto. 1, 153. Primo, et principaliter tendit ad substanti im n qua emanavit. I. 21 i. Per unum tantum speciem plurima objecta possunt attingere. I, 365. Tune Union quid primo cognoscit eorum intellectus. 1,365. Angelorum prædestinatio potest dici ex misericordia lacta, quamvis non educat eos ex miseria. 11,298. Eorum substantia quare nequit snccicaYi n sua intellectione. 1,147. Cur Deus ih'derit Angelis perfectioribus gratiam perlaetiorem, tpiani largitus est Angelis mimis perfectis. 11,173. Angeli non valent solo lumino naturali cognoscere possibilitatem visionis benlitlcæ. I. 108. Ul comprehendant aliquam potentium, quod objectum ejus dob■•anteognoscere. 1, 108. Crealuræ alterius itmvmi creabiles non cognoscuntur oli Angelis. Γ, 108. Cur species per rpiMm quivis Angelus se ipsum intalligit, nequeat uniri iu rxse Intclligibili cum alio intellectu. I, 137. Uniuscujusque substantia ut habet rationem speciei intelligibilis respectu proprie* intellectionis, tantum concurrit active radicaliter. 1,145. Probabilius est quod concurrit activa proxime. I, 117 ct deinceps, Angeli quam convenientiam iu gradu imnmteriiihtatis postulent inter se, ul n«l invicem cognoscuntur. 1. 105 el deinceps. Valde probabile csl in via D. Thom. eorum intellectus non distingui specifice in «se potentiarum. I, 99, 174 el deinceps. Bene tamen in ratione proprietatum. 1, 171. Angeli quando se ipsos cognoscunt cur indigent verbo distincto a sun substantia, non vero specie impressa ah eorum essentia distincta. 1, 199 et deinceps. Angelus inferior quomodo illuminetur a superiori. 1. 248. Angeli non exôûdunt essentialiter in visione beatifica Christum Dominum, 1, 255. Conveniat ne tantum illis secundum rationem intelloclmilem communem elevari ad visionem claram Dei. 1.263 Quid requiritur, utunns Angelus cognoscat aclus liberos alterius. 1.291. Cur (hiafiilo cognoscunt effectu* existantes per suas species naturales, non cognoscunt determinationem causarum, secus vero quando Illos In e?->ontia divina cognoscunt. I. 297. Scientia propri»» et stricte sumpta reperitur tariiinlitar in illis. Î, 331 Cur eorum attributa pertineant nd eumdem immntarinlitatis grddum cum eortiin essentia, jtemis vero attributa divina, d Del natura I. 365 el deinceps. Potantia exeeutlvaquarenon distinguante in illis ab Intellectiv. I. 158 el deinceps. Intellectus practicus, et speculativus eorum non distinguuntur. neque virtualiter. I, 459. Cur Angeli etsi cognbscant primum homini* Judicium naturale. non tamen cognoscant littus libchjs subsecutos. I, 531. Amant suam substantiam necessario qhond specHicotionem. et exercitium. 11, 49. Cur in primo instanti non potuerunt peccare. 11,197/211. Cur fuit conveniens totam aliquam sp-ciem Angelicam reprobare. non vero totam homini? speci 'in il. 255. Angelorum nmlonmi it>-vidia erga pnndestinatos non est ptwvfsa ante eorum electionem ad gloriam, et ρι/?I··α alia voluntate ad ipsorum profectum ordinata

»-st. *П*. 366. Angdi ruiupralhudenl*·.* intell.v-Uim creatum. non obid debent cognoscere in particulari creaturas possibile^ alterius universi. I. 108. Eorum intellectus non amittit rationem potentia· executive etiamsi concurrat mediis habitibus ad suas operationes. I. 453. Angelus, et homo cum æqunli lumine eliciunt visiones beatificas ejusdem perfectionis. Γ. 263.

ANIMX RATIONALIS non educitur de potentia materim. I. 21. In statu separationis quomodo manet individua. I. 4L Quare licet non dependoit in suo rjte a materia, depondeat tamen in sua individuatiomv 1. 11. Est occasionata ex corporo. I. 4L Cur tantum in suo initio, non veru in line dependeat quantum ad individuationem a corporo. I, li. In statu separationis in quo sensu dicatur habere uj>–petiUim naturalem ad reunionezn cum corpore. I. 112. In illo statu non cognoscit qniaditative per cognitionem naturalem Angelos, beuo tamen alias animas separatas. 1. 175. Probabile est. etiam cognoscere Angelas quidditatixe, licet imperfecte. 1. 184. Quando est uniti corpori, quam balbat iutelligibilitatem, et intellectualitatem. I. 328 et deùuxqe». In quo sensu sit verum quod separata a corpore retardatur a vision · beatifica. I. 330. Sit ne illi melius cognoscere per conversionem ad phantasmata,'quam sine illa. J. 330. Cur coronaretur ab Aristotele, el D. Thom. manui. 1.377. Etsi.sit adeo perfecta non satiat ajqwtitum materia,*. I, 22. Ejus objectum proimrtioiiatum in statu separationis. I. 22. Ati qurai gradum immaterialitalis pertinet in illo statu, j, 22. Anima sola non sullicit ut idem homo resurgere dicatur. 1/28, Non est collectio animarum, quæ petat recipi ni materia positive una. I. 28,

Anima Christi Domini tantum habet unam providentiam monarchicam respectu totius universi. II. 25.

ANTECEDENS. Antecedentis necessitas nuundo inferat necessitatem consequentis. I, I7i et deinceps.

ANTIDORA quid. H. IC0. Fit aliquo modo ex justitia. IL 469.

APPETITUS qiiotuptex. et qualis. I. 110.

Appetitus nimius quando minuit libertatem.

Appetitus innatus ex non dicit imperfectionem. II, 31. Imbibitur in appetitu elicito. II, 31. Et in cognitione. II. 31.Appetitus innatus quomodo reperitnr in Deo. II. 31. Invenitur in nun cognoscentibus. I. 356. Appetitus, quem hub4 anima rationalis separata ad reunionem cum corpore in quo sensu dicatur a D.Thom. naturalis I, 112. Appetitus naturalis ad visionem beatificam non datur in natura intellectuali. I. 110 et deinceps. Appetitus naturalis quid dicat essentialiter* et necessario. I. Ho. Non dicit solum potentiam obedienllalem passivam. I. 110. Quoties datur iip|H!titu$ imulus ud aliquem finem, dantur vires iu natura ad adipiscendum illum. I. III. Hvinp quomodo habeat appetitum innatum ad vivendum in omnibus conformi1er ad nitio-η<·ηι. 1.113. Appetitus innatus, tantum terminatur ad objectum proportionaium, non vero ad objectum speciücalivum. I. 113. Appetitus iuiiali, etuiiimalis disciiiivii 1. 356. Apatites elicitus quoluplex. 1. 11 L Appetitus elicitus efficax viribus untune non datur respectu vimoiiis be.uilic.c. I, HG. Item· Linbrti mellic.n el conditiouahis. |. 116. Appetitus elicitus necessarius quoad specificationem etiam condi·tiouatas a·! videndum Deum per essentiam, an inveniatur in viatore. I, 116. Appetitus elicitus non solum appetit. quæ S'int couve·nientia propriæ forma?, sed etiam quoi conveniunt aliorum formis. 1. 35G.

Appetitus rectus dat veritatem, vel falsitam judicio omnino practice. II. 272.

Appetitus queit esse malits stante inten-!i·· altas Optima. H, 27L

Appetitus animalis quid. I, 356. Invenitur in cognoscentibus. I. 356. Quid appetit. I. 336.

Appetitus rationalis quid. 1. 35G. Reprrilur in homine. 1,356. Ad quid tendiit.I,35u. Vide Inclinatio.

APPROBATIO quid. 11,263. Pertinet ad intellectum. II. 263.

ARISTOTELES. Sentit fututa contingentia antequam determinentur in causis non habere veritatem objectivam. 1.503 el deinceps. Nou assignavit speciem qualitatis ad quam per s3 pertineant qualitates supernaturales. I, 219.

ARS, quod habeat objectum. I. 318. In quo distinguitur a prudentia. II. 261, 283. In quo ejus propria perfectio consistit. II. 283. PusSit n·· ars aliqua esse clfectus providenLiæiIomeslic.e. 11. 336. Ars in Deo penes quid distinguitur α scientia. I. 348. In quo diiferl a dispositione. a providentia, el prædestinatione. j I, 261* 283. In quo differta prudentia. 11, 283. Ars in Deo non coniinet creaturas factihilcs per modum potentiæ executive illarum. 1. 453 ei d 'inceps. Subordinatur scientiœ divinæ. 1, 153. Quomodo concurrit cum scientia apj robalionisadexecutioneni creaturarum. 1.4il. Continet intelligibiliier creaturas. 1, 453. Subsequitur ad scientiam divinam. I. 453.

ATTRIBUTUM. Attributa divina quid sint. I. 343. In quo distinguantur a relationibus. 1, 343. Nun sunt objectum per se.el sprcificativum divini intellectus. I, 393. Inunaterialitas eorum ad (piem immaterialitatis gradum pertineat. 1,101. Attributa divina quædam sunt quasi respective creaturarum, quædam vero non 1. 416. Quotupliciter sint causæ creaturarum I, i 17. Qua; sunt quasi respectiva creaturarum, quomodo producant illas, quæ ipsis specialiter assinnlanlur I, 417 et 418. Attributa an possint respicere creaturas, ul spccilicativum yirtuale. I. 419. Nunquam tauien, ul stæcificativunt formale. II, 121 el deinceps. Essentia divina quomodo transcendatur in quolibet attributo. II. 52 ot deinceps. Quomodo attributa inter $c_, unum in omnibus, et omnia in quolibet imbilmntur. II. 52. Quomodo unum attributum sit perfectius alio. IL 53. Attributa divina, quid dicant in ratione transcendentium. II. 126 Quodlibet attributum dicit duplicem conceptum. IL 126. Quilibet iste conceptus quid includat æiæquale. 11. 126. Divina attributa in quo maxim·· splendeant. 11. 213. Cur sunt partes quasi subjectiv«i· attributi ut sic, secus vero providentiæ particulares Dei. respectu qjns pravidunlim in communi. 11,298. Crealuræ quando debent esse similes attributis n quibus ciusanlur.L 446. Quod sit primum attributum, quod convenit Deo. I. 148. Quid requiritur, ul iiuum attributum distinguatur virtualiter ab •dio. IL 22 el deinceps. Attributa «lia divina possunt manere suspensa circa terminationem

INDEX HERUM NOTABILIUM

nd creaturus. 80CUS voro attributum divinæ voluntatis. II. 7.1.

AUGMENTUM GltATLE. Quando Hl proptormentum possit ne dici flcn gratis. II, iiu.

AUGUSTINUS. Divi Augustini doctrina in his commentariis perpetuo tradetur. I, 5. Cognovit possibilitatem visionis Dei per essentiam ut» intellectu creato. I, 101. Sentit liilnra contingentia cognosci in hillibilitor a Deo, (jnia sunt pneseiitiii physic in ielcrnitale. 1.510. Docet Datim certo cognoscere futura contingentia conditionnta. quæcuniquc illa sint. 1. 583. Cur licjt ejus auctoritas in omnibus sit magni habenda, tamen eircu s ientim nieiliæ possibilitatem potissime de illu sil curandum. I. GIÜ. Non admisit scientiam inediam. 1, 611 el 622. Impiignnt tam usum hujus scientlæ, quam ejus essentiam. I. (i 12. Quoties asserit, absolute Deum jiixeseirc futura contingentia sine mentione divini decreti, qàbinouo osl intelligeiulns. 1. 622. Ponit in Deo pnoililfiniliones immanentes respectu cùjuscuniquç aclus boni liberi, seu necessarii creati· II, 160. Necnon 'etiam respectu enlilatis materialis peccati. Π. 204 el 205. Cur juxta monism divi Augustini hujusmodi pnediffinitioncs non nuleranl libertatem creatam. Il, 160. Quanta sit ejus auctoritas circa prædestinationis negotium.II. 238. Diffinitio pi rædestinationis ab eo tradita est optima)i. Electio prædcs-Iillatorum ud 'loriiiin juxta ejus mentem non fuit facta ox ustilia, sed ex misericordia, cl ante j>rævisa

AUXILIUM. Auxilia sufficientia in prmdestinatis, el reprobis cujus providentiæ divinrâ sint elfœtus. II, 14G et 358. Non posset Deus damnarc reprobos salva eorum libertate, si non illis auxilia sufficientia præstarel. II. i 16. 358.

Auxilia ordinis naturæ an sufllciant ad hoc ut homo viveret in omnibus secundum rationem. data hypothesi, quod id naturaliter appeteret. I, 113.

Auxilium Ddi supernaturale requiritur, ut homo faciat, quod m se est. ad hoc ut Deus non deneget gritimn. 11, 472. 473. 475. Auxilium graliæ requiritur ad actum amoris Dei, ut est linis naturalis. II. 474.

Auxilii primi gratiæ. et aliorum auxiliorum gratiæ discrimen. 11, 476.

Auxilium graliæ requiritur ad lotius legis naturalis observantiam. JI, 171. Vi<le Pnediflinitio extrinseca, Peccatum, et Decreta libera Dei.

BEATITUDO possit ne diei prrodestinntn II, 2'11. Ðeum beatificare homines, quam sit convenions. II, i3. Beatitudo est effectus prædestinationis electorum. 11. 213 et 323. Sil ne prius volita a Deo, quam substantia pr.Tibjslinnti.il, 252. Velit ne illam Dens prædpstinatoper amorem concupiscantiæ. Π, 252. Quomodo stat, quod Deus velit illam prædestinato per amorem concupiscentia?, cl nihilominus velit illam per modum ultimi concupiti. Π, 252. Electio ad beatitudinem fuit facta ad illam |>er modum corona?. II, 155. El tamen fuit facta gratis. et ante pîævlsa merita juxta mentem Scriptaræ. Π. 417. Id ipsum sentiunt sancti Putres. II. 428. Idemqii_· recta ratio suadet. II, 138.

Bodtltudo in exeeutione datur propter nioripi. II. 426, 433. 453. Cur intentio dandi illam nequit esse simul ex justitii? et misericordia. II. 450 el deinceps. Beatitudo cur promittitur sub conditione, etsi intentio dandi illam sil absoluta. II. 456. Quid senserint Massilienses circa electionem ad illum. II . 432 , 483. Quid nonnulli ex Pclagianis. lΓ, 356. 433. Aliquando est inæqualis injiealis. I, 251. Aliquando vero æqualis. I, 230. hi pueris lumen semper est æqualis. I. 250. Ilis datur per modum bærcditatis. J, 230. Quæ beatitudo intelligitur in Scriptura nomine denarii. I. 250. Beatitudo qitom«xto sil linis IneurnAliouis. 11,246. Licet beatitudo, el gratia in sua radica dentur gratis, quomodo gratia donetur magis gratis quam beatiludo. 11,470. Beatitudo m divinis est prædicatum essentiale. 1.286. Non competit prius prioritute originis Patri, quam Filio, 1. 286. Vido Scientia Dei, ct Visio Dei.

BEATI. Nequeunt comprehendero Deum otiain de potentia absoluta. I, 27L Vident omnia necessaria, quæ sunt in Deo formaliter. I, 280. Implicat, quod videant essentiam divinam siηβ Tærsonis.' I,Λ283. · Ani imam personam sine alia I. 283. Vident aclus liberos Dei immediato in se ipsis ex vi visionis bealilicæ. I. 290. Nerpieunt tamen omnes aclus liberos, qui sunt in Deo. intueri. 1,291. Bcno tamen omnes, qui sunt circu suum statum. I. 291. Quilibet beatus videt omnia genera, et species hujus universi. 1.294- Ex eo præcise qnod unus boatus videat plura individua, quam alius, non est beatior illo. 1, 291. Beati possunt videre in essentia divina, ul in rausu vel objecto ex vi visionis, effectus existantes in aliquo differentia temporis. I, 295. Cur ad cognoscendos il'os, debeant iletenninationom suæ causæ etiam videre I. 297. Possunt optimo videre essentiam divinam, jion viso aliquo effectu existente in alifjua differentia temporis. I, 298. Licet nequeant ex vi visionis beatifica? videre omnes crentnras possibiles, bene tamen aliquas. 1, 302. Quare potius intueantur has, quam illas. I. 303 et deinceps. Intellectus cujuscuniqiie beati est causa principalis suæ visionis beatificæ. I, 201. Beatorum laureolro suijt effectus jirædesliniitionis eorum. II. 311. Vido Visio rlara Dei, Effectus prædestinationis, et Prædestinatio.

BONITAS DIVINA. Amatur a Den amore proprie ct stricto dicto. 11, 59. Quando amatur α Deo necessario tam quoad sjæcilicalionem. qtmra quoad exercitium II. 51. Quando vero hbere. II. 55. Bonitas divina licet sit una tantum in *esse* rei. est tamen multiplex in *esse* objecti altingibilis ab' attributis divinis. II. 63. Quam consonum sit bonitati divinæ. qnod communicetur creaturis modo iiitellectmili. II. 212. In qfio resplendeat maxime. II. 213. Quid habeat ratione cujus sit ratio volendi politis has creaturas, quam illos. II, 415. Bonitas divitia est objectum motivnm, el lerminativum voluntatis Dei. IL 42. Data hypolhesi quod Creatura» possibiles amarentur necessario a Deo. cur magis tunc divina bonitas diligeretur. II. 78. Ut est oldccluin divinæ voluntatis, ul natura, ct ul libertas, non est multiplex in *esse* objecti. H. 98.

BONUM Nequit iutelligi. nisi dicat «liquo modo ordinem ad existonti&m II, 71. Noti est passio entis nominaliter sumpti. s»-d par-

licipialiter occepti. H. 74. Bonum, el verum non convertuntur. Il, 71. In quo discriminantur. IL 71. Bunuui in communi, ul est objectum voluntatis creata». ut est libera, el nt est natnra, non est multiplex. II. 98. Donum CX so est diffusivtnn sub H. Î4S. Bonum soeundum so præit so ipsum, ul vestitum suis circumstantiis. H, 138. Bonum secundum se terminat voluntatem antecedentem. IL 138. L't vestitum tamen circumstantiis voluntatem consequentem. II. 138. 139. Bonum, quoi aliquo modo non exUdii. nequit terminare complacentiam. II, 72. Idem bonum nequit in intentione esso elicitive cx justitia, el imperativo ex misericordia. II. 151. Cur bonum nnlum scribatur in libro vitæ. II. 371. Omne bonum terminal scientiam approbationis DeL 11,374.

C

CÆLUM. Cadorum motus prout ab Angelo cur non dicitur actio ipsius, sed effectus. IL 300.

CALVINUS. Calvini error circa causalitatem peccati in quo consistat. II. 213.

CAUSA quid. II. 1Û3. Quando causa esi efficax, et perfecta producit effeci um similem sibi non solum s icundum substantiam. sed etiam secundum modum. II. 172. Causa? ultimo ab ælerno quoad omnem aclnalilalem intrinsecam, per quam actu causât, constituta' cur non correspondent offectus ab æteniu. IL 319. Ciu%a inferiorporücilur per conjunctionem ad causam suariorum. L 248. Idem effectus nequit tribui duplici causæ ••jusd.*m ordinis. I. Ĩ05. Quando aliqua actio est propria causæ superioris, semper causa inferior eliciens talem actionem elicit illam in virtute sincerioris. L 200. Causa attingens aliquem eflecliim, uon est necasse, ul eliam attingat quidquid necessario connoctiiur. ct idenlifiratur cum illo. II,208. Intra ideal genus causæ (piando, et quomodo possit esse priorites, ct posterioritas in causando. II. 232. 4SI. Causa , quæ induit in action *m alterius causæ. est prior ilia ia causaudo. II, 17D.

CAUSA MORALIS Causa» moralis ratio non repugnat Deu. IL 218. Prædestinatio secundum se præcise esi causa moralis suorum effectuum. II. 313 ul deinceps. Vide Peccatum.

CAUSA LIBERA. Inter causam liberam, et Deum, quod detur pactum. II» 471. Vide Prædillinitio. el Voluntas creata.

CAUSA EFFICIENS. Est principium oxtrinsecum hidividualionis. L 12. Cur aclio illius est ab ea distincta, id vero, per quod materia est radix individuationis. non est distinctum ab ipsi materia I, 51. Quare possit cnuearu simul plure* effectus numen) tantum distinctos, non vero causa materialis, vel formalis. I. 88. hiem numero effectus quomodo nequeat produci a duplici causa efficient!. L 205.

Causa efficiens, el ejus effectus cur nequeant ad invicem »·.$$·* Causæ etiam in diverso genera causa» ellbdenlis, secus vero cutleru genera ‹*-tusarum. L 182 el deinceps.

CAUSA PRIMA. Qui sit proprius mouiis concurrendi causæ primo* cum causa secunda. 11. 170. Scientia incilia tollit a Deo rutlonerii causa* primæ. L 062. Ad rationem causæ prima» non sufficit voluntas concurrendi simultanée cum causa secunda, aut concursus ipso simultaneity cum ilia. U, 17Û. Oiih i prima eonrurnt ad actionem vitalem ul talent causa» secunda». II. 171. Nequit tamen fieri « causa prima actio vitalis stne causa secunda. L 238.» Causa prima nequit recipere aliquid a causa seeundii. 11. 170. Deus ut esi prima causa clare visus. est objectum supernatural*». L ttl. In quo >ensu sil verum, causam primam pusse tacere per se ipsam quidquid |>otest tacere ni s causis secundis. L 125. Causa prima nequit habere rationem talis nisi praxliflinfal . xlrinsecu omnes actiones croates, tam quoad substantiam, quam quoad modum. L 529. Vi le Deus, Scientia media, et Prædiirmitia extrinseca Det.

CAUSA SECUNDA. Actio prout procedit a causa secunda, etiam debet procedere ʎ prima. II. 170. Necessario ret|uiril aliam voiuntatoiu ex parte causa» primai printer voluntatem concurrendi simultanée, el præter ipsum concursum simultaneum. IL I7Û. Si actiones ciusa' sccundæ non prædiflinirentur decreto absoluto Dei. ipsa essot causa prima. II. 171. Causaseeiinda iiupepdota prima quoad quamcumque perfectionem, vel modum ih eu inventum. 11.178. Actio creata vitalis, ut tali^ etiam prout a causa secunda est nprima. IL 171. Nequit influere in causam primam. 11.170. Aclio vitalis creata nequit lien a rausa prima sine causa secunda. 1.238. Vide Pntrdiffinilio.

CAUSALITAS. Vide Causa efliciens. Materia. Forma, et Modus.

LUARITAS, cpiando, et quomodo communicat aliquid cæleris virtutibus. IL 275 Ul communicet illis valorem sup>*rnaliira!em· vas præire deboL IL 275.Ndn sobun est elicitiva artus amori*, sed etiam aclus gaudii. 11.283. Quomodo prius ordinelexirinscce cæteras lirtulos ad ejus linum, quum ordinentur tui tinem propnum earum. 11,357. Aclus ah.irnm virtutum sunt imperative n charitalc, II. 337. Cur producit aliquid supernaluralo intrinsecum in actibus virtutum acquisitarum. secus vero præ'lestinatio in suis effectibus naturalibus. II. 33*1 el deinceps. Quando postulat, ul id quod amatur, habeat rationem ultimi tinis. IL 16. Etiam quumlo tendit ‹vl proximum petit essentialiter tendere in Deum. 'L 16. Chantai opponitur immediate peccatum. I, 165. Chantas, et meritum (juomodo proportionentur inter se. I. 262. In quo sensu dicatur, quod charitas habet virtutem inlinitam exparte termini a quo. IL !9i. Aclus charitatis -untdisposition»-5 jwrfecla? ad gratiam. II, 241. Ejus actus terminatus ad Deum nuctorem naturalem, «piomodo «nicit esse enlitative snjperhatunilis IL 475. Habitus charitatis, ut eliciat actum intensiorem se ipso, indiget auxilio supernatural!. L 217.

CHRISTUS DOMINUS. Christo Domino pr.wk-tinato cur fuit conveniens, quod etiam .dii homines pniMieslinarenlnr. II. 211; Ejus sanctissima anima cur nequit esâû insIramentum physicum noslne prædestinatioids II. 231. Omnes praedestinati sunt electi •id glori nn propter Christi merita. II. 33G.Jtis•jti.i originalis li«x»t non fuerit ex meritis i. irisli, imt tamen ordinata ad illum tanqu iin finem. II. j"·;. Euit primo — — .j Ih»o tanquam illonnu finis. 11. 261 351. Ejus pnedt^tinnlio non dlstinguituf quasi

quasi specilhm il prædeslinalioiiû noblra, el Angelorum. II. 299. Cur nequeunt ipse, noc ujus ineriUi esse ctFuclus nostra; prædu?tinntiunis. 11,321. Ejus merita cur non sint media ud nostrum beuiitudinoin. etiamsi sint men'll respectu illius. Il, 322. Christi menta quoutodo supponuntur, quando per indulgentias eorum nobis Iit applicatio. It. 322. Sit ne Christus mortuus propter permissionem peccati. ut cedit in utilitatem electorum. I1.3G7. Livet complacuerit in propria passione, displicuit tamen ei peccatum crucillgcntium cum. 11,367. Christus Dominus excedit intensive el extensive omnium beaturum visiones in unum collectas. 1.255. Prædestinatio ejus •luomodo est prior, quum justitiæ originalis accretum· 11,393 Necnon ct quam permissio peccati originalis. 11,393. Corpus Christi Domini cur nequit in Eucharistia videri oculis corporeis. I, 286. l\jus anima unicam tantum habet providentiam monarchical!) respectu totius universi. 11, 25. Christus Dominus Aut nrædeslinutus Illius naturalis Dei. II. 21L Fuit etiam piædestimitus, ut Redemptor. II, 334. Ejus prædestinatio est exemplar nostræ prædestinationis. Il, 479. Fuit electus ad glumam absque prævisione meritorum. 11.479 Unio hypostatica cur non habuit depeudenliatn a libern arbilrio Christi Domini, secus voro gloria corporis 11.179. Non meruit unionem hypostaticam, H. 480. Bond tumen meruitsui nominis exaltationem. 11,480. Solus ipse potest mereri alteri de condigno donum supernatural^ II . 487. Cur ipse quoit mereri nobis inurito de condigno omnes elfeclus nostræ prædestinationis, ~non vero purus homo queit illos alteri mdrori merito de congruo. ii, 489. Vide linio hvpostatica

CURYSOSTOMUS. cognovit possibilitatem Dei per essentiam. 1,100, Nunquam Somipolagianis adhæsit. 11.475.

COGNITIO quidditaliva Dei cur coïncidât cum cognitione intuilivu ipsius. I, 93. Cognitio perfecta, et inconfusa petit volitionem perfectam et inconfusam. II. 443.

Cognitio divina nonnunquara a sanctis Patribus nomine seientiæ insignitur- IL 303.

COGNOSCENTIA. In quo peculiarissime differant a non cognoscentibus. I, 351. Vide Objectum, Potentia, ct Species intenüonales ' I inl»dligibilos7

COMMENTARIA isla in D. Thomam qimre rursus Theologici titulo insigniantur. I, 1. Cur non a prima cl secunda q, l p,, sed a tertia initium sumpserit. I, 2. Eorum partitio divisio et methodus. I . 3 el deinceps. Commentaria ista lautum disputationes illas, quæ in scholis vmiilantur, continent. I. 2. Doctrina sauciorum August, et Thom. in illis perpetuo tradetur. 5.

COMMUNIO SANCTORUM Eccledæ militantis quam petat communicationem meritorum inter fideles. II 187.

COMPLACENTIA creata, aut iiicivata nequeunt temnuari nd objectum, quod aliquo modo non existit. II, 72.

Complacentia supponit voluntatem cflleao-m. et openilivam. II. 81.

Gompl icentia in Deo circa aliquas creatti- i t·» futuras est necessaria necessitate quoad -pci ilicaiionem. IL 82. Nequit v.-rsiri circa creaturas iKissibilc* præcise ul Ul s. II. 70.

COMPLUTENSES. Cur in omnibus consonantiam «émut ipsi, et îsfe cursus Theologicus. L 2.

COMPONERE unum cum alio quid sit. Il, I89.

COMPREHENSIO quid. 1.2G7. Nullus beatus queit «le potentia absoluta comprehendere Dauni. I, 270. Ad comprehensionem alicujus potentiæ quoti objectum illius debeat cognosci. I. 108 et I09. Comprehensio, vel shpercomprelnmsio pnecisv, qua Deus Comprehendit causas proximas creatas cum suis circumstantiis. non suiTlcit, ul cognoscat futura conditional·! absqjutn ante decretum sutu voluntatis. I. 497. Quid requiritur ad supercomprehensionem. 1. 498. Data hypotlmsi, quod daretur lumen infinitum, posset im tunc qiiis comprehendere Dubin. 1, 277. Vide Visio Dei.

CONCEPTIO. Dicit actum inlollectus, el terminum per illum productum. H, 2G0.

CONCUPISCENTIA. Possit ne extendi ad peccatum, ut tale reduplicative. IL 212. Quomodo iulclligitur illud Jacobi : *i-ηv.νμιύφκι lentatur a conrupismilia sua.* Π, 212.

CONCURSUS DEI. Concursus simultauous D n cum creatura non sulUcil ut m Iv c Iu v in illo ratio primæ causæ. II. 170. Ex nec ·>-itat·» concursus simultané! causæ primæ cum causa secunda quomodo colligitur indigentia pnumotionis exlnnsôçæ Dei ad omnes uporationes creatas. II. 172 Concursus divinus num causa secunda ad operandum, <ρή sil indilFel'eus ad aclum positivum, vel ud actum, et ejus privationem. rcpugmR perfectioni divinæ. 1. Gü3. Vide Causa prima. Causa s«ir cunda. Décréta libera Doi. el Prauliftinilio extrinseca »jusdem.

t GONFIlULVriO IN GRATIA. Quid ndd.it Λιρια donum gratia, II. 197.

CORRECTIO. Cur iteranda miiltoties. 11,333. GoiTvclmnis fralernæ præcoptum non liéces·. sario supponit pèOcalutn, sed fragiiil;a»'u› tialitræ. II. 333.

CONSENSUS. Vide Intentio, ul Electio.

CONSEQUENS Quando infertur ncce.-jwtrio ex antecedenti necessario. I, 475.

CONSILIUM. Cur nequit in recto constituere electionem. U. 212.

CONSTITUTIVUM, et distinctivnm idem sunt. L 39. Constitutivum alicujus potest esse in duplici differentia. i? 420. Constitutivum quando non est necessarium, ut distinguatur lUStixicliono ratiouis cmll Fundamento in re, ab eo quod constituit. L 420. Constitutivum divinæ essculia·. tantum est intellectio divina. I. 118. Vido Essentia divina, Intellectio, el Volitio

CONTRITIO. Qiioinmlo ex part', termini *a quo* habet virtutem inOitibini. II. 19L Contritio est dispositio perfecta ad gratiam.

CREATUR.E. Nequeunt convmdre goncrice cum Deo. 1, 158. Creaturæ, el Deus iicol nequeant convenin' univoco iu aliqua ration·· *quæ*^ boiw tamen in idi*pw ral *sub qua.* L 98. Crealunc possunt osso sjwciileativum virtualc alicujiB attribuli divini. L 119. Terminant actum volunintis divinæ. 1L 37. Non tamen sunt objectum formulo motivum, n?c terminatio um prwdichi· voluntatis. II, 12. Quomodo amentur a D» j aXDoro clfeclualf, noti vero αiΓναιπIi. IL B. Quomodo inlcllieitur. quod dicunt sancti

Patres, <piod *Deus amans creaturas cxlasiin palilur. U.* 71. Nequii manere suspensa divina volantis. el qaasj negative se battons circi creaturos. II. 89. Cr.'attira? quaxhm magis hient in essënlia divina, qnædam vero minas. I. 30L

I CREATUR.E POSSIBILES. Cur n queunt omnes ab intellectu creato cognosci; bene tamen Deus ut esi in sc. I. 99. Creatura? possibiles spectantes ad aliud universum comprehenduntur sub objecto adæquate intellectus Angelici, el nihilominus non esi necrsse ut Angelus comprehendens suum intelte.?-tum. cognoscat illas in particulari. L 10S el 10 L Creatur® possibiles sunt objectum materiale connatural») respectu omnipotentia· L 109. Essentia divina bibet necessariam connexionem cum creaturi.* possibilibus. L 302. Quomodo ex impossibilitate earum colligeretur impossibilitas divinæ essenti®, ot e contra. 1,302. Quare potius ista;. quam illa· cognoscuntur a letalis in divina assentia. I, 303 et deinceps. Quo perfectius est lumen gloria*, piares creaturas possibiles attingit, i, 303. Creatur® possibiles sunt ob{<*cium scientia? simplicis InteUîgentiæ. I. 303. Creatura· possibile* præcîse, ut tales nullam habent bonitatem. »l. 71. Ex necessaria connexione. quam oinnijmtrntid nunc habet cum creaturis possibilibus, non sequitur Deum diligere illas, ut tales II. 76. Nequeunt amari a Deo nec Ubere, nec necessario praeciso ut sunt possibiles. II. 70. Si limen haberent bonitatem ad hoc ul α Deo amarentur, in illa hypothesi diligerentur a Deo necossario. et non libere. II. 76. Quomodo et si Deus ipsas necessario amaret, tunc plus unam, quam aliam diligeret. 11. 78· Quomodo etiam in illa hypothesi magis necessario divina bonitas amaretur. 11. 78 Jn illo casu cur divinus amor non ab illis specificarctur, etsi tenderet necessario in ipsas. II. 78. Tunc iu quo sensu diceretur amor ille cifeclionis I», ;8 el 80.

CREATUR.E FUTUR.E Aliqnm creatur® fnlnræ amantur u Deo amore efiiraci. vel amore complacenti® necessario necessitate quoad specificationem. II . 81. Ordinantur ad Christum Dominum tanquam ad finem. II . 264, 321 . 350. Cognitio divina ereaturaruui fulunirum concomitalur cognitionem. tier quam procedit Verbum divinum. I. 189. Cognoscuntur a Deo in suis decretis. I. 527. Non tamen in decretis, ut futuris. I Î85. Accipiunt suam fiilurilioueni n divinis decretis in genere causa; efiicientis. I. ISO. 48L Ante prælicta decreta non habent veritatem objectivam. I. 502.

Creatur® futura· ordini? naturalis ordinantur ad Eufcharistfam. et ad justus tanquam ad finem. 11. 350.

CREATUR.E EXISTENCES in ditferenlia tenq»oris possunt videri a beatis ex vi visioni* beatific®. I. 295. Sunt objectum scienti® simplici* Intellieenliæ secundum suas quidditata$. L 133. Est Ileus liberrima? in productione earum. II. 83. Quando debeant <*sse simii»?? attributis divinis a uuibus causantur. J, VW.

Creatur® existantes in aliqua dilferenlia temporii ordinantur ad Christum Dominum tampiam ad finem. 11. 264. 321. 350. Creatur® ordinis naturalis aliquando exlstenles ordinantur ad Eucharistiam, cl ad ju.«3o>. ut ad finem II. 350.

CREDIBILITAS fidei nostræ; evidentia undo sumatur. 1. 109.

CRUDELITAS, quid? II. 76. 375. Deas non exercet crudelitatem etiamsi nolit dare gloriam reprobis, ul est beneficium indebitum ante prævisa demerita, II, 76.

CL'RA quid. II. 26$. 'Ad quam potentiam pertineat. 11, 266. Quomodo includatur in providentia. II. 266. Aliquandos umitur pro actu imp?rii. II, 266.

D

DAMASCENUS, Quomodo inldligut voluntatem antecedentem et consequentem. II.1?9.

DECRETA LIBERA DEI. Videntur a beatis ex ι i visionis beatifica* immediate in sô ipsis· I, 290. Nequeunt tomen videri omnia »leCreta, quæ sunt in Deo ah aliquo intellectu beato. 1.291. Bene tinum illa, quæ sunt circa suum statum. I. 291 Ad hoc ut Deus cognoscit futura contingentia per suam essentiam, reipnruntnr decreta libera. I, 479. ISO. 485. 521. Decreta Dei nequeunt habere rationem futurorum. I. 527. Neque in ipsis, ul futuri' jivit Deus attingere creaturus ruiuras. I. 385. Si attingeret Deus creaturas in decretis ul futuris, tolleretur libertas divina. I. 490 et deinceps. Decretu, libera Dei sunt causa fuiurilionis creaturarum iu genere causæ efficientis. I, 4SI. 482. Ante prædicta decreta futura contingentia, non habent veritatem objectivam. I. 502. Si per hæc decreta Deus non detenninwt futuritionem omnium eorum, quæ quomodocumque pendent a volitate creata, non esset causa universalissima. 1.187. Efficacitas absoluta horum decretorum non tollit libertatem voluntatis creat®, sed potius conducit ad illam. 1. 535 ; II. IGO. Si non darentur talia decreta circa futuritionem actuum liberorum voluntatis creatæ. ipsi esset cau*a prima. IL 170. Decretum Dei in ordine ad actum voluntatis in communi idne eo quod determinet actum quoad suam speciem, el individualem rationem, non sufficit ut Deus dicatur causa prima. I. 532. Sicut etiam non sufficit decretum sub conditione. si voluntas creatu voluerit concurrere ad talem actum. I. 532. Per decreta ista non solum cognoscuntur a Deo futura quoad an est? sed etiam quoad quid est ipsorum. 1.533. Formalissima ratio eorum non consistit in relatione rationis. I. 533. Futura contingentia eonditionnta. sive di*paratn. sive qua* habent probabilem connexionem cum conditione, cognoscurntur a Deo in suis docretfs. I. 388 el 593. Non potest divina voluntas manem suspensa sine decreto positivo de fulnrilione, vel non futuritione cujitsctimque futuri, sive absoluti, sive conditional!. L 591 ; II. 160. Si tamen non haberet prædicliim decretum positivum. sed tantum negativum, quid in illa hypothesi infaUibiliter Dens cognosceret I.' 594. 595. Decreta ista quam mutationem ponant in futuris conditional!:?. 1.596. Quem ordinem prioris . el posterioris servent inter s · 11, 127. 399. 402. Quomodo liat distributio inter decreta divina, ct rationes. quas determinant· vel |>erniilliinl in peccato. II. 215. Etiamsi detur decretum efficax.

efficax circa onlitatam physicmn peccati, non est iltulnssiim re dccrelum permlasivinn malitiæ illius* II, 214. Nequit assigrmrî prioritas. et posteriorilas in decretis, nisi quando invenitur iu objectis per illam determinatis. II. 137. 4 H. 4(5. Vide purdeflhritio, Peccatum, Scientia Dei. Ælernttas, et ÀOtus liber Del.

DENOMINATIO intrinseca potest aliquando convenire subjecto de novo sino nova ejus mutatione. L 560; IL 118, 131· Quan* in Dco quædam denominatione quæ conveniunt illi ex connotation»? crcaliiniruin, ada»quale mensurentur æternitate uliæ vero lion ? L 560. Denominatio uniti cuiii humanitate est intrinseca Deo. 1,501. Denominatio libero volentis in Deo quid. 1. 560. Denominatio hæc libere volentis est intrinseca Deo. I. 560 el deinceps. Λ qua forma proveniat illi hujusmodi denominatio. I. 560. Prædicta denominatio libero volentis mensuratur æternitate· 11. 140. Hujusmodi denominatio quomodo possit adesse et ubssse a Deo sine ejus imperfectione. II. 131 et deinceps. Quomodo nihilominus possit provenire u volitione increuta. II, 122 et deinceps.

Diversa denominatio provenit actui aliquando ab objecto primano, ac est ilia qua* provenit a secundario. 11, 122 Denominatio intellecti in objecta sit no intrinseca illi. 1, 191 et 195.

DERELICTIO Dei, quomodo sit posterior, quam peccatum originale, ex parte Adami. II. 401. Vide Permissio peccati, el Priorilos, et Posterioritas.

DEUS est peculiariter primum principium exlrinsecum individuaiionis. I. 12. Eius exlstenlia est immulliplicabilis. I, 19. Est intra objectum adæquntum intellectus creati. 1. 95, Quam habeat proportionem cum intellectu creato, ut est ejus objectum. I, 95. Potest convenire univoce cum creaturis in aliqua ratione *sub qua* extrinseca, non vero in aliqua ratione *quæ*. et ipsis intrinseca. 1.97. Cur Deus, ut est in so possit cognosci nb intellectu creato, non vero omnes creaturæ possibilem. L 98. Deus ul est prima causa, et ut esi unus ctani visus, est quid supernatural·?. I. III. Cur hori potest uniri m ratione forniænaturalisciini creatura; bene tamen in ratione formæ inlelligibilis I, 132 et deinceps, et 25L Non datur species creata qua repræsentei Deum quidditative. ct prout est in se. I. 128 S»d Ipse linitur in ratione speciei inlelligibilis cum intellectu beati. I. 128 Nequii etiam de potentia absoluta dari prædicta species. I. 15L Cur non repngiiet species creata repræsontnns per so primo creaturam, ct s ctimbario Deum quoad an est? Î. 155. Nequil Dous eqnvenîra gonenic»?, ani specific cum creaturis. I, 157. Esso objeelum actu intellectum est essentiale Deo. I, 191. Nequit videri ut est in se etiam d·* potentia absoluta per intellcclum aliquem creatum. vej creabilem ordini? naturalis, »?l non elevatum. I 203. In quo sensu sil vorum. Deum prias facere se solo quidquid facere potest modiis citusis secundis. I, 238. Nequit uniri in ratione luminis gloriæ cum intellectu Creato L 24 L Cur potest uniri in ratione existantes el subsistentis cum créaitira ; non tamen in ratione luminis gloriæ. I, 21 i. Nequit rumprehendi etiam do potentia absoluta ii» ullo intellectu creato etiam clê-

valo· I, 271. In Deo formaliter invenitur cognitio intellectiva. I, 319. Scientia non est constitutivum ejus. L 342. Nec ratio substantia' spiritualis per essentiam est potissimum ejus constitutivum. I, 405. Nec ratio intellectivi nulicalitor præcise sumpta. I. 417. Sed constituitur in sua essentia per intellectionem actualissimam. I. 417. Repugnat Deo unitas per accidens formaliter. quomodocumque ponatur. 1. 407. Secus vero unitas per accidens virtualitor lanium. L 407. Nomen *qui tsl.* quomodo est propriissiiiiiim Dei. I. 122. Non habet polintiam exeeutivam distinctam α scientia praetici. I. 443. Cognoscit mala sive culpæ she pœnæ. 1,461. Nequlltamen illa cognoscere, nisi i»er bona creata, quibas opponuntur. I. 463. Nihil esi Deo immediate, oppositum. I, 163. Denominatio uniti cum humanitate est intrinseca Deo. I, 561. Quid requiritur in D<jo; ut unum attributum distinguatur virtualiter ab alio. II, 16, 22. Habet voluntatem proprie dictam. II, 2. Diligit se necessario necessitate. tam quoad specificationem. quam quoad exercitium. II, 50. Ipse vero, ut est ratio volendi creaturas, amatur libere. II, 51. Determinat olfeclus, non solum quoad substantiam. setleiiaui quoad modum. Π, 177·Hβbet magis in sua potestate voluntates hominum, quam ipsimet homines. II. 178. OpUme queil esse causa moralis. II. 219. Quod Deus communicetur creaturis intelleclunli modo, •piam sit conveniens. 11. 242. Ordo cognoscendi ct volvmli objecta creata in ipso. 11, 137. 264. 399. 402. Cur imn peccet Deus in permissione peccatorum, II. 388. Etsi repugnet Deo operari propter emisain tlnalcm, non tamen propter idiquam rationem finalem. II, 288. Quod habeat pactum eum causa libera circa dispositionem ad dona gratuita· 1L 475. Vide Causa prima, Decreta libera Dei. Futura contingentia, Iinmatarinlit.itis gradus. Species intclligibilis, Pnedifllnillo extrinseca. Peccatum, Peccatores, Sci»mtia Dei, Intellectio divina, Voluntas, el Volitio divinn. Verbum divinum, él Visio dura Dei.

DIFFERENTIA SPECIFICA, non <ii.Minguilur in Angelis, nec viflunliter n differonliii nmncrica. I, 16. Sempor debet provenire u forma. 1, IG. In Angetis quomodo coirctet eorum genus. I. 18. Nomine dilterentiæ specifica· potest intelligi lota spectes. 11.309.

DIFFERENTIA INDIVIDUALIS, non solum constihiil individuum in ratione indivisi a se. sed etiam in ratione distincti a dnolibel alio. I, 38.

DILECTIO. Ville Chantas, el Amor.

DISPENSATIO logis quomodo fieri debeat a Deo. II. 113.

DISPLICENTIA Dei. quomodo supponat nel im efficacem, et operativum. II, 81. Displicentia in Deo circi peccatum actuale est necessaria necessitate quoad s|H*cifieatiunem. cl » \-'r< iliism. II. 82.

DISPOSITIO iu (itio distinguitur ab habitu. L 249.

DISPOSITIO PROUT EST VIRTUS intellectualis quid. Il, 26L In <|uc» distinguitur ab ari ·. a pro iibmiui et predestination·· IL 261. Cur ejus actus frequenter attribuuntur |»rovideniiæ JI. 261. Providentia cur est caûsu dispositionis. II. 261.

DISPOSITIO AD FORMAM. Nequit •unn iiurah- subjecto, nisi etiam foruri c*»u-

veniat illi corthatiiraiiter. L 208. Ad mite (br-nuu reqttirétur remner ilisposillo. I. 228. Dis-positioqihTrequiritur ad effectum primarium, requiritur etiam <id secundarium. 1. 2JJ. Quomodo sil verum, quod qui potest intro-duire dispofdlibûûtn destructivam forma·, iiossit etiam destruere ipsam lormaiu. II. 185. Ultima dispositio pol» st product per eamdem actionem ac formam. ad quam disponit, I. 13β et 137. Dispositiones pertinent ad genus causa· materialis. I. 55. Quomodo sint "prio-res cl posteriores, <piniu forma. I. 5.» ol deinceps. Dispositio ot forma debent esso eiusdem ordinis. I. 208; II. 171. Est exor* dittm formas. II. 171. Ordinatur ad formam tan* quam ad finem. IL 472.

DISPOSITIO AD GRATIAM, debetes^cjUs-dom ordinis cum ipsa. 11, 471.. Ordinatur ad gratiam tanquam ad finem. II. 172. Nequit dari aliqua dispositio ordinis naturalis ad re-ceptionem gratia?. II. 171. Dispositio moralis ad gratiam, quam proportionem «labet h.ibert? cum illa. *IL* 172.Dispositio ad gratiam «piotu-plcx- 11, 171. Cbarilas. el contritio quomodo sint dispositiones ad gratiam· II. 471. Attritio et linior supcniaturales sunt dispositiones im|®rfect® ad gratiam,U, 17 LCur nequit dari ex porta nostri liberi arbitrii disposilioail primum effectum nostræ pr.H stillationis. II, 179. Nequit etiam dari dispositio suiwimaluralis meritoria do congru»» eiusdem grati®. II, 170.

DISTINCTIO proveni»·»* a forma non e>t numerica, sed specifica. 1. 15. Distinctio for-malis nequit provenire à materia ut tali. I. 1G et 17. Distinctio a quolitat alio |*ertinet ad ratiônom individui ut talis. L 39. Distinctio substantialis petit necessario provenire a substantia. I. 39. Distinctio Virtual» sit ne distinctio rationis. I, 339. Distinctio realis ac-tualis, qua» præoxistat ante separationem ex-tremorum. non semper recta deducitur cx separatione uniu* ab alio. I, 379. Quotnptax modus distinctionis realis. L 379 ct dein» *·ρ*. Quid requiritur in Deo, ut unum distingua-tur virtualiter ab alio. 11. 16. 21.

DIST1NGTIVUM, et constitutivum sunt idem. I, 39.

DOMINIUM. In Doo cur nequit multipli-cari quasi specifice. IL 291.

DONATIO reiumi' rativa non esi omnino gratis, sed uliqui» mmlo ex iiwtitm. IL 170.

DONUM SPIRITUS SANCTTl. quod c/irn-spciid .-al actui imj»erii, quotlnfixil -it. II. 279-Cur non annumeretur sub nomine actus im-perii. vel præcepti. II. 279. Proprium eju® mu-nus. 11,279.

DONUM GRATUITUM. Admittit rationem talis si fiat prupler meritum de congruo. IL 470 et 47L Dona grati® in Scripfum quo nomine insigniantur. 11, 173.

E

EFFEtTTUS. Cur aliquando procedit similis suæ ciuism tam secundum modum, qttuni s»»-riindiim mbstantiiim. nJi»ptand<» vero non. IL 172. Deus prædutanulnât p«rr suum decretum omnes »'ff»'ct(is causarum secutùlnruïn non so-lum qimttd sub-tiintintu. s» «i etiam »pio<id mo-dum IL 176. Idem HΓτηκ numéro qnoxm»do iM'quit tribui duplici causa· ejusd««m ordiuh». L7<». Effectus oimssiotiis <pihi nquiril Ul sit vnliuitirriiH- IL 168. Ouest? ultimo al» irtmiô l constitui® quoad omnem actiialilâtom intriti secamcurnon correspmidet «'iFcntiisab ætnrno IL 319. Cur tvlus $o ||› numero diffu rentes possunt causari ab umi ntinwro can** efficienti· non voro ab una munero chum ma-teriali vel furmnlL I. 88. Effectus primanus ct secundarius oamdoni p?iunt tlispositiornm. I. 233. Effectus quando nequit esso conditio prareqiiiisita, a qim dependeat sua causa. Π, w i. Quando Qt id nequeat esso dispositio ditâ <I··π cans®. IL 470. Nequit ess»· causa effioim su® cans® efficientis in diverso gunora c.iih,v efficienti*. IL 470. Elferlus existent»·* in aliqua differentia temporis possunt videri in essoutift divina, ut in causa. vel objecto ex vi visioni* essvnlim, I, 295. hiem offectus quomodo queat Mibordinari multiplici providenti® divitiib : II. 353.

EFFECTUS PILEDESTINATIONIS Ul ali-quid sil effectus pra dostinutiimis quas condi-Hones debet habere. II, 321. Primus vf-tactus pra*d»\stinaticuis nequit mereri locrilo de congruo per opnra naturalia. II. 4G7.Noque etiam potest dari dispositio naturalis udrql-Ium 11. itch Sicut ncc conditio necessaria ordi-ni* naturalis. II, 174. Neque etiam per opera supernaturalia potest quis mereri merito de congruo prædictum primum effectum. IL 177. Primus effertus prædestinationis dit nequii dep ndrre a dispositione liberi arbitrii præ-destiinti. II. <177 ct 180. Omn-s effectus præ· destinationis non potest purus homo n(teri mereri merito de congruo. 11.485. Bene tamen aliquos. II, 18 L Effertus prædcstiualioms smil glorificatio. II. 247 et 323. Beatorum Jaurool®. 11. 3H. Vocationes munes efficaces. IL 333 et etiam inefficaces. IL 332. Omnis justificatio etiam interrupta. 11,325 et 32G. Aetus snpor-milurales etiam |ironl a libero arbitrio pro-cedunt. II. 339 et 340. Omnia dona su-pvrmi tura lia. 11. 313. Oπιιι··$ permissiones pt-cciterum. IL362. *Es*^t »?t substantia prédes-tinât!. II. 318. Omnes creatura· ordinis naln-riifrs. IL 318 Non tamen fiat necesse, ut omnes ill® sint effectu® f»r.Tdcstinationis ru-jn«cumqim elr ii. 11.353» Substantia reprobo-nim. el eorum damnatio etiam est eff» etu3?J pni destinationis eloclonun. IL 353. Effecta-! nntiirales imp»rati a præilestimitione cur non d»d»ent participor»· nliqnid intrinsecum supernaturaje ab illa, secus v«*ro irctus vir-tutum milnralium a charitale imr^nili. 11.359.

EFFEGTUS REPROBATIONIS. Quomwlo jjcniiissio peccati Adami sit effectus reproba-ttonte damnatorum. II, 397. Galerii· omnes p ceatoruni permission»·*, profiter <pi® repro-bus «lammlur, sunt effectus suæ reprobatio-nis. II. 403. Necnon substantia reprobi. 11. 408. Et similiter carentia divin® visionis, tam ut est penna, «piam ul est imbdiittirn benellciimb IL 103. Inter effectus reprobationis connume-r.uida -unt perseverantia in peccato. Π, 103# Omnia domi tam naturalia, <piam supcrnaiu-ralin. IL 111. Totum universum ordinis natu-ralis. IL 412.

EFFICIENS. Vi«I·· Cmi* i efficiens, ct Ef-fectu*.

ELECTIO Cur nequii coalescere in recto ex actu int *llertus, el voluntatis. IL 257. Exe-eutiu mediorum addit difficultatem supra clee-lionem. 11.263. Intentio cur aliquando nunru-patiir electio. IL 279. Quonnxlu sit prior, et p»j>t».-nor in ordino ihreclo. el rellexo «fmmi impenumt

INDEX HERUM NOTABILIUM

Imperium. 11, 278 ot 270. Ut est usus in ordino reflexo. quam dilllcultnlem navum dicat supra ipwim. ut est electio. II. 278 «it 279. Ehullo est consomma sui in online rellexo/ IL 280. Electio Hllcax mediorum necessario mæsuppmilt intentionem efliracem finis. II, 111. hinniri "lectio lurmimdur ml merita, el intentin nd finem per modum præinii, hæc necessario præsuppoîiitur adl illam. II, 1« ot ilflimwps. Quamvis intentio sit ftispoolu linis /d» alia exeqiiendi, necessario pm supponitur ad electionum. II. 118« Sicut etiam si sit electio medii. /Io c iiiih ollicacia certo constet eligenti. il. Vdk Ad hoc ulsalvotur intentio précédât ideclionem, non sufliciL quod in ulecliono modiorum virtualiter includatur intentio fluis. 11, 416. Non ost salis, quod procédai electionem efficacem intentio inefficax. II, 110 ot deinceps. Electio imrqualis respectu creaturarum quomodu quuit præsupponere intentionem æqmilem. el oflicacem respectu Dei. II. i 17. Nun su ilici t ml electionem judicium syndvresis. II, 275. Quod judicium requiratur ad electionem. 11,273. Stante intentione. allas ontima, queil electio esse prava. II, 273. Media ut sunt objectum electionis diversimode terminant, ac ut sunt objectum actus ustis. II, 275. Electio cur non constituatur m recto per consilium. IL 259.

ELECTIO DEI <p>a eligit ad gloriam cur aliquando non insigniatur nomine intentionis. 11» 280. Electio prædesllnatoriim fuit hieta ml gloriam pur modum coronæ. H, Û5» Nnn fuit tacta propter iirævtsd merita juxta mentem Scripture. II, l 17. Et juxta auctoritatem smelorum Patrum. II, 128. hlquc optima ratio suadet. II, 438. Electio in confuso, ot non iu particulari nequit roperiri in Deo. 11, 116. Electio proprio dicta, ac formalis mediorum, quæ virtualiter sil ititortlio linis, el non pra - supponat ipsam intentionem formalem unis, bdtim ex parte nostri modi concipiendi distinctam , uequit eése in Deo. II , 118. Electio mediorum in parlienlari a»l gloriam quem ordinem prioris, el posterioris habeat cnin intenlioite ihindi gloriam. II, 152 Nun ^illicit, quod procédât electionem mediorum intentio ostendotidi divinrt attributa· IL 154· Quomodo electio drrina mensuretur æternit ite, <piomodo jussit esse posterior, uni prior aliis actibus II, 153 et denu'eps. Electio D.q an distinguatur virtualiter ab intentione. II, 135. Ivleclio inCdionnn in Deo, an cuusotur a volitione finis. II» 131.

ENS particlpialiter sumptum habet pro passione bonum, non v<-ro ens nmuihahter sumptum. II. 74. Bn$ Ut abstrahit a mit ii.di, Ct supernatural!. non est evidens lumine natural, esse objectum tiilæqualum ifitellectus creati I. 107. Omnia entia ordinis unlunilis •mut i ttectus prædostttintionta eîedorum. II, 3iX. Entia naturalia possunt cadere sub merilo II. 318; el sub spe The•alogica. IL 3Î9. Potest ♦iam pro Illis orâtio ÛéfrTad Demit, II, 319, Ordinatur ad Eitcharistiâm ut ad Qüciu. U 330, et ad homine? justos. IL 350. Entia corparea ordinis **naturalis subduntur homini** operari. II, Ito. Aw prédestinaii wi offectus prædestinationis ejus. II, 318. Ane alicujus praedestinati quomodo qtolt cadere sub merito. IL 319. Ae sub spo Thcolomcn. II, 310. Quomodo puteri oratio fleri pro illo ad Deniii. II. 319. /fisereproborum est effectus prædtetinallonls electorum. II, 319. Et roprolmiionis ipsoruul. 11,4*27·

ESSENTIA. Essentia) etiam si sint æternæ, cl nocessiritp. habent causas sui* necessitatis. L 336.

ESSENTIA DIVINA. Non redditur intellecta per Verbum ‹ll vinumi, sed ή contra VÔF bum por ‹M - ntiaiii. i. 198. Cur requirit DO' cessnno dispositianein ut uniatur iri ratione speciei intelligibilis, secus vero Verbum divinum ut uniatur hypostatice. 1, 220. Unitur in ratione speciei iiitelligibilis cum intellectu beati. I, 128. Implicat contradictionem spectas impressa creata quæ représente! eam prout esliuse. L 131. Nequit dari Verbum creatum, quod nîpræsenlel illam prout 'est in se, L 121, 12L 183. Halio objecti, spocioi inio!· ligibilis, et intellectus sunt uiunino idem cum essentia divitia. L 393, 391. 395. Quam ut gerit munus specioi intelligibilis, non uniatur iu rue enlltalM cum intellectu beati, secus voro cæteræ species intelllgibilos, I. 129. Influit active in udonem beatam, qiianilo gerit munus speciei lmpn*$s4D. L 113. lLibet necessariam cdrinexionem cum creaturis possibilibus. I, 392. Quomodo ejus Impossibilitas colligatur ex impossibilitate creaturarum, et eeontni» I, 302 Quid exprimit, ut est objectum intell<'ctus divini, tpiid vero, ul tôt objectum seienlia' Dei. L 314. Essentia <livina prout est distincta ab attributis ct relationibus. est objectum per so primum, speeiOcutivuni intellectionis divinæ. I, 393. Non distinguitur virtualiter (t natura Non constituitur in sua raliono formali per ratioluem silbstantiæ spiritualis per essentiam, n per potissimum oonstitutivum. L 103. Neque per rationem intellectivi pnh·. radicaliter. L 107. Neque per volitionem, aut voluntatem, ita ut aliquo modo intrent forinaliter In conceptu ejus formalissimo. III,28. **ConsiHuitur** in ratione. talis formalissime per intellectionem tioliinalissimiim. I, 117. Cur melius explfadur conceptus divinæ essentiæ per intellectionem, ♦piam per c.Ttera, quæ cum illa idonliticanlur. L 12U. Quare non potest hahenl pro specillcativo virhhtli extrinsecu creaturas, beno limen id possunt habere ejus ntlribnli. L 180. Quomodo tninseendat omnia divina atlribtitn L53vl dô»ncep$. Quid dteit ut habet rationein essmitiæ. quel voro ul habet rationem transcendentis. II, Γ2Γ», "nædam creatura· m.igis latent in o&entta liiina, «piædun veru minus. I. 303 Ainntnr a divina voluntate rtinnre proprio. 01 striilo «licto. IL 38. Amor Kto est necessarius quoad speclflealionem <4 exercitium. II, 56. Qnnm repugnet illi uniri iu ratione tbrma» imtnralis cum ereabira 1, 132 et uoihCCjKS.

EUBULIA quid. 11,271 Antecedit inq^rinm. II. 271. l)e?ervil hnidentlfe. II. r"I. QiiT vilia opponantur ei. Ii. 278.

Eubnliu in Deo distincta rirtnallter a sdentta. L 31$, In quo actu voilri-lit IL 271.

EP1CI1EIA, in volunt ite. cui virtuti «o h v s· pointent in intellecti). IL 271.

ESSE · nlilatiyiim an dirat limitation mi, non vero ntr int.JIignbil". L 132 et «lein-" ♦ps. Qui non habet raj* a ›·*, riçquu etiam

EUCHAIHSTIA jh - ist finis omnium «aeramenloram, et omnium i en|marum ordinis naturutis, quæ tui hoc universum .sputant. II

In Eiiehnristii cur ne/piit videri Corpus Christi nomini ocula corporeo. I, 286.

EVIDENTIA crodibilitatte mysteriorum nostræ fldei unde sumatur. I. 109.

EXECUTIO mediorum addit difficultatem supra electionem ipsorum. II. 274. Executio facilior proponitur voluntati. «piando longo abest, ac quando instat. IT. 275. Executioms ordo untie incipiat, el ubi Uniatur. II. 275. Quod est posterius in executione, est prius m intention··. II. HI. Discrimen duplex inter ordinem intentionis et exerutionis. 11,276. Executio gloriæ fit ex meritis. II, 427. 435. 451. Executio gloria* cur possit esse ex justitia, eliam st intentio sit ex misericordia. II, •150. 459, 160. Executio gloriæ distinguitur virtualiter ab electione ad gloriam. 11. 153. Executio non semper pertinet ad eamdem virtutem, ac intentio. II, 160. Vide Reprobatio.

EXISTENTIA per se subsistens netjuit esse nisi ana numero. I, 17. Suscaptivum exishmtiæ. et individuum. *ut quod* idem sunt- I. 18. Existentia partialis. neque in Deo, neque in nobis potest reperiri. Γ. 407. Existentia quomodo sii iudispensabilis ad rationem boni. II, 72. Quæ existentia requiritur in creatoris futuris. ut actu physice coexistant divinæ ætemitati. I. 562. Cur nequeat eadem entitas existere per duplicem existentiam onlinis enlitativi, beno tamen per imam ordinis entilativi.et aliam ordinis intelligibilis. II. I0. Quæ sit existentia ordinis intelligibilis. L 148; II. 8 et deinceps. Aliter concurrit ad integritatem cssentiæ, ac cæteræ alia? perfectiones. II. 73. Vide Amor Dei. Creatur» possibiles, et Intellectio.

F

FALSUM. Quomodo opponitur vero. 1, 522.
FERITAS, quid. II. W.

FIDES. Fidei nostræ crédibilitatis «'Videntia undo sumatur I. 1U9. Actio productiva illius cur non est productiva spectorum inteiligibilium ipsi deservientium. 1, 131. 138. Fidei Summi Pontificis qitfd superaddatur, ut non possit errare, cum diffinit aliquid circa fidem. Π. 197. Fidei actus in quo sonsu dicatur habere virtutem intluitam ex parte termini a yuo. II. 194.

FILIATIO adoptiva nequit esse siue gratia etiam iu hypothesi. quod quis participaret visionem beatificam, et non gratiam. L 245.

FINIS. Possibilitas finis nequit demonstrari, nisi possit demonstrari possibilitas mediorum. I. IU5. Quando amatur amore concupiscenti», sit ne primo volitus# «piam is, cui concupiscitur. 11. 252. Directio in Unem præsupponit voluntatem finis. II. 255. Prima «Jus volitio a quonam sil. 1, 531 ; II. 283. Prima volitio linis est necessaria. 1. 531. Prima hæc volitio finis non subjacet imperio. I. 531. Repugnat Unis aliquis. qui sit causa respectu actuum divinorum. non vero ratio finalis. II. 287. Qui vult cillc-aciter Quem, debeat ne velle omnia necessaria ad obtentionmn illius. II. 368. Finis sic se habet respectu voluntatis in operabilibns. sicut prima principia respectu intell etuiu speculabilibus. II. iil). Pàtest amari amure eque lùiscenti», et tamen ess* ultimum volitum. II. 252.

FORMA. Non PSl se Ipsa individua. I, 17. Nec etiam est radicule principium individu lionis pure materialis. I, 17, 22, 77. Seni per «'st principium distinctionis specifica· et formalis. I. 20. Forma per so subsistens parata omnino ab online ad materiam est immultiplicabilis. I, 21. Forma per ·· subsistens an habeat plenitudinem totius speciei. L 21. Et quodammodo iuiinitatein. I, 21. Forma limitatur per » motoriam» I» 21. Habet esse Ater, et individua ratione materi». I. 22. Quare sit prima radix specificationis positiva·. L 22. Cur forma se sola est detennb nata nd dandam specificationem, non vero* materia ad dandum individiiutioiiem. I, 32. Cur «le se non est incommunicabilis. I, 30. Per quod reddatur incommunicabilis» L 30. Cur non repugnet illi ex propria linea esso universalem, et couimunieabilcm, ut repugnat* materi». L 32. Debet recini in materia singulari. I. 39. Form» causalitas cur distinguatur realiter al· ea. I, 19. Forma prius rceipitür in materia in genere causæ materialis pure receptiv», quam quantitas. I. 54. Quomodo quantitas in genere causa· materialis disposiÜv» prius recipitur in materia, «piam forma. L 5«. Si forma consideretur, ul est /urc, prius continetur quantitas in materi?: quam ipsa. I. 55. Forma terminal «pinnlilulenn I. 57. Quomodo intelligitur maxima illa «livi Thom», quoti forma receptibilis in mnb/ria, non est ex se. ul ex prima radica individuLi I. 77. Forma naturalis, et in eniibitivo necessario involvit imperfeetionem. I. 132 ·'I 133. Secus vero ratio formæ intelligibilis. 1. 132 et 133. Forma intelligibilis non liimlalurper receptionem in subjecto. 1.132 et 133. Recipitur serundum amplitudinem form». I, 132 et 133. Qnidsit recipi secundum amplitudinem form». I, 13*2 133. Forma quomo «losit |»rior,et|»o^torior.qnam dispositiones. I, 5L Forma el ejus dispositio debent esse ejusdem ordinis L208.< II, 17L Forma est linis suæ «lispnsitionfe;' II. 472. Dispositio moralis a l aliquuiii fenum qintin propurtionmu petit cum ipsa forma» ad «piam disponit. II, 472. Deus nequit uniri cum creaturis in ratione formæ naturalis. I, 133 et 182. Si forma fuerit ultima in aliquo ordine necessario ppiil dispositiones. 1.228. Volitio alicuius form» quomodo siirq>onat volitioneui subjecti (alis formæ.II,35/. Quamlosil v.tuui quod qni potest introducere dispositionem destructivam formæ, possit etiam destruere ipsam fonnaiu. IL 185. Actio productiva ultimæ dispositionis ad formam, an sil iuetivn ejusdem formæ. L 135, 136. Forma naturalis nequit habere totam pa.rfectiflr η··πι sui effectus radicaliter, vel eminenter, I. I6i.

FURMALITASaliqim realis qnomodocmnque accepta, qua· possit a«b»sse. »'t abesse a Deo. nequit e$$e constitutivum actus liberi Dei. II. III7. 108.

FUTURUM CONTINGENS quid, et quomplex. L 169. 5Î3. Futura contingentia nte soluta ·'ii.noscuutiir a Deo. 1. 471, 477» Quomodo -tsi ex suppositione non possint non ''SS ·, absolut·· tamen j>otuerint non esse. I. 172 ct deinceps. \ piil Deus illi engno·*····!.· ani·· decretum suæ voluntatis. L 178, i8i. Prædicta fiiLunt habent suam tuturitionem a d.-cretis. I, 472; el habent illam in ^eiier·· causæ efficientis. L 473, «71. Nequit h"«H cognoscor·· prædicta futura

niru in dc'ielis, nt liihins, I, 117, Si cognoscerentur per dcorelum ul futurum tolleretur divina lib *rlus. 1, 452 el deinceps. Nequeunt diam infallibiliter cognosci in comprehensione riiiMirum seeiindanim cum omnibus suis circumstantiis nd operandum si secludatin (Incretum. I. 157. Futura contingentia illative tantum sunt ratio scientiæ In Deo. I, 110. propositiones contradictoria* do futuro contingenti an veritatem debeant habere in quorumque signo. 1. 515, 516. Qnædum futura coutingentla tantum pendent a voluntate divina. quædam vero a divina et creatu. L 522. Si Deus non determinaret per decretum suæ voluntatis prædicta futura, non essôl universalissima causa. I, 528 Si haberent fuT linitionem ante decretum, futura essent necessario ex natura rei, non vero contingenter. 1. W-i. Niriiuni *ess'* objeclivum possunt babero, quod non sil vel in Se ipsis. vel iu suis causis. 1.159. Ante prædictum decretum nequeunt habere verum *esto* objeclivum el infallibile. I. 157 et deinceps. Licet posito decreto infnllibiliter erunt prædicta lutura, tameu erunt libere. 1. 532. 535. Non sulllolt quod Deus d Ueruiinet futura contingentia in communi et non in.particulari, ul salvetur in ipso ratio priuiæ causæ, I. 532 et deinceps. Determinat illa quoad ultimam in ipsis inventum rationem. I. 532. Non solum cognoscuntur a Deo quoad an est? sed eliam quoad quid est? I, 535. Futura contingentia connotantur a decretis divinis, non ul connotata antecedentia, sed ul subsequentia. I. 53G. Quomodo revelentur per prophetiam comminationis. I, 537. Futura contingentia sunl reniiter physice præseiitia in æternitate, juxta mentem sacrae Scriptura'. I. 510, 511. id ipsum senserunt sancti Paires I. 512. Nec non el id recta ratio suadet. 1. 551. Ratione hujus præsentiæ cognoscuntur c »rtn el infallibiliter a Deo. I, 551. Non dicuntur proprie praesciri u Deo. I, 512. Si tameu daretur præsentia objectiva præcise, respectu D 'i, tunc illa proprie Deus præseiret. I, 513. Quomodo etsi sint præsentia physice in aeternitate, non supponantur cum existentia, antequam sint in propria duralione. I, 517. Dnratio etiam propria ipsorum est præsens physico in æt -rnitnte. I. 517 el 550. Cur licet sint præsentia physice in mensura æternilatis, non ita sint in mensura ævi. I. 513 Si non cognoscerentur. ut præsentia physice in prædicta mensura «Tlernilalis, quomodo esset mutabilis divina scientia. I, 558. Quam existentiam pustulant, ul verificclUr de illis, quod coexistent ælernitali. 1,561. Omnia prædienta, quæ conveniunt illis iu æternitate, conveniunt illis in propria mensura printer prædicatuin unum. I. 562. Non dicuntur absolute ct simpliciter creata, vel exîstent'a, quia sint hoc modo praesentia in aeternitate. sed l inlnni cum addito. I, 562, 563. Etsi existant physice, ct actu in æternitate, cur solum dicantur infinita in potentia, et non in α·*1u. I, 562. 563. In quo sensu sil verum, quod in hoc instanti, ct in quocumque alio hoc. futurum contingens sit. I 562, 5GJ. Hæc præsentia faturorum iu æternitate nihil obest, ul in tempore dicantur creari. I. 565. Adanins, ct Antechristus, v. g. etsi sint physica præseàtes in icteniilate, cur non dicnitur coaxistere in propria mansura. L 565. lli-c présentai non tacit. σηο·1 verificentiir cuiJirudiclorie de prædiclis futuris. I. 565. Non i tollit quominus libere liant in l «mporo. L 505. Non posset Deus certo illa cognoscere, si ejus essentia, el operationes non mensurarentur æternitate 1, 567. Semel tamen admisso, quod divina essentia mensuretur æternitate, nequii certo illa cognoscere, nisi existant physico in luonsura ætérn itatis. I. 5Gj.

FÜTÜRÜM CONDITIONATUM; futurum contingens conditionalum quid, et quotiiplex, 1, 571 et deinceps. Futura conditionate disparata juxta mentem Scriptura» Deus certo cognoscit. L 576. Quæ vero habent conjecturalem connexionem cum conditione, probabilius est etiam juxta Scripturam corio et infallibiliter a Deo cognosci. I. 577. Id ipsum sufficienti ratione convincitur. 1,588. Per quam scientiam prædicta futura conditional^, quja habent probabilem nexum cum conditione, attingantur u Deo? I. 599. Deus habet docrelum positivum de futuritione, vel non ftiluritione horum omnium futurorum, i. 599. Data hypotliesi, quod non haberet decretum conditionutum. circa non futiirilionem pra.'diclcrum, futurorum. lune tamen posset Dciuh cognoscere illa non esse lutura. I. 593. in ea tamen hypothesi nequiret certo cognoscere futuritionem positivam jirædiclorum futurorum. I. 591 ct deinceps. Pra*<licta futura eonditionata, (piomodo mutentur ex vi præ<lic|i decreti eliam si nunqmim de facto existant I, 595.

GAUDIUM, el amor in Deo quomodo distinguantur. II. 62. Gaudium elicitur a charitate. II. 283.

GENTILES; nomina non licel nobis habere communia cum gentilibus. Ii, 161.

GENUS. Neqnll desumi a forma, ul n prima radico, sed a materia. I, 18. Non potest reperiri in Deo II. 289. Genus Angelicum quomodo limitetur per differentias, I. 22. Generis nomine aliquando inlelligilur species alnpin. II, 309. Genent omnia hujus universi videntur n quolibet b-aio. 1. 291.

GLORIA. Vide Visio clara Dei, Intellectus creatus, Beatitudo. Prædestinatio. Electio ad gloriam, el Executio.

GLORIFICATIO esi effectus prædestinationis. II. 328.

GNOME quid. II. 271. Antecedit inqærium II, 271. Deservit prudentia». П, 271. Gnome in Deo (piomodo distinguitur α scientia. I, 318.

GRATIA. Si daretur per se subsistens, cur cssel Ipse Deus. I. JII. Gratia sanetlllcans non facit hominem justum objectum formate •la ini nuioris, sed tantum uhjectum materiale proximum congruum. IL 122. Contirmalio in graiia ipiid addat suprit 'Ionum gratiæ.II, 196. Possit ne «lici gratia prædesiinata II, 210. Gratia per peccaliim deinnllta quomodo per piimitenliain reviviscat. D. 328. El si aiuittainr per peccatum, manel in acceptatione dlvimi. II, 310. Quis sil proprius eju- (dfecln- II. 339. Inlluit in actus supermiliiralcs. eliam prout sunl a libero arbilriiji. Il, 338, JSl», lîôi Est llberit ul quo. II . 310. Del quantitatem virtutis in ordine ad aetns sup 'rnalurales. II. 310. Del^nninat voluntatem juxta nalurain ejus. 11. 310. Resurgit n·* pcccalor cum majori gratia semper ικπτ |M»ni**i**'iitium (piam illa, quam per peccatum ami-

sil. II.370.Quomodo intelligiiur illud Tridrn-IhiLqnod Deus sérnel JuslinàdôS noridwprit. nid prius ttoeeniUir ah ttlîs. fi. 401. Gratia consummata est idem ac gloria. If. 420.Gratia roncc>sa Adamo in stutujnstitiæ originalis ftierit n»* effoctnà prædestinationis illius. II. 323. Fuerit ne data illi eadem gratte ex inlentione-dmidi illi gloriam. Il, 323. Sine gratia, etiam data hypothec quod quis esset Iratus, ivqüirat ossn* titina Dei adoptivus. I. 127. Si gratia daretur ex oiwribDS» non esset gratta* U. 468 et 478. Quomodo salvetur. ~ quod gratia non sil ex op«-nbus, 11, 153. ISO. Cur gratia 88nctiflcane amitteret rationem gratia·, si duretur propter meritum de congruo natural··, secus tero quando datur propter meritum de congruo supernatural·*. II. 180.Licet gratia ct gloria in sua radice itentur gratis, cur tamen gratia dnliir magis gratis quum gloria.11. 180. Nihil fieri potest sine gratia conducens a<l butitudinem. Il, |80. DtajKisitioni remofæ *ml gratiam quomodo* debeatur gratia.II. 180. Gratia est linis suæ dispositionis. Ii. 181. Dispositio moralis ad gratiam quam proportionem petat cum illa, il, 181. Gratia nequit esse pedisequa natur®. II, 181. Qnoinodo intelligiiur IlJud axioma : *Facienti quod in se nt,Detis non denegatgratiam.* n, tel. 183. 181.Deiur ne gratia juxta talentum propria? virtutis. D. 183. 184. Molio ad gratiam quoluplex. II. 183, 481. Gonlritto et chantas sunt disposition?·' perfeci® a<l gratiam. II. 183.184. Auxilium grati® requiritur ad actum amoris Dei, ut est linis naturalis. 11, 185; et ad totius legis naturalis observantiam. II. 185. N. juil dari meritum de congruo ordinis naturalis raspeclu primæ gratiæ. II. 180. Nec etiam meritum ordinis «upornaturalts. II. 4SG. Nequit etiam (tari dispositio ordini* naturalis n<! illam, II, 181. Neo etiam prævislo actus supcrnaturnlis prout a libero arbitrio queil esso conditio necessaria ad primum auxilium gratiæ. H, 187. Cur gratia ut est principium meriti, JBequit cutlere sub merito. H, 188. Gratia Theologice sumpta quid dicat formalissime. II, 17Ü. Fur est gratiae? qui asserit dari gratiam ex operibus. II, 479. Meritum el gratia quomodo proportlouentur. L, 385. Viros gratiæ quomodo per n probationem innotescant. II. 372. Quid scnserlnl Massilienses circa electionem ud gratiam.. II, 131. Quid etiam Pclngiani. 1. 015. Peccatum, qt gratta Opponuntur imme<liato. 1, 465. Quomodo*'dura «mis est in gralin. non queat peccare. H. 173 Gratia in Itaplismo datur æqualÛ omnibus pueris. I. 251. Dat illis Jus ad gloriam per modum hferaditatls. I, 251. Datui· abundantius in novo, quam in veteri Testamento. I. 251. Quomodo stat, quod gratta dvtnr ex misericnrdia. et quod I>-*tis iii omni opera suo exerceat iuslithim II, 173. Quomodo coherent, craod gratia detur gratis, et quod nihilominus dntn sit Angelis, juxta qunntitnnmi perfectionis suæ naliiræ. II, 171. Resurrectio, quæ Ut per gruUatn «jiiomodo non sit niiraculosa. * *-eus vero resurrectio corporalis. IIf 171

Grati® gratis dalr appellantur in Scriptnra uomin»' Mürutorum. II. 171.

Gratiæ vocallobis nomine quid intellignnt sancti Patras. IL tes.

GUSTUS. Quod sil ejns objectum formal·» II. 122.

HABITUS In quo dilferat a potentia. 1,23». Per quod di>linduatur essentialiter α ilimsuioiie. J. 219. Cur sj>ecicm sumat u trnmno exlnn»eco, individinitionoin ven) a sublecto, cui inhærot, I. 69. Ejus influxus iiuineduitai non tollit rationem potentia' oxecutlvæ ub intellectu Angelico, i, 153. Qui actus sint dispositiones axi habitum. I. 231.

HABITUS ACQUISITUS. Aliquando indiget actu aliquo ner modum dispositionis iit subjecto. «liquando voro nun. 1, 231. Cur non Iribmil poteulix. quod per illum hakont •impliciter ct absolutu puss»· cunari ad operati-» dum. secus voro habitus supr-rnnlundis. L 260.

HABITUS SUPERNATURALIS Dat sitnplicih-r patie. 1. 235, 266. Quomodo verifle·'-lur. quud subordmetur potenti®. I. 235, 2M, Ejus actu- necessario recipitur in ipso. I, 238.

HABITUS PHIMORUM PRINCIPIOHUM. Quid. II. 283. Pertineat no ad intellectum praeticuni. vel ad speculativum. II, 283*'j

Habitus, aui quasi habitus primorum prtacipiorum distinguitur in Deo a scientia. 1.317 nt deinceps. Nequit habere rationem pontl® executivæ Dei. I. 152. Quod est objectura habitus aut quasi habitus primorum principiorum in Deo. I. 152.

HOMO. Cur dicatur omnis creatura in s.v era Scriptura. H, 211. Cur nullus homo fail pradeMinaius, vel reprobatus in statu justitia· originalis.. II, 2io. In prædestinatione et reprobatione hominum cur magis, quam in prædrsiiiuilioiie Angelorum divinæ perfectio* nes re-plendeant. il, 244. Omnes creatune ordinis naturalis sunt subdita? illi. H, 351 H ibeal no appetitum innatum ad vivendum in omnibus secundum rationem. I. H3. Quoluplex apjieiiius inveniatur in homine. L 354. LT resurgat idem numero homo, non siiflirit eadem unima. nisi otium sit eadem materia. 1, 20. Homo et Angelus cum æ<piali lumine gloriæ dlcimit visiones' bentiücas ejusdem perfectionis. J. 263.

IDEA. In Deo quid diimt fernmlissime. 1.281. Idea practica nunquam nuncupatur præd 'terminatio. H. 158. Ante dccreliun liberum divina) voluntatis quid repræsenlel. I. 180. Ide® sunt causai creaturarum per modum exemplaris. L 433. 119. Ide® nomen cui peculiariter applicatur. II, 158. In ipiolibet agente intellectuali resp»?clu rei (lend® debet reperiri. II. 250. bien speculative et practice sumpta penes quod distinguatur a providentia el pr.Tdesii natione. H, 259. Actus voluntatis non adjungitur essentialiter td<À. H. 259. Ide® <Πνἰη® constituunt unicum attributum quasi atomum. II, 298. Cur ut dicit respectum rationis ad creaturas, dicatur muU tip ex, ^.«cus vero providentia divina. II. 298. I Ì» i· non conveniunt I)"o libere. IΓ, 259.

IDENTITAS, realis quoluplex. I. 112 et deinceps. In quo sensu est vera illa maxima, quod ca quæ semel Identitlcantur, nunquam laissant separari. I, 112 el 381. Quomodo intelligitur illud proloquium, quæ sunt eadem unitertio sum ead»»m inter se. I, 367 et fer?.

IMMATERIM.ITΛ8. Est ratio Intellecttialu. I. IÛ1. 321. Sit no Union ratio a priori.* un a posteriori. I. 332. Tot sunt gradus ‘•pedorum intenlionalmin. qyiQt gradus iiiunaterialitalls. I. 105« Quoltiplox qjus gradus. | 165. Attributa divina nd quem gradum iminiiterialitatis pertineant. I . 40!. Qtiându perfectior immaterialius orgunt perfectiorem iiiodiun intelligendi I. 330. Iteteiilin et objectum connuCurule ipsius (lobent p irlfnoro ad euindenigradum imiiiateri iHiatis. I, HI. Sit ne hoc universaliter verum. J, 161.

IMMENSITAS. Immensitati* el loternilnlis discrimen. l» 556.

IMPERIUM. An sit. II. 270. Quid. II, 269 ct 270. Quotuplex. II, 266. Quomodo sil ratio rei Itendæ. II. 258. Qui actus antecedunt, ol subsequantur nd ipsum. II, 265. Providentia et prædestinatiô consistunt ipsa. II. 269. Sicut, ot reprobatio II. 376. Perlinet ud intellectum practicum. II» 272. 283. Ilabel distinctum objectum formale ab objoelo fonnidi judicii. 11. 27 L Ul aliquis exerceat imperium respectu sili ipsius non nst necessaria vis coactiva. II, 271. Est actus vilicucissinius inter omnes actus rationis practicæ. II, 276. Est etiam actus præcipuus, et llnnlis ejusdem rationis practicæ. II. 271. 277. Licet voliintas sit primum movens quod exercitium, imperium tamen movet quoad exercitium ct specillcalionoiu. 11,278, Cur iu brutis non detur imperium, secus voro in nobis. 11,278. Datur donum Spiritus sancti correspondons ini-* perio. II, 278. Ejus prioritas, ct poslerioritas respectu Auctionis m ordine directo et rollexo. 11, 278. Imperium rellexuin quando requiratur in online rellcxo, quando vero non, h. 280. Imperium efiicax non tollit libertatem actus imperati. 11, 281 Nec etiam meritum.il. 282. Cur ct si aliquando imperium sit efficax, non tamen ponatur actus imperatus. II. 281, Dillerenlia inter imperium respectu artuum imperatorum, el virtutes internas respectu actuum externorum. II. 28! et deinceps. Cur actus intentionis noh subiacejit imperio. 11, ’82. Imperium enr nequii tiaben.· rationem judicii formaliter talis, II* 283. Per quod explicetur optime ejus efficacia. II, 283. A quo snniat suam veritatem vel fhlsitatem. II. 2/3, 283. 28L Ad quam operationem intellectus pertinent* II. 273. 283, 281. Cur etiam si sit conceptus ullimatus, flat proprio uniuscujusque idiomate. II, 273, 283.281.Quoit optimo «luri in intellectu imperium respectu sui ipsius. II, 273, 283. 281 Intimatio ipsius non debet esse indicativi modi. 11. 273. 2M3. 281.

IMPERIUM MONASTICUM, lleperilur in Deo. 11, 276. Cur possit essO in Deo. secus vero oratio. II. 285. *

INCARNATIO. Vide Christus Dominus, Unio hypostatica. el Verbum divinum.

INCLINATIO NATURALIS. Nimia in aliquod objectum, «piando minuat libertatem. I. kG Vide Appetitus naturalis, el Elicitus.

INCOMMUNICABIL1TAS. Quotuplex. 1,33. Quæ inconimunie.-ibilitas ait præcipua in individuis. I. 33.

1NCONS1DERATIO. Opponitur svnesi. IΓ, 277. Necnon Gnome, el judicio. II. 277.

INCONSTANTIA. Opponitur pnidenlir. Π. 277.

INDIVIDUATIONLS PRINCIPIUM. Quoluplex. L 13· **Principium** metaphysicum **in-** | diyiduationis quid sit. **I**, tJ. Praedictum principium metaphysicum iiiule snmftlur. Imiqtiam a nidice. I. 13. Principium ndn*quatuni *quod,* I. 13. Principium extrinseuum *quod.* I, 13. Intrinsecum, et primum quodnam iu substantiis materialibus. I. 26. 28, 3G. 39, 17, 50. Principium radicate Individuntioni* m ï'·:Mυηΐὺ»ΐH esi sulueclum. I. 66. Vide Quantitas, Accidens, Tempus, Situs, Materia, ut Porum.

INDIVIDUUM. Quii! sil præchmum in individuis, L 33. Debet habere unitatem per se. I. 37. Quid pertimuit nd constitutivum ipsius. I, 37. Debet distingui tmb&tanlialiter individuum substantia* an idin sulwtanliæ Individuo. I. 37. Quomodo possit separari n quantitate. I. 37 et deinceps. Materia unius individui quomodo distinguatur a materia alterius.

INDULGENTIA. Imiulgenliarnni applicalionu njiplicantur nobis Christi merita. II. 322. Actus applicandi illas ad quem ordinem pertineant. 11, 322.

INSTRUMENTUM. Indlspensabililer requirii elavari per virtutem intrinsecam. I. 211. Anima Christi Domini nequit essu instrumentum physicum nostræ prædestinntionis. 11,251.

INTELLECTUALITAS optimo «leducitur ox iininateriiilitete. I. IM «H 321. Ejus gradus multiplicantur α multiplicatione graduum immaterialitetis. I, 165. Quotuplex mus gradus. 1, 165.

INTELLECTUS CREATUS. Possit ne vi-«lere Deum prout est in se- I. 05. Quod sit objectum ejus lulteqUnUtm. 1, 05. Quum proportionem petat cum suo obje«Ho. I) 95* Cur nequeat aitingera omnes creaturas possibiles, liene tamen Deum prout est in so. I. 99. Quid didat essentialiter, et secundum se præcise, quid vero ut est potentia naturalis, el sujiernaturalis. I, 99. Non est evidens hnnine naturali. objectum «*jus esse ons prout abstrahit a II-Ilurali et supernalurah. I. IOλ Eliam «le potentia absoluta nequit videre Da u iii prout est iu se per vires natural præcise. I. 2OJ. Rx eo quod /ietur intellectus |X)ssibilis, quomodo colligatur, «lari intellectum agentem. I. 112. 113. Inlelteclus necessario re-piirit lumen florinl, ul recipiat in se visionem claram ifoi, , 232. Non est secundum se principium proximum visionis beütilfcæ. I, 2 : ·. \ -u ·:oΐι· ή · rit nd visionem beatam, ut inslrumenlum· I. 219.2il. Perfectio naturali»Illius mm i>juducit ad eliciendam perfectiorem vi?ionem bdt* lam. 1. 256. Implicat contradictionem. qu«jd comprehendat Deum. I, 271. Identlilcnluÿ cum suo objecto In ewc intelligiblli. I. 135. 362. Qtloinolo non obstante hac identitate possit diceru relationem realem ml suum objectum. I. 370. Probabile e$t, «licere tantum relationem nitlonis n«l Illud* I, 370. Attiugit idliniam. et nioinum rationem inventam in «niacuniqne int»dl*;clione supernaturail. I. 215. Est ralio a priori voluntatis, II. 2. Ejus cRicaciLis «piomoloproveniat u voluntate. 11.245. Ejus actuum ordo, et multiplicitas. II. 255. iinio aetuufn ejtis in ordine reflexo an S1L II. 255, 2156. Intellectio est potentia omnium stqx»rior. II, 286. Intellectus el voluntatis synnmtfiift in modo t»'niiimuid> ad objecta.’ II. 113. hitûUectns iær «raid existai m online Inlellteibili. I. 270; II. *i.*

INTELLECTUS PRACTICL’H UT SPE*

tXLATIVUS. Quomu»l»· di^ingiuintur inter ‹·?. D. 274 et 284. In quo conveniant II. 2S i. Sunt partes objectiva* ini'dlert.i* in totfi smi latitudine. II. 280. Eurum actus ut virtute i. II. 273. Nequeant Inhere habitum nnumad judicandum de re speculabili. ut alium ad reflectendum super illum actum. II. 275. Judicium intellectus praclici cur solet nuncupari speculativum. II. 27 L Probabile est. quod dislinguuntur in nobis a potentia exeeuliva. I. 456. Probabilia- est oppositum. 1. 156. Eurum multiplex actus. II, 2»L

INTELLECTUS ANGELICUS. Oritur ab essentia Angeli, tam ut est intelligibilis. quam ut est iutelfôetivu. I, 145. Quam convenientiam |M?tal in gradu immaterialitatis eum altero Angulo, iit eojuoscal ipsum. I, 168 cl deiti· ecps. Prolxibife »>t, non distingui specifice in ew potentiæ unum intellectum Angelicum af> nlio. I. 171. Imu nue ah humano. 1. 172, Secundum quam rationem conveniat illi elev.ni ad visionem claram Dui prout esi in se. 1.264. Non umiUit rationem potentiæ executive, etiamsi concurrat modiishabitibus. I, 152. Primo, ut principaliter tendit in sunra sub^tantiain.. I. 21L Quando per unam speciem cognoscit plura objecta quid primo, et principalHef attingat. 1. 365.

INTELLECTUS DIVINUS Ut dicit praecise vim radicilem ad intelligctiduui· non est constitutivum divinæ essentiæ. I. 417 Cur non multiplicetur quasi speciflee. II, 23i et deinceps. Non specillcjitur ab attributis. 1. 363.

INTELLECTUS HUMANUS. In statu separationis quod habeat objectum propurtionaluiLi. I. I7L Secundum quam rationem conveniat illi elevari ad vidouum Dei prout esi in se. I. 264. In statu supanilionis. au cognoscat Angelos cognitione naturali. 1. 171. Ad quum gradum imimiterialilaiis |M»rtinet in illo statu. I. 171.

INTELLEimO. procudit etiam ab objecto, ut tribuento pecUliaiMiu concursum. I, 129. In quo consistat 1, 175. N ui necessario petit producere verbum I. 178. Nec est propter verbum. I, 178. Quoad suam rationem atomam a quo procedat. I. 223. Petit recipi in potentia proxima dicitiva illius. I. 118. Non voro in specie inlelligibili. I, 118. Est perfectio simpliciter simplex. 1. 319. Habeat no rationem exislentiæ iu ordine Întelligibili. I. 385. II, 7 et doinceoi. Semper præcedit volitionem. II, 271. Quando maneat virtualiv.r in volition··, ot e contra. II. 275. Intellectionum ordo, el multiplicitas II, 264. intulleclio sjieciilativa. et practica quotuplex. II,.26L Intellectio supernalunilis non coalescit ex una ratione naturali, et alia supernaturoli. I, 223.

INTELLECTIO DIVINA. Invenitur formaliter iu Deo. I, 319. Quid debeat habere, ut sit infinite perfecta. I. 342. Quid ut sit constitutivum Dei. I. 342. Quomodo sil comprehensiva essentiæ divinæ. I. 343. Quod sit ejus objectum primanum. I. 388. Quod bit ejus objectum Specificativutn. I. 392. Est simul reflexa et directu. I. 390. Idciitilicatur omnibus modis cum esseutin divina, tam ut est species inlelligibilis. qiimii ut est objectum, et intellectus. I. 393, 394. Est isonstitutiva divinæ essentiæ· I. 342, 393, U5. An sit actualior ut abslraelior secundum reni quam ipsum CSJC Dei. 1 , 421 I 423*

et deinceps. Quomodo abstrahat abslractiuue formal 1. »24, V25. .Multolicb insignitur ‹t sancti·, Patribus nomine scientis?. 11, 303.

INTELLIGENTLY Quid. 11.283. Perlfeeil ne ad intellectum iiracucum et speculativum. ΓI. 283.

INTELLIGENT1A IX DEO nequit habere rationem putentia* executive. I, 153. Quod est ejus objectum. I. 453. Distinguitur ascientia. I. 313.

INTENTIO prima u quoimmsit. 1.53!» olli, 303. Quando est necessaria. 1, 531. Qui actu» ml illum prae 'dant et subsequantur. II, 2M. b. Ordo artuum intentionis in voluntate nuda incipit, ubi liniatur. II, 271. Quando est libera, cur etiam nuncupatur electio. 11.275. Quando non subjaceat imperio intellectus. 11.283, In* tentio eilb-ax thus necessario antecedit dee·· lioitôm efficacem mediorum. II. 44L Eliam S intentio tinis sil per modum præmii. II, Utri deinceps. Imo etsi sit respectu linis al) alio assequendi. 11,417. Et etiamsi electio sit mediorum. d · quorum efficacia respectu linis intenti certo consuit eligenti. II,415. Ad hoc ut intentio procédai electionem non sufficit, quod virtualiter in voluntate mediorum iticludalurintentio linis. 11,415. Præeedentia intentionis inefficacis respectu electionis efficacis non sufficit 11. 415 et deinceps. Intentio efficax et æqimlis, qua Deus se ipsum diligit, quomodo potest esse ratio electionis inæq nolis respectu creaturarum. II. 115. Intentio efficax, ket electio mediorum an sini in eodem instanti rationis. II. i15. Quod est prius in iutenlioae. est posterius in execution*. II, 442. Stante bono alias iulentiuue. quomodo queat esse-qjpelitus moins. 11.272. Discrimen duplex inter ordiucui executionis et intentionis. II. 275.

INTENTIO DEI. Intentio efficax dandi gloriam in Deo nun fuit propter prævisa merita juxta mentem Scriptura. 1^ 417. Nec secundum sanctos Paires. II. 128. bique sufficiens ra io suadet. II. 438. Cum hoc tannin stat, quod gloria intendatur a Dea per modum coronæ. j1. 450. Intentio dandi gloriam in confuso, et non in particulari nequii reperiri in Deo. II, 440. Intentionis dandi gloriam prædestînatis. et intentionis puniendi reprobos diserinen. quantum ad præsuppositionem mediorum. H. 444. 445. Idem actus intentionis dandi gloriam nequii esse elici live a justitia, el imp.-rative a misericordia. 11, 446. Dene lamen queil stare intentio ex mis.»ricordia. et execUUO ex justitia. II, 455. 456 Intentio osbmdendi divina attributa non sufficit, quod pricedul ad electionem mediorum in ordine ad glonain, sed debet præcedere alia intentio. 11. 450. Intentio el oxeeutio debeant ne pertin-Tuad eanidem virtutem.II. 456 Distinguatur n? virtuuliternb electioneet execution·*. II, 153. Intentio linis in Deo nequit esse causa vera volitionis mediorum. II. 134.

INTIMATIO. Quotiiplex. II, 286.

J

JUDICIUM, intellectus pradioi in quo sen«u appelletur sp‹ -ulaiivum. II, 272. Und»* .sumat veritatem, el f.ilsiut ;in. II. 272. Ejus objectum furnml » distinguitur ab objecto formali imperii. 11,272. Quæ vilia oppouaiil ii· illi. II, 2I5. Quomodo habeat rationem imperii

INDEX HERUM NOTABILIUM.

imrkjrii in ordine reflexo respectu «fluctioni?. IL 289. Judibiuui syndeivsis non sufficit nd (·|«'»·ıı·'tı·'in· II. 275.

JUSTIFICATIO. Quare non dicitur opus miraculosuui, 11, 473. Justificatio non internipu est effectus prædcslmutiouis tdectonuii. IL 327. Necnon justificatio interrupta. II. 326. In prima huniims justification·) quomodo Deus justitiam exerceat, etiam si homo justificetur gratis. II, 172. Justillealio quoiundoelsi Hat in nomine faciontc quod in so est, flat gratis. If, 172.

JUSTITIA ORIGINALIS. Non oral perfietuu. II, 245. Cur in illo statu nullus homo uit prædpstinalus, vel reprobatus. 11,215. Status pistitiæ originalis quomodo fuit propter Christum. II. 351. Fml no posterior praedestinatione Christi. II. 398· Vide Adainus. Prædestimilio. et Vocatio.

JUSTITIA DIVINA. An resplendeat in omnibus operibus. 11,382. Distinguitur virtualiter a voluntate. Il, 18. Groaturæ non sunt ejus objectum formate· II. 122. Idomuiel bonum nequit lu intenliune esse clicilivo ex justitia, el imperative ox misericordin. IL 151. Bene lamcn intentiu duudi illud quoit esso ex misoncordia, et execulio ex justitia. II. 130. 137. 455 A<l divinum justitium spectat, ut multoties non ignoscat peccatis. II. 377.

justitia Vindicativa del Valdo resplendet in reprobatione. 11, 372. Non perfecte ostenditur in pœnis, quas Deus in hac vita infligit praedestinatis. 11,373. Intentio ostensionis ejus sit ne prior, quam intentio permissionis peccatorum in reprobis. 11. 387.

JUSTITIA CREATA. Justitia nostra erga Deum semper debet provenire ex aliqua misericordia divina II, 450. Justitia nostra erga Deum nequit esse rigorosa. II. 450.

JUSTITIA LEGALIS. Cui virtuti intellectualicorrespondent. IL 270.

J USTUS. Justi sunt lines creaturarum ordinis naturalis II. 359. Non sunt nbjeclurn congruum formale, sed tantum materiale divinæ dilectionis. II. 122. Quomodo non possint peccare, dum sunt in gratia. 11,252.

- L

LAUREOLA. Beatorum luureolæ sunt effectus prædestinationis eorum. II. 314.

LEX. Quid. 11.270. Lex æterna Dei est quasi prin dpium. unde collidtur providentia divina, Il. 269. Quam legem Deus statuerit causæ liberæ circa dispositionem ad dona gratuita. IL 174. Legis disponsilio quomodo debeat fieri a Deo. L 113. Habeatno homo appetitum innatum ad servandam totam legem naturalem. L 113. Data hypothesi, quod "talem haberet appetitum, auxilium ad servandam illam pertinerelad ordinem notura». 1,113. Modo tamen pertinet ad ordinem gratiæ. IL 475.

LEGES ligant principes quoad vim direclivain. licet non quoad coaclivam. IL 275.

LIBER VITÆ. Cur detur in Deo. n<»n vero liber mortis. IL 374 In libro vitæ quid scribatur. IL 374.

LIBERALiTAS. Distinguitur in Deo virtualiter a voluntate. IL 19.

LIBERTAS. Quotuplex. IL 48. Libertas m operando non semper dicit perfectionem. II, 5». Libertas perfectissima in quo consistat. II 83 el et deinceps. Quando nn· nuatur ex nimii! inclinatione m aliquod o Ih jccltim. quando vero non. II. 86.

LIBERTAS DIVINA. Non tollitur ex infinita inclinatione ad objectum. II. 86. Quomodo distinguatur a conceptu naturæ iu divina voluntate. 11,97. Cur maxime splende it in prædostiiiatione reprobatione hominum. IL 214. Quare læderelur, si Deus cognosceret futura contingentia iu decretis divinis. ul futuris. I. 490.

LIBERTAS CREATA. Non læditur ex positione divini decreti absoluti el efficaci* ad omnes netus voluntatis crealæ. I, 532 ·, II. IG0. Quomodo concilietur cum certitudine intallibiU divinæ scienliæ. I, 572. Cur non læditur per prædiffinitionm Dei exirinsecam. IL 160. 163, 187. Quomodo salvatur etiam si voluntas extrinseco præmola ad aliquem actum non possit non in sensu composito illum elicere. IL 178. Non tollitur por imperium elllcax. IL 281. Resplendet valde in reprobatione. II, 372. Non perfecte ostenditur in peccato .lautum. IL 373. In tfuo perfecte ostendatur II, 373. Libertas quomodo conveniat gratiæ. 11, 313.

LIBERUM ARBITRIUM, est poteutia remota in ordine ad actus supernaturales. L 210; II, 310 Actus supernaturales, prout ab illo procedunt, sunt effectus pnedestinnlionis et gratiæ. Il . 3iü, 351 . 345. Si gratia non influeret in actus supernalnr.iles. prout sunt ab ipsn, cur posset gloriari liberum arbitrium de illis. II. 342 Imo cur etiam primatum sibi vindicaret. 11,342. Ejus defecti bililas quomod » in ivprobaliono datur. 11,372.

LIMITATIO.' VornuU provenit n materia. L 18. Unumquudtpie Hiiutatur per suum oppositum. I. 19. Qua) limitatio sil apta ad hoc, ut aliquid sil printfpium individuntiouis.

LOCUS. Untis et idem in mr entis <pm modo quoit esse multiplex in *f5se* loci formaliler. 1, 70.

LUMEN NATURALE. Vide Visio Dei. ei Intellectus creatus.

LUMEN GLORIÆ. Solum esi determinabo ex parle potentiæ. L 123. Per eamdem uctionem, per quam producitur, unitur essentia divina in ratione speciei intelligibilis. I, Ul· Cur non oriatur ab essentia divina, ut est intelligibilis, sed tantum ut est intellectiva sui. I.'I 13. Quomodo non sit principi mu omnino conmiturale visionis beatificæ. L 161. Implicat contradictionem, quod sit eonnaturale ftllmii substanliæ. vel intellectui creato. 1,2'8. Cur dicat habitudinem cormaturalcm ad substantiam creatam, non vero substantia creata ad ipsurfi. I. 216. Nequit hobore rationem speciei impress» respectu visionis beatifica?. L 122, 220. Intellectus, el species simul cum lumine gloriæ tantum constituunt unam causam totalem. L 223. Est dispositio recpiisita ad recipiendam essentiam divinam in ratione speciei intelligibilis. 1. 225. Cur non requirit dispositionem in intellectu ad sui receptionem. L 229. Necessario requiritur in intellectu ad hoc ut recipiatur in eo visio clara Del. L 230. Nequit de potentia absoluta intellectus creatus videre Deum, prout esi in susine lumine gloriæ. 1,232. Non solum in ^genero causæ eflicientis. sed citam in genere causæ formalis concurrit ad visionem beatam.

L 239. Q:him liabeat vitalitatem. I. 212. Essoatia dirina nequit uniri in rapone luminis gloria· cum intellectu creato etiam de potentia absoluta. I. 211. Lumen gloria? elicit visionem beatum etiam quoad "exte enlitativum. 1.215. Aliquando non requiritur communicalio ejus per modum permanentis, s 'd sufficit per modum transeuntis. L 210. Nequit multiplicari specifice. 1.251. modo quo crescit, eodem etiam modo crescit visio beata. 1.251. Nequit dari lumen gloria? infinitum secundum intentionem otiam do |H>tentia absoluta. I. 277. Admisso tamen per impossibile, non tamen comprehenderet Deum. 1, 277. Idem lumen quod sufficit ad videndas duas perfectiones divinas, sufficit ad videndas cæteras omnes, quæ sunt fonnaliter in Deo. I. 280. Quo lumen gloria» est perfectius, eo plures attingit creaturas possibiles I. 3o2.

• LUfUERUS. Lutheri error circa causalitatam peccati in quo consistat. II. 213.

M

MALUM. Mula c:»dunt etiam in bonum unitôrsi. II. 352. 377, 378. Cur non scribantur a Deo in libro vilæ. 11,175. Noo sunt objectum scieutiæ divinæ approkitionis. II. 175. Mula cur sil conveniens permitti a provisore univer^ili, non vero a barticulari. 11. 379

MALUM CULI'.E. Mala culp.t· et pœna? cognoscuntur a Deo. 1. 161. Nequit tamen Deus illa cognoscere nisi per boni quibus opponuntur. I, 401. Ileus nec prmdiffinit decreto absoluto.· et èx se efficaci, nec vult mulum culpæ. 11, 198. Ivrmiilil tamen illud. IL 215.Non opponuntur immediate Deo. 11,215. Malum j«nucis?, prout dicit qui i privativum, ntM|uil fundaro inlelHgibilitatem 11.215. Malum culfKu quoad suum materiale. An pnudifliuialur a Doo. II, 2u3 et deincOpâ*

MANICIIÆL Asserebant per gratiam anfferri lilw?r!atein II, 175.

MANUS. Cur dicitur organum organorum ab Aristotele. L 333.

MARTYRIUM. Appetere marlyrium non est peccatum etiamsi nequeat infligi sine peccata tyranni. II, 3G8.

MASSILIENSES, quid senserint circa electionem nd gratiam. 11. 132. Quid existimaverint nonnulli ex illis circa electionem ad gloriam. II, 132 et 133. Qui fuerint eurum errores D. August propositi a sanctis Prosiæro el Hilari·;, II. 3u2.

MATERIA PRIMA, ul talis n»?quit esse causa imitatis, vel distinctionis formalis. I, 15 et 17. Esi primum principium lotius *aw* materialis el putentialis. I, 17. 29. 30. Cur genus sumitur a materia. I. 15. Negatio innleriui est negatio multiplicitatis uumenca·. sicut eius affirmatio est affirmatio ipsins. I. 18. Materia limitat formam. I, 19, 20. Eadijin negative est in pluribus compositis successive, non vero cudeiu positive. I. 19, 20. Qhwmotlu est principium ra ipsa , non vero principium in acta individualionis. L 19, 20 N».M|iiit ipsa. secuu<lum se precise esse principium iudivfduationis materialis. 1, 28 et 77. Qua ratione repugnet illi, ul do subjoetu dicatur. I, 29 et deinc»p?. Discrimen inter illam, et formam notatu dignum. I. 32. 33. Ut antecedit receptionem lormoc est singularis. L 38. Quare tribuitur illi in individuis substantia?, quod Sit radit imlividu.ilionis in se. L H. Materia unius individui quomodo distinguatur a iimterin altering 1. 17. Materia» causalita- ‹ ur di-hn-uilur rea* liter ab ipsa, non vero id, per quod est in· triuseoe radix individualionis. I. o2 Kecipiai, ne prius quantitatem, quam formam subsumli.dem. I. /». Cur notius contineat hanc quantitatem, quam aliam. 1.60. In quo ‹· :^α dhxitur una n -gathe. I. 01. Addatur ne aliquidci in erié entis, ratione cujus præonti··· a hanc quantitatem potius, quam alium. 1. 6>. Licet omnes furino? sublunares possint recipi in eadem materia negative, non vero in ea-d-in positive. I. 19.

MATERIA SIGNATA QUANTITATE est primum, el nidica!»· principium intrinsecum indi··. ; l ; ilioni> sub>t intialb. I. 26. Non habet rationem talis per quantitatem, ul per formam inhirtentem. 1. 37. Neque per quantitatem, ut çoiiuotaluni intrinsecum. 1. II. Nec per modum substantialem superadditum. L 13. Quantitas pnecontenta a materia qualis debut ess»?. I, 59. 60. Quid significetur per materiam signatam quantitate» I, 51 ei deinceps. Materia signata quantitate conslituit per mixlum omnino primi principii intrinseci substantias primas in ratione talium. I. 30. Esi primum principium incommunicabilitatis. I, 31. Cur non esi principium sufficiens iibhviduationis accidentium. 1, 67 et deinceps.

MEDIUM. Media, ut exequendu addunt difficultatem supra se ipsa, ut eligibilia. II. 273 Nisi possibilitas mediorum possit demonstrari, nequit demonstrari possibilitas linis. I. 10G. Ul sunt objectum electionis, el usus important rationes formales diversas. II. 271. Licet finis sit alius optimus el optime intentus, media in ordine ad illum electa possunt esse mala. II. 27i.

MEMBRUM. Membra externa nn indigeant virtutibus a so distinctis ad exequendos actus externos. II, 283.

MEMORIA PRETERITORUM. esi i>ars minus principalis prudénti.T. II, 258. Ad quid ordiuntur. 11.258.

MENSURA, evrctlii alicujus quando debet esse eadem. ac mensura exercentis. 1,561. Viti · Æternitas. et Ævmn.

MERITUM. Non lollilur e\ eo quod detur aetas efficax imperii r»$|»eclu illius. Ii. 283. Quid sufficiat ad illtuL II. 283. Quando hab»?at rationem medii respecta beâtitudinis. II. 322* Meritam supernatural»! nequit esso medium in ordine na rem naturalem. II, 322. Meritum queit versuri circa res ordinis naturalis. II. 319. An debeat esso simpliciter prius, sive respecta præmii. sive respectu iwnæ. 11, 102. Electio pnwlestinulorum ad gloriam nequit lien propter merita. II. 11/. 130, 1il. Beue tamen eiecutio illius. I. 436. II. 11λ 136, 155. Non excreet suam causalitalem drea gloriam, ul intentam, bene tuum uteiecutani. 11,158. Tam m>?ritum de congruo, quam meritiïm de condigno res-P?ciu primæ gratim tolhuil ab illo rationem grati.». II. V8. Meritum quomodi) licet sil causa præmii, non sit causa voluntatis •Lindi præmium. Il, 136. Meritum de congruo proveniens ex actibus supornataralibiis dfir non tollit a gratia sanctificante rationem gratia», secus vero si daretur raspectn illius meritum

ηκτiΐiυιι «le congruo operis naturalis. II, 470. Prec.s fuse cortin I)»·o dur habeant menlum do congruo, sucus vero preces fusi comm hominibus. II, 170. Menium de congruo ordinis naturalis nequit dari ad primum auxilium gratin'. II. ÎG7. Nec meritum ordinis siqiermitnndis, !L 478. Principium morili cur nuqiiit cadere sub merito. II. 181. Meritum ut inlluil in priemiuin, quum postulet uxislentium. II, 182, Nullus prætor Christum Dominum potest mereri alteri merito de condigno præmium supernaturale. II . 489. Neque etiam merito do congruo quoit morari unus altori omnes offectus siun praedestinationis. II. 490. Bene tamen aliquos ex illis. II, 189. Christus Dominus potest nobis mereri mento de congruo omnes elfeclus pradcstinationis. II. 19L Ad communionem meritorum lldelinm quid requiratur. 11. 191. Quantitas gloria* corresponde! quantitati meriti. T. 3G5.

MERITA CHRISTI DOMINI, cur licet sint nobis merita ad boatitudimnn, nequeant lumen esse modia respectu illius. 11, 322. Vide Gratin, et Prædestinatio.

METHODUS. Horum commentariorum I. 3 ct deinceps. Methodus. quam D. Thom. tenet in hac I p. q. 14 sit ne optima. I. 317. Necnon etiam quam <i. '23 observai. II. 238. Roda methodus postulat, ut a communioribus a<l minus communia procedatur. 11.238.

MIRACULUM. Cur non invenitur in resurrectione spirituali per justiiicatioiwiu ficta, secus vero in resurrectione corporali. II. 474.

MISERICORDIA. In Deo distinguitur virtunlilor a voluntate. II. 19. Creatura· non sunt ejus objectum formale. 11. 122. Quod est ejus objectum formale. II, 20 et 122. Discrimen inter misericordiam ot voluntatem divinum. H. 91. Omnia divina opera ordinentur no ad ostensionem divinæ misericordia'. II. 381. Intensive cur splendeat magis in reprobatione, «piam splenderet, si non esset reprobatio. II. 399. Ssit ne versari miseri-
eordiu circa aliquod Sam si non elovel illud
a miseria. 11. 299. ! bbuii bonum nequit in in-
tentiono esse imperative ex misericordia, et
eliciti ve ox justitia. II, 451. **Beno tamon in**tentio dumb illud queit esse ox misericordia. el exeeutio ex justitia. II, 427. 435 el 155.

MYSTERIA FIDEI. Mysteriorum fidei nostr.e credihililatis evidentia unde sumatur.

MODUS. An modus receptionis unius accidentis. qui est iu uno subjecto, possil do potentia absoluta esse modus recipiendi ejusdem accidentis in alio subjecto. I. 85.

MOLINA. Non recto inquit.ex disputationibus D. August, fuisse turbatos lldeles, el usque ad Pelaglnnismum defecisse. I, 010.

MOTUS. Non speciflcalnr n termino a *quo,* Sed a termino ad *quem.* U. 298. Quid requiratur ad ejus unitatem. I. 70.

MOTUS COELORUM. Prout ab Amge(o sit ne «dfecUis an actio illius. 11.319.

MUTATIO. Qualis debet esse in creatura, nl inlelligatur novus actus in Deo. L 597. et 11. 287. Vide Decrela libera Dei, Futura conditionata.

NATURA DIVINA. Non distinguitur virliialiler ab essentia Dei. I. 405. Cur non possit habere pro speciUcativo extrinseco, virtuali tamen» creaturas, secus vero attributa divina. L 130 cl 151. Vide Constitutivum. Essentia divina. Intellectus, Intellectio, el Vultio divina.

NATURÆ OPUS. Cur dicitur ordinalissimum. 11, 259.

NECESSITAS. In voluntate quOluplftX sit. 11, 49. Necessitas in operando dominio sui actus non semper dicit imperfectionem. II, 55. Necessitas antecedentis quando inferat, ct quomodo necessitatem iu consequenti. I. 175 nt 47G. Vide Libortas. Decretu, liberti Dei. SdcntiaDei. Prædiflinitio extrinseca, Voluntas creata, Sensus compositus et divisus, et Angelus.

NECESSITAS EX SUPPOSITIONE «piando est tantum in essendo dicit imperfectionem. II. 101.

NEGATIO. Tunc est causa adæquata negationis. quando afllrmalio est causa adæquata. allirmationis. 1, 18.

NEG L1GENTIA opponitur prmlontiæ. seu iniporld. II, 278.

NOMEN alicujus speciei aliquando sumitur a nomine generis. 11. 309. Nomirth speciei potest intelligi ratio dilferenliulis, ot o contra. 11,309. An nomina communia cum Gentilibus nun liceat nobis hubere. II. 171.

NOMEN PROPRIUM DEL An sit *qui esi.* I, 423.

NOTITIA. Au dicat actum intellectus, cl terminum productum per illum. II.2G0.

NUMERUS resultat ex unitatibus, non vero ex aliis numeris. I, 39.

OBJECTUM. Intellectus croati etiam ambit Deum claro visum, prout est in sc. L 9G. Quæ proportio suillclat ml hoc. ut illiquid claudatur intra objectum udæ<piatiim alicldus polêittiæ. I, 9G. Ratio *sub qua* attingendi illud non «st hecûsse. qüôd Sit intrinsece ineo. 1.98. Objectum intellectus creati non esi evidens lumino naturali praxiso, esse ens prout abstrahit a naturali el supernuturall. I, 107. Cognitio objecti speciOcativi et connnturulis tantum an sufficiat ad romprehensinnem alicujus iiOlentiio. I, 107, 108 ct 109. Objecto perse primo et adæquato alicujuspotentia? variato, \ariatiir etiam potentia. I. 117. Si tamen in adæ«|uatum varietur, non per se primo vanatur potonlia. sed tantum ner se secundo. I, 117. Quamlo est per so iutelligibile. et proporlionalum intoll«?clui. non indiget specio inbdligiblli. 1. 128. Ex ipso et potentia naritur notitiû. I. 128. An verbum sit simile objecto. L 129. Habet specialem concursum respectu volitionis «?t intellectionis. 1. 129. Idenldicatur in nn? intolligibili cum intellectu. L 135, 372. Quomodo sunt ejusdem nalurffl in e.wr itileulionali objectum et ejus species. I. 157, 351. Immittit modo naturali ot nen libero speciem impressam sui. 1. 1G3. Delusi convenire in eodem gradu immatorialilutis cum specie ol cum potentia connatural). I . 1G1 , 389. E$sO actu in inlcllecluin an sil in e<» denominatio intrinseca. L 191» tOi. Objec-

tum quod noti cans iiur a su i scientia, mensurat Riant. I. H6. (Jbjeotum primarium aliquando n<»qnit vi.luri etiam de jiolenlia abdiluta sine secundario I, 286. Objectum formale alicujus potenliæ non debet protnri, sed supponi ex communi Doctorum calculo. I. 313 ; II, 20. Identitlcatur cum nolentia eognoscitivH in *esse* repra senUlivo. 1, 372, Nbn tollit rationem objecti secundarii quod attingatur in eodem signo *in* çun etiam ratiimis. ac objectum primarium. I, 389. Objectum. nun semper est necessarium, ut distinguatur a virtute cognoscith a. 1,390. Potentia in ordine ad quod objectum habet ap(»otitum inimiuuk 1. 391. Obj-ctum primanum an tribuat acini diversam denouiinationeiu ab illa quam tribuit el objeclum secundarium. II. 122. Objectum concurrit activo tui cognitionem I, 112. Determinat pulonliam ad hunc actum, politis, <pum ad ilium. I. 112.

OBLIQUUM. Necessario pvtdur a recto. 1, 62. Per additionum obliqui additur recto aliquid in *esse* nvti, non ven> in *esse* entis 1,62; Π. Π8. Vide Rectum.

ODIUM. Quid. Π. 391 Odium Dei quomodo etsi physice sil recessus a Deu, physice etiam tendat & Deum. II, 2ÛS. Quomodo est destructivum ƀ'i. II, 56. Deus non o«lit po&atum odii aciu cnicad uecessirio, sed Ubero. 11.56. R···ne tnibui actu simplicis displicentiae. Π, 82 et 83. Vide Poccatum, et Præniiliuitio.

OMISSIO. Omissionis elfeclus, ut sit voluntarium, quid requiratur, Π, 368.

OMNIPOTENTIA. liabat pro objecto connaturali licet materiali omnes creaturas possibiles. I, 108. Quod est objectum formale ipsius 1, 123. Ut cognoscatur a beatis, quud objeclum illius debeul ah eis cognosci. 1, 275 el deinceps. Per qui«l constituitur fonnalissime. I. ώi: D, 123. Etsi ametur necessario a Deu. nun amantur necessario ereatnræ pqssibik-'tcuni qiiiims ipsa necessario connectitur. 11. 7iï. An caiiset omnes mtiones in peccato inventas. quæ non diciuit aliquo modo deformitatem. II. 207. Est fundamentum dominii divini II. 291. Cur nequii quasi specie mulliplicari. 11,291. Per ordinem ad quod tiune dicatur potentia naturalis, nunc supernaturalis. II,2'J7.

■OPERA. Muraitter bona et naturalia nequeunt mereri merito de congruo primum efrectum nostræ prædestinationis. 11,467.Necposeunt esse causa di.sjwsitiv4 respectu qjusdem pruni eifjctus· IJ. 170. Sicut nec conditio requisita. II. 172. Etiamsi ad hoc homini oou deserviunt prædicta opera, cur ad illa patranda est admonendus, 11, 173

OPUS Naturæ cur dicatur ordinatissimum. II, 259.

ORATIO. Actus cuius potentiæ est. II. 283. Est netus religionis ad superiorem. 11.286 Cur nequit esse in Deu.bene tomen iim»**rium 11,286. Quando potest fundi ad D rim pro rebus naturalibus. 11..319. Cur nequit Heri pro permissione peccati, etiamsi conducat ad linum beatitiulluis. 11,367. Non pro omni eo, quo i fieri 1»ote?t ab àlbjuo sine peccato, «pieit oratio leri. II. 367, Oratio pn> aliqua ra <uppu?ito divina decreto futuritionis. vel non futuritiônis illius ud quid deservit. II. 188. Oratio ulicnjns puri hominis potest mereri de congruo aliquos elfectus prædustinatiunis alterius' II. 188. Non Limon oinuus. H. 189.

ORATII) GRAMM \T1CALIS. Kju* pules, sen speri'5. 11. 285. hi quanam i:luruin qu -.l inveniri verum, vel falsum. 11. 28%

ORDO naturalis et supernaturalis an inter se connectai!tur. II, 332. Vide Entia ordinis naturalis.

PARS. Partium duplex genus, I. 16. Substantia el accidentia non habent parles enlilttivas nisi a quantitate. I. 78.

PARTES UNIVERSI minus nubilos sunt propter nobiliores. II. 332.

PA RS OBJECTI VA. Quid. 11.289 el deine «ps. Intellectus practieus el speculativus sunt parte? ubjeclivæ intellectus ut sic. 11,289. Prædestinatio est pars objectiva providentiæ divinæ. Π, 292. Quod convenit uni parti objectiva essentialiter, debet convenire cætens ejus comparlibus, serais \ero quod convenit aceidentaliler« II. 299 Vidu Pni destinatio, et Providentia.

PARS SUBJECTIVA. Quid. II, 289 et deinceps.

PASSIO. Quando identiilcatur cum actione, 11,320. Licet identitieotur cum actione, nullam suam formalitatem amittit. L 136.

PATER. .Et -mu' non est prior prioritate originis ca-t-ris personis, quantum ml esseu.liana. I. 286. Nec est prior beatus etiam prioritiite uriginis. quam Filius. I, 286 Paler ælcrnus cur producit Verbum, secus vero beati. I. 199.

PATERNITAS. Paternitatis relatio in divinis quomodo prius constituit Patrem in *esse* persona?. quam referat ad Filium. I. 72. Paternitas in creatis una tantum cur respicere possit plures lilios. I. 90.

PECCATORES. Cur non possint do Deo cunqueri etiamsi non tribuat eis auxilium uiUcox, ul convertantur. I. 608, 609. Nec etiamsi prædiftimat exlrinsece entitatem physicam peccati. quod committunt. II. 229. PeccaUœs Î>rædestinati quomodo, et quando magis diiguntur a Deo, quam reprobi ot justi. il,251. Peccatori facienti quodiu se est, <piod Deus nun deneget gratiam quomodo intelligalur.

PECCATUM Quomodo continetur in *inletligere,* el in natura Dei. 1, 127. In quo sensu asserat sacra pagina nesciri a Deo. I, 161. Nequit cognosci a Deo nisi per bonum, cui opponitur' I, 163, 464. Non opponitur immediate Deo, sed gratiæ, charituti, etc. I, 165 ; II. 56. Peccatum cur solum libere Deus odio habeat, et non necessario loquende de actu odii »*nicacis. II, 56. Peccatum actuale odit Deus affectu simplicis displicenti» necessario necessitate quoad specificationem, ct exercitium simul. II, 82. 83. Triplex ejus notanda consideratio. II. 198. Cur nequit Deus esse causa illius quoad ejus d··formitatem. II, 198, 222. Nec etiam quoad fundamentum illius, ul est fundamentum talia deformitatis. II. 198, 222. Non ideo Deus nequit esse causa maliliæ, quia non potest operari moraliter, Sed propter aliam rationem. 11. 220. Peccatum ut tale, ut ul ens physicum qnomudo respicit voluntatem. II. 22t.Enlitas physica, et moralis in illo aliquo modo distinguuntur. Π, 198. Quod est morale ia peccato. quod possit attingi a Deo. II, 209 et 220. Prædilïtnilur a Duo decreto efficaci quoad omnes rationes, quæ maliliæ aliquid

aliquid non important. II, 203 el 211. Possit ne poccure voluntas sequens divinam prl'difllnilionetn. II. 227 cl domcnps. V01 volens ertltatein physicam peccat II , 231. Pradiffinilio islâ quomndu non slt contra divinum perfectionem. II, 228 et deinceps. Cqr cliam non facll quod Dens sil causa peccati, etiamsi prædilliuilio hæc sit u solo Deo immediate 11. 232. Au· malitia sequatur ad enlitatôm pradiffinltam. II, 226, 228. Cur divina omnipotentia causal actum peccati secundum omnes prædictus raliunes, φϊχ» non dicuni nmlilmm. II. 2u7. 209. Peccatum odii quomodo non sit secundum enlitntem physicam recessus α Deo, ut u lino. II. 2u8; Non est major ralio, gnare Deus concomitauter iulluut in entiutem physicam peccati, quam ut prædifliniat extrinsêce eamdem enlilalem. 11,210. An juxta modum, quo advérsarii dicunt, Deum concurrere ad materiale peccati, absque pru'dilfinilionc extrinseca ct ex se efficaci. dilucilius salvetur Deum non esse causam peccati. II. 210. Possit ne concutuscentiu terminari ad peccatum, ut tale. 11,212 In quo sensu asserebant Lutherus et Calvinus, Deus esse causam peccati. II 13. Cur non superlinit decretum pormisàivum inalitiæ peccati, etiam si detur prædifllnilio efficax ad enlilatem physicam ipsius. 11,214. Quomodo liat distributio inter divina decreta et rationes, quas determinant, vel permittunt inventas in peccato 11.211. Fundamentum formaliter sumptum respectu peccati quid sit. II, 220. Cur entitas physica præcise sumpta non est fundamentum' malitia?, neque *t$x* morale ut tale. 11,222. Peccaret ne Deus, si praciperet, vel consuleret ontitatem physicam peccati. 11/227, 228. PrædÎfQnitio ad' vitandum peccatum nulli puræ creaturæ est debita. II, 229. Decretum permissivum peccati sit ne prius prædiffinitioneadentitateraphVsicamillius. II, 229. Quomodo intelligilur Illud : Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit. II. 251. Et si occasionaliter conducat ad bealitudinem, nequit esse effectus prædeslinationis. II. 336. Sit nAiiajus mulum, quam poenitentia? bonum. 11.370. Infamia, quæ ex illo sequitur, an possitprædeterminariaDeo. 11. 370. Quomodopræsupponilurad pœuam. II, 368.

PECCATUM ORIGINALE. Péccali originalis permissio quomodo supponit, et supponitur ad prædestinatiônem. II, 356. Solum fuit causa sufficiens in aliquibus ad reprobationem. II. 390 et 391. Ut antecedit decretum Incarnationis an praevideatur tantum ut morbus naturæ. II. 390, 391. Permissio illius esi posterior decreto prædeslinationis Christi. 11, 393. Peccatum originale remissum nequii esse causa meritoria alterius peccati. II. 398. Nihil ejus remmet post baptismum. 11,398. Peccati originalis prævisio sit ne prior reprobatione. II, 110. iII.Permissio peccati originalis in Adamo potuit ess · effectus reprobationis damnatorum. II. 397.

PELAGIAM ponebant in Deo scientiam modium. I. 612. Non admittebant in Deo voluntatem salvandi homines, nisi prævidefel eorum bona Opera. I, 615. Non admittebant decreta efficacia in Deo circa salutem et bona opera nostra ani·· prævisionem nostri consensus. ne læderetur libertas I, 615. Asserebant, scientiam bonorum operum et salutis nostra· antecedere decretum illorum, non vero subsequ Cur contendebant, Dèum quibhsdam pueris baptismi gratiam largiri, quibusdam vero non. I, 615. Asserebant Deum tantum esse adjutorem ad bona opera nostra, non vero lotius operis largitorem. II. 313. In quo sila fuit controversia eorum cum Augustino circi piwdestiimlionis causam. 11,356. Quid sensjrmt nonnulli eorum circa prædestinationem adgloriam.il, 132. Initium gratia· tribuebant operibus naturæ. II, 175. Vide Prædeteriuinalio extrinseca, Prædiffinitio.

PERMISSIO consistat ne præcfee in negatione nelus. II, 380. Ul conducit ad bratiludinem sil ne ex meritis Christi. II. 367. Permissiones omnium peccatorum in reprobis sunt elfèclus reprobationis ipsorum. 11. 401. Non prius vidit Deus invidiam diaboli erga Saucios, el postea alia voluntate ordinavit permissionem illius peccati in profectum Sanctorum. 11. 366. Ostensio divinæ justitiæ el punitio quam prioritab/m habeant, respectu permissionis peccati. II, 387. Permissio primi peccati habeat ne causam meritoriam ex parle reprobi. II. 396. Permissiones aliorum peccatorum sint ne posteriores quam voluntas puniendi reprobos. Jl,399el deinceps. Permissiones omnium peccatorum sunt elfoctus prædeslinationis electorum. II, 362 et deinceps Qui sil finis permittendi peccata in electis. 11, 230. 36i el deinceps. Cur nequottl peti a Deo permissio pc< si conducat ad beatitudinmn Deus non peccet in permissione peccatorum. II. 368. Quamvis Deus velit permissionem peccati, non est uecesse, ut velit peccatum ipsum. 11,369. In quo sensu permissio sil profiler pœnitentiam. II. 369. Permissio peccati Adimi potuit esse clfectus reprobationis damnatorum. II. 397. Cur permissionem hujus peccati non possit quis mêreri per peccatum ipsum per illam permissum. II, 401. Permissio maliliæ peccati sil ne posterior in aliquo sigpo, quam prædiffinitio entitetis phvsii æ illius 11,23'l. Permissio peccati originalis sit no prior prædeslinntione. II, 356. An sit posterior prædestinatione Christi. II. 393- Permissionos omnes excepta prima eorum peccatorum propter quæ reprobus damnatur nbn decernuntur nisi post prævisinn primum neecalum primaimpie p<?rmissionem. 11. 388. Vide Christus, Justitia originalis,

PERSONA Verbi divini yotest uniri jier modum termini absque ulla sui imperfectione. I. 131. Qnmodo potest esse illi connaturalis unio ctith humanilnte. non tamen ipsi humanitati. L 217. Nequii videri in essentia divina una persona sine alia. L 283. Non est prioritas nec postériorités originis inter illas (piantiiin ad essentialia. 1,286. Ac proiudencc quantum a«l b·* ililudinem. L 286. Non sunt objectum primarium et spjcificulivum di\inæ intellectionis I, 286. In quo sensu possit etiam dici oppositum, i, 286. Vide Relatio. Visio Clara Dei.

PCENA Possit ne quis prædeslinari a Deo ad pœnnui. 11,373. Cur intentio infligendi illam necessario præsupponat culpam, non vero intentio dandi præmiuiu. II. 387, 418. et deinceps. Pœna æternn damnatorum est elfeclus reprobationis eorum. II. >01. P<enæ temporales sint ne medicinales in reprobi^. 11. V)7. Vide Reprobatio, Voluntas.

PULMTEXTIA. QunniMo os! rmsanuπi··ceiHix*pnitiæpi»r pcccatuni deperdita·. II, 328. Cujus occasione fuit volita a D»-o. IL 369. In ipio. sensu sit propter ipsam permissio peccati. H. 309. Sit «O macis bona quam pnecatiini-it mulum. II. J7·). D ▮ n · - :iq ▮·. |·· ▮·· alter resurgere, jær pœnitentiam cum majori Eratia. Il, 370. Discrimen ejus c eleris xilntb us. IL 3U9.

PONTIFEX. Pàntiücîs fidei quid supiraddimr, ut non possit ernin? in difllniUouibns circa res fidei. II. 197. Indulgentiarum applicatio ab ipso facta cujus ordinis sit II, 322.

POSTERIORITAS Vide Priorites.

POTENTIA. Quam proportionem debet habere In ordine ad objectum. L 96. In pobmtia (niellectfita creata quotuplex potentia distinguatur. 1,97. Ad njuscomprrhen?ionvnt cujnsliam objecti ejus sufficiat cognitio. I. 108 el 109. Potentia quomodo varietur ad varintioucm ohjecti. i, 117. Quando tendit conimtuniliter in aliquod objeetuni, debSl convenire jn eodem gradu immalerteJif tliscum illo. I. I6L Quando vero hoc non requiritur. L MI. QiÂ diiferentui sit inter ipsam el liabitum. I, 231. Quid sit in ilia cnnnntus adoperandum. L 266. Drcit habihidineni necessarium necessitate. Inin quoad exercitium, quam quoad speciiieationeni ud suum objectum quando nulla ifKim Impediment relurdrint. Π. 32. Quomodo sit veriuu qhidquid inceret actus tetu. facit passibiliter potentia. I. 173: IL 181. Corresjiohdènlki rju« · ηηι sun octo nude sumenda est. *II.* 187. Qua· dicitur jirojirie potentin ad conqionenduin simul cum alio. II. 189. Quomodo inidligitiir tlhid frustra tôt potentia, quæ non redutitûr ml actum. II, 19L Ctir spcciil.-atiir a terminoextrinftero. indit iduatur vero a subjecto. I. (?J. En ipso quod detur potentia pa&iva innata ail fi>rrnam. el dppeutus ad illam, d»4w*l diri iiotentia activa. J, 112, ILL Ad quod obje-'hun habeat app îitum ihnaltwn. *I.* M2. 113. Potentia principalior respicit ii»-lum prinriimîiorem. I', 271. Quando, et qunùuxlü p'rfeetio, quæ lOUVcuit i ••••ritri· inferiori, conveniat etiam superiori. I. I·>7. Potentiarum objecta non délient probari, sed suppuni ox communi Doctorum ralcnlo. I, 313: II. 20. An el (itiomoilo potentia ex parte rel concept® 4it denegando D o . et solum sit ei concvdmnln potentia ex parte nostri modi concipiendi imperfecti. II. 13e,

PUTENTIA (»GNOSCITIVz\ identltteatur cnin obje«-4o in rste representallvr». ». 372, Viile Int»'ll»»clus, Ubjectuin, Visio D ·i. et Sulotitla Dei.

POTENTIA BXECUTIVA. Distincte a scientia pnictlru non rep» ritur in Deo. I. 11L Cur allduapdo in creatis distinguitur renliter nb intellectu, secus in divinis. L 157. In nobis probabili· est, distingui realiter ab Inlelteeiii in vin D. Thom. L 137. Prohabilms est oppositiun. !, 137. Cur in Angblis non distinguatur ab inte|l»»rtti. J. i58. X·· put inlelllgniiUn m D»*o esso ipsa pntentin oxecniivtl. 1. IT.L N<··qm» ars. I, 153. S*»il »»sl ipsa divina scientit prout c'Him)lit volnniatcm. 1. IU. In D»m quomodo est prior et posterior ad pred»'stinnhonem. Il» 3U7. Ii-ı*»· Ipsa prior.et p-.Merior seenttdum diversa munern. iL3'»7. An uebral omnino idenlith-iri cum nciuall ewuthm»·. II, 317. QiiàmodO r^niki divina sit per m»>-dum nbjeeti ratio mi!· qua potentia cxec'itivn Dei t Tniiuetur a<l creaturas. I, I5Π, Vhi« Scirntm Dei, Scientia. visionis, AfS.

POTENTIA ORHDJBNTIALIS. Formaliter supcrnainralis qunmoda sit In hitelk ;hfi 1,97. X »n rsl principium proximum eliatn sunernaliiral·· respectu aclutuu sitpernalurülium. scd tanin ni radical»». L 239. Noil ipsa sola suflicit ad consiillteudum appvtiliHU hinâtuni. I. 112. Ex eo <iüod Rit in rmhis potentia obedientiillis nd gratiam, et alla doua sujurnnluralia. non sequitur, posse per netus ordinis naturalis mereri predicta dona. II. 173.

POTENTIA GENERATI VA. Poi-mia· p»-nerativæ munus in divinis quomodo exerce.il vsspiii n divina prout in Patro. I. (iit

POTENTIA VITALIS. Quando, et ituontudu petit oriri a substantia proprin. L xl7. An p?tal recipere in se actionem u 80 eliritam. L 2.33.

PR.ECEPTL M cotrertionis fraterni· non Mipjxmit necessario pwathm» sed fnigllita·tetn natura». 11,369 ihniMo, ut sit culpabilis, suppKHiit præceptum. IL 3(68.

P1LEM1UM. Efli.-ix intentio pi.vmn est ani·· el·* tionem efll m meriti, il. M2. Voluntas d indi premia -rur nnti supponat merita, secus vero voluntas infligendi |>œnn>iu II. 387. i 18 et deinceps. Premium adaptetur ineritis et grati®, non vero perfectioni nature. L 262;

PRECES. Fusa» coram Deo cur habeant ralionom meriti de congruo, seclis vero mullo· ! ·< prwxiS fiisre rorum hominibus. II. 170.

PILEC1PITATIO. Opponitur oubillRB!. Sell consilio. II. 258.

PRÆDESTINATIO. An sil. n. 250. Qu II, 301. Ejus sublimitas, et profundite; 236. Quanta Sil in hac iwirt·» D. Augu.-L Ct D. Thom. auctoritas. II, 236, 43& Quid nmntnis ipsins predestinationIs quoad presens. II. 210 Aliquando nppelhilnr praescientia. II. 250. Ly/»re in ju-n destinatione dicat n*» prioritatem, et qtur-nnin illa sit. II, Î3& til 210 Quam conveniens hient. Deum aliquo- predesLnnr ·. II, 212. fair mil conveniens, ut p[iires pred»'Stinnreniur. II. 213 et dehi-<yps. Diffinitiones predestinationis trnditœ ab August, el D. Thorn, sunt optima». 11. 3'd, W5. PredeStiniilioiiiS el dostiimlinnis difPreidin. Π. 210. Debet esse effienx H,2l0el 105. Ima ·I ••Hi teissIma. 11, 277. Ilæe tamen »?fficnrirt tantum est In genere causai monilis. 11. 315. Possint ne gratia, el vita al-.'Hïα dici predestinate* II. 241. Pretlestlnntio absolute sumpta sumitur semper In bonam partem. 11, 211. Cum addito miam sumitur in malim. Î1,211. Cur creator»· Irrationales non «Ircantnr predestinate», Π. 211. Prædestinntm. et ejus r»-rtiludo nequeunt componi in Deo ctiift Mentis media. I. 651. Netpiil fleri hidnpendrnter a meriti* predéMinaUs, si semel datur in l>»·υ Mentht media precedent nred' stin iliorpMH adultorum. J. 657: II, 151. In prn «l»»siimiti<m»› maxime divina biunl-is. et »*πteranllribun r· -qdcndcnl. IL 213. Pra>»!··.$!inatin Christi >it no posterior j*· ' •aio originali. IL 393 In pred»istinalione. el reprobations [limninum mir [^•«••'dianter reqdemtet···dhiua liberia·*. II. 21 Non --t O'I-.isio hmninihns Il ••zb.eciiti'l·. •1·.·5])·›πιii«ini5. v· I re-ondi nb -11-illntl··, H lb iliis pits i il»uc. H. ·› i; | •I··1·I•• ♦p4. X'lllu 4 qiUMt evrtus de suit pr.ud.Mm.ihone,

prvduelinniicmu. il, 248. Praedestinatio neces- . cunnotnt mdum voluntatis. II» 25 An consistai essentialiter in recto in actu intellectus ii, 255, Cur nequit utniiiiqiif· artum in re-do importare. II, 255· Qltoinodb Btal. ul sii nchta inteltaeiiis. el simul sil ratio el exemplar lalis artus. II, 257. Actus intellectus, in quo eunsistil praedestinatio, est uclus imperii. II. 269. pLæ«l»>tinalm »·<l pars priittentiæ. Il. 269 el 277. Gum dicitur, quod itsI ratio transmissionis in vitani irternam, ly ratio quid UdæqiiaiU dicat. 11,257. In quo'distinguitur ab idæis lam speculative, quum practice acceptis. II. 258. Ejus ordinatio in quo distinguitur ab ordinatione virtutis dispositionis II, 253. In quo distipgullur ab arte. II. 258. In quo differt a providentia genendi. II. 262. 33i el 3Ù5, El a providentia ul sic. II, 262, 354 et 305. Est pars objectiva divinæ providentia». II. 292. Formalissimus ejus linis. sive ratio finalis. II, 299. Quomodo sit prior,el posterior scient in approbat ion is. II, 307.308. Punat ne illiquid tn pnrde.Miuato. II. 312, 316. Quid requiritur, ut aliquid sil effectus prædesünationis. 11. 321. Beulitndo nostra est ejus effectus. II, 323 Omnis gratia nostra est effectus praedestinatiouiS4 II, 326, 327. Gratia primo parenti in statu justitia» originalis concessa fuerit ne prædoâtinationis effectus. II. 328, 329. An omnes. Yucutioncs sint effectus prædestinatipnis. II. 331, 332. Vuralio ineffi-cax concessa primo parenti fuerit ne effectua prædestinationis ejus. II. 335. Peccata licet ocoaSioiuililor conducant ad beatituduiem, cur non sint offectus prædestinationis. II. 336> Permissiones lumen peccatorum sunt effectus nrædeslinationis. 11,362. Actus supernalurales, ut eliam procedunt a libero arbitrio, sunt effectus illius. II. 339. Et omnia duna supernaluralia. II. 344. El omnes res naturales. 11. 318, 353. Substantia reproborum, et eorum damnatio sunt effectus prædestinalionié electorum. II. 318. 353. Pnftluslinatio an supponat permissionem peccati originalis. II. 356. Sit ne prior, quam volitio subjecti prædestinati. II. 357. Quomodo est posterior subsistendi consequentia, quam providentia generalis. 11.357. Voluntas consequens pr;edestinationis sil ne prior semper voluntate antecedenti, vel e contra. II, 358.Cur non semper prædesfinalto producat aliquid intrinsecum supernatiirale in süisiefloclibîis naturalibus. 11. 358. Pr.rdesiinniio. ut dicit intentionem dandi gloriam prædestmatis, fuit ad dandnui illnin per fnodum coronæ. II, 455. Et tamen fuit ante prævisa merita juxta suram Scripturam. II. 417. Id ipsum sentiunt unanimiter sancti Patres. II. 430. Idquc recta ratio suadet. IL 138. Executif prædestinationis lit ex mentis. II. 427. 435. 455. Prædeslinatiû formaliter et in recto, ut dicit actum imperii, est post prævisa merita II, 415. Cur qui meretur primum effectum pruMeMiimitonis, debet mereri ræteros. II, fob Primus effectus pradcslinationis nequit mereri merito de congruo per opera naturalia nwraliter bona. II. iC>7. Neque eliam queit duri dispositio ordinis naturalis a<i illum. II, 'i70. Sicut nec conditio ejusdem ordinis. II. 172. Cur prædestinatto convenit B.··o libere, non \cro idea. II. 260.

PR.EDESTINATIO CHRISTI. Hst exemplar nostræ prædeslinatiônia. II. 479. Fuit urædeslinatns mile pnuisa monta. Il, 179 Prædolinætiu Clinati sit nu posterior peccati m igin/dh 11,393. Cur Christus Dominas jirquit esse inslrûnwnltun physicum prædestinahoni>. Il, 251. Prædesünatiô Christi non distingiiilnr quasi specie tt pra'destinatiom· nostra et Angelorum. H.299.Vide Christus Item inns.

PH/e IiESTINATÜS, Cur fuit rontmiens, quod esseni plqres prædestinati. non vero nisi unus hypostatice unitus: II, 242. Cm iu slalu justitiæ originalis non est aliquis prtedeslinahis, tel reprobatus. II, 24Ê Pétyütoros prîi'destiriati diligaiilnr ne plus pro îiniu à beo quam reprnbi jusli. Il, 251. Præileslinalus sil ne prius a beo volitus, qimm sua beatitmlu sujmrnaluralis^ 11. 232. Sit ne linis respectu croaliinHnm ordinis nulumiis. il. 35t). biseretio prædesiimitornm a reprobis umte incipit. 11,447 Omnes electi sunt præ<leslimdi propter Christi merita. 11,336. Nequit prædestiialus discerni a non prædestinato per aclum naturalem tantum. II. 171. Prædestinatisint no phjiciorüâ, quum reprbbi. 11. 485.

PILEGETERMINATIO EXTRINSECA. Vide Prædiffinitiq.

PHÆDIFFINÎT1O. lie qua in his commentariis disputatio instituitur, est deerelinn eilicax, el absolutum Bei, quu uliuuid ab wtcriiu pnedeierminat futurum H. 151. Juxta sacram S'Ti|duram datur in Deo ad omnes actu> liberos bonos, et qnæ«<itmûuè alium actum, sive uffecluiii creatum et bonum. II, 152. Iu ipsum unanimiter sentiunt sancti Patres- II. 158. Ratio miltiralis id ipsum suadet. 11,169. Pueeattim pqr illam prauliffinilur quoad omnes raliones in eo inventas, qua? non important aliquid maliliæ. II, 203. 211. Non vero malitia ipsa. 11, 198. Hæc prtî'diflinilio miillolies insignitur nomine jirædestinotionis» et ideæ prncliea·. II, 158. Licol sit infallibilis. non tamen crcatnræ adimit libertatem in operando. II, 161. IGj. 186. Prædilîinilio isla cur nequit esse sub conditione, si voluntas creata voluerit concurrere. I. 532. Si nun daretur hujusmodi prædilllnitio ad omnes ojienitinnes creatas darentur duæ primæ causa·. IL 171. Indigentia Inqus præ<iiflinitÎorfis extriusecæ in causa secunda quomodo deducitur ex indigenlia concursus simultanei primæ causa: ad actiones creatas. Π, 172. Si tobalnra Beo Imjusmoili pradilliniiiq cortciimt » n*co modo cum <?realnris. II. 172. Prædiffinitio, hæc non solum determinat substantiam affectus, s d eliam modum. II. 163, 172, 177. Quomodo coha real eum libertate voluntatis, quod prn··«liilinita nequeat iti sensu composite disstmtirr. II, 178. Secus lamcn in sensu diviso. 11. 178. I nde oritur infallibilitas prætlilliîiitionis. II, IffLCtir etsi nunquam ponatur actus contrarius âempor relinquat potentiam nd illum. II. 185 et deijiiæjis. el 195. Terminus *u quo* el *ad quem* hujus prædilîinitionis. II. lOLSit ne inlinilii syncategoremalivo in irdluendo. H, 191. Respiciat nearium,nd quem dulur cum imliifenmlia ad <qqjosilum. 11, 194. Cur etsi voluntas nequeat operari sim* bnc prædiffinilione· imputetur ei cnn*nlin operationis debita·, ulinmsi oxlrinseee a 1)CO non pralhuntiir nd illam. II, 195. Non dat voluntni. quod possit agere, sed quod liber··,el infaUibiliter Agat. II, 195. Nun est major difficultas ineo,quotl Ileus eoncomitanter « oncurrat ad ontitatem physicam peccati, qunm in eu qm>d illam extnn-

seco præfiniat. II, 210. Imofocilins intelligitur, Denin non esse causam peccati, etiamsi sit causa rutilatis physîcæ illius, si assignatur hier pnvdiiïinitio, quam earn denegando. II. '210. Peccet no voluntas sequens. ac volens hanc prediffimtioriem ad entitatem physicam peccati. II. 227 el deinceps Cur Deus mm peccet pnedilliniendo entitatem physic un peccati. secus tamen si precipCrcl» vel consuleret. II. 228. Præfinitio entitatis physîcæ peccalifquomodo non sil contra perfectionem divinam. II. 228 el deinceps. Sit ne posterior in aliquo genere causæ. quam decretum permissiVum malitiæ peccati. 11,229,230. Preflnitio ista licet sit a solo Deo immediate non forit, quod Deus sil causa netxati. 11. 232. An liceat voluntati velle illud cmc cnliuitivum physicum peccati, ad «piod ûïtrinsece premovenir. II, 231. Infamia ex peccato secula possit ne pra finiri a Deo. II, 370. possit ne aliquis preliniri ad pœmun. II. 375. Prædiffinilfo hæc, qua effectus liberi prediffinitiniur. non determinat per modum naturæ. H, 195.

PRÆPARATIO divina qtioliqdvx. II, 301.

PR.ESCIENTIA posita in diffinitione prædestinationis. nequit supponere pro scientia media. 11.302. Præseieniia non repentur propria in Deo. I, 510 Vide Scientia Dei, Predestinatio.

PRIMUM in uno quoque gener? est causa cad Torum. I. 18. 29.

PRINCEPS potest sibi ipsi imp rare, quanjvis non habeat respectu sui ipsius vim coacliyani. 11,275. Providet sibi providentia monastica- II, 275. Ad justum principem multottes spe Uni. ut non ignoscat culpis. II, 371.

PRINCIPIUM, quod in rerum natura re ipsa est tale coincidit cum principio in actu. I, 20. Principium meriti nequii radere sub merito. II. 181. Vida Individu.-itionis principium. Quantitas el Materia.

PRIORITAS. Quoluplcx. II. 239. Prioritas et post»'ri<>ritasv an possint reperiri intra idem . mus causa? 11.253« An silin divinis ibns «(nando non est in objectis. Vide Decreta libera. Prtedèstînatio, Reprobatio, Permissio.

PRIVATIO sola sortiudiMu s· precise nequii fundare intelligibilitatcm. I. 163, 464.

PROPHETIA. Proph-liæ tniueii fttr posdt specie multiplicari non vero lumen gloria». I. 257. Innititur scientia» Dei. I, 471. Quando est prophetia aommimitionis quomodo futura ρ τ Ipsam revolantur. I, 535. An qna^'innqu prophetia excepte coni minutionis, vel quæ continet aliquam renumerationem delieat habere determinatam veritatem metaphysicamf et non solum moralem. I. 582.

PROPHET.-E, cur futura precinaut verba preterit| tempuris. II, 242.

PROPOSITIO, Propositiones contradictori» de futuro contingenti quajn veritatem· vel falsiteloin postulent pro quocumqqe signo, I. 516 ot uelnccps. Ante decretum diviti® voluntatis non sunt fonnaliter pmpositio- II s. nequ » ·»ιιηΐιη termini aliquid significant; ni 4 l inl im materialiter. I. 516. Anio decretum divina? voluntatis quam conformilatem h ihe uil eum objecto futuro. 1.518 et deinceps Liret pro illo priori mm sint verte, non Lumen pro eodem signo Miut falsm. 1. 520 Sed pro tunc nec sinit vere, ne· falsu», sed non vere, \<d non falsæ. 1. 32υ»·ï52I Quando et quomodo propositio d· tne&te sit regula veritatis propositionis de futuro. I. 520 et 521. Vide Futura contingentia nl wlula, ot Decrvu libera Dei.

PROVIDENTIA. Quid. II. 378. Providentia? particularis ot universalis discriuicB,. II, 379.Providentia generalis in quo differat α pnodeslinalione. II, 211. 2ιϊ2. c»>. (Sistit in recto in ndit rationis. Π, 255, est actus imperii. IL 258, 269. IndudH tamen actum voluntatis. II. 258, 269. Est pars pra dpna prudentia·. 11. 258. Proprium ejus munus. 11,259. In quo distinguitur ab ideis, tam speculative, quam practice acceptis. II, 260. In «pio ordinatio ipsius distinguatur ab ordinatione virtutis dispositionis. 11,260. Ini quo distinguitur ab arte. IL 260. Dicit in ublt- quo actum cure,et studii. II, 261. Providentia altera approbationis, altera concessionis. II, 263. Pπγ destinatio est pars objectiva ejus. II. 292. Aliquando actus dispositionis cur tribuantur providentia?. II, 261. Cur est quodammodo causa dispositionis. II, 261. Ejus ad.oquatiim, objectum. 11. 292. Non multiplicatur <juasi speciiïce. II, 292 et deinceps. Cur ut connotai creaturas, nequit multiplex appellari, s 'cus vero idea? divina·, ut illas connotent. IL 298. Quod convenit essentialiter alicui parti providentia· debet cæteris convenire, non vero quod convenit accidcntaliler. II, *290. Ejuselliracia vel iuetlieacia unde oritur, 11,309. Non dicit imperGictionem. quod aliquando lU inefficax e.x («arle terminationis. II, 309. Cnr ad eam speciet mala in universn penniltere. II, 378 et deinceps. Lex adorna est quasi principium providenlue. II, 269. Providentia monnrrlriea in Christo Domino respectu totius uni\ st tantum unica. II, 25.

PRUDENS, an debeat esse moralibus virtutilr.is <>rnutu>. II. 257. 262.

PRL DENTIA in Deo distinguitur a scientia. 1. 349. N m « mtinel creaturas per modum potentia) exeuitiva». I. 133. Prudentia quid. IL 236. Consistit in recto in actu rutimiis. 11, 2.ki, 258, 278. Est recta ratio ngibilium. IL 255. Nequit reperiri prudentia sine virtutibus luontlibns. II. 262. Ejus pars princi- (Mil) «mia. 11.258. Prescribft ♦ i, quæ ntbmtisoninibiiscircuinstaritiisagenda sinit. II, 25«. Est principalior inter virnttçs morales. II 270 In quo dislinguitur a sagneitat··. II. 265. 271. In quo sensu sit verum, quod versentur circa idem. II. 265, 27L Qua? vitia opponantur illi. IL 278. In quo distinguitur ab arte. II, 278.

PRUDENTIA 'MONASTICA, an inveniatur in quocumque. II, 272. Unde miilliplicotift in Itobis. II. 293.

PRUDENTIA AltCHITEiTTONTCA. Quæ. 11,257. D ' prndentia civili et political ad quoin |MTtinet tractare. II. 257.

QUANTITAS in reclo. el informans materi irn ncqttil esse principium individualionis snbstantiio. I. 37. Nec ipsa ul connointum m th·™»' intrinsecum. I. It. Quodammodo est radix propria» individualionis. L 28. 72, 73 et «leinceps. Potest, nt es! individua sensibiliter - parari a 'nictantia. I, 13. Alia vero aceidmtii ut sunt individua individuatiune sensibili non sunt separabilia t «in.initiate, I. 13. ι,ι «π.· .illriboitiu iJi quoi <ii radix indivH duationis.

diKiliunis. »d d^iimdiuiiis nuineriræ subsümiiæ n quolibet iilio. L 44. An. el quomodo in genore cuusæ dispositive recipitur prias in materia, quant forma substantialis. 1, 55. E contra vero res so babel in genero causæ materialis receptiva». I, 55. Si forai i substantialis consideretur, ut est *hæc,* prius præcontinetur absolute et simpliciter in materia quantitas, quam prædicta forma. 1. 56. 57. Non intelligitur terminala in illo Iiriori, iu quo intelligitur ante formam. I, 59. leno tamen intelligitur determinata. L 60. Non ul terminata habet rationem connatali ad inilividuationcm. I. 59. Penes quud differant quantitas terminata et determinata. 1.60. Cur hæc quantitas potius quam aliam præconlineatur a materia. 1, 60. Duplicem habet conceptum inudæquulum. 1,73. An prout dicit rationem extensionis hujus substantial individubtur a subjecto sicut alia :i · identi i. 1.73. An ul exprimit situm, vel positionem partium. imhviduclur quodammodo use, ul n prima radice. 1. 73. Ipsi soli conpelit habere a se partes ejusdem rationis roaliter distinebis. I, 73. Indiget Subjecto, vel dispositionibus. tanquam connotato ul sil radix suæ individnationis. I» 75. Cur non reducitur iu situm uidividuatiu <pi inlilutis tanquam iu radie tm. 1. 76. Habet peculiariter poss£ intelligi pure præcisive, ut individua sino ordine ad subjectum. 1. 81, 82. Quomodo iutclligatur illud, quod communiter dicitur de illa, quod est sua extensio. I, 134. Individuum subsuntiæ supernaluralitar potest separari a quantitate. I, 4L Vide Materia signatu qnautitate, et Principium individualionis

QUALITAS. Qualitates ordinis snpeniaturalis. un sil necessarium, ul pertineant ad species qualitatis ab Aristotele numeratus. I. 249. An ArisloL cognoverit illas. I. 249.

I R

RECTUM. Actu, et in exercitio petit necessario obliquum. I. 62. Per additionem obliqui additur recto aliquid pertinens ad lineam recti ·. non tamen necessario aliquid in rwr entis. I. 62.

REFLEXIO actuum intellectus, et voluntatis. Vide Intellectus, Voluntas, Judicium. Imperium, et Electio.

RELATIO. Una numero potest respicere plures terminos numero distinctos. II. 296. Relatio, quam dfcftnt species iutOnlionalcs ad objectum. in quo fundetur. I, 168·

RELATIO DIVINA. An ndaliones divinæ sint stiniu *esse* exisleûtiæ. I. 152. Λπ sint objectum primarium ctspeciilealivuni divini intellectus. I. 285. 286. in quo sensu sil probabile oppositum. 1, 285, 286. Nequeunt etiam de potentia absoluta videri n beatis sine divina essentia, vel' una sine alia. 1. 282. In quo distinguantur ab attributis. L 34L Cur sunt partes" quasi subjectivae divinæ relationis ul sic, secus vero providentia? particularus respectu providentiæ Dei ul si'. II. 298.

RELATIO PATERNITATIS prius constituit Patrem in ratione personnœ. truam referat ad Filium. 1.72. Vide Paternitas, Visio clara Dei.

RELIGIO. An multiplicetur specie. II. 291.

REPROBATIO. An sit. 11.371. Quid sil II, 376. Quas habeat convenientias. II. 372. Voluntas antecedens salvandi omnes homines non est ineumpoM bilis mini vol un Lui»· reprobandi aliquos ex Ulis. 11, 37 4 ut deinceps· Nuque etiam priedicta voluntas est iUusoria ex eo quud aliqui reprobentur. IL 375. Circi quæ immediatis versetur. IL 381. Prout dicit actum imperii in recto, praeter dubium est, præsupponere demerita et peccata reproborum. II, 382. Duplex ejus acceptio. II. 386. Reprobatio prout dicit inflictionem pœnæ. debet esse dependentor a peccatis. 11.386. Est tamen ante prævisit peccata prout dicit denegalionem beneficii indebiti. Ii. 388 Ul est indictiva pœnæ. quomodo supponat peccatum originale. II. 393, 394. Detur rïè ex parle reprobi causa meritoria primi effectus reprobationis, 11.426. Permissio peccati Adami potuit essu offectus reprobationis damnatorum, n. 397. Quomodo ordinandus processus divinorum actuum ciren reprobationem. H. 399 et deiubups, U)2, 403. In reprobatione cur resplcndenl magis divina misericordia intensive circa pra··dealinatos. II. 399. Reprobationis effectus assignantur. 104 el deinceps. 468. 412, 413. Sit ne prius peccatum originale transfusum quum reprobatio. 11, ili. Solum luit causa sufloiens reprobationis in aliquibus. II, 390. 391. 412. Reprobatio est effectus praedestinationis electorum. II, 351. An per reprobationem graliæ vires innotescant. 11, 372. Au aliam libertus creata oer eun patefiat. IL 372. Necnon el defe-Libililas liberi arbitrii creati. IL 372. Vide Prædestinatio, Praedestinationis effectus.

REPHOBUS. Rejirobi solent appellari praedestinati ad gehennam. 11.210. Cur in statu justitiæ or.gimilis nullus fuit reprobus. II, 244. Cur non fuerit conveniens totam hominis specie.h reprobari, bene tamen totam aliquam speciem Angelicam. 11/244 et deinceps. Reprobi justi an diligantur pro tunc a Deo. plus quam peccatores praedestinati, il. 251. Reproborum substantia, damnatio, ole., sunt effectus praedoslinalionis electorum. P, 351. Nequiret Deus illos damnare nisi donaret auxilia sufficientia, l .359. Pœna· temporales in repi obis an sint iu'diuinules. II. 107 Ejus .substantia potest procédera, tam uvolunlutu antecedenti, quoui n voluntate conseipienli. II, 409. Reproborum a prædûstîmiils discretio undo incipit 11. 447· Sint ne plures reprobi, quam praedestinati. II, 485.

RESURRECTIO. In resurrectione generali quomodo liet distributio materio? inter homines qui carnibus vescuntur humanis. L 21. Non sufficit vadem nuinuru anima, ut idem numero resurgat homo. I. 21. Resurrectio corporalis quare sit ihirncuhiiMi. s *<*il s yertf spiritualis. II, 485.

SACRAMENTUM. Omnia sacramenta ordinantur ad Eucharistiam. II, 330.

SAGACITAS. Quid. II. 271. Non est idem ac prndmlia. II, 271. Quomodo aliquando versentur circa idem. II. 273. An sil idem ac bona intelligentia. 11,273.

SAPIENTIA. In Deo est idem ac scientia. L 333. Queil Inhere rationem p'Heritiæ exectlliva·. I. 45 L

SAPOR cur sit speci lira th uin gustus. II. 122.

S/EV1TIA. Quid. II. 406.

SCIENTIA. Quæ cognitio requiratur ad rabonem scientia proprie diclæ. 33i Scientia quæ non est causa sui objecti, mensuratur per illud. *L* 536. Repentur formaliler el proprie in Deo. I, 335. Tam respectu attributorum suorum quam respectu ciiuscumque veritatis creatæ eliam ne essarta*. I, 333. Aliquando apud sanctos Patres intellectio dh iua insignitur nomine sjiontiæ. il, 3ü3. In quo distinguitur al· intelligentia. I, 338. JiS. Est simid sapientia. 1, 33s. In quo distinguatur ab arte. 1,463. Cur est prior quam ars divina. I, 553. Ars subordinatur Hli. Jr 453. Est attributum Dei. non vero constitutivum essontiæ. I. 342. Distinguitur ab enbuli i. synesi, et Gnome. I. 359 et deim-eps. Quare in divinis non convenit in eodem materialitalis gradu cum objecto. I. 414. Est vera causa rerum; 1.432. In quo serisu div iditur in scientiam visionis, et simplicis intelligent!®. I, 133. An hæc divisio sil adæqnaia, et qutunodo. i, 433. Cur sit primum attributum, quod convenit Deo. I, i 18. Per illam Deus cognoscit mala, sive culp® sive pœnæ, I. 161. Nequii scire mala creata nisi per bona, quibus opjHJnuntur. I. 565. Attingat ne ratura continentia absoluta per suam essentiam el id-as 1. 171. 577. Futura tantum sunt illativo in Deu ratio scientiae 1. 440. Quomodo falli nun jvossil, etsi futura absolut · pos&int non esse. L 473 et deinceps. Non est in ipsi præleritum et fatarum. I. 576. 5*6. Ut sit necessaria •militat. ul attingat objectum ner mediam netfcssarium ex suppositione. I. 476. Respectu foturorum non proprie in Deo appellatur præscienlia. I. 540. Nequii cognoscere Litura anlecedenter ad decretum liberum divinæ voluntatis. J, 579, 486. Neque in hoc de reto ut foturo, sed ul præsenti. L 486. Neque in comprehensione causarum secundarum si semoveatur de return. I, 596. Cognoscit illa in decreto libero efficaci, et absoluto divinwvoluntatis. I. 599 ct deinceps. Non solum attingit illa in prodicto decreto quoad au esi ? illorum. sed eliam quoad quid est. I. 533. M nsuratnr lelernilate. L 559. Attingit eliam rvrlo prædicta fotura contingentia, * et absoluti, Juxta mentem Scripturæ, ut preputia realiter physice in mensura ætanuûlis. I. 5j'j. Et etiam juxta luentem sauciorum Patrum. I. 550. Et D. Thom, I. 551. Id ratio sufficiens snadet. 1. 551. Si non cognosceret prædicta futura, ut presentia in aeternitate, esset mutabilis. I. 559. Denominatio intrinseca uniti eum humanitate, el alia hujusmodi cur possim in Deo secundum id. quod dicunt ada»quate non mensurari ætemilate, non vero denominatio intrinseca scientis creat iras, I, 560. Si non mensuraretur scientia Dû æternitate, sel ævo, nequiret certo cognoscor»· fotura contingentia absolutu. 1.569 Semel tam-m admisso quod mensuretur ætcrnitate, nequit certo cognoscere prædicta foturo, nisi existant physice in ælernitate. I. 57u. Ejus certitudo clinfallibiliUts. quomodo concilietur cum libertate creata. I. 572. Juxta mentent Scriptura· attingit futura contingentia conditionals, et disparata I. 576. Et eliam juxta mentem sanctorum Patrum. 1, 583. Quæ vero habent conjecluraleiii connexionem cum conditione, probabilius est. etiam juxta montem Scriptura·, quud certo ipsa attingat. I. 577. Id Ipsum sentiunt saucii Patres. L 583. Convincitur recta ratione prædicta omnia fotura infullibillter u scientia divino attingi. 1. 589, 534. In quo attingantur mfiilhbiliter a Deo prædicta futura?ï, 595. Si Deus non haberet decretum positivum circa non foturitionem condi tiornuonnu, an posset infallibilior cognoscere non foturiliunem eorum. I, 595 ot deinceps An si non haberet decretum |»o>ili\um circa illurum foturilionein, posset illum certo sciro 1,596. Scientia hæc foturorum condilionatortun non esi idem, ac scientia media. I, 690. Vide D··crota libera Dd. et Fuluru eoutingentia.

SCIENTIA MEDIA. Non nolest admitti in Deo juxta mentem s icræ STipturæ. 1. 603. Nec juxta mentem August. 1, 611. 612. Imo ot cum principiis \iuctorum sdenliie meJiæ nei|iiit eohærere, ill.im esse de inenta August. I. 622. Auclurikts Aug. maxime attendenda esliid rcjicirn lamscieutiani mediam. 1. 610. Augustinus nun solum impupMl contra hæretico» u>um s< icnliæ mediæ, sal ipsam scientiam mediam. I, 612. Nequii etiam juxta mentem D. Thom. concedi. J, i 629, i ·. 612. Nec juxta rectam rationem. I, 662 An approbent scientiam mediam Theologi »jui ab Augustini temporibus, ad hanc u-.iiic nostram tempestatem lloruemnl. I. 6q5. Paires Concilii Trident, illam sal·? tim virtualiter rejecerunt. 1. 636, 637. Ne-? quit dici, scientium mediam latuisse antl· quus Theologos, ei a junioribus, ex August, et aliis Painbiis fuisse ernt.im. I, 638. Imo potius Thcolom antiqui illam non solum cognoverunt. s.'il eliam rejecerunt. I. 655, 617. Nullatenus prædicta sHenlin media est necessiria ad id ad quod eam ponunt ojus auctores. I. 652. 653. Imo si ponatur in Deu, destruit certitudinum divinæ prædestinutionts. ct modum proprium <juo Deus præ·? destinavit electos. I, 652. (»53.637 Tollit etiam libertatem divinam. I . 661. Suhtmldt a Deo rationem prima· raii<e, primiqùe aucturis gratia· J. 663. Aufert quud Deus possit imp.'er·· quod promi ll il circa Udem vel conversionem cruuluræ rationalis ex facultate suæ omuipol -ntia.·. 1. 666. Reddit Deum inscium. cæcum, el ignaruin in modo operandi, et opeftinlem sine intentiouc linis particularis.-* 1,667. Si admiltaturin Deo. cogimur admillcra in illo quod discat aliquid ex eventu, et experc'niia. L U>h. Præscienlia posita in diflinitione i.ræJestin Hionis, nequit esse scicntU med. II. '256.

SCIENTIA SIMPLICIS INTELLIGENTLY ;S ad quid turn linetur tanquam ad objectum., ; I. »33. Est causa creapiramm loquendo da causa in arlu primo, non vero in actu «·>· eundo. 1. 5.Î5, >36. An altingat futura roudition ita. tam disparata, quam quæ habent connexionem prolmbilem cum conditione. L 690. Au ir»·! it necessario quod qjus objectum formaliler sumptum non existât actu. II. 65.

SCIENTIA VISIONIS. Cur sub hoc formalissimu conceptu npu sil appellanda attributum D 'i. L 2» 5. Ejus objectum adæquatum. I. 27 5. Quomodo comparetur respectu fK'ccati. 1. 133, 461. Esi causa creatu· rarum loquendo de causa in actu secundOj. non vero in actu primo. I. 4X5. Quomodôïj sit mensura sui objecti. I. 438. Sit ne vemm iu aliquo miisu, quod terminatur ad res futuras. quia futur.·· sunt. L 539. Licet sit in? tuitiva

tuiliva sui objecti, non est necessarium, quoi! præsupponnt illud ia aliquo priori. 1, 439. Ul rOtmoiai voluutatbni hubot rationem potentia· iiii',.»· ere durarum. I. i it Quando nuncupatur scientia approbationis. I, 152. An ul hauri rationem potentia* executivæ vepwlur circa Reum tanquam eloca rationem *sub qua* I. i'»6,

SCIENTIA APPROBATIONIS. Quid. II. 393. Scientia approbationis intelligltur per illam porticulam *præscienlia,* posita in diffinitione pnvdestinatioiiis, II. 303. tlur in illa diffinitione ponatur in recto. II. 306. 307. Quomodo est prior ac posterior prædestinatione^ II. 306. 3ü8. Eliam est prior, et posterior se ipsa secundum diversa munera. II. Jt)8. Terminatur ad bonum, non vero ad malum. II, 152.

SEMI PELAGIANI. Seniipclngianorum error virtute fuit anathematizatus Pehigianoriini errore anathematizato. II. 475.

SENSUS, compositus et divisus. quid. II. 178, Quomodo rohæreal cum libertate creata, et certitudine extrinseca? Dei prædiffinilionis. quod voluntas prædiitinita ad aliquem aclum non possit in sensu composito illum non elicere, bone tamen in sensu diviso. II, 178.

SITUS. An det partibus quantitatis quod non distinguantur. I. 73. Cur non tribui! quantitati individualionem. J, 76.

SOLLICITUDO. Quiri. 11.262. Ad «piam potentium pertineat. 11. 262. Quomodo includitur a providentia II. 262. Sumitur aliquando pro actu imperii. 11. 262.

SPECIES. Speciei nomino queit optime differentia speci0. a intelligi. Il, 3G9. Species omnes hujus universi videntur ὰ beatis. I. 294. Species inteutionnles sunt ejus<L'in natuho ex parte formæ cum suo objecto primario. L 157, 331. Non vero cum objecto SéCiindnrio. I. 137. Species intentionalcs sensibiles possunt communicari medio in *esse* enlitativo. non vero in *esse* intentional!. L 365. Iu quo sensu aliquando verilicentur eadem do intentionalibiis speciebus ac de objecto, aliquando vero non. 1,366. Identilicanlur cum potentia in *esse* cognoscilivo. I. 372 In *esse* cognoscitivo formalissime sumpto non individnantur a subjecto, sed ab objecta'. I, 375. An sil necessarium, quod nræsiinponnnl illud in aliquo priori. I. 375. Vide Accidens. Individuum. Species expressi, Species impressa. et Verbum.

SPECIES EXPRESSA tenet se ex parte objecti. I. 133, 200. Vide Verbum.

SPECIES IMPRESSA, tenet se ex parte objecti, non vero ex parle potentiæ. I, 121, 122, 133. Lumen gloriæ non babel rationem speciei impress#) respectu visionis beatifica). L 123. 221. Non datur species impressa creata nqumsentativa Dei ad visionem beatificam. I. 121, 128. Nec potest dari de potentia absolutu. I, 151, An repugnet species impressi creata, quæ repr<escnlel Deum quoad an est ? i, 155. Essentia divina unitur in ratione speciei in visione beatifica. L 154. An detur species impressa distincta ab objecto quoties objectum est per se inlelligtbiie. I, Iai. Non petit essentialiter inhærere. 1. 155. Cur species impressa, ct creata universaliter petat uniri, tam in *esse* inhlligihili. quam in *esse* enlitativo. cum ijnimi id non postulet essentia divina, nt gerit innus speciei respectu intellectus beati. I, 136 et deinceps. Tum creata, quam increata concurrunt active ad intellectionem. I. 111. Crea la aliquando sufficit quod concurrat radicaliter. non vero iucroain» el quare. I, 115. Primo, el per se respicit *opèrari,* et secundario *esse.* i. 148. An nelat essentialiter esse substantiam, vel accidens in *esse* enlitativo, an veru abstrahat. I. 149 el deiin eps. Quomodo habeat vitalitatem. I, 151. Debet esso ejusdem naluræ in *esse* inlentionali cum objecto primario. I. 157, 354. 364. Secus vero cum secundario. 1. 157, 351, 361. Ejus relatio similitudinis ad objectum in quo fundetur. I. 158, 159. Dicit formalem similitudinem, et non tantum virtualem cum objecto. I. ICO. Immittitur modo naturali, non vero libere ad objectum. 1, 163. Debet convenire in eodem gradu immaterialitaiis cum objecto. I. 161. Multiplicatur juxta multiplicitatem graduum iuimalerialilatis. 1, 165. Constituit unam rationem causæ totalis omn intidlectu. I, 225. Quotuplex spcciernm impressarum, gradus. I, 165. Quid sit ipsam recipi in intellectu secundum rationem formæ. I. 133. 325. Habet duo genora essendi. I, 358. Ejus natura optime explicatur. I. 358. 361. Cur modus ((uidam ejus diminuitis sil dispensabilis in ea. I, 369. Modus iste est accidens prædicabile respectu essentiæ speciei. I. 367. Identillcalur cum objecto in *esse* inloUigibili. I, 372.'Eχ eo ijuod species intelligibilis spparetnr ub intellectu, non colligitur dislinclio actualis ooruui inter se dum actu sunt unitu. I. 379. Duæ species représentante* dno individua ejusdem sncciei, v. g. huinnnæ. difTerunl specio. I. 88, 89. Hujuscemodi <luæ species possunt esse in eodem subjecto. I. 88, 89. Species intelligibilis cur non petit recipere intellectionem.'secus vero intelleclus. 1,258. Quam hal»pt existentiam in ordine intelligibili. I. 385; II. 8.

SPECIFICATIVUM. virltmlo aitributonim Dei optime possunt esso croaturæ. 1, 449. 450. Speciiicativum in substantiis cur debet essa intra proprium pnedicamcntum, in accidentibus vero aliquando oppositum contingat. 1,213. Vide Potentia. Terminus.

SPES THEOLOGICA potest versari circa res ordinis naturalis II. 319

SPIRITUS. Spiritus Sanctus prius inlellipiliir procedere a voluntate <hvina. quum ipsa Ubero terminetur ad creaturas. 11. 92 el deinceps. Nequit esse posterior cæteris «livinis per-onis quantum ad essentiulia. I. 28»». Ac. proinde nec quantum ad beatitudinem propriam. I. 286. Ejus processio cur esset generatio, si voluntas pertineret ud constitutivum formule divin» naluræ. II. 30.

STUDIUM. (Julii. IL 262. Ad ifuani Mtlenliant Merlin· L II, 262. Quomodo includitur in providenti.ı. II. 262. Præsupponiiur ad provridentium. II. 262.

SUBJECTUM, un semper limitet actum in eo receptum. 1. 18. 19. Subjectum unum in *ess*·· enti*, quomodo queit Sfese unum in *essr* subjecti, tormaliter sumpti. I. 69. 70, 87. Sit ne principium radicale individuationis accidentium. I, 66. Debeat ne supponi in intentione volilio ipsius ad volitioneiu ucridenlis 11.357. Quomodo intrat in diffinitione accidentis. I. 67. Unnm formaliter exi<ten? nequit de potentia absoluta rori|»ere dno ac-

ridentia solo numero distincta. I. 81 Quomodo sit prolwhile quod accidens existens in uno subjecto possit transire superndturaliter ad aliud. L 85. An probabiliussH. oppositum. I.ss. Indigeat ne aliquo superaddito ad receptionem ixidentis reproducti 1,87. Vel Ad r -.v-piionem duplicis accidentis contrarii. L 87. Subjectum recipiens duo A&Tdentia sjiecte. et numero distincta non est unum tormaliler. i. 9». Vide Accidens, et Indivjduatioais principium.

SUBSISTENTIA. Subsistentia divina cur possit uniri, sine sui imperfôctione cum natura creata. I, 130. cum limen Deus liqueat uniri in *ration«* potenti», luminis cum creatura. L 244.

SUBSTANTIA, qtiomodo $il individua a se non vero ac-mientia. I. 29. 32 61 <!··»-ceps. Cur non habeat a se partes realiter entitalive distinctae. L 78. Gur si illas haberet, non diceretur quantitas quodammodo individua a se m via D. Thom. I. 78. 71) et deinceps. Quare quantitas, ut radfcaliler' præhabïta non possit (taro substanti.·: partes entilativas substantiales realiter distinctas. 1,79 et deinceps. An substantia Angelica posait esse immediate operativ.t in ratione speciei mtelligibilis respe tu intell·*clionis sui. L 115, liti et deinceps, Quire substantia creata in *me* entitalivo considerati, quia respicit suum rjre. non osl immediate operalira, secus voro accidentia. I. 118. Sulwttutia supernaturallis rreita. qu» possit sine elevatione videre Deum prout est m se. implicit contradictionem. L2<®. N«>(uit specificari jivr ordinem ad aliquod extrins.*eum. 1,212. Substantia pure spiritualis, qux* nullam hib t ojM.Tdtionern non est dabtlis 1. 328. Si daretur substantia, quæ produceret tantum species in intellectibus creatis, per quam l' lioiiern id afficeret, I 328. Neqtrirel præcise illas producere in illo casu per modum principii puri radicatis, sine eo quod esset substantia pure intellectiva. I. 328. Individuum substanti», saltim supemaluraliter, potest esse separatum a quantitate. I. 41. Ratio substanti» spiritualis præcise neauil ess»j constitutivum divin» essentiæ. I. 405. Quam intellectualitatem tribuit substantiis immaterialitas. I. 328. 327. Substantif praedestinati est elfecuis praedestinationis illius. 11.348 Potest cadere sub m<*rito. 11,349. Et esse objectum spei Théologie». IL 349. Potest pro illa fieri oratio ad Deum. IL 349. Substantia reproborum est effectus pnedestinationis electorum. II. 354. Imo ivpnibationis damnatorum. II. 112.

SUPERNATURAL1TAS. in rebus creatis in »juo consistat. I. 212. 216.

SYNDERES1S. Judicium syaderesis non sufficit ad electionem. 11, 275.'

SYNES1S. Quid. 11.271. Antecedit imperium. II. 271. Deservit prudenti»- 11, 271 In «tuo sensu sit verum, «pmd ipsa» prudentia verSantur circa idem, fi . 279. In quo distinguuntur. II. 271, 279. E l idem ac bona intelligente. II. 279. Esi in Deo distincta a scientia II. 349. In quo actu consistit. II 269.

T

TALENTUM Talenti nomine . Maith. 2i. iutelliguntur grati» gratis dat» B. 472. Potest etiam intelligi gratia habitualis II. 472.

TEMERITAS opponitur Ebuli» 11,278.

TEMPUS. P'T temporis connulationeiu multiplicantur, vol disunguuutur. d»'"i»irnti< in subjecto foriiiaJiler. L 7 ›, x7. Ad unitatem motus repiirilur, et nnn stiflieil unitas temporis. L fo, 87. Tempus praeteritum quomodo respiciattir ab Arridenti, quando idem numero acriitms siipernalunUiter iterum recipitur in suo subjectu. I. 87. Vbb-Quantitas. Subjectum.

TERMINUS, an haboH rationem furmæ respuun sui terminabitis. 1.86. Gur Deus po»> sit uniri in ratione termini cum natura errata sino sui imperfectione 1. MI. Ad unitatem mmiK requiritur, ot non sufficit unitas termini. L 70. Termini plures nuinarn possum respici al» una numero relation»». I. 89.

UNTO. essentiiC divitia? anni intellectu l».iti an sil major, quam unio Verbi «lirini rum humanitate I. 384.

UNIO HYPOSTATICA est maxima Dei erga nos communi alio m «re enlitativo. IL 2ii. Cur fuit conveniens fleri in unico tantum individu·». visionem vero beatam in pluribus, 11, 214. F.t ia h ic unione cum humana nnlura quod.immo■!·· fit cum omni creatura. II. W. An respici.H visionem nostram beatam tanquani linem *rui.* II. 217. Fuit prius volita n Duo tanqti un finis omnium aliarum rerum. II. 264. 35) Non tamen ut finis assequendis a substantiis ordinis naturalis. II. 247. Q v.modu etsi omnia ordinentur ad ipsam, non tamen omnis providentia in Deo. adhuc jujtta nostrum modum concipiendi, sit hypostatica. II. 297. Cur non est effectus nostrae praedemti nationis. II. 322. Quomodo licet sit connulunilis ex parte Verbi Divini, possit esse sup'maturatis ex parte humanitatis. 1, 217. Sil ne mnjor quam unio ossenti» divin» cum intellectu beati. I, 381. An habuerim dependentiam iu Christo Domino a cooperatione liberi ejus arbitrii. II, 179. An meruit illam Christus Dominus. II, 181.

UNITAS proveniens a forma est unitas specifica. L 15. Formalis nequit provenire a materia. 1.16. Numcrira est materialis. »,20. Uuitas p*?r accidens formaliler talis repugnat D o. I. 407. Non t unen virtualiter talis. 1,407, Est unitas secundum quid. L if»7.

UNIVERSUM quomodo possit stibordioari multiplici providentiæ Dei. II, 351. In eju-utilitatem cedunt mal i, qu» in ipso coutineimi. 11.352. Partes »jus minus nobiles, sinit propter nobiliores. 11.352. Est effectus pnodes-. linitioni* eketorum. 11. 353. An sii eifeclusreprobationis d imitatorum. II, 4l3.

UNUM per se nequii coalescere ex robus diversorum praedicamentorum. 1,38. 41.

USUS, cujus potenti» sil actus. 11, 271. An distinguatur ab electione. II. 271.

USUS DIVINUS subsecutus ad electionem meritorum ad gloriam, «an distinguatur virtualiter ab intentione el electione. II, 453.

\ ERBUM datur in omni intellectione ordinis naturalis. 1. 124 Non datur in visione beata

INDEX HERUM NOTABILIUM.

beata in sententia D. Thorn. I, 121 124. Id ipsum ratio suadet. I. 183. Cur Pater ætornus producit Verbum ox fœeunditate, secus vero beati videntes Deum. I, 199. An verbum sil similo objecto I. 129. Ejus productio, an sil generatio vitalis. L 160 In quo sensu dicitur notitia. I. 186. Non consistit in intalir ii πυ··. I. is·! ‹ t doincops pc ration·· ejus essentiali est esse intellectum. L 192. 193. Tenet se ex p.irle objecti. I. 121, 122. 123. Partim etiam ex parle potentiæ. 1, 200.

VERBUM DIVINUM cur non reddit intellectam essentiam divinam, sed e contra. I. 198. Cur non requirit dispositionem ad hoc ul uniatur humanitati Christi hypostatic··, cum tamen essentia divina illam requirat, ut uniatur intellectui beati. I. 229. Licet non procédai ex cognitione creaturarum futurarum ; nihilominus cognitio per quam procedit coneomitanter cognoscit creaturas futuras. I, 489. Dicitur sapientia genita. I, 186. Nequii esse posterius posteriorilale originis quam Pater, quantum ad eSsontialia. I. 28G. Ac proinde neque quantum ad beatitudinem. I, *286. Quomodo licet unio cum humanitate ex parle Verbi sil connatüralis, ex parle vero humanitatis sil supcrmituralis. I, 217. Quare non dicit imperfectionem quod uniatur per modum personæ cum humanitate. I. 131. Cum tamen nequeat uniri Deus in ratione luminis, vel potentiæ cum creatura. I, 241 Unio Verbi cum humanitate an sil major, quam unio essentiæ divinæ cum intellectu beati. I, 492. Denominatio uniti cum humanitate est intrinseca Deo. I, 561.

VERITAS. Objectiva veritas nequit inlelligi in futuris ante decreta libera divina* voluntatis. I. 510. An propositiones contradictoria* pro quocumque signo debeant essj veræ. I, 516 ot deinceps. Veritatem metaphysicam quando postulat prophetia. I, 5S2, 583. Quando vero tantum moralem. I, 582. 583. Veritates etiam necessaria* possunt habere causam suæ necessitatis I. 33G, 337.

VERUM. Falsum el verum quomodo opponuntur. I, 521. Verum et bonum non convertuntur. II. 74. In quo discriminantur. II 74.

VIRTUS. Virtutes affectiva* distinguuntur in Deo virtualiter a divina voluntate? II, 19 Quomodo inter se distinguantur. II. 19.20, 21 el deinceps. Quid pelui earum quælibet ul sil infinita. II. 19, 20, 21.

VIRTUTES distincta! α membris externis, an ponuntur in ipsis ad exequendos aclus imperatos a voluntate. II. 283, 28i.

VIRTUTES mondes naturales imperantur a chnritate. H. 337. Gur tunc cbàrilgé débeat producere aliquid supernatande in earum aci ibus, secus vero prædestinatio in effectibus - imperative fidis. 11. 35 ». Aclus carum, ut lurtlcipent valorem supernaluralem n charitale debent esse posteriores, quam ipsa. II. 276. An prius ordinentur ad finem charitalis, quando imperantur ab illa, quam ad proprium ipsarum. II. 357. Virtutes momies cur debent nqreriri in quocumque prudente. II. 257. 263

VIS coactiva non requiritur ad legum observantiam, sed suflicit directiva. II, 275.

VISIO. Clara Dei visio proul est in se, a creatura intellectuali est possibilis. L 95. Gur Deum prout est in se attingere queil creatura intellectualis, non vero omnes creaturas possibiles. 1.99. Hanc visionis claræ Dei possibilitatem cognoverunt sancti Patres. I. luO. Eam tamen nequit üognosoere lumen naturale præcis i secundum se. L 195. Supposita tamen revelatione fidei dupliciter potest Illam p*tandere. l » 106 Ad hanc visionem non est ppotilus innatus in creatura intellectuali. I, 110. Visio Del prout esi in so ut est unus;cl ut est irinus, ac ut est prima causai est quid superrmturale. I, Ilo. Non datur viribité na-* tunc appetitus elicitus eilicax in ordine ad illam. 1. 116. An detur inefilcax.el conditionalus. I, 116. Appetitus elicitus necessarius quoad specificationem etiam condilionatus in ordine ad hanc visionem non datur in non vi* dente Deum per essentiam. I. 116. Non datur ad eam species intelligibilis creata juxta mentem D. Thom. I, 121. 128. Id ipsum ratio suadet. I, 121, 128 Nec potest dari de potentia absoluta. I. 154. Ipsa essentia divina unitur in ratione speciei inlelligibilis in ordine ad hanc \isionem. I. 151. Divina essentia, ut est objectum. habet peculiarem influxum respectu illius. I. 129. Essentia divina, ul habet rationem speciei respectu ejus, concurrit active. 1. 141. Et nequit concurrere active radicaliter, sed proxime. I. 141. Visio Dei soli Deo potest esse omnino connut uralis. 1. 169. Gur potius so extendat ad has creaturas possibiles, quam ad illas in beatis. 1, 303. Non potest etiam de potentia absoluta verbum producere. 1. 183. Visio beata procedat ne, tanquam a causa iHjuivoca ab intellectu beati. I; 185. Nequit de potentia absoluta elici ab aliquo intellectu ordinis naturalis solis propriis viribus. I. 203. Non habet respectu illius rationem speciei impressa) lumen gloriæ. 1, 123. 221. Quoad suam rationem atomam non solum elicitur a lumine gloriæ. sed etiam ab intellectu. 1.223. Ratio generica intellectionis in ea inventa non est naturalis. 1,223. Necessario requirit lumen gloriæ in intellectu, ut recipiatur iu eo. 1.232. Nequit etiam de potentia absoluta elici line lumine gloriæ. I, 237. Dependet a lumine gloriæ non solum in genere causæ eflicienlis, sed etiam in genere" causæ formalis. 1, 238. Elicitur non solum quoad «.w inlelligibilo, sed etiam quoad *este* ontitativum a lumino gloriæ. 1,2 io, Non tamen semper indiget illo per modum permanentis, sed sullicit per modum transeuntis. 1.246. Intellectus creatus est causa principalis illius. I, 205. Visio, qunm habet Paulus in patria, an distinguatur essentialiter ab ea, quam habuit in via I. 249. Est eminenter habitus, el dispositio. I. 249. Est inæqualis in beatis. 1,250. Adultis confertur per modum coronas I. 250. In pueris baptizatis el aliquando in adultis est æquahs. I. 251. Non distinguitur essentialiter in beatis. 1,254. Quando elicitur a duidici intellectu inaequali in perfectione naturali cum lumine gloria? omnino æquali, non est una perfectior alia. I, 260. \ isio beata creata, et qu® siL comprehensiva Dpi, implicat contradictionem. I, 271. Terminatur ad omnia necessaria, qua? sunt in Deo formaliler. 1, 280 Implicat terminari ad essentiam divinam sine personis, vel e contra, vel ad unam personam, et non ad aliam. I. 283. Terminatur ad actus liboros Dei immediate, et in se ipsis. I. 290. Implicat tamen quo i ad omnes, quæ sunt in Deo, terminetur. I, 291. Bene tamen terminari queit ad

illos, quæ sunt circa statam beati. I, 291. Quælibet visio beata attingit in Deo omnia genera, et species hujus universi. I. 20i. Potest formaliler terminari ex vi visionis divinæ essentiæ, tanquam causæ. vel objecti ad effectus oxistentes in alitpia differentia temporis. I. 295. Potest etiam visa essentia non terminari ad prædictos effectus. I. 298. Potest esse simul intuitiva. et abstractiva respectu diversorum. I, 3oo. Ex vi sua licet non possit terminari «d omnes creaturas possibiles: Inme tamen ad aliquas juxta majus, vel minus lumen. I. 302. An sit participatio cognitionis notionalis. I.125. S miraculose participaretur sine gratia non præberel eff.reluni filiationis iu Io jh UV®. 1,427. Communicatio Dei fucta in visione beata OSI maxima in ordine intelligibili. II. 212. Cur communicationes Dei per illam sint quamplurimæ. sectis vero communicationes per unionem hviiustalicam. 11,213. Est finis cui. seu finis citatus Incarnationis II. 21G. Est effectas nostra· prædestinationis. II. 326.

VISIO BEATIFICA Christi Domini excedit intensive, cl extensive r i teras omnes visiones beatorum in unum collectas. I, 256.

VITALITAS. Quoluplex 1, 212. Quomodo conveniat lumini gloriæ. I, 212 Quomodo speciei intelligibili. II 151.

VOCATIO, alia naturalis, alia supernataretis. IL 33L Alia intenia, alia externa. I. 151. 332 Utraque pot*<t esse efficax, 'vol ineffi-cax. 11,3.32. An *int effectus prrdeslinationis. II. 332, 333. Vocationes inefficaces quos causent effectus in prædestinatis I, 33*. Vocatio inefficax concessa Adamo in statu inuaoentîæ, an fuerit effectus suæ prædestinationis. 11. 336. Vocationis •rr.itia quomodo usurpatur apnil sanctos Patres. 11. 187.

VOL! ΠO procedit ab objecto, ut n tribuente peculiarem intlnvum respectu illius. I, 129.

VOLITIO DIVINA non est do conceptu fornmlissimo assenti®. seu natur,e divinæ. 11.28 Terminatur ad creaturas volendo eas. II. 37. In volitions divin i et est ratio affectionis, el ratio effectionis. II. 43. Volitio hæc potest esse duplex, alia effic tx. alia simplicis complacenti®. sen displicenti®· II. 81. Volitionis divim·, et creata* fiiscritaeu «ntoddam. II. 116. Volitionis Dei. el ejus intellectionis discrimen aliud. II, 116* Terminatio volitionis divinæ od creaturas quid addit supra entitatem ct perfectionem qpis. II, 116 Cur nequit terminari ad creaturas etsi sit inthiita sine aliquo -annotato extrinseco. II. 116. Licet volitio Dei velit, ut medii sint ad finem. non tamen volitio finis est causa volitionis mediorum. II, 135. An meritum sit causa volitionis «livin'!· dandi præmium. 11. 136. Volitio libera Dei quid. II. 419. 127. Vide Actus liber Dei. Voluntas.

VOLUNTAS DIVINA. Voluntas in Deo vere reperitur. II, 1. Et id optime convincit ratio D. Thorn. Î1. 3. 1'nde colligatur in nature iOlellecltiilU ponendam esse voluntatem ab ipsa natura distinctam. II. 7. 8. In Deo non Iih ImH ralionem potentias ox parte rei concepta»; II, 13. Id habet ex parte modi concipiendi. II. 13. Cum summa aclualitate, ul infinitate lineæ voluntatis diviu»? <t.u optima quod habeat virtutes affectivus, misericordi® verbi gratia, justitiæ, éU·. distinctas virtualiter ab ipsi. II, 20. Cur in voluntate divina ponuntur hujusmodi virtutes virtuuliter ab ipsa distincta·. sectis vero divina provideulia non sit multiplex virtualités, 11.25. Quomodo distinguitur in divina voluntate bohoq*tus libertatis, et conceptus naiuræ 1,5lu, Do ratione voluntatis divin® est independentia a ijuacumque alia voluntate. L 530. Voluntas triplex assignatur in Dod. Il,,81. Voluntas. divina nequit habere ralionem potenti® executivæ respectu creaturarum, I. 15& Ex suo genero non est ita perfecta, ac divinus intellectus. I. 153. Quomodo requiratur ad productionem creaturarum. L 136, Γ>1. 530. Non esset efficacissima, nec universalissima si ex ea non pentierent actus lib îri creati quoad substantiam , et modum libertatis. I. 530, 531 et deinceps. Nequit manere omnino susjiensa circa creaturas. se»| circa quatneumque debet habere actum quo velit, vel nolit ipsam esse. I. 595; 11. i9. Cur hoc d 'bet concedi voluntati » secus vero cæteris attributis divinis. II. 91, 95. Quid requiritur, ct sufficit ul voluntas divina rit inunita j>er modum actus purissimi. II, 20. 21. Non e>t do formalissimo conceptu naturi' Dei. IIr 28. Cur si voluntas divitia pirtinorei ad constitutivum divin® essontiæ. pro·■•essio Spiritus sancti esset generatio. IL 30/ Linea voluntatis unde incipic II, 31. In Deo est voluntas terminata ad creatura^ Π, 37. Cur non perficitur ex terminatione ad illas. 11.38 Objectum formale niotivnm et lenninativimi ïïiiiui II. 12 Amor divina? vohinlat*> erga creaturas quomodo non est affectivus, i effectivus, II. 13 et deinceps. Voluntas efficax divina non potest non amare necessario, necessitate quoad speci turalionem aliquas creaturas futuras. II. 8t. Est tameu liberrima in pnxluctione illarum. II. 83. N- ?sario necessitate quoad specificationem et exercitium odit peccatum actuale loquemlo de affectu simplicis displicentiæ. II. 82. Non vero loquendo de affectu efficaci. H, 56. Libertas divina* voluntatis quantam habeat nctualitatem. II.9* et <leiii<-*'ps. Prius lolelligitur voluntas divina producere Spiritum san«'tum. qtinm iûg mitigatur libere terminate nd creaturas. 11,92 el dvincejts. Quomodo sit causa renun. Π, 133. In ijuo sensu e>t veram quod ait I). Thom. nimirum quod voluntatis divinæ nequii dan aliqua causa. IL 131? Licet voluntas D«'i velit, quod hoc sit propter hoc. nou tamen propter hoc vult hoc. II. 136. Hæc propositio : *ffoc volitum a voluntate* //ci, *quia illud volitum id,* et ista : *Hor vull voluntas Dei, quia vult illud,* idem sunl Th«-ologice et Mehiphysic».\. II. 135. Decreta voluntatis divinæ quem ordinem prioris, el posterioris servent inter se. II. 137. 399. tin*. 103. Nou omnis actus volunt itis divma*. et in en existons formaliter habet semper totihtor impleri. II. 113. til, 115, Γι7. Quod Deus velit omnes homines salvos fieri, ni quod non velit omnes homines salviis fieri, non *mnt actus voluntatis divinæ oppositi. et qunr··. II. 116. Actuum voluntatis Dei quibus vult punire, et præmiare discrimen. II. 118. Voluntatis ct iiitclleetus divini -vmpathia in modo terminandi se ad objecta. 11. »il. Vide Appetitus innatus, Amor Dei. Deus. Creaturo·. Actus liber Dei.

QCENS. Voluntas Dei antecedens, el consequens quid. II. 138 el deinceps. Voluntas antecedens tsi formaliler in Deo. II. Volutatas divma adæquate dividitur in antecedentem et

et consequentem. II, 139. Voluntas antecedens voluntas secundum quid. voluntas voro consequens voluntas simpliciter. II. Ilo. Illud pauli . *vull omnes homines salvos fieri.* de qua voluntate intelligi deboL· II. Ill et 371, Quod esi volitum voluntate antecellenti. non semper est necessarium quod sit noliium voluntate consequenti, licet ita sæpe contingat, sicut el oppositum. II, HI, 374. Voluntas Dei antecedens non semper impletur totaliter. II. 143, 144, 146. Auxilia sufficientia iu pr.Tdesliuatis et reprobis au proveniant a voluntate antecedenti salvandi omnes homines. 11. 114. 358. Inefficacius voluntatis antecedentis non dicit imperfectionem in Deo. II, 146. Quando dicitur, quod voluntas antecedens non semper impletur, non significatur, quod ox vi sua præcise aliquando impleatur, nisi ei superaddatur voluntas consequens. II. 116. Voluntas consopiens semper impletur. 11, 118. Voluntas antecedens sil ne prior subsistendi consequentia quam pra'destinatio. 11, 358. Voluntas antecedens salvandi omnes homines non pugnat cum voluntate consequente aliquos ex illis reprobandi. 11, 374. Voluntas anlecedcns salvandi humilies cur non est illusoria, etsi adsit voluntas consequens et efficax aliquos reprobandi. II. 375. Neque otiosa. II. liG. Voluntas antecedens, et consequens possunt habere uro effectu substantiam reprobi. 11, 4^9. Voluntas anlecedcns non semper insignitur hoc nomine quia semper præeat consaepientem. H, 359. Sed propter objectum ad quod tendit. II. 139 Quomodo voluntas antecedens est prior, quam consequens. ct e contra. II. 359.' Vide Amor Dei erga creaturas

VOLUNTAS ClfEATA. a ‹i necessitelur quoad specificationem. I. II/ Et quoiidû a quoad specificationem ad appetendam appetitu ehcilo visionem beatificam. I, 117. Quare in patria necessitelur respectu Dei clare visi. I. 118. Etiam per potentiam obedientialein formaliter supernaturalem non est principium partiale proximum, sed tantum radicale actus supernaturalis 1.239; II. 310. Ad primam vohtionem, quæ est circa bonum universale movetur a Deo. I. 531. 11.283. Ratio ejus a priori est intellectus. II. 2. Cur perficitur ex co quod se extendat ad objecta particularia, secus vero voluntas divina. II. 38. Qtioluplex ejus determinatio. II, 119. Quæ determinatio est contra, vel juxta ejus naturam. II. 119 Magis est in potestate Dei quam in potestate ipsius creaturo.·. II, 177. Quomodo salvetur ejus libertas etiam si exlrinsoce pra*-finita a Deo ad actum aliquem non possit non in sensu composito illuni elicere. II, 177. Etiam si non detur prainolio cxtrinseca Dei, sine qui nunquam operabitur, sine quaque in sensu composito nequit operari, imputabitur ei carentia debita* operationis. 11, 195 Præfiuilio hæc an det voluntati aliquid tenens so ex parle potentiæ. II, 195. Tota effleacia intellectus. an proveniat a voluntate. II. 250. Voluntas .creata non est ordinativa unius in aliud. 11,259. Eligit, utitur et tendit ad res secundum ordinationem rationis. II. 259. Ejus actuum ordo et multiplicius. II. 263. Quemlibet actum ejus debet præcedere actus intellectus. 11,271. Est primum movens quoad exercitium. II. 276, 278. Duplex ejus habitudo ud objectum ordine intentionis el exccutionis. II, 276. Quomodo inter se hæ voluntatis habitudines comparentur. II, 277. Ordo actuum ejus in ordine reflexo. an ct quomodo sit II. 278. Ex eo quod detur ordo iste actuum, non sequitur quod detur processu in infinitum. II. 282, 283. Cur voluntas non indiget virtute alia distincta a claritate ut eliciat actum garniii. 11.283. Quomodo includat inter suos actus curam ct sollicitudinem. II, 262. Voluntatis el intellectus sympathia in modo terminandi se ud objecta ' 11, 4i4. Objectum ejus ut est natura et ut est libertas non est multiplex. II, 98. Voluntas volens finem efficaciter debeat ne attingere omnia connexa cum ipso fine. II, 368. Ejus defectibilitas quomodo per reprobationem innotescat. II, 260. Actus supernaturales eliam proul sunt ab ilia, sunl a gratia. II. 338 . 339, 313. Cur si nun ita procederent voluntas contra Deum posset gloriari. 11, 311. Imo et primatum in eorum efficientia sibi vendiearet. 11,341. Vidé Libertas, Pnediffinitio, Potentia obedientialis. Scientia Dei, Gratia, Scientia media, et Liberum arbitrium.

Anicii, cx typis M;-P. Marchessou